

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

WIDENER LIBRARY
HX K2WP 0

Digitized by Google

1359.1

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

DOCTRINA
NVMORVM VETERVM

CONSCRIPTA

A

IOSEPHO ECKHEL

THESAVRO CAESAREO NVMORVM, GEMMARVMQVE VETERVM, ET REI ANTIQVARIAE IN VNIVERSITATE VINDOBONENSI DOCENDAE PRAEFECTO.

PARS I.

DE

NVMIS VRBIVM, POPVLORVM, REGVM.

VOLVMEN III.

CONTINENS

RELIQVAM ASIAM MINOREM, ET REGIONES DEINCEPS IN ORTVM SITAS.

VINDOBONAE.

SVMPTIBVS IOSEPHI CAMESINA.

IMPRESSVM TYPIS KVRTZBEKIANIS.

MDCCXCIV.

Digitized by Google

Arc 13591

Digitized by Google

DOCTRINA

NVMORVM VETERVM.

Digitized by Google

Digitized by Google

CONSPECTVS VOLVMINIS III.

Numi urbium, populorum, regum.

Lycia. Pag. 1.
Pamphylia. Pag. 7.
Pisidia. Pag. 18.
Isauria. Pag. 28.
Lycaonia. Pag. 30.
Cilicia. Pag. 35.
Cyprus. Pag. 84.
Lydia. Pag. 90.
Phrygia. Pag. 127.
Galatia. Pag. 176.
Cappadocia. Pag. 186.
Armenia. Pag. 202.
Syriae reges. Pag. 209.
Commagene. Pag. 249.
Cyrrhestica. Pag. 259.
Chalcidene. Pag. 263.
Palmyrene. Pag. 265.
Seleucis et Pieria. Pag. 266.
Coelesyria. Pag. 328.
Trachonitis, Ituraea. Pag. 339.
Decapolis. Pag. 345.
Phoenice. Pag. 353.
Galilaea. Pag. 422.
Samaritis. Pag. 428.
Iudaea. Pag. 441.
Arabia. Pag. 499.
Mesopotamia. Pag. 505.
Parthia. Pag. 522.
Persia. Pag. 551.
Bactriana. Pag. 556.

Digitized by Google

Digitized by Google

LYCIA.

Lyciorum rempublicam praeclaris legibus fuisse constitutam, et a moderatione civium, et aequi observantia late celebratam, et actis per urbes conventibus utilitati publicae provisum, praeclara ejus commendatione refert Strabo. [a]) Ad civilis etiam instituti rationem videtur pertinere certus quidam et aequabilis monetae argenteae modus, a solis Lyciae urbibus receptus, nimirum non pondere solum, sed et typis, omnibusque aliis cusis conspirantis. Sunt nimirum argentei III. formae, in antica est *caput Apollinis*, in aversa *lyra intra quadratum*, nomen urbis paucis literis absolvitur, addito plerumque ΛΥΚΙΩΝ. Vrbes, quae hujus generis numos signavere, hactenus compertae sunt Cragus, Cydna, Limyra, Massicytes, Olympus, Patara, Phaselis, quos in singulis plenius describemus. Lyciae numismaticae seriem perpetuam adjecta crisi debemus curis cl. Sestini. [b])

* * *

Lyciae nomen seorsim, et sine addito urbis nomine in paucis numis reperitur. Eccos:

ΑΠΟΛΛΩΝ. ΚΑΙ. ΛΥΚΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *cum capite Alexandri M.* in antica, de quo actum supra in Apollonia Cariae.

ΑΥΤΟΚΡ. ΝΕΡΟΥΑC. ΚΑΙCΑΡ. CЄΒΑCΤ. *Caput Nervae laureatum, juxta* ΛΥ. ΧΥΠΑΤΟΥ. ΤΡΙΤΟΥ. *Duae lyrae, quibus insistit noctua.* AR. III. (Mus. Caes.)

Similes numos Vaillantius tribuit Lyto Cretae, [c]) at mihi videntur verius Lyciae cuidam urbi tribuendi. Nam non solum in Massicytis numo, ut mox videbimus, eaedem literae ΛΥ. eodem modo juxta caput anticae sunt collocatae, verum etiam lyra et Apollo obvius sunt in Lyciarum urbium moneta typus. Similes argentei complures exstant etiam cum capite Domitiani et Trajani, quos, etsi dictas literas non praeferant, tamen ob typi analogiam ad eandem Lyciam censeo pertinere. Sunt hi numi apud Morellium, [d]) et Vaillantium. [e])

a) L. XIV. p. m. 980. b) Lettere T. III. p. 82. c) Num. praest. T. II. p. 116. d) In Domitiano Tab. XII. n. 43. etc. e) Num. praest.

Digitized by Google

ANTIPHELLVS.

Imperatorius.

ΑΝΤΙΦΕΛΛΕΙΤΩΝ. *Fortuna ſtans*, in numo Gordiani. (Seſtini Lettere T. III. p. 89.)

APERRAE, APTRE.

Hanc Lyciae urbem Frölichius evolvit ex numo Arigonii ΑΠΑΡΑΙΩΝ, [a]) ſed quae ſcriptura melius in ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ corrigetur, ut praeclare conjecit Neumannus. Erit adeo Apterae Cretae.

APOLLONIA.

Autonomus.

Caput Dianae. Ϟ ΑΠΟΛΛΩΝΙ. ΜΤΣΙΟΝ. *Cervus ſtans.* AE. III.

Apolloniae Lyciae numum hunc tribuit abbas Seſtinus, [b]) ſed non ſatis perſuadent rationes, quas adfert.

Imperatorii.

Exſtant inſcripti: ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. ΑΥΚΙΩΝ. *Iuppiter ſedens*, in numo Antonini. *Figura ſtans intra templum*, Gallieni. (Vaill.) Hac vero epigraphe ne quis forte exiſtimet indicari concordiam inter Lycios et Apolloniam qualemcunque, vetat numus Aurelii Caeſ. ΑΠΟΛΛΩΝΙ. ΑΥΚ. *Menſis ſtans*, [c]) et numus Getae in muſeo Neumanni: ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. ΑΥ. typo *Fortunae ſtantis.* Accedit, quod in omnibus his numis typus tantum eſt ſingularis, cum tamen in concordiae numis fere ſemper utriusque populi numen, vel ſymbolum, non unius tantum, proponatur.

Hi ergo numi Apolloniam invicte Lyciae vindicant, geographis veteribus fere praeteritam, nam unus, quod ſciam, Stephanus eam attingit his verbis: *Apollonia XXI. νησος προς τῃ Λυκιᾳ, inſula juxta Lyciam.*

AE. RRR.

ARTCANDA.

Vrbis ſitus non ſatis exploratus, verisimiliter ad fluvium cognominem.

Autonomos, quos Pellerinius huic largitur, eſſe potius Abydi Troadis, jam alias ſuſpicatus ſum, [d]) non diſſentiente ſetius ipſo Pellerinio.

Imperatorius.

Tranquillinae a me editus ex muſeo M. Ducis: ΑΡΤΚΑΝΔΕΩΝ. *Imperator eques.* (Num. vet. l. c.)

AE. RRRR.

CEBESSVS.

Numos huic urbi tributos eſſe Cidyeſſi Phrygiae, dicetur in hujus moneta.

CORTDALLA.

Lyciae oppidum teſtibus Plinio et Ptolemaeo.

a) Notit. elem. p. 75. b) Lettere T. III. p. 90. c) Seſtini Lettere p. 114. d) Num. vet. p. 217.

Digitized by Google

Imperatorii.

ΚΟΡΤΔΑΛΛΕΩΝ. *Pallas ſtans*, in numo Gordiani. (Haym. T. II. p. m. 358.)

ΚΟΡΤΔΑΛΛΩΝ. *Vir galeatus eques haſtam intentat*, Tranquillinae. (Pellerin Rec. III. p. 248.)

AE. RRR.

CRAGVS.

Ad montem cognominem.

Autonomi:

Caput Apollinis diadematum, in alio: *laureatum.* Ϟ. ΚΡ. in alio: ΛΥΚΙΩΝ. ΚΡΑΓ. *Lyra intra quadratum.* AR. III. (Pellerin.)

ΛΥ. *Lyra.* Ϟ ΚΡ. *Cervus ſtans.* AE. III. (Editus ex muſeo Caeſ. in mea Sylloge I. p. 40.)

ΚΡ. Caput Dianae cum pharetra et arcu. Ϟ ΚΡ. *Figura incerta ſtans.* AE. III. (Hunter.)

ΛΥ. *Caput Apollinis laureatum.* Ϟ ΚΡ. *Lyra, omnia intra lauream.* AE. II. (Hunter, Muſ. Caeſ.)

ΛΥ. *Caput Apollinis diadematum.* Ϟ ΚΡ. ΞΑΝ. *Lyra, omnia intra lauream.* AE. II. (Neumann Num. pop. P. I. tab. 6.)

ΛΥ. *Caput Apollinis laureatum.* Ϟ ΚΡΑΝΙΩΝ. *Lyra, omnia intra lauream.* AE. (Goltz. Graec. Tab. XV.)

En tibi Cragi numos omnes hactenus compertos. Singularis eſt is, quem primo loco propoſui, cum epigraphe ΛΥΚΙΩΝ. ΚΡΑΓ.; quia diſerte docet, eodem modo legendum contractius ΛΥ. ΚΡ. numorum ſequentium. Numi tres poſtremi eodem omnes ſunt argumento, niſi quod nonnihil differt inſcriptio, et ſatis etiam patet, fallere Goltzianam epigraphen ΚΡΑΝΙΩΝ, nimium, ut jam conſtat, facili Goltzio, ad inſcriptiones, ut libuit, ſeu immutandas, ſeu de ſuo addendas. Satis apparet, Goltzianum iſtud cimelium diverſum non fuiſſe a Neumanniano, in quo haud dubie ſic jungendae ſunt literae, ut ſit: ΚΡ. ΞΑΝ., ſic ut το ΞΑΝ. vel ſit nomen magiſtratus, vel indicetur Xanthus Lyciae fluvius, quod idem ſerius ſenſit Neumannus ipſe, faſſus praeterea, minus proſpere ſeſe ducem Goltzium ſecutum legendo ΚΡΑΝ. Ξ., numumque Cranio Cephalleniae tribuendo, a quo deinde judicio conſpecto, ſimili Hunteriano diſceſſit. [a]) Ceterum numi hi perpetui ſunt in cultu Apollinis, ſororisque Dianae.

AR. RRR. AE. RR.

CTDNA.

Lyciae urbs teſte Ptolemaeo.

Autonomus.

Caput Apollinis. Ϟ ΚΤ. *Lyra.* AR. III. (Hunter.)

Non paucis urbibus a ΚΤ. incipientibus, hunc numum recte Cl. Combius huc refert cauſa typi cum aliis Lyciae urbium numis communis, ut mox ſupra.

a) Num. pop. P. II. p. 179.

in prolegomenis ad numos Lyciae monui.

AR. RRRR.

LIMTRA.

Ad fluvium Limyrum prope mare, qua in urbe Cajus Agrippae F. ex oriente redux mortuus est.

Autonomus.

Caput Apollinis laureatum. ℞ ΛΥΚΙΩΝ. ΛΙ. *Lyra, juxta falmen, omnia intra quadratum.* AR. III. (Hunter.)

Imperatorii

Gordiani tantum exstant.

ΛΙΜΥΡΕΩΝ. *Fortuna stans.* (Vaill.)

ΛΙΜΥΡΩΝ. *Monticulus, ex quo unda profluit, et ex qua bos bibit, in imo:* PHΓMA. (Pellerin Rec. III. p. 219.)

Vocabulum istud *eruptionem* significat, censetque Pellerinius, eam aquam patefacto sibi per vim ex rupe exitu erupisse, locumque, ubi istud accidit, sic vocatum. Eadem ratione locus quidam juxta Anchialen Ciliciae, ubi sunt Cydni ostia, dictus fuit Ρηγμα teste Strabone. [a]) Ab eodem vocabulo tractum etiam nomen Rhegii Bruttiorum, in hujus numis diximus. Meminit Plinius fontis apud Limyram mirae naturae, et oraculo inclyti. [b])

* * *

ΛΙΜΥΡΟC. *Fluvius decumbens*, in numo Gordiani. (Pellerin Rec. III. p. XXII.) Urbis nomen non additur, dubium tamen non est, numum hunc apud hanc Limyram signatum, quam diximus Limyro fuisse adsitam.

AE. RRR.

MASSICYTES.

Mons quidem tantum hujus nominis in Lycia a geographis proditur, sed impositam quoque illi urbem docent numi sequentes. Quin et Quintus Calaber de accolis hujus montis loquitur: [c])

Παντες ὁσοι Φοινικον ἐδος περι παγχυ ναιεοντες,
Αιπυ τε ΜΑΣΣΙΚΥΤΟΙΟ βιον, βωμον τε Χιμαιρης.
Omnes, quicunque circa Phoenicium solum undique habitant,
Et praeruptum MASSICYTI jugum, aramque Chimaerae.

Idem ejus montis meminit alibi. [d])

Autonomi:

Caput muliebre laureatum. ℞ ΛΥΚΙΟΝ. ΜΑΣ. *Lyra intra quadratum.* AR. III. (Pellerin.)

℞ *Caput Apollinis laureatum.* ℞ ΛΥΚΙΩΝ. ΜΑ. *Lyra intra quadratum.* AR. III. (Panel. Num. Cistoph. p. 40.)

Alius, sed abest ΛΥΚΙΩΝ. (Pellerin.)

ΛΥ. *Caput Apollinis laureatum.* ℞ ΜΑ. *Vir togatus stans d. extenta . . . s. arcum.* AE. III. (Mus. Caes.)

AR. RRR. AE. RRRR.

Imperatorius

Unicus exstat, quem edidi ex musco Mediceo. (Num. vet. p. 217.)

a) L. XIV. p. m. 990. b) H. N. L. XXXI. §. 18. c) L. VIII. v. 106. d) L. III. v. 233.

Digitized by Google

ΛΥΚΙΩΝ. ΜΑ. *Lyra*, cum capite Auguſti. AE. m. m.
AE. RRRR.

MYRA.

Vrbs Lyciae mediterranea.

Imperatorii.

Ab Antonino ad Tranquillinam usque. *Epigraphe* ΜΥΡΕΩΝ *typis* obviis dempto ſequente:
Mulier velata in ſaxum deſinens ſupra mediam arborem, ad cujus truncum hinc et inde vir cum ſecuri, ex imo arboris exſiliunt ſerpentes, qui unum ex hominibus inſequuntur, in numo Gordiani.
His verbis numum hunc Vaillantius deſcribit ex Patino, in cujus tamen opere eum non reperio. Videtur inſolens hic typus ad domeſticam urbis hiſtoriam pertinere.

* * *

Concordia cum Side: ΣΙΔΗΤΩΝ. ΜΥΡΕΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Pallas Sidetum ſtans, ex adverſo caput impoſitum ſaxo conoidico*, in numo Valeriani. (Arigoni.)
Myrenſium iſtud numen fortaſſe idem eſt, quod mox a Vaillantio deſcriptum vidimus.
AE. RR.

OLYMPVS.

Vrbs nobilis ad montem cognominem.

Autonomi:

Caput Apollinis laureatum, vel mulierem laureatum. Ϫ ΟΛΥΜ. ΟΛΥΜΠ. ΟΛΥΜΠΗ. *Lyra intra quadratum, juxta fulmen, aut ſimilia.* AR. III. (Pellerin, Hunter.)
Numos hos hujus eſſe Olympi, probant collati ſimiles alii urbium Lyciae numi.
AR. RRR.

PATARA.

Maritima verſus Xanthi oſtia, ab Apollinis Patarei cultu late inclyta.

Autonomi.

Caput Apollinis laureatum, pone arcus et pharetra. ΛΥΚΙΩΝ. ΠΑ. *Lyra intra quadratum.* AR. III.
Bini ſimiles ex uno Hunteri catalogo cogniti. Ceterum Pagas quoque pertinere poſſent, ſi verum eſt, quod refert Euſebius:[a]) Παγαι της Λυκιας ἐκ ἀσημος πολις.
AR. RRRR.

Imperatorii

Tantum Gordiani.
ΠΑΤΑΡΕΩΝ. *Apollo ſtolatus ſtans d. ramum, ſ. tripodi innixus, cui ſerpens obvolvitur, pro pedibus corvus ſuper globo.* (Vaill. Muſ. Piſani.) Omnia haec ad Apollinem apud Patara fatidicum facile referuntur.
ΠΑΤΑΡΕΩΝ. *Fortuna ſtans in templo diſtylo*, AE. I. (Muſ. princ. de Waldeck.)

PHASELIS.

Ad fines Pamphyliae maritima.

a) Hiſt. eccl. L. VIII.

Digitized by Google

Autonomi.

Hujus urbis exſtant inſignes, plerique recens comperti.

Pars apri anterior in navis formam aptati. Ꝛ ΦΑΣ. *Prora navis in quadrato incuſo.* AR. I. (Hunter.)

Prora navis. Ꝛ ΦΑΣΗ. ΕΥΚΡΑΤΗΣ. *Prora navis diverſae formae.* AR. I. (Hunter.) AR. III. (Wiſe p. 145.) AE. III. *et ſine nomine magiſtratus.* (Wiſe p. 144.)

Prora navis ſupervolante Victoria. Ꝛ ΦΑ. *Pallas gradiens d. fulmen intentat, ſ. aegidem praetendit.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Iovis. Ꝛ ΦΑ. *Idem typus.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Prora navis, cui inſiſtit noctua. Ꝛ Φ. ΚΛΕΩΝΤΜΟC. *Pallas ſimili cultu.* AR. II. (Hunter.)

Caput muliebre laureatum. Ꝛ Φ. ΕΥ-ΚΡΑΤΗΣ. *Prora navis, cui inſiſtit Pallas d. fulmen vibrans, ſ. aegidem praetendens, pro pedibus ſerpens.* AR. I. (Muſ. Caeſ. et a me, editus in Sylloge I. p. 41.)

Navis in omnibus his numis potiorem typum facit, quo credo indicari rem Phaſelidis maritimam, ut revera quoddam navigii genus Graeci et Latini dixere phaſelum, ducto ſecundum Iſidorum ex hac urbe vocabulo: *phaſelos vocari ajunt a Phaſelo inſula Graeciae, ubi non procul mons Olympus eſt.* [a]) Quo loco hanc noſtram Phaſelidem intelligi dubium non eſt, nam et Herodianus teſte Stephano Phaſelidem dixit inſulam. Facile autem inſulae ſpeciem praeferre potuit, nam Cicero *projectam in altum* dixit, [b]) et Livius: [c]) *promineat penitus in altum.* Phaſeliotas ut commercio obnixe deditos, ſic et perditos et improbos amare exagitat Demoſthenes. [d]) In numo I. dixi prorâm navis in caput apri deſinere. In numis Cilico-phoeniciis videbimus numos, in quibus prorae jam caput arietis, jam equi praefixum offerunt. Ab his inſignibus, quae Graeci navium παρασημα, vel ἐπισημα vocabant, totam ſaepe navim appellationem traxiſſe conſtat, et fuere, qui exiſtimarent, fuiſſe navim tauro inſignitam, quae Europam rapuit. Vide Iul. Pollucem, et ſubjectam Iungermanni notam, [e]) et quae exempla alia ſuo loco ad numos Cilico-phoenicios dabimus. Ad Phaſelidis noſtrae apros quod propius attinet, meminit Herodotus νηων καπρινς ἐχουσεων τας πρωρας, *navium, quarum prorae in apros exivere*, quas Aeginetae de Samiis cepere. [f]) In Muſeo Capitolino Tomo IV. tab. 34. exhibetur zophorus antiquus, cui inſculptae ſunt aliquot prorae prominentibus inde diverſarum ferarum capitibus, quod argumentum copioſe ibi explicat Cl. Fogginius, cui adde Fabrettum. [g])

* * *

Caput Apollinis laureatum cum pharetra et arcu. Ꝛ ΦΑΣΗΛΙ. *Lyra intra quadratum.* AR. III. (Pembrock, Hunter.)

AR. et AE. RRR.

---

a) L. XVII. b) in Verr. L. IV. c. 10. c) L. XXXVII. c. 23. d) in Lacritum ſub init. p. 948. e) L. I. c. IX. ſegm. 83. f) L. III. c. 59. g) de Col. Traj. p. 115.

Digitized by Google

Imperatorii

Duo tantum proditi: ΦΑCΗΛΕΙΤΩΝ. *Iuppiter ſedens*, Antonini. (Vaill.) *Pallas ſtans*, Gordiani. (Pellerin Rec. III. p. 219.)

AE. RRRR.

PODALIA.

Ptolemaeo ad fontes Xanthi in ſeptentrionem.

Imperatorius

Vnicus a me editus ex muſeo Mediceo: (Num. vet. p. 218.)

ΠΟΔΑΛΙΩΤΩΝ. *Figura militaris cum haſta et clypeo*, in numo Tranquillinae.

AE. RRRR.

XANTHVS.

Mediterranea. *Autonomum* aeneum inſcriptum ΔΗΜΟ. ΞΑΝ. typo duplicis cornucopiae huc refert Pellerinius, quod judicium an ſatis tutum ſit, videtur poſſe ambigi.

Certiorem alium dedit Seſtinus: (Lettere T. III. p. 102.)

Apollo ſtolatus ſtans d. — ſ. arcum. ΞΑ. ΛΥΚΙΩΝ. *Lyra intra quadratum incuſum.* AE. III.

AE. RRRR.

CHELIDONIA inſula.

Autonomus aeneus ΧΕΛΙΔΟΝΕΑΙΩΝ editus ab uno Goltzio. (in inſulis.)

MEGISTE inſula.

Autonomi argenteus et aeneus ΜΕΓΙΣΤΕΩΝ. apud unum iterum Goltzium. (l. c.)

PAMPHYLIA.

PROLEGOMENA.

Praemonendum ad numos Pamphyliae, Piſidiae, Ciliciae, harum aliquas urbes imperatoriae ſuae monetae frequenter notas quasdam arithmeticas ſolitarias inſculpſiſſe. Hujus inſtituti ſequentes fuere leges. Non repertae ſunt hactenus, niſi in familia Valeriani. Vnicum ab hac lege eximium numum reperi in Claudio Gothico, ſignatum Sagalaſſi Piſidiae, quem edidit Pellerinius. [a]) Fere ſemper adſtituuntur capiti imperantis. Raro in averſam recipiuntur, ac tum nonnunquam cum aliqua oſtentatione, v. c. literae grandiores

a) Rec. III. p. XX.

Digitized by Google

IЄ intra coronam totam aversam constituunt in numo Argorum Ciliciae. a) Nonnunquam hae literae comparent instar notarum incusarum. Omnes has notas, quotquot invenire potuit, adsiduus in nostris studiis Belleyus collegit, ediditque, b) quem ejus laborem lubet ob oculos ponere additis a me paucis.

Adada Pisidiae	Valeriani	IB.
Argos Ciliciae	Gallieni et Saloninae	IЄ.
. . . . .	Saloninae	Z.
Aspendus Pamphyl.	Saloninae	I.
Attalia Pamphyl.	Valeriani	I.
. . . . .	Gallieni	Є.
Colybrassus Ciliciae	Valeriani, Salonini	IA.
Coracesium Ciliciae	Saloninae	IA.
Laerte Ciliciae	Salonini	Γ.
Lyrbe Pisidiae	Valeriani jun.	IA.
Perge Pamphyliae	Gallieni, Saloninae	I.
Sagalassus Pisidiae	Valeriani jun.	I.
. . . . .	Claudii Gothici	ς.
Side Pamphyliae	Gallieni	Є.
. . . . .	Gallieni, et Saloninae	I.
. . . . .	Saloninae	H. IA.
. . . . .	Salonini	Є.
Syedra Ciliciae	Valeriani, Gallieni, Saloninae.	IA.

His peractis jam etiam in sensum harum literarum coepit inquirere Belleyus. Refutatis facile iis, qui annos imperii illis indicari credidere, levibusque conjecturis aliis, quas commemorare piget, ipse existimat, his numeris explicari numerum festorum, et sacrificiorum, quibus eae urbes principes suos demereri studebant. Tamen ad istud probandum vix aliquid certi, justique subsidii reperit vir eruditus, quod tanto securius possum profiteri, quod ne ipse quidem hac sua conjectura sibi satisfecit. Equidem in eorum indagando sensu nolo sagacitatem intendere, saepe professus alias, quoties notae similes moram objecere, nolle me ad eas explicendas adferre conjecturas plerumque frivolas, saepe periculosas.

APIASSVS.

Mediterranea ad fines Pisidiae, cui a nonnullis accensetur.

Imperatorii

Getae tantum. APIACCЄΩN typis obviis. (Vaill. Pellerin, Catal. d'Ennery.) *AE. RRR.*

a) Pellerin Mel. I. p. 22. b) B. L, T. XLII. hist. p. 55.

Digitized by Google

ASPENDVS.

Vrbs nobilis ad Eurymedontem fl. Argivorum colonia.

Autonomi

Expresso Aspendi nomine non extant. Conjiciunt tamen eruditi, argenteos quosdam perantiquae fabricae inscripto ΕΣΤΡΕΔΗΤΣ huc referendos, de quibus agam infra in Selgis Pisidiae moneta.

Imperatorii

a Sosemiade usque ad Saloninam se porrigunt.

Epigraphe: ΑCΠΕΝΔΙΩΝ.

Typi:

Hercules stans, Sosemiadis. (Vaill.)

Bellerophon equo, Treboniani. (Vaill.) Fuisse hunc typum Aspendi proprium, dicetur in numis ejusdem Selgis.

Hecate tergemina facibus et serpentibus armata, Gordiani. (Vaill.)

Corona, cui illigata sunt octo capita, Saloninae. (Pellerin.) De hoc typo agetur in numis Tarsi.

* * *

Magistratus: ΘΕΜΙΔΟC. TO. Є. in eodem Saloninae nummo. Etiam in Claromenarum Ioniae nummo legitur praetor T. Є. id est *quintum*. Extitisse olim feminas, quibus *Themidis* nomen fuit, exempla suppeditant Grutenus, et Muratorius. Videtur nunc hujus *Themidis* sacerdotio apud Aspendios functa. Aliud fuit Belleyi judicium, existimantis, inscriptione ΘЄΜΙΔΟC. TO. Є. indicari, Aspendios in Saloninae honorem festum in *Themidis* templo *quinta vice* celebrasse. a) Arbitretur lector.

* * *

Nota numeralis I. ante caput Saloninae. (Pellerin.)

AE. RR.

ATTALIA.

Maritima, condita ab Attalo Philadelpho. Cum altera fuerit ejusdem nominis Lydiae urbs, magnus inter antiquarios dissensus, utri inscripta Attaliae nomine numismata sint tribuenda. Hardouinus in Pamphyliam inclinat. Vaillantius in catalogo alphabetico numorum Graecorum (pag. 193.) omnes Pamphyliae tribuit quidem, tamen binos Severi Attaliae Lydiae adjudicat, at rationibus abstinet. (pag. 81.) Nutant Khellius b) et Pellerinius. c) Ex nonnulla criteria, quae saltem ad tutius locandos nonnullos potuerunt sufficere.

Autonomi Attaliae Lydiae.

Caput Fauni hederis coronatum, additur epigraphe, sed vitiata. Ж ATTA-ΛCΩN. OP. - - - TA. *Boreas.* AE. III. (Pellerin. Rec. II. p. 99.)

Frequens mentio magistratus in numis Lydiae, in Pamphyliae moneta vix unquam.

a) B. L. T. XLII. hiſt. p. 59. b) ad Haymii T. II. p. 108. c) Miel. I. p. 95.

Digitized by Google

Caput Iovis laureatum. Ꝕ ATTAΛΕΩΝ. *Bacchus ſtans.* AE. III. (Ibid.)

Si numus cum typo botri eſt Lydiae, etiam hic cum typo Bacchi ejusdem eſſe urbis videtur.

AE. RRR.

Autonomi Attaliae Pamphyliae.

ΚΟΡΗ. *Caput, quod ſpectato capillorum cultu videtur eſſe Dianae.* Ꝕ ΑΤΤΑΛΕΑΤΩΝ. *Aquila ſtans expanſis alis.* AE. II. (Haym.)

Ex imperatoriis videbimus, Attaliam Pamphyliae etiam uſam inſcriptione ΑΤΤΑΛΕΑΤΩΝ.

Protome Palladis. Ꝕ ΑΤΤΑΛΕΑΤΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Palladis typus in certis imperatoriis hujus Attaliae non infrequens; altera ratio ab epigraphe, ut dixi, petitur.

Caput Neptuni cum tridente. Ꝕ ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Vir nudus gradiens.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Iovis. Ꝕ ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Neptunus ſtans.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Ex mente Pellerinii numi cum typo Neptuni pertinent ad Attaliam Pamphyliae, quia fuit maritima. Valere poteſt hoc argumentum in his tenebris. Ceterum conſtat ex Strabone, in Phrygiae et Lydiae urbibus magnos fuiſſe Neptuni honores ob frequentes terrae tremores. Accedit, quod Plinius Attaliam Lydiae ſeu Aeolidos cum oppido Poſidea conjungat, quod utique a Neptuno nomen traxit.

AE. RR.

Imperatorii Attaliae Lydiae.

ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΜЄΝЄΚΡΑΤΟΥC. ΑΤΤΑΛЄΩΝ. ΝЄΩΚ. *Templum, in quo Serapis*, in numo Caracallae. (Vaill.)

Hic numus etiam judice Pellerinio [a]) huc pertinet, quoniam magiſtratum Pamphyliae urbes non inſcripſere.

ΑΙΛ. ΜΑΤΑΙΟΥ. ΜЄΝΙΠΠΟΥ. ΑΤΤΑΛЄΩΝ. *Iuppiter nudus ſtans d. pateram, ſ. haſtam, pro pedibus aquila*, Hadriani et Sabinae. (Pellerin. Mel. I. p. 95.)

Huc videtur referendus ex eadem magiſtratus ratione.

ΑΤΤΑΛЄΩΝ. *Iupiter ſedens d. aquilam, ſ. haſtam*, M. Aurelii. (Pellerin.)

Erit hujus urbis ratione typi numi praecedentis.

ΑΤΤΑΛЄΩΝ. *Caput Serapidis*, Aurelii et Commodi. (Vaill. Arigoni.)

Ratione typi, qui eſt in numo primo.

ΑΤΤΑΛЄΩΝ. *Bacchus ſtans*, in numo Severi. (Vaill.)

ΑΤΤΑΛЄΩΝ. *Bacchus et Ariadne in bigis pantherarum praecedente Satyro*, M. Aurelii. (Muſ. Caeſ.)

Cauſa typi in autonomis.

AE. RR.

Imperatorii Attaliae Pamphyliae.

ЄΙΔΗΤΩΝ. ΑΤΤΑΛЄΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Pallas ſtans dexteram jungit cum Nemeſi alata adſtante ſ. ramum tenente, pro cujus pedibus eſt gryphus pede rotae impoſito*, in numo Gallieni, juxta cujus caput eſt Є. (Pellerin.)

Hic numus copioſam lucem ſuppeditat, nam propter Sidae vicinitatem dubium non eſt hanc Pamphyliae Attaliam in praeſente numo notari, et cum in concordiae numis praecipua cujusque urbis numina ſoleant proponi, et conſtet,

a) Mel. I. p. 95. et Mel. II. p. 283.

Digitized by Google

Nemesin esse Sidetum, videmus, Palladem fuisse princeps hujus urbis numen, atque adeo omnes numos, qui exhibent vel Palladem stantem, ut in numo Commodi, (le Blond.) et Hadriani, (Vaill.) vel ejus protomen, ut in numis Augusti, Tiberii, Commodi, aliisque, huc tuto revocandos.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Pallas*, *Hygia*, *Nemesis stantes*, in uno eodemque numo Valeriani. (Vaill.)

Ratio pendet ex praecedente.

ΑΤΤΑΛΕΑΤΩΝ. *Pallas stans*, Commodi. (le Blond.)

Hic numus arguit, etiam autonomos supra citatos cum typis vagis, sed eodem modo inscriptos, ad hanc Attaliam pertinere. Allatus fuit Pellerinio ex Caramania, cujus vetus Pamphylia pars fuit, ergo tanto certius est hujus Attaliae.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Nemesis alata stans d. rotam, pro pedibus gryphus*, Commodi. (Haym. T. II. p. m. 302.)

Haymius putat, esse signum pantheum, sed esse Nemesin, certum est ex iis, quae ad Smyrnae numos disserui. Ratio, cur hic numus huc pertineat, petenda est ex numis I. et II., nimirum Attalenses vicinae Sidae Nemesin coluere, quemadmodum et Pallas eodem modo Ranae, quo in Sidae moneta comparet, in Attaliae quoque numis conspicitur.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Diana Pergaea*, Valeriani, ante cujus caput est I. (Mus. Caes.)

Is typus Dianae, quae in vicina Perga colebatur, et litera solitaria I. huic tractui propria hunc numum Attaliae Pamphyliae vindicant.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Diana Pergaea stans, cui a dexteris adstat Pallas, a sinistris Nemesis*, Valeriani, ante cujus caput I. (Panel de num. Trebon. p. 109.)

En numina Pergae, Attaliae, Sidae, quae in eodem omnes tractu fuere.

* * *

Ludi: ΙΕΡΟC. ΑΤΤΑΛΕΩΝ. ΟΛΥΜ. ΠΟC. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟC. *intra coronam*, Saloniai. (Mus. Pisani.) *AE. R.*

CASA.

Ex notitiis ecclesiasticis cognita.

Imperatorii.

Gordiani, Etruscillae, Herennii. (Vaill.)

Epigraphe: ΚΑCΑΤΩΝ. *Typi*: *Iuppiter stans, raptus Proserpinae.*

AE. RRR.

ETENNA.

Mediterranea in Pisidiam auctore Polybio, a) et Notitiis.

Autonomi.

Mulier stans, in dio: gradiens serpentem tenet, humi diota: ΧΕΤ. ΕΤΕΝ. *Aliquid instar culeri incurvi.* AE. fere II. (Pellerin.)

Vtriusque typi ratio obscura.

AE. RRRR.

a) Hist. L. V. c. 73.

Imperatorii:

ЄΤЄΝΝΘΣΝ. *Iuppiter Salaminius stans*, Faustinae jun. (Catal. d'Ennery p. 534.)

Ead. epigr. Duo viri nudi stantes velut parati ad pugilatum, ut ait Pellerinius, (Rec. III. p. 222.) in numo Getae.

Ead. epigr. Substructio quaedam, quam Pellerinius praegrandem corbem frugibus refertum dicit, inter duas statuas cum insertis attributis basi impositas, in numo Alexandri Sev. (Pellerin. l. c.)

AE. RRR.

ISINDVS.

Hoc nomine prodiit urbs Ioniae et Pamphyliae.

Autonomi:

Caput Dianae cum arcu et pharetra. Ꝟ ΙΣΙΝ. *Spica.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Dianae, Ꝟ ΙΣΙΝ. *Pharetra.* AE. III. (Pellerin.)

Numos hos Pellerinius non ob aliam causam huic Pamphyliae Isiado tribuendos putat, quam quod fabrica et typo pharetrae cum Pergae numis conspirant.

AE. RRRR.

MAGNDVS.

Maritima.

Imperatorii.

Primum hujus classis reperit Vaillantius cum capite Liviae, sed in hoc male lectum ΜΑΓΤ. pro ΜΑΘΤ., recte vidit Pellerinius. (Mel. II. p. 16.) Certi sunt Neronis, (Haym T. II. p. 239.) Trajani, (Vaill.) et Antonini. (Pellerin.)

In omnibus his ΜΑΓΝΔΕΩΝ, et Pallas stans.

Anni imperii in numo Trajani ΙΕ. Antonini ΙΘ.

AE. RRR.

PANEMOTICHOS.

Oppidum Pamphyliae ex Notitiis ecclesiasticis.

Imperatorii.

ΠΑΝЄΜΟΤЄΙΧЄΙΤΩΝ. *Severus eques*, Domnae. (Harduin.) *Amazon eques*, Domnae. (Vaill.)

AE. RRRR.

PERGA.

Vrbs illustris ad Cestrum fl.

Autonomi:

Caput Bacchi hedera coronatum. Ꝟ ΠΕΡΓΑΙΒΩΝ. *Caput muliebre diadematum.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Dianae adversum laureatum. Ꝟ ΠΕΡ. *Sphinx alata sedens.* AE. III. (Hunter.)

Soli sunt hi autonomi, qui populi nomen inscribunt, cum alii, ut patebit, Dianam suam memorent. Numus alter solum quidem ΠΕΡ. effert, quod varie potest expleri; verum cum in aliis quoque Pergae numis Dianae caput occurrat laureatum, ejusque comes Sphinx,

Digitized by Google

dubitari nequit, eum Pergae noſtrae tribuendum.

* * *

Caput Dianae laureatum promicante pone pharetra et arcu. ℞ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ, ΠΕΡΓΑΙΑΣ. *Diana veſte ſuccincta ſtans d. elata coronam, ſ. haſtam, pro pedibus cervus.* AR. II. (Pellerin.)

Similis adverſa. ℞ *Eadem epigraphe. Sphinx alata ſedens.* AE. III. (Pellerin.)

Diana velata tutulata ſedens in templo diſtylo, in cujus fronte eſt aquila explicatis alis. ℞ *Eadem epigraphe. Pharetra.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Diana apud hanc urbem in loco edito illuſtre habuit templum, ad quod ſingulis annis ſacer conventus agi ſolitus. [a]) Ejus ſanctitatem loci collaudat quoque Cicero. [b]) Fide Callimachi fuit Perge Dianae chariſsima, nam πολίων δε inquit τοι ἐναδε Περγη, *ex urbibus autem tibi placuit Perge.* [c]) Ejus cultus ad exteras quoque urbes, ut Epheſiae, valuit, ut mox in imperatoriis videbimus.

AR. RRRR. AE. R.

Imperatorii.

Inchoat hos Vaillantius a Trajano, et finit cum Salonina. Sed Auguſti unum vulgavit Arigonius, et quod omnino inſolens, citantur etiam Aureliani, et Taciti. Eccos:

ΑΥΤ. Κ. Α. ΔΟΜ. ΑΥΡΗΛΙΑΝΟϹ. *Caput Aureliani.* ℞ ΠΕΡΓΑΙΩΝ. ΝΕΩ. ΚΟΡΩΝ. *Diana Pergaea in templo diſtylo, hinc ſol, inde luna.* (Bandur. in addend. ad Tom. I, ex ſchedis Vaillantii.)

Alterum Taciti Pergae ſignatum exſtare in muſeo Abbatis Rothelin teſtatur Baro Bimardus. [d])

Epigraphe: ΠΕΡΓΑΙΩΝ. vel ΠΕΡΓΑΙΑϹ. ΑΡΤΕΜΙΔΟϹ. vel ΑΡΤΕΜΙϹ. ΠΕΡΓΑΙΑ. in ſolo Treboniani numo ΠΕΡΓΗ.

Typi: Diana potiſsimum comparet forma admodum variante, quam tamen eſſe Pergaeam addita epigraphe: ΠΕΡΓΑΙΑϹ. ΑΡΤΕΜΙΔΟϹ, credere nos jubet. Fingitur ut *lapis praegrandis intra templum additis aſtris ſolis et lunae*, in numo Severi, (Muſ. Caeſ.) et Gordiani. (Arigoni.) In aliis: *Protome velata tutulata intra templum diſtylum*, in numo M. Aurelii. (Muſ. Medic.) Nonnunquam *adſint hinc et inde gryphes*, (niſi Sphinges verius ſunt.) in numo Caracallae. (Vaill.) Alias *hinc et inde columba*, Maximini, Philippi ſen. Otacil. (Vaill. Pellerin.) *Venatricis habitu graditur* in numo Hadriani. (Vaill.) Eodam venatricis cultu comparet in numo Mytilenes addito ΑΡΤΕΜΙϹ. ΠΕΡΓΑΙΑ., ut in hac dictum. *Victoria coronans Dianam ſuccinctam d. ſagittam, ſ. arcum tenentem*, in numo Tranquillinae. (Vaill.)

Diana ſtans cum adminiculis et cerva, in numo Domnae. (Vaill.)

Eſſe hanc Dianam Epheſiam, non Pergenſem, inde patet, quod non adſcribitur ΑΡΤΕΜΙΔΟϹ. ΠΕΡΓΑΙΑϹ., ſed ΠΕΡΓΑΙΩΝ.

Huc etiam pertinent ſequentes:

COS. III. *Signum Dianae in templo diſtylo, cujus zophoro inſcriptum:* DIANA. PERGENSIS. *vel* PERGAEA. in numis

a) Strabo L. XIV. p. m. 983. b) Verr. L. I. c. 20. c) In Dian. v. 187. d) ad Iobert. T. II. p. 100.

Digitized by Google

Nervae et Trajani AR. m. m. (Vaill. Num. praeft.)

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑ. ΤΟ. 5. *Protome velata tutulata intra templum diſtylum, in cujus zophoro aquila explicatis alis*, in numo Trajani AR. m. m. (Muſ. Caeſ.)

Numum priorem, etſi Latine inſcriptum, huc pertinere, Dianae Pergenſis mentio ſatis docet. Alterum huc vocat typus, cujus ſimilem in aliis certis Pergae numis ſupra citavimus. Vtriusque generis numos argenteos variae Aſiae minoris urbes diſſimulato ſuo nomine inde ab Auguſto usque ad Antoninum ſignavere, quorum mentionem faciemus in numis ſingulorum Auguſtorum.

* * *

Aſylum: ΠΕΡΓΑΙΑC ΑΡΤΕΜΙΔΟC. ΑCΤΑΟΥ. in numis Tranquillinae, Philippi ſen., Otaciliae. (Vaill. Haym, Pellerin.) ΠΕΡΓΑΙΩΝ. ΑCΤΑΟC. ΙΕΡΟC. *Pergaeorum inviolabilis urbis ſacrum certamen. Menſa cum urna, ſupra quam legitur:* ΠΥΘΙΑ. Verba ſunt Vaillantii in Gallieno ex muſeo M. Ducis.

Ludi: ΙΕΡΟC. et ΠΥΘΙΑ. in numo mox citato. Legitur etiam ΙΕΡΟC. in numo Salonini. (Vaill.)

Neocoratus proditur in numis Saloninae. (Vaill. Pellerin. Suppl. IV. p. 13.) et in citato ſupra numo Aureliani.

Concordia cum Apollonia Cariae, quam vide. — Cum Side Pamphyliae, quam vide.

Metropolis perperam facit Spanhemius ex numo Hadriani: ΠΕΡΓΑ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. a) Certum videtur, male lectum ΠΕΡΓΑ pro ΠΕΤΡΑ Arabiae.

AR. RRR. AE. R.

SELEVCIA.

Dubium eſt, fueritne aliqua Pamphyliae Seleucia, et forte ea, quam Notitiae eccleſiaſticae huic tribuunt, eadem eſt cum Seleucia Piſidiae. Tamen Pellerinius huic tribuit quatuor autonomos, ſed qui potius ſunt Selges Piſidiae, quorſum eos propterea differre lubet.

SIDE.

Maritima et illuſtris, Cymaeorum Aeolidis colonia teſtibus Strabone, Scylace, Arriano.

Autonomi.

Formae antiquiſsimae:

Caput Palladis intra quadratum. ℞ *Malum Punicum cum vel ſine piſce.* AR. II. (Hunter.)

Piſcis unus vel duo intra quadratum. ℞ *Malum Punicum.* AR. II. (Hunter.)

Malum Punicum. ℞ *Quadratum incuſum.* AR. VI. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

Hos antiquiſsimi operis numos cauſa mali Punici tribuere Sidetibus non dubitamus, de quo typo his proprio agemus proxime.

* * *

Pallas ſtans cum haſta et clypeo d. vel noctuam, vel Victoriolam. ℞ *Inſcriptio peregrina. Vir nudus ſtans ante aram d. ramuſculum vel pateram, ſ. arcum, vel ramo frondoſo innixus, pro pedibus avis, in plerisque ſignum incuſum bovem referens.* AR. I. (Pellerin. Rec. III. tab. 122. Pembrock P. II. tab. 88.)

a) Tom. I. p. 591.

Digitized by Google

Hos item perantiqui commatis numos huic urbi propter plures causas adserimus, I. causa mali Punici, de quo mox. II. quia Pellerinio ex Caramania sunt adlati, III. quia horum plerique incusum bovem offerunt, quod signum huic tractui proprium est, ut docent numi Aspendiorum, Malli Ciliciae, aliique ejus tractus. Quod ad epigraphen barbaram attinet, insigne pro hac testimonium habemus apud Arrianum, [a]) cum narrat, Sidetas Cyme Aeolidis profectos paullatim oblitos linguae Graecanicae barbaros sonos edidisse, qui sibi unis fuere peculiares, et distincti etiam a sonis vicinorum barbarorum. Et videntur quoque plerique argentei cum epigraphe barbara, qui apud Pellerinium Rec. III. tab. 122. exhibentur, et quorum similes edidi in catalogo musei Caesarei Tom. I. tab. V., ad hunc tractum pertinere. Depulsa deinde per Alexandri adventum ab his locis barbarie valuit iterum orthographia Graeca. Quare numos hos omnes Alexandri M. aetate esse antiquiores, indubitatum videtur.

Formae recentioris.

Caput Palladis. Ϟ *Victoria gradiens d. coronam praefert, in area malum Punicum, additur in nonnullis magistratus* ΔΕΙΝΟ. ΚΛΕΤΧ. El. I. (Mus. M. Ducis.) AR. I. (Mus. Caes. Pellerin. Hunter.)

Alii similes, sed in ipso Palladis vultu signum incusum referens, arcum et pharetram, scripto juxta litteris minutissimis vel ΠΕΡΓΑ. *vel* ΣΑΡ. *vel* ΤΡΑ. AR. I. (Mus. Caes. Hunter.)

Alii similes, sed cum signo incuso ancorae. AR. I. (Hunter.)

Caput Palladis. Ϟ ΣΙΔΗΤΩΝ. *Victoria gradiens d. coronam praefert, in area malum Punicum.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. Ϟ ΣΙΔΗ. (*aut etiam hoc omisso*) *Malum Punicum.* AE. III. (Pellerin.)

ΣΙΔΗΤΩΝ. *Caput Palladis, qui incusum signum malum Punicum.* Ϟ ΣΙΔΗΤΩΝ. *Victoria gradiens, qui incusum caput Palladis, in area malum Punicum.* AE. III. (Mus. Caes.)

Quos tribus prioribus locis proposui, spectabiles sunt tum propter metallum, tum pondus. Electreum olim ex Magni Ducis museo spectandum dedi. [b]) Esse hos numos certam Sidetum monetam, collati numi sequentes aenei invicte docent. Et vero omissam urbis epigraphen abunde supplet adstitutum malum Punicum, quia Σιδη Graecis hunc fructum significat, ac videmus etiam, in aeneis cetera similibus propter eandem causam urbis nomen jam inscriptum, jam omissum.

Pallas et Victoria perpetuus fere sunt hujus urbis typus. Vterque conjunctus plane persuadet, eo proponi Minervam Victoriam, de qua affatim egi in moneta Athenienſium, atque istud tanto magis, quod Minerva hoc nomine teste Suida [c]) dextera malum Punicum gestavit, quod ipsum fuit Sidetum symbolum ex nominis etymo captum. Iam supra in numis antiquioris formae vidimus Palladem d. Victoriam praeferentem.

a) L. I. c. 27. b) Num. vet. p. 224. c) in Νικη Αθηνα.

Digitized by Google

omnino cultu incedens. Verum deum Menſem, et hoc cultu genium fluvii, tum et literas ſolitarias in Ioniae urbium moneta vix reperias, at frequenter in numis hujus tractus, niſi forte malis alios numos tribuere Sillyo Ioniae, alios Pamphyliae.

Litera ſolitaria I. ante caput Saloninae. (Muſ. Caeſ. Piſani, Arigoni.)

Nomen ab Imperatore: CIΛΛΤΕΩΝ. CEB. in numo Saloninae. (Muſ. Piſani.)

AE. RR.

PISIDIA.

Hujus regionis urbes non raro numis ſuis inſcripſiſſe notas arithmeticas ſolitarias, diximus in Prolegomenis ad numos praecedentis Pamphyliae.

ADADA.

Oppidum ignobile. Fuiſſe illud numismaticum, comperio ex indicio perfunctorio Belleyi, cum ait, exſtare ejus numum cum capite *Valeriani* additis *literis ſolitariis* IB. Epigraphen, et typum reticet. [a])

ANTIOCHIA.

Non exſtant hujus urbis niſi *Coloniae* numi. Deducta haud dubie fuit ab Auguſto, ut fidem facit epitheton *Caeſareae*, et quod jam Strabo eam in coloniis numerat. Catalogum numorum omnium hujus coloniae, qui hactenus cogniti ſunt, paravit abbas Seſtinus, [b]) eumque ampliatum reſtituit ſerius. [c])

Autonomus:

ANTIOCH. *Protome dei Menſis.* ℞ COL. ANT. *Bubalus.* AE. III. (Hunter tab. V. n. 15.)

Cl. Combius numum hunc Col. Antiochiae Syriae tribuit, ſed ſatis docet typus Menſis, ut mox videbimus, eum huc pertinere.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Citantur a Tiberio (Frölich Appendiculae II. novae.) usque ad Claudium Goth.

Epigraphe: COL. CAE. ANTI. S. R. in numo citato Tiberii. COL. ANT. in numo Titi. (Vaill.) COLONIAE. ANTIOCHEAE. M. Aurelii. (Vaill.) COLONIAE. ANTIOCEAE. M. Aurelii. (Muſ. Caeſ.) ANTIOCHIA. tantum, addito S. R. Gordiani. (Muſ. Caeſ.) In reliquis: COL. CAES. AN-

a) B. L. T. XLII. hiſt. p. 55. b) Lettere. T. I. p. 58. c) Ibid. T. IV. p. 135.

Digitized by Google

TIOCHIA, etiam CL. pro COL. Item geminata urbis epigraphe: ANTIOCHIA. COLONIA. CAESARIA. ſcriptum in orbem, per medium autem numi: ANTIOCH. COLONIA., et in centro literis majoribus S. R. in numis Gordiani. (Pellerin Mel. I. p. 310.) Devexo imperio epigraphe, praecipue quae imperatorum nomina eloquitur, barbara plane eſt, adeo ut vocabula ſana exſculpi non poſſint, cujus exempla vide apud Pellerinium, [a]) et in muſeo Caeſareo.

S. R. jam in laudato numo Tiberii, ſed inde a Severo plerumque inſcribitur, quod etiam obſervatur in numis vicini Iconii Lycaoniae. In binis Gordiani et Gallieni hae literae majore forma exaratae totum averſae typum faciunt. (Arigoni.) Harduinus eas legit *Spes Reipublicae*, at Vaillantius aliique *Senatus Romanus*. Vide, quae de his ſiglis dicemus in diatriba de coloniis.

Typi:

MENSIS. *Deus Menſis ſtans cum pileo Phrygio, et luna poſt tergum, d. haſtam, ſ. Victoriolam, pro pedibus gallus*, Antonini, et Severi. (Vaill. Patin.)

Explicationem juvat Strabo, referens, [b]) eſſe apud hanc Antiochiam ſacerdotium Μηνος Αρχαιε multitudinem ſacrificulorum habens, et ſacrorum locorum. His numis uſus eſt Cl. Blondius, cum praeclare et erudite diſputat, ſimilem figuram in hujus tractus numis obviam dicendam eſſe *Menſem*, non, quod hactenus factum, *Lunam*. In numo Titi ſupra colonum arantem eſt lunula, quae ejusdem Menſis indicium facit. Hic Menſis in numis Graecis aliarum urbium dicitur MHN. Vide laudatam diſſertationem Blondii, (B. L. T. XLII. Mem. p. 381.) et quae is alibi de eodem argumento diſſerit. (Pierr. grav. du Duc. d'Orl. T. I. p. 81.)

GEN. COL. ANTIOCH. in numis Severi, aut cum ſolo G. in numo Caracallae. (Arigoni.) *Mulier tutulata ſtans d. gubernaculum, vel pateram, ſ. cornucopiae. Haec* in numo Gordiani *dexteram jungit cum Menſe adſtante ara intermedia.* (Vaill.)

VIRT. AVGG. *Imperator eques barbarum haſta proſternit*, Caracallae, (Theup.) Getae. (Vaill.)

VICT. DD. NN. *Victoria gradiens cum tropaeo*, Caracallae, (Theup.) Getae. (Vaill.)

CONCORD. AVGVSTOR. *Caracalla et Geta ſtantes dexteras jungunt*, Caracallae. (d'Ennery.)

VICTORIA. DOMINI. *ſimili typo*, Gordiani. (Pellerin.)

In aliis: *Colonus arans, lupa cum gemellis, Iuppiter ſtans, aquila, Cybele ſedens &c.*

Tria ſigna militaria, vel duo juxta colonum arantem, inter duo ſigna eſt V, quo forte indicatur, niſi iconismus fallit, veteranos legionis V. huc fuiſſe deductos, in numo Gordiani. (Arigoni.)

AE. C.

COMANA.

Sintne his Piſidiae Comanis tribuen-

a. Mel. I. p. 325. b) L. XII. p. m. 864.

Digitized by Google

di numi, vide, quae ad Comana Ponti differui.

CREMNA.

Colonia teſte Strabone, et hoc tantum nomine exſtant numi Getae, Elagabali, Etruſcillae, Treboniani apud Pellerinium, Vaillantium, Arigonium, in muſeo Caeſ.

Epigraphe: COL. IVL. AVG. FE. CREMNA.

Typi: Cupido arcum intendens. — Tria ſigna militaria. — Aquila expanſis alis, ſupra quam caput Decii radiatum inter capita nuda Herennii et Hoſtiliani, — Diana ſuper nupe arcum tendit.

Mentio ſitus: PROP. COL. CR. in numo Getae apud Pellerinium, quae is verba ſic acute explicat: PROvinciae Piſidiae COLonia CRemna, idque nummis Viminacii illuſtrat.

AE. RR.

LYRBE.

Memoratur a Dionyſio Perieg. v. 859. et in Notitiis.

Imperatorii.

Tantum citantur ab Alexandro usque ad Valerianum jun.

Epigraphe ΛΥΡΒΕΙΤΩΝ. typis obviis.

Literae ſolitariae IA. ante caput Valeriani jun. (Vaill.)

AE. RR.

OLBASA.

Hoc aut adfini nomine proditur urbes Ciliciae, Piſidiae, Lycaoniae.

Autonomum aeneum inſcriptum OABACA. BOΥ - - - ad hanc Piſidiae Olbaſam revocavit Pellerinius, [a]) ſed quem potius Corcyrae tribuendum, in hujus inſulae moneta dixi.

* * *

Coloniae nomine binos numos edidit Vaillantius, unum Maeſae: COL. IVL. AVG. OLBABEN. *Mouſis eques*, alterum Gordiani: COL. OLBA - - - *Bacchus ſtans.* Vtrumque revocavit ad Olbam Pamphyliae, ſed Belleyus hanc Olbaſam praefert, [b]) et ſimul de vera ejus lectione leviter dubitat.

ORONDA.

Autonomum edidit Pellerinius: *Caput Apollinis laureatum.* Ꜩ OPANΔEΩN. *Aquila (niſi corvus eſt) omnia intra coronam.* AE. III. Sed fatetur ipſe, epigraphen non ſatis eſſe integram, ut adeo tuto nihil de urbis huius moneta adfirmari poſsit.

PEDNELISSVS.

A quibusdam Pamphyliae inſeritur.

Imperatorius: Γ. I. OTH. MAΞIMOC. *Caput laur.* Ꜩ ΠЄΔNHAICCЄΩN. *Mulier ſedens d. pateram, ſ. haſtam.* (Pellerin.)

AE. RRRR.

a) Suppl. T. III. p. 111. b) B. L. T. XXI. p. 436.

Digitized by Google

PROSTANNA.

Ptolemaeo et Notitiis Proſtana, at in numis Proſtanna.

Imperatorii exſtant tantum, omnes cum capite Claudii Gothici.

Epigraphe: ΠΡΟCΤΑΝΝЄΩΝ, ut in binis ſuis legit Pellerinius, (Rec. III. p. 254.) ſed Panelius in muſeo le Bret ΠΡΟCΤΑΜΙЄΩΝ, fors vitiata in numo ſuo epigraphe. Typus: *Mars omnia ſua arma utraque manu tenens.*

Mentio ſitus: ΟΥΑΡΟC. *Mons arboribus conſitus*, in Pelleriniano. Viari montis hiſtoriei quidem non meminere, verisimile tamen, nomine Viari notari montem in numo hoc propoſitum, cui urbs adſita fuerit.

AE. RRR.

SAGALASSVS.

Inter illuſtriores Piſidiae urbes.

Autonomi:

CAΓ. CAΓA. *intra coronam*, vel *typo botri et ſpicarum*, vel *duorum hircorum luctantium.* AE. II. III. (Pellerin.)

Caput Iovis. Ж ΣΑΓΑΛΑΣΣΕΩΝ. *Victoria gradiens.* AR. II. (Seſtini Lettere P. II. p. 197.)

Poſterior hic cauſa metalli inſignis eſt.

AR. AE. RRR.

Imperatorii.

Ducuntur a Nerva usque ad Claudium Gothicum, ſub quo complures, et varii ſignati.

Epigraphe: CAΓΑΛΑCCЄΩΝ.

ΔΗΜΟC. CAΓΑΛΑCCЄΩΝ. *Populus Sagalaſſenſium dexteram cum imperatore jungens*, in numo Claudii Goth. (Muſ. Piſani.)

ΑΛЄΖΑΝΔΡΟC CAΓΑΛΑCCЄΩΝ. *Alexander M. ſtans, illinc imperator equus haſtam in hoſtem vibrat*, in numo Claudii Goth. AE. m. m. (Seſtini Lett. T. IV. p. 129.)

Typi reliqui: *Dioſcuri ſtantes*, aut *Menſis*, aut *leo gradiens haſtam rictu ſtringens.*

Concordia:

ΛΑΚЄΔΑΙΜΩΝ. CAΓΑΛΑCCOC. *Vir paludatus et galeatus coronatur a muliere ſ. cornucopiae gerente*, M. Aurelii. (Morelli Spec. p. 130. Vaillant. p. 53.)

ΛΑΚЄΔΑΙΜΩΝ. CAΓΑΛΑCCЄΩΝ. *Similis typus*, Diadumeniani. (Haym. T. II. p. m. 343.)

ΛΑΚЄΔΑΙΜ. CAΓΑΛΑCCЄΩΝ. *Vir paludatus ſtans d. pateram coronatur ab adſtante Victoria*, Diadumeniani. (Pellerin. Rec. III. p. 219.)

Cenſet Vaillantius, Lacedaemonem cum Sagalaſſo iniiſſe concordiam. Alia eſt Pellerinii mens, [a]) nimirum aut Sagalaſſenſes, quod forte Lacedaemone oriundi fuere, quod de vicina Selge certo conſtat, ſeſe, ut originem ſuam indicarent, dixiſſe Lacedaemonios, perinde ac Selgenſes, ut mox in his videbimus, ſeſe quoque dixere Lacedaemonios, Perinthii Ionas, Myrcani Macedonas etc., aut Sagalaſſum conſtitiſſe partim Lacedaemoniis huc profectis,

a) l. c.

Digitized by Google

partim Pisidis, ac tum hoc numo stabilitam inter semet concordiam voluisse indicare. Haec Pellerinius, cujus ego sententiae subscriberem, si constanter legeretur ΑΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. ΣΑΓΑΛΑΣΣΕΩΝ, verum in numo Vaillantii est ΛΑΚΕΔΑΙΜΩΝ. ΣΑΓΑΛΑΣΣΟΣ., quae sunt urbium ipsa nomina, non populi, atque etsi Sagalassenses se dicere potuerint Lacedaemonios, tamen Sagalassus dici non potuit Lacedaemon. Recte igitur arguit Vaillantius, perinde hac epigraphe notari concordiam Lacedaemonem inter et Sagalassum, atque alibi epigraphe AMICOC. AMACTPIC. vel ΕΦΕΣΟΣ. ΚΤΖΙΚΟΣ. etc.: Ea difficultas perpetuo vellicabit Pellerinii sententiam, nisi quis evincat, Vaillantium in legenda epigraphe lapsum, quod alibi suspicatur Pellerinius, [a]) sed frustra, nam idem numus exstat etiam apud accuratissimum Morellium. [b]) Ceterum nullam video rationem, cur intelligi nequeat concordia cum Lacedaemoniis inita, et recurrendum sit ad Lacedaemoniorum cum indigenis Pisidis commixtionem, quod quidem etiam ad sequentes Selges numos: ΣΕΛΓΕΩΝ. ΑΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. valeat, de quibus eodem modo differit Pellerinius, praecipue cum Selgen a Lacedaemoniis revera conditam constet. Esto, has urbes habitatas partim ab adventitiis Lacedaemoniis, aut etiam ab his conditas, an propterea renovare foedus cum metropoli sua non potuere? quin haec ipsa sanguinis conjunctio dignam suffecit causam inter utrumque populum foederis, et istud in aere publico testandi. Sic et Spartani foedus pepigere et amicitiam cum Iudaeis eo moti, quod hi eorum fratres essent, et ex eodem Abrahamo orti, ut docet epistola Arei regis ad Oniam summum sacerdotem, et hujus responsum. [c]) Quare quod Lacedaemonii constituerant cum Iudaeis, quia consanguinei, poterant et statuere cum Selgensibus, et Sagalassensibus, quia consanguinei. In numo Selgensium insuper additur ΟΜΟΝΟΙΑ, quod vocabulum cum semper concordiam cum altero populo juxta posito notet, nescio, cur non etiam in hoc numo concordiam Lacedaemonem inter et Selgen notare debeat. Sane omnes ii populi, quos eodem loco citat, [d]) nempe qui tractam ab altero populo originem indicant, vocabulum ΟΜΟΝΟΙΑ omittunt, contenti memorasse v. g. ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΙΩΝΩΝ.

ΡΩΜΑΙΩΝ. ΣΑΓΑΛΑΣΣΕΩΝ. (sic) ΠΡΩΤΗΣ. ΠΙΣΙΔΩΝ. ΚΑΙ. ΦΙΛΗΣ. ΣΥΝΜΑΧΟΥ. *in centro numi magnum* l., *infra duae dexterae junctae*, in numo Valeriani. (Pellerin. Rec. III. p. V. in praef.)

Epigraphen sic interpretatur Pellerinius, ut vel το ΡΩΜΑΙΩΝ connectendum sit cum ΣΥΝΜΑΧΟΥ, ut in inscriptione Mopsuestiae apud Gruterum legitur ΚΑΙ. ΦΙΛΗΣ. ΚΑΙ. ΣΥΜΜΑΧΟΥ. ΡΩΜΑΙΩΝ., quod tamen spectato ejus vocabuli in numo situ nimis violentum est adserere, vel dicatur, Sagalassenses se adulationis causa dixisse *Romanos*, ut Alexandria se in numis M. Antonii di-

a) Mel. II. p. 305. b) Spec. p. 130. c) II. Macch. c. 12. Ioseph. Ant. Iud. L. XII. p. 606. et L. XIII. p. 648. d) Rec. III. p. 221.

Digitized by Google

xit *Romam*; vel deniqne Sagalaſsi incolas conſtitiſſe partim Romanis adventitiis, partim indigenis Piſidis, ut adeo tum utrorumque inſcriptione, tum typo junctarum dexterarum utriusque populi concordia indicaretur. Patet ergo, neque iſthac epigraphe Pellerinio videri concordiam indicari, ſed in alia omnia, ut in praecedentibus, abire. Verum etſi abſit vocabulum OMONOIA, ſatis hoc ſuppletur typo junctarum dexterarum, ac notandum praeterea, quoniam Sagalaſſenſes, ut numi epigraphe docet, Romanorum ſe *amicos*, *ſociosque* profitentur, atque adeo cum iis foedere, etſi non aequo, conjunctos, de quo vide quae docebo in Tractatu de urbibus amicis, et foederatis, potuiſſe eos jure ſuo, etſi ſaenico tantum et precario, concordiam cum Romanis rerum dominis teſtari. Neque vero ſolus hic eſt numus, qui ὁμονοιαν cum Romanis profiteatur. Vidimus ſupra in numis Theſſalorum unum, in cujus antica legitur: OMONOIA. in χ ΘΕΣΣΑΛΩΝ. PΩM., niſi etiam de Theſſalis dicatur, eos aut dictos per adulationem Romanos, aut Theſſaliam quoque fuiſſe refertam adventitiis Romanis, quorum adeo concordiam ſignificaret hic numus.

Primatus notatur inſcripto ΠΡΩΤΗC. ΠΙCΙΔΩΝ. in numo praecedente.

Mentio ſitus in eodem numo: ΠΙCΙΔΩΝ. item a flumine *Ceſtro*: CΑΓΑΛΑCCΕΩΝ. ΚΕCΤΡΟC. *Fluvius decumbens*, in nummo Claudii Goth. (Maffei Ant. Gall. p. 117. Pellerin. Rec. III. p. XX.) Ceſtrus a Piſidia Pamphyliam ingreſſus, et Pergam alluens a plerisque geographis memoratur. Vide Cellarium. Quare miror Taninium, το ΚΕCΤΡΟC hujus numi in ΚΑΥCΤΡΟC corrigentem, quia, ut ait in ſubjecta nota, *geographi omnes Cayſtrum Pamphyliae tribuunt.* (Suppl. ad Band. p. 128.)

Litera ſolitaria I. ante caput Valeriani in Pellerinianо, (Rec. III. p. V.) et ς in alio Claudii Goth. apud eundem, (Rec. III. p. XX.) quae eſt nota ſenarii.

AE. RRR.

SANDALIVM.

Autonomum. Pellerinius huc cenſet vocandum:

Caput Palladis. χ ΣΑΜΔΑΛΙ. *Quatuor tumulae.* AE. III.

Similem numum ab aliis citari non video, quo magis de vera lectione, et utrum huc pertineat, certi eſſe poſsimus.

AE. RRRR.

SELEVCIA.

Imperatorii a variis vulgati ſunt ſequentes:

ΚΛΑΥΔΙΟCЄΛЄΥΚЄΩΝ. *Menſis equus*, Gordiani. (Vaill.)

Alius, ſed *Fortuna ſtans*, Gallieni, AE. I. (Banduri.)

Alius, ſed *Menſis ſtans et pede navis proram calcans*, (verius caput bovinum.) Claudii Goth. (Vaill. ex muſeo Chriſtinae.)

Lectionis fidem in citatis Vaillantii numis in dubium olim vocavit Pellerinus. a) Ipſe ego cum viderem, hos numos ab antiquariis paſsim Seleuciae

a) Mel. II. p. 304.

Digitized by Google

Ciliciae vel Iſauriae tribui, coepi ſuſpicari, an non a Vaillantio prono ex literarum adfinitate errore lectum ſit ΚΛΑΤΔΙΟ. pro ΚΛΑΤΚΑ., quo pacto citra dubium eſſet Seleuciae Ciliciae, quae fluvium ſuum Calycadnum, cui impoſita fuit, nunquam praetermiſit. a) Verum, ut re adcuratius expenſa perſpicio, de lectionis fide dubitari jam non poteſt, nam non modo navus Bandurius numum ipſe in muſeo regio vidit, verum alter quoque reginae Chriſtinae citatur in catalogo Franciſci Cameli, et ab Havercampo in catalogo ſuo muſei hujus reginae.

Antiquarii priores numi epigraphen ſeparant, leguntque ΚΛΑΤΔΙΟ. CΕΛΕΥΚΕΩΝ, et concordiam adeo Claudiopolin inter et Seleuciam notari exiſtimant, et quidem Vaillantius inter Claudiopolin Iſauriae, et Seleuciam ad Calycadnum Ciliciae, Bandurius et Havercampus inter Claudiopolin et Seleuciam, utramque Iſauriae urbem, quas illuſtriores fuiſſe hujus regionis urbes cum laude commemorat Ammianus. b) Sed notandum, hanc Seleuciam, quam alii Ciliciae, alii Iſauriae adſcribunt, reipſa fuiſſe unam eandemque, ut infra ad Seleuciam Ciliciae dicetur. At Pellerinius hanc eruditorum ſententiam jure impugnat, Seleuciamque dictam fuiſſe *Claudiam* perinde ſtatuit, atque vicinum Iconium, quod in numis ſcribitur ΚΛΑΤΔΕΙΚΟΝΙΕΩΝ, aut Tiberiadem Palaeſtinae ΚΛΑΤΔΙΟΤΙΒΕΡΙΕΩΝ. c) Addo, exſtare in his numis unius tantum urbis, non duarum typum, quod fere praeter morem in numis concordiae, deinde, Claudiopolis teſte eodem Ammiano jam inde a Claudio colonia fuit, coloniae vero cum urbibus aliis, ſaltem quod ex numis conſtet, concordiam non inivere.

Certum igitur videatur, unicam hac epigraphe notari urbem, nimirum Seleuciam, quae *Claudiae* quoque cognomen tulerat. Indagandum jam, ad quam ex pluribus urbibus hoc nomine inſignitis hi numi pertineant. Pellerinius Seleuciam Ciliciae ad Calycadnum praefert, cujus ego ſententiae nequeo ſubſcribere. Nam primum haec Seleucia in nullo certo ſuo numo ſe ſcribit *Claudiam*, deinde ea nunquam mentionem ſitus ad Calycadnum omittit, neque unquam Menſem numis ſuis intulit, cujus alioqui effigies in numis Cilicum raro comparet. Vix igitur poteſt dubitari, numos ſic inſcriptos pertinere ad Seleuciam Piſidiae memoratam Ptolemaeo et Notitiis, in quibus *ferrea* dicitur. Menſis eximius in Piſidia cultus fuit, ut docent numi Antiochiae et Sagalaſſi, et ipſe Strabo. Invitat etiam in hanc urbem numus Claudii Gothici, nam in dedicandis huic numis diligentiſsimae fuere Piſidiae urbes, ut ex ejusdem Antiochiae et Sagalaſſi numis videmus.

AE. RRR.

SELGE.

Vrbs illuſtris, Lacedaemoniorum opus. Vnde Avienus: d)

Et Lacedaemoniae ſurgunt faſtigia Selgae.

a) Num. vet. p. 232. b) L. XIV. c) Mel. II. p. 304. d) Deſcr. orb. v. 1025.

Digitized by Google

Quam utriusque gentis cognationem praedicat quoque Polybius. [a])

Autonomi:

Duo luctatores nudi. Χ ΣΕΛΓΕΩΝ. *Vir ſtans elatis alte manibus duplicatum funem intendit, in area triquetra, et alia minuta ſigilla.* AR. I. (Pellerin. Theupoli.)

Duo luctatores nudi, intra quorum pedes ΠΙ. Χ ΣΕΛΓΕΩΝ. *Hercules nudus ſtans d. clavam intentat, ſ. exuvias leonis praetendit.* AR. I. (Hunter.)

Iungendi cum his numis ſequentes:

Duo luctatores nudi: Χ ΕΣΤΓΕΔΙΙΤΣ. *Vir ſtans elatis alte manibus duplicatum funem intendit, in area triquetra.* AR. I. (Pellerin. Muſ. Caeſ.)

Alius, ſed infra luctatores ΕΛΤΨΑΜΕΝΕΤΤΣ. AR. I. (Pellerin.)

Mars galeatus, cetera nudus, irruens cum clypeo et pugione. Χ ΕΣΤ. *Triquetra.* AR. II. (Pellerin.)

Vide complures ſimiles alios, omnes argenteos, apud Hunterum Tab. VII., eosque inſcriptos ΕΣ. ΕΣΤ. ΕΣΤΓ.

Numos duos priores cauſa inſcriptionis hujus eſſe Selges, indubitatum. Averſae typus in numo primo aliquod videtur palaeſtrae exercitium indicare; ſin minus, fateor, me ejus explicationem cum reliquis omnibus ignorare. Plus difficultatis offerunt numi, quos conjunxi. Hactenus eruditi triquetrae monitu in iis perpetuo habitantis Siciliam reſpexere, cumque in barbaro vocabulo ΕΣΤΓΕΔΙΙΤΣ tantillam viderent cum Egeſta adfinitatem, eos Siculae huic urbi tribuendos conjecere. Sententia haec tanto magis certa eſt viſa, quod in ſimili Goltzius ſcriptum ΕΓΕΣΓΑΙΩΝ. palam adfirmaverat, [b]) vetere nimirum ſuo jure uſus, quo, ut ſaepe alias vidimus, numorum inſcriptiones, ut libido dictaverat, aut refinxit, aut ſupplevit. At vero auctor muſei Theupoli ob omnimodam cum Selgenſium moneta concordiam eos horum numis addidit, neque iſtud ſine certa ratione, quia triquetra, ut ex Olbae Ciliciae numis videbimus, etiam in hoc tractu valuerit. Contra Pellerinius conjecit, inſcriptos ſic numos tribuendos Aſpendo Pamphyliae. [c]) Rationes profert I. teſtimonium Pollucis: [d]) Ασπενδιοι τῳ νομισματι ἐνεχαρατ͡τον παλαισας, *Aſpendii in moneta luctatores ſignaverunt.* II. Contingere facile potuiſſe Aſpendiis Argis profectis, quod diſerte de Sidetibus Cymes colonis narrat Arrianus, [e]) eos Graecanicae linguae oblitos ſenſim in barbariem prolapſos, quod ſupra ex ipſis etiam Sidetum numis ſtabilivimus. Accidere ergo etiam potuiſſe Aſpendiis ex frequente cum ejus tractus barbaris commercio, ut dediſcerent patriam linguam, aliamque barbaram novae formae cuderent. Haec Pellerinius. Addo, quae huc pertinentia reperi apud Euripidem de Aſia maritima ſic loquentem: (in Bacchis v. 15.)

Ασιαν τε πασαν, ἡ παρ' ἁλμυραν ἁλα
Κειται, μιγασιν Ἑλλησι, βαρβαροις δ' ὁμου,
Πληρεις ἐχουσα καλλιπυργωτους πολεις.
Aſiamque omnem, quae ad ſalſum mare

a) Hiſt. L. V. 76. b) Sicil. tab. XII. c) Rec. II. p. 147. d) L. IX. §. 84. e) L. I. c. 27.

Digitized by Google

Iacet, mixtis Graecis et barbaris simul,
Populosas habens bene turritas urbes.

Neque adeo mirum, si Graecis contigit, quod de Athenienſibus perhibet Athenaeus: [a]) Μακεδονιζοντας τ' οιδα πολλους των Αττικων δια την επιμιξιαν. *Multos Atticorum video propter permixtionem macedoniſſare.* Vide, quae de Graecis, quos vicinia Oſcorum corrupit, in numis Cumarum Campaniae dixi. Pellerinii conjecturam Khellius additis aliis rationibus, quas alibi propoſui, [b]) ſtabilire eſt conatus. Argumentum pro Aſpendo non leve videtur ſuppeditare numus ſequens:

Eques citato curſu d. jaculum vibrat. ℞ ΕΣΤΡΕΔΙΙΤΣ. *Aper, in area ſignum incuſum bovem referens.* AR. II. (Ame editus ex muſeo Caeſ. Num. vet. p. 219.)

Bos ſimillimus incuſus in certis Sidetum Pamphyliae et Malli Ciliciae numis comparet, ex quo iſtud ſaltem colligimus, numos ſic inſcriptos haud dubie ad hunc tractum pertinere. Typus utriusque partis videtur indicare, quod de Aſpendiis narrat Euſtathius, [c]) eos Venerem placare porcorum ſacrificiis Mopſo auctore, de quo vide meos Numos vet. p. 223. Idem, ſed de Sidetis, refert Avienus. [d])

Perſequendi nunc reliqui Selges numi, iique aenei.

Caput Herculis prominente pone clava. ℞ ΣΕ. *Fulmen, arcus, triquetra.* AE. III. (Hunter.)

Caput barbatum laureatum, pone quid inſtar lapidis. ℞ ΣΕ. *Fulmen, et arcus.* AE. III. (Pellerin.)

Etſi variarum urbium nomina a ΣΕ. incipiant, certum tamen eſt, numum ex his priorem cauſa triquetrae hujus eſſe Selges. Sed neque dubium eſt, numum alterum cauſa adfinis typi eodem pertinere, lapſumque eſſe Pellerinium, qui eum Seleuciae Pieriae tribuerat. [e]) Accedit, quod in certo hujus urbis Severi numo apud Vaillantium arcus quoque et fulmen compareant.

* * *

ΣΕ. *Pilum haſtae.* ℞ *Clypeus.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Palladis, ante quod pilum haſtae. ℞ *Clypeus.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. ℞ *Clypeus, cui inſcriptum elementum* Π, *intra cujus crura elementum* O. AE. III. (Pellerin.)

Poſteriores duos numos ad eandem urbem pertinere, ad quam pertinet primus, typorum conformatio dubitare non patitur. Pellerinius eos Seleuciam Pamphyliae vocat. Verum literae ΣΕ. etiam Selgen noſtram notare poſſunt, ut ex numo praecedente didicimus. Quidquid erit, malim quamcunque aliam urbem a ΣΕ. incipientem prae Seleucia Pellerinii, quo nomine ne quidem ſatis certum eſt urbem in Pamphylia exſtitiſſe. Non praetereundus numus tertius propter inſcriptas clypeo literas ΠΟ. Iisdem his literis monogrammate ligatis notari Παν Ορμον, diximus in numis Panormi Siciliae urbis. Non temere conjecero, quoniam eaedem literae inſculptae ſunt clypeo, et in antica eſt caput Palladis, eas in numo praeſente enunciare Παλλαδος Οπλον, *Palladis clypeum.*

a) L. III. p. m. 122. b) Num. vet. p. 219. c) ad Dionyſ. v. 852. d) Deſcript. Orb. v. 1015. e) Rec. II. p. 206.

Digitized by Google

Noverunt Ελαδος filii, vocabulo ὁπλον ſaepe *clypeum* intelligi, de quo aliquando copioſius differam in numis Auguſti commatis Romani.

Caput adverſum barbatum radiatum. ꝳ ΣΕ. *Cervus dimidius reſpiciens.* AE. III. (Pellerin.)

Hunc quoque numum Pellerinius Seleuciae Pamphyliae olim tribuerat, verum edoctus a Khellio, in ſimillimo muſei Caeſarei ſcribi ΣΕΛ., eum ſerius Selgenſibus reſtituit. [a]) At ignoro, cur propterea neceſſario Selgenſium numus putandus ſit, quaſi το ΣΕΑ. non poſſet aeque Seleuciam aliquam, vel Selinuntem etc. notare.

AR. et AE. RR.

Imperatorii.

Inde ab Antonino, et in Decio deſinunt. Hadriani numum nuper muſeo Com. Vitzai illatum vidi.

Epigraphe: CЄΛΓЄΩN. Typi: *Hercules ſtans cum clava, arcus et fulmen etc.*

Concordia:

CЄΛΓЄΩN. ΛΑΚЄΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Hercules ſtans d. ſacra facit ſuper ara, ſ. clavam, ex adverſo ſtat Pallas ſ. haſtam, pro pedibus ſerpens,* in numo Decii. (Vaill. Theup.)

Notari hoc numo revera concordiam Selgenſes inter et Lacedaemonios initam, ſatis ſupra in Sagalaſſi numis comprobavi.

AE. RRR.

TERMESSVS.

Secundum Stephanum duplex fuit in Piſidia Termeſſus, major, et minor, quam quoque confirmant numi et marmora.

Autonomi:

TЄPMHCCЄΩN. *Caput Iovis, infra* Θ. ꝳ TΩN. MЄIZONΩN. *Pallas ſtans, in area* Θ. AE. I. (Pellerin.) In alio: *Hercules ſtans.* AE. I. (Hunter.) In alio: *Mulier eques lento gradu d. ſceptrum.* AE. I. (Pellerin.)

Habemus in his numis Termeſſenſes majores, qui etiam hoc nomine notantur in antiquo ſenatus conſulto apud Muratorium, [b]) ſed ſcripti: THERMESES. MAIORES. PEISIDAE.

* * *

Eadem adverſa. ꝳ AVTONOMΩN. *Fortuna ſtans, in area* Θ. AE. I. (Pellerin.)

Autonomia Termeſſenſibus conceſſa praedicatur in eodem ſenatus conſulto: EIQVE. LEGIBVS. SVEIS. ITA. VTVNTO, etc.

* * *

Eadem adverſa. ꝳ COΛYMOC. *Vir ſeminudus ſedens cum clava.* AE. I. (Spanheim. T. I. p. 563. Harduin., Theupoli.)

Hoc averſae typo exhiberi cenſet Spanhemius *Solymum* heroem loci. Certe Termeſſenſes a Strabone dicuntur *Solymi*, [c]) et idem alibi: [d]) ὑπερκειται ἀν-

a) Suppl. I. p. 62. b) Theſ. inſcr. T. II. p. 582. c) L. XIII. ſub fin. d) L. XIV. p. m. 982.

Digitized by Google

της τα Σολυμα ὄρος, καὶ Τερμισσος Πισιδικη πολις. *Supra hanc jacet mons Solyma, et Termeſſus urbs Piſidica.*

AE. RR.

Imperatorius.

Vnicus hactenus vulgatus, isque Domitiae: ΤЄΡΜΗCCЄΩΝ. L. IA. *Mulier ſtans d. ſpicas, ſ. caduceum.* (Muſ. Farnes. T. IX. tab. 9.) Annus in hoc notatus eſt imperantis Domitiani.

AE. RRRR.

Commemorandi hoc loco numi ſequentes:

Caput Iovis laureatum. Ꝛ ΤЄΡ. *Equus liber currens, ſupra quem variae literae:* A. IA. ΘI. KA. KЄ. AE. III.

Caput Auguſti. Ꝛ ΤЄΡ. *Equus liber currens, infra* OI. (verius ΘI.) AE. III. (Morelli Impp. ſub Aug. Tab. XLV. n. 13.)

Variae fuere de his numis opiniones. Liebeus cum in ſuo videret literas KЄ., eum Cephalleniae inſulae perperam tribuit, ut in hujus numis diximus. Vrbis nomen in ΤЄΡ. quaerendum, quod conſtans eſt, aliis literis variantibus, et, ut ſatis apparet, arithmeticis, ſive epocham, ſive annos imperantis indicant. Termeſſo Piſidiae, vel Terinae Bruttiorum eos largiuntur Pellerinius, et Khellius, [a]) ambigunt tamen. Terinam excludit citatus numus Auguſti, quia conſtat, Italiae continentis urbes ſub imperatoribus monetam non amplius ſignaſſe. Interim dubium adhuc, utrum ad hanc Termeſſum pertineant. Cl. Combio in catalogo muſei Hunteriani Terpillus Macedoniae placuit.

AE. R.

ISAVRIA.

CARALLIA.

Memorata Stephano, et Notitiis.

Imperatorii a Severo usque ad Maximinum.

Epigraphe: ΚΑΡΑΛΛΙΩΤΩΝ., ſed in numo Severi max. mod. apud Pellerinium: ΚΑΡΑΛΛЄΑΤΩΝ., non tamen huic lectioni ſatis fidendum, nam eam eſſe mancam, Pellerinius ipſe profitetur. [b])

Typi ſunt obvii.

AE. RRR.

CLAVDIOPOLIS.

De numis huic Claudiopoli perperam tributis vide, quae ad Claudiopolin Bithyniae notavi. Neque numi inſcripti ΚΛΑΥΔΙΟCЄΛЄΥΚΕΩΝ, in quibus Vaillantius aliique concordiam inter

a) Adpendic. I. p. 71. b) Suppl. II. p. 77.

Digitized by Google

hanc Claudiopolin, et Seleuciam Iſauriae notari credidere, ad utramque hanc urbem pertinent, ut dictum in Seleucia Piſidiae.

ISAVRVS.

Exſtant *imperatorii:*

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. ICAΥΡΩΝ. *Effigies Herculis*, in numo Getae. (Harduin.)

Eadem epigraphe. Imperator paludatus ſtans cum adſtante viro nudo ſ. demiſſa ramum tenente dexteram jungit, in numo Elagabali. (Pellerin. Rec. II. p. 139.)

Harduinus hac numi inſcriptione notari Seleuciam Ciliciae adſerit nulla addita cauſa, cui ſententiae jure adverſatur Pellerinius. Fuit in Iſauria urbs, *Iſaurus*, vel *Iſaura*, atque etſi bis olim capta et everſa, primum a Perdicca, iterum a Servilio, rurſum tamen memoratur a Plinio, aliisque inferioris aevi ſcriptoribus, quos citat Cellarius. Cum ea aetate, qua ſunt numi praeſentes, minus clara fuiſſe videatur, quam ut magnificum metropoleos nomen capere poſſet, veriſimile, hoc illam nomine gloriatam non cauſa dignitatis, ſed quod eſſet urbium Iſauriae mater, et a qua regioni nomen factum. Sic et in codice legimus, [a]) epiſcopum Leontopolis Iſauriae ſubeſſe juſſum epiſcopo Iſauropoleos, credo propter vetuſtatis honorem.

AE. RRRR.

LALASSIS.

Autonomi:

Caput muliebre velatum turritum prominente retro palmae ramo. ☧ΛΑΛΑCCΕΩΝ. *Cornucopiae, juxta triquetra.* AE. fere II. (Pellerin.)

Triquetra in hujus tractus numis, ut vidimus, et videbimus adhuc, res obvia. Sed de Lalaſſenſium triquetra vide, quae notabimus in numis Olbae Ciliciae, ejusque principum Teucri et Polemonis.

* * *

ΛΑΛΑΣΣ. ΕΝΤΙΜ. *Mulier ſtans d. ſpicas, ſ. cornucopiae.* ☧ *Literae dubiae. Fortuna ſtans.* AE. III. (Pellerin. Suppl. II. p. 27.)

Hujus occaſione numi Pellerinius late differit de Lalaſsidis vero ſitu, quem lector adeat. Titulum ΕΝΤΙΜΟ, *honorabilis*, nulli alteri in numis urbi datum novimus.

* * *

R. P. F. S. - - *Ramus lauri.* ☧ - - - SALASI - - - *Triquetra.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 27.)

Ex triquetrae typo conjicio, tutius forte legendum LALASI, quo pacto huc pertinebit. Sed quid reliqua epigraphe ſignificet, et cur Latina ſit, ex numo vitiato colligi nequit.

* * *

De numis *Pontificum* Teucri et Polemonis, quibus haec quoque urbs inſcripta legitur, agemus in numis Olbae Ciliciae.

AE. RRR.

a) L. I. tit. 3. §. 36.

Digitized by Google

LYCAONIA.

Numum communi gentis nomine ΛΥΚΑΟΝΩΝ inſcriptum vide in Antiocho IV. Commagenes rege.

CLAVDIOPOLIS.

Hoc nomine urbs in Lycaonia non exſtitit, et qui eam adſeruere, nixi ſunt in falſa numorum lectione. Vide dicta in Claudiopoli Bithyniae, et quae mox in Iconio dicentur.

COROPISSVS.

Straboni pagus Lycaoniae, ſcribiturque in libris editis jam Κοροπασσος, jam Καραπασσος. Numi editi majores ei honores praeſtant, et orthographiam ſtabiliunt.

Imperatorii.

ΜΗΤΡΟ. ΚΟΡΟΠΙCCΕΩΝ. L. IH. *Fortuna ſtans*, in numo Hadriani. (Pellerin. Rec. III. p. 249.)

ΚΟΡΟΠΙCCΕΩΝ. ΕΠΙ. ΤΟΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛ. *Hercules et Apollo ſtantes*, in numo Maximini. (Panel Catal. le Bret.)

Metropoleos honorem numus prior Coropiſſo adſerit, eumque confirmat numus alter, etſi epigraphe manifeſte luxata ſit. Interim cum Coropiſſi vix alius praeter Strabonem meminerit, atque hic, ut vidimus, parum honorifice, et adeo ignobilior fuerit, quam ut metropoleos honore videatur potuiſſe digna haberi, credo, vocatam metropolin a cultu Cybeles, de quo vide, quae monebo in diatriba de urbib. metropolib.

Anni imperii Hadriani notis L. IH. indicantur.

AE. RRRR.

DERBE.

De numo huic oppido inique, ut videtur, tributo vide in ſequente Iconio.

ICONIVM.

De univerſa urbis hujus moneta prolixius olim diſſerui,[a]) unde, quae ad eam illuſtrandam maxime ſunt neceſſaria, excerpo.

Autonomi:

Caput Iovis. Ꝛ ΕΙΚΟΝ-ΕΩ- *Perſeus nudus ſtans d. harpam, ſ. caput Meduſae.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile hedera coronatum, retro fax ardens. Ꝛ ΙΚΟΝΙ. ΜΕΝΕΤΕΙΟC. *Typus ſimilis.* AE. III. (Pellerin.)

a) Num. vet. p. 271.

Digitized by Google

Protome Perſei tecti galea in volucris caput exeunte, prominente retro harpa. Ꝛ - - ΚΟΝΙΕΩΝ. ΜΕΝΕΔΕ - - *Vir feminudus ſedens ſ. harpam.* AE. III. (Pellerin. Rec. II. tab. XLV. n. 48.)

Perſei effigies vario cultu propoſita in Iconii numis typus eſt fere conſtans. Eum nimirum heroem in hoc oppido ſuam ipſius ſtatuiſſe imaginem, unde illi ἀπο της ἐικονος datum Εικονιε nomen, eamque appellaſſe *Fortunam urbis Perſida*, late ibidem ex veterum teſtimoniis probavi. Eadem late narrat Auctor anonymus antiquitatum CP., qui eſt apud Bandurium in Imperio Orientali Tomo I., qui et addit, hanc Perſei iconem a Conſtantino M. Conſtantinopolin Iconio abductam, et in balneo collocatam. Etiam Stephanus contendit, pro Ικονιον rectius ſcribi Εικονιον, quia ἀπο ἐικονος derivatur. Numum III. Pellerinius olim Conio Phrygiae tribuerat, [a]) quem lapſum pridem indicavi, [b]) non adverſante ſerius ipſo Pellerinio. [c])

* * *

Caput Iovis. Ꝛ ΚΛΑΥΔΙΕΩΝ - - - ΕΩΝ. *Mulier turrita rupi inſidens d. ſpicas, propedibus fluvius emergens, in area:* ΕΤΟ. B. AE. III. (Hunter.)

Cl. Combius numum hunc Claudiadi tribuit, quam Ptolemaeus in extrema in ortum Cappadocia ad ripam Euphratis conſtituit. At praeſto ſunt cauſae, quae me ab ignobili hac, et ad extremos imperii fines projecta urbe avertunt, et Iconium praeferre cogunt. Hanc urbem dictam fuiſſe Claudiam, ex proximis imperatoriis videbimus. Et tanto magis veriſimile, ſcriptum fuiſſe in hoc numo ΚΛΑΥΔΙΕΩΝ. ΕΙΚΟΝΙΕΩΝ., vel ΚΛΑΥΔΕΙΚΟΝΙΕΩΝ, quod cum hac epigraphe rite junguntur literae ΕΩΝ, quae teſte numi hujus iconiſmo epigraphen finiunt, et quas, ſi Claudiadis numum dixeris, quorſum referas, non habebis. Ad haec numi hujus modus multum adfinis eſt numis vicinorum Tyanorum Cappadociae ſeu typo mulieris cum flumine, ſeu inſcripto imperantis anno. Quam ſaepe ab eruditis in definiendis hujus Iconii numis peccatum ſit, partim jam vidimus, et patebit ex proximis.

* * *

Numus a Muſſelio huic Iconio tributus [d]) reſtituendus Hipponio Italiae, nam pro ΙΚΩΝΙΕΩΝ legendum eſt ΙΠΠΟΝΙΕΩΝ, ut jam olim probavi. [e])

AE. RRR.

Imperatorii.

ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput laureatum.* Ꝛ ΠΟΠΠΑΙΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. ΚΛΑΥΔΕΙΚΟΝΙΕΩΝ *Poppaea ſedens d. florem, ſ. haſtam.* AE. I. (Pellerin. Rec. II. p. 141.)

Eundem numum edidit etiam Haymius, ſed vitiato urbis nomine ejus extricare patriam non potuit. (Tom. II. p. m. 243.)

Addo numum alium, quem citat Geſſnerus ex muſeo Fromont. (Impp. Tab. 49. n. 25.)

ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣ. *Caput laureatum.* Ꝛ ΚΛΑΥΔΕΙΝΟΝΙΕΩΝ. *Caput muliebre turritum.* AE. II.

a) l. c. b) l. c. c) Additions p. 77. d) Num. pop. Tab. X. e) Num. vet. p. 273.

Digitized by Google

Legendum absque dubio : ΚΛΑΥΔΕΙΚΟΝΙΕΩΝ.

* * *

Praeeuntibus his numis sequentes Iconio restituendos censeo :

ΚΛΑΥΔΙΟΠ. ΚΟΙ. ΛΥΚΑΩΝΙΑC. *Fortuna stans*, in numo Faustinae jun. (Vaill.)

ΚΛΑΥ. ΔΕΡ. ΚΟΙ. ΛΥΚΑΩΝΙΑC. *Fortuna stans*, in numo Faustinae jun. (Morelli Spec. p. 217.)

Vtrumque numum nemo non videt esse unum eundemque, nisi quod pro ΙΟΠ. Vaillantii Morellius legat ΔΕΡ., ac propterea *Claudiam Derben* Lycaoniae oppidum extundat, quem praeconem secuti sunt Haymius, [a]) et Harduinus, [b]) et Haymius quidem citat Morellium, sed, quod saepe alias, auctorem suum dissimulat Harduinus. Vaillantius numum suum descripsit ex museo regis Galliarum, et ex eodem Morellius suum, ut adeo satis appareat, utrumque esse unum eundemque, et si revera existeret alius in thesauro regis Galliarum inscriptus ΚΛΑΥ. ΔΕΡ., non eum reticuisset Vaillantius. Videtur ergo numus ea parte, quae in hac disputatione cumprimis agitur, vitiatus. Quare fas esse puto, aliter se habere epigraphen suspicari, et cum in hoc numo fiat Lycaoniae mentio, et certum sit adeo, esse signatum in aliqua Lycaoniae urbe, deinde ex nullo geographo constet, fuisse aliquam in Lycaonia Claudiopolin, constet vero ex citato Neronis numo, Iconium revera dictum *Claudium*, temerarius non videar, si legendum putem ΚΛΑΥΔΕΙΚ. ΚΟΙ. ΛΥΚΑΩΝΙΑC.

* * *

- ΛΑΥ - - - ΕΩΝ. ΚΟΙΝ. ΛΥΚΑ. *Iuppiter femineus sedens d. pateram*, in numo Aurelii, *juxta cujus caput annus epochae* ϛΠΙΧ. (Mus. Caes.)

Numum hunc edidit Frölichius, [c]) sed epigraphen legit: ΑΛ - - - - ΩΝ. ΚΟΙΝ. ΛΥΔ. Lydiis adeo numum adjudicavit. Sed exploratus sedulo a me numus, quam dixi, epigraphen praeferre videtur. Quid quod *Communis Lydorum* numum nullum habemus, sed tamen Lycaoniae nonnullos. Reliquam epigraphen expleo solito ΚΛΑΥΔΕΙΚΟΝΙΕΩΝ. De anno epochae mox.

* *

Κ - - - - ΟΙΝ. ΛΥΚΑΩ. *Vir semicinctus sedens supra aliquid simile pisci oblongo in fluctibus, s. urnae innititur*, in numo Faustinae jun. (Mus. Caes.)

Hunc numum Frölichius aliquando praetensae Claudiopoli Lycaoniae tribuit, nimirum qui numi lacunas ex indicio Vaillantii, aliorumque, minus, ut vidimus, accurato expleverat. [d])

Ex his ergo, quae dixi, patet, imperatorios Iconii numos sua adhuc luce indigere.

* * *

Epochae annus ϛΠΙΧ. 686. in citato Aurelii numo. Hic numerus epocham indicat, qua nulla in numis antiquior legitur; nam subducto calculo figitur ejus exordium intra annos V. C. 228. et 247., quo tempore Darius Hystaspis Persiae atque Asiae minori imperabat.

a) Tom. II. p. 243. b) Num. urb. in *Derbe*. c) IV. Tent. p. 198. d) IV. Tent. p. 213.

Digitized by Google

Propius quid de ejus exordio definiri nequit. Vide de hoc plura apud Frölichium. a)

* * *

Claudia dicta ab imperatore Claudio. Sic et in marmore apud Muratorium legitur: b) L. ANNIVS. VALENS. L. F. CLAVDIA. ICONIO. nisi forte quis malit hoc loco nomine CLAVDIA intelligi tribum Claudiam, ex qua fuerit Annius.

AE. RRR.

Colonia Iconium.

Mirum sane, cum tot jam habeamus coloniae Iconii numos, eos ignotos fuisse Vaillantio, Harduino, omnibusque, qui eos secuti sunt, aliis, donec horum unum primus proferret Froelichius in Appendicula ad Vaillantii colonias anno 1733. edita, subinde ejus IV. Tentaminibus inserta. Mirum etiam, ex solis numis constare, Iconium fuisse coloniam. Sed neque, quando deducta fuerit, satis constat. Pellerinius, cum in numo suo videret additum AEL., conjecit, eam deductam ab Aelio Hadriano. c) Verum ad colonias omnes haec sententia valere non potest; nam et Bostra Arabiae, quae a Caracalla deducta passim creditur, *Trajanae* nomen in numis inde a Caracalla signatis usurpavit, nimirum singulari beneficio a Trajano affecta. Quare fieri potuit, ut eadem ex causa Aeliam se appellaret Iconium, etsi ab alio et serius deductum. Incertum istud omne. Si certum foret, quod conjecit Vaillantius, Neapolin Samaritidos coloniam dictam fuisse *Sergiam*, quia forte tribui Sergiae fuerit inserta, dici etiam posset, coloniam Iconium dictam *Aeliam*, quia huic subjecta fuerit.

Gordiani: COL. AEL. ICONIE. S. R. *Colonus arans, retro duo signa militaria.* In alio: ICONIENSI. COLO. S. R. *Fortuna sedens.* (Pellerin Rec. I. p. IV.)

Gallieni: ICONIENSIVM. CO. S. R. *Pallas sedens.* (Mus. Caes.) *Hercules stans.* (Theupoli.) *Fortuna sedens.* (Pellerin Suppl. I. 42.) *Gemini lactentes.* (Panel Mem. Trev. Octob. 1737.) *Perseus stans pedibus alatis d. caput Medusae, s. harpam.* (Mus. Comitissae Bentinck T. I. p. 498.)

De literis additis S. R. vide dicta in Antiochia Pisidiae.

AE. RR.

LARANDA.

Ab aliis Pisidiae etiam accensetur.

Imperatorium Antonini vulgavit Vaillantius: ΛΑΡΑΝΔΕΩΝ. *Caput Apollinis, prae quo lyra.* Eum huic Larandae tribui vult. Forte melius legendum ΛΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ, numusque restituendus Alabandae Cariae, cujus numi Apollinis cultum saepe jactant, quod perspicue docent numi Caracallae hujus urbis a Vaillantio prolati.

PARLAIS.

Ptolemaeo scribitur Παραλαις, at in Notitiis magna est hujus nominis corruptio.

a) IV. Tent. p. 199. b) pag. 779. 2. c) Rec. I. p. IV.

Digitized by Google

Coloniae tantum nomine ejus comperti numi. Eorum catalogum, nam rari admodum sunt, jam olim dedi, [a]) quem modo aliquanto auctiorem restituo.

PARLAIS. COL. *Mulier d. labarum, s. cornucopiae gerens*, in numo M. Aurelii.

Numum hunc his verbis in prima editione suorum Numorum illustratorum promulgavit Harduinus, ante quem Parlaidis numi fuere ignoti. At cum judicium suum perstringi a Vaillantio videret, [b]) eum in altera ejus operis editione omisit, atque istud tanto lubentius, quia is sibi ex aliorum tantum narratione fuit cognitus. Eum ipsum sibi dono datum hoc modo vulgavit Vaillantius: [c])

IVL. AVG. COL. PARIA. *Mulier stolata cum calatho in capite, d. signum militare, s. cornucopiae*, eumque adeo tribuit coloniae Parianae Mysiae. At enim injustam fuisse Vaillantii criminationem, eumque numum vere esse hujus Parlaidis, jam probavit Haymius, [d]) et clare patebit ex sequentibus.

- - - PAR - - *Mensis stans cum luna falcata pone tergum d. hastam, s. Victoriolam, pro pedibus gallus*, L. Veri. (Mus. Caes.)

Numum hunc integerrimum dempta epigraphe, quae tamen certas literas PAR. offert, proposui in mea Sylloge I. Sed et typus Parlaidi favet, ut sequentia docebunt.

IVL. AVG. COL. PARLAIS. *Fortuna stans*, L. Veri. (Pembrock P. III. tab. 80.)

IVL. AVG. COL. PARLAIS. *Mensis stans d. globum, s. hastam, d. pede capiti arietis insistit*, Severi.

His verbis numum hunc descripsit auctor Catalogi d' Ennery p. 601. Sed vide numum sequentem.

IVL. AVG. COL. PARLAIS. *Vir pileo Phrygio tectus stans d. hastam, s. quid lampadi simile, pede sinistro imposito alicui animalis icunculae*, Domnae. (Haym T. II. p. m. 319.)

Apparet, numi hujus typum eundem esse cum typo numi praecedentis. Ibi deus Mensis manu tenere globum, hic quid lampadi simile dicitur. Similem Mensis typum olim ex numo Hierapolis Phrygiae edidi, [e]) in quo Mensis quid lapidi conoidico simile praefert. Quidquid id est, incertum sane est. Belleyus esse pomum pini conjecit. [f]) Illud, quod pede premit, ex laudato Hierapolitano apparet esse bovis caput, cujus ibi rationem dedi.

IVL. AVG. COL. PARLAIS. *Pallas stans*, Domnae. (Panel Mem. Trevoux Octob. 1737.)

IVL. AVG. COL. PARLAIS. *Fortuna stans*, Domnae. (Pellerin Rec. I. p. XVII.)

* * *

Ex hoc catalogo facile deinceps erit de coloniae Parlaidis numis arbitrari, et facile patet, iniquum fuisse Vaillantii judicium, numum suum coloniae Parianae adserentis. Parlais epigraphen semper a IVL. AVG. orsa est, semper se AVG*ustam* profitetur, *Parium* incertis suis nunquam. Quare suspicor etiam, in numo Antonini Pii, in quo

a) Sylloge I. p. 53. b) Num. Colon. p. m. 189. c) l. c. d) Th. Br. T. II. p. m. 319.
e) Num. vet. p. 249. f) B. L. T. XVIII. Mem. p. 135.

Digitized by Google

Belleyus legerat: C. PARIA. IVL. AVG. dissimulato ejus typo, a) quemque is pariter coloniae Parianae tribuerat, legendum quoque IVL. AVG. C. PARLAIS. Accedit, quod Parium inde ab Hadriano se constanter H. id est *Hadrianam* dixit.

AE. RRR.

Imperatorium Graece inscriptum, et absque coloniae mentione praecedentibus addit Pellerinius: (Rec. I. p. XVIII.) ΓΑ - - - HNOC. ΊΑ. *Caput Gallieni.* Ꞥ ΠΑdΛΑΙЄΩΝ. (sic) *Mensa, super qua urna.*

Si numus hic revera huc pertinet, videtur in urbis hujus regimine politico aliquid inductum mutationis, nam mentionem coloniae non omisisset, si colonia tum adhuc fuisset. Nonnunquam urbibus adempta fuisse coloniae jura, patet ex iis, quae ad numos Lampsaci Mysiae, Tyri et Sidonis, Nicopolis Iudaeae, Neapolis Samariae observamus. Gentile ΠΑΡΛΑΙЄΩΝ recto stat talo; nam ut a Πτολεμαΐς est Πτολεμαιευς, et in numis ΠΤΟΛΕΜΑΙΕΩΝ, sic a Παρλαΐς Παρλαιευς, et in numo ΠΑΡΛΑΙΕ-ΩΝ.

AE. RRRR.

SAVATRA.

Hanc memorat Ptolemaeus, et in Isauria collocat, sed videtur esse eadem, quam Strabo *Soatra* vocat, et Lycaoniae infert.

Imperatorii.

CAOΥATPЄΩN. *Vir nudus stans d. spicas, s. arundinem, pro pedibus quiddam cancro simile.* (Frölich 4 Tent. p. 192. nunc musei Caes.) In alio: *Fortuna sedens.* (Panel Mem. Trev. 1737 Octob.) Vterque numus est Antonini Pii.

AE. RRRR.

CILICIA.

ADANA.

Vide infra in *Antiochia ad Sarum.*

AEGAE.

Maritima in Cilicia Campestri.

Autonomi:

Caput mulebre velatum turritum. Ꞥ AIГЄAIΩN. ΤΗΣ. ΙЄΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟ-ΝΟΜΟΥ. *Caput caprae.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. Ꞥ *Eadem epigraphe. Capra jacens.* AE. III. (Mus. Com. Vitzai.)

a) Hist. R. L. T. XXV. p. 96.

Digitized by Google

Fuit harum Aegarum gentile ΑΙΓΕΑΙΩΝ, etiam teſtibus imperatorum numis ſaltem usque ad Macrinum, ut dicetur. Quae epigraphe ſervit ad dignoſcendos hujus urbis numos, ab numis aliarum Aegarum. Accedunt cauſae aliae, caput muliebre velatum turritum, monogrammata, literae per aream ſparſae, quae omnia in autonomis urbium Ciliciae frequenter obſervantur. Quare dubitari nequit, autonomos ſolo ΑΙΓΕΑΙΩΝ inſcriptos typis *Palladis, Victoriae galeatae gradientis*, quae eſt certa Minerva Victoria, de qua egi in numis Athenarum, *capri ſive ſtantis ſive jacentis*, quo ad nomen urbis Αιγαι adluditur, ad has Ciliciae Aegas pertinere. Numos hos habes apud Pellerinium.

Caput muliebre turritum. ℞ ΑΙΓΕΑΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. - - - *Caput equi, in area monogramma.* AE. III. (Mus. Caes.)

* * *

ΑΙΓΕΑΙΩΝ. *Protome Palladis cum haſta ſuper humero, pone bina monogrammata.* ℞ *Caput virile imberbe tectum galea in volucris caput deſinente, pone harpa.* AE. II. (Hunter Tab. 3. n. IX.)

Eruditus Combius catalogi Hunteriani auctor numum hunc Aepeae Meſſeniae tribuit. [a]) Ejus judicii cauſa fuerit, quod cum litera Γ et E in unum coaleſcerent, legendum ſibi videbatur ΑΙΠΕΑΙΩΝ. At difficile videatur huic judicio adſentiri. Etenim hujus Aepeae Meſſeniae, quae Homero dicitur Αιπεια, [b]) ſic obliterata fuit memoria, ut Strabo ipſe dubius haereret, quae ejus tractus urbis poetae fuerit intellecta. [c]) Adde, ex Αιπεια gentile Αιπεαιος formari niſi violenter non poſſe. Stephano eſt Αιπεατης. Magis ergo veriſimile, legendum ΑΙΓΕΑΙΩΝ, numumque eſſe illarum ex pluribus Aegarum, quae hac epigraphes lege in moneta uti ſunt ſolitae, nimirum Aegarum Ciliciae. Suadet iſtud et caput Palladis, cujus in hac urbe cultum plures ejus urbis numi produnt, tum et monogrammata, quae, ut videbimus, in Ciliciae urbium numis multiplicantur. Averſa certum nobis ſiſtit Perſei caput, cujus attributa certa ſunt harpa, et galea in volucris caput adſurgens, ut vidimus in numis Philippi V. Macedoniae regis. Conſtat vero, Perſeum, qui miracula ſua Palladis conſiliis pleraque peregit, cum Pallade recte componi. Vnde in alio ejus numo, quem in imperatoriis dabimus, caput habemus Meduſae Perſei harpa reſectum. Novimus etiam, Perſei inſignes fuiſſe honores apud Tarſum, et Argos Ciliciae urbes.

* * *

ΑΙΓΕΑΙΩΝ. *Caput Palladis.* ℞ *Capra jacens, in area* ϛΘ. ΠΑ. ΑΘ. AE. II.

Numum hunc Haymius perperam Athenis tribuit. [d]) Verum ex truncis literarum capitibus epigraphe ΑΙΓΕΑΙΩΝ facile elicitur. Qui dubitare volet, iconismum conſulat. Atqui et periſtaſes huius numi omnes ut ab Athenienſium moneta abhorrent, ſic Aegeaeorum officinam ſuapte teſtantur.

AE. RR.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Soloninam,

a) Pag. 14. b) Il. I. v. 152. c) L. VIII. p. m. 553. d) T. I. p. m. 211.

Digitized by Google

quos inter perrari ſunt Pupieni, (Theupoli.) Aemiliani, (Vaill.) et Corn. Superae, quem infra producam. Perinſignis eſt etiam numus argenteus max. mod. Hadriani in gaza reginae Chriſtinae, quem ipſe vidi: AIΓEAIΩN. ETOTΣ. ΘOP *Aquila expanſis alis.* Vaillantius eundem citat in ſuis numis Graecis, ſed quod argenteus ſit, non addit, annum legit HOP, deceptus nempe a forma quadrata τȣ Θ, qua elementum iſtud in hoc numo exaratur.

Epigraphe AIΓEAIΩN. propria harum Aegarum orthographia. Sane ab Hadriano usque ad Caracallam nulla alia valuit. Solus Vaillantius M. Aurelii numum citat inſcriptum AIΓIЄΩN. ЄT. AIC. quod fuit gentile Aegii Achaiae, ac propterea vereor, ut recte excepta ſit ſcriptura. Valuit AIΓЄAIΩN etiam in ſequentium imperatorum numis, ſed tamen inde a Macrino ſcriptum etiam eſt: AIΓЄΩN. AIΓAIΩN., quin et in numo Diadumeniani ЄΓЄΩN, (Haym.) et in numo Alexandri: AIΓIЄAIΩN. (Theupoli.)

Typi illuſtriores:

Aeſculapius ſtans ſolus, aut in conſortio cum Telesphoro et Hygia. — *Aeſculapio adſtat capella* in numo Macrini. (Vaill.) Hano fuiſſe Aeſculapio ſacram, obſervavimus in numis Epidauri. — *Aeſculapii baculus angue munitus*, ad Valeriani caput trajectus. (Haym. T. II. tab. 48.)

Non hi ſolum numi inſignem Aeſculapii apud Aegas cultum teſtantur, ſed et Sozomenus, [a]) et Philoſtratus, [b]) quo perhibente ſe palam ſaepe in templo oſtendebat, et cum ſacerdotibus collocutus eſt. Quare et apud Baſilium Iſaurum memorantur Χρηſτηρια Ασκληπιȣ ἐν Περγαμῳ, ἐν Επιδαυρῳ, ἐν Αιγαις. [c]) Ejus ibi templum famigeratum everſum tandem eſt a Conſtantino M., ut narrat Euſebius in ejus vita. [d]) Ob celebrem hanc Aeſculapii religionem videtur perinde ac Epidaurus IEPAΣ nomen abſtuliſſe.

Caput Meduſae intra circulum XII. ſignorum coeleſtium, in numis Valeriani. (Vaillant, Haym.)

Hic typus clypei formam praebet, et videtur cum adluſione ad urbis nomen indicare clypeum dictum *Aegida*, qui caprae pelle conſtabat inſerto Meduſae capite, ut refert Eratoſthenes. Hunc explicatum jam acute vidit Haymius, [e]) ſed ſubtiliorem et ex cosmogonia petitum attulere eruditi conditores catalogi gemmarum ducis Aurelianenſis. [f]) Pallas hac aegide munita ſiſtitur pugnans cum Gigante in numo Seleuciae Ciliciae a me edito. [g])

Mulier ſtans d. cornucopiae, ſ. puerulum, in numo Antonini. (Vaill.)

Videtur haec eſſe Amalthea, Meliſſei regis Cretae F. Iovem puerum geſtans manu una, altera cornucopiae, quod ejus caprae fuit, quae Iovi alimenta praebuit ſecundum Hyginum et Eratoſthenem. Eſt adeo rurſum adluſio ad urbis nomen ἀπο τȣ ἀιγος.

Hercules nudus ſacra facit ſuper ara ſ. clavam, in area petrae Ambroſiae, Macrini. (Vaill.)

Typus plane eſt Tyrius, et in Tyri numis obvius. Dictae etiam petrae nul-

a) L. II. c. 4. b) Vit. Appollon. L. I. c. 7. ſeq. c) Vit. S. Theclae L. II. d) L. III. c. 56. e) T. II. p. 378. f) Tom. I. p. 302. g) Num. vet. p. 231.

Digitized by Google

lo pacto Aegas, ſed ad ſolam Tyrum pertinent, ut in hujus urbis moneta dicetur. Videtur ergo typus hic indicare quandam ſacrorum communionem Tyrum inter et Aegas, de quo more vide quae dicentur in tractatu de Concordiae numis.

* * *

Magiſtratus raro in Aegarum numis reperitur. Sitne numus Tiberii, in quo: ΕΠΙ. ΚΟΤΛΛΕΩΝΟΣ. ΑΙΓΕΑΙΩΝ. ΔΗΜΟΤ. harum Aegarum, incertum. De eo pluribus agam in numis gentis Terentiae.

In numis Macrini et Diadumeniani obvium: Μ. ΕΤΓ. Π. Θ. ΜΑΚΡΕΙΝΟΤΠ. ΑΙΓΕΑΙΩΝ. Epigraphen explet Vaillantius: *Marco Eugene panegyriſta deorum.* [a]) Harduinus: *Prytane nonum.* [b]) Vtriusque ſententiam evertit numus Diadumeniani apud Haymium: [c]) ΜΑΚΡΕΙΝΟΤΠΟ. ΕΓΕΩΝ. ΜΑ. ΕΤΓ. ΠΙΟC ΓΞC. Eſt ergo: *Marcus Eugenes Pius*, et ſolitarium Π in omnibus ſimilibus *Pium* indicat. Additum Θ dubium non videtur notare hujus Eugenis dignitatem, ac tum veriſimile eſt, eſſe literam ἀρχαιεσαν *Theologi*, Θεολογε, nam haec dignitas, ut vidimus, memoratur etiam in numis Pergami, quae quoque urbs non minus, atque hae Aegae, in Aeſculapii cultu inſanivit. Videtur hic idem Eugenes ſub Alexandro Severo ad magiſtratum rurſum promotus; nam in numo Mamaeae iterum, ſed compendio legitur: Μ. Ε. Π. Θ. ΑΙΓΕΑΙΩΝ. ΟC. (Vaill.)

Neocorus: ΜΑΡ. ΕΤΤΕΝΕΟΤC. ΝΕΩΚΟΡΟΤ., ut Alexandri numum deſcribit Vaillantius. [d]) De perſonis neocoris vide diatriben de Neocoratu.

Neocoratus inde a Gordiano ad Saloninam usque ſedulo proditur ſcripto ΝΕΩΚ. ΝΕΩΚΟ. ΝΕΩΚΟΡΟΤ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Vide apud Vaillantium numos Gordiani et Aemiliani. Fallitur ergo Pellerinius adfirmans, in Valeriani primum numis hunc titulum comparere. [e])

* * *

ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ. *inſcriptum* vidimus numo autonomo. Rationem τε ΙΕΡΑΣ paullo ſupra expedivimus.

* * *

Navarchis. Hunc titulum inde a Gordiano fere conſtanter addidit: ΝΑΤΑΡ. ΝΑΤΑΡΧΙ. ΝΑΤΑΡΧΙΔΟC. ſaepe typo navis cum remis. Huic Aegae honori jam pridem opportunae ſunt habitae; nam ſic de iis Lucanus: [f]) *extremae reſonant navalibus Aegae.*

* * *

Imperatorum nominibus adſcititiis haec urbs impenſe gloriabatur, ac quidem

ΑΔΡΙΑΝΩΝ, in numis Antonini, Severi, et Gordiani. (Vaill.)

ΚΟΜΟΔΙΑΝΩΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ Commodi et Severi. (Vaill. Theup.)

ΑΔΡ. CΕΤΗΡΙΑΝΩΝ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑΝ. Caracalla. (Vaill.)

ΜΑΚΡΕΙΝΟΤΠ. Macrini et Diadumeniani. (Vaill.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤΠΟΛΙC. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. addito nonnunquam CΕΤ. Alexandri. (Vaill.) Exiſtimat Harduinus, Aegas dictas Αλεξανδρεπολιν ab Alexandro M.

a) Num. Graec. p. 120. et 317. b) Num. urb. p. 10. c) T. II. p. m. 343. d) Num. Graec. p. 134. e) Mel. II. p. 282. f) L. III. v. 227.

Digitized by Google

nixus teſtimonio chronici Alexandrini ad annum II. Olympiadis CXIII. Αλεξανδρεια ἡ Αιγαιοις, ἡ και Σκυθια, in qua ſententia fuit etiam Vaillantius, [a]) ſed ſecum rurſum diſſidet. [b]) Verum ſi iſtud, cur non etiam in aliorum impp. numis ſe dixit Alexandropolin, et tantum in numis Alexandri Severi? Satis certi eſſe poſſumus ex hoc catalogo, Aegas ſic dictas ab Alexandro Alexandropolin, ut a Macrino Macrinopolin, quae appellationes ſublata adulationis cauſa ſunt abolitae.

ΑΔ. ΑΙΓΑΙΩΝ. in numis adhuc Valeriani. (Vaill.)

* * *

Epochae annos ſolerter inſcripſit praefixo ET. vel ЄΤΟΥС, vel etiam ſine his.

Hadriani: ΘΟΡ. quod Vaillantius legit ΗΟΡ. ob cauſam, quam ſupra dedi.

Antonini: ΗΠΡ. (Vaill.)

M. Aurelii Caeſaris: ΔqP. (Muſ. Caeſ.)

M. Aurelii Auguſti: ΑΙС. (Vaill.)

Commodi: ΖΚС. ΔΑС. (Vaill. Albani.)

Severi: ЄΜС. (Vaill.)

Domnae: СΜ. (Haverc. ad Oroſium p. 505.) СΝ. (Vaill.)

Caracallae: ΑΞС. (Vaill.)

Macrini et Diadumeniani: ΓΞС. ΔΞС. (Muſ. Caeſ. Vaill. Haym.)

Alexandri et Mamaeae: ΟС. ΗΟС. (Vaill.)

Pupieni: СΠΔ. (Theup.)

Gordiani: ΗΠС. (Vaill.)

Philippi ſen. BqС. (Pellerin. Mel. II. p. 310.)

Aemiliani: ΘqС. (Vaill.)

Corneliae Superae: ΘqС. de quo numo mox.

Valeriani: Τ. ΤΑ. ΤΓ. ΤЄ. ΖΤ.

Gallieni, Saloninae; Τ. ЄΤ. (Vaill. Pellerin.)

Epochae initium ad autumnum anni V. C. 707. eſſe figendum, numi Macrini et Diadumeniani cum anno ΓΞС. et Pupieni cum anno СΠΔ. evincunt. Vaillantius exiſtimat, ejus initium ducendum a fine Maji V. C. 707. Verum cum conſtet, Aſiae urbes paſsim annum ſuum inchoaſſe ab autumno, et anni ΓΞС. ΔΞС. in numis Macrini, quibus ad ſententiam ſuam ſtabiliendam utitur Vaillantius, cum annis ejus imperatoris rite poſsint componi, ratio nulla apparet, ob quam Aegarum anno ver principium ſtatuendum ſit. Eſto, urbis annum incipere ab autumno, annus ΓΞС. incipiet ab autumno V. C. 969. et deſinet in autumno 970., et tum incipiet annus ΔΞС, et exibit in autumno 971. Iam vero conſtat, Macrinum acclamatum imperatorem menſe Aprili anno 970., et occiſum menſe Iunio 971. Ex quo ſatis apparet, Vaillantium ab anonymo Neapolitano adverſus alterius ſententiae patronos parum concinne defendi, [c]) cujus error eo profluxit, quod cum calculum ſubduceret, numerum unitate non multavit, ſcripſitque adeo: [d]) *Nell' anno di Roma 971. entrava l'anno di Ege 264.*, quo admiſſo verum eſt, numum Macrini ΔΞС. pluribus menſibus ejus imperatoris morte fore poſteriorem. Sed enim pro *entrava* ſcribendum fuit *finiva*.

Inducendae ejus epochae cauſa fuit Iulius Caeſar, quem conſtat anno V. C. 707. in Cilicia verſatum, cum ex Aegypto per Syriam adverſus Pharnacem

a) Num. Graec. p. 134. et 240. b) pag. 352. c) Lettera ſopra una medaglia di Corn. Supera. d) pag. XII.

Digitized by Google

contenderet, et ut diſerte refert Hirtius, a) Ciliciae et finitimarum civitatum res conſtituiſſe. Etſi vero demus Vaillantio, Caeſarem menſe Majo adfuiſſe in Cilicia, ex eo tamen non ſequitur, Aegeaeos ab eodem menſe, et non ab autumno more ejus tractus aeram duxiſſe; nam et Anazarbeni Ciliciae non ab anno V. C. 734., quo ad eos inviſit Auguſtus, ſed ab anno ſequente annos ſuos numeraverunt.

Corneliae Superae eximium numum protulit eruditus anonymus Neapolitanus in epiſtola ſupra laudata: Γ. ΚΟΡ- - ΣΟΥΠΕΡ - - *Caput Superae.* Ϟ ΑΙΓΕΑΙΩΝ. ΝΕΩΚ. ΝΑΤΑΡ. ΘqC. *Templum diſtylum, intra quod aquila, infra capra decumbens.* AE. I. Cauſa adſtitutae epochae multum valet hic numus, ut ſciamus denique, fuiſſe Superam Aemiliani uxorem, de quo magnum hactenus fuit inter antiquarios litigium. Vide, quae in hac cauſa plura docebimus in numis Corn. Superae.

AR. RRRR. AE. R.

ALAE.

Stephanus: Αλαι της Κιλικιας πολις, ἀπο δε τουτ Αλειον πεδιον, *Alae Ciliciae urbs, unde Aleius campus.* Plinius urbem non nominat, ſed tantum *campos Aleios.* Huc certe pertinet

Imperatorius Hadriani, quem Harduinus ex Spanhemio citat, ſi modo epigraphe rite lecta: ΑΛΑΙΩΝ. ΚΙΛΙΚΩΝ. *Bellerophon Pegaſo vectus cum Chimaera.* Revera hunc heroem et Pegaſum fracta ungula aegrum per campum, unde hic dictus *Aleius*, oberraſſe, refert Stephanus in Ταρσος, ut jam advertit Harduinus. Idem alium Gordiani citat inſcriptum ΑΛΗΝΩΝ, quem huc quoque vocat, verum cenſeo legendum ΑΛΙΗΝΩΝ, et eſſe adeo Aliae Phrygiae.

AE. RRRR.

ALEXANDRIA.

Ad ſinum Iſicum et urbem cognominem, aedificata ab Alexandro M., quia hoc loco Darium ingenti praelio fudit. Ad aliarum urbium cognominum diſcrimen a Ptolemaeo aliisque dicta κατ' Ισσον, quod praeſtant et numi; in Tabula eſt *Alexandria catiſſon.*

Autonomi:

Caput muliebre turritum. Ϟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΖΡ. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Herculis imberbe. Ϟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. *Figura togata ſtans d. extenta.* AE. II. (Hunter.)

Epochae annus in numo priore, et fabrica huic eum Alexandriae jure tribuunt, quin et ſimilis typus eſt in numo Caracallae apud Vaillantium. Minus certum judicium de numo ſequente, quem ſibi forte etiam vindicare poterit Alexandria Troas.

AE. RRRR.

Regius.

Caput regis diadematum. Ϟ ΑΛΕΞΑΝ-

a) Bell. Alex. c. 66.

Digitized by Google

ΔΡΕΩΝ. ET. IP. *Bacchus ſtans.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

De hoc numo diſtinctius agetur in numis Antiochi IV. Commagenes regis, ad quem eum pertinere ibi comprobabitur.

AE. RRRR.

Imperatorii.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΚΑΤ. ΙCCΟΝ. ЄΤΟΤC. ΑΠΡ. *Genius ſtans,* Trajani. (Vaill. Harduin. Chron. vet. teſt. p. 613.)

ΑΥΤΟΚΡΑ. ΑΔΡΙΑ. CЄΒΑ. ЄΤΟΥ. CΒ. *Caput Hadriani.* ℞ ΑΛЄΞΑΝΔΡ- - - ΙCCΟΝ. *Cybele leone vecta.* (Pellerin.)

ΑΛЄΞΑΝΔΡЄΩΝ. ΚΑΤ. ΙCCΟ. ЄΤ. ΒΠC. *Fortuna ſtans,* Caracallae. (Vaill.)

* * *

Epocham variis his numis inſcriptam Vaillantius ducit ab autumno V. C. 687., cum nempe Pompejus victis praedonibus Ciliciae res conſtituit. Eam Harduinus uno anno priorem facit. [a])

AE. RRR.

AMANIENSES.

Hoc nomine Cicero compellat Amani montis accolas.

Autonomus.

Caput Iovis. ℞ AMANIT. ΔΙΟ. L. A. *Mercurius ſtans.* AE. III.

Singularem hunc numum ex muſeo le Bret edidit Panelius. (Mem. Trev. 1737.)

AE. RRRR.

ANAZARBVS quae et CAESAREA.

Mediterranea in Cilicia campeſtri ad Pyramum fl. et Anazarbum montem, urbs illuſtris et Tarſi aemula. Hiſtoriam numismaticam Anazarbi prolixe ac eleganter deſcripſit inſignis Belleyus, [b]) ex quo, quae huc pertinent, tuto excerpſero additis propriis obſervationibus.

Vetus urbis nomen fuit *Anazarbus* ſic dicta a monte; cui adſtituta fuit, docente iſtud Stephano. Deinceps *Caeſarea* nomen adoptavit beneficiis haud dubie ab Auguſto adfecta circa annum V. C. 734., unde et epocham induxit, ut dicetur. Plinius: *Anazarbeni, qui nunc Caeſarea.* Malala eam dictam *Diocaeſaream* adſerit, [c]) ſed fabulas ibi occinit, quas numi ipſi evertunt. *Caeſarea* ſimpliciter, nulla addita Anazarbi mentione, dicitur in numo Neronis, quem infra producam, verum ut ab aliis Caeſareis diſcerneretur, dicta fuit Ptolemaeo Καισαρια προς Αναζαρβῳ, et in numis Antonini, et M. Aurelii: ΚΑΙCΑΡЄΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΤΩ. ΑΝΑΖΑΡΒ. (Belley l. c. p. 707. Muſ. Caeſ.) vel: ΚΑΙCΑΡ. ΤΠ. ΑΝΑΖΑΡ. ut in autonomo. Iſtud Caeſareae nomen in numis omnibus usque ad Aurelium ſignatis praefert, ſupprimitur inde a Commodo reſtituta vetere et unica Anazarbi appellatione, quod docent numi omnes inde ab hoc ad finem usque ſignati, conſtanter adeo inſcripto ΑΝΑΖΑΡΒΟΥ. De epigraphe ΑΝΑΖΑΡΒΩ, vel ΤΩ. ΑΝΑΖΑΡΒΩ, ut in Veri et Commodi numis legit Vail-

a) l. c. b) B. L. T. XXXII. p. 707. c) Chronogr. L. X. ſub fin.

Digitized by Google

lantius, jure dubitare liceat. Forte praeponendum KAIC. ΠΡΟC. ΤΩ.

Autonomi.

Caput barbatum laureatum. Ꝛ ANAZAPBЄΩN. *Mulier ſtans cum cornucopiae.* AE. II. (Hunter.)

ЄΠ. BAP. *Caput muliebre velatum, juxta fax ardens.* Ꝛ KAICAP. ΤΠ. ANAZAP. *Caput muliebre velatum, prae quo ſpicae et papaver.* AE. III. (Hunter tab. 14. n. IV.)

In poſteriore hoc numo mentio ſitus peragitur praefixo ΤΠΟ, cum in aliis, ut vidimus, ſcribatur ΠΡΟΣ. Sed et Caeſarea alia ſuum ad montem Panium ſitum indicavit ſcripto vel ΤΠ. ΠΑΝЄΙΩ. vel ΠΡΟC. ΠΑΝЄΙΩ. Epigraphen anticae explicare non tento. Si vere ſcribitur ЄΠ., ſequens vocabulum indicabit magiſtratum. At hactenus in Anazarbi moneta magiſtratus non comparuit. Quid ſi eſſet annus epochae, et vera lectio ЄΤ. BAP. Ex lege epochae Anazarbenae ſignatus tum eſſet numus V. C. 866. imperante Trajano, et ſic capite Cereris in antica exhiberetur caput vel Plotinae, vel Marcianae, et capite Proſerpinae in averſa caput Matidiae. Sed de hoc certius nos aliquando inſtruet Combius.

AE. KRRR.

Imperatorii.

Apud Vaillantium incipiunt a L. Vero, Belleyus ex muſeo Pellerinii numos Antonini et Aurelii protulit. Hos omnes aetate praecedit numus Neronis, de quo copioſius agam infra, ubi de Anazarbi epocha diſputabimus. Porriguntur apud Vaillantium usque ad Valerianum, ſed Gallieni unum addidit Haymius.

Pars antica in numo M. Aurelii et L. Veri moris eſt inſolentioris: CЄBAC. ANTΩNЄINOΥ. KAI. OΥHP. OMONO. *Vterque imperator ſtans jungit dexteras, ſinguli ſ. volumen tenent.* (Belley l. c. Muſ. Caeſ.)

KOINOBOΥΛION. *Mulier ſedens calculum in adſtantem urnam immittit,* Caracallae. (Spanh. Orb. Rom. p. 290.)

De raro hoc in numis vocabulo agemus infra in numis Tarſi.

Reliqui typi nihil memorabile offerunt: *Diana in taurorum bigis*, in numo Paulae. (Pellerin Rec. III. p. 242.) *Capricornus ſuper globo*, Gallieni, (Haym.) retento adhuc in Auguſtum adfectu.

* * *

Metropolis. Hic titulus primum comparet in numo Caracallae: ANAZAPBOΥ.MHTPOΠOΛЄΩC.ЄΤ.BAC. (Spanh. l. c.) Ergo hoc honore non fuit decorata ab Elagabalo, ut cenſuit Vaillantius. Hoc titulo conſtanter deinceps gloriabatur, etſi is praeter honorem illi nihil addidit; nam quod ad juris contentionem attinebat, id omne ad Tarſum veram Ciliciae metropolin pertinuit, ut exiſtimat Belleyus. [a])

* * *

ЄNΔOΞOΥ. *illuſtris*, qui titulus comparet primum in numo Corn. Paulae, (Pellerin Rec. III. p. 242.) deinde Maximi Caeſ. ANAZAPBOΥ. MHΤ. KAI. ЄNΔOΞOΥ. in aliis: ЄNΔ. ЄNΔOΞ. Ob-

a) l. c. p. 717.

Digitized by Google

ſervat erudite Belleyus, [b]) hanc appellationem urbi adhuc inhaeſiſſe ſub Diocletiano, nam in actis Martyrum ſcribitur: ἐν Ἀναζάρβῳ τῇ ΕΝΔΟΞΩΙ μητροπόλει.

ΑΥΤΟΝΟΜΟC in binis numis Commodi. (Vaill.)

Certamina:

ΙЄΡΟC. *intra lauream*, Commodi. (Vaill.)

CЄΒΑCΜΙΑ *intra quernam*, Maximi. (Vaill.)

ЄΤ. ΙЄΡ. ΟΑΥΜΠ. *Vrnae luderum*, Decii, de qua formula vide mox ſub epocha.

Mentio ſitus:

A monte Anazarbo, in numis ſupra deſcriptis.

A Pyramo fl. ΠΥΡΑΜΟC. *Fluvius decumbens*, L. Veri. (Vaill.)

Literae ſolitariae: A. M. K. item Γ. B. vel. Γ. Γ. primum comparent in numis Paulae, aut forte Caracallae, de quarum probabili ſignificatione agetur in Tarſo.

Epochae annus fere conſtanter additur praefixo ЄΤ. ЄΤΟΥC. En annorum, quotquot reperi, catalogum.

ΗΠ. verius ΗΜ. ut infra dicetur, Neronis.

ΘΟΡ. Antonini, (Belley l. c.)

ΒΠΡ. Aurelii, (Belley l. c.) Veri. (Vaill.)

ΒC. Commodi. (Vaill.)

ΒΑC. Caracallae. (Spanh. Orb. Rom. p. 290.)

ΗΑC. Paulae. (Pellerin Rec. III. p. 242.)

ΗΜC. CΜΘ. Alexandri. (Theup. Vaill.)

ΔΝC. Maximini. (Vaill. Pellerin. Suppl. II. p. VII.)

ΞC. Gordiani. (Panel. de numo Trebon.)

ΑΞC. Tranquillinae. (Pellerin. Rec. III. p. 242.)

ΒΞC. Gordiani. (Muſ. Caeſ.)

ΗΞC. Herennii. (Vaill.)

ΘΞC. Decii. (Muſ. Caeſ.) de quo agemus infra.

ΟC. Voluſiani. (Haym.)

ΒΟC. Valeriani et Gallieni. (Vaill. Haym.)

ΔΟC. Gallieni. (Tanini.)

Hujus initium epochae ab antiquariis omnibus ſumma concordia fixum eſt ad autumnum V. C. 734. Nam quo minus in anteriorem poſſet dimoveri, vetant numi Maximini, Herennii, et Voluſiani. Omnes tamen hi variis in numis citati anni, dempto primo Neronis, de quo mox, non obſtant, quo minus initium in annum ſequentem 735 differri nequeat. At placuit antiquariis annus praecedens, quoniam illo Auguſtus ipſe in Syriam profecturus in Cilicia aderat, resque ejus regionis compoſuerat, ut narrat Dio. Ex quo cum verisimile ſit aliquid emolumenti acceſ-

a) l. c.

Digitized by Google

ſiſſe Anazarbenis, hi ab eo anno epocham ſunt auſpicati.

Haec epocha communibus antiquariorum ſuffragiis ſua hactenus ſede tuta turbari coepit a Mazzoleno, [a]) qui ex Haymio citatum ſupra Voluſiani numum cum anno OC. produxit, qui additus ad annum 734. exhibet annum V. C. 1004. in cujus autumno exiret annus Anazarbenſium OC, ſeu 270. Verum ſecundum adcuratiores chronologos ſaltem in Novembri hujus anni ſuperſtes adhuc fuit Decius. Ergo epocha Anazarbi tutius ab anno 735. auſpicanda. Addo numum Herennii cum anno HΞC., qui idem probet. Nam ſi initium aerae ſtatuatur annus V. C. 734. annus numi exibit in autumno 4002. At conſtat, inchoato ejus anni autumno ſuperſtitem adhuc fuiſſe Philippum.

Tutius ergo ex mente Mazzoleni removetur epocha in annum ſequentem 735., quem ſequuntur etiam Belleyus et Pellerinius. Belleyus hujus epochae cauſam ab eadem, quam antea dixi, Auguſti in Cilicia commoratione, et impertitis tum beneficiis repetit, quod etſi factum V. C. 734., tamen exiſtimat, qualiacunque ea privilegia anno demum ſequente a ſenatu comprobata, atque ab eo anno deductam aeram. Ex analogiae lege arguit etiam, urbes vicinas Antiochiam ad Sarum, et Sebaſten ab eodem anno 735. epocham inchoaſſe. [b])

Memorandi hoc loco numi ſequentes: ANAZAPBOY. ЄNΔOΞOY. MHTPOΠO. Γ.Γ. ЄT. IЄPOY. OAYMΠ. ΘZC. *Quinque urnae ludorum prominentibus palmis*, in numo Decii. AE. I. (Muſ. Caeſ.) - - - MHTPOΠ. ЄT. IЄP. OAYM. ΘZC. *Bacchus ſ. thyrſum jacenti humi panthrae inſidet*, in numo Etruſcillae. AE. I. (Muſ. Caeſ.)

Vtrumque numum cauſa epochae, et inſcriptionis ſingularis edidi in mea Sylloge I. p. 44. Priorem jam vulgavit Frölichius, [c]) ſed bis tum peccavit, ac primum quidem legendo ZΞC, 267. pro ΘZC. 269. Statuto enim, coepiſſe aeram Anazarbi V. C. 734., annus 267. exibit in autumno V. C. 1001. *At tum* Philippi imperium adhuc obtinuere. Quare neceſſarium jam viſum fuit Frölichio, ad conciliandam temporum rationem aerae initium in annum 735. retrahere, quod deinde, ut vidimus, placuit Mazzoleno quoque et Belleyo. Sed neque ſic ſublata omnis difficultas. Nam admiſſo etiam poſteriore hoc principio annus 267. exivit in autumno V. C. 1002., at conſtat, ſuperfuiſſe adhuc Philippos poſt inchoatum hujus anni autumnum. Ad conciliandum ergo cum Decii temporibus praetenſum hunc Frölichii annum neceſſe fuit Mazzoleno et Belleyo varia comminiſci effugia, ſed irrito ſane labore. In eo enim numo non, quod Frölichius ſcripſit, legitur ZΞC, ſed ΘZC, quod jam pridem in Catalogo muſei Caeſarei adverſus Frölichium monui. Confirmavit judicium meum numus muſei Theupoliani, qui idem prorſus eſt cum Frölichiano, et qui diſerte annum ΘZC enunciat. Quare tantum abeſt, ut hic Decii numus epochae Anazarbenae ab anno 735. ductae adverſetur, ut ei etiam facile ſe accommodet.

a) Animad. in num. Piſan. p. 164. b) l. c. p. 723. c) IV. Tent. p. 342.

Digitized by Google

Alter Frölichii error ad anni inſcripti epitheta pertinet. Legerat is: ЄТ. ІЄРОТ. NЄОТ. ΠΡΩτυ ΖΞС, *anno ſacro novo 267.*, qua is deceptus falſa lectione varia putat poſſe ſtabiliri, quae eruditi de ЄТОТΣ. NЄОТ. ІЄРОТ. Flaviorum numis argenteis inſcripto docuerunt. At enim exploratis adcurate literis, et contento numo altero Etruſcillae, quem propoſui, legendum vidi ЄТ. ІЄРОТ. ОΛТМ. ΘZС. *anno ſacro Olympio 269.* Eandem vero etiam epigraphen offert laudatus numus Theupolianus, etſi partim falſe, partim timide ab anxio ejus praecone promulgatam; nam legit ЄТ. СЄРОТ. pro ЄТ. ІЄРОТ. Quod ſequitur, tanquam evanidum, punctis notat, ex quo conficit literas ОΛТΠΠ. nempe indubitatum ОΛТМΠ. Indicat ergo epigraphe annum per ludos Olympios, qui Anazarbi agebantur, ſacrum. Iam vero cum ludi Olympii etiam in aliis urbibus exemplo Olympiorum Elidis ineunte quovis quinto anno fuerint celebrati, per totum Decii imperium, quod non multum ultra biennium porrige batur, nonniſi unus annus eſſe potuit, in quo hi ludi agerentur. Atqui numus Theupolianus, alterque Etruſcillae eos actos memorant anno Anazarbi ΘZС, ergo et eundem exhibere debet numus Frölichianus.

Cum ex laudatis hactenus numis ſatis certum ſit, Anazarbi epocham initium ducere ab anno V. C. 735, tamen huic ſententiae palam obloquitur numus Neronis, quem olim ex muſeo M. D. edidi, (Num. vet. p. 226.)

NЄΡΩΝ. ΚΑΙСΑΡ. *Caput laur.* Ж ΚΑΙ-СΑΡЄΩΝ. ЄТОТС. ΗΠ. *Mulier ſedens d.. calculum in adſtitutum vas mittit.* AE. III.

Eſto ex veterum antiquariorum ſententia annus V. C. 734. aerae principium, ſubducto calculo annus Anazarbenſium 88. incipiet in autumno V. C. 821. At Nero jam menſe Iunio ejusdem anni violentas ſibi manus intulit. Multo minus, ut patet, anno ſequenti 735. ejus initium poterit accommodari. Nihil aliud tum, cum numum ederem, reperi, quo difficultatem levarem, quam ſtatuendo, duplicem aeram fuiſſe Anazarbenis uſitatam, cujus exempla praebent Sinope, Antiochia &c. aliamque valuiſſe Neronis aetate, aliam deinceps. Quod ſi admittamus, viguiſſe tum apud eos aeram Actiacam ductam ab anno V. C. 723., numus hic Neronis cuſus eſt ab autumno anni 810. Ita equidem ratiocinabar olim, ſed aliud viſum, cum ſerius numum Auguſtae Ciliciae a Pellerinio editum expenderem. Eſt is Neronis quoque, et inſcriptus in averſa: ΑΤΓΟΥСΤΑΝΩΝ ЄΤΟΥС. ΗΜ. Cum quo cum numum Anazarbi, de quo nunc ſermo eſt, contenderem, vidi utrumque non modo capite Neronis, ſed etiam averſae epigraphe egregie convenire. Cum igitur ſuſpicarer, an non in altero hoc pro ΗΠ. legi quoque debeat ΗΜ., coepi in ectypon numi, quod ipſe ex prototypo Mediceo expreſſeram, et adhuc poſsideo, adcuratius inquirere, ac tum adverti, ſuperiorem literae lineam revera aliquantum inclinari, ſic ut, quod Π eſſe mihi videbatur, certius Μ haberi poſsit. Ad haec cum conſtet, et Anazarbum, et Auguſtam perquam eſſe vicinas, nam ſic Plinius: *Anazarbeni, qui nunc Caeſarea, Auguſta, Caſtabala*, probabile ſane videtur, Anazarbenos et Auguſtanos Neronis ae-

Digitized by Google

tate communem habuisse epocham, cumque Augustae aera, ut infra dicetur, adcurate fixa sit ad autumnum anni V. C. 773., prior etiam Anazarbi aera ad eundem annum videtur figenda. Quare etiam secundum hanc doctrinam duplex Anazarbi aera necessario statuenda est, prior ab anno V. C. 773. ex hoc Neronis numo, altera ab anno V. C. 735. ex numis laudatis demonstrata.

AE. R.

ANCHIALE.

Autonomum huic urbi tributum a Frölichio non huc pertinere, sed Antiochiam Cariae, legendumque esse ANTIOXEΩN, non ANXIAΛEΩN, alias monui. a)

Imperatorios a variis propter inscriptionem ANXIAΛEΩN huc vocatos tribuendos verius Anchialo Thraciae, in hac dictum.

Nullam ergo certam habemus hujus urbis monetam.

ANEMVRIVM.

In Cilicia aspera cum promontorio cognomine.

Autonomi:

Caput muliebre velatum turritum. ℞ ANEMΩTPIEΩN. *Iuvenis nudus stans d. orcum protendit, s. columnae innixus.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Domitia usque ad Valerianum.

Epigraphe: ANEMOTPIEΩN. ANEMΩPIEΩN.

Typi: *Diana Alphaea fasciis involuta veloque circumdata cum tutulo d. aliquid ignotum, s. securim*, Alex. Sev. His verbis numum describit Vaillantius. Similis ejusdem Alexandri exstat in Theupoli. — *Perseus stans cultu solito*, Maximini, AE. m. m. (Catal. d' Ennery.)

Magistratus praetor saltem auctoritate Vaillantii: CTP. ANT. ANEMOTPIEΩN. Harduinus numum dissimulat, neque alter aliquis hujus urbis cum magistratu citatur.

Anni imperii: ЄT. Δ. Alexandri. (Theup.) ЄT. IT. ejusdem. (Vaill.) ЄT. A. Maximini, (Catal. d' Ennery.) ЄT. A. Decii, (Tanini) ET. B. Γ. Valeriani, (Vaill. Mus. Caes.) ЄT. F. ejusdem, in numo, quem vidi Vindobonae.

AE. RR.

ANTIOCHIA ad Sarum, quae et ADANA.

Geographi veteres et numi binas urbes ad Sarum fl. memorant, Adanam et Antiochiam; pro Adana vide testimonia apud Cellarium, pro Antiochia numos sequentes tres:

Caput Antiochi IV. Syriae regis. ℞ ANTIOXEΩN. TΩN. ΠROΣ. TΩI. ΣARΩI. *Iuppiter sedens.*

Hic numus ignotus fuerit Frölichio, nam in Annalibus suis ejus non meminit, neque eum Vaillantius in suis Syriae

a) Num. vet. p. 55.

Digitized by Google

regibus produxit, ſed obiter ejus ex muſeo ſuo meminit in ſuis numis Impp. Graecis. [a]) Ex quo apparet, eum ſerius cimelium iſtud adeptum fuiſſe.

Caput muliebre velatum. ℞ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΣΑΡΩΙ. *Equus liber gradiens.* AE. II. (Pellerin Rec. II. p. 161.)

Caput M. Aurelii. ℞ ΑΝΤΙΟΧ. ΙΕΡ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛ. Π. ΚΑΠΟΝ. ΡΟΒ. *Iuppiter ſtans d. pateram, ſ. haſtam, pro pedibus ara.* (*Vaill.*)

Soli ſunt hi tres numi, qui de Antiochia Saro adſtituta nos edocent. Scriptores veteres tacent. Vnus Stephanus Antiochiam in Cilicia prodit, ſed his verbis: ἕκτη Κιλικιας, ἐπι τῳ Πυραμῳ, *ſexta Ciliciae ad Pyramum.*

Eruditus Belleyus in prolixa diſſertatione probare contendit, Antiochiam ad Sarum eandem eſſe cum Adana, sic ut poſterius hoc nomen fuerit ejus pervetuſtum, alterum Antiochiae inditum ab Antiocho IV., ſed hoc ſerius abolitum reſumpto vetere Adanae, perinde ac Anazarbus abolito adſcititio nomine *Caeſareae* ad vetus ſuum rediit. [b]) Sic Tarſum quoque ab eodem Antiocho dictam fuiſſe Antiochiam diſerte tradit Stephanus, [c]) et verisimile etiam eſt, ab eodem Antiocho Epiphane nomen traxiſſe Epiphaneam Ciliciae, quam antea dictam Oeniandum tradit Plinius. Argumenta Belleyi ſunt I. Typus Iovis ſedentis, qui item occurrit in numis Adanae nomine ſub Caracalla et Valeriano ſignatis. II. Haec Antiochia Antonini aetate urbs non parum illuſtris fuit, quod indicant tituli ἱερας και ἀσυλου in laudato ſupra Aurelii Caeſ. numo, et tamen ab adcuratiſsimo Ptolemaeo in recenſione urbium Ciliciae reticetur, ſed tantum nomine *Antiochiae*, nam reipſa eam, ſed vetere et populari *Adanae* nomine commemorat. III. Inde a M. Aurelio nullus amplius comparet numus cum epigraphe *Antiochiae ad Sarum*, Adanae nomine complures. Ante Aurelium nullus nomine *Adanae*, cujus una cauſa eſt dicta nominis permutatio. Quare conjicit etiam, Stephanum per errorem ſcripſiſſe: Επι τῳ Πυραμῳ pro Επι τῳ Σαρῳ, erraveritque in fluvii mentione, ut Zonaras et Cedrenus, qui in deſcribendo Mopſi ſitu Sarum pro Pyramo poſuerunt. Haec pleraque Belleyus, quae veri ſpeciem habent quidem, ſed aſſenſum nondum extorquent.

* * *

Typi, ut vidimus, ſunt obvii. Ad equum gradientem obſervandum, laudatos jam Herodoto fuiſſe Cilices equos, qui refert, a Dario Hyſtaſpis imperatum Cilicibus tributum annuum equos albos trecentos ſexaginta. [d]) Equum offert etiam numus Seleuciae ad Calycadnum.

* * *

Epocha ΡΟΒ. in citato Aurelii numo, quam Vaillantius ducit ab anno V. C. 734. Sed Belleyus, [e]) et Pellerinius [f]) exemplo vicinae Anazarbi eam deducunt ab anno 735. Signatus ergo eſt numus ab autumno V. C. 906. Oportet adeo epigraphen Aurelium prodere Caeſarem, quod more ſuo negligit Vaillan-

a) pag. 255. b) B. L. T. XXXV. p. 610. c) in Ταρσος. d) L. III. §. 90. e) l. c. f) Mel. II. p. 313.

Digitized by Google

tius, nam eo anno nondum Auguſtus fuit.

AE. RRR.

* * *

Adanae nomine plures exſtant numi.

Autonomi:

Protome Palladis. ℞ ΑΔΑΝΕΩΝ. ΑΥ-ΚΑΝΙΟΥ. ΜΑ. *Victoria gradiens.* AE. II. (Pembrock.)

Caput Iovis. ℞ ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. ΑΔΑΝΕ-ΩΝ. *Protome Palladis.* AE. III. (In meis Num. vet. p. 225.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

Reperti a Domna usque ad Gallienum.

Epigraphe ΑΔΑΝΕΩΝ.

Typi: Iuppiter ſedens d. pateram, ſ. haſtam, Decii, (Mus. Caes.) Valeriani. (Vaill. Theup.) — *Caput muliebre turritum inter ſigna zodiaci*, Gordiani. (Theup.)

* * *

Nomina ab Impp.

ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΑΔΑΝΕΩΝ. in autonomo, tum Diadumeniani, Philippi, Treboniani, Gordiani, Decii, Valeriani. (Vaill. Mus. Caes. Theup.)

ΑΔΡ. CΕΥ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥΠΟ. ΑΔΑ-ΝΕΩΝ. Domnae. (Num. vet. l. c.)

ΜΑΞΙΜΕΙΝΙΑΝΩΝ. ΑΔΑΝΕΩΝ. Maximini. (Theup.)

* * *

Ludi.

ΙΕΡ. ΟΙΚ. id eſt ἱερος ὀικυμενικος, in numo Domnae, (Num. vet. l. c.)

* * *

Literae ſolitariae: Z *in numo Philippi.* (Panel de num. Trebon.)

* * *

Hiſtoriam hujus Adanae late deſcripſit Belleyus in diſſertatione laudata, ubi et varias inſcriptiones huc pertinentes adfert. Notandum, in nullo numo Adanae nomine inſcripto notari epocham, quae tamen occurrit in numo Antiochiae nomine ſignato. An urbs, quae nomen mutarit, mutaverat etiam mores? Certe Anazarbus, ſeu Caeſaream ſe, ſeu Anazarbum inſcripſit, epocham utrobique ſignavit.

AE. RR.

ANTIOCHIA INCERTA.

Autonomus:

Caput muliebre turritum, pone monogramma. ℞ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟ-- -ΑΚΩΙ. *Iuppiter ſedens d. haſtam, in area hinc* F, *inde* H. AE. II. (Mus. Caes.)

Numum hunc in mea Sylloge I. pictum ſtiti. [a]) Typus, fabrica, inſcriptionis modus numum hunc eſſe Cilicium profitentur. Adſitam ſe haec urbs cuipiam ſeu fluvio, ſeu monti profitetur in ΑΚΩΙ deſinentem, ſed quam terminationem in Ciliciae geographia nondum reperi. Expectandus igitur numus, qui mancum id vocabulum plene efferat. His in dubiis fueram, cum in opere cl. Seſtini nuper edito in veram, ut ipſe profitetur, hujus numi explicationem incidi. Ait, mancam numi epi-

a) pag. 46.

Digitized by Google

graphen ſic explendam: ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΚΡΑΚΩΙ. vel: ΤΡΑΚΩΙ. Iſtud ſtatuendi cauſa illi Baudrandus geographus, cujus ipſe recitat verba: *Antiochia ſuper Tragum, urbs Ciliciae aſperae, in ora maris Cilicii, Ptolemaeo Antiochetta, - - ſic dicta fuit alias, quia ſedet juxta Tragum fluvium, et prope Cragum oppidum.* Vt ergo, pergit Seſtinus, Cragum oppidum, vel Tragus fluvius concilietur cum ſcriptura numi ΚΡΑΚΩΙ, vel ΤΡΑΚΩΙ, ſciendum, ſaepe a Graecis pro Γ uſurpatam literam Κ. Sic pro ΑΚΡΑΓΑΣ legi etiam ΑΓΡΑΓΑΣ, et pro ΘΕΟΓΑΜΙΑ legi ΘΕΟΚΑΜΙΑ. His ergo, ait, teſtimoniis nos doceri, memoratam in hoc numo Antiochiam eſſe eam, quae a ſitu juxta Tragum fluvium, et Cragum oppidum nomen tulit. Haec ille. [a]) At enim conſultius egiſſet vir eruditus, ſi, antequam iſthaec adſereret, Baudrandi ſui auctoritatem in judicium vocaſſet. Enim vero neque Tragum fluvium, neque Cragum oppidum intra Ciliciae fines apud veteres geographos, neque Antiochettam apud Ptolemaeum reperio. Quae ergo Seſtino ab inconſultis his teſtimoniis fiducia? Neque majoris momenti videntur ipſa Seſtini argumenta. Γ et Κ a Graecis promiſcue fuiſſe uſurpata, probat ex inſcripto Agrigenti numis jam ΑΚΡΑΓΑΣ, jam ΑΓΡΑΓΑΣ, at dixi in hujus urbis moneta, epigraphen ΑΓΡΑΓΑΣ valde mihi videri ſuſpectam. ΘΕΟΚΑΜΙΑ pro ΘΕΟΓΑΜΙΑ mihi ex numis ignotum, neque facile dedero promiſcuum hunc inter Graecos τὸ Κ et Γ uſum, niſi ſub certis legibus, ſed quae ad praeſentem cauſam non valent, et quas modo exponere longum foret. Quocirca licebit hanc Ciliciae Antiochiam adhuc nobis ignotam putare.

AE. RRRR.

ARGOS.

Hactenus numi omnes inſcripti ΑΡΓΕΙΩΝ tributi fuere Argis Aeolidis. Pellerinius, cum in binis numis Gallieni et Saloninae videret literas arithmeticas ΙΕ, vel Ζ, quae tantum in Cilicia, Piſidia, et vicino tractu numis inſeri conſuevere, praeterea fabrica Peloponneſum minus ſapere videretur, aliud in hac vicinia Argos circumſpexit, et obtulit unum Stephanus: [b]) Κιλικιας, ἡ καὶ Αργειοπολις. [c]) Eruditam Pellerinii conjecturam amplius promovi in meis Numis vet., [d]) cumque viderem, in his numis typos eſſe ejus generis, qui jure poſſunt ad Argos Argolidis pertinere, multo magis credibile videbatur, quod jam etiam ſuſpicatus eſt Pellerinius, hoc Ciliciae Argos eſſe revera ductam ex Argolide coloniam, quod in eodem meo opere pluribus comprobare conatus ſum inde a pag. 76. Addo, me etiam hoc Ciliciae Argos reperiſſe in Philoſtrato, [e]) cum narrat, Apollonium a Tito invitatum, ut ad ſe Argos veniret ex Syria Romam reducem. Fuiſſe autem illud Ciliciae Argos, patet ex ſequente capi-

a) Lettere pag. 55. b) in Αργος c) Mel. I. p. 22. d) pag. 225. e) Vit. Apollon. L. VI. c. 30.

Digitized by Google

te 34., quo narratur, eum cum Tito Tarſum deſcendiſſe. Αργαιος τυνος, *Argaei collis* in Cilicia meminit etiam Zonaras. [a])

Imperatorii

ΑΡΓΕΙΩΝ. *Mercurius gradiens d. crumenam, ſ. caduceum, in area majore forma* IA. Valeriani. (Arigoni.)

ΑΡΓΕΙΩΝ. *Perſeus ſtans d. caput Meduſae, ſ. harpam, in area* IA. Valeriani. (Num. vet. p. 225.)

ΑΡΓΕΙΩΝ. *Iuppiter ſedens d. pateram, ſ. haſtam, pro pedibus adſurgit ſerpens, pone triquetra*, Valeriani. (Ibid.)

ΑΡΓΕΙΩΝ. *Corona, intra quam* IЄ. Gallieni. (Pellerin. Mel. I. p. 22. Arigoni.)

ΑΡΓΕΙΩΝ. *Pavo ſtans, ſupra* Z, Saloninae. (Pellerin l. c.)

Hos numos ad hoc Argos pertinere praeter harum literarum indicia etiam iſtud argumento eſt, quod paucae Peloponneſi urbes extra Severi imperium ſignavere monetam, et quae ſignaverunt, eam vix ad Gordiani aetatem porrexerunt. Hujus vero tractus ſub ipſo Gallieno ejusque familia copioſam habemus monetam etiam urbium tenuiſſimarum. Pavo ad cultum Iunonis pertinet Argis Argolidis celebrem, et Perſeus domo Argivus penitus cum ea Peloponneſi urbe connectitur, de quo abunde diſſerui in meo opere locis laudatis. Ex hac ergo metropoli in hanc Ciliciae coloniam avita religio derivata eſt.

Hoc inter utriusque urbis numos diſcrimen ſervandum exiſtimavi, non quod Pellerinii auctoritate me abripi paterer, a qua ſaepe apertis ejus ingratiis diſceſsi, ſed quod argumenta, ſive, quae ipſe attulit, ſive quae indaganti mihi ſeſe obtulere, ſatis idonea viſa ſunt, quibus adſenſum praeſtarem. At nuper cl. Seſtinus faſtiditis Ciliciae Argis numos omnes inſcriptos ΑΡΓΕΙΩΝ Argis Argolidis reſtituendos edixit. [b]) Cauſa illi praecipua, quod ſibi ex Peloponneſi vicinia numi aliquot imperatorii Argorum Argolidis Conſtantinopolim adlati eſſent, quos inter fuere etiam iidem illi bini, quos Argos Ciliciae ſevocavit Pellerinius. At enim argumentum iſtud non ſemper valere, ut inter omnes artis noſtrae ſtudioſos facile conſtat, ſic et ipſe alias profeſſus eſt. [c]) Niſi ergo iterata poſsit commemorare exempla, numos ſimiles eodem itinere adferri, nullam reperio mutandi conſilii mihi impoſitam neceſsitatem. Modum, quo literas IA. IЄ. Z. etc: explicat, vereor, ut aeque aliis, atque ipſe ſibi, perſuaſerit.

Qua ratione triquetra numi III. cum Argis Argolidis connectatur, per conjecturas copioſe diſputavi in meis Numis vet. inde a pag. 76.

AE. RR.

AVGVSTA.

Diverſa a Sebaſte ejusdem regionis, et Papho Cypri, quae ipſa quoque Auguſti permiſſu *Auguſta* appellata eſt. [d])

a) L. XVI. c. 5. b) Lettere T. III. p. 111. c) Lettere T. I. p. 97. d) Dio L. LIV. §. 23.

Digitized by Google

Vicina fuit Anazarbo, nam ſic de his Plinius: *Anazarbeni, qui nunc Caeſarea, AVGVSTA, Caſtabala.* Hujus urbis numos egregie deſcripſit Belleyus. [a])

Autonomus.

Caput muliebre. ℞ ΑΤΓΟΥΣΤΑΝΩΝ. *Capricornus tenens globum, ſuperne aſtrum.* AE. III. (Pellerin.)

Expreſſum in hoc Auguſti ſymbolum, a quo urbs nomen ſumpſit. Similem jam edidit Spanhemius, [b]) ſed inique in Siciliam derivavit, in qua hodie ſuperſtes eſt oppidum *Agoſtae* nomine, ſed veteribus ignotum.

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Nerone usque ad Valerianum, ex quibus eos, qui epocham continent, deſcripſit Belleyus. [c]) Quin ex ejusdem ſententia caput muliebre numi autonomi exhibet Iuliam Auguſti F.

Epigraphe ΑΤΓΟΤCΤΑΝΩΝ. *Typi* obvii.

* * *

Epochae annos plerisque inſcripſit praefixo ЄΤ. ЄΤΟΤC.

HM. Neronis. (Pellerin.)

HOP. Caracallae capite laureato. Sed eſt annus dubius. (Haym.)

HqP. Elagabali. (Haym. T. I. p. m. 123.)

HKC. Philippi ſen. (Muſ. reg. Gall.)

AMC. Valeriani. (Pellerin.)

Epochae principium Vaillantius fixit ad annum V. C. 771. Harduinus 770. Verum ex numis Neronis, Caracallae, Elagabali, et Valeriani docemur, figendum eſſe ad autumnum V. C. 773. Ejus conſtitutae cauſa ignoratur; quam enim Vaillantius adfert, aeque fallax eſt, atque ipſum, quod dictavit, aerae principium.

Ex hujus epochae lege arguit Belleyus, Valerianum in autumno anni P. X. 260. nondum fuiſſe apud Perſas captivum.

Supra dictum, Anazarbum Neronis aetate communem cum hac Auguſta aerae legem habuiſſe.

AE. RR.

CAESAREA AD ANAZARBVM.

Vide ſupra in Anazarbo.

CASTABALA.

Numos huic urbi tributos eſſe verius Caſtabalorum Cappadociae, in his diſputabitur.

CELENDERIS.

Maritima in Trachea.

Autonomi:

Sine epigraphe. Hircus reſpiciens flexo anteriore genu. ℞ *Quadratum incuſum.* AR. I. II. (Hunter, Pellerin.)

ΚΕΛ. ΚΕΛΕΝ. *aut etiam ſine epigraphe. Vir nudus equo currenti non inequi-*

a) B. L. T. XXVI. p. 406. b) T. I. p. 240. c) l. c.

Digitized by Google

tans, ſed inſidens. ℞ *Hircus reſpiciens flexo anteriore genu.* AR. I. (Pellerin, Hunter.)

Venerabiles ſunt hi numi propter omnia canae vetuſtatis argumenta, quo nomine praecipue ſe commendant Hunteriani. Videtur hircus religionem involvere. Tacitus, ubi de ſacrificiis Veneris Paphiae differit, addit, certiſsimam Paphi fidem habitam hoedorum fibris, at ſimul teſtatur, eam haruſpicum ſcientiam e Cilicia accitam. [a]) Equitem partis anticae Sandocum Aſtynoi F. putat Panelius, [b]) qui e Syria in Ciliciam profectus Celenderin condidit. [c])

* * *

Caput muliebre velatum turritum, retro variae literae. ℞ ΚΕΛΕΝΔΕΡΙΤ. *Apollo nudus ſtans cum lyra columellae impoſita.* AE. II. (Pellerin.)

AR. RRR. AE. RRRR.

Imperatorii.

Commodi inſcriptus ΚΕΛΕΝΔΕΡΙΤΩΝ. typo Neptuni ſtantis. (Pellerin. Lettres p. 8.) Alter Etruſcillae apud Vaillantium, ſed is perperam, ut videtur, epigraphen legit: ΚΕΛΕΝΔΡΕΝΩΝ.

AE. RRRR.

CENNATI.

Vide infra in numis Olbae.

CODRIGAE.

Ejus oppidi, et inſtitutorum hic lu-dorum mentio fit in numis Tarſi, quam vide.

COLTBRASSVS.

In Trachea verſus Pamphyliam teſte Ptolemaeo, ſed cui ſcribitur Κολοζροσσος, in Notitiis varie, ſed tamen etiam in quibusdam ſecundum numos Κολυζρασσος. Cellarius hanc urbem ignoravit.

Imperatorii Pellerinio cogniti tres, Treboniani unus, et duo Salonini. In utroque hic dicitur CEBαsος, [d]) de quo titulo vide numos Salonini commatis Latini. Alium Valeriani edidit Panelius ex muſeo le Bret. [e])

Epigraphe: ΚΟΛΤΒΡΑCCΕΩΝ. *Typi: Pallas ſtans, vel: Iuppiter ſtans in templo d. fulmen, ſ. haſtam.*

Ludi: ΓΤΜΝΑCΙΑΡΧΙΑ *inſcriptum templo tetraſtylo, in quo tres urnae ſuper menſa,* Salonini. (Pellerin. l. c.)

Ludi hi leguntur etiam in numo vicinae Syedrae, ſi tamen ludi fuere dicti Γυμνασιαρχια, de quo vocabulo vide quae obſervabo in tractatu de ludis.

Literae ſolitariae IA. juxta caput Salonini, infra quod aquila expanſis alis.

AE. RRR.

CORACESIVM.

Maritima Tracheae, prima a Pamphylia.

Imperatorius Hadriani: ΚΟΡΑΚΗCΙΩΤΩΝ. (Vaill.) Saloninae: ΚΟΡΑΚΗCΙΩΝ. (Haym.)

---

a) Hiſt. II. 3. b) Mem. Trevoux Octob. 1737. c) Apollodor. L. III. c. 13. §. 3. d) Rec. III. p. XXVII. et 249. e) Mem. Trev. Octob. 1737.

Digitized by Google

Literae ſolitariae IA. ante caput Salopinae.

AE. RRRR.

CORYCUS.

Maritima, et a Trachea principium Campeſtris.

Autonomi:

Caput muliebre turritum. Ꝟ ΚΩΡΥΚΙΩΤΩΝ. *Mercurius ſtans d. pateram, ſ. cornucopiae.* AE. II.

Horum complures editi ſunt a Frölichio [a]) Pellerinio, aliisque. Mercurium Coryci impenſius cultum non modo hi numi docent, ſed etiam, quod in hymno Orphico diſerte Κωρυκιωτα dicitur. [b]) Adde epigramma Archiae: [c])

Ερμη Κωρυκιων ναιων πολιν, ὠ ἀνα, χαιροις
Ερμη, και λιτῃ προσγελασαις ὁσιῃ.

Mercuri Coryciorum habitans urbem, o rex! ſalve
Mercuri, et precibus adride ſanctis.

In utraque horum numorum ſuperficie vagantur literae ſolitariae, aut arithmeticae, aut vocabulorum exordia. Frölichius literas ΔΤ. numi ſui epocham notare credidit, [d]) ſed eodem loco in Pellerinianis legitur ΑΜ, et in uno etiam ſolum Α. Iure igitur conjicit Pellerinius, veriſimile non eſſe, intervallo CCC. annorum typos, aut fabricam monetae Coryciotarum nullas vices paſſam. Aliud igitur hae literae notant, praecipue cum teſte Pellerinio etiam in numis vicinae Seleuciae juxta caput Palladis ſint literae Σ, vel ΣΑ.

Idem literas ΗΡ. ΤΑΡ. quae ſunt in averſa numi ſui, exiſtimat indicare concordiam Coryciotarum cum Tarſo et Heraclea quapiam. Sed rurſum eodem loco in Pellerinianis aliae comparent literae, quae de urbium nominibus explicari vix poſſunt.

AE. RR.

Imperatorii.

Exſtant Trajani, (Pellerin.) Caracallae, etc. Gallieni.

Navarchis: hic honos praedicatur inſcripto: ΚΩΡΤ. ΝΑΥΑΡ. ΑΥΓΟΝΟ - - in numo Caracallae. (Arigoni.) vel: ΚΩΡΥΚΙΩΤΩΝ. ΝΑΥΑΡΧΙΔΟC. Gordiani. (Mus. Caes.) vel: ΚΟΡΥΚΙΩΤΩΝ. ΑCΥ. ΝΑΥΑΡΧΙC. Valeriani. (Mus. Caes.)

Autonoma dicitur in laudato Caracallae, tum et ΚΟΡΥΚΙΩΤΩΝ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. in numis Gordiani et Gallieni.

Aſylum in dictis numis Valeriani.

* * *

Ludi Theogamia.

Bacchus ſtans cum attributis, juxta tripus cum urna, cui inſcriptum ΘΕΟΓΑΜΙΑ, Valeriani. (Vaill. Theup.)

Fuere celebrati in memoriam nuptiarum Plutonis et Proſerpinae, cum quibus ſociari Bacchum inſolentius videatur. Vaillantius in numo ſuo fugientes literas dixit. [e]) In ſimili muſei Piſani praetenditur urnae inſcriptum ΘΕΜ. Supereſt ergo una fides ex numo Theu-

a) Animadv. in num. urb. b) Hymn. XXVII. v. 8. c) Brunck Anal. T. II. p. 97.
d) l. c. e) Num. Graec. p. 335.

Digitized by Google

poliano. Certa Θεογαμια habemus in numis Nyſae Cariae.

AE. RR.

DALASIS.

Portio Ciliciae apud Ptolemaeum, cui *autonomum* Pellerinius adjudicat, et prolixe de eo diſſerit, [a]) an etiam perſuadeat, arbitretur lector.

DIDYMAE.

Imperatorium Valeriani Bandurius inique huc adigit inſcriptum, ut ipſe profitetur: ΕΠΙ.ΑΡΧ.ΑΤΡ.ΔΙΟΓΕΝΟΥC. ΔΙΔΥΜΑΙΩΝ. ΕΙΛΗCΙΩΝ., ex quo is concordiam inter Didymas Ciliciae, et Ileſium Boeotiae arguit. [b]) Eſt is numus Mileti Ioniae, legendumque: ΔΙΔΥΜΕΙΑ. ΜΕΙΛΗCΙΩΝ. atque iſtud tanto certius, cum ex aliis numis apud Haymium, Arigonium, Vaillantium conſtet, Valeriano imperante fuiſſe Aurelium Diogenem archontem Mileti.

DIOCAESAREA.

Hierocles et Notitia in hoc tractu urbem hoc nomine memorant quidem, ſed provinciae Iſauriae contribuunt, exiguo diſcrimine. In Cilicia eam conſtituunt numi propter additum KENNATΩN, de quo videatur Belleyus, [c]) et de quibus numis ſic inſcriptis agetur mox infra in numis Olbae, et huic ſubjectis numis Polemonis, et Ajacis toparcharum. Malala Anazarbum antea dictam Diocaeſaream ſtatuit, ſed fabuloſa ea ſunt omnia, quae ibi narrat. [d]) Hujus Diocaeſareae numos ordine recenſet ibidem Belleyus, ſuntque: [e])

Imperatorii Philipporum: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΔΙΟΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. ΚΕΝΝΑΤΩ. *Hercules nudus decumbens cum clava et exuviis leonis*, in alio: *Fulmen menſae impoſitum.*

Forte non inique huc revocavero numum Severi: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΔΙΟΚΑΙCΑΡΕΩΝ. *Fortuna ſtans*, quem Pellerinius Diocaeſareae Phrygiae largitur. [f]) Diocaeſaream Ciliciae conſtat Hadrianae titulo gaviſam, qua uſam alteram Phrygiae non conſtat.

AE. RRRR.

DORON.

Imperatorium M. Aurelii nondum Auguſti edidit Frölichius: (IV. Tent. pag. 203.)

ΟΛ. ΔΩΡΕΩΝ. ΒΟC. *Hercules nudus ſtans ſiniſtram cum Gigantis in binas draconis caudas deſinentis dextra committit, d. elata ictum intentat.* AE. II.

Numus hic nunc eſt in muſeo Caeſareo, et ſanus, ac integer. Epigraphe ſuſpenſum diu virum eruditum tenuit, qua in urbe ſignatum hunc numum ediceret, dum denique in Ciliciae urbe acquieſceret, quam *Doron* vocat Plinius, et Calycadno fl. eique adſitae Seleuciae admovet. Huic ſententiae non parum favet typus; nam ſimilis dimicatio cum Gigante, ſed decertante Pallade, comparet frequenter in numis

a) Suppl. II. p. 27. b) T. I. p. 122. c) B. L. T. XXI. p. 428. d) Chronogr. L. X. ſub fin. e) pag. 440. f) Mel. II.

Digitized by Google

dictae Seleuciae, ut adeo utrique vicinae urbi certa communis typi ratio videatur fuisse proposita. Acrius Frölichium vexat praefixum ΟΛ., dum demum expensis omnibus mallet indicari concordiam cum Olba Stephani, vel Olbasa Ptolemaei initam. Minus istud videtur verisimile, cum saltem ex numo nullum appareat concordiae indicium. Abest enim vocabulum ὁμόνοια, abest duplex typus, et concordiam cum aliis urbibus iniisse Cilices, saltem ex numis certis non constat.

Alia occurrit conjectura, quam eruditorum hic arbitrio liceat proponere. Ex Plinii testimonio [a]) Doron vicinum fuit urbi, quam *Holmos*, et mox infra *Holmia* vocat, adsitam mari, quamque antea incoluere Seleucenses, antequam Seleuciam ad Calycadnum a mari nonnihil remotiorem migrarent, ut testantur Plinius, Strabo, Stephanus. Forte Doron in Holmensium agro situm fuit, atque ut sese ab aliis urbibus nomine adfini distingueret, agri, in quo situm erat, mentionem addidit, scripsitque adeo: ΟΛ. ΔΩΡΕΩΝ. Forte vacuos Seleucensium discessu Holmos occupavere Dores, quos cum aliunde, tum adcuratius ex Strabone constat, multum per Asiam minorem fuisse vagatos, urbemque de se Doron dixere, addito tamen in numo, ut saepe alias factum, vetere urbis nomine, ut adeo Holmoe et Doron, inter quae Plinius distinguit, reipsa una eademque urbs fuerint. Sed haec per solam conjecturam disputata sunto.

Epochae annum BOC. 272. Frölichius refert ad annum V. C. 623., quo Cilicia a senatu R. data est regibus Cappadociae referente Justino.

AE. RRRR.

ELEVTHEROCILICES.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΚΙΛΙΚΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΠΥΡΑΜΩΙ. De hoc numo vide, quae dicturi sumus in numis Seleuci VI. Syriae regis.

EPIPHANEA.

In Cilicia Campestri prope Issum. Olim dicta *Oeniandos* teste Plinio, sed Antiochi Epiphanis gratia, ut censent Norisius et Belleyus, nomen commutavit. Fuit etiam altera ejusdem nominis in Syria ad Orontem fl. At multum conflictati sunt Norisius, Vaillantius, aliique veteres antiquarii in collocandis rite numis Epiphaneae nomen ostentantibus. Eos Belleyus novorum supplementorum subsidio certius definivit in elegante dissertatione de utriusque urbis numis. [b]) Inter hos numos Epiphaneae nomine inscriptos esse distinguendum, docuere additi epochae anni. Nam cum in uno Gordiani numo legeretur annus 206., in altero ejusdem Gordiani annus 306., necesse erat, alios numos tribuendos huic, alios alteri Epiphaneae. Cum vero ex numis constet, aeram Epiphaneae Syriae figendam ad annum V. C. 690., manifestum est, alios, quorum anni numis inscripti cum hac aera componi non possunt, esse Epiphaneae Ciliciae. Ejus generis

a) L. V. p. m. 270. b) B. L. T. XXVI. p. 391.

Digitized by Google

Imperatorium unicum, eumque Gordiani, reperit Belleyus: ЄΠΙΦΑΝЄΩΝ. ЄΤ. SC. *Serapis ſedens d. pateram, ſ. haſtam, pro pedibus animal triceps.*

Epocham figit Belleyus [a]) ad V. C. 790., quo Caligula Antiocho Commageno partem maritimam Ciliciae tradidit. Graviter peccat Harduinus, qui eundem Gordiani numum deſcribit, ſed aerae annum legit ϛT., quo ſtatuto idem aerae principium hujus Epiphaneae et Alexandriae ad Iſſum eſſe contendit. [b])

AE. RRRR.

Autonomum tamen etiam muſei Medicei huc referendum conjicio a me olim editum. [c])

Epigraphe extrita. Caput juvenile hedera coronatum. Ꝏ ΤΡΑΙΑΝΟΠΟ. ЄΠΙΦΑΝЄΩΝ. *Figura barbata alte ſuccincta ſtans d. capiti admota.* AE. III.

Similis typus averſae eſt etiam in numo vicinae Mopſueſtiae. Hic ſi huc pertinet, docemur, hanc urbem nomen a Trajano ſumptum tuliſſe, qui forte urbi beneficia quaedam praeſtiterit, quando anno V. C. 867. in Parthos moturus hunc tractum peragravit.

AE. RRRR.

FLAVIOPOLIS.

Taurum verſus ſupra Anazarbum. Nomen et epochae principium traxit a Flavio Veſpaſiano. Incertum, quod vetus ejus fuerit nomen.

Imperatorii a Domitiano usque ad Valerianum.

Epigraphe: ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛЄΙΤΩΝ.

Typi: Capita Sarapidis et Iſidis. — Mulier turrita ſedens d. ſpicas, pro pedibus fluvius emergens. (Pellerin. Suppl. I. pag. 34.)

Epochae anni plerumque inſcribuntur praefixo ЄΤ. vel ЄΤΟΥϹ.

ZI. Domitiani. (Pellerin.)

M. Trajani. (Pellerin.)

HΞ. Antonini. (Vaill.)

ΔIP. Commodi. (Vaill.)

BKP. Domnae. (Pellerin. Suppl. I. p. 34.)

ΔMP. Diadumeniani. (Vaill.)

ΔNP. PNЄ. Alexandri. (Theup. Vaill.)

ΔΠP. Valeriani. (Theup.)

Epochae principium Vaillantius ducit ab autumno V. C. 827., quo eodem anno opportune conſtat, a Veſpaſiano Ciliciam in provinciae formam redactam, quod factum ejus imperii anno V. Cum Vaillantio conſpirant omnes.

AE. RR.

HAMAXIA.

Maritima in Trachea.

Autonomus:

Caput juvenile dubium. Ꝏ ΑΜΑΞΙΩΝ. ΠЄ. *Contignatio trium trabium, quarum uni avicula inſidet.* AE. III.

Singularem hunc numum, qui fuit olim in muſeo Savorgnan, olim edidi ſubjectis Khellii noſtri obſervatis. [d]) Vir eruditus hoc typo indicari putat, quod de hac Hamaxia refert Strabo, eo materiam fabricandis navibus deportari.

AE. RRRR.

a) l. c. p. 398. b) Chron. vet. teſt. ad ann. V. C. 686. c) Num. vet. p. 228. d) Num. vet. p. 229.

Digitized by Google

HIEROPOLIS.

Exſtant *Autonomi:*

Caput muliebre velatum turritum. ЄΠΙ ΙЄΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΠΤΡΑΜΩ. *Vir nudus undis innatans d. porrecta aquilam tenet.* AE. II. (Haym. T. II. p. 137. Pellerin, Theupoli p. 1273.) In aliis: *Mulier ſedens.* AE. II. (Hunter.)

Hieropolin aliquam in Cilicia poſitam, et quidem diſtincte ad Pyramum fl, ſoli hi numi produnt, geographi omnes altum tacent. Quae cauſa eſt, cur omnino exiſtimem, Hieropolin eſſe novum ac adſcititium nomen, quod pro vetere aliquamdiu conſtiterit, ac rurſum abolitum, cujus exemplum habemus in Anazarbo, quae aliquanto tempore Caeſarea dicta eſt, atque iterum Anazarbus, ut coplosis aliis exemplis abſtineam. Sic et teſtibus Strabone et Plinio Hierapoleos Cyrrheſticae verum et vetus nomen fuit Bambyce, praevalente deinde altero cauſa ſanctitatis. Veriſimile mihi videtur, hanc Ciliciae Hieropolin eſſe eandem cum Megarſo; nam praeterquam quod utriusque faciei typus reſpondet, etiam inſcriptio: ΜΕΓΑΡΣΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΠΤΡΑΜΩ. ejus fidem facit, tum quod ſimili forma concepta eſt, tum quod mentionem Pyrami quoque adjicit, ac forte ea urbs Hieropolis dicta eſt a Palladis cultu, qui ibi clarus exſtitit, ut in Megarſo dicetur.

Secundum aliquos antiquarios numi Diadumeniani et Elagabali inſcripti ΙЄΡΟΠΟ. ΚΑϹΤΑΒΑΛΑ. concordiam inter binas Ciliciae urbes Hieropolin et Caſtabala indicant; verum hos numos eſſe Caſtabalorum Cappadociae, quae et Hieropolis nomine gloriabatur, in hujus urbis numis probare admitar.

AE. RR.

IOTAPE.

In Trachea, quam Plinius inter Arſinoen et Doron locat.

Imperatorium Philippi jun. ex gaza regia produxit Oudinetus, eumque peculiari diſſertatione illuſtravit, quae exſtat in *des Molets continuation des Memoires de litterature T. IV.* et in B. L. hiſt. T. I. p. 259.

ΙΩΤΑΠЄΙΤΩΝ. *Ceres ſtans d. facem, ſ. ramum, aut*, ut viſum Harduino, *hyſſopum Cilicium.*

AE. RRR.

IRENOPOLIS.

Sita in Lacanatide teſte Ptolemaeo, et vocata etiam *Neronias*, ut dicetur.

Imperatorii recenſentur a Domitiano usque ad Valerianum.

Epigraphe: ЄΙΡΗΝΟΠΟΛΙΤΩΝ.

Typi: Iſis ſtans, vel: *Mulier turrita rupi inſidens d. ſpicas, pro pedib. fluvius emergens*, aliique obvii.

Epochae anni frequenter inſcribuntur praefixo ЄΤ. ЄΤΟΥϹ.

BM. Domitiani. (Weſſeling ex Muſ. Wilde in Synecd. Hieroclis p. 706.)

ΔMP. Caracallae. (Vaill.)

ЄΟP. Alexandri. (Theup.)

ΒqP. Gordiani. (Vaill.)

CH. Valeriani. (Vaill.)

Epocham figit Vaillantius ad V. C. 805, etſi horum numorum vena poſſet

Digitized by Google

aliquot annis anticipari. Cauſam repetit ex Tacito, [a]) narrante ad hunc annum, Clitas, agreſtem Cilicum nationem, facto ex Tauro decurſu infeſtaſſe loca planiora, et ipſum Anemurium obſediſſe, dum ab Antiocho Commageno ad pacem compellerentur. Factum iſtud imperante Claudio, atque eo fere tempore, quo Neronem adoptavit. Quare videtur haec urbs pace reſtituta ſe primum *Irenopolin*, deinde in Claudii gratiam vocaſſe *Neroniadem*, niſi id factum potius in Neronis pueri gratiam, quod forte Claudium ſibi propter rebelliones infenſum placaverat, nam ad ſequentem annum 806. narrat idem Tacitus, [b]) Neronem plures urbes precibus in Claudii gratiam reduxiſſe. Verum caeſo Nerone videntur oppidani ejus tyranni memoriam averſati Irenopolis ſolum nomine in monumentis publicis uſi, quod teſtantur numi, quamvis Neroniadis nomen etiam ſerius non exoleverit; nam apud hiſtoriae eccleſiaſticae ſcriptores promiſcue legitur et Neronias, et Irenopolis, ut videre eſt apud Cellarium.

Concordiam Vaillantio viſus indicare numus Treboniani: ΖΕΦΤΡΙΩΤΩΝ. ΕΙΡΗΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Hercules ſtans.* Nolim temere viri eruditi adcurationem in ſuſpicionem vocare, tamen nonnihil vellicat omiſſum ὁμονοια, typus ſimplex, et quod certum concordiae exemplum ex numis urbium Ciliciae nondum habemus. Ad haec numus hic, quem Vaillantius ex muſeo Chriſtinae citat, neque in catalogo Franc. Cameli, neque in numis ejusdem muſei ab Havercampo illuſtratis memoratur.

AE. RRR.

LACANATIS.

Pars Ciliciae aliquando Ciliciae regibus ſubjecta.

Autonomus.

Caput muliebre velatum ſpicis coronatum. Ꝛ ΛΑΚΑΝΑΤΩΝ. *Lyra.* AE. III. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Regius.

Numum inſcripto ΛΑΚΑΝΑΤΩΝ. vide in numis Antiochi IV. Commageni.

LAERTE.

Maritima in Trachea, quam Strabo Hamaxiam inter et Selinuntem fl. locat. Ab hac nomen tulit Diogenes Laertius philoſophorum biographus.

Imperatorii editi a Pellerinio Antonini et Salonini, ſed Hadriani integerrimum nuper muſeo Caeſareo intuli, quem edidi in Sylloge I. p. 46. Quin et alium Trajani nuper addidit cl. Seſtinus, [c]) qui totus idem eſt cum illo, quem Pellerinius, quia legendum ſibi videbatur ΜΕΓΙΑΙΤΩΝ, Megiam Meſopotamiae perperam tranſtulit. Alium praeterea Valeriani addidit Seſtinus.

Epigraphe ΛΑΕΡΤΕΙΤΩΝ typis obviis.

a) Ann. XII. c. 55. b) L. XII. c. 58. c) Lettere P. II. p. 194.

Digitized by Google

Litera solitaria Γ. ante caput Salonini, quod comparet nudum, etsi ejus titulis in fine addatur ΚΑΙC. C. quod Cεβαστος haud dubie notat.

AE. RRR.

MALLVS.

In Campestri versus Pyrami ostia, Argivorum colonia secundum Arrianum, condita ab Amphilocho, et Mopso, et fuit hic oraculum Amphilochi.

Autonomi:

Caput muliebre. Ϫ ΜΑΛΛΩΤΩΝ. *Caput virile tectum galea, qua ipsum etiam mentum includitur, in area bos incusus.* AR. I. (Pellerin.)

Vir barbatus cum corona radiata currens d. hastam tenet, s. arcum praetendit, in area signum incusum bovis. Ϫ ΜΑΛ. *Hercules leonem suffocans.* AR. II. (Dutens Explicat. p. 28. Pembrock P. II. Tab. 75.)

Caput barbatum laureatum. Ϫ ΜΑΛ-ΛΩΤΩΝ. *Mulier turrita sedens in scopulis, hinc et inde fluvius natans.* AE. II. (Theupoli.)

Cujus sit caput aversae in numo I., incertum. Pellerinius esse ipsius Amphilochi conditoris et vatis conjicit. Numum II. bos incusus, qui, ut saepe dictum, fuit nota Ciliciae et adjacentibus plagis propria, sine dubio huic tractui, epigraphe ΜΑΛ. Mallo nostrae vindicat; at typus viri currentis, qui, ut ex similibus Daricis colligi potest, certus est Persa sagittarius, docet signatum numum, quo tempore Mallus adhuc Persarum imperio subjecta fuit. Conjectura eruditi Dutens, qui principio Mallos Indiae respexit, apud quos Alexander M. graviter sauciatus fuit, aut Abbatis le Blond, qui cusum numum a Maliensibus Thessaliae credidit, [a]) minus reor viris eruditis probabitur.

AR. et AE. RRRR.

Imperatorius

Vnicus in lucem prolatus a Pellerinio. Est is Antonini. *Epigraphe* ΜΑΛ-ΛΩΤΩ. *Mulier stans phallis utrinque a summo ad imum exstantibus d. oblongam facem tenet, juxta caput globus, vel astrum.* Similis typus comparet etiam in numo argenteo Demetrii II. Syri edito ab Haymio. [b]) Auctor, cum juxta caput regis legeret M., numum Marathi Phoeniciae signatum conjecit. Verius ergo existimat Pellerinius praeeunte hoc Antonini numo Mallum ea littera indicari. Sed poterat istud numen cum pluribus urbibus esse commune; alioqui, si Astarte est, ejus cultus ex Phoenicia Mallum illatus est. Ceterum conjecturam de typo vide apud Haymium. (l. c.)

AE. RRRR.

MEGARSVS.

Prope Mallum in Campestri.

a) B. L. T. XL. hist. p. 91. b) Tom. I. p. m. 75.

Digitized by Google

Autonomus.

Caput muliebre velatum turritum. ℵ ΜΕΓΑΡΣΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΠΥΡΑΜΩ. *Fluvius medio corpore enatans ſ. avem tenet.* AE. II. (Pellerin.)

Hic numus ſpectatis utriusque partis typis ſimillimus eſt alteri, qui inſcribitur ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΠΥΡΑΜΩ. Supra in Hieropoli monui, propter aequalem typi ac ſitus rationem poſteriorem quoque hunc numum forte huic Megarſo tribuendum, et adſciverit ſibi forte Megarſus nomen Hieropolis ob cultum Palladis, quae ab hac urbe dicta eſt *Megarſis*, ut teſtatur Arrianus, [a]) et Tzetzes. [b]) In marmore Reinesii: ΘΕΑΝ. ΜΑΓΑΡΣΙΔΑ. [c])

AE. RRRR.

* * *

Numum inſcriptum ΜΕΓ., quem Combius huc vocavit, commode Seſtinus Megaris Atticae reſtituit. [d])

MOPSVS, MOPSVESTIA.

In Campeſtri verſus Pyrami oſtia, aedificata a Mopſo vate fabulis inclyto, et quod ejus ibi ara fuit, dicta Μοψου ἕδια.

Autonomi:

Caput barbatum laureatum. ℵ ΜΟΨΕΑΤΩΝ. *addito in aliis* ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Ara luculenta.* AE. II. (Pellerin, Mus. Caeſ.)

Caput muliebre velatum turritum. ℵ ΜΟΨΕΑΤΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Apollo ſeminudus ſtans d. ſagittam, ſ. tripodi innixus, in area anguis* HIP. AE. II. (Hunter.)

Caput Palladis. ℵ ΜΟΨΕΑΤΩΝ. *Sol capite radiato curriculo vectus.* AE. II. (Hunter.)

Ara numi I. haud dubie eſt ara Mopſi, a qua, ut diximus, urbi nomen factum. Quare credam etiam, caput anticae eſſe ipſius Mopſi, non Iovis, nam laurus vatem quoque decet.

* * *

Perperam auctor muſei Theupoli huc vocat numum, qui eſt Mopsii Theſſaliae, ut in hac dictum.

AE. RR.

Imperatorii

Reperti ab Antonino ad Decium usque.

Epigraphe ΜΟΨΕΑΤΩΝ. typis obviis.

* * *

Epocham plerumque inſcripſit praefixo ЄΤ.

HIP. in citato autonomo.

HΨP. Antonini. (Vaill.)

AΣ. L. Veri. (Theupoli.) Lectio ſuſpecta.

AC. Fauſtinae ſen. (Seſtini Lettere T. IV. p. 119.)

ZC. Antonini. (Seſtini l. c.)

AΞC. Caracallae (Vaill.)

BΞC. Severi. (Vaill.)

ЄOC. Macrini. (Vaill.)

Ex numo Macrini patet, initium epochae alteri anno adfigi non poſſe quam autumno anni 695. vel 696. Poſteriorem mavult Vaillantius, cauſamque

a) Expedit. Alex. L. II. b) ad Lycophr. V. 444. c) pag. 166. d) Lettere p. 51.

Digitized by Google

petit a victis a Pompejo piratis, et XXII. urbibus tum in Cilicia inſtauratis teſte Appiano, conjicitque, Mopſueſtiae reparationem ad hunc annum contigiſſe. Annus quidem AC. Fauſtinae videtur pro exordio aerae exigere annum 694, nam ſecus ejus Auguſtae mors uno anno diutius differetur, quam eam ſtatuunt certa monumenta, ut dicemus in ejus moneta, et numus nullas offert conſecrationis notas. Sed forte hae a monetario omiſſae ſunt, et is ea jam mortua cuſus. Annus AΣ., quem prodit numus L. Veri ex catalogo Theupoli, cum imperio hujus Auguſti componi nequit. Ergo legendum videtur AKC.

Nomen ab Hadriano in citatis imperatoriis fere omnibus, nempe ΑΔΡΙΑΝΩΝ. In celebri inſcriptione apud Gruterum dicitur: ΑΔΡΙΑΝΗ. ΙЄΡΑ. ЄΛЄΥΘЄΡΑ. ΑϹΥΛΟϹ. ΑΥΤΟΝΟΜΟϹ. ΦΙΛΗ. ΚΑΙ. ϹΥΜΜΑΧΟϹ. ΡΩΜΑΙΩΝ. [a]) Antonino Pio imperante marmor iſtud poſitum fuit.

AE. RR.

NAGIDVS.

Pamphyliae et Anemurio vicina.

Autonomi:

Venus capite tutulato ſedens ſeminuda d. pateram, cui adſtat Cupido coronam capiti impoſiturus, intra ſedilis fulcramus, vel lepus. Ϗ ΝΑΓΙΔΙΚΟΝ. *Iuppiter ſeminudus ſtans d. botrum, ſ. haſtam, in area* ΠΑΡ. *apis et monogramma.* AR. I. (Muſ. Braun Norimb. et Pembrock P. II. Tab. 22.)

Venus ſedens d. pateram, ſ. adſtanti Cupidini immixa. Ϗ ΝΑΓΙΔ. *Idem typus.* AR. I. (Hunter.) In alio: *Iuppiter pro botro cantharum tenens, ac praeterea nota incuſa bovis.* AE. I. (Neumann.)

Numum ex his primum olim edidi, [b]) dixique, tribuendum urbi cuipiam, quae dicta eſſet *Nagidus*, ſic ut adſcriptum ΝΑΓΙΔΙΚΟΝ ſit κτητικον, ut ΦΕΝΙΚΟΝ. ΘΕΣΠΙΚΟΝ. et ſimilia. Nagidi duae memorantur a Stephano, Mela, quin et Strabone, ſed apud quem utrinque perperam ſcriptum Αγιδος pro Ναγιδος. Harum una in Cypro, in Cilicia altera collocatur. Vtri harum hic eſſet numus tribuendus, ſic tum haerebam ambiguus, ut tamen in Nagidum Cypri inclinaret animus. At modo cum videam, viros eruditos ac praeſtantes, Neumannum noſtrum, et Combium numorum Hunterianorum interpretem magis in Ciliciam propendere, lubet eorum accedere auctoritati, hosque numos eſſe Cilicios profiteri. In typo partis averſae olim Bacchum Indicum videram, et quis hunc inficiaretur, quando in aliis botrum, in aliis cantharum tenet? At nunc magis puto verisimile, eſſe Iovem; nam et in numis copioſis aliis peregrina ſcriptura notatis, quos eſſe Cilicios jure credimus, et quos olim in numis Phoenicio charactere inſcriptis recenſebimus, fingitur idem Iuppiter ſedens, et d. botrum tenens. Sitne vero Iuppiter Taruenſis, ut exiſtimant ii, qui Swintoni doctrinam ſequuntur, nullo poteſt idoneo argumento comprobari,

a) pag. 255. 5. b) Num. vet. p. 233.

Digitized by Google

ut copiosius dicetur in citato tractatu de numis Phoeniciis.

Numum, quem altero loco dedi, esse aeneum, tanto magis mirum videatur, quod remotam praefert antiquitatem, eamque, qua monetam aeneam per Graecas urbes nondum fuisse signatam, plane sum persuasus. Ad haec bovem, notam huic tractui familiarem, nondum nisi argenteis, iisque omnibus perantiquis, incusum vidi. Quibus de causis subit animum suspicio, esse eum ex subaeratorum numero, etsi nullum in eo adhaerentis argenti vestigium appareat. *AR. et AE. RRRR.*

OLBA.

In montanis versus Isauriam. Ejus mentio fit in numis sacerdotum Olbae, quos continuo subjicimus.

NVMI SACERDOTVM, ET PRINCIPVM OLBAE.

Olbae sacerdotium a remotissimis temporibus ducitur. Teucer ex Trojano bello in patriam Salaminen redux, cum a patre Telamone propter segnitiem non vindicati fratris Ajacis admissus non esset, in Cyprum cum sociis profectus urbem Salaminem patriae cognominem aedificavit. Teucri filius Ajax, ut refert Strabo, [a]) in montanis Ciliciae apud Olbam Iovis templum dedicavit, cujus pontifex dominus fuit Trachiotidis. Nostra aetate, prosequitur Strabo, tractus is ditio, et sacerdotium Teucri appellari coepit, ejusque plerique pontifices Ajacis, aut Teucri nomen gesserunt. At Zenophanes quidam tyrannus subjectam sibi tutelae nomine Olbae ditionem reliquit filiae Abae in sacerdotem familiam per nuptias insertae, quae eam deinceps quoque retinuit beneficio M. Antonii, et Cleopatrae, quos omnibus sibi obsequiis demereri studuit. Aba sublata principatus in Teucri familia permansit. Haec Strabo.

Sacerdotes Olbenses in numis habemus *Polemonem*, *Ajacem*, *Teucrum*. Partem numorum ad hos pertinentium nonnulli antiquarii aliorsum inique traxerunt. Eos omnes collegit insignis Belleyus, et erudita dissertatione illustravit, [b]) unde, quae mox leges, pleraque hausi.

POLEMON SACERDOS OLBAE.

M. ANTΩNIOT. - - - - *Caput virile et caduceus.* ℞ APXIEPEΩΣ. TOΠAPXOT. KENNATΩN. AAAAΣ. ET. B. (Typus non additur.) (Belley ex le Bret.)

M. ANTΩNIOT. ΠOΛEMΩNOΣ. APXIEPEΩΣ. *Caput Polemonis juvenile.* ℞ KENNAT. ΔTNAΣTOT. OΛBEΩN. THΣ. IEPAΣ. KAI. AAAAΣΣEΩN. E. IA. *Sella sacra, juxta triquetra.* AE. II. (Belley ex Pellerin. Liebe Got. num. p. 407.)

MAPK. ANTΩNIOT. ΠOΛEMΩNOΣ. APXIEPEΩΣ. *Caput Polemonis nudum.* ℞ ΔTN. - - - THΣ. IEPAΣ. KEN-

a) L. XIV. p. m. 989. b) B. L. T. XXI. Mem. p. 421.

Digitized by Google

ΝΑΤΩ. ΚΑΙ. ΑΑ - - - ΣΕΩΝ. - - *Fulmen.* AE. II. (Frölich ad num. reg. acceſſ. p. 88.)

ΜΑΡΚ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΣΑΛ. *Caput Polemonis nudum.* Ϗ ΔΥΝΑΣΤΟΥ. ΟΛΒΕ - - - - ΚΕΝΝΑΤΩ. ΚΑΙ. ΛΑΛΑ - - ΩΝ. Ε. ΙΑ. *Fulmen.* AE. II. (Pembrock P. II. Tab. 67.)

Polemonis noſtri numum primus edidit Liebeus, [a]) verum quod vitiatus is fuit, bis peccavit, primum quod eum Polemoni Ponti regi tribuit, deinde quod Mylaſae Cariae ſignatum putavit, eum pro ΛΑΛΑΣΣΕΩΝ. legeret ΜΥΛΑΑΣΣΕΩΝ. Eidem Polemoni regi editor muſei Pembrockiani numum ſuum tribuebat, ac denique ſuum etiam Frölichius, quem ex muſeo Savorgnan vulgavit. [b]) Eorum ſententias non amplius refutamus, cum jam certiora teneamus.

Citati ergo numi certum nobis ſiſtunt Polemonem ſacerdotem ſummum, docente iſtud titulo ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ, et quidem Olbae, quod ſequentia docebunt. Polemonem quidem hoc honore praeditum neque Strabo, neque alius quisquam prodidere. Eum tamen indicat Appianus in catalogo principum, a quibus M. Antonius V. C. 715. pecunias in imminens bellum Parthicum exegit, Πολεμωνα μερους Κιλικιας, *Polemonem partis Ciliciae.* [c]) Haud dubie hic Polemo fuit ex familia ſacerdotum, atque is ipſe, cui Abam Zenophanis filiam nuptam fuiſſe ſupra ex Strabone diximus. Adſcivit nomina *M. Antonii* in gratiam III viri, qui orientem tum tenuit, exemplo Tarcondimoti vicinae partis Ciliciae reguli, ut taceam ſimilia obſervantiae exempla ex numis regum Boſpori et Edeſſae cognita. Antonii quoque nomen habuit Polemo Laodicenus, celebris Hadriano imperante ſophiſta, ut teſtantur Philoſtratus, [d]) et marmor Oxonienſe. [e])

Praeter titulum ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. habet alium quoque ΔΥΝΑΣΤΟΥ. ΟΛΒΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. Vnicum iſtud exemplum inſcripti numis *Dynaſtae*, quo titulo uſi ſunt, qui inferiores erant potentia, quam ut in regium nomen involare aut poſſent aut auderent. Eum et Strabo loco ſupra adducto ſacerdotibus his largitur: και ὁ ἱερευς δυναστης ἐγενετο της Τραχιωτιδος, *et ſacerdos fuit dynaſta Trachiotidis*, et paullo infra eam ditionem vocat Τευκρα δυναϛειαν. Dicitur Polemo *dynaſta Olbenſium* urbis *ſacrae*. Nimirum eodem loco Strabo dixit, fuiſſe Olbae Iovis templum ab Ajace Teucri F. dedicatum, ex quo adeo urbi titulus ΙΕΡΑΣ, *ſacrae*, acceſſit. Habet idem titulum *toparchae Cennatorum et Lalaſſenſium.* Τοπαρχης eſt *praefectus loci*, et nomen inferioris dignitatis, quod, ſi numos ſpectes, in ſola horum pontificum moneta comparet. At enim, qui ſint hi ΚΕΝΝΑΤΟΙ, quos non modo numi praeſentes, ſed etiam numi Diocaeſareae in iisdem ſitae memorant, tacentibus geographis omnibus difficile eſt decidere. Quidquid erit, hi certe Cennati ad Olbenſium pontificum ditionem pertinuerunt. At ſatis cogniti ΛΑΛΑΣΣΕΙΣ; *Lalaſſenſes*, ſiti ſecundum Plinium et Ptolemaeum in Lalaſſi-

a) l. c. b) l. c. c) Bell. civ. L. V. d) in Polemone §. 3. e) pag. 93.

Digitized by Google

de, quae a montanis ad mare usque versus Anemurium porrigebatur.

Annos principatus Polemonis indicant literae ET. B. et ET. IA. Docuimus supra ex Strabone, Abam Olbensem ditionem abstuliſſe ab Antonio et Cleopatra. Factum istud fuerit V. C. 713., quo ipso anno et IIIvirum et Cleopatram aliquanto tempore in Cilicia moratos constat. Fuit ergo is annus primus Polemoni, quem supra fuisse Abae maritum verisimile diximus, quique adeo accepti beneficii causa continuo Antonii nomen adscivit, et, quod sequitur, fuit ET. B. annus V. C. 714. denique E. IA. annus 723., quo posterior alter esse nequit, nam victo hoc anno ad Actium Antonio non ausus amplius fuisset Polemo ejus nomine IIIviri in monumentis publicis uti.

Antequam quae ad numorum horum epigraphen pertinent, absolvam, in examen videntur revocandae literae CAA., quae in numi Pembrockiani parte antica Polemonis titulis subjiciuntur. Eas neglexit Belleyus. Sed neque mihi idoneus earum explicatus praesto est. Si vere in numo exstant praetensae hae literae, quod dubitari sane potest propter biformes literas Σ et C se continuo excipientes, forte explendae sunt legendo ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΥ, nimirum quod haec pontificum familia se ortam credebat, aut credi volebat a Teucro Salaminio, cujus filius Ajax Olbensis templi auctor exstitit. Neque sane alia causa fuerit, cur hi pontifices plerumque vel Ajacis, vel Teucri nomina sumpserint.

Typi: Sella, seu thronus augustior serviturus usui seu ipsius Iovis, seu ejus ministri pontificis. Certius ad Iovem pertinet fulmen. Diximus supra, Ajacem Teucri F. Iovi apud Olbam templum aedificasse. Accedit, quod Nicocles Salaminius ex eadem gente de se profitetur, se genus suum referre inter semideos ad Aeacidas, inter deos ad Iovem. (Isocrates in Nicocle, et copiosius in laudatione Evagorae.) De triquetra in numis sequentibus.

AE. RRR.

AIAX SACERDOS OLBAE.

ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Augusti intra lauream.* Ϟ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΑΙΑΝΤΟΣ. ΤΕΥΚΡΟΥ. ΤΟΠΑΡΧΟΥ. ΚΕΝΝΑΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΛΑΣ. *Duo fulmina.* AE. (Belley.)

ΑΙΑΝΤΟΣ. ΤΕΥΚΡΟΥ. *Caput Ajacis nudum imberbe, prae quo caduceus.* Ϟ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΤΟΠΑΡΧΟΥ. ΚΕΝΝΑΤΩΝ. ΛΑΛΑΣ. ΕΤ. Α. *Triquetra.* In alio: ET. B. *Fulmen.* AE. II. (Belley, Pellerin Rois p. 199.)

Omnia fere, quae ad horum explicationem numorum pertinent, in observatis ad praecedentes numos occupata sunt. Hi numi docent praeterea, Ajacem Teucri F. imperante Augusto pontificio Olbae munere functum; confirmant etiam, quod testatur Strabo, ejus loci pontifices plerumque Ajacis et Teucri nominibus usos. In posterioribus numis ambiguum est, sitne legendum ΑΙΑΝΤΟΣ. ΤΕΥΚΡΟΥ., an ΤΕΥΚΡΟΥ. ΑΙΑΝΤΟΣ. Posterior lectio placuit Belleyo, et Pellerinio. At mihi prior praeplacet suadente istud numo praecedente, nam verisimile videtur, ad unum eundemque utrosque pertinere.

Digitized by Google

Triquetrae, quae saepe in horum principum numis recurrit, explicatum huc distuli. Ea obvia est in numis urbium Siciliae nota significatione. In suam etiam monetam vocavere Nola Campaniae, et Velia Lucaniae. Sed de hatum regionum cum Cilicia nexu nihil constat. Suspicatur ergo Belleyus, indicari hac symbolo nexum trium ditionum, quae his pontificibus parebant, Olbensium, Cennatorum, et Lalassensium. At vero satis videtur probabile, ut sella Iovis et fulmen ad Olbenses, forte etiam Cennatos pertinent, sic triquetram ad solos Lalassenses pertinere. Ejus argumentum capio ex autonomo solorum Lalassensium, quem in horum moneta ex museo Pellerinii citavi, in cujus aversa typus triquetra. Nullus sane in hoc cum reliquis duobus populis nexus apparet. Ex quo manifestum est, symbolum istud esse unis Lalassensibus proprium, et in hos pontificum numos advocatum, quia in his quoque eorum fit mentio. Satis constat, triquetram in plurium hujus tractus urbium numos gressum intulisse. Comparet sane in moneta Selges Pisidiae, Aspendi Pamphyliae, Argorum Ciliciae, et forte etiam in numo Tarsi. Cum similem triquetram in Argorum quoque Argolidis numo reperirem, olim, cum in hujus symboli progressum adcuratius inquirerem, verisimile dixi, eo indicari coloniam Argis Argolidis ductam. a) Argumenta, quae ibi commemoraveram, repetere longum foret.

AE. RRR.

POMPEIOPOLIS.

Vide infra in *Solis*.

SELEVCIA AD CALYCADNVM.

In Trachea nonnihil a mari remota ad Calycadnum flavium. Aedificata fuit a Seleuco Nicatore secundum Stephanum, et forte tum incolae Holmorum vicinorum, qui ad ostia Calycadni siti fuere, ad frequentandam novam urbem Seleuciam traducti sunt, quod factum tradunt Strabo, Plinius, Stephanus, ut etiam supra in numis Dorensium innui, etsi tempus, quo id factum, et auctorem non prodant. A scriptoribus inferioris aevi dicitur etiam Seleucia Isauriae, nempe hujus finibus in interiora Ciliciae Tracheae protentis, de quo vide Cellarium. b)

Autonomi:

Caput Palladis. ℞ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΚΑΛΥΚΑΔΝΩΙ. *Victoria gradiens, per aream* ΑΘΗ. vel: ΔΙΟΦ. ΗΡΑ. AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. ℞ *Eadem epigraphe. Equus dimidius saliens, in area* ΔΙ. ΗΡΑ. AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Propter additam situs mentionem hi numi certe sunt hujus Seleuciae. Alios tres huc adhuc refert Pellerinius, sed de quibus dubitari possit, quoniam Calycadni mentione abstinent, et complures fuere urbes Seleuciae nomine praeditae etiam in vicino Ciliciae tractu.

AE. R.

a) Num. vet. p. 77. b) pag. 194. et 203.

Digitized by Google

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Gallienum. Additur constanter Calycadnus, ut: CEΛEYKEΩN. TΩN. ΠPOC. KAΛYKAΔ-NΩ. Illos, qui ferebantur inscripti KΛATΔIOCEΛEYKEΩN, aliquando suspicabar male lectos, sic ut pro KΛAT-ΔIO. legendum sit KΛAYKA., sed satis nunc mihi constat, genuinam hanc esse lectionem. Neque tamen hi numi sunt hujus Seleuciae, ut visum Vaillantio et Pellerinio, sed Seleuciae Pisidiae, ut in hac comprobavi.

Typi: Proponitur saepe *Pallas dimicans cum monstro barbato in gemines angues desinente*, quod inique Vaillantius esse Tritonem adserit, verum esse Gigantem, abunde alias comprobavi. a) Haud dubie is est ipse Typhoeus, quem fuisse Cilicem, tradit Nonnus, b) et cujus cubile fuisse prope Corycum, quae Seleuciae vicina fuit, refert Mela. c)

Tituli:

ЄΛЄTΘЄPAC saepius addit, et quidem cum ostentatione, ut cum Victoria explicatum tenet volumen in formam ejus, quod Itali *coda di rondine* appellant, cui vocabulum illud est inscriptum, d) aliter in aliis, sed plerumque ostentantis more. Censet Vaillantius, id privilegium urbi concessum a Gordiano, quoniam hunc titulum in hujus primum numis repererat; sed beneficium istud Pellerinius in Alexandrum vi numi sui confert. e) Verum jam in Caracallae numo apud Arigonium eum tempello video inscriptum eodem modo, quo serius in numo Gordiani apud Vaillantium. Verius videtur libertatem suam debere Augusto, qui cum Ciliciam asperam Archelao regi subjecisset, hanc tamen Seleuciam exemit, ut refert Strabo. f)

Metropolis honorem credo me deprehendere in numo Gallieni musei Caesarei, in cujus area lego MH. Serius certum est, fuisse Seleuciam metropolin Isauriae, ut ex Notitiis probat Cellarius. g)

* * *

Magistratus decurtatis eorum nominibus inscribuntur autonomis nulla dignitatis mentione. In imperatoriis nullum eorum indicium.

* * *

Signum incusum exhibens triangulum, vel Δ, cui inscriptum O, in omnibus fere hujus urbis numis sub Gordiano signatis comparet, de quo vide Pellerinium. h)

AE. R.

SELINVS.

In Trachea ad fluvium cognominem, Trajani morte celebritatem nominis nacta.

Imperatorius Lucillae laudatur in Catalogo d'Ennery: (pag. 598.)

CЄΛINOYCIΩ. *Diana gradiens.* AE. III.

Stephano gentile Selinuntis Siciliae est Σελινυντιος et Σελινυσιος. Ejusdem rationis cum fuerit Selinus Ciliciae, poterat utrumque etiam gentile usurpare.

---

a) Num. vet. p. 230. b) Dionys. L. I. v. 155. c) L. I. c. 13. d) Pellerin. Suppl. II. p. 57. e) l. c. f) L. XIV. p. m. 987. g) pag. 194. h) Suppl. II. p. 84.

Digitized by Google

* * *

Eſt apud Mediobarbum numus Latinus Trajani, in cujus averſa: S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. SELINVNTEM. typo *aedificii ſphaerici.* a) Falſi hujus numi non meminiſſem, niſi viderem, eum a ſummis viris in commentarios ſuos receptum, quos inter fuit Pagius, b) et Harduinus. c) Mors maximi ejus principis hac in urbe obita impoſtori fraudis materiem ſuggeſsit.

AE. RRRR.

SOLI, qui et POMPEIOPOLIS.

In Campeſtri maritima inter Lamum et Cydnum fluvios, a qua urbe propter dialectum barbaram *ſoloeciſmi* appellatio creditur fluxiſſe. A Solone legislatore urbem conditam narrat Diogenes Laertius, d) et ab hoc ſaltem nomen tuliſſe cenſet Stephanus, ſed Plutarchus non hos Solos, ſed alteros Cypri eſſe opus Solonis adfirmat, e) quin Strabo, Polybius, Livius, Mela unanimi conſenſu hanc Ciliciae urbem ab Achaeis et Rhodiis conditam praedicant, atque Rhodii hos Solos, perinde ac ſe, ab Argivis ortos, et ſecum ſanguine junctos ſenatui R. commendavere referente Polybio, f) et Livio. g) Atque haec a Rhodiis tracta origo numis quoque comprobatur. Serius Pompejus finito praedonum bello in urbem incolis nudatam piratarum partem traduxit, eamque de ſe *Pompejopolim* appellavit, quod deinceps nomen fere valuit. Vtroque nomine habemus hujus urbis monetam, non modo ex ſcriptorum oraculo praepotentis, ſed et teſtimonio nobilium numorum, qui ſuperſunt.

I. *Nomine SOLORVM, et SOLOPOLIS.*

Autonomi:

Vir barbaro cultu ingeniculatus adligata femori pharetra, utraque manu arcum prae ſe tenet. Ϡ ΣΟ. ΣΟΛΕΩΝ. ΣΟΛΕΩΝ. *Botrus intra quadratum.* AR. I. (Hunter, Pellerin. Rec. III. tab. CII.)

Caput Palladis, cujus galea grypho ornatur. Ϡ ΣΟΛΟΙ. (*retrograde.*) *Botrus intra quadratum.* AR. I. (Pellerin. Rec. III. tab. XXIII. n. 17.) — ΣΟΛΙ. *Botrus.* AR. I. (in binis Hunteri.) — ΣΟΛΙΟΝ. *Botrus.* AR. I. (Pembrock.)

Caput Palladis. Ϡ ΣΟΛΕΩΝ. *Botrus, in area* APT. *et noctua.* AR. I. (Hunter.)

Expedienda primum varia in his numis epigraphes ratio. ΣΟΛΟΙ. eſt ipſum urbis nomen, perinde ac vicinum Ὁλμοι apud Stephanum, unde Plinianum *Soloe* et *Holmoe*, h) unde ducuntur nota illa σολοικος, σολοικιζω, σολοικισμος. ΣΟΛΙ. ΣΟΛΙΩΝ. vel antique ΣΟΛΙΟΝ ducitur a gentili Σολιος, denique ΣΟΛΕΩΝ, antique ΣΟΛΕΟΝ, a gentili Σολευς. Cum binae fuerint urbes Solorum nomine, altera Ciliciae, Cypri altera,

a) Pag. 163. b) Crit. Baron. ad ann. Ch. 117. c) ad Plinii ſui L. V. §. 22. d) in Solone. e) in Solone. f) Exc. leg. 25. g) L. XXXVII. c. 56. h) L. V. p. 270.

Digitized by Google

quaeritur, utri tribuendi sint numi sic inscripti. Epigraphe ΣΟΛΟΙ ad praesens criterium nihil confert, nam utraque haec urbs passim ab auctoribus dicitur Σολοι, a scriptoribus Latinis *Soloe*. Alter modus ΣΟΛΙ. ΣΟΛΙΟΝ. invitabit in Cyprum, si audiamus oraculum Diogenis Laertii sic utriusque urbis gentile enunciantis: [a]) και εισιν οι μεν ενθεν (Ciliciae) ΣΟΛΕΙΣ, οι δ' απο Κυπρου ΣΟΛΙΟΙ. Ex quo testimonio videretur posse argui, numos inscriptos ΣΟΛΕΩΝ esse Solorum Ciliciae, at inscriptos ΣΟΛΙ. ΣΟΛΙΩΝ. Solorum Cypri. Verum malim hos quoque numos dare Cilicibus, quod typis fere penitus conspirant cum iis, qui ΣΟΛΕΩΝ offerunt, et quod, si Salaminis vetustissimos numos demas, vix alterius urbis Cypriae certos habemus autonomos, et malim credere, Solenses Ciliciae in gentili suo variasse, ut plures alias urbes variasse novimus. Sane et Stephano Solorum Ciliciae πολιτης dicitur Σολευς et Σολιος. Pellerinius numos similes omnes tribuit Solis Cypri, sed rationibus plane infirmis. [b]) In numo simili Hunteriano comparet signum incusum bovem referens, quod nonnisi numi urbium Ciliciae et vicini tractus offerunt, valido ad numos hos Ciliciae tribuendos argumento. Denique et gentile ΣΟΛΟΠΟΛΕΙΤΗΣ in numis legitur, cujus plura exempla in Trajanopoli Thraciae dedi.

Non pauci ex his numis et inscriptionis et picturae causa longam praeferunt antiquitatem. Vide numos Hunterianos.

* * *

Caput juvenile radiatum. ℞ ΣΟΛΕΩΝ. *Pallas sedens, per aream varia monogrammata.* AE. I. (Pellerin.)

Caput Solis radiatum. ℞ ΣΟΛΕΩΝ. *Balaustium.* AE. III. (Sestini Lettere T. III. p. 106.)

Caput Dianae. ℞ ΣΟΛΕ. *Pallas gradiens s. clypeum protendens, d. jaculum vibrans, per aream monogrammata.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. ℞ ΣΟΛΕΩΝ. ΕΘ. *Noctua.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput radiatum numi I. et II. existimo esse Solis, et indicare originem Rhodo tractam, de qua egimus supra, quod tanto magis confirmat balaustium numi alterius. Numus IIII. Athenienses monetae typos exhibens sententiae Diogenis Laertii suffragari videtur, referentis, ut diximus, Athenienses colonos ibi consedisse.

* * *

Caput Pompeji M. nudum. ℞ ΣΟΛΟ-ΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Khell Adpendic. II. p. 136.)

Similes alii jam pridem editi, sed *Pompejopolis* nomine, ut continuo videbimus.

AR. RRR. AE. RR. nomine Solopolis RRRR.

II. Nomine POMPEIOPOLIS.

Autonomi:

Γ. ΠΟΜΠΗΙΟΣ. *Caput Pompeji M. nudum.* ℞ ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Mulier sedens pede prorae impositio.* AE. II. (Vaill. Num. Graec. p. 1. Morelli in Pompeja.)

a) in Solone L. I. c. 2. n. 4. b) Rec. III. p. 78. et 178.

Digitized by Google

Caput idem sine epigraphe. ℞ ΠΟΜ-ΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Theupoli p. 829. Arigoni.)

Causam illati in hos numos Pompeji supra dedimus. Satis apparet, eos signatos mortuo Pompejo, eumque propositum tanquam conditorem more aliarum urbium Graecarum. Typi ad ejus viri victorias, ac praecipue navales adludunt, quae causa fuere restitutorum Solorum.

* * *

ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Caput nudum barbatum.* ℞ OP. *vel*: ΘKC. *Caput nudum barbatum, manu dextera, quae ex circumfuso pallio promicat, ori admota.* AE. II. (Morelli Specim. p. 240. Hunter.)

Morellius capite partis anticae Aratum, posticae Chrysippum Stoicorum principem adumbrari credit, qui Solenses domo fuere, et cum numi aetas docente aerae anno ΘKC. in imperium M. Aurelii, qui philosophus ipse fuit, incidat, suspicatur, factum istud a Solensibus, ut jactarent philosophos suos imperatori ipsi philosopho. Verum si rite lectus est annus OP. numi Hunteriani, qui cadit in annum V. C. 856. imperante Trajano, praetensum istud Solensium obsequium locum non habet.

AE. RR.

Imperatorii.

Exclusis numis Pompeji M., quos in autonomis dedimus, sunt a M. Aurelio usque ad Trebonianum.

Epigraphe: ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙΤΩΝ.

* * *

ΠΗΓΗ. COΥΝΙΑC. BNC. *Fluvius decumbens*, in numo Commodi. (Vaillant.)

Fontis Suniadis veterum nullus meminit. Si incolae hujus urbis saltem quadam sui parte fuere coloni Athenis profecti, cujus supra in autonomis aliqua indicia proposui, videtur verisimile, Solenses fonti suo ex promontorio Attico *Sunio* nomen indidisse, in quo etiam templum Minervae, a loco dictae *Suniadis* stetit, ut narrat Pausanias. a)

OMONOIA. CЄBACTΩN. *M. Aurelius, et L. Verus stantes jungunt dexteras.* AE. m. m. (Mus. Albani.)

Reliqui typi obvii.

* * *

Epochae anni, sed omisso ЄΤ.

OP. in autonomo.

ΘKC. in autonomo, et L. Veri. (Albani.)

BNC. Commodi. (Vaill.)

ΓΞC. Caracallae. (Mus. Caes.)

BΠC. Caracallae. (Vaill.)

ΓΠC. Macrini. (Theupoli.)

ЄΠC. Elagabali. (Mus. Christinae Tab. 28, sed in hoc Caracallae dicitur. Epocha Elagabalum exigit.)

ϘT. Gordiani. (Vaill.)

Vaillantius epochae principium figit ad annum V. C. 687., quo constat Pompejum victis piratis agros per Ciliciam distribuisse. De hac urbe diserte Dio ad hunc annum Acilio et Pisone Cos. *Itaque et aliae urbes habitari coeptae, et quam Pompejopolin nominant, Solos prius dictam, sitam in Ciliciae ora, quam Tigranes vastavit.* Revera praecipiente numo Macrini epochae principium alteri

a) Attic. L. I. sub init.

Digitized by Google

anno illigari nequit, quam 687. vel 688. Moleſtus tamen eſt numus Caracallae cum anno ΓΞC. in quo is laureato jam capite eſt. Defixo ad annum 687. aerae principio numus ſignatus eſt ab autumno V. C. 949. usque ad ſequentem autumnum 950. At Caracalla nonniſi anno 951. a patre in collegium adſumptus eſt. Videtur ergo addita corona licentia municipali.

AE. RR.

STEDRA.

In Trachea, maritima, a poſterioribus geographis Iſauriae inſeritur, nimirum pro recentiore diviſione. Lucano dicitur urbs parva, et Selinuntis navale, [a]) ſed magis ipſa ſibi placuit, ut docebunt tituli.

Imperatorii ſatis copioſi exſtant a Nerone usque ad Saloninam.

Epigraphe CTЄΔPЄΩN. *Typi* obvii.

* * *

Honorum tituli:

CЄMNHC. ЄNΔOΞOTЄPAC. CTЄ-ΔPЄΩN. *intra coronam*, Valeriani. (Pellerin Rec. III. p. VIII.)

CЄMνος, *venerabilis*, dictus eſt etiam Gordianus Africanus in numis Alexandrinis, tum et Caracalla SEMNOS in numo coloniae Caſſandreae Macedoniae. Eſt etiam σεμνοτατος δημος Αθηναιων in marmore Chandleri. [b]) ЄNΔOΞOTЄ-PAN ſe dixerit in comparandi gradu, ut ſeſe prae Anazarbo et Side urbibus vicinis, quae ſe modeſtius dixere ἐνδοξος, *illuſtres*, efferret.

* * *

Certamina.

ΓTMNACIAPXIA. *Vrna intra quatuor minores alias*, Saloninae. (Theupoli, Panel ex le Bret.)

Iidem ludi, aut verius ludorum praefectura, memorantur etiam in numis vicinae Colybraſsi. Vide de hoc vocabulo tractatum de ludis.

* * *

Literae ſolitariae IA. juxta caput anticae in citatis numis Valeriani et Saloninae, item Gallieni in muſeo Caeſareo.

AE. vix R.

TARSVS.

Ad Cydnum, Ciliciae nobiliſsima, a Perſeo et Argivis condita. Ejus hiſtoriam ac numos praeclare conſcripſit meis laudibus major Belleyus. [c]) Temporaria ejus nomina fuere *Antiochia* ab Antiocho Epiphane [d]) et *Iuliopolis* in gratiam utriusque Caeſaris, [e]) ſed utrumque nomen in numis non habetur.

Autonomi:

TЄPΣIKON. *Caput muliebre turritum.* ℞ *Hercules cum leone luctans.* AR. fere I. (Pellerin. Rec. II. p. 22.)

Egregium hunc numum Pellerinius debili conjectura eſſe tribuendum Heracleae Bithyniae putavit. At quoniam certe conſtat, Tarſum dictam quoque fuiſſe *Terſum*, et urbes ſaepe pro gentili monetae ſuae inſcripſiſſe κτητι-

a) L. VIII. v. 259. b) Inſcr. ant. p. 55. n. 34. c) B. L. T. XXXVIII. p. 340.
d) Stephanus. e) Dio L. XLVII. §. 26.

Digitized by Google

κον, ſive *poſſeſſivum*, et ſecundum binas adeo has cauſas ΤΕΡΣΙΚΟΝ pro ΤΑΡΣΕΩΝ, ipſi etiam typi Tarſum commode referantur, non dubitavi aliquando, numum hunc confidenter huc vocare, [a]) quo loco haec omnia ex ipſis veterum teſtimoniis late comprobata habes. Cauſam meam demonſtratam putabam, at en tibi iterum Pellerinium veterem ſuam aggreſſum tueri ſententiam, impugnare meam.) Arbitretur lector.

Numum hunc omnes Tarſi numos hactenus cognitos aetate praecedere, ex omnibus cauſis patet.

* * *

Caput muliebre turritum. ℞ ΤΑΡΣΕΩΝ. *Apollo nudus cortinae inſidens d. plectrum, ſ. lyram, per aream ſparſae literae.* AR. m. m. (Pellerin Lettres p. 210.)

Bini hi numi ſoli ſunt certi hujus urbis argentei. Sed forte ex pervetuſtis illis, qui inſcriptionem peregrinam offerunt, et typum habent leonem, qui taurum depaſcitur, aut leonem gradientem, cujus generis plures propoſui in Catalogo muſei Caeſarei, [c]) Tarſi ſignati ſunt. Certe ejus generis numi ex ea vicinia advehuntur, et ſaepius in imperatoriis taurus leoni in eſcam cedit.

* * *

Caput muliebre velatum turritum. ℞ ΤΑΡΣΕΩΝ. *Baſis, cui impoſita pyramis; huic inſculpta figura quadrupedi inſiſtens manu elata, ſupra pyramidem aquila expanſis alis.* AE. I. II. (Pellerin, Hunter.) In alio *baſis continet 4 figuras chorum ducentes.* (Pembrock.)

Hic typus, cujus explicatio a viris gravisſimis tentata eſt, ſuum adhuc Oedipum deſiderat. Plerique Sardanapali monumentum credunt, quod in hac vicinia ſtetiſſe indicat Strabo. Poſtremus Belleyus pyram Herculis honori erectam putat, ſed non perſuadet. [d]) Alias variorum de hoc typo ſententias vide apud Pellerinium. [e]) Typus non abſimilis eſt in autonomo Philadelphiae Lydiae. [f]) Exſtat apud Haymium argenteus Demetrii II. Syriae regis cum typo ſimillimo, quem propterea dubium non eſt a Tarſenſibus cuſum. In numo Macrini noſtrae Tarſi Apollo barbatus inſiſtit leoni, cujus occipiti caput tauri conjungitur, in cujus explicatu Liebeus editor allegorias venatur, quid enim aliud faceret? ſed ut fieri amat, vagas et incertas. [g])

Caput muliebre velatum turritum. ℞ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΤΑΡΣΕΩΝ. *Figura capite tutulato d. elata, ſ. bipennem et pateram inſiſtens quadrupedi ignoto.* AE. II. (Hunter.)

ΤΑΡCΟΥ. *Caput muliebre.* ℞ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. *Similis typus.* AE. III. (Hunter.)

Numi hi cauſa typi commode cum praecedentibus junguntur.

* * *

ΑΔΡΙΑΝΗC. ΤΑΡCΟΥ. *Iuppiter Nicephorus ſedens.* ℞ ΤΥΧΗ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. *Mulier capite turrito ſedens d. ſpicas et papavera, infra fluvius emergens.* AE. I. (Pellerin.)

ΤΑΡΣΕΩΝ. *Iuppiter Nicephorus ſedens, juxta* ΜΑΣΙΝΙΚΡΑ. ℞ *Idem aver-*

a) Num. vet. p. 235. b) Additions p. 75. c) Part. I. tab. V. d) B. L. T. XXXVII. p. 357. e) Rec. II. p. 175. f) Pellerin. g) Goth. num. p. 288.

Digitized by Google

ſae typus, juxta: ΟΡΤΥΓΟΘΗΡΑ. AE. I. (Pellerin.)

Eadem adverſa, juxta: ΕΠΡ. ℵ. *Mulier ſedens, ut in praecedentibus.* AE. I. (Hunter.)

Iuppiter in Tarſi numis typus frequens, ſed conſtat etiam, inſignem ejus fuiſſe in hac urbe cultum, a qua nomen quoque Διος Τερσιυ tulit. a)

Mulier partis averſae in omnibus his numis certa eſt *urbis fortuna* docente inſcriptione ΤΥΧΗ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ. De hac urbium Fortuna ſaepe in moneta vetere variis typis obvia vide quae alibi liberalius diſputavi. b) Eadem eſt in imperatoriis quoque.

Literas ſolitarias per Tarſenſium monetam frequenter vagas nequaquam moramur, quemcunque ea explicatum ſibi poſtulent. At jure advertit animum inſcriptum numo II. ΟΡΤΥΓΟΘΗΡΑ, quod vocabulum *coturnicum venationem* notat. Suſpicatur leviter Pellerinius, colli, cui mulier inſidet, nomen fuiſſe *Ortygotherae*. De literis ΕΠΡ. vide mox infra.

* * *

Quadrupes formae mihi ignotae. ℵ ΤΑΡΣΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. *Herma inter duo animalia.* AE. III. (Hunter.)

Vnicus eſt hic numus, qui *Tarſum ſacram et aſylum* dicat. Omnes etiam imperatorii hos titulos diſſimulant. Suſpicari quis poſſet, pro ΤΑΡΣΕΩΝ. legendum ΡΩΣΕΩΝ., praecipue cum primas ejus vocabuli literas vitium paſſas ipſe Cl. Combius profiteatur.

* * *

Caput muliebre turritum. ℵ ΤΑΡΣΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΚΥΔΝ. *Figura quadrupedi inſiſtens.* AE. III. (Pellerin.)

Scilicet Cydnus fluvius, qui Tarſum adluit. Eundem ſupra ſaepius vidimus propoſitum typo figurae natantis more hujus tractus.

* * *

Epochae annum haud dubie videtur indicare ΕΠΡ. ſcriptum ante Iovem ſedentem numi Hunteriani, quem ſupra propoſui. Sin iſtud, unicus eſt hic Tarſi numus cum aerae mentione. Sed quia annus hic notatur in autonomo, a quo procedat initio, decidi nequit.

AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii.

Perquam hi copioſi ab Auguſto usque ad Gallieni aetatem, quodque in paucis urbibus factum, argenteam etiam monetam procudit, et nonnullos max. mod. nimirum cum capite Domitiani, Hadriani (Mus. Caes. Pellerin. Mel. I. p. 187. Khell. Suppl. ad Vaill.) Domnae, (Mus. Caes.) Caracallae. (Vaill. Num. praeſt.)

Epigraphe: ΤΑΡϹΟϹ. ΤΑΡϹΟΥ. ΤΑΡϹЄΩΝ. additis variis titulis, de quibus infra.

* * *

ΚΟΡΟΙ. ϹЄΒΑϹΤΟΙ. *Capita nuda adverſa Caracallae et Getae, inter quae manus ab imo protenta caduceum tenet.*

Vulgavit Pellerinius, (Rec. III. p. 236.) cenſetque corrigendum Vaillanti-

a) Euſtath. ad Dionys. Perieg. v. 868. b) Num. vet. p. 183.

Digitized by Google

um, qui in simili numo vidit tantum CEBACTOI, eumque adeo M. Aurelio, et L. Vero tribuit.

OMONOIA. CEBACTΩN. *M. Aurelius et L. Verus stantes jungunt dexteras.* (Vaill.)

ΔIOC. TAPCEΩN. *Jupiter sedens d. pateram*, Hadriani. (Vaill.)

Iovis sedentis typus in autonomis frequens, quos vide.

TYXH. TAPCOY. *Mulier insidens rupi etc. ut in autonomis*, in argenteo Caracallae, (Vaill. Num. praest.) et in aeneo Macrini. (Vaill.)

CEITOC. *Navis explicato velo cum vectoribus*, Caracallae max. mod. (Arigoni.)

Scriptum CEITOC pro CITOC, quod et *commeatum*, *annonam* significat, et indicare annonam Caracallae beneficio impetratam videtur, quod explicabitur amplius infra, ubi de ludis agam. Navis quoque typus inscriptionem juvat, quae annonam adfert. Sic et ANNONA in numis Neronis adstitutam navim habet.

KOINOBOTAION. CAETO. TAPC. *Pallas sedens calculum in subjectum vas mittit*, in argenteo Caracallae. (Vaill. Num. praest. Morelli Spec. p. 51.)

KOINOBOTAION. etc. *Pallas sedens d. Victoriolam, s. hastam, juxta clypeus*, Caracallae m. m. (Mus. Caes.)

Vocabulum KOINOBOTAION *commune consilium* significat, et quidem ipsius Tarsi. Nam, ut praeclare observat Belleyus contra Spanhemium, teste Dione Chrysostomo tres fuere Tarsi ordines, Δημος, Βουλη, Γερουσια, et ipse Dio laudat Tarsenses, quod concordes sint et κοινη βουλευονται, *in commune consulant.* a) Pallas typus est idoneus, nam non modo ipsa est sapientiae praeses, qua opus est cumprimis, cum in commune consulimus, qua de causa eam recte Phocion πολεμικην τε ἁμα και πολιτικην, *bellatricem, simul et civilium artium peritam* dixit, b) verum et ipsa aliquando Orestem in judicio adposito suo calculo absolvit. Et stetisse Athenis in curia aram Iovis Βουλαιου, et Mineryae Βουλαιας testatur Antiphon. c) Idem vocabulum et similis typus est etiam in numis Anazarbi ejusdem Caracallae. Enim vero ex collatis numis Tarsi et Anazarbi satis apparet, et patebit magis continuo, hanc alterius non aemulam modo exstitisse, sed et in plerisque serviliter imitatricem.

* * *

Typi pro tanta numorum copia multum variant. Herculis labores frequenter proponuntur, at sunt hic eximie in hac urbe cultus, decantatis etiam publice hymnis, ut refert Dio Chrysostomus. d) Inter hos illustriores sunt:

Hercules nudus stans d. clavam capiti equino impositam, s. exuvias leonis et puellum cum adstante cervo colludentem, post arbor, cui insistit avis. Maximini, AE. m. m. (Venuti Mus. Albani, Liebe p. 381.)

Vterque vir eruditus hoc typo varios Herculis labores, et propter puellum sinu gestatum ipsum Herculem tanquam bonum patrem familias propositum cre-

a) Orat. XXXIV. b) Plut. in Phoc. c. 7. c) Orat. περι του χορευτου. d) Orat. XXXIII.

Digitized by Google

didere, cum tamen in hoc numo una agatur Telephi Herculis filii a cerva nutriti fabula, quam ex hoc ipso aliisque monumentis late explicavi in moneta Pergami Mysiae.

* * *

Scylla canibus succincta s. gubernaculum, dextera vel extenta, vel admotam ori concham inflans, in AE. m. m. Gordiani, (Mus. Florent.) Pupieni. (Num. max. mod. reg. Gall.)

Modo simillimo fingitur Scylla in notis denariis Sex. Pompeji. Sed si causam tenemus, cur his illata sit, nimirum propter relatam a Pompejo victoriam in freto Siculo, in quo fuit hujus monstri cubile, ignoramus certe, quae praedae spes eam in Ciliciam invitaverit, nisi forte eam ostentant Tarsensium numi causa Herculis, quod is ferebatur huic monstro mortem maturasse. (Tzetzes ad Lycophr. v. 45.)

ΑΤτοκρατωρ ΚΑΙσαρ ΘΕυ ΤΡΑιανυ ΠΑΡθικυ Υιος ΘΕυ ΝΕΡυα Υιωνος ΤΡΑιανος ΑΔΡΙΑΝΟC. CΕβαςος ΟΛΥΜΠΙΟC. Πατηρ Πατριδος. *Caput Hadriani laur.* ℞ ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΤΑΡCΕΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. *Aquila expansis alis harpae insistens.* AR. m. m. (Mus. Caes.)

Illustre hoc cimelium olim vulgavi pictumque stiti metallo, volumine, Hadriani titulis, aversae typo in paucis nobile. (Sylloge I. p. 47.) Aquilam et harpen ad Perseum pertinere ex monnmentis et mythologorum doctrina invicte demonstratur. In numis obviis Philippi V. Macedoniae regis, de cujus in Perseum adfectu constat, habetur in antica ejus herois caput cum harpa, in aversa aquila. Numus Lariſſae Thessaliae hic quoque in aversa aquilam eodem modo harpae insistentem offert. Adde eundem typum in drachma Argorum Peloponnesi, quam dedi in meis Numis veteribus. [a]) At fuit Argos certa Persei patria, Lariſſa Perseo male cognita, quia in hac Acrisium avum imprudens interfecit. Harum urbium et exemplo et jure Tarsus quoque cum harpam Persei, tum patris Iovis aquilam in moneta praefert, *etenim* conditam fuisse a Perseo, ac propterea publicos in ejus honorem hymnos hac in urbe decantatos, Tarsenses vero sese Argivos professos, copiose olim demonstravi. [b])

* * *

1) ΚΟΙΝΟC. ΤΩΝ. ΤΡΙΩΝ. ΕΠΑΡΧΙΩΝ. *Corona, cui praeter literas* Γ. Β. *insistunt* XI. *capita, quorum quinque mulierum, quatuor virorum esse dignoscuntur, reliquis duabus extritis*, Caracallae. (Frölich IV. Tent. p. 450.)

2) ΤΑΡCΟΥ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α. Μ. Κ. Γ. Β. *Duo circuli concentrici, quorum interiori adfixa sunt VII. capita tam virorum, quam feminarum, et totidem similia circulo exteriori, quorum unum juvenile laureatum ab adstante hinc et inde Victoria coronatur*, Gordiani. (Pellerin. Mel. II. p. 200.)

3) ΤΑΡCΟΥ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α. Μ. Κ. *Corona, circa quam VII. capita humana*, Caracallae. (Theupoli.)

4) ΚΟΙΝΟΝ. ΚΙΛΙΚΙΑC. ΤΑΡCΟΥ. ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΟΥ. *Corona, quam obsident VIII. capita varia, intus rami laurorum.* ℞ ΑΔΡΙΑΝΗ. ΚΟΜΟΔΙΑΝΗ.

a) pag. 78. b) Num. vet. p. 80.

Digitized by Google

ΤΑΡCOC. ΜΗΤΡΟΠ. *Mulier rupi insidens, subtus fluvius emergens.* (Gesner ex Bianchini hist.)

5) Eadem adversa. Χ Η. ΜΗΤΡΟ-ΠΟΛ. ΑΔΡΙΑΝΗ. ΚΟΜΜΟΔΙΑΝΗ. ΤΑΡCOC. Idem typus. (Ibid.)

6) ΤΑΡCOΥ. ΜΗΤΡ. ΤΩΝ. ΚΙΛΙ-ΚΩΝ. ΙCΑΥΡΙΑ. ΚΑΡΙΑ. ΛΥΚΑΟΝΙΑ. *Mulier turrita scopulis insidens cum emergente subtus flumine, adstant duae feminae turritae Isauriam et Cariam adsimilantes, Lycaonia retro stans Tarso coronam imponit*, Severi. (Vaill.)

Epigraphen numi I. ΚΟΙΝΟC. ΤΩΝ. ΤΡΙΩΝ. ΕΠΑΡΧΙΩΝ. *Commune trium provinciarum* praeclare explicat Frölichius ope numi VI., nimirum tres provincias in priore numo enuntiatas absque tamen nomine alias non esse, quam Isauriam, Cariam, Lycaoniam. Apparet etiam ex vocabulo ΚΟΙΝΟC, quo ἀγων subauditur, fuisse tribus his provinciis communionem ludorum, quos numi docent Tarsi celebratos, sed quorum causa a veteribus dissimulatur.

Quod ad capita in circulum disposita attinet, existimat Frölichius, in suo Caracallae numo exhiberi familiam hujus Augusti in linea tam ascendente, quam descendente, capitibus XI. constantem, de qua hujus occasione numi erudite disserit. [a]) At hanc ejus sententiam alii videntur numi hic ex proposito citati convellere. Nam cur in altero numo ejusdem Caracallae septem tantum comparent capita? Magnopere etiam quis laborabit, qui septem capita, quae visuntur in numo Gordiani, et octo illa, quae sunt in numis 4. et 5., sub Commodo, ut vocabulum ΚΟΜΟΔΙΑΝΗ decet, signatis ad horum Augustorum volet familiam exigere. Interea quis sit horum capitum sensus, decidere vereor, aliorumque judicio lubens decedo. Similis corona cum adfixis octo capitibus est etiam in numo Aspendi cum capite Saloninae. [b])

Numus VI. exhibet genium, seu Fortunam Tarsi praeeuntibus numis autonomis supra descriptis. Reliquus typus me commonefacit decreti Byzantiorum, quo hi sanxere, ut publice erigerentur tres statuae, nimirum populi Athenienſis coronati a populo Byzantiorum et Perinthiorum. [c])

* * *

Metropolis. Hunc honorem inde ab Augusto constanter profitetur, quo etiam gavisam jam Strabo professus est: τον της μητροπολεως επεχησε λογον, de Tarso loquens. Vocat se in nonnullis metropolin ΚΙΛΙΚΙΑC. vel ΤΩΝ. ΚΙΛΙΚΩΝ. (Vaill. in Ant. Pio, Severo.)

* * *

Autonomiam videt Pellerinius in argenteo max. mod. cum capite hinc Hadriani, inde Sabinae, juxta cujus Augustae caput hinc est A, inde Υ. Addit, tanto verisimilius videri his literis notari autonomiam, quod hanc constat, ut articulo sequente dicetur, a M. Antonio urbi concessam. [d]) At verius legendum ΑΥγυστη, probabimus in numis hujus Sabinae.

* * *

Libera, ΕΛΕΥΘερα in numo, in quo

a) l. c. p. 454. b) Pellerin Mel. II. c) Demosth. de Corona. d) Mel. I. p. 187.

Digitized by Google

ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΝ, de quo ſupra. Tarſenſibus a M. Antonio datam libertatem, narrat Appianus. [a]) Et refert Lucianus, [b]) Tarſum deprecante Athenodoro, quo in philoſophia praeceptore uſus eſt Auguſtus, vectigalibus levatam fuiſſe. Quod beneficium tuliſſe aetatem, inde arguo, quod Luciani adhuc aevo Tarſenſes Athenodoro tanquam heroi annuos honores obtulere.

Imperatorum nomina varia tulit. Vocatam *Iuliopolin*, initio diximus, at numi tacent.

ΑΔΡΙΑΝΗ. Iſtud nomen jam in numis ſub ipſum Hadriani imperium ſignatis uſurpavit, ut docent numi aliquot altius deſcripti, item alter Antinoi. (Vaill.) Ab Hadriano peculiaria videtur beneficia abſtuliſſe, cujus nomen in ſequentium etiam imperatorum numis retinuit.

ΑΔΡΙΑΝΗ. ΚΟΜΟΔΙΑΝΗ. in numis Commodi, etiam autonomis.

ΑΔΡ. ϹЄΥΗΡΙΑΝΗ. Severi.

ΑΔΡ. ϹЄΥΗ. ΑΝΤΩΝЄΙΝΙΑΝΗ. vel ΑΝΤΩΝЄΙΝΟΥΠΟΛΙ. Caracallae.

ΑΔΡ. ϹЄΥ. ΜΑΚΡЄΙΝΙΑΝΗ. Macrini.

ΑΔΡ. ϹЄΥ. ΑΛЄΞΑΝΔΡΙΑΝ. vel ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΥ. Alexandri Sev.

Inde ab Alexandro vix videtur ullius amplius Auguſti cognomentum uſurpaſſe, etſi copioſi adhuc ſuppetant numi. Quare dubitem de lectione numi Valeriani ſen. apud Vaillantium, inſcripti, ut ait: ΑΔΡ. ϹЄΥ. ΑΝΤ. ΜΗΤ. ΤΑΡϹΟϹ.

Neocoratus in ſolis Commodi numis, etiam autonomis, ſed quos paullo ante ſub imperatoribus citavi, proditur: ΔΙϹ. ΝЄΩΚΟΡΟΥ., neque ante hunc, neque poſthac ejus mentio. Frölichius in autonomo vetuſtioris formae vidit inſcriptum Β. ΝЄΩΚΟ. (Animadv. in num. vet. urb. p. 113. edit. Flor.) ſed in hoc numo, qui nunc eſt in muſeo Caeſareo, per aetatem adeſo, praetenſa epigraphe parum luculenta eſt.

Mentio fitus ad Cydnum fl. in autonomo ſupra laudato; et in numo *Antinoi*, in quo ΚΥΔΝΟϹ. *Fluvius decumbens.* (Vaill. Num. Graec. p. 345.)

Literae ſolitariae Α. Μ. Κ. in Tarſi et Anazarbi numis frequenter leguntur, et in numis quidem Tarſi apud Vaillantium inde a L. Vero, in numis Anazarbi a Caracalla, vel Elagabalo. Antiqua inter antiquarios et nondum ſatis explicata ratio, quis ſit harum literarum vetus ſenſus. Horum judicia omnia ſtudioſe collegit Belleyus, quae *brevitatis* cauſa praetermitto, et qui volet, adeat. [c]) Confutatis reliquis eam cenſet amplectendam ſententiam, quae ſic explicat: Πρωτη Μητροπολις Κιλικιας. Ejus rationes in pugnum contractae ſunt: I. Sardes, ut ſuum metropoleos honorem omnibus aliis aliarum urbium praeferendam docerent, in numis ſcripſere: ΚΑΡΔΙϹ. ΑϹΙΑϹ. ΑΥΔΙΑϹ. ЄΛΛΑΔΟϹ. Α. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙϹ. id eſt: *Aſiae, Lydiae, Helladis prima metropolis.* Eodem modo et hae urbes ſe ſcripſere *primam metropolin*, ſed Ciliciae. II. In numo Domitiani Nicaeae ſignato legitur: ΝΕΙΚΑЄΙΖ. ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤ. Α. Μ. Β. id eſt:

a) Bell. civ. L. V. c. 7. b) in Macrob. c) B. L. T. XXXI. hiſt. p. 278.

Digitized by Google

Πρωτη Μητροπολις Βιθυνιας, ergo etiam in Tarsi et Anazarbi numis literae A. M. K. analogam significationem habent. III. Non obest, literas A. M. K. inscribi passim numis, in quibus per epigraphen TAPCOT. MHTPOΠOΛEΩC. sese urbs metropolin jam professa est; similis enim tautologia etiam habetur in numo Nicomediae cum capite Claudii ... ANΘΥΠΑΤΟΥ. Β. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. et infra: M. NIKO.

His argumentis utitur Belleyus ad intentum sensum eliciendum, eaque tam valida ipse putat, ut dubitari de eo nullatenus posse crederet. Fateor, esse tamen, quae difficilem reddunt adsensum, etsi eam penitus evertere sententiam neque velim, neque possim. En quae in contrarium dici possunt. Subsidium, quod ex numo Nicaeae mutuatur, nullum est; nam literas A. M. B. de metropoli explicari non posse inde certum est, quod Nicaea saltem ea aetate, qua numus signatus est, metropolis certe non exstitit, ut dixi, cum in hunc Nicaeae numum commentarer. Iuvare quidem videtur numus Sardium, sed tamen molesta cuivis videatur aperta in his Ciliciae urbium numis tautologia, neque ea in aliquibus tantum, aut aliqua solum aetate cusis observata, verum in omnibus fere, et copiosissimis inde a L. Vero usque ad Gallienum cusis. Si hae literae indubitatum hunc sensum facerent, mirum, non etiam aliquando hunc metropoleos primatum ipsi epigraphes versui insertum, scriptumque more Sardium: TAPCOT. A. MHTPOΠOΛEΩC. KIΛIKIAC. Neque satis rem evincit tautologia in numo Nicomedensi exstans; nam tam manifesta ea tautologia non est, cum primum MHTPOΠOΛEΩΣ referatur ad titulum proconsulis patroni, alterum M, aut verius scriptum colligatis literis M. NIKO. Metropolin Nicomediam notet, ut est in numo Claudii apud Pellerinium.

Vt difficultatibus suis haec a Belleyo adprobata sententia non vacat, ita vereor aptiorem aliam me posse sententiam extundere. Si verum est, literas A. M. B. in citato Nicaeae numo significare Αριστων Μεγιστων Βιθυνιας, ut suo loco explicari posse conjeceram, satis possit videri verisimile, literas A. M. K. in Ciliciae quoque moneta significare TAPCOT. vel ANAZAPBOT. Αριστης. Μεγιστης. Κιλικιας., quam tenuem conjecturam perinde atque universam hanc causam lubens eorum, qui me plus valent, arbitrio relinquo.

Aliam explicationem non incommodam offerunt numi Ephesi, in quorum aliis cum capite Decii scribitur ΕΦΕCIΩN. A. ACIAC. *primorum Asiae*, in aliis cum capite Macrini: ΕΦΕCIΩN. MONΩN. ΠΡΩΤΩΝ. ACIAC. *solorum primorum Asiae*. Explica secundum hos epigraphen: TAPCOT. MHTPOΠOΛEΩC. A. M. K. et habebis: *Tarsi metropolis, quae est prima sola Ciliciae*. Hic explicatus nequaquam novus est, nam eum jam ὡς ἐν παροδῳ propositum video a Vaillantio, [a]) et Bandurio. [b])

Novissime earum sensum literarum explicare adortus est Abbas Mazzolenus, sed fortuna, ut saltem mihi videtur, tam adversa, ut ejus dictatis commemoran-

a) Num. Graec. p. 130. b) T. I. p. 41.

Digitized by Google

dis immorari nolim. Lege, si lubet, ipsa auctoris verba, [a]) sed et parum benevolum de iis Cl. Pacciaudi judicium. [b])

* * *

Praeter dictas literas etiam in numis tam Tarsi, quam Anazarbi comparent literae Γ. B. vel Γ. Γ., quibus communi judicio notatur: Γραμματι Βελης, vel Γερουσιας consentiente etiam Belleyo.

Aliae literae, quae in nonnullis imperatoriis observantur, minus parabilem habent explicatum, ut in numo Caracallae: ЄΛ. N. (Theup.) in numo Alexandri: Γ. ЄΠ. Π. B. N. (Mus. Caes.)

* * *

Magistratus:

Αρχιερεως mentio in unico numo Severi apud Vaillantium: ЄΠΙ. ΑΡΧ. Γ. ΟΜ. Haec ejus auctoris fide; nam in nullo alio hactenus vulgato hujus urbis numo cum capite imperatoris observatus magistratus seu sacer, seu profanus, et nescio, cur Αρχιερεα potius velit Vaillantius, quam Αρχοντα. Sane quo loco Αρχιερεις recenset, [c]) Tarsum omisit.

* * *

Commune.

ΚΟΙΝΟΝ. ΚΙΛΙΚΙΑC. typo *templi*, in pluribus numis, Augusti, (Morelli. num. Liviae.) Nervae, Antonini, Aurelii, Commodi. (Vaill.)

ΚΟΙΝΟΝ. ΤΑΡCΟΥ. *Victoria stans cum genio urbis*, Caracallae. (Vaill.)

* * *

Ludi:

ΚΟΜΟΔЄΙΑ. Commodi. (Vaill.)

ΚΟΜΟΔЄΙΟC. ΟΙΚΟΥΜЄΝΙΚΟC. ΔΙC. ΝЄΩΚΟΡΟΥ. Commodi. (Vaill. Albani.)

ЄΥΤΗΡЄΙΑ. ΟΛΥΜΠΙΑ. ЄΠΙΝЄΙΚΙΑ. Severi, de quo numo mox plura.

ЄΥΤΗΡΙΑ. ΑΥ. ΑΝΤΩΝΙΝΙ. ΚΟΡΑΙΑ. ΑΤΤΟΥCΤΙΑ. ΑΚΤΙΑ. *Mensa, super qua tres urnae*, Valeriani. (Pellerin Rec. III. p. XLVII.)

Lego: ЄΥΤΗΡΙΑ, Αγῶνια ΑΝΤΩΝΙΝΙ*ανα* etc: omnibus vero his nominibus triplices tantum ludos, nempe pro numero urnarum, designari puto, sic ut primus agon sit, qui constitutus est in honorem Severi, ejusque filii Aur. Antonini, alter ΚΟΡΑΙΑ in honorem Proserpinae, tertius Actia ab auctore Augusto dictus Augustea. Istud singulare, adhuc Valeriani aetate in Severi et Caracallae honorem apud Tarsum celebratos ludos. Cum constet, honores Caesaribus delatos, si quos suasit assentandi studium, continuo post eorum obitum antiquatos, necesse est, Tarsum ab utroque Caesare non insigni modo, sed et perpetuo beneficio fuisse adfectam. Cujus generis illud fuerit, non obscure credo explicat citatus supra Caracallae numus inscriptus ЄΙΤΟC, *annona*, typo navis explicato velo, ex quo verisimile, a Severo urbi perpetuos annonae reditus fuisse adsignatos, quales idem et adsignavit Laodiceae Syriae, quae deinde grati animi causa numos percussit inscriptos: AETERNVM. BENEFICIVM., ut ad hos numos prolixe explicabimus, pro qua inscriptione Tarsenses usi sunt vocabulo ЄΙΤΟC, et Nicomedenses vocabulo CΤΟΛΟC., nam et similis liberalitas in Constantinopolin a Constantino M. collata dicitur *σιτηρεσιον* apud Photium. [d]) Analoge ad

a) in praef. ad trib. potest. b) Monum. Pelop. p. 237. c) pag. 310. d) in vita Pauli Cod. 257.

Digitized by Google

hoc beneficium frumentarium placuit Tarsensibus celebrare ΔΗΜΗΤΡΙΑ, de quibus continuo, et ΚΟΡΑΙΑ, nempe in honorem Cereris et Proserpinae annonae praesidum.

ΔΗΜΗΤΡΙΑ. Caracallae. (Vaill.)

ΚΟΙΝΟC. ΚΙΛΙΚΙΑC. subaudi: ἄγων, non quod ait Vaillantius, esse positum ΚΟΙΝΟC pro ΚΟΙΝΟΝ, ut jam observavit Pellerinius. a) Sic etiam in numo musei Caesarei: ΚΟΙΝΟC. ΤΩΝ. ΤΡΙΩΝ. ΕΠΑΡΧΙΩΝ. de quo supra.

Ludi in Codrigis.

ΑΔΡ. CЄΤΗΡΙΑΝΗC. ΤΑΡCΟΥ. ΜΗΤΡΟΠ. ЄΝ. ΚΟΔΡΙΓΑΙC. ΟΡΟΙC. ΚΙΛΙΚΩΝ. CЄΤΗΡЄΙΑ. ΟΛΥΜΠΙΑ. ЄΠΙΝЄΙΚΙΑ. *Urna ludorum*, in alio: *Corona.* Severi. (Vaill.)

Alius, sed scriptum: ЄΝ. ΚΟΔΡΙΓЄC. (Pellerin.)

Ciliciae tractus is ad mare, qui Syriae adjacet, a binis praeliis ibi commissis magnum nomen est adeptus, primo prope Issum, quo Darium vicit Alexander, altero ad portas Amanicas, Severum inter et Pescennium. Citati hi numi docent, a Tarsensibus in Severi gratiam hoc loco ΟΡΟΙC. ΚΙΛΙΚΩΝ, *finibus Cilicum*, constitutos ludos ЄΠΙΝЄΙΚΙΑ, scilicet argumento victoriae. Locum ipsum, ubi celebrati fuere, propius definiunt hi numi: ЄΝ. ΚΟΔΡΙΓΑΙC. Hujus oppidi nomen unus Malala prodidit, cum narrat, b) Diocletianum Antiochiae stadium pro ludis Olympicis aedificandum curasse, ne victores cogerentur *Cotrigas* in Ciliciam usque proficisci ad capiendam coronam ad ripam Argyri fluminis, ὡσε μη ἀπιεναι ἐν Κοτριγαις της Κιλικιας, και ςεφανεσθαι ἐν Αργυρῳ. A quo illustri Malalae loco docemur, *Codrigas* in numo memoratas non esse *quadrigas*, certaminis quoddam genus in his ludis usitatum, ut post Vaillantium et Harduinum omnibus hactenus antiquariis visum, sed oppidum in Cilicum finibus constitutum. Quae hic commemoravi, fusius ac erudite disputavit Belleyus, c) etsi hujus inventi laus debeatur erudito Wisio. d)

At vero ex eodem hoc Malalae loco suspicari subit, jam ante Severi aetatem Codrigas fuisse a ludorum solennibus inclytas. Nam ut fingamus, constituta ibi certamina propter Severi victoriam, verisimile est, futurum fuisse, ut ea mortuo Severo, aut saltem exstincta ejus familia, sublata nempe adulationis materia, celebrari desinerent. At docet Malala, sub ipsum adhuc Diocletiani imperium Codrigarum stadium fuisse frequentatum. Ergo conjicere pronum, ejus oppidi certamina vetustioris fuisse institituti, ac forte in monumentum victoriae Alexandri M. jam olim coepisse peragi, in feram aetatem propter summam adversus eum regem existimationem continuata, ac forte procurantibus Tarsensibus, quos gravem habuisse rationem observandi Alexandri alibi diserui. e) Conjecturam meam forte juvat numus sequens ab iisdem signatus, et sic a Vaillantio descriptus:

ΤΑΡΣΟΥ. ΜΗΤΡΟΠΟΛ. *Templum g. columnarum, in cujus frontispicio:* ΟΡΕΟΙΣ. ΚΙΛΙΚΙΑΣ. *Montanis Ciliciae.* Est Augusti.

a) Rec. III. p. 237. b) Chronogr. p. 407, Bodl. p. 198. c) Mem. B. L. T. XXX. p. 263. d) Mus. e) Num. vet. p. 80.

Digitized by Google

Vocabulum OPEOIΣ Graecum vix eſt, et ad notanda *montana* ſcribendum fuerat OPEIOIΣ, et difficile erit divinare, quis Tarſenſibus fuerit cum montanis Ciliciae nexus. Forte legendum ΘΡΟΙΣ. ΚΙΛΙΚΙΑΣ. analoge ad citatos ſupra Severi numos, ac tum indicabuntur ludi in Alexandri honorem apud Codrigas inſtituti, quorum deinde ſolennia per ipſam Severi in vicinia victoriam majore pompa fuerint obita, ut numi manifeſtant. Implexior altera quaeſtio, quo pacto Antiochemi, cum ipſi usque ad tempora Diocletiani ſtadio Olympico carerent, coacti fuerint, ut ait Malala, coronas athleticas inde a Cilicia petere, cum tamen conſtet ex Ioſepho, Antiochenos jam Herodis M. aetate ſuos habuiſſe Olympicos? a) Praecipue cum idem Malala locis iis, quibus Claudii et Commodi res geſtas refert, perhibeat quoque, Antiochenos ab Eleis jus Olympiorum aere redemiſſe, illosque ab iis apud urbem ſuam profuſis ſumptibus actos? Sed enim conciliare, in quibus ineptus hic ſcriptor ſibi contradicit, alterius negotium eſto.

AR. RR. AE. C.

ZEPHTRIVM.

In Trachea promontorium cum oppido.

Autonomus.

Caput muliebre velatum turritum. ℞ ZEΦTPIΩTΩN. *Duae faces in decuſſem poſitae intra coronam.* AE. fere I. (Pellerin.)

Nomine Zephyrii plures exſtitere per Aſiam urbes, at numum huic Ciliciae oppido vindicat typus anticae planc Cilicius.

* * *

Huic Pellerinius junxit alterum argenteum, inſcriptum, ut rebatur, - EΦT., ſed quem loco ſuo docuimus eſſe Erythrarum Boeotiae. Binos alios dedit Goltzius, b) ſed qui certe ſunt vel Arcadum, vel Megalopolis adſicta epigraphe ZEΦTPIEΩN, vel ZEΦTPIΩTΩN.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Comperti Hadriani et Treboniani.

Epigraphe: ZEΦTPIΩTΩN. *Typi* obvii.

* * *

Concordiam cum Irenopoli Ciliciae in numo Treboniani vidit *Vaillantius*, de cujus epigraphes fide egi ſupra in Irenopoli.

Generatim notandum, a variis antiquariis productos numos, in quibus viderunt concordiam inter Caſtabala et Hieropolin, Corycum et Heracleam, Doron et Olbam, Irenopolin et Zephyrium, Seleuciam et Claudiopolin. Verum ut ſuis locis vidimus, dubitare de ſingulis licet, neque certum habemus numum, quo doceremur, ab ulla Ciliciae urbe cum altera initam concordiam, ne quidem a Tarſo urbe praepotente.

AE. RRR.

a) Ant. Iud. L. XVI. c. V. §. 3. b) Inſ. Aſiae tab. IV.

Digitized by Google

INSVLAE AD CILICIAM.

ELAEVSA ſerius SEBASTE.

Vrbs in inſula cognomine Lami oſtiis oppoſita, et Ciliciae fere contigua, cujus eam Ptolemaeus inter ipſas urbes ſecundum litus poſitas recenſet. In ea regiam fixit Archelaus Cappadociae rex, poſteaquam ei Auguſtus Ciliciam Tracheam cum modica hac inſula ceſsit. Eam rex in benefactoris gratiam *Sebaſten* vocavit, quae omnia uno loco egregie confirmat Ioſephus: [a]) *Herodes profectus cum filiis, cum juxta Ciliciam ELAEVSEN, quae nunc SEBASTE dicitur, appuliſſet, reperit regem Cappadociae Archelaum.* Vtroque nomine ſuperſunt numi:

I. Nomine Elaeuſae.

Autonomi:

Caput Iovis diadematum. ℞ ΕΛΑΙΟΥ-ΣΙΩΝ. *Victoria gradiens, in area ſparſae literae.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Haym., Pembrock.)

Caput muliebre velatum. ℞ ΕΛΑΙΟΥ-ΣΙΩΝ. *Apis.* AE. III. (Neumann.)

Literae et monogrammata per hos numos vaga moris ſunt Cilicii, in quibus explicandis nimium video fuiſſe ingenioſos Haymium, et Frölichium. [b])

AE. RR.

II. Nomine Sebaſtes.

Autonomus:

Caput muliebre velatum turritum. ℞ ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. *Victoria gradiens d. coronam offert, per aream varia monogrammata.* AE. II. (Pembrock.)

Confer numum hunc cum praecedente autonomo Elaeuſae nomine ſignato, et apparebit continuo, numum hunc, ceteris etiam partibus totum Cilicem, ad aliam Sebaſten pertinere non poſſe.

AE. RRRR.

Regii:

Hujus urbis exſtant numi cum effigie Antiochi IV. et Iotapes Commagenes regum, inſcripto ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, de quibus agetur in horum moneta.

Imperatorii.

Commodi, Criſpinae, Gordiani, Valeriani ſen. (Vaill. Theupoli, Pellerin.)

a) L. XVI. b) Animadv. ad num. uth.

Digitized by Google

Epigraphe: CЄB. vel CЄBACTH.

Honorum tituli: ACT. ATTON. ЄΛЄΤ-ΘЄPA. NATAPX. in numo Commodi. (Vaill.)

* * *

Epochae annum in uno, eoque Valeriani, inſcripſit, nempe ЄΤ. COΔ., quare difficile eſt, ejus exordium tuto definire. Vaillantius illud figit ad annum V. C. 736. Harduinus mavult annum 734. Sed Belleyus ſola analogia inductus inchoandam cenſet ab anno 735. exemplo Anazarbi, et Antiochiae ad Sarum. [a]) Iſtud certum, hanc inſulam cum parte Ciliciae maritimae V. C. 734. dominum mutaſſe, Archelao Cappadociae regi ab Auguſto permiſſam, ut dicetur in hujus numis.

AE. RRR.

REGES CILICIAE.

Vetuſti Ciliciae reges circum tempora Trojana memorantur. Inde a Cyri regno Perſis paruit. His ab Alexandro devictis, poſitisque tandem ſucceſſorum diſſidiis regio omnis in Syriae regum poteſtatem pervenit. Eam Pompejus victo Tigrane in provinciam redegit conſtitutis tantum in ejus parte regulis, quorum habemus numismata.

TARCONDIMOTVS I.

Tarcondimotum ob virtutis praeſtantiam a Romanis conſtitutum regem, et ſucceſſionem poſteritati ſuae traditam refert Strabo. [b]) Tenuiſſe eum partem Ciliciae ſuperioris, ait Plutarchus. [c]) A Cicerone *fideliſsimus ſocius trans Taurum, amiciſsimusque populi R.* dicitur. [d]) In bello civili adhaeſit Pompejo, [e]) poſt pugnam Pharſalicam a Caeſare donatus venia, [f]) quam promeritus videbatur, quod mox poſt cladem partes Pompejanas deſeruit. [g]) Ad bellum Bruti et Caſſii vi compulſus [h]) ſubinde M. Antonium ſecutus in bello Actiaco perit V. C. 723. [i])

Reliquit filios *Philopatorem*, et *Tarcondimotum II.*, de quibus mox.

Numus:

Caput regis imberbe diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΤΑΡΚΟΝΔΙΜΟΤΟΥ. *infra* Λ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. *Iuppiter ſeminudus ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam.* AE. III. (Maffei Ant. Gall. p. 14. et in Veron. ill. P. III. p. 235.)

a) B. L. T. XXXII. p. 723. b) L. XIV. p. m. 994. c) in Pomp. p. 994. B. d) L. XV. ad fam. ep. 1. e) Plut. l. c. f) Dio L. XLI. §. 63. g) Lucan. L. IX. 219. h) Dio L. XLVII. §. 26. i) Dio L. L. §. 14.

Digitized by Google

Verum numus hic regis nomen ſtabilit, quod in Strabone, Plutarcho, Lucano corruptum legitur. Scriptum infra Λ. ANTΩNIOT. arguit, Tarcondimotum obſervantiae cauſa gentis Antoniae nomen ſibi adſciviſſe, cujus exempla vidimus in regibus Boſpori, et ſupra in numis vicini Polemonis Olbae pontificis. Si vere legitur praenomen Λ. ſeu *Lucii*, erit nomen in numo ſcriptum L. Antonii, qui fuit frater Marci IIIviri. Sed forte M. pro Λ. legendum; nam M fallente matrice media ſui parte excluſum facile *m* Λ ſpeciem praebet.

AE. RRRR.

PHILOPATOR.

Tarcondimoti I. filii Philopator I. et Tarcondimotus II. cum Antonium ad Actium victum intelligerent, ejus partes deſerunt. [a]) Philopatori continuo Octavianus paternum regnum adimit, [b]) ſed decennio poſt Tarcondimoto II. ditionem, quam pater in Cilicia habuit, exceptis quibusdam maritimis reſtituit V. C. 734. [c]) Reliqua utriusque fratris ignorantur.

Philopator II. forte Tarcondimoti II. filius in regno ſuccedit, incertum quando. Iſtud unum novimus ex Tacito, [d]) Philopatorem Cilicum regem vita functum V. C. 770.

Numi:

Caput muliebre velatum turritum. ℞ ΒΑCΙΛΕΩC. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟC. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. clypeum humi attinet. In horum uno literae* ΔΛ. AE. II. (Haym. T. I. p. m. 154. Theupoli.)

Dubitari poteſt, ſintne hi numi tribuendi Philopatori I. an II. Si literae ΔΛ. annum regni notant, quod viſum Maſſonio apud Haymium, [e]) pertinere ad primum non poſſunt, qui vix degustato regno ab Octaviano pulſus eſt, ut diximus. Ergo ad Philopatorem II., qui ſi regnare coepit circa annum V. C. 736., potuit attingere annum regni ΔΛ. ſeu 34., cum mortuus tandem ſit V. C. 770. Sed enim nondum ſatis liquere puto, notas illas revera eſſe arithmeticas, aut ſi iſtud ſunt, eſſe indices annorum regni. Enim vero proprium iſtud eſt monetae Cilicum, ut literas per aream offerant, quae arithmeticae videri poſſunt, nulla tamen certa ejus cauſa. Sic in numis variarum Ciliciae urbium apud unum Pellerinium videas EP. ZP. HP. ΔN., in muſeo Caeſareo: ΣΛ. ΔT. etc. Ceterum jam ſoli typi numum hunc eſſe Cilicem profitentur. Numus Seleuciae ad Calycadnum easdem utrinque habet imagines.

AE. RRRR.

Archelai, qui partem Ciliciae ſub Auguſto tenuit, numos vide in regibus Cappadociae.

* * *

Numos ſacerdotum et principum Olbae vide ſupra in numis Olbae.

a) Dio L. LI. c. 7. b) Dio L. LI. §. 2. c) Dio LIV. §. 9. d) Ann. II. c. 42. e) l. c.

Digitized by Google

CYPRVS.

Autonomum totius insulae nomine certae fidei nullum habemus. Numi ΚΥΠΡΙΩΝ cum templo Veneris Paphiae apud unum Goltzium exstant. Quem antiquarii huc revocant inscriptum ΚΥ. et cum nomine Eprii Marcelli proconsulis, verius credam pertinere Cymen Aeolidis, ut in hac monui. In alio Arigoniano pro praetenso ΚΙΠΡΟΣ legendum ΜΗΤΡΟΣ, et videtur esse Metroi Bithyniae, ut ibi dictum.

Imperatorii.

Cum epigraphe Graeca sunt a Claudio usque ad Macrinum. In his omnibus.

Epigraphe ΚΥΠΡΙΩΝ. *Typi* potiores: *Templum Veneris Paphiae*, de quo vide infra in Papho. — *Iuppiter stans d. pateram, s. baculum cum aquila*, quem jam plerique Iovem Salaminium putant secuti Vaillantii oraculum, [a]) de quo vide numos ΕΤΟΥΣ. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ., in quibus hic typus frequens.

ΚΟΙΝΟΝ. ΚΥΠΡΙΩΝ. Sic fere omnes Cypriorum numi inscribuntur.

* * *

Magistratus proconsul. Secundum divisionem provinciarum ab Augusto V. C. 727. factam fuit Cyprus provincia Augusti teste Dione; [b]) at quinquennio post idem Cyprum senatui populoque reddidit, quia nihil armis suis indigeret, atque ita proconsules huc mitti coepere, quod iterum diserte testatur *Dio*. [c]) Istud confirmatur numis:

A. PLAVTIVS. PROCOS. *Templum Veneris Paphiae*, in numo Augusti. (Morelli Impp. T. I. p. 422. Mus. princ. Waldeck.)

Iungendus huic alter:

AEL. MVTIVS. PROCOS. *Templum Veneris Paphiae.* ☧ LIVIA. IMP. CAES. *Caput Liviae.* AE. III.

His verbis hunc numum ex museo Pfau promulgavit Panelius. [d]) Nemo non videt, absurdum esse hac aetate duplex gentis nomen Aeliae et Mutiae in uno sociatum. At quivis non gravate τὸ AEL. MVTIVS. ope numi praecedentis in A. PLAVTIVS. corriget.

* * *

ΕΠΙ. ΚΟΜΙΝΙΟΥ. ΠΡΟΚΛΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟ., *in medio numi* ΚΥΠΡΙΩΝ. ☧ *Caput Claudii cum epigraphe Latina.* (Morelli in fam. Comin. Vaill. Theupoli.)

* * *

Eprii Marcelli Procos. numos hactenus Cypro tributos vide in moneta Cymes Aeolidos.

a) Num. praest. T. II. p. 93. b) L. LIII. §. 12. c) l. c. et L. LIV. §. 4. d) de num. Tarrac. p. 136.

Digitized by Google

* * *

Annos imperii ſignavere Cyprii in numis Galbae: ЄΤΟΥС. A. (Vaill.) ЄΤΟΥС. B. (Haym T. II. p. m. 245.) de quo duplice anno vide, quae ad numos Galbae notabimus. Veſpaſiani: ЄΤΟΥС. H. (Vaill.) Inſcripſere etiam conſulatum numis Trajani: ΤΠΑΤ. 5. vel: ΔΗΜΑΡΧ. ЄΞ. ΤΠΑΤΟ. (Muſ. Caeſ. Theup.)

* * *

ЄΤΟΥΣ. ΝЄΟΥ. ΙЄΡΟΥ. in numis argenteis Veſpaſiani, quorum alios in hac inſula fuiſſe ſignatos proprii Cypriorum typi dubitare non ſinunt, ſed de qua numorum claſſe agemus alibi articulo ſingulari.

* * *

IMP. AVGVST. *Caput Auguſti laur.* ℞ S. C. *intra coronam quernam.* AE. I.

TI. CAESAR. AVGVSTVS. *Caput Tiberii nudum.* ℞ DIVOS. AVGVSTVS. PATER. PATRIAE. *Caput Auguſti laur. imminente aſtro, prae quo fulmen.* AE. m. m. (Pellerin Suppl. IV. p. 1.) AE. I. (Muſ. Caeſ.)

Narrat Pellerinius, effoſſos eſſe in Cypro complures hujus generis una cum numis Claudii inſcriptis KOINON. KTΠΡΙΩΝ, et eſſe ex capro rubro, quale Cyprus inſigniter laudatum protulit. Ex quo arguit, non omnes numos hujus argumenti, quod priores antiquarii cenſuere, ſignatos Antiochiae Syriae, ſed etiam Cyprum in horum communionem vocandam. [a])

* * *

DRVSVS. CAESAR. *Caput nudum Druſi jun.* ℞ *Templum Veneris Paphiae.* AE. III.

Similes numos Vaillantius propter typum averſae in Cyprum ablegat, [b]) et ſane videmus, inſcriptionem capitis Latinam valuiſſe in numis Cypri jam inde ab Auguſto.

AR. RR. AE. C.

AMATHVS.

Autonomi argenteus et aeneus AMAΘΟΥΣΙΩΝ apud unum Goltzium. Alium huc refert Arigonius: AMA. *Canis ſedens ſublato in altum pede anteriore*, ſed ſatis apparet ex numo Sames, quem mox infra producit, eum huic Cephallenum urbi tribuendum. Pellerinius aeneum, in quo legit AMA., huc pertinere poſſe ſuſpicatus eſt, [c]) ſed quem eſſe Corcyrae, praeclare evicit Neumannus. [d])

CARPASIA.

Autonomi argenteus et aeneus KAPΠΑΣΙΕΩΝ apud ſolum Goltzium.

CERAVNIENSES.

Autonomum aeneum ΚΕΡΑΤΝΙΕΩΝ Goltzius Ceraunienſibus Cypri tribuit, quos tamen nullos geographi in Cypro nominant.

CVRIVM.

Autonomum Goltzius, ejusque commentator Nonnius huic Curio largiti ſunt: ΚΥΡΙΕΩΝ. *Duae columbae ſibi obviantes.* Ademptum Cypro Begerus ſingulari diſſertatione Aetoliae numis in-

a) Suppl. IV. p. 1. b) in Colon. p. 93. c) Rec. III. p. 128. d) T. I. p. 195.

Digitized by Google

ſeruit. Similes alii plures deinceps reperti, quos recenſuit Khellius, [a]) at in plerisque his epigraphe ſic eſt exeſa, ut ex reſidvis literis iſtud ſaltem intelligatur, legi vix poſſe ΚΥΡΙΕΩΝ a Goltzio indicatum. Enimvero in ſimili muſei Caeſarei, et alio Hunteri [b]) diſtincte legitur ΟΥΤΣ. Quare quorſum hi numuli ſint vocandi, tuto hactenus definiri nequit, niſi malimus unius Goltzii teſtimonio ſubſcribere.

IDALIVM.

Autonomi duo aenei ΙΔΑΛΕΩΝ exſtant in Goltzii Graecia, ſed ab alio hactenus non conſpecti. Alium inſcriptum ΙΔΑΛΙΩΝ ex muſeo le Bret huc vocavit Panelius, ſed legendum eſſe ΜΑΛΙΩΝ, numumque reſtituendum Malienſibus Theſſaliae, docuit Pellerinius. [c]) Nullos ergo certos habemus Idalii numos.

LAPETHVS.

Autonomus ΛΑΠΗΘΕΩΝ. ſoli Goltzio cognitus, in quem pluribus commentatus eſt Spanhemius, ſed idem quoque unius Goltzii fide nixus. [d])

MARIVM.

Ad hanc Cypri urbem Begerus *autonomum* argenteum revocat: MAPI. *Caput muliebre laur.* ℞ *Caput virile barbatum laureatum.* Vtrum huc revera pertineat, decidere nolim, neque alibi hic numus memoratur.

PAPHVS.

Autonomos aeneos binos ΠΑΦΙΩΝ unus Goltzius vulgavit ceteris ignotos.

Ceterum haec urbs inſigne nomen adepta eſt a Veneris, quae nata mari primum ibi appuliſſe ferebatur, et cultu et templo, quare et *Paphia* apud auctores paſsim dicitur. Templi forma perſaepe conſpicitur in numis Cypriorum. Exhibet autem ſubſtructionem, ante quam tres pyramides, quae clauduntur area quadam in ſemicirculi formam, et ne dubitari poſsit, hac imagine ſiſti templum Veneris Paphiae, vetat ejusdem architecturae templum in numo Pergami, infra quod ſcriptum ΠΑΦΙΑ. Ab hac pictura non abludunt veterum teſtimonia. Tacitus: [e]) *Simulacrum deae non effigie humana; continuus orbis latiore initio tenuem in ambitum, metae modo exſurgens.* Maximus Tyrius: [f]) *Venerem Paphii colunt, cujus ſtatua ſimilis eſt pyramidi albae.* Servius: [g]) *Apud Cyprios Venus in modum umbilici, vel, ut quidam volunt, metae colitur.* Denique Philoſtratus: [h]) τῆς Ἀφροδίτης ἑδος ξυμβολικως ἱδρυμενον, *Veneris ſtatua ſymbolice conſtructa.* Et vero ſymbolicam hanc trium pyramidum rationem videntur expedire collati duo Pauſaniae loci, quorum uno narrat, Paphios Veneris Coeleſtis cultum traxiſſe ab Aſſyriis, [i]) altero, in quo ex vetere epigrammate refert, Venerem Coeleſtem eſſe Parcarum natu majorem. [k]) Quare haud dubie media et altior pyramis notat hanc Venerem inter minores duas Parcas con-

a) Adpendic. II. p. 167. b) Tab. 67. n. 25. c) Rec. I. p. 171. d) T. I. p. 342. e) Hiſt. L. II. c. 3. f) Diſſert. 38. g) ad Aen. I. 720. h) Vit. Apollon. L. III. c. 58. i) L. I. c. 14. k) Attic. c. 19.

Digitized by Google

ſtitutam. Extra Cyprum quoque propagatus Veneris Paphiae cultus, docentibus iſtud numis Pergami, et Sardium, quos adi.

NICOCLES PAPHIVS.

Caput Veneris corona altiore floribus diſtincta redimitum, pone BA. ℞ NIKOKΛEOTΣ. ΠΑΦΙΟΝ. *Apollo nudus cortinae inſidet d. telum, ſ. arcum humi attinens, pro pedibus ramus.* AR. I. (Muſ. M. Ducis.)

Inſignem hunc numum olim ediderам. [a]) Ex pluribus hoc nomine viris, quos hiſtoria Cypria laudat, tribuendus videbatur illi, quem Diodorus diſerte *regem Paphiorum* appellat, [b]) cujusque triſtem cum univerſa familia exitum cum is, tum Polyaenus [c]) late deſcribunt. Crimini datum a Ptolemaeo Lagi F., quod clam cum Antigono conſpiraſſet. Miſsi ergo ab hoc milites ad mortem adigunt miſerum, cujus conſpecto funere ejus fratres, uxor, et omnis familia injectis regiae ignibus mortem ſponte oppetivere. Accidit ea miſerae genti calamitas V. C. 444. Venus et Apollo in Cypro liberaliter culti numo typos ſuffecerunt. Similis Apollinis ſedentis typus migravit in monetam primorum vicinae Syriae regum. Vide plura a me dicta loco laudato.

AR. RRRR.

Nicocliam heroinam, prioris Nicoclis vel filiam, vel ſororem ex numo male per aetatem vexato exſculpere ſe poſſe ſperabat Begerus. [d]) Volupe eſt videre, quas numo machinas adhibeant Archaeophilus, et Dulodorus noti Begeri pugiles, ut ſuam ſibi Nicocliam proderet. At enim inanes fuere conatus, nam numus eſt obvius Antiochenus, in cujus averſa eſt: ETO. ZOP.

SALAMIS.

Condita a Teucro Telamonis F., qui eam ex nomine patriae Salaminis, a qua pulſus erat a patre, appellavit, ut refert Strabo.

Autonomi:

ΣΑΛΑΜΙΝΙ. *Caput bovis.* ℞ ΦΙΑΣ. *Prora Navis.* AR. I. (Pellerin.)

ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΝ. *Aries.* ℞ *Cornu bovinum intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

Numi operis perantiqui, et ſoli, quos hujus urbis hactenus habemus. Nam alium, quem ibi ſiſtit Pellerinius inſcriptum ΣA. et typo hinc capitis leonis, inde bovis, pertinere Samum, in hujus inſulae moneta diximus. Quo minus hi numi Salamini Atticae inſulae tribui poſsint, obſtat, quod eos ſibi ex Cypro inſula veniſſe teſtatur Pellerinius.

AR. RRRR.

Aeneus cum capite Eurypyli a variis Salamini tributus eſt, ſed jam in numis Pergami obſervavi, perperam in iis lectum ΣΑΛΑΜΙΝΙΩΝ pro ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ.

Imperatorii

Argentei cum capite Veſpaſiani, et inſcripti ETOTΣ. NEOT. IEPOT. typo

a) Num. vet. p. 238. b) L. XX. c. 21. c) Strateg. L. VIII. c. 48. d) Th. Br. T. I. p. 278.

Digitized by Google

Iovis ſtantis d. tenentis pateram, f. ſcipionem, cui inſiſtit aquila, a plerisque huc referuntur, quod praeeunte Vaillantio hunc eſſe Iovem Salaminium credidere. Vt certum eſt, Iovem hoc cultu eſſe Cyprium, docentibus iſtud numis inſcriptis ΚΥΠΡΙΩΝ, quos ſupra dedimus, ſic eſſe Salaminium non ſatis probavit Vaillantius. [a]) Succurrit tamen Ammianus: [b]) *Salamis et Paphus, altera Iovis delubris, altera Veneris templo inſignis.*

SOLI.

Autónomum argenteum, aliumque aeneum huic Cypri urbi tribuit Pellerinius, ſed dubitari de utroque poteſt. Argenteum eum epigraphe ΣΟΛΕΩΝ pertinere potius Solos Giliciae, ut et alterum inſcriptum ΣΟΛΟΙ ab eodem alibi editum, ad hujus numos monui. Aeneus vero ΣΩ. typo botri, et amphorae ſine dubio eſt Corcyrae, ut jam alias oſtendi, [c]) etſi Pellerinio iſtud meum judicium fuerit iniquum viſum, [d]) quem lector judex adeat, et una reſponſum meum ad ejus novam criſin in praefatione ad Catalogum Muſei Caeſarei.

TAMASSVS.

Autonomi aenei ΤΑΜΑΣΙΤΩΝ cum templo Veneris Paphiae ab uno Goltzio editi.

TREMITHVS.

Autonomum aeneum ΤΡΕΜΙΘΟΠΟΛΙΤΩΝ huic tribuit Goltzius nemini praeterea cognitum.

CLIDES INSVLAE.

Hae plures numero, et perexiguae contiguae fere ſunt lateri orientali Cypri.

Autonomus.

Aquila volans. ℞ *Clavis.* AE. III.

Pellerinius in hoc numo, quem ipſe edidit, in clavi partis averſae adluſionem ad nomen petitam a κλεις, κλειδος, *clavis*, videt, quae adeo inſcriptionis vicem fungeretur.

AE. RRRR.

REGES CYPRI.

Cypri urbes vetuſtis temporibus ſuos habuere reguloſ, ſed magno Perſarum regi obnoxios. Alii in Alexandri M. tempora duraverunt, ſed quos ejus ſuc-

a) Num. praeſ. T. II. p. 93. b) L. XIV. c. 8. c) Num. Vet. p. 107. d) Additions p. 72.

Digitized by Google

ceſſores everterunt. Eorum catalogum habes apud Reinerum Reineccium, at multo adcuratiorem in Meurſii Cypro, quae eſt in ejus operum Tomo III. Nomine ΚΥΠΡΙΩΝ unius tantum regis hactenus proditi numi. Eſt is

EVAGORAS.

Duos hoc nomine Cypri reges apud veteres exſtare video.

Evagoras I. ex genere Teucri Telamonis F., qui Teucer Troja expugnata Salaminen redux, ſed a patre non admiſſus adſcitis ſibi ſociis in Cyprum profectus urbem Salaminen patriae cognominem fundavit. Regnaſſe Evagoram Salamine V. C. 363. perhibet Diodorus. [a]) Cononem a Lyſandro ad Aegospotamum victum ad ſe recepit. Artaxerxi Mnemoni aperto bello reſtitit, ſed in arctum redactus pace facta in eas leges convenit, ut ſoluto quotannis tributo pariturum ſe promitteret, ſed ut regem regi. [b]) Caeditur perfidia eunuchi V. C. 380. [c]) Alias ejus res geſtas vide apud Diodorum, [d]) Iſocratem, in excerptis Photii ex Theopompo et Cteſia, quae animadverſionibus illuſtrata Gallice reddidit Gedoynus, [e]) in Cypro Meurſii.

Evagorae II. meminit Diodorus, cum refert, eum ante annum V. C. 403. regem in Cypro fuiſſe. [f]) Qua ratione regno dejectus fuerit, non addit. Iſtud certum, eodem illum anno una cum Phocione Athenienſi fuiſſe ducem claſsis, quam Hidrieus Cariae rex ab Artaxerxe Ocho exoratus ad oppugnandos Cyprios miſerat. [g]) Oblata tum recuperandi regni paterni ſpes exitu caruit. Nam inclinantibus in Protagoram Ochi ſtudiis ſatrapiae in Aſia praeeſſe jubetur, quam cum male adminiſtraret, in Cyprum profugus ibique comprehenſus morte multatur V. C. 404. [h])

Numus:

Caput barbatum tenui diademate redimitum. ΧΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΥΑΓΟΡΟΥ. ΚΥΠΡΙΩΝ. *Aquila explicatis alis inſiſtens fulmini pede uno, altero prehenſum volucrem ſtringit, in area* ΔΙ., *omnia intra lauream.* AR. I. (Maffei Veron. ill. P. III. p. 235. Pembrock P. II. tab. 42.)

Cum numum illuſtrem, eumque magni ad philologiae ſtudia momenti editum reperimus, noſtras partes putamus, in praeconis ſcientiam, et in arte numismatica uſum adcuratius inquirere. Scipionis Maffei in philologiam merita quis ignorat? At notum etiam, illum ab ea parte, quae numos veteres complectitur, non maximam abſtuliſſe laudem. Et vero in hac ipſa tabula, qua nobis Evagorae numum ſpectandum praebet, obtulit etiam aliquos propalam ſpurios, ceu numum Labieni, in cujus averſa CINGVLVM, alium M. Bruti, pone cujus caput pugio Caeſari fatalis, ut taceam nonnullos alios jure ſuſpectos.

a) L. XIV. c. 98. b) Diodor. Sic. L. XV. c. 9. c) Ibid. c. 47. d) Il. cc. e) B. L. T. XIV. Mem. p. 235. et 247. f) L. XVI. c. 42. g) Diodor. l. c. h) Diodor. L. XVI. c. 46.

Digitized by Google

Ipſas vero obſervationes iconismis ſubjectas, non pejeravero, ſi non invitis, ſed reluctantibus omnino Muſis conſcriptas adſeram. At conſtat etiam, complures palam falſos praeclarum muſei Pembrockiani catalogum deformare. Haec cautionis ergo praemittenda duxi, non quo numi fidei aliquid detractum velim, qui ſane, quantum in ſe eſt, nihil offert, quod poſſet legibus numismaticis adverſari. Interea jure mihi videor poſſe adfirmare, univerſam ejus numi naturam modumque recentiorem eſſe, quam ut aetati Evagorae II., nedum Evagorae I. poſsit adcommodari, quorum tamen poſteriori tribuendum cenſuit Frölichius. a) Enimvero ſi coaevorum regum Macedoniae, Siciliae, Cariae, Heracleae numos lubet conferre, quam in his ſimplicia omnia, ſeu inſcriptionem ſpectes, ſeu typos? quam proprius illorum temporum picturae rigor? Confer modo Nicoclis numum ſupra in Papho deſcriptum, in eadem Cypro, et quidem LX. circiter annis ab Evagorae I. morte ſignatum, qui tamen omnibus partibus vetuſtioris adhuc monetae rationem ſequitur. Sunt haec criteria ejus generis, quae oculos longo uſo edoctos multo fallant difficilius, quam quaevis alia aliunde petita. Licebit ergo conjicere, praeclarum hunc numum multo ſignatum ſerius, et vel eſſe Evagorae alicujus, qui circum tempora ſucceſſorum Alexandri M. regnum in Cypro obtinuit, cujus, quod ſaepe factum in aliis, memoria interierit, vel, ſi revera eſt Evagorae I., a Cypriis memoriae cauſa, quod praeclarae fuerint ejus res geſtae, fuiſſe percuſſum, quod a Syracuſanis quoque Gelonis et Hieronis I. gratia fuiſſe factum, in horum numis obſervavimus, aut denique, numos hos plane eſſe ſpurios. Enimvero haud ita pridem ad manus meas pervenit numus idem ſic omnibus modis, etſi aeneus, Maffeiano ſimilis, ut ejusdem eſſe matricis partum, ambigi non poſsit, ſed quem continuo adulterinum agnovi. Quare ſubit ſuſpicari, reliquos ejusdem argumenti ad unum omnes eſſe ejusdem naturae.

* * *

Numum *Nicoclis* Paphi regis vide ſupra in numis Paphi.

LYDIA.

Numum M. Aurelii, in quo Frölichius legere ſibi viſus erat: KOINON. ΛΥΔΩΝ., eſſe verius Iconii Lycaoniae, in hujus urbis numis diximus.

a) Not. Elem. pag. 135.

Digitized by Google

ACRASVS.

In ſolis Notitiis haec urbs memoratur, ὁ Ακραεων, nempe: *epiſcopus*, et tribuitur Lydiae.

Autonomi:

Duo cogniti: AKPACIΩTΩN. typo *Telesphori*, aut *Leonis gradientis*. (Haym T. II. p. 103.)

AE. RRR.

Imperatorii.

Incipiunt ſub Commodo, deſinunt cum Alexandro. Sunt etiam maximae formae.

Epigraphe: AKPACIΩTΩN.

Typi:

Diana Epheſia, aliique obvii. In numo Severi max. mod., qui eſt in muſeo Theupoli, typus ſic deſcribitur: *Vir ſeminudus domans taurum, fugiente altero viro, ſubtus taurum mulier proſtrata.* Dubium non eſt, hoc typo exhiberi Dircen tauro raptatam, quo modo etiam proponitur in numo Thyatirae Lydiae, quam vide.

* * *

Magiſtratus

Praetor plerumque in his ſcribitur: ЄΠΙ. CTPA. BACCOT. in numo Commodi, (Muſ. Caeſ.) et ſimiliter.

AE. III.

ANINESVM.

Autonomi:

Caput Iovis. Ϫ ANINHΣIΩN. *Equus ſtans cum palmae ramo.* AE. III. (Muſelli.)

KTIMЄNOC. *Caput juvenile diadematum.* Ϫ ANINHCIOIC. *Diana Epheſia.* AE. III. (Hunter tab. 22.)

Numum poſteriorem Combius muſei Hunteriani auctor Ctemenis Theſſaliae oppido tribuit. Ergo vir eruditus nomen urbis in KTIMЄNOC quaeſivit. Aliud ſuadent notae ex aliis numis formulae: CATOPNINOC. ANKTPANOIC. — BЄ-TOTPIOC. TOIC. APKACI. etc: ſubaudito ANЄΘHKЄ. quod in pluribus hujus generis addi quoque frequenter ſolet, quos alibi collectos ſiſtam. Quare cum ex analogiae praecepto, tum numi praecedentis Muſelliani το KTIMЄ-NOC eſt nomen magiſtratus, et in ANINHCIOIC nomen populi, haud dubie in Aſia provincia poſiti, quaerendum, partim quod hujus urbes frequentius hac formula uſas video, partim cauſa Dianae Epheſiae huic tractui familiaris. Atqui in ſubſcriptionibus conciliorum bini memorantur epiſcopi Ανιητε in provincia Aſia ſitae, de qua vide Carolum a S. Paulo, [a]) eamque inter ejusdem provinciae urbes recenſet Hierocles, ſed ſcripto ANINETA. Huic ergo urbi rariſsimi hi numi ſine dubio ſunt tribuendi, etſi urbis ſitus propius definiri non poſsit, cum provincia Aſia plures regiones complectatur. Interea

a) Geogr. ſac. p. 227.

Digitized by Google

Lydiae inſerui, quia eam Hierocles inter plures alias Lydiae urbes commemorat, et in hac multae fuerunt aliae vix nomine notae, et a ſcriptoribus penitus praeteritae. Abbas Seſtinus, ipſe quoque utrumque hunc numum in judicium vocans eſſe Aenianum Acarnaniae monetam perperam conjecit. a)

AE. RRRR.

ANOLVS.

Anolo Lydiae Combius binos *autonomos* Hunterianos tribuit, in quorum averſae media area ſcriptum : ANΩ; adſtituto palmae ramo. Parum haec omnia ex monetae Lydiae ingenio. Sed expectamus rationes, quae virum eruditum permovere, ut hic ſentiret.

APOLLONIA.

Si Cellarium audimus, nulla fuit certa hoc nomine urbs in Lydia, et ſi qua a poſterioribus geographis huic inſeritur, videtur eadem eſſe cum illa, quae dicitur *Apollonis*, vel *Apollonidea*, et varia aetate varia uſa terminatione. Stephanus Apolloniam in Lydia conſtituit, ſed Apollonidem, vel Apollonideam, de quibus mox infra, diſsimulat. Pellerinius tamen huc vocat ſequentes

Autonomos:

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput Senatus.* Ꝛ ΧΑΡΜΙΔΗC. ΝЄΙΚΟCΤΡΑΤ. CΤΡΑΤΗΓΩΝ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. II.

ΔΗΜΟC. *Caput juvenile.* Ꝛ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. *Bacchus ſtans.* AE. II.

Iudicii cauſa Pellerinio, quo minus eos urbibus homonymis Ioniae, Cariae, Lyciae tribueret, exſtiterit, quod numi Apolloniae Ioniae inſcribuntur ΑΠΟΛΛΩΝΙЄΩΝ, Cariae vero urbes rariſsime *praetorem* produnt, Lyciae magiſtratum nullum. Qua de cauſa pro numo altero Lydiam maluerit, ignoro. Ceterum numi Apolloniae nomen praeferentes easdem offerunt difficultates, quas numi Heracleae nomine.

Imperatorium

Mamaeae Vaillantius huc refert, credo propter inſcriptum CΤΡ. ΑΓΑΘЄΙΝΟΤ., ut diximus in autonomis. Res in ambiguo.

APOLLONIS, APOLLONIDEA.

Straboni inter Pergamum et Sardes eſt Απολλωνις, ex quo gignendi caſus Απολλωνιδος. *Apollonidem*, et *Apollonidenſes* ſaepe nominat Cicero in oratione pro Flacco, *Apollonidienſes* Plinius. *Apollonidea* inſcriptum eſt baſi coloſsi noti Tiberiani, *Apollonia Dia*, tanquam diſtinctae duae urbes fuiſſent, legitur in chronico Hieronymi Scaligeriano, pro quo Cellarius legendum cenſet *Apollonidea*, et in ſumma unam eandemque eſſe urbem, quae poſita in Lydia ab aliis *Apollonia*, aut *Apollonis*, aut *Apollonidea* dicitur. Numi, quos mox proponam, inſcripti: ΑΠΟΛΛΩΝΙΔЄΩΝ lectioni *Apollonidea* plurimum favent.

a) Lettere T. III. p. 139.

Digitized by Google

Autonomi:

Caput muliebre turritum. ℞ ΑΠΟΛ-ΛΩΝΙΔΕΩΝ. *Iuppiter ſedens d. patteram, ſ. haſtam.* AE. II. (Pellerin.)

CΥΝΚΛΗΤΟC. — ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗ-ΤΟC. — ΘЄΟΝ. CΥΝΚΛΗΤΟΝ. *et in* ℞ ΑΠΟΛΛΩΝΙΔЄΩΝ *variis typis.* AE. III. (Pellerin, Pembrock.)

AE. RR.

Imperatorius

Cum epigraphe ΑΠΟΛΛΩΝΙΔЄΩΝ produxit Vaillantius inter numos Aurelii, et Caracallae? Alium Getae addidit Seſtinius. a) Sed Pellerinius in binis numis, quos inter autonomos pictos fitit, tam certas vidit Domitiani et Domitiae effigies, ut non dubitaret, eas his tribuere, etſi juxta caput utrumque ſcriptum ſit CΥΝΚΛΗΤΟΥ. b)

Typi *Bacchum* vel *Apollinem in templo ſtantem* exhibent.

Magiſtratus variat:

Archon in numis Aurelii. (Vaill.)

Praetor in numo Caracallae. (Vaill.)

AE. RRR.

APOLLONOSHIERON.

Apollonoshieritas in Lydia recenſet Plinius, et Notitiae Απολλωνος Ιερου produnt.

Autonomi:

Protome Palladis. ℞ ΑΠΟΛΛΩΝΙЄΡЄΙ-ΤΩΝ. *Iuppiter ſtans d. aquilam, ſ. haſtam.* AE. II. (Pellerin.)

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤ - - *Caput ſenatus.* ℞ ΑΠΟΛΛ - - ΟΙЄΡЄΙΤΩΝ. *Figura incerta ſtans.* AE. III. (Pembrock.)

AE. RRR.

Imperatorii

ΑΠΟΛΛΩΝΙЄΡЄΙΤΩΝ. *Apollo ſtolatus ſtans d. pateram, ſ. lyram,* Tiberii. (Pellerin Rec. III, p. 214. Arigoni.) Alius ſimilis Neronis, integerrimus in gaza reginae Chriſtinae, quem vidi ipſe, et apud Morellium.

AE. RRR.

ASIA.

Oppidum cum campis, qui *Aſii* dicebantur, circa Cayſtrum et Tmolum M. Hos campos celebravere poetae, quorum teſtimonia collegit Cellarius.

Autonomus:

Caput muliebre turritum. ℞ ΑΣΙЄΩΝ. - - - ΑΝΙΚΟΣ. *Faunus ſtans duplicem tibiam inflat.* AE. (Haym T. II, p. 105.)

Typus hic obvius eſt in numis Apameae Phrygiae.

AE. RRRR.

Imperatorius

Gordiani hujus Aſiae facit mentionem juncta concordiae modo Smyrna, ut ſupra in numis Smyrnae contra Vaillan.

a) Lett. T. IV, p. 120. b) Rec. II, p. 98, Mel. II, p. 48.

Digitized by Google

tium defendi. Numus tamen hic certe signatus est Smyrnae.

ATTALIA.

Hujus numos cum *autonomos*, tum *imperatorios* descripsi supra in moneta Attaliae Pamphyliae.

AVRELIOPOLIS.

Solae Notitiae, et Hierocles hujus nominis urbem recensent, sed illae duplicem statuunt, unam provinciae Ephesi, aliam Lydiae. Hierocles suam inter Tralles et Attaliam memorat, ad quam posteriorem numi sic inscripti videntur pertinere.

Autonomus.

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput Senatus.* Ꝟ CΥ. ΗΡΑΚΛЄΙΔΟΥ. ΑΥΡΗΛΙΟΠ. - - - *Pallas stans.* AE. III.

Rarissimum hunc numum editum ex museo reginae Christinae vide in meis Numis vet. [a])

AE. RRRR.

Imperatorii.

ΑΠΟΛΛΩΜЄΔΗC. CΤΡΑ. ΑΝЄΘΗ. ΑΥΡΗΛΙΟΠΟΛΙΤΑΙC. *Apollo sol in bigis gryphorum*, — *Diana in bigis serpentum*, — *Bacchus in bigis Centaurorum*, in numis Commodi apud Vaillantium, at Buonarrotius in suo pro ΑΠΟΛΛΩΜЄΔΗC legit ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΗC. [b])

ΑΥΡΗΛΙΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Diana in bigis cervorum*, Gordiani. (Vaill.)

Quae ad hanc urbem, ejusque numos pertinent, erudite tractavit laudatus Buonarrotius. [c])

AE. RR.

BAGAE.

Ex unis Notitiis cognitae.

Autonomi:

CΥΝΚΛΗΤΟC. — ΙЄΡΑ. ΒΟΥΛΗ. — ΔΗΜΟC. ΒΑΓΗΝΩΝ., in Ꝟ ΒΑΓΗΝΩΝ, addito etiam ΚΑΙCΑΡЄΩΝ, item archonte, de quibus omnibus mox. Item: ΒΑΓΗΝΩΝ. ЄΡΜΟC. Sunt apud Pellerinum, et Harduinum.

ΒΑΓΗΝΩΝ. *Caput Herculis nudum.* Ꝟ ЄΠΙ. ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ. *Mulier tutulata sedens d. pateram.* AE. III. (Pembrock.)

AE. RR.

Imperatorii

Neronis, (Pellerin.) Caracallae, (Arigoni.) Getae, (Vaill. Pellerin, Haym.) Valeriani. (Arigoni.)

Epigraphe: ΒΑΓΗΝΩΝ. typis obviis. Ex his illustrior:

ΚΑΙCΑΡЄΩΝ. ΒΑΓΗΝΩΝ. ΤΗΜЄΝΟΘΥΡЄΩΝ. *Amazon et Fortuna stantes*, in numo Gallieni. AR. m. m.

Numum hunc cl. Taninius ex museo Com. Veritâ vulgavit. Singulare in eo est metallum una cum modulo, si modo vere argenteus est, et non mentitur

a pag. 265. b) Osserv. p. 136. c) l. c.

Digitized by Google

argentum, ut tot Samiorum numi. Vir eruditus in hoc numo trium populorum concordiam videt. At enim Bagenis fuisse nomen *Caesarensium*, mox dicetur.

Magistratus archon, qui passim in Bagarum moneta literis APX. notatur. Sed Vaillantius notari putat Ἀρχιερεα, nam in suo Getae numo legit APXI. Quid quod et Harduinus in autonomo musei Foucaultiani eandem exstare lectionem adserit. Verum non adridet istud Pellerinio, quia in suo Getae numo scribitur APX. A. B., raro autem sacerdotium iteratum legitur, at frequentissime archontis munus. Hujus sententia videtur praestare, praecipue cum in omnibus numis, quos prodidere Haymius, Arigonius, Pellerinius, APX. tantum exstet.

Tractum nomen ab imperatore ΚΑΙ-ΣΑΡΕΩΝ est in laudato autonomo, dein Caracallae, (Harduin, Arigoni.) et Valeriani sen. (Arigoni.) et Gallieni. (Tanini.)

Mentio situs ab Hermo fluvio: ΕΡΜΟΣ, in autonomo Harduini, qui tamen hac egigraphe non situm urbis definiri, sed concordiam cum Smyrna satis inconcinne arbitratur.

Concordia cum Temenothyris Lydiae ex numo laudato.

AR. RRRR. AE. RR.

BLAVNDOS.

Quam reticent geographi veteres, et memorant tantum Notitiae, quae eam Lydiae inserunt, et Stephanus, cui *Blaudos* dicitur, et Phrygiae tribuitur. Aliquibus eadem videtur cum Ptolemaei Blaeandro Phrygiae.

Autonomi:

ΙΕΡΑ. ΣΥΝΚΛΗΤ. vel: ΔΗΜΟΣ. ΒΛΑΥΝΔΕΩΝ. addito in nonnullis ΜΑ. vel plenius ΜΑΚΕ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ., de quo in imperatoriis. Additur etiam magistratus.

ΙΠΠΟΤΡΙΟΣ, *Fluvius decumbens.* (Haym, Pembrock, Pellerin.) Fluvii hoc nomine nulla apud veteres mentio; quare verisimile, fuisse fontem in vicinia Blaundensibus sacrum.

Typi reliquorum obvii, quos vide apud auctores laudatos.

AE. RR.

Imperatorii.

A Nerone usque ad Volusianum. Neronis numi sunt in museo Caes., et apud Pellerinium.

Typi potiores: *Apollo stolatus stans cum lyra*, — *Amazon equus*, ex quo colligitur, Blaundenses ad Amazones retulisse originem suam.

Magistratus jam in Neronis moneta notatur, sed dignitas, nempe *archontis* primum additur inde a M. Aurelio. Item *praetoris.* ΣΤΡΑΤ. ΚΛ. ΜΙΛΗΤΟΥ. in nonnullis autonomis, et imperatoriis inde ab Antonino.

* * *

Notandi etiam eruditorum lapsus.

Autonomum edidit Harduinus; ΔΗ-ΜΟΣ. ΚΑΛΥΝΔΕΩΝ. ℵ *Fluvius decumbens.* Esset ergo Calyndae Cariae, verum praeeunte citato autonomo facile deprehendimus, restituendam lectionem ΒΛΑΥΝΔΕΩΝ.

Caii Caesaris Agrippae filii alium edidit Frölichius, in cujus aversa legit:

Digitized by Google

ΤΙ. ΦΛΑ - - - ΚΑΛΥΝΔΕΩΝ. a) Hic numus nunc est in Caesareo, et habet caput Neronis, non Caii, et in hoc quoque legendum ΒΛΑΥΝΔΕΩΝ. Decepti nimirum eruditi hi viri fuere adfinitate nominis.

AE. RR.

BRIVLA.

Straboni et Plinio inter Lydiae urbes memorata.

Autonomi:

ΗΛΙΟC. *Caput Solis radiatum.* ℞ ΒΡΙΟΥΛΙΤΩΝ. *Vir nudus stans.* AE. (Haym.)

ΒΡΙΟΥΛΕΙΤΩΝ. *Caput Solis radiatum.* ℞ ΜΗΤΗΡ. ΘΕΩΝ. *Cybele stans inter duos leones.* AE. III. (Hunter.)

AE. RRRR.

Imperatorius

M. Aurelii adhuc Caesaris: ΒΡΙΟΥ-ΛΙΤΩΝ, *Bacchus stans.* (Haym.)

AE. RRRR.

CAYSTRIANI.

Populus Lydiae, cujus exstant sequentes

Autonomi:

ΕΓΕΟΣ. *Caput barbatum diadematum.* ℞ ΚΑΥΣΤΡΙΑΝΩΝ. *Iuno Pronuba stans.* AE. (Arigoni.)

Caput muliebre turritum, pone MP *in monogrammate.* ℞ ΚΑΥΣΤΡ - - ΩΝ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre nudum. ℞ ΚΑΥΣΤ - - ΑΝΩΝ. *Lyra, juxta* ΔΚ. AE. III. (Zarillo.)

Caput muliebre spicis coronatum. ℞ ΚΑΥΣΤΡΙΑΝΩΝ. *Clava, ex qua leonis exuviae pendent.* AE. III. (Pellerin.)

De his Lydiae incolis praeclaram dissertationem forma epistolari scripsit vir cognitae eruditionis Mathias Zarillus, quae edita fuit Neapoli anno 1755. Frequens apud veteres mentio camporum Lydiae versus Ephesum porrectorum, qui, quod eos flumen Cayster permeabat, dicti fuere *Caystrii*, *Caystreni*, *Caystriani*, quo modo campi, qui supra Caystrianos ad idem flumen positi fuere, vocati sunt *Cilbiani*, de quibus articulo sequente, quos excipiunt campi Hyrcani, et hi numismatici. Vrbis in his Caystri campis sitae, quae populum receperit, veteres diserte non meminere. Ait Xenophon, b) venisse Cyrum εἰς Καΰστρου πεδίον, πολιν οἰκουμενην, *in campum Caystrianum, urbem habitatam.* Verum Zarillus sequens iter a Cyro coeptum, intentumque erudite conjicit, pro Καΰστρου πεδίον legendum esse Κεστρου πεδίον, et indicari campum Cestro fluvio rigatum, qui ex Phrygia in Pamphyliam descendit. Existimat vir eruditus, Larissam, quam aliqui scriptores in campo Caystriano positam dixere, fuisse hujus agri caput.

Displicet, numum I. aut minus esse integrum, aut, quod numis Arigonianis saepe fatale fuit, minus adcurate

a) IV. Tent. p. 160. b) Exped. Cyri I. I.

Digitized by Google

descriptum, quo sit, ut de epigraphe ΕΓΕΟΣ, et adstituto capite nihil certi statui possit. Literarum ΔΚ numi III. significatio incerta.

CILBIANI.

Hi secundum Plinium divisi fuere in *superiores*, et *inferiores*, quorum illi habitaverint versum fontes Caystri, hi in campis devexioribus, nam teste eodem Plinio hic ortus erat in jugis Cilbianis. Strabo Cilbianum campum Caystriano in ortum statuit, vocatque magnum, fertilem, et bene habitatum. Reliqua scriptores dissimulant. Numi plus lucis suppeditant, quos hic secundum varias suas causas describo.

A

Cilbiani inferiores.

1) ΚΛΕΑΝΔΡΟΥ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΤΩ. *Mulier stans, d. extenta, s. demissa.* Augusti. (Vaill.)

2) ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput muliebre modio tectum.* Ꝟ ΕΠ. ΓΡΑ. ΜΕΛΙΤΩΝΟC. ΚΙΛΒ. ΤΩΝ. - - - *Bacchus Indicus togatus stans d. cyathum, s. hastam.* AE. III. Eum edidi ex museo Caesareo, [a]) quo loco verisimile dixi legendum ΤΩΝ. ΚΑΤΩ., quia Cilbianos superiores usos archonte, vel praetore mox videbimus.

B

Cilbiani superiores.

3) ΚΙΛ. ΤΩΝ. ΑΝΩ. *intra coronam*, Domitiani. (Pellerin.)

4) ΕΠΙ. ΣΤΡΑΤ. ΠΡΟΚΛΟΥ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. ΑΝΩ. *Hercules a muliere urbis genio coronatus*, Trajani. (Vaill.)

5) ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΥΡΗ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΑΝΩ. *Aquila legionaria inter duo signa militaria*, Domnae. (Vaill.)

6) ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΔΙΟΦΑΝΤΟΥ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. ΑΝΩ. *Iuppiter aetophorus*, Domnae, (Vaill.)

6*) ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΥΡΗ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ. Κ. ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΥ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΑΝΩ. *Aquila legionaria inter duo signa militaria.* AE. max. mod. In antica est caput Caracallae, ut ego existimo. Cl. Zarillus, qui numum hunc edidit in epistola supra in Caystrianis laudata, ait epigraphen anticae esse: ΑΥΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC, et caput *Antonini*, sed non addit, cujus. Credo, esse Caracallae, quia *Aurelium Dionysium* etiam in numo 5 cum capite Domnae vidimus.

C

Nicaenses Cilbiani.

7) ΑΡΑΤΟΣ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩ. *Mulier stans d. ex-*

a) Sylloge I. p. 48.

Digitized by Google

tenta, ſ. demiſſa. Χ ΓΑΙΟΣ. ΑΕΥΚΙΟΝ. *Capita jugata nuda Caii et Lucii Caeſ.* (Muſ. Caeſ.)

8) ΝΕΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. *Fluvius decumbens*, Hadriani. (Vaill.)

9) Alius, ſed *ſtatua imperatoris equeſtris.* (Ibid.)

10) ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩ. *Imperator eques*, Domnae. (Theupoli.)

11) *Eadem epigraphe. Pallas ſedens coronatur a Victoria*, Domnae. (Vaill.) *Aeſculapius et Hygia ſtantes*, Caracallae. (Seſtini Lett. T. IV. p. 120.)

12) ΝΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. *Fortuna ſtans.* Getae. (Vaill.)

13) ΝΙΚΑΕΩΝ. ΕΝ. ΚΙΑΒ. *Fluvius decumbens.* Getae. (Vaill.)

D

Pergameni Cilbiani.

14) ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΠΕΡ. ΓΡΑ. ΤΙΜΟΚΛΗΣ. ΝΕΙΚΗΝ. *Victoria gradiens*, Domitiani. (Haym, Pellerin.)

15) ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Imperator coronatur ab adſtante muliere*, Commodi. (Vaill.)

E

Nicaenſes, Pergameni, Cilbiani.

16) ΠΕΡ. ΝΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. *Sol et Aeſculapius*, Domitiani et Hadriani. (Pellerin Mel. II. p. 207. Vaill.)

17) ΝΙΚΑΕΩΝ. ΠΕΡΓ. ΚΙΑΒΙΑΝ. *Fluvius decumbens*, Domnae. (Vaill.)

18) ΠΕΡ. ΝΙΚΑΕΩΝ. ΕΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩ. *Imperator ſtans coronatur a Victoria*, Caracallae. (Vaill.)

19) ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΑΥΡ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ. ΠΕΡΓΑΜ. ΝΕΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΑΒΙΑΝ. *Diana Epheſia*, Caracallae. (Vaill.)

Pellerinius ſingulari capite de variis his numis erudite diſſerit. En mea obſervata, quae eodem fere cum Pellerinianis recidunt.

I. Ex numis ſub A et B deſcriptis apparet, Cilbianos populum fuiſſe, qui per ſe conſtitit, gubernatum ſuis legibus, ut inſcripti magiſtratus docent, diviſos item in *ſuperiores*, ΤΩΝ. ΑΝΩ., et *inferiores*, ΤΩΝ. ΚΑΤΩ., quod jam Plinius docuit. Habuerintne hi oppidum cognomen, an alterius nominis, memoriae proditum non eſt. Videtur fuiſſe communitas plurium oppidorum, quae ſub certis legibus, et uno nomine conſtitere, et monetam in communem uſum ſignavere; quod idem apud Cayſtrianos valuiſſe apparet in *campis* homonymis poſitos, quorum aliquod oppidum a veteribus diſtincte non memoratur. Simile quid vidimus in Amphaxo Macedoniae.

II. Numi C. D. E. docent, Nicaenſes Bithyniae haud dubie agri bonitate invitatos in parte camporum Cilbianorum conſediſſe. Id plane perſuadet formula in numis 10. 11. 13. adhibita, neque neceſſe eſt in hoc tractu aliquam vel Nicaeam, vel Nicopolin cum Harduino inveſtigare. Vt adeo formulae: ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩ. idem ſit ſenſus, quem, ut in Antiochia Syriae docebimus, exigit nota epigraphe: ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΝ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΙ, vel: ΠΡΟΣ. ΔΑΦΝΗΙ. etc., ut jam

Digitized by Google

advertit Frölichius. a) Non Nicaeenſes ſolum, ſed et Pergamenos hunc campum incoluiſſe, ſuadent numi ſub D et E propoſiti, ac praecipue is quem loco 18. deſcripſimus.

III. Cum ergo certum ſit, tam Nicaeenſes, quam Pergamenos in Cilbianis conſediſſe, ultro ſequitur, quotiescunque horum nomini additur ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ, illo non intelligi nobiles urbes Nicaeam Bithyniae, vel Pergamum Myſiae, ſed novos colonos ex iisdem his urbibus advectos, in quo longe a vero aberraſſe videntur Vaillantius, et qui hunc ſecuti ſunt, qui concordiam inter dictas urbes et Cilbianos ſtatutam credidere. Ad haec videmus ex numis ambarum urbium, eas cum illuſtribus tantum urbibus ſanxiſſe foedera, Cilbianos autem fuiſſe ſatis ignobiles, ipſum veterum ſilentium arguit, atque adeo non eos, cum quibus inire concordiam Nicaeae vel Pergami intererat.

IV. Cum ſcribitur: ΝΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. vel ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ., vel ΠΕΡ. ΝΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ., dubium omnino videatur, an το ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ indicet ſitum, quo ſe ab altera vel Nicaea vel Pergamo diſcernerent, poſitumque ſit pro ΕΝ. ΚΙΛΒΙΑΝΩ., an vero concordia notetur inter advenas hos Nicaeenſes et Pergamenos, et ipſos Cilbianos, quorum utrumque probabile eſt. Veriſimiliorem tamen omnibus expenſis priorem cenſeo ſententiam.

AE. RR.

DALDIS.

In Lydia hanc urbem collocant Suidas, Notitiae, ut videre eſt apud Harduinum.

Autonomi:

ΙΕΡΑ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. *vel:* ΔΗΜΟϹ. Ϫ ΔΑΛΔΙΑΝΩΝ. *Diana cervum cornu retinens*, vel: *Iuppiter aetophorus*, vel: *Fortuna ſtans.* AE. (Hunter, Haym, Pembrock.)

AE. RR.

Imperatorii.

Hadriani, Domnae, Gordiani.

Typi frequentiores:

Diana venatrix, vel *Apollo*, qui teſte Artemidoro in hac urbe nato a Daldianis nomine Myſtis colebatur. b)

Tres Nymphae in balneo, adſtat hinc Actaeon curioſius in eas intuens, inde cervus, Gordiani max. mod. (Pellerin, Muſ. Albani, Caylus Rec. T. IV. p. 169.)

Cervus in hoc numo poſitus eſt προληπλιχως, nimirum in quem ſubinde mutatus fuit, cujus prolepſis exemplum aliquando propoſui in numo Laodiceae Phrygiae. c)

Magiſtratus:

Praetor: ΕΠ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ. ϹΤΡ. Hadriani, (Pellerin.)

Archon: ΕΠ. Λ. ΑΥΡ. ΗΦΑΙϹΤΙΩΝΟϹ. ΑΡΧ. Α. in numo Domnae, (Vaill.) et quod peculiare, idem L. Aurelius Hephaeſtion ΑΡΧ. Α. legitur etiam in

a) IV. Tent. p. 159. b) Oniroscrit. L. II. ſub fin. c) Num. vet. p. 169.

Digitized by Google

numo Gordiani apud Vaillantium, et Pellerinium, a quo tamen posteriore scribitur: APX. A. TO. Δ., at in simili musei Albani, nisi lectionis error subest, APX. A. T. B., ex quo docemur, hunc Hephaestionem, qui sub Caracalla archon jam fuerat, eundem magistratum quarta vice demum sub Gordiano obiisse.

Αρχιερεα eundem Hephaestionem nobis obtrudit Vaillantius, [a]) sed idem altius eundem ipsum jam, ut oportuit, dixit archontem. [b])

DIOSHIERON.

Ptolemaeo circa Caystrum.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. *Caput barbatum laureatum.* ℞ ΔΙΟCΙЄΡЄΙΤΩΝ. *Aesculapius stans.* AE. III. (Pellerin.)

ЄΠΙ. CЄΡΟΤЄΙΝΙΟΥ. *Caput Iovis.* ℞ ΔΙΟCΙЄΡЄΙΤΩΝ. *Aquila explicatis alis.* AE. II. (Pembrock.)

AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Augusto usque ad Mamaeam.

Epigraphe solita. Typi: *Iuppiter stans, etiam intra templum*, unde scilicet urbi nomen, *Aesculapius*, *Hygia*.

ZЄΥC. NЄΡΩΝ. KAICAP. *Capita adversa Iovis et Neronis.* ℞ ΔΙΟCΙЄΡЄΙΤΩΝ. ΚΟΡΒΟΥΛΩΝΟC. *Iuno stans d. hastam, juxta scriptum:* HPA. AE. II.

Singularem hunc numum vidi in museo Celf. principis a Waldeck. In antica est ZЄΥC, nimirum Dioshieritarum *Iuppiter* comparatus cum Nerone, in aversa HPA, *Iuno*, sive hoc nomine Iovis conjux, sive uxorum Neronis quaepiam indicatur. At observatu in hoc numo dignissimum est nomen ΚΟΡΒΟΥΛΩΝΟC. Fuit *Corbulo* nomen Romanum, quo minus verisimile est, eo magistratum domesticum designari, et quod praecipuum est, fuit imperante Nerone, cujus imaginem praefert numus, Cn. Domitius Corbulo, ad bellum contra Parthos amplissima cum potestate *missus*, cujus in commemorandis virtutibus, armorum, et restitutae belli disciplinae gloria, et maximis in imperium meritis copiosi sunt Tacitus, atque Dio, dignus adeo imperio, atque hoc forte uno culpatus, quod omnium votis oblatum est aspernatus, si modo culpanda est in principem etiam immerentem, et palam jure exosum fides. Si Corbulo numo huic inscriptus idem est cum hoc imperii vindice, at quo is nomine in Dioshieritarum monetam est vocatus? an quia, quod ignoramus, aliquo tempore Asiae proconsul fuerit? an ex adfectu in vitum tam illustrium meritorum? An, quod maxime verisimile, quia magna orientis parte ejus potestati per bellum Parthicum permissa etiam Lydia imperio ejus fuit subjecta? de qua ampliata potestate vide Tacitum. [c])

* * *

Magistratus praetor in numis Caracallae, Alexandri, Mamaeae. (Vaill. Mus. Caes. Pellerin, Albani.)

AE. RR.

a) Num. Graec. p. 310. b) pag. 90. c) Ann. XV. 25.

Digitized by Google

GABALA.

Male in numos accita ab Harduino, legendum enim *Tabala*, quam vide.

GORDVS IVLIA.

A Ptolemaeo inter Hermum et Sipylum M. ponitur, et nomine *Iuliae* saepe cum in numis, tum apud geographos gloriatur.

Autonomi:

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗ. vel: ΘЄΑ. ΡΩΜΗ. in aliis: ΓΟΡΔΟC. vel: ΙΟΥΛΙΑ. ΓΟΡΔΟC. *Caput muliebre turritum*, nempe urbis genius. In aversa: ΓΟΡΔΗΝΩΝ, vel: ΙΟΥΛΙΓΟΡΔΗΝΩΝ. *Bacchus, Aesculapius, Diana Ephesia, Fluvius jacens.* Sunt aenei omnes. (Pellerin, Haym, Pembrock.)

ΓΟΡΔΟC. *Caput muliebre turritum.* Ϫ ЄΠ. ЄΛΥΔΟΥ. *Diota.* AE. III. (Hunter.)

AE. RR.

Imperatorii:

A Trajano usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΓΟΡΔΗΝΩΝ. vel ΙΟΥΛΙЄΩΝ. ΓΟΡΔΗΝΩΝ. typis obviis.

Magistratus a Trajano ad Caracallam usque inscribitur sine mentione dignitatis. Memoratur deinde

Archon: ЄΠΙ. ΑΥΡ. ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ. ΤΟΥ. ΑΡΤЄΜΑ. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Β. Caracallae. (Vaill.)

ЄΠ. ΑΥΡ. ΑΙΛ. . . ΙΠΠΙΚΟΥ. ΑΡΧ. Gallieni. (Theupoli.)

ΙΠΠΙΚΟΥ., id est: *equitis R.*, quam dignitatem nonnunquam magistratibus in numis fuisse additam, docebimus in commentario singulari.

Concordia cum Cado Phrygiae, quam vide.

AE. RR.

HERACLEA.

Hoc nomine urbem in Lydia statuit Stephanus, aliique, quos ad hunc Stephani locum laudat Thomas Pinedo.

Autonomum Pellerinius huc refert: ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. Ϫ ΗΡΑΚΛЄΩΤΩΝ. *Mulier stans d. spicas, s. facem.* AE. II.

Causam judicio dedit fabricae ratio, quae nimium saepe fallit, et fors aequo jure numus hic esse potest seu Heracleae Ioniae, seu Cariae.

Imperatorios cum Heracleae nomine plures describit Vaillantius ab Antonino usque ad Maximinum, sed eos nulla certa lege jam Cariae, jam Lydiae tribuit. Ex quo apparet, nullam eum certam rationem secutum, et haud dubie nullam, quam sequeretur, sibi praesto fuisse.

HERMOCAPELIA.

Cives Plinio *Hermocapelitae*, quod interpretatur Harduinus: *Mercurii caupones.* Verius censeo, ab Hermo fl. potius sic appellatum oppidum, cui fuerit additum, atque a cauponaria ibi primum constituta, ἀπο της καπηλειας, antequam in oppidi magnitudinem excresceret, dictum Ερμοκαπηλειαν, quo nomine revera haec urbs ab Hierocle et Notitiis compellatur. Ad haec Mercurii effigies in nullo hactenus vulgato comparet. Vi-

Digitized by Google

detur ergo Harduinus idem peccaſſe, quod teſte Plutarcho in ſimili cauſa ii, qui Ερμε οἰκιαν, Bithyniae quemdam locum, ſic dictum voluere ἀπο τȣ Ερμε, *a Mercurio*, cum tamen nomen traheret ab Hermo quopiam Athenienſi. [a]) Hujus generis ſunt *Claudi cauponae* apud Horatium. [b])

Autonomi:

ΙЄΡΑ. CYNKΛΗTOC. Χ ΘЄΑ. PΩ. (*etiam ſine hoc.*) ЄΡΜΟΚΑΠΗ. *vel:* ЄΡΜΟΚΑΠΗΛΙΤΩΝ. *Caput muliebre impoſitis capiti binis turribus.* AE. III. (Pellerin, Muſ. Caeſ. Arigoni.)

AE. RR.

Imperatorii.

Hadriani, Severi, Treboniani. (Vaill. Pellerin.)

Typi: Raptus Proſerpinae, aliique.

Magiſtratus praetor: ЄΠΙ. CTPAT. ЄΛΛΑΤΟ - - Severi. (Pellerin Rec. III. p. 214.)

ЄΠΙ. ΑΤΡ. ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ. Β. Κ. ΑΝΔΡΟΝЄΙΚΟΥ. Treboniani, Vaillantii lectionem ſic corrigente Pellerinio. (Suppl. II. p. 86.)

AE. RRR.

HERMVPOLIS.

Numum Treboniani cum Hermupolis epigraphe profert Vaillantius, eumque Lydiae urbi tribuit, etſi apud auctorem nullum urbis Lydiae ſic dictae mentio fiat. Hermopolin in Iſauria memorant Notitiae, ceterum nullam hujus nominis per Aſiam minorem, cui regioni certe ſoli vindicandi ſunt numi ſequentes:

Autonomus.

Caput Sarapidis. Χ ЄΡΜΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. (Pembrock.)

Nihil obeſt, quo minus numus hic Iſauriae tribui poſsit. Hermopolin credo Aegypti nemo reſpiciet, cujus urbes nonniſi numos ſuae rationis, ut dicetur, cuderunt.

AE. RRRR.

Imperatorius

ЄΡΜΟΥΠΟΛЄΙΤΩΝ. *Pluto Proſerpinam rapiens*, in numo Treboniani apud Vaillantium, et Harduinum, qui poſterior numum Hermopoli Aegypti largitur, ſed perperam. Vaillantius *Lydiam* mavult, neque, ut videatur, inique. Nam Pluto Proſerpinam rapiens etiam eſt in numo Hermocapeliae, et ejusdem quidem Treboniani. Quare quemadmodum Hermocapelia, ut verisimile diximus, nomen traxit ab Hermo fluvio, ſic ab eodem nomen traxerit etiam Hermupolis, et forte inter ſe vicinae peculiari religione coluerint Plutonem, qui Proſerpinam rapiens frequenter in nomis Lydiae et Cariae fingitur. Plutonium certe fuit in Lydia, de quo egi ad Nyſam Cariae.

AE. RRRR.

a) in Caeſ. p. m. 12. b) L. I. Sat. 5. v. 31.

Digitized by Google

HIEROCAESAREA.

Verſus Aeolidem, una ex urbibus ſub Tiberio terrae motu collapſis, cujus nomen etiam exſtat in baſi noti coloſsi Tiberiani. Nomen ἱερας haud dubie traxit a cultu Dianae hic illuſtri, ut a Bellonae cultu Comana Ponti videntur quoque dicta Hierocaeſarea.

Autonomi:

ΠΕΡCIKH. *Caput Dianae cum pharetra.* Ꝛ ΙЄΡΟΚΑΙCΑΡЄΩΝ. *Ara ignita.* AE. III. (Seguin, Pellerin.)

ΙЄΡΟΚΑΙCΑΡЄΙΑ. *Caput muliebre turritum.* Ꝛ ΑΝΘΤΠΑΤΩ. ΨЄΡΟΚΙ. *Diana ſtans cum arcu, et telum e pharetra promens.* AE. II. (Pellerin.)

ΔΗΜΟC. *Caput juvenile laureatum.* Ꝛ ΙЄΡΟΚΑΙCΑΡЄΩΝ. *Diana in citis cervorum bigis.* AE. I. (Hunter.)

Hos numos inſigniter illuſtrant ſcriptores veteres. Tacitus: [a]) *Altius Hierocaeſarienſes expoſuere: PERSICAM apud ſe DIANAM, delubrum rege Cyro dicatum.* De Diana hac Perſica vide plura apud Spanhemium. [b]) Averſam cum ara elegante, explicat Pauſanias. [c]) In Lydis, inquit, qui *Perſici* cognominantur, eſſe urbes Hierocaeſaream, et Hypaepam, in iis ARAM, cui ſi imponantur ligna, ea flammam ſponte concipere ſacerdotum ſolum barbaris carminibus excitatam. Narrat Diodorus: [d]) Ptolemaeum Lagi apud Caunum Cariae occupaſſe το μεν Ηρακλειον, και το Περσικον, quod interpretor: *locum Herculi et Dianae Perſicae ſacrum.*

Magiſtratus proconſul in altero numo, in quo literam Ψ poſitam eſſe pro Φ, et indicari *Ferocem*, jam monuit Pellerinius. Videtur eſſe *Iulius Ferox*, quem Plinius junior vocat conſulem deſignatum, virumque rectum et ſanctum. [e]) Ejusdem aetatis eſt marmor, nempe imperante Trajano poſitum, in quo *Ti. Iulius Ferox* dicitur *curator alvei et riparum Tiberis.* [f])

AE. RRR.

Imperatorius certae fidei nullus exſtat, nam quos Vaillantius, Pellerinius, aliique cum capite Severi et Caracallae huc revocant, inſcriptos: ΙЄΡΟΚΑΙCΑΡЄΩΝ. ΚΟΜΑΝЄΩΝ. ЄΤ. ΒΟΡ., in quibus concordiam cum Comanis Ponti vident, epochae annum ad Hierocaeſareae hiſtoriam exiſtimantes pertinere, eſſe tribuendos unis Comanis Ponti nullo cum hac Lydiae urbe nexu, ſupra in horum moneta explicavi.

HYPAEPA.

Verſus Tmolum montem.

Autonomi:

ЄΠΙ. ΦΙΛΟΜΗΛΟΥ. *Caput Herculis nudum.* Ꝛ ΤΠΑΙΠΗΝΩΝ. *Aeſculapius ſtans.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Alius apud Haymium typo *Bacchi.*

AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Auguſto usque ad Saloninam. (Theup. Vaill.)

Typus communis: *Mulier ſtans expan-*

a) Ann. III. 62. b) ad Callim. in Dian. v. 37. c) L. V. c. 27. d) L. XX. c. 27.
e) L. II. epiſt. 11. f) Grut. p. 198. 3.

Digitized by Google

fis manibus, pallio diducto, et a vertice ad talos defluo, quam delineatam vide apud Pellerinium. (Suppl. II. p. 91.) Saepe *eadem ſtat intra templum.* Paſsim creditur eſſe Iuno Pronuba, cujus ſimilis fuit habitus. Forte Venus apud Hypaepam hac forma fuit culta, cujus munere pulcherrimae iſtic fuere mulieres teſte Stephano, aut Diana Perſica, quam hic cum miraculo cultam mox in Hieroçaeſarea expoſui.

Magiſtratus inde ab Auguſto usque ad exitum inſcripſere, jam addita ejus dignitate, jam ſuppreſſa.

Praetoris dignitas primum proditur in numo Commodi. (Pellerin.) In numo Elagabali apud Pellerinium: ЄΠΙ. ΚΗ-ΡΙΝΘΟΥ. Δ. CΤΡΑΤ. Α. Nimirum *Cerinthus quartum praetor primus.*

Aſiarcha: ЄΠΙ. ΑΙ. ΑΠΙΩΝΟC. ΑCΙΑΡ. ΤΟ. Β. in numo Severi. (Vaill.) ЄΠΙ. Μ. ΑΥΡΗΛΙΟΥ. ΑCΙΑΡΧΟΥ. ejusdem. (Vaill.)

AE. RR.

HYRCANIA.

Sita in campis Hyrcanis, quos ſic nominavere Perſae a colonis ex Hyrcania huc translatis, ut docet Strabo. [a]) Plinius et Tacitus hos vocant *Macedones Hyrcanos*, nimirum quod hi ſerius cum adventitiis Macedonibus permixti fuere, quod, ut videbimus, confirmant numi. Vrbis nomen veteres ſcriptores non produnt, eſt tamen HYRCA - - - in baſi coloſsi Tiberiani, ac praeterea Nicephorus et Hieronymus, qui Lydiae urbes terrae motu ſubverſas enumerant, eam vocant ΥΡΚΑΝΙΑ, et *Hyrcania.*

Autonomi:

ΥΡΚΑΝΙC. *Caput muliebre turritum.* ꞯ ΥΡΚΑΝΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. III. (Haym, Pellerin.)

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. ꞯ *Nomen archontis et urbis. Aeſculapius.* AE. (Haym.) *Telesphorus ſtans.* AE. III. (Seſtini Lett. T. IV. p. 121.)

AE. RRR.

Imperatorii.

A Commodo ad Otaciliam usque.

Typus illuſtrior:

Raptus Proſerpinae more ſolito, ſed praeterea volitans in aere cum binis facibus Cupido, juxta currum irruens Pallas d. haſtam vibrans, ſ. velut rotam inhibitura, ſub equorum pedibus ſerpens, et inverſus calathus cum floribus, in numo Commodi. (Pellerin Rec. III. p. 216. Muſ. Albani.)

Palladis in hoc actu partes inveſtigandae. Reperio apud Euripidem, [b]) Cereri in quaerenda filia operam ſociaſſe Palladem: *ἁ δ' ἐγχει Γοργω παναπλος, et haſta Gorgo armata.* Gorgona appellat Palladem poetice, cum quod Gorgonis imaginem geſtare eſt ſolita, tum quod truci inſtar Gorgonis aſpectu eſſet. At magis appoſite ad hujus numi typum Pallas apud Claudianum deo raptori exprobrat facinus, et retardare fugam omnibus modis nititur. [c]) Idem praeſtat Pal-

a) L. XIII. b) Helen. v. 1332. c) Rapt. Proſerp. L. II. v. 205. ſeq.

Digitized by Google

las in opere anaglypho, quod est in Admirandis Romae.

Origo gentis in eodem illustri numo: MAKEΔ. TPKANΩN., ut supra diximus.

Magistratus:

Archon: ΕΠΙ. Α. ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ. Est apud Haymium in autonomo, qui το Α. explet. Αρχων, forte melius est praenomen Αυλε, praecipue cum certos habeamus in hoc oppido praetores, de quibus continuo.

Praetor in binis Commodi et Otaciliae apud Pellerinium: (Rec. III. p. 216.) CTPA. Λ. OTET. ANTΩNEINOY. Alter Otaciliae ad praetoris nomen addit etiam dignitatem.

Stephanephori: ΕΠ. CT. ΦPAT. ΕΡΜΟΓΕΝΟΥ. Β. CTΕΦ. Vide tractatum de stephanephoris.

AE. RR.

MAEONIA.

Olim tota Lydia dicta Maeonia, serius nomen istud adhaesit oppido, cujus cives Plinius *Maeonios* vocat, et Tmolo admovet. Maeonas a Lydis adhuc distinguit Philostratus, ut jam advertit Spanhemius. a)

Autonomi:

Horum copiosos Pellerinius ex loculplete sua gaza stitit.

Epigraphe solita: MAIONΩN. Singulare est in horum uno: MAIONION, quod certum est κητικον, ut ΘΕΣΠΙΚΟΝ. ZEYC. OΛYMΠIOC. *Caput Iovis laur.* Est etiam in museo Com. Vitzai.

Caput Herculis nudum. Ꝟ. *Omphale gradiens cum Herculis cultu.*

Fuit haec ex Herculis ερωτικοις late famigerata regina Lydiae, cujus regionis plures numi hoc argumentum fistunt. Vide infra in Sardibus.

Typi reliqui: *Herculis arma, Roma sedens, vitis.*

IEPA. CYNKΛHTOC. — ΔHMOC. addito nonnunquam magistratu, sed sine mentione dignitatis.

Sunt aenei omnes, apud Pellerinium, Haymium, Theupoli, Hunter.

AE. RR.

Imperatorii.

A Nerone usque ad Etruscillam.

Epigraphe: MAIONΩN, pro quo Vaillantius perperam in singulis legit MAIΩNΩN.

Typi variorum deorum. Insignior est: *Bacchus in curru cum Ariadne, in aere Cupido volans cum face.*

Magistratus archon: ΕΠΙ. ΑΥΡ. ΖΗΝΩΝΟC. ΑΡΧ. in numis Alexandri aetate signatis. (Vaill.)

Stephanephorus: ΕΠΙ. ΑΥΡ. ΑΠΦΙΑΝΟΥ. ΤΟΥ. ΑΘΗΝΑΙΟΥ. ΑΡΧ. Α. ΚΑΙ. CTΕΦΑΝΗΦ. *Bacchus in pantherarum bigis comite muliere,* in numo Decii. (Vaill.) In numo simili musei Caesarei est: ΤΟΥΚ. ΑΘΗΝΑΙΟΥ, id est: του και Αθηναιου, in alio apud Bandurium: ΤΟΥ. ΚΕ. ΑΘΗΝΑΙΟΥ. b) Fuit ergo hic Apphianus patria Maeon, adoptione Athenienſis, cu-

a) ad Callim. in Delum v. 250. b) Tom. I. p. 32.

Digitized by Google

jus plura exempla alia dabimus in numis Laodiceae Phrygiae. Perperam Triſtanus in numo ſimili pro MAIONΩN legit MAΓNHTΩN. [a])

AE. RR.

MAGNESIA.

Ad Sipylum montem, cujus mentionem, quia plures Magneſiae fuere, in numis nunquam reticet. Illuſtris fuit a victo ibi Antiocho M., ſed terrae motu item ſub Tiberio adflicta.

Autonomi:

MAΓNHCIA. *Caput muliebre turritum.* Ꝟ MAΓNHTΩN. CIΠTA. *Taurus giboſus.* AE. II. (Pellerin.)

CIΠTAOC. *Caput nudum barbatum.* Ꝟ MAΓNHTΩN. *Aeſculapius.* AE. (Haym, Arigoni.) *Fortuna ſtans.* (Muſ. Caeſ.)

Harduinus, qui numum ſimilem citat, caput anticae eſſe ait Sipyli Agenoris F., a quo mons nomen abſtulit, ſed dicti ſui vadem nobis invidit. Sipylus fuit etiam filius Niobes Apollinis telo confixus teſtibus Apollodoro, et Ovidio. Alius Sypilus Scytha, quem in hoc tractu viciſſe Myrhinam Amazonem narrat Diodorus. [b])

Bos cum gibbo, qualem ſiſtit numus prior, offert ſe etiam in numis Trallium, aliarumque urbium. Ejus formae a veteribus quoque facta mentio. Ariſtoteles: (Hiſt. anim. L. VIII. c. 33.) ἐν δὲ τῇ Συριᾳ οἱ βόες, ὥσπερ οἱ καμηλοι, καμπας ἐχουσι ἐπι των ἀχρωμιων, *in Syria boves, quemadmodum cameli, flexuras habent in ſummo tergore.* Similia profitetur Plinius: [c]) *Syriacis* (bubus) *non ſunt palearia, ſed gibber in dorſo. Carici quoque in parte Aſiae foedi viſu, tubere ſuper armos a cervicibus eminente.* Propter innatam feritatem a Romanis in ſpectacula quaeſiti, et tales ſe in amphitheatro Romae vidiſſe teſtatur paſtor Corydon apud T. Calpurnium Siculum: [d])

Vidimus et tauros, quibus aut cervice levata
Deformis ſcapulis torus eminet.

MAΓNHTΩ. CIΠTAOT. *Caput barbatum.* Ꝟ ЄPMOC. *Fluvius decumbens.* AE. (Theupoli.)

Fluxit Hermus per Magnetum agrum.

IЄPA. CYNKΛHTOC. Ꝟ ЄΠ. CT. AT. ΘЄOΔOTOT. *Cybele ſtans inter duos leones intra templum.* AE. I. (Pellerin.)

Male Patinus in ſimili legit ΘЄOΛOГOT. Idem magiſtratus Theodotus legitur in numis Gordiani. De Cybele mox plura.

AE. RR.

Imperatorii.

Ab Auguſto ad Gallienum usque. Primorum imperatorum numi digni ſunt, qui deſcribantur.

ΣЄBAΣTOI. MAΓNHTΩN. ΣIΠTAOT. *Capita jugata Auguſti et Liviae.* Ꝟ TIOI. ΣЄBAΣTOT. ΔIONTΣIOΣ. IЄPЄYΣ. *Capita Caii et Lucii ſe reſpicientia.*

Vaillantius in numo ſuo legit ΣЄBAΣTOI, de quo dubito propter cauſas, quas olim in numis Liviae dabimus. In ſimili Morelliano, et muſei Caeſarei literae poſtremae OI extritae ſunt. Legit

a) Tom. II. p. 595. b) L. III. c. 55. c) L. VIII. §. 70. d) Eclog. VII. v. 60.

Digitized by Google

item in averſa ΤΙΟΙ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ., ſed in Caeſareo luculentum eſt ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Eundem numum, ſed cum omnibus Vaillantii erratis in novam ſuam editionem transtulit Harduinus.

ΘΕΑΝ. CEBACTHN. *Caput Liviae.* ℞ CΥΝΚΑΗΤΟΝ. ΜΑΓΝΗΤΕC. ΑΠΟ. C. *Caput juvenile Senatus.* (Pellerin.)

CEBACTHC. HPAC. *Caput Liviae.* (Arigoni.)

TIBEPION. CEBACTON. KTICTHN. *Caput Tiberii.* ℞ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΠΟ. CΙΠΤΑΟΥ. *Vrbis genius dexteram jungit cum imperatore.* (Pellerin.)

Iure Tiberius a Magnetibus *conditor* dici potuit, qui eos terrae motu graviter concuſſos liberaliter recreavit, ut diſerte Tacitus: [a]) *Magnetes a Sipylo proximi damno ac remedio habiti.*

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙCΑΡΑ. CEBACTON. *Caput Caligulae radiatum.* ℞ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ. ΚΑΙ. ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ. ΜΑ. ΠΡ. CΙΠΤ. *Germanicus velatus ſtans, et Agrippina ſenior d. ſpicas, ſ. haſtam.* (Haym.)

NE. ΚΑΙ. ΖΕΥC. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟC. *Caput Neronis.* ℞ ΕΠΙ. Γ. ΙΟΥ. ΠΟΛΥΑΙΝΟΥ. ΜΑ. CΙ. *Vir eques*, in alio: *Mulier gradiens elatis manibus.* (Pellerin Rec. III. p. 234.)

ΙΕΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. CΙΠ. *Caput Senatus.* Neronis. (Vaill.)

* * *

Typi nobiliores:

Cybele ſtans vel ſedens inter duos leones, vel: *vehitur in citatis leonum bigis ſ. haſtam et tympanum tenens.* (Vaill. Muſ. Caeſ.)

Dubium non videtur, hanc Cybelen eſſe τὴν μητέρα τὴν Σιπύληνην. Eadem colebatur etiam Smyrnae, in cujus numis juxta caput turritum legitur CΙΠΥ. ΛΗΝΗ. De hac vide plura in numis Smyrnae.

Amazon et Cybele ſtantes, Caracallae. (Vaill.)

Videntur ergo Magnetes ſibi perſuaſiſſe, urbem ſuam ab Amazone conditam.

* * *

Magiſtratus:

ΙΕΡΕΥΣ. *Dionyſius* in numo Auguſti ſupra deſcripto.

Praetor inde ab Aurelio frequens. — ΕΠ. ΑΙΛΙΟΥ. Ιππικῶ. De magiſtratibus, qui honorem Ἱππικὸν addunt, vide, quae in volumine IV. de hoc titulo docebimus.

Mentio ſitus:

I. A monte Sipylo. Inſcriptio variis modis peragitur, ut in citatis ſupra imperatoriis vidimus.

II. Ab Hermo fluvio, ſcripto ΕΡΜΟC in autonomo, et in numo Fauſtinae ſen. (Vaill.)

* * *

Ludi:

ΟΛΥΜΠΙΑ. *Vrna*, in numo Galliени. (Vaill.)

ΕΝΜΟΝΙΔΕΙΑ. *intra coronam*, Alexandri. (Pellerin Rec. III. p. 121.) Alius typo *urnae*, Gallieni. (Ibid. p. 246.)

Poſteriori ſimilem etiam edidit Vaillantius, ſed legit: ΕΝ ΜΟΝΗ ΔΕΚ., atque hoc indicari decennalia ſuſpicatus eſt. Aliter hos ludos explicat Pellerinius. [b]) Vocabulum ducit a Μονὴ, ſola, et Ἰδιὰ, quod opponitur τῷ Κοινῇ. Cum

a) Ann. I. II. 47. b) Rec. III. p. XXV.

Digitized by Google

igitur aliarum urbium certamina acta fuerint pluribus propter sumptuum magnitudinem impensas facientibus, Magnesiam, quo ostenderet, se solam sumptibus sufficisse, in numis scripsisse ЄNMONIΔЄIA. Durus enimvero explicatus. Nam primum, cur Magnetes, ut istud indicarent, vocabulo uterentur extra omnem usum posito, et quod constet, universae Graeciae ignoto? perinde quasi fingendum fuisset vocabulum novum, neque in promptu fuisset το ΙΔΙΟΝ, quod τῳ ΚΟΙΝΟΝ opponeretur. II. Si vocabulum istud revera hunc sensum patitur, et habet, cur non etiam in aliarum urbium moneta legitur? Ergo Magnetes hi, quos per contemptum parum validos vocat Tacitus, [a]) per se soli poterant celebrare ludos, atque isto in numis gloriari, Pergameni, Ephesii aliique omnibus copiis ornati, et in ostentationem effusi istud non potuere? III. Eo ipso, quod hoc vocabulum in hujus tantum Magnesiae numis legitur, apparet, hos ludos ita fuisse huic urbi proprios, ut, quaecunque demum ratio fuerit, aliae urbes eorum modum sibi nequiquam arrogarent. Sic certamina ЄN. ΚΟΔΡΙΓΑΙС. in solis Tarsi numis leguntur, sed constat etiam, ea in vicinis Codrigis obita per causam victoriarum eo loco reportatarum, quae utique ad alias urbes non pertinuit. IV. Eadem haec in numis Tarsensibus inscriptio tenuiter suspicari facit, in Magnetum quoque numis separandam epigraphen, legendumque ЄN. MONIΔЄIA., sic ut sensus sit, ludos hos celebratos in loco vicino *Monidea* dicto, quemadmodum ludi acti fuere ἐν Κοδριγαις, atque ut passim formula apud Graecos obtinet: ἐν Ολυμπια, vel in numis Philippopolis Thraciae: ΠΤΘΙΑ. ЄN. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙ. Forte Monidea nomen campo fuit, in quo propter insignem L. Scipionis de Antiocho M. victoriam stata certamina peragebantur, ut in Codrigis peracta fuere. At praetensae hujus Monideae nullus veterum meminit. Quis autem Codrigarum meminit dempto Malala infimae aetatis scriptore? qui nisi opportune hunc ceteris neglectum locum prodidisset, adhuc hodie crederemus, ea epigraphe certamen *in quadrigis* notari. Ceterum haec per tenuem conjecturam disputata sunto.

AE. R.

MASTAVRA.

Versus Cariam.

Autonomi:

MACTATPЄITΩN. *Apollo stans cum lyra.* (Pellerin.)

MACTATPA. *Caput muliebre.* ℞. MACTATPЄITΩN. *Cuprissus et ara.* AE. II. (Pembrock.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Crispina usque ad Philippum jun.

Typi praeter obvios alios:

Taurus, vel: *Mulier tunicata stans utroque brachio puerulum gestat*, Philippi jun. (Vaill.)

Hos typos idonee explicat Stephanus: *Mastaura urbs Lydiae a Ma, quae Rhea*

a) Ann. IV. 55.

Digitized by Google

sequebatur, cui Iuppiter Bacchum nutriendum dedit. Rhea etiam vocabatur Ma, et ipsi apud Lydos taurus sacrificabatur, a qua urbi nomen.

AE. RR.

MOSTENE.

In campis Hyrcanis, terrae motum quoque sub Tiberio passa, inscripta etiam colosso MOSTENE.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. Χ. ΜΟCΤΗΝΩΝ. *Amazon eques, juxta aram et cupressus.* AE. II. (Pellerin.)

Hic typus etiam in imperatoriis plerumque est. Ergo et Mosteni Amazonem auctorem suam credidere.

Caput Cereris. Χ. ΜΟCΤΗΝΩΝ. ΑΤΔΩΝ. *Spica, omnia intra coronam.* AE. III. (Sestini Lett. T. IV. p. 121.)

De nomine ΑΤΔΩΝ vide imperatorios.

AE. RRRR.

Imperatorii:

A Claudio usque ad Saloninam. *Typi*, ut dictum.

Magistratus praetor in numo Gallieni apud Vaillantium, sed cujus epigraphe sic rectius apud Cellarium proponitur: ΕΠΙ. CΤΡ. Μ. ΑΥΡ. ΖΕΤΞΙΔΟC. Κ. Λ. ΤΤΑΛΙΟΥ.

Mentio situs: ΜΟCΤΗΝΩΝ ΑΤΔΩΝ, quo epitheto cur usi fuerint, incertum, nisi forte alia fuit Mostene, cujus memoria intercidit. Est numus Hadriani. (Vaill.)

AE. RR.

NACRASA.

Versus Hermum, habitata a Macedonibus secundum marmor Chishulli: Η. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΝΑΚΡΑΣΕΙΤΩΝ. ΒΟΤΛΗ. a)

Autonomi:

ΘCΟΝ. CΤΝΚΛΗΤΟΝ. Χ. ΝΑΚΡΑCΙΤΩΝ. *Diana Ephesia.* (Pellerin.) — *Serpens ab ara adsurgens addito nomine praetoris M. Iuniani.* (Pellerin, Pembrock.)

AE. RRR.

Imperatorii:

A Domitiano usque ad Severum.

Epigraphe: ΝΑΚΡΑCΙΤΩΝ, ΝΑΚΡΑCΕΩΝ, ΝΑΚΡΑCΙΩΝ.

Typi obvii.

Magistratus praetor in numo Veri, (Vaill.) et autonomis mox citatis.

AE. RRR.

PHILADELPHIA.

Prope Sardes, Attali Philadelphi opus esse Stephano, terrae tremoribus misere obnoxia secundum Strabonem. Ejus nomen legitur etiam in basi colossi Tiberiani.

a) Ant. Asiat. p. 146.

Digitized by Google

Autonomi:

Non infrequentes, quorum plurimos vulgavit Pellerinius, aeneos omnes.

Epigraphe: ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ., praeponitur saepe ΦΑ., *Flaviorum*, de quo infra, saepe etiam additur ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

ΔΗΜΟϹ. ΙΕΡΑ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. more hujus tractus.

ΖΕΥϹ. ΚΟΡΥΦΑΙΟϹ. *Caput Iovis diadematum.*

De hoc Iove Pausanias: a) ὑπερ το θεατρον ἐϛιν ἱερον Διος Καπετωλιε φωνῃ τῃ Ρωμαιων, κατα Ελλαδα δε γλωσσαν Κορυφαιος ὀνομαζοιτ' ἀν. *Supra theatrum templum est Iovis Capitolini in Latinorum lingua, quem Graece* Κορυφαιον *apte dixeris.*

ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ. *Caput muliebre turritum.* ℞ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. *Iuppiter sedens, d. Victoriolam.*

Eadem adversa. ℞ ΝΕΩΚΟΡΟϹ. *Aesculapius.*

Hi numi docent, non in omnibus numis capite muliebri turrito, et scripto juxta urbis nomine, indicari Amazonem, sed saepe verius genium urbis. Sane in numis praesentibus *Philadelphia* nomen Amazonis esse nequit, cum nomen istud urbi inditum fuerit ab Attalo Philadelpho, ut dictum.

ΔΗΜΟϹ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΝΕΩΚ. *Caput juvenile diadematum.* ℞ Κ. ϹΜΥΡΝΑΙΩΝ. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Mater Sipylene Smyrnaeorum capite turrito sedens d. pateram, s. cornucopiae, simul tympano innixa, pro pedibus leo.* AE. III. (Haym, Hunter., Theupoli.)

Numus hic, ut ex tertio Smyrnaeorum neocoratu liquet, signatus esse ante Commodum non potuit.

Caput Dianae. ℞ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΕΡΜΙΠΠΟΣ. ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. *Apollo stolatus stans cum lyra.* (Pellerin.)

Caput Dianae. ℞ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΕΡΜΙΠΠΟϹ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ. ΑΡΧΙΕΡΕ. *Apollo femineus sedens d. pateram, s. lyrae innixus.* (Haym T. II. p. m. 197.)

Caput Dianae. ℞ ϹΜΥΡ. ΕΡΜΙΠΠΟΣ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ. ΑΡΧΙΕΡΕ. *Apollo femineus sedens d. pateram, s. lyrae innixus.* (Pellerin Rec. II. tab. LVIII. n. 56.)

Numum II. et III. ex ipsis iconismis conferenti patebit, utrique non modo spectatis typis et epigraphe dempto urbis nomine, sed etiam epigraphes situ plene convenire. Eorum etiam aetatem Augusti circiter aevo admovendam forma literarum E et Σ suadent. Rationem tam anxiae concordiae in numis diversarum urbium justo intervallo distantium nimirum Philadelphiae, et Smyrnae, difficile est divinare, casui vero minime tribuendam nemo non videt. Vide, quae ad similem causam numorum Alabandae et Antiochiae in moneta prioris Cariae urbis adverti.

Corona ex clypeis Macedonicis. ℞ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. *Fulmen, monogramma, omnia intra lauream.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Omnia in his urbem Macedonicam loquuntur, sed frustra quis in Macedonia urbem Philadelphiae nomine quaesiverit. Quare hactenus huic Lydiae

a) L. II. p. 121.

Digitized by Google

urbi tribuuntur. Similes clypei obſervantur etiam in nonnullis numis Paeſti Lucaniae.

* * *

ΔΗΜΟC. *Caput diadematum.* Ꝛ ΦΙΑΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΠΗΓΗ. *Figura humi ſedens ſ. urnae innixa, ex qua aqua profluit.* AE. II. (Pembrock.)

Fons Philadelpheńſium anonymus in hoc numo memoratur. Vide, quae de his fontibus in numis docebimus Vol. IV. in tractatu de Fluviis.

AE. R.

Imperatorii

A Nerone usque ad Herennium, cujus numus eſt apud Haymium. Marcianae numum vulgavit Arigonius.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΕΦΕCΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Templum, ante quod ſtans mulier ſigillum Dianae Epheſiae tenet; ei ad ſiniſtram adſtant duo viri ſeminudi,* in numo Decii. (de Camps.)

Cum in concordiae numis plerumque ſe offerant utriusque urbis ſymbola, certum eſt, mulierem cum Dianae Epheſiae ſigno ſtantem indicare Epheſum, viros duos tanquam *fratres ſeſe amantes* Philadelphiam. Quanquam non obſcure hoc typo videatur efficta fabula Iphigeniae, Orestis, ac Pyladis in Tauride, ut iconiſmum ipſum intuenti poſſit videri veriſimile.

Imperatoris nomen, nempe *Flaviae*, ſumptum haud dubie a Veſpaſiano, aut forte verius a Tito et Domitiano, quod eſſe debebant, *philadelphis*, ſaepius occurrit tam in autonomis, quam imperatoriis. Primum legitur in numo Domitiani adhuc Caeſaris: ΦΛΑΟΤ. ΦΙΑΑΔΕΛΦΕΩΝ. (Pellerin.) In reliquis ſolum ΦΛ. praefigitur.

Magiſtratus: ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. in autonomo deſcripto.

Archon: ac primum in numo Trajani ſic notatus: Є. ΤΡЄΒ. ΝΙΓΡΟΤ. ΑΡ. ΠΡ. Β. id eſt: ΑΡχοντος ΠΡωτε Β. (Pellerin.) In numo Antinoi: ЄΠΙ. ΑΙΛ. ΚΑΠΙΤΩΝΟC. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Β. (Vaill.) et in nonnullis aliis.

Neocoratus indicatur inde ab Antinoo, et notatur etiam ſaepe in autonomis.

Concordia cum Smyrna et Epheſo in numis citatis.

AE. R.

SAETTENI.

Hi ſcriptoribus omnibus ignoti numorum beneficio revixere. Lydiae hos vindicant numi cum inſcriptis Hermo, et Hyllo fluviis, de quibus infra.

Autonomi:

Complures ſunt apud Pellerinium, et in muſeo Caeſareo.

Epigraphe conſtans: CAIΤΤΗΝΩΝ. tam in autonomis, quam imperatoriis.

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. vel ΔΗΜΟC.

ЄΡΜΟC. *Fluvius decumbens.*

Ceterum variorum deorum in his occurrunt effigies.

AE. RR.

Imperatorii

Ab Hadriano, cujus numus eſt in le Bret teſte Panelio, usque ad Saloninam, cujus numum edidit Arigonius.

Epigraphe CAIΤΤΗΝΩΝ. Vaillantii

Digitized by Google

CAETΩN in numo Hadriani fallit, nam legendum: CA. ЄT. ΘN., et eſt Samoſatorum, ut in his dicetur.

Typi varii, praecipue Herculis.

Magiſtratus archon inde a M. Aurelio. In numo Gordiani: ЄΠ. AI. ATTAAIANOT. ΥIOT. ΠIACOT. APX. A. TO. B. Archon ATTIKOC. eſt in autonomo. (Panel Ciſtoph. p. 41.)

Mentio ſitus a binis fluviis:

ЄPMOC. *Fluvius decumbens*, Aurelii, Mamaeae, Otaciliae, et in autonomo. (Vaill. Arigoni, Pellerin.) at quod inſolens, juxta eandem epigraphen in numo Aurelii eſt *Hercules ſtans*, (Vaill.) in quo cum nonnulli legerent APMOCAITTHNΩN pro CAITTHNΩN. ЄPMOC., eum perperam Armoſata Armeniae transtulerunt, ut docebimus in numis regum Armeniae.

TAAOC. *Fluvius decumbens*, Tranquillinae. (Vaill.)

Hyllum exire in Hermum, docent Plinius et Strabo, qui praeterea addit, eum quoque vocari *Phrygium*. Videntur ergo Sarteni ad utriusque confluentem poſiti, quod egregie confirmat typus in numo Gordiani: *Menſis ſtans inter duos fluvios decumbentes*. (Vaill.)

AE. KR.

SARDES.

Ad Pactolum fl., vetuſtorum Lydiae regum ſedes, in paucis olim opulenta. De hujus urbis re monetaria vetere praeclare eſt meritus Cl. Belleyus, [a]) ex cujus commentariis magnam eorum, quae coram dabimus, partem me hauſiſſe profiteor.

Autonomi:

ZЄTC. ATΔIOC. *Caput Iovis diadematum.* ℞ CAPΔIANΩN. *Hercules ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

Similis adverſa. ℞ ΘЄA. PΩMH. *Roma ſedens d. Victoriolam.* AE. II. (Num. Graec. muſei Benedicti p. 11. et princ. de Waldeck.)

Iovis cultus apud Sardianos inclytus. Sic et in eorum marmore habemus Bonatum IЄPЄA. MЄГIΣTOT. ΠOΛIЄΩΣ. ΔIOΣ. - - - - AГΩNOΘЄTHN. ΔIAPIΩN, *Iudorum Iovis*, niſi legendum ΔIAΣIΩN ſecundum Meurſium. [b]) Numum alterum, etſi urbis nomen non addatur, huc pertinere, praecedens conjicere facit.

* * *

CAPΔIC. *Caput muliebre turritum.* ℞ CAPΔIANΩN. B. NЄΩKOPΩN. *Dea velata ſedens inter ſpicam et papaver.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

In antica exhibetur genius urbis, in averſa Proſerpina, ut dicetur in imperatoriis.

* * *

MHN. ACKHNOC. *Pratoxat Menſis.* ℞ CAPΔIANΩN. B. NЄΩKOPΩN. ЄPMOC. *Hermus fl. decumbens.* AE. (Haym.)

ACKHNOC eſt cognomen *Menſis*, aliis Luni, qui alibi alia habuit cognomina etiam in numis, quae collegit Belleyus. [c])

a) B. L. T. XVIII. p. 115. b) Graec. ſer. c) l. c. p. 135.

Digitized by Google

* * *

Caput Herculis nudum. ℞ CAPΔIANΩN. *Omphale gradiens cum Herculis omni cultu.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Fuit Omphale Iardani Lydorum regis filia, cujus amore inſaniens Herculeſ ſtamen duxit, ipſa interea amaſii clavam et leonis exuvias deferente. Idem argumentum ſupra in Maeoniae moneta vidimus. Magnum Herculis in Lydorum hiſtoria nomen, cujus poſteritas genti diu praefuit teſte Herodoto. a)

* * *

TMΩΛOC. *Caput ſenile barbatum pampinis coronatum.* ℞ CAPΔIANΩN. *Bacchus ſedens d. cantharum.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 40.)

Plinius: *Celebratur Lydia maxime Sardibus in latere Tmoli, qui antea Timolus appellabatur, vitibus conſitus.* Vnde Bacchus in numo. Tmolus credebatur Martis filius, a quo monti nomen inditum, ut narrat Plutarchus. b) Pampino coronatur propter vitium in eo abundantiam, quam praedicant Plinius, ut dictum, et ſaepe Ovidius, aliique. Tmolus etiam fingitur in numis Tmoli, de qua infra.

* * *

Caput virile imberbe laureatum. ℞ ΣAPΔIANΩN. *Figura nuda ſtans d. extenta avim, ſ. demiſſa ramum, addito etiam magiſtratu, omnia intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Obvii ſunt hi Sardianorum numi, et hactenus deſcriptos aetate praevertunt. Caput anticae videtur eſſe Herculis Tyrii, de quo in imperatoriis, at partis averſae argumentum mihi ignotum.

* * *

Ciſtophori inſignes in hac urbe cuſi ſunt, ſed quos collectos vide in tractatu de his ſingulari.

AR. ciſtophori RRR. AE. C.

Imperatorii.

Auguſti numis jam inſcribitur ΣAP-ΔIANΩN, ſed ſemper in conſortio cum ΠEPΓAMHNΩN, et veriſimile eſt ex typis, apud Pergamum eos ſignatos. Certi ſunt a Druſo juniore usque ad Saloninam. Hos inter memorabilis: ΔPOΥ-ΣOΣ. ΓEPMANIKOΣ. KAIΣAPEΣ. NEOI. ΘEOI. ΦIΛAΔEΛΦOI. AΔEΛΦOI. *Druſus junior et Germanicus ſedentes,* (Vaill. Morelli.) de quo agetur uberius in moneta Germanici. Item numi Octaviae Neronis et Vitellii. (Seſtini Lett. T. IV. p. 122. 123.)

* * *

Typi illuſtriores:

Proſerpinae cultus apud Sardianos praecipuus, in numis enim ſaepe proponitur aut ſola ipſa, aut a Plutone rapta. In numo Concordiae cum Epheſo ipſa et Diana Epheſia ſtantes. Conſtituti etiam ludi KOPAIA, de quibus infra, ubi et plura de Proſerpina proponentur.

ΠAΦIH. CAPΔIANΩN. *Templum Veneris Paphiae*, quale illud fingitur in numis Cypriorum. Ejus cultum apud Sardes et Pergamum receptum, teſtantur

a) L. I. c. 7. b) de flum. in Pactolo.

Digitized by Google

utriusque urbis numi, et Sardium quidem copioſi ab Hadriano usque ad Gordianum. De Venere Paphia vide plura in Papho Cypri.

Caput Herculis imberbe laureatum, in numis Neronis. (Haym T. II. tab. 28.)

Eſt hic luculentus Hercules Tyrius, cujus adeo honores a Sardianis admiſsi ſunt perinde ac Veneris Paphiae. Idem caput etiam in autonomis vidimus.

Vir barbatus ſtans aut ſedens d. fulmen, ſ. infantem geſtat, in numis Antinoi. (Vaill. Patin. Muſ. Caeſ.)

Vaillantius hoc typo Saturnum credidit exhiberi, qui devorare filium parat, ſed verius eſt Iuppiter Bacchum Pyrigenem, ſeu inter fulmina enixum, ſinu fovens. Vide, quae huc ſpectantia ad ſimilem Laodiceae Phrygiae numum olim obſervavi. [a]) Praeclare ſecundum hunc typum loquitur de ſe urbs Sardes iu epigrammate Macedonii, [b])

Αυτη και Βρομιῳ γενομην τροφος, ἐν δε κεραυνῳ
Εδρακον ἐυρυτερῳ φωτι φαεινομενον.

Ipſa etiam Baccho fui nutrix, et inter fulmina
Eum vidi latiore lumine collucentem.

Cauſam, cur hanc averſam Sardiani cum Antinoo conjunxerint, dabimus in numis hujus herois.

* * *

Magiſtratus in nonnullis ſcribitur ſine mentione dignitatis. Sic: ΕΠΙ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΚΛΕΩΝΟϹ. in numo Druſi jun. (Vaill.) ΜΝΑΣΕΑΣ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. Germanici. (Vaill.) ΕΠΙ. ΜΙΝΔΙΩ. Α. ΤΟ. Β. Octaviae Neronis. (Seſtini Lett. T. IV. p. 123.)

Proconſul:

ΓΑΙΟΥ. ΑΣΙΝΙΟΥ. ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. in numis Druſi jun. et Germanici conjunctorum. (Morelli.)

De hoc C. Aſinio Pollione vide numos gentis Aſiniae.

ΕΠΙ. Β. ΤΟΥΛΛΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. in numo Trajani, quem citat Belleyus ex muſeo Pellerinii, [c]) ſed in numis a Pellerinio ipſo editis non reperitur, et incertum etiam, quis fuerit hic Β. ΤΟΥΛΛΟΣ.

Archon legitur frequenter inde a Nerone usque ad exitum. Sic: ΕΠΙ. ΜΙΝΔΙΟΥ. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Β. in numo Neronis. (Pellerin.) Harduinus το ΑΡΧ. in numis hujus urbis explet legendo *ΑΡΧιερευς*, ſed perperam, nam in numo Caracallae plenius ſcribitur ΑΡΧΟΝ. In numo Valeriani apud Pellerinium inſolens epigraphe: ΕΠΙ. ΔΟΜ. ΡΟΥΦΟΥ. ΑCΙΑΡΧ. Κ. ΥΙΟΥ. Τ. ΑCΙ. ΑΡΧ. Α. *et filio Aſiarchae archonte primo.*

Praetor in aliquot Sardianorum numis legitur: ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥϹ. in numo Aurelii, quem Belleyus ex Harduino hauſerit. Pellerinius in autonomo legit: ΣΤΡΑ. ΕΙΟ. ΛΙΒΩΝΙΑΝΟΥ. An hic magiſtratus idem cum Liboniano, qui a Vaillantio ex numo Trajani ſic deſcribitur: ΑΡ. ΙΟ. ΛΙΒΩΝΙΑΝΟΥ. et qui adeo archon, non praetor dicitur? An Sardibus archon et praetor idem erat, et uterque promiſcue acceptus, de quo jure dubitat Belleyus? [d]) Certe idem numos binos citat, in quibus unus idemque vir ſimul archon, ſimul praetor dicitur, et quidem numum Caracallae: ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΚΟΡ. ΟΥΕΤ-

a) Num. vet. p. 249. b) Brunck Anal. T. III. p. 120. c) l. c. p. 127. d) l. c. p. 128.

Digitized by Google

ΤΗΝΙΑΝΟΥ. ΑCΙ. ΑΡΧ. Α. (Muſ. Theup.) quanquam in hujus numi lectione ſubeſſe mendum ſuſpicer, nam idem omnino magiſtratus in numo Severi muſei Albani dicitur: ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΚΟΡ. ΟΤΕΤΤΗΝΙΑΝΟΥ. ΑCΙΑΡΧ. Δ., niſi forte et in hoc ſeparandum vocabulum, ut ſit: ΑCΙ. ΑΡΧ. Δ.; alium Otaciliae ex muſeo regio: ΕΠΙ. CΤΡ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ. ΑΡΧ. Α. Addo alium Maximini citatum ab Harduino ex muſeo regio: ΕΠΙ. CΤΡ. ΜΕΝΕCΤΡΑΤΙΑΝΟΥ. ΑΡΧ. Iſtud ex inſcriptione Sponii certum, fuiſſe etiam Sardibus praetorem, nam in ea Bonnatus dicitur CΤΡΑΤΗΓΟC. ΠΡΩΤΟC. ΔΙC. (Miſcell. p. 356.)

Ἀρχιερευς μεγας. Vnus Spanhemius numum Elagabali ex muſeo Mediceo vulgavit inſcriptum: ΓΑΛ. ΚΑΛΥΔΙΑΝΟΥ. ΑΡΧΙΕ. ΜΕΓ., quod explicat: ΑΡΧΙΕρεως ΜΕΓαλω. [a])

Aſiarcha dicitur Vettenianus in numis Severi et Caracallae ſupra in *Praetore* citatis, in quibus idem praeterea dicitur archon et ſtrategus. In numo Valeriani et Saloninae *Domitius Rufus* hac dignitate inſignitur, (Vaill. Arigoni, Pellerin.) qui ſimul Aſiarcha, ſimul Aſiarchae filius dicitur, ut vidimus paullo ante, et explicabimus amplius in tractatu de Aſiarcha.

* * *

Metropolis:

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. ΑCΙΑC. in numo Severi. (Muſ. Albani.)

* * *

ΑCΙΑC. ΛΥΔΙΑC. ΕΛΛΑΔΟC. Α. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. CΑΡΔΙC. *Caput muliebre velatum cum corona ſpicea.* Ꝟ ΕΠΙ. CΟΥΑ. ΕΡΜΟΦΙΛΟΥ. ΑCΙΑΡΧ. CΑΡΔΙΑΝΩΝ. Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Pluto Proſerpinam rapit, in aere volat Cupido, infra equos ſerpens, et calathus florum inverſus.* AE. m. m. (Seguin p. 28.)

Eadem epigraphe. Caput muliebre velatum turritum. Ꝟ *Iuppiter Nicephorus ſedens inter ſigna zodiaci.* AE. m. m. (de Camps p. 93.)

Numi hi autonomi ſignati ſunt inde a Caracalla usque ad Gordiani imperium, quia *Sulpicii Hermophili* nomen legitur in numis Caracallae, Elagabali, et Tranquillinae. Sardes ſeſe profiteri poſſe metropolin *Lydiae*, nemo negaverit, neque pro ejus aetatis urbium arrogantia mirum videatur, eam ſe praedicare metropolin *Aſiae*, nimirum proconſularis, praecipue cum Lydia vetuſtiſsimo aevo dicta fuerit Aſia, quod late probavit Cl. Prideaux, [b]) quanquam tum in hac epigraphe manifeſtam haberemus tautologiam. At eam audere ſeſe propalam vocare metropolin *Hellados*, et quidem A, id eſt: *primam*, mirum atque incredibile videatur. Enimvero Helladis nomine una fere Graecia propria ſolebat intelligi, atque iſtud provecto adhuc imperio R., nam in marmore Farneſiano, quod poſitum eſt imperante Aurelio, poſt annum certe V. C. 934., dicitur Aſclepiades viciſſe ΕΝ. ΕΘΝΕCΙΝ. ΤΡΙCΙΝ. ΙΤΑΛΙΑ. ΕΛΛΑΔΙ. ΑCΙΑ. [c]) Sed reſtringenda ſententia videtur Spanhemio, ſic ut nomine Helladis intelligenda ſit tantum portio Lydiae, ſic dicta propter Macedonas ibi

a) T. II. p. 418. b) Marm. Oxon. p. 460. c) Grut. p. 314. 1.

Digitized by Google

conſtitutos. (Tom. I. p. 618.) Verum an unquam Macedones intra Helladis fines fuere admiſsi, quos barbaros paſsim vocat Demoſthenes? Sane in marmore Athenis reperto dicitur Ruffius Feſtus ΑΝΘΥΠΑΤΟC. ЄΛΛΑΔΟC. nempe provinciae Achaiae, excluſis adeo Macedonibus, qui alium habuere proconſulem. [a]) Aliter viſum Belleyo, qui cum videret, Ionas non raro a veteribus dici *Hellenes*, Ioniam autem ipſam ſecundum Herodotum et Xenophontem aliquando partem Lydiae conſtituiſſe, cenſet, Sardes ſpectato vetere hoc Lydiae ſtatu dici potuiſſe metropolin Hellados, nempe Aſiaticae. At non credam, Sardianos veterem hunc ſuum, et non praeſentem ſtatum reſpexiſſe, et videtur veriſimilius, dici metropolin Hellados propter inhabitantes Aſiam Graecos, qui Ἕλληνες dicebantur. Sic et Auguſtus omnes, qui per Aſiam et Bithyniam habitavere, et Romani non erant, vocavit Ἕλληνας, referente Dione. [b]) Teſte Apollodoro, quem advocat Etymologicum M., [c]) Ἀτταλος ἐκ των Ἑλληνιδων πολεων οἰκητορας συναγαγων ἐκτισε πολιν, και ὠνομασεν Ἑλληνοπολιν. *Attalus conductis ex urbibus Graecis habitatoribus urbem condidit, eamque Hellenopolin vocavit.* Appianus agens de conventu provinciae Aſiae a M. Antonio Epheſi habito ait: [d]) τους δε Ἕλληνας και ὁσα ἀλλα ἐθνη την ἀμφι το Περγαμον Ασιαν νεμονται, κ. τ. λ. *Hellenas vero, et quaecunque aliae gentes vicinam Pergamo Aſiam inhabitant etc.* Dividit ergo incolas provinciae Aſiae in Graecos adventitios, Ἕλληνας, et alios, quo nomine haud dubie intelligit veteres earum regionum indigenas. Et vero diu in eo tractu duravit Ἑλληνων appellatio teſte epiſtola Alexandri Severi, quae incipit: Αυτοκρατωρ Αλεξανδρος τῳ κοινῳ των ἐν Βιθυνια Ἑλληνων. [e])

Ceterum non magnopere laboremus, an Sardiani vere de ſe hos titulos potuerint praedicare, niſi etiam velimus in jus vocare Nicaeenſes, qui ſe Ἀριους Μεγιους in numis appellavere, quae fuerunt unius Iovis epitheta, ut alia urbium Aſiaticarum arrogantiae argumenta circum eam aetatem, nimirum Pergami, Epheſi, Smyrnae, taceam, quae perinde cum hiſtoria vera componi vix poſſunt. Permiſere Romani Graeculis privatas has de ſingulorum excellentia contentiones, quibus per ambitionem immerſi omitterent ſe negotiis publicis miſcere. Infra videbimus, Trallianos ſe quoque in numis dixiſſe ΠΡΩΤΟΥC. ЄΛΛΑΔΟC, nullo certe alio jure, niſi quod libido ſeſe prae aliis *efferendi* ſuggeſsit. Vide plures alias conjecturas a Spanhemio ad explicandam ſingularem hanc epigraphen propoſitas. [f])

* * *

Neocoratus primum comparet in numo Antinoi: CΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. (Vaill.) In numis Severi: B. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. (Vaill.) Caracallae B. Γ. vel ΤΡΙC. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. (Vaill.) Deinceps lex variat, nam in numis Elagabali ſcribitur B. et Γ. (Vaill. Pellerin Suppl. II. p. 80.) Alexandri B. Gordiani B. et Γ. Tranquillinae et Philippi Γ., in Otacilia et Gallieno B, in Salonina Γ. Ex numo

a) Gruter p. 464. 7. b) L. LI. §. 20. c) in Ἑλληνοπολις. d) Bell. civ. L. V. c. 4. e) Digg. L. XLIX. tit. 1. §. 25. f) Tom. I. p. 618.

Digitized by Google

Caracallae, in quo ſcribitur ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, et ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., docemur, Sardes vivo adhuc Geta nondum fuiſſe tertium neocoras. Pellerinius tertium neocoratum conceſſum ab Elagabalo adſerit, quia, inquit, numi cum tertio neocoratu, quos Vaillantius Caracallae tribuit, verius ſunt Elagabali. [a]) Quod vero ſingulare eſt, et unici forte exempli, Sardianos Fl. Leonis adhuc aetate monumentis ſuis inſcripſiſſe neocoratum, docet marmor a Peyſſonnelo apud Sardes repertum, in quo legitur: ЄΝ. ΤΗ. ΛΑΜΠροτατῃ ΚΑΙ. ΔΙC. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. CΑΡΔιανων ΜΗΤΡΟΠολει. [b]) Eſſe vero marmor illud in haec tempora referendum, teſtatur primum indictionis numerus notis aliis chronologicis conjunctus, deinde praecipue, quod ibi mentio fit ΦΛ. ΑЄΟΝΤΟC. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟC.

* * *

Commune. In numis Druſi jun. et Germanici juxta ſedentium coronae quernae inſcribitur: ΚΟΙΝΟΝ. ΑΣΙΑΣ. Recte conjicit Belleyus, notari ludos apud Pergamum in Auguſti honorem permittente ipſo Auguſto celebratos a Graecis Aſiaticis, ut docet Dio, [c]) quibus acceſsiſſe Sardianos non modo per viciniam veriſimile eſt, ſed etiam, quia ex numis Auguſti vidimus, jam ſub hoc Sardianos et Pergamenos junxiſſe ſacrorum ſocietatem.

ЄΠ. ΑΝ. ΡΟΥΦΟΥ. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Δ. ΚΟΙΝΟC. ΑCΙΑC. *intra coronam*, Domnae. (Arigoni.)

* * *

Ludi:

ΚΟΡΑΙΑ. in numo Caracallae: ЄΠΙ. ΑΝ. ΡΟΥΦΟΥ. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Γ. ΚΟΡΑΙΑ. ΑΚΤΙΑ. CΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΔΙC. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. *Proſerpina adverſa ſedens capite tutulato, et a ſummo ad imum velata, hinc papaver, inde ſpica.* (Pellerin Rec. III. p. 164.) In numo Elagabali: *Ipſa ſedens eodem cultu intra 4. urnas.* (Pellerin Suppl. II. p. 80.) Sic ornata eſt in autonomo muſei Caeſarei, quem citavi. Ex his apparet, ſpicam et papaver propria eſſe Proſerpinae attributa. De ludis Coraeis vide tractatum de ludis.

ΑΚΤΙΑ mox vidimus cum Coraeis conjuncta, Apollo Actius comparet in numo Antinoi. (Muſ. Farn. T. VI. tab. 40.)

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. *Concordia ſtans inter Caracallam et Getam*, Severi. (Vaill.)

ΧΡΥCΑΝΘΙΝΑ, vel ΧΡΥCΑΝΘЄΙΝΑ, in Pelleriniano Severi ΧΡΥCΑΝΘЄΙΑ. Horum frequens mentio in Sardianorum numis inde a Severo. Quae ad hos ludos pertinent, vide explicata in tractatu de ludis.

CЄΒΗΡЄΙΑ. In citato Pellerinii numo ludi Severiani junguntur cum Chryſanthinis.

* * *

Concordia:

Cum *Pergamo* in numis Auguſti, de quibus ſupra. In numis Domitiani: ΔΗΜΟC. CΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΔΗΜΟC. ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Duo viri togati et barbati jungunt dexteras.* (Vaill.) Sunt hi forte Iuppiter Sardianorum, et Aeſculapius

a) Mel. II. p. 291. b) Peyſſonnel Voyage p. 346. c) L. LI. §. 20.

Digitized by Google

Pergamenorum, ut dictum in Pergamo. In numo ſimili Spanhemius legit: ΔΗΜΟC. CΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΔΗΜΟC. CΜΥΡΝΑΙΩΝ. [a])

Cum *Epheſo*, *Diana Epheſia et Proſerpina ſtantes*, Aurelii, aliorumque. (Vaill.)

Omitto ignobiliores alios.

Huc etiam pertinet numus Claudii, in quo Morellius et Patinus legerunt: ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΑΜΑΣΙΑΣ typo *Palladis ſtantis*, at veriſimiliter, ut jam advertit Belleyus, hic numus idem eſt cum alio, quem Vaillantius in numis Germanici vulgavit, in quo ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΜΝΑΣΕΑΣ., et item Pallas ſtans.

* * *

Mentio ſitus:

I. a Tmolo monte: ΤΜΩΛΟC, in autonomo, de quo ſupra.

II. ab Hermo fluvio: ЄΡΜΟC. in autonomo citato, et in numo Sabinae, in utroque *fluvius decumbens*. Sardes quidem aurifero Pactolo adfixae fuere, ſed qui paullo infra in Hermum exivit.

Hunc ſitum comprobat etiam memoratum ſupra Macedonii epigramma: [b])

Τμωλῳ ὑπ' ἠνεμοεντι, ῥοην παρα Μαιονος Ερμω,
Σαρδιες, ἡ Λυδων ἐξοχος εἰμι πολις.
Tmolo ſub ventoſo, propter fluenta Maeonii Hermi
Sardes, Lydorum praeſtans ſum urbs.
AE. C.

SILANDVS.

Cellario praeterita, tantum in Notitiis inter Lydiae urbes recenſetur. Vide Buonarrotum. [c])

Autonomi:

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. Χ CΙΛΑΝΔЄΩΝ. *Iuppiter ſedens d. pateram.* AE. I. (Pellerin.)

ЄΔЄΝΟ. *Caput barbatum nudum.* Χ CΙΛΑΝΔЄΩΝ. *Leo gradiens.* AE. II. (Hunter.)

In hujus antica haud dubium eſt caput Herculis, ſuffragante etiam leone partis averſae, ſed quid ſignificet ſcriptum juxta ЄΔЄΝΟ, mihi ignotum.

AE. RRRR.

Imperatorii

Domitiani, Domitiae, Caracallae, (Pellerin.) Commodi. (Vaill.) Typis obviis.

Magiſtratus:

Praetor: ЄΠΙ. ΔΗΜΟΦΙΛΟΥ. CΤΡΑΤ. B. Domitiani. (Pellerin Rec. III. p. 215.)

Archon, ſummus ſacerdos: ЄΠΙ. ΑΡΧΙЄΡЄΩC. - - ΤΑΤΙΑΝΟΥ. *ΚΑΡΧ.* in numo Commodi, quem ex muſeo Carpegna dedit Vaillantius, qui hunc Tatianum una *ſummum ſacerdotem*, et *archontem* facit, at Buonarrotius, qui eundem numum commemorat, plura in explicatione τῦ ΚΑΡΧ. adfert, quae nullo poſſunt pacto admitti. [d]) Verum numus hic, ut ectypon prodit, magis eſt vitiatus, quam ut certi quid de ejus lectione poſsit adfirmari. Magis integer ſerius editus in muſeo Albani, in quo legitur ſic: K. ΑΡΧ. id eſt: Καὶ ΑΡΧωνι, quo confirmatur ſententia Vaillantii, eundem Tatianum ſimul ſummum ſacerdotem, ſimul archontem ſtatuentis, cujus ſimi-

a) Tom. I. p. 136. b) Anal. Brunck T. III. p. 120. c) Obſerv. p. 148. d) l. c.

Digitized by Google

le exemplum dabunt etiam proximae Temenothyrae.

AE. RRR.

TABALA.

In Notitiis frequenter legitur *Gabala* pro *Tabala*, et Lydiae ea urbibus inferitur, at ex fontibus aliis magis sinceris, ac praecipue numis praeeuntibus restituendum esse *Tabala*, praeclare evincit Wesselingus, [a]) saniore utique consilio, quam illud Harduini fuit, qui ex Notitiis luxatis corrigendos numos suasit, cum contrarium potius sana ratio exigat. [b]) Evenit huic Tabalae, mutando nimirum perperam Τ in Γ, quod evenisse docui Tyliso Cretae, et fuit hoc notum librariorum fatum, ut saepe Γ pro Τ intruderent. Reliquis, quod sciam, scriptoribus haec urbs plane ignota. Pellerinius ait, unum Herodotum hujus Tabalae meminisse, qui eam in Lydia ad Ioniae fines constituit. In hoc reperio tantum ἐπι τῆς συμπολιορκησαντὰς Ταβάλου. [c]) Verum hic Tabalus urbs non fuit, sed homo Persa, quem Cyrus, ut in praecedentibus dictum, [d]) Sardibus praefecit. An alibi Tabalae meminerit, ignoro. In rebus minus obviis citandi adcurate sunt fontes, quod constanter negligit Pellerinius.

Autonomi:

ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. Ϫ ΤΑΒΑΛΕΩΝ. ЄΡΜΟϹ. *Fluvius decumbens.* AE. II. (Mus. Caes. Pellerin, Haym.)

AE. RRR.

Imperatorii

Commodi et Caracallae. (Vaill.) In posteriore *Amazon eques.*

Magistratus praetor in utroque.

Mentio fitus a fluvio Hermo in autonomis.

AE. RRRR.

TEMENOTHYRAE.

A Pausania in Lydia collocantur, [e]) a Notitiis in Phrygia, ceterum exiguae famae.

Autonomi:

ΔΗΜΟϹ. *Caput barbatum nudum.* Ϫ ΤΗΜЄΝΟΘΥΡЄΩΝ. *Iuppiter sedens.* AE. II. (Pellerin in urbib. Phryg.)

ЄΠΙ. Λ. ΤΥΛΛΙ. *Caput muliebre.* Ϫ *Eadem epigraphe. Mulier stans d. spicas, s. hastam.* AE. III. (Pellerin.)

ΙЄΡΑ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. Ϫ ЄΠΙ. Μ. ΤΥΛΛΙ. ΤΗΜЄΝΟΘΥΡЄΩΝ. *Mensis stans.* AE. (Pembrock.)

ЄΠΙ. Μ. ΤΥΛΛΙ. *Caput muliebre velatum, juxta pectus duae spicae.* Ϫ ΤΡΙΜЄΝΟΘΥΡЄΩΝ. *Diana Ephesia.* AE. III. (Seguin p. 87.)

In numo hoc postremo primum Seguinus, deinde Vaillantius [f]) urbis nomen legerunt ΤΡΙΜЄΝΟΘΥΡЄΩΝ, et adeo tribuerunt *Trimenothuritis* Ptolemaei, Phrygiae vel Mysiae populo, sed qui in codicibus varie scribuntur. Ille inscriptione anticae M. Tullium Cimbrum Caesaris percussorem, hic M. Tullium Ciceronem indicari credidit. Com-

a) in not. ad Hierocl. p. 670. b) Num. ill. in Γαβαλα. c) L. I. c. 161. d) cap. 153. e) L. I. c. 35. f) in Fam. Tull.

Digitized by Google

bius quaesito in ΘΥΡΕΩΝ. urbis nomine numum suum Thyreo Acarnaniae largitus est. [a]) Lectionem sanam restituerunt Harduinus [b]) et Morellius. [c]) Illis refutandis, qui nomine Tullii sive Cimbrum, sive Ciceronem indicari credidere, non immorabor, cum numus vel obiter inspectus continuo prodat, eum tam remotae aetatis nullo pacto esse posse, quin vultus lineamenta non obscure Tranquillinam eloquuntur sub Cereris imagine propositam, ut eo aevo in Asia proconsulari mos obtinuit. Censet Pellerinius, etiam epigraphen M. TTAAI. ex suo integro corrigendam, legendumque videri Λ. TTAAI. Verum numus Pembrockianus, et modo laudatus Hunterianus Combii M pro Λ efferunt. Est adeo hic Tyllius certus magistratus domesticus.

* * *

Caput Palladis. Ꝛ ΝΕΙΚΟΜΑΧΟC. ΑΡΧ. ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΤCΙ. *Ara, supra quam serpens adsurgens.* AE. III. (Mus. Cael.) In alio: *Leo gradiens.* (Liebe p. 201.)

ΙΕΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. Ꝛ ΝΕΙΚΟΜΑΧΟC. ΑΡΧΙΕΡΕΤC. ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΤCΙ. AE. m. m., quem obiter citat Patinus. (Impp. p. 3.)

ΚΤΙCΤΗC. *Caput Herculis.* Ꝛ ΝΙΚΟΜΑΧΟC. ΑΡΧΙΕΡ. Α. ΤΟ. Β. (Harduin.)

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Caput Romae.* Ꝛ ΝΕΙΚΟΜΑΧΟC. ΑΡΧΙΕΡΑ. - - - Α. ΤΟ. Β. (Patinus ibid.)

ΙΕΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. Ꝛ ΑΡΟΥ. Μ. ΝΕΙΚΟΜΑΧΟC. ΑΡΧΙΕΡΕΤC. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Β. ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΤCΙ. *Hercules coram Palladis statua exurens capita hydrae.* (Pellerin Mel. I. p. 71.)

Omnes hi numi certe signati sunt imperante Philippo, nam in numo Otaciliae apud Haymium [d]) legitur: ΝΕΙΚΟΜΑΧΟC. ΑΡΧΙΕΡΕ. Patet item, το ΑΡΧ. numorum, quos primo loco dedi, notare Αρχιερεα, non archontem, quamvis, ut continuo dicetur, archon ordinarius fuerit hujus urbis magistratus.

Ex numis III. et IV. argui posset, non modo summum sacerdotium fuisse iteratum, sed etiam summum sacerdotem alium fuisse primum, alium dignitate secundum, verum in his numis Α. ΤΟ. Β. referendum esse ad munus archontis, quod una cum summo sacerdotio gesserit Nicomachus, intelligimus ex insigni numo sedis V. Mox supra in numis Silandi eundem simul archontem, simul summum sacerdotem vidimus.

AE. R.

Imperatorii

A Gordiano usque ad Saloninum. (Vaillant, Haym.)

Epigraphe in omnibus: ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΤCΙ addito archontis et αρχιερεως nomine. Vide, quae de hoc inscriptionis modo observabimus in tractatu de formula ΑΝΕΘΗΚΕΝ.

Typi obvii.

Magistratus in autonomis nonnunquam nude positus.

Summus sacerdos: ΑΡΧΙΕ. in numo Otaciliae. (Haym.) In autonomis Nicomachus frequenter sic compellatur sed qui, ut vidimus, una archon fuit.

a) Mus. Hunter p. 335. b) in Temenothyrae c) in Fam. Tull. d) T. II. p. m. 368.

Digitized by Google

Archon: ΛΟΛ. ΞΕΝΟΦΙΛΟC. ΑΡΧ. A. TO. B. in numo Gordiani. (Vaill.) — ΚΛΕΟΒΟΤΛΟC. ΑΡΧΩΝ. A. Valeriani ſen. (Vaill.)

Numum Gallieni argenteum max. mod. ΚΛΙCΑΡΕΩΝ. ΒΑΓΗΝΩΝ. ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΩΝ vide ſupra in Bagis.

AE. RR.

THYATIRA.

Sardes inter ac Pergamum ad Lycum fl. ſecundum Plinium et Ptolemaeum, ſed Peyſſonelus putat legendum: *ad Caicum*, qui et plura alia ad hujus urbis ſitum ſtatumque pertinentia vulgavit in itinere ſuo Thyatireno.

Autonomi:

ΒΟΡΕΙΤΗΝΗ. *Caput Dianae, prominente in aliquibus retro pharetra.* ℞ ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ. vel: ΘΥΑΤ. Κ. CΜΥΡ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Typis variis.* AE. III. (Pellerin, Haym, Hunter. Muſ. Caeſ.)

Hoc nomine Dianam a Thyatirenis cultam fuiſſe non hi modo numi teſtantur, ſed et marmor vulgatum a Smithio, [a]) in quo legitur: ΑΡΤΕΜΙΔΙ. ΟΡΕΙΤΙΝΗ. Peyſſonnelus, qui idem marmor ſerius inſpexit: rectius legit ΟΡΕΙΤΗΝΗ, [b]) quam lectionem amplexus eſt etiam Cl. Durandus, ut confirmaret titulum *Montanae* in marmore ſuo Dianae datum. [c]) Verum haud dubie docentibus numis ſcriptum erit ΒΟΡΕΙΤΗΝΗ. Perperam etiam Harduinus in numo ſuo legit ΔΟΡΕΙCΗΝΗ. Non adridet etymologia a Borea ſumpta, quam eruditis proponit Haymius, ut jam alias diſputavi, [d]) quo loco et docui, veriſimile videri, vocabulum ΒΟΡΕΙΤΗΝΗ. nequaquam ex lingua Graeca eſſe petendum, ſed ex antiqua ejus tractus, perinde ac alia Dianae cognomina, *Bendyos* apud Thracas, *Britomartis* apud Cretes etc: Dianam ΠΕΡΣΙΚΗΝ, atque adeo hanc quoque ex barbaro petitam habuit. Hierocaeſarea Thyatirae admodum vicina. Refert Pauſanias, [e]) in hac Hierocaeſarea ſacerdotem, cum ſacris operaretur, barbara deorum vocabula, Graecis nequaquam intellecta, pronunciaſſe, cujus generis dubium non eſt, eſſe quoque hanc eandem Boritenen. Teſte Strabone [f]) in una Cibyra Phrygiae quatuor fuere linguae, Lydia, Piſidia, Solymorum, Graeca. De hac linguarum per Aſiam minorem varietate vide Harduinum. [g])

ΘΥΑΤΕΙΡΑ. *Caput muliebre velatum turritum.* (Theup. Peyſſonnel Voy. p. 256.)

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. ℞ ЄΠΙ. CΤΡΑ. Μ. ΑΥΡ. ΦΑЄΙΝΟΥ. Β. ΘΥΑΤЄΙΡΗΝΩΝ. *Fluvius imberbis decumbens d. arborem tenet, f. urnam, pro pedibus bos.* AE. m. m. (Muſ. Albani, Muſ. Florent. tab. CX.)

Plures autonomos alios proponunt Pellerinius et Hunterus, ſed ex quibus nihil dignum eruas.

AE. RR.

---

a) Notit. 7. eccleſ. Aſiae p. 20. b) Voyage p. 253. c) Diſſert. degli ant. eacciatori. Torino. d) Num. vet. p. 268. e) L. V. c. 27. f) L. XIII. in fine. g) Num. ill. ſub Hierap. Phryg.

Digitized by Google

Imperatorii.

Ab Auguſto usque ad Valerianum.

Typi:

Bipennis ſola frequenter, *Amazon ſtans*, in numo Criſpinae, (Vaill.) *Eques*, (Pellerin Suppl. II. p. 76.) quin et *Apollo ſtans ad aram d. tenens ramum luſtralem, ſ. bipennem*, (Pellerin Mel. I. p. 100.) quibus typis docemur, credidiſſe populares, ſe ab Amazone Thyatira deſcendere, etſi ejus nominis etymologias alias proponat Stephanus dignas ejus aetatis grammatico.

Amphion et Zethus novercam Dircen tauro raptantes, in numo max. mod. Caracallae. (Muſ. Caeſ.)

Simile argumentum eſt etiam in numo Severi Acraſi Lydiae ſignato, et in contorniato. Priorem olim delineatum edidi, [a]) mirumque tum viſum, in Lydiae urbis numo proponi factum, quod longe ab Lydia in Boeotiae finibus peragebatur. Rationem, quam ibi propoſueram, jam tum leviſsimae conjecturae inſtar habui; at cum ſerius in ſimilem Acraſi numum offenderem, mythologiam adcuratius excuſsi, ac tum vidi, Lydiam, ac praecipue tractum, in quo ſita fuit Thyatira, cum Amphione proxime connecti. Fuit Tantalus hujus viciniae rex, cujus et inſigne monumentum ſe in Sipylo monte vidiſſe, tradit Pauſanias, [b]) quin et Sipyli ſedem eum fixiſſe auctor eſt Apollodorus, [c]) quae urbs *Tantalis* ab eodem Tantalo antea vocabatur teſtibus Plinio, et Solino, ſed quam terrae motu everſam iidem et Strabo prodidere. Fuit autem Thyatira noſtra Sipylo vicina. Tantali filius fuit Pelops. Ab hoc credam Thyatiram *Pelopiae* nomen abſtuliſſe, quod ei fuiſſe pervetuſtum memorant Plinius et Stephanus. Ejusdem Tantali filia fuit Niobe noſtro huic Amphioni nupta, qui juvante fratre Zetho Dircen novercam ſummi criminis adverſus matrem ſuam Antiopen convictam ferocienti tauro alligavit, praeſentis numi argumentum. Ipſam Nioben poſt prolium ſuarum funera rediiſſe Sipylum ad patrem Tantalum, ibique in ſaxum commutatam eodem loco tradit Apollodorus, et Pauſanias. [d]) Celebre iſtud Amphionis factum cum ad ſe propter agnationem pertinere crederent Thyatireni, honorificum id ſibi duxere, illud in moneta proponere.

Vulcanus ſedens galeam ſuper incude fabricat, adſtat Pallas ſ. clypeum tenens, in numo Commodi. (Num. max. mod. reg. Gall.)

Narrat Apollodorus, [e]) Palladem ad Vulcanum acceſsiſſe armorum cauſa, quae ſibi fabricari petierat. Faber tum oblatam ſibi occaſionem ratus potiundi ejus deae, quam pridem Iuppiter ejus arbitrio permiſerat, [f]) cum votis ſuis reluctari pergeret, fecit ea, quae honeſtius reticentur. Natus illo caſu Erichthonius in ſerpentem deſinens, cum adoleviſſet, Athenarum rex. Eandem fabulam recitat Hyginus. [g])

* * *

Sol adverſus inſiſtens iridi, infra quam tres leones, et caput tauri, in numo Alexandri.

a) Num. vet. p. 269. b) L. II. c. 22. c) L. III. §. 6. d) L. I. c. 21. e) L. III. c. 13. §. 6. f) Lucian. dial. deor. 8. g) Fab. 166.

Digitized by Google

His verbis numum descripsit Pellerinius, at secundum iconismum currus est a tribus leonibus tractus, cujus supremae compagi, quam pro iride habuit, insistit sol adversus.

Magistratus praetor, neque alius, inde a Commodo, sic: ЄΠΙ. CTPA. ΚΛ. CTPATΩNЄIKIANOT. NЄΩ. Caracallae. (Mus. Caes.) quo in numo Stratonicianus dicitur neocorus. Sic et in marmore Thyatirae reperto Alphenus dicitur NЄΩΚOPOC. TΩT. CЄBACTOT. *Caracallae.* (Peyssonnel Voy. p. 280.)

* * *

Neocoratum urbi concessum dedit Harduinus ex numo Tristani, sed quem nullus praeterea alius in numis reperit.

* * *

Ludi:

ATTOTCTЄIA. ΠTΘIA. *intra coronam*, Caracallae. (Mus. Caes.)

ATTOTCTЄIA. APICTA. ΘATMΠ. *Duae urnae*, Valeriani. (Vaill.)

ΠTΘIA, *urna*, Caracallae. (Vaill.)

IЄPЄIA. AΓΩN. ΘATM. *Duae urnae*, Alexandri, (Vaill.) sed videtur lectio suspecta.

* * *

Concordia cum Smyrna: ΘTAT. K. CMTP. OMONOIA, vel etiam scriptum plenius, in numis Gordiani, (Vaill.) et in autonomis supra citatis, in quorum antica est BOPЄITHNH.

AE. R.

THYESSVS.

Vrbes hoc nomine binas unus Stephanus prodidit, quarum unam in Lydia locat, sic dictam a Thyesso caupone, alteram in Pisidia.

Autonomus.

Caput juvenile. Ϫ ΘTЄSΣΣЄΩN. *Pilum hastae.* AE. III. (Pellerin.)

Vtrius Thyessi numus hic sit, difficile est decidere. Pellerinius priorem maluit.

AE. RRRR.

TMOLVS.

Vrbs cum monte cognomine, quae quoque inscribitur basi colossi Tiberiani inter urbes, quas terrae motus labefactavit, idem testantibus etiam Tacito, Hieronymo, Nicephoro. *Mesotimolitas* etiam Plinius in Lydia nominat, nempe qui in medio Timolo, nam et hoc monti nomen fuit, habitabant. Cicero: [a]) *Timolites ille vicanus.* Vicanum vocat per contemptum, quo hominis elevaret auctoritatem. Etiam Ovidius: [b])

Deseruere sui nymphae vineta Timoli.

Autonomus.

TMΩΛOC. *Caput senile barbatum.* Ϫ TMΩΛЄITΩN. AE. (Harduin ex Thes. reg.)

Est hic Tmolus Martis filius, a quo monti nomen inditum, ut dixi supra in Sardibus, in quarum quoque moneta eadem est antica.

AE. RRRR.

a) pro Flacco. §. 3. b) Met. VI. 15.

Digitized by Google

Imperatorii.

ΤΜΩΛΕΙΤΩΝ. *Apollo ſtans*, Sabinae. (Vaill.) *Cupido*, ejusdem. (Spon Voy. T. III. p. 193.) *Diana venatrix*, Fauſtinae. (Harduin.)
AE. RRR.

TRALLES.

Vrbs ad Cariae fines proxime Nyſam, cui etiam a nonnullis inſeritur. Strabo eam ab incolarum opibus commendat, in qua degebat opulentus Pythodorus pater Pythodoridis Ponti reginae. Gaſpar Odericus binas in hoc tractu Tralles agnoſcit, et aliis alios numos, inſcriptos ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ tribuendos cenſet, [a]) non tamen ſatis ad id rationis apparet.

Autonomi:

ΖΕΥC. *Caput Iovis.* ℞ ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Botrus.* AE. III. (Pellerin.)

ΖΕΥC. ΛΑΡΑCΙΟC. *Caput Iovis.* ℞ ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Bacchus nudus ſtans d. botrum, ſ. cantharum.* AE. (Haym.)

Iovem Laraſium unicus hic numus ſiſtit. Memorat Strabo Trallianum quendam Menodorum, qui Διος τε Λαρισσαιε, *Iovis Lariſſaei* ſacerdotio functus erat, [b]) et alio loco narrat, prope Tralles fuiſſe Lariſſam, a qua, ut ipſe conjicit, appellatus eſt Ζευς ὁ Λαρισσιος, *Iuppiter Lariſsius.* [c]) Cum Strabo Tralles Argivorum coloniam aſſerat, apud quos Argis in arce templum illuſtre ſtetit Iovis cognomine Lariſſaei, veriſimile videri poſsit, quod jam vidit praeclarus Odericus, [d]) metropoleos numina, quod alibi ſaepe factum novimus, a colonis Tralles traducta fuiſſe. Verum an hic Iuppiter Strabonis, ſeu *Lariſſaeus*, ſeu *Lariſsius*, qui apud Tralles colebatur, idem eſt cum illo, qui in numo vocatur ΖΕΥC. ΛΑΡΑCΙΟC., quem integerrimum profitetur Haymius? Invitat certe nominis adfinitas, et poterat aetate magis ſera, qua ſecundum omnia indicia numus ſignatus eſt, nomen illud ab oppidanis aliter pronunciari.

ΑΠΟΛΛΩ. *Caput Apollinis radiatum, pone pharetra.* In alio: ΗΛΙΟC. *ΑΠΟ. Caput Solis radiatum.* ℞ ΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Diana Epheſia.* AE. (Hunter. Seſtini Lett. IV. p. 62.)

Praeter hunc ſunt apud Pellerinium tres autonomi alii inſcripti ΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. typis variis. Vide et imperatorios.

Caput Apollinis laur. ℞ ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. ΑΛΣ. *Tripus.* AE. III. (Pellerin.)

Numus hic inter autonomos aeneos videtur antiquiſsimus. An το ΑΛΣ. epochae annum notet, infra inquiremus.

ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. ℞ ΕΠ. ΓΡ. ΑΤΤΑΝ. ΚΟΡΙΝΘΟΤ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. m. m. (Pellerin.)

Corrigenda ex hoc lectio, quam ex ſimillimo promulgavit Panelius: [e]) ΕΠΙ. Γ. ΑΤΛ. ΤΑΝΤΙ. ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ., ne inde quis concordiam Co-

a) Diſſert. p. 2. b) L. XIV. pag. m. 960. c) L. IX. p. m. 672. d) l. c. p. 20. e) Num. Ciſtoph. p. 41.

Digitized by Google

rinthios inter et Trallianos initam velit conjicere.

* * *

ΙЄΡΑ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. *Caput muliebre velatum.* Ꝛ ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ЄΛΛΑΔΟϹ. *typo ludorum.* AE. (Haym.)

Titulus ambitioſus, et, ut ejus aetatis mores ſuadent, nulla auctoritate, ſed ſponte arreptus. Vide, quae ſupra in Sardianorum numis notavi, qui urbem ſuam *primam metropolin Helladis* profeſsi ſunt.

* * *

ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Fulmen.* Ꝛ ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Fulmen.* AE. (Haym.)

Rariſsimi ſunt numi cum eodem utrinque typo.

* * *

Ludi, et magiſtratus *Scriba* ſaepe in inferioris aetatis autonomis comparent, ſed de quibus agetur in imperatoriis.

* * *

De Trallium argenteis *Ciſtophoris* agemus in tractatu de numis Ciſtophoris.

AR. Ciſtophori RRR. AE. R.

Imperatorii.

Auguſti unum vulgavit Pellerinius inſcriptum ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. (Mel. II.) Nullus deinde cognitus usque ad Domitianum. Ab hoc porriguntur usque ad Valerianum jun. Hunc, quem dixi hiatum Auguſtum inter et Domitianum, explere tentavit cl. Seſtinus, largiendo illi numos ſolo ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ inſcriptos, quos hactenus urbibus aliis Caeſareae nomine praeditis tribuendos putavimus. [a]) Iſtud adſerendi cauſas adfert ſequentes: I. Argumentum ei ſufficit autonomus Haymii ſupra deſcriptus cum epigraphe: ZЄΥϹ. ΛΑΡΑϹΙΟϹ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ, unde tenemus, *Iovis Laraſii* cultum apud Trallianos viguiſſe. Ergo, inquit, Trallianus etiam numus erit is Neronis, quem vulgavit Pellerinius: [b]) ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΛΑΡΑΣΙΟΣ. *Iuppiter ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam*, nimirum quia hic quoque Iovem Laraſium fiſtit. Iam vero, ait, conſtat ex numis, Tralles honorificum *Caeſareae* nomen adſciviſſe, cum tot exſtent inſcripti ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. Factum igitur, ut Tralliani inde ab Auguſto usque ad Domitianum *Caeſarenſes* ſe tantum appellarent, inde vero ab hoc, reſuſcitato vetere ſuo nomine, *Caeſarenſes Trallianos*. Atque ut ſententiam ſuam auctoritate firmaret, addit, iſtud ipſum ſerius quoque viſum Pellerinio, quod patet ex notis margini exemplaris, quo vivus uſus eſt, adſcriptis. II. Alterum argumentum capit ex autonomo, quem olim vulgavi: [c]) ΚΑΙϹΑΡЄΩΝ. *Victoria gradiens.* Ꝛ ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Aquila ſtans*, et alio Lucii Caeſ. apud Pellerinium: [d]) ΛЄΥΚΙΟΥ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. *Victoria gradiens.* Ꝛ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Aquila ſtans.* Hi numi, ait, propter eosdem typos certe ſunt ejusdem urbis, ergo Trallium per numum priorem, ergo fuit tempus, quo Tralliani ſe tantum *Caeſarenſes* dixere, per numum alterum.

Habet haec viri eruditi ſententia multum probabilitatis, etſi nollem, quod tamen ipſe vult, *plus quam certam* dici;

a) Lettere T. IV. p. 59. b) Mel. II. p. 32. c) Num. vet. p. 270. d) Suppl. II. p. 46.

Digitized by Google

at illud poteſt jure diſplicere, a cl. viro etiam numos alios ſolo ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ inſcriptos nulla certa cauſa Trallibus tribui, perinde quaſi non licuiſſet Caeſareae Bithyniae officinam apud ſe monetariam conſtituere, et quod amplius eſt, quod in Trallianorum etiam moneta putet numos omnes inſcriptos ΟΥΗΙΔΙΟΣ. ΠΟΛΛΙΩΝ, et ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. ΠΑΡΡΑΣΙΟΥ addito ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ, quos hercle uni deberi Caeſareae Bithyniae, in hac adfatim diſputavimus, tum et numum Neronis: ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Equus gradiens*, in quo tamen legendum ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΚΥΜΑΙΩΝ, olim demonſtravi. [a]) Hactenus igitur certos Trallianorum numos non puto, niſi qui ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ addunt, ſuntque ſequentes:

ΠΥΘΙΟC. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Apollo ſtans d. ramum, ſ. lyram*, Domitiani. (Vaill.)

ΠΥΘΙΟC refertur ad Apollinem, cujus honores apud Trallianos fuiſſe eximios, praedicant numi frequentes cum mentione ludorum Pythiorum, tum et citati autonomi.

Mulier ſedens volitante peplo puellum lactat, circumſiſtunt eam tres mulieres vehut tripudiantes peplis ſinuatis, et manu ſurſum elata bacillum tenentes, Antonini. (Haym.)

Haymius Corybantas putat, qui Iovem educavere, ſed habitus feminas ſine dubio facit. Verius ergo exiſtimo propoſitas in hoc numo Nymphas, quibus nutriendi Bacchi cura mandata fuit, quod cum peractum fuerit, ut auctor eſt Apollodorus, [b]) apud Nyſam Aſiae, quam tum eae Nymphae incoluere, haec autem Nyſa admodum fuerit vicina Trallibus, et generatim omnis is tractus propter vini excellentiam Bacchum magnis ſit honoribus proſecutus, ut et numi teſtantur, ipſe vero Bacchus in Trallianorum moneta frequenter et vario cultu compareat, haud difficulter Bacchus hunc ſibi numum vindicabit. Iovem a Corybantibus educatum vide in numis Laodiceae, et Apameae Phrygiae urbium.

Diana Lucifera vecta citato curſu in bigis boum gibbis protuberantibus, utraque manu facem tenet, L. Veri. (Pellerin Suppl. II. p. 73.)

Pellerinius perperam Cererem putat. In numis Apameae Bithyniae juxta mulierem duas faces tenentem legitur DIANA. LVCIF., et bigae taurorum Dianae, cum lunae munus fungitur, propriae ſunt, ut bigae equorum Soli. De bobus gibboſis vide altius numos Magneſiae Lydiae.

* * *

Magiſtratus Γραμματευς, *ſcriba*, frequens inde a M. Aurelio.

Praetorem vidit Vaillantius in numo Gordiani muſei Carpegna, verum cum hujus non meminerit Buonarrotius, in ejus lectione ſuſpicor Vaillantii lapſum. Tamen praetor legitur in numo L. Veri: ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΕΤΑΡΕCΤΟΥ. (Seſtini Lett. T. IV. p. 122.)

* * *

Nomen ab imperatore: ΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. in numo Domitiani. (Pellerin Rec. III. p. 236.) et paſsim in autonomis.

a) Numi vet. p. 202. b) L. III. c. 4. §. 3.

Digitized by Google

* * *

Neocoratus: ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in numis Caracallae tantum. (Vaill.)

ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. CЄΒΑCΤΩΝ. *Duo templa*, Caracallae. (Vaill.) Alium ſimiliter inſcriptum mox dabimus.

* * *

Ludi:

ΠΥΘΙΑ. Caracallae. (Vaill.)

ΟΛΥΜΠΙΑ. vel ΟΛΥΜΠΙΑ. ΠΥΘΙΑ. in autonomis. (Haym.)

ΟΛΥΜΠΙΑ. ΑΥΓΟΥCΤΕΙΑ. ΠΥΘΙΑ. *inſcriptum tribus coronis*, Caracallae. (Muſ. Caeſ.) Similem dedit Pellerinius, ſed eſſe Elagabali dixit; verum cum in his numis addatur ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. CЄΒΑCΤΩΝ., neocoratus vero in unius Caracallae numis hactenus obſervatus ſit, conjicio, etiam hunc Pellerinianum Caracallae reſtituendum.

* * *

Epochae annum in numo unico Gordiani vidit Vaillantius, nempe: ΖϘ. Ejus initium figit ad annum V. C. 898., quo, ut ex Capitolino refert, Antoninus urbem terrae motu collapſam reſtituit. Narrat is quidem, Antoninum plures Rhodi et Aſiae urbes eo malo fatiſcentes ſublevaſſe, ſed Tralles non nominat. Quare non modo praetenſum hoc epochae exordium nullo certo fundamento nititur, verum etiam, cum unus Vaillantius, atque ex eo Harduinus hujus numi meminerint, de epigraphes lectione dubitare liceat. Eſt numus in muſeo Foucault, nunc regis Neapolitani.

Literae ΑΛΣ. ſcriptae in averſa autonomi ſupra citati videri etiam poſſint notare annum epochae; verum cum in Lydiae et Cariae urbibus certa hactenus epocha obſervata non ſit, ad haec memoratae literae alium ſenſum facere poſſint, veriſimilius eſt aliud indicari, quod hactenus ignoramus. Si autem revera epocham notarent, ab alio principio, quam quod ex numo praecedente ſtabilivit Vaillantius, ejus initium foret ducendum, nam annus 231. additus ad 898. caderet in aevum Conſtantini, ſub quo numus hic certo ſignari non potuit cum propter alias cauſas obvias, tum quod ex fabrica aevum ſatis remotum ſapit, ut jam obſervavit Pellerinius.

* * *

Concordia cum Pergamo, Epheſo, Laodicea. Creditam cum Corinthiis concordiam in autonomis refutavi.

AE. R.

PHRYGIA.

Phrygiae, et absque urbis nomine, meminit numus Neronis, in cujus averſa: KOINON. ΦΡΥΓΙΑC. *Aquila expanſis* alis, (Morelli Impp.) At non dubito, eum ſignatum Apameae, in cujus numis eadem reperitur epigraphe et typus.

Digitized by Google

ABBASSVS.

Oppidum obſcurum, cui Vaillantius Severi numum largitur, in quo legit: ABACCHNΩN, quae lectio ſuſpecta videtur Pellerinio. a) Eandem averſam, ſed ſcripto ABACHNΩN, video inter ectypa nobilis cujusdam muſei, ſed mihi ignoti.

Huc etiam Haymius debili conjectura vocavit numos inſcriptos MTΣΩN. ABBAITΩN.

ACMONIA.

In Phrygia magna ſita.

Autonomi:

Caput Iovis. ℵ AKMONE. ΘEOΔOT. ΔEIOTAΣ. *Aeſculapius ſtans.* AE. III. (Pellerin, Theupoli, Arigoni.)

Caput Iovis. ℵ AKMONΩN. *Fulmen.* AE. II. (Pellerin.)

IEPA. BOTΛH. — IEPOC. ΔHMOC. AKMONEΩN. typis *Iovis ſedentis*, vel: *Herculis cum leone luctantis* vide apud Harduinum et Arigonium.

AE. RR.

Imperatorii

A Nerone usque ad Trebonianum. Memoratu digni ſunt ſequentes:

NEPΩN. CEBACTOC. AKMONEIC. *Caput laur.* ℵ CEPOTHNIOT. KAΠITΩNOC. KAI. IOTAIAC. CEBHPAC. in area numi: EIΛYPΓT. *Iuppiter ſedens.* (Haym T. II. p. m. 240.) Alium fere ſimilem proponunt Arigonius, Morellius, Neumannus.

Caput Agrippinae jun. ℵ EΠI. CEPOTINIOT. (lege CEPOTHNIOT.) KAΠITΩNOC. KAI. IOTAIAC. CEOTHPAC. AKMONEΩN. *Diana venatrix, pro pedibus cervus, et Nympha caput cervi gerens.* (Vaill. Patin Impp. p. 85.)

Obſervandus in hoc magiſtratus utriusque ſexus, ut in numis Byzantiis, ſed quis hic fuerit, decidere difficile. Multo vero difficilius adſequi, quid additum EIXAP TO Γ numi primi notet. Neumanno explendum videtur: EΠI. APX. TO. Γ. CEPOTHNIOT. etc.

Magiſtratus in autonomis ſine mentione dignitatis: ut et in laudatis imperante Nerone cuſis.

Archon inde a Severo comparet.

Neocoratus in numo Otaciliae. (Vaill.)

AE. R.

AEZANIS.

In Phrygia Epicteto. Strabo atque ſcripſere Αἰζανοί, Ptolemaeus Αἰζανις, cui praeter ſcriptores alios favent numi omnes. Catalogum numorum hujus urbis locupletem dedit cl. Seſſinus. b)

Autonomi:

AIZANH. *Caput muliebre turritum.* ℵ - - EΤANΔPOT. AIZANEITΩN. *Prora navis.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

ΘEA. PΩMH. — ΘEOC. CTNKΛHTOC. — IEPA. CTNKΛHTOC. — IEPOC. ΔHMOC. — IEPA. BOTΛH. Typi: *variorum deorum effigies.* In Pelleriniano

a) Mel. II. p. 126. b) Lettere T. III. p. 45.

Digitized by Google

est *mulier tergemina capite serpentibus horrente protensis sex manibus faces, et serpentes tenens*, quam auctor Furiam putat, [a]) at certius est Hecate, ut ad Apameam Phrygiae dicetur.

ΔΗΜΟC. ΑΙΖΑΝΕΙΤΩΝ. *Caput Genii.* ℞ ЄΠΙ. ΙΟΥ. CЄΥΗΡЄΙΝΟΥ. ΑΡΧ. Γ. ΝЄΩΚΟΡ. *Sol in quadrigis.* AE. I. (Wise Mus. Bodl. p. 7.)

Eruditus hujus numi index in adjectis notis [b]) aversae epigraphen sic explet: ЄΠΙ. ΙΟΥΛΙΑ CЄΥΗΡЄΙΝΟΥ. ΑΡΧ*ιερεως τρις* ΝЄΩΚΟΡ*ων*., in quo bina habeo, quae solicitem, primum quod Aezanitas statuat neocoros, et quidem ornatos neocoratu III., qui nonnisi primi ordinis urbibus obtigit. Quod si neocori fuissent Aezanitae, mirum sane foret, hunc honorem in tot aliis eorum numis omissum. Ad haec si το ΝЄΩΚΟΡ. ad Aezanitas pertineret, continuo legeretur cum ΑΙΖΑΝЄΙΤΩΝ conjunctum, et non inde avulsum, et in alteram numi faciem trajectum nullo facile alio exemplo. Ergo το ΝЄΩΚΟΡ. ad Iulium Severinum pertinet, qui praeterea neocorus fuit exemplo tot aliorum magistratuum, qui se etiam neocoros in numis sunt professi, quos dabimus in tractatu de populis et urbibus neocoris. Alterum quod solicitem, est, cur continuo ex ΑΡΧ. faciat ΑΡΧ*ιερεα*, cum potius legendum videatur ΑΡΧ*οντος* Γ. Archontes frequentes habemus in numis urbium Phrygiae, qui plerumque tribus his literis indicantur, at Α*ρχιερεις* plerumque literis ΑΡΧΙ. ad evitandum scilicet ambiguum. Ad haec archontes adjectas saepe habent literas Β. Γ. etc: quibus notatur, eos *iterum* vel *tertium* hunc magistratum occupasse, at *ιερεις* vel *ἀρχιερεις* sacerdotium suum raro numerare sunt soliti.

Reliquos autonomos habes apud Pellerinium, Hunterum, in museo Caesareo.

AE. RR.

Imperatorii.

Augusti duos dedit Pellerinius, quorum unus mendose inscribitur ЄΖЄΑΝΙΤΩΝ. Vnum Liviae (ΛΙΒΙΑ.) Arigonius, plurimi signati sunt sub Caligula et Claudio, et in Caligulae gratiam etiam parentum Germanici, et Agrippinae sen. capita numis inserta. (Mus. Caes. Theupoli.) Postremum Gallieni vulgavit Arigonius.

Typi obvii, plerumque Iuppiter.

Magistratus saepe indicantur, sed sine dignitatis mentione, ut: ЄΠΙ. ΠΡΑCΙΜΟΥ. Magistratus ЄΥΑΝΔΡΟΥ. in autonomo laudatus Arcadiam sapit. At constat etiam ex Pausania, [c]) fuisse Aezanitas colonos ex Azania Arcadiae profectos. Est tamen *archon* et *neocorus* in citato autonomo.

AE. C.

ALIA.

Phrygiae magnae, memorata in Notitiis.

Autonomi:

ΑΝΥΗCΑΜЄΝΟΥ. ΦΡΟΥΓΙ. *Caput*

a) Suppl. II. p. 92. b) pag. 133. c) L. VIII. c. 4.

Digitized by Google

Menſis. Ϫ ΔΗΜΟC. ΑΛΙΗΝΩΝ. *Vir ſtans d. ſpicas, ſ. haſtam.* AE. III. (Pellerin.)

Epigraphen anticae revocabo infra in numis Ancyrae Phrygiae.

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. Ϫ - - - ΑΛΙΗΝΩΝ. *Vir paludatus ſtans d. globum, ſ. haſtam.* (Arigoni.)

* * *

Khellius huc vocavit autonomum, a) ſed quem eſſe Salae Phrygiae, in hac probabitur.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Gordiani tantum exſtant, inſcripti ΑΛΙΗΝΩΝ, quorum tres variis typis offert Vaillantius. Ejusdem unum addidit Pellerinius.

In ſimili Harduinus legit ΑΛΗΙΝΩΝ, et perperam *Alis* Ciliciae tribuit.

Magiſtratus tantum in autonomo.

AE. RRR.

AMORIVM.

Phrygiae magnae.

Autonomi:

ΘЄΑ. ΡΩΜΗ., vel ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. Gentis nomen AMOPIANΩN. typis obviis. Numi ſunt in muſeo Caeſ., Pellerin, Pembrock.

AE. RRR.

Imperatorii

A Veſpaſiano ad Getam usque, nulla re memorabiles. (Vaill. Haym, Pellerin.)

AE. RRR.

ANCYRA.

In ſeptentrionem poſita. Facile diſtinguuntur hujus urbis numi ab alteris homonymae et nobilioris Galaticae, quae metropoleos honores nunquam omittit. Galatica etiam autonomis caret.

Autonomi:

ΘЄΑ. ΡΩΜΗ. — ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. — ΘЄΟΝ. CΥΝΚΛΗΤΟΝ. Epigraphe: ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ. *Diana Epheſia*, vel *Bacchus.* (Pellerin.) ЄΠΙ. ΜΗΤЄΟΥ. *Iuppiter ſtans.* Mira epigraphe averſae in numo Hunteriano: ΒΑΣΣЄΜ. ΑΡΥΗΓΑΑC. ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ., ſi modo ea rite lecta.

AE. RRR.

Imperatorii.

A Poppaea usque ad Otaciliam.

Typi: *Vir nudus d. ancoram, ſ. haſtam*, in numo Poppaeae. (Vaill.) Antonini, L. Veri. (Pellerin.)

Adludit typus ad hiſtoriam aliquam domeſticam de ancora, a qua urbi nomen inditum, ut dicetur ad Ancyram Galatiae, quae ſimilem typum habet.

a) Adpendic. II. p. 32.

Digitized by Google

In numo Antinoi dicitur *Lunus ſtans d. ancoram*, *f. haſtam.* (Vaill.)

Reliqui typi: *Diana Epheſia* frequenter, *duo hirci coniſcantes media urna*, in numo Maximi. (Vaill.)

Magiſtratus ſine mentione dignitatis:

ΙΟΥΛ. CΑΤΟΡΝΙΝΟC. ΑΝΚΥΡΑΝΟΙC. Antinoi. (Vaill.)

ΕΠΙ. ΜΗΝΟΔΩΡΟΥ. Νεωκορε, Veri. (Pellerin.)

Archon in numis Antonini, Aurelii, Otaciliae. (Vaill. Pellerin.)

Αιτησαμενος. Mirum hunc magiſtratum, aut quiscunque eſt, ſic deſcribit Vaillantius in numis Poppaeae:

ΤΙ. ΒΑΣΣΙΛΑΟΥ. ΕΦ. ΑΙΤΗΣΑΜΕΝΟΥ. ΟΥΟΛΑΣΕΝΝΑ. ΑΝΘΥΠΑΤΩ. ΙΟΥΛΙΕΩΝ. ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ., quod reddit: *Tito Baſsilao Ephoro poſtulante, Voloſennae proconſuli Iulienſium Ancyranorum concordiae.* Cum Vaillantio ſentit et Harduinus. [a]) Mirum, utrumque virum eruditum nihil notare ad inſolitum in numis vocabulum ΑΙΤΗΣΑΜΕΝΟΥ. Nolo ipſe his explicandis inhaerere, cum forte alia ſit lectio epigraphes, quam quae praetenditur, Vaillantio non raro iniquae lectionis comperto. Mirum etiam, numum hunc praeteriri a Morellio, qui tamen ex muſeo regio citatur. Iſtud ſolum obſervo, adfine vocabulum reperiri in autonomo Aliae Phrygiae ΑΝΤΗCΑΜΕΝΟΥ. ΦΡΟΥΓΙ., literis ΑΝΤ colligatis, quo ſe valentiora ingenia exerceant. Marmor Sponii memorat M. Vlpianum ΠΡΕΣΒΕΥΣΑΝΤΑ. ΚΑΙ. ΑΙΤΗΣΑΜΕΝΟΝ. ΤΟ. ΤΕΜΕΝΟΣ. etc. [b]) ſecundum quod utrum poſsit explicari praeſentis numi epigraphe, ignoro.

Proconſul Volaſenna, ut is in hoc numo ſcribitur, forte eſt aliquis ex Voluſenis hac aetate Romae illuſtribus, ſed in quod taedet longius inquirere, quia adhuc incerta videtur hujus numi lectio.

Concordia.

Cum *Iulia* Phrygiae, ſecundum aliquos ex numo mox deſcripto: ΙΟΥΛΙΕΩΝ. ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ. *Vir nudus tenens ancoram.* Verum cum typus ſit ſimplex, atque uni Ancyrae proprius, veriſimilius videtur, eam honoris cauſa Iuliae praenomen adfectaſſe, praecipue cum videamus, aliam Phrygiae urbem vetere ſuo abjecto adoptaſſe nomen Iuliae. Similiter et legimus in Gordo Lydiae ΙΟΥΛΙΕΩΝ. ΓΟΡΔΗΝΩΝ.

Cum *Nyſa* Cariae.

ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ. ΝΥCΑΕΩΝ. *Menſis ſtans*, Hadriani. (Vaill.)

ΚΑΜ. ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ. ΝΥCΑΕΩΝ. *Menſis ſtans*, Antonini. Numum vidi ipſe in muſeo Chriſtinae.

Typus tantum eſt ſimplex, ſed et conſtat ex numis, Menſis cultum in utraque urbe fuiſſe praecipuum, tum vero etiam in univerſa Phrygia et Galatia, quae Phrygiae pars fuit, quae exempla adſatim videbimus; unde et Damis apud Lucianum ait, Phrygas ſacrificare lunae. [c]) De Menſe ΚΑΜαριτε vide numos Nyſae.

AE. RR.

a) in Iulia Phryg. urbe. b) Miſcell. p. 360. c) Iupp. trag.

Digitized by Google

APAMEA.

Vrbs nobilis, ſecundum Plinium dicta primum *Celaenae*, dein *Cibotos*, poſtremo *Apamea* ab Apame Antiochi Soteris matre, ut refert Strabo. Sita fuit ad Maeandrum et Marſyam fluvios, quae omnia aut confirmata, aut diſputata vide apud Cellarium.

Autonomi:

Caput muliebre turritum. Ꝛ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΑΤΤΑΛΟΣ. ΒΙΑΝΟΡΟΤ. *aut variante magiſtratu. Marſyas caudatus volitante retro palliolo, cetera nudus, et inſiſtens flexibus Maeandri binas tibias inflat.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

De Marſya vide propiora in imperatoriis. Eundem typum habemus etiam in numo Aſiae Lydiae.

Caput Palladis. Ꝛ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΚΩΚΟΤ. *vel nominibus aliis. Flexus Maeandri, ſupra quos volitans aquila, hinc et inde pilei Dioſcurorum.* AE. III.

Numi hi ſunt obvii.

ΑΠΑΜΕΩΝ. *Caput nudum, fors Lucii Caeſaris.* Ꝛ ΑΤΤΑΛΟΣ. ΔΙΟΤΡΕΦΟΤ. *Flexus Maeandri, ſuper quibus duae ſpicae.* AE. fere II. (Pellerin.)

Caput Iovis. Ꝛ ΑΠΑΜΕ. *Iuno Pronuba addito magiſtratu.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Similem edidit Triſtanus, [a]) quem Harduinus Apameae et Heracleae Seleucidis urbibus tribuit, quia inſcribitur: ΑΠΑΜΕ. ΗΡΑΚΛΕ. Sed poſterius vocabulum magiſtratum notat, et numus eſt hujus urbis.

ΑΠΑΜΕΙΑ. *Caput muliebre turritum.* Ꝛ ϹΩΤΕΙΡΑ. *Hecate tergemina expanſis quinque manibus attributa varia teneus.* AE. III. (Muſ. M. Ducis, Arigoni.)

Similis typus eſt apud Seguinum in numo Antiochiae Cariae, [b]) et apud Pellerinium in autonomo Aezanis, [c]) qui eo indicari Furiam credidit, at verius eſſe Hecaten ſpectatis omnibus cauſis, docui in meis Numis veteribus, quo loco praeſentem numum edidi. [d])

ΙϹΡΑ. ΒΟΤΛΗ. *Caput muliebre velatum.* (Pellerin.)

Exſtant praeterea hujus urbis praeſtantes Ciſtophori, quos dabimus in tractatu de numis Ciſtophoris.

AR. Ciſtophori RR. AE. C.

Imperatorii.

Procedunt ab Auguſto, qui ſunt apud Pellerinium, usque ad Decium.

Epigraphe: ΑΠΑ. in numo Claudii. (Pellerin.) ΑΠΑΜΕΙΑΣ. *ΑΠΑΜΕΙΣ.* (Vaill.) ſed priorem lectionem impugnat Pellerinius. [e]) In reliquis ΑΠΑΜΕΩΝ.

Spectatis *typis* maxime memorabiles ſunt ſequentes, de quibus omnino ſeorſim agendum.

De numis Apamenis diluvii teſtibus.

Trium habemus imperatorum numos Apameae cuſos, et eodem omnes argumento, illuſtri eo certe, ſed quod antiquariorum judicia mirum exercuit, quae antequam expendimus, neceſſe cumprimis, numos ipſos adcurate deſcribere.

SEVERI.

ϵΠΙ. ΑΓΩΝΟΘϵΤΟΤ. ΑΡΤϵΜΑ. Γ. ΑΠΑΜϵΩΝ. *Arca undis innatans, in qua*

a) Tom. II, p. 337. b) Sel. num. p. 179. c) Suppl. II. p. 92. d) pag. 243. e) Mel. II. p. 36.

Digitized by Google

vir et mulier medio corpore exſtantes. Extra eam vultu averſo procedunt mulier ſtolata, et vir quaſi ſago indutus, dexteram ambo attollentes. Arcae operculo ſuperne inſiſtit avicula, inde altera in aere librata oleae ramum unguibus ſtringit, arcae fronti inſcriptum N - - *in alio magis integro* NΩ— AE. m. m.

Numus hic exſtat in muſeo regio Galliarum, unde captum ectypon Seguinus Gottifredo Romam miſit, ſubinde a Falconerio ſuae de numo Apamenſi diſſertationi inſertum. Verum non ſatis illud fuiſſe fidele, ex eo patet, quod arcae inſcriptum praetenditur NHTΩN, quo factum, ut Falconerius, jungendo dictum NHTΩN cum praecedente ΑΡΤΕΜΑΓ conficeret epigraphen: ΕΠΙ. ΑΓΩΝΟΘΕΤΟΥ. ΑΡΤΕ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΠΑΜΕΩΝ. *Sub agonotheta Arte. Magnetum Apamenſium.* Numus idem ex eodem muſeo bis fuit reſtitutus, primum in numis max. mod. regis Galliarum, iterum a Vaillantio in numis Graecis imperatorum, utrobique pro NHTΩN arcae inſcriptum praetenditur NΕΩΚ. Hujus cauſa conſultus Barthelemyus reſpondit in epiſtola, quam infra citabo, in eo numo neque NHTΩN, neque NΕΩΚ. legi, ſed apparere ſolum N exeſis ſequentibus. Denique ſimilem alium vulgavit Ridolphinus Venuti ex muſeo Cardinalis Albani, atque is in ſuo inſcriptum vidit NΩ— exeſa litera tertia.

MACRINI.

ΑΠΑΜΕΩΝ. *Typus idem, arcae inſcriptum:* NΩ— AE. m. m.

Fuit inſignis hic numus olim Vindobonae in muſeo collegii academici Soc. Ieſu, unde translatus eſt in muſeum Caeſareum. Eum in lucem dedit Frölichius in opuſculo, cui titulus: *Appendiculae II. novae*, cujus in praeconio nihil habeo, quod reprehendam, niſi quod leviter ſuſpicabatur, inſcriptum forte circa numi oram alterius populi nomen, v. g. ΠΕΡΓΑΜΗ., et ſi ſtatuatur, arcae inſcriptum fuiſſe NΩN, legendo junctim ΠΕΡΓΑΜΗ—NΩN, numus daret concordiam Apamenſes inter, et Pergamenos. At enim inanis eſt haec ſuſpicio; manifeſtum eſt enim ex numo ipſo, quem ob oculos habeo, nihil unquam circa numi marginem fuiſſe ſcriptum.

PHILIPPI SENIORIS.

ΕΠ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Β. ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ. *Typus idem, arcae inſcriptum:* NΩ— AE. m. m.

Servatur illuſtre hoc cimelium in muſeo Magni ducis, fuitque Falconerio cauſa edendae inſignis diſſertationis, de qua agam infra. Is arcae inſcriptum NΩΕ non obſcure apparere profitetur, numumque eſſe fidei integerrimae. At Gorius, qui eundem in muſeo Florentino reſtituit, ſuſpectum cenſet, et inique intruſum pro genuino illo, quem Falconerius olim in Mediceo vidit. Non idem mihi judicium eſt, qui numum ipſe adcurate inſpexi, nullamque in eo pravitatis notam reperi, quanquam ex praetenſis literis NΩΕ tertia item fugiat perinde, atque in numis Severi et Macrini mox deſcriptis. Mediceo huic numo binos ſimiles alios ſociat Falconerius, quorum unum citat ex muſeo Cardinalis Ottoboni, ſed in cujus arca ſola prior litera N apparet, alterum ex muſeo Car-

Digitized by Google

dinalis Chiſii, ſed in quo literae arcae omnes eroſae ſunt. Solum etiam N labem evaſit in numo ſimili, qui fuit olim in muſeo d'Ennery Galli. a)

Praeter hos probae fidei numos video memorari alios ejusdem utrinque argumenti, ſed quos eruditi aut ſpurios, aut certe ſuſpectos adſerunt. Horum unus eſt in muſeo regis Galliarum, quem Barthelemyus in epiſtola, quam infra laudabo, ait Mediceo ſimillimum, niſi quod in eo literae arcae omnes evanuerunt. Addit praeterea, quo adcuratius numum hunc contemplatur, tanto certius ſibi videri ſpurium. Similis exſtat depictus in muſeo Pembrock b) expreſſo ſuper arca diſerto ΝΩΕ, ſed quem eruditus Milles infra laudandus cum tribus fratribus, qui ſunt in variis muſeis Britannicis, Crottiano, Duaniano, Hunteriano, ex eadem matrice fuſum ſuſpicatur.

EIVSDEM.

ЄΠ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΥ. ΒЄΛ. ΑΠΑΜЄΩΝ. *Idem typus, in arca:* ΝЄΩΚ. AE. m. m.

Hunc numum Vaillantius in numis Graecis ex muſeo Alexandri VIII. citat. Differt a priore, quod in hoc legatur B., at in praeſente ΒЄΛ., de quo agam infra. Vocabulum ΝЄΩΚ. in numo vitiato Vaillantius haud dubie ſuppleverit, ut in alio Severi factum diximus.

* * *

Propoſito horum numorum catalogo jam etiam de vero eorum ſtatu confidentius poſſumus arbitrari. Iam enim primum intelligimus, inſcitum illud ΝΗΤΩΝ, et quod ſequitur, ΜΑΓΝΗΤΩΝ, perperam intruſum. Idem deinde ſentiendum de vocabulo ΝЄΩΚορων. Etenim in numis binis, quos vidi ipſe et exploravi ſedulo, Caeſareo, et Mediceo, priores duae literae certum ΝΩ faciunt, quibus adde numum muſei Albani, unde adeo praetenſum ΝЄΩχορων confici nequit. Quapropter et aſpernandum Spanhemii judicium, qui in numo Mediceo lapſum monetarii, et metatheſin ΝΩЄ pro ΝЄΩ agnovit. c) Neque enim veriſimile, diverſos diverſae aetatis monetarios in iniqua ejusdem vocabuli ſcalptura fuiſſe concordes. Ad haec in nullo alio hujus Apameae *numo* notatum hactenus neocoratum reperimus. Mirum adeo, ſi hoc illa honore decorata fuit, eum jactatum in hujus tantum argumenti numis, diſsimulatum in omnibus aliis. Tenendum ergo, hanc, de qua agitur, arcae epigraphen a ΝΩ incipere, quaecunque deinde *litera* tertia duas illas conſequatur, quam aliquando revelabit tempus. Fuere, quibus mirum viſum, quo fato evenerit, ut eadem ejusdem literae jactura mulcaret id genus numos omnes, qui ad nos pervenere. At nequaquam iſtud mirum iis, quibus videre ſimiles contigit. Etenim cum arcae latus eo loco maxime emineat, cui litera tertia inſedit, et quod ſequitur, frictui omnium maxime fuerit obnoxia, neceſſe eſt, ſi quod vitium numo per aevum acceſsit, primam fuiſſe hanc literam ejus injuriis objectam.

Ad ſingularem hujus typi explicationem quod attinet, tres reperio eruditos

a) Catal. p. 429. b) Part. III. tab. 78. c) Epiſt. V. ad Morell.

Digitized by Google

antiquariis eo enucleando impenſius occupatos. Eorum primus Octavius Falconerius de eo libellum eruditum ſane et copioſum conſcripſit, cui titulus: *Diſſertatio de numo Apamenſi Deucalionei diluvii typum exhibente*, quam ſubinde alteris curis reſtituit Petrus Seguinus, et ſuis *Selectis numismatibus antiquis* addidit, tum et Gronovius inſeruit Tomo X. Antiq. Graec. Ejus operis ſumma capita haec ſunt: ex omnibus cauſis patere, expreſſam in his numis memoriam Deucalionei cataclysmi; videre enim eſt Deucalionem et Pyrrham intra arcam concluſos, tum ex ea egreſſos elata dextera lapides retrorſum jacere; quin et aves in hoc actu ſuas habuiſſe partes, et a Deucalione ad explorandum diluvii ſtatum ex arca emiſſas teſte Plutarcho, [a]) aliisque. Adſcriptum ΝΩΕ ut explicet, advocatis copioſis exemplis comprobat, Graecos multa ex Iudaicis antiquitatibus ad ſua ſacra transtuliſſe, ac propterea nequaquam mirum, omnes cauſas diluvii Noemitici in Deucalioneo quoque reperiri. Quapropter arguit, ad Deucalionis et Pyrrhae cataclysmum in his numis adluſum, aut certe, confuſa inanibus figmentis antiqua veritatis narratione, Noemi diluvium ad Deucalioneae fabulae ſpeciem ab Apamenſibus expreſſum. Sub operis finem inquirit, ad quam Apameam hi numi pertineant, et ad eam, quae in Syria ſita eſt, magis inclinat. At nobis jam certum, eos omnes Apameae Phrygiae tribuendos.

Alter Harduinus in numis urbium illuſtratis arcam adſerit eſſe Apameae Phrygiae ſymbolum, quae Κιβωτος, *Arca*, veteribus dicta eſt, eamque innatare aquis, quod urbem cingerent Maeander et Marſyas fluvii; virum et mulierem arcae incluſos eſſe cives Apamenſes, qui extra procederent, Auguſtum et Auguſtam; advolantem columbam cum oleae ramo indicare pacem victis a Severo Parthis reſtitutam; corvum arcae inſidentem per nigredinem nativam adludere ad alterum Apameae cognomen Κελαιναι, quod *nigredinem* denotat. Ex quo apparet, Harduinum nullam in his agnoſcere qualiscunque diluvii imaginem.

Tertius Frölichius non magnopere a Falconerio diſſentit. Ait, typo hoc adumbrari diluvium Noe Deucalionis fabula involutum, arca arcam Noe, avibus corvum et columbam cum oleae ramo deſignari; intra arcam exhiberi Noemum cum uxore, qui Graecis Deucalion et Pyrrha ſunt dicti; extra arcam eosdem repraeſentari ſaxa poſt tergum jactantes, et ideo Auguſtorum habitu effictos, ut adluderent ingenioſe ad generis humani per eos reparationem. Non abnuit tamen, forte idcirco etiam hunc arcae typum delegiſſe Apamenſes, ut illuſtri hoc eventu ſimul ad alterum urbis ſuae nomen Κιβωτος, *Arca*, et urbis ſitum inter aquas adluderent. [b])

Hactenus eruditi ex variis his ſententiis elegiſſe ſibi viſi ſunt, quae cuivis maxime adrideret, donec ante annos non multos eruditus Bryantius opus ſuum vulgaret, quod *Analyſis of ancient Mythologie* inſcripſit, in quo is veterem Falconerii ſententiam de adumbrato in

a) de ſolert. anim. b) Appendic. II. novae.

Digitized by Google

his numis Noemi diluvio refuſtitavit. a) Ergo acrioribus iterum ſtudiis in praeſentium naturam numorum ab eruditis Anglis inquiri coeptum, et vulgatae hac in cauſa diſſertationes tres, quae collectae exſtant in opere: *Archaeologia published by the Society of Antiquaries of London*, et ſe volumine IV. inde a pagina 315. conſequuntur. Primus in aciem progreſſus Barringtonus totum horum numorum argumentum ſecundum Deucalionis et Pyrrhae fabulam conatus eſt explicare; at cum obſtare ſibi videretur vocabulum ΝΩΕ, quod non dubitabat ſic exſtare in his numis, adfirmare non eſt veritus, poſitum ΝΩΕ pro ΝΩΙ, qui eſt notus dualis ductus ab ἐγω, huncque explicare ſecundum verſum Ovidii: *Nos duo* (Deucalion et Pyrrha) *turba ſumus*. Reliquam diſputationem, qua is comprobare intendit, Noemi diluvium non fuiſſe univerſale, cum aliena ſit a meo inſtituto, intactam relinquo. Proxima diſſertatio Reverendi Milles numos ipſos perſequitur. Exiſtimat enim, numos tantum eos genuinos putandos, qui inſcriptum arcae ΝΕΩΚ. offerunt, quod deinde a falſariis in ΝΩΕ fuit immutatum. At hoc perperam a viro erudito ſtatui, patet ex iis, quae ſupra diſputavimus. Vt Noemum ab his numis arcet, ſic neque Deucalionis diluvium hoc typo indicari putat, ſed eum rectius ad privatum aliquem Apamenſium cultum referendum, ſed quem ignoramus. Tertio loco ſuccedit reſponſum Abbatis Barthelemyi ab eruditis Anglis conſulti, quid ipſe de hac arcae epigraphe conſtituendum putaret. Ex his literis varia huc pertinentia jam ſupra ſuis locis indicavi, ceterum veriſimile videtur viro erudito, literas priores eſſe ΝΩ, quiscunque deinde earum ſit explicatus, a quo is tutius ſibi abſtinendum putat.

His, ut oportuerat, indicatis reſtat, ut meam, qualiscunque ea eruditis videbitur, ſententiam aperiam. Veriſimile mihi plane videtur, unum Noemi diluvium hoc typo adumbratum. Iam primum arca aquae innatans, concluſi hac vir mulierque, columba oleae ramum adportans, et altera adſidens avis ſic conveniunt Deucalioni, ut ſecundum cauſas omnino omnes conveniant aeque narrationi, qua Noe diluvium *in ſacris* literis deſcribitur. Deinde *quod* graviſſimum aliis pro Deucalione et Pyrrha argumentum eſt, nimirum uterque hic arca egreſſus, et ſaxa poſt tergum jaciens, tanti ſane non mihi videatur. Neque enim plane certum indicium, iſtud illos revera agere, poſſunt adferre, non compreſſam manus volam, *quo* indicaretur arreptus ad jactum lapis, quo modo Cadmus cum conſpicuo intra manum lapide fingitur in numis Tyriorum, b) non lapides alios aerem ſecantes, alios jacentes humi. At, ajunt, manum utriusque videmus arrectam; an vero etiam eo geſtu niſuque, qui aliquid poſt tergum jactantibus prorſus convenit? Innumera habemus in veterum monumentis exempla figurarum ſimilem geſtum praeferentium, quem artifices tribuerunt aut confabulantibus, aut admirantibus, aut pacificatoribus, aut aliud quidvis agentibus, quam jactantibus lapidem conſuevere. Quod vero tantum faſti-

a) Vol. II. p. 229. b) Vaill. in Colon. ſub Gordiano et Gallieno.

Digitized by Google

dium, nolle in utraque figura agnoscere Noe et uxorem recens arca egressos, et elata dextera praeferre admirationem, et sese miraculo conservatos cum grati animi testimonio agnoscere? Eodem modo Athenienses diis vota nuncupantes jussi sunt ex lege dexteras et sinistras ad coelum tollere. a) Sic etiam, ut est apud Orpheum: b)

Ηρωες Μινυαι μεγ ἐγηθεον, ἀν δ' ἀρα χειρας
Ἀθανατοις ἠειραν, οἱ ὑρανον ἐυρυν ἐχουσι,
Heroes Minyae valde gavisi sunt, manusque ad superos
Sustulerunt, qui latum coelum tenent,

posteaquam insperato aureo vellere potiti sunt. Verum quod me maxime ad agnoscendum Noemi diluvium impulit, est inscriptum arcae NΩ— Nemo erit vel peritissimus artis nostrae, qui non mecum sentiet, ex cognitis hactenus exemplis literas has ἀρχαιουσας illustrari nullo modo posse. Audacem sane Barringtoni conjecturam, ΝΩΕ pro ΝΩΙ, *nos*, scriptum arbitrantis, ut demus, posse aliquo linguae Graece exemplo confirmari, aut nemo, aut nonnisi aliquis Harduini filius approbaverit. Quocirca, cum causae omnes, ut probavimus, Noe diluvium plane exprimant, quid oberat, inscribere etiam nomen ejus, qui mirabilem hanc arcam fabricaverat, praecipue cum istud evitandi ambigui causa factum videri possit? Enimvero quemadmodum in numis Magnesiae Ioniae typo navis adscriptum legimus ΑΡΓΩ, ut quae sit haec navis, citra dubium intelligeretur, praecipue cum Argo non ab his Ioniae Magnetibus, sed Thessaliae fabricatam constaret, sic et studiose apparet ab Apamensibus arcae suae inscriptum ΝΩΕ, ne quod pronum fuerat, pro Deucalionea haberetur, cum Noemiticam ex quacunque causa intelligi plane vellent.

At quae causa, cur Apamenses Phrygiae neque recutiti, neque tum adhuc Christiani peregrinum, et a sacris suis alienum typum arcesserent? Ajo, neminem fore tantum sibi tribuentem, ut quae privatim civitatibus fuere placita creditaque, speret se causas et originem posse quocunque studio reperire, aut tam morosum, ut factum quodpiam certum, et monumentorum auctoritate confirmatum credere nolit propterea, quia causas ignorat. Credamus, Noemi diluvium Apamensibus dignum fuisse visum numorum argumentum, quia istud numi ipsi palam profitentur, et patienter, ut saepe alias, feramus, ejus nobis facti veram causam ignotam. Est tamen aliquid, quod spissam possit caliginem depellere, testimonium intelligo ex libris Sibyllinis petitum, jam quidem advocatum a Falconerio, sed quo ille non, ut potuit, usus est, quia Deucalioni quoque suas in hoc actu partes dedit. Ea tibi illud: (L. I.)

*Εσι δε τις Φρυγιης ἐπι ἠπειροιο Κελαινης *)*
Ηλιβατον ταυυμηκες ὀρος, Αραρατ δε καλειται, - -
Μαρσυα ἐνθα φλεβες μεγαλω ποταμοιο πεφυκαν.

a) Demosth. adv. Macartatum p. m. 1038. et adv. Midiam p. 611. b) Argon. V. 1018.

*) Malumus legere Κελαινης cum Bocharto, (Geogr. sacr. L. I. c. 3.) pro μελαινης, quod legitur in his MSS. Sibyllinis.

Digitized by Google

Τὰ δὲ κιβωτος ἐμεινεν ἐν ὑψηλοιο καρηγῳ
Ληξαντων ὑδατων.
Eſt vero in Phrygiae Celaenes continente
Inacceſſus longe porrectus mons, Ararat vero vocatur, - -
Inde naſcuntur fontes magni fluvii Marſyae.
In hujus ſublimi vertice arca quievit
Recedentibus aquis.

Ex hoc teſtimonio, quae ad rem meam faciunt, capienda ſequentia: I. Attingitur his verſibus diluvium, ut ſuapte patet, II. non vero illud Deucalionis, nam in hoc arca quieviſſe ferebatur ſuper monte Parnaſſo, ſed Noemi; hujus enim decreſcentibus aquis ex veterum ſcriptorum mente requievit arca in monte Ararat. III. Locus, ubi iſtud contigiſſe dicitur, evidentibus characteribus deſignatur, nempe haec noſtra Apamea, primum mentione Phrygiae Κελαινης, nam huic Apameae olim fuiſſe nomen *Celaenae*, ſupra diximus, deinde mentione Marſyae fluminis, cui Apamea adſita, denique et advocato opportune vocabulo κιβωτος, quod item vetus fuiſſe urbi nomen monuimus. Cum ergo vetus fama obtinuerit, arcam diluvio elapſam apud hanc Apameam ſubſtitiſſe, atque hoc diluvium ſit Noemi, ſequitur etiam, Apamenſis hujus numi typo intelligendum cataclysmum Noemiticum, qui privatim ad ſe pertinuit, non Deucalioneum, cujus in moneta memorandi cauſam propinquam non habuere. Nolo, mihi quis infirmam Sibyllinorum fidem objiciat, quam ſcio, quam ſit exigua, neque enim certiorem cauſa praeſens poſtulat. Satis conſtat, horum auctores quamcunque famam fuiſſe ſecutos, parum ſolicitos, quantam haec fidem promereatur. Ergo et auctor, qui fabulam, in qua ſumus, prodidit, non eam ipſe finxit, ſed ab aliis traditam in carmen ſuum recepit. Creditum igitur fuit nonnullis, montem, qui Apameae imminebat, fuiſſe ipſum illum Ararat, in quo ſedit arca, atque iſtud tanto pronius creditum, quia revera vetuſtum urbi nomen fuit Κιβωτος, *Arca*, ab eventu, ut rumor tulerit, inditum. Iam vero res in vulgus nota, Graeculis quamlibet auram, quoslibet ſuſurros, quibus accedere ſibi nomen ſperaverant, graviſsimi teſtimonii inſtar fuiſſe, de quo eorum ingenio graphice Plinius: [a]) *mirum eſt, quo procedat Graeca credulitas; nullum tam impudens mendacium eſt, ut teſte careat.* Vnde tot eorum lites de Iove aut Baccho apud ſe natis educatisve, de loco, in quem Palladium capta Troja migravit, de Homeri natalibus, et ſexcentae aliae, ſingulis urbibus privatam ſuam famam jactantibus, vere, an falſo, noſtra parum interſit. In re enim antiquaria, explicandisque monumentis non magis quaeritur, quid verum, aut communiter receptum, quam quid privatim qualicunque auctoritate creditum. Quapropter ſi Apamenſes fidem habuere rumori de arca apud ſe adpulſa, ejusque argumentum intulere numis, easdem egere nugas, quas tot alii, claritatem ſibi ab inſigni aliquo veteris aevi eventu quaerentes, atque ut litem cum Graeciae propriae incolis amolirentur, qui Deucalionem apud ſe evaſiſſe deje-

a) L. VIII. c. 88.

Digitized by Google

rabant, placuit ſibi applicare hiſtoriam Noemi, etſi peregrina auctoritate nixam.

Sed enim incredibile viſum nonnullis, atque hos inter erudito Milles, a Graecis Noemi caſum in numorum argumentum lectum, tanquam ſic religionis Iudaicae dictata adprobarent, et amplecterentur, multo vero minus auſuros iſtud fuiſſe imperante Severo, quem Chriſtianis impenſe fuiſſe inimicum conſtat. Quaſi vero, lubet his reſpondere, religionis cauſa agatur, ſi fidem impertiar facto cuidam hiſtorico, quod alienae ſectae ſcriptor prodidit. Non poterant Apamenſes convinci impietatis, ſi credidere Moſi adſerenti, fuiſſe in eo tractu ingentem aquarum eluviem, atque ex communi clade ſervatum Noe cum uxore et liberis, praecipue cum nemo ſanus, et quantumcunque Iudaeis inimicus inficiari poſſet antiquitatem teſtimoniorum Moſaicorum. Sed cum factis habuere fidem, non propterea conſenſere cum eorum cauſis, quae cum religione propius connectuntur. Sic credimus Chriſtiani Zoſimo adſerenti, Romanum imperium ſemper in pejus ruiſſe, at negamus homini fidem, ejus mali cauſam ab iratis propter neglectos ludos ſaeculares diis repetenti. Quod ſi propterea adverſus religionem peccaſſe videbuntur Apamenſes, multo magis ſuſpecti Spartani, qui ſeſe ex Abrami domo oriundos publicis literis ſunt profeſsi, [a]) aut in patria ſacra impius Alexander M., qui Danielis vaticiniis fidem habuit. [b]) Denique et huc praeclare poteſt applicari, quod jam multo ante conqueſtus eſt auctor libri I. Macchab. [c]) *Expanderunt libros legis, de quibus ſcrutarentur gentes ſimilitudinem ſimulacrorum ſuorum.* Alioqui ex libris Moſaicis multa cepiſſe non modo Platonem, qui propterea Μωσης ἀττικιζων dictus eſt, ſed et ipſum Pythagoram, graves habemus ex veteribus teſtes, ut videre eſt apud Meurſium. [d])

Haec liberalius diſputaſſe nequaquam indignum viſum, quod horum argumentum numorum ex praecipuis unum eſt, cui explicando criſis numismatica utiliter immoretur.

* * *

ΜΑΡCΥΑC. ΑΠΑΜΕΩΝ. *Marſyas nudus ſtans fluitante a tergo palliolo duas tibias animat*, in numo Hadriani.

Ita hunc typum, cujus ſimilem jam ſupra in autonomis dedimus, ex integro ſuo proponit Pellerinius. [e]) Vaillantius in ſimili Marſyam pro Apolline, tibias pro baculo, amiculum pro pelle Marſyae, quae ex dicto baculo penderet, habuit. Idem Marſyas etiam fingitur in numo Getae, quem ex muſeo Mediceo edidi, [f]) *nudus inſidens ſcopulo, d. tenens cornucopiae, ſ. binas tibias.* Perſtringendus hic iterum Vaillantius, qui ejus numi typum ſic proponit: *Figura virilis nuda ſcopulis inſidens d. cornucopiae, ſ. roſtrum.* Satyri Marſyae memoria, a quo amnis praeterfluens nomen traxit, multum apud Apamenſes valuit, de quo ad citatum Getae numum pluribus egi. Etiam Marſyae

a) Ioſ. Ant. Iud. L. XII. c. 4. §. 10. b) Ibid. L. XI. c. 8. §. 5. c) Cap. 3. v. 48. d) ad Heſych. de viris claris ſub Νεμηνιος. e) Suppl. II. p. 44. f) Num. vet. p. 245.

Digitized by Google

fluvii icon fingitur in nummis, de quibus agetur infra in mentione fitus.

* * *

Mulier dextera alte fublata, f. infantem geftans inter tres Corybantes gladiis et fcutis armatos, in numo Decii. (Seguin p. 188.)

Vide, quae ad typum fimilem infantis feu Iovis, feu Bacchi infra in numis Laodiceae Phrygiae notabo.

* * *

Leo gradiens, ante quem thyrfus, fuperne cifta, Philippi fen. (Vaill.)

Delineatus exftat hic numus in laudata Falconerii differtatione de numo Apamenfi. Totum typum Baccho adplico. De thyrfo, et cifta myftica nullum dubium. Leo inter alia animalia Bacchi comes fecundum Albricum, [a]) tum ipfe in Gigantum tumultu *Rhoecum retorfit leonis unguibus, horribilique mala.* (Horat.)

Mentio fitus:

A *Maeandro:* ΑΠΑΜΕΙΑΣ. ΠΡΟΣ. ΜΑΙΑΝΔΡΟΝ. *Diana Epheſia*, Tiberii. (Vaill.) ΑΠΑΜΕΙΑΣ. ΜΑΙΑΝΔ. *Diana Epheſia*, Claudii. (Vaill.)

A *Marſya.* ΚΙΒΩΤΟC. ΑΠΑΜΕΩΝ. ΜΑΡCΥΑC. *Fluvius decumbens in antro*, Hadriani. (Vaill. Morelli Spec. tab. XVI.)

ΚΙΒΩΤΟC vetus fuit urbi nomen, ut aliquoties diximus fupra. Adhuc in Notitiis fcribitur: Απαμεια ἡ Κιβωτος.

A Maeandro et Marſya. ΑΠΑΜΕΩΝ. ΜΑΙΑΝΔ. ΜΑΡ. *addito nomine panegyriarchae. Diana Epheſia, ſupra quam duae Nymphae, ſedens una, altera ingeniculata, infra duo fluvii decumbentes*, Gordiani. (Vaill., et exftat depictus in numis max. mod. reg. Gall. tab. 26.)

ΜΑΡCΥΑC. ΜΑΙΑΝΔΡΟC. *addito ſummo ſacerdote. Duo fluvii decumbentes*, Philippi fen. (Vaill.)

Vtrumque fluvium ſacrum fuiſſe Apamenis, docet Maximus Tyrius. [b]) Φρυγες οἱ περι Κελαιναις νεμομενοι τιμωσι ποταμους δυο, Μαρσυαν και Μαιανδρον. *Phryges, qui propter Celaenas habitant, colunt fluvios duos, Marſyam, et Maeandrum.*

Magiſtratus in autonomis, numisque priorum imperatorum fine mentione dignitatis.

Proconſules haud dubie videntur ſequentes:

ΕΠΙ. Μ. ΟΥΕΤΤΙΟΥ. ΝΙΓΡΟΥ. ΚΟΙΝΟΝ. ΦΡΥΓΙΑΣ. *Marſyas ſtans binas tibias inflat*, Neronis. (Pellerin Mel. II. p. 30.)

Abeſt quidem inſcriptio urbis, ſed cum numi ſequentes, tum typus Marſyae numum hunc fine dubio Apameae vindicant. Ceterum de M. Nigro cognitae gentis Vettiae nihil habeo, quod ex veteribus memorem.

ΕΠΙ. ΜΑΡΙΟΥ. ΚΟΡΔΟΥ. ΚΟΙΝΟΝ. ΦΡΥΓΙΑΣ. ΑΠΑΜΕΙΣ. *Aquila ſerpentem unguibus ſtringens*, Neronis et Agrippinae. (Vaill.)

Etiam hujus Marii Cordi memoriam puto interiſſe.

ΕΠΙ. ΠΛΑΝΚΙΟΥ. ΟΥΑΡΟΥ. ΚΟΙΝΟΝ. ΦΡΥΓΙΑΣ. ΑΠΑΜΕΙΣ. *Manipulus ſpicarum*, Veſpaſiani. (Vaill.)

Idem Plancius Varus, ſed addito ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ, et cum ſimili manipulo ſpicarum exftat etiam in numis Veſ-

a) Imag. deor. cap. 19. b) Differt. VIII. c. 8.

Digitized by Google

paſiani Nicaeae flatis. Ex quo appareret, eum per vices Bithyniam et Aſiam rexiſſe.

Prytanes inſcripti ſunt Ciſtophoris, quos vide.

Agonotheta. ЄΠΙ. ΑΓΩΝΟΘЄΤΟΥ. ΑΡΤЄΜΑ. Γ. in numo Severi, quem ſupra inter numos diluvii teſtes dedimus. — ЄΠΙ. ΑΡΤЄΜΑ. Γ. in numo Caracallae. (Vaill.)

Panegyriarcha. ΠΑΥ. ΒΑΚΧΙΟΥ. ΠΑΝΗ. ΑΠΑΜЄΩΝ. ΜΑΙΑΝΔ. ΜΑΡ. Gordiani. (Vaill.) Harduinus legendum docet: ЄΠ. ΑΥ. pro ΠΑΥ. Forte melius in hoc et ſequente. Π. ΑΥ. id eſt: *Publio Aurelio.* — ΠΑΥ. СΤΡΑΤΟΝΙΚΙΑΝΟΥ. ΠΑΝΗΓΥΡ. Decii. (Banduri.) — ΠΑΡΑ. ΑΥΡ. ЄΡΜΟΥ. ΠΑΝΗ. ΓΥΡΙΑΡΧΟΥ. Valeriani. (Bandur.)

De Panegyriarchis agemus alibi capite ſingulari.

Summus ſacerdos: ЄΠ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΥ. ΒЄΛ. ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜЄΩΝ. in numo Philippi ſupra in diluvii numis adducto. Similis epigraphe occurrit in binis aliis ejusdem Philippi variantibus ſolum typis. (Vaill.)

ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΥ. Β. ΑΡΧΙ. Otaciliae. (Vaill. Pellerin.)

ЄΠΙ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΥ. ΒЄΛ. Philippi jun. (Vaill.)

Additum in his numis ΒЄΛ. magnum Apollinem flagitat. Vaillantius et Falconerius ΒЄΛτιστε ΑΡΧΙερεως legunt. Si numus Philippi jun. eſt integer, Βελτιστε legi nequit, cum deſit Αρχιερεως, cum quo epitheton eſſet connectendum. Harduinus ſuſpicatur legendum Βελιε.

Scriba: ЄΠΙ. Λ. ΜΑ. СЄΥ. ΓΡΑΜ. ΤΟ. Β. Elagabali. (Muſ. Caeſ. Theup.)

* * *

Commune: ΚΟΙΝΟΝ. ΦΡΥΓΙΑΣ. in binis numis ſupra citatis cum mentione proconſulis. Item: ЄΠΙ. ΑΡΤЄΜΑ. Γ. ΑΠΑΜЄΙС. ΚΟΙΝΟΝ. ΦΡΥΓΙΑС. Caracallae. (Vaill.)

* * *

Neocoratus falſo adſertus a Vaillantio ex numis cum diluvii typo, ut ſupra dictum.

AE. R.

ΑΤΤΑΕΑ.

Hoc nomine Phrygiae urbs non proditur; at cum Stephanus in Phrygia memoret paludem Αττααν, (in Βοτειον.) verisimile cenſet Harduinus, adſitam huic urbem idem nomen tuliſſe. Nam quo minus numi inſcripti ΑΤΤΑΙΤΩΝ cum Vaillantio et Begero tribui poſsint urbi Laconicae, aut cum Spanhemio Arabiae, vetant, ut videbimus, inſcriptiones, et magiſtratus, quae utraque in his regionibus non comparent.

Autonomi:

ΙЄΡΑ. СΥΝΚΛΗΤΟС. — ΔΗΜΟС. — ΚЄΡΟС. ΔΗΜΟС. variis averſis, iisque obviis. (Beger, Patin, Arigoni.)

ΤΥΧΗ. ΠΟΛЄΩС. *Caput muliebre impoſito tutulo, aut turricula.* Ϗ ΑΡΧ. ΔΟΤΗ. ΑΤΤΑΙΤΩΝ. *Pallas ſtans.* ΑΕ. Η. (Pellerin.)

AE. RR.

Imperatorii:

Trajani, Commodi, Severi, Getae. (Vaill. Pellerin.)

Digitized by Google

Epigraphe, ut in autonomis. *Typi* obvii.

Magiſtratus:

Proconſul: ЄΠΙ. ΑΝΘ... CЄΚΟΥΝ. Trajani. (Pellerin Rec. III. p. 211.)

Praetor. CΤΡΑ. ΜΑΡΩΝΟC. Severi. (Pellerin.)

Archon, in citato autonomo.

AE. RRR.

ATTVDA.

Ex Notitiis cognita, et incerti ſitus.

Autonomi:

Complures exſtant in muſeo Caeſareo, apud Haymium, et Pellerinium.

Epigraphe: ΑΤΤΟΥΔЄΩΝ. *Typi: Latona cum gemellis, Amazon eques, baſis venuſta, ſuper qua bina vaſa floribus referta, et tres nuces pini.*

ΔΗΜΟC. ΒΟΥΛΗ. in plerisque.

Magiſtratus in nonnullis ſine mentione dignitatis, at in uno eſt

Sacerdos femina: ΔΙΑ. ΦΛΑΒΙΑC. ΙЄΡЄΙΑC. *Diana Epheſia.* (Haym.) Notandus peculiaris hujus urbis mos, quae pro praefixo aliarum urbium ЄΠΙ. vel ΥΠΟ. uſa eſt particula ΔΙΑ. Sic in aliis: ΔΙΑ. ΜЄΝΙΠΠΟΥ. (Muſ. Caeſ.) ΔΙΑ. ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ. (Haym.) ΔΙΑ. ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ. ΥΙΟΥ. ΠΟΛЄΩC. (Muſ. Couſinery.) Vide ſimilia exempla in numis Laodiceae et Cidrae ejusdem Phrygiae. In marmore Stratoniceae Cariae: ΔΙΑ. ΦΙΛΟΚΑΛΟΥ. Β. (Chandler Inſcr. ant. p. 28.) ΔΙΑ. ΠΡΩΤΟΚΟCΜΟΥ. Μ. ΠΟΜΠΗΙΟΥ. ΚΛЄΙΜЄΝΙΔΑ. (Gruter p. 1084. 11.)

AE. RR.

Imperatorii:

Domnae, Caracallae, Gallieni, Saloninae, (Vaill. Haym., Pellerin) ad quos nihil plane obſervandum.

AE. RRR.

BRVZVS.

Solis Notitiis memoriam debet.

Imperatorii:

Ab Aurelio usque ad Gordianum.

Epigraphe ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ. *Typi* obvii.

Magiſtratus: tantum in numis Severi et filii ſine mentione dignitatis: ΡΟΥΦΙΝΟC. ΑΝΤΩΝΙ. ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ. (Pellerin Mel. II. p. 127.) ΜΑΡΚ. ΡΟΥΦΙΝΟC. ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ. ΑΝЄΘΗΚЄΝ. in numo Severi, (Ibid.) ſed Haymius in ſimillimo pro ΜΑΡΚ. legit ΑΙΚ.

AE. RR.

CADI.

Phrygiae Epicteti. Numos hujus urbis cognitos collegit, et vulgavit abbas Seſtinus. [a])

Autonomi:

ΙЄΡΑ. ΒΟΥΛΗ. Χ ΚΑΔΟΗΝΩΝ. *Cybele ſedens.* (Arigoni.)

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *typo Cybeles.* (Muſ. Caeſ.)

a) Lettere T. III. p. 55.

Digitized by Google

ΔΗΜΟC. — ΙЄΡΟC. ΔΗΜΟC. — ΔΗΜΟC. ΚΑΔΟΗΝΩΝ, in variis.

ΒΑCΙΛЄΥC. ΜΙΔΑC. *Caput Midae barbatum pileo Phrygio tectum.* Ꞥ ΚΑΔΟΗΝΩΝ. *Figura dubia stans.* (Gronov. Thes. Ant. Graec. T. I. lit. T.)

Hujus Phrygiae regis caput est etiam in numi vicini Midaei et Prymnesi.

* * *

Huic etiam urbi Pellerinius tribuit aeneum: ΚΑΔΩ. *Fortuna stans.* Sed turbat nonnihil positum Ω pro O.

AE. RR.

Imperatorii.

A Claudio usque ad Gallienum nulla re memorabiles.

Magistratus archon legitur inde a Gordiano, tum etiam in pluribus autonomis. Male Vaillantius in numis Gordiani et Tranquillinae legit ΓΑCΟ-ΠΑΤΟΡΟC. quod nomen Graecum non est. In numo musei Caesarei est: ΚΑЄΟΠΑΤΟΡΟC.

Ludi ΑΥΓΟΥCΤЄΙΑ. *Duae dexterae junctae intra coronam*, Gallieni. (Pellerin Suppl. I, 39.)

Concordia cum Gordo Lydiae: *Ceres in draconum curru*, vel: *Bacchus stans.* (Vaill.)

Mentio situs, ab Hermo ℞. ЄΡΜΟC. *Fluvius decumbens*, in numo Gordiani. (Theupoli.)

AE. R.

CERETAPE.

Ex Hierocle tantum, et Notitiis cognita.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. Ꞥ ΚЄΡЄΤΑΠ - - - *Iuppiter stans*, AE. II. (in meis Num. vet.)

Caput Serapidis. Ꞥ ΚЄΡЄΤΑΠЄΩΝ. *Pallas stans.* AE. II. (Hunter.)

AE. RRR.

Imperatorii:

Ab Antonino usque ad Severum. (Vaill.)

Epigraphe: ΚЄΡЄΤΑΠЄΩΝ. Typi: *Pallas*, vel *Hercules.*

Magistratus praetor, in numis Severi. (Vaill. Pisani.)

Honoris titulus: Diocaesarea. Vide quae infra ad Diocaesaream Phrygiae notabimus.

Concordia cum Hierapoli Phrygiae, quam vide.

AE. RRR.

CIBYRA.

Dicta *magna* Straboni, nam minorem in Pamphylia constituit. Sita fuit versus Cariam, et aliquando potens, quae proprios tyrannos habuit, quorum unus Moagetes in numis quoque vivit, quos infra dabimus. Cibyrae historiam et numos descripsit, et liberaliter illustravit Belleyus. [2])

a) B. L. T. XXIV. p. 121.

Digitized by Google

Autonomi:

Caput galeatum. ☧ KIBTPATΩN. *Eques galeatus citato curſu d. haſtam.* AR. III. AE. III.

Eſt apud Pellerinium, et ſimilis ex muſeo regio citatur a Belleyo, qui et addit, tres ſimiles exſtitiſſe in muſeo Wildiano addito in uno magiſtratu MH., in altero MENE. IEPΩN. [a]) Aeneus eſt apud Theupoli.

Capita Dioſcurorum. ☧ KIBTPATΩN. *Victoria ſtatuens tropaeum.* AE. (Pembrock.)

Caput galeatum. ☧ KIBTPATΩN. *Bos dimidius proſtratus turgente gibbo.* AE.

Numum hunc olim edidi ex muſeo Savorgnan, [b]) ubi monui, eundem jam propoſitum fuiſſe ab Arigonio, ſed perperam lectum KIATPATΩN, atque ſic Cilyrae neſcio cui tributum.

KIBTPA. *Caput mulebre velatum turritum.* ☧ KIBTPATΩN. *Leo gradiens.* AE. II. (Pellerin.)

BOTAH. ☧ KIBTPATΩN. *intra coronam.* AE. (Belley l. c. p. 137.)

IEPA. CTNKAHTOC. ☧ KIBTPATΩN. *Menſis ſtans.* AE. (Hunter.)

AR. RRR. AE. RR.

Imperatorii

Exſtant ab Aelio Caeſare usque ad Decium.

Epigraphe ut in autonomis. *Typi* obvii.

Nomen ab imperatore: KAICAPEΩN. KIBTPATΩN. in compluribus numis inde a Caracalla. Vaillantius et Haymius hac epigraphe notari concordiam inter hanc Cibyram, et Caeſaream Bithyniae credidere, verum eos falli jam viderunt Belleyus, [c]) et Pellerinius. [d]) KAICAPEΩN igitur aliud non eſt, quam honoris vocabulum, ut in KAICAPEΩN. TPAAAIANΩN., vel KAICAPEΩN. KTMAIΩN., aliisque. Cibyram hanc appellationem ſibi efflagitaſſe in honorem Tiberii, a quo adfecta fuit beneficiis, cenſet Belleyus, ut mox ſub epocha videbimus.

Neocoratus. Hunc illi honorem tributum putat Belleyus [e]) ex numo Maximini et Maximi, in quo ſic ſcriptum legitur: KIBTPATΩNIIII, [f]) ex quo arguit, adfixum in fine N aliud quam neocoratum notare non poſſe. Res nonnihil videtur intuta, praecipue cum in nullo alio Cibyrae numo notetur neocoratus.

Epochae annus notatur in numis binis, quos Belleyus ex muſeo Pellerinii citat, et pictos fiſtit. [g])

ETOTC. BIC. Maximini.

IOC. Tranquillinae.

Inito calculo certum eſt, principium epochae cadere in annos tres V. C. 776. 777. 778. Erudite Belleyus adoptat annum 776., nam hoc anno factum, quod refert Tacitus: [h]) *Factaque auctore Tiberio ſenatus conſulta, ut civitati Cibyraticae apud Aſiam, Aegienſi apud Achaiam motu terrae labefactis ſub-*

a) l. c. p. 136. b) Num. vet. p. 246. c) l. c. p. 145. d) Rec. H. pag. ult. in Addendis. e) l. c. p. 146. f) Vide iconismum ibid. p. 121. g) l. c. p. 121. 122. h) Annal. IV. c. 13.

Digitized by Google

veniretur remissione tributi in triennium. Cibyrae nomen legitur etiam in basi Puteolana inter eas Asiae urbes, quae terrae tremore concussae Tiberii liberalitate surrexere, etsi terrae motus, qui alias urbes concusit, sexennio ante contigerit, nempe secundum Tacitum V. C. 770. [a]) Quare cum Cibyra in earum etiam urbium catalogo legatur, existimat Belleyus, colossum illum Puteolanum non citius anno V. C. 776. erectum fuisse, atque audito Cibyrae fato, et Tiberii adversus eam liberalitate etiam eam demum relatam in earum seriem, quae medicam Augusti opem sensere. Sed potest Belleyo ipsa basis epigraphe curam eximere, quae mentione trib. potestatis XXXII. Tiberii docet, monumentum illud anno demum V. C. 783. vel 784. positum fuisse. Vide dissertationem Laur. Gronovii. [b])

AE. RR.

MOAGETES Cibyrae rex.

Cibyrae hoc nomine regis numos tres vulgavit Pellerinius: (Rois p. 192.)

Caput barbatum nudum prominente retro clava, juxta Γ. H. ☧ B. MOAΓ. *Leo gradiens.* AE. II.

Caput simile, juxta L. H. ☧ B. MOA. *in monogrammate. Leo gradiens.* AE. II.

Caput Dianae, juxta E. Γ. ☧ B. MOA. *in monogrammate. Cervus gradiens.* AE. II.

Moageten, Graecis Μοαγετην, Cibyrae et adjacentis tractus tyrannum memorant Livius, [c]) et Polybius, [d]) quem Cn. Manlius cos. V. C. 565. Gallograecis bellum facturus centum talenta pendere coegit. Moageten alium uno circiter saeculo serius prodit Strabo, [e]) cum refert, Cibyram semper tyrannis, sed moderato imperio, paruisse, porro tyrannidem in Moagete desiviſſe, quem dejecit Muraena. Ad horum ergo tyrannorum aliquem numos hos pertinere dubium non est, ac praeterea literam B positam pro Βασιλεως. Eodem modo, ut jam advertit Pellerinius, in postremorum Macedoniae regum numis videmus praefixum B. sequente monogrammate, quo regis nomen continetur. Literae anticae L. H. et E. Γ. Pellerinio videntur indicare annos regni. Priores duo spectatis typis simillimi sunt numis regum Galatiae.

Numus postremus eosdem utrinque habet typos, quos habet numus inscriptus ΒΑΣΙΛΕΩΣ. AMΥΝΤΟΥ., quem in regum Galatiae moneta recensebimus. Quare suspicatur Pellerinius, huic Amyntae, quem constat ab Antonio IIIviro praeter Galatiam alias adhuc provincias dono accepisse, datam etiam Cibyram, eumque numum in hac urbe signatum.

AE. RRR.

CIDRA.

M. Aurelii numum Blondius ex museo Pellerinii protulit: (Observat. p. 32.)

a) Ann. L. II. c. 47. b) Thes. Gronov. T. VII. c) L. XXXVIII. c. 14. d) Exc. leg. c. 30. e) L. XIII. sub fin.

Digitized by Google

ΑΥΡΗΛΙΟC. ΟΥΗΡΟC. ΚΑΙ. *Caput Aurelii nudum.* Ϗ ΔΙCЄΛЄΥΚΟ. ΠΟΛЄΜΩ ΚΙΔΡΑΗΝΝΩΝ. *Diana Epheſia.*

Vir eruditus numum tribuit urbi Phrygiae, quam Herodotus Κυδρα vocat, et ad Lydiae fines conſtituit, [a]) quamque Stephanus, qui eam ex eodem Herodoti loco citat, perperam vocat Κυδραρα. Quo minus continuo adſentiar, facit elementum ſecundum, quod in citatis auctoribus eſt Υ, in numo I., deinde qua ratione a Κιδρα formari poſſit ΚΙΔΡΑΗΝΝΩΝ, non ſatis video, qua inſcriptione indicatur potius urbs quaepiam dicta *Cidraenna.* Aut ergo probandum, Herodoti *Cidram* dictam quoque *Cidraennam*, aut differendum judicium, quorſum numus revera pertineat. In parergo Notitiarum eccl., quod ſubjicitur Geographiae ſacrae Caroli a S. Paulo, binis locis memoratur epiſcopus ὁ Κινδραμων, qui tribuitur provinciae Cariae, [b]) quod nomen urbi in numo notatae plus forte adſine eſt.

Magiſtratus inſcriptus ſic videtur legendus: ΔΙα CЄΛЄΥΚΟυ ΠΟΛЄΜΩνος. Etiam in numis Attudae et Laodiceae ejusdem Phrygiae magiſtratui praeponitur ΔΙΑ.

Nuper ad eandem hanc urbem vocavit numum Seſtinus: (Lett. T. IV. p. 125.)

ΚΥΔΡΑΝΗΝΩΝ. *Bacchus ſtans.* Eſt Maeſae.

CIDYESSVS.

Verſus Bithyniam ſecundum Ptolemaeum, qui unus veterum hujus urbis meminit, ſed nomine corrupto, cujus orthographiam reſtituunt numi. Serius frequenter memoratur in Notitiis, ſed depravatis appellationibus. Ejus numos ac hiſtoriam eruditam dedit Belleyus. [c])

Imperatorii

Domitiani, Caracallae, Philipporum.

Epigraphe ΚΙΔΙΗCCЄΩΝ, ſed in numis Domitiani: ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ. ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΝ. ΚΙΔΥЄΣΣΕΙΣ.

Typi: *Cybele*, aliique obvii.

Vaillantius in binis, quos ſub Philippo ſen. recenſet, [d]) huic urbi videtur injurius, quorum unum ſic deſcribit:

ЄΠ. ΑΡ. ΟΥΑΡΟΥ. CΟΦΙCΤΟΥ. ΚΗΒΗCCЄΩΝ. *Iuppiter ſedens.* Alium:

ЄΠΙ. ΑΥΡ. ΜΑΡΚΟΥ. ΑΡΧ. ΠΡΩ. ΤΟ. Β. ΚΗΒΗCCЄΩΝ. *Hygia, Teleſphorus, Aeſculapius.*

Hos numos Cebeſſo Lyciae largiuntur Vaillantius, et Harduinus, quam hauſere ex Stephano. At obſtat I., quod hic eam non *Cebeſſum*, ſed *Cabeſſum* vocat. II., quod Lyciae numi ſub imperatoribus cuſi magiſtratum non inſcribunt, III. ac praecipue, quod judicium hoc haud dubie in ſiniſtra lectione nitatur, nam ſimilem priori ſic Belleyus ex muſeo Gravier deſcribit:

ЄΠΙ. ΑΥΡ. ΟΥΑΡΟΥ. ΛΟΓΙCΤΟΥ. ΚΙΔΥЄCCЄΩΝ. *Iuppiter ſedens.*

Alter quem Vaillantius ex Mediceo citat, a me inſpectus offert ΚΙ-- ΗCCЄ-- nimirum numus poſt priores du-

a) L. VII. c. 30. b) pag. 15. 41. c) B. L. T. XXXV. p. 652. d) pag. 162.

Digitized by Google

as literas foramine pertusus est, ut alias docui. a) Est ergo uterque Cidyesi, ut jam ante suspicatus est sagacissimus Belleyus. b)

Magistratus

Summus sacerdos: ΕΠΙ. ΦΛΑΟΥΙΟΥ. ΠΙΝΑΡΙΟΥ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ, in numis Domitiani. (Belley. l. c.)

Archon: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡΩ. ΠΕΙCΩΝΟC. Caracallae (Ibid.) το ΑΡΧ. legendum esse ΑΡΧοντος, non ΑΡΧιερεως, arguit Belleyus ex addito ΠΡΩτυ, quod passim additur archonti, nunquam ἀρχιερει. Enimvero ΑΡΧ. ΠΡΩ. idem est, quod ΑΡΧΩΝ. A. frequenter in numis obvium.

Logista, an *Sophista?* in numo Philippi mox citato additur Varo nomen CΟΦΙCΤΟΥ, ut Vaillantius legit, at in simili alio, quem ex museo Gravier citat Belleyus, eidem Varo, ut vidimus, est nomen ΛΟΓΙCΤΟΥ. Cui potius habenda fides? Belleyus non testatur, se vidisse numum, sed tantum, sic esse descriptum. Sophistae nomen in pluribus numis legitur, Logistae in nullo alio. Belleyus censet, c) Logistam esse aut cognomen Vari, aut potius aerario publico praefectum. Enim vero apud Gruterum habetur marmor dedicatum *T. Cl. Candido logistae civitatis splendidissimae Nicomedensium item Ephesiorum.* d) Plurium urbium logistam dabit marmor Muratorii. e) In constitutione Gordiani Graecum Logista Latine redditur *Curator reipublicae.* f) Desideratur ergo major lectionis fides. Ceterum binos Varos sophistas laudat Philostratus, unum Pergensem Pamphyliae, alterum Laodicensem.

AE. RRR.

COLOSSAE.

Ad Lycum fl. prope Laodiceam.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. ΚΟΛΟCΗΝΩΝ. *Caput juvenile laur.* Ꝟ Μ. ΙЄΡ. ЄΝ - - ΛΟΥ. ΔΙΟΚΛЄΟC. *Sol adversus quadrigis vectus.* AE. I. (Pellerin.)

Fuisse Solem tutelarem Colossensium deum, comprobat sarda, in cujus una facie insculpta protome Solis capite radiato, et adfixis humero alis inter decem zodiaci signa, in altera facie: ΤΥΧΗ. ΠΡΩΤΟΓ. ΚΟΛΟΣΣΑΙ. Noctua lyrae insistens, quam gemmam explicatam reperies in *Memoires des B. L.* T. XXXVI. p. 11.

ΔΗΜΟC. ΚΟΛΟCCΗΝΟΝ. *Caput idem.* Ꝟ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟC. ΟΥΛ. ΑΝЄΘΗΚЄΝ. *Mulier stans d. globum, s. hastam.* AE. II. (Pellerin.)

ΚΩΛΟCCΗΝΩΝ. *Caput Serapidis.* Ꝟ ΤΙ ΑΠЄΙΡЄΙΔΟC. ΑΡΧΩΝ. *Iuppiter Laodicensis stans.* AE. II. (Pellerin.)

Adverte ad nomen urbis in singulis varie scriptum. Holstenius in Geogr. sac. Caroli a S. Paulo ex vetustis codicibus arguit, *Colassa* scribi oportere, quod serius in *Colossa* detortum fuit. g)

a) Num. vet. p. 247. b) l. c. p. 656. c) l. c. p. 653. d) p. 389. 2. e) p. 674. f) Cod. L. I. tit. 54. §. 3. g) pag. m. 232.

Digitized by Google

Numi hi Holſtenio ignoti contrarium docent.

Magiſtratus Archon, ut vidimus.

AE. RRR.

Imperatorii.

Horum unicum exſtare adfirmat Pellerinius, [a]) ſed muſeum non citat. Eſt in muſeo Caeſareo numus Commodi, in cujus averſa: - - - ΩΝΠΕΡΙΖ - - ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΑ - - ΚΟΛΟCCΗΝΩΝ. *Diana Cervi retro ſtantis cornu prehendens.* AE. m. m. Nomen urbis ſatis nitide legitur. At Frölichius, [b]) eumque ego olim inconſultius ſecutus [c]) Cadis Phrygiae tribuimus.

AE. RRRR.

CONIVM.

Huic Pellerinius olim autonomum tribuit, quem tamen eſſe Iconii Lycaoniae ipſe agnovit ſerius, ut diximus in numis hujus urbis.

COTIAEVM.

In Phrygia Epicteto, ſcribiturque veteribus Κοτυαειον, ſed in numis conſtanter eſt I pro Υ. Hujus quoque urbis numos omnes deſcripſit cl. Seſtinus. [d])

Autonomi

Sunt in Muſeo Caeſareo, et apud Pellerinium:

ΔΗΜΟC. ΚΟΤΙΑΕΩΝ. *Caput juvenile, in aliis barbatum.*

ΒΟΥΛΗ. *Caput muliebre velatum.*

In averſa: *Iuppiter* vel *Cybele ſedentes* — *Sol adverſus in quadrigis* — *Hercules ſtans.*

Archontum nomina conſtanter reperiuntur inſcripta, quae pleraque reperiuntur in imperatoriis, quos vide.

Neocorus: ΕΠΙ ΙΟΥ. ΚΟΔΡΑΤΟΥ. ΝΕΩ. ΑΡΧ. (Maſſon Vita Ariſtid. § V. num. 3.)

AE. RR.

Imperatorii:

A Claudio usque ad Gallienum.

Epigraphe aut in recto, ut: ΚΛΑΥΔΙΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΚΟΥΙΑΕΙΣ. aut ΚΟΥΙΑΕΩΝ.

Typi fere iidem, qui in autonomis. In numo Caracallae apud Pellerinium: *Hercules et Amazon ſtantes*, typo ad tractam ab Amazonibus originem adludente.

Filius urbis:

ΕΠΙ. ΟΥΑΡΟΥ. ΥΙΟΥ. in numis Claudii et Agrippinae. (Pellerin Mel. II. p. 28.) Vaillantius in eorundem numis perperam legit ΙΟΥΛΙΟΥ pro ΟΥΑΡΟΥ. *Vrbis filius* expreſsius in aliis eorundem, et Neronis notatur: ΕΠΙ. ΟΥΑΡΟΥ. ΥΙΟΥ. ΠΟΛΕΩΣ. (Pellerin l. c. Haym. T. II. p. m. 238.) ΕΠΙ. ΙΟΥ. ΚΟΔΡΑΤΟΥ. ΥΙΟΥ. ΙΠΠ. ΑΡΧ. in numo Otaciliae. (Muſ. Caeſ.) Apparet ex his numis, Varum et Codratum dato civitatis jure velut adoptatos fuiſſe a Cotiaenſibus, et ab his eos dici filios urbis.

a) Rec. II. p. 40. b) IV. Tent. p. 446. c) Catal. Muſ. Caeſ. P. I. p. 197. d) Lettere T. III. p. 60.

Digitized by Google

ut in numis Laodiceae Phrygiae Attalus, ut videbimus, Smyrnam vocat patriam, a qua fuit adoptatus. Eodem modo vidimus in numo Aphrodisienſium Cariae Apollonium dici ΥΙΟΝ. ΑΦΡΟΔΙCΙЄΩΝ. Secundum hanc legem ſaepius explicandum vocabulum ΥΙΟC, cum in numis occurrit, cujus exempla alia ex marmoribus collecta vide in diſſertatione de Boze, [a]) et apud Cuperum. [b])

Magiſtratus

Archon: ΑΡΧΟΝΤ. ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ. in numo Claudii, quem citat unus Vaillantius, ſi modo epigraphe rite lecta. Claudii aetate vix magiſtratus dignitas numis Cotiaenſium inſcribi conſuevit. Inde ab Severo ſaepius legitur ΑΡΧ· Cum in aliquot numis notentur ἀρχιερεις, ſuſpicatur Frölichius, etiam vocabulo curtato ΑΡΧ. indicari ΑΡΧιερεα. In autonomis quoque archontes conſtanter notantur, quorum aetas ex imperatoriis definitur, ſic: Π. ΑΙΛ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΝΟC. legitur etiam in numis Valeriani, ΙΟΛ. ΚΟΔΡΑΤΟC. etiam in numis Severi, et Otaciliae. Idem dicitur Neocorus in autonomo apud Pellerinium, et Panelium; (Ciſtoph. p. 40.) ЄΠΙ. ΙΟΥ. ΚΟΔΡΑΤΟΥ. ΝЄΩ. ΑΡ. Denique ΔΙΟΓЄΝΗC. ΔΙΟΝΥCΙΟC. ſub Gallieno.

Sumrnus ſacerdos in binis numis obſervatur: ЄΠΙ. Γ. ΙΟΥ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. ΑΡΧΙЄΡЄ. Macrini. (Pellerin.) ЄΠΙ. Γ. ΙΟΥ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. ΑΡΧΙЄΡЄΩC. Philippi ſen. (Muſ. Caeſ.) Videtur C. Iulius Ponticus ἀρχιερευς δια βιυ fuiſſe.

Hippicus.

ЄΠΙ. ΙΟΥ. ΚΟΔΡΑΤΟΥ. ΥΙΟΥ. ΙΠΠ. ΑΡΧ. Otaciliae. (Muſ. Caeſ.)

ЄΠΙ. Π. ΑΙΛ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΝΟΥ. ΙΠΠΙΚ. ΑΡΧ. Valeriani, (Vaill. Muſ. Caeſ.) et in autonomo. (Pellerin.)

Vaillantius, ejusque aſſeclae vocabula ΙΠΠ. vel ΙΠΠΙΚ., quae in numis Iuliae Gordi Lydiae, et Smyrnae Ioniae plenius leguntur ΙΠΠΙΚΟΥ, explicat *Hippici filius;* verum iis indicari equites Romanos, explicabimus alibi.

AE. C.

DIOCAESAREA.

Tres numi ab antiquariis huc referri ſolent, *imperatorii* omnes:

ΔΙΟΚΑΙCΑΡЄΙΑC. *Templum 4 col., in quo Pallas ſtans*, Commodi. (Vaill.)

ΔΙΟΚΑΙCΑΡЄΩΝ. ΚЄΡЄΤΑΠЄΩΝ. *Cybele ſedens*, Commodi. (Vaill.)

ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΔΙΟΚΑΙCΑΡЄΩΝ. *Fortuna ſtans*, Severi. (Pellerin. Mel. II.)

Vereor, ut vel unus horum huic Phrygiae urbi competat, ac

Primus quidem ex typo templi 4. columnarum, qui numis urbium Syriae, Phoenices, Galilaeae familiaris eſt, videtur potius Diocaeſareae Galilaeae tribuendus. Saltem certa ratio nulla prorſus eſt, cur hic numus hujus ſit potius Diocaeſareae, quam alterius ſeu Galilaeae, ſeu Ciliciae.

Secundus a Vaillantio huc vocatur, quod, ut opinatur, concordiam inter hanc Diocaeſaream, et Ceretapen Phry-

a) B. L. T. XV. p. 474. b) Lettres p. 59.

Digitized by Google

giae item urbem prodit. At quodnam nunc us praetenſae concordiae indicium facit? Abeſt vocabulum OMONOIA, typus eſt unius tantum numinis, cum plerumque in concordiae numis utriusque urbis fingantur numina, praecipue cum vocabulum OMONOIA ſupprimitur. Quare veriſimilius videtur, Ceretapen honorifico Diocaeſareae nomine uſam, illudque numis inſcripſiſſe, ut Caſtabala Cappadociae nomen Hieropoleos, Comana Ponti Hierocaeſareae etc. Iovis apud Ceretapenſes cultum arguit Iupiter ſtans in numo autonomo, ex quo Diocaeſareae nomen abſtulerit, ut Laodicea Dioſpoleos. Video, in eadem mecum ſententia pridem fuiſſe Holſtenium, [a]) qui item conjecit, Diocaeſaream et Ceretapen fuiſſe unam eandemque urbem.

Tertius, quem Pellerinius huic Phrygiae urbi largitur, veriſimilius eſt Diocaeſareae Ciliciae, quam certo conſtat *Hadrianae* titulo uſam, ut aliae paſsim Ciliciae urbes, at paucae Phrygiae ex numis hactenus notis.

Cum ergo expenſis his numis non modo nulla ſit ratio horum unum huic Diocaeſareae adjudicandi, ſed etiam in ſingulis aliqua ratio appareat eos inde avocandi, tutius eſt opinari, eam hactenus opibus numismaticis deſtitutam. Huc accedit, quod revera Salmaſius, Holſtenius, Cellarius dubitent, an unquam Diocaeſareae nomine urbs in Phrygia exſtiterit. Ejus unicus praeco eſt Ptolemaeus, cujus tamen ſententia explicanda potius videtur. Nam idem is, qui Diocaeſaream nobis memorat, Ceretapen reticet, non alia, ut pronum eſt conjicere, de cauſa, quam quod reipſa una eademque urbs fuit binis variis appellationibus, ex quibus ipſe eam, quae tum magis popularis exſtiterit, nempe Diocaeſareae, ſelegerit. Secundum eandem hanc legem Belleyus Ptolemaeum explicat, qui Adanam Ciliciae commemorat, ſed Antiochiam ad Sarum, urbem non parum illuſtrem, omittit, nimirum quia, ut ipſe cenſet, quae Adana fuit, eadem et alio nomine Antiochia dicta fuerit. [b]) Quare ut non erravit Ptolemaeus, ita diſtinctam fuiſſe aliquam Phrygiae urbem Diocaeſareae nomine, veriſimile non eſt. Sic et Sepphoris et Diocaeſarea una eademque fuit Galilaeae urbs.

DIONTSOPOLIS.

Eam Plinius conventui Apamenſi ſubjicit, memoratur etiam Ciceroni, Stephanoque. Vide Cellarium.

Autonomi:

IЄPA. BOTAH. *Caput muliebre.* ℞ ΔIONTCOΠOΛЄITΩN. *Diana Epheſia.* AE. (Goltz. in Graecia tab. 28.)

Numum hunc Nonnus Dionyſopoli Thraciae tribuit, ſed ſi unquam exſtitit, certe eſt hujus Phrygiae Dionyſopolis cum cauſa epigraphes IЄPA. BOTAH., tum typo averſae.

* * *

ZЄTC. ΠOTHOC. ΔIONTCOΠOΛЄITΩN. *Caput Iovis diadematum.* ℞ CTPA-

a) in Ortel. p. 69. b) B. L. T. XXXV. p. 610. ſeq.

Digitized by Google

ΤΗΓΟΥΝΤΟC. . . . ΤΡΑΤΟΥ. Β. ΜΕ-ΑΝΔΡΟC. *Maeander humi jacens d. arundinem.* AE. (Catal. d' Ennery p. 98.)

Eximius hic raritate numus plura offert notatu digna. Iuppiter *Potens* nondum credo alibi hoc cognomine repertus, si modo epigraphe recte ex hoc numo capta fuit. Interim cujus sit naturae additum istud Iovi elogium, prorsus ignoro. Deinde docet, magistratum *praetorem* urbi praefuisse, ac denique etiam ejus situm hactenus incertum illustrat facta Maeandri mentione, cui adeo aut adsita fuit, aut saltem vicina.

* * *

Caput Bacchi. Ϫ ΔΙΟΝΤΣ. . ΜΕΝΕΚ. . *Bacchus stans.* AE. II. (Neumann.)

Vir eruditus huic Dionysopoli numum hunc tribuit, quia idem magistratus ΜΕΝΕΚΡΑΤΗΣ est in numo vicinae Eumeniae.

* * *

Supra in Dionysopoli Thraciae autonomos plures hoc nomine inscriptos proposui, qui aeque ad hanc Phrygiae urbem possent pertinere.

AE. RRRR.

Imperatorii:

Hujus generis numum Domnae huc vocat unus Harduinus, qui eum sic describit: ΔΙΟΝΤCΟ. Κ. ΜΗΤΡΟΠ. ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΤΡΗ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΑΝΩ., secundum quam lectionem triplicem concordiam inter hos Dionysopolitas, Metropolitas, et Cilbianos extorquet. Nemo erit paullo cordatior, cui luxata haec epigraphe de lectionis veritate non continuo faciat oboriri dubium. At nemo erit etiam, qui ambigat, esse hunc eundem numum, quem Vaillantius in moneta Domnae sic describit: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΤΡΗ. ΔΙΟΝΤCΙΟΥ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΑΝΩ., quae lectio multo simplicior haud dubie est praeferenda. Nullum ergo hactenus certum habemus hujus urbis imperatorium.

DOCIMEVM.

Phrygiae magnae.

Autonomi:

Caput juvenile nudum, prae quo caduceus. Ϫ ΔΟΚΙΜΕΩΝ. *Monticulus.* AE. III. (Pellerin.)

Capite anticae aut Caesar quispiam, aut Antinous Mercurii specie propositus videtur. Aversae typo indicantur celebres hujus loci latomiae, de quibus Strabo: ἐπεκεινα δ' ἐστι Δοκιμια κωμη, και το λατομιον τε Συνναδικε λιθε, ὑτω μεν Ρωμαιοι καλεσι, οἱ δ' ἐπιχωριοι Δοκιμιτην και Δοκιμαιαν. *Illinc est Docimia pagus, et lapicidinae Synnadici lapidis, ut quidem Romani vocant, at indigenae Docimiten et Docimaeam.* De hoc lapide vide infra plura in Synnade.

* * *

ΔΟΚΙΜΟC. *Caput barbatum laureatum.* Ϫ ΔΟΚΙΜΕΩΝ. *Aesculapius stans.* AE. II. (Pellerin, Arigoni, Harduin.)

Docimum Macedonem nominat Pausanias unum ex Antigoni ducibus, sed qui postea ad Lysimachum defecit. a)

a) Attic. cap. 8.

Digitized by Google

Verisimile sane, ab hoc Docimo urbem hanc aut aedificatam, aut in ejus honorem ab oppidanis abolito qualicunque vetere novum istud nomen adscitum, quos alioqui constat ex parte fuisse Macedonas, ut mox patebit.

* * *

ΒΟΥΛΗ. — ΙΕΡΑ. ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ. Vide Pellerinium, et Arigonium.

AE. RR.

Imperatorii:

A Nerone usque ad Domnam typis obviis.

Epigraphe: ΔΟΚΙΜΕΩΝ. — ΔΟΚΙΜΕΩΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. in numo Aurelii. (Vaill.) L. Veri. (Haym.)

AE. RRR.

DORYLAEVM.

Phrygiae Epicteti. Varie a veteribus scribitur, sed Stephani Δορυλαειον cum numis optime convenit. Catalogum numorum hujus urbis vide apud cl. Sestinum. [a])

Imperatorii:

Sunt a Domitiano usque ad Philippum jun., et sunt apud Sestinum, Pellerinium, Haymium, in Mus. Caes. et Theupoli.

Epigraphe: ΔΟΡΥΛΑΕΩΝ. *Typi* obvii.

Magistratus archon, nam hunc reor notari inscriptione ΕΠΙ. ΠΑΥΛΟΥ. Α., quae est in numo Maximini apud Haymium, etsi hic suspicetur, elemento Α notari annum imperii.

AE. RR.

EPICTETVS.

Exstant *autonomi* apud Pellerinium, et in museo Caesareo: *Caput Palladis.* Ϫ ΕΠΙΚΤΗ. — ΕΠΙΚΤΗΕ. — ΕΠΙΚΤΗΤΕ. — ΕΠΙΚΤΗΤΕΑ. *adduntur decurtata magistratuum vocabula. Equus gradiens, pone pileus Dioscurorum.* AE. III. Censet Pellerinius, hos numos fuisse monetam communem populi, qui Phrygiam Epictetum incoluit. Res dubio non vacat, nec tamen hactenus alius opportunius quid attulit. En indicia alia: in simili Hunteriano circum equum observantur ΑΣ. ΒΑ. Ε. et pileus Castorum, in alio Neumanni pone caput Palladis est Θ. Nuper cl. Sestinus ex museo Ainsliano numum similem protulit cum largiore epigraphe ΕΠΙΚΤΗΤΕΩΝ, [b]) quae Pellerinii sententiam multum juvat.

EVCARPIA.

Phrygiae magnae.

Autonomi:

ΕΥΚΑΡΠΕΩΝ. *Caput perjuvenile nudum, pone caduceus.* Ϫ ΕΠΙ. Γ. ΚΛ. ΦΛΑΚΚΟΥ. *Luna cum duobus astris, inferne caput bovis.* AE. III. (Haym. Pellerin.) In alio simillimo *magistratus mulier*, de qua mox. [c])

a) Lettere T. III. p. 71. b) Lettere T. III. p. 45. c) B. L. Hist. T. XVIII. p. 223.

Digitized by Google

ЄΥΚΑΡΠΕΙΑ. *Caput muliebre turritum.* Ϗ ЄΠΙ. ΠЄΔΙΑC. CЄΚΟΥΝΔΗC. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Pellerin.) In alio ſimili: ЄΠΙ. NЄ. ΠЄΔΙΑC. CЄΚΟΥΝΔΗC. (in meis Num. vet. p. 248.)

In antica numi prioris videtur effictus Antinous ſub Mercurii ſpecie eodem modo, ut dictum in numis vicini Docimei. Numi alii magiſtratum mulierem ſiſtunt. Additum NЄ. fuiſſe eam NЄωχορον eloquitur.

AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Antonino usque ad Trebonianum, ſuntque apud Vaillantium, et Arigonium.

Typus *mulieris ſtantis*, ex numis tribus varie deſcribitur a Vaillantio. In numo M. Aurelii apud Arigonium eſt *Mulier ſtolata ſtans, quae dexteram attollit, ſ. parvam figuram manu ducit, adſtat ad dexteram quadrupes, forte dama.*

Magiſtratus in numo Antonini, ſed ſine dignitate memoratur: ЄΠΙ. Γ. ΚΛ. ΦΛΑΚΚΟΥ. (Arigoni.) qui etiam legitur in autonomis citatis.

AE. RRR.

EVMENIA.

Phrygiae magnae, teſte Eutropio condita ab Eumene Attali Pergameni fratre.

Autonomi:

ЄΥΜЄΝЄΩΝ. *Caput Serapidis.* Ϗ ΓΛΑΥΚΟC. *Fluvius decumbens.* AE. (Harduin, Panel Ciſtoph. p. 40.)

De hoc flumine Plinius: *Eſt Eumenia Cludro flumini adpoſita, Glaucus amnis.*

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. Ϗ ЄΥΜЄΝЄΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Diana Epheſia.* AE. I. (Pellerin.)

De nomine ΑΧΑΙΩΝ vide infra.

Iuppiter ſtans d. bipennem, ſ. haſtam, pone cervus. Ϗ ЄΥΜЄΝЄΩΝ. *Aquila ſtans.* AE. III. (Seſtini. T. IV. p. 125.)

Numos reliquos vide apud Pellerinium, in muſeo Caeſ., Pembrock.

Magiſtratus ſine mentione dignitatis: ΚΛЄΩΝ. ΑΓΑΠΗΤΟC. — MЄNЄΚΡΑ. ΑΣΚΑ. etc.

AE. RR.

Imperatorii

A Nerone usque ad Gallienum typis obviis. Sunt apud Vaill. Pellerin, Haym, Arigoni.

ЄΥΜЄΝЄΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. inde ab Hadriano (Pellerin) usque ad Gallienum. (Arigoni.) Harduinus cenſet, Eumenenſes ſe dixiſſe Achaeos ab agro *Achaidos*, qui teſte Stephano eſt apud Maeoniam Lydiae. Sed Eumenia haec a memorato agro nimium videtur diſtare. Dicuntur vero potius Achaei, quod ab his oriundi fuerint, ut Perinthii ſe dixerunt Iones, aut quod veteres Eumenenſes cum adventitiis Achaeis fuere permixti, qua ratione in ejus tractus urbibus oppidanorum nomini ſaepe additur ΜΑΚЄΔΟΝΩΝ.

Magiſtratus

Summus ſacerdos: ΙΟΥΛΙΟΣ. ΚΛЄΩΝ. ΑΡΧΙЄΡЄΥΣ. ΑΣΙΑΣ. Neronis. (Haym) Res inſolentior *ſummus ſacerdos Aſiae.*

Digitized by Google

Vide, quae de hoc notabimus in tractatu de Asiarchis. Asiae vocabulum in numis Philippi sen. et Otaciliae omittitur: ЄΠΙ. ΦΛ. ΦΙCΙΚΟΥ. ΑΡΧΙЄ. (Vaill.) at Pellerinius in suo Philippi rectius legit: ЄΠΙ. ΦΛΑ. ΦΙΛΙΚΟΥ. ΑΡΧΙЄ. (Suppl. II. p. 85.)

AE. RR.

HIERAPOLIS.

Ad Maeandrum, Cibyratico conventui a Plinio adscribitur. Nomen abstulisse ait Stephanus ἀπο τε ἱερα πολλα ἐχειν.

Autonomi:

ΑΛΙΡΒΗΝΟC. *Caput Solis radiatum.* Ꝛ ΙЄΡΑΠΟΛЄΙΤΩΝ. *Lupa cum gemellis lactentibus.* AE. II. (Pellerin.)

ΑΔΙΡΒΗΝΟC. *Caput idem.* Ꝛ *Hygia, Telesphorus.* (Mardain.)

ΑΑΙΡΒΗΝΟC. *reliqua ut in praecedentia.* (Haym.)

ΑΑΙΡΒΗΝΟC. *Caput idem.* Ꝛ ΙЄΡΑΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. *Apollo stolatus stans d. plectrum, s. lyram.* AE. (Pembrock., Panel num. Cist. p. 40.)

ΑΑΙΡΒΗΝΟC. *Caput idem.* Ꝛ *Eadem epigraphe.* ΑΚΤΙΑ. *intra lauream.* AE. II. (Sestini. Lett. T. IV. p. 126.)

En ejusdem epigraphes lectiones varias tres ortas ex adfinitate literarum A, Λ., Δ. Legendum videtur ΑΑΙΡΒΗΝΟC, quod plures in hac lectione video conspirantes, tum quod Haymius suum profitetur integerrimum, et epigraphen certissimam. Vocabulum istud referendum ad Solis caput, et esse captum ex indigenarum lingua, dubium non videtur, cui applicari omnino possunt, quae in Thyatira Lydiae de ΒΟΡЄΙΤΗΝΗ differui.

* * *

ΑΡΧΗΓЄΤΗC. *Caput Solis radiatum.* Ꝛ ΙЄΡΑΠΟΛЄΙΤΩΝ. *Amazon stans.* AE. (Haym.)

Sponius in ruinis Hierapolis supra porta theatri scriptum vidit: ΑΠΟΛΛΩΝΙ. ΑΡΧΗΓЄΤЄΙ.,[a]) sed postremas duas literas non bene videtur excepisse. De Apolline Archageta jam egi ad Naxum Siciliae, et Tauromenium, cujus quoque numis idem vocabulum inscriptum. Ex typo potest colligi, vocabulum ΛΑΙΡΒΗΝΟC. eandem habere, significationem cum ΑΡΧΗΓЄΤΗC.

* * *

ΚΩΣΙΟΣ. *Caput barbatum.* Epigraphes hujus explicationem non tento, cum de ejus sinceritate dubitem. (Arigoni.)

* * *

ΒЄΛ. *Pegasus volans.* Ꝛ ΙЄΡΑΤΩΝ - - *Ara incensa inter ardentes taedas.* AE. (Haym.)

Similis typus est in numi Stratonicensis utraque facie a Com. Christiani editi, [b]) nisi quod in hoc praeterea adstans Bellerophon Pegasum retinet, cujus absentiam in Haymiano truncatum ΒЄΛ. supplet. Iure igitur suspicatur Khellius in subjecta nota, male ab Haymio lectam numi epigraphen pro CΤΡΑΤΟΝΙΚЄΩΝ, quod praeterea literarum se consequentium ordo, ut ectypon numi docet, plane persuadet.

a) Voyage T. I. p. 358. b) Adpendic. I.

Digitized by Google

ΙЄΡΑΠΟΛЄΙΤΩΝ. *Caput mulièbre.* Ϟ ΙЄΡΑΠΟΛЄΙΤΩΝ. *Pluto Proſerpinam rapiens.* AE. II. (Pellerin. Beger.)

Fuit teſte Strabone, aliorumque, quorum teſtimonia vide apud Cellarium, juxta Hierapolin Plutonium, ſeu Charoneum, nimirum hiatus, unde ſe vapor peſtifer extulit, ac propterea Ditis ſpiraculum creditum fuit.

ΙЄΡΑΠΟΛЄΙΤΩΝ. *Caput laur.* Ϟ ΧΡΥ-ϹΟΡΟΑϹ. *Fluvius decumbens.* AE. (Haym, Harduin.)

Plinius loquens de Tmolo monte, addit: *et ex eo profluente Pactolo, eodemque Chryſorhoa.* At hic Pactolus Chryſorhoas longiore intervallo ab Hierapoli noſtra diſtabat, et ex teſtimonio Sponii, qui ea loca adivit, perquam vicina fuit Lyco, [a]) quin neque multum remota a Maeandro, ſic ut etiam nonnunquam per hunc ipſum Maeandrum ab aliis ejusdem nominis urbibus diſtingueretur, ut in epigrammate, quod citat Holſtenius: (Notae ad Steph.) ΜЄΝΑΝΔΡΟϹ. ΙЄΡΑΠΟΛЄΙΤΗϹ. ΠΡΟϹ. ΜΑΙΑΝΔΡΟΝ. ΠΟΤΑΜΟΝ. Quod ſi Chryſorhoas numis inſcriptus revera eſt Pactolus, id factum, ut cenſet Harduinus, non ad indicandum urbis ſitum, ſed alia quacunque de cauſa, nimirum ut Amaſtriani Meletem, Germanicopolitae Xanthum, alii alios fluvios longe diſſitos monetae ſuae inſcripſere. Quid ſi Chryſorhoas fuiſſet fons hujus nominis Hierapolitis ſacer, at nobis ignotus, quales plures habemus numis illatos? de quo vide, quae notavimus ad numos Phocaeae Ioniae.

ΝЄΩΚΟΡΩΝ. *Caput mulièbre turritum.* Ϟ ΙЄΡΑΠΟΛЄΙΤΩΝ. *Menſis ſtans d. quid conoidicum tenet, ſ. haſtam, dextro pede bovis caput calcat.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

De averſae typo egi in meis Numis veteribus. [b]) Conus is, quem Menſis d. tenet, Belleyo videtur pomum pini. [c]) Neocoratus in variis adhuc autonomis apud Pembroeck, Begerum, Arigonium indicatur, atque adeo frequentius, quam in imperatoriis, ut videbimus.

ΙЄΡΑΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. *Victoria gradiens.* Ϟ Κ. ЄΦЄϹΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Caput muliebre laur.* AE. (Beger T. I. p. 505.)

ΓЄΡΟΥϹΙΑ. — ΙЄΡΑ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. — ΒΟΥΛΗ. (Haym, Arigoni.)

Notandum, urbis hujus nomen ſemper ſcribi ΙЄΡΑΠΟΛΙΤΩΝ, nunquam ΙЄΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, ſaltem in adcuratis catalogis. Sed vide etiam, quae mox dicentur.

AE. R.

Imperatorii:

Sunt ab Auguſto usque ad Valerianum.

Epigraphe conſtans: ΙЄΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. Tamen in uno Pellerinii eſt ΙЄΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, [d]) quo quidem modo inſcribi ſolent numi Hieropolis Cyrrheſticae.

a) Voyage T. I. p. 357. b) pag. 249. c) B. L. T. XVIII. Mem. p. 135. d) Suppl. II. tab. IV. n. 19.

Digitized by Google

Typi illuſtriores:

Apollo ſtolatus ſtans d. plectrum, ſ. lyram.

Typus hic eſt frequens, et videtur hoc numen apud Hierapolitas fuiſſe praecipuum, nam in numo concordiae cum Aphrodiſiade Cariae, et Epheſo hic Apollo pro Hierapoli proponitur.

Templum elegans, in cujus aditu Hercules d. clavam, ſ. haſtam, Caracallae. (Pellerin Suppl. I. p. 37.)

Amazon eques, M. Aurelii. (Vaill.)

* * *

Magiſtratus ſine mentione dignitatis frequenter in numis primorum Caeſarum. In numo Auguſti: ΜΕΝΙΣΚΟΣ. ΔΙΦΙΛΙ. Τ. ΤΟ. Γ. Pellerinius το Τ. explet Τιος. Singularis numulus apud Seguinum:[a]) ΦΑΒΙΟΣ. Ο. ΜΑΞΙΜΟΣ. *Caput Auguſti nudum.* Ϫ ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΡΤΦΩΝ. *ſine typo.* Lectio anticae mihi oppido ſuſpecta, idque eo magis, quod aliud non habemus in moneta Hierapolitarum exemplum inſcripti in utraque ſuperficie magiſtratus.

M. Suillii frequens mentio fit in hujus urbis numis, quos juvat, ut deſcriptos reperi, proponere:

Μ. ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΙΕΡΑΠΟΛΙΤΩΝ. *Apollo ſtolatus ſtans*, Tiberii. (Vaill.)

Μ. ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟ - ΙΕΡΑΠΟ -- *Typus idem*, Claudii. (Seguin p. 101. Morellius in Suillia.) Vaillantius in Fam. Suillia in eodem numo legit integrum ΑΝΤΙΟΧΟΣ.

Μ. ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Caput Agrippinae jun. ſub ſpecie Bacchae.* Ϫ ΑΓΡΙΠΠΙΝΗ. ΣΕΒ. *Templum 6 columnarum.* Sic Vaillantius in Suillia numum hunc velut integerrimum proponit, at Seguinus et Morellius tanquam multum mancum ſpectata epigraphe. (ll. cc.)

ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΙΕΡΑΠΟΛΙΤΩΝ. *Bipennis ſerpente circumdata*, in numo Neronis adhuc Caeſaris. (Pellerin.)

Obſervo ante omnia ad numum I., deceptum videri Vaillantium, cum Tiberium nobis pro Claudio daret, nam ſpectatis reliquis omnibus ſimillimus eſt ſequenti, quem ipſe Vaillantius ſubinde, agnito haud dubie errore, cum capite Claudii ſtitit.[b]) Omnes ergo hi numi flati ſunt imperante Claudio, ipſe etiam poſtremus, quia Neronem nondum Auguſtum offert. Antiquarii omnes hunc M. Suillium genti Suilliae, de qua Tacitus circa hoc aevum meminit, inſerunt, variant tamen in definiendo, quem ex pluribus Suilliis numi hi nobis indicent. Havercampus putat eſſe M. Suillium Nervilianum, qui conſul fuit V. C. 803., qui adeo poſtea in Aſiam proconſule miſſus videtur, ut numi eo judice docent. Recte haec quidem, verum cum ex faſtis conſtet, ei M. Suillio fuiſſe cognomen Nerviliani, (melius Nerulini, ut docui in numis Smyrnae) cur in numo dicitur ΑΝΤΙΟΧΟΣ? An non ſatis conſtat, jam hac aetate Graecos paſsim Romana ſibi nomina indidiſſe? quod ipſum Smyrnaeis exprobraſſe Apollonium Tyanenſem teſtatur Philoſtratus.[c]) Quod ſi dicatur, το Μ. ΣΤΙΛΛΙΟΣ indicare proconſulem, et ΑΝΤΙΟΧΟΣ magiſtratum Hierapolita-

a Pag. 99. b) in Fam. Suill. c) in ejus Vita L. IV. c. 5.

Digitized by Google

rum, (nam habemus exempla, in numis v. g. Smyrnae, conjuncti utriusque magiſtratus) cur in numo IV. dicitur ΣΤΙΑΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ.? quae utique formula indicat, Suillium fuiſſe Antiochi filium, ut in numis Auguſti ejusdem Hierapolis apud Pellerinium: ΑΚΡΙΤΑΣ. ΔΙΟΤΡΕΦΟΥ., et apertius in altero: ΜΕΝΙΣΚΟΣ. ΔΙΦΙΛΙ, Υ. nempe Υιος. Quod ſi vera eſt inſcriptio ΣΤΙΑΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. a Pellerino ex numo Neronis promulgata, ea inſcriptionem ΑΝΤΙΟΧΟΣ, quam priores antiquarii ex aliis numis afferunt, ſuſpectam omnino facit, atque dubium, an hic Suillius ad gentem R. pertineat, multum promovet, quod curatius expendant ii, qui ad dictos numos Lutetiae adſident. Certe numos II. et III. admodum eſſe vitiatos, ſatis oſtendunt iconismi apud Seguinum et Morellium propoſiti.

Praetorem evincit Vaillantius ex numo Plautillae inſcripto: ΕΠ. ΣΤΡ. ΑΥΡ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ. Eum citat ex Patino, ſed in cujus opere is non exſtat. Eſt tamen apud Triſtanum. [a]) Erudite hic conjecit quidem, laudatum in numo Antipatrum eſſe eundem, qui patria Hierapolitanus Caracallae et Getae pueritiam prudenter rexit, et conſularibus honoribus ornatus, in patria tandem conſenuit, ut refert Philoſtratus, [b]) verum cum hic numus a nemine alio citetur, et in tot hujus urbis numis nunquam praetor prodatur, ſuſpicari licet, epigraphen a Triſtano male exceptam.

* * *

Neocoratus in binis tantum Caracallae numis notatur apud Pellerinium, [c]) In autonomis frequentius ejus fit mentio.

* * *

Concordia frequenter occurrit, quo uno confirmatur, quod teſtatur Philoſtratus, fuiſſe Hierapolin unam ex iis urbibus, quae in Aſia maxime floruere.

Cum *Ceretape* Phrygiae: ΙΕΡΑΠΟΛΙΤΩΝ. ΚΕΡΕΤΑΠΕΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Hercules d. clavae innixus, f. leonis ſpolia*, Commodi. (Vaill.) Vnicum numen proponitur, credo, quia idem Hercules in utraque urbe inſigniter fuit cultus, ut docent numi.

Cum *Synnadis* Phrygiae. Vide horum numos.

Cum *Aphrodiſiade* Cariae, quam vide.

Cum *Smyrna*, *Epheſo*, *Sardibus*.

* * *

Ludi ΠΥΘΙΑ *intra coronam*, Elagabali. (Vaill.) ΑΚΤΙΑ. in autonomo. *AE. R.*

HYRGALEA.

Hujus urbis in nullius aevi monumentis, praeterquam numis, fit mentio. Numi duo hactenus proditi, quorum fabrica, inſcriptio, et typi conjicere jure faciunt, eos ad Phrygiae aliquam urbem pertinere. Belleyus, qui de iis ſingularem diſſertationem contexuit, [d]) ſuſpicatur, eſſe eam urbem, quae Hierocli corrupte, ut cenſet, Αυραχλεια dicitur.

Autonomus:

ΙΕΡΑ. ΒΟΥΛΗ. *Caput muliebre vela-*

a) T. II. p. 255. b) de vit. Soph. c) Supp. I. p. 37. le Blond p. 44. d) B. L. T. XXXV. p. 640.

Digitized by Google

tum. Ϫ ΤΡΓΑΛΕΩΝ. *Fluvius decumbens, infra* ΤΞΕ. AE. II. (Pembrock.)

AE. RRRR.

Imperatorius:

ΕΠΙ ΙΟΥΛΙΟΥ. ΑΔΡΑΣΤΟΥ. ΑΡΧΟ. ΤΡΓΑΛΛΑΙΩΝ. *Cybele sedens*, Domnae. (Haym.)

Epochae annus 365 in uno tantum numo, eoque autonomo reperitur, quare fieri non potest, ut ejus principium tuto possit stabiliri. Belleyus censet fuisse idem Hyrgaleae epochae principium, quod Laodiceae Phrygiae, quam adi.

AE. RRRR.

IVLIA.

Iulienses nominat Plinius in conventu Cibyratico. (L. V. §. 29.)

Imperatorii

Ab Agrippina jun. usque ad Corn. Superam, cujus numum vide mox in *Magistratu*.

Epigraphe: ΙΟΥΛΙΕΩΝ.

Typi: *Messis*, *Cybele*, *tres Gratiae* etc.

Neptunus stans d. delphinum, s. tridentem, M. Aurelii. (Mus. Caes.)

Pellerinius hunc numum, quoniam typum urbis maritimae offert, Iulin insulae Ceae vocandum censet, [a]) verum, ut iam alias ex Strabone docui, Neptunus a Phrygibus, etsi mediterraneis, magnis fuit mactatus honoribus, nimirum ad avertendos terrae motus.

ΔΙΑ. ΙΔΑΙΟΝ. ΙΟΥΛΙΕΩΝ. *Iuppiter sedens d. hastam, s. Victoriolam*, Faustinae jun. (Pellerin.)

ΑΤΤΑΛΟΣ. ΙΟΥΛΙΕΥΣΙΝ. ΑΝΕΘΗΚΕ. *Aurelius et Verus stantes jungunt dexteras*, M. Aurelii max. mod. (Theupoli.)

Videtur hic Attalus esse idem cum illo, qui item inscribitur numis Laodiceae.

Magistratus: ΣΕΠΤΙΟΣ. ΗΦΑΙΣΤΙΩΝ. sine mentione dignitatis, in numo Neronis. (Arigoni.)

Archon: ΑΡΧ. ΤΟ. Β. ΦΙΛΟΤΕΙΜΟ. ΙΟΥΛΙΕΩΝ. *Cybele sedens*, in cujus antica est caput rarissimae *Corn. Superae* cum epigraphe: ΓΑΙ. ΚΟΡ. ΣΟΥΠΕΡΗΝ. ΣΕ. Ita Pellerinius ex numo suo integerrimo, [b]) qui et Vaillantium corrigit in eo describendo aberrantem.

Concordia cum Ancyra Phrygiae ex numo ΙΟΥΛΙΕΩΝ. ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ. a nonnullis, sed minus tuto, stabilita. Vide, quae monuimus in Ancyra Phrygiae.

AE. RR.

LAODICEA.

Ad Lycum fl. variis temporibus jam Phrygiae, jam Cariae accensebatur. De hujus urbis numis ac fortuna aliquando prolixe differui in meis Numis vet. [c]) quorsum lectorem saepe remittam.

Autonomi:

ΔΗΜΟΣ. *Caput juvenile laur.* Ϫ ΛΑΟ-

a) Rec. III. p. 49. b) Mel. II. p. 231. c) pag. 250.

Digitized by Google

ΔΙΚΕΩΝ. *Iuppiter togatus stans s. infantem tenet, dexteram ad capram adstantem extendit.* AE. III.

Numum hunc edidi ex musco M. Ducis, dixique, infantem esse Bacchum, quem Iuppiter et genuit, et quin conciperet, peperit quoque, per capram autem προλαπτικως notari metamorphosin, qua in istud animal infantem prae Iunonis metu mutavit. Vide haec uberius explicata. a)

* * *

ΔΗΜΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Caput virile imberbe laur.* Χ ΙΟΥΛΙΟΣ. ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ. ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ. *Iuppiter togatus stans d. aquilam,* AE. II. (Musc. Caes.)

ΒΟΥΛΗ. ΔΗΜ. *Capita Senatus et Populi.* Χ *Eadem aversa.* AE. (Haym. T. II. tab. 26.)

Numum priorem olim vulgavi. b) Quis fuerit hic *Iulius Andronicus*, et cur dictus Ευεργετης, *beneficus*, non reperi. Nonnullos Syriae et Aegypti reges dictos Evergetas, novimus. Sed et privatis, et quidem antiquitus etiam, idem a civitatibus delatum elogium, ex Lycia discimus. c) Vide, quae de hoc titulo plura eodem loco observavi. Haymius in numo suo perperam capita Liviae et Augusti vidit. De Iove cum hoc cultu vere Laodicensi agam in imperatoriis.

* * *

ΕΠΙ. ΑΠΟΚΡΑ. *Caput Iovis.* Χ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΦΟΡ. *Bacchus stans.* AE. III. (Pellerin.)

Additum ΦΟΡ. molestum est. Tenuiter suspicatur Pellerinius, expeudum legendo ΦΟΡος, quia ex Cicerone constat, saepe *forum*, vel conventum Laodiceae actum. Istud an verisimile?

* * *

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Caput Mensis.* Χ ΚΡΟΑΙΝΗ. (K et P colligatis.) ΑΣ. *Aquila stans.* AE. III. (Pellerin.)

Mira aversae epigraphe, si modo rite proposita. De literis ΑΣ. vide infra in *Epocha*.

* * *

De *Cistophoris* hujus urbis agetur in tractatu de his.

* * *

Magistratus describentur in imperatoriis.

AR. Cistophori RRR. AE. RR.

Imperatorii.

Cogniti sunt ab Augusto usque ad Philippum jun.

Typi illustriores:

Iuppiter togatus stans d. aquilam, s. hastam.

Vaillantius cum juxta hunc Iovem in numo Augusti scriptum legeret ΖΕΥΣ. ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ., inde nobis novum, et hactenus inauditum *Iovem veritatis amicum* promulgavit, fluxitque eo praecone error per omnes deinceps antiquarios. Ejus lectionis primus, quod sciam, dubium movit egregius Wissius Anglus, qui in suo numo legit ΖΕΥΞΙΣ. ΦΛΑΛΗΘΗΣ., non tamen ausus est Vaillantianum hunc Iovem penitus longaeva sua statione deturbare. d) Audacior Pellerinius ipsam Vaillantii in numo Augusteo lectionem adortus eam erroris arguit, docuitque legendum: ΞΕΥΞΙΣ

a) Num. vet. p. 249. b) Sylloge I. p. 92. c) ὑπερ Πολυστρατ. d) Mus. Bodl. p. 150.

Digitized by Google

(lege ΠΕΥΞΙΣ.) ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ. a) quod subinde eruditus ejus assecla Blondius invictis argumentis confirmavit. b) Epigraphen ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ nullo pacto ad Iovem pertinere arguit ejusdem Augusti numus a Wisio citatus, in quo pro Iove proponitur baculus Aesculapii. c) Qui fuerint *Zeuxis* et *Philalethes*, infra in Magistratibus docebitur. Ceterum Iuppiter hoc habitu haud dubie princeps fuit Laodicenorum numen, nam non solum in Laodiceae numis obvius est, sed etiam in numis concordiae Laodiceam constanter sic indicat, ut Diana Ephesia Ephesum, sic ut Iuppiter hac forma tuto Laodicenus pro Philaletha dici possit. Fuere Laodicenses in Iovem suum grati, cujus monitu Antiochus II. Syriae rex eorum urbem aedificavit, eamque a sororis et conjugis nomine Laodiceam appellavit, ut refert Stephanus. Ejus religio Cariam, Lydiam, Phrygiam late pervasit, nam in harum regionum moneta frequens typus est Laodicensis hic Iuppiter.

* * *

Mulier f. infantem tenens, d. elata, sinuato circum peplo; armati tres Corybantes in orbem saltant, in area aquila, humi duo fluvii jacentes, pone Fortuna stans, Caracallae. (Patin Thes. Mauroceni.)

Iovem a matre Rhea Saturni furori subtractum, et inter Corybantum armatorum tripudia educatum praeter alios copiose perhibet Callimachus in hymno in Iovem, et Spanhemius in hunc commentatus. Sed et Bacchum recens natum a Iove traditum Rheae, et ab hac inter Corybantum choreas gladiis scutisque perstrepentium fuisse enutritum, late describunt Nonnus, d) et Clemens Alexandrinus. e) Difficile ergo erit inter utrumque deum criterium, nisi adjunctum aliquid causam juvet; nam simile argumentum offerunt etiam numi Apameae Phrygiae, et Seleucfae Syriae. In praesente dubitari nequit proponi Iovem infantem propter adstitutam ejus aquilam, quae avis jam tum apud Iovem suas partes egit; nam ab ea deum infantem raptum, et ad latebras Cretenses perlatum, cum a Saturno ubique quaereretur, refert Servius. f) Aliam famam videtur secutus auctor librorum Sibyllinorum, secundum quem Iuppiter natus commissus est tribus Cretensibus in Phrygia educandus. g) Vnde Phrygiae urbi jus in hunc typum.

* * *

ΦΡΥΓΙΑ. *Mulier tutulata stans s. duo sigilla tenet, ei adversa stat* ΚΑΡΙΑ *specie mulieris tutulatae d. demissa spicas, s. cornucopiae tenentis, in utriusque medio sedet mulier capite turrito d. tenens Victoriolam, ut videtur, s. cornucopiae, infra eam scriptum* ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *supra* ΤΠΗ. in numo Caracallae max. mod. (Mus. Caes. Pembrock P. III. tab. 101.)

Eundem hunc numum sic ex museo Christinae describit Vaillantius: h) ΙΟΥΛΙΕΩΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΗΡ. CYPIAC. ΟΜΟΝΟΙΑ. eumque adeo Laodiceae Syriae tribuit. Prolixe egi

a) Mel. II. p. 13. b) p. 56. c) l. c. d) Dionys. L. IX. v. 160. seq. e) Protrept. p. 15. ed. Oxon. f) ad Aen. I. 394. g) L. III. h) Num. Graec. p. 103.

Digitized by Google

in meis Numis vet. [a]) in numo hoc cetera antiquo a recentiore manu depravatam epigraphen, ut ipse Romae vidi. Quod genius Laodiceae medius sedet inter genios Phrygiae, et Cariae, in causa esse dixi eodem opere, [b]) quod in utriusque regionis finibus posita esset, sic ut saepe dubitaretur, ad utram pertineret. De literis ΤΠΗ. agetur infra in *Epocha*.

* * *

Magistratus: in numis autonomis, deinde primorum imperatorum notantur nulla dignitatis mentione, serius occurrunt scribae, praetores, Asiarchae, sophistae, et secundum aliquos etiam summus sacerdos, et poliarchus, ut dicetur. Numos his insignes describam secundum temporis progressum adjectis, ubi res postulabit, animadversionibus.

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ. ΔΑΜΟΚΡΑΤΟΥ. cum nomine Lentuli procos. in Ciftoph. (Pellerin.) ΠΕΥΞΙΣ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ. ΤΟΥ. ΑΜΥΝΤΟΥ. in Ciftoph. (Pellerin.) ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ. ΔΑΜΟΚΡΑΤΟΥ. ΠΩΣΙΜΟΣ. cum nomine Ap. Pulchri procos. in Ciftoph. [c]) ΛΑΒΑΣ. ΠΥΡΡΟΥ. cum nomine M. Tullii procos. in Ciftoph. [d])

* * *

ΖΕΥΞΙΣ. *Iuppiter Laodicenus*, Auguſti. (Wiſe p. 150.)

ΖΕΥΞΙΣ. ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ. *Baculus Aeſculapii*, Auguſti. (Ibid.)

ΖΕΥΞΙΣ. ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ. *Iuppiter Laodicenus*, Auguſti. (Muſ. Caeſ.)

Perperam Pellerinius in ſimili legit ΞΕΥΞΙΣ pro ΠΕΥΞΙΣ. [e]) nam hac aetate ſcribebatur Π pro Ζ, et in Ciſtophoro mox citato Pellerinius ipſe legit ΠΕΥΞΙΣ. Hic Zeuxis, ſociusque Philalethes a Strabone illuſtratur. Narrat hic: prope hanc Laodiceam medicorum ludum magnum Herophileum praeſide Zeuxide, et poſtea Alexandro Philalethe imperante Auguſto exſtitiſſe ad exemplum ludi Eraſiſtratei, qui fuit Smyrnae. Ambos his numis inſcriptos eſſe eosdem, quos nominat Strabo, dubitari vix poteſt, non modo quia nomina, ſed quia et tempora conſpirant, nam horum plerique caput Auguſti offerunt. Confirmat etiam iſtud numus alter, in quo praeter utriusque nomen baculus Aeſculapii proponitur. Non tamen medici in moneta ſignati ſunt, quia medici fuere, ſed quia una cum artis ſuae exercitio etiam magiſtratu in urbe functi ſunt. Hoc argumentum uberius olim tractavi in meis Numis vet. [f]) et ſupra in numis Smyrnae, ac praeterea Blondius, [g]) et Wiſius. [h])

* * *

ΠΥΘΗΣ. ΠΥΘΟΥ. ΤΟ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ. in numo Auguſti. (Haym. T. II. tab. 25.) ΠΥΘΗΣ. ΠΥΘΟΥ. eſt etiam in autonomo apud Hunterum.

* * *

ΠΟΛΕΜΩΝ. ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ. in numis Auguſti. Sic legendum docet Pellerinius [i]) pro ΦΙΛΟΠΑΤΗΡ., ut eſt apud Vaillantium et Morellium, et pro ΦΙΛΟΚΡΑΤΩΡ., ut legit Harduinus.

ΠΟΛЄΜΩΝΟС. ΤΟΥ. ΖΗΝΩΝΟС.

---

a) p. 285. b) p. 252. c) Seguin p. 80. d) Seguin p. 82. e) Mel. II. p. 13. f) p. 253. g) Obſervat. p. 56. h) Muſ. Bodl. p. 145. i) Mel. II. p. 13.

Digitized by Google

Claudii. (Pellerin.)

ЄΤ. ΙΓ. ΖΗΝΩΝΟΣ. ΠΟΛΙ. ΤΟ. Δ. Neronis. (Vaillant.)

Epigraphen hanc ſuſpectam jure vocat Pellerinius. Cenſet legendum, ut in praecedente: ΠΟΛЄΜΩΝΟC. ΤΟΥ. ΖΗΝΩΝΟC. [a]) Eſſe ſuſpectam facile conſentio, verum an continuo altera lectio valere debeat, dubito, nam neque epigraphes vocabula ſatis commode poſſunt componi, et uterque numus eſt diverſi imperatoris, inſuper in Vaillantiano το ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ eſt in antica, in Pelleriniano in averſa. Literas ΠΟΛΙ Vaillantius legit πολιαρχος, *praefectus urbis.* Si Poliarchorum ſaepius, et in aliis quoque numis mentio fieret, poſſet haec Vaillantii conjectura videri probabilis. Verum fruſtra in iſtud inquirimus, cum, ut dixi, tota lectio ſit ſuſpecta.

ΖΗΝΩΝΟΣ. ΖΗΝΩΝ. ΥΙΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Duae mulieres ſtantes cum haſtis et dexteram jungentes, inter quas a ſummo deorſum ſcriptum:* ΟΜΗΡΟΣ. in numo Neronis. (Haym. T. II. p. m. 237.)

Numum hunc integerrimum vocat Haymius, at ſi typum faciunt duae mulieres, quid ad has facit Homerus? Credo ſaltem ab hac parte numum Haymianum aliquid paſſum, nam ſimilis alter apud Morellium, etſi multum attrita inſcriptione, figuram a dexteris ſtantem offert virilem, ac liberaliter barbatam. [b]) Quis ſit ſenſus trium praecedentium vocabulorum, quem inſolita haec et adverſa Graecae linguae metatheſis turbat, decidere non auſim. Si ſtatuamus, intercedere lapſum monetarii, et το ΖΗΝΩΝ praeponendum, ſenſus eſt facilis, ac tum forte το ΥΙΟΣ refertur ad ſequentes binas urbes, ſic ut hic Zeno dicatur filius Laodicenſium et Smyrnaeorum, illorum natura (nam Zenones complures apud Laodicenos cum in numis, tum ſcriptoribus memorantur) horum adoptione. Hac ratione jactaſſe duas patrias etiam Attalum, nimirum has ipſas quoque, Laodiceam et Smyrnam, infra videbimus, et vidimus ſupra in numis Cotiaei, Varum dici υιον πολεως.

Memorantur in his numis Zenones et Polemones. Horum nomina apud Laodiceam inclyta. Zeno rhetor inſignis IIIvirorum aetate; ejus filius Polemo M. Antonii beneficio Ponti rex, ac forte ex eadem ſtirpe fuit Polemo ſophiſta apud Trajanum, Hadrianum, Antoninum gratioſus, cujus filius Attalus, ut videbimus, frequens eſt in Laodiceae numis. Eam Zenonum et Polemonum ſtirpem prolixius per tenuem conjecturam deduxi in meis Numis. vet. p. 256. Zeno medicus Herophileus laudatur etiam a Diogene Laertio. [c])

* * *

ΙΟΥΛΙΟΥ. ΠΟΣΤΑΜΟΥ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Β. in numo Neronis.

Sic legendam epigraphen docet Pellerinius [d]) contra Vaillantium, qui in ſimili legit ΓΑΙΟΣ. ΠΟΣΤΥΜΙΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ. Β. Tamen in ſimili Morellius legit: ΓΑΙΟΣ. ΠΟΣΤΟΥΜ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Β. [e])

a) Mel. II. p. 35. b) in Nerone tab. XIII. n. 19. c) L. VII. §. 35. d) Mel. II. p. 35. e) Num. Neron. tab. XIII. n. 4.

Digitized by Google

ΔΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΔΙΑ. Κ. ΔΙΟCΚΟΥΡΙΔΟΥ. *Iuppiter Laodicenus ſtans*, Domitiae, (Haym.) at in ſimilimo alio: ΔΙΑ. ΚΟ. (utraque hac litera colligata) ΔΙΟCΚΟΥΡΙΔΟΥ. (Muſ. Caeſ.)

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΔΙΑ. ΚΟ. ΔΙΟCΚΟΥΡΙΔΟ. *Templum 6. columnarum*, Domitiae. (Haym.)

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΔΙΑ. R. ΔΙΟCΚΟΥΡΙΔΟΥ. *Templum 4. columnarum*, Domitiae. (Muſ. Caeſ.)

Haymius το ΔΙΑ in his numis eſſe praepoſitionem recte judicavit, nam ſic etiam Attudenſes et Cidraenni Phrygiae magiſtratus ſuos inſcripſere, etſi is eo peccet, quod literas Κ. vel ΚΟ. legat ΚΟσμα, qui fuit Cretenſium magiſtratus. [a]) Khellius in ſubjecta nota verius cenſet, το ΚΟ. eſſe pro ΚΟινος, ſed το ΔΙΑ putat indicare *Iovem* Laodicenſium, quod poſt citata mox Phrygiae urbium exempla nemo jam credit. Spanhemius in numo ſimili legit ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΔΙΟCΚΟΥΡΙΑ pro ſolito ΔΙΟCΚΟΥΡΙΔΟΥ, qua is lectione deceptus celebrata Laodicenis Dioſcuria perperam adſeruit [b]) Eſt ergo Dioscurides magiſtratus Laodiceae, et monogramma R, vel melius ΚΟΡ. literis nexis, ut eſt in integerrimo muſei Caeſarei, reſolvendum perinde in literas ΚΟΡ, atque illud ſic reſolvi debet in obviis numis Corcyrae, et, quod ſequitur, habemus ex his numis *Cornelium Dioſcuridem*.

ΑΓΡΙΠΠΙΝΟC. ΓΡΑΜ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *variis typis*, in numis compluribus Hadriani et Sabinae. (Vaill.)

ΑΓΡΙΠΠΙΝΟC. CΤΡΑΤΗΓΩΝ. ΑΝΕΘΗΚΕ. Hadriani, (Muſ. Caeſ.) Sabinae. (Pellerin, Piſani.)

In unis his numis Agrippinus dicitur praetor, cum in aliis dicatur ſcriba. Quae fuerit hujus variationis cauſa, difficile eſt conjicere. Vide de hoc argumento tractatum de Praetoribus et Scribis Vol. IV. Praetorem mox infra habebimus M. Aurelium Garum, ſed cum is numus indicet concordiam cum Epheſo, definiri tuto nequit, utrius urbis praetor is fuerit. Alii numi praetorem non memorant. Habemus apud Gruterum marmor poſitum L. Antonio ΛΑΟΔΙΚΕΙ. ΤΗC. ΑCΙΑC. CΤΡΑΤΗΓΩ. etc. [c])

Π. ΚΛ. ΑΤΤΑΛΟC. ΕΠΙΝΙΚΙΟΝ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Iuppiter Laodicenus*, Aurelii. (Vaill.)

ΙΕΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput nudum Senatus.* Ϫ ΑΤΤΑΛΟC. ΕΠΙΝΙΚΙΟΝ. ΑΝΕΘΗΚΕ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Nemeſis alata cubitum oſtentat.* ΑΕ. m. m. (Muſ. Piſani tab. III.)

ΑΤΤΑΛΟC. CΟΦΙCΤΗC. ΤΑΙC. ΠΑΤΡΙCΙ. CΜΥΡ. ΛΑΟ. *Typi varii, ſemper utriusque urbis, Smyrnae et Laodiceae, numina ſiſtentes*, Aurelii. (Vaill. in num. Aurelii ſub *Smyrna*.)

Fuit hic P. Claudius Attalus famigerati Polemonis, atque item ſophiſtae filius. [d]) Cum Polemoni patria fuerit Laodicea, fuit illa et filio Attalo, at cum conſtet, Polemoni non modo ma-

a) Tom. II. p. m. 259. b) ad Callim. in Pallad. v. 24. c) p. 522. 1. d) Philoſt. in vita Hermocratis.

Digitized by Google

gnam fuiſſe cum Smyrnaeis amicitiam, ſed etiam multis hos beneficiis ab eo auctos, de quo multa olim ſcripſeram, [a]) factum, ut pater filiusque a gratis Smyrnaeis adoptarentur, duasque adeo Attalus in numis ſuis jactaret patrias, Smyrnam et Laodiceam. Duplicem patriae rationem jam tradidit Cicero: [b]) *Omnibus municipibus duas cenſeo eſſe patrias, unam naturae, alteram civitatis, ut ille Cato, cum eſſet Tuſculi natus, in populi R. civitatem ſuſceptus eſt. Itaque cum ortu Tuſculanus eſſet, civitate Romanus, habuit alteram loci patriam, alteram juris.* Ergo et Phormis Maenali Arcadiae natus, ſed in Siciliam transgreſſus, auctusque ibi opibus, Olympicis ſuis donis inſcripſit: Φορμις ἀνεθηκεν Αρκας Μαιναλιος, νυν δε Συρακυσιος. *Phormis dedicavit Arcas Maenalius, nunc vero Syracuſanus.* [c]) In marmore Graeco dicitur ΕΠΑΦΡΑC. ΚΡΗC. ΠΟΛΥΡΗΝΙΟC. Ο ΚΑΙ. ΚΙCΑΜΙΟC. [d]) Fuere autem Polyrhenium et Ciſamus Cretae urbes. At enim adoptiones hae, et delata civitatis jura honoraria plerumque fuerunt. In numis Maeoniae Lydiae vidimus nomen archontis: ΑΠΦΙΑΝΟΥ. ΤΟΥ. ΚΑΙ. ΑΘΗΝΑΙΟΥ. Alii in multas numero patrias ſe diviſere, ut Septimius quidam fuit Περγαμηνος, και Σμυρναιος, και Αθηναιος, και Εφεσιος. [e]) quin et M. Aur. Aſclepiades dicitur Αλεξανδρευς, Ερμοπολειτης, Ποτιολανος, Νεαπολειτης, και Ηλειος, και Αθηναιος Ϭελευτης, και ἀλλων πολεων πολλων πολιτης και Ϭελευτης. [f]) Fuit igitur varia naturae et juris patria, ut et parentes. In inſcriptione Ancyrana, quam vulgavit Montfauconius, [g]) dicitur Μητροδωρος Μενεμαχϱ Φυϱει Διρυλαι, quod non recte intellectum is ſic vertit: *Metrodorus Menemachi natione Dorylai*, cum ſit: *Metrodorus Menemachi* adoptione *filius*, *natura Dirylai.* Graeci utrumque modum vocabulis γενει et θεσει ſeu ποιησει diſtinxerunt. Sic in decreto Halicarnaſſenſium apud Ioſephum: [h]) Επι ἱερεως Μεμνονος τϱ Ορεϛειδϱ, κατα δε ποιησιν Ευωνυμυ. *Sacerdote Memnone Oreſtidis filio, adoptione Evonymi.*

Accedimus ad ΕΠΙΝΙΚΙΟΝ numorum II. et III. Totam eorum epigraphen ſic explicat Vaillantius: *P. Claudius Attalus pro victoria epulum poſuit.* At Harduinus: *ſtatuam pro Victoria poſuit.* Prior ſententia nulla certa ratione nititur, et forte ſuam quoque inhibuiſſet Harduinus, ſi vidiſſet laudatum autonomum typo Nemeſis, aut coactus fuiſſet, duplicem pro una ſtatuam ab Attalo poſitam adſerere. Quale fuerit iſtud ἐπινικιον, quod cauſa victoriae dedicavit Attalus, ignoramus ſane, etſi certum ſit, illud conſtitutum propter victorias a L. Vero in oriente relatas; nam harum cauſa multa in Graeciae urbibus celebrata feſta comprobant copioſi numi tum ſignati cum epigraphe ΥΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ΡΩΜΑΙΩΝ., de quibus agam latius in numis M. Aurelii. Diverſis vero typis, uno Iovis Laodiceni, altero Nemeſis, certo Smyrnaeorum numine, credo indicari, ab Attalo in utramque urbem ἐπινικια hujus beneficium profectum, quem nimirum conſtat, ut pro-

a) Num. vet. p. 256. ſeq. b) de Legib. L. II. c. 2. c) Pauſanias L. V. c. 27. d) Dorville Sicula p. 595. e) Marm. Oxon. VII. p. 154. f) Gruter. p. 314. 1. g) Palaeogr. Graec. h) Ant. L. XIV. c. X. §. 23.

Digitized by Google

xime diximus, tam Smyrnam, quam Laodiceam patriae inſtar habuiſſe. Veriſimile videtur, vocabulo ΕΠΙΝΙΚΙΟΝ notari ipſum iſtud *νομισμα* occaſione victoriae a liberali Attalo erogatum. Nam ſi feſtum, aut ludi aut epulae notarentur, more recepto ſcriptum foret ΕΠΙΝΙΚΙΑ, ut iſtud revera ſcriptum habemus in numis Tarſi, aut, ut dixit Lucianus, [a]) *ἐνωχειζθαι τα επινικια*, *victoriae convivium celebrare*. Sed vide etiam, quae de hoc in diatriba de numis cum formula ΑΝΕΘΗΚΕΝ, et in ludis *Epinicia* amplius dicemus.

* * *

Λ. ΑΙΛ. ΠΙΓΡΗC. ΑCΙΑΡΧΗC. Γ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in numo Caracallae.

Pellerinius numum hunc a cl. Boze editum, ſimilesque alios admodum ſuſpectos vocat. [b]) Sed et alius ejusdem Caracallae eſt in muſeo Albani: ΕΠΙ. Λ. ΑΙΛ. ΠΙΓΡΗΤΟC. ΑCΙΑΡ. *Proceſſus Bacchi*, qui numus ſane ſuſpectus non videtur.

* * *

Λ. ΑΙΑΝ. ΓΩΤΑΜ. ΑΡΧ. ΜΕΓ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in numo Caracallae.

Suſpectus item viſus Pellerinio, qui et iconismum propoſuit, quod exhibet aedificium apertum, multisque figuris ornatum. [c]) Idem numus exhibetur etiam in Maffei Verona illuſtrata. [d])

* * *

ΕΠΙ. CΤΡ. Μ. ΑΥΡ. ΓΑΡΟΥ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Κ. ΕΦΕCΙΩΝ. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in numo Elagabali. (Vaill.)

Vide, quae de hoc numo ſupra in magiſtratu Agrippino diximus.

* * *

Neocoratus.

Ejus primum mentio in numis Caracallae et Domnae, et continuatur in pluribus ſequentibus. In variis numis Caracallae et Maeſae additur: ΔΟΓΜΑΤΙ. CΥΝΚΛΗΤΟΥ. (Vaillant, Pellerin, in meis Num. vet. p. 250.) quo indicatur, Laodicenos ex S. C. neocoratum adeptos. Vide, quae de hac formula ad neocoratum Smyrnae in hujus moneta notavimus. Singularis eſt numus Caracallae, quem laudat Vaillantius, et qui pictus exſtat in numis max. mod. reg. Gall. tab. XIX., in cujus averſa: ΚΟ. ΜΟΔΟΥ. ΚΕ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΔΟΓΜΑΤΙ. CΥΝΚΛΗΤΟΥ. Vaillantius vertit: *Commodo Caeſare Antonino*, id eſt: *imperante*. Harduinus: *Commodi et Antonini*. Neuter, quis ſit hic Commodus, edifferit. Abſtineo in re incerta.

ΕΥΤΥΧΕΙC. ΚΑΙΡΟΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Quatuor pueri tempeſtates anni ſignificantes*, Caracallae. (Vaill.)

Videtur typus adludere ad neocoratum a Caracalla conceſſum, aliaque beneficia ab eo impetrata. Sane complures numi maximae formae ſub hoc imperatore ſignati ſunt.

ΛΑΟΔ. ΠΡΩΤΩΝ. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in numo Caracallae, quem recitat Harduinus, ſed et ſolus, in quo ſingularia ſunt et ΠΡΩΤΩΝ. et Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., unde ſuſpectum Harduini teſtimonium.

---

a) in Πλοιῳ. b) Mel. I. p. 67. c) Mel. I. p. 69. d) p. 235.

Digitized by Google

* * *

Ludi: ΠΥΘΙΑ. *Duae urnae*, Caracallae. (Muſ. Flor. Vol. III. p. 50.)

* * *

Concordia cum variis provinciae Aſiae urbibus, extra hanc cum Nicomedia, ſed qui numi nihil obſervatu dignum ſuppeditant.

* * *

Mentio ſitus:

A fluviis *Lyco* et *Capro*. ΛΥΚΟC. ΚΑΠΡΟC. *Genius urbis ſedet inter duos fluvios humi decumbentes*, Commodi. (Vaill.)

Plinius: *impoſita eſt Lyco flumini, latera alluentibus Aſopo et Capro.* In marmore bilingui apud Sponium: [a]) Ο. ΔΗΜΟΣ. Ο. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΛΥΚΩ. POPVLVS. LAODICENSIS. A. F. LYCO.

A fluvio *Maeandro*, ut cenſet Cl. Blondius, de quo continuo judicabimus.

* * *

Epocha:

In compluribus numis Caracallae (unum Domnae addidit Seſtinius) [b]) exſtant literae ΓΠΗ cum variis typis apud Vaillantium, Pellerin, Theupoli, Wiſe, Patin Theſ. Mauroc., Pembrock P. III. tab. 101., in muſeo Caeſareo. Hactenus ab omnibus creditum, his literis notari epocham. Primus, qui dubium moveret, fuit Wiſius, negans tuto poſſe adfirmari, iis deſignari epocham, nihil tamen decidit. [c]) Hunc ſecutus eruditus Abbas Blondius epocham omnibus machinis impugnare coepit eo praecipue ex capite, quod in numo Pelleriniano, qui examinis ſui cauſa fuit, ſcriptum reperit, non, ut in aliis ΓΠΗ., ſed ΓΠΜ. Verius ergo dictae literae, ut ipſe cenſet, hunc ſenſum faciunt: Των Προς Μαιανδρον. [d]) Pellerinius, qui antea binis locis tuebatur, has literas aliud quam epocham notare non poſſe, [e]) ſerius in Blondii ſententiam ivit, aut potius novae hujus ſententiae ipſe auctor exſtitit, ut colligitur ex ejus Additions pag. 77.

Has tamen literas ſignificare non poſſe Των Προς Μαιανδρον, ſatis mihi videor probaſſe in meis numis vet. [f]) Nolo recoquere argumenta, quibus ibi uſus fueram, et quibus in praeſens nihil habeo, quod addam vel detraham. Veriſimile etiam tum viſum, iis revera notari epochae annum, in qua ſententia nunc quoque ſum, ſic tamen, ut nolim pertinaciter ei inhaerere, aut arbitrari, eas literas alium ſenſum admittere non poſſe. Si igitur revera epocham notant, inveſtigandum ejus principium. Eam Vaillantius fixit ad annum V. C. 565., cum quo ſentit etiam Belleyus. [g]) Sed variis ex cauſis ejus principium fluctuat inter 577. et 582., ac veriſimilius eſt ipſe annus 577. pro ejus exordio ſtatuendus. Vide rationes a me alibi copioſius expoſitas. [h]) Si literae ΛΣ, quae ſunt in autonomo Pelleriniano, epochae quoque annum indicant, et ab eodem hic principio deducatur, aetas numi incidit in imperium Claudii.

Anni imperii: Hos puto notari in binis Morellianis cum capite Neronis. In utriusque area eſt corona columellae impoſita, intra unam ſcriptum B, intra al-

a) Voyage T. III. p. 145. b) Lett. T. IV. p. 126. c) Muſ. Bodl. p. 205. d) Obſervat. p. 45. e) Mel. II. p. 149. et 323. f) p. 260. g) Mem. B. L. T. XXXV. p. 646. h) Num. vet. p. 261. ſeq.

Digitized by Google

teram Z. [a])
AE. C.

LYSIAS.

Versus Cariam.

Autonomi:

BOYΛH. Σ ΛYCIAΔЄΩ. *Hecate triformis.* (Maffei Veron. ill. p. 235.) Vide et Harduinum et Musselium.
AE. RRR.

Imperatorii.

Gordiani tantum. ΛYCIAΔЄΩN. *Mulier tutulata sedens d. pateram.* (Pellerin Rec. III. p. 251.) Alius citatus a Panelio ex Museo le Bret. (Mem. Trev.)

* * *

Alexander M. in numo concordiae cum Apollonia Cariae, quam vide.
AE. RRRR.

MANTALVS.

A Stephano prodita, cui numum *Hadriani* tribuit Frölichius, [b]) inscriptum, ut rebatur, MANTAΛHNΩN. Verum hunc numum esse Salae Phrygiae, in hujus urbis moneta docebimus. Alium *M. Aurelii* cum epigraphe MANTAΛHNΩN. NЄΩKORΩN. et typo Atyos edidit Vaillantius, sed auctor ipse de fide hujus numi dubitat. [c])

METROPOLIS.

Phrygiae magnae.

Autonomi:

Sunt hi incerti, quia plures fuere hoc nomine urbes. Quem Pellerinius dedit cum capite Palladis et fulmine, vel eo ipso judice dubium est, an huc pertineat.

Imperatorii:

Plurimi citantur in catalogis a Nerone usque ad Saloninum, quorum alii nude inscribuntur MHTPOΠOΛЄITΩN, alii addunt: ЄN. IΩNIA. Vaillantius prioris generis omnes Metropoli Phrygiae tribuit, posterioris Metropoli Ioniae. Eandem sententiam videtur adoptasse Harduinus, atque alii antiquarii non repugnant. Numi, qui Ioniae mentionem faciunt, dubitare non sinunt, quorsum pertineant, at qui hanc omittunt, dubitandi jure locum praebent, an non eorum saltem complures Ionicae sint vindicandi, propterea quod eosdem omnino typos exhibent, qui sunt in certis Metropolis Ioniae, quod ipsum etiam Pellerinium ambiguum reddidit. [d]) Vide, quae supra ad hanc Ioniae urbem observavi. Notandum, quod forte juvare poterit hos numos magis expendentem, in numis simplici MHTPOΠOΛЄITΩN. inscriptis frequenter legi magistratum, in alteris cum Ioniae mentione nunquam, quamvis etiam in

a) in Neron. tab. XIII. n. 4. et Tab. XVII. n. 17. b) IV, p. 183. c) Num. Graec. p. 219. d) Mel. II. p. 55.

Digitized by Google

[illegible] Bini in Asiatica passim obvii.
[illegible] certus hujus
[illegible] Metropolis:
MHTPOΠOΛEITΩN. ΦPTΓ. *Mani-*
[illegible] in numo Hostiliani.
(Pellerin Rec. III. p. 230.)
Magistratus praetor, in numis inscri-
pris MHTPOΠOΛEITΩN tantum, inde
ab Alexandro usque ad Gallienum.
Ludi: KAICAPEA. CEBACTA. *Urna*,
rursum in his tantum, cum capite Ota-
ciliae, Valeriani, ejusque familiae.
(Vaill.)
AE. RRRR, qui certo sint hujus Me-
tropolis.

MIDAEVM.

In Phrygia Epicteto, quo loco Sex. Pompejus ab Octaviano victus jussu M. Antonii caesus est. [a]) Ejus numorum pleniorem catalogum vide apud Sestinum. [b])

Imperatorii.

A Trajano usque ad Philippum jun., suntque apud Vaillantium, Pellerinium, in Mus. Caes.

Epigraphe: MIΔAEΩN., sed in numo Trajani MIΔAΩN. (Pellerin Mel. I. p. 342.)

TON. KTICTHN. MIΔAEΩN. *Caput Midae barbatum pileo Phrygio tectum*, in numo Gordiani. (Pellerin Rois pag. III.)

Hujus Phrygiae regis caput est etiam in numis vicinorum Cadorum, et Prymnesi adscripto BACIΛEΥC. MIΔAC. Credidere ergo Midaenses, urbem suam a vetusto hoc rege et aedificatam, et denominatam. Connexum argumentum habent numi alii:

Midas stans cum pileo Phrygio, Caracallae. (Mus. Caes.) In alio, quem vidi: *Satyrus stans d. fistulam pastoritiam, s. pedum*, Caracallae. In alio: *Bacchus stans*, Philippi jun. (Mus. Caes.) Nimirum Midas Satyrum vel Silenum vino inebriatum cepit, eumque Baccho restituit, de quo vide numos Ancyrae Galatiae.

* * *

Hercules Telephum in ulnis gestans, pro pedibus cervae, Alexandri. (Pellerin.)

Similem typum profert Vaillantius in numo Domnae, sed pro Telepho Hylan, pro cerva canem putat. (de Camps.)

* * *

EΛATHΣ. MIΔAΩN. *Fluvius decumbens*, Trajani. (Pellerin Mel. I. p. 342.)

Elatis fluvii nullus veterum meminit. Quare conjicio, fuisse fontem solis Midaensibus honoratum, cetera ignobilem. Vide numos Phocaeae Ioniae. Notandum in hoc numo, in antica scribi Є et C, at in aversa E et Σ.

* * *

Magistratus archon: ЄΠI. ATP. ΔIONTCIOT. ΠP. APX. MIΔAЄΩN., in area B, in numo Philippi. (Panel de numo Trebon.)

AE. RR.

MOCOCLIA.

Vaillantius et Harduinus Gordiani

a) Dio. b) Lettere, T. III. p. 74.

Digitized by Google

numum afferunt: MOKOKAIEΩN. typo *Cybeles*. Eum tribuunt Phrygiae urbi, quam Stephanus vocat Μοκαλη. Suspecta omnia.

NACOLEA.

In Phrygia Epicteto, ad quam urbem Procopius tyrannus a Valente oppressus est. Hujus quoque numorum catalogum habes apud Sestinum. a)

Autonomi.

Caput Dianae. ☧ NAKOΛEΩN. *Apollo nudus stans cum plectro et lyra.* AE. III. (Pellerin.)

APTEMIΔOΣ. *Diana stans telum e pharetra promit.* ☧ NAKOΛEΩN. *Apollo stans d. pateram, s. lyrae innixus.* AE. III. (Sestini l. c.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

Domitiani et Gordiani apud Pellerinium, b) Trajani apud Vaillantium, Caracallae in Theupoli, Getae in Musco Caes.

Epigraphe NAKOΛEΩN. *Typi* obvii.

Magistratus archon in numo Caracallae. (Theupoli.)

AE. RRR.

OTRVS.

Varie scripta a veteribus, versus lacum Ascanium, ut dicetur.

Imperatorii.

Horum quatuor editi, Domnae, Caracallae, Plautillae.

AΛEΞANΔPOC. ANEΘH. OTPOHNΩN. *Pallas stans*, Domnae. (Pellerin Rec. III. p. 253.)

AΛEΞANΔPOC. ACIAPXHC. ANEΘHKEN. OTPOHNΩN. *Aeneas parentem humero efferens comite Astanio*, Caracallae. (Mus. Caes.) *Vir ex terra in navim prosiliens et respiciens d. protenta, s. hastam*, Getae. (Sestini Lettere p. 116.)

Strabo Otrum, vel ut ipse scribit, Otraeam supra Ascanium lacum in finibus Bithyniae locat. Videtur verisimile, Otroenos typum Ascanii legisse propter lacum cognominem, cui adsiti fuere, et cui forte ibi honores aliqui habiti sunt.

OTPOHNΩN. *Ceres stans*, Plautillae. (Catal. d'Ennery.)

AE. RRR.

PELTAE.

Versus Apameam. Vrbis situm et monetam copiosius alibi descripsi. (Num. vet. p. 263.)

Autonomi.

BOVΛHC. *Caput muliebre velatum.* ☧ HEΛIHN--MAKEΔ. *Aquila stans.* AE. (Vidi Bononiae in mus. Rev. Abb. Trombellii.)

BOVΛH. HEΛIHNΩN. *Caput velatum.*

a) Lettere T. III. p. 77. b) Rec. III. p. 212.

Digitized by Google

illis typi sint in Ionica passim obvii.

Exstat tamen unicus certus hujus Phrygiae Metropolis:

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΦΡΥΓ. *Manipulus 5 spicarum*, in numo Hostiliani. (Pellerin Rec. III. p. 230.)

Magistratus praetor, in numis inscriptis ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ tantum, inde ab Alexandro usque ad Gallienum.

Ludi: ΚΑΙCΑΡΕΑ. CΕΒΑCΤΑ. *Urna*, rursum in his tantum, cum capite Otaciliae, Valeriani, ejusque familiae. (Vaill.)

AE. RRRR, qui certo sint hujus Metropolis.

MIDAEVM.

In Phrygia Epicteto, quo loco Sex. Pompejus ab Octaviano victus jussu M. Antonii caesus est. [a]) Ejus numorum pleniorem catalogum vide apud Sestinum. [b])

Imperatorii.

A Trajano usque ad Philippum jun., suntque apud Vaillantium, Pellerinium, in Musc. Caes.

Epigraphe: ΜΙΔΑΕΩΝ., sed in numo Trajani ΜΙΔΑΩΝ. (Pellerin Mel. I. p. 342.)

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. ΜΙΔΑΕΩΝ. *Caput Midae barbatum pileo Phrygio tectum*, in numo Gordiani. (Pellerin Rois pag. III.)

Hujus Phrygiae regis caput est etiam in numis vicinorum Cadorum, et Prymnesi adscripto ΒΑCΙΛΕΥC. ΜΙΔΑC. Credidere ergo Midaenses, urbem suam a vetusto hoc rege et aedificatam, et denominatam. Connexum argumentum habent numi alii:

Midas stans cum pileo Phrygio, Caracallae. (Musc. Caes.) In alio, quem vidi: *Satyrus stans d. fistulam pastoritiam, s. pedum*, Caracallae. In alio: *Bacchus stans*, Philippi jun. (Musc. Caes.) Nimirum Midas Satyrum vel Silenum vino inebriatum cepit, eumque Baccho restituit, de quo vide numos Ancyrae Galatiae.

* * *

Hercules Telephum in ulnis gestans, pro pedibus cerva, Alexandri. (Pellerin.)

Similem typum profert Vaillantius in numo Domnae, sed pro Telepho Hylan, pro cerva canem putat. (de Camps.)

* * *

ΕΛΑΤΗΣ. ΜΙΔΑΩΝ. *Fluvius decumbens*, Trajani. (Pellerin Mel. I. p. 342.)

Elatis fluvii nullus veterum meminit. Quare conjicio, fuisse fontem solis Midaensibus honoratum, cetera ignobilem. Vide numos Phocaeae Ioniae. Notandum in hoc numo, in antica scribi Ε et C, at in aversa Ε et Σ.

* * *

Magistratus archon: ΕΠΙ. ΑΥΡ. ΔΙΟΝΥCΙΟΥ. ΠΡ. ΑΡΧ. ΜΙΔΑΕΩΝ., in area B, in numo Philippi. (Panel de numo Trebon.)

AE. RR.

MOCOCLIA.

Vaillantius et Harduinus Gordiani

a) Dio. b) Lettere, T. III. p. 74.

Digitized by Google

numum afferunt: ΜΟΚΟΚΛΙΕΩΝ. typo *Cybeles*. Eum tribuunt Phrygiae urbi, quam Stephanus vocat Μοκαλη. Suspecta omnia.

NACOLEA.

In Phrygia Epicteto, ad quam urbem Procopius tyrannus a Valente oppressus est. Hujus quoque numorum catalogum habes apud Sestinum. a)

Autonomi.

Caput Dianae. Ꝛ ΝΑΚΟΛΕΩΝ. *Apollo nudus stans cum plectro et lyra.* AE. III. (Pellerin.)

ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. *Diana stans telum e pharetra promit.* Ꝛ ΝΑΚΟΛΕΩΝ. *Apollo stans d. pateram, s. lyrae innixus.* AE. III. (Sestini l. c.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

Domitiani et Gordiani apud Pellerinium, b) Trajani apud Vaillantium, Caracallae in Theupoli, Getae in Musco Caes.

Epigraphe ΝΑΚΟΛΕΩΝ. *Typi* obvii.

Magistratus archon in numo Caracallae. (Theupoli.)

AE. RRR.

OTRUS.

Varie scripta a veteribus, versus lacum Ascaniam, ut dicetur.

Imperatorii.

Horum quatuor editi, Domnae, Caracallae, Plautillae.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΑΝΕΘΗ. ΟΤΡΟΗΝΩΝ. *Pallas stans*, Domnae. (Pellerin Rec. III. p. 253.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΑCΙΑΡΧΗC. ΑΝΕΘΗΚΕΝ. ΟΤΡΟΗΝΩΝ. *Aeneas parentem humero efferens comite Ascanio*, Caracallae. (Mus. Caes.) *Vir ex terra in navim prosiliens et respiciens d. protenta, s. hastam*, Getae. (Sestini Lettere p. 116.)

Strabo Otrum, vel ut ipse scribit, Otraeam supra Ascanium lacum in finibus Bithyniae locat. Videtur verisimile, Otroenos typum Ascanii legisse propter lacum cognominem, cui adsiti fuere, et cui forte ibi honores aliqui habiti sunt.

ΟΤΡΟΗΝΩΝ. *Ceres stans*, Plautillae. (Catal. d'Ennery.)

AE. RRR.

PELTAE.

Versus Apameam. Vrbis situm et monetam copiosius alibi descripsi. (Num. vet. p. 263.)

Autonomi.

ΒΟΥΛΗC. *Caput mulibre velatum.* Ꝛ ΗΕΛΤΗΝ -- ΜΑΚΕΔ. *Aquila stans.* AE. (Vidi Bononiae in mus. Rev. Abb. Trombellii.)

ΒΟΥΛΗ. ΠΕΛΤΗΝΩΝ. *Caput velatum.*

a) Lettere T. III. p. 77. b) Rec. III. p. 212.

Digitized by Google

Ϫ ΠΕΛΤΗΝΩΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. *Nemesis stans, pro pedibus rota.* (Pembrock.)

Harduinus in simili ex Nemesi Mercurium, ex rota cadum vini facit. a)

AE. RRR.

Imperatorii:

ΠΕΛΤΗΝΩΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. - - - *Hercules leonem suffocans*, Antonini. AE. m. m.

Hunc numum olim edidi ex Museo M. Ducis. (l. c.)

ΠΕΛΤΗΝΩΝ. ΜΑΚ. ΑΡ - - ΦΑΥCΤΕΙΝΟΥ. *Imperator eques jaculum vibrat*, Alexandri. (Catal. d'Ennery.)

AE. RRRR.

PHILOMELIVM.

Phrygiae M. prope Pelten.

Autonomus:

Protome Victoriae. Ϫ ΦΙΛΟΜΗΛ. ΣΚΥΘΙ. *Duplex cornucopiae mediis astris solis et lunae.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorii:

Ab Augusto ad Decium. (Vaill. Pellerin, Mus. Caes. Arigoni, Panel de numo Treboniani.) Nonnulli insignes maximae formae sunt in museo Caesareo, quorum binos olim edidi. (Sylloge I. p. 52.)

Epigraphe: ΦΙΛΟΜΗΛΕΩΝ, rarius ΦΙΛΟΜΗΛΙΩΝ.

Typi obvii.

Magistratus inscribuntur plerumque, sed omissa dignitate, ut: ΕΠΙ. ΜΑΡΚΟΥ. ΝΕΚΤΟΡΟC. Philippi sen. (Mus. Caes.)

Concordia: ΦΙΛΟΜΗΛΙΩΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. *Fortuna stans*, Domnae.

Pellerinius in hoc numo concordiam inter Philomelium, et Hadrianos Bithyniae videt. Verius credo, ΑΔΡΙΑΝΩΝ esse nomen honorificum in Hadriani gratiam adscitum, nam abest το ΟΜΟΝΟΙΑ, et typus est simplex.

Literae solitariae in numis Philippi et Decii. (Mus. Caes. Panel l. c.)

AE. RR.

PRYMNESSVS.

In Phrygia magna exigui nominis.

Autonomi:

ΒΟΥΛΗ. Ϫ ΠΡΥΜΝΗCCΕΩΝ. *Mulier stans d. bilancem, s. spicas.* AE. (Mus. Caes. Pembrock.)

ΜΙΔΑC. ΒΑCΙΛΕΥC. *Caput Midae pileo Phrygio tectum.* Ϫ - - - ΙΗCCΕΩΝ. *Idem typus.* AE.

Sponius, qui alterum hunc numum vulgavit, quo eum referret, anceps haesit. b) Eundem numum restituens Gronovius in Thyessum Lydiae propendit. c) Numi praecedentes suae eum patriae invicte vindicant. Crediderint ergo Prymnessenses, urbem suam a Midae conditam. Revera Strabo ad Sangarium fl. domicilia veterum Phrygum, Midae, Gordii, aliorumque constituit, sed quae ejus aetate pagi potius fuere, d)

a) ad Plinium Tom. I. p. 276. b) Misc. p. 130. c) Thes. ant. Graec. T. I. lit. T. d) L. XII.

Digitized by Google

inter quae haud dubie memoranda Midaeum, Cadi, Prymneſſus, quae, ut vidimus, Midae caput in numis propoſuere.

Vide autonomos alios apud Arigonium, et in meis Numis vet. [a])

AE. RR.

Imperatorii:

Ab Auguſto ad Gallienum. (Vaill. Haym, Pellerin, Arigoni.)

Epigraphe: ΠΡΥΜΝΗCCΕΩΝ.

Typi fere unici, ut in autonomis: *Mulier tutulata ſtans vel ſedens d. bibacem, ſ. ſpicas.*

Magiſtratus notatur in numis Auguſti et Neronis, ſed ſine mentione dignitatis. Singularis foret is, quem Haymius cum capite, ut cenſet, Tiberii protulit, in cujus averſa: ΤΠΑΤΟC. ΦΙΛΩΤΗC., verum ipſe fatetur, το ΤΠΑΤΟC. dubiae eſſe lectionis. [b])

Huc etiam pertinet numus, in quo Vaillantius et Morellius perperam legerunt ΠΡΙΗΝΕΩΝ, ut dixi in Priene Ioniae.

AE. RR.

SALA.

Verſus Lyciam, memorata Hierocli.

Autonomi:

ΙΕΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. Χ ΕΠΙ. ΔΗΜΑ. CΑΛΗΝΩΝ. *Mulier ſeminuda ſtans d. coronam, ſ. galeam, et ſtimul columnae innixa.* AE. II. (Pellerin.)

Huic ſimilem edidit Khellius, ſed cum in averſa legeret: ΕΠΙ. ΔΑΜΑ. Γ. ΑΛΗΝΩΝ., eum Aliae Phrygiae tribuere non dubitavit [c]) Etſi Khellius numum ſuum integerrimum fateatur, tamen praeferenda videtur Pellerinii lectio, nam Alia conſtanter ſcripſit ΑΛΙΗΝΩΝ. Videtur ergo deceptus Khellius legendo Γ pro Ε.

Protome Palladis. Χ ΔΗΜΟC. CΑΛΗΝΕΙΤΩΝ. *Telesphorus ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

Vide autonomos alios apud Pellerinium et Hunterum.

Magiſtratus omnibus inſcribuntur omiſſo dignitatis titulo. Quare dubitem, an numus Pembrockii CΑΛΗΕΙΝΩΝ typo *bovis currentis*, qui et a ſolito gentili CΑΛΗΝΩΝ recedit, et magiſtratu caret, hujus ſit urbis.

Sacerdos: ΕΠΙ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΙΕΡΕ. *Mercurius ſtans.* (Hunter.)

AE. RR.

Imperatorii:

Hadriani, Antonini, Aurelii, Severi. (Pellerin, Muſ. Caeſ., B. L. Hiſt. T. XVIII. p. 227.) Numum Antinoi in hujus numis dabimus.

Epigraphe CΑΛΗΝΩΝ. *Typus* conſtans: Iuppiter Laodicenus.

Magiſtratus in omnibus legitur, ut in autonomis, atque item ſine dignitatis mentione.

a) p. 265. b) Tom. II. p. m. 227. c) Adpendic. II. p. 32.

Digitized by Google

Numi ΣΑΛΙΤΩΝ a Vaillantio vulgati hujus Salae non sunt, sed Elaeae Aeolidis, ut in hac dictum.

In numo Hadriani cum eodem Iove Laodiceno perperam legit Frölichius ΜΑΝΤΑΛΗΝΩΝ. [a]) in quo certum est ΣΑΛΗΝΩΝ. Is numus nunc est in Caesareo.

AE. RRR.

SEBASTE.

Ab Hierocle et Notitiis in Phrygia Pacatiana constituitur. Sed verisimile est, non esse illam diversam a Sebaste Galatiae, in qua adeo quaere numos, qui praetensae huic Phrygiae Sebastae ab eruditis tribuuntur.

STECTORIVM.

Ejus mentio fit in Notitiis nomine Στεκτοριον, aut simili. Tamen ejus quoque meminere Pausanias et Ptolemaeus, sed nominibus luxatis. Ille [b]) ἐν ὁροις Φρυγιων ἐς Τεκτοφηνων, pro quo reponendum: Στεκτορηνων. Ptolemaeus: Στεκοταρτον, in aliis editionibus magis prave. Lectionem veram restituunt numi.

Autonomi

ΙЄΡΑ. ΒΟΥΛΗ. Χ CTЄΚΤΟΡΗΝΩΝ. *Hygia.* AE. II. (Pellerin.)

ΔΗΜΟC. CTЄΚΤΟΡΗΝΩΝ. *Fortuna stans.* AE. II. (Pembrock.)

AE. RRR.

Imperatorius.

ЄΠΙ. CTP. ΠΑΥΛΟΥ. CTΗΚΤΟΡΗΝΩΝ. *Cervus*, Faustinae jun. (Vaill.)

AE. RRRR.

STNAOS.

In Phrygia M. versus Mysiam.

Autonomi.

ΙЄΡΑ. CYNKΛΗΤΟC. Χ CYNAЄΙΤΩΝ. *Aesculapius et Hygia stantes.* AE. II. (Pellerin.) In alio: *Duae Nemeses stantes.* AE. III. (Pembrock.)

AE. RRR.

Imperatorius

Vnicus Neronis et Agrippinae, qui nunc est in Caesareo, editus a Frölichio ex museo Granelliano: [c]) CYNAЄΙΤΩΝ. *Hercules stans telum ex arcu evibrat.*

AE. RRRR.

SYNNADA.

In Phrygia M. Fuere Synnada, ut et vicinum Docimeum, marmore nobilitata, quod dictum fuit et Synnadicum, et Docimeum, numorum quoque typis confirmatum. Ejus excellentiam et naturam describit Statius: [d])

Sola cavo Phrygiae quam Synnados antro
Ipse cruentavit maculis lucentibus Attys.

Adde ibidem L. II. carm. II. v. 87.

---

a) IV. Tent. p. 183. b) Phoc. p. 864. c) IV. Tent. p. 165. d) Silv. I. carm. V. v. 39

Autonomi:

Caput muliebre turritum. ΣΥΝΝΑΔ. ΜΑΙΑΝΔΡ. *in alio:* ΣΥΝΝ. ΑΔΜΗΤ. *Iuppiter ſtans cum fulmine et haſta.* AE. II. (Pellerin.)

Hos numos data opera ſic deſcripſi, quia Pellerinius ro MHT. alterius numi explet: MHTροπολις, quod viro erudito mirum viſum, cum non conſtet, Synnada fuiſſe metropolin. At mihi veriſimilius videtur, alterum epigraphes verſum conſtituere magiſtratum *Aidueton*, ut eum conſtituit *Mionnet* numi prioris.

* * *

ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ. *Caput barbatum nudum.* Ꞧ ΔΩΡΙΕΩΝ. ΙΩΝΩΝ. *Templum 2 col., intra quod lapis, ut videtur.* AE. (Triſtan. T. II. p. 202. Arigoni.)

ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ. *Caput ſtrile.* Ꞧ ΙΩΝΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Sarapidis. Ꞧ ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ. ΙΩΝΩΝ. *Mons.* AE. (Theupoli.)

ΒΟΥΛΗ. Ꞧ ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ. ΔΩΡΙΕΩΝ. *Vir galeatus paludatus ſtans d. haſtam, ſ. ſigillum Palladis.* AE. (Haym.)

De epigraphe ΔΩΡΙΕΩΝ. ΙΩΝΩΝ. agam in imperatoriis. In numo vicini Docimei mons quoque averſae typum facit, quo vicinae lapicidinae indicantur, ut in moneta Docimei notavi.

* * *

ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ. *Nactus amphorae inſiſtens.* Ꞧ ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟ - - *Aquila.* AE. (Haym.)

Antica tota Attica eſt, nimirum Attici Iones, et hos ſeſe profeſsi ſunt Synnadenſes. Epigraphen averſae corrigendam conſet Khellius in nota ſubjecta ex numo Auguſti, in quo ΟΤΑ. ΑΕΡΙΟΣ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ. Aquila Iovem Pandemum reſpicit, de quo infra.

* * *

ΙΕΡΑΝ. ΣΥΝΚΛΗΤΟΝ. ΣΥΝΝΑΔΩΝ. *Caput muliebre laur.* Ꞧ ΔΗΜΟΣ. ΡΩΜΑΙΩΝ. *Mulier ſtolata.* (Holſtein. ad Steph. p. 307.)

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Caput muliebre turritum.* Ꞧ ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ. *Nemeſis.* AE. (Muſ. Caeſ.)

ΒΟΥΛΗ. — ΙΕΡΑ. ΒΟΥΛΗ. apud varios.

AE. RR.

Imperatorii.

Ab Auguſto usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ, etiam ΣΥΝΝΑΔΕΙΣ. In numo muſei Caeſarei eſt luculentum ΣΥΝΝΑΔΙΣ, ex quo apparet, hanc urbem in recto quoque dictam Συνναδις.

* * *

ΖΕΥΣ. ΠΑΝΔΗΜΟΣ. ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ. vel: ΔΙΑ. ΠΑΝΔΗΜΟΝ. ΣΥΝΝΑΔΕΙΣ. *Iuppiter ſedens, d. Victoriolam, ſ. haſtam*, Domitiani et Nervae. (Vaill.)

Numi hi docent, Iovem a Synnadenſibus cultum fuiſſe nomine ΠΑΝΔΗΜΟΥ. id eſt: παγκοινος, *omnibus communis.* Eodem nomine Venerem quoque Athenis fuiſſe ornatam conſtat. Vide de utroque Pandemo Spanhemium. a)

a) ad Caeſ. Iul. preuves p. 37.

Digitized by Google

ϹΥΝΝΑΔΕΩΝ. ΙΩΝΩΝ. typis variis, in pluribus autonomis, et adhuc in numo Gallieni muſei Caeſarei.

ϹΥΝΝΑΔΕΩΝ. ΔΩΡΙΕΩΝ. *Vir galeatus et paludatus ſtans d. haſtam, ſ. ſigillum Palladis*, in autonomo ſupra deſcripto.

ϹΥΝΝΑΔΕΩΝ. ΙΩΝΩΝ. ΔΩΡΙΕΩΝ. in autonomo cifato, et in numo Aurelii. (Vaill.)

ϹΥΝΝΑΔΕΩΝ. *Mulier turrita ſtans d. elata, ſ. ſigillum forte Iovis, pro pedibus prora navis, juxta ſcriptum:* ΙΩΝΩΝ., *ex adverſo vir galeatus et paludatus ſtans d. haſtam, ſ. ſigillum Palladis, juxta:* ΔΩΡΙΕΩΝ. in numo Macrini. (Muſ. Chriſtinae.)

Numi hi docent, quod reticuere ſcriptores, Synnadenſes ex Ionibus et Doribus fuiſſe conflatos. Alia eſt ſententia Vaillantii, qui, ubi poſtremum hunc numum deſcribit, addit, hac epigraphe notari Synnadenſium cum omnibus Ionum et Dorum urbibus ſocietatem. Non attinet, ad iſtud refellendum citare tot numero urbes, quae originem ſuam, aut cohabitantem ſecum aliam gentem eodem, quo Synnadenſes, modo, etiam in Phrygia manifeſtavere.

* * *

Magiſtratus, nonnunquam nudo ejus nomine.

Proconſul: ϴΥΑΛΕΡΙΟΣ. ΑΝϴΥΠΑΤΟΣ. *Iuppiter Pandemus ſedens*, Auguſti. (Vaill.)

L. Valerium Meſſallam Aſiae proconſulem ſub Auguſto memorat Pighius ad annum V. C. 762.

Prytanis: ЄΠΙ. ΠΡΥ. ΚΛΟΓΙЄ. ΑΤΤΑΛΟΥ. L. Veri. (Pellerin Suppl. II. p. 73.) ЄΠΙ. Π. ΑΤΤΑΛΟΥ. L. Veri, in quo Harduinus το Π legit *Publio*, ſed eſſe legendum *Prytanie*, docet praecedens.

* * *

Concordia: ΙЄΡΑΠΟΛЄΙΤΩΝ. ϹΥΝΝΑΔЄΩΝ. *Mulier turrita ſtans d. ſpicas, ſ. elata*, Elagabali.

Vaillantius in hoc numo concordiam cum Hierapoli Phrygiae, et his Synnadis videt, verum cum abſit vox ΟΜΟΝΟΙΑ, et unicus tantum proponatur typus, conjicere licet, το Ιεραπολις eſſe epitheton Synnadorum, fors propter peculiarem cultum Iovis Pandemi. Quod ſi in hoc numo legitur ΙЄΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, ut in altero ſimili muſei Chriſtinae ab Havercampo illuſtrati legitur, [a]) dubium intenditur magis, nam ea Phrygiae urbs in numis vix unquam dicitur Hieropolis, ſed Hierapolis.

* * *

Pellerinius in numo Neronis legit ΦΙΛΟΚ - - - ϹΥΝΝ - - - unde conjicit, urbem dictam *Philoclaudiam*, [b]) quod tamen ex inſcriptione vitiata non tuto colligitur.

AE. RR.

THEMISONIVM.

Phrygiae M. prope Cibyra.

Autonomi:

Caput Sarapidis. Ϫ ΘЄΜΙϹΩΝΙΩΝ. *Mercurius.* AE. (Pellerin, Panel.)

a) Tab. XXXI. n. 1. b) Mel. II. p. 371.

Digitized by Google

ΔΗΜΟC. (Harduin.)
AE. RRRR.

Imperatorii:

A Severo usque ad Philippum jun.
Epigraphe: ΘΕΜΙCΩΝΙΩΝ, vel ΘΕΜΙCΩΝΕΩΝ.
Typus plerumque: *Hercules, Caſtor cum equo, Mercurius in conſortio ſtantes.* (Muſ. Caeſ. Vaill. Pellerin.) Teſte Pauſania [a]) perhibuere Themiſonenſes, Gallis vicina infeſtantibus monitos ſeſe ab Hercule, Mercurio, et Apolline, ut ſeſe in antro, quod ſibi indicaverant, cum uxore, liberisque occultarent, ſervatos eorum ſigna pro ſpelaei faucibus conſtituiſſe, ex qua hi cauſa dicti fuere Σπηλαῖται. Vides, teſtimonium iſtud cum horum averſa numorum praeclare convenire, dempto Apolline, pro quo numi Caſtorem habent.
AE. RRR.

TIBERIOPOLIS.

Phrygiae M., memorata a Ptolemaeo et Notitiis.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. Ϡ ΤΙΒΕΡΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Apollo nudus ſtans d. ramum, ſ. columnae innixus.* AE. II. (Pellerin.)
ΙΕΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. Ϡ ΤΙΒΕΡΙΟΠΟΛΙ. ΕΠΙ. CΩCΘΕΝΟΥC. *Diana Epheſia.* AE. II. (Pellerin, Arigoni.)
ΙΕΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput juvenile nudum.* Ϡ ΓΕΡΟΥ. ΒΟΥΛ. *Figura velata et togata ſtans ſ. ramum, ex adverſo mulier ſtans d. caduceum.* AE. II. (Pellerin.)
ΒΟΥΛΗ. Ϡ *Iuppiter Laodicenus.* AE. (Muſ. Caeſ.)
AE. RRR.

Imperatorii:

Trajani, Hadriani, Sabinae, Caracallae.
Typi obvii.
Magiſtratus: ΕΠΙ. Τ. ΑΙΛ. CΩCΘΕΝΟ - - ſine titulo, Hadriani. (Pellerin Rec. III. p. 213.)
AE. RRR.

TRAIANOPOLIS.

Hujus nominis urbem in Aſia minore recenſet Ptolemaeus, ſed in Myſia conſtituit. Cenſet Cellarius, eam magis in ortum promovendam, ſic ut in Phrygiam M. cadat, et *Tranupolin*, quae in Notitiis ſaepius legitur, eſſe contractum ex *Trajanopolis.*

Trajanopolis Thraciae juſtum habet numorum numerum, quos ſuo loco dedimus. At ſunt numi aliquot, qui urbis hujus Europaeae eſſe non poſſunt, et in hunc tractum certe trajiciendi propter cauſas, quas in ſingulis dabimus.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. *Caput laur.* Ϡ ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Menſis ad aram ſacrificans.* AE. III. (Pembrock.)
Alius ſimilis, ſed: Cybele ſedens. AE.

a) L. X. c. 32.

Digitized by Google

(Motraye Voyage T. II. tab. 7. Seſtini Lettere T. IV. p. 96.)

Inſcriptum ΔΗΜΟC. et typus dei Menſis numos ſimiles a Trajanopoli Thraciae arcent, et Aſiae haud dubie vindicant. Ergo et Seſtinianus ex Thracia huc revocandus.

AE. RRRR.

Imperatorii.

ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΑΡΧ. Α. *Amazon equus, juxta quam ſcriptum:* ΦΙΛΟ., in numo Gordiani.

Iure Pellerinius hunc numum a Trajanopoli Thraciae avertit, in cujus numis archontes non leguntur, ſed hegemones, neque unquam Amazonis effigies comparet, at utrumque in Aſiae urbibus obvium. Vocabulum ΦΙΛΟ. eſſe nomen Amazonis, idem conjicit. [a])

Frölichius numum Caracallae inſcriptum ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ propter typum Cybeles huic Phrygiae urbi tribui poſſe leviter ſuſpicatur, ſecutus judicium Triſtani et Holſtenii. [b]) At numus hic ejusdem omnino eſt fabricae, cujus ſunt certi Trajanopolis Thraciae numi, atque etſi Cybeles cultus frequentior fuit in Phrygia, et velut domeſticus, tamen ea in Thraciae quoque urbium numis non raro conſpicitur.

AE. RRRR.

TRIMENOTHYRAE.

Nomen huic urbi tributum a Seguino et Vaillantio eſſe Temenothyrarum Lydiae, in his dictum.

GALATIA.

Communi Galatiae nomine numi exſtant complures, *imperatorii* omnes.

ΚΟΙΝΟΝ. ΓΑΛΑΤΩΝ. *Templum*, Neronis. (Vaill.) ΚΟΙΝΟΝ. ΓΑΛΑΤΙΑC. *Templum*, Poppaeae. (Seſtini Lett. T. IV. p. 128.)

ΚΟΙΝΟΝ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ, vel ΚΟ. ΓΑ., Titi, Domitiani, Nervae, Trajani, qui a variis ſunt editi, ſed collecti omnes a Morellio, [c]) in quibus omnibus proditur

Legatus M. Neratius Panſa, et T. Pomponius Baſſus, ſed numos hos omnes videſis infra in Caeſarea Cappadociae cum nonnullis obſervationibus.

Typi in hujus generis Galatarum numis: *Templum 6. columnarum.* — *Menſis ſtans d. globum, ſ. haſtam*, vel: *Ipſe eodem cultu ſtans in aditu templi.* — *Ceres ſedens.*

* * *

Numos Lollii, qui ex aliquorum ſen-

a) Rec. III. p. 257. b) IV. Tent. p. 279. c) Fam. Nerat. et Pompon.

Digitized by Google

tentia in Galatia cusi censentur, vide in gente Lollia.

AE. RR.

ANCYRA.

In Tectosagis, totius Galatiae caput, et metropolis. Augustus eam copiose ornavit, sic ut Tzetzes haec de eo scriberet: [a])

Ancyram autem, quam diximus, inveni
Condidisse Octavium Caesarem Romanum.

Sed conditorem ex mythologia petitum memorabimus infra. Ancyranorum in Augustum adfectum testatur templum ejus honori positum inscripta parietibus ejus factorum memoria. Historiam et monumenta hujus urbis late enarravit Belleyus. [b])

* * *

Autonomi comperti non sunt. Vtrum numus CEBACTHNΩN, aliique imperatorii sic inscripti, huc pertineant, infra in Sebastes Galatiae numis disputabimus.

Imperatorii:

Magno hi numero susperant a Nerone usque ad Valerianum jun. In numo Haymiano (T. II. p. m. 282.) Antoninus dicitur ΑΤΤ. ΚΑΙ. ΑΟΥΚ. ΑΝΤΩΝΕ - - - Hic in nullo alio numo Lucii praenomen habet. Sed in numo Pellerinniano, qui ceteta Haymiano simillimus est, ejusmodi est capitis inscriptio, qualis passim occurrit.

Epigraphe: ΑΝΚΥΡΑ, ΑΝΚΥΡΑC, ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ.

Typi insigniores:

Vir habitu curto gradiens cum modio in capite, d. ancoram, s. proram navis cum velo, ut vidit Pellerinius in numis Antonini et Gallieni, at Haymius in suo Antonini pro prora navis cum velo vidit *bipennem.*

Mulier gradiens d. urnam ludorum, s. ancoram, (Spanheim ep. I. ad Morell. in fine.) *Mulier tutulata sedens d. ancoram, s. cornucopiae*, Caracallae. (Mus. Com. Vitzai.)

Midas secundum Pausaniam urbem condidit, eique a reperta ab se ancora nomen dedit. [c])

Silenus stans d. extenta pedum, s. utri innixus, Caracallae. (Vaill.)

Teste eodem Pausania [d]) monstrabatur Ancyrae fons, quem vino miscuit Midas, ut Silenum adliceret, et caperet.

Deus Mensis liberaliter in Galatia cultus, *Gemelli lactentes*, Valeriani. (Vaill.)

* * *

Magistratus: T. Pomponius Bassus legatus propr., quem numum vide in Caesarea Cappadociae.

Metropolis. Hoc titulo in omnibus suis numis gloriatur: ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. ΑΝΚΥΡΑ. — ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. ΑΝΚΥΡΑC., etiam compendio scripturae. — ΑΝΚΥΡΑ. Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. ΤΗC. ΓΑΛΑΤΙΑC. Antonini. (Pellerin, Haym.) Vaillantius factam ab Hadriano metropolin conjicit, qui tamen ipse Neronis numum cum metropolis mentione vulgavit.

a) Chil. I. v. 139. b) B. L. T. XXXVII. p. 391. c) L. I. c. 4. d) l. c.

Digitized by Google

* * *

Nomen ab imperatore.

A Caracalla: ANTΩNEINIANHC. ANKTPAC. MHTPO. in numo Caracallae. (Vaill.)

Dictam etiam *Sebaſten*, teſtantur marmora. Vide infra in Sebaſte Galatiae.

* * *

Neocoratus: B. N. vel B. NC. in numis Valeriani, Gallieni, Saloninae. (Vaill. Muſ. Caeſ. Pellerin.)

* * *

Ludi:

ΠTΘIA. *Vrna*, Neronis. (Vaill.)

ACKΛHΠIA. CΩTHPEIA. ICΘ. ΠTΘIA. *Vrnae cum templo*, Caracallae. (Spanh. ep. I. ad Morell.)

AΓΩN. ICΘ. ΠTΘIA. Caracallae. (Neumann.)

In marmore, quod edidit Montfauconius, a) dicitur T. Flavius Gajanus ἀγωνοθησας δις τε τε κοινε των Γαλατων και των ἱερων ἀγωνων των μεγαλων ΑΣΚΛΗΠΙΩΝ τε και ΠΤΘΙΩΝ, ἀρχιερευς τε κοινε των Γαλατων, Γαλαταρχης, σεβασοφαντης, και κτισης της μητροπολεως Αγκυρας.

AKTIA, *Vrna*, Saloninae. (Vaill.)

* * *

Aſylum: ANKTPAC. AC. B. N. in numo Valeriani, ut mihi teſtatus eſt Cl. Montius, qui correxit Vaillantium in eodem reginae Chriſtinae numo MHT. pro AC. legentem. Verum cum urbes extra Syriam late ſumptam ſitae vix in numis dici ſoleant aſyla, videtur το AC. hujus numi notare memorata ſupra ACKΛHΠEIA, praecipue cum in hoc numo urnae ludorum typum faciant.

AE. C.

GERME.

In Tolistobogis prope Peſsinuntem. Ptolemaeus: Γερμα κολωνια, ex quo in Notitiis epiſcopus Γερμοκολωνειας. Quare numi ſequentes ad hanc Germen, quam coloniam fuiſſe conſtat, non ad alteram cognominem Helleſponti ſunt vocandi.

Putat Vaillantius, Germen deductam coloniam ab Auguſto propter additum AVG. At repugnat Cellarius, quoniam Strabo, Plinius, omnesque alii priores eam fuiſſe coloniam diſsimulant, primusque fuit Ptolemaeus, qui eam hoc nomine appellat. Conjicit ergo, eam deductam forte ab ipſo Commodo, cum cujus capite tantum numi cogniti, Auguſtam vero vocari a nomine imperatoribus omnibus communi. Res in incerto.

* * *

COL. GERMEN. *Aquila cippo impoſita inter duo ſigna militaria*, Commodi. (Vaill.)

COL. AVG. F. GERMENO. *Lupa gemellos lactans*, Commodi. (Vaill.)

Soli hactenus hi numi cogniti. Vtriusque typus eſt etiam in numis vicinae Ancyrae. At mirabilem alium nuper editum reperio:

COL. GERMENORVM. ACTIA. AVSARIA. *Menſa tribus gradibus inſiſtens, ſupra quam globus inter duas urnas, ſupra globum torcular, omnia in laurea*, in numo Etruſcillae. (Tanini

a) Palaeogr. p. 161.

Digitized by Google

pag. 441. ex mus. nobil. Iacobi Gradenigo.)

Ludi *Actia Dusaria*, tum et typus torcularis hactenus tantum in numis urbium Arabiae, ac praecipue Bostrae sunt comperti. Quapropter mirum, eadem haec proponi in numo urbis Galatiae tanto intervallo distantis, atque id tanto magis, cum *Dusares* verbum sit Arabicum significans Bacchum, a quo ludi Dusaria. Singularis hujus numi fides penes auctores esto.

AE. RRRR.

PESSINVS.

In Tolistobogis, urbs Matris Idaeae, seu Magnae, seu Bonae hinc Romam advectae religione nobilitata, cujus eo loco imago specie informis lapidis e coelo deciderat, unde urbs appellata Πεσσινους ἀπο τυ πεσειν. [a])

Imperatorii:

A Poppaea usque ad Getam.

Epigraphe: ΠΕCCIN. ΠΕCCINOΥΝΤΙΩΝ. An το ΠΕ. in numis Poppaeae apud Vaillantium et Theupoli revera Pessinuntem notet, dubitari possit, nullo certe signo diacritico id suadente, nam typus est lotus inter duas spicas, nisi forte lotus ad Harpocratem referenda, cujus signum est in numo Trajani, et alio Faustinae jun. (Vaill.) aut quoniam lotus, seu quae ex loto conficiebantur, tibiae instrumentum erant musicum, quod in insanis Matris Idaeae festis adhibebatur teste Ovidio. [b])

Typi alii plane sunt obvii, nihilque Pessinuntis historiam illustrant. Prorsus alienus ab hac urbe typus *Daedali volantis, et sinistra Icarum pariter volantem retinentis*, in numo Caracallae, (Theup.) nisi forte lepide ad urbis nomen, et vocem πεσειν adluditur, quod Icarus sic ex alto deciderat, ut mater sua Idaea,

ΒΟΥΛΗ. ΠΕCCINOΥΝΤΙΩΝ, M. Aurelii. (Vaill.)

Magistratus: ΕΠΙ. ΙΟΥΕΝΤΙΟΥ. ΚΕΛ. Aurelii. (Vaill.)

Mentio situs: ΓΑΛ. ΤΟ. ΠΕCCIN. vel: ΓΑΛ. ΤΟΛΙC. ΠΕCCINOΥΝΤΙΩΝ. Antonini Pii, et M. Aurelii. (Haym, Pellerin.) Nimirum urbs haec in Galatia Tolisbogorum sita.

AE. RR.

SEBASTE.

A Plinio constituta in Galatia, [c]) quam propius in Tectosagis collocant tam numi inscripti ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ., quam marmora apud Gruterum, Muratorium, Montfauconium: Η. ΒΟΥΛΗ. ΚΑΙ. Ο. ΔΗΜΟC. CΕΒΑCΤΗΝΩΝ. ΤΕΚΤΟCΑΓΩΝ.

At enim Pellerinius numos omnes sic inscriptos, aut etiam tantum CΕΒΑCΤΗΝΩΝ cum addito ΚΟΙΝΟΝ. ΓΑΛΑΤΩΝ. tribuendos Ancyrae Galatiae confidenter adserit, quam in honorem Augusti ait permutasse vetus suum nomen cum nomine *Sebastes*, serius autem ad primaevum Ancyrae rediviſſe. Quam

a) Appian. Hannibal. c. 56. b) Fast. IV. 190. c) L. V. §. 42.

Digitized by Google

ille doctrinam non ſemel, ſed conſtanter per opus ſuum inculcat, ut Rec. II. p. 12. Rec. III. p. 299. Mel. II. p. 308., ut adeo haec toties repetere non ſine certa ratione videatur, quam tamen vir eruditus nobis invidit. Nonnulla argumenta adfert Belleyus, qui in eadem fuit ſententia. [a]) Ego ſecus cenſeo, ajoque, Ancyram vetus ſuum nomen nunquam omiſiſſe, et quod ſequitur, numos omnes ſic inſcriptos eſſe Sebaſtes a Plinio memoratae. Ejus cauſas damus ſequentes:

I. Neque ex ſcriptoribus veteribus, neque marmoribus conſtat, Ancyram unquam vetus ſuum nomen depoſuiſſe. In quapiam hujus urbis inſcriptione, cujus plures adfert Muratorius, haec urbs dicitur H. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΤΗΣ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ. ΣΕΒΑΣΤΗ. ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. ΑΝΚΥΡΑ. [b]) Nolo hic cum Maffeio propter eandem vocem ΣΕΒΑΣΤΗ exſcriptoris adcurationem in ſuſpicionem vocare, cujus ratio omnino nulla ſubeſt. [c]) Ancyra tot ab Auguſto beneficiis adfecta ſe vocavit Σεβαστην, nimirum honorificum hunc titulum ſuomet nomini ſolum addendo, non vero abolendo vetus, quod item fecere, ut alia exempla taceam, Theſſali, Amaſtriani, Heracleenſes etc: in quorum numis ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΘΕΣΣΑΛΩΝ. — CЄBACTH. AMACTPIC. — CЄBACT. HPAKΛЄΩN. in numo, quem Heracleae Ponti tribuit Pellerinius, Lamia Theſſaliae: ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΛΑΜΙΕΩΝ. in marmore Muratorii. [d]) Si ergo Ancyra nomen ſuum nunquam ſepoſuit, aut cum nomine Sebaſtes permutavit, ſed hac appellatione, quod ſaltem ex unico marmore conſtat, honoris tantum cauſa uſa eſt, tam parum potuere Ancyrani urbem ſuam indicare ſcribendo tantum ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, quam parum Tarſenſes ſuam ſcribendo tantum ΑΔΡΙΑΝΗC, vel ΜΑΚΡΙΝΟΤΠΟΛЄΩC.

II. Si Ancyrani ſeſe in Sebaſtenos immutaſſent, iſtud feciſſent jam aetate Auguſti recente adhuc beneficiorum memoria, idque nomen retinuiſſent adhuc ſub Tito et Domitiano, in quorum numis ſcribitur ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, olim, ſecundum Pellerinium, Ancyranorum. Sin iſtud, cur in numo Neronis apud Vaillantium legitur Ancyra, non Sebaſte? Ergo ea urbs ab Auguſto ad Neronem ſe ſcripſit Sebaſten, ſub hoc *Ancyram*, ſub Veſpaſiani filiis Sebaſten, poſt hos denuo Ancyram? An in tot aliis urbibus ſimile habemus levitatis exemplum?

III. Si Ancyra eadem fuiſſet cum Sebaſte, titulum metropoleos, quo inde a Nerone in numis uſa eſt, aeque addidiſſet in numis ſeu ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, ſeu ΑΝΚΥΡΑΣ inſcriptis. At videmus, in omnibus numis cum epigraphe *Ancyrae* metropolis titulum nunquam abeſſe, et nunquam addi cum epigraphe *Sebaſtes*. Quae ejus ratio, ſi una eademque urbs fuit?

IV. Quaeritur item, cur vocabulo ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ addidit aliud ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ? nimirum ut ſe ab aliis urbibus, Sebaſte item dictis, diſcerneret, addidit Tectoſagos, in quibus ſita fuit. Quomodo ergo Sebaſte, olim Ancyra, ſe diſcrevit ab altera certa Sebaſte in iisdem Tectoſagis poſita?

Ex his ergo jure colligimus, nullam

a) B. L. T. XXXVII. p. 391. b) pag. 550. c) Ars crit. lap. p. 121. d) pag. 550.

Digitized by Google

fuiſſe aliam in Galatia Sebaſten praeter illam Plinio memoratam, numosque omnes cum Sebaſtes epigraphe addito ſeu ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ, ſeu ΓΑΛΑΤΩΝ ad hanc omnino pertinere, quae hac ſitus mentione uſa eſt, quo ſciretur, eſſe diverſam ab aliis urbibus ejusdem nominis. Quare miror ſane Cl. Belleyum, nullam in Tectoſagis Sebaſten agnoſcentem propterea, quia Plinius, quo loco Tectoſagum oppida recenſet, a) haec tantum commemorat: *Oppida Tectoſagum: Ancyra.* Verum an non idem continuo addit: praeter hos celebres: *Attalenſes, Araſenſes - - - SEBASTENI?* quod ſane ἐθνικὸν praeclare convenit cum numi epigraphe ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. Eſto, Sebaſten a Plinio non diſerte poni in Tectoſagis, ſed tamen is eam a Tectoſagis non eximit, nam confidenter illam in Galatiae urbibus enumerat, in qua ſiti Tectoſages.

Quaeri hoc loco poteſt, ſitne Sebaſte, quam Hierocles et Notitiae in Phrygia collocant, eadem cum Sebaſte Galatiae? Pellerinio, qui nullam in Galatia Sebaſten praeter Ancyram agnovit, probata fuit haec Phrygiae Sebaſte, cui adeo is numos tribuit ſolo ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ inſcriptos. Sed forte praetenſa haec Phrygiae Sebaſte alia non eſt a Galatica, nam video ſimiles numorum typos in numis ſeu ſolo ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, ſeu ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΤΩΝ inſcriptos. Quae cauſa fuit, cur utriusque generis numos permiſcendos, et huic Galatiae Sebaſte tribuendos putaverim.

Autonomi:

Caput cum pileo Phrygio in luna bicorni. Ꝛ ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. *Typus vitiatus.* AE.

Editus eſt hic numus in muſeo Theupoli, ſed ubi alterum verbum perperam ſcribitur ΙΕΚΟΣΑΤΩΝ.

ΚΟΙΝΟΝ. ΓΑΛΑΤΩΝ. *Protome juvenilis cum laureato pileo Phrygio, et cum luna poſt tergum.* Ꝛ CЄΒΑCΤΗΝΩΝ. *Templum 6. columnarum.* AE. (Pellerin, Neumann.)

Belleyus capite anticae exhiberi Auguſtum Luni ſpecie putat, at mihi verius videtur eſſe Caracallae juvenis, aut alterius cujuspiam ejus aevi.

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. Ꝛ CЄΒΑCΤΗΝΩΝ. *Menſis ſtans.* AE. (Haym T. II. p. m. 184.)

AE. RRR.

Imperatorii:

Cum epigraphe ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ: *Vir ſtans cum pileo Phrygio*, in numo Titi.

Tres ſpicae, in numo Domitiani.

Vterque numus proponitur a Pellerinio, b) et iidem, ſed vitiati ab Haymio, qui eos recte ad Plinianam hanc Sebaſten refert. c) Quare ſatis mirari non poſſum Pellerinium, qui Haymium ſecum ſentire, et numos hos ad Sebaſten Ancyram vocare eodem loco adſerit.

a) L. V. §. 42. b) Rec. III. p. 209. c) Tom. II. p. m. 252.

Digitized by Google

* * *

Cum epigraphe CЄBACTHNΩN tantum.

Sunt Caracallae, Getae. (Pellerin Rec. III. p. 255.) et Gordiani. (Arigoni.)

Typi:

Perſeus Meduſae caput amputans adſtante Pallade, et clypeum Perſeo pro ſpeculo objiciente, in numo max. mod. Caracallae. (Pellerin Rec. III. p. 255. Caylus Rec. d'Ant. T. IV. p. 158.)

Illuſtrem hunc typum olim prolixe explicui, [a]) cumprimis ex Apollodoro, cui adde Lucanum, [b]) ac praecipue Lucianum. [c])

Menſis ſtans, in numo Getae.

Iuppiter ſedens d. pateram ſ. haſtam, Gordiani.

Magiſtratus archon in citato numo Caracallae: ЄΠI. ΛOT. AMЄΞAAIOT. ANTΩN - - - APX. CЄBACTHNΩN.

AE. RRR.

TAVIVM.

In Trocmis ſitum.

Imperatorii:

Severi, Domnae, Caracallae.

Epigraphe: TAOTIANΩN. ſed plerumque: CЄ. TP. vel TPO. TAOTIANΩN. *Severianorum Trocmorum Tavianorum.* (Vaill. Muſ. Caeſ. alibi.)

Typi: Severus eques, — *Mulier rupi inſidens, ad cujus pedes fluvius emergens*, — *Aquila inſiſtens cippo inter duo ſigna militaria*, qui typus eſt in plurium Galatiae urbium numis, *aliisque obvii.*

Nomen ab imperatore: Severo, nempe inſcripto CЄ, ut vidimus, niſi forte legendum CЄCαsηνων.

Mentio ſitus: a Trocmis, ſcripto TP. vel TPO. Iuvat hoc loco obſervare, a numis et marmoribus praeclare confirmari verba Strabonis, aliorumque, qui Ancyram in Tectoſagibus, Peſsinuntem in Tolistobogis, Tavium in Trocmis conſtituerunt. At Memnon apud Photium [d]) ordinem invertit, dum Ancyram Trocmis, Tavium Tolistobogis, Peſsinuntem Tectoſagibus inſerit.

Epocha: Numum Severi in Catalogo d'Ennery vulgatum reperio, in cujus averſa: CЄ. TPO. TAOTIANΩN. Є. CHI. *Apollo Actius ſtans, et ſ. lyram tenens columnae innixus, d. acroſtolium.* Auctor ejus catalogi annum inſcriptum 218. ducendum ab aera Actiaca contendit, ipſo etiam typo navalem ad Actium victoriam eloquente. [e]) Quae quidem ſententia ampli hiatus ſphalma continet. Coepit aera Actiaca in autumno V. C. 723. Addendo huic ſummae annum numi 218., neceſſe erit ſecundum auctoris doctrinam eum ſignatum inde ab autumno V. C. 940. usque ad autumnum anni ſequentis. At tum imperio praefuit Commodus, ipſe vero Severus nonniſi V. C. 947. in Oriente agnitus fuit imperator. Ergo initium epochae in tempora poſteriora reponendum. Refert Dio ad annum V. C. 729., [f]) Auguſtum mortui Amyntae Galatiae regis

a) Num. vet. p. 174. b) L. IX. v. 659. ſeq. c) Dial. mar. XIV. d) Eclog. 224. e) pag. 542. f) L. LIII. §. 26.

Digitized by Google

ditionem in provinciam redegiſſe, et exinde Galatiam Romanum praefectum habere coepiſſe. Videntur ergo Taviani ab hoc eventu annos ſuos computaſſe. Nimirum addendo annum numi 218. ad annum 729., ſumma dabit annum V. C. 947., in cujus autumno dictus Tavianorum annus exivit. At vero mox diximus, Severum eodem hoc anno in Aſia imperatorem fuiſſe agnitum.

AE. RR.

TECTOSAGES.

Vide ſupra in Sebaſte.

TOLISTOBOGI.

Vide ſupra in Peſsinunte.

TROCMI.

Vide ſupra in Tavio.

REGES GALATIAE.

Quae ad regum Galatiae numos pertinent, paucis differam, poſteaquam eorum catalogum propoſuero.

* * *

Caput virile nudum, pone clava. ℵ BITOTIOC. BAGIAЄTC. *Leo currens.* AE. II. (Beger Th. Br. T. III. p. 6.)

Alius ſimilis, ſed BITOTIOГOГO. BACIAЄTC. (Bimard ad Iobert. T. II. p. 335.)

Caput virile nudum, pone clava. ℵ BITOTKOC. BACI. *Leo currens.* AE. II. (Beger l. c. Pellerin Rois p. 190.)

Caput virile nudum, (in alio laureatum) pone clava. ℵ KAIANTOAOT. BACIAЄΩC. *Leo currens.* AE. II. (Bimard et Pellerin ll. cc.)

KAIANTOAOT. *Caput juvenile nudum.* ℵ BAΣIAEΩΣ. *Aper, ſuperne tres globuli.* AE. II. (Pellerin l. c.)

Caput juvenile laureatum, pone clava. ℵ - IATIKO - *Leo currens.* AE. II. (Pellerin l. c.)

Caput juvenile nudum, pone clava. ℵ VANTIK - - *Leo gradiens.* AE. III. Hunc numum Florezius Anticariam Baeticae refert, (Med. de Eſpan. T. II. p. 633.) perperam me judice.)

Caput virile nudum, pone clava. ℵ ΨAMTTOC. BACIA - - *Leo gradiens.* AE. II. (Bimard l. c.)

Protome Victoriae. ℵ BAΣIAEΩΣ. ΔHIOTAPOT. *Aquila expanſis alis inſiſtens ſcipioni, cui globus praefigitur, inter duos Dioſcurorum pileos.* AE. II. (Seſtini Lettere p. 81.)

Caput laureatum barbatum, pone clava. ℵ BAΣIAEΩΣ. AMTNTOT. *Leo gradiens.* AE. II. (Spanheim T. I. p. 378. Pellerin l. c.)

Caput Dianae. ℵ BAΣIAEΩΣ. AMTNTOT. *Cervus ſtans.* AE. III. (Spanh. et. Pellerin ll. cc.)

Digitized by Google

Caput Mercurii prominente retro caduceo. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΜΥΝΤΟΥ. *Caduceus.* AE. III. (Spanh. l. c.)

Viderunt jam viri eruditi, nomina *Bitovius*, *Bituccus*, *Caeantolus*, *Pſamytes* barbarum quid ſonare a Graecae linguae illecebris oppido abludens. Quae cauſa fuit, cur Begerus numos ſuos Gallis Arvernorum regibus tribuendos putaret. Verum contradixere Bimardus et Pellerinius eo praecipue ex capite, quod id genus numi in Gallia non reperiuntur, et quos habent muſea Gallica, ex Oriente omnes advecti fuere. Tamen ut eos Gallis Europaeis ademerunt, alteris in Aſia minore poſitis eſſe proprios adfirmare non dubitaverunt. Res in vulgus nota, Phrygiae partem Paphlagoniae conterminam habitatam fuiſſe a Gallis ex Gallia Europaea adventitiis, qui poſtquam primum Thraciam, Macedoniam, et magnam Graeciae partem, deinde Hellespontum transgreſſi Aſiam minorem caedibus et incendiis complevere, tandem et ipſi cum victoriis, tum cladibus attriti imminuto ſuorum numero ſedes ſibi in hoc tractu ſeu vi, ſeu connivantibus vicinis paraverunt, qui ſubinde a novis incolis Graece *Galatia*, Latine *Gallograecia* appellatus eſt, divifus ex patrio populorum nomine in *Tectoſages*, *Trocmos*, *Tolistobogos*. Hanc hujus gentis a Gallis tractam originem etſi diſſimularet hiſtoria certa, ſatis ſuperque proderent ipſa nomina. Satis conſtat, Tectoſages fuiſſe in Gallia, et habitaſſe propter Toloſam, quos eosdem in Galatia quoque reperias. Strabo ni et Polyaeno memorantur *Adiatorix* et *Eraſinorix* Galatiae ſeu tetrarchae, ſeu reguli, ut Caeſari *Dumnorix*, *Vercingetorix*, *Ambiorix* Galliae reguli. Alibi Strabo narrat, [a]) a Romanis datas fuiſſe aliquas urbes Τεποργι δυναϛῃ τινι τῶ τετραρχικῶ γενους των Γαλατων, *Teporgi dynaſtae cuidam tetrarchici generis Galatarum*, at forte pro Τεποργι legendum Ατεποργι, ſic ut rectus ſit Ατεπορίξ, *Ateporix*. Facem praefert marmor Ancyranum citatum a Montfauconio, [b]) in quo legitur: ΑΛΒΙΟΡΙΞ. ΑΤΕΠΟΡΕΙΓΟΣ. *Albiorix Ateporigis* F. Neque diſcordant tempora. Strabo adcurate non definit, quo tempore Teporgi ſuo eae urbes acceſſerint; ait tantum, factum iſtud poſt priorem Pompeji M. diviſionem. Marmor Ancyranum poſitum fuit ſub Tiberio, nam in eo refertur, a dicto Albiorige poſitas fuiſſe ſtatuas *Caeſaris* (ſc. Tiberii) *et Iuliae Auguſtae*, qui adeo Albiorix facile eſſe potuerit filius ejus Ateporigis, in quem dictum a Romanis beneficium fuit collatum. Ex tetrarchica etiam Galatarum ſtirpe a Strabone proditur *Adobogion*, [c]) obvia in vocabulis Gallicis terminatione; ſic *Tolistobogi* Galatiae populus. Sic in numo Galliae Europaeae, quem olim vulgavi, [d]) legitur ΤΟΥΤΟΒΟΔΙΟ. Vnde veriſimile tum cenſueram, *Teutobodiacos*, quos Plinius in Galatiae populis nominat, forte mendoſe ſcriptos pro *Toutobogios*. Sed nimium exerro, quando iſtud unum probare conſtitueram, ex ipſis nominibus per Galatiam obviis incolas ex Gallia Europaea traductos con-

a) L. XII. p. m. 838. b) Palaeogr. Graec. p. 154. c) L. XIII. p. m. 927. d) Num. vet. p. 4.

Digitized by Google

firmari. Alia regulorum Galatiae nomina aeque barbara lege apud Livium L. XXXVIII. inde a cap. 16. et L. XLV. c. 34, et Reinerum Reineccium in Tetrarchia Galatica.

Ad reges in numis noſtris deſcriptos ut revertar, ii, quos priores numi eloquuntur, *Bitovius*, *Bituus*, *Caeantolus*, *Pſamytes* a ſcriptoribus quidem, ſaltem aperte, non memorantur, at conſtat, ex quo Galatia in tetrarchias diviſa fuit, multos fuiſſe tetrarchas, quorum non meminit hiſtoria, ex quibus ii, qui plus valuere, regium etiam nomen uſurparunt, quos inter fuere rex Dejotarus a Cicerone defenſus, et Amyntas, de quibus mox. Dixeram, reges hos ſaltem aperte non prodi a ſcriptoribus. Nam nomen Bitovio vel Bituco ſimile bis occurrit apud Appianum, [a]) cum refert, fuiſſe in Mithridatis VI. exercitu Βιτοιτου τινα, ἡγεμονα Κελτων, *Bitoetum quendam*, vel *Bitoitum Gallorum ducem*, cui Mithridates deſperatis rebus omnibus caput ſuum amputandum obtulit. *Bituitum*, vel *Bittum* Galliae propriae regem habes apud Strabonem, [b]) et Athenaeum. [c]) Alias de barbaris his regibus conjecturas lege apud Bimardum. [d]) Inſcriptio in numis his eſt Graeca, quae rurſum periſtaſis eos a Gallia Europaea avertit, cujus numi, ſi Maſſiliam, quae Graeca urbs fuit, demas, inſcribuntur Latine, aut mixtis nonnunquam literis Graecis, quas vicina Maſſilia invexit, ſic tamen, ut Latinae praevaleant. Habemus etiam Galliae Europaeae numos aliquos, in quibus diſerte REX memoratur. At Galatiae reges, cum eſſent in medio populorum graeciſſantium poſiti, alia lingua, quam Graeca, in moneta publica uti non potuere. Ad typos quod attinet, utrum in antica ſit caput ipſius regis, ſeu propter clavam Herculis, aut regis ſub Herculis ſpecie, non auſim decidere. Eodem cultu in numis comparet Iuba II. Mauretaniae rex. Cum antica praeclare conſpirant leo et aper, famigerati Herculis labores. Quanquam et in Galliae propriae numis obvium ſit utrumque animal, ut videre eſt in numis Reterrae, aliisque apud Pellerinium, ut adeo videri poſsit, a novis colonis typos avitos et veteres ſuos retentos.

Illuſtris eſt numus Deiotari, isque hactenus unicus, nuper ex muſeo Ainslieano vulgatus. Nota eſt hujus regis ex ſcriptoribus potiſsimum Romanis hiſtoria. Primum Romanorum contra Mithridatem ſocius Pompeji M. beneficio Armeniae minoris regnum cum Galatia conjungit, et amicus P. R. appellatur. In bello civili Pompeji partes ſecutus praelio ad Pharſalum intereſt. Per Brutum Caeſari reconciliatur quidem, ſed Galatiae tetrarchia privatur. Accuſatus de poſitis Caeſari inſidiis defenditur a Cicerone oratione, quae exſtat. In bello IIIvirali Bruto per Amyntam ſcribam ſubſidia mittit, ſed qui opportune cum copiis ad Antonium transgreſſus incolumitatem ſibi ac Deiotaro paravit. Moritur ſatis provecta aetate

a) Bell. Mithr. cap. 111. b) L. IV. p. m. 191. c) L. IV. p. 152. d) l. c.

Digitized by Google

Haec compendio ex Reinero Reineccio. a)

De Amyntae numis, cujus sunt tres postremi, litigatum. Eos Spanhemius tribuit Amyntae II. Macedoniae regi, Alexandri M. avo. b) Verum hujus numi certi omnes et titulo ΒΑΣΙΛΕΩΣ absti-nent, et habent Doricum gignendi ca-sum ΑΜΥΝΤΑ. Sunt igitur numi hi al-terius Amyntae. Numus I. propter ty-pos, qui iidem sunt in praecedentibus, non inique propterea tribuetur Amyntae Galatiae regi. Fuit hic Amyntas scriba Dejotari Galatiae regis, a quo missus cum auxiliis ad Brutum et Cassium, his victis in victorum partes transivit. Pro-meritus igitur ab Antonio, ut mortuo Dejotaro Galatiae princeps addita Ly-caoniae et Pamphyliae parte, denique etiam regio titulo, diceretur. In bello civili partes, ut oportuerat, Antonii secutus post cladem ad Actium Octaviano confestim sese applicuit. Aliquot post annis fraude muliebri perit. Haec ex Reineccio. Amynta mortuo Augustus regnum ejus filiis non dedit, sed circa annum V. C. 729. illud in provinciam redegit, et postea Galatia cum attribu-ta parte Pamphyliae et Lycaoniae Ro-manum habere praefectum coepit. c) Primus huc cum potestate missus fuit M. Lollius, de quo vide plura in numis gen-tis Lolliae. Filiorum nomina a scripto-ribus non produntur. Eorum tamen unum memorat laudatum saepius mar-mor Ancyranum sub Tiberio positum: ΠΥΛΑΙΜΕΝΗΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΜΥΝ-ΤΟΥ. ΥΙΟΣ dictus adeo *Pylaemenes* qua-cunque de causa ex nomine regum Pa-phlagoniae. Cum ergo, ut dixi, nu-mus prior Amyntae ob memoratas cau-sas Amyntae Galatae haud dubie sit tri-buendus, ejusdem etiam erunt duo po-stremi, quoniam ejusdem rationis epi-graphen offerunt. De numo altero cum typo cervi notavi aliqua in numis Moa-getae regis Cibyrae Phrygiae.

CAPPADOCIA.

Autonomum totius gentis, inscriptum ΚΑΠΠΑΔ. unus Goltzius dedit.

CAESAREA, olim EVSEBIA.

Sita ad pedem montis Argaei, dicta primum *Mazaca*, deinde *Eusebia* a quo-dam Ariarathe, seu Ariobarzane, qui Eusebis nomen tulere, denique *Caesarea* a Tiberio, ut veri simillimum est, quam-vis dissentiant aliqui, ut videre est apud Cellarium, et Seguinum. d) Constanti-

a) Hist. Iul. P. III. p. 232. b) Tom. I. p. 378. c) Dio L. LIII. §. 26. Strabo L. XII. p. m. 854. seq. d) Sel. num. p. 60.

Digitized by Google

nus Porphyrog. ſic dictam ait a magno Iulio Caeſare. a) Vrbis hiſtoriam praeclare ſcriptam dedit Belleyus. b)

Mazacae nomine numus nullus cognitus, etſi id nomen valuit adhuc poſt Severum, ut docet marmor Chandleri. c)

* * *

Euſebiae nomine *autonomi* complures.

Caput muliebre turritum. ℞ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ. *Cornucopiae, in area monogramma.* AE. (Arigoni.)

Caput Palladis. ℞ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ. *Prora, gubernaculum.* AE. (Pembrock.) In alio: *Mons Argaeus.* AE. II. (Hunter.) In alio: *Aquila expanſis alis, in area* ΑΣΥ. *in monogrammate, forte* ΑΣΥλ. AE. (Pellerin.)

Caput modeſte barbatum laureatum prominente retro clava. ℞ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ. ΚΕ. *Templum 4. columnarum.* AE. (Seguin p. 60. Spanheim T. I. p. 473.)

Caput anticae Seguino regis cujusdam Cappadociae videtur, mallem Herculis. Annus ΚΕ. haud dubie indicat aetatem regni Ariarathis Euſebis, a quo Mazaca nomen Euſebiae abſtulit, quiscunque is fuit.

Caput Palladis. ℞ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ. - - - ΑΡΕΙΑΣ. *Aquila expanſis alis Argaeo inſiſtens.* AE. (Seguin. l. c.)

Seguinus et Spanhemius mancam epigraphen explent legendo ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ, et teſtatur Pellerinius, in ſuo muſeo exſtare ſimilem. d) Numus hic utrumque urbis nomen ſiſtit.

AE. RR.

Imperatorii:

Abundant a Tiberio usque ad Trebonianum. Revera ante Tiberium Cappadocia Archelao paruit. Hoc mortuo V. C. 770. Tiberius eam in provinciam redegit. e) Atque ad haec primordia pertinet numus:

ΤΙΒΕΡΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Tiberii laur.* ℞ ΘΕΟΥ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. ΥΙΟΣ. *Statua monti Argaeo impoſita.* AR. III. (Morelli Spec. p. 97.)

Epigraphe: ΚΑΙC. ΚΑΙCΑΡ. ΚΑΙCΑΡΙΑ. ΚΑΙCΑΡΙΑC. vel ΚΑΙCΑΡЄΙΑC. addita plerumque metropolis, vel ſitus mentione, de quibus infra.

Singulare iſtud in urbis hujus moneta, exſtare numos imperatorum non aeneos modo, ſed copioſos etiam argenteos, quod rarum in urbibus Graecis, et quod citra exemplum eſt, aureos quoque. Lubet ſingulorum naturam ac modos ordine deſcribere.

Numi aurei:

NERO. CAESAR. AVGVSTVS. *Caput Neronis laur.* ℞ ЄΤ. ΙΑ. *Imperator ſtans ſuper monte Argaeo.* AV. AR. (Muſ. Caeſ.)

Λ. ЄΠΤΙ. ΓЄΤΑC. ΚΑΙ. *Caput Getae.* ℞ ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙCΑΡΙΑ. ΝЄΩ. ЄΤ. Γ. in aliis: ϛ. in aliis: ιϛ. *Mons Argaeus, in vertice aſtrum.* AV. (Vaill. Num. praeſt. T. II. p. 263.)

Numus Neronis integerrimus eſt, et elegantiſsimus, dignusque urbis officina, cui ingens eo quoque accedit pretium, quod aureus eſt, nam, ut dixi,

a) de Thematib. L. I. them. 2. b) B. L. Hiſt. T. XL. p. 124. c) Inſcr. ant. p. 92. d) Rec. II. p. 5. e) Tacit. Ann. II. 42.

Digitized by Google

praeter hanc Caesaream non habemus urbem aliam Graecam, quae cum imperatoris capite numum aureum signaverit, si Gabalae Syriae numos demas sub Iustino II. cusos. Vaillantius suis Getae numis subjecit: *Hic numus aureus inter variores habendus.* At enim non ille numum unum, sed tres, ut vidimus, promulgavit. An ergo horum tantum unus aureus? an omnes tres? Sin istud, mirum enimvero, tres existere aureos unius Getae, cum ne unus quidem ex hoc metallo superet Severi, Domnae, Caracallae, et nullum ipse alium noverit aureum imperatorium in quapiam urbe Graeca signatum. An haec tam singularia advertere virum eruditum non debuerant?

Numi argentei:

Hi copiosi a Tiberio usque ad Gordianum. In his sequentes leges observantur:

A Tiberio usque ad L. Verum simul sumptum urbis nomen non inscribitur, apparet tamen ex typo Argaei, hos numos huc pertinere.

Inscriptiones in his sunt:

ΠΠΑΤΟC. addito numero B. Γ. etc: Singulare est: ΠΠΑΤΟΥ. ΤΕΤΑΡΤΟΥ. in numo Nervae, (Mus. Caes.) de quo vide, quae alibi notavi. [a])

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. (numerus *trib. potestatis* non additur) ΠΠΑΤΟ. addito numero consulatus.

ΕΤΟΥC. ΙΕΡΟΥ. in numo Vespasiani. (Vaill.)

Anni imperii in his varius notantur, quod in aeneis sub iisdem imperatoribus passim fit, ut: ET. IA.

Inde a Severo inscriptio non differt ab ea, quae in aeneis observatur. Scribitur nimirum nomen urbis, annus imperii, neocoratus, et omittitur mentio consulatuum, et trib. potestatis.

Ad hanc etiam urbem existimo pertinere argenteos Neronis: ΔΙΔΡΑΓΜΟΝ. *Simpulum et lituus.* ΔΡΑΧΜΗ. ΕΤ. Ε. *Serpens tripodi obvolutus*, de quibus agemus in numis Neronis.

Numi aenei:

In his variae illae inscriptiones consulatus, trib. potestatis, anni sacri vix occurrunt. Notatur in his urbis nomen, et annus imperii raro omittitur.

Est in museo Caesareo aeneus Hadriani utrinque Latine inscriptus, in cujus aversa: COS. III. *Mons Argaeus.* Hic numus certe extra urbem signatus est, cum secus solitum S. C. inscriptum esset; si ergo extra urbem, propter Argaeum sine dubio est hujus Caesareae.

* * *

Anni imperii:

In his numis sedulo notati propter chronologicam imperatorum historiam observandi. Memorabo hic annos singulorum imperatorum, quos in variis catalogis reperi.

Claudii: ET. B. E. IT.

Neronis: ET. E. ΔΡΑΧΜΗ. (Morelli Spec. p. 99.) de quo numo mox egi. — ET. IA. in AV. et AR. paullo supra citatis.

Domitiani: ET. H. IΔ. (Morelli in fam. Pompon.)

Trajani: ET. Γ. (Morelli l. c.) Dicitur in hoc ΔΑΚΙΚΟC. Vide infra in Magistratu.

a) Sylloge I. p. 55.

Digitized by Google

Hadriani: ЄΤ. Β. (Pellerin, Arigoni.) ЄΤ. Δ. Є. (Muſ. Caeſ.)

Antonini: ЄΤ. Β. Ζ. Item: ſI. (Arigoni.)

Commodi: ЄΤ. Γ. I. ΑΙ. ΓΙ.

Severi: ЄΤ. Β. apud Vaillantium, ſed quae lectio ſuſpecta, cum anno II. Severi duraret adhuc bellum cum Peſcennio. Legendum forte: ЄΤ. Β., ut eſt in binis muſei Caeſarei, quod certum eſt epiſemon, numerum ſextum indicans, ЄΤ. ΙΔ. ΙЄ. Ιſ. ΙΖ. Addit Buonarrotius ЄΤ. ΙΗ. (Obſerv. p. 229.)

Domnae: ЄΤ. Δ. Є. ſ. ΙΔ. (Vaill. Muſ. Caeſ.) ΙΘ. (Catal. d'Ennery.)

Caracallae Caeſaris: ЄΤ. Є. (Muſ. Caeſ.) *Auguſti:* ЄΤ. Β. Δ. Є. Η. ΙΒ. ΙΔ. Ιſ. ΙΖ. ΙΗ. ΙΘ.

Getae: ЄΤ. Γ. ſ. Ιſ. Poſtremus hic eſt apud Vaillantium in argenteis, et computandi ſunt anni Severi. (Num. praeſt.)

Matrini: ЄΤ. Β.

Elagabali: ЄΤ. Β. Є. (Muſ. Caeſ.)

Alexandri Caeſaris: ЄΤ. Є. (Muſ. Caeſ.) *Auguſti:* ЄΤ. Α. Γ. Δ. Є. ſ. Ζ. Η.

Gordiani, vel: *Tranquillinae:* ЄΤ. Α. Β. Γ. Δ. Є. ſ. Ζ.

Treboniani: ЄΤ. Β.

Eruditus Belleyus, qui in annos his Caeſareae numis inſcriptos praeclare commentatus eſt, a) chronologorum ſecutus judicia initium anni Cappadocum antea vagi, ſubinde ex quo Romanis parere coacti ſunt, fixi, ad diem XII. Decembris Iuliani fixit. Atque ſecundum hoc praeceptum facile in ordinem rediguntur anni, qui excedere Auguſtorum imperia videri poſſent, ſi eorum annus I. eodem die exiviſſe, et coepiſſe annus II. ſtatuatur, analoge ad calculum Alexandrinorum, aliarumque Orientis urbium. Ergo non inviti feremus in Elagabalo et Alexandro adhuc Caeſare annum Є, ſeu quintum, et in Gordiano ejusque Tranquillina annum Ζ, ſeu ſeptimum, atque iſtud tanto minore faſtidio, quod eorum numi Latini easdem numero trib. poteſtates exhibent.

Typi illuſtriores:

Typus frequentiſsimus eſt mons Argaeus inſtar dei ab indigenis cultus, quod de eo teſtatur Maximus Tyrius: b) ὄρος Καππαδοκιας, και θεος, και ὁρκος, και ἀγαλμα, *mons Cappadociae, et deus, et juramentum, et ſimulacrum.* Mons ipſe variis attributis oneratur. Saepe apici inſiſtit figura nuda d. pateram vel globum, ſ. haſtam tenens. Plerique eam imperatoris effigiem cenſent, verum cum dicat Maximus, montem accolis haberi pro *ſimulacro*, vero eſt ſimilius, eſſe ipſum genium, vel ſymbolum montis, uti et fluvii forma humana fuerunt propoſiti. Saepe monti imminet aſtrum, corona, aut una duaeve aquilae; in plerisque caverna introrſum hiat, aut ex ea exiſtunt flammae, quod evenire teſtatur Strabo. c) In nonnullorum averſa eſt caput muliebre, cui ipſe mons Argaeus eſt impoſitus, in aliis corona turrita, in aliis Victoria gradiens.

ΚΟΜΟΔΟΥ. ΒΑCΙΛЄΥΟΝΤΟC. Ο. ΚΟCΜΟC. ЄΤΤΤΧЄΙ. ЄΤ. ΓΙ. *inſcriptum baſi, cui imminet Argaeus*, Commodi. (Pellerin Mel. I. p. 98.)

a) B. L. T. XXXV. p. 624. b) Diſſ. VIII. c) L. XII.

Digitized by Google

Eadem epigraphe est in numis Commodi Nicaeae et Cii Bithyniae signatis.

Numi Domnae argentei typos habent ex numis Romanis ejusdem Augustae palam promptos, nimirum *Veneris Felicis* et *Victricis*, (Mus. Cae.) quod institutum placuisse etiam regibus Edessae videbimus.

* * *

Magistratus:

Legati Augusti: Binorum habemus numos, *M. Neratii Pansae*, et *T. Pomponii Bassi*, iiquè non solùm in numis urbium Cappadociae, sed etiam Galatiae commemorantur. Visum, utriusque regionis numos communi isthoc magistratu insignes hoc loco ob oculos ponere.

ΕΠΙ. Μ. ΝΕΡΑ. ΠΑΝΣΑ. ΠΡΕΣΒΕΤ. ΤΟΤ. ΚΟ. ΓΑ. *id est:* ΚΟινον ΓΑλατιας. *Caduceus colligatus cum spica et papavere*, Titi. (Morelli in Neratia.)

ΕΠΙ. Μ. ΝΕΡΑ. ΠΑΝΣΑ. ΠΡΕΣΒΕΤ. ΤΟΤ. - - - *Mons Argaeus*, Titi. (Ibid.)

ΕΠΙ. ΠΑΝΣΑ. ΠΡΕΣΒΕΤΤΟΤ. Γ. *intra lauream*, Titi. (Vaill. Num. Graec.)

ΕΠΙ. ΤΙΤ. ΠΟΜ. ΒΑΣΣΟΤ. ΠΡΕΣΒΕΤ. ΕΤ. Η. *Mons Argaeus*, Domitiani. (Mus. Farn. T. IX. tab. 6. et 8.)

ΕΠΙ. ΤΙΤ. ΠΟΜΠ. ΒΑΣΣ. ΠΡΕΣΒΕΤ. ΕΤ. ΔΙ. *Mons Argaeus*, Domitiani. (Morelli in Pomponia.)

ΕΠΙ. ΒΑΣΣΟΤ. ΠΡΕΣΒΕΤΤΟΤ. ΕΤ. ΔΙ. *intra lauream*, Domitiani. (Haym.)

ΕΠΙ. ΠΟΜΠΟΝΙΟΤ ΒΑΣ. ΠΡ. ΚΟΙΝΟΝ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ. *Templum*, Nervae. (Morelli in Pomponia.)

ΕΠΙ. Τ. ΠΟΜΠΩΝΙΟΤ. ΒΑΣΣΟΤ. ΠΡΕΣΒΕΤ. ΑΝΤΙΣΤΡ. *Templum 6. col., cujus peristylio inscriptum:* ΑΝΚΤΡΑΝΩΝ, Nervae. (Sestini Lettere p. 78, quo numo falsa Harduini lectio: ΑΝ. ΔΙ. ΚΤΡ. Σ. corrigitur.)

ΕΠΙ. ΒΑΣΣΟΤ. vel: ΠΟΜΠΟΝΙΟΤ. ΒΑΣΣΟΤ. ΚΟΙΝΟΝ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ. *Templum*, vel: *Mensis stans*, Trajani. (Morelli ibid.)

ΕΠΙ. ΒΑΣΣΟΤ. ΠΡΕΣΒΕΤ. ΤΤΑΝΕΩΝ, ΕΤ. Α. *Mulier turrita sedens d. spicas, infra fluvius emergens*, Trajani. (Pellerin.)

ΕΠΙ. ΒΑΣΣΟΤ. ΕΤ. Γ. *Mons Argaeus*, Trajani, cujus titulis additur ΔΑΚΙΚΟC. (Morelli ibid.)

Ad hos numos observandum, I. egregie illis confirmari, quod narrat Suetonius [a]), *Vespasianus Cappadociae propter adsiduos barbarorum incursus legiones addidit, consularemque rectorem imposuit pro equite Romano.* II. Quoniam in numis eodem tempore tam in Cappadocia, quam Galatia signatis iidem magistratus leguntur, certum est, fuisse Galatiam Cappadociae contributam. III. In numo Trajani postremo legi titulum *Dacici*, ac praeterea, ΕΤ. Γ. Quocunque calculo utare, hic titulus componi nequit cum anno III. Trajani. Cum hic imperare occoeperit exeunte Ianuario V. C. 851., Dacici vero titulum nonnisi V. C. 856. sumpserit, secundum calculum Belleyi, qui initium anni civilis Cappadocum ad diem XII. Decembris fixit, requiritur saltem VI. Cappadocum annus. Quare epigraphe haud dubie male lecta est, et fors exiguo notae discrimine restituendum ΕΤ. Ε. pro ΕΤ. Γ., quo pacto habebimus annum sextum. Demum IV., si vera est lectio numi IV.,

a) in Vesp. c. 8.

Digitized by Google

in quo legitur annus VIII. Domitiani; vera item lectio numi poſtremi, in quo legendum conjeceram annum VI. Trajani; doceremur, Pomponio Baſſo ſaltem ab anno V. C. 841. usque ſaltem ad annum 856. fuiſſe prorogatam provinciam; quod viderint ii, quibus numos citatos inſpicere licet. Ceterum Baſſum hunc non patitur ignorari Plinius, qui cum ſcribit geſtis ampliſſimis magiſtratibus, rectis exercitibus tandem aetate feſſum in honeſto otio literarum ſtudia adſectatum. a)

Non inutile ex his numis obſervare, eadem aetate ſpectata forma valuiſſe apud Galatas literas E et Σ, apud Cappadocas € et C.

* * *

Metropolis: Hunc titulum urbi conceſſum ab Hadriano adfirmat Vaillantius, quin vadem citet. Eo primum utitur ſub Antonino, ac ſubinde plerumque retinet.

* * *

Neocoratus: hunc, ſed ſimplicem, inſcribit inde a Severo. A Gordiano usque ad exitum B. N. vel B. N€.

* * *

Mentio ſitus ab Argaeo: ΠΡ. ΑΡΓ. vel: Τ. ΠΡ. ΑΡΓΑΙΩ. in nonnullis inde ab Antonino. Ipſe etiam Strabo memorat, urbem ab hoc monte habuiſſe appellationem.

* * *

Aſylum eruit Pellerinus ex autonomo, ut dictum.

* * *

Ludi:
ΚΟΙΝΟC. C€ΤΗΡΙΟC. ΦΙΛΑΔ€ΛΦΙΟC. €Τ. ΙΓ. *Argaeus inter duas urnas*, Caracallae. (Pellerin Rec. III. p. 237. Arigoni.)

ΚΟΙΝΟC. ΦΙΛΑΔ€ΛΦΙΟC. €Τ. ΙΔ. Caracallae. (Muſ. Caeſ.)

Vterque numus rite conſpirat cum calculo Belleyi. Secundum hunc annus Caeſareenſis ΙΓ. computatis Caracallae annis incepit die XII. Decembris V. C. 962., et exſpiravit eodem die anni 963., quo tempore in vivis adhuc fuit Severus. Quare tum adhuc certamen Severium cum Philadelphio conjunctum fuit. Annus ΙΔ. fluxit a XII. Decembris V. C. 963. usque ad eundem diem 964. Hoc labente mortuus eſt Severus menſe Februario. Cum ergo veriſimile ſit, numum poſt hujus mortem ſignatum, Severium certamen ſupprimi oportuit.

* * *

Epochae annum in numo hujus Caeſareae cum capite Gordiani unus reperit auctor catalogi d'Ennery, in cujus is averſa haec legit: ΚΟΙ. ΠΟΝΤ. ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΙCΑΡΙΑ. €Τ. ΡΟΗ. Addit, initium hujus epochae Caeſarenſis ducendum a Veſpaſiano, et ab hoc veriſimile eſſe Caeſaream fuiſſe dictam metropolin Cappadociae et partis Ponti. b) At enim omnis haec oratio ſingulis ſui partibus latiſſime fallit, cui demonſtrando neceſſe non eſt immorari, cum alioqui certum ſit, numi epigraphen male lectam, eumque non eſſe Caeſareae Cappadociae, ſed Neocaeſareae Ponti, cui geminum jam olim edidit Panelius. c)

* * *

Panelius numum Gordiani ex muſeo le Bret protulit, in quo legitur €ΝΤΙΧ.

a) L. IV. epiſt. 23. b) pag. 556. c) de num. Treboniani p. 18.

Digitized by Google

inſcriptum baſi montis Argaei. Ea lectio ſi certa eſt, eſt etiam incerti explicatus.

AV. RRRR. AR. R. AE. C.

CASTABALA.

Prope Tyana.

Imperatorii.

Hactenus editi ſequentes:

ΚΑΣΤΑΒΑΛΕΩΝ. *Mulier ſedens d. ramum, ſ. oblongam taedam*, in numo Fauſtinae ſen. ſcripto: ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ. ΘΕΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. (Pellerin Suppl. III. p. 132.)

Numus hic poſtremum eſt monumentum mihi cognitum, ac certae fidei, in quo ſigma adhuc ſub forma Σ comparet.

ΙΕΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Caput muliebre velatum turritum, prae quo taeda*, in numo Lucillae. (Haym T. II. tab. 36.)

ΙΕΡΟΠ. ΚΑCΤΑΒΑΛΕΩΝ. *Victoria gradiens*, in numo Macrini. (Muſ. Theup. p. 1007. ubi perperam legitur ΤΑΒΑΛΕΩΝ ΙΕΡΟΠ. ΚΑC.)

ΙΕΡΟΠΟ. ΚΑCΤΑΒΑ. ΙΕΡΟC. *Vrna ludorum inter duas taedas ardentes*, in numis Diadumeniani et Elagabali. (Vaill.)

De poſterioribus his numis tres video ferri ſententias. Harduinus concordiam inter Hieropolin Syriae et Caſtabala Ciliciae opinatur. Vaillantius cenſuit Caſtabalis Ciliciae alterum fuiſſe nomen Hieropoleos, [a]) quam ſententiam amplexus etiam eſt olim Pellerinius. [b]) Tertia Pellerinii ſententia, cui ſerius ipſe adhaeſit, [c]) in numis his indicari concordiam inter Caſtabala et Hieropolin, utramque Ciliciae urbem. Nam cum, ait, ex autonomis aliquot conſtet, fuiſſe in Cilicia urbem Hieropolis nomine, et eam Pyramo adſitam monente inſcriptione: ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΠΥΡΑΜΩΙ., Caſtabala vero remotiora a Pyramo fuerint docente Curtio: [d]) *Motis caſtris et Pyramo amne ponte junctо ad urbem Mallon pervenit, inde alteris caſtris ad Caſtabalum*, ſatis apparet, etſi vicinam, diverſam tamen fuiſſe utramque urbem, nihil ergo pronius, quam expreſſam in his numis utriusque urbis concordiam opinari.

Minus adridet haec Pellerinii ſententia, quia I. nulla concordiae indicia in hoc numo comparent, neque verbum ΟΜΟΝΟΙΑ, neque duarum urbium numina. II. quia nullum certum numum urbium Ciliciae habemus, in quo concordia cum altera urbe notaretur, ut adeo hunc morem in eo tractu nunquam obtinuiſſe veriſimile ſit. III. Etſi certum ſit, fuiſſe revera in Cilicia urbem aliquam, quae Hieropolis vocabatur, ex eo non ſequitur, non potuiſſe aliam vicinam urbem idem Hieropolis nomen inſtar nominis ſacri et honorifici uſurpare. Ita vidimus, fuiſſe in Galatia urbem dictam Sebaſten, atque eodem nomine, ſed mere honorifico gloriatam vicinam Ancyram, quae in marmore dicitur ΣΕΒΑΣΤΗ. ΑΝΚΥΡΑ. Quare neceſſe omnino non eſt, concordiam, cujus indicia nulla adſunt, in his notatam credere.

a) Num. Graec. in Didum. b) Rec. II. p. 163. c) Suppl. III. p. 132. d) L. III. c. 7.

Digitized by Google

Potius igitur credam cum Vaillantio, Caſtabala dicta fuiſſe etiam Hieropolin, et memorari in numis utrumque urbis nomen, ut in Comanorum Ponti numis etiam additum Hierocaeſareae nomen diximus, aliaque idem paſsim exempla docent. Et veriſimile eſt propter ludos ſacros hac in urbe conſtitutos, quos epigraphe IEPOC indicat, et cultum Dianae, quem mox probabimus, huic urbi Hieropolis nomen additum. Sic et teſte Luciano Bambyce Cyrrheſticae dicta *Hieropolis* των ἱερων μεγαλων ἑνεκα. [a])

Quaerendum jam, quibus Caſtabalis, Ciliciaene, an Cappadociae, applicandi ſint hi numi. Pellerinius numum Fauſtinae ad Caſtabala Cappadociae pertinere propter typum mulieris taedam manu tenentis recte conjicit. Cenſet enim, hanc eſſe Dianam, cui nomine *Peraſiae* magni ſunt habiti apud haec Caſtabala honores, ſic dictae Strabone auctore, quod ex Tauro *trans mare* huc pervenerit, et revera teſtatur Pauſanias, Cappadocas cum Euxini accolis certaſſe, apud utram gentem ſit Dianae Tauricae ſignum. [b]) Vide etiam, quae Procopius de Diana Taurica in hoc tractu culta memorat. [c]) Ejus deae ſacerdotes per ſubſtratas prunas impune inceſſere teſte Strabone. Si ergo hic Fauſtinae numus propter dictum typum Cappadociae urbi rite tribuitur, ſequentes etiam bini propter typum taedarum, tanquam certum Dianae docente numo praecedenti attributum, eidem urbi jure tribuentur. Notum, Dianam Luciferam praeferre manibus taedas, et ex Stratoniceae, aliisque numis docemur, eas eſſe Hecate proprias, quae ex mythologia fuit eadem cum Diana. Scriptum ad has faces IEPOC indicat, in ejusdem deae honorem ſacrum hunc agonem obitum, ex quo, ut dixi, urbi *Hieropolis* nomen adhaeſerit. Per cauſam taedae etiam hunc vocandum cenſeo numum Lucillae, etſi ſolo IEPOΠOΛEITΩN inſcriptum. Si huc non pertinet, erit Hieropolis Cyrrheſticae, ſed cujus hac aetate longe alii fuere typi.

AR. RRR.

CTBISTRA.

Ad fines Ciliciae, ſaepe Ciceroni Ciliciae proconſuli memorata.

EΠI. POTCΩNOC. *Caput mulieb. turritum.* ΣKYBICTPEΩN. *Harpa.* AE. III.

Hanc urbem ex numis hactenus ignotam primus nuper illuſtriorem fecit eruditus ac induſtrius Seſtinius. [d])

AE. RRRR.

DIOCAESAREA.

Tributum huic a Vaillantio Antonini numum eſſe Diocaeſareae Sepphoris Galilaeae, in hac dicetur.

EVSEBIA.

Vide ſupra in Caeſarea.

a) de Dea Syr. ſub. init. b) L. III. c. 16. c) Bell. Perſ. L. I. c. 17. d) Lettere T. IV. p. 119.

Digitized by Google

TTANA.

Tauro adfita, patria famigerati Apollonii ab hac dicti Tyanei.

Autonomi:

Taurus gradiens. ℞ TTANEΩN. *Iuppiter ſedens d. pateram, ſ. haſtam.* AE. III. (Pellerin.)

Taurus partis anticae manifeſta eſt adluſio ad Taurum montem, cui adpoſita fuit urbs.

Caput virile velat Mercurii galea tectum. ℞ TTAN. *Pegaſus dimidius.* AE. (Arigoni.)

Caput muliebre turritum. ℞ TTANEΩN. *Vir nudus ſtans dubiis attributis.* AE. III. (Pembrock.)

In utroque hoc numo exiſtimo propoſitum Perſeum, cujus cognitus eſt cum Pegaſo nexus. Ejus herois cultus facile a vicino Iconio Lycaoniae huc fluxerit.

AE. RRR.

Imperatorii.

Porriguntur a Nerone usque ad Severum, adduntque conſtanter.

Anni imperii, ut in numis Caeſareae, ſuntque

Neronis: Z. IB. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

Trajani: ЄT. A. (Pellerin.)

Hadriani: ЄT. Є. (Vaill.)

Antonini: ЄT. IB. IΘ. (Muſ. Caeſ. (Vaill.)

Aurelii: ЄT. B. (Muſ. Caeſ.)

Severi: ЄT. Δ. (Haym.)

Epigraphe: TTANEΩN. *Typus* plerumque: *Mulier turrita rupi inſidens d. ſpicas, pro pedibus fluvius emergens.*

Honorum tituli:

Ιερα Ασυλος conſtanter inſcribitur inde ab Antonino.

Αυτονομος additur in numis Antonini et Severi. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

Plena epigraphe: TTANEΩN. IЄPAC. ACTAOT. K. AVTONOMOT. in numo Severi. (Vaill.)

Mentio fitus a Tauro monte, ſcribiturque: T. Π. T. vel TΩN. Π. T. quod explendum: TΩN. Προς Ταυρῳ. In autonomo ſupra citato, et in numo Severi apud Haymium eſt taurus cum adluſione ad montem Taurum, nam teſte Dionyſio Periegete [a])

Ταυρον δε ἑ κικλησκουσιν,
Ουνεκα ταυροφανες τε και ὀξυκαρηνον ὀδευει,
Ουρεων ἐκταδιοισι πολυσχιδες ἐνθα και ἐνθα.

Taurum vero eum vocant,
Eo quod tauro ſimilis, et acutum caput habens incedit,
Montibus ſpatioſis multifidus hinc et inde.

Niſi forte taurus adludit ad Tauros Euxini accolas; nam teſte Arriano [b]) haec urbs olim pro Tyana dicta fuit Thoana a Thoante rege Taurorum, qui, cum Oreſtem ac Pyladem perſequeretur, hoc loco interiiſſe dicitur. Nexum vicinorum Caſtabalorum cum Tauride mox vidimus.

a) v. 641. b) Peripl. Eux.

Digitized by Google

Magistratus:

Numum Pomponii Basi legati cum capite Trajani a Tyanensibus signatum dedi supra in numis Caesareae.

AE. RR.

Colonia Tyana. Sex hactenus Tyanensium numi coloniae nomine cogniti, quos omnes ignorabant Vaillantius et Harduinus. Omnes Caracallae dicati, dempto uno Domnae, quem dedit Sestinus. a) Omnes ЄT. Is. et praenomen *Antoninianae* offerunt. Horum numorum ope discimus, quod scriptores veteres omnes dissimulavere, non modo Tyana fuisse coloniam, sed discimus, etiam propiora, nimirum deductam a Caracalla, et quidem verisimiliter anno imperii ejus XVI. secundum Cappadocum computum, qui coepit a XII. Decembris 965., quod inde patet, quia in numis Severi coloniae mentio nondum fit. Ejus vero natales incidere in annum Caracallae XVI. Cappadocicum, probabile est, quia tot numi cum solo hoc anno producti sunt. Ex quo apparet, eo anno occasione festorum certaminum propter deductam coloniam constitutorum, quorum quoque memoriam conservavit numus, majore numero in hac urbe flatam monetam.

Epigraphe: ANT. KOΛΩNI. TTAN ΩN. ЄT. Is. in aliis KOΛΩN. KOΛΩNIA. Istud singulare, omnes hujus urbis numos coloniae nomine inscribi TTANΩN, cum alii omnes inscribantur TTANЄΩN. Alia epigraphe non occurrit, sed in omnibus est eadem. Quare jure το AMH. apud Arigonium in ANT. corrigendum, indito Antoniniana nomine a conditore coloniae Antonino Caracalla.

Typi:

Colonus aratus. (Pellerin Suppl. III. p. 43. i)

Roma armis insidens. (Arigoni.)

Victoria gradiens. (Rembrock P. III. tab. 80. Arigoni.)

Mulier turrita rupi insidens. (Haym.)

Mulier turrita rupi insidens s. clypeum tenet, cui inscriptum: AΓΩN. ANTΩNINIAN. *Certamen Antoninianum.* (Pellerin Rec. I. p. XV.)

Hygia et Aesculapius stantes medio inter hos Telesphoro. (Sestini l. c.)

AE. RRR.

REGES CAPPADOCIAE.

Vt ante Alexandrum M. universa Cappadociae historia obscura est, sic et regum, qui per vices Assyriis, Medis, Persis obnoxii fuere. Qui Alexandri

a) Lettere T. III. p. 131.

Digitized by Google

aetate imperaverunt, dicti Ariarathes, ad Cyrum Perſarum genus ſuum retulere. Teſtatur iſtud Diodorus Siculus regum ſeriem inde a Cyro ductam inſtruens. [a]) Imperantibus Perſis Cappadocia diviſa, ejusque pars Ponto adjacens data Artabazi ex ſtirpe Achaemenidarum, unde profecti reges Ponti, ut in his diximus.

Regum Cappadociae hiſtoriam ſcripſit Reinerus Reineccius, ferius numis illuſtratam dedere Spanhemius, [b]) Frölichius, [c]) Belleyus, [d]) qui jam olim in reges dictos Ariobarzanes praeclare commentatus eſt. [e]) Suas etiam animadverſiones ex numis ſuis addidit Pellerinius. [f]) Horum virorum elucubrationes, quos in iis ſcribendis omni uſos adcuratione conſtat, tanto ſecurius poſſumus ſequi, quod ab eo tempore nihil amplius, quod norim, ad cognitos jam horum regum numos acceſſit.

ARIARATHES I.

Cum Artaxerxe Ocho contra Aegyptios arma jungit. Holophernem fratrem regni ſocium adhibet. [g])

ARIARATHES II.

Eo regnante Alexander Perſarum imperium evertit. Alexandro mortuo Perdiccas Eumenem mittit, qui victo caeſoque Ariarathe Cappadociam ſibi ſubjicit V. C. 432. [h])

ARIARATHES III.

Caeſo patre in Armeniam profugus latet, donec mortuis Perdicca et Eumene, Antigono vero et Seleuco bello diſtrictis, impetratisque ab Armeniae rege auxiliis redux Macedonas caeſo eorum duce Amynta expulit circa annum V. C. 452.

ARIAMNES.

Ariarathis III. filius nulla re inſigni memoriae prodita moritur incertum, quo anno.

ARIARATHES IV.

Ariamnis F. vivo adhuc patre Stratonicen Antiochi II. filiam uxorem ducit. Annus mortis incertus.

Numi:

Caput imberbe diadematum. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ. *Pallas ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam, et ſinul clypeo innixa, in area noctua et literae ſolitariae.* AR. I. (Pellerin.)

Inſignis eſt hic numus, quia unicus ex regum Cappadociae numis maximi moduli, cum reliqui omnes ſint formae III. Eum Pellerinius Ariarathi I. vel II. tribuendum putat. Rationes, quas adfert, iſtud non perſuadent, at praeſto mihi ſunt graviores aliae, quae

a) L. XXXI. eclog. 3. b) Tom. I. p. 468. c) Not. elem. p. 183. d) B. L. T. XL. hiſt. p. 129. e) B. L. T. XXIII. hiſt. p. 189. f) Rois p. 195. g) Diodor. l. c. h) Diodor. l. c.

Digitized by Google

evincere videntur, eum ad Ariarathen IV., vel unum aliquem ex proximis successoribus pertinere. Verisimile non est, priores duos Ariarathes, Persarum haud dubie religioni addictos, quia ab his profecti fuere, nullo adhuc cum Graecis commercio, Graecorum religionem in moneta publica professos. Accedit, numum hunc usque adeo similem esse tetradrachmis Lysimachi, quod Pellerinius ipse profitetur, ut dubitari non possit, ab his praesentis numi exemplum sumptum. At vero Lysimachus nonnisi anno V. C. 432. Thraciae regnum adivit, et eodem hoc anno Ariarathem II. caesum diximus. Neque etiam verisimile, Ariarathem III. a Graecis regno pulsum, et deinceps perpetuum eorum hostem Graecorum mores ac religionem adfectasse. Sed enim inde ab Ariarathe IV. plus cum Graecis commercii, et major amicitiae causa, postea quam is cum Syriae regibus, ut diximus, adfinitatem contraxit. Circum eadem etiam tempora Mithridates quispiam Ponti rex numos signavit ad exemplar tetradrachmorum Alexandri M., ut in moneta regum Ponti diximus.

ARIARATHES V.

Antiochidem Antiochi M. filiam uxorem ducit. Haec cum liberis careret, duos marito filios supponit. Subinde praeter spem praegnans filium enixa est futurum successorem. a) Antiochum socerum adversum Romanos juvit, sed illo victo pecunia multatus amicitiam deinceps cum Romanis coluit. In filium suum tanto ferebatur amore, ut regnum vivus cedere filio cuperet, sed constanter recusanti. b) Moritur V. C. circiter 588.

Ariarathem hunc dictum fuisse Εὐσεβῆ, *Pium*, diserte adfirmat Velleyus, ac propterea illi numos tribuit, qui cognomen istud praeferunt, verum ejus illi tributi nemo veterum meminit.

ARIARATHES VI.

A pietate in patrem cognitus. Philosophiae studiis impense deditus eruditos Graecos ad se arcessit. Amicitiam cum Romanis renovat. Haec Diodorus, qui in hoc Ariarathe desinit. Obiit Romanorum socius in bello contra Aristonicum V. C. 624. c)

ARIARATHES VII.

Uxorem habuit Laodicen Mithridatis VI. Ponti regis sororem, postea adfinis regis insidiis e medio tollitur circiter V. C. 658. d)

ARIARATHES VIII.

Cum Nicomede III. Bithyniae rex ducta Laodice Ariarathis VII. filia Cappadociam invasisset, istud aegre ferens Mithridates pulso per pietatis speciem Nicomede nepotem ex sorore Ariarathem avito regno restituit. At ejus ipse avidus adolescentem ad colloqui-

a) Diodor. l. c. b) Diodor. l. c. c) Iustin. L. XXXVII. 1. XXXVIII. 2. d) Iustin. L. XXXVIII. 1.

Digitized by Google

um ſolicitat, et incautum in conſpectu duorum exercituum obtruncat V. C. 661. [a])

ARIARATHES IX.

Ariarathis VIII. frater, hoc caeſo a popularibus ad regnum vocatus, ſed mox a Mithridate victus, et regno dejectus paullo poſt ex aegritudine decedit V. C. 662. [b])

Numi ARIARATHIS nomine inſcripti.

Vt in plerisque regum numis moleſtum eſt diſcrimen, ſic in regum Cappadociae numis moleſtiſsimum. Addita cognomina, quae alios reges facile ſaepe diſtinguunt, in his hactenus otioſa ſunt. Cognomina regum Ariarathis nomine tria ex numis comperta, ΕΥΣΕΒΟΥΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ., ſed cum horum nullum a ſcriptoribus memoretur, incertum manet, ad quem ſingula ſint referenda. Nimis confidenter Belleyus Ariarathen V. *Euſeben*, Ariarathen VIII. *Philometora* fuiſſe dictum adſerit, ſed nullo iſtud teſtimonio probat. Quo factum, ut quicunque hactenus regum Cappadociae numos vulgarunt, diverſum omnes eorum ordinem inſtruerent, ut videre potes in Spanhemio, Begero, Haymio, Belleyo, Frölichio, Pellerinio. Aliquid tamen conferunt additi plerumque regni anni, ex quibus iſtud conficitur, ſi auctiores ſunt, non poſſe ejus eſſe regis, cujus contractius fuit regnum. Eruditorum diſsidia, quae in praeſens componi non poſſunt, forte olim poterunt, quando horum numorum auctiore numero ex regum vultu et inſcriptis annis facilior erit judicandi poteſtas. En tibi cognitos hactenus id genus numos:

* * *

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ. ΕΥΣΕΒΟΥΣ. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam cum clypeo, infra anni* Δ. Ε. ΙΔ. ΙΓ. Α. ΒΛ. ΓΛ. AR. III.

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Pallas ſimilis, infra anni* Ε. Ι. AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ. ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ. *Pallas ſimilis, infra annus* Θ. AR. III. (Haym.)

* * *

Exſtincta cum Ariarathe IX. familia regia, et Mithridate a Romanis Cappadocia excedere juſſo, gens Cappadocum ſub regibus vivere adſueta oblatam ſibi libertatem aſpernata, regem ſibi adprobantibus Romanis delegit ARIOBARZANEM anno V. C. 663. Huic ſucceſſere ARIOBARZANES II. et III., et denique hujus frater ARIARATHES X., in quo Ariobarzanis genus defecit inducto in regnum ARCHELAO. Atque hunc ultimae ſtirpis ordinem contra omnium hactenus eruditorum ſententiam ſtabilivit Belleyus in egregia ſua diſſertatione, [c]) quam fere ſolam deinceps citabo.

a) Iuſtin. L. XXXVIII. 1. b) Iuſtin. L. XXXVIII. 2. c) B. L. T. XXIII. hiſt. p. 189.

Digitized by Google

ARIOBARZANES I. PHILOROMAEVS.

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ. ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam cum clypeo, infra* ΙΕ. Ις. ΚΒ. ΖΚ. ΘΚ. ΓΛ. AR. III. (Muſ. Caeſ. Belley, Pellerin.)

Ante omnia hic Ariobarzanes I. Philoromaeus ſtabiliendus, quod praeſtabit eximium epigramma repertum Athenis, et vulgatum a Belleyo: [a])

ΒΑΣΙΛΕΑ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΗΝ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΑ. ΤΟΝ. ΕΚ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ. ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. ΚΑΙ. ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΑΘΗΝΑΙΔΟΣ. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΥ. ΟΙ. ΚΑΤΑΣΤΑΘΕΝΤΕΣ. ΥΠ. ΑΥΤΟΥ. ΕΠΙ. ΤΗΝ. ΤΟΥ. ΩΙΔΕΟΥ. (ſic) ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΝ. ΓΑΙΟΣ. ΚΑΙ. ΜΑΡΚΟΣ. ΣΥΛΛΑΙΟΙ. ΓΑΙΟΥ. ΥΙΟΙ. ΚΑΙ. ΜΕΝΑΛΙΠΠΟΣ. ΕΑΥΤΩΝ. ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ.

Habemus ergo ex hoc marmore Ariobarzanem Philoromaeum patrem Ariobarzanis Philopatoros, quem fuiſſe Ariobarzanem II. infra probabimus, et quod ſequitur, numi, qui ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ ſolum titulum addunt, erunt Ariobarzanis I.

Ariobarzanem I. ſaltem annos XXXIII. Cappadociae praefuiſſe, ex numis tenemus. Ergo cum regnum adiverit. V. C. 663., annus ΓΛ. incipit V. C. 695. Nomen ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ ſuſcepit, ſive quia confirmatum a Romanis habuit regnum, et cum regno deturbatus fuiſſet a Mithridate, primum a Sulla V. C. 668., iterum a Pompejo V. C. 688. fuit reſtitutus, ſive per ſuetam tum regum inſervientium adulationem.

Vxorem habuit Athenaidem teſte marmore, nam eam ſcriptores reticent. Dicitur ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΣ., quod Belleyo eſt *liberorum amans*. Aliam Athenaidem Philoſtorgon fuiſſe etiam uxorem Ariobarzanis II., infra videbimus.

ARIOBARZANES II. PHILOPATOR.

Filius Ariobarzanis I. Philoromaei, ut dictavit marmor Atticum mox citatum. Patri adhuc vivo additum fuiſſe collegam, docet Val. Maximus, cum refert, [b]) Ariobarzanem I. juxta Pompejum M. in ſella curuli ſedentem, cum videret filium in cornu ſcribae humiliorem fortuna ſua locum obtinentem, non ſuſtinuiſſe iſtud, ſed deſcendentem ſella diadema in filii caput transtuliſſe, eumque hortatum, ut eo tranſiret, unde ipſe ſurrexerat. Cum pater inſtaret, filius cum lacrimis pie reluctari pergeret, Pompejus ex patris voluntate filium et regem appellavit, et diadema ſumere juſſit, et in curuli ſella conſidere coegit. Eh inculentam filio cauſam, cur PHILOPATORIS nomen ſibi adſciſceret. Athenis odeum, cum urbs a Sulla oppugnaretur, multis damnis adfectum ſuis ſumptibus reficiendum curavit teſte marmore in patris numis laudato. Moritur V. C. 702. violenta morte, ut colligitur ex Cicerone. [c])

Habuiſſe uxorem *Athenaidem Philoſtorgon*, et ex ea filium *Ariobarzanem*

a) l. c. b) L. V. c. 7. c) ad Famil. L. XV. ep. 2.

Digitized by Google

Eusebem Philoromaeum, docet marmor Atticum editum a Corsino, restitutum a Belleyo:

Ο. ΔΗΜΟΣ. ΒΑΣΙΛΕΑ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΗΝ. ΕΥΣΕΒΗ. ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΝ. ΤΟΝ. ΕΚ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΚΑΙ. ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΑΘΗΝΑΙΔΟΣ. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΥ. ΤΟΝ. ΕΑΥΤΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ.

Athenaidis regnante Ariobarzane III. turbulentae feminae meminit Cicero: a) *Metram et Athenaeum importunitate Athenaidis exilio multatos maxima apud regem auctoritate gratiaque constitui.* Quae fuerit haec Athenais, Cicero non addit, sed apparet ex marmore, fuisse Ariobarzanis III. matrem.

Numi:

Caput regis diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. *Pallas, ut in praecedentibus.* AR. III. (Pembrock, Belley.)

ARIOBARZANES III. EVSEBES PHILOROMAEVS.

Ariobarzanis II. et Athenaidos F. A Cicerone tum in provinciam Ciliciam profecto senatus nomine rex appellatus b) et adversum suorum insidias protectus, dictus ab hoc quoque *Eusebes*, et *Philoromaeus*. c) In bello civili Pompejum subsidiis juvit, d) subinde a I. Caesare adversus Pharnacem Ponti regem defensus. e) A Cassio, quod a bello contra IIIviros abhorrebat, misso in Cappadociam milite caesus est V. C. 712. f)

Numi:

Caput regis diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ. ΕΥΣΕΒΟΥΣ. ΚΑΙ. ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. *Pallas stans, ut in prioribus, infra* Θ, *in nonnullorum area luna et astrum.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin, Belley.)

Docente anno Θ numi hi signati sunt V. C. 710. vel 711. Luna et sol, in Ponticis quoque numis obvii, Persicam regum originem indicant, ut dixi in numis Mithridatis I. *Pontici.*

ARIARATHES X. EVSEBES PHILADELPHVS.

Ariobarzanis III. frater memoratus Ciceroni. g) Fratri caeso successurus aemulum nactus est Sisinnam Glaphyrae meretricis F., Archelai, de quo mox, fratrem. M. Antonio V. C. 713. res Asiae componente regi justo praelatus Sisinna in Glaphyrae gratiam. h) Etiam Strabo meminit Sisinnae aetate sua Cappadociae regnum adfectantis. i) Dissento subinde aliis curis Antonio videtur Ariarathes regnum avitum ejecto aut mortuo forte aemulo recuperasse. Illud certum ex Dione, k) Antonium V. C. 718. Cappadociam pulso Ariarathe dedisse Archelao Glaphyrae F. Ergo, ut vere Strabo, l) Ariobarzanis genus defecit in tertia stirpe, quarum I. fuit

a) ad Fam. L. XV. ep. 4. b) Cic. ad Fam. L. II. ep. 17. c) ad Fam. L. XV. ep. 2. d) Caes. B. C. L. III. c. 4. e) Hist. Bell. Alex. c. 34. et 66. f) Dio L. XLVII. 33. Appian. B. C. L. IV. g) ad Fam. L. XV. ep. 2. h) Appian. B. C. L. V. i) L. XII. p. m. 811. k) L. XLIX. §. 32. l) L. XII. p. m. 815.

Digitized by Google

Ariobarzanis I., altera Ariobarzanis II., tertia Ariobarzanis III. et Ariarathis X. fratris.

Numi:

Caput regis diadematum barbatum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ. ΕΥΣΕΒΟΥΣ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. *Pallas stans, ut in prioribus, in area tropaeum, et* ΑΘΕ. AR. III. (Belley, Pembrock.)

Nomen *Pii* habuit cum fratre commune. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ rationem dabit Cicero, apud quem Ariobarzanes rex fratrem Ariarathem amantissimum sui, et summa pietate praeditum appellat. [a])

ARCHELAVS.

Genus illi paternum ab Archelao avo, qui sub Mithridate VI. Ponti rege contra Romanos dimicavit, mater Glaphyra scortum. [b]) Archelaus autem noster regali Comanorum Ponti sacerdotio insignis, [c]) subinde V. C. 718. in regnum Cappadociae dejecto rege Ariarathe intrusus est ab Antonio matris Glaphyrae illecebris capto, [d]) quem ineptum IIIviri amorem risit adhuc Martialis. [e]) In postremo bello civili Antonii partes secuto non modo ignovit Augustus, [f]) sed etiam V. C. 734. Armeniam minorem et maritima quaedam Ciliciae largitus est. [g]) Extrema senecta Romam evocatus a Tiberio sibi infenso, quod eum Rhodi agentem nullo officio coluisset, honoribus omnibus in C. Caesarem Agrippae F. versis, spem inter metumque positus diem in urbe obivit; spontene, an fato, incertum, V. C. 770. [h]) Deinceps Cappadocia in provinciam redacta, ejusque fructibus vectigal imminutum. [i])

Vxor I. incerti nominis, ex qua nata Glaphyra, nupta primum Alexandro Herodis M. filio, deinde Iubae II. Numidiae regi, denique Archelao Herodis M. filio. Vxor II. Pythodoris vidua Polemonis I. Ponti et Bosphori regis.

Numi:

Caput regis diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΧΕΛΑΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ. ΤΟΥ. ΚΤΙΣΤΟΥ. *Clava, in area* K., *in alio:* MB. AR. III. (Pellerin Rois p. 198. Panel Catal. le Bret.)

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ, *patriam amantis* titulus rarus in numis, unde factum, ut antiquarii priores in similibus aliis ea parte laesis legendum putarent ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. Habemus etiam Φιλοπατρίδα A. Gesium, in numis Smyrnae. Dicitur idem ΚΤΙΣΤΗΣ, *conditor*, haud dubie propter urbem Elaeusam, quam sitam in insula cognomine Ciliciae fere contigua de novo condidit, et in Augusti gratiam *Sebasten* appellavit,

a) ad Fam. L. XV. ep. 2. b) Dio L. XLIX. §. 32. c) Strabo L. XVII. p. m. 1147. d) Dio l. c. e) L. XI. ep. 21. f) Dio L. LI. §. 2. g) Dio L. LIV. §. 9. h) Tacit. Ann. II. 42. Dio L. LVII. §. 17. i) Tacit. l. c.

Digitized by Google

ut diximus in hujus insulae numis. Anni regni K. et MB. ducendi ab anno V. C. 718., quo illud ab Archelao aditum diximus. Clavae ratio mihi ignota.

ARMENIA.

In majorem et minorem divisa, quarum illa in orientem, haec in occasum vergebat, olim Persis paruit. Horum imperio ab Alexandro everso post varias vices in Seleucidarum potestatem concessit, quam praefectis suo nomine administrandam dedere. Ex his Artaxias Armeniae majori, Zadriades minori pro Antiocho III. praefecti, cum viderent regem suum Romanorum armis fractum, commissas sibi provincias regio singuli nomine coeperunt administrare, quin aut is, aut successores reges recuperare amissa possent. Crescentibus hinc Romanis, inde Parthis Armenia inter utrosque posita perpetuum fuit bellorum, aut ambiguae pacis argumentum, juxta periculoso, his, illisve adhaereret. Sed haec ad scriptores rerum Armeniacarum pertinent.

Res numismatica fortunam in Armenia parum propitiam experta est. Ejus urbium numi saltem certae fidei comperti hactenus non sunt. Paucae illae, quae numorum feraces nonnullis visae sunt, produntur sequentes:

ARSAMOSATA.

Fuere, qui numum M. *Aurelii* promulgarent cum credita epigraphe APMOCAITTHNΩN, et arguerent adeo, hanc Armeniae urbem dicendam *Armosata* non *Arsamosata*. Verum in hoc numo legendum ЄPMOC. CAITTHNΩN., eumque tribuendum Saettenis Lydiae, docuit Barthelemyus, quem vide. a)

ARXATA.

Huic urbi Pellerinius conjicit tribui posse *autonomum* argenteum. *Caput Palladis.* Ꝟ *Pallas sedens*, at ex epigraphe solae literae APΞ rite discernuntur. Res dubia.

DARANISSA.

Perperam Suintonus Anglus huc vocavit numum cum praetensa epigraphe ΔAPΔANOCCHNΩN, qui est Ilii Troadis, ut in hujus numis dictum.

a) B. L. T. XXI. Mem. p. 416.

Digitized by Google

* * *

Certos ergo urbium numos cum non habeamus, habemus tamen paucos regum, de quibus continuo.

REGES ARMENIAE.

Horum ſeries egena et manca, et nonnullorum, quos reges numi appellant, ipſa nomina hiſtoriae fere ignota, ſic ut per conjecturas tantum ab externis quibusdam ſignis petitas fuiſſe Armeniae reges liceat ſtatuere. Vnde factum, ut eruditi, qui eos illuſtrare ſunt aggreſsi, multa impenſa opera conjecturarum denique molem cogerentur obtrudere, in qua evolvenda plus taedii, quam verae ſcientiae percipimus.

Inter ſigna externa, quae Armeniae reges diſcriminant, reponimus tegmen capitis in faſtigium more regum orientis abiens. Illud recepto more tiaram lubet compellare, etſi in nonnullis contrarium mihi videam Pellerinium, qui prolixa diſputatione veram tiarae, et mitrae, et cidaris formam explicare inſtituit, [a]) ſed qua perlecta incertior eram, quam dudum. Eam regum Armeniae tiaram ex primo inſtituto, cum ſimplicitas adhuc valuit, fuiſſe conicam nullo alio addito ornamento, niſi diademate, ipſi videntur docere numi, ex quibus ii, qui antiquitate praeſtant, cum ſimili, neque alterius formae tiara, reges ſuos proponunt, ut videre eſt ex numis Arſamis, Xerxis, Sami, et quem ex eadem cauſa huc voco, Mithridatis. Sequior aetas in Armeniaca hac tiara coni apicem truncavit, credo, ut radiis locum faceret, quibus ſubinde ejus oram diſtinxit, quod ſolem impenſius obſervavere Armenii, ſive quod regum Syriae cultum volebant imitari. Hujus formae tiara comparet in omnibus poſteriorum regum numis, Tigranis, Artavasdis, Antiochi IV. Commageni, et filiorum Epiphanis et Callinici, et eodem exemplo in denariis M. Antonii, et Auguſti, qui Armeniae devictae teſtimoniis gloriantur. Neque hic conſtitit novandi amor, nam inſerta illi aſtra, adſtantibus nonnunquam binis aquilis, in nonnullis Commagenis inſculptus ſcorpius etc. Haec copioſius expoſui propterea, ut, cum forte id genus numi hactenus ignoti occurrent, non modo planius intelligamus, eos in Armeniam potius, quam aliorſum derivandos, verum etiam cui opportunius aetati poſsint adcommodari, quantum per has tenebras licuerit, diſpiciamus. Dixi, tiaram hanc ſimul diademate fuiſſe revinctam, quod docent non modo in-

a) Lettres p. 90.

Digitized by Google

ſpecti numi, ſed et Dio narrans, [a]) Tigranem geſsiſſe τιαραν, το τε ἀναδημα.

En tibi regum Armeniae ex numis catalogum ſecundum tempora, quibus regnaſſe videntur, digeſtum. Quoniam propter hiſtoricorum ſilentium ſpes non adfulget, fore ut collata quacunque opera in iis explicandis certum aliquid et exploratum poſsit adferri, ne conjecturarum examen augeam, lubet inhaerere iis, quae viri eruditi, cum eos vulgarent, quacunque fortuna praecepere. Regum Armeniae catalogum ex ſcriptorum teſtimoniis ſtruxerunt Reinerus Reineccius, et Vaillantius, qui eum appendicis inſtar ſuae Arſacidarum hiſtoriae ſubjecit.

ARSAMES.

Caput regis imberbe tiara conica et diademata tectum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕ - - ΛΙΣΑΜΟ - *Vir pileo conico tectus d. haſtam citato equo vehitur.* AE. II. (Pellerin Lettres p. 79.)

Ipſe capitis cultus monet, numisma iſtud ad hunc tractum pertinere. Nomen ΛΙΣΑΜΟ poſſet nos de vera regis appellatione reddere ambiguos, niſi ex aliis, et quidem ejus viciniae monumentis conſtaret, elementum A omiſſa lineola transverſa ſaepe ut Λ, et P omiſſo annulo ut I exarari. Suffecta igitur vera literarum forma evadit ΑΡΣΑΜΟ. Frölichius, cum creditum Arſamis numum, inſcriptum ΣΑΜΟΥ ederet, ſed quem ſerius, ut mox infra dicetur, eſſe regis Sami, vel Samis conſtabat, illuſtrium per Perſiam et Armeniam virorum catalogum concinnavit, qui *Arſamis* nomine praediti fuere. Horum nullus cum viro erudito adrideret, ad conjecturas converſus ſuſpicatur, regnante Seleuco II. Arſamen quendam, illuſtrem haud dubie Perſam, per ejus tempeſtatis turbida regem ſe Armeniae appellaſſe, et fuiſſe conditorem urbis in Armenia poſitae, quam de ſe *Arſamoſata* dixerit, eumque etiam videri fuiſſe patrem Xerxis, de quo agetur continuo. En ſummam conjecturarum, quas prolixius expoſitas ex ipſo Pellerinio pete. [b]) Ceterum fatetur hic, numum praeſentem ejusdem eſſe fabricae, cujus ſunt numi regum Syriae circum Seleuci II. tempora ſignati.

XERXES.

Caput regis barbatum tiara conica et diademata tectum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΞΕΡΞΟΥ. *Victoria ſtans d. protenta coronam, ſ. ſcutum humi attinet, pro pedibus* H. AE. III. (Barthelemy B. L. T. XXI. Mem. p. 404.)

Alius ſimilis, ſed AR. III. (Catal. d' Ennery p. 28.)

Numum priorem ex regis Galliarum muſeo ſubjectis praeclaris commentariis edidit Barthelemyus, [c]) eumque in variis ſuis operibus obtulit Frölichius communicato ſecum ab erudito de Boze ectypo. Vterque numum hunc tribuit Xerxi Armeniae regi, de quo unus Polybius in excerptis Valeſii haec habet. [d]) Cum Antiochus Armoſata

a) L. XXXVI. §. 35. b) l. c. c) l. c. d) de virt. et vit. L. VIII.

Digitized by Google

inter Euphraten et Tigrim ſita oppugnare pararet, Xerxem ejus urbis regem viribus ſuis diffiſum fuga ſibi primum conſuluiſſe, ſubinde miſsis legatis ejus petiiſſe colloquium. Tum vero Antiocho amicos perſuadere voluiſſe, ne juvenem regem amplius dimitteret, ſed urbem regnumque daret Mithridati ſororis ſuae naturalis filio, ὃς ἦν υἱος της ἀδελφης ἀυτυ κατα φυσιν. Sed enim tantum abfuiſſe, ut amicorum conſilium rex ſequeretur, ut in regno confirmaret etiam copulata ei ſorore Antiochide. Haec Polybius. Exiſtimat Barthelemyus, memoratum ſcriptori Graeco Antiochum fuiſſe Antiochum III., atque inde conjicit, jam ante Artaxiam et Zadriadem Armeniae praefectos, quos ab hoc Antiocho defeciſſe refert hiſtoria, fuiſſe reges, qui ſe Syrorum imperio ſubtraxere. At Frölichius in Antiochum IV. inclinat, et multis adlatis argumentis conjecturam fulcit. [a]) Obſervavit praeterea Barthelemyus, hunc Xerxis numum tam fabrica, quam typo, et epigraphes ſitu ſimillimum eſſe iis, quos nobis primi Syriae reges dedere.

SAMES vel SAMVS.

Caput regis imberbe tiara conica et diademata tectum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΜΟΥ. ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ. ΚΑΙ. ΔΙΚΑΙΟΥ. *Thyrſus cum taeniis.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput imberbe radiatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΜΟΥ. ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ. ΚΑΙ. ΔΙΚΑΙΟΥ. *Victoria gradiens, infra* ΓΛ. AE. III. (Pellerin.)

Numum priorem edidit Frölichius in ſuis Regum vet. numis anno 1752. vulgatis, [b]) ſed in eo invita Minerva legere ſibi viſus eſt ΑΡΣΑΜΟΥ pro certo et indubitato ΣΑΜΟΥ. Quare Arſamen aliquem in Perſis vel Armeniis illuſtrem circumſpexit, qualis erat is, quem ſupra primum in Armeniae regibus propoſuimus. Monitus a Cl. Boze, qui alterius numi iconismum miſerat, in lectione ΣΑΜΟΥ lubens acquievit, faſſus, incaſſum cecidiſſe omnia, quae copioſe olim in hunc numum commentatus eſt. [c]) Eodem anno 1752. Belleyus alterum, quem deſcripſi, Sami numum in lucem dedit, cumque de Same vel Samo rege nulla apud ſcriptores reperiatur mentio, neceſſe fuit, unis conjecturis rem agere. [d]) Earum ſumma haec eſt: numus hic fabricae eſt plane Syriacae, et quidem cujus ſunt numi aetate Alexandri I. Balae percuſsi. Veriſimile ergo, Samen, vel Samum aliquem imperante Antiocho M. defeciſſe, et in Commagene regnum ſibi fundaſſe aedificata juxta Euphratem urbe, quam de nomine ſuo *Samoſata* dixerit, perinde ac in contigua Armenia Artaxata dicta fuere a conditore Artaxia, Eruandaſata ab Eruanda, Arſamoſata ab Arſame, quo ipſo veriſimile fit, additum *ſata* in Armeniorum lingua ſignificare *urbem*. Belleyi ſententiam in ſubjecta continuo diſſertatione evertere nititur Cl. de Boze eo prae-

a) Dub. de Minnis. p. 93. b) pag. 13. c) Dubia de Minnis. p. 89. et ad Reges vet. acceſsio nova p. 63. d) B. L. T. XXVI. p. 355.

Digitized by Google

cipue ex capite, quod Commagene usque ad Antiochum XIII. nunquam a regno Seleucidarum avulsa fuit. Alteris deinde conjecturis, atque iis certe multo infirmioribus arbitratur, Samum hunc eundem esse cum Soemo Emesae et Sophenes Armeniae rege, qui Vespasiano utrique in bello Iudaico praeclaram operam navavit, et cujus nomen, ut varie apud veteres scriptum reperitur, sic forte rectius, perinde ac in praesente numo, Σαμος scribendum fuerat. Non deseruit causam Belleyus, aggressus dissertatione altera, quae mox consequitur, prius dicta stabilire, et adversarii conjecturas evertere. Istud sane inter alia a Cl. de Boze minus commode adserta intempestivum prorsus, quod numum in Vespasianorum tempora detrudat, quem adsuetus tractandis numis oculus primo aspectu aetati Antiochi IV. adfigere non dubitabit. Post hos Frölichius Samum quendam Chrysogoni F., quem Polybius suggesserat, eruditis obtulit. a) Ergo post omnes hos virorum praestantium conatus aliud non tenemus, quam fuisse Samum aliquem Armeniae regem, et quidem circum tempora Antiochi IV.

Observanda adhuc ad hos Sami numos I. tituli ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ. ΚΑΙ. ΔΙΚΑΙΟΥ. Horum alter ex regum Parthiae numis abunde cognitus, prior ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ, *pii in superos*, in hoc tantum numo observatus. Vt reliqua Sami omnia, sic et horum causa nominum ignoratur. Vterque titulus conjunctus saepe a LXX. interpretibus datur viris probis et religiosis, ceu Iobo, ut observavit de Boze. II. Caput juvenile radiatum in numo altero, quod verius caput Solis videtur, quam regis. III. In eodem subjectae literae ΓΛ, quae haud dubie notant annos regni.

MITHRIDATES.

Caput regis juvenile tiara conica diademata tectum, et ad ipsum collum demissa. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕ - - ΜΙΘΡΙΔΑ - - ΦΙΛΟ. *Clava intra lauream.* ΑΕ. III. (Beger Thes. Br. T. III. p. 8. Spanheim T. I. p. 482.)

Caput simile. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ. *Pallas.* (Masson ap. Haym. T. I. p. 119. edit. Vindob.)

Begerus et Spanhemius numum priorem tribuerunt Mithridati V. Evergetae Ponti regi, Frölichius in Mithridatem IV ejusdem Ponti inclinat. b) At enim non pauca sunt, quae a Ponto animum avertunt, capitis tegmen peregrinum in nullo certo regum Ponti numo conspectum, deinde metallum, (nam aeneus Ponticus usque ad Polemonem I. hactenus visus non est) denique typus clavae neque hic adhuc in moneta regum Ponti obvius. Sed galea, vel tiara in acumen desinens notum regum Armeniae gestamen, ut ex praecedentibus vidimus, et saltem simili forma, solorum; nam regum Parthiae et Edessae tiara ab Armeniaca nimis differt, aliorum imperiorum regibus omnibus aut diadema, aut corona radiata, rarius galea laureave placuere. Ad haec nomen Mithridatis Persicae ipsum origi-

a) Dub. de Minnis. p. 99. b) Not. elem. p. 153.

Digitized by Google

nis aequo jure cum Armenia componitur, atque praecedentium Arsamis et Xerxis nomina haec quoque Persica. Supra in Xerxis rebus diximus, nonnullos Antiocho Syriae regi auctores fuisse, ut Mithridati ex sorore nepoti Armeniam daret. Quod quidem tum, si Polybio fides, perfectum non est, sed forte, ut variae tum fuerunt rerum vices, perfectum serius, et uterque hic numus hujus ipsius est Mithridatis, sed qua conjectura tanto minus lubet niti, quoniam tot alii esse poterant Armeniae reges Mithridatis nomine scriptoribus aeque dissimulati, ac Samus, et, cujus unicum Polybii fragmentum meminit, Xerxes. Esse hunc numum Armenium, verisimile facit etiam, quod numus alter, qui simillimam habet anticam, referente Massono ex urbe Aleppo in Angliam missus est. Massonus numum alterum posse tribui Mithridati I. Commageno putat, me judice non satis tempestive, nam saltem inde a Tigrane alia fuit tiarae Armeniacae forma.

In numo priore additur titulus ΦΙΛΟ., quod truncum verbum eruditi explent ΦΙΛΟ*ρωμαιο*, quia numum adjudicaverunt Mithridati V. Pontico, quem constat Romanis palam faviſſe. Sed potest το ΦΙΛΟ. aliter expleri. Titulus ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ex regum Syriae moneta et historia cognitus. Sitne utriusque numi Mithridates unus idemque rex, qui varia aetate, ut reges Syriae, variis titulis uti poterat, an duo diversi, incertum manet. Testibus iconismis in numo priore scribitur ΜΙΘΡΙΔΑ - - non ΜΙΘΡΑΔΑ - -, ut nomen istud in numis omnibus scribi consuevit, sed satis ex iis ipsis apparet, non omnes literas esse illaesas. Et vero Spanhemius, quo loco numi epigraphen refert, legit ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. a)

* * *

Hactenus in regum Armeniae numis tiaram conicam vidimus, deinceps eam truncatam, et radiis illustrem intuebimur.

TIGRANES I.

Ab Artaxia, quem ab Antiocho III. defeciſſe diximus, oriundus, Armeniae, deinde a Syris evocatus Syriae quoque rex, juncta cum Mithridate VI. armorum societate a Lucullo et Pompejo M. victus ad suam iterum Armeniam redigitur.

Ejus numos in moneta regum Syriae dabimus, qua in regione fere omnes hactenus cognitos fuisse signatos cum ex typis, tum epochae annis patescit.

ARTAVASDES.

Filius Tigranis, patri mortuo succedit. In bello Parthico Crassum sequitur, deinde et M. Antonium eidem bello intentum, sed quem, etsi ejus belli praecipuus auctor esset, turpiter deseruit. Hominem perfidum Antonius vindictae cupidus specie amicitiae in retia tractum, vinctumque Alexandriam mittit V. C. 720., at Cleopatra, ut in rebus perditis Medorum regem sibi obstringeret, interfici jubet V. C. 724.

a) l. c. p. 481. sub fin.

Digitized by Google

Fuisse principem literatum perhibet historia. Vide Reinerum Reineccium.

Numus:

Caput regis juvenile tectum tiara radiata diademata retro ad collum deflua. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. - ΡΤΑΤΑΣ - - *Victoria gradiens.* AE. III. (Pellerin.)

Patet ex certo hoc regis Armenii numo, etiam in Armenia inscriptos Graece numos percussos, et Armeniae reges nequaquam usque eo fuisse sive Romanis, sive Parthis obnoxios, ut non auderent ipsi palam superbo *regis regum* titulo gloriari, quod utrumque recte contra Frölichium advertit Pellerinius.

ANTIOCHVS IV. et filii EPIPHANES et CALLINICVS.

Commagenes simul et partis Armeniae reges. Eorum numos ad Armeniam adludentes vide in numis regum Commagenes.

MANISARVS.

Eum imperante Trajano occupasse Armeniam et Mesopotamiam tradit Dio. [a]) Ad hunc Vaillantius pertinere numum existimat, etsi nomen aliter legatur: (Imper. Arsac. p. 306.)

Caput tiara ornatum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΒΑΙΣΣΑΡΟΥ. *Aquila.*

Plura non addit Vaillantius, neque mihi dubio huic monumento lubet immorari. De numo alio, quem huic Manisaro tribuit Corsinus, et qui longae olim disputationis causa extitit, agetur infra in numis regum Bactrianae.

Armenia Romana.

Praevalentibus Romanorum armis saepe Armenia aut his paruit, aut reges habuit ab his pendentes. Victam Armeniam non pauci testantur numi. In quinariis Neronis est *ARMENIA*, vel ARMENIAC. Exstant numi Graeci Trajani, et L. Veri apud Vaillantium, et Haymium, in quorum aversa juxta varios typos victoriae Armeniacae testes scriptum legitur APMЄNIA. In argenteo drachmae pondere M. Aurelii, quem ex musco Caesareo edidi, [b]) legitur APMЄN. capto typo ex synchronis denariis Romanis. Verum hi numi moneta Armeniaca non sunt, sed alibi in gentis victae memoriam signati, perinde ac numi inscripti: ΑΡΑΒΙΑ. ΔΑΚΙΑ. ΙΟΥΔΑΙΑΣ. ΕΛΛΩΚΤΙΑΣ. Noti denarii M. Antonii, et Augusti cum epigraphe ARMENIA. DEVICTA., vel CAPTA., ut et spurii M. Antonii, inscripti: APMENIAN. ΚΑΤΑΔΟΥΛΩΣ., de quibus suo loco agetur.

a) L. LXVIII. §. 22. b) Sylloge I, p. 63.

Digitized by Google

SYRIA.

Quoniam Syria latius ſumpta plures complectitur regiones, quibus Syriae reges Seleucidae imperavere, conſultius viſum, horum numos praemittere, quorum examine peracto ejus regiones omnes adibimus initio facto a Commagene maxime in Aquilonem vergente.

REGES SYRIAE.

Regum Syriae numi propter copiam, varietatem, et quia non modo in duo ſaecula, ac dimidium porriguntur, ſed etiam ad illuſtrandam hiſtoriam et chronologiam praeclara conferunt ſubſidia, pridem ab eruditis benevole accepti, et magno in pretio habiti ſunt. Miſsis eorum conatibus, qui unum alterumve numum, ut eos fors obtulit, in lucem dedere, primus eorum ſeriem perpetuam inſtruxit, et commentariis hiſtoricis illuſtratos propoſuit Vaillantius in opere reliqua ejus omnia praeſtante, quod *Seleucidarum imperium, ſive Hiſtoria regum Syriae* inſcribitur, primum Lutetiae 1681. in forma quarta, deinde Hagae Comitum 1732. in folio editum. Inſignem deinde numorum copiam, quos Vaillantius praetermiſerat, congeſsit Nicolaus Haymius, eosque noto ſuo Theſauro Britannico inſeruit. Poſt hos Erasmus Frölichius nactus numos regum Syriae complures hactenus ignotos, praecipue quos Everardus Fawkener regis Britanniae apud Turcos orator magnis impenſis conquiſiverat, coepit conſcribere opus illuſtre, cui titulus: *Annales compendiarii regum et rerum Syriae numis veteribus illuſtrati*, editum in folio Vindobonae 1744., atque iterum 1754., cui praemiſit ampla prolegomena, quibus nodos multos evolvere adlaborat, qui Syrorum ac Iudaeorum hiſtoriam impediunt. Inſignem denique ad regum Syriae opes acceſsionem fecit Pellerinius editis in lucem numis praeclaris nondum compertis, quorum ope non pauca, quae a ſuperioribus peccata ſunt, corriguntur, aut, quae recte dicta, ſtabiliuntur.

Poſt haec virorum illuſtrium tentamina neceſſe non fuit plus a me operae

Digitized by Google

impendi, quam quantum impendendum fuerat ſeligendis numis, qui philologiam juvant, et non raro examini critico, cum viros eruditos in varias abire ſententias vidi, ſed quod ſaepe fuiſſe permoleſtum, ſaepe exiguo, aut nullo relato fructu longi laboris taedium ſolante, ex praeſente meo conatu eruditus lector facile intelliget.

SELEVCVS I. Nicator.

Natus patre Antiocho illuſtris inter Philippi II. duces nominis, matre Laodice, Alexandrum ad bella Perſica ſecutus, hoc V. C. 430. mortuo, ejusque ducibus vaſtas ejus provincias ſortitis, equitum praefecturam, ac paullo poſt Babyloniam regendam accepit. Pulſus inde ab Antigono V. C. 439. ad Ptolemaeum in Aegyptum profugus, impetratis ab hoc auxiliis in Babyloniam redux, victo Antigoni legato Nicanore amiſſa recuperat, a qua victoria dictus eſt Νικατωρ, *Victor*, conſtituta etiam celebri Seleucidarum aera, quae incipit ab autumno ejusdem anni V. C. 442. A. X. 312., quo haec patrata ſunt. Antigono, ejusque filio Demetrio poſt navalem ad Cyprum victoriam in nomen regium ac diadema involantibus V. C. 448., Seleucus quoque regem ſe appellat. Moto in Antigonum cum regibus foederatis bello, eoque ad Ipſum Phrygiae victo V. C. 453., Syriam et Aſiae minoris partem aufert, deinceps in Syria quatuor urbes ſorores condit, de quibus agemus ſub initium urbium Seleucidis, alias alibi, impoſitis plerumque appellationibus ex nominibus urbium patriarum Macedoniae, ut teſtantur Appianus, [a]) et Libanius. [b]) V. C. 468. Demetrium Poliorcetem ſocerum ſibi adverſantem in poteſtatem redigit, et liberali cuſtodia coercet. Victo caeſoque V. C. 472. in Phrygia Lyſimacho Thraciam et Macedoniam ſibi ſubjicit, et toto fere Alexandri M. imperio potitur, ſi Aegyptum demas, cum Helleſpontum Macedoniam petiturus transmitteret, a Ptolemaeo Cerauno Ptolemaei Soteris F. natu majore perfide interficitur V. C. 473.

Vxor I. *Apame* Artabazi Perſae F., ex qua natus Antiochus I., qui ſucceſſit. II. *Anonyma* Sandrocotti Indiae regis filia. (Strabo.) III. *Stratonice* Demetrii Poliorcetis filia, quam ceſſerat filio petenti, ut dicetur.

* * *

Multi exſtant numi inſcripti ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. absque regis capite, aut epitheto honorifico, aut aerae annis (nam hi ſerius numis inſerti ſunt) aut quocunque alio criterio, quod doceret, cui ex pluribus Seleucis, praecipue qui priores fuerunt hoc nomine Syriae reges, ſint tribuendi, quam difficultatem jam agnovere Frölichius, [c]) et Pellerinius. [d]) Placet igitur binas numorum claſſes ſubjicere, quarum prima continebit numos Seleuci I. certos, aut quos illi probabili conjectura tribuas, altera Seleuci cujuspiam incerti.

a) Bel. Syr. p. m. 125. b) in Antiochico T. II. p. 351. c) Proleg. ad Annal. p. 41. d) Rois. p. 59.

Digitized by Google

Numi Seleuci I.

Caput Palladis. Ϟ ΣΕΛΕΥΚ - - *Victoria ſtans, d. extenta, ſ. ſceptrum cum tridente.* AV. a me editus ex muſeo Savorgnan. (Num. vet. p. 277.)

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. Ϟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Iuppiter ſeminudus ſedens d. aquilam, ſ. haſtam, per aream varia minuta ſigilla.* AR. I. (Muſ. Caeſ. et alibi.)

Numi ſimiles, ſi nomen ΣΕΛΕΥΚΟΥ demas, per utriusque partis typos, metallum, pondus, toti ſunt Alexandri M. Placuit nimirum proximis ſucceſſoribus regibus, ut dixi in moneta Alexandri, retinere aliquamdiu modum numorum ab hoc conſtitutum, eosque inſcripto ſolo ſuo nomine diſtinguere. Nullo ergo pacto dubitari poteſt, numos hos eſſe Seleuci I. Typos explicavimus in numis Alexandri M.

* * *

Caput regis adverſum, ex cujus fronte duplex tauri cornu promicat. Ϟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Rex eques in hoſtem humi proſtratum jaculum torquet.* AE. III. (Frölich. praef. ad Ann. p. 2.

Caput regis diadematum adſtituto fronti tauri cornu. Ϟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Caput equi frenatum, et duplice tauri cornu munitum, per aream monogrammata.* AV. III. (Haym.)

Alius ſimilis, ſed ſine diademate, et in averſa epigraphe ſemibarbara, ponderis item minoris. AV. IV. Eum adcurate aeri incidendum curavi in Catalogo Muſei Caeſ.

Caput regis galea cornuta tectum. Ϟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Pallas ſtans tropaeum coronat.* AR. II. (Haym. Tom. II. tab. II.)

Elephas cum duplice tauri cornu. Ϟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Caput equi duplice tauri cornu munitum, inferne ancora.* AE. II. (Haym. ibid.)

Caput regis taurino cornu horridum indubitatum pro Seleuci I. numis criterium. Certa enim teſtimonia praeſto ſunt, hoc illum cultu a veteribus fuiſſe propoſitum, addita etiam ejus cauſa. Appianus agens de Seleuco: [a]) *et quia, inquit, robuſto et vaſto fuit corpore, et aliquando ſacrificante Alexandro taurum ferocem ruptis vinculis profugum ſolus ipſe obſiſtens arreptum manibus retinuit, propterea ejus ſtatuis adfingunt cornua.* Similia docet Suidas, [b]) et narrat Libanius, [c]) a novis Antiochiae colonis Seleuco poſitam ſtatuam, cujus caput tauri cornibus ornatum fuerat. Sententiam auctorum, quos citavimus, adfirmantium, taurino hoc cultu indicari regis robur, juvat etiam, quod in propoſitis numis eadem tauri cornua tribuuntur equis quoque, et elephantis, quo nempe perinde indicarentur Seleuci vires ac robur in equitatu et elephantis repoſitum. Aliam cauſam ex fabulis huc adigit Libanius, [d]) quod cornua eſſent ſigna diacritica. Ius in hoc tractu ab Argivis quaeſitae. Etiam Demetrius Seleuci ſocer praefixum fronti tauri cornu oſtentat, ſed ex alia cauſa, ut in ejus numis diximus.

a) Bell. Syr. c. 56. b) in Σελευκος. c) in Antiochico Tom. II. p. 349. d) l. c.

Digitized by Google

Ancorae etiam expedienda ratio, quae ſigitur in numo uno ex citatis, et ſaepe in Seleucidarum numis redit. Ex pluribus audiamus Iuſtinum. [a]) Matrem Seleuci Laodicen refert ſibi viſam eſſe per quietem ex accubitu Apollinis concepiſſe, gravidamque factam anulum a deo ſibi dono datum, in cujus gemma ancora ſculpta eſſet. Revera poſtridie in lecto eum repertum anulum, natumque exactis menſibus puerum Seleucum ancoram habuiſſe femori impreſſam. Et manſiſſe originis ejus argumentum etiam in poſteris; filios enim nepotesque ejus ancoram in femore velut notam generis naturalem obtuliſſe. Neque factum iſtud poetis praeteritum, nam ſic Auſonius de illo: [b])

illa Seleucum
Nuncupat, ingenuum cujus fuit ancora ſignum,
Qualis inuſta ſolet generis nota certa, per omnem
Nam ſobolis ſeriem nativa cucurrit imago.

Atque haec fabula utut inepta, ſic tamen in vulgus probata fuit, ut non dubitarent Sigei in ſolenni pſephismate in Antiochi I. honorem propoſito vocare Apollinem ἀρχηγετην τε γενες ἀυτε, *auctorem generis ejus.* [c]) At enim gentilitium hoc in Seleucidis miraculum exemplo non caruit. Nam refert Iulianus Aug. [d]) genuinos Pelopidas expreſſa in humeris habuiſſe gentis indicia, atque idem in Boeotia accidiſſe iis, qui ex Spartorum ſanguine fuerunt, inſcripta humeris lancea. Vide ſimiles aliarum familiarum fabulas apud Iunium, [e]) cui adde Himerium ſophiſtam. [f])

* * *

Caput Iovis. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Pallas in elephantorum quadrigis haſtam intentat, in area ancora.* AR. I. II. (Muſ. Caeſ. Seguin.)

Caput juvenile leonis exuviis tectum, et inſuper alatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. rarius: ΒΑ. ΣΕ. *Taurus cornupeta.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Caput regis diadematum alatum. ℞ *Eadem averſa.* AE. III, (Haym.)

Caput Apollinis laur. ℞ ΒΑ. ΣΕ. *Tripus.* AE. III. (Pellerin.)

Numus I. Palladem elephantorum quadrigas regentem offert. Pallas jam inde ab Alexandro M. ex Macedonum numis cognita, cujus propterea cultus in Syriae regibus duravit. Ipſe vero typus partam aliquam elephantorum ope victoriam eloquitur. Teſte Strabone Seleucus a Sandrocotto Indorum rege, cujus filiam uxorem duxit, D. elephantos accepit, [g]) unde credo factum, ut eum Demetrius per ludibrium ἐλεφαντάρχην, *elephantorum magiſtrum* appellaret. [h]) Videtur honorifica haec elephantorum vehiculatio ab Indis derivata; nam teſte Arriano [i]) regium apud Indos erat elephantis vehi.

Numi II. caput inſolens quem exigat explicatum, difficile eſt decidere. Nequaquam miror, a Vaillantio et Haymio dici caput ipſius regis, cum eum

a) L. XV. c. 4. b) Carm. 287. 10. c) Chishull. Ant. Aſiat. p. 49. Muratori Thes. Inſcr. p. 2118. d) Orat. II. 81. e) de Pict. vet. L. II. cap. I. p. 49. f) Orat. VIII. c. 4. g) L. XV. p. m. 1054. h) Plut. in Demetr. c. 25. i) Hiſt. Ind. c. 17.

Digitized by Google

in singulis fere anticae capitibus viderent. Quod si verum, habemus bonum Seleucum omnium formarum patientem. At gravius ab iis in hoc numo peccatum, quia facies peradolescens est, et quae continuo Seleucum fastidiat. Auctores veteres, qui minimum, Seleuco LXX. vitae annos tribuunt. a) Caesus est V. C. 473., nomen regis sumpsit V. C. 448., ergo etsi numum hunc mox post susceptum regis titulum percussum statuamus, non potest ea facies competere Seleuco, jam tum XLIV. aetatis annum agenti. Ergo ad numina avertendus animus. Si, ut exuviae leonis Herculem, sic alae Mercurium nobis indicant, habemus luculentum Hermeraclem, seu conjuncta Herculis et Mercurii numina. Verum cum non satis appareat regum Syriae cum Mercurio nexus, malim agnoscere Herculem cum Perseo heroe junctum, cujus etiam attributum sunt alae, quod utrumque numen qua ratione ad Macedones, ac praecipue eorum reges pertinuerit, abunde disputavi in numis Philippi V. Macedoniae regis.

In numi III. capite lubens agnosco Seleucum, nam et additur diadema, et facies secundum picturam Haymii provectiorem aetatem arguit. Causa adpositae capiti alae ex mox dictis petenda est. Propius Seleuco in Persei alam jus, ex quo per uxorem Stratonicen Demetrii Poliorcetis F. adfinitatem contraxit cum familia Antigoni, quam per Heraclidas Temenidas ad Herculem et Perseum retulisse stirpem, diximus quoque in numis ejusdem Philippi V. Ex simili causa docuimus, Prusiam II. Bithyniae regem capiti addidisse alas, nempe quod cum familia Antigoni conjunctus erat. Seleuci exemplo filius quoque Antiochus alam usurpavit, ut infra dicemus. Taurus cornupeta, qui est in aversa numi hujus et praecedentis, haud dubie is idem est, quem ex sacrificio profugum, ac retentum a Seleuco supra diximus.

Numus IV. Apollinem sistit Seleuci creditum patrem, ac propterea in Seleucidarum numis saepe obvium. Esse numismation istud hujus Seleuci, colligo ex parca epigraphe BA. ΣΕ., nam successores liberaliores fuere.

Numi Seleuci cujuspiam incerti.

Inscripti omnes: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. Typi.: *Caput Palladis.* ℞ *Victoria gradiens, juxta ancora.* — *Caput Apollinis.* ℞ *Pallas stans jaculum vibrat, juxta ancora.* — *Caput Bacchi.* ℞ *Tripus.* etc.

* * *

De numis Seleuci I., quos eruditi vel Pergami Mysiae, vel Diocaesareae Galilaeae perperam cusos credidere, agitur in moneta utriusque urbis.

Nicatoris titulus ex historicis tantum cognitus in numis reticetur, praeterquam Goltzianis.

ANTIOCHVS I. SOTER.

Seleuci et Apames F. Callido Erasistrati medici consilio patri Stratonicen extorquet, futuram simul novercam,

a) Appian. Syriac.

Digitized by Google

simul uxorem. [a]) Cum uxore simul provincias trans Euphratem sitas filio cedit pater. Celeberrimum ejus ad memoriam factum, quod V. C. 479. Gallos Asiae imminentes ope elephantorum illustri victoria fregit, a gratis propterea populis dictus ΣΩΤΗΡ. *Servator*. [b]) Sed tristes ei vices reddidere Galli, nam ab his victus, et in acie caesus est V. C. 492.

Vxor I. *Stratonice*, simul noverca, ut dictum. Vxor II., de qua nihil satis exploratum, nisi quod ex psephismate Sigeorum constet, fuisse simul sororem, simul uxorem. [c]) Ex priore filius Antiochus II. natus creditur.

Criterium numorum, qui inscribuntur

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ.

Quod criterium molestum esse dixi in numis primorum Seleucorum, multo molestius est in tribus primis Antiochis. Cum in horum plerisque eadem sit epigraphe, et iidem fere typi, unum superest in vultus lineamentis praesidium. Credi posset, peractum jam esse judicium, repertis magno numero illustribus eorum tetradrachmis. Sed quam parum adhuc profecerit Vaillantius, etsi contentiore studio in hanc numorum classem commentatus, abunde declarant judicia ejus vaga, fluctuantia, et saepe secum ipsis pugnantia.

Quid inter haec visum Pellerinio, cui praeter cognitos Vaillantii, Haymii, Frölichii conatus praesto fuere ingenium acre, et larga numorum supellex? Primum in suo de Regibus opere modo Vaillantium, modo Frölichium, modo utrumque vel sequitur, vel impugnat. Non raro huic, illive adhaeret nulla certa causa, sed quia illis sic visum, allatis alias novis conjecturis. Serius universa hac causa in judicium revocata sequentes constituit modos, qui priorum trium Antiochorum numos distinguerent. [d])

ANTIOCHVS I.

Hujus regis vultum certum offerunt numi inscripti: ΣΩΤΗΡΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. Ectypon ipse loco citato proponit, alia duo Frölichius Tab. IV. n. 13. 14. Addit Pellerinius, numos omnes, quorum capita illis sunt adfinia, huic esse Antiocho tribuendos; nam cum fero in patris regnum successerit, ejus lineamenta magnopere variare non potuisse.

ANTIOCHVS II.

Hujus nobis certum, ut existimat, vultum indicat ex iconismo, quem proposuit in *Melange I. tab. III. n. 16.* Nam cum in illo ejus capiti immineat astrum, quod ad *Dei* appellationem adludit, dubitari non posse, numum esse hujus Antiochi.

ANTIOCHVS III.

Ad hunc regem pertinere ait numos,

a) Plut. in Demetrio, et apud alios passim. b) Lucian. in Zenxi. c) Chishull Ant. Asiat. p. 50. d) Suppl. IV. p. 115. Additions p. 104.

Digitized by Google

quorum capita a citatis Antiochi I. et II. magis abludunt. At neceſſario varium ejus eſſe vultum oportere, cum ab anno aetatis XV. regnare aggreſſus in annum LX. duraverit.

Haec Pellerinius. Quibus judiciis non ſane ignavis utrum cauſae magnopere conſuluerit, ignoro. Ad Antiochum I. quod attinet, capita vel in ipſis numis, quos Pellerinius et Frölichius pictos offerunt, et qui per titulum ΣΩΤΗΡΟΣ hujus Antiochi certo ſunt, non parum diſſident. Fallitur vero, cum ait, Antiochum I. jam provectiorem aetate in patris regnum ſucceſsiſſe, nam conſtat, vivum adhuc patrem illi et uxorem Stratonicen, et provincias trans Euphratem ſitas ceſsiſſe. Quare et ejus numi eſſe poſſunt, qui juniorem eum proponunt. Caput aſtriferum, etſi demus, aſtrum eſſe divinitatis indicium, non tamen continuo Antiochum II. Deum evincit. Nam non ſatis video, cur ad Antiochum IV., qui item vivus in Olympum translatus eſt, referri non poſsit. Non obſtat, in hoc certos alios ejus titulos reticeri, nam Pellerinio ipſo paſsim docente non omnes ſemper regum tituli numis illati ſunt. At quod maxime me movet, eſt, quod caput aſtriferum hujus numi ſimillimum eſt illis, quae ſunt in certis Antiochi IV. numis ab ipſo Pellerinio vulgatis. Criterium pro numis Antiochi III. parum ſublevat, quia nimium indulget. Et vero neque ipſe Pellerinius adverſatur, ex his aliquos eſſe poſſe Antiochi Hieracis. En tibi quartum aliquem Antiochum in dubiae hujus monetae communionem vocatum. Incerta omnia et ambigua.

Non is ſum ego, qui ſperem, poſt tantorum virorum conatus non ſatis proſperos opportunius aliquid poſſe adferre. Meliore ergo conſilio rem intactam relinquo, in deſcribendis vero numis ſic verſabor, ut in iis, qui dubii videbuntur, non meam magis, quam aliorum opinionem ſecutum conſtet.

At in numis, in quibus ne regis quidem caput exſtat, et quos per epigraphen ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. conſtat eſſe alicujus Antiochi, deſperata ſane omnia, quibus ne ipſa quidem Salus, ſi velit, medeatur. Id unum per fabricam aliasque cauſas licet colligere, eſſe alicujus ex primis tribus Antiochis. Reliqua ad ipſos numos monebimus.

Numi Antiochi I.

Caput regis diadematum. Χ ΣΩΤΗΡΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Apollo nudus cortinae inſidens, d. telum, ſ. arcum.* AR. I. (Frölich. Pellerin Suppl. IV. p. 115.)

Caput regis diadematum. Χ ΣΩΤΗΡΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Ancora, et pilei Dioſcurorum.* AE. III. (Frölich.)

Non alios habemus magis certos hujus Antiochi numos. Fuiſſe illi cognomen *Soteris*, diſerte teſtatur Appianus, [a]) et Lucianus, [b]) nimirum quod relata inſigni de Gallis victoria, de qua mox, Aſiam praeſente metu liberavit. Majore faſtu in decreto Smyrnaeorum dicitur ὁ θεος και σωτηρ Αντιοχος. [c])

a) Bell. Syr. b) in Zeuxide. c) Marm. Oxon. num. 2. v. 100.

Digitized by Google

Apollo partis aversae nunc novus, deinceps in tetradrachmis usque ad Antiochum IV. obvius. Ejus in numis Seleucidarum toties recurrentis causam, ut et ancorae in numo altero, ex iis pete, quae supra in Seleuco de Apolline gentis Seleucidarum auctore diximus. Insidet Apollo cortinae, quam tapetis quoddam genus operit, de quo vide, quae dixi in moneta Mamertinorum Siciliae.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Iuppiter sedens d. aquilam, s. hastam.* AR. III. (Mus. Caes.)

Hunc quoque numum Antiocho I. tuto tribuendum puto, quia monetam Alexandri M. imitatur, et cujus similes pater quoque Seleucus feriundos curavit. Et erat Antiocho peculiaris observandi Alexandri causa, nam praelium cum Gallis conserturus visus sibi est adstantem in somniis videre Alexandrum, monentemque, ut tesseram militi daret ὑγιαινειν, *valere*. [a]) Numum hunc Antiocho II. tribuit Frölichius, quia caput anticae non Herculem, sed regem referre putavit.

* * *

Caput regis diadematum alatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Apollo nudus cortinae insidens d. telum, s. arcum, infra equus pascens.* AR. I.

Vaillantius et Pellerinius [b]) numum hunc largiti sunt Antiocho I., sed Frölichius Antiocho II., qui praeterea existimat, esse aut caput Victoriae, aut Mercurii, aut Antiochi Hieracis. Qua ratione vir praestans in Victoriam potuerit propendere, non possum satis mirari, nisi nobis Victoriam virilem regio more diadematam, et viriliter comatam possit statuere. Esse potius hujus Antiochi opinor, additamque alam exemplo patris, ut diximus in hujus numis. Sigillum equi in imo pascentis suspicionem movet, esse forte id genus numos signatos apud Alexandriam Troadem, nam equus pascens solitum est ejus urbis symbolum, et ex eadem causa huc referimus tetradrachma Alexandri M., quae simile in imo sigillum offerunt. Constat enimvero ex pschismate Sigeorum apud Chishull, [c]) Antiochum I. cum uxore fuisse in Troade, et a Sigeis inter summos honores exceptum.

* * *

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Elephas, in area monogramma* ΜΙ. AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Caput Apollinis. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Tripus, in area* ΜΙΛ. *et ancora.* AE. III. (Pellerin.)

Scuta Macedonica in orbem disposita, intra quae ancora. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Elephas.* AE. III. (Haym.)

His adde, si lubet, numos alios similiter inscriptos, et typo elephanti.

Numum priorem propter elephantum partis aversae jam olim Antiocho I. tribueram. [d]) Consilio enim Theodotae Rhodii et ope XVI. elephantorum insignem de Gallis retulit victoriam, quo factum, ut tropaeo nihil praeter elephantum insculpendum curaret. Vide.

a) Lucian. pro laps. int. salut. b) Rois pag. 63. c) Ant. Asiat. p. 49. d) Num. vet. p. 277.

Digitized by Google

istud fuse narrantem Lucianum. a) A gratis igitur Asiae populis eum appellatum Σωτηρα supra diximus, numumque hunc ejus honori signatum in Asia minore, et quidem Mileti, verisimile facit monogramma MI., quod plerosque ejus urbis numos distinguit, inserto praeterea elephanto ejus victoriae praecipua causa. Vt hunc numum certius Milesium probarem, conjunxi alterum inscriptum MIA., etsi nolim contentius adfirmare, esse eum hujus Antiochi. In Antiocho III. occurret numus a Samiis signatus. Numus III. ex eadem opinor causa elephantum sistit. In antica sunt clypei Macedonici, insigne gentis, ex qua Syriae reges ducti, et ancora insigne gentilitium. Et vero Antiochi exercitum de Gallis victorem constitisse etiam Macedonibus, eodem loco refert Lucianus.

Caput regis diadematum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Pallas stans d. Victoriolam, s. flagellum, pro pedibus clypeus.* AV. II. (Pellerin.)

Numum hunc commendat metallum auri in Syriae regum numis rarissimum. Pellerinio jure mirum visum id, quod, ut ex iconismo apparet, speciem habet ejus flagelli, quod saepe Osiris in monumentis Aegyptiorum praefert. Numum hunc tribui Antiocho I. unius secutus Pellerinii mentem.

ANTIOCHVS II. Deus.

Antiochi I. et Stratonices F. Θεος dictus est a Milesiis, postquam Timarchum eorum tyrannum evertit. Haec Appianus, b) sed et Deum appellat Eusebius, ejusque interpres Hieronymus. Eo bellis Aegyptiis distento Theodotus Bactrianorum satrapa a Syris deficit. Ejus exemplum secuti Parthi ducibus Arsace et Tiridate caeso Antiochi satrapa regnum ipsi quoque constituunt. Ab uxore Laodice veneno tollitur V. C. 507.

Vxor I. *Laodice* soror, ex qua nati Seleucus II. et Antiochus Hierax, et filiae aliquot. Vxor II. *Berenice* Ptolemaei Philadelphi F., quam pacis cupidus repudiata Laodice duxit, sed mortuo Ptolemaeo repudiavit quoque revocata Laodice malo suo fato, ut dictum.

Numi:

Caput regis diadematum, cui superne astrum imminet. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Apollo nudus cortinae insidens d. jaculum, s. arcum, in imo* IA., *omnia intra lauream.* AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 133.)

Astri causa numum hunc huic Antiocho tribuit Pellerinius, quia illud ad cognomen Θεου adludere putat. Dixi supra in criterio trium Antiochorum, ex eadem causa, tum et aliis verisimilius mihi videri, esse tribuendum Antiocho IV., qui et ipse *Deus*, et quidem insania magis canora vocabatur. Nihil tamen decido. Esse astrum in hoc numo apotheoseos insigne, nullus dubi-

a) in Zeuxide. b) in Syriac.

Digitized by Google

to, nam et iſtud imitati Romani divo ſuo Iulio aſtrum praefixere.

* * *

Caput regis diadematum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Hercules ſaxo infidens d. clavam humi attinet, per aream varia ſigilla et monogrammata.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Frölichius in hoc numo certum videt Antiochi II. caput, at cauſae, quas adfert, ſunt exiles. Ejus ſententiae Pellerinius in ſuo de Regibus opere non contradixit, at cum ſerius eundem numum iconismo expreſſum reſtitueret in poſtremo ſuo opere, quod *Additions* inſcripſit, ſic confidenter Antiocho III. tribuit, ut jam dubitandi locum nullum reliquum putaret. a) Sitne vultus in his numis expreſſus Antiochi III., non magnopere laborat, nam ſecundum ejus legem, quam ſupra propoſui, quamque is hoc loco repetit, fuit hic rex omnium lineamentorum capax. Sed potiores illi cauſae, cur Antiochi III. putet, ex fabrica et typo, ſed quae me judice ne tenuis quidem conjecturae meritum habent, novo iterum argumento, quam vaga ſit doctrina ex primorum Syriae regum imaginibus capta.

* * *

Numi alii, quos praeterea huic regi a viris eruditis adſcribi video, omni penitus certo criterio carent.

SELEVCVS II. Callinicus, Pogon.

Antiochi II. et Laodices F. Ob caeſam cum filio novercam Berenicen bello a Ptolemaeo Evergete Berenices fratre impetitur, et magna ditionis avitae parte multatur. Subinde fratrem Antiochum Hieracem hoſtem expertus magna ab eo incommoda accipit, ſed illo in Meſopotamia internecione victo ſuperbum *Callinici* titulum ſibi adſciſcit. Moto in Parthos, qui deſciverant, bello victus captusque, et tolerato novem circiter annorum carcere in regnum remiſſus paullo poſt equo excuſſus obit V. C. 528.

Vxor *Laodice*, unde nati Seleucus III. et Antiochus III.

Numi:

Caput regis diadematum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Apollo nudus ſtans d. telum, ſ. tripodi innixus.* AR. I.

Id genus numos paſsim Seleuco II. tribuunt antiquarii.

* * *

Caput regis diadematum prolixe barbatum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Pegaſus volans.* AE. (Haym, Frölich.)

Vnus hic hujus Seleuci numus certus propter mentum barbatum. Sane Polybius eum Πωγωνα, *barbam*, appellatum diſerte tradit. Cauſam non addit, cur barbam promiſerit. At veriſimile, factum iſtud, quia apud Parthos captivus haeſit, ex qua eadem cauſa veriſimile etiam, Demetrium II. aluiſſe barbam, ut dicetur. Cauſa Pegaſi mihi ignota.

* * *

Caput regis diadematum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Rex eques.* AE. I. In alio: *Equus gradiens.* AE. II. in

a) p. 104.

Digitized by Google

utroque infra $\frac{\Delta}{IA}$ (Frölich, Pellerin.)

ANTIOCHVS Hierax.

Seleuci II. frater, ſubinde hoſtis, primum victor, deinde victus ad Ptolemaeum Evergetem fugit, a quo arcte ſervatus, ſed elapſus a latronum globo perimitur. Dictus Ἱεραξ, quia *accipitris* ritu in alienis rapiendis vitam ſectabatur, ut ait Iuſtinus. a)

Ei homini tetradrachmum tribuit Pellerinius: *Caput regis diadematum.* Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Apollo cultu ſolito ſedens.* AR. I. Cauſa illi una, quod vultus, qui eſt in hoc numo, vultum fratris Seleuci II. referat. Quam ſententiam teneat, cui juſta ea videbitur.

SELEVCVS III. Ceraunus.

Seleuci II. et Laodices F., dictus Κεραυνος, *Fulmen*, incertum, ex qua cauſa. Adverſus Attalum Pergamenum ereptas provincias repetiturus bellum ſuſcipit, ſed interea ſuorum inſidiis veneno e medio tollitur V. C. 530. De uxore et liberis non conſtat.

Numi:

Caput regis diadematum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Apollo ſedens cultu ſolito.* AR. I.

Ex vultus lineamentis hujus ſibi regis numum reperiſſe viſi ſunt eruditi. Similibus conjecturis debemus numos alios, quos iidem huic regi non parce admenſi ſunt, quos deſcribere non vacat.

ANTIOCHVS III. MAGNVS.

Seleuci III. frater, annos natus XV. regnare coepit, per totum regni tempus, quod diuturnum fuit, bellis exercitus partim quaeſitis, partim illatis. Bello trans Euphratem promoto Arſacem Parthum impetit, mox inita cum hoc pace Euthydemum Bactrianorum regem adortus ad mitiora eum conſilia compellit, multisque per eum tractum fortiter geſtis *Magni* cognomen aufert. Phoenicen, Coeleſyriam, Iudaeam ſibi pridem quaeſitas tandem Ptolemaeo Epiphani extorquet, ſed quae prima illi ſimultatum cum Romanis cauſa exſtitit, qui juvenis Aegyptii regis tutores patris teſtamento conſtituti petiere, ut ereptae pupillo provinciae reſtituerentur. Huc acceſſere cauſae propiores, quod Hannibali perfugium praebuit, et cum Aetolis adverſum Romanos foedus inivit. Orto igitur bello in Graeciam transgreſſus primum ab Acilio Glabrione ad Thermopylas, deinde a C. Livio Salinatore praelio maritimo ad Corycum Ciliciae, denique V. C. 564. a L. Scipione ad Magneſiam Sipyli victus oblata tota cis Taurum Aſia pacem redemit. Gravi etiam pecuniae multa imperata, quam per annos continuos XII. ſolveret, ad ſpoliandum Iovis Elymaei templum in Mediam profectus, ſed patefacto conſilio ab incolis oppreſſus morte ſacrilegii poenas luit V. C. 567.

a) L. XXVII. c. 2.

Digitized by Google

to, nam et iſtud imitati Romani divo ſuo Iulio aſtrum praefixere.

* * *

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Hercules ſaxo inſidens d. clavam humi attinet, per aream varia ſigilla et monogrammata.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Frölichius in hoc numo certum videt Antiochi II. caput, at cauſae, quas adfert, ſunt exiles. Ejus ſententiae Pellerinius in ſuo de Regibus opere non contradixit, at cum ſerius eundem numum iconismo expreſſum reſtitueret in poſtremo ſuo opere, quod *Additions* inſcripſit, ſic confidenter Antiocho III. tribuit, ut jam dubitandi locum nullum reliquum putaret. a) Sitne vultus in his numis expreſſus Antiochi III., non magnopere laborat, nam ſecundum ejus legem, quam ſupra propoſui, quamque is hoc loco repetit, fuit hic rex omnium lineamentorum capax. Sed potiores illi cauſae, cur Antiochi III. putet, ex fabrica et typo, ſed quae me judice ne tenuis quidem conjecturae meritum habent, novo iterum argumento, quam vaga ſit doctrina ex primorum Syriae regum imaginibus capta.

* * *

Numi alii, quos praeterea huic regi a viris eruditis adſcribi video, omni penitus certo criterio carent.

SELEVCVS II. Callinicus, Pogon.

Antiochi II. et Laodices F. Ob caeſam cum filio novercam Berenicen bello a Ptolemaeo Evergete Berenices fratre impetitur, et magna ditionis avitae parte multatur. Subinde fratrem Antiochum Hieracem hoſtem expertus magna ab eo incommoda accipit, ſed illo in Meſopotamia internecione victo ſuperbum *Callinici* titulum ſibi adſciſcit. Moto in Parthos, qui deſciverant, bello victus captusque, et tolerato novem circiter annorum carcere in regnum remiſſus paullo poſt equo excuſſus obit V. C. 528.

Vxor *Laodice*, unde nati Seleucus III. et Antiochus III.

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Apollo nudus ſtans d. telum, ſ. tripodi innixus.* AR. I.

Id genus numos paſsim Seleuco II. tribuunt antiquarii.

* * *

Caput regis diadematum prolixe barbatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Pegaſus volans.* AE. (Haym, Frölich.)

Vnus hic hujus Seleuci numus certus propter mentum barbatum. Sane Polybius eum Πωγωνα, *barbam*, appellatum diſerte tradit. Cauſam non addit, cur barbam promiſerit. At veriſimile, factum iſtud, quia apud Parthos captivus haeſit, ex qua eadem cauſa veriſimile etiam, Demetrium II. aluiſſe barbam, ut dicetur. Cauſa Pegaſi mihi ignota.

* * *

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Rex eques.* AE. I. In alio: *Equus gradiens.* AE. II. *in*

a) p. 104.

Digitized by Google

utroque infra $\frac{\Delta}{IA}$ (Frölich, Pellerin.)

ANTIOCHVS Hierax.

Seleuci II. frater, ſubinde hoſtis, primum victor, deinde victus ad Ptolemaeum Evergetem fugit, a quo arcte ſervatus, ſed elapſus a latronum globo perimitur. Dictus Ἱεράξ, quia *accipitris* ritu in alienis rapiendis vitam ſectabatur, ut ait Iuſtinus. [a])

Ei homini tetradrachmum tribuit Pellerinius: *Caput regis diadematum.* Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Apollo cultu ſolito ſedens.* AR. I. Cauſa illi una, quod vultus, qui eſt in hoc numo, vultum fratris Seleuci II. referat. Quam ſententiam teneat, cui juſta ea videbitur.

SELEVCVS III. Ceraunus.

Seleuci II. et Laodices F., dictus Κεραυνος, *Fulmen*, incertum, ex qua cauſa. Adverſus Attalum Pergamenum ereptas provincias repetiturus bellum ſuſcipit, ſed interea ſuorum inſidiis veneno e medio tollitur V. C. 530. De uxore et liberis non conſtat.

Numi:

Caput regis diadematum. Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Apollo ſedens cultu ſolito.* AR. I.

Ex vultus lineamentis hujus ſibi regis numum reperiſſe viſi ſunt eruditi. Similibus conjecturis debemus numos alios, quos iidem huic regi non parce admenſi ſunt, quos deſcribere non vacat.

ANTIOCHVS III. MAGNVS.

Seleuci III. frater, annos natus XV. regnare coepit, per totum regni tempus, quod diuturnum fuit, bellis exercitus partim quaeſitis, partim illatis. Bello trans Euphratem promoto Arſacem Parthum impetit, mox inita cum hoc pace Euthydemum Bactrianorum regem adortus ad mitiora eum conſilia compellit, multisque per eum tractum fortiter geſtis *Magni* cognomen aufert. Phoenicen, Coeleſyriam, Iudaeam ſibi pridem quaeſitas tandem Ptolemaeo Epiphani extorquet, ſed quae prima illi ſimultatum cum Romanis cauſa exſtitit, qui juvenis Aegyptii regis tutores patris teſtamento conſtituti petiere, ut ereptae pupillo provinciae reſtituerentur. Huc acceſſere cauſae propiores, quod Hannibali perfugium praebuit, et cum Aetolis adverſum Romanos foedus inivit. Orto igitur bello in Graeciam transgreſſus primum ab Acilio Glabrione ad Thermopylas, deinde a C. Livio Salinatore praelio maritimo ad Corycum Ciliciae, denique V. C. 564. a L. Scipione ad Magneſiam Sipyli victus oblata tota cis Taurum Aſia pacem redemit. Gravi etiam pecuniae multa imperata, quam per annos continuos XII. ſolveret, ad ſpoliandum Iovis Elymaei templum in Mediam profectus, ſed patefacto conſilio ab incolis oppreſſus morte ſacrilegii poenas luit V. C. 567.

a) L. XXVII. c. 2.

Digitized by Google

Vxor *Laodice* Mithridatis IV. Ponti regis F., ex qua filii illuſtriores, quique ſucceſſerunt, *Seleucus IV.* et *Antiochus IV.* Addit Livius *Ardyen*, et *Mithridatem* aliis ignotos, et forte ex pellice alienigena natos.

Numi:

Ad hos praemonendum, unanimem eſſe ſententiam Vaillantii, Haymii, Frölichii, Antiochum III. dignoſci ex naſo oblongo et acuminato. Primum in hoc majorum judicio acquievit Pellerinius, [a]) at ſerius ejus criterii nullam habuit rationem, ſtatuto tantum, Antiochi III. lineamenta neceſſario multum variare, quod puer regnum adeptus illud annis XXXVII. obtinuit, ut diximus ſupra in prolegomenis ad numos Antiochi I. Secundum hanc legem inter Antiochi III. numos recepit non invitus illos quoque, qui naſum modeſtius promittunt, qualis eſt is, quem pictum ſtitit in ſuis *Additions*, [b]) et quem certum eſſe hujus regis numum adfirmat. Video praeterea, ab aliis quoque antiquariis, etſi in productiore hoc vultus membro hujus Antiochi numorum criterium conſtituerint, huic tamen regi tribui numos, in quibus contractior eſt naſus, et Antiochis I. et II., in quibus magis porrigitur. Ex quo patet, quam parum hactenus in hac vultuum doctrina profecerimus.

* * *

Caput regis diadematum. ℞ ANTIOXOT. MEΓAA - - *Palma.* AE. III. (Haym.)

Caput regis diadematum. ℞ BAΣIAEΩΣ. ANTIOXOT. *Palma.* AE. III. (Pellerin.)

Numum priorem eſſe hujus Antiochi, certum eſt ex addito titulo MEΓAAu, *Magni*, quo eum fuiſſe inſignem, docet Polybius, [c]) aliique propter cauſas, quas in ejus vita expoſuimus. Signatum in Phoenice vel Iudaea dubitari nequit, quia palma utriusque regionis fuit ſymbolum. Ex eadem cauſa huic etiam Antiocho tribuo numum alterum, quem Pellerinius Antiocho II. adſignavit, immemor, huic regi nunquam aut Phoenicen aut Iudaeam paruiſſe. Conjunxi utrumque numum motus conjectura Pellerinii, qui utrumque unum eundemque putat, et ab Haymio pro BAΣIAEΩΣ lectum perperam MEΓAAOT ſuſpicatur. [d])

* * *

Sphinx ſedens d. coronam, infra: ΦHΣ - - ℞ BAΣIAEΩΣ. ANTIOXOT. *Diota, infra:* ΔΩPO - - *omnia intra lauream.* AR. III. (Caylus Rec. d'Antiq. T. II. p. 144.)

Fabrica, typi, metallum ſingularem hunc numum Chio inſulae invicte vindicant. Ex ſententia Barthelemyi is erit Antiochi III., ſed jam monui in moneta Chii, idem in hunc numum jus eſſe Antiocho I. vel II.

* * *

Caput regis diadematum. ℞ BAΣIAEΩΣ. ANTIOXOT. *Apollo cortinae inſidens.* AV. m. m. (Haym, Pembrock.)

Vtrique auctori naſus productior cauſa idonea viſa fuerit, cur inſignes hos a metalli pretio numos Antiocho III. tribuerent.

a) Rois pag. 71. b) pag. 106. c) Hiſt. L. IV. c. 2. d) Rois p. 67.

Digitized by Google

* * *

Vtrum numi alii, quos antiquarii Antiocho III. tribuunt, ad eum vere pertineant, non ſatis cauſae reperio, ut colligi poteſt ex hactenus dictis.

Sunt in hac regum Syriae claſſe aenei non pauci, qui oram habent ſerratam, vel denticulatam. Hunc modum ſub Antiocho III. et Seleuco IV. inductum, neque antea, cenſet Pellerinius, a) ſed et iſtud incertum. Oram ſic formatam Pellerinius putat propterea, ut impoſtoribus difficilior efficeretur ars numos adulterandi. Verum ſi iſtud ſpectaſſet officina monetaria, ea potius cautio, ut in Romanis familiarum numis, ad argenteos pertinuiſſet, quos tamen in Syriae regibus dentatos non videmus. Ornamenti potius iſtud cauſa factum cum Vaillantio conjicio.

Incipiunt anni aerae Seleucidarum.

Anni aerae a Seleuco I. ductae ſub Antiocho III. in numis ſignari incipiunt ab urbibus, quae Syriae regibus obnoxiae fuerunt, quod inſtitutum continuatum fuit usque ad Demetrium III., multumque ad collocandos deinceps rite horum regum numos valet. Hujus aerae initium duci ab autumno V. C. 442., probavimus alias.

Caput Antiochi III. diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Navis et anni* ΠΒ. ΠΕ. ΠΖ. AE. III. (Frölich, Pellerin.)

Anni citati reſpondent annis V. C. 553. 556. 558. Signati ſunt hi numi in urbe aliqua maritima, Sidone, Tyri, aut alibi.

ACHAEVS.

Frater Laodices Seleuci II. uxoris, et regum Seleuci III. et Antiochi III. avunculus, favore reginae ſororis in aula regia conſpectus praeclaram primum ac fidelem operam utrique nepoti praeſtitit, qua probata eum Antiochus regendae cis Taurum Aſiae praefecit. Suaſit ſerius ambitio, ut a rege cognato deficeret, et regem ſeſe in commiſſa ſibi provincia palam ferret. Ergo ab Antiocho bello petitus captis Sardibus, quibus ſe incluſerat, amputatis extremis membris in crucem agitur V. C. 539. (Frölich Annal.)

Numi:

Caput muliebre cincinnatum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΧΑΙΟΥ. *Aquila ſtans cum palmae ramo juxta alam.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput leonis exuviis tectum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΧΑΙΟΥ. *Aquila ſtans lauream unguibus ſtringit.* AE. III. (Vaill.)

SELEVCVS IV. PHILOPATOR.

Antiochi III. filius, fratrem Antiochum detentum Romae obſidem miſſo filio Demetrio redimit, nullo alio illuſtriore facto commendatus poſt XI. regni annos ſuorum inſidiis tollitur V. C. 578.

Ex uxore et ſorore Laodice habuit

a) Rois pag. 72.

Digitized by Google

Demetrium I., filiam *Laodicen* nuptam Perseo Macedoniae regi.

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ, *Lyra, annus:* ϛΑΡ. AE. III. (Haym.)

Seleuci numorum hic maxime illustris, quia praeter certum regis vultum de indito illi quoque *Philopatoris* nomine nos edocet, quod jam ex Hieronymo didicit Vaillantius. a) Perperam ergo eum *Soterem* appellavit Iosephus, quod fuit cognomen filii Demetrii.

* * *

Caput regis diadematum, in aliis: *Caput muliebre.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Navis, anni:* ΡΛϛ, ΡΛΖ. AE. II. III. (Frölich.)

* * *

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Apollo solito cultu sedens.* AR. I. (Pellerin.)

Binos numos similes Pellerinius huic Seleuco tribuit, quia, ut ait, in his vultus cognitum ejus vultum plane refert. At enim parum hic conspirat cum vultu numi Haymiani, qui, ut diximus, certe est hujus Seleuci.

ANTIOCHVS IV, DEVS, EPIPHANES, NICEPHORVS.

Antiochi III. filius alter, a patre obses Romam missus, sed a fratre Seleuco IV. revocatus suffecto in ejus locum filio Demetrio, intellecta per iter fratris caede in Syriam appulsus continuo regnum adivit. Suscepto Coelesyriae causa adversus Ptolemaeum Philometorem bello, cum aliquoties victor suas augeret vires, et in ipsam ingressus Aegyptum hostem premere non desisteret, miserunt Romani C. Popillium Laenatem, qui senatus nomine late grassantem cohiberet. Is cum senatus mandata exponeret, quibus rex jubebatur abstinere Aegypto, hunc tergiversantem, ac quid responderet, incertum vite circumscripsit, vetito, ne prius exiret circulo, quam mentem aperuisset. Qua ille constantia perculsus exercitum in Syriam reduxit. At gravissimae regi irae in Iudaeos, quos non modo pontificibus, ut libuit, loco motis, direptis templi thesauris, caesa infinita hominum multitudine supra quam credi potest, adflixit, sed multo irritavit gravius proposito edicto, ut Graecorum sacra omnes sequerentur, et erecto in aede Hierosolymitana Iovis Olympii signo. Quod cum Iudaeis intolerandum videretur, Mattathias vir manu ac consilio promptus, atque hoc defuncto Iudas Macchabaeus collecta suorum manu ad vim conversi Antiochi praefectos multis praeliis vincunt et ejiciunt, receptisque Hierosolymis, et purgato peregrina superstitione templo veterem cultum et sacrificia revocant. Quibus auditis cladibus rex, qui tum in Perside ad colligendas pecunias aberat, dolore amens, dum vindictam totus spirat, accedente viscerum dolore prope urbem Tabas a vermibus misere exesus perit V. C. 590.

a) In. Cap. II. Danielis.

Digitized by Google

Filios habuit *Antiochum V.* et *Alexandrum I.*, etsi de posteriore hoc non satis constet.

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Victoria in citis bigis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Nunc primum regis Syri caput radiatum occurrit. Ejus causa nomen ΘΕΟΥ, quod ipsum numis inscriptum mox intuebimur. Esse radiatum caput divinitatis signum jam docuit Plinius: [a]) *Horum unum si praestitisset alius, illi jam dudum radiatum caput, et media inter deos sedes auro fiaret aut ebore etc:* Vide etiam, quae huc pertinentia ad numos Octaeorum Thessaliae notavimus. Insanum hunc morem imitatus deinde est unus ex Aegypti regibus, et nonnulli alii Syriae reges, et imitati sunt etiam Romani, qui Augustum, sed jam vita functum, radiatum in numis proposuere. Ex vivis primus Nero radiatus comparet, qui deinde mos in legem abiit. Adverto praeterea, quemadmodum reges Syriae nunquam caput radiatum habent in argenteis, demptis Antiochi VI. tertiae formae, sed aeneis tantum, sic et principes Romani vivi usque ad declinans imperium nunquam in auro et argento, sed in aere tantum hunc cultum praeferunt. In Romanis causam probabilem dabo ad monetam Neronis, quae tamen ad Syriacos valere non potest. In numis Antiochi II. descripsi numum, in quo exhibetur caput, cui astrum imminet. Dixi ibi contra Pellerinium, eum quoque Antiocho IV. tribuendum videri. Ceterum tum tantum in urbium Syriae numis caput regium proponitur, quando coronae radiatae jungitur diadema, nimirum radiis honorem divinum, diademate regium indicantibus. Istud cum abest, erit caput Solis.

Typum aversae libenter cum Frölichio refero ad Isidorum non tam magnificentiam, qua omnes ante se reges superaverat, quam insaniam, quam, nisi fastidis, legere potes apud Athenaeum. [b])

* * *

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Apollo nudus cortinae insidens d. telum, s. arcum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Additur nunc etiam titulus ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ huic regi saepe delatus tam a numis, quam historicis. Latine vertas *illustris*, aut commodius *nobilis*. Sic ubi Macchabaeorum L. II. c. 4. v. 7. legitur Αντιοχος Επιφανης, interpres reddit: *Antiochus, qui NOBILIS appellabatur.* Adde Macchab. L. I. c. 10. v. 1. Certius istud apparet ex Philostorgio narrante, [c]) Ioviani Aug. filium dictum Επιφανεστατον, quod esse ait apud Romanos τον Νοβελισσιμον. Quare Licinius Saloninus Romano more dictus *Nobilissimus Caesar* recte in marmore Graeco apud Sponium dicitur ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. [d]) Et est hic titulus non modo in regibus Syriae, sed et Aegypti, Bithyniae, Commagenes, Parthiae obvius. Antiochum IV. propter perpetua insaniae argumenta pro Επιφανης dictum Επιμανης, testatur Athenaeus. [e])

a) in Panegyr. b) L. V. p. m. 193. c) L. VIII. c. 8. d) Miscell. p. 355. e) l. c.

Digitized by Google

* * *

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΘΕΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *addito in aliis:* ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ. *Iuppiter seminudus sedens d. Victoriolam, s. hastam.* AV. (Catal. mus. d'Ennery.) AR. I. (Mus. Caes. Pellerin.)

Accedit jam et tertius titulus ΘΕΟΥ, cujus appellationis indicium jam habuimus in corona radiata, de qua supra. Antiochum II. quoque appellatum Θεον diximus, sed hic titulus, quod hactenus novimus, numis illatus non est. Multo indulgentioris infaniae bonus noster Antiochus, qui communes sibi cum diis honores in monumentis etiam publicis, et suo quidem nomine, ostentavit, sic etiam compellatus publice, ceu in literis, quas ad eum Samaritae dedere, quarum exordium plane secundum numos: Βασιλει Αντιοχῳ Θεῳ Επιφανει. [a])

Habes in eodem numo et titulum IV. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ, qui sacer quoque est adludens ad Iovem Νικηφορον, *Victoriam gestantem*, cujus et imago aversae typum facit. Sibi ergo propter iteratas de Aegyptiis victorias addidisse videtur nomen, quod Iovis fuit proprium. Sed de Iove Nicephoro apud Antiochenses culto, et saepe in eorum numis conspicuo vide, quae notabimus in moneta Antiochiae. Istud tantum commemorare hoc loco juvat, quoniam Iovem hoc cultu in nullo regum praecedentium numo vidimus, deinceps autem frequenter, dubium non est, signum istud esse illud ipsum, de quo Ammianus: [b]) *amplissimum Daphnaei Apollinis fanum, quod Epiphanes Antiochus rex ille condidit iracundus et saevus, et simulacrum in eo Olympiaci Iovis imitamenti aequiparans magnitudinem etc:* Eodem *Nicephori* cognomine usum etiam videbimus Alexandrum I. filium.

Vaillantius et Frölichius numos inscriptos ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ. Antiochi XII. numis miscuere, sed quem errorem feliciter correxere Pellerinius, [c]) et Belleyus. [d])

* * *

Caput regis radiatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΘΕΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Ornamentum singularis formae, cujus imaginem vide expressam apud Haymium.* (T. I. tab. IV. n. 8.) AE. III.

Haymius huic dare typo nomen ausus non est. At conjecit Frölichius, indicari fibulam auream, qua Syriae reges viros meritis illustres donare consueverunt teste auctore Macchab. L. I. c. XI. v. 58.

* * *

Caput Iovis laur. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΘΕΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Aquila fulmini insistens.* AE. m. m.

Caput Isidis cum flore loti. ℞ *Eadem aversa.* AE. II. crassior.

Numi hi praeclare juvant historiam, quae docet, captam armis ab Antiocho Aegyptum, et aliquamdiu dejecto Philometore retentam. [e]) Et vero fabrica, typi, et auctius pondus Aegyptium hos numos opus palam eloquuntur. Similis argumenti sunt etiam sequentes.

---

a) Ios. Ant. L. XII. c. 5. b) in Iulian. L. XXII. c) Rois p. 75. d) B. L. T. XXIX. hist. p. 209. e) L. II. Macchab. Diodorus in Excerpt. p. m. 579.

Digitized by Google

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΘΕΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Aquila fulmini insistens.* AR. III. (Frölich.)

Caput regis radiatum. ℞ *Eadem aversa.* AE. III. (Mus. Cael.)

Caput simile. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Isis capite tutulato sedens d. figillum, pro pedibus ibis, vel accipiter.* In aliis: *Isis capite velato et tutulato stans d. hastam.* AE. III. (Mus. Cael.)

Numi hi fabricae quidem sunt Syriacae, sed typos habent Aegyptios propter causam, quam dixi.

* * *

Huc accedunt urbes variae subjectae, quae Antiochi IV. nomine, vel imagine numos cuderunt, *Antiochia Ciliciae ad Sarum*, *Sidon*, *Tripolis*, *Tyrus*, *Ascalon*, *Seleucia Pieriae*, et aliae ignotae, quos in singularum urbium moneta descripsi. Pleraeque hae urbes annos aerae Seleucidarum inscripserunt, quorum primus est: L. ΗΑΡ. (Mus. Cael. Frölich Annal. in praef. p. 3.) postremus: L. ΗΜΡ. (Pellerin Rois p. 78.) Numos *Antiochensium ad Daphnen*, *Ptolemaiden*, *Callirhoen* recitabo post numos Antiochiae Syriae.

ANTIOCHVS V. EVPATOR.

Antiochi IV. filius novem natus annos regnum auspicatur. Ex procerum adeo arbitrio pendens patris exemplo Iudaeos graviter affligit. Interea Demetrius Seleuci IV. F. Romae obses a senatu postulat, ut capere paternum, sibique prae consobrino debitum regnum liceret. Quo recusante, quoniam malebat Syriam a rege puero, quam adultiore Demetrio teneri, clam urbe elapsus in Syriam appellit, et deficientibus ad eum certatim urbibus Antiochum tertio regni anno e medio tollit V. C. 592.

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ. *Iuppiter seminudus sedens d. Victoriolam, s. hastam.* AR. I. (Frölich.)

Caput regis diadematum. ℞ *Eadem epigraphe. Fulmen.* AE. II. (Pellerin.)

Rarissimi sunt hujus regis numi, neque alii hactenus cogniti. Dictus a Syris Ευπατωρ propter virtutem patris, ut explicat Appianus. [a]) Eundem etiam illi titulum confert auctor Macchab. L. II. c. 10. v. 10. Patet, typum paternum a filio fuisse continuatum.

DEMETRIVS I. SOTER.

Seleuci IV. Philopatoris F. elapsus Roma, caede Antiochi V. consobrini regnum, ut diximus, invadit. Bellum cum Iuda ac subinde Ionathane Iudaeorum ducibus varia fortuna gerit. At Syri regis sui luxum exosi Alexandrum praetensum Antiochi IV. filium Romam mittunt cum precibus, ut eum sibi pro Demetrio regem senatus praeficeret. Quo a patribus impetrato, Demetrio iratis, quod se invitis urbe fugisset, Alexander

a) Bell. Syr.

Digitized by Google

in Syriam proficiſcitur, et primo praelio inferior, mox regum Aegypti et Pergami viribus adjutus aemulum vincit, qui in acie occumbit V. C. 603.

Filii *Antiochus VII.* et *Demetrius II.*

Numi:

Caput regis diadematum, in nonnullis intra lauream. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Apollo veſte muliebri ſedens d. jaculum, ſ. cornucopiae, annus:* ΗΝΡ. ΑΞΡ. ΒΞΡ. AR. I. (Vaill. Frölich.) In alio: *Mulier ſedens d. bacillum, ſ. cornucopiae, et annus* ΞΡ. AR. I. (Pellerin.) In alio, qui ſimillimus eſt Pellériniano, ſed anima ſubaerati, eſt annus ΘΝΡ. (Muſ. Caeſ.)

Alii ſimiles, ſed ſine ΣΩΤΗΡΟΣ. AV. I. (Muſ. Flor.) AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Teſte Appiano [a]) Demetrius dictus eſt ΣΩΤΗΡ facto a Babyloniis initio, quod Timarchum occidit, qui Babylonis praefecturam male adminiſtravit. De typo nihil adfirmavero, niſi quod Apollo vix ſit putandus, ſed mulier potius allegoriam continens.

* * *

Caput regis diadematum. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Cornucopiae, annus:* ΓΝΡ. ΘΝΡ. ΑΞΡ. AR. III. (Muſ. Caeſ. Frölich.)

* * *

Caput Apollinis laur. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Tripus.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput Dianae, pone arcus et pharetra. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Arcus et pharetra.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput regis diadematum. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Apollo nudus cortinae inſidens d. telum, ſ. arcum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

* * *

Caput leonis hiante rictu. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Caput apri.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput gryphi. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Caput cervi.* AE. III. (Haym.)

Caput equi. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Caput elephanti.* AE. (Muſ. Caeſ.)

Difficile, de his typis certi aliquid ſtatuere, et ignorare ſe profeſſus eſt Haymius. Forte numus prior per leonem et aprum Herculis cultum ſpectat, alter per gryphum Apollinis, per cervum Dianae, quod utrumque numen a Demetrio obſervatum in praecedentibus vidimus. Equus et elephas videntur vires bellicas indicare. Nicanorem praepoſitum elephantorum ducem ſub Demetrio memorat auctor Macchab. [b])

* * *

Numos Tyri et Sidonis hujus regis capite et epochae annis inſignes vide in harum urbium numis.

Ex epochae annis in Demetrii I. moneta notatis primus certus eſt ΓΝΡ., poſtremus ΒΞΡ.

* * *

Corrigendi nonnulli eruditorum lapſus. Qui inſcribuntur: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΩ-

a) Bell. Syr. b) L. II. c. 14. v. 12.

Digitized by Google

ΤΗΡΟΣ., esse Demetrii III., in hujus numis probabitur.

Tetradrachma cum epigraphe: ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. esse autonomos Antiochiae Cariae, in hujus item urbis moneta diximus.

ALEXANDER I.

THEOPATOR, EVERGETES, EPIPHANES, NICEPHORVS, vulgo Bala.

Homo ignotus, et incertae stirpis, sed odio Demetrii creditus Antiochi IV. filius, illo in acie caeso regnum occupat. Cleopatram filiam Ptolemaei Philometoris, quo adjutore regnum obtinuit, uxorem ducit. Interea Demetrius Demetrii I. filius cognito Syrorum in novum regem odio, quod per intemperantiam meruerat, cum exercitu e Creta in Ciliciam proficiscitur. Orto igitur bello Ptolemaeus Philometor specie ferendi generis auxilii Syriam ingressus, cum foederis obtentu plerasque urbes praesidiis occupasset, posita jam persona Cleopatram Alexandro ablatam Demetrio despondet, Philometorem Antiochum Syriae regem proclamant. Quo intellecto Alexander e Cilicia propere redux conserto praelio victus a suis mox interfectur V. C. 608. anno regni VII. in parte provinciae inchoati, ipse Philometor paullo post ex vulnere obit.

Ex Cleopatra natus Antiochus VI. Dionysus.

Numi.

Alexandri I. et II. numos commode distinguunt anni epochae, tituli regii, tum et lineamenta utriusque satis dissona. Haec cum absunt, incertum erit, cui sint tribuendi. Vtrum Alexander I. corona radiata usus sit, ambigo.

* * *

Caput regis diadematum. Ꝁ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Iuppiter sedens (f. Victoriolam, f. hastam, anni:* ΒΞΡ. ΔΞΡ. ΕΞΡ. AR. I. (Mus. Caes. Frölich, Catal. d'Ennery.)

Capita duo jugata, Cleopatrae uxoris velatum diadematum imminente capiti modio, et Alexandri diadematum. Ꝁ *Eadem aversa.* AR. I. (Vaill.)

Θεοπατορα, id est: *deo patre natum*, se appellat Alexander, ut fidem faceret, se Antiocho IV. natum, qui *Dei* cognomen tulit. Sed Livius, [a]) et Iustinus [b]) hominem ignotum, et incertae stirpis, sortis extremae juvenem dixere, eique, ne quid contumeliae deesset, nomen Alexandri inditum, genitumque ab Antiocho rege dictum. Ejus verum et vile cognomen fuisse *Balae*, discimus ex Strabone, [c]) et Iustino. [d]) De titulo Ευεργετης nihil ex historicis constat. Arreptus haud dubie captandae causa benevolentiae.

Numus alter conjunctum Cleopatrae caput exhibet, de qua nobis deinceps adhuc frequens sermo. Impotentiam muliebrem caput modio, divinitatis indice oneratum arguit, et quod nobiliore

a) Epit. L. LII. b) L. XXXV. c. 1. c) L. XVI. p. m. 1090. d) l. c.

Digitized by Google

loco collocatur. Ferendum iſtud marito ſordido et ignavo, qui ſoceri artibus et armis regnum precarium debuerat.

* * *

Caput regis galeatum diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ. *Tripus.* AE. III. (ex Muſ. Pellerin B. L. T. XXIX. p. 209.)

En in numo hoc unico binos alios Alexandri titulos ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ et ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ, quos jam Antiocho IV. tributos vidimus, quosque velut haereditario jure ſibi debitos reſuſcitavit rex, ut ſordidae ſtirpis ignaris fucum faceret. Parcum tamen in eorum uſu fuiſſe patet, quia in unico hoc numo illi occurrunt. Ἐπιφανης etiam nomen illi tribuit auctor libri I. Macchab. a)

* * *

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Apollo nudus cortinae inſidens d. telum, ſ. arcum.* AR. II. III. (Muſ. Caeſ. Frölich.) In alio infra Apollinem: ΓΞΡ. AR. III. (Muſ. Duane.)

* * *

Caput regis leonis exuviis tectum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Apollo nudus ſtans d. telum, ſ. arcum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Nomen Alexandri admonuerit ineptum regem, ut et magni ejus Macedoniae regis cultu gloriaretur adplicatis capiti leonis exuviis.

* * *

Caput mulierbre elephanti exuviis tectum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Aeroſtolium.* AE. III. (Haym.)

Caput anticae referre uxorem Cleopatram Aegyptiam Aegyptio more ornatam non inique conjicit Haymius, conſentiente etiam Pellerinio.

* * *

Caput Meduſae intra clypeum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Pegaſus volans.* AE. III. (Pellerin.)

Facile quidem cum Meduſa componitur Pegaſus, quem conflat natum ex cruore, qui de Meduſae capite ſtillabat, ſed cur is lectus typus, ignoramus, niſi forte Palladis cultum reſpicit.

* * *

Vrbes non paucae huic regi numos dedicavere additis frequenter aerae annis, Apamea, Cyrrhus, Hieropolis, Laodicea, Sidon, Tyrus, quos vide in ſingularum urbium moneta deſcriptos.

Ex annis ejus monetae inſcriptis primus eſt ΒΞΡ, poſtremus ϛΞΡ.

ΑΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΩΝ. Numos cum hac epigraphe vide ſub initium numorum Seleucidos.

Sunt, qui Alexandri I. nomen inſcriptum numo Iudaico credidere. At mihi veriſimilius videtur, tribuendum eum Alexandro Iudaeae regi, ut dicetur in numis principum Iudaeae.

DEMETRIVS II.

DEVS, PHILADELPHVS, NICATOR.

Demetrii I. filius, Ptolemaei Philometoris, ut dictum, beneficio in Syriam revocatus, ejusque per Cleopatram Alexandro ademptam factus gener, hoc

a) Cap. 10. v. 1.

Digitized by Google

poſt acceptam cladem caeſo, ac mortuo paullo poſt ex vulneribus Philometore in univerſa Syria rex agnoſcitur V. C. 608. Militibus Iudaeis in Antiochenſes ſibi ſuſpectos immiſsis ad centum millia civium interficit. Propter haec crudelitatis argumenta cum ſuorum odium incurriſſet, Tryphon praefectus regius Antiochum Alexandri I. filium puerum ex Arabia, ubi Demetrii II. metu delituerat, evocatum V. C. 610. regem proclamat additis nominibus Epiphanis Dionyſi, ad quem continuo pars exercitus, et urbes Syriae complures ſueta genti levitate deficiunt. Sed novum regem ipſe, qui conſtituerat, Tryphon interimit, et ſceptrum ipſe in Syriae parte capeſsit. Demetrius, ut amicos ſibi adverſus aemulum praepotentem pararet, V. C. 612. Simoni Iudaeo pontificatum et principatum confirmat, et libertatem genti impertit, ex quo Iudaei coepere in monumentis publicis ſcribere: *anno I. ſub Simone ſummo ſacerdote.* Moto ſubinde adverſus Arſacem Parthum bello capitur V. C. 613., et in Hyrcaniam mittitur. At Cleopatra Tryphonis vim extimeſcens captivi mariti fratrem Antiochum arceſsit, et ad regnum ſimul, torumque invitat, qui continuo Syriam ingreſſus utrumque acceptat V. C. 615. adſcito ſibi *Evergetae* nomine, victumque Tryphonem ad necem adigit. Interea Demetrius, etſi eum Arſaces liberaliter haberet, ſic ut generum etiam adſciſceret, redeundi tamen in regnum cupidus, ſed bis tentata fuga bis retractus, tandem adnitente fratre Antiocho, qui Parthiam ingreſſus gravibus Parthos damnis adfecerat, liber dimittitur circa annum V. C. 624. Demetrius in regnum redux, et ad veterem morum inſolentiam reverſus ita brevi Syrorum a ſe animos avertit, ut miſsis ad Ptolemaeum Phyſconem legatis regem peterent, a quo in Syriae regnum intruſus Alexander quidam Zebina Demetrium gravi clade attrivit, qui ſubinde Tyrum profugus urgente uxore Cleopatra ibi occiſus eſt V. C. 628.

Ex Cleopatra Ptolemaei Philometoris F. ſuſcepit Seleucum V., et Antiochum VIII.

Numi:

Caput regis diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Apollo nudus ſedens d. ſagittam, ſ. arcum.* AR. I. (Frölich.) *In alio inſuper* ΗΕΡ. AR. I. (Muſ. Duane.)

En conjunctos omnes Demetrii II. titulos. Θεὸς ratio ex nota regum Syrorum vanitate ſatis aperta. Φιλαδελφος dictus ob amorem fratris Antiochi VII., cujus hic ſpecimen inſigne dedit, quo tempore frater apud Parthos captivus detinebatur, ut diximus. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ, *Victoris*, cauſam ſuggerit Appianus: a) *et quia vicit alienum a ſua familia*, (Alexandrum I.) *Nicatorem Syri cognominarunt, ſecundum poſt Seleucum, a quo deſcenderunt Syriae reges.*

Typus averſae in regum Syriae moneta obvius.

* * *

Caput regis diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕ-

a) Bell. Syr.

Digitized by Google

ΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Mulier fedens d. bacillum, f. cornucopiae.* AR. I.

Similis averſae tetradrachma jam vidimus in numis Demetrii I. patris.

* * *

Caput Iovis laur. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Pallas alata ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam et clypeum, annus* ΗΞΡ., *in area* ΣΙ. AE. II. (Haym.)

Caput Apollinis. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Cornucopiae, annus* ΗΞΡ. AE. III. (Haym.)

Caput muliebri ornatu decorum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Forceps.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Frölich.)

Numus I. fiſſit Palladem cum alis. Eſt haec Minerva Νικη, *Victoria*, de qua copioſe egi in numis Athenienſium. Numus II. probat, non ſemper Syros omnes regum ſuorum titulos numis inſcripſiſſe; quod cum primis eluceſcit in numis Demetrii II., praecipue qui Tyri cuſi ſunt. Numi III. typus forceps inſolens. Si caput anticae eſt Iunonis, nequaquam deſperata ejus explicatio. Iunonis ſimulacro apud Argos ſecundum teſtimonia veterum addita fuit forficula, de quo vide, quae differam in numis Treboniani Aug.

* * *

Caput regis diadematum, retro M. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Mulier ſtolata adverſa ſtans d. thyrſum, ſ. pomum, capite ornato corona radiata, (in ſimili muſei Caeſ. videtur caput galeatum) duobus ptni ſtrobilis ex utraque parte dependentibus, ſub quibus duo aſtra, ex figura ipſa a medio ad imum phalli hinc et inde proſtant.* AR. I. (Haym, Muſ. Caeſ.)

Caput regis radiatum. ℞ ΒΑ. ΔΗ. *Bacchus barbatus et togatus ſtans d. diotam, ſ. thyrſum.* AR. III. (Pellerin.)

Numi prioris typus plane ſingularis, at ſimul aenigma iis, qui explicationem tentabunt. Haymio Pantheon videtur compoſitum ex omnibus Syrorum diis, quorum praecipua Aſtarte. Vide, quo modo reliqua cum hoc ſimulacro connexa explicet, ſed unis nixus conjecturis. Ex litera M partis anticae ſuſpicatur, numum cuſum Marathi Phoeniciae. Sed ſi M eſt αρχαιον urbis, magis crederem indicari Mallum Ciliciae, cujus numus cum capite Antonini Pii ſimillimam habet averſam.

Numum alterum deſcripſi propter inſolentiorem Bacchi imaginem. Ceterum nolim adfirmare, numum hunc eſſe certo hujus Demetrii.

* * *

Caput regis diadematum barbatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Iuppiter ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam; in nonnullis anni:* ΔΠΡ. ϛΠΡ. AR. I. (Frölich, Pellerin.)

Caput ſimile. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Aquila ſtans, annus:* ΕΠΡ. AR. I. (Pellerin.)

Demetrium II., quem imberbem hactenus vidimus, nunc liberaliter barbatum oſtentant numi. Novi cultus cauſa veriſimilis, quod volebat toleratae apud Parthos captivitatis memoriam conſervare. Ex eadem cauſa etiam Seleucum II. ex Parthorum vinculis reducem promiſiſſe barbam veriſimile diximus. Sed obſervandum, Demetrium non in omnibus numis, qui ſignati ſunt,

Digitized by Google

ex quo in libertatem adsertus est, barbatum proponi. Nam cum in regnum rediverit anno Seleucidarum ΓΠΡ. seu 183., habemus numos cum annis ejusdem aerae ΕΠΡ. ϛΠΡ. ΖΠΡ., in quorum aliis barbatus, in aliis solito more imberbis sistitur. Video, in numis Antiochenis, qualis est, quem primo loco dedi, a tempore captivitatis barbatum illum semper proponi, at imberbem semper in numis Tyri. Ex quo colligo, urbium istud arbitrio permissum, utro vellent modo principem proponere.

* * *

Caput regis diadematum barbatum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Animal, cui figura d. fertum, f. craterem protendens insistit.* AR. III. (Haym.)

Aversa haec obvia est in autonomis Tarsensium, in quorum catalogo de insolente quoque hoc typo egimus. Dubitari adeo non potest, numum hunc Tarsi Ciliciae signatum.

* * *

Caput muliebre. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΟΡ. *Palma arbor.* AE. IV. mixt. arg. (Musc. Caes.)

Vide numum hunc a me olim vulgatum. a)

* * *

Tyri et Sidonis illustria exstant tetradrachma Demetrii II. nomen praeferentia, tum et aenei complures Tyri, quos in harum urbium moneta recitabimus.

Ex annis aerae Seleucidarum primus est ΖΞΡ. postremus ΖΠΡ. Numi, qui annos differunt medios inter ΒΟΡ. et ΓΠΡ., cum sunt Demetrio apud Parthos absente ab urbibus, quae illum, etsi captum, regem tamen suum agnovere.

Demetrius II. intra XX. annos, quibus, si captivitatis tempus adnumeres, regno praefuit, vidit intrusos, aut arcessitos Antiochum VI., Tryphonem, et Antiochum VII., et eosdem etiam exstinctos, quos modo persequar.

ANTIOCHVS VI.

EPIPHANES, DIONYSVS.

Alexandri I. et Cleopatrae filius. Patre a Demetrio II. V. C. 608. victo caesoque in Arabiam deportatus exitium evasit. At Tryphon, cui Alexander I. Antiochiae praefecturam crediderat, cum videret, aversos a Demetrio II. Syrorum animos, puerum ex Arabia accitum regem promulgat, eique, victo armis Demetrio, Antiochiam et regni partem subjicit eodem anno V. C. 608. Sed enim precarium hunc regem Tryphon ipse tutor captus regnandi cupidine corruptis medicis, dum secandi calculi causa praetenditur, e medio tollit V. C. 611., vel proxime sequente, ut dicetur.

Numi:

Caput regis diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Iuppiter seminudus sedens d. Victoriolam, s. hastam, annus* ΖΞΡ. AR. I. (Pellerin.)

Sitne praeclarus hic numus revera hujus Antiochi, non pauca videntur in dubium vocare. I. Annus ΖΞΡ., qui re-

a) Sylloge I. p. 87.

Digitized by Google

ſpondet anno V. C. 608. inde ab autumno, at videntur innuere ſcriptores, Antiochum VI. nonniſi anno ſequente HΞP. ex Arabiae latibulo protractum, et Syriae regem praepoſitum. II. Vultum in hoc numo exſtantem praeferre adultiorem aetatem, quam qui puello tribui poſſit. III. Omittitur in hoc titulus ΔIONTΣOT, qui in aliis ejus omnibus numis abeſſe non ſolet. Haec dubia in hunc modum amolitur Pellerinius: I. Veriſimile videri, Antiochum noſtrum, etſi in Arabia abſentem, Tryphone agente, quem Alexander I. Antiochiae praefectum conſtituerat, mox audita Alexandri I. nece V. C. 608. ab Antiochenis proclamatum regem, et continuo cum ejus imagine ſignatum numum, quem revera eſſe Antiochenum averſae typus manifeſte docet. Et poterat intempeſtivus hic Antiochenorum in puerum regem affectus eſſe cauſa, quae Demetrium II. Alexandri I. victorem impulit, ut immiſſo milite peregrino centum eorum millia trucidaret, ut in ejus Demetrii vita diximus. Quod ſi ſcriptores aliqui ejus regnum ab anno ſequente inchoant, intelligunt tempus, quo ex Arabia evocatus regnum revera adiit. Hanc ſententiam praeclare confirmat Ioſephus, cum Antiochum VI. quarto regni anno caeſum ſcribit, [a]) quot ille annos conficere nunquam potuiſſet, niſi Antiochi regnum ab anno Seleucidarum ZΞP. V. C. 608. auſpicatus eſſet, ut dicetur infra. II. Obvia eſſe exempla in numis regum Syriae et Aegypti, puerorum regum aetatem promoveri ſolitam, addo etiam, ſaepe Caeſarum in numis Romanis, ceu Philippi junioris. Quod ſi lineamenta non conſpirant cum iis, quae comparent in moneta annis proximis ſignata, in cauſa eſſe, quod, quo tempore ſignatus eſt hic numus, Antiochus in Arabia abſens, neque adeo Antiochiae ſatis cognitus ejus vultus fuit. III. Iam ſaepius fuiſſe monitum, non ſemper numis omnes regum titulos inſcribi ſolitos, et eſſe probabile, Antiocho VI. aliquanto ſerius *Dionyſi* nomen acceſsiſſe. ΕΠIΦANOTΣ nomen veriſimile eſt fuiſſe inditum ex nomine Antiochi IV. Epiphanis, qui ejus avus ferebatur.

* * *

Caput regis puerile diadematum radiatum. ℞ ΒΑΣIΛΕΩΣ. ANTIOXOT. ΕΠIΦANOTΣ. ΔIONTΣOT. *Dioſcuri haſtati in citatis equis, annus* ΘΞP. *in area* TPT. In alio: *annus* OP *in area* TPT. ΣTA. AR. I. (Pellerin, Frölich.)

Alius, ſed: *Apollo nudus cortinae infidens d. telum, ſ. arcum, in imo anni* HΞP. OP. *et* ΣTA. AR. III. (Muſ. Duane et Caeſar.)

Caput diadematum radiatum intextis hederae foliis. ℞ *Eadem epigraphe. Elephas facem proboſcide praeferens, in area* ΣTA. *et variantia figilla.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

In his numis caput Antiochi VI. eſt radiatum, quo firmatur teſtimonium Ioſephi, qui eum *Deum* appellatum teſtatur, [b]) etſi hoc titulo in numis uſum non videamus. Ioſephus nempe generatim dixit *Deum*, cum revera talis eſſet per nomen ΔIONTΣOT, *Bacchi*, inditum haud dubie puero cauſa venuſtatis. Vt ergo corona radiata ad nomen DEI, ſic hedera, quae in numis loco III. deſcriptis radios ambit, ad nomen ΔIONTΣOT pertinet.

a) Ant. L. XIII. c. 7. b) Ant. L. XIII. c. 7.

Digitized by Google

Dioscuri numi I. praecipua Tripolitarum Phoenices numina fuere, unde verisimile est, ab his hos numos signatos. Elephas ἐλεφάντος, seu *faxem gestans* solennem aliquam pompam videtur indicare, ad quam adhibitum animal istud ad praegestandam taedam condocefactum. De I. Caesare Suetonius: a) *adscenditque Capitolium ad humina, quadrigintis elephantis dextra atque sinistra lychnuchos gestantibus.* Adde Dionem. b)

Verba ΤΡΤ. ΣΤΑ. ambigua habent explicatum. Ad expediendam vocem ΣΤΑ. multa ἀπροσδιονυσα a nonnullis adlata fuere, quae quia jam refutavit Frölichius, commemorare piget. Si τὸ ΤΡΤ. indicat Tryphonem primae tum in regno potentiae, poterit τὸ ΣΤΑ. indicare eum, qui secundas tenuit. De annis epochae infra.

* * *

Bos dimidius salisus. In alio: *Leo dimidius.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΔΙΟΝΥΣΟΥ. *intra coronam hederaceam.* AE. III. (Mus. Caes. Duane.)

Caput pileo Phrygio innexis stellis tectum, et lunae impositum. ℞ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΔΙΟΝΥΣΟΥ. *Bos gibbosus.* AE. III. (Liebe p. 119.)

Numus alter utrum inter Syriae reges locum habeat, videtur posse dubitari. Antica certum proponit dei Menis caput. Numen istud in nullo urbis Syriae, Phoenices, Coelesyriae numo video exstare, dempta Laodicea ad Libanum, at frequens est in numis Asiae minoris, perinde ac bos partis aversae sic gibbosus. Et si numus est Antiochi VI., mirum sane, omissos titulos ΒΑΣΙΛΕΩΣ, et ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, qui in nullo ejus regis numo cento absunt. Videri igitur potest numus esse urbis Asiae minoris, et Antiochus Dionysi F. magistratus.

* * *

Epochae annos in numis, Antiochi VI. habemus ΗΞΡ. ΗΞΡΙΘΞ. ΟΡ. Horum tres in praecedentibus indicavimus, et annum ΗΞΡ. testatur Vaillantius sibi alias conspectum, c) aliumque, cum eodem anno dedimus supra ex museo Duane. Nimium ergo parcus fuit Frölichius, qui duos tantum illi annos, eosque vix expletos tribuit. d) Neque adeo hallucinatus dici potest Iosephus, quod eodem loco censet Frölichius, dum quatuor regni annos eum regno praefuisse adferit, praecipue si incompletos intelligas. Vide, quae supra ad numum I. dixi, tum et Belleyum. f)

TRYPHON AVTOCRATOR.

Tryphon, qui et Theodotus, f) natus in Seleucia Apamensium castello, Alexandro I. commendatus, ab hoc Antiochiae praefecturam aufert. Hoc V. C. 609. caeso, continuo ejus filiolum Antiochum, tum in Arabia Demetrii II. metu absentem, regem Antiochiae edixit, ac post ab exilio revocatum in regnum intrusit; ipse tutorio nomine rege per aetatem invalido remp. admini-

a) Cap. 37. b) L. XLIII. §. 22. c) Hist. Ptol. p. 200. d) Ann. p. 74. e) B. L. T. XXIX. p. 214. f) Strabo, Appian.

Digitized by Google

Seleucidarum ΒΞΡ. seu V. C. 603. dici regem, et Antiochum Dionysum nonnisi anno ΖΞΡ., seu V. C. 608, non dubitavit, Evergetes appellare Antiochum VI., et Dionysum Antiochum VII. contra Vaillantium, qui ordinem contrarium tenuit. Sed plerique, qui Haymio successere, veterem legem sequendam censuerunt; nam istud Evergetis regnum circa annum V. C. 603. temporarium tantum fuit, et radices non egit, neque nisi V. C. 615. rex Syriae vere dici potuit, Antiocho Dionyso tum pridem exstincto.

* * *

Caput regis diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Pallas stans d. Victoriolam, s. hastam, et clypeum, in nonnullis adscripti anni* ϛΟΡ. ΑΠΡ. ΒΠΡ. AR. I. (Catal. d'Ennery p. 25. Mus. Caes. Frölich, Pellerin.)

ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ titulum sumpserit Antiochus, ut adversari se ostenderet moribus Tryphonis, Syris propter crudelitatem exosi. Eum constanter jactant numi, sed aliis nominibus eum compellant scriptores. Iosephus *Pium*, et *Soterem* dixit, vulgus *Sidetem* a Side Pamphyliae, unde in Syriam profectus est.

* * *

Protome Cupidinis. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Flos loti. Anni* ΔΟΡ. *et proxime sequentes, quorum postremi* ΒΠΡ. ϛΠΡ. AE. III.

Flos forte mali Punici. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Ancora, anni* ΒΠΡ. ΔΠΡ. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput leonis. Ꝟ *Eadem epigraphe. Clava, anni:* ΕΟΡ. ΖΟΡ. AE. III. (Frölich, Pellerin.)

Hos numos descripsi, magis ut modus monetae hujus regis appareat, quam ut animadversiones admetiar. Cupidinis causa incerta, at non loti, quam dubium non est in his confitam areolis Cleopatrae uxoris gratia ex Aegypto advecta, et quamdiu vixit, in Syria praepotentis, Pellerinii sententia, qui Spanhemium secutus, non lotum, sed herbam dictam Commagenen putat, magis videtur speciosa, quam verisimilis. De epochae annis continuo.

* * *

Tyrus, Sidon, Seleucia Pieriae numos hujus regis capite et epochae annis insignes cuderunt, quos in earum moneta recitavi.

Ex annis epochae primus est ΒΞΡ., sed quem supra dixi per temporarium tantum ejus regnum signatum. Sed hoc serius stabilito anno D in numis est ΔΟΡ. Postremi ΓΠΡ. ΔΠΡ. ΕΠΡ. ϛΠΡ. animadversione digni. Annus ΓΠΡ. exstat in tetradrachmo Tyrio musei Caesarei, ΔΠΡ. in aereo Pellerinii. Eundem annum vidit etiam Frölichius in didrachmo Tyrio musei Caesarei, sed verius in eo videtur legendum ΒΠΡ. Annus ΕΠΡ. exstat in aereis duobus, quos serius post scriptos suos annales vulgavit Frölichius. a) Denique annus ϛΠΡ. in aereo, quem haud ita pridem museo Caesareo intuli, postea vulgavi. b) Ex his numis refellitur sententia eorum, qui Antiochum VII. jam anno Seleucidarum ΒΠΡ. caesum dixere,

a) ad Num. reg. vet. access. nova p. 69. b) Sylloge I. p. 87.

Digitized by Google

quod satis aperte innuunt scriptores veteres. Ergo is testibus his numis in annum usque ΣΠΡ., seu V. C. 626. regnum porrexit, cui tempori favet etiam auctor Libri II. Maccbab., de quo vide, quae paucis differuere Frölichius, [a]) et serius ego ad numum citatum.

ALEXANDER II. vulgo Zebina.

Syriae aliquot urbes Demetrii II. superbiam exosi, dum regem sibi a Ptolemaeo Physcone depoſcunt, ab hoc juvenem quemdam Aegyptium, Protarchi negotiatoris filium, cui vulgus *Zebinae* vel *Zabinae* nomen indidit, obtinent, et ne non Syrus haberetur, indito Alexandri nomine fingebatur ab Antiocho VII. adoptatus, ut refert Iustinus. [b]) In parte Syriae rex agnitus V. C. 626. cum justas tandem vires collegisset, Demetrium ad Damascum V. C. 628. aggressus vincit, regnumque firmat. Sed destitutus Ptolemaei auxiliis, qui mutata voluntate Antiocho VIII. Demetrii II. filio faverat, ab hoc victus, cum deessent militibus stipendia, ad rapinam templi Antiocheni conversus, sed facto multitudinis concursu pulsus, deinde a suis desertus captusque Antiochi VIII. jussu interficitur V. C. 632. Haec Iustinus. [c])

Numi:

Caput regis diadematum. Ꝟ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Iuppiter seminudus sedens d. Victoriolam, s. hastam, in nonnullis anni* ΘΠΡ. qP. AR. I. (Pellerin.)

Typus in regum Syriae numis inde ab Antiocho IV. obvius, exhibens simulacrum Iovis Antiocheni. Erga hunc ipsum deum fuisse regem nostrum sacrilege facetum, commemorat Iustinus. [d]) Nam deficientibus in stipendia numis solidum ejus ex auro Victoriae signum abstulit, dicto, Victoriam sibi a Iove commodatam. Verum cum paullo post ipsius Iovis aureum simulacrum infiniti ponderis tentaret moliri, a concurrentibus Antiochenis templo et urbe ejectus est.

* * *

Numi reliqui obvia habent argumenta, *Bacchum, Victoriam, Fortunam, cornucopiae etc.* Caput regis jam diadematum, jam radiatum, rarius leonis spoliis opertum.

Vrbium numus nullus cum hujus regis capite compertus. Illud quidem vidit Frölichius in numo Alexandriae Ciliciae ad Issum, quia in eo annum ΖΠΡ. legerat. Verum in hoc exhiberi caput postremi Antiochi Commageni, et epochae annum ΙΡ., dicetur in numis regum Commagenes.

Annus epochae primus ΔΠΡ. in aeneis obviis, postremi ΘΠΡ. qP. in tetradrachmis rarissimis, quae descripsi.

SELEVCVS V.

Demetrii II. ex Cleopatra filius natu major, patre minis Alexandri I. et fraude uxoris Cleopatrae Tyri caeso

a) l. c. b) L. XXXIX. c) l. c. d) l. c.

Digitized by Google

V. C. 628. regem seſe profeſſus, ſed anno ſequente a matre, cujus ſtudia in Antiochum VIII. filiorum alterum inclinabant, interfectus eſt.

Numi:

Neque Vaillantius, neque Haymius certum hujus regis numum nacti ſunt. Horum tamen quinque aeneos auctor catalogi muſei Theupoli Seleuco V. tribuere non dubitavit. Sed utrum hujus judicio ſtandum ſit, dubitant Frölichius, et Pellerinius. Cauſa igitur in medio relicta, nullus ex his numis deſcribendus videbatur. Vna citato auctori ratio in capite muliebri velato repoſita eſt, quod eſſe Cleopatrae matris putavit, ſed quod criterium valde eſt ambiguum.

ANTIOCHVS VIII. EPIPHANES vulgo Grypus.

Demetrii II. et Cleopatrae filius natu minor, caeſo patre, et fratre Seleuco V. matris inſidiis perempto V. C. 629. a matre rex appellatus, et favente Ptolemaeo Aegypti rege Alexandro II. oppoſitus eſt, quo V. C. 632. victo caeſoque ipſe ſolus regnavit. Hactenus matri obnoxius, ex cujus tum nutu res omnis publica pendebat, cum impotentis mulieris jugum ampliùs ferre non poſſet, et eam denique producto teſte parati ſibi veneni convinceret, illa per vim ad hauriendum illud adacta ſeſe moleſto imperio exemit. Et vero quiete aliquamdiu regnum tenuit, donec Antiochus IX frater uterinus, nempe Antiochi VII. Evergetae patrui, et Cleopatrae filius partem Syriae repetitum veniret. Dum fratres inter ſe litigant, ea per vices vincunt, et vincuntur, et jam regnum inter ſe partiuntur, jam rupta pace eripiunt, pars urbium Syriae libertatem ſibi extorquent. Inter hanc Antiochus VIII. fraude Heracleonis occiditur V. C. 657. aetatis anno XLV.

Ex *Cleopatra Tryphaena*, Ptolemaei Phyſconis F. filios habuit *Seleucum VI.*, *Antiochum XI.*, *Philippum*, qui duo gemelli fuerunt, *Demetrium III.*, *et Antiochum XII.* infelices omnes et temporarios futuros reges. Vxor altera *Cleopatra Selene* prioris ſoror.

Numus:

Cleopatrae matris, et Antiochi VIII.

Capita jugata Cleopatrae velatum diadematum, Antiochi VIII. diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Aquila inſiſtens fulmini, annus* ΖΠΡ. AR. I. (Vaill.)

Eadem capita. Ꝟ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ, (*addito in nonnullis* ΘΕΑΣ.) ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Iuppiter ſeminudus ſedens d. aquilam, ſ. haſtam: Anni* ΘΠΡ. ΒqP. AR. I. (Muſ. Caeſ. Catal. d'Ennery.)

Alius, ſed: Victoria gradiens. AE. III. (Frölich.)

Eadem capita. Ꝟ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΔΩ. ΙΕΡΑΣ. *Aquila ſtans, pone palmae ramus, annus* AqP. AR. I. (Pellerin.)

Caput regis diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ. ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕ-

Digitized by Google

ΩΣ. ANTIOXOT. *Flos loti cum palmae ramo, anni* ΗΠΡ. ΘΠΡ. AE. III. (Frölich.)

Caput regis radiatum. ℞ *Eadem epigraphe. Noctua amphorae insistens, anni* qP. AqP. AE. III. (Frölich.)

Quod memoriae proditum a scriptoribus, fuisse Cleopatram mulierem projectae audaciae, regnandi avidam, et pro libidine reges et praeficientem, et dejicientem, et in quam jure cadit Euripideam illud: ἀλλ' οὐδὲν ἔστω δεινὸν ὡς γυνὴ κακόν, praeclare numorum testimonio stabilitur. Non enim contenta, suam monetae inscripsisse imaginem, etsi ab Nilo profectae nullum in Syriae regnum jus fuit, ausa est etiam, non modo imaginem suam cum filii regis imagine jugatam, sed et nomen nobiliore loco proponere, patienter illud aliquamdiu ferente filio, quod regnum matri debuerat. Similis impudentiae argumentum in Iulia Augusta perstringit Tacitus, ausa, cum effigiem D. Augusto dicaret, Tiberii nomen suo postscribere. [a]) Ne vero etiam qua in re Syriae regibus concederet, non neglexit more a pluribus recepto se Θεὰν compellare. Numis testibus eodem anno, quo Syriae regnum adivit filius, nempe ΖΠΡ., nomen suum et effigiem numis intulit. Annus postremus est BqP., qui incipit ab autumno V. C. 633., quo anno per Alexandri II. interitum solus Syriae rex, et jam ad amoliendum jugum audentior videtur matrem ad mortem compulisse. Fuit haec Cleopatra filia Ptolemaei Philometoris, trium regum Syriae uxor, et regum quatuor mater; ex marito Alexandro I. peperit Antiochum VI., ex Demetrio II. Seleucum V. et Antiochum VIII., ex Antiocho VII. Antiochum IX., eadem mariti Demetrii II., et filii Seleuci V. carnifex.

* * *

Liebeus et Frölichius huic etiam Cleopatrae tribuerunt numos, in quibus; *Caput muliebre velatum.* ℞ *Bos currens addito epochae anno.* Sunt aenei omnes III. formae. Sed eos esse Aradi Phoenices, et caput esse non posse hujus reginae, dicetur in ejus insulae moneta.

Numi Antiochi VIII. solius.

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. *Aquila insistens fulmini, anni* sqP. HqP. AR. I. (Pellerin.)

Caput regis diadematum. ℞. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Vir totus nudus, in aliis seminudus stans d. extenta astrum, s. hastam, capiti imminet luna, in nonnullis anni* ΓqP. ΔqP. ZqP. ΘqP. *omnia intra lauream.* AV. max. mod. elegantissimus. (Mus. Caes.) AR. I. (Frölich, Duane.)

Titulum ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ in plerisque Antiochi VIII. numis additum videas, et non, quod censuit Vaillantius, post mortem demum Cleopatrae adscitum, nam is jam comparet in numo musei Caesarei cum anno qP., quo certe adhuc vixit Cleopatra, etsi hactenus nondum comparuerit in numis, qui matris et filii conjunctos vultus et nomina sistunt. Dictum quoque *Philometora*,

a) Annal. III. c. 64.

Digitized by Google

Frölichius ex fragmentis Porphyrii docet. Numi, si Goltzianum excipias, hunc titulum reticent, sed ejus justas causas suppeditat historia. Sed obvium ejus apud scriptores cognomen est *Grypus*, quod illi inditum propter nasi magnitudinem refert Justinus, a) mallem, propter nasum aduncum secundum naturam gryphi animalis, quae etiam nasi adunci forma certissimum ejus numorum criterium facit.

Typus aversae in numis alteris prorsus ἀπηγμάτωδης, et quod sequitur, in mille conjecturas patet. Vaillantius, qui figuram stantem in numis suis capite barbato et laureato vidit, dixit esse Iovem, et astris solis et lunae indicari, in ejus dei nutu esse dies et annos. In ejus etiam sententiam propendet Frölichius. Mihi in veram hujus figurae explicationem inquirere non est animus, quia ejus attributa, ex quibus tamen unis omnis causa pendet, nimium variant. Illa in aliis est tota nuda, in aliis instar Iovis superiore tantum corporis parte nuda, reliqua decore tecta. In numis Vaillantii habet barbam et lauream; in numo musei Caesarei, qui est aureus maximi moduli, idemque quaquaversum illaesus, utraque caret. Quid igitur? an varium esse numen putemus? an unum idemque, sed varie effictum? An fallit Vaillantii descriptio, qui barbam laureamque semper addit, in uno etiam totum nudum pronunciat? Istud ut adferere difficile, ita veritatis examen oppido impeditum efficit. Ceterum indubitatum, typum esse ex astrologicis unum, cujus generis copiosos in numis habemus, eoque proponi numen quomodocunque in Syria observatum, quo praeside solis et lunae cursus ad constituendam anni temporumque rationem regeretur.

* * *

Caput Dianae cum pharetra. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Apollo nudus stans d. sagittam, s. arcum, annus* qP. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput regis radiatum diadematum. Ꝟ *Eadem epigraphe. Apollo nudus stans d. sagittam, s. arcum, anni:* qP. BqP. ΓqP AE. III. (Frölich.)

Numus primus cum proxime praecedentibus aliquid habet adfine; nam ut in iis exhibentur astra solis et lunae, sic in hoc Apollo et Diana utrumque astrum significantes.

* * *

Ex urbibus eum regis hujus capite signavere numos Sidon, Seleucia, et Tyrus, et forte etiam Antiochia ad Daphnen, Callirhoen, Ptolemaidem. Haymius et Pellerinius hujus etiam regis caput radiatum vident in nonnullis numis Laodiceae ad mare. Sed judicium istud dubium, nam fatente ipso Pellerinio vultus in his numis non commode Antiochum VIII. refert, et horum unus inscribitur ΙΟΥΛΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. certo indicio, ejus numi caput radiatum hujus Antiochi esse non posse, sed esse potius Solis, quia numus nomen offert a Iulio Caesare tractum. Quare mirandum, eum a Pellerinio cum hujus regis numis permixtum.

Ex epochae annis primus est ΖΠΡ., postremus ΒΙΣ.

a) L. XXXIX. c. 1.

Digitized by Google

CLEOPATRA SELENE.

Ptolemaei Phyſconis F., primum fratris Ptolemaei Lathuri uxor, ſed eam ſubinde mater Cleopatra, poſtea quam Lathurum ex Aegypto ejecit, Antiocho VIII. uxorem dedit.

Numi:

Protome juvenilis humero alato, ſeu Victoriae, ſeu Cupidinis. Ꝟ - ΕΛΕΝ - - *Flos loti cum aſtro.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΣΗΛΗΝΗΣ. (*ſic*) *Caput reginae collectis in nodum crinibus.* Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. *Aquila ſtans.* AE. II. (Vaill.)

Pro more recepto ſcribendum fuerat ΣΕΛΗΝΗΣ, a quo recedit utriusque numi epigraphe, quod ut excuſent Vaillantius et Frölichius, effugia a dialectis, et ſimili aliarum urbium ſcribendi modo petunt. Numus alter certe in Aegypto cuſus eſt, cum adhuc Ptolemaei, ut dixi, uxor eſſet.

ANTIOCHVS IX. PHILOPATOR vulgo Cyzicenus.

Antiochi VII. Evergetae, et Cleopatrae F., Antiochi VIII. ex patre conſobrinus, ex matre frater, puer a matre Cyzicum educandus miſſus *Cyziceni* propterea cognomen tulit. Regnum fratri extorturus circa annum V. C. 640. Syriam invadit, Antiochiam occupat, et fratrem per vim adigit, ut parte Syriae decederet. Non tamen diuturna pax fuit, fratribusque inter ſe miſere digladiantibus concuſſa penitus Syria, donec Antiocho VIII. inſidiis caeſo hujus filius Seleucus VI. victum praelio Antiochum IX. regno vitaque privaret V. C. 658., de quo mortis anno vide, quae notamus in numis Demetrii III.

Ex Cleopatra Ptolemaei Phyſconis primogenita naſcitur *Antiochus X.*

Numi:

Caput regis diadematum modice barbatum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam et clypeum, annus* ΑΣ., *omnia intra lauream.* AR. I. (Frölich.)

Antiochus IX. in plerisque ſuis numis modeſte barbatus proponitur. Exiſtimat Frölichius, id factum propterea, quia aliquamdiu Cyzici velut exul vixit. Sed iſtud ſane incertum. Numi alii eum imberbem iſtunt. Sic et variatum in fingendo Demetrio II., in hujus moneta diximus. In ejus numis conſtans titulus ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ, quem reticent ſcriptores. Palladis ſic ſtantis typum habent etiam tetradrachma paterna.

* * *

Numi Antiochi IX. reliqui offerunt caput diadematum jam imberbe, jam modice barbatum, etiam radiatum imberbe, in averſa praeter conſtantem titulum *Philopatoris* fulmen, Victoriam, aquilam etc: additis plerumque annis aerae Seleucidarum.

* * *

Ex urbibus unam Sidonem cum hujus regis capite reperio ſignaſſe numos,

Digitized by Google

ex quibus insignem unum recitat Frölichius :

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΙΔΩ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. *Pallas stans d. Victoriolam, s. hastam, annus* E. AR. I. Sunt et similes bini in museo Duane.

Annus E. in hoc numo est annus epochae novae, quam a Sidoniis V. C. 643. inductam in horum numis probabimus. Signatus est ergo hic numus ab autumno V. C. 647.

Aliud ejusdem urbis tetradrachmum edidit Pellerinius, in cujus aversa : ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΔΩ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. *Aquila gubernaculo insistens, annus* Σ, qui est adhuc Seleucidarum, et signatus adeo numus V. C. 641.

SELEVCVS VI. EPIPHANES NICATOR.

Antiochi VIII. et Cleopatrae Tryphaenes F., caeso ex insidiis patri succedit, victumque praelio V. C. 658. aemulum Antiochum IX. e medio tollit, idem paullo post ab Antiocho X. Antiochi IX. filio dejectus Mopsuestiam fugit, ubi cum tributa severius exigeret, ab iratis oppidanis injecta domui, in qua habitabat, flamma vivus exustus est V. C. 661.

Numi :

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Pallas stans d. Victoriolam, s. hastam et clypeum humi attinet, in area* ΑΛΕΔΗ. *vel* ΝΕΙΣΙ. *vel* ΖΗ. *vel* ΤΩΔΑ. AR. I. (Mus. Caes. Catal. d'Ennery.)

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. (*omisso in aliis* ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ.) *Duplex cornucopiae.* AR. III. (Frölich.)

Victoria stans. AR. III. (Pellerin.) *Apollo stans d. sagittam, s. columellae innixus.* AE. III. Mus. Caes.)

Titulum ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ cepit a patre, ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ ab avo Demetrio II., aut forte ex victoria de Antiocho IX. relata, qua de causa et Victoriam nonnullis ejus numis insertam conspicimus. Adstitutae voces ΑΛΕΔΗ. et ΝΕΙΣΙ. varie fuere lectae, varie explicatae, quos modos non repeto, quia a veri specie longe aberrant, et videri possunt apud Frölichium. Pellerinius in simili suo numo legit ΑΛΕΔΗ., et putat, ΑΛ scriptum pro M, cujus exemplum habemus in numo Edesseno, in quo scribitur ΑΛΑΝΝΟC pro ΜΑΝΝΟC. At in numo integerrimo musei Caesarei prima litera est indubitatum A. Spanhemio certum videtur, το ΝΕΙΣΙ indicare Nisibin Mesopotamiae urbem, atque in hac cusos numos sic inscriptos.[a]) Sed istud vix credibile. Referendum potius vocabulum hoc, aliaque mox descripta inter similia alia decurtata, quae non raro in area regiae hujus monetae, et incerto quidem sensu occurrunt. Begerus in simili tetradrachmo videre sibi visus est annum ΕΙΣ.,[b]) sed vereor, ut satis integer sit hic numus, neque ipso Begero ex parte vitium dissimulante. Videtur sane esse idem cum supra citato, in quo dixe-

a) Tom. I. p. 607. b) Thes. Br. T. I. p. 258.

Digitized by Google

ram legi ΝΕΙΣΙ. Non igitur ſatis cauſae, cur mors Antiochi VIII. uno anno anticipanda ſit, ut cenſuit ex hoc numo Belleyus. a) Credo, ex eadem ratione, quam propoſui, numum hunc a Frölichio in annalibus fuiſſe neglectum.

* * *

Ex urbium numis unicum citari video apud Haymium: (Tom II. p. m. 24.) *Caput juvenile diadematum.* Χ-ΕΛΕ--ΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΠΥΡΑΜΩ - *Diana gradiens d. telum ex pharetra promit, ſ. arcum.* AE. III.

Vir eruditus epigraphen mancam explet: ΕΛΕΥΘΕΡΟΚΙΛΙΚΩΝ. Et fuit in Cilicia natio, quae ſe *Eleutherocilicas* appellabat. Nominis originem Diodorus Siculus a fabulis petit, quod a Perſeo heroe libertatem eſſent adepti, b) verius Cicero, quod ne regibus quidem unquam paruiſſent. c) Idem illos eorumque oppidum Pindeniſſum ad Amanum M. conſtituit. Verum haec ipſa Ciceronis teſtimonia his, quos coram habemus, Cilicibus praeſentem numum adimunt; nam repugnare videtur primum memoratus in numo Pyramus, qui magis erat in occaſum, deinde an verisimile, eos cum regis capite ſignaſſe numos, quos nulli unquam regi paruiſſe idem refert? Videntur repugnantia haec argumenta Haymio non fuiſſe ignota. Quare cum in numo mentio fiat Pyrami fluvii, et Mopſueſtia huic adſita fuerit, conjicit, Mopſueſtenos ſe dixiſſe Eleutherocilicas, cumque conſtet, Seleucum VI., ut ſupra diximus, ex clade Mopſueſtiam evaſiſſe, putat, hujus caput ab oppidanis fuiſſe monetae inſertum. En quot in hac oratione ambigua, ſed quae neque ipſe inficiatur Haymius. Ante omnia ſtabiliendam eſſe puto veram epigraphes lectionem. Quo minus inſcriptum putem ΕΛΕΥΘΕΡΟΚΙΛΙΚΩΝ, videtur obſtare arctius ſpatium, quam quod hunc literarum numerum capere poſsit. Verius videtur legendum: ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΠΥΡΑΜΩΙ. Eſto, de nulla ad Pyramum Seleucia conſtare, ſed neque ex geographis conſtat de Nicopoli Seleucidis, aut Antiochia Ciliciae ad Sarum, quas adſtruunt numi. Certum eſt, urbes complures dictas Seleucias, et certum etiam, urbes complures regia nomina ſumpſiſſe reſuſcitatis ſubinde veteribus ceſſante adulationis cauſa, quod facere ſane potuit urbs aliqua Pyramo adſita, et forte haec ipſa Mopſueſtia. Atqui et iſtud dubium, utrum caput hujus numi revera ſit Seleuci VI. Fracta jam tum regum Syriae potentia tanto minus verisimile in Ciliciae urbibus cum horum capite ſignatos numos, quando florentibus maxime eorum rebus nullum habemus numum certum, quem ejus regionis urbes cum regio Syriae capite feriiſſent. Haymius ad oris lineamenta provocat, ambiguo criterio. Forte caput illud eſt reguli cujuspiam Cilicis, quales plures everſo Syriae regno Ciliciae partem tenuere.

a) B. L. T. XXIX. hiſt. p. 223. b) L. III. c. 55. c) ad Famil. L. XV. ep. 4.

Digitized by Google

ANTIOCHVS X. EVSEBES PHILOPATOR.

Antiochi IX. filius, paternam caedem dejecto Seleuco VI. egregie ultus regnum adit V. C. 658., ſed idem mox fraternae calamitatis ultores expertus eſt Antiochum XI. et Philippum. Ergo recrudeſcente bello ipſe victus a Philippo Syria ejicitur V. C. 662.

Ex uxore Cleopatra Selene primum Ptolemaei Lathuri, deinde Antiochi VIII. vidua filium habuit *Antiochum XIII.* Appianus eam etiam patris Antiochi IX. uxorem ſtatuit.

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΥΣΕΒΟΥΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. *Iuppiter ſeminudus ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam.* AR. I. (Vaill.)

Caput regis diadematum, in aliis modice barbatum, in aliis imberbe. ℞ *Eadem epigraphe. Victoria gradiens, vel: Pilei Dioſcurorum, vel: Fortuna ſtans.* AR. AE. III. (Frölich; Muſ. Caeſ.)

Titulos ΕΥΣΕΒΟΥΣ, et ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ ex merito ſuſcipit, quia paternae caedis vindex *pium* ſeſe liberaliter comprobavit. Εὐσεβὴς vocat etiam Appianus, ſed datum illi iſtud nomen putat κατ' ἀντίφρασιν, quia Selenen duxerat, quae antea Antiochi VIII. patrui, et Antiochi IX. patris uxor fuit. Sed utut iſtud verum foret, ſatis compertum, vulgi dicteriis locum in monumentis publicis non permiſſum.

ANTIOCHVS XI. EPIPHANES PHILADELPHVS.

Antiochi VIII. filius, una cum fratre Philippo gemello Antiochum X. illatae fratri Seleuco VI. injuriae cauſa bello petit, et ſeſe Syriae regem fert. Sed collatis ſignis ipſe in Orontem praeceps actus perit V. C. 659., ut colligitur ex numis Demetrii III.

Numi:

Caput regis diadematum modice barbatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam.* AE. III. (Frölich.)

Hujus regis numos rariſsimos, quod tribuendum vix annuo ejus regno, cumprimis diſtinguunt tituli ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. et ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. Priorem traxit a patre, alterum a mutuo amore fratris gemelli Philippi, quem mox iisdem nominibus uſum videbimus.

PHILIPPVS EPIPHANES PHILADELPHVS.

Antiochi VIII. filius, Antiochi XI. geminus, hoc Orontis vorticibus hauſto inita cum fratre Demetrio III. ſocietate Antiochum X. vincit, et in Parthos ejicit V. C. 662. capta Antiochia non jam dubius etiam inter aemulos Syriae rex. Ejus deinceps exigua mentio, et creditus interiiſſe armis Tigranis ad Syriae regnum vocati, de quo mox.

Digitized by Google

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. *Iuppiter feminudus sedens d. Victoriolam, ſ. haſtam.* AR. I.

Parabilia ſunt haec Philippi tetradrachma, ex quo colligi poteſt, ſatis diu eum parti Syriae praefuiſſe. Typi in his Antiochenſi comprobant, Philippum, quod mox innui, Antiochiam in ſua habuiſſe poteſtate. Nominum epithetorum eadem in Philippo ratio, quae in fratre gemello Antiocho XI.

* * *

Frölichius numos aeneos, in quorum antica eſt *caput diadematum radiatum*, in averſa: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Fulmen intra coronam*, huic Philippo tribuit. Verum judice Pellerinio videntur Philippo V. Macedoniae regi redonandi.

DEMETRIVS III. DEVS, PHILOPATOR, SOTER, PHILOMETOR, EVSEBES, CALLINICVS, EVERGETES.

Antiochi VIII. filius adverſus Antiochum X. Cnido evocatus, et Damaſci rex conſtitutus cum Philippo fratre adverſus Antiochum X. conſpirat, eumque regno deturbat. Moto deinde contra Philippum bello ab ejus foederatis Parthis capitur, et in Parthiam abducitur, ubi non multo poſt ex morbo perit. Regnavit in Syria teſtibus numis ab autumno V. C. 659. usque poſt autumnum V. C. 665., et videtur in Parthia exceſsiſſe V. C. 666. vel ſequente.

Numi:

Caput regis barbatum radiatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Victoria gradiens, et annus* ΗΙΣ. AE. II. (Pellerin, Belley B. L. T. XXIX. p. 216.)

Caput ſimile. ℞ *Eadem epigraphe. Diana Epheſia ſtans inter duas ariſtas, annus* ΔΚΣ. *omnia intra lauream.* AR. I. (Ibid.)

Inſignes hi numi hactenus ignoti fuere, dum eos Belleyus ex muſeo Pellerinii vulgaret, [a]) poſt ipſe poſſeſſor reſtitueret. [b]) In his non modo redivivos habemus annos epochae inde ab Antiocho IX. ex moneta extorres, ſed etiam ab ipſis his annis in hiſtoriae et chronologiae commodum hac aetate admodum implexae illuſtres fructus capimus, quos captos obtulit Belleyus in praeclara ſua diſſertatione, quam laudavimus. Diſcimus ergo primum, Demetrium jam coepiſſe regnare anno Seleucidarum 218., qui coepit in autumno V. C. 659., cum tamen Frölichius ejus regnum nonniſi ab anno ejusdem aerae 221. ordiatur; deinde, quod ſequitur, initium regni Seleuci VI., et Antiochi X., tum et mortem Antiochi XI. anticipandam eſſe, contra quam viſum antea eruditis, ſaltem ſuadente iſtud probabili hiſtoriae ſerie; denique Demetrium III. regnaſſe adhuc in Syria ab autumno V. C. 665., quo incipit annus ΔΚΣ. numi alterius.

* * *

Caput regis diadematum barbatum. ℞

a) l. c. b) Rois p. 108.

Digitized by Google

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Iuppiter seminudus sedens d. Victoriolam, s. hastam.* AR. I. (Vaill. et Frölich in numis Demetrii I.)

Caput simile. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Vaill. et Frölich ibid.)

Caput simile. ℞ *Eadem epigraphe. Mercurius stans.* AE. III. (Vaill. Frölich. ibid. Mus. Caes.)

Numos hos Vaillantius, Frölichius, aliique Demetrio I. tribuerunt, inducti titulo ΣΩΤΗΡΟΣ, quo is praeditus fuit. Dignus venia error, quia illis ignoti fuere numi Pellerinii, quos priore loco descripsi, a quibus docemur, hunc quoque Demetrium *Soteris* cognomine gavisum. Et vero pridem Barthelemyus, etsi ignota illi tum adhuc fuissent Pelleriniana haec cimelia, tamen ex sola fabrica, literarum forma, et lineamentorum modo conjecerat, praesentes numos esse Demetrii III. [a]) Accedit, Demetrium I. barbam non aluisse, quam tamen in omnibus suis numis promittit Demetrius III.

* * *

Caput regis diadematum barbatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ. *Mulier stans d. ancoram, s. cornucopiae.* AE. (Mus. Caes.) In alio: *Fulmen supra sellam.* AE. III. (Frölich.)

Vaillantius et Frölichius hos solos numos Demetrio III. permisere, donec Barthelemyi et Pellerinii ingenio et curis ejus opes augerentur. Ex cognominibus, quae huic regi data videmus, nullum est, quod seorsim non jactaverint reges, qui praecessere, sed eorum nullus fuit, qui eos sic cumulasset. Eorum causas adscitorum facile tibi hominis vanitas, tum temporis causae suppeditabunt.

* * *

Ex urbibus una Sidon cum regis hujus capite addito aerae, sed propriae, anno AK. nummum ferit, quem descripsi in ejus urbis numis.

ANTIOCHVS XII. DIONYSVS EPIPHANES PHILOPATOR CALLINICVS.

Antiochi VIII. filius natu minimus, audita fratris Demetrii III. apud Parthos captivitate Damascum occupat, sed suscepta in Arabas expeditione perit V. C. 969.

Numi:

Caput regis diadematum barbatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΔΙΟΝΥΣΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ. *Iuppiter stans d. Victoriolam, s. hastam.* AE. III. (Frölich.)

Frölichius nummum hunc tribuit Antiocho XIII. successori, at repugnat Pellerinius, eumque largitur Antiocho XII., quia huic cognomen *Dionysi* fuisse testatur Iosephus. Malim sequi sententiam Pellerinii, cum aliqua saltem auctoritate nitatur, qualem non facile in his historiae Syriacae tenebris repudiare oportet.

a) B. L. T. XXVI. p. 541.

Digitized by Google

* * *

Lapſum eruditorum, qui tetradrachma inſcripta: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΘΕΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ. ad Antiochum XII. transtulerunt, in Antiocho IV., cujus illi revera ſunt, indicavi.

TIGRANES REX REGVM, DEVS, MAGNVS.

Syri perpetua ac cruenta fratrum diſſidia pertaeſi in evocando denique in regnum ſuum Tigrane Armeniae rege conſpirant. Oriundus hic erat ab Artaxia Antiochi III. duce, qui Armeniae majori praefectus primum, ſubinde provinciam per regum Syriae ſive languorem, ſive impotentiam ſibi retinuit, poſterisque ſuis adſeruit. Ingreſſus ergo Syriam, et plerisque ejus provinciis occupatis V. C. 671. Magadatem pro ſe regioni praeficit. Eam quiete complures annos tenuit, donec a Mithridate VI. Ponti rege, cujus filiam Cleopatram uxorem duxit, tractus in armorum ſocietatem victus primum a Lucullo, deinde Pompejo M. coactus eſt Syria excedere V. C. 688. Deinceps in Armenia ſibi a Pompejo permiſſa imperavit.

Numi.

Caput regis tiara radiata et diademata ornatum. ℞. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΤΙΓΡΑΝΟΥ. *Mulier velata et turrita rupi inſidens et d. palmae ramum protendens, ſubtus fluvius emergens, omnia intra lauream.* In aliis: *Mulier turrita feminuda rupi inſidens d. extenta, ſ. cornucopiae, reliqua, ut in praecedente.* AR. I. (Pellerin, Frölich.)

Eadem adverſa. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΤΙΓΡΑΝΟΥ. ΘΕΟΥ. *Mulier turrita feminuda rupi inſidens d. extenta, ſ. cornucopiae.* AE. III. (Pellerin.)

Eadem adverſa. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΤΙΓΡΑΝΟΥ. ΘΕΟΥ. *Equus gradiens.* AE. III. (Pellerin.)

Eadem adverſa. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΤΙΓΡΑΝΟΥ. *Mulier velata turrita rupi inſidens d. palmae ramum, ſubtus fluvius emergens, annus:* ϛΛΣ. AR. III. (Pellerin.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. *Caput idem.* ℞ ΤΙΓΡΑΝΟΥ. ΜΕΓΑΛΟΥ. *Victoria gradiens, annus.* ΑΜΣ. AE. III. (Pellerin.)

Superbum Tigranis animum jam ex hiſtoricis cognitum hi numi eloquuntur. Habes in his titulos ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. *Regis regum*, et ΜΕΓΑΛΟΥ, *Magni*, in regum Parthiae numis pro nativo faſtu obvios. De Tigrane haec refert Plutarchus, [a]) ei reges ſerviiſſe multos, et eorum quatuor ſatellitum loco habuiſſe, juſſos juxta tunicatos currere, cum equo ipſe veheretur. Fuiſſe praeterea Lucullo infenſum, quod ſese *regem* tantum, et non *regem regum* in epiſtola ſalutaviſſet. Addit idem, adeo illum ex rerum proſpero curſu extuliſſe animos, ut, quidquid mortales optant, id eſſe in arbitrio ſuo putaret. Ex quo apparet, facile illum admiſiſſe appellationem ΘΕΟΥ jam pridem Syriae regibus familiarem. In poſtremo numo tituli in utramque ſuperficiem di-

a) in Lucullo p. m. 505.

Digitized by Google

visi insolentius sunt spectaculum. Plerique hi numi exhibent mulierem velatam rupi insidentem enatante subtus fluvii imagine, qui obvius est Antiochiae typus, et praeterea veram horum numorum patriam nos edocet. At typus mulieris turritae feminudae, et cornucopiae tenentis Damascum haud dubie pertinet, ut docent numi Aretae Damasci reguli, et obvii Augustorum numi apud Damascum signati. Ea urbs regnante in Syria Tigrane per vices paruit dicto Aretae, Ptolemaeo Mennaeo, Alexandrae Iudaeorum reginae. Verisimile est, urbem, quae toties dominos mutaverit, etiam aliquo tempore paruisse Tigrani, quod dissimularunt historici, sed docent numi.

* * *

Epochae annos bini ex citatis fistunt omnibus retro antiquariis ante Pellerinum ignoti.

ANTIOCHVS XIII. EPIPHANES, PHILOPATOR, CALLINICVS, vulgo *Asiaticus*.

Antiochi X. filius, dum Philippus, ac deinde Tigranes regno praefuere, exul, deinde favente Lucullo Tigranis victore V. C. 685. in avitum regnum restitutus quidem fuit, sed a Pompejo M., qui Luculli acta omnia rescidit, excedere jubetur, cui ad preces conversо acerbe responsum, injuste petere patrium regnum, qui annos XVIII. in angulo Ciliciae latuisset, et modo alieni operis praemia postulet, neque acceptum, quod tueri nesciat. Impetravit tamen a Pompejo, ut in Commagene et parte Mesopotamiae rex agnosceretur, reliqua Syria V. C. 690. in provinciam redacta.

Numi:

Caput regis diadematum, in aliis modice barbatum, in aliis imberbe. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ. *Iuppiter stans d. Victoriolam, s. hastam.* In aliis: *Victoria gradiens.* AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Hi numi similes sunt iis, quos in Antiocho XII. descripsimus, nisi quod in praesentibus abest cognomen ΘΕΟΥ, quod unum utrosque numos distinguit, si modo hic defectus certum potest criterium constituere. Vide Pellerinium.

ANTIOCHI INCERTI.

Caput imberbe diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Fulmen.* AE. II.

Caput Iovis laureatum. Ꝟ ΒΑCΙΛЄ - - ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Aliquid instar metae, in area.* ΩC. AE. II.

Vtrumque edidit Frölichius in praefatione ad alteram Annalium Syriae editionem, suntque similes in museo Caesareo. Cujus sint Antiochi, statuere non ausim. Reges Antiochi nomine habuere, quod constet, Syria et Commagene. Sed quo minus horum cuipiam tribui possint, vetat fabrica nonnihil barbara, et longe ab utriusque regionis cognito modo abludens. At enim poterant in quopiam Ciliciae angulo, aut alibi adhaerere ejus nominis reguli, quales fuere Tarcondimoti, Philopator, aliique, sed quorum memoriam aevum obliteravit.

Digitized by Google

Caput ſenile barbatum. ℞ ΒΑΣΙ - - - ΠΙΦΑΝ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Neumann Num. pop.)

An et hic numus regis Syriae? et cujus Epiphanis?

SYRIA IN GENERE.

Communi Syriae nomine, ex quo haec a Romanis in provinciam redacta fuit, pauci numi cogniti. *Autonomi*, quos Frölichius citat inſcriptos ΚΟΙΝΟΝ. ΣΥΡΙΑΣ. vel ΣΥΡΙΩΝ. typo *palmae arboris*, a) verius Tripolin Phoenices pertinent, legendumque et in his videtur ΘΕΩΝ. ΚΑΒΙΡΩΝ. ΣΥΡΙΩΝ., ut dicemus in hujus urbis moneta.

Imperatorii:

Binos memorat Vaillantius, qui Syriam produnt, urbem diſsimulant:

ΚΟΙΝΟΝ. ΣΥΡΙΑΣ. *Caput muliebre turritum*, Trajani. Eſt etiam in muſeo Caeſareo.

ΚΟΙΝΟΝ. ΣΥΡΙΑΣ. *Caput Domnae*, Caracallae.

* * *

Caſtigandus Vaillantius, qui in M. Aurelio produxit numum: Κ. Α. ΣΥ-ΡΙΩΝ., in quo legendum ΚΑΒΙΡΩΝ. ΣΥΡΙΩΝ., quosque veriſimilius item eſſe tribuendos Tripoli Phoenices, in hac obſervabimus.

AE. RRR.

COMMAGENE.

Ex omnibus provinciis Syriae contributis haec maxime in Aquilonem poſita, a qua ergo more noſtro initium ducimus.

Totius provinciae nomine ſignati ſequentes:

Autonomi:

ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ. *Tiara Armeniaca.* ℞ *Capricornus, ſuperne aſtrum.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

ΠΙΣΤΙΣ. *Duae dextrae junctae cadu-*

a) Not. elem. p. 114.

Digitized by Google

ceum tenent. Ϫ ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ. *Ancora.* AE. III. (Muſ. Caeſ.).

Pellerinius jure conjicit, numum ex his priorem ſignatum ſub Antiocho IV. ultimo Commagenes rege, qui partem Armeniae poſſedit, qua de cauſa tiara illi Armeniaca illata. De typis capricorni et ancorae agemus in numis regum Commagenes. Quam *fidem* indicet vox ΠΙΣΤΙΣ, incertum.

* * *

ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ ſaepe etiam regum numis inſcriptum legitur, de quibus infra.

AE. RR.

ANTIOCHIA AD EVPHRATEM.

Hanc prodit unus Plinius: *oppida adluuntur Epiphania, et Antiochia, quae ad Euphratem vocantur.* Vnus item Ptolemaeus in hoc tractu *Antiochiam ad Taurum M.* conſtituit. Fueritne urbs utraque reipſa una, ſed vario nomine, geographi viderint. Antiochiam ad Euphratem confirmant

Imperatorii

Severi: ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΠΡΟC. ΕΥ-ΦΡΑΤΗΝ. *Protome Palladis.* (Vaill. Theup.)

AE. RRRR.

CAESAREA.

Vide Germanicia.

DOLICHE.

Imperatorii

Tantum cogniti.

ΔΟΛΙΧΑΙΩΝ. *intra coronam*, Aurelii, Commodi, Caracallae. (Vaill. Theup. Arig.)

Notae arithmeticae: A. B. Δ. in numis Aurelii, A in numo Commodi, de quibus vide numos Beroeae Cyrrheſticae.

AE. RR.

GERMANICIA CAESAREA.

Ad Amanum M. A quo haec urbs utrumque Caeſareae gentis nomen tulerit, dicetur infra in *Epocha.*

Imperatorii:

Citantur ab Auguſto, (Arigoni) ſed de cujus numo dubitem, ut dicetur infra in epocha, Hadriano, (Pellerin) et inde frequentiores usque ad Valerianum, cujus numi ſunt apud Arigonium, et Pellerinium. Numi Graeci Peſcennii Nigri, qui circumferuntur, plerique ſe apud hanc Caeſaream ſignatos profitentur. Vide meum de his judicium in moneta hujus imperatoris.

Epigraphe: ΚΑΙCΑΡΕΙΑC. ΓΕΡΜΑΝΙΚΗC. In Arigoniano Auguſti numo, et M. Aurelii apud Vaillantium eſt ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΩΝ. tantum. ΚΑΙCΑΡ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΩΝ. in numo Aurelii. (Muſ. Caeſ.) ΚΑΙC. ΓΕΡΜ. in numo Commodi. (Theup.) Inſolens eſt ΚΑΙC. ΓΕΡΜΑΝΙΚΑΙΩΝ. in numo Commodi. (Vaill.)

Typi: *Mulier rupi inſidens d. ſpicas, pro pedibus fluvius emergens, Aeſculapius, aut ejus ſerpens, Venus cum Cupidine, Hercules, Victoria, templum.*

Navis cum velis et remis, infra quod animal jacens, quod *bovem* dicit Vail-

Digitized by Google

lantius, (in Domna.) Pellerinius *capram*, (in Valerian. ſen.) Arigonius *inſtar equi jacentis* pinxit. (in numis Severi et Valeriani.) Inſolens certe typus in moneta urbis, et a mari, et a fluvio, in quo velis navigari poſsit; remotioris.

* * *

Mentio ſitus: a Commagene: ΚΑΙ-ΚΑΡ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΩΝ. ΚΟΜ. in numo Aurelii. (Muſ. Caeſ.) ΚΑΙΚ. ΓΕΡΜ. ΚΟΜ. in numo Commodi. (Theup.) A numo M. Aurelii, qui ignotus fuit Harduino, hujus viri ſententia etiam ceteris partibus infirma plane evertitur, qui numos omnes Caeſareae Germaniciae nomine inſcriptos Caeſaream Palaeſtinae derivavit, praetexens, το ΚΟΜ. indicare ΚΟΜΟΔΙΑΝΑ, quoniam, ut putabat, ante Commodum haec inſcriptio non obtinet.

* * *

Epocha, quam ex binis numis deducit Norisius: (Epoch. Syrom. p. 476.) ΚΑΙΚΑΡΕ. ΓΕΡΜΑΝΙΚ. ΕΚΡ. M. Aurelii, cujus numi deſcriptionem ſecum communicaverat Vaillantius, credo ſerius, nam in ejus opere deeſt.

ΚΑΙΚ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΑΙΩΝ. Θ - P. Commodi, quem citat, ex muſeo Dronii. Vaillantius eundem Dronii numum recitat, ſed legit: ΚΑΙΚ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΑΙΩΝ. L. Θ. et ex hac nota annum imperii conficit. Norisius ex prioris numi anno alterum Commodi mancum reſtituit, ΘΜΡ.

Vir hic eruditus initium epochae figit ad annum V. C., quo Caligula Antiocho paternum Commagenes regnum reddidit, quo facto gratus Antiochus urbi intra Commagenen de agnominibus Caligulae nomen *Caeſareae Germaniciae* indidit, quae ab hoc tempore annos ſuos computare coepit. At obſervandum, ab Arigonio memorari Auguſti numum cum Germaniciae inſcriptione. Iſtud ſi verum, fallit Norisius, a Caligula primum urbi nomen inditum adfirmans. Sed typis Arigonianis non omnis eſt fides habenda.

* * *

Notae arithmeticae: A. in numo Aurelii. (Neronis.) item in numo Veri. (Pellerin in epiſtola MS. ad Khellium.) *AE. R.*

SAMOSATA.

Ad Euphratem, regionis caput, et ſedes regum Commagenorum, celeberrimi a ſatyrarum lepore Luciani patria.

Autonomi:

Caput Apollinis. Ϫ ΣΑΜΟΣΑΤΗΝΩ. *Leo gradiens.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Iovis Ϫ ΣΑΜΟΣΕΑΤΩΝ. *Leo gradiens.* AE. II. (Hunter.)

Leo gradiens. Ϫ ΣΑΜΟΣΑΤΩ. ΠΟΛΕΩΣ. *Mulier turrita rupi inſidens d. ramum.* (Pellerin, Theup.)

Pellerinius horum numorum leonem ad Zodiacum refert, [a]) cujus multa in hoc tractu habemus exempla.

* * *

Caput nudum barbatum. Ϫ ΣΑΜΟ.

a) Res. II. p. 179.

Digitized by Google

(*retrograde.*) *Planta in formam loti.* AE. III. (Pellerin.)

Scriptura eſt retrograda, etſi numus remotum aevum non teſtetur. Pellerinius hanc plantam poſt Spanhemium herbam Commagenen putat.

* * *

Aquila ſtans expanſis alis. ☧ ΣAMOΣATΩN. *Figura ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam.* AE. III. (Hunter.)

* * *

Teſte Pellerinio plerique hujus urbis numi rudis ſunt fabricae, quod monendum duxi, ne quis malit huc revocare numos inſcriptos ΣAMO., qui eximii ſunt operis, et quos cum propterea, tum ob alias cauſas Samothraciae tribueram.

AE. KR.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Decium.

Epigraphe: CA. CAM. CAMO. CAMOCATЄΩN. additis variis honorum titulis et privilegiis.

TYXH. CAMO. *Mulier turrita inſidens ſcopulis d. aquilam, in imo fluvius emergens*, Elagabali. (Vaill.)

Hic typus, at non inſcriptio, frequens eſt in hujus urbis numis. Verum inde a Caracalla inferne pro fluvio emergente frequentior Pegaſus volans incerto explicatu.

Caduceus alatus, vel: *ſola epigraphe intra coronam quernam*, Hadriani. (Vaill. Pellerin.)

* * *

Nomen ab imperatore: Φ. ΦA. *Flavia*, a Veſpaſiano. Ratio dabitur infra in epocha. Hoc praenomine plerumque utitur, et inde ab Hadriano.

* * *

Metropolis: MHT. MHTPOΠ. additio ſaepe KOM. frequenter inde ab Hadriano, ad hunc honorem evecta haud dubie a Veſpaſiano. Vide infra in *Epocha.*

* * *

Sacra, aſylum, autonoma. IЄP. ACYA. ATTON. Haec epitheta ſemper conjunguntur, ſed tantum leguntur in numis Antonini, Aurelii, Veri.

* * *

Epocha:

CA. ЄT. NH. *Caduceus alatus*, Hadriani. (Pellerin.) Perperam in ſimili Vaillantius legit: CAYT. L. IA., eumque tribuit nomo Saiti Aegypti. [a])

ΦA. CA. ЄT. NΘ. *Caduceus alatus*, Hadriani. Pellerinius, qui numum hunc dedit, feliciter et vidit, a Vaillantio in numo ſimili male lectum CAЄTΩN, et inique adeo tributum Saettenis Lydiae. [b])

ЄT. B. Hadriani. (Vaill. Pellerin.)

ЄT. q. Aurelii. (Pellerin Mel. II. p. 325.)

ЄT. Aq. Veri. (Theup. Arigoni.)

ЄT. Bq. Veri. (Vaill.)

ЄT. Δq. Veri. (Muſ. Caeſ. Pellerin Mel. II. p. 326.)

Anno V. C. 825. P. X. 72. Cefennius Paetus Syriae praeſes jubente Veſpaſiano invaſit Commagenen, atque inde Antiochum poſtremum regem cum filiis Epiphane et Callinico expulit. [c]) Commagene anno ſequente in provinciam

a) Num. Graec. p. 36. b) Mel. II. p. 70. c) Ioſeph. B. I. L. VII. cap. VII.

Digitized by Google

redacta eſt. Inde factum, ut Samoſatis, quae jam antea regum ſedes fuere, metropoleos jura, ac Flaviae nomen, aliaque privilegia accederent. Teſtibus Chronicis Euſebii et Alexandrino Samoſateni et Commageni coeperunt computare annos ſuos ab anno V. C. 824. P. X. 71. Revera huic principio numi citati non adverſantur, atque etſi Paetus anno demum 825. dicatur invaſiſſe Commagenen, tamen Samoſateni ſumendo annum incompletum pro completo, quod in orientis urbibus perſaepe factum, initium novae ſuae aerae προληπτικως retulere ad autumnum V. C. 824., et in autumno 825. inchoavere ſecundum, in quo calculo video mihi egregie convenire cum Noriſio. a)

Malim igitur accedente binorum chronicorum auctoritate, et non refragantibus numis aerae initium defigere ad autumnum V. C. 824, etſi Vaillantius annum ſequentem maluerit. Harduinus autumnum V. C. 823. praetulit, cui principio adverſatur numus Aurelii citatus ex Pellerinio cum anno ϙ. 90., in quo non dubitem Aurelium dici Auguſtum, quod ſecus monere vir adcuratus non neglexiſſet. Inito calculo ex mente Harduini annus 90. Samoſatenorum incideret in eam aetatem, qua Auguſtus nondum fuit Aurelius.

AE. C.

ZEVGMA.

Ad Euphratem, quo loco is ponte junctus fuit, unde urbi nomen.

Imperatorii:

Ab Antonino usque ad Philippum jun. obſervantur.

Epigraphe: ΖΕΥΓΜΑΤΕΩΝ. *inſcriptum laureae.* Alter adhuc typus: *Templum in vertice montis cum gradibus.* Inde a Caracalla infra montem conſtanter comparet *capricornus.* Obſervandum, in numis urbium Commagenes a tempore Caracallae in imo varia obſervari animalia, in numis Germaniciae, ſeu bos is eſt, ſeu capra, ſeu equus, ut dictum, in numis Samoſatorum Pegaſum, Zeugmatis capricornum.

Notae arithmeticae:
Antonini: A. B. (Vaill. Muſ. Caeſ.) 5. (Arigoni.) H. (Theupoli.)
Aurelii: B.
Veri: B. Γ. Δ.
Commodi. B. (Pellerin.)

AE. C.

a) Epoch. Syr. p. 118.

Digitized by Google

REGES COMMAGENES.

Horum numos primus Haymius majore numero collegit, et Thesauro suo Britannico inseruit. a) At quod maximum ejus fuit meritum, ad eorum calcem subjecit insignes sane animadversiones, quibus doctissimus Masson Anglus horum regum monetam illustravit. Hujus ergo viri ornatissimi ingenio posterorum industriam occupante aliud non restat, quam ut, quae praeclare, sed copiosius dictaverat, contrahamus, insertis per intervalla numis Haymii aetate nondum compertis.

Numos regis *Sami*, quem nonnulli Commagenis regibus accensent, in Armeniae regum moneta produximus.

* * *

Quamdiu Seleucidae Syriae regnum tenuere, iis et Commagene subjecta fuit. Lucullo Tigranem Armeniae et Syriae regem urgente a Dione ad annum V. C. 685. memoratur Commagenes rex

ANTIOCHVS I.

Quem Lucullus victo Tigrane, captisque Tigranocertis in fidem recepit. Appianus hunc Antiochum primum a Pompejo petitum bello, deinde inter amicos receptum et parte Mesopotamiae donatum scribit. b) Is Vaillantio idem creditur cum Antiocho XIII. postremo Syriae rege, sed cujus istud historici fide possit stabiliri, non reperit Massonus. Idem videtur hic fuisse Antiochus Commagenus, qui Pompejo ad Pharsalum auxilia adduxit. c) Serius a M. Antonio Samosatis obsessus mox in fidem receptus est V. C. 718. d) Quid eo deinceps factum, incompertum.

Hujus Antiochi et sequentium duorum hoc nomine Commagenes regum numi incerti, et forte ad hos pertinent aliqui, qui in Antiocho IV. describentur.

MITHRIDATES I.

Inter reges socios M. Antonii in bello Actiaco proditur a Plutarcho. De ejus reliqua fortuna non constat.

Huic Mithridati Massonus numum tribuendum putat, quem nos rectius Mithridati Armeniae regi restituendum conjicimus, ut dictum.

ANTIOCHVS II.

Ejus meminit Dio. e) Octavianus Romam accitum occidi jussit V. C. 725.,

a) Tom. I. p. 113. ed. Vind. b) in Mithr. §. 22. c) Caesar B. C. L. III. c. 4. d) Dio L. XLIX. e) L. LII. §. 43.

Digitized by Google

quod legatum fratris Romam missum ex insidiis interfecit.

Numi ejus certi non habentur.

MITHRIDATES II.

De hoc Dio ad annum V. C. 734., ab Augusto tum orientis res componente Mithridati cuidam Commagenen adhuc puero tributam, quod ejus rex patrem hujus Mithridatis occidisset.

ANTIOCHVS III.

Ejus tantum mortem memorat Tacitus ad annum V. C. 770., nimirum, Antiocho Commagenes rege mortuo Tiberium Commagenen in provinciam redegisse.

De ejus numis nihil certi tenemus.

ANTIOCHVS IV. EPIPHANES MAGNVS.

Antiochi III. filius, regno paterno caruit, quoad Tiberius vixit, quo mortuo ei Caligula Commagenen reddidit adjectis Ciliciae maritimis, [a]) nempe in praemium, quod eum ad mores tyrannicos instituerat, [b]) sed ab eodem iterum exutus regno, iterum restitutus a Claudio. [c]) Armeniae etiam partem addidit Nero, quod se adversum Parthos subsidiis juverat. Eandem quoque operam Romanis in bello adversum Iudaeos locavit, et Vespasiano ad imperium aspiranti praesto fuit, quod esset vetustis opibus ingens, et inservientium regum ditissimus. [d]) Verum quadriennio post accusatus a Paeto Syriae praeside, quod cum Parthis contra Romanos colluderet, regno exuitur V. C. 825., et primum Lacedaemonem, dein Romam transfertur, ubi habitus honorifice reliquam vitam exegit. [e])

De uxore Iotape, et duobus filiis agetur infra.

Numi:

ΒΑΣΙ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. *Caput regis diadematum.* ℞ ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ. *Duplex cornucopiae decussatum.* AE. III. (Mus. Caes. Haym.)

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΕΓΑΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. *Caput diadematum.* ℞ ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ. *Scorpius intra lauream.* AE. II. (Mus. Caes. Haym.)

ΒΑΣΙ. ΜΕΓ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΕΠΙ. in aliis: ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΕΓ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΕΠΙΦΑ. *Caput diadematum.* ℞ ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ. *Capricornus, infra quem ancora, intra lauream.* In aliis: *Scorpius intra lauream.* AE. II. (Haym.)

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΕΓΑΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. *Caput diadematum.* ℞ ΛΑΚΑΝΑΤΩΝ. *Scorpius intra lauream.* AE. II. (Haym.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Caput juvenile diadematum.* ℞ ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. *Vir seminudus stans d. coronam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput regis diadematum. ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΕΤ. ΙΡ. *Bacchus nudus stans d. cantharum, s. thyrsum, pro pedibus pantherisus.* AE. II. (Mus. Caes.)

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. *Caput dia-*

a) Dio L. LIX. §. 8. b) L. c. §. 24. c) Dio L. LX. §. 8. d) Tacit. Hist. L. II. c. 81. e) Ios. Bell. Iud. L. VII. c. 7.

Digitized by Google

dematum. ℞ ΑΥΚΑΟΝΩΝ. *Scorpius intra lauream.* AE. II. (Pellerin.)

De tribus numis prioribus cuinam Antiocho Commageno tribuendi ſint, decidere veretur Maſſonus. Credo, Antiochi IV. eſſe omnes, nam quotquot ejus generis viderim, ſimilis omnes ſunt fabricae. Neque obeſt, variare in his oris lineamenta, nam et in iis, quos certo conſtat, eſſe Antiochi IV., multum variare vultus, fatetur quoque Pellerinius. [a]) Haec ſi ita habent, tenemus, Antiochum IV. et *Magnum*, et *Epiphanem* dictum, quod jam conſtabat ex numo Iotapes, quem infra citabo.

Numos tres ſequentes eſſe hujus Antiochi, quoniam in Cilicia ſe cuſos profitentur, indubitatum, nam ante hunc alteri collatam Ciliciae partem non conſtat. Horum primus inſcribitur ΑΑΚΑΝΑΤΩΝ. Fuit Lacanatis teſte Ptolemaeo pars Ciliciae Tracheae, in qua ſita Irenopolis. Ejus gentis autonomum edidit Pellerinius, quem in moneta Ciliciae recitavi. Qui ſequitur nomine ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, ſignatus eſt in inſula Ciliciae contigua olim dicta Elaeuſa, ſed quam Archelaus ejus tractus rex in Auguſti honorem *Sebaſten* appellavit, ut diximus in hujus inſulae numis.

Numum inſcriptum ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ jam edidit Frölichius, [b]) et recte quidem agnovit ſignatum Alexandriae Ciliciae ad Iſſum ſitae, ſed cum annum inſcriptum legeret ΖΠΡ., huncque annum eſſe Seleucidarum putaret, in ejus antica exhiberi caput Alexandri II. Syri cenſuit. Sed praeterquam quod non ΖΠΡ., ſed ΕΤ. ΙΡ. in eo luculente legitur, certum eſt I., oris lineamenta nullo pacto referre Alexandrum II. ex numis ſatis cognitum, II. Nullo hactenus exemplo conſtat, Ciliciae urbes Seleucidarum epocha in numis ſuis uſas. III. Caput hujus numi prorſus refert Antiochum IV. Commagenum, qualis in numis, quos deſcripſimus, proponitur, ut adeo dubitari non poſsit, ad eum numisma iſtud pertinere. Si non fallit Vaillantius, principium epochae Alexandrinae ducens ab anno V. C. 687., annus ΙΡ. ducetur ab autumno V. C. 796., quo ipſo tempore conſtat Antiochum Ciliciae partem tenuiſſe.

Numus poſtremus per epigraphen ΑΥΚΑΟΝΩΝ docet, quod reticuere hiſtorici, Antiocho praeter Ciliciae maritima Lycaoniam quoque tributam. Iam et pridem antea Romanos victo Ariſtonico filiis Ariarathis dediſſe Ciliciam et Lycaoniam, refert Iuſtinus. [c])

Ad typos quod attinet, ſcorpium aut capricornum plerique ſiſtunt, quos eſſe ex Zodiaco et cauſis aſtrologicis petitos, exempla Antiochiae, Samoſatorum, aliarumque ejus viciniae urbium perſuadent. Sane in Quadripartito, ſeu de judiciis aſtrorum olim Ptolemaeo tributis ſcorpius dicitur praeeſſe Commagenae. [d]) Addita in nonnullis ancora veriſimile facit, Antiochum aut revera a Seleucidis duxiſſe genus, aut iſtud in vulgus credi voluiſſe, niſi forte alia de cauſa proprium fuit Commagenorum ſymbolum.

* * *

Caput juvenile tiara Armeniaca radiata tectum et diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

a) Rois. p. 126. b) Annal. Syr. p. 89. c) L. XXXVII. c. 1. d) L. II.

Digitized by Google

ANTIOXOT. *Leo gradiens.* AE. II. (Pellerin Rois tab. XIV.)

- - - - ANTIOXOT. *Caput simile.* ℞ *Epigraphe extrita. Bos cornupeta.* AE. II. (Muſ. Caeſ. editus in mea Sylloge I. p. 88.)

Priorem jam olim vulgavit Belleyus, cumque in eo videret vultum abludentem ab iis, quos ſiſtunt noti Commagenes numi, et typum praeterea Samoſatenum in leone gradiente, conjecit, numum praeſentem ſignatum apud Samoſata ab Antiocho quopiam regis Sami ſucceſſore, quem regnaſſe in Commagene et Samoſata condidiſſe ſtatuit. [a]) Aliter viſum Pellerinio, neganti, ex vultus ſimilitudine in numis Antiochi IV. certam poſſe conjecturam capi. Atqui conſtat, Antiocho IV. a Nerone datam fuiſſe Armeniae partem, quo factum, ut eadem ratione ejus numi cum capite mitrato ferirentur in urbibus Commagenes, qua numi Tigranis cum ſimili capitis cultu ſignati ſunt per urbes Syriae. [b]) Meam ſi quis ſententiam requirat, ajo, Belleyi doctrinam nimium infirmis conjecturis niti, quod amplius probavi in numis hujus Sami, quem in Armeniam rejeci. Pellerinio illud obeſt, quod caput in his numis magis juvenem refert, quam ut Antiocho IV. commode poſſent tribui, etſi facile dem, in ejus ipſius numis vera ejus lineamenta nimium ſaepe differre. Quid ſi Antiochus hic eſſet unus ex binis ejus filiis, de quibus mox, cui pater ferentibus Romanis interea ceſſerit Armeniam, cujus adeo nomine apud Samoſata et alibi uterque hic numus eſſet ſignatus? Certe filium dictum Antiochum memorat Ioſephus, eumque jam ſpectatae virtutis in bello Titi contra Iudaeos. [c]) Eidem Antiocho tribuo numum alterum muſei Caeſarei haud dubie in quapiam Armeniae urbe cuſum, quod perſuadent et fabrica plane barbara, et typus tauri, ad Armeniae montem Taurum, ut veriſimile puto, adludens ſecundum numos Auguſti, qui ad annum V. C. 734. recenſebuntur. Inſcriptio, quae eſt ſupra taurum, et forte urbis nomen continet, prorſus extrita eſt.

IOTAPE.

Seguinus, [d]) et Frölichius [e]) quatuor hoc nomine illuſtres feminas ex veteribus elicuere. Quintam ſtabiliunt numi Antiochi IV. Commageni uxorem.

Ex his nati *Epiphanes* et *Callinicus*, quorum quoque dabimus numos, et *Iotape* nupta Alexandro ex ſtirpe Herodis, de quo lege copioſius differentem Maſſonum apud Haymium.

Numi:

ΒΑΣΙΛ. ΜΕΓ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΕΠΙ. *Caput regis diadematum.* ℞ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΙΟΤΑΠΗ. ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. *Mulier ſedens d. pateram.* AE. (Vaill. ad Seguin p. 402.) In alio ſimili intra ſellae fulcra legitur ΕΡΟΑ. incertae ſignificationis. (in meis Num. vet. p. 275.)

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΙΟΤΑΠΗ. ΦΙΛΑΔΕΛ.

a) R. L. T. XXVI. p. 355. b) Rois p. 125. c) Bell. Iud. L. V. c. 11. §. 3. d) Num. ſel. p. 72. e) Not. elem. p. 214.

Digitized by Google

ΦΟΣ. *Caput reginae radiatum.* ℞ ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ. *Scorpius intra lauream.* AE. II. (Haym, Muſ. Caeſ.) Perperam Seguinus legit ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ.

Horum prior comprobat, fuiſſe Iotapen uxorem Antiochi cujuspiam dicti *Magni* et *Epiphanis*, quae fuiſſe nomina Antiochi IV. Commageni mox vidimus. Idem hic Antiochus colligitur ex inſcripto ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, nam huic tantum data fuit pars Ciliciae, cui contigua inſula Sebaſte, et citavimus in ejus moneta numum alium ejusdem inſulae nomine inſignem. Numus alter per averſae et inſcriptionem et typum Iotapen fuiſſe Commagenes reginam luculente demonſtrat. Quibus omnibus collatis ruit conjectura Seguini, qui propoſitam in poſteriore hoc numo Iotapen tribuit illi, quam Alexandro Iudaeo fuiſſe nuptam ſupra diximus, quam ſententiam jam refutavit Vaillantius, [a]) et Maſſonus. Advertendum etiam additum nomen ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΣ, ex quo apparet, fuiſſe Iotapen Antiochi et ſororem, et conjugem, qui mos obvius fuit in Aegypti et Cariae regibus, rarior in Syriacis.

EPIPHANES et CALLINICVS.

Patrem Antiochum IV. Caeſenii Paeti, ut diximus, criminationibus exutum regno, et ſeſe ad privatam conditionem redactos non ferentes filii generoſi animi Epiphanes, qui nuper ad Bebriacum pro Othone fortiter dimicans vulnus acceperit, [b]) et Callinicus arma parant, conſertoque praelio dum fortiter pugnant, non quidem inferiores, verum adlato in caſtra nuncio, patrem regno ſponte exceſsiſſe, deſerti a ſuis fuga et ipſi ſibi conſulunt. Epiphanes ad Vologeſem Parthum elapſus, audito, patrem ab imperatore regie haberi, Romam proficiſcitur, ipſo etiam patre, qui interea Lacedaemone ſubſtitit, paullo poſt ſequente. Haec ex Ioſepho. [c]) Reliquum utriusque fatum ignoratur.

Numi:

ΒΑCΙΛΕΩC. ΥΙΟΙ. *Duplex cornucopiae decuſſatum, quorum ſingulis inſertum caput puerile, in medio ancora, ſuperne aſtrum.* ℞ ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ. *in aliis:* ΛΑΚΑΝΑΤΩΝ. *Tiara Armeniaca, in cujus medio ſcorpius, omnia intra lauream.* AE. II. (Pellerin.)

ΒΑCΙΛΕΩC. ΥΙΟΙ. *Vterque filius in equis pacate gradientibus.* ℞ ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ. in aliis: ΛΑΚΑΝΑΤΩΝ. *Capricornus, ſuperne aſtrum, inferne ancora, omnia intra lauream.* AE. II. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

Sine epigraphe. Vterque filius eques. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Caput arietis.* AE. II. (Panel le Bret.)

Numus prior utrumque filium infantem proponit capto typo ex numis Druſi Caeſaris Tiberii F., in quibus hujus gemellos Tiberium, aliumque anonymum eodem modo propoſitos habemus, tum et numis Claudii apud Patrenſes et Alexandrinos ſignatis. Numus alter eos adultiores, et jam in equis, et velut principes juventutis ſiſtit. Tiara Armeniaca indicat ſpem ſucceſsionis in par-

a) l. c. b) Tacit. Hiſt. II, 25. c) Bell. Iud. L. VII, c. 7.

Digitized by Google

tem Armeniae, qua donatum patrem a Nerone diximus. Exornat illam ſcorpius, quia cum Armenia unita fuit Commagene, cujus ſymbolum ſcorpius. Etiam Agrippam Agrippae I. Iudaeae regis F. equo vectum numus fiſtit ſcripto juxta ΤΙΟΥ. ΒΑCΙΛΕΩC. Reliqua horum numorum in moneta patris explicantur.

* * *

In numis patris Antiochi exhibui numos binos inſcriptos ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. capite perquam juvenili, tecto tiara Armeniaca. Ajebam, eos eſſe poſſe filii Antiochi IV., quia revera horum unus Ioſepho vocatur Antiochus, et *Epiphanes* et *Callinicus* reipſa nomina non fuere, ſed cognomina. Denique eorum uni jure competet tiara, quia in eorum numis illa averſae typum conſtituit.

CYRRHESTICA.

BEROEA.

Aequo ab Antiochia et Hierapoli intervallo diſtans, creditur que hodiernum *Aleppo*.

Autonomus.

Caput mulièbre velatum turritum. Ꝟ ΒΕΡΟΙΑ. *intra lauream.* AE. III. (Hunter.)

AE. RRRR.

Imperatorii:

A Trajano usque ad Antoninum.

Epigraphe conſtans: ΒΕΡΟΙΑΙΩΝ. *intra lauream.* In nonnullis Hadriani typus eſt lauri ramus tractus ex numis Antiochenis, de quo numorum genere agetur infra in *Hieropoli*.

Notae arithmeticae:

Trajani: A. B. Γ. Δ. H.

Antonini: A. B.

Iuvat hoc loco in ſimilium numerorum naturam inquirere. Obſervantur hi in numis variarum hujus tractus urbium, ac quidem Doliches, Germaniciae, Zeugmatis Commagenes urbium, Beroeae, Cyrrhi, Hieropolis Cyrrheſticae urbium, Chalcidis Chalcidenes, Seleuciae, Aradi, et reperiuntur fere tantum in numis imperatorum inde a Trajano usque ad Commodum. Fere omnes hactenus antiquarii cenſuere, iis annos imperii indicari, prono judicio, cum eos tot aliarum regionum, urbiumque numis inſcriptos videamus. Eſt tamen, quod ſententiae huic non parum adverſatur. Generatim hi numi numeros offerunt minutiores, quam ut anni imperii haberi poſsint. Poſtremum Tra-

Digitized by Google

jani reperi H, Hadriani Δ, Antonini H, Aurelii Δ, Commodi Γ, cum tamen horum omnium diuturnum, ut conſtat, fuerit imperium, et fere omnes in annum K et ultra jus habeant. Vnicum video in Hieropolis numo, eoque Veri annum Θ, quo is poſteriorem adſecutus non eſt. Quare ſi anni imperii ſunt, quaeri jure poteſt, cur nulli cum annis ſequentibus numi reperiantur, cum tamen numi Alexandrini, Caeſareae Cappadociae, Tyanorum etc: annos poſteriores perinde ac praecedentes offerant? Credibile non eſt, primis tantum imperantium annis in his urbibus fuiſſe ſignatam monetam, deinceps ceſſatum, aut omnes eos, qui poſteriores annos inſcribunt, fuiſſe deperditos, aut nondum ex muſeis promulgatos. Vt nolim plane negare, annos imperii eſſe non poſſe, ſic cuperem, veram adferri rationem, quae propoſita haec dubia expediat.

AE. C.

CYRRHVS.

A qua regioni nomen, inditum a Cyrrheſtis Macedoniae. Vide Weſſelingium. [a])

Regius.

Alexandri I. Syriae regis. (Havm T. I. p. m. 65.) Hujus averſa fiſtit Iovem ſtantem eo modo, ut is exhibetur in numis Antiochenorum apud Daphnen et Callirhoen, de quo copioſius agam in ſequente Hieropoli.

Imperatorii:

A Trajano usque ad Philippos.

Epigraphe ΚΥΡΡΗΣΤΩΝ, ſaepe intra lauream.

ΔΙΟΣ. ΚΑΤΑΙΒΑΤΟΥ. ſaepe ΚΑΤΕΒΑΤΟΥ. *Iuppiter ſedens d. fulmen, ſ. haſtam, pro pedibus aquila, etiam in templo. In numo Caracallae apud Vaillantium ſupra templum eſt aries, nempe ſignum Zodiaci, ut dicetur in numis Antiochiae.* Typus obvius in variorum impp. numis.

Ζεὺς καταβάτης, *Iuppiter deſcendens*, memoratus etiam Orpheo, [b]) et cujus aram ſtetiſſe Olympiae refert Pauſanias. [c]) Eum ſic dixere Athenienſes a dejiciendis fulminibus, vel quod propter amorem mulierum e coelo deſcenderet, ut docet Suidas, [d]) et enarrator Ariſtophanis. [e]) Teſte Apollodoro Athenis juxta Academiam fuit ara Iovis Καταβατοῦ, quem et dixere Μειλίχιον, quod erat cuſtos ſacrarum olearum. [f]) Iovi Καταβατῷ Tarentinos publice ſacrificaſſe, quod flagitioſos quosdam fulmine adfixerat, tradit Athenaeus. [g]) Iovis exemplo Demetrium viribus ſuis ſtolide ferocem ſe dixiſſe Καταβατὸν tradit Plutarchus. [h]) Sed alibi hoc illi nomen inditum ab Athenienſibus narrat, qui locum, ubi primum deſcenderat de curru, conſecraverunt, poſita ara, quam Ἀντίοχου Καταβάτου appellavere, [i]) conſentiente etiam Clemente Alex. [k]) Apud Aeſchylum eſt etiam narra-

a) ad Diod. Sic. L. XVIII. c. 4. b) Hymn. XIV. c) Eliac. p. m. 413. d) in Καταβάτης. e) ad Equit. v. 11. f) Schol. ad Sophocl. Oedip. Col. v. 737. g) L. XII. p. m. 522. h) de Fort. Alex. Orat. II. p. 338. i) in Demetr. cap. 10. k) in Protrept.

Digitized by Google

βατης κεραυνος, [a]) et quod idem significat apud Lycophronem: καταιβατης σκηπτος. [b])

* * *

Epocha notatur in numis regum Syriae imagine insignibus, quae est Seleucidarum.

Notae arithmethicae.

Antonini: A. B.

M. Aurelii: Δ.

L. Veri: A.

Commodi: Γ.

Vide, quae de his in numis proximae Beroeae notavi.

AE. C.

HIEROPOLIS.

A scriptoribus passim dicitur *Hierapolis*, sed *Hieropolin* constanter appellant numi, ut et Stephanus: *tertia Syriae, quae et Hieropolis vocatur per o.* Olim dicta *Bambyce*, Syris *Magog*. Novum nomen accepit a Seleuco teste Aeliano, [c]) inditum certe a religione deae Syriae, de cujus in hac urbe cultu superstitioso, et templo omnibus opibus referto Lucianus libro singulari copiose. Vide et Plutarchum. [d])

Regii et Autonomi.

Caput radiatum Antiochi IV. ℵ ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Iuppiter stans d. coronam protendens, pro pedibus bos turgente gibbo.* AE. III. (Pellerin Rec. II. p. 193.)

Caput Alexandri I. diadematum. ℵ ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Iuppiter stans d. ramum protendens.* AE. III. (Haym. T. I. p. m. 63.)

ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Caput Apollinis laur.* ℵ ΕΤΟΥ. ΖΜΥ. *Lyra, supra quam* A. (Beger Th. Br. T. III. p. 65.)

ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Caput muliebre velatum turritum.* ℵ ΕΥ. ΖΝΥ. *Ara luculenta, juxta* Γ. AE. III. (Pellerin. l. c.)

ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Caput Apollinis laur.* ℵ ΑΟΥ. *Lyra, juxta* A. AE. III. (Pellerin.)

Numi hi tam fabrica, quam typis adeo sunt similes numis Antiochensium, ut Pellerinius, etsi timide suspicaretur, Antiochiae aliquanto tempore Hieropolis nomen adhaesisse. At vero hanc suscipionem, etsi probabili ratione haustam, esse supervacaneam, facile demonstrabo. Si cum numis hic loco I. et II. descriptis conferantur numi Antiochenorum ΠΡΟΣ. ΔΑΦΝΗΙ. et ΠΡΟΣ. ΚΑΛΛΙΡΟΗΙ., videbimus, eos non modo capite regis, verum et typo aversae plane conspirare. Vt ergo fatente ipso Pellerinio hi numi non apud ipsam Antiochiam signati sunt, sed variis ac dissitis locis, ita etiam numi inscripti ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ possunt aliorsum, quam Antiochiam pertinere. Adde, quod Haymius numum numo secundo simillimum dedit, sed inscriptum ΚΥΡΡΗΣΤΩΝ. [e]) Vt ergo hic Cyrrhum sine dubio pertinet, sic et illi Hieropolin.

Reliqui tres autonomi hic citati etsi cum moneta Antiochena mire conspirent, tamen certum est, Antiochiae esse non posse; nam notatur in iis aera Seleucidarum, sed a qua jam sub ipso

a) in Prometh. v. 359. b) v. 382. c) Nat. anim. L. XII. c. 2. d) in Crasso c. 17. e) Tom. I. p. m. 63.

Digitized by Google

Auguſto diſceſſere Antiochemi, deinceps tam in autonomis, quam imperatoriis inſcripta aera Caeſariana.

Quaeri hoc loco jure poteſt, quae cauſa fuerit, cur Hieropolitae tam diligenter typos Antiochenſium imitarentur, quod dubium eo ingraveſcit magis, quod ii uno eodemque tempore duplicis generis videntur habuiſſe monetam, unam propriam ſuam cum imperatorum effigie jam inde a Trajano, ſcripto intra coronam ΘΕΑC. CΥΡΙΑC., ac multo diverſa fabrica, alteram ad exemplar Antiochenum conformatam, nempe autonomos, de quibus nobis hic ſermo, qui, ut inſcripti aerae anni docent, ſignati ſunt ſub Hadriano, et Antonino, in quam quoque aetatem complures ejus generis autonomi Antiochenſes incidunt. Videmus item, Sameſatenſes quoque, et Beroeenſes nonnunquam a ſtabilitis apud ſe typis, fabrica, ipſo adeo numorum volumine penitus diſceſsiſſe, et Antiochenſium caduceum, aut lauri ramum monetae ſuae intuliſſe, et quod obſervandum, omnes hi Syriae urbium typi monetae Antiochenae typos adfectantes incidunt in imperium Hadriani et Antonini. Quae fuerit ejus typorum concordiae ratio, utrum cauſa commercii, quod eruditi in numis Antiochenorum apud Ptolemaidem etc: ſuſpicantur, aut alia quaecunque, diu adhuc, ac forte in perpetuum ignorabimus, ut adhuc forte veram cauſam ignoramus, cur Cretae urbes Athenienſes typos, fabricam, ac totum monetae modum adfectarint.

AE. RRR.

Imperatorii:

Sunt a Trajano usque ad Philippos. ΘΕΑC. CΥΡΙΑC. ΙΕΡΟΠΟ. ΙΕΡΟΠΟ. ΑΕΙΤΩΝ. *intra lauream*, qui typus usque ad Caracallam fere unicus. Inde ab hoc plerumque *dea Syria inſidens leoni*, dicta ab indigenis Atargatis, a Graecis Derceto, ut refert Plinius, et de qua Lucianus libro ſingulari. Sub hujus Atargatis ſimulacro fuiſſe leones docet Macrobius, eamque fuiſſe ſimilis naturae cum magna matre Phrygum. [a]) Sane et Apulejus deae Syriae eundem comitatum, eadem attributa addidit, quae ſcriptores alii, et monumenta Matri magnae addidere [b]) et mox infra [c]) eam Matris deorum ſororem appellat. Sed propius ad hos numos Lucianus leone vectam dixit. Iam Nero deae Syriae cultui animum advertit aliarum religionum usquequaque contemptor, ut ait Suetonius. [d])

ΘΕΟΙ. CΥΡΙΑC. ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sacellum, intra quod ſignum militare, hinc Iuppiter, inde Iuno, ambo cum modio in capite, d. haſtam tenentes, ille ſedens inter 2. tauros, haec inter 2. leones, inferne leo gradiens*, in numo Alexandri Sev. AE. I. (Neumann Num. pop. P. II. p. 74.)

Numus ſane illuſtris. Adſtitutum utrinque nomen praeclare explicat Lucianus. [e]) Narrat, in adyto celebris ejus templi, quod eſt Hieropoli, *poſita eſſe ſimulacra deorum, Iunonis videlicet et Iovis, quem alio nomine appellant; ambos eſſe aureos, et ambos ſedere, ſed Iunonem por-*

a) Sat. L. I. c. 23. b) Metam. L. VIII. c) L. IX. d) in Nerone cap. 56. e) De dea Syria.

Digitized by Google

tari leonibus, Iovem insidere tauris. Signum militare haud dubie ad eam legionem pertinet, cujus pars apud Hieropolin stationem habuerit, et cujus signum fuerit leo subtus gradiens. Haec omnia copiose et erudite exposita vide apud Neumannum, qui eximium istud cimelium et possidet et vulgavit. Pellerinius insigne tetratrachmum edidit, in quo eadem omnino est aversa, nisi quod pro leone inferne conspicitur aquila. Numum hunc plene describam infra in numis Antiochenis capite II., nam etsi argumentum ipsum certe Hieropolin pertinet, sic tamen certum etiam videtur, eum Antiochiae signatum, ut dicetur.

* * *

Notae arithmeticae. Hae in primis duobus supra citatis non comparent, verum hi sub regibus cusi sunt. Comparent autem in tribus sequentibus autonomis, nempe A et Γ, quos per epochae annos constat sub Hadriano et Antonino signatos. In imperatoriis vidi:

Trajani: A. Γ. E. ϛ.
Antonini: A. B. Γ. Є. ϛ. Z.
Aurelii: Γ.
Veri: Γ. Δ. H. Θ.
Commodi: A.
Caracallae: B. (Mus. Caes.)
Vide de his numos Beroeae vicinae. *AE. C.*

CHALCIDENE.

Suos aliquando tetrarchas et reges habuit, numis etiam illustres.

PTOLEMAEVS Mennaei F. TETRARCHA.

Ejus primum meminit Strabo adserens: [a]) Heliopolin et Chalcidem subjectas fuisse Ptolemaeo Mennaei F., ὑπο Πτολεμαίῳ τῳ Μενναιυ. Frequens deinde ejus apud Iosephum mentio. Eum primum gravem fuisse Damascenis vicinum adfirmat, tempus autem definit, quo Lucullus debellato Mithridate in Tigranem Armeniae et Syriae regem arma vertit. [b]) Aliquot post annis a Pompejo M. Syriam ingresso in jus vocatum numeratis M. talentis absolutum. [c]) Mortuum V. C. 714. succedente filio Lysania. [d]) Hujus reliqua vide apud Iosephum.

Cl. Blondius mox citandus jure arguit Norisium, qui ex uno Ptolemaeo binos facit, Ptolemaeum Mennaeum, et hujus filium alterum Ptolemaeum. Addere potuisset Belleyum idem sentientem. [e]) Sane ex Strabone et Iosepho, quorum testimoniis uterque utitur, istud

a) L. XVI. p. m. 1092. b) Ant. XIII. c. 16. §. 3. seq. c) L. XIV. c. 3. §. 2. d) B. I. L. I. c. 13. §. 1. e) B. L. T. XXVIII. p. 552.

Digitized by Google

non evincitur, apud quos nunquam legas Πτολεμαιος ὁ Μεγαιος, ſed ſemper: Πτολεμαιος ὁ Μεγας.

Numi.

Caput barbatum, forte Iovis. Ꝟ ΠΤΟ-ΛΟΜΗ - - ΤΕΤΡΑΡ. L. Δ. *Duo milites haſtati ſtantes.* AE. III. (Muſ. Savorgnan.)

Caput Iovis laur. Ꝟ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ. - - ΑΡΧΗ - *Aquila volans coronam roſtro ſtringens.* AE. fere II. (Muſ. M. Ducis.)

Numum priorem edidit Blondius miſſo Venetiis ectypo; [a]) alterum ipſe olim vulgaveram. [b]) In his Ptolemaeus ſeſe *tetrarcham* appellat, quod principatus nomen obvium fuit in hoc tractu, ut magis patebit ex numis principum Herodiadum. Plinius hujus viciniae tetrarchias XVII. Barbaris nominibus in regna deſcriptas memorat, [c]) quarum principes jam reges, jam reguli, jam alio nomine a ſcriptoribus appellabantur. Ioſepho noſter hic Ptolemaeus dicitur dynaſta Chalcidis, δυναστευων Χαλκιδος. [d]) In numo Savorgnani ΠΤΟΛΟΜΗ. pro ΠΤΟΛΕΜΑΙ. vitioſum eſt, incertum, an culpa monetarii, an pictoris.

AE. RRRR.

HERODES et AGRIPPA II.

Hos Chalcidis reges eorumque numos vide in numis regum Iudaeae.

CHALCIS.

A qua circumſito agro nomen.

Autonomum, in quo caput Neptuni, conjicientis more huc vocavit Pellerinius. Dixi loco ſuo, eum verius Chalcidem Euboeae pertinere ipſo Pellerinio ſerius non invito. [e]) Pleraeque Syriae urbes hactenus memoratae magis inclaruere ſub imperatoribus, atque adeo autonomos raro reperias.

Imperatorii:

Vulgati ab Auguſto usque ad Severum, at certi ſunt pro more vicinarum urbium a Trajano usque ad Commodum. Nam numos Auguſti, Neronis, et nonnullorum aliorum, quos eruditi varii huc retulere, eſſe potius Chalcidis Euboeae, in hujus moneta probare ſum conatus.

Certi ergo a Trajano usque ad Commodum inſcribuntur ΦΛ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. atque haec *ſcriptura intra coronam* more urbium ejus tractus ſolitum typum facit. Eſt tamen etiam in aliquibus *caput mulebre*. In compluribus ſub Trajano, Hadriano, Vero, Commodo eſt *Vir capite radiato ſtans d. oblongum palmae ramum humi inſiſtentem*, (in numo Commodi muſei Chriſtinae eſt tropaeum) *ſ. jaculum cum clypeo.* Ei in numo Trajani additur vox trunca - - - ЄΙΡΟΥ (Vaill.) Hadriani - - ЄΙΡΟΥ. (Arigoni) ut adeo de hac ferri judicium non poſſit.

Notae arithmeticae:
Trajani A. Δ.
Hadriani: B. Δ.
Aurelii: A.
Veri: A.

a) Obſervat. p. 59. b) Num vet. p. 278. c) L. V. §. 19. d) Ant. L. XIV. c. 7 §. 4. e) Additions pag. 74.

Digitized by Google

De his vide dicta in Beroea Cyrrheſticae.

Epocham in nonnullis Chalcidis numis detexit Noriſius. a)

$\overline{K\epsilon}$ in numis Trajani, qui dicitur ΔΑΚ. ΠΑΡ. (ex mus. reg. Gall.)

$\overline{K\epsilon}$ in numo Adriani. (ex mus. reg. Gall. et M. ducis.)

q in numo Commodi. (ex mus. Dron.)

Ex binis numis prioribus initium aerae invicte figitur ad annum V. C. 845. Nam cum annus KE reperiatur cum in numo Trajani, tum Hadriani, neceſse eſt, eos ſignatos eo anno, quo imperium ille finiit, hic occoepit, quod factum menſe Auguſto V. C. 870. Quare annis XXV. hinc retrogradiendo devenimus ad annum V. C. 845.

Frölichius in numo Hadriani reperit annum Δ, eumque epochae ſubjecit, additque, tanto certius eam literam indicare epochae annum, quod Chalcidenſes annos imperii in numis non ſignavere. b) Numus is nunc eſt in Caeſareo, et certe ambiguae lectionis inter Δ et Δ. Notas vero arithmeticas, quas paſsim imperii annos credunt antiquarii, revera a Chalcidenſibus in numis fuiſse ſignatas, vel unum muſeum Caeſareum luculente probat, et vidimus in tabella praecedente.

Cauſam conſtitutae epochae putat Noriſius, quod hoc anno Chalcidene deſinente regum dominio, quos huic tractui praefuiſse usque ad Veſpaſianum ſaltem prodidere ſcriptores, Romanae ditioni Domitiano imperante acceſserit, ex quo urbs *Flaviae* cognomen adoptavit.

AE. C.

PALMYRENE.

AMPHIPOLIS.

Numos inſcriptos ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ eſse Amphipolis Macedoniae, non Palmyrenes, ut magni nominis antiquariis viſum, dictum in illius numis.

PALMYRA.

Vrbs regionis princeps, et regibus ſuis, ac Zenobia, et quae hodieque reſtant, veteris magnificentiae argumentis nobilitata.

Autonomus.

Caput adverſum radiatum barbatum cum modio inter duo capita muliebria radiata, quorum illud, quod ad dexteram eſt, modium inſuper habet. ΧΠΑΛΜΥΡΑ. *Vic-*

a) Epoch. Syrom. p. 270. b) IV. Tent. p. 186.

Digitized by Google

toria d. bilancem tenens ſuper columella. AE. III. (Pellerin.)

Pellerinius averſae typum allegoricum putat, tanquam Palmyrae in poteſtate fuiſset aequilibrare res Romani, ac Parthici imperii. Facile damus, tantum virium fuiſse Palmyrenis, ſed nonniſi Gallieni et ſequentium impp. aetate. At cum numus multo remotius aevum manifeſto indicet, quo, praepotentibus Romanorum rebus, tantum fiduciae Palmyrenis ineſse non potuit, ut auderent ſe utriusque imperii arbitros ferre, alius haud dubie hujus typi explicatus eſt inquirendus, quem non dubitem a zodiaci libra petendum, qui pluribus Syriae et Meſopotamiae urbibus typos dictavit.

Capita radiata certum Solis indicium faciunt, cujus celebre templum apud Palmyram ſtetiſse teſtatur Vopiſcus. Quod vero plura ſunt, credo, iis proponi Adad et Atargatin, ſeu Solem, et Terram, quos effictos capite radiato, et per hunc tractum eximie cultos prolixe docet Macrobius, [a]) niſi malis Aglibolum, et Malachbelum deos Palmyrenos, quorum et effigies et nomina videas in marmore apud Sponium, [b]) aut ſimile quid placuit Palmyrenis in Solis cultu, quod de Edeſſenis narrat Iulianus, [c]) in eorum urbe, quae ab aeterno Soli ſacra fuit, Monimum et Azizum Solis contubernales conſtitutos, quorum ille eſſet Mercurius, hic Mars.

* * *

Numos binos aeneos Palmyrenis, ut viſum, literis inſcriptos ex muſeo Hunteriano edidit, et explicare tentavit eruditus Godofredus Woide Anglus. [d]) Sitne inſcriptio vere Palmyrena, adfirmare vereor. Iſtud certum, ejus explicationem ejusdem eſſe naturae cum ea, qua eruditos varios in explicandis numis Phoeniciis uſos dicemus.

AE. RRRR.

Principes Palmyrae.

Horum numos quaere in moneta Auguſtorum, et Aegypti.

SELEVCIS et PIERIA.

Fratres populi.

Nimirum ΑΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΩΝ. *autonomis* inſcriptum.

Caput Iovis laur. ℞ ΑΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΩΝ. ΔΞΡ. *Fulmen, omnia intra lauream.* AE. III. (Haym T. I. p. m. 64.)

Alius typis Apollinis et tripodis. AE. III. (Hunter tab. 48.)

a) Saturn. L. I. c. 23. b) Miſcell. p. 1. c) Orat. in Solem. d) Archaeologia Vol. VI. p. 130.

Digitized by Google

Alius, ſed cum anno ΕΞΡ. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Alius typo Iovis Antiocheni ſedentis. AE. III. (Hunter tab. 48.)

Caput Dianae. ℞ *Eadem epigraphe.* ΕΞΡ. *Tripus, omnia intra lauream.* (Mus. Caes. Haym. l. c.)

Alius, ſed cum anno ΕΠΡ. *Mulier ſtans d. coronam, ſ. cornucopiae.* AE. III. (Mus. Caes.)

Sunt adhuc alii his fere ſimiles, ſed nullo epochae anno inſignes, apud Haymium et Pellerinium.

Horum epigraphen numorum eleganter explicat Strabo, [a]) fuiſſe nimirum Seleucidem dictam Tetrapolin ob quatuor prae ceteris illuſtres urbes, *Antiochiam, Seleuciam, Apameam, Laodiceam*, ἁιπερ και ελεγοντο ἀλληλων ΑΔΕΛΦΑΙ διᾳ την ὁμονοιαν, Σελευκε τε Νικατορος κτισμα, *quae inter ſe propter concordiam SORORES dicebantur, aedificatae quippe a Seleuco Nicatore*, nimirum Antiochia ex patris, Seleucia ex ſuo, Apamea ex uxoris, Laodicea ex matris nomine. Iſtud iisdem fere verbis perſequitur Euſtathius. [a]) Eruditam hanc explicationem primus invexit Maſſonus, et majorum iniqua de his numis judicia correxit. [b]) Ejusdem rationis eſt numus ΠΛΩΤΙΝΟΠΟΛΙC. ΔΟΜΗΝΟΠΟΛΙC. ΑΔΕΛΦΑΙ., quem vide in moneta Plotinopolis Thraciae. Alia exempla urbium ſororum habes apud Spanhemium. [c])

Epocha in his numis eſt Seleucidarum ab anno V. C. 442.

AE. R.

ANTIOCHIA.

Condita Antiochia a Seleuco I. Nicatore, indita appellatione ex nomine patris Antiochi, ut viſum Iuſtino [d]) Straboni [e]) et Libanio. [f]) Tamen Iulianus imp. inditum nomen ab Antiocho filio adſerit, [g]) in qua opinione fuit etiam Malala, etſi Pauſaniam citet idem cum prioribus ſentientem, addita cauſa aeque inepta ac falſa, neminem conditorem ſuum ex nomine mortui appellaſſe. [h])

Cum plures eſſent Antiochiae, haec noſtra dicta eſt vel Antiochia Syriae, vel ἐπι Δαφνῃ, Latinis *Antiochia Epidaphne*, quod vicina fuit ſilvae dictae *Daphne*, de qua infra, vel ad *Orontem* fluvium, vel *Antiochia magna*, propter nominis celebritatem. Sedes primum regum Syriae, deinde Romanorum praeſidum, omnium orientis urbium facile princeps evaſit, magni ea nominis in hiſtoria cum ſacra, tum profana.

Cum opibus monetariis prae omnibus aliis urbibus abundet, eaeque multiplicis ſint generis, ac modi, neceſſe viſum, in plura eas capita diſpeſcere, quorum I. continebit numos epocha notatos. II. Numos imperatorios argenteos ſine annis epochae. III. Numos imperatorios aeneos inſcripto S. C. IV. Numos Antiochiae coloniae. V. Numos Antiochiae inferioris aevi. VI. Numos Antiochenorum extra Antiochiam ſignatos.

Regum Syriae numis, quod hactenus conſtet, Antiochiae nomen inſcri-

a) ad Dionyſ. v. 918. b) Haym. l. c. c) T. II. p. 617. d) L. XV. c. 4. e) L. XVI. p. m. 1087. f) in Antiochico T. II. p. 349. g) in Miſopog. p. 347. h) Chronogr. L. VIII. p. m. 86.

Digitized by Google

ptum non exſtat. Frölichius in annalibus regum Syriae binos numos propoſuit, qui eſſe regii, et Antiochiae nomine notati videri poſsint, ſed horum prior, in quo legitur: ANTIOXEΩN. ΔHMHTPIOT. typo Pegaſi, [a]) eſt Antiochiae Cariae, in altero, qui notatur: ANTIOXEΩN. ΔHMHTPIOT. [b]) eſt vitium typothetae, cum pro ANTIOXEΩN legendum ſit BAΣIΛEΩΣ. Majorem partem numorum regis Tigranis eſſe in hac urbe ſignatam, etſi Antiochiae nomen abſit, patet ex typo Antiocheno mulieris rupi inſidentis.

CAPVT I.

Numi Antiochiae epocha notati.

Antiochenos variis per intervalla epochis uſos cum numi, tum hiſtorici comprobant, et quidem I. *aera Seleucidarum* ab anno V. C. 442, quam ſtatuunt numi. II. *aera autonomiae*, quae et *Pompejana* dici poteſt. Pompejus V. C. 690. victo Tigrane Syriam ingreſſus multis ejus ac Phoeniciae urbibus ἀυτονομιαν impertiit. Eodem tunc beneficio adfectam Antiochiam probat Noriſius ex Porphyrio, quae haec de Pompejo: ὁ δε λαβων παρ Αντιοχεων χρηματα - - - ΑΥΤΟΝΟΜΟΝ την πολιν ἐιασε, *is vero accepta ab Antiochenis pecunia urbem SVIS LEGIBVS VTI permiſit.* Inde ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ titulo ſaepe in numis uſa eſt. Adhibitos nonnunquam a ſcriptoribus annos ab autonomia ductos probat Noriſius ex Evagrio, terrae motum, qui imperante Trajano urbem evertit, ab hac ſupputante. [c]) Vtrum numis quoque inſcripta fuerit, incertum, ut dicetur. III. *Aera Caeſariana* ob Pompejum a Caeſare ad Pharſalum devictum. De ejus inductae tempore ac cauſa vide copioſe et erudite diſputantem Noriſium, [d]) et quae infra ad aeram Caeſarianam notabuntur. Ductam fuiſſe ab autumno V. C. 705, probabitur ex numis. IV. *Aera Actiaca*, ſeu *aera Victoriae* ducta ab autumno V. C. 723. ob victum ab Octaviano ad Actium Antonium. Eam numi quoque ſtabiliunt.

Qua ratione variis his in moneta epochis uſi fuerint Antiocheni, docebunt numi ſequentes mixtis una autonomis et imperatoriis.

§. I. *Aera Seleucidarum.*

Caput Iovis. ℵ ANTIOXEΩN. THΣ. MHTPOΠOΛEΩΣ. *Iuppiter ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam, per aream varia ſigilla, et anni:* AKΣ. ΓKΣ. ΔKΣ. EKΣ. ϛKΣ. ZKΣ. HKΣ. AΛΣ. ΓΛΣ. EΛΣ. ϛΛΣ. ZΛΣ. AE. II. (Muſ. Caeſ. Hunter. Theupoli, Seſtini.)

Caput muliebre velatum turritum. ℵ ANTIOXEΩN. THΣ. MHTPOΠOΛEΩΣ. *Tripus, in area litterae ſolitariae, et anni:* EKΣ. ZKΣ. AΛΣ. MΣ. ΓMΣ. AE. II. (Hunter, Seſtini.)

Caput Iovis. ℵ ANTIOXEΩN. THΣ. MHTPOΠOΛEΩΣ. THΣ. IEPAΣ. KAI. ΑΣΥΛOΥ. *Iuppiter ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam, et annus* BΘΣ. AE. II. (Pellerin, Hunter.)

Fuere, qui negarent, inſcriptam nu-

a) pag. 63. b) pag. 69. c) Epoch. Syromac. p. m. 135. d) L. c. Diſſert. III. c. IV. & V.

Digitized by Google

mis Antiochenis aeram Seleucidarum, quos inter Bimardus. a) Ergo numi hic descripti alteri erunt epochae adcommodandi. Statuatur ergo proxime sequens Pompejana vel autonomiae ab anno V. C. 690, addatur huic annus ϛΛΣ., erit numi hujus annus natalis V. C. 925 P. X. 172. qui respondet medio circiter M. Aurelii imperio. Enim vero exstant numi Antiochiae circum eadem haec tempora signati, sed hi, ut videbimus, aliis sunt typis, tum et fabricam habent et literarum formam aevo suo propriam. Et sane nullum habeo exemplum figmatis imperante Aurelio adhuc forma Σ exarati. Multo ergo magis reluctabuntur anni MΣ. et BOΣ, quorum ille in extrema Aurelii, hic in extrema Severi tempora incideret. Ex quo consequitur, omnes, quos hoc loco descripsi, numos multo minus patientes fore aerae Caesarianae vel Actiacae, quae serius coepere, et unam adeo aeram Seleucidarum admittere.

In id genus numis annus primus est AKΣ., qui ad Seleucidarum aeram exactus respondet anno V. C. 662. Videntur Antiocheni in fatali illo regum indigenarum dissensu jus sibi feriundae monetae extorsisse. Sequuntur deinde anni exiguo inter nonnullos hiatu usque ad annum MΣ. qui in hac continua serie postremus cadit in annum V. C. 681. Postea Antiocheni plerosque numos cum capite regis Tigranis signaverint, qui tum Syriam tenuit, et cujus numi revera typum Antiochiae obvium, nempe genium urbis Oronti adsidentem, exhibent. Sed inde amplus hujus aerae hiatus usque ad annum BOΣ., qui ducitur ab autumno V. C. 713. A. X. 41. Nimirum interea Antiocheni induxere aeram Pompejanam et Caesarianam, illam ab anno V. C. 690, hanc ab anno 705. At cur iterum ad aeram Seleucidarum paullo post reditum? Credo, prudenter istud scitum Antiochenis, ne partibus offensionis causam praeberent. Enimvero orto V. C. 711. inter IIIviros, Brutumque ac Cassium bello, et occupata mox a Cassio Syria periculosum visum, per aerae Caesarianae usum addictos se Caesari profiteri; periculosum etiam aeram Pompejanam respicere incerto belli exitu; at carebat invidia, redire ad veterem et domesticam Seleucidarum aeram. Est hic in moneta Antiochiae postremus hujus aere annus, et refellit praeterea Norisium adserentem, Antiochenos, cum aeras Romanas induxere, veterem Seleucidarum antiquasse. b)

Typi in his: *Iuppiter Nicephorus*, et *Apollini sacer tripus*. Vtriusque numinis magna et explorata apud Antiochenos religio. Vetustissimus Iovis cultus fuit is, quem teste Libanio invexere Argivi, qui huc ad inquirendam Io appulsi desperato successu urbem condidere *Iones* nomine, erecto ibi Iovis seu Nemei seu Nomii templo. c) Iam etiam Alexander M. eodem loco, quo deinde Antiochia surrexit, aram Iovi Bottiaeo, sic dicto a Macedoniae regione Bottiaea, in qua sita Pella ejus regis natalis, erexit, et ibidem postea monente per prodigium Iove Seleucus

a) ad Iobert. T. II. p. 222. b) Ep. Syrom. Diss. III. c. 3. in fine. c) in Antiochico T. II. p. 241.

Digitized by Google

Antiochiam fundavit, et in ea templum Iovi Bottiaeo dedicavit, ut perhibent Libanius in Antiochico et Malala chronographus. Tenet dextera Victoriolam; nempe eodem modo fingitur etiam in argenteis Antiochi IV., quem haud dubie fuisse ipsius hujus signi architectum, in ejus regis moneta probavimus. Iovem hunc Antiochenum dextera protendisse Victoriam, constat ex Iustino, cum refert, [a]) Alexandrum Zebinam *inopem pecuniae, cum stipendia militibus deessent, templo Iovis solidum ex auro Victoriae signum tolli jussisse, facetis jocis sacrilegium circumscribentem, nam Victoriam commodatam sibi ab Iove esse dicebat.* Addit, cum interjectis diebus ipsum Iovis aureum simulacrum infiniti ponderis evelli jussisset, a concurrente multitudine fuisse in fugam versum. Et tum quidem exitium vitavit deus altus cubitos XV., at serius ab Antiocho Cyziceno pecuniae quoque indigo ad furnum adactus est suffecto Iove vilioris materiae. [b]) Iovis etiam Philii apud Pergamum quoque culti, magnos fuisse Antiochiae honores, ex Iuliano comprobat Norisius. [c])

Sed et Apollinis in hac urbe cultus eximius, jam conditori Seleuco venerandi, cujus mater Laodice sibi visa est per quietem ex concubitu Apollinis concepisse, quique propterea, cum Antiochiam condidit, campos urbi vicinos Apollini dicavit, ut refert Iustinus, [d]) de quibus, dictis *Daphne*, ut et de cultu Apollinis, aliquoties infra redibit mentio. Pleraque haec jam commemoravit Norisius.

Metropolis in his numis dicitur Antiochia, mero tum honoris vocabulo, sed cum quo sub imperatoribus aliquam in alias urbes conjunctam fuisse jurisdictionem patebit ex iis, quae dicemus capite II. Quo tempore hic titulus collatus sit, nondum comperi. Iosephus eam jam tum, cum de rebus a Seleuco conditore gestis agit, metropolin appellat, [e]) sed videtur locutus προληπτικως. Ex sententia Libanii hunc illi honorem largiti sunt Romani, sed citati hoc loco numi docent, jam fuisse metropolin, antequam in horum leges iviſſet. Lege de hoc argumento etiam Spanhemium. [f]) Hoc elogio plus reliquis, quae adsciverat, in numis gloriatur, retento etiam in iis, quos inde a Caracalla coloniae nomine percusit. In similibus numis saltem certae fidei additum ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ titulum nondum reperi. At enim hic collatus serius, anno, ut dixi, V. C. 690. Ajebam, in numis certae fidei, nam novi, Frölichium in annalibus ex Spanhemio et Harduino recitare numos: ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. ΖΣ. in alio: ΓΚΣ. [g]) verum constat etiam, eruditos hos IIviros alienis saepe oculis usos. Sane in nullo idoneo catalogo reperi hactenus numos, in quo titulus ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ conjunctus esset cum aera Seleucidarum.

Sacra et asylum. Sic dicta haud du-

a) L. XXXIX. c. 2. b) Clem. Alex. in protr. c) Diss. III. c. 7. sub init. d) L. XV. c. 4. (e Ant. Iud. L. XII. c. 3. f) T. I. p. 584. g) pag. 103. 111.

Digitized by Google

bie Antiochia ob religionem vicini ſacrique luci Daphnes, nam teſte Strabone in hujus medio fuit ἄσυλον τεμενος, και νεως Απολλωνος και Αρτεμιδος, *delubrum aſylo gaudens, et templum Apollinis et Dianae.* [a]) Noriſius aliquot recitat exempla hominum, qui adverſum inſidias ſalutem ſibi in hoc Daphnes aſylo quaeſivere. [b])

§. II. *Aera incerta.*

Caput Iovis. ☧ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. *Iuppiter ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam, in area anni:* Γ. ΙΓ. ΔΙ. ΖΙ. ΙΘ. ΔΚ. Ν. ΘΠ. AE. II. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

Caput Iovis ☧ *Eadem epigraphe. Mulier ſtans d. ancoram, ſ. cornucopiae, annus* Γ. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Iovis. ☧ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. vel ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Iuppiter ſedens, ut ſupra, anni:* Η. ΙΔ. Κ. ΘΚ. AE. II. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

Caput Iovis. ☧ *Eadem epigraphe. Tripus, hinc et inde cornucopiae, anni:* ΒΙ. ΕΚ. ΖΚ. ΑΝ. (Muſ. Caeſ. Hunter, Seſtini.)

Caput muliebre velatum turritum. ☧ *Eadem epigraphe. Duae ſpicae medio papavere et duobus botris, annus:* ΑΙ. In aliis: *Tripus, anni:* ΑΚ. ΕΚ. ΖΚ. AE. III. (Muſ. Caeſ. Hunter, Seſtini.)

Caput Iovis. ☧ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. *Iuppiter, ut ſupra, annus* Γ. AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput Iovis. ☧ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Iuppiter ſedens, ut ſupra, anni:* Γ. Δ. AE. II. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

Habes in his numis annorum numeros admodum minutos, quae ipſa cauſa eſt, cur ad Seleucidarum aeram exigi non poſsint, quae multo ſerius numis inſcribi coepit. Sane primum regum Syriae numum reperit Frölichius notatum anno hujus aerae ΡΙΒ. Sunt ergo aerae cujuspiam Romanae, ſeu Pompejanae, ſeu Caeſarianae, ſeu Actiacae, at cujus harum, definiri nequit. Iſtud certum ex ipſa typorum concordia, eos proxime ſucceſsiſſe iis, quos Seleucidarum aera notatos ſupra recitavi.

Hi numi Antiochiam noſtram *metropolin, ſacram, aſylum, autonomam* eloquuntur, et omnia haec elogia numus poſtremus ſolus collegit, et ſic etiam Malala in edicto Iulii Caeſaris, quod proponit [c]) ἐν Αντιοχεια τῃ μητροπολει, ἱερᾳ και ἀσυλῳ και ἀυτονομῳ κ. τ. λ. De titulis *metropolis, ſacrae, aſyli* ſupra egimus. Reſtat titulus

ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *legibus ſuis utentis*, quod jus conceſſum urbi a Pompejo diximus initio hujus capitis. Hic titulus in ſolis his, quos recitavi, numis reperitur, deinceps omittitur, credo, quod elogio metropolis ſatis ſeſe prae aliis orientis urbibus ornatam putaverit, nam et titulis *ſacrae et aſyli* deinceps abſtinuit. Hoc vocabulum in numis Antiochiae nunquam concurrere cum epocha Seleucidarum, paullo ſupra monuimus.

a) L. XVI. p. m. 1089. b) Diſſ. III. c. 3. ſub fin. c) L. IX. ſub init.

Digitized by Google

Ratio typorum aut ex praecedentibus eſt cognita, aut eorum explicatio nemini non parabilis.

§. III. *Aera Actiaca.*

Hac aera uſos Antiochenos, numi ſequentes invicte comprobant.

ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Auguſti laureatum.* Ꝛ ΕΤΟΥΣ. ϛΚ. *vel* ZK. *vel* HK. *vel* ΘK. ΝΙΚΗΣ. ΥΠΑ. IB. *Mulier velata ac turrita rupi inſidens d. palmae ramum, infra fluvius emergens, in area monogramma* ΤΑΧ. *vel* ΧΑΤ. AR. I. (Muſ. Cael. Pellerin. Morelli.)

Alius, ſed cum anno ΘK. *et* ΥΠΑ. ΙΓ. AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 175. Pembrock Part. III. tab. 40.)

Alius, ſed cum anno Λ *et* ΥΠΑ. ΙΓ. AR. I. (Seſtini Lett. IV. p. 10.)

ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Auguſti laureatum* Ꝛ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. *Idem typus, in area conjuncti anni* ϛΛ. ΔΝ. *et monogramma* ΧΑΤ. AR. I. (Baldini ad Vaill. Theupoli, Pellerin Mel. I. p. 173.)

In praeſtantiſsimos hos numos commentati ſunt viri eruditi varia fortuna. Vnus Pellerinius paucis, nitide, ac vere. Expouendum primo, quod numi hi verum continent, deinde et aliorum lapſus, ne fraudi ſint, commemorabimus.

Numi primae, ſecundae, tertiae ſedis epocham Actiacam exhibent, eamque indubitatam, nam anni inſcripti palam dicuntur ΕΤΕΑ. ΝΙΚΗΣ. *anni Victoriae*, nempe ad Actium ineunte Septembri V. C. 723. ab Octaviano relatae. Adduntur conſulatus Auguſti expreſsi litteris ΥΠΑ. ſed monogrammate nexis, et quidem conſulatus IB. ſeu XII. jungitur cum annis ϛK. ZK. HK. ΘK., conſulatus IΓ. ſeu XIII. cum anno ΘK. Λ. Vere haec ad hiſtoriam et chronologiam, ut patet ex hoc diagrammate:

Anni aerae Actiacae.

Anni urb. cond.	*Auguſtus Coſ.*		*a Kal. Ian.*		*ab autumno.*	
748.	IA.	XI.	EK.	25.	ϛK.	26.
749.	IB.	XII.	ϛK.	26.	ZK.	27.
750.	IB.	XII.	ZK.	27.	HK.	28.
751.	IB.	XII.	HK.	28.	ΘK.	29.
752.	IΓ.	XIII.	ΘK.	29.	Λ.	30.

Digitized by Google

In his prioris loci numis nomen urbis Antiochiae non indicatur, esse tamen Antiochiae, certum est primum ex typo, qui exhibet genium muliebrem Antiochiae insidentem rupi, prae cuius pedibus emergit fluvius Orontes, quem typum alias quoque in certis Antiochiae numis videbimus, deinde quod praecipuum est, ex numo sequente cetera simili, et qui praeterea nomen ANTIOXEΩN. addit. Eximius hic numus eo etiam praestat, quod raro in numis exemplo duplicis epochae annos ϛΛ. et ΔN. 36. et 54. offerat. Iam vero utriusque anni fontes indagandi. Inter annos 36 et 54. intervallum est annorum 18. Hi ergo anni ad epochas pertinent, quae totidem inter se annis distant. Ex cognitis Antiochiae epochis habemus Caesarianam et Actiacam hac indole praeditas, quarum illa ducitur ab autumno V. C. 705, haec ab autumno V. C. 723, manifesto annorum 18 intervallo. Ergo certum est, annum auctiorem ΔN. esse vetustioris Caesarianae, minutiorem ϛΛ recentioris Actiacae. Vterque numerus conspirat in annum V. C. 758, a cujus autumno usque ad autumnum anni sequentis hic numus cusus. Istud etiam praeclare docet eximium hoc cimelium, aeram Actiacam Antiochenis revera ab anno V. C. 723 ductam, nam si ab anno sequente duceretur, non concurreret ad annum V. C. 758. cum anno ΔN aerae Caesarianae, cujus exordium ad autumnum V. C. 705. invicte figitur, ut infra dicetur.

Monogramma his numis inscriptum varie explicatum. Liberalissimus Baldinus tria illo designari docuit, primum ANT*iochiam*, secundum ΑΥΤ*onomiam*, tertium ΑΥΓ*ustam*, quasi hoc nomen inditum fuisset urbi. [a]) Habile igitur istud monogramma instar Protei omnes formas accipit, cum perinde legi patiatur ANT. et ΑΥΤ. et ΑΥΓ. Modi primus ac tertius absurdi sane sunt. In significatione ΑΥΤ*onomiae* plerique acquievere, atque ipse etiam Pellerinius, [b]) quod in hoc tanto magis mirum, cum ipse numum Philippi Syriae regis Antiochiae signatum produxerit eodem monogrammate notatum, [c]) cum tamen constet, Antiochiam a Pompejo M. demum autonomiam abstuliſſe. Magnanus creditum istud ΑΥΤ. conjunxit cum anno ΔN., et explicavit: *anno autonomiae seu Caesariano quinquagesimo quarto.* [d]) Verum aera Caesariana nunquam dicta fuit aera autonomiae. At neque persuadere mihi possum, litteras ΑΥΓ. illo monogrammate contineri; quod enim viris eruditis ΑΥ videtur, manifestum est ΑΧ., quod eadem forma occurrit in obviis Achaeorum argenteis. Praestat, in indagando monogrammatum sensu minus esse curiosum.

At commemoranda etiam admissa in recitandis his numis peccata, quae in his tanto sunt minus dissimulanda, quod illustria sunt tetradrachma, et male descripta historiam et chronologiam, quod et factum, impediunt.

Edidit Morellius numum similem inscriptum ΕΤΟΥΣ. ϛΚ. ΝΙΚΗΣ. ΤΠΑ.

a) ad Vaill. T. II. p. 36. b) Mel. I. p. 176. c) Rois tab. XIII. d) Probl. de anno Chr. p. 363.

Digitized by Google

IB. eamque epigraphen ſecundum leges a me mox citatas praeclare explicat. [a]) At idem infra in emendandis pag. 257. pro ETOTΣ. ϛK. legi jubet ETOTΣ. KE. Iſtud aperte falſum. Etenim labente apud Antiochenos anno Actiaco KE. ſeu 25. Auguſtus nondum fuit conſul XII., ut patet ex inſerto ſupra diagrammate.

Eodem loco narrat Morellius, reperiſſe ſe id genus unum, qui Auguſti conſulatum XIV. prodit, ſcripto adeo ΤΠΑ. IΔ. Hoc ſi certum et exploratum, non erat leviter et velut in transcurſu commemorandum. Probi faſti obitos ab Auguſto conſulatus non noverunt plures XIII. Vnus index praefixus Dionis libro LV. conſulatum Auguſti XIV. obtrudit, ſed quam licentiam adcurate et ſevere caſtigat Noriſius. [b])

Alium idem promulgavit inſcriptum ETOTΣ. ΘK. NIKHΣ. ΤΠΑ. IE. [c]) Quoniam Auguſtus conſul XV. nunquam proceſsit, Havercampus commentator το IE. non ad conſulatum Auguſti, ſed novam aliquam epocham ab Antiochenis inductam revocavit. [d]) Neceſſe non eſt, ejus ratiocinio multum immorari, cum certum ſit, pro IE. legendum vel IB. vel IΓ.

Idem Havercampus [e]) et Mazzolenus [f]) argentei tetradrachmi meminere editi primum ab Aenea Vico, reſtituti a Bellorio, et quod epigraphen praefert: ANTIOXEΩN, NEΩK. ϛA. ATT. ΔN. Hoc praeconio deceptus uterque vir eruditus quam abſurda coactus fuerit comminiſci, ex commentariis patet. Nemo non videt, eſſe hunc numum eundem cum illis, quos quarto loco adduxi. Inique etiam inferitur το NEΩK. quo *neocoratus* indicatur, quem nullus certus Antiochenorum numus praefert.

§. *IV.*

ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΑΡΧΙΕΡΕΙ. *Caput Auguſti laur.* ℣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ. ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ. *additis annis:* EK. ϛK. ZK. HK. ΘK. A. AΛ. *omnia intra coronam.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Magnan probl. nat. Chr. tab. VI. Morelli, Harduin.)

Hujus epigraphes et typi verum ſenſum primus reperit Noriſius. [g]) *Nimirum* Antiocheni audito, Auguſtum V. C. 742 vacuum Lepidi morte pontificatum maximum ſuſcepiſſe, ut ſuam teſtarentur laetitiam, auream illi coronam dedicaverunt. De id genus muneribus, quae jam auro, jam corona aurea conſtabant, ac propterea *aurum coronarium* dicebantur, et imperatoribus a provinciis, ſi quid feliciter iis ceſsit, offerri conſuevere, hic agere non inſtituo, cum ſuper hoc argumento copioſe diſputem ad ſimiles numos Antonini Pii anno V. C. 892 cuſos. Ergo ſi utriusque partis epigraphen conjungas, habes facilem ejus ſenſum: ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΑΡΧΙΕΡΕΙ. ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ. ϛεφανον ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ. ἀνεθηκαν. *Caeſari Auguſto pontifici maximo ob ſuſceptum pontificatum max.* coronam *Antiocheni* dedicaverunt. Addere ϛεφανον *coronam* neceſſe non fuit, cum

a) Specim. p. 49. b) Cenot. Piſ. diſſ. II. c. 13. c) Theſ. impp. in Aug. tab. XIII. n. 16. d) impp. Morell. T. I. p. 264. e) l. c. f) de trib. pot. p. 87. g) Ep. Syrom. diſſ. III. c. 7.

Digitized by Google

ea ipsa typum faciat. Ex numis hoc typo insignibus annum primum habemus EK. qui ductus ab exordio 723 incipit in autumno 747. Insignis pretii fuisse hoc munus patet, quod eam largitionem per plures annos praedicaverunt. Ejusdem argumenti est numus, sed cum capite Tiberii, in cujus aversa est: ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ. ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ. A. teste Harduino. [a])

§. V.

Caput Iovis. Ϫ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΠΙ. ΟΥΑΡΟΥ. *Mulier velata ac turrita rupi insidens d. palmae ramum, infra fluvius emergens, anni* EK. ϛK. ZK. AE. III. (Mus. Caes.)

Deinceps hominum Romanorum Syriae praesidum nomina frequenter in moneta Antiochena videbimus. Eorum catalogum ab anno V. C. 707. usque 822. jam olim edidit Norisius additis eruditis commentariis. [b])

In his numis habemus Varum, dictum plene *P. Quinctilium Varum.* Processit Consul V. C. 741. In Syriae praefectura datus successor Sentio Saturnino. [c]). De eo Vellejus: [d]) *Varus Quinctilius illustri magis quam nobili ortus familia, vir ingenio mitis, moribus quietus - - - pecuniae vero quam non contemptor, Syria, cui praefuerat, declaravit, quam pauper divitem ingressus dives pauperem reliquit.* Ejus aliquoties meminit Iosephus. Legionibus Germanicis praefectus, dum incautius agit, ab Arminio cum tribus legionibus caeditur V. C. 763.

Varo Syriae praeside natum Christum, indubitatum est; nam extremo regnantis Herodis M. tempore, et mox eo mortuo fuisse eum Hierosolymis, testantur Iosephus et Tacitus, qui posterior refert etiam, post mortem Herodis nihil exspectato Caesare Simonem quendam regium nomen invasisse, sed a Quinctilio Varo obtinente Syriam punitum. [e])

Numi praesentes offerunt annos EK. ϛK. ZK. ducendos certe ab aera Actiaca. Coepit annus EK. in autumno V. C. 747. et annus postremus ZK. in autumno 749. exiturus in autumno 750. Praeclare igitur in tempore conspirant hi numi cum iis, quae historici a Varo in Iudaea gesta memorant paullo ante, ac mox post Herodis M. mortem, quae accidit in vere V. C. 750, quae omnia secundum hos Vari numos paucis ac nitide exponit Vaillantius. [f]) Ex quo apparet, nondum fuisse hos numos cognitos Norisio, cum scripserat, Varum Syriae rectorem impositum V. C. 750, et paucis adeo mensibus ante obitum Herodis. [g]) Sed et ducibus iisdem numis, quaa scripserat, serius retractavit. [h]) Quousque se porrexerit Vari in Syria praetura, neque numi, neque historici meminere.

§. VI.

Caput Iovis. Ϫ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΠΙ. ΣΑΤΟΡΝΙΝΟΥ. ΟΥΟΛΟ. *Mulier velata ac turrita rupi insidens d. palmae ra-*

a) Opp. sel. p. 21. b) Cenot. Pis. diss. II. c. 16. c) Ios. ant Iud. L. XVII. c. 5. §. 2. d) L. II. c. 117. e) Hist. L. V. c. 9. f) Bell. lettr. T. II. p. 495. g) Cenot Pis. diss. II. c. 16. §. 11. h) Ep. Syrom. diss. III. p. 213.

Digitized by Google

mum, infra fluvius emergens, annus EA. AE. II. (Pellerin, Hunter, Vaill. in fam. Volusia.)

C. Sentium Saturninum Syriae praesidem ex Iosepho habemus, cui deinde successit Varus, ut in praecedentibus diximus. Sed ad hunc Saturninum hi numi pertinere non possunt propter inscriptum annum EA. 35, qui ductus ab anno 723 incipit in autumno V. C. 757. Alius igitur inquirendus Saturninus, qui tempori, quod numus praescribit, conveniat. Est inter Varum et Quirinium praesidum Syriae hiatus, quem eruditorum conatus nondum explevere. *Quare*, inquit Norisius,[a]) *alius inter utrumque praeses Syriae ponendus est, quem Iosephus non nominavit, ac nobis nusquam ex aliis scriptoribus indicatur.* Hunc definiunt numi praesentes, nempe Saturninum, addito ad tollendum ambiguum, ne gentis Sentiae, ut alter, putaretur, ΟΥΟΛΟ., quod est pro ΟΥΟΛΟΥΣΙΟΥ. Plures fuere prima imperatorum aetate Volusii cognomento Saturnini, quos vide in Glandorpio. L. Volusium Saturninum bis memorat Plinius. [b]) Quem numus indicat, videtur esse is L. Volusius, quem Tacitus refert V. C. 773 mortuum, qui veteris familiae consulatum primus intulit, subinde censor, et opum, quibus domus illa immensum viguit, primus accumulator. [c]) Idem L. Volusius Saturninus legitur etiam in numo Achullae Byzacenes.

§. VII.

Caput Iovis. Ϫ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. *Aries saliens et astrum respiciens, annus* BM. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Iovis. Ϫ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΠΙ. ΣΙΛΑΝΟΥ. *Aries saliens et astrum respiciens, anni* BM. ΓM. ΔM. AE. III. (Morelli in fam. Iunia.)

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Tiberii nudum* Ϫ Α. ΕΠΙ. ΣΙΛΑΝΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *anni:* ΓM. ΔM. EM. ZM. *omnia intra coronam.* AE. II. (Morelli impp. in Tiber. et in fam. Iunia.)

Eadem adversa. Ϫ Γ. ΕΠΙ. ΣΙΛΑΝΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *vel* ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. *annus* ZM. *omnia intra coronam.* AE. II. (Vaill. num. Graec. p. 8. 9. Noris ep. Syrom.)

Annos his inscriptos numis ducendos ab aera Actiaca V. C. 723., dubitari nequit, nam ducti a Caesariana V. C. 705. non inciderent in tempora, quibus aut Silanus Syriae, aut Tiberius imperio praefuere. Sed enim neque omnes hi anni possunt cum aera Actiaca componi, et quidem ΓM. et ΔM., qui teste Morellio reperiuntur in numis Tiberii jam ΣΕΒΑΣΤΟΥ. titulo praediti. Annus ΔM. deductus a principio anni V. C. 723 coepit mense Septembri 766, et exivit eodem mense 767, sed toto adhuc illo anno Antiocheno demptis paucis diebus superfuit adhuc Augustus, mortuus denique XIX. Augusti V. C. 767. Qua ergo ratione la-

a) Cenot. Pis. diss. II. c. 16. §. 11. b) L. VII. §. 12. et 49. c) Ann. III. 30.

Digitized by Google

bente hoc anno Antiochiae ſignari potuere numi nomine Tiberii jam Auguſti? Si calculo huic repugnat annus ΔM., multo magis repugnabit annus ΓM. Havercampus in utrumque hunc Morellii numum commentatus difficultatem intactam reliquit, credo, quia nodus non erat vindice dignus. At eum ſic expedire tentat Magnanus. [a]) *Tiberius*, inquit, *in nonnullis Auguſtus appellatur etiam ante ipſius Octaviani Auguſti mortem, ob ſcilicet aequalem omnino poteſtatem, quam a ſenatu poſtulante patre ejus teſte Vellejo in Syria omnibusque provinciis obtinuerat anno Romano 765.* Haec cum ſcripſerat vir eruditus, an ſatis videtur expendiſſe naturam tituli Auguſtei, ac praecipue qua is fuit vivente adhuc Auguſto? Nolo lectorem refutanda hac ſententia longius morari, cum magis videatur veriſimile, utrumque numum Morellianum eſſe mendacem. Enimvero antequam explicare numum ordiar, quem certae antiquitatis ſcientiae manifeſte video repugnare, primas meas partes puto, de numi antiquitate, et vera ejus lectione eſſe ſecurum, atque iſtud confidenter monere lectorem, ne irreverenter videar ac velut per luſum graviſsima vetuſtatis dogmata velle evertere. Quas, ut ajebam, primas meas partes puto, eas multis fuiſſe poſtremas, nimio certum, quibus gravius ſaepe piaculum viſum, Goltzii aut Mediobarbi fidem et adcurationem in dubium vocare, quam omnem veterem hiſtoriam et chronologiam tot undique monumentis confirmatam loco movere. Quae non monſtra parturivit vel unus Mazzolenus vir eruditus ſane ac perſpicax, ſed hoc uno forte culpandus, quod in nullo numo, quem alieni catalogi obtulere, aut νοθειαν, aut occultum vitium eſt ſuſpicatus? At numi, de quibus agimus, capti ſunt ex operibus Morellii, viri ſi quis alius, adcurati ac fide digni. Novi praeſtantis viri merita, ſed numos, quos ediderat, omnes eſſe rite promulgatos qui volet adſerere, illi ego juſtum eorum, ac praecipue Graecorum, numerum poſſem repraeſentare, in quibus deſcribendis graviter offenderat. Quod ſi quis vicinum exemplum deſiderat, is quaeſo poſtremum Silani numum in eadem Tiberii tabula inſpiciat, qui praeclarum nobis, ſi ſuperis placet, epochae annum ΞM. offert. Et vero promulgandis epochae annis tanto pronius peccatum, quod, ſeu Γ legas, ſeu E, iſtud inſcriptionis ſenſum non turbat, atque error tum primum deprehenditur, cum calculus ſubducitur. Multa etiam in iconismis deprehendi errata, ſed quae non Morellio, ſed chalcographo imputes, quae ſane omnia abſterſurus erat vir inſignis, ſi per fortunam magis propitiam, ac deinde etiam valetudinem licuiſſet edere commentarios, quos in collectos a ſe numos paraverat. Haec cum maxime apud animum reputarem, e re viſum, cauſae arbitrium Gothae Saxoniae permittere, in cujus locuplete muſeo, olim Schwarzburgico, ſervari numum Silani cum anno ΓM. adpoſitus a Morellio leo monet. Conſultus a me amiciſsimus et mea laude major Schlaegerus reſcripſit: numum ΓM. non modo non exiſtere in

a) Probl. de ann. Chr. p. 125.

Digitized by Google

Muſeo Gothano, ſed ſecundum veteres ejus catalogos in illo ne quidem exſtitiſſe unquam; qui ibi exſtat, praeferre annum EM. jam alias ſatis cognitum. Me igitur judice ex catalogo numorum Tiberii expungentur ii, qui cum titulo ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. conjungunt annos ΓM. ΔM. et primus, quem in ſyllabum recipiemus, erit annus EM. incipiens in Septembri V. C. 767, quo ipſo tempore Tiberius et imperium adiit, et ΣΕΒΑΣΤΟΥ titulum ſuſcepit. Et vero peccatum a Morellio tanto certius licet ſuſpicari, quod utrumque numum cum praetenſis his annis in nullo alio catalogo reperire licuit, commemoratis ſolum annis EM. ZM.

Iudicium meum eximie confirmatur litteris A et Γ, quae in Tiberii numis inſcriptioni partis averſae praefiguntur. Noriſius cum videret, litteram A ſociari cum anno EM., qui fuit Tiberii primus, et litteram Γ cum anno ZM., qui fuit Tiberii tertius, adfirmare non dubitavit, A et Γ notare annos imperii, [a]) et poterat iſtud adfirmare, cum numi, in quibus A ſociatur cum annis ΓM. et ΔM., usque ad praeconem Morellium omnibus eſſent ignoti. At enim iſtud profecto miramur, qua ratione Havercampus et hos potuerit Morellii numos, et una ſententiam Noriſii de annis imperii adprobare, cum tamen numi hi, ſi veri ſunt, Noriſii ſyſtema prorſus evertant. [b]) Iſtud etiam miratus Mazzolenus, bonumque et ambidexterum Havercampum compellans, *rem*, inquit, *omnibus eruditis gratam feciſſet, ſi explicaſſet, quomodo primus annus Tiberii cum annis 43. 44. 45. Antiochenſium componi potuerit.* [c]) Ergo cum Morellii numos veraces agnoverint Mazzolenus, et ſerius Magnanus, [d]) non poterant ſententiae Noriſii non adverſari. At facile cum Noriſio convenit mihi, qui numos Morellii, litteram A cum annis ΓM. et ΔM. ſociantes in cenſum non recipio, atque etiam cum Vaillantio idem ſentiente, [e]) quam noſtram ſententiam juvat etiam primum, quod in autonomis, quos deſcripſi, Silani numis nulla adhuc littera additur, at cum ventum eſt ad annum EM., qui fuit primus Tiberii, adſtituitur A, et aequo deinde, intervallo jungitur Γ cum ZM., deinde ac quidem praecipue, quod in Neronis numis anni imperii cum annis epochae indubitate junguntur, ut videbimus infra § XIII. Denique cum littera Γ tam in numo Antiochiae, quam Seleuciae jungatur cum anno ZM., apparet, elementum illud indicare aliquid, quod ad utramque urbem aeque pertinuit, quale ſane eſt imperium Tiberii.

ΕΠΙ. ΣΙΛΑΝΟΥ. in plerisque his numis ſcriptum. Ex qua gente fuerit hic Syriae rector Silanus, diſſident eruditi. Glandorpius, Morellius, Vaillantius eum genti Iuniae inſeruerunt, obviis nimirum in hac Silanis. Melius Pighius. [f]) et Noriſius [g]) genti Caeciliae. Nam fuit V. C. 760. conſul Q. Caecilius Metellus Creticus Silanus, quadriennio poſt regendae Syriae admotus, eumque ipſum *Creticum Silanum* conſtanter appellat Tacitus. Docente

a) ep. Syrom. diſſ. III. c. 7. b) comment. in ſam. Morell. p. 225. c) de trib. pot. p. 85. d) probl. de nat. Chr. p. 127. e) num. Graec. p. 8. f) Annal. ad ann. 764. g) Cenot. Piſ. diſſ. II. c. 16. §. 18.

Digitized by Google

numo BM. in Syria jam fuit inter autumnum 764. et autumnum 765. Numi poſtremum annum habent ZM., qui coepit in autumno V. C. 769. exiturus in autumno 770. Revera ad annum V. C. 770. refert Tacitus, [a]) Tiberium, quando Germanicum orienti praefecerat, *demoviſſe Syria Creticum Silanum per adfinitatem connexum Germanico, quia Silani filia Neroni, vetuſtiſſimo liberorum ejus, pacta erat, praefecitque Cn. Piſonem etc.* Adeo plerumque belle numi veteres, ſed probi et rite lecti cum veterum teſtimoniis conſpirant. Idem hic Silanus memoratur etiam in numis coloniae Beryti Phoenices, ſcripto: PERM. SILANI.

Ratio arietis ſalientis dabitur infra §. XVII.

§. *VIII. Aera Caeſariana.*

Poſtpoſui aeram Caeſarianam Actiacae etſi ordine priorem, quod ante tempus, in quo nunc ſumus, raro in numis Antiochenis uſurpata, ſaltem quod certo conſtet, deinceps ſola Antiochiae monetam occupat. Dixi, quod certo conſtet, raro uſurpatam; nam ad eam forte exigendi numeri, quos ſupra §. II. in numis aerae incertae recenſui. Hactenus habuimus certam aeram Caeſarianam in anno ΔN. ſed conjuncto cum anno Actiacae 5Δ in numo, quem §. III. citavi, ex quo patet, eam etiam tum valuiſſe, cum maxime Acticae fuit uſus, ſed praevaluiſſe Actiacam imperante Auguſto, quod inſignem ejus ad Actium victoriam teſtabatur, et adhuc inter initia Tiberii, ut mox ex numis Silani vidimus. Sed patet etiam ex numis, Caeſarianam imperante Tiberio ſic Antiochiae ſtabilitam, ut Actiacam ex moneta extruderet, et deinceps ipſa ſola vigeret, et quotiescunque a ſcriptoribus inferioris aevi aerae Antiochenae fit mentio, ſola haec aera Caeſariana intelligeretur. Diximus, coepiſſe V. C. 705, quod et probabitur ex numis. Sed varia martyrum acta vi chronologicorum characterum exigunt pro aerae initio annum V. C. 706. Qua ratione haec conciliari poſsint, vide in Memoriis Paris. inſcript. Tom. XXX. p. 231.

§. IX.

ΤΙΒΕΡΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Tiberii laur.* Χ ΕΠΙ. ΦΛΑΚΚΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *annus* ΒΠ. *intra coronam* AE. II. (Morelli fam. Pompon. Mus. Caes. Noris ep. Syrom. p. 141.)

Annus ΒΠ. ductus ab aera Actiaca V. C. 723. reſponderet anno V. C. 804, qui Tiberii imperium et vitam annis XIV. excedit. Ducendus ergo ab Epocha Caeſariana V. C. 705. et ex hac lege ſignatus numus ab autumno V. C. 786.

Pomponius Flaccus Syriae praeſes ſaepe a Ioſepho, Suetonio, Tacito citatur. Suetonius: [b]) *quorum alteri* (Flacco) *Syriam continuo dedit.* Factum iſtud colligit Noriſius V. C. 775. [c]) Mortuum in Syria in magiſtratu tradit Ta-

a) Ann. II. c. 43. b) in Tib. c. 42. c) Cenot. Piſ. diſſ. II. c. 16. §. 13.

Digitized by Google

citus, [a]) et quidem V. C. 786. in cujus autumno coepit annus BΠ. numo inſcriptus, ut diximus. Neceſſe ergo eſt, Flaccum paullo poſt coeptum hunc annum mortuum, quia Tacitus in anni ejus geſtis refert: *exin Flacco Pomponio Syriae propraetore defuncto recitantur Caeſaris litterae etc.* ſed et Tacitus iſtud memorat in rebus extremo ejus anni geſtis. Iſtud ergo praeclarus hic numus docet, non poſſe initium epochae Caeſarianae differri in annum V. C. 706., nam tum annus numi BΠ. ducendus foret ab autumno V. C. 787. Flaccojam anno praecedente Iuliano e vivis erepto. Sed epochae Caeſarianae initium multo adhuc luculentius comprobabitur ex numis Muciani ſub Galba et Othone Syriae praefidis.

§. X.

IMP. TI. CLAVDIVS. AVG. GER. *Caput Claudii laur.* Ϫ ΕΠΙ. ΠΕΤΡΟΝΙΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *annus* q, *intra coronam.* AE. II. (Noris ep. Syrom. p. 152. Morelli in fam. Petron.)

Annus q. nempe 90. coepit in autumno V. C. 794. P. Petronium in Syriam legatum miſſum a Caligula, teſtem habemus Ioſephum, et quidem judice Noriſio V. C. 792. [b]) Duravit in ipſum Claudii imperium teſte praeter hunc numum etiam Ioſepho, qui recitat litteras ad Dorienſes datas, quae incipiunt: *P. Petronius legatus Tiberii Claudii Caeſaris.* Vide de Petronio plura apud Noriſium. [c])

§. XI.

IMP. TI. CLAVDIVS AVG. GER. *Caput Claudii laur.* Ϫ ΕΠΙ. ΚΑΣΣΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΤ. Δq. *in alio*: ΕΤ. sq. *intra coronam.* AE. II. (Morelli in fam. Caſſ. Noris.)

Anni Δq. et sq. 94. et 96. ducendi ab autumno V. C. 798. et 800. Caſſius Longinus juris ſcientia inclytus, qui in Syriae regimine Vibio Marſo ſucceſſit. Veterum de eo teſtimonia collecta vide apud Noriſium. (Cenot. Piſ. diſſ. II. c. 16. §. 13. et ep. Syrom. diſſ. III. c. 4.)

§. XII.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *Caput muliebre velatum turritum.* Ϫ ΕΠΙ. ΚΟΥΑΔΡΑΤΟΥ. *Aries ſaliens lunulam et aſtrum reſpicit, infra:* ΕΤ. ΔΡ. — ΕΤ. ΕΡ. — ΕΤ. ϛΡ. — ΕΤ. ΖΡ. — ΕΤ. ΗΡ. AE. III. (Mus. Caeſ. Harduin, Hunter.)

Ex his annus primus ΔΡ. ducitur ab autumno V. C. 808. poſtremus ΗΡ. ab autumno 812. qui omnes ſunt Neronis. Fuit tamen C. Vmmidius Quadratus jam a Claudio in Syriam miſſus, nam eum Syriae praefidem jam laudat Tacitus ad annum V. C. 804. [d]) Eundem anno ſequente ſeditionem in Iudaea compoſuiſſe refert. [e]) Idem ſerius: [f]) *Corbulo in Syriam abſceſſit morte Vmmidii legati vacuam, ac ſibi permiſſam*, quod factum V. C. 813. Vera et omnia hujus praefidis nomina fuere: *C. Vmmidius Durmius Quadratus*, ut ex antiquo marmo-

a) Ann. VI. c. 27. b) Cenot. Piſ. diſſ. II. c. 16. §. 13. c) l. c. d) Ann. XII. c. 45. e) l. c. c. 54. f) Ann. XIV. c. 26.

Digitized by Google

re praeclare eruit Norisius, cum in MSS. legeretur *Vinidius*, *Numidius* et aliter. a)

§. XIII.

Sequuntur insignia tetradrachma Neronis, quae juvat adcuratius describere.

NEPΩN. - - ΣEB. *Caput Neronis laur.* ℵ ΑΓΡΙΠΠΙΝΗΣ. ΣΕΒΑΣΤΗΣ. *Caput Agrippinae junioris, anni:* $\frac{\Gamma}{EP}$ AR. I. (Morelli impp. in Nerone tab. V. n. 6. Haym. th. Br. T. II. tab. 29.)

NEPΩN. KAICAP. CEBACTOC. *Caput laur.* ℵ *Aquila alis expansis fulmini insistit, in area palmae ramus, anni:* $\frac{E}{HP}$ (Noris ep. Syrom. p. 489.) $\frac{5}{HP}$ (Pellerin Mel. I. p. 178. Morelli l. c.) $\frac{Z}{\Theta P}$ (Musc. Caes.) ETOTΣ. AIP. Θ. (Musc. Caes.) ETOTΣ. AIP. I. (Cat. d'Ennery.) ETOTΣ BIP. I. (Musc. Caes.) ETOTΣ. ΔIP. (Pellerin l. c.) ETOTΣ. EIP. ΓI. (Morelli. l. c.) ETOTΣ. ⊄IP. (Pellerin l. c.) HIP. (Catal. d'Ennery.) sed pro quo verius legendum ΔIP. quoniam chronologiae repugnat.

Numi hi cum annis certis aerae Caesarianae conjungunt annos imperantis Neronis. Coepit hic regnare die XIII. Octobris V. C. 807, quo tempore inde ab initio Septembris currebat annus Antiochenus ΓP., qui adeo componitur cum anno Neronis A, et quod consequitur, annus Antiochenus EP. cum anno Neronis Γ, et sic deinceps. Annus Antiochenus HP. compositus cum binis annis E et 5, ut mox vidimus, legem nostram non turbat, sed stabilit. Nam inde ab ineunte Septembri V. C. 812. quo coepit Antiochiae annus HP., fuit Nero adhuc in anno V, seu E. usque ad diem XIII. sequentis Octobris, quo coepit ejus annus VI, seu 5. Igitur per illud intervallum cujus est numus HP. E. et deinceps HP. 5. Idem sentiendum de anno AIP. compositio cum annis Θ et I.

Ex his suapte fluit explicatio numi primi, qui Neronem filium cum matre Agrippina conjungit, nimirum littera Γ annum Neronis III. et litteris EP annum aerae Antiochenae CV indicantibus. Male ergo Haymius, dum ex conjunctis inique tribus his litteris syllabam ΓEP. conficit, iis indicari Agrippinam GERmanici filiam adserit. Minus ignoscimus Havercampo, qui, cum ex vulgatis a Morellio similibus Neronis numis verum eruere facile posset, ipse quoque, sed aliter peccavit. Placuit enim luculentum Γ in L mutare, et legere L. EP. *anno* 105, b) derivata nempe in monetarium negligentiae culpa, quae sua fuit.

§. XIV.

IMP. CAESAR. NERO. CLAV. *Caput laur.* ℵ EIH. KEΣTIOT. ANTIO.

a) Ep. Syrom. diss. III. c. 4. b) Ad Morelli impp. T. II. p. 76.

Digitized by Google

ΧΕΩΝ. ΕΤ. ΔΙΡ. *intra coronam.* AE. II. (Morelli in fam. Ceſtia) In alio: ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΚΕCΤΙΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕ. ΕΤΟ. ΕΙΡ. *intra coronam.* AE. II. (Pembrock P. III. tab. 87.)

Annus ΔΙΡ. ducitur ab autumno V. C. 818. Refert Tacitus, [a]) Neronem V. C. 816. ademptam Corbuloni Syriam alteri tradidiſſe, ſed quem libri ſcripti varie enunciant, *Cinſio*, *Cicio*, etc. ſed legendum *Ceſtio* docet non modo numus praeſens, ſed et Ioſephus, qui circa idem tempus ſaepius *Ceſtium Gallum* Syriae legatum memorat. Vide de hoc plura apud Noriſium. [b])

§. XV.

IMP. CAES. AVG. SER. GALBA. *Caput laur.* Ϫ ΕΠΙ. ΜΟΥΚΙΑΝΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΤ. ΖΙΡ. *intra coronam.* AE. II. (Morelli in fam. Licin.)

IMP. M. OTHO. CAE. AVG. *Caput Othonis.* Ϫ ΕΠΙ. ΜΟΥΚΙΑΝΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΤ. ΖΙΡ. *intra coronam.* AE. I. (Theupoli T. II. p. 849.)

Annus ΖΙΡ. ducitur ab autumno V. C. 821, quo labente anno Antiocheno et Galba et Otho caeſi. Iam Noriſius collato numo praecedente Galbae, et altero Pomponii Flacci, quem §. IX. ſtitimus, praeclare evicit, aeram Caeſarianam coepiſſe in Autumno V. C. 705. Quod praeſtitere numi duo, praeſtat ſolus numus Othonis. Nam cum Otho adiverit imperium XV. Ianuarii V. C. 822., caeſusque ſit poſt tres menſes, neceſſe eſt, annum Antiochenum ΖΙΡ., qui eſt in numo Othonis, ducendum ab autumno praecedente V. C. 821., a quo ſi auferamus annos completos 116., erimus in autumno V. C. 705. P. Licinii Muciani, qui in Syriae regimine Ceſtio Gallo ſucceſſit, et Veſpaſiano princeps auctor exſtitit imperium Vitellio extorquendi, frequens mentio apud Tacitum, aliosque.

§. XVI.

- - - - IMP. PON. - - - *Caput Titi laureatum* Ϫ ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΤ. ΕΚΡ. *intra coronam*, AE. (Spanheim T. II. p. 329. Pembrock Part. III. tab. 87.)

Perperam is, qui muſeum Pembrockianum edidit, caput anticae eſſe Domitiani ſanxit, in quo errore ſerius fuit etiam Belleyus. [c]) V. C. 829., quo anno hic numus cuſus, Domitianus nondum imperatoris titulo inſignis fuit, ſed imperator jam fuit Titus inde ab anno V. C. 824. Trajanus hujus numi pater eſt ejus Trajani, qui ſubinde Auguſtus dictus eſt, quem propraetore rexiſſe Syriam, quod ſcriptoribus omnibus indictum, ex illuſtri hoc cimelio diſcimus. Sed de Trajano patre, quem mortuum Auguſti filii pietas in ſuperos retulit, et monetae honore adfecit, agam latius in numis Trajani Romanis.

§. XVII.

Autonomi reliqui aera Caeſariana inſignes.

Citatus mox Titi numus poſtremus eſt imperatorius epochae anno notatus.

a) Ann. XV. c. 25. b) Cenot. Piſ. diſſ II. c. 16. §. 13. c) Mem. B. L. Tom. XXX. p. 271.

Digitized by Google

At deinceps adhuc copioſos habemus autonomos aerae Caeſarianae annis inſignes, quos nunc ordine enumerabo, non magna chronologiae perturbatione, nam vetuſtiſſimi, quos dabimus, non multis ante Veſpaſianum annis ſignati ſunt, quo imperante cuſus eſt, quem dixi, Titi numus.

Caput muliebre laureatum ☧ ANTIOXEΩN. *Lauri ramus, annus* ΔP. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput muliebre laureatum ☧ ANTIOXE. *Lyra*, ET. HP. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

ANTIOXEΩN. *Caput muliebre velatum turritum* ☧ *Ara luculenta*, ET. HP. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput muliebre laureatum ☧ ANTIOXE. *Lyra*. ET. ΔIP. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

ANTIOXEΩN. *Caput muliebre velatum turritum* ☧ *Ara luculenta*, ET. ΔIP. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput muliebre laureatum ☧ ANTIOXE, *Lauri ramus*; ET. EIP. ET. ZIP. AE. III. (Hunter.)

ANTIOXEΩN. *Caput Iovis* ☧ *Mulier ſedens d. calculum in adſtitutum vas mittit*, ET. EIP. HIP. AE. III. (Muſ. Caeſ. Theupoli.)

ANTIOXEΩN. *Caput juvenile laur.* ☧ *Caduceus*, ET. EIP, *in area* A. *vel* Γ. AE. III. (Pellerin.)

ANTIOXEΩN. *Caput muliebre velatum turritum* ☧ *Ara luculenta*, ET. EKP. ϛKP. ZKP. AE. III. (Muſ. Caeſ. Beger)

ANTIOXEΩN. MHTPOΠ. *Caput juvenile laur.* ☧ *Lauri ramus*, ETOTC. ZOP. *in area* B. *vel* Γ. AE. III. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

ANTIOXEΩN. MHTPO. *Caput muliebre* ☧ *Lyra*, ETO. ZOP. *ſuperne* A. B. Γ. AE. III. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

ANTIOXEΩN. MHTPOΠOΛEΩΣ. *Caput muliebre velatum turritum* ☧ *Aries ſaliens et aſtrum cum luna reſpiciens*, ET. ZOP. *per aream* A. B. Γ. AE. III. (ibid)

ANTIOXEΩN. THC. MHTPOΠOΛEΩC. *Caput Iovis* ☧ *Mulier ſedens d. calculum in adſtitutum vas mittit*, ET. ZOP. *in area* B. AE. III. (Hunter.)

ANTIOXEΩN. THC. MHTPOΠOΛEΩC. *Caput muliebre velatum turritum* ☧ *Ara luculenta*, ET. ZOP, *in area* B. AE. III. (Hunter.)

ANTIOXEΩN. T. MH. *Caput juvenile laureatum* ☧ *Caduceus* ET. qP. *in area* Θ. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

ANTIOXEΩN. - - - *Caput muliebre velat. turrit.* ☧ *Aries ſaliens et aſtrum lunamque reſpiciens*, ET. ΔqP. EqP. *in area* Γ. AE. III. (Pellerin Hunter.)

ANTIOXEΩN. THC. MHTPOΠOΛEΩC. *Caput muliebre velat. turritum* ☧ *Ara luculenta*, ETO. ΔqP. EqP. *in area* B. AE. III. (Hunter.)

ANTIOXEΩN. - - - *Caput juvenile laur.* ☧ *Lyra*, ETOTC. ΔqP. *ſuperne* A. AE. IV. (Muſ. Caeſ.)

ANTIOXEΩN. MHTPOΠOΛЄΩC. *Caput juvenile laur.* ☧ *Lauri ramus*, ETOTC. ΔqP. ЄqP. *area* Θ. AE. III. (Hunter.)

ANTIOXEΩN. - - - - *Cap. mul. velat. turr.* ☧ *Aries ſaliens et lunam aſtrumque reſpiciens*, ЄTOTC. ZC. *in area ramus lauri*, *vel* ET. ZC. *in area* A. AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

ANTIOXEΩN. MHTPOΠOΛ. *Caput juvenile laur.* ☧ *Lauri ramus*, ETOTC. BIC. *in area* BA. (AE. III. Hunter.)

ANTIOXEΩN. *Caput Apollinis laur.*

Digitized by Google

℣ *Caduceus.* ЄTOTC. ϛKC. AE. III. (Seſtini.)

Ex autonomis hic deſcriptis numus primus ΔP. cadit in annum V. C. 808. qui fuit ſecundus Neronis, poſtremus ϛKC. in annum V. C. 930., qui fuit decimus ſeptimus M. Aurelii. Fuere, qui adpoſitas litteras ſolitarias A. B. Γ. Θ. alterius cujuspiam eſſe epochae annos putaverunt, ſed fuiſſe vanam conjecturam, ipſe hic catalogus luculente comprobat, in quo videmus, easdem litteras diverſis annis adplicari. Similes etiam litteras habemus in numis Caeſareae Germaniciae, Zeugmatis, Beroeae, Cyrrhi, Hieropolis, Chalcidis, Emiſae, aliarumque ejus tractus urbium, item ab A usque ad Θ, rarius ultra, nondum explorato, quod hactenus norimus, earum ſenſu. In aliquibus tamen eas notare annos imperii, vidimus ſupra in numis Silani, et Neronis. Similes litteras ſeorſim poſitas habent etiam numi Antiochiae noſtrae, quos capite II. et III. dabimus.

Ad typos quod attinet, ii, quos exhibent partes anticae, commemorari amplius non merentur. De averſis pauca.

Lyra, lauri ramus. Haec ex Apollinis penu cognita. De ejus dei apud Antiochiam cultu jam egi ſupra §. I. quo loco dixi, lucum juxta ſitum a Seleuco conditore dicatum Apollini et a lauro *Daphnen* appellatum. Nomen cauſam dedit Antiochenis, ut quae poetae de Daphne Ladonis Arcadiae fluvii filia in laurum mutata fabulati ſunt, apud ſe accidiſſe putarent, ac propterea laurum arborem plurimum obſervarent, ut apud Philoſtratum teſtatur Apollonius, [a]) ex Arriano Euſtathius, [b]) et Libanius. [c]) Hinc etiam, obſervante jam Noriſio, ab Auſonio dicitur *Phoebeae lauri domus Antiochia.* [d]) Ob hanc cauſam lauri ramus in his numis frequens.

Ara luculenta. Eſt haec ara Iovis Bottiaei, quam ab Alexandro M. eo loco, quo poſtea condita Antiochia, ſtatutam ſupra diximus §. I. Non abſimilis formae aram dant numi Mopſi Ciliciae.

Mulier ſedens in adſtitutam aram calculum mittit. Similem typum habemus in numis Anazarbi et Tarſi Ciliciae urbium, quem explicat addita horum nonnullis vox KOINOBOTAION, *communi conſilium.*

Aries ſaliens et lunam aſtrumque reſpiciens. Hujus typi explicationem jam ex praecedentibus numis cogniti huc diſtuli. Eſſe aſtrologicum, colligimus ex Manilio, qui, quo loco tributas ſingulis zodiaci ſignis regiones enumerat, haec de ariete: [e])

Illum etiam venerata colit vicina Propontis,
Et STRIAE gentes, et laxo Perſis amictu.

Atque ne dubitari poſsit, Antiochenum hunc arietem eſſe ex zodiaco petitum, adhiberi poſſunt teſtes numi et gemmae, qui cum zodiacum expreſſum offerunt, plerumque arietem reſpicientem exhibent. At vero conſtat etiam, quam eximie a veteribus obſervatum fuerit ſi-

a) vit. Apollon. L. I. c. 16. b) ad Dion. Per. v. 916. c) in Antiochico. d) Carm. 287. e) aſtron. L. IV. v. 747.

Digitized by Google

dus et occulti mirandâ potentia fati, ut ait Iuvenalis, [a]) et quanta illi vis ineſſe credita. Quare toties in numis effictus zodiacus, aut ejus ſingulae partes, ut capricornus in numis Auguſti, ſcorpius in numis Commagenes, libra in numis Palmyrae et Pythodoridos Ponti reginae, capricornus iterum in numis Commagenes et Zeugmatis, aries in numis Cyrrhi, ſaggitarius in numis Rheſaenae et Singarorum, leo in numis Mileti, quibus adde copioſos Alexandrinos Aegypti imperante Antonino Pio ſignatos, quos eleganter explicat Barthelemyus, quem cumprimis conſule. [b]) At praecipue huc faciunt nummi Mileti, in quibus excubans leo perinde ac aries in Antiochenis ſolem reſpicit, nimirum ut appareat, haec animalia eſſe coeleſtia, et a zodiaco ducta, quem ſol et luna pervadunt. Eadem haec ſuperſtitio multo etiam ſerius Arabas occupavit, nam ut alibi ex Abulpharago notat Barthelemyus, [c]) Gaiatheddinus Iconii Sultanus mortuus anno poſt Chriſtum 1244. ſolem leoni imminentem in moneta exprimendum curavit, ſole uxoris vicem propter pulchritudinem, leone ſuam Sultani obeunte, quod ejus leo horoſcopus eſſet. Noti nummi Indici aurei atque argentei dicti Gallis *roupies*, cuſi a Sultano Gehan-Ghir Indiae rege, quorum ſinguli aliquod zodiaci ſignum ſiſtunt. [d])

Haec de typis, qui ſunt in id genus numis autonomis, obſervanda viſa, ad quos notandum adhuc, eos ſic exſtare in numis aliarum quoque urbium, ut haec concordia non caſui, ſed propoſito videatur tribuenda, praecipue cum utrarumque etiam tempora, quibus ſignati ſunt, congruant. En nonnulla exempla:

Typus mulieris ſedentis et calculum in urnam mittentis exſtat etiam in numo Anazarbi Ciliciae addito anno HM, qui ut in hujus urbis moneta docetur, cadit in annum V. C. 820. In Antiocheno ad ſimilem typum additur annus ΕΙΡ., qui eſt V. C. 819.

Typi lyrae et arae eadem omnino forma, qua in Antiochenis, ſunt in numis Hieropolis Cyrrheſticae cum annis aerae Seleucidarum ZMT. ZNT. AOT. additis etiam litteris ſolitariis A et Γ. Cadunt hi anni in annos V. C. 888. 898. 912., quo tempore ſimiles typi apud Antiochenos valuere. Et ne quid in his ad perfectam concordiam deſit, eadem utrobique ſunt anticae capita, idem etiam numorum modulus, adeo ut hos Hieropolitanorum numos, niſi vetaret epigraphe ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, nullo erroris metu Antiochenos putares. Confer numos ſimiles, qui ſunt apud Pellerinium Recueil T. II. tab. LXXVIII.

Eodem modo Samoſateni Commagenes caducenm, Beroeenſes vicinae Cyrrheſticae lauri ramum inſculpſerunt nummis Hadriani et Antonini aetate ſignatis, qui tamen in numis aliis proprios ſuos ac domeſticos habuere typos et fabricam.

Cum ergo haec typorum et fabricae concordia invicte comprobet, utrosque numos uno eodemque tempore lucem vidiſſe, atque de hoc nobis per aeram

a) Sat. VII. v. 199. b) B. L. Tom. XLI. p. 501. c) B. L. T. XXVI. p. 568. d) Barthelemy ibid. p. 574.

Digitized by Google

Seleucidarum, quae Hieropolis numis inſcribitur, certo conſtet, evidens eſt etiam, annos qP. EqP. et ſimiles, qui ſunt in numis Antiochenis cum his typis, non poſſe duci ab aera Seleucidarum, quod aliqui opinati ſunt, quia tum ſimilium numorum aetas, quos typi et fabrica ſociant, nimium divergeret. De eadem hac numorum concordia agitur etiam in moneta Hieropolis.

* * *

Caput muliebre. ℵ ΧΑΛ. ΕΤΟΥΣ. ΔΙΡ. *Pharetra et arcus.* AE. III. (Pellerin Lettre II. tab. IV. n. 2.)

Caput laureatum, forte Neronis. ℵ ΧΑΛΚΟΥΣ. ΔΙΡ. *Pharetra et arcus.* AE. III. (Hunter tab. 68.)

Caput muliebre. ℵ ΧΑΛΚΟΥΣ. *Pharetra et arcus.* AE. III. (Hunter l. c.)

ΕΤ. ϛ̄ Κ. (26.) *Ancora.* ℵ ΧΑΛΚΟΥΣ. *ſcriptum in orbem nullo alio typo.* AE. III. (Hunter l. c.)

Numum ex citatis primum cum ederet Pellerinius, non irritus fuit augur, cum ex fabrica et epochae modo divinaret, eſſe eum operis Antiocheni, το ΧΑΛ. vero non indicare urbem quampiam ab his litteris incipientem, ſed eſſe litteras ἀρχαιϖας vocis ΧΑΛΚΟΥΣ, qua indicatur modica moneta aenea, cujus valor apud auctores varius proditur. Pellerinii conjecturam praeclare confirmant ſequentes Hunteriani, in quibus ea vox integre ſcripta comparet, neque etiam dubitem, numos tres priores in Antiochena moneta putandos. At non idem mihi judicium de quarto. Ancorae typus ab Antiochia alienus, et annus ϛ̄ Κ. cum praecedente ΔΙΡ. collatus nimium deficit. Forte verius hic numus pertinet ad Commagenos Antiochiae vicinos, quibus familiaris ancora, et forte annus ϛ̄Κ. ducendus ab anno V. C. 824, a quo Samoſateni ejusdem Commagenes annos ſuos duxere, quod circa id tempus Commagene pulſis regibus Romano imperio adjecta fuit.

Haec ſatis certa, et expedita ſunt viſa, cum ſerius viderem, iis adverſari cl. Seſtinium, exiſtimantem, vocabulo ΧΑΛΚΟΥΣ indicavi potius magiſtratum, non qualitatem monetae. Cauſa illi, cur hanc improbet, eſt, quia ſecus ea valoris vox ſcripta fuiſſet in recto, ſcilicet ΧΑΛΚΟΝ, non vero ΧΑΛΚΟΥΣ, nimirum ut in aliis numis legitur ſemper in recto ΔΙΧΑΛΚΟΝ, ΑΣΣΑΡΙΟΝ, ΑΣΣΑΡΙΑ. Haec vir eruditus. [a]) At vero hoc ille pacto cum diſputat, factum, ut ſuae ipſius cauſae peſſime provideret. Etenim ſi monetarius nolebat numo inſcribere ΧΑΛΚΟΝ, iſtud fecit propterea, quia ex linguae Graecae praeceptis probe intellexit, χαλκον in recto vocabulum Graecum non eſſe, ſed pro hoc in recto vel dici χαλκος, vel χαλκους. Vocabulum χαλκος notum eſt ex ſcriptoribus, minutae monetae aeneae genus. Vocabulum χαλκους ſtabilit Pauſanias agens de Pharaearum νομισματι ἐπιχωριῳ, *moneta domeſtica*, [b]) χαλκειται δε, inquit, χαλκους το νομισμα, *numus vero hic vocatur chalcus.* Videtur ergo Seſtinius ex compoſito ΔΙΧΑΛΚΟΝ ducere velle primitivum ΧΑΛΚΟΝ, at tum etiam dicere oportebit ἑξαχμον, non ὁξαχμα, quia hujus compoſitum eſt διὁξαχμον. Neque vero etiam monetarius probe Graecus

a) Lettere T. I. p. 53. b) L. VII. c. 22.

Digitized by Google

ſcribendo XAΛKOTΣ caſum intelligi obliquum voluit, ſed omnino rectum; nam noverat, χαλκους eſſe contractum ex recto χαλκεος. Niſi ergo certius quid, ſolidiusque adferat vir eruditus, jure ſtatuemus, verbo XAΛKOTΣ indicari numum, qui Graecis *Chalcus* dictus fuit.

CAPVT II.

De numis imperatoriis argenteis ſine epocha.

Eſt haec numorum claſsis una ex nobilioribus, quas offert ſcientia numismatica, et digna ſane urbe orientis principe. Nobilitatem faciunt non tantum metallum et volumen, ſed etiam quod in tertium ſaeculum porrigitur, minus interrupta, quam plerumque hactenus creditum, quod hoc tentamine adcuratius, quam antehac factum, me comprobaturum ſpero. Quod ut facilius perſuadeam, neceſſe eſt, numos complures jam ſupra cauſa epochae deſcriptos rurſum, ſed contractius deſcribere. Sunt hi numi tetradrachma omnes, et argenti probiſsimi, inde ab Auguſto usque ad Severum, quo imperante meritum iſtud deficit admixta majore aeris parte, ſic tamen, ut deinceps quoque reperias aliquos, qui prioribus argenti nitore non concedunt, quales ſunt in muſeo Caeſareo nonnulli Philipporum et Treboniani. Pauciſsimi ſunt, qui toti aerei videntur, et forte ſunt.

Auguſtus.

1.) ETOTΣ. ϛK. etc. NIKHΣ. TΠA. IB. etc. *Mulier turrita rupi inſidens d. palmae ramum, infra fluvius emergens.* AR. I.

2.) ANTIOXEΩN. MHTPOΠOΛEΩΣ. cum annis ϛA. ΔN. *Idem typus.* AR. I.

De his numis actum capite I. §. III. in aera Actiaca, quam inſcriptam offerunt.

Tiberius, Caligula, Claudius.

Amplus his imperantibus hiatus, quem ſolicita antiquariorum contentio nondum explevit.

Nero.

Hoc imperante haec numorum claſſis majore cum copia et incrementis reviviſcit. Eorum modus eſt:

3.) ETOTΣ. AIP. Θ, *vel* EIP. ΓI. *vel ſimiliter. Aquila expanſis alis fulmini inſiſtens, in area palmae ramus.* AR. I.

Hos numos recitavimus capite I. §. XIII. inter eos, qui aeram Caeſarianam exhibent, ex qua ducuntur numeri majores AIP. etc. at minores Θ, ΓI etc. ſunt anni imperantis Neronis.

Deinceps anni epochae hanc claſſem deſtituunt retentis ſolis annis imperantium, qui per ſequentes principes variis modis enunciantur, ſed quos inde a Trajano mentio tribuniciae poteſtatis et conſulatuum excipit.

Inde a Nerone aquila ſtans expanſis alis addito palmae ramo hujus claſsis monetam occupat, quod utrumque deinceps, paucis demptis, ejus criterium conſtituit, ut dicetur.

Digitized by Google

Galba.

4.) ΓΑΛΒΑΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput laur., in area aſtrum.* ΕΤΟΥΣ. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. Α. *in alio* Β. *Aquila alis expanſis fulmini inſiſtit, juxta palmae ramus.* AR. I. (Belley Mem. B. L. T. XIX. p. 470.)

Otho.

5.) ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΟΘΩΝ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput laur.* ΕΤΟΥΣ. Α. *Aquila ſtans coronam roſtro ſtringit, in area palmae ramus.* AR. I. (Seguin. Muſ. Albani.)

Vitellius.

Ejus numi Antiochiehi non exſtant, cum Syria in his belli civilis turbidis Othoni adhaeſerit.

Veſpaſianus.

6.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ. *Caput laur.* ΕΤΟΥΣ. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. Α. *Aquila expanſis alis clavae inſiſtens; juxta palmae ramus.* AR. I. (Belley l. c.)

7.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ. vel: ΟΥΕΣΠΑCΙΑΝΟC. ΚΑΙCΑΡ. CΕΒΑCΤΟC. *Caput laur.* ΕΤΟΥΣ. ΙΕΡΟΥ. Β. vel: ΕΤΟΥΣ. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. Β. *Typus ſimilis.* AR. I. (Belley l. c.)

8.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ. *Caput lauriedtum, infra aquila expanſis alis.* ΕΤΟΥΣ. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. Β. — Τ. ΦΛΑΥΙ. ΟΥΕΣΠ. ΚΑΙΣ. *Caput Titi laureatum.* AR. I. (Belley l. c. Pellerin Mel. I. tab. 7. n. 7.)

9.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ. *Caput laur.* ΕΤΟΥΣ. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. Γ. *Aquila expanſis alis clavae inſiſtens, juxta palmae ramus.* (Belley l. c.)

10.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝ. *Caput laur.* ΕΤΟΥΣ. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. Δ. — ΦΛΑΥΙ. ΟΥΕΣΠ. ΚΑΙΣ. *Caput Titi laur.* AR. I. (Pellerin Mel. I. tab. 7. n. 8.)

11.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ. *Caput laur.* ΕΤΟΥC. Δ. ΙΕΡΟΥ. *Aquila expanſis alis clavae inſiſtit, juxta palmae ramus.* AR. I. (Belley l. c.)

12.) ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΟΥΕCΠΑCΙΑΝΟC. ΚΑΙCΑ. CΕΒΑ. *Caput laur.* ΕΤΟΥC. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. Δ. *in alio:* Ε. *Aquila alis expanſis roſtro caduceum gerit, et inſiſtit baſi, ex qua una vel duae ſpicae adſurgunt.* AR. I. (Belley, Pellerin ll. cc.)

Videtur uterque auctor pro ſpicis habuiſſe, quae verius ſunt palmae rami. Sane adcuratus Morellius in ſimili ſuo promicantem palmae ramum vidit,[a]) et palmae rami ſunt etiam in ſequentibus ſimilibus et integerrimis.

13.) IMP. CAESAR. AVG. VESPASIANVS. *Caput laur.* COS. NEPOS Δ. *Aquila expanſis alis baſi inſiſtens roſtro caduceum ſtringit, pro pedibus hinc et inde palmae ramus promicans.* AR. incertae formae (Sylloge nu-

a) In num. Veſpaſ. tab. VII. n. 6.

Digitized by Google

mism. ant. Londini 1708. pag. 37.) AE. III. (Muſ. Caeſ. editus in mea Sylloge I. num. vet. pag. 78.)

Titus.

14.) ΤΙΤΟC. ΟΥΕCΠΑCIANOC. ΚΑΙCAP. CEBACTOC. *Caput laur.*
ΕΤΟΥC. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. Β. *Aquila ſtans expanſis alis, juxta palmae ramus.* AR. I. (Belley l. c.) In alio praeterea: *Aquila inſiſtit coxae bovis.* (Seſtini.)

Domitianus.

15.) ΑΥΤ. ΚΑΙCΑΡ. ΔΟΜΙΤΙΑΝΟC. CEB. *addito ſerius* ΓΕΡΜ. *Caput laur.*
ΕΤΟΥC. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. Β. Η. Θ. ΕΝΑΤΟΥ. ΕΝΔΕΚΑΤΟΥ. *Aquila expanſis alis fulmini inſiſtit, juxta palmae ramus.* AR. I. (Belley l. c.)

Nerva.

16.) ΑΥΤ. ΝΕΡΟΥΑΣ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. *Caput laur.*
ΕΤΟΥΣ. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. Α. *vel* Β. *Aquila fulmini inſiſtens, juxta palmae ramus.* AR. I. (Belley l. c.)

Trajanus.

17.) ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. CEB. ΓΕΡΜ. *Caput laur.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Β. *vel* Γ. *Caput Herculis laureatum.* AR. I. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

18.) ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. CEB. ΓΕΡΜ. *Caput laur.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Ε. *Aquila clavae inſiſtens, juxta lauri ramus.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

19.) *Eadem epigraphe. Caput laur., infra aquila et clava.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΔ. ΥΠΑΤ. — in alio: ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΕ. ΥΠΑΤ. Ε. *Mulier velata et turrita rupi inſidens d. ſpicas, pro pedibus fluvius emergens.* AR. I. (Muſ. Caeſ. Khell Supplem.)

20.) *Eadem epigraphe. Caput laur., infra aquila et clava.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΕ. ΥΠΑΤ. Ε. *Caput Herculis laur.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

21.) *Eadem epigraphe. Caput laur.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΕ. ΥΠΑΤ. Ε. *Aquila clavae inſiſtens, juxta palmae ramus.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

22.) *Eadem epigraphe. Caput laur., infra aquila et clava.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. Ιϱ. ΥΠΑΤ. ϱ. *Caput Herculis laur.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

23.) *Eadem epigraphe. Caput laur., infra aquila et clava.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΖ. ΥΠΑΤ. ϱ. *Caput Herculis laur.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

24.) *Eadem epigraphe. Caput laur.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΖ. ΥΠΑΤ. ϱ. *Aquila clavae inſiſtens, juxta palmae ramus.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

25.) ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. ΑΡΙCΤ. CEB. ΓΕΡΜ. ΔΑΚ. *Caput laur., infra aquila et clava.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΗ. ΥΠΑΤ. ϱ. *Caput Herculis laur.* AR. I. (Noris ep. Syrom. p. 246.)

26.) ΑΥΤ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. ΑΡΙ. CEB. ΓΕΡΜ. ΔΑΚ. ΠΑΡΘ. *Caput laur., infra aquila et clava.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΚΑ. ΥΠΑΤ. ϱ. *Caput Herculis laur.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Digitized by Google

27.) *Eadem epigraphe. Caput laur.* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΚΑ. ΤΠΑΤ. ☪. *Aquila clavae inſiſtens, juxta palmae ramus.* AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 184.)

De memorata in his numis trib. poteſtate XXI., quam Trajanus nunquam inivit, agemus in numis hujus Auguſti.

Hadrianus.

28.) ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΘΕου. ΤΡΑιαν. ΠΑΡθικ. ΤΙΟC. ΝΕΡουα. Τιωνος. ΤΡΑΙ. ΑΔΡΙΑΝΟC. CΕΒ. *Caput laur.* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Β. *Aquila coxae ignoti animalis inſiſtens.* AR. I. (Pembrock Part. III. tab. 41.)

Antoninus Pius, M. Aurelius, L. Verus.

Horum numi, qui ad hanc claſſem pertinerent, mihi hactenus comperti non ſunt.

Commodus.

29.) ΑΥΤ. ΚΑΙC. ΚΟΜΜΟΔΟC. CΕΒ. *Caput imberbe laur.* ΓΕΡ. ÇΑΡ. ΔΗΜ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Β. *Mulier turrita rupi inſidens d. ſpicas, pro pedibus fluvius emergens.* (Muſ. Albani.)

Peſcennius.

30.) ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙCΑΡ. Γ. ΠΕCΚΕ. ΝΙΓΡΩ. Δ. *Caput laur.* ΠΡΟΝΟΙΑ. ΘΕΩΝ. *Aquila expanſis alis clavae inſiſtens.* AR. I. (Vaillant.)

Severus.

31.) ΑΥΤ. ΚΑΙ. CΕΥΗΡΟC. CΕ. *Caput laur.* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟ. Γ. *Aquila roſtro coronam ſtringens inſiſtit coxae animalis.* AR. I. (Pellerin l. c. Muſ. Albani.)

32.) *Eadem adverſa.* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟC. ΤΟ. Ε. *Aquila roſtro coronam ſtringens, intra crura aſtrum.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Caracalla.

33.) ΑΥΤ. Κ. Μ. Α. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. CΕΒ. *Caput laur.* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟ. *vel* ΤΠΑΤΟC. ΤΟ. *nullo addito numero, vel:* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟC. ΤΟ. Β. *vel:* ΤΠΑΤΟ. Δ. *vel:* ΤΠΑΤΟC. ΤΟ. Δ. *Aquila roſtro coronam ſtringens, et vel ſimpliciter ſtans, vel fulmini, clavae, ſpicae inſiſtens, intra crura vel eſt caput ſolis, vel lunula, in area nonnunquam littera* Α *vel* Δ. (Muſ. Caeſ. Albani.)

Geta.

34.) ΚΑΙCΑΡ. ΓΕΤΑC. *Caput nudum.* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟC. Γ. *Aquila roſtro coronam ſtringens, inter crura aſtrum.* AR. I. (Pembrock P. III. tab. 41.)

Averſa ad patrem Severum pertinet.

Macrinus.

35.) ΑΥΤ. Κ. Μ. ΟΠ. CΕ. ΜΑΚΡΕΙΝΟC. CΕΒ. *Caput laur.* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟC. *addito in aliis* Π. Π. *Aquila roſtro coronam ſtringens.*

Digitized by Google

inter cujus crura aſtrum, vel caput bovis, vel aliud, in nonnullorum area Δ. E. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

36.) In aliis:

ΔHMAPX. EΞ. ΥΠΑΤΟ. Γ. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

In his numis conſulatus III. fallit, ut dicetur in numis Latinis Macrini. Vide et ſequentem Diadumeniani.

Diadumenianus.

37.) M. OΠ. ANTΩNINOC. KA··· *Caput nudum.*

ΔHMAPX. EΞ. ΥΠΑΤΟC. ΤΟ. Δ. *Aquila roſtro coronam ſtringens.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

De ſubreptitio hoc Diadumeniani conſulatu IV. agam in numis Latinis hujus Caeſaris. Iſtud certum, totam hujus averſam ad Caracallam pertinere.

Elagabalus.

Hujus numi ſingulare nihil offerunt, niſi quod plerumque in area legitur Δ. E. (Muſ. Caeſ.)

Alexander, Maximinus.

Horum numi hujus argumenti nondum ſe mihi obtulere.

Gordianus III.

38.) AΥΤΟΚ. K. M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. CEB. *Caput laur.*

ΔHMAPX. EΞ. ΥΠΑΤΟC. *vel* ΔHMAPX. EΞ. ΥΠΑΤΟ. B. *Aquila roſtro coronam ſtringens. intra crura aries ſaliens et reſpiciens lunulam, vel caput ſolis radiatum,* AR. I. (Panel de num. Trebon. Muſ. Caeſ.)

39.) In alio:

ΔHMAPX. EΞOΥCIAC. S. C. *Idem typus.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Philippus ſenior.

40.) AΥΤΟΚ. K. M. IOΥΛ. ΦIΛIΠΠOΥ. CEB. *Caput laur.*

ΔHMAPX. EΞOΥCIAC. *Aquila roſtro coronam ſtringens, infra* MON. VRB. *in area* S. C. *et litterae ſolitariae* Γ. Δ. E. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

41.) AΥΤΟΚ. K. M. IOΥΛI. ΦIΛIΠΠOC. CEB. *Caput laur.*

ΔHMAPX. EΞ. ΥΠΑΤΟ. B. *vel* Γ. *vel* Δ. *Aquila roſtro coronam ſtringens, infra* ANTIOXIA. S. C. AR. I. (Muſ. Caeſ. Panel de numo Trebon.)

Otacilia.

42.) MAP. OTAKIΛ. CEOΥHPAN. CEB. *Caput ſuper luna.*

ΔHMAPX. EΞOΥCIAC. *Aquila roſtro coronam ſtringens inſiſtit palmae, in imo* S. C. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

43.) *Eadem adverſa.*

ΔHMAPX. EΞOΥCIAC. ΥΠΑΤΟ. Γ. *vel.* Δ. *Aquila roſtro coronam ſtringens, infra* ANTIOXIA. S. C. AR. I. (Muſ. Caeſ. Pellerin l. c. Panel de num. Trebon.)

De adſerto perperam conſulatu IV. Philippi vide, quae olim monebimus in numis Philippi Aug.

Digitized by Google

Philippus junior.

44.) M. IOTAI. ΦIAIΠΠOC. KE-CAP. *Caput nudum.*
ΔHMAPX. EΞOTCIAC. TΠATOC. *Aquila roſtro coronam ſtringens.* AR. I. (Panel. l. c.)

45.) MAP. IOTAI. ΦIAIΠΠOC. KE-CAP. (*ſic*) *Caput radiatum.*
ΔHMAPX. EΞOTCIAC. TΠATO. Γ. *Aquila roſtro coronam ſtringens, infra* ANTIOXIA. S. C. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

46.) ATTOK. K. M. IOTAI. ΦI-AIΠΠOC. CEB. *Caput laur.*
ΔHMAPX. EΞOTCIAC. TΠATO. Δ. *Typus idem.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Conſulatus III. in his numis memoratus ad patrem Philippum pertinet, et IV. ne ad patrem quidem, ut diximus.

Decius.

Nihil in hujus numis peculiare.

Etruſcilla.

47.) EPENNIA. ETPOTCKIAAA. (*in aliis perverſe:* TPOTCKIAAA. CEB.) *Caput ſuper luna.*
ΔHMAPX. EΞOTCIAC. *Aquila roſtro coronam ſtringens palmae ramo inſiſtit, in ima* S. C. AR. I. (Muſ. Caeſ. Pellerin l. c.)

Iam ſupra vidimus, Otaciliae quoque tribuniciam poteſtatem et conſulatus adfingi, qua in re Antiochenos hac aetate parum fuiſſe religioſos, ab ipſis factis intelligimus. Monetariorum lapſum in his nemo ſuſpicetur, ut ſuſpicatus eſt Vaillantius, a) nam ſimilium numorum plura exſtant exemplaria, et ſatis apparet, hoc aevo averſam, quae fuit Auguſti, et patris, perinde fuiſſe applicatam uxoribus et filiis Caeſaribus, de quo agam latius in numis Latinis Philipporum.

Herennius et Hoſtilianus Caeſſ.

Averſae, ut in numo Etruſcillae. (Muſ. Caeſ.)

Trebonianus.

48.) ATTOK. K. Γ. OTIB. TPEB. ΓAAAOC. CEB. *Caput laur.*
ΔHMAPX. EΞOTCIAC. *addito in nonnullis:* TΠATO. B. *Aquila roſtro coronam ſtringens clavae inſiſtit, inter ejus crura* A. B. Δ. E. ς. Z. Θ. *in imo* S. C. AR. I. (Muſ. Caeſ. Panel de num. Trebon.)

Sitne omnis fides habenda numo ejusdem Galli, quem Panelius in eadem diſſertatione pag. 85. citat cum epigraphe: ΔHMAPX. EΞOTC. TO. ς., dubito.

Voluſianus.

49.) ATTOK. K. Γ. AΦIN. ΓAA. OTЄNΔ. OTOAOTCCIANOC. CЄB. *Caput radiatum.*
ΔHMAPX. ЄΞOTCIAC. TΠATO. B. *Aquila roſtro coronam ſtringens clavae in-*

a) in colon.

Digitized by Google

ſiſtit, inter ejus crura Γ *vel* Δ *vel* Z, *in imo* S. C. AR. I. (Muſ. Caeſ. Panel l. c.)

* * *

Antequam commentarios ordior, probandum cumprimis, eos omnes, quos coram propoſui, in Antiochena moneta putandos. Nam illos, qui in averſa habent aut caput Herculis laureatum, aut aquilam clavae inſiſtentem, nequaquam Antiochiae, ſed Tyri ſignatos confidenter ſtatuunt Vaillantius, Noriſius [a]) Belleyus [b]) Pellerinius [c]) Khellius [d]) illuſtria, ut vides, nomina, et cum his alii vulgo. At hos quoque eſſe Antiochenos, non uno argumento evinco.

I. Ajunt, caput Herculis laureatum, tum aquilam cum clava eſſe obvios typos in moneta Tyri. Agamus primum de aquila et clava. Novi, utramque in Tyriis numis obviam, etſi diverſo modo; nam in numis praeſentibus aquila inſiſtit clavae, in Tyriis aut ſolo ſimpliciter inſiſtit, aut remo, adſtituta juxta clava; in Antiochenis aquila inde a Nerone usque in Voluſiani tempora alas ſemper explicat, in Tyriis ſtat immota. Haec levia, non tamen aſpernanda. At vero numos Trajani, quos ſede 19. recitavi, nemo negabit eſſe Antiochenos. Exhibent hi mulierem turritam rupi inſidentem fluvio infra emergente. Hoc typo notata jam vidimus tetradrachma certa Antiochena, qualia ſunt deſcripta numero 1, tum aeneos Vari et Saturnini, quos dedimus Cap. I. §. V. VI.; in numis coloniae Antiochiae is typus perpetuus. Etiam in numis Antonini Pii, inſcriptis SYRIA, ſtat mulier turrita emergente pro pedibus fluvio. Et tamen in horum, quos dixi, Trajani numorum parte antica infra hujus caput conſtanter videas aquilam cum clava. Ergo Tyrius hic typus ab Antiochiae moneta alienus non eſt. Cumque eadem aquila et clava ſubjiciantur etiam capiti Trajani in numis 20. 22. 23. 25. 26., in quorum averſa eſt caput Herculis, ex analogiae praecepto hos etiam numos Antiochiae tuto tribuemus. Quod ſi cui aquila cum clava tam certum videtur monetae Tyriae criterium, ut nullo pacto velit numos his inſignes a Tyro avelli, is ergo etiam numos Treboniani et Voluſiani iisdem typis praeditos Tyrum releget, at tum comprobet etiam, Tyriorum quoque monetae litteras S. C. inſcribi ſolitas, quas hactenus Antiochiae monetae, raro aliarum urbium, inſidere comperimus. Et vero jam inde a Nerone videmus Antiochiae tetradrachma in parte averſa aquilae typo ſignari, atque etiam fere conſtante lege, quando averſam alius obtinet typus, velut in numis obviis Trajani, et, quem loco VIII. deſcripſi, Veſpaſiani, eam continuo aquilam in partem anticam trajici, et imperatoris capiti adſtitui. Quod vero in his numis aquilae ſtatus variat, cum jam ſolo inſiſtat, jam palmae ramo, jam fulmini, jam ſpicae, jam coxae animalis, jam etiam clavae, iſtud in *ἀδιαφοροις* putandum, atque

a) ep. Syrom. p. 246. b) B. L. Tom. XXI. Mem. p. 458. c) Mel. I. p. 184.
d) Supplem. ad Vaill.

Digitized by Google

eandem varietatem habes etiam in moneta Tyria.

Ceterum in Antiochiae numis aquila Iovis cultum haud dubie respicit ob causas, quas capite I. §. 1. exposui. Singulare est, et necdum credo idonee explicatum, idem ales quadrupedis coxae insistens, ut videre est in numis 14, 28, 31. Eam esse tauri portionem auguror, et adludere ad fabulam, quam refert Libanius. [a]) Nimirum cum Seleucus taurum mactaret, ejusque partes arae imponeret, adlapsa Iovis jussu aquila correptam tauri coxam ad aram Iovis Bottiaei detulit, quo prodigio admonitus Seleucus eo deinde loco Antiochiam condidit. Ex simili causa est in numis Nicomediae aquila cum serpente, et in numis Alexandriae Troadis aquila tauri caput unguibus gestans. Clavam ad Herculem referendam non negabo, sed neque dubitari potest, stabilitum Herculis cultum Antiochiae, quam Macedones exstruxere, apud quos praecipuus Herculis cultus, ut patet ex iis, quae ad regum Macedoniae numos disseruimus. Herculis effigiem jam in primorum Syriae regum numis habemus. At quod propius huc pertinet, refert Malala, [b]) locum, qui Daphne serius dicebatur, dictum olim Heraclidem, quod ibi cupressos plantaverat Hercules mysta palaestrae primus magister, eique de se nomen dedit. Etiam Eustathius narrat, Daphnen, quae est propter Antiochiam, olim dictam Heracleam, [c]) quibus consona refert Libanius, sed qui non Herculem, sed Heraclidas Peloponneso pulsos Heracleae auctores facit. [d]) Ergo aquila et clava idem in his numis significant, quod in nonnullis Alexandri M. tetradrachmis, in quorum illae aversis exhibentur, nempe honores Iovis et Herculis, quorum icones in aliis Alexandri M. tetradrachmis obviae sunt.

At, inquiunt, caput Herculis imberbe et sic laureatum passim videas in numis Tyri, quem adeo dubium non est, esse Herculem Tyrium. Esto. At cur Antiochenti Herculem suum non etiam eo cultu proponerent, quo erat Tyrius usque adeo in eo tractu celebratus? Et quid vetat, Antiochenos ipsum etiam Herculis Tyrii cultum recepisse, eumque in numis proposuisse? An non idem fecere Romani signanda in numis suis Iunone Sispita Lanuvii dea, Feronia Sabinorum, Iove Axure, ipso adeo Hercule, qualis Gadibus colebatur? aut ut Graecis exemplis utar, quis ignorat, in Pergamenorum et Sardianorum numos advocatam Venerem Paphiam remotissimae Cypri, aut Mytilenaeorum Dianam Pergaeam, aut in plurimarum urbium numos Dianam Ephesiam, et Iovem Ammonem, ut omittam innumera alia exempla? Quid quod simillimum Herculis Tyrii caput fingitur etiam in moneta Sardium tanto intervallo distantium? [e]) Et Antiochenos quidem Herculem Tyrium ad se evocasse tanto magis verisimile, quod Antiochia imperante Trajano urbium Phoenices adhuc metropolis fuit.

a) in Antiochico Tom. II. p. 348. b) chronogr. L. VIII. p. m. 86. c) ad Dion. Per. v. 916. d) in Antiochico T. II. p. 342. e) Haym. Thes. Br. T. II. tab. 28. num. 8. 9.

Digitized by Google

II. Nullus exstat Tyri numus imperatorius cum expresso urbis nomine, etsi plurimi cogniti sint autonomi imperatorum aetate in hac Phoenices urbe signati, ut adeo verisimile videatur, morem dedicandae imperatoribus monetae apud Tyrum non obtinuisse, antequam colonia deduceretur. Mirum istud videatur in urbe praepotente, verum idem exemplum offerunt Athenae.

III. Adversatur etiam Tyro citatus Pescennii numus, quem in hac urbe cusum adfirmare non dubitavit Cl. de Boze eruditus hujus cimelii interpres. a) Enim vero non satis commode huic numo cum Tyriorum ingenio convenit, quos alieno semper a Pescennio animo fuisse tum patuit, cum vixdum intellecta ejus ad Cyzicum clade sublatis illius honoribus Severo prospere adclamavere, gravissime propterea a Pescennio immissis Mauris multati. b) Nequaquam repugnat inscriptum huic numo ΠΡΟΝΟΙΑ. ΘΕΩΝ. *Providentia deorum* pro solito Antiocheno ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ., nam et Pescennius ipse in omnibus numis jussu suo signatis trib. potestatis mentione constanter abstinuit, neque ei hactenus a senatu in Severi verba per vim adacto decerni pro vetere more potuit. At nota Antiochiae in Pescennium studia, quae urbi miserae caro subinde stetere, ut dicetur infra. Quae alia ad praestantissimum hunc numum advertenda sunt, notabuntur in numis Pescennii Latinis.

IV. Vidimus supra numos Caracallae notatos ejus IV. consulatu, ΤΠΑΤΟC. ΤΟ. Δ. At constat, Tyrum jam multo ante deductam coloniam, et tum numos omnes inscriptione Latina et coloniae nomine cusos. Si ergo hic numus cum typo Tyrio signari alibi potuit, quam Tyri, cur non et alios similes extra Tyrum signatos fuisse credibile videri possit, nisi quis probare intenderet, fuisse apud Tyrios duplex rei monetariae forum, ut Antiochiae. Sed istud Syriae urbi monumenta vetera invicte adstruunt, non item Tyro.

V. Denique si numi essent Tyrii, mirum videatur, in aliquorum aream non sese insinuasse v. g. monogramma Tyri, vel litteram quampiam Phoeniciam, quae passim in Tyri numis reperias. Contra multa in his videas prorsus Antiochena, ut: Δ. Ε. vel S. C. vel arietem salientem, vel caput solis, ipsum adeo in nonnullis urbis nomen perspicue scriptum ΑΝΤΙΟΧΙΑ, atque ut quis pertinacior obgerat, similes quidem numos esse tribuendos Antiochiae, non vero alios, in quibus est caput Herculis, vel aquila clavae insistens, et in quibus similes notae saepe absunt, is quaeso perpendat, omnes hos numos quomodocunque typis varios adeo sibi esse similes tam modo inscriptionis et litterarum forma, quam fabrica, metallo, ac pondere, ut qui eos in locupletioribus musеis contendendi habet copiam, confiteatur necesse sit, unius omnes urbis esse monetam.

At video, multo liberaliorem Pellerinium id genus numos non modo Antiochiae et Tyri, sed et in aliis ejus tractus urbibus signatos agnoscere, c)

a) Mem. B. L. T XXIV. p. 115. b) Herodian. in Severo. c) Mel. I. p. 189.

Digitized by Google

et quidem inde a Caracalla per aetatem ejus ſucceſſorum. Argumentum capit a minutis ſigillis, quae inter aquilae crura ſunt conſpicua. Sic eo arbitro clava vel concha indicat Tyrum, ciſta myſtica Sidonem, pilei Dioſcurorum Tripolim vel Berytum, leo gradiens Berytum, aſtrum vel acroſtolium Aradum, fulmen Seleuciam, cornucopiae vel noctua Laodiceam ad mare, flos loto ſimilis Samoſata. Idem ergo illi de his numis judicium, quod de numis Alexandri M., qui per ſimilia ſigilla patriam produnt. Sed enim magnum inter hos et Alexandri numos diſcrimen. In his enim non ſola ſigilla criterium praeſtant, ſed etiam additae non raro litterae urbis ἀρχαιῳζαι litem decidunt. Sic lyrae Colophonis ſuccurrit additum ΚΟΛΟ. Nulla in praeſentibus alterius urbis epigraphe. Ad haec major ſigillorum pars, quae enumerat Pellerinius, pilei Dioſcurorum, aſtrum, acroſtolium, fulmen, cornucopiae, occurrunt per aream autonomorum Antiochiae, ergo etiam in hanc numorum claſſem jure admiſſa. Denique quod praecipuum eſt, quo tempore Pellerinius numos hos variis in urbibus cuſos adſerit, nempe inde a Caracalla, Tyrus, Berytus, Laodicea, ac paullo poſt Sidon jam fuere coloniae, quas deinceps alios, niſi coloniae nomine numos, eosque omnes aeneos, feriiſſe non conſtat. Admodum etiam veriſimile, Antiochiae cuſum fuiſſe inſigne tetradrachmum, quod vulgavit Pellerinius: a)

ΑΥΤ. Κ. Μ. Α. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. CEB. *Caput Caracallae laur.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟC. ΤΟ. Δ. *Sacellum, intra quod ſignum militare, numine hinc et inde adſidente, quorum uni adſtat leo, alteri taurus, infra aquila expanſis alis.* AR. I.

Averſae numina eſſe propria et domeſtica Hieropolis, quae fuit Cyrrheſticae, et Antiochiae vicina, et typum ipſum Hieropolitanum, certum eſt ex numo inſigni aeneo, qui eſt in praeclaro muſeo Neumanni noſtri, et de quo egimus in ejus urbis moneta. At cum aliorſum de numo quopiam argenteo Hieropolitano non conſtet, et utriusque faciei epigraphe plane conſpiret cum ea, quae eſt in certis ejusdem argumenti Antiochenis cum capite Caracallae, et quod caput eſt, ſtet infra aquila alis expanſis, perpetuum in his numis Antiochiae ſymbolum, non vereor, hunc quoque numum eſſe in hac urbe ſignatum adſerere. Ergo quemadmodum Antiocheni, quando in numis Trajani alios typos propoſuere, quam ſolitam aquilae ſtantis, tamen in altera numorum parte conſtituerunt aquilam, ut eſſe monetam Antiochenam intelligeretur, ſic in praeſente ex eadem cauſa ad typum Hieropolitanum adſtituerunt aquilam. Accedit, fuiſſe tempus, quo Antiochenis et Hieropolitis communes fuere typi, ut diximus cap. I. §. 17.

Adſerta hujus monetae patria, quae praeterea alia docet, exequamur. Diximus coepiſſe ſub Auguſto, at deinceps copioſius ſignatos ſub Nerone. Galba,

a) Mel. I. p. 189.

Digitized by Google

Veſpaſiano, Tito, Domitiano, Nerva imperantibus valuit Antiochiae et in vicinia epigraphe ETOTΣ. NEOT. IEPOT., de cujus natura agetur a nobis alibi. Sub Trajano cuſi, ut vidimus, frequentes, ſed ab hoc usque ad Peſcennium magnus hiatus, aut ſumma eorum raritas. Ejus, ut videtur, cauſa fuit Hadrianus, qui teſte Spartiano [a]) *Antiochenſes ita odio habuit, ut Syriam a Phoenice ſeparare voluerit, ne tot civitatum metropolis Antiochia diceretur.* Quod Spartianus ſcribit ab Hadriano intentum, iſtud effectum refert Suidas, cum ait, [b]) Tyrum ab Hadriano dictam metropolim. Aut ergo certa tum iis adempta privilegia, aut ſaltem acciſa, aut Antiocheni infenſo fuere in Hadrianum animo. Malam deinde gratiam a M. Aurelio inivere, quando ſe Avidio Caſsio, qui imperium in Syria arripuerat, conjunxerunt, etſi indulgentior imperator ornamenta, quae urbi abſtulerat, reſtituit. [c]) Vnicus hactenus cum Commodi capite compertus. Severo et Peſcennio pro orbis imperio dimicantibus Peſcennii partes amplexi ſunt Antiocheni, atque iſtud tanto cupidius, quod apud ſe purpuram ſumpſit, et urbis ſuae delectabatur ſpectaculis et voluptatibus. Hac ergo fiducia veterem monetae modum reſpexere, cujus exemplum habemus in rariſsimo tetradrachmo cum capite Nigri. At Severus victor Antiochiae in aemulum ſtudiis offenſus omnibus eam privilegiis et metropoleos jure privavit, atque ut gravius adfligeret, vicinae Laodiceae, cum qua vetus illi propter aemulationem ſimultas, ſubjecit. [d]) Tamen urbi vetera jura ſunt reſtituta deprecante Caracalla adhuc puero. [e]) Primus, quem habemus, Severi numus ejus conſulatum III. notat, quem is revera in Syria inivit V. C. 955. Deducta ſubinde a Caracalla colonia, ut dicetur, quo caeſo, et Macrino ad imperium evecto, *ſtatim apud Antiochiam moneta Antonini Diadumeni nomine percuſſa eſt, Macrini usque ad juſſum ſenatus dilata eſt*, ut ait Lampridius. [f]) Illud *ſtatim* Lampridii praeclare confirmat numus Diadumeniani ſupra deſcriptus, nam ſatis patet, monetarios per feſtinationem cum ejus capite junxiſſe averſam, quae fuit Caracallae. At cur, quod ait Lampridius, deproperata Diadumeniani filii moneta, Macrini patris usque ad juſſum ſenatus dilata? Dignum ſane examen, cui critica immoretur, ſi oratio eſſet auctoris magis ad faciendam fidem idonei. Cur nullus id genus numus exſtet cum capite Alexandri Severi et Maximini, ſaltem quod mihi conſtet, ignoro. Haec ex his numis ad hiſtoriam imperatorum, jam reliqua peragamus.

ΔHMAPX. EΞ. ΥΠΑΤΟΣ. etc. perpetua inde a Trajano horum numorum epigraphe, dempto numo Peſcennii ex cauſa, quam diximus. Ejus ſenſus: *tribunicia poteſtate, conſul etc.* Titulus hic captus ex numis Romanis, et recte procedit usque ad exitum Caracallae.

a) in Hadriano. b) in Ἅτυλος. c) Capitolin. in Aurelio, Vulcat. in Avidio. d) Herodian. et Suidas in Severo. e) Spartian in Carac. f) in Diadum.

Digitized by Google

Deinceps in moneta Antiochena mira perturbatio, ſeu per evidentia monetariorum peccata, ſeu per abuſum ejus tituli, ut ad numos ipſos inde a Macrino advertimus. At quis deinde ſenſus litterarum Δ. E., quae non modo in numis aeneis nota S. C. inſignibus, et deinde in numis Antiochiae coloniae, de quibus agetur capite III. et IV., inde a Caracalla fere ſunt perpetuae, ſed etiam exſtant in nonnullis praeſentis claſsis, ut in numis Macrini et Elagabali? Eas Triſtanus legit Δημαρχικης Εξουσιας, *tribuniciae poteſtatis*, et titulum hunc ad imperatorem refert. [a]) Vir eruditus numos hujus claſsis aut non vidit, aut ad eos animum non advertit, in quibus litterae Δ. E. notantur, etiam cum in iis ſcriptum jam legitur ΔΗΜΑΡΧΙΚΗC. ΕΞΟΤCΙΑC. Quorſum ergo otioſa haec tautologia? Eandem lectionem ſequitur etiam Bimardus, ac praeterea ejus cauſam adfert, Caracallam jure trib. poteſtatis Antiochiae reſtituiſſe privilegia a Severo adempta. [b]) At enim praeterquam quod Bimardo reſponderi idem poteſt, quod Triſtano, privilegia urbi reſtituerat idem, qui ademerat, Severus, deinde eaedem litterae Δ. E. leguntur etiam in numis Laodiceae coloniae, quin tamen conſtet, imperatorem quemdam jure hujus poteſtatis ei privilegia aut tribuiſſe, aut reſtituiſſe. Vaillantius eas legendas quidem docet Δημαρχικης Εξουσιας, ſed ſic, ut ea verba non ad imperatorem, ſed ad populum Rom. referat, nempe, quemadmodum facultas cudendae monetae Antiochenis a ſenatu collata indicatur litteris S. C., ſic collatam a populo indicari litteris Δ. E. id eſt: *populi auctoritate*, vel *juſſu*. Iſtud cum probabile viſum ſit viro eximio, cauſam etiam nobis indicet, I. cur hae litterae in nulla monetae Antiochenae claſſe legantur ante Caracallam? an tum primum acceſsit populi auctoritas? II. An probaverit, ex quo imperatores in trib. poteſtatem involavere, quam Tacitus *ſummi faſtigii vocabulum* appellavit, [c]) populum aliquid nomine trib. poteſtatis ſciviſſe? An vero etiam ſtante rep. populus aliquid hac formula ſcivit? Legimus in numis, Octaviano Caeſari ſtatuam dicatam POPVLI. IVSSV., at non trib. poteſtate. III. Si eae litterae indicant auctoritatem populi Romani, cur ea exprimitur oratione Graeca, quando auctoritas ſenatus exprimitur verbis Latinis S. C.? Abſtineo pluribus. Harduinus legit: Δημυ Ευχῃ, *populi rogatu*, [d]) ſed taedet ſimilia refutare. Verum ut facile eſt haec impugnare, ſic ſufficere aliquid idoneum non eſſe mearum virium, candide profiteor.

S. C. in praeſente numorum claſſe ſcribitur inde a Gordiano III., at in claſſe ſequente aeneorum jam inde ab Auguſto, ac perpetuo in numis Antiochiae coloniae. Hae notae paſsim ad collatam *Senatus Conſulto* feriundae monetae poteſtatem referuntur. Iſtud ſi verum, quod nequaquam impugno, mirum profecto, ſolis Antiochenis ad feriundam monetam ſenatus conſulto opus fuiſſe. Aliae urbes ejus ſibi fa-

a) Comment. T. II. p. 225. b) Ad Iob. T. II. p. 222. c) Ann. III. 56. d) Opp. ſell. p. 19. p. 222.

Digitized by Google

etam copiam PERMISSV AVG*usti* jactabant, ut multae coloniae Hiſpanienſes; Patrenſes Achaiae ſcripſere: INDVLGENTIAE. AVG. MONETA. IMPETRATA. In multis aliis coloniis ſuffecit domeſticum *Decretum Decurionum*. Tamen in numis coloniae Antiochiae Piſidiae legitur etiam S. R., quod interpretari amant: *Senatus Romanus*. Poſſitne aliquid huc pertinens ex citatis ſupra Lampridii verbis colligi, qui dilatam Macrini monetam usque ad juſſum ſenatus memorat, viderint eruditi. Monendum, reperiri S. C. etiam in numis coloniae Philippolis, et in uno coloniae Damaſci cum capite Aemiliani, (Vaillant.) in alio Treboniani. (Muſ. Caeſ.) Mirandum magis, eam notam legi etiam in aliquibus numis Agrippae II. regis Iudaici.

Inde a Caracalla inter aquilae crura comparent modici numeri A, B, ϛ, Z etc. ac praecipue in numis Treboniani et collegae. Sunt hi ejusdem naturae, cujus ſunt ii, quos capite I. §. XVII. vidimus, et videbimus capite ſequente, et quos, quando cum annis imperii componi non poſſunt, omnes ii, qui ſobrie judicant, in monetariorum ſignis putant. At non ſic Panelius, ex cujus edicto cum certi ſint anni imperii, explosa faſtorum hiſtoricorumque fide chronologicam imperatorum hiſtoriam nobis obtrudit, cui vel nemo, vel ſola Harduini ſoboles fidem habeat. [a])

MON. VRB. aut pro hoc ANTIOXIA in obviis numis imperante Philippo ſignatis. Admorſa haec vocabula aliud ſignificare non poſſunt, quam MON*eta* VRB*is*, et in nulla alia monetae Antiochenae claſſe leguntur. Ea veriſimile non eſt otioſe poſita, ſed cauſa diſcriminis, quam ipſa urbis natura ſuppeditaverit. Deductam fuiſſe coloniam a Caracalla, dicetur infra. Cum urbes reliquae, ex quo in coloniarum jura transiverunt, deinceps nonniſi coloniae nomine numos ſignarent, iſtud quidem non neglexerunt Antiocheni, ſed perrexerunt tamen vetere ſuo inſtituto monetario, et quidem S. C. firmato uti. Ergo praeter inductam recens coloniae monetam, quam capite IV. proponemus, continuata fuit vetus duplicis generis moneta, tetradrachmorum, in quibus nunc ſumus, et aeneorum, de quibus capite ſequente. Quo docemur, diſtinctum fuiſſe Antiochiae rei monetariae forum, unum juris veteris, alterum novi, aut ſi mavelis, unum incolarum veterum, alterum colonorum adſcititiorum. Enimvero fuiſſe nonnunquam, cum coloni in urbem reciperentur, in leges et conditiones itum, pluribus poteſt exemplis comprobari, inter quae illuſtre eſt, quod Cicero de Agrigentinis memorat: [b]) *cum Agrigentinorum duo genera ſint, unum veterum, alterum colonorum, quos T. Manlius praetor ex S. C. de oppidis Siculorum deduxit Agrigentum, cautum eſt in Scipionis legibus, ne plures eſſent in ſenatu ex colonorum numero, quam ex vetere Agrigentinorum.* De Emporiis Hiſpaniae, quarum incolae conſtabant Hiſpanis indigenis, colonis Graecis Phocaea profectis, et colonis Romanis a

a) De numo Treboniani. b) in Verr. L. II. c. 50.

Digitized by Google

I. Caesare adjectis, et quorum generum singula erant muro interjecto divisa, singula propriis suis numis utebantur, egimus in ejus urbis moneta. Ergo haec tetradrachma, tum et aenei, de quibus mox, fuerunt Antiochiae, sed urbis, non coloniae, moneta, ac propterea in illorum nonnullis additum MON. VRB. vel ANTIOXIA simpliciter, suppresso coloniae nomine, quo indicarent, ex vetere jure propriam apud se signari pecuniam, et quidem, quod paucis urbibus concessum, argenteam quoque, cum coloni suam addito semper KOΛ. distinguerent, et nonnisi aenea ex coloniarum instituto uterentur.

Numos Vespasiani loco 13. descriptos cum insolita epigraphe COV. NEPOVΔ. esse Antiochenos, et perturbatas has litteras idem significare, quod ETOTC. NEOT. IEPOT. Δ., colligitur ex numis praecedentibus loci 12, et comprobatur a me uberius in Sylloge I. p. 78. quo loco horum unum edidi, tum et in doctrina de numis cum inscriptione *anni novi sacri*, quam dabimus volumine IV.

* * *

Praeter citatos hos numos multi adhuc alii exstant argentei aeneique, inscripti hi quoque ΔHMAPX. EΞ - - ΤΠΑΤ. - sed cum variis typis plerumque symbolicis. Eorum major pars caput Trajani exhibet. In his cum nihil sit, quod eos Antiochiam referendos persuadeat, malui de iis agere in numis Trajani commatis peregrini, quod de urbe, quae eos feriundos curavit, non satis constet.

CAPVT III.

De numis Antiochiae imperatoriis aeneis inscriptis S. C.

Horum rationem paucis describere satis esto:

Initium cepere sub Augusto, et ab hoc usque ad Nervam est in antica caput imperatoris addita inscriptione Latina; in aversa est S. C. clausum corona laurea, rarius sub Augusto querna, cujus generis sunt apud Pellerinium. [a])

Vna cum Trajano incipit capitis inscriptio Graeca, et perseverat deinceps. Tamen numum L. Veri cum epigraphe Latina reperit Sestinus.

Sub Nerva litterae solitariae in parte aversa comparere incipiunt. Eas esse arithmethicas dubium non est, nam habemus in his ϛ, quod est episemon, item IA. IΓ. etc.

Inde ab Antonino praeter litteram solitariam frequenter inferne comparet aquila.

Sub M. Aurelio haec numorum classis coepit deficere, et nonnisi unicum hactenus Commodo dicatum vidi, quem nuper museo Caesareo intuli. Tamen et Severi binos nuper reperit cl. Sestinus. Liberalius subinde sub Caracalla renascitur. Ejus causam verisimilem pete ex dictis capite II.

Inde a Caracalla frequenter in aversa additur Δ. E. de quarum sensu litterarum egimus capite praecedente.

Si verum est, quod refert Vaillantius, [b]) haec classis porrigitur usque in imperium Gallieni. Postremi, quos

a) Suppl. IV. tab. I, n. 1. b) Num. Colon. in Othone.

Digitized by Google

viderim ego, ſignati ſunt imperante Elagabalo.

Exſtant ſimiles numi tantum cum capitibus Auguſtorum aut Caeſarum. Inſolens ergo viſum Pellerinio, exſtare ſimilem cum capite Aquiliae Severae uxoris Elagabali. a) At diximus capite praecedente, poſt Caracallam in moneta Antiochena averſas, quae ſunt Auguſtorum, paſsim cum Caeſaribus et uxoribus communicatas.

Dixi, in averſa horum numorum typum principem eſſe S. C. intra coronam, additis ſerius aquila et litteris ſolitariis. At in numo Caracallae, aut potius Elagabali muſei Caeſarei eſt aries ſaliens et reſpiciens, per aream S. C. Δ. E. omnia intra coronam. Dictum, arietem hoc habitu eſſe proprium monetae Antiochenae typum.

In numis Macrini averſam facit caput filii Diadumeniani poſitum inter S. C. His praeeuntibus exiſtimo, eidem huic claſsi tuto poſſe inſeri ſequentem numum ſingularem, quem edidit Haymius: b)

- - - ΑΔΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. CEB. ETCEB. *Cap. Ant. Pii laur.* ✠ ΑΤΡΗ-ΑΙΟC. ΚΑΙ. CEB. ETCE. ΤΙΟC. ΤΠΑ. ΑΠΟ. *Caput Aurelii Caeſaris nudum, in area S. C. in imo* H. AE. II.

Haymius poſtremas litteras epigraphes, quae eſt in averſa, ſic ſeparavit, ut legeret: ΤΠατος Αντιοχεων ΑΠΟλωνις, cumque ſcriptum infra elementum H cum ipſa epigraphe conjungeret, illud explevit legendo Ηγεμονος. Mirum ſane, Khellium acrem et eruditum Haymii cenſorem pravam hanc ſententiam non reprehendiſſe. Nullus hactenus in Antiochenorum aere compertus magiſtratus domeſticus, atque etiam compertus, Ηγεμονα ſe non ferret, qui fuit magiſtratus Romanus, et unius Thraciae urbium numis inſcriptus, quando Απολλωνιος, ut ipſum nomen fert, eſſet magiſtratus Graecus et privatus urbis. Male ſane το H cum reliqua inſcriptione ſociavit, quod aliud non eſt, quam elementum ſolitarium, inde a Nerva, ut dixi, hujus claſſis numis inſcribi ſolitum. Tamen difficile eſt, litterarum ΑΠΟ. verum ſenſum reperire. Forte non aberravero, ſi eas ſejunctas ſic legendas conſtituam: Αντιοχεων Προς Ορονπη, *Antiochenſium ad Orontem*, cum conſtet, eam urbem non raro a ſcriptoribus dici Antiochiam ad Orontem. Novi, in Antiochiae numis nunquam alias ſitus mentionem prodi, at certum etiam, nondum haetenus averſae parti hujus claſsis numorum illatum caput viſum. Quod ſi conjectura haec non adridet, cedo aliam.

Aenea haec moneta ab Auguſto usque ad Caracallam eſt fere I. formae, pars potior II., pauciores III. At inde a Caracalla quos viderim, omnes ſunt III. formae.

A plerisque olim omnes hi numi ab Auguſto usque ad Nervam, quoniam Latine utrinque inſcribuntur, eſſe commatis Romani crediti ſunt, cumque in hac claſſe occurrant etiam aenei Othonis, dubitatum non eſt, numos aeneos cum hujus capite Romae ſignatos. Re magis explorata, cumque fabrica aperte opus peregrinum prodat, non amplius

a) Mel. I. p. 103. b) Th. Br. Tom. II. tab. 34.

Digitized by Google

ambigitur, numos esse Antiochenos, testaturque Vaillantius, ingentem similium numorum vim in Syria ad hanc usque diem reperiri. [a]) Sane literae S. C. et Δ. E. tum et typus arietis in citato mox Elagabali numo, quoniam eadem omnia sunt in certis aliarum classium monetae Antiochenae numis, Antiochenos esse hos numos invicte arguunt. Tamen cum id genus multi haud ita pridem reperti fuerint in insula Cypro, putavit Pellerinius, non in solis Syriae urbibus numos litteris S. C. insignes fuisse percussos, sed et in Cypro. [b]) At enim facile ex Syria in vicinam Cyprum hujus argumenti numi majore etiam copia potuerunt transmittere.

De sensu litterarum S. C. et typo aquilae actum capite praecedente. Notae arithmeticae annos imperii indicare non possunt, nam est in museo Caesareo numus Nervae cum littera Δ, alius Trajani cum littera X. Sunt ergo haud dubie notae monetariorum, quales non pauci ejus aetatis Syriae urbium numi impressas habent.

CAPVT IV.

De numis Antiochiae coloniae.

Teste Paulo jurisconsulto: [c]) *Divus Antoninus Antiochenses colonos fecit salvis tributis.* Quo nomine intelligendus Antoninus Caracalla, non, quod nonnulli credidere, Antoninus Pius, quod confirmatur a numis ipsis, qui a Caracalla demum *coloniae* nomen addere occipiunt. Tamen cl. Sestinus promulgavit numum Severi, in cujus aversa: ΚΟΛΩ-ΝΙΑ - - - - Α. *Apollo stolatus stans d. pateram, s. lyram,* [d]) cum jam antea ejus iconismum dedisset. [e]) Sed vereor, ut numus sic vitiatus possit certum Pauli testimonium evertere.

Ergo numi Antiochiae coloniae incipiunt, ut dixi, sub Caracalla, et desinunt sub Valeriano, sed jam tum rari, quos vide in Pellerinio, Theupoli, Arigonio. Perperam igitur Vaillantius aeneos inscriptos S. C. capitis praecedentis jam inde ab Othone, deinde tetradrachma capitis II. inde a Philippo seniore in suum de coloniis opus contulit, cum coloniae nihil offerant. In hanc etiam classem vocavit numos Flaviorum capitibus insignes:

IMP. VESP. AVG. P. M. T. P. *Caput Vespasiani laur.*

T. CAES. IMP. TR. P. *Caput Titi laur.*

CAESAR. DOMIT. COS. II. *Caput Domitiani laur.*

ANTIOCHIA. *Caput muliebre turritum.* AE. III. (Mus. Caes. Vaill.)

Hos omnes imperante Vespasiano signatos capitum epigraphe docet. Facile dedere, esse eos nostrae Antiochiae, quod, cui alteri opportunius dari possint, non videam. Inscriptos utrinque Latine Vaillantius ait propterea, quod jure Latii gavisa est, [f]) sed quod ut comprobaret, parum video fuisse solicitum. Si Latii jure donatam propterea credidit, quia Latina usa est epigraphe, nae ille multas urbes, ceu Nicomediam, Ephe-

a) Num. colon. in Othone b) Suppl. IV. p. 1. c) L. II. de censib. d) Lettere IV. p. 42. e) Lettere Tom. II. tab. III. n. 61. f) In colon. sub Vespas.

Digitized by Google

ſum, aliasque in Latinarum numerum cogetur admittere, quae nonnunquam numos utrinque Latine inſcriptos ſignavere. Cur iſtud interdum urbibus Graecis placuerit, difficile eſt rationem probabilem adferre. In Antiochia noſtra minus iſtud mirum, quam jam inde ab Auguſto bilinguem ex hactenus dictis vidimus. At jam certos Antiochiae coloniae numos luſtremus.

Autonomum hujus coloniae editum video apud Hunterum, ſed is propter epigraphen Latinam (nam noſtra Graece ſemper locuta eſt) et typum dei Menſis ſine dubio eſt coloniae Antiochiae Piſidiae. Quos hactenus norimus, omnes Auguſti cujuspiam, vel Auguſtae, vel Caeſaris caput offerunt.

Epigraphe: ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΟΝ. aut ſimiliter. Adduntur ſedulo notae S. C. Δ. E. de quibus egi cap. II.

Typi: Mulier capite velato et turrito rupi inſidens d. ſpicas, ſuperne aries ſaliens et reſpiciens, inferne fluvius emergens.

Caput muliebre velatum turritum, ſuperne aries ſaliens.

Mulier ſedens, ut ſupra, coronatur a figura militari ad ſiniſtram adſtante, ad dexteram ſtat fortuna.

Mulier ſedens, ut ſupra, ſed intra templum tetraſtylum, in cujus faſtigio aries ſaliens et reſpiciens.

Apollo habitu muliebri ſtans ſ. lyram, in numis Philippi et Decii. [a]) *In alio praeterea ſerpentem paſcit ab ara adſurgentem.* [b])

Nihil in his typis novum, et quod in praecedentibus explicatum non ſit. De Apolline cum hoc typo agetur capite proximo.

Epochae annum ΔΟC. in ſimili numo Alexandri Severi vidit Vaillantius, ſed quam lectionem jam in dubium vocavit Pellerinius. [c]) Sane in ſimilibus aliis ejusdem Alexandri legitur SHC. vel SNC. ut videre eſt apud Pellerinium, [d]) Arigonium, Theupoli, et in muſeo Caeſareo, quarum ſenſus litterarum mihi ignotus.

Sunt hujus claſsis numi aenei omnes, et I. formae.

CAPVT V.

De numis Antiochiae inferioris aevi.

Vidimus tempus, in quod ſingulae monetae Antiochenae claſſes, quas hactenus deſcripſimus, deſivere. Harum nulla ultra Gallienum porrigitur, quo imperante velut communi ſcopulo fere omnis res monetalis urbium populorumque naufragium fecit. Non multo poſt officinis monetalibus per imperii fines conſtitutis auctisque ſuam etiam, ſtabilemque, cujus et Malala meminit, [e]) nacta eſt Antiochia, quam indicant litterae ANT. in imo poſitae, ut ALE. Alexandriam, SIS. Siſciam etc. quibus notis, praecipue inde a Diocletiano nihil magis obvium. Nonnunquam Antiochiam ſolum A definit, de qua lege latius agemus alibi. At enim hanc monetam nonniſi ἀχυρως poſsis Antiochenam appellare, cum potius fuerit com-

a) Vaill. b) Beger Theſ. Br. T. II. p. 729. c) Mel. I. p. 304. et Mel. II. p. 313.
d) ll. cc. e) Chronogr. ſub Dioclet.

Digitized by Google

munis totius imperii Romani ejusque principum, his deinceps et typos et linguam, quae Latina fuit, praescribentibus. Commemorandi tamen numi duo, qui ad solos Antiochenos pertinent.

GENIO ANTIOCHENI. *Mulier velata turrita rupi insidens, pro pedibus fluvius emergens.* ℞ APOLLONI SANCTO. *Apollo stolatus stans d. pateram, s. lyram, in imo* SMA. AE. III. (Mus. Caes. Banduri Tom. II. p. 432.)

GENIO. CIVITATIS. *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ *Eadem aversa.* AE. III. (Tanini Suppl. Band. p. 318.)

Numus uterque imperante Iuliano Apostata signatus jure creditur ex causis, quas in hujus principis moneta copiosius persequar. Typus partis anticae jam abunde hactenus cognitus hoc illustratur magis, quod adscripto GENIO ANTIOCHENI. id est: *populi*, simul explicat, mulierem hoc cultu sedentem emergente ad pedes fluvio esse revera genium urbis et populi, et docet praeterea numus alter, ejusdem genii esse etiam caput muliebre velatum turritum frequens in numis Antiochiae seu liberae seu colo-hiae. Hic genius sic sedens comparet primum in numis Tigranis Armeniae et Syriae regis, quos adeo dubium non est Antiochiae cusos, atque in his tenet palmae ramum vel cornucopiae. In numis Augusti constanter palmae ramum tenet, nempe cum adlusione, ut conjicio, ad aeram Actiacam, seu Victoriae, quae eo imperante valuit. Deinceps perpetuo spicas praefert. Habemus ergo Antiochiam inde a Tigrane usque in Iuliani aevum in retinendo typo suo fidelem. Typus partis aversae jam ex numis Antiochiae coloniae cognitus, ut et honores Apollini in hac urbe habiti. In voce APOLLONI monetarium Graecum grammaticae Latinae rudem agnosce. Litterae infra posita SMA. indicant *Signatam Monetam Antiochiae.* Quae ad causam revocatae in hos numos idololatriae pertinent, habebis expositа in numis Iuliani. Si quem delectant erudita crepundia, adeat laxos Harduini in hunc numum commentarios. [a]) Oppidanos Antiochiam suam dixisse *urbem*, vidimus supra pag. 291, ex numis inscriptis MO*Neta* VRB*is*; eadem in numo altero hujus loci dicitur *civitas.*

* * *

THEVPOLIS. Sic vocatam Antiochiam a Iustiniano Iustini Thracis adfine refert Eustathius [b]) Procopius [c]) Evagrius. [d]) Addit Stephanus topographus, factum istud post terraemotum. [e]) Eodem nomine appellatur in praefatione novellae CIX., de quo vide plura apud Spanhemium. [f]) Istud ipsum confirmatur numis. Nam litterae ANT scriptae in inferiore numorum segmento, quibus, ut dixi, Antiochia indicatur, leguntur adhuc in aliquibus Iustiniani numis; at sub hoc coeptum est scribi THEVP. THEVPO. et in successorum moneta sic continuatum.

a) opp. sel. p. 114. b) ad Dionys. Perieg. v. 918. c) de aedib. Iustin. L. II. c. 10. d) hist. eccl. L. IV. c. 6. e) in Θεσπολις. f) Observat. ad Iuliani orat. I. pag. 267.

Digitized by Google

CAPVT VI.

De numis Antiochenorum extra Antiochiam fignatis.

Exftant numi Antiochenorum, quos eſſe extra Antiochiam fignatos ipſa epigraphe docet. Eccos:

Antiocheni ad Daphnen.

Caput regis radiatum diadematum. ℵ ANTIOXEΩN. TΩN. ΠPOΣ. ΔAΦNHI. *Iuppiter ſtans d. coronam protendit, ſ. veſtem colligit, per aream vel tripus, vel litterae ſolitariae, vel monogrammata.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin Rec. II. p. 187. Frölich ann. Syr. ſub Ant. IV.)

Antiocheni Ptolemaidis.

Caput muliebre turritum. ℵ ANTIOXEΩN. TΩN. EN. ΠTOΛEMAIΔI. *Victoria ſtans d. oblongum palmae ramum.* AE. II. (Pellerin Rec. II. p. 234.)

Caput muliebre turritum. ℵ ANTIOXE. EN. ΠTOΛ. *Iuppiter ſtans d. pateram, ſ. haſtam, in area* L. Θ. AE. II. (*ibid.*)

Caput Iovis. ℵ ANTIOXEΩN. TΩN. EN. ΠTOΛEMAIΔI. IEPAΣ. AΣTΛ. *Mulier ſeminuda ſtans d. binas faces, ſ. haſtam.* AE. II. (*ibid.*)

Caput Apollinis. ℵ ANTIOXEΩN. EN. ΠTOΛEMA. *Lyra, infra* AΣK. A. LE. III. (*ibid.*)

Capita duo jugata laureata. ℵ ANTIOXEΩN. TΩN. EN. ΠTOΛEMAIΔI. IEPAΣ. AΣTΛOT. *Cornucopiae, in area* L. IP. AE. III. (Liebe Goth. num. p. 160.)

Eadem adverſa. ℵ ANTIOXEΩN. TΩN. EN. ΠTOΛEMAIΔI. IEPAΣ. AΥTON. *Cornucopiae, in area* AI. *vel* ΔN. *et annus* ΘΠP., *qui tamen in aliis abeſt.* AE. III. (Pellerin Rois p. 102. Muſ. Caeſ.)

Caput regis radiatum diadematum. ℵ ANTIOXEΩN. TΩN. EN. ΠTOΛEMAIΔI. *Iuppiter ſtans d. coronam praetendit.* AE. II. (Muſ. Caeſ.) AE. III. (Beger Th. Br. T. III. p. 25.)

Antiocheni ad Callirhoen.

Caput regis radiatum diadematum. ℵ ANTIOXEΩN. TΩN. EΠI. KAΛΛIPOHI. *Iuppiter ſtans d. extenta aquilam, ſ. haſtam.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin Rec. II. p. 250.)

Fallere Vaillantium, qui in ſuis legerat: ΠPOΣ. KAΛΛIPOH., teſtatur Pellerinius. [a]

* * *

Hi triplicis generis Antiochenorum numi in varias eruditos ſententias diſtraxerunt. Antiocheni ad Daphnen nihil morantur, quod juxta Antiochiam poſiti pars ipſi fuere Antiochenorum. At quinam illi, qui eſſe *Ptolemaidis*, vel *ad Callirhoen* poſiti dicuntur? Vrbem aliquam Antiochiae nomine ſtetiſſe prope Ptolemaidem Galilaeae, ſecundum alios Phoenices, putat Vaillantius. [b] Antiochenos ad Callirhoen dixere plerique Edeſſenos Meſopotamiae, neque deerant ejus ſententiae cauſae ſpecioſae. Plinius memorat *Edeſſam, quae quondam Antiochia*

a) l. c. b) reg. Syr.

Digitized by Google

dicebatur, Callirhoen a fonte nominatam, a) quam ipſam indicare videtur Stephanus, cui varias Antiochias recenſenti proditur ὀγδοη ἡ ἐπι της Καλλιῤῥοης λιμνης, *octava ad lacum Callirhoen.* Alii Antiochiam reſpexere adſitam forte fluvio Callirhoe, qui Damaſcum pervaſit. At Pellerinio nullo pacto probabile viſum, utrorumque Antiochenorum numos, qui forma et fabrica et typis conſpirant, et qui utrique Antiochi IV. caput offerunt, non etiam unius ejusdemque regionis eſſe. Ad haec certos Edeſſae numos nunquam Antiochiae nomine ſignatos. Quis vero, addit, auctorum veterum Antiochiam aliquam prope Ptolemaiden conſtituit? Cenſet ergo vir eruditus, numos hos cuſos ab Antiochenis, qui commercii cauſa in corpora redacti apud Daphnen, Ptolemaiden, et Callirhoen conſtitere, nomine autem Callirhoes non intelligit Edeſſam Meſopotamiae, ſed aquas calidas trans Iordanem poſitas dictas Callirhoe, et magni eas nominis, ad quas Herodes M. in extremo ſuo morbo teſte Ioſepho inviſerat, quaeſtuoſas haud dubie mercatoribus ob hominum eo commeantium frequentiam. b)

Haec Pellerinii ſententia, etſi ſecundum omnes cauſas nolim adfirmare certam, aliis tamen magis videtur veriſimilis. Cauſam praecipuam peto ex numis, qui Ptolemaidis meminere, propter formulam EN. ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΙ., quae ſignificat, Antiochenos hos non prope Ptolemaiden, ſed in ipſa Ptolemaide ſtetiſſe. Vicinia enim praepoſitis ΠΡΟΣ. ΕΠΙ. ΑΠΟ. indicari ſolet, at locus ipſe praepoſito EN. Fuere ergo Ptolemaide Antiocheni, ut in vetere marmore praedicantur BERYTENSES Phoeniciae, QVI PVTEOLIS CONSISTVNT. c) vel ſicut a Diogene Laertio dicuntur οἱ ἐν Σιδωνι Κιτιεις, *Citienſes* (Cypri) *qui Sidone conſiſtunt.* d) Sic et in marmoribus variarum gentium mentio, quae in Delo conſedere. Sic legas apud Sponium e) et Gruterum f) ΤΟΝ. ΔΗΜΟΝ. ΤΩΝ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΔΗΛΩΙ. *populum Athenienſium, qui in Delo ſunt.* In marmore Oxonienſi: g) ΑΘΗΝΑΙΩΝ. ΚΑΙ. ΣΑΜΙΩΝ. ΟΙ. ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΕΣ. ΕΝ. ΔΗΛΩΙ. ΚΑΙ. ΟΙ. ΕΜΠΟΡΟΙ. ΚΑΙ. ΝΑΥΚΛΗΡΟΙ. *Athenienſium et Samiorum, qui habitant in Delo, mercatores et naviculatii etc.* Ab his adeo exemplis ſatis ſolide praeſentium argumenta numorum explicantur. Vide ſimilia exempla alia apud Spanhemium. (T. I. p. 663.)

In his numis ſaepe proponitur caput Antiochi IV. diadematum radiatum, quo forte regnante peregrinis his Antiochenis jura quaedam fuere conſtituta. Reliqui typi nihil memorandum offerunt. Id unum animadvertendum, Iovem ſtantem, et porrecta dextera vel coronam vel galeam tenentem eſſe etiam in numis Cyrrhi et Apameae cum capite Alexandri I., et Dorae Phoenices cum capite Tryphonis.

Epochae annos offerunt numi Ptolemaidis, et quidem IP. et ΘΠΡ. qui haud dubie ſunt aerae Seleucidarum. Prior cadit in regnum Antiochi III., cujus etiam numos habemus cum anno PIB. Alter in regnum Antiochi VIII., cujus ex-

a) L. v. §. 21. b) Rec. II. p. 250. c) Muratori p. 231. 4. d) in vita Zenonis.
e) Miſc. p. 343. f) p. 405. g) num. XXVII.

Digitized by Google

ſtant numi cum eodem anno ΘΠΡ. At annus Θ numi II. a recentiore quapiam aera ducendus, ſed a qua, incertum.

Tituli ΙΕΡΑΣ. ΑΣΥΛ. *ſacrae, aſyli*, vel: ΙΕΡΑΣ. ΑΥΤΟΝ. *ſacrae, ſuis legibus utentis*, leguntur tantum in numis Antiochenorum Ptolemaidenſium, ſecundum quos et litteras ΑΣΚ. A. numi IV. legendos cenſeo: ΑΣυλα Και Αυτονομα. Tituli ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΥ. exſtant etiam in numo autonomo ipſius Ptolomaidis, qui adeo et cum Antiochenis hoſpitibus communicati ſunt.

APAMEA.

Ad Orontem et Marſyam fluvios, quorum alteruter Axius dictus, ut infra ad mentionem ſitus dicemus. Vrbs nomen traxit ab Apame Seleuci I. uxore.

Autonomi, Regii, Imperatorii ſecundum annos epochae 1.

1. *Caput muliebre turritum.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. *Figura militaris gradiens d. por. recta, ſ. haſtam transverſam, annus* ΞΡ. Pellerin.)

2. *Alius, ſed annus* ΓΞΡ. (Muſ. Caeſ. Eundem typum et annum habent etiam numi vicinae Epiphaniae, quam vide.

3. *Caput Bacchi.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. *Iuppiter aetophorus ſtans, annus* ΓΞΡ. (Pellerin.)

4. *Caput Alexandri I.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. *Iuppiter ſtans d. galeam, ſ. haſtam, annus* ΓΞΡ. (Frölich.)

5. *Caput idem.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΑΞΙΩ. *Iuppiter ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam.* (Vaill.)

6. *Caput Iovis.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. *Elephas, anni:* ΖΣ. ΗΣ. ΖΛΣ. ΜΣ. ΒΜΣ. ΓΜΣ. ΕΜΣ. (Hunter, Pellerin, Noris.)

7. *Caput Palladis.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Victoria, anni:* ΒΟΣ. ΕΟΣ. ϛΟΣ. (Hunter, Pellerin.)

8. *Alius, ſed infra Victoriam* ΜΗ. (Pellerin.)

9. *Caput muliebre turritum.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Pallas ſtans, annus* ΒΠΣ., infra ΜΗ. (Pellerin.)

10. *Caput Bacchi.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. *Thyrſus, anni:* ΓΠΣ. ΔΠΣ. (Muſ. Caeſ. Neumann.)

11. *Caput Palladis.* Ꝟ ΑΠ ΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Victoria, anni:* ΓΠΣ. ΕΠΣ. *infra* ΑΝ. (Muſ. Caeſ. Pembrock. P. II. tab. 73.)

12. *Caput Palladis* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. *Victoria, annus* ϛΠΣ. (Theupoli) *Thyrſus.* (Hunter.)

13. *Alii, ſed anni:* ΖΠΣ. Bϙ. Γϙ. Eϙ. (Theup. Hunter.)

14. *Caput Bacchi.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Cornucopiae, annus* ΓΤ. (Pellerin.)

15. *Caput Bacchi.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΣΥΛΟΥ. *Thyrſus, annus* ΔΤ. (Pellerin.)

16. *Caput Bacchi.* Ꝟ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. *Thyrſus, annus* ΔΤ., *infra* ΜΑ. (Muſ. Caeſ.)

17. *Caput muliebre velatum turritum.*

Digitized by Google

ϗ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. *Pallas*, *annus* ϛΚΥ. (Hunter.)

18. Caput Auguſti. ϗ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. *Victoria*, *annus:* - ΚΥ. (Morelli Impp.)

Autonomi, Imperatorii epochae II.

19. Caput Iovis. ϗ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥ. *Elephas*, *annus* Η. *infra* ΜΗ. (Theupoli:)

20. Caput Auguſti. ϗ ΑΠΑΜΕΙΑΣ. (*forte* ΑΠΑΜΕΩΝ) ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Victoria*, *annus* ΓΚ. (Vaill.)

21. Caput Palladis. ϗ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. *Victoria*, *annus* ΔΚ., *infra* ΑΝ. (Pellerin.)

22. Caput Auguſti. ϗ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. *Caput muliebre velatum turritum*, *annus* ΗΚ. ΑΕ. ΙΙ. (Morelli Impp.)

Alterius imperatoris numi proditi non ſunt.

Typi: Iuppiter in his numis frequens, quem ampliſſimum apud Apameam templum habuiſſe teſtantur Theodoretus [a]), et quidem cognomine *Belum*, et vaticiniis clarum teſte Dione. [b])

Elephas. Teſte Srabone [c]) Seleucus Nicator hoc loco D. elephantos aluit, atque etiam ſucceſſores reges, et inter pacis conditiones cum Antiocho M. initae erat, rex elephantos omnes, quos Apameae habet, traderet. [d])

Tituli: ΙΕΡΑΣ. ΑΣΥΛΟΥ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. Autonomiam primum jactat in numo 7. cum anno Seleucidarum ΒΟΣ., 272., qui coepit V. C. 713. Quo eam anno nacta ſit, non conſtat.

* * *

Epocha I. et quidem cum numeris auctioribus, certa eſt Seleucidarum ab anno V. C. 448.

Epochae II. annos Vaillantius ab aera Actiaca ducit, quod neque adfirmaverim, neque negaverim. Interim ſuapte patet, a recentiore illos epocha ducendos. In utraque adhibenda mirus apparet ſaltus et confuſio, quod ex ſequente diagramate perſpicitur:

Aera Seleuc.	*Anni V. C.*	*Aera Act.*
ϚΠΣ.	728.	——
——	730.	Η.
ΒϘΣ.	733.	——
ΓϘΣ.	734.	——
ΕϘΣ.	736.	——
ΓΥ.	744.	——
ΔΥ.	745.	ΓΚ.
——	746.	ΔΚ.
——	750.	ΗΚ.
ϛΚΥ.	767.	——
-ΚΥ.	• - •	——

a) L. V. c. 21. b) L. LXXVIII. §. 8. c) L. XVI. d) Polyb. leg. 35.

Digitized by Google

Nolo in cauſas promiſcui hujus utriusque epochae uſus longius inquirere, praecipue cum ſatis certum mihi non videatur, horum numeros annorum ex numis rite eſſe exceptos. Si Vaillantii ſententia obtinet, ad annum V. C. 745. utraque aera concurrit, nempe ΔΤ. aerae Seleucidarum, et ΓΚ. aerae Actiacae. Non repugnat, Apamenſes eodem tempore binis epochis uſos, et jam veterem, jam novam numis inſcripſiſſe, atque iſtud tanto minus, cum Antiochenſes, et Aſcolonitae binas varias aeras uni eidemque numo inſeruerint. Quanquam hos epocharum ſaltus non facile eſſe admittendos, monebo in tractatu de epochis. Similem aerarum permixtionem offerunt etiam numi Tripolis Phoeniciae.

Praeter hos epochae annos in imo averſae ſegmento comparent etiam variae litterae MA. MH. AN., quae arithmeticae videri poſſunt. Verum etſi revera tales ſint, certe annos non indicant, cum v. g. MH. legatur cum annis diverſis ΕΟΣ. ΒΠΣ., ut jam advertit Pellerinius. Similia exempla vide etiam infra in Laodiceae moneta.

* * *

Mentio ſitus ab Axio fluvio in numo V. Ejusdem ſitus meminit quoque Sozomenus: [a]) Απαμειας της προς τω Αξιω ποταμω. Vt certum eſt, fluvio a Macedonibus ex patrio flumine Axio nomen inditum, ita ambiguum, quis fluvius Syriae hoc nomine notetur. Vaillantius ex verbis Strabonis: *Apamea regione multa et ubere abundat, per quam Orontes fluit, et multus in ea vagatur*, colligit, Orontem hunc eſſe Axium. Harduinus ex verbis Plinii: *Coele habet Apamiam Marſya amne diviſam a Nazarenorum tetrarchia*, Marſyae hoc nomen confert. Noriſius cum certis argumentis ſe evincere opinaretur, et Orontem et Marſyam ab ipſa urbe nonnihil fuiſſe remotiores, ſuſpicatur, exſtitiſſe tertium quemdam fluvium dictum Axium, qui ipſa urbis moenia adlueret. [b]) At verius puto, intelligendum Orontem. Conſtat ex Libanio, [c]) Alexandrum M. apud Orontem Iovi Bottiaeo aras ſacraſſe. Fuit hic Iuppiter ſic dictus a Bottiaea, quae fuit Macedoniae portio Axio flumini adſita, in qua ſecundum Herodotum ſita Pella Alexandri urbs natalis. Pronum igitur eſt credere, Macedones, qui Syriae regionibus, urbibus, fluviis ex rerum patriarum ſimilitudine nomina dederunt, Orontem in Axium mutaſſe, quod aras Iovis Bottiaei ſic fecerunt propter Orontem, ut in Macedonia templum Iovis Bottiaei propter Axium. Adde, ex teſtimonio Euſtathii Apameam dictam fuiſſe Pellam ex nomine urbis Macedoniae. [d]) Fuit autem Pella Macedoniae prope Axium ſita. Placuit ergo et Orontem prope Pellam Syriacam fluentem nominare Axium.

AE. autonomi R. AE. imperatorii RRRR.

ARETHVSA.

Sita inter Emeſam et Epiphaneam ad Orontem.

a) L. VII, c. 15. b) Epoch. Syrom. p. 72. c) in Antiochico. d) ad Dionyſ. v. 918.

Digitized by Google

Autonomus.

Caput muliebre velatum turritum. ℞ ΑΡΕΘΟΥΣΑΤΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Iuppiter Nicephorus ſedens.* AE. II. (Spanheim Orb. Rom. p. 224.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

ΑΡΕΘΟΥΣΑΤΩΝ. ЄΥ. ΓΞС. *Mulier turrita ſtans d. pateram, ſ. haſtam,* Severi. (Vaill.)

Eadem epigraphe, ЄΥ. ЄΠС. *Pagurus,* Diadumeniani Caeſ. (Vaill. Noris.)

Epocha a Vaillantio et Noriſio figitur ad annum V. C. 685. Syri fraterna regum ſuorum bella pertaeſi ad varios vicinos dynaſtas Arabes defecere. Inter haec turbida Sampſiceramum occupaſſe Arethuſam innuit Strabo, qui cum ſcribit, Arabes, quo Syris ſunt viciniores, eo etiam eſſe cultiores, exempli cauſa adfert Sampſicerami Arethuſam. [a]) Ei Pompejus regnum confirmavit, et adhuc ſub Claudio memorantur Sampſicerami Emeſae, et Arethuſae reguli, quae omnia fuſius perſequitur Noriſius. [b])

AE. RRRR.

BALANEA.

Ad mare e regione Aradi.

Autonomus.

Caput muliebre. ℞ ΒΑΛΑΝΕΩΝ. *Iuppiter Nicephorus ſedens, in area annus* ΔΡ. AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorius:

Caput M. Antonii laur. ℞ ΒΑΛΑΝΕΩΝ. ΣΥ. Aq. *Antonius in quadrigis d. habenas, ſ. haſtam.* Pellerin.)

Numum ſimilem, ſed ſine epochae anno, produxit Vaillantius cum capite Auguſti, ſed Antonio reſtituendum cenſent Pellerinius, [c]) et Belleyus. Vaillantius in ſuo vidit Bacchum in quadrigis. Panelius in ſimili perperam legit ΘΑΛΑΝΕΩΝ. (Mem. Trev.)

Epochae exordium Belleyus in utrumque numum Pellerinianum prolixe commentatus [d]) figit ad annum V. C. 630. Viro erudito cum perſuaſum ſit, figura averſae quadrigis inſiſtente exhiberi M. Antonium Bacchi ſpecie, quem prodente Vellejo conſtat *redimitum hederis coronaque velatum aurea, et thyrſum tenentem, cothurnisque ſuccinctum, curru velut Liberum patrem vectum eſſe Alexandriae,* [e]) et conſtet praeterea ex Dione, inſanum hunc III virum ſeſe edicto novum Bacchum compellari juſſiſſe, certum ſibi videtur, numum Antonii cum anno Aq. ſignatum fuiſſe labente anno V. C. 721. Balanenſibus hanc Antonii praeceptam apotheoſin ſuo peradulationem ſuffragio comprobantibus. Epochae igitur principium annis retrorſum XCI., atque adeo ad annum V. C. 630. figendum. Ea tempeſtate variae Syriae urbes, quae antea Alexandro II. ad-

a) L. XVI. b) Epoch. Syrom. p. 480. 287. c) Rec. II, p. 190. d) B. L. T. XXX. pag. e) L. II, c. 82.

Digitized by Google

haeſere, ſeſe rurſum Antiocho VIII. regi legitimo ſubjecerunt. Suſpicatur adeo Belleyus, has inter fuiſſe etiam Balaneam, atque ex hoc caſu novam aeram conſtitutam. Nemo non videt, in univerſo hoc ratiocinio non parum tribui conjecturis.

Mentio ſitus, ΒΑΛΑΝΕΩΝ. ΣΥ. nimirum Syriae, in qua urbs ſita.

AE. RRRR.

EMISA.

Ad Orontem in meridiem juxta Arethuſam, cui imperavere Sampſiceramus, ejusque filius ac nepos Iamblichus, aliique reguli usque ad Veſpaſiani ſaltem aevum. Fuit patria Domnae, ſororis Maeſae, Soaemiadis, Mamaeae, Elagabali. Reliqua huc pertinentia vide apud Noriſium, [a]) ex quo pleraque excepi.

Imperatorii

Sunt tantum Antonini Pii: ЄMICHNΩN. *Caput Solis*, de quo typo infra, vel: *Aquila globo inſiſtens.* (Vaill. Muſ. Caeſ.)

Notae arithmeticae: Β. Γ.

AE. RR.

Colonia deducta fuit a Caracalla, ut teſtatur ſynchronus Vlpianus: [b]) *Sed et Emiſenae civitati Phoenices* (nam Phoeniciae tum contribuebatur) *imperator noſter* (Caracalla) *jus coloniae dedit, juriſque Italici eam fecit.*

Numi ſunt Caracallae, Domnae, Elagabali. Perperam a Vaillantio huc refertur numus Alexandri inſcriptus: ЄMI. KO. MH. MЄCCOΠ., qua falſa lectione inductus ipſe aliique Emiſam licet in Syria poſitam Meſopotamiae metropolin fecere. Mirum hoc judicium jam impugnavit Pellerinius, cumque ex ſuo numo doceret, legendum KAP., non ЄMI, numus reſtituendus eſt Carrhis. [c])

Epigraphe: ЄMICΩN. KOΛΩNIAC. in numis Domnae et Caracallae. KOΛ. ЄMI. ac deinceps: MHTPO. K. vel KOΛ. ЄMICΩN. in numis Elagabali.

Typi:

Templum, intra quod lapis conoidicus. In aliis: *Caput Solis.* In aliis: *Mulier turrita ſedens emergente ſubtus fluvio.*

Eſt hic lapis ſimulacrum Solis apud Emeſam dicti Elagabali, de quo Herodianus: *lapis eſt maximus ab imo rotundus et ſenſim faſtigiatus propemodum ad coni figuram.* Hunc coelitus demiſſum indigenae ſomniabant. Aurelianus hanc urbem *ingreſſus ſtatim ad templum Heliogabali tetendit*, ut narrat Vopiſcus. Lapis eadem forma videtur etiam in Romanis Elagabali numis: SANCTO. DEO. SOL. ELAGABAL. Vide etiam mox in *Ludis.*

* * *

Metropolis. Ad hanc dignitatem absque dubio evecta eſt ab Elagabalo, cujus numi primum ſimpliciter KΘA. inſcribuntur, in ſequentibus ejus mentio non omittitur. Neque ea dignitas additur in numis poſtremo Caracallae anno, ut epocha docet, ſignatis. De adficto huic a Vaillantio honore, tanquam prima fuiſſet Meſopotamiae metropolis, vide, quae ad Carrhas Meſopotamiae notabimus.

a) Ep. Syromac. p. 79. b) Digeſt. L. L. tit. 15. §. 1. c) Rec. II. p. XV.

Digitized by Google

* * *

Ludi. ΗΛΙΑ. ΠΥΘΙΑ. *Vrna inter duos lauri ramos*, in numis Elagabali.

Hi ludi *Helia* jure apud Emiſenos valuere in honorem Solis, cui eximios habuere honores, cujus teſtes jam adduxi ſupra, et quibus adhuc addimus Avienum. a) Iidem apud Rhodios ex eodem in Solem adfectu dicti fuere ΑΛΙΑ, nimirum Dorice. Harduinus, cui ſolenne eſt, nodum in ſcirpo quaerere, hos ludos ab *Elide* dictos ΗΛΙΑ contendit, cum ſacra Solis dici deberent ΗΛΙΑΚΑ. Noluit animadvertere, eadem ſolis certamina apud Rhodios dicta fuiſſe Αλαα teſtibus Ariſtide, et Athenaeo, non Αλαικα. Haec ſacra ΗΛΙΑ memorantur etiam in numis Odeſſi Thraciae. Ηλια etiam Iulianus Aug. appellat ludos, qui Romae finitis Saturnalibus, et ante novi anni exordium Ηλιῳ ἀνικητῳ, *Soli invicto*, ſacti fuere, et ſumma magnificentia obiti. b) Vnde et obvia in numis Romanis inde ab Aureliano epigraphe: SOLI. INVICTO.

* * *

Epocha:

ΚΦ. in numo Caracallae. (Vaill. in Colon.)

ЄΚΦ. ejusdem. (Noris ep. Syrom. p. 82.)

ΖΚΦ. ejusdem. (Vaill. l. c. Noris l. c.)

ΗΚΦ. Caracallae, Domnae. (Ibid. et Muſ. Caeſ.)

Є ΠΦ, Sulpicii Antonini. (Haym. T. I. p. m. 292.)

Epocha eſt Seleucidarum ab anno V. C. 442., et quidem annus ΗΚΦ. Caracallae numo inſcriptus ejus imperatoris poſtremus eſt. Lectio anni ΚΦ jure ſuſpecta viſa Vaillantio ipſi, et Noriſio, quia in eo numo Emiſa jam dicitur colonia, quam coaevus Vlpianus tradit deductam a Caracalla, annus vero hic adhuc in Severi imperium incidit. Quare extritus videtur numerus monadicus. Dubia de numo Sulp. Antonini, et anno Є ΠΦ. vide propoſita in ejus Auguſti numis, quos dabimus poſt numos Mamaeae.

AE. RR.

EPIPHANEA.

Ad Orontem inter Lariſſam et Arethuſam, cujus nomen pervetuſtum fuit *Hemath*, ſed novum nacta ab Antiocho *Epiphane*; praevaluit tamen inter Syros indigenas nomen vetus, quod hodieque durat. Numos ejus omnes erudite explicavit Belleyus. c)

Autonomi:

Caput mulebre velatum turritum. Ϟ ЕΠΙΦΑΝЕΩΝ. ΓΞΡ. *Figura militaris gradiens d. porrecta Victoriolam, ſ. clypeum.* AE. III. (Pellerin.)

Hic numus fabrica, mole, et typo ſimillimus eſt alteri vicinae Apameae, qui eſt in muſeo Caeſareo, cum quo illi ipſo adeo epochae anno ΓΞΡ. convenit. Similem Apamenum habet etiam Pellerinius, ſed cum anno ΞΡ.

Caput mulebre velatum turritum. Ϟ ЕΠΙΦΑΝЕΩΝ. ΤΗΣ. ΙЄΡΑΣ. ЄΞΡ. *Iuppiter ſedens.* AE. II. (Hunter.)

AE. RRRR.

a) Deſcr. Orb. v. 1083. b) Orat. in regem Solem. p. 156. c) B. L. T. XXVI. p. 391.

Digitized by Google

Imperatorii.

Obſervati a Tiberio ad Gordianum: ΕΠΙΦΑΝΕΩΝ.

Epochae anni una cum typis, ut numos hos propoſuit Belleyus. (l. c.)

Θq. *Fortuna ſtans*, Tiberii.

ΞC. *Caput Dommae*, Severi.

HqC. *Pallas*, Mamaeae.

ϛT. *Duo piſces*, Gordiani.

Binos Elagabali praeterea citat Belleyus, ſed ſine epochae anno.

Epocha hujus urbis duplex fuit,

I. Seleucidarum ab anno V. C. 442. Hanc palam comprobat autonomus cum anno ΓΞP., qui cum, ut dixi, ſimillimus ſit alteri Apamenſi, atque in hoc idem annus ΓΞP. neceſſario ab epocha Seleucidarum ducatur, idem in hoc Epiphanenſium numo ex eodem principio ducendus eſt. Hunc utriusque numi aequabilem modum cum non animadverteret Belleyus, de prima hac Epiphaneae epocha nihil pronunciavit.

II. Pompejana ab anno V. C. 690., ut viſum Belleyo, quam ſequuntur citati imperatorii, quamvis hi non excludant annos intra 688. et 691. contentos.

AE. RRR.

GABALA.

Maritima, a Laodicea in meridiem.

Autonomus:

Caput nudum barbatum. Ꝟ ΓΑΒΑΛΕΩΝ. *Pagurus, ſuperne aſtra ſolis et lunae.* AE. II. (Pellerin.)

Caput anticae L. Verum omnino refert, tamen inter autonomos recenſetur a Pellerinio.

AE. RRRR.

Imperatorii

Sunt ab Auguſto usque ad Aquiliam.

Epigraphe conſtans: ΓΑΒΑΛΕΩΝ.

Typi:

Vir ſeminudus inſiſtens cippo cum modio in capite d. ſublime elata bipennem, ſ. clypeum inſtar peltae, ad baſin hinc et inde equus, juxta ſcriptum: ANNA; *ei ex adverſo Fortuna ſedens*, in numo Commodi. (Pellerin Rec. III. p. 239.)

Etſi Pellerinius ſub Fourmontii perſona tutus ad explicandam et epigraphen ANNA et typum multa adferat ex vetuſtiſsima mythologia deprompta, nihil tamen opportunum commemorare potuit, quo aut ſibi, aut nobis faceret ſatis.

* * *

Harpya globo inſiſtens, ex adverſo Sphinx ſuper baſi, M. Aurelii, L. Veri, (Vaill. Pellerin.) Commodi. (Mul. Caeſ.)

Vterque horum numorum praeco, ut et Spanhemius a) volucrem globo inſiſtentem, quod in eorum numis facies muliebris forte adcuratius expreſſa eſt, Harpyam dixit. Ea in numo muſei Caeſarei ad noctuam accedit in Gabalae

a) T. I. p. 250.

Digitized by Google

moneta jure habitantem, quae Palladem saepe impressam habet. Sin revera Harpya est, difficile conjectu, cur ea in hujus urbis monetam involarit, et quis ejus sit cum Sphinge nexus.

* * *

Protome Palladis, ex adverso mulier stans capite tutulato, et velo a summo ad imum tecta, in numis Trajani, Commodi, Diadumeniani. (Noris Ep. Syrom. p. 253.)

Hanc adstitutam Palladi mulierem varii viri eruditi Iunonem Pronubam statuerunt; verum in numo alio similis figura sedet inter duos leones. Quare verius Cybele est, quae in aliis quoque urbis hujus numis solito cultu comparet.

* * *

ΤΥΧΗ. ΓΑΒΑΛΕΩΝ. *Templum 2. columnarum, in quo caput Domnae*, in numo Severi. (Vaill.)

Similis epigraphe et typus est etiam in numis Azoti Iudaeae, et Laodiceae Syriae.

* * *

Epocha:

ΓΜΡ. in numo Trajani, lectio indubitata, in cujus antica juxta caput Trajani laureatum legitur: ΝΕΡ. ΚΑΙC. ΤΡΑΙΑΝΟC. (Mus. Caes.)

ΒΝΡ. ΑΝΡ. Trajani. (Vaill.)

ΓΚC. Aurelii. (Vaill.)

ΔC. L. Veri. (Pellerin.)

ΔC. Commodi. (Mus. Caes.)

ΓΛC. ΔΛC. Commodi. (Vaill. Pellerin.)

CNA. CNB. CNΓ. Domnae et Caracallae. (Vaill.)

ΓΞC. Diadumeniani. (Vaill. Noris.)

CΞH. Aquiliae. (Pellerin.)

Exordium epochae a Vaillantio, Norisio, et maxima antiquariorum parte figitur ad annum V. C. 707. Eam bini numi ex hic citatis, et serius producti magis stabiliunt. Primus est numus Trajani cum anno ΓΜΡ., in quo is adhuc Augusti titulo abstinet. Annus hic deductus a 707. incipit in autumno V. C. 849. Trajanus a Nerva adoptatus fuit, et una trib. potestatem accepit XVIII. Septembris V. C. 850., ut adeo numus hic signari potuerit ante autumnum 850., quo jam coepit annus ΔΜΡ. vel 144. Gabalenorum, ut demonstrat Frölichius, qui numum hunc primus edidit, [a]) et Belleyus. [b]) Ergo epocha in anteriorem annum anno 707. dimoveri non potest. Tametsi hujus numi patrocinio nimis confidenter niti nolim ex causis, quas olim in numis Trajani commatis Romani dabimus. Alter numus Aquiliae cum anno CΞH. (268.) ad annum 707. exacto signatus est ab autumno V. C. 974., neque serius signari potuit, nam caesus est Elagabalus mense Martio V. C. 975. Ergo ex his numis figitur epocha ad annum V. C. 707.

At Harduinus eam ab anno V. C. 708. deduxit. Disidii causam non adfert. In hac quidem sententia minus difficultatis pareret numus citatus Trajani; nam tum annus numi ΓΜΡ. inciperet in autumno V. C. 850., quo labente indubitatum est, Trajanum jam fuisse Caesarem. At tum repugnat numus Aquiliae cum anno CΞH., qui ca-

a) IV. Tent. p. 176. b) B. L. T. XXI. Mem. p. 447.

Digitized by Google

deret in autumnum anni 975., verum ejus maritus Elagabalus jam menſe Martio ejus anni caeſus fuit.

Numus Diadumeniani utrumque annum 707. et 708. patitur, reliqui plures ultro citroque admittunt. At neutri illigari poteſt annus ΔC., qui exſtat in numis tam L. Veri, quam Commodi. Quare in numo Veri forte legendum ΔIC., et Commodi ΔΛC., etſi hic, qui eſt in muſeo Caeſareo, nullum τε Λ veſtigium offerat, aut alia amoliendae difficultatis expediatur via.

Occaſionem conſtitutae epochae rati ſunt Noriſius et Vaillantius iter I. Caeſaris, V. C. 707. hac exercitum ex Aegypto adverſus Pharnacem ducentis.

AE. R.

Memorandus hic adhuc numus rariſſimus aureus cum capite Iuſtini II., in cujus averſa: GABALORVM. *Crux ſuper gradibus.* Citatur apud Bandurium [a]) et eſt integerrimus in muſeo Caeſareo. Vrbis nomen rite conſpirat cum ejus aetatis ſcribendi lege, nam in hiſtoria eccleſiaſtica ejus aevi conſtanter dicitur Γαβαλων πολις, quae teſtimonia vide apud Noriſium. [b])

HERACLEA.

Huic Syriae urbi perperam Harduinus tribuit numum ΑΠΑΜΕ. ΗΡΑΚΛΕ., putatque, notari concordiam inter hanc, et Apameam Syriae; at numum hunc eſſe Apameae Phrygiae, in hac dixi. Forte ad hanc Heracleam cauſa epochae pertinet numus Caracallae cum epigraphe, ſi modo bene lecta eſt, ΗΡΑΚΛΕΟΤ. ЄΤ. ΗΣ., quem recitat Wiſius. [c])

LAODICEA.

Dicta *ad mare*, aedificata a Seleuco, et ſic a matris nomine vocata. Vlpianus eam in Coeleſyria ponit, ut infra videbimus; quae cauſa fuit, cur Harduinus numos Laodiceae, coloniae nomine inſcriptos, Laodiceae ad Libanum tribueret. Verum ſatis conſtat, poſteriore aetate etiam Seleucidem fuiſſe Syriae Coele contributam, ut erudite oſtendit Noriſius. [d])

Autonomi:

Caput muliebre velatum turritum. Ϫ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Iuppiter Nicephorus ſedens, per aream:* ΒΛ. ΜΕ. ΑΠ. ΓΛ. AR. I. (Pembrock.)

Alii, ſed addito: ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ. *per aream* I *majus*, ΑΣ. et ΘΕ. (Pellerin.) In alio *per aream* ΔΚ. *et* ΚΑ. (Hunter.) Vterque AR. I.

* * *

Reliqui autonomi ſunt aenei, quorum magnam copiam protulit Pellerinius. Horum primum epigraphen, deinde typos commemorabo.

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ſolum reperio in argenteo Pembrockiano mox citato. Pellerinius illud etiam ſolitarium vidit in aeneo, ſed dubitat ipſe, utrum ad hanc Laodiceam pertineat.

a) Tom. II. p. 651. b) Ep. Syrom. p. 251. c) Muſ. Bodl. p. 204. d) Ep. Syrom. p. 235. ſeq.

Digitized by Google

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ.

Quo tempore autonomiam acceperint, decidi nequit. Norisius eam V. C. 707. a I. Caesare adeptos censet. Haymius et Frölichius eam se jam in Antiochi VIII. numis videre putabant, sed decepti fuere, ut dicetur infra in *typis*. Haec epigraphe infrequens non est.

ΙΟΥΛΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Epigraphe obvia. *Julienses* se dixere in gratiam I. Caesaris, qui cum apud eos moraretur V. C. 707., magnis eos beneficiis adfecit, sic ut ab eo anno epocham quoque auspicarentur, de qua infra. Quantus fuerit Laodicensium in dictatorem etiam caesum adfectus, pluribus persequitur Norisius. a) Certe ab hoc tempore usque ad ipsum Severum in numis suis hunc honoris titulum constanter retinuere.

* * *

Mentio situs.

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΗ. vel ΘΑΛΑΣΣΑΝ. in autonomis apud Pellerinium, Arigonium, in Mus. Caes., et in argenteo Alexandri I. (Vaill.) et ejusdem regis binis aeneis. (Pellerin.)

* * *

Epochae anni horum quoque complurибus inscribuntur. In argenteis supra citatis tot et tam variae occurrunt notae, ut, quae ex iis epochae serviant, discerni nequeat. In aeneis si singulae tantum similes comparent notae, eae epochae annum haud dubie notant. In aliis occurrit idem, quod ad Apameae numos animadversum est. In area est v. g. ΔΚ., in imo aut ΜΕ., aut ΜΝ., in area ΓΟ., in imo jam ΜΕ., jam ΔΗ., ut adeo in similibus numis laterales areae notae epochae annum indicent, alioqui ΜΝ. numeri suspicionem excludit. In aliis inferne legitur ΑΡΧ. ΚΟΜ. Haec exempla vide apud Pellerinium. De aerae exordio agetur in imperatoriis.

Typi:

Caput radiatum. ℞ *Figura militaris stans d. hastam, alti in aliis anni:* ΔΛ. ΚΑ. ΖΜ. AE. II.

Haymius caput anticae statuit esse Antiochi VIII., quem secutus est Frölichius, et cum in numo scriptum legerent ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ, adseruerunt quoque, Laodiceam jam sub hoc rege fuisse autonomam. Similis numus est etiam in museo Caesareo, cujus caput radiatum nihil habet Antiochi VIII. Melius Norisius dixit, exhiberi caput Solis. Pellerinius numos quatuor cum simili capite radiato recenset inter numos Antiochi VIII., etsi ipse fateatur, vultus lineamenta non satis addicere, et aliquantum dubitet, an omnes hi revera sint ejus regis. b) Non advertit animum vir summus, horum uni inscriptum ΖΜ., qui annus Antiochum VIII. contingere non potest, praeterea scriptum in eodem ΙΟΥΛΙΕΩΝ, vi cujus numus in imperatorum aetatem cadit.

* * *

Caput radiatum. ℞ ΙΟΥΛΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Diana succincta stans d. hastam, s. arcum cum sagittis.* AE. II. (Pellerin. Rois. tab. 12, inter

a) l. c. p. 233. b) Rois p. 101.

Digitized by Google

numos Antiochi VIII.)

Protome Dianae. ℞ ΙΟΥΛΙΕΩΝ. etc. *Caput apri.* AE. III. (Pellerin.)

Eximius esse debuit apud Laodicenses Dianae cultus; nam Dianae Tauricae simulacrum ab Oreste Brauronem Atticae delatum, atque inde a Persis Susa asportatum Seleucus Laodicensibus permisit, ut refert Pausanias. [a]) Quod et ipsum tenemus fide praeclari marmoris apud eandem hanc Laodiceam reperti, quod vulgavit Chandlerus: [b])

ΙΟΥΛΙΑΝ. ΤΙΤΟΥ. ΘΥΓΑΤΡΑ.
ΒΕΡΕΝΙΚΗΝ. ΤΗΝ. ΑΠΟ.
ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ.
ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. ΙΕΡΕΣΑΜΕΝΗΝ.
ΤΩ. ΔΞΡ. ΕΤΕΙ. ΤΗΣ. ΚΥΡΙΑΣ.
ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ.
ΚΑΣΣΙΑ. ΛΕΠΙΔΑ. Η. ΜΗΤΗΡ.

Iuliam Titi filiam Berenicen, ex instituto regis Seleuci Nicatoris sacerdotio functam anno CLXIV. dominae Dianae, Cassia Lepida mater. Qui ergo lapis secundum epocham, quae, ut dicetur, apud Laodicenses valuit, positus est V. C. 869. imperante Trajano. Dianae illud simulacrum adhuc Elagabali aetate exstitisse, docet Lampridius: [c]) *Lapides, qui divi dicuntur, ex proprio templo Dianae Laodiceae ex adyto suo, in quo id Orestes posuerat, auferre voluit.* Revera in numis Laodiceae jam coloniae cum capite Elagabali comparet Diana venatrix.

* * *

Reliqui typi: *Victoria, noctua, Fortuna, Serapis, scorpius etc.*
AR. RRR. AE. R.

Regii:

Caput Alexandri I. diadematum. ℞ ΑΛΟΔΙΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΑΝ. *Neptunus sedens d. delphinum, s. tridentem.* AR. II. (Vaill.) In aliis: *Neptunus stans vario cultu.* AE. III. (Pellerin Rois p. 82.)

Imperatorii:

Ab Augusto ad Caracallam usque.

Epigraphe: ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. — ΙΟΥΛΙΕΩΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. at plerumque: ΙΟΥΛΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ.

Sunt etiam argentea tetradrachma Neronis et Hadriani. [d])

Typus obvius: *Caput muliebre turritum.*

* * *

Metropolis. Ad id fastigium evecta a Severo, a quo cum staret Laodicea, Antiochenis Pescennii causam amplexis, hoc casu Severus ornamenta omnia Antiochiae detracta Laodiceam transtulit, unaque huic Antiochiam ipsam subjecit. [e]) Exinde se in numis scripsit: ΙΟΥΛ. ΑΛΟΔΙΚ. CЄΟΥΗ. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩC. At pauca superant, et nonnisi cum capite Severi et Caracallae cum hac epigraphe numismata, nam paullo post a Severo deducta est colonia, sed cujus etiam numi metropoleos dignitatem plerumque addunt. Huc etiam pertinet:

---

a) L. III. c. 17. b) Inscript. ant. p. 91. n. 5. c) in Elag. d) Pellerin Lettres p. 166. et Mel. I. p. 187. e) Herodian. Suidas in *Severo.*

Digitized by Google

ΙΟΥΛ. ΔΟΜΝΑ. ΤΥΧΗ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ. *Protome Domnae in templo distylo.* Numus Severi.

Etsi urbis nomen absit, jure tamen numum huc refert Pellerinius.

* * *

Nomina ab imperatoribus. Praeter nomen *Iuliae* jam notum usa est altero *Severianae*, ut mox vidimus. Et diserte testatur Malala, [a]) permissum a Severo Laodicenis, ut se de suo nomine *Septimios* appellarent. Revera in numis coloniae nomine subinde signatis *Septimiam* se frequenter vocat.

* * *

Neocoratum, et *Primatum* Syriae perperam huic urbi tributum a Vaillantio ex numo Caracallae manifestis indiciis corrupto satis docui in meis Numis vet. [b]) et supra in numis Laodiceae Phrygiae, quorsum hic numus pertinet.

* * *

Epocha:

AIP. in argenteo Neronis. (Pellerin. Lettres p. 166.)

ΒΛΡ. ΓΛΡ. Domitiani. (Vaill. Mus. Caes. Morelli.)

ΒΞΡ. ΓΞΡ. Trajani cum titulis ΓϹΡΜ. ΔΑΚ. (Noris, Mus. Caes.)

ΓΞΡ. Trajani cum iisdem titulis, et titulo ΠΑΡΘ. (Noris.)

AOP. in argenteo Hadriani. (Pellerin Mel. I. p. 187.)

ΖΠΡ. ΗΠΡ. qP. Antonini. (Vaill.)

AqP. Aurelii, (Vaill.) per epocham adhuc Caesaris.

Epochae exordium cum scriptores, tum numi adfigunt ad autumnum V. C. 706. Ex illis Eusebius: *Secundo anno Probi juxta Antiochenos CCCXXV. annus fuit, juxta Tyrios CCCCII., juxta Laodicenos CCCXXIV. annus etc:* Ergo horum epocha anno uno posterior fuit Antiochena. Consentit etiam Chronicon Alexandrinum. Cum igitur certum sit, Antiochenos aeram sam deduxisse ab autumno V. C. 765., necesse est, Laodicensium aeram coepisse V. C. 706.

Eandem egregie statuunt numi Trajani cum anno ΓΞΡ., in quorum aliis *Parthici* titulus additur, in aliis omittitur. Hic si addatur ad 706, prodibit annus V. C. 868., quo labente constat Trajanum eo honore fuisse exornatum, de quo vide plura in numis hujus Augusti commatis Romani. In marmore Laodicensi apud Chandlerum [c]) hi occurrunt characteres chronologici:

ϹΤΟΥϹ. ΗΞϹ. ΜΗΝΟϹ. ΞΑΝΘΙΚΟΥ. ΥΠΑΤΩΝ. ΟΥ - - - ΟΥ. Γ- ΑΤΟΥ. Κ- ΙΟΥ - - ϹΕΛΕΥΚΟΥ.

Anno CCLXVIII. mense Xanthico, consulibus Sabiniano Grato, et Claudio Seleuco, ut consules hi legendi sunt correctis marmoris vitiis. Processere hi V. C. 974. Addatur ad annum V. C. 706., cujus autumno aeram Laodicensem coepisse diximus, annus marmoris 268., summa dabit eundem annum V. C. 974., cujus autumno exivit annus Laodiceae 268. Marmor positum est labente mense Syromacedonum Xanthico, qui respondet Aprili anni Iuliani.

Causam epochae suppeditat historia; nam I. Caesar in vere V. C. 707. per

a) Chronogr. L. XII. b) Pag. 285. c) Inscr. ant. p. 92.

Digitized by Google

Syriam profectus adverſus Pharnacem *commoratus eſt fere in omnibus civitatibus, quae majore ſunt dignitate, praemia bene meritis et viritim et publice tribuens.* [a]) Cenſet Noriſius, ex quo haec pleraque collegi, Laodicenſes tum autonomiam aliaque privilegia adeptos, et *Iuliae* nomen adoptaſſe.

Ad hoc epochae exordium revocandi etiam numeri minores, quos in autonomis exiſtere ſupra innui. Vſam antea fuiſſe aera Seleucidarum, dubium non eſt, ſed numi hoc non docent.

Variae adhuc voces decurtatae in poſtica imperatorum hujus urbis reperiuntur, ut: APIΣ. IΣA. in numo Neronis. [b]) IOT. OE. KO. MOTK. MKO. paſsim in numis Trajani, KPA. in numo Antonini, (Muſ. C. Vitzai.) quarum explicationem nemo hactenus tentavit.

Concordia cum Arado Phoeniciae inſula, quam vide.

AR. RRRR. AE. C.

Colonia deducta certo fuit a Severo. Vlpianus: [c]) *Eſt et Laodicea colonia in Syria coele, cui divus Severus jus Italicum ob belli civilis merita conceſſit.* Confirmatur id quoque numis; nam exſtant ſub Severo hujus urbis numi fine et cum mentione coloniae, ac deinceps ceſſant numi Graeci dicti imperatorii. In ſequentium imperatorum numis omnibus aut coloniam aperte ſe profitetur, aut certa ſaltem praebet coloniae indicia. Numum Graecum a Vaillantio adhuc ſub Elagabalo prolatum non moror, quem non dubito Caracallae reſtituendum, et ſignatum vivo adhuc Severo, cum colonia nondum eſſet Laodicea. Numi Laodiceae coloniae copioſi ſunt, et per multas cauſas memorabiles, in quos Belleyus ſingulari diſſertatione commentatus eſt. [d])

Porriguntur a Severo usque ad Trebonianum.

Singulares capitum inſcriptiones ſunt:

Caracallae: M. AVS. (ſic) ANTONINVS. PIVS. AV. GER. C. M. S. quas tres poſtremas literas legit Belleyus: *Colonia Metropolis Syriae.*

M. AVREL. ANTONINVS. PIVS. P. B. G. MAX. id eſt: *Parthicus, Britannicus, Germanicus* MAX*imus.*

Diadumeniani: M. OP. ANTONINOS. NOB. CAES.

Hactenus Philippus jun. credebatur primus, cui *Nobiliſſimi Caeſaris* titulus delatus fuit.

ANT. AVG. GET. CAE. C. M. L. (*Colonia Metropolis Laodicea*) *Caracalla et Geta ſtantes jungunt dexteras*, in numo Domnae. (Muſ. Caeſ.)

* * *

Epipraphe averſae, ſi qua alia, certe in Laodiceae coloniae numis mire variat, ſed cujus una cauſa irruens barbaries.

In aliis eſt epigraphe Graeca, ſed Latine exarata, ut:

LAODICEON. LAVDICEON, vel plenius: COL. LAODICEAS. vel LAODICEON. METROPOLEOS., et haec obtinet in variis numis a Caracalla usque ad Trebonianum. LAODICIA tantum, in numo Elagabali. (Muſ. Caeſ.)

In aliis Latina, ut: LAV. COL. ET.

a) Hirtius Bell. Alex. c. 65. b) Pellerin Lettres p. 166. c) L. I. de Cenſib. d) B. L. T. XXIII. hiſt. p. 168.

Digitized by Google

METROP. Item C. M. L. jam memoratum.

In aliis extreme barbara, ut: COL. SEP. AVG. ΓΑΟ. MATR. etc: COL. SEP. AVR. LAO. S. MATR. Hoc loco S videtur positum pro ET. Sane in numis Byzantiorum infimi aevi ea litera non raro pro ET ponitur, vidimusque expressum ET in epigraphe praecedente.

ŁAVDICEA saepe pro LAODICEA., ex quo arguimus, O literae A postpositum ab hominum vulgo ut V enunciatum, idque non in provinciis modo, sed in urbe etiam, atque ipsa Trajani aetate. Nam Plinius junior eos, qui miseros oratores spe *coenae laudabant*, per jocum vocavit *Laudicenos*. a) Indocti igitur monetarii eodem exemplo in scribendo urbis nomine non scientiam, sed vulgarem usum secuti sunt.

Inde a Philippo capitis epigraphe Graeca est, aversae ut alias.

* * *

Honorum tituli:

Metropolis: cujus mentionem constanter retinet. De ea actum in imperatoriis.

Prima: hunc titulum colligit Belleyus ex epigraphe numi Elagabali: COL. ŁAO. P. S. METROPOLEO. id est: *Prima Syriae*, addit tamen, posse notare *Provinciae Syriae*.

Nomina ab impp.

Septimia a Severo coloniae auctore. Quare saepius se scribit: COL. SEP. vel COL. SEPT. Vide de hoc plura in imperatoriis sub eodem articulo.

Aurelia, a Caracalla: COL. SEP. AVR. etc.

Augusta, ex nomine imperatoribus omnibus communi: COL. SEP. AVG. etc.

* * *

Ludi:

ANTONINIANA. PVTI. *Duo Centauri vas malis refertum tenentes*, Caracallae.

Praeclare docuit Belleyus, nomine PVTI indicari ludos *Pythia*. Fuere mala victorum in his ludis praemia, ut copiose probabo in tractatu de ludis, et biformia haec monstra fuisse Apollini sacra, docent numi Gallieni cum epigraphe: APOLLINI. CONS. AVG. et typo Centauri. Marmor vetus Belleyo ignotum acta apud Laodiceam Antoniniana Pythia praeclare confirmat, in quo Aurelius Septimius praedicat: ΕΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΙΑ. ΤΗ. ΠΑΤΡΙΔΙ. ΜΟΥ. ΠΥΘΙΑΔΙ. ΠΡΩΤΗ. ΑΧΘΕΙΣΗ. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑΝΟΝ. *Laodiceae, quae mea patria, in Pythiade, quae prima acta est, Oecumenica Antoniniana.* b)

* * *

Literae Δ. Ε. in his coloniae numis saepe occurrunt, de quorum incerta significatione jam egi in Antiochia.

* * *

Typi reliqui illustriores:

Mulier turrita sedens, infra quam fluvius emergens, adstant 4. mulieres aliae ad eam conversae, Elagabali. (Pellerin Mel. I.)

Indicantur hoc typo 4. urbes Laodiceae metropoli subjectae. Miror ta-

a) L. II. epist. 14. b) Chandler Inscr. ant. p. 92.

Digitized by Google

men, Laodiceae genium habere adjunctum fluvium, cum nullus alicujus nominis fluvius eam adlueret, Orontes autem ab ea esset remotior.

* * *

Quatuor equi lapidem forma coni effictum trahunt, Elagabali.

Existimat Belleyus, hoc typo proponi deum Elagabalum ab Elagabalo Romae publice vectum, ut docent ejus denarii cum simili typo. Sed cum hic deus ad Laodicenses non pertineat, videtur verius, eo exhiberi sacrum eorum lapidem, de quo egi in autonomis.

* * *

Silenus nudus stans d. elata, f. utrem, Treboniani. (Vaill.)

De hoc coloniarum typo vide tractatum de numis coloniarum.

* * *

Huc etiam revocandos numos sequentes docet Belleyus:

ROMAE. FEL. *Lupa gemellos lactans*, Caracallae, et Opelliorum. (Mus. Caes.)

AETERNVM. BENEFICIVM. *Modius frugibus refertus*, Caracallae. (Mus. Caes.)

Cur bini hi numi huc sint vocandi, (nam hactenus perperam cum Romana moneta miscebantur, etsi fabrica barbara coloniam manifeste loquatur) causa est I., quia in horum unius antica, quem vidit Belleyus, leguntur literae C. M. S., quae sunt etiam in aliis certis hujus coloniae numis, ut vidimus. II. quia reliquis Caracallae titulis additur P. B. G. MAX., qui tituli his figlis descripti in nullius alterius coloniae moneta comparent. Harduinus in simili Macrini pro ROM. FEL. legit BOS. FEL., et pro ubertate ingenii explicavit: *Berytus Opeliis Salvis* FELix. [a])

Typus numi prioris in coloniarum moneta obvius. Aversa numi alterius eloquitur frumentarias largitiones liberalitate principis in exteras urbes collatas, cujus argumentum simile est etiam in numo Sidonis adscripto AETER. B. FI. Nonnunquam enim imperatores urbibus id genus beneficia impertivisse, certum est exemplo Athenarum, quibus ab Hadriano adsignatum annuum frumentum docet Dio, [b]) quod serius beneficium renovavit Constantinus M. [c]) Tripolitanis Africae Severus oleum gratuitum, et fecundissimum agrum donavit. [d]) Privatim de Laodicea nostra Malala: [e]) Severum urbis calamitatem miseratum, ad quam a Nigro redacta fuerat, quod adversus hunc pro se steterat, praeter privilegia alia pecunias illi frumentarias multas annuatim solvendas decreto sanxisse. Hic numus lucem accipit ex numo Nervae Romano: PLEBEI. VRBANAE. FRVMENTO. CONSTITVTO cum typo simillimo.

AE. C.

LARISSA.

Autonomi:

Caput Jovis laur. Ϟ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Thronus.* AE. II. (Pem-

a) ad Plin. T. I. p. 264. b) L. LIX. 16. in Severo. c) Chronogr. L. XII. d) Spartian. e) Iulian. Orat. I. p. 8.

brock, Pellerin Rec. I. p. 167.)

Caput muliebre velatum turritum. Ꝛ *Eadem Epigraphe. Equus paſcens.* AE. IV. (Theupoli.)

Hactenus ex antiquariorum ſcito una Theſſaliae Lariſſa praeteritis eodem nomine aliis ſuos nacta eſt numos, ſed obſervavi etiam, ei nonnullos ex alieno adjectos, in quorum numero pono eos, quos hic ſiſto. Cauſas fere easdem habeo, quibus motus numos ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. Demetriadi Theſſalicae ademptos, ut in hujus numis dixi, Demetriadi cuidam Syrae reſtituendos cenſueram, epigraphen intelligo, typos, et fabricam. Iam primum quae ibi de formula ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. et ſcripturae modo a moneta Europaea alienis diſputavi, ad hanc etiam Lariſſam omnia valebunt. Idem intellige de typis, nam caput muliebre velatum turritum fere Cilicium tantum eſt et Syrum, thronus vero, vel ſella ſacra, ut typus eſt Europaeis urbibus ignotus, ſic eadem ea forma comparet in numis Polemonis ſacerdotis Olbae Ciliciae. Eorum vero fabrica quantum abludat ab illa, quam offerunt certi Lariſſae Theſſalicae numi, ſola iconismorum inſpectio abunde dictat. Quocirca cum omnia Lariſſam aliquam in oriente ſitam eloquantur, ac praeterea certam habeamus Lariſſam Seleucidis Syriae, neque illam obſcuram, ſed a multis ſcriptoribus proditam, quos recitat Cellarius, nemo erit, qui eam non malit prae Theſſalica horum patriam numorum agnoſcere. Neque vero obſtat, in horum uno effictum equum paſcentem in Lariſſae Theſſalicae numis obvium. Nam cum conſtet ex Appiano, Lariſſam Syriae a Macedonibus appellatam ex nomine Lariſſae Theſſaliae, [a]) prenum eſt credere, novos Lariſſaeos Lariſſae veteris ceu metropolis typos imitatos. Eodem modo videmus, Panos effigiem ex Pellae Macedonicae numis in monetam Pellae Decapolitanae, quae ab illa nomen accepit, traductam.

AE. RRRR.

MTRIANDRVS.

Ad ſinum Iſicum, et Ciliciae fines.

Imperatorii ΜΤΡΙΑΝΔΡΙΤΩΝ typis obviis Antonini et Aurelii. (Vaill.)

AE. RRR.

NICOPOLIS SELEVCIDIS.

Hujus nominis urbem in Seleucide diſerte memorant numi, at ubi ſita fuerit, lis eſt. Cenſent antiquarii, eſſe aut Iſſum, quae ex victoria Alexandri de Dario relata dicta fuit *Nicopolis* teſte Stephano, [b]) et Euſtathio, [c]) aut aliam huic vicinam Nicopolin, quam ab Iſſo diverſam faciunt Strabo et Ptolemaeus. Vide hanc litem apud Haymium, [d]) et Belleyum. [e])

Imperatorii.

ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΗC. CЄΛЄΥ. ΚΙΔΟC. ΙЄΡΑC. CЄ. *Corona*, in numo Commodi, et Severi. (Haym. l. c.)

Poſtremas literas CЄ. (nam ſic revera ſcribuntur ſine puncto medio) Hay-

a) Syriac. b) in *Iſſus.* c) ad Dionyſ. v. 119. d) T. II. p. 299. e) B. L. T. XXX. p. 296.

Digitized by Google

mius legendas ſuſpicatur Σελευκείας Ελευθεράς. Res dubia.

ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. CEAEVKIAOC. *Mulier velata ſtans in templo diſtylo*, Alexandri Sev. (Pellerin Suppl. I. p. 38.) *AE. RRR.*

PALTOS.

Maritima verſus Phoenicen.

Imperatorii:

ΠΑΛΤΗΝΩΝ. *Dioſcuri*, Commodi. (Vaill.)

ΙΟΥ. ΔΟΜΝΑΝ. ΑΥ. ΠΑΛΤΗΝΩΝ. ΣqB. *Caput Domnae*, in numo Severi. (Pellerin Mel. II. p. 137.)

Alius fere ſimilis cum anno ЄΥ. (Muſ. Caeſ. Veron. illuſtr. L. III. p. 235.)

Epochae initium dubium, quod fluctuat inter annos V. C. 657. et 673., de quo vide Pellerinium, [a]) ubi adhuc nonnullos numos hujus urbis dubios citat.

AE. RR.

RAPHANEA.

In Caſiotide ſecundum Ptolemaeum.

Imperatorii:

Elagabali apud Vaillantium, et Theupoli, Alexandri apud Pellerinium. Illi in numis ſuis legunt ΡΑΦΑΝΕΩΤΩΝ, hic ΡΕΦΑΝΕΩΝ et ΡΕΦΑΝΕΩΤΩΝ.

Typus in omnibus idem: *Mulier turrita ſtans d. pateram, ſ. cornucopiae, hinc et inde aquila, pro pedibus bos.*

* * *

Circumferuntur numi:

ANNIA. ΑΥΡΗΛΙΑ. ΦΑΥCΤΕΙΝΑ. *Caput Anniae Fauſtinae Elagabali uxoris.* Ϗ ЄΠΙ. CΤΡ. ΚΥΡΙΝΟΥ. ΡΑΦΑΝΕΩΤΩΝ. ΑΟC. *Diana Epheſia et Apollo ſtantes.* AE. m. m.

Horum unus editus fuit ex muſeo P. Chamillard in Memoriis Trevoltienſibus menſe Octobri 1706., quemque ſummis laudibus effert Harduinus. [b]) Nemo non videt, numisma iſtud omnibus *νοθείας* characteribus eſſe infame, neque, quo iſtud credamus, opus eſſe omnibus iis argumentis, quibus numi hujus lepidos natales deſcribit Valſechius. [c]) Havercampus, qui ſimilem numum ex muſeo ſuo citat, eumque cum fratribus omni fraudis ſuſpicione liberare conatur in notis ad tabulas II. numismaticas, quae praefixae ſunt tomo I. operum Ioſephi, tanto magis eorum ſuſpectam cauſam facit, nam ſatis apparet, ſuum quoque ejusdem matricis partum eſſe. Sane opulentiſsima alia, ac ſimul perpurgata muſea iis carent, non quia hi numi rari, ſed quia propter *νοθείαν* excluſi. Sed et ipſum Havercampum ab amico monitum huic numo fidem abrogaſſe docet Mazzolenus. [d])

AE. RRR.

RHOSVS.

In ipſis Syriae et Ciliciae finibus po-

a) Mel. II. p. 335. b) Opera ſel. p. 820.
c) Diſſert. de Elag. trib. pot. V. p. 67. et 74.
d) Animadv. in num. Piſani P. II. p. 138.

Digitized by Google

ſita, ſic ut a Strabone aliisque etiam Ciliciae urbibus inſereretur. In ejus numos erudite commentatus eſt illuſtris Belleyus. a)

Autonomi:

Caput urbis. ☧ ΡΩΣΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣ. *Figura ſtans inter duos pileos Dioſcurorum.* AE. (Maffei Ant. Gall. p. 116.)

ΕΤΟ. ΗΜΡ. *Caput muliebre turritum.* ☧ ΡΩΣΕΩΝ. *Harpa.* AE. III. (Hunter tab. XXV. num. 11.)

AE. RRRR.

Imperatorii:

ΡΩCΕΩΝ. ЄΤϒC. ΘΙC. *Figura inſiſtens monti d. fulmen, ſ. haſtam,* Commodi. (Belley ex muſeo Pfau.)

ΡΩΣΕΩΝ. ΕΤΟΥΣ. ϛΝΣ. typus non proditur, Severi. (Wiſe Muſ. Bodl. p. 205.)

En tibi omnes hactenus compertos Rhoſi numos, et ſi cl. Combium ſequi malis, eximendus adhuc numus alter autonomus Hunterianus, quem, quod ΔΩΣΕΩΝ legeret, non dubitavit *Doſae Aſſyriae* largiri. b) Nemo credo erit, qui non jam ad ipſam Aſſyriae mentionem frontem corrugabit, praecipue cum viderit, numo huic cum reliqua hic recitata Rhoſi moneta praeclare convenire, ſi modo elementum Δ in P mutaveris, quo loco verisimile eſt numo vitium oblatum. Iuvat hoc judicium harpa quoque, quae haud dubie ad Perſeum pertinet. At conſtat etiam, in Ciliciae urbibus, quibus et accenſebatur a nonnullis Rhoſus, ac praecipue vicina Tarſo Perſei cultum fuiſſe celebrem.

Epochae anni in binis imperatoriis ejus ſunt naturae, ut ab uno principio duci nequeant. Coactus ergo Belleyus duplicem epocham agnoſcere, annum ϛNC. duxit a Caeſariana V. C. 706., et annum ΘIC. ab Auguſtana V. C. 723. Ex utra harum pendeat annus HMP. numi autonomi, incertum. Haec interim, donec aeram Rhoſenſem numi alii plenius confirment.

AE. RRRR.

SELEVCIA.

Maritima in Pieria, opus Seleuci I. Exſtant hujus urbis numi *regii*, *autonomi*, *imperatorii*.

Regii:

1.) *Caput radiatum Antiochi* IV. ☧ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΕΝ. ΠΙΕΡΙΑΙ. *Iuppiter ſeminudus ſtans d. protenta coronam.* AE. (Pellerin Rois.)

2.) *Caput Antiochi VII. diadematum.* ☧ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΜΠΙΕΡΙΑΙ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. - - ΑΣΥΛΟΥ. ΕΟΡ. *Iuppiter ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam.* AE. (Muſ. Caeſ.)

3.) *Caput radiatum.* ☧ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΜΠΙΕΡΙΑΙ. *Fulmen ſuper menſa.* AE.

Haymius et Pellerinius capite radiato exhiberi Antiochum VIII. cenſent, ſed fatente ipſo Pellerinio non reſpon-

a) B. L. T. XXX. p. 262. b) pag. 128.

Digitized by Google

dent vultus lineamenta. Verius igitur in antica eſt caput Apollinis Solis, et numi autonomis accenſendi.

Regii alii, qui fulmen menſae impoſitum habent, hic certo ſignati ſunt, etſi urbis nomen abeſt.

AE. RR.

Autonomi

4.) *Caput Iovis.* ☧ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΜΠΙΕΡΙΑΙ. ϛΞΡ. *Fulmen intra lauream.* AE. III. (Pembrock. Haym.)

Huc etiam pertinent numi ΑΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΩΝ. cum annis ΔΞΡ. ΕΞΡ. propter typum fulminis, de quibus egi initio numorum Seleucidis.

5.) *Caput Iovis laur.* ☧ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. *Fulmen.* AE.

6.) *Caput Apollinis.* ☧ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΜΠΙΕΡΙΑ. *Tripus.* AE. III. (Pellerin.)

7.) *Caput muliebre velatum turritum.* ☧ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Fulmen ſuper menſa cum variis annis inferne ſcriptis:* Δ. Ε. ϛ. Ζ. ΑΙ. ΒΙ. ϛΙ. ΖΙ. ΗΙ. ΑΚ. AR. max. mod. (Pellerin, Hunter, Muſ. Caeſ. Noris, Pembrock, Theupoli.)

Caput Iovis laur. ☧ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Caput muliebre velatum turritum.* AE. II. (Hunter.)

9.) *Caput muliebre velatum turritum.* ☧ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Victoria gradiens, in area* ΓΙ. AR. III. (Hunter.)

10.) Ε. ΝΙΚ□ΜΗΔ□Υ. ΗΠΡ. *Caput muliebre velatum turritum.* ☧ ΕΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤ□Ν□Μ□Υ. *Fulmen ſuper menſa.*

Sic epigraphen anticae legit Pellerinius, verum in ſimilibus aliis Panelii, (Mem. Trevoux Octob. 1737.) muſei Caeſarei, et Ill. Comitis ab Erbach, quem vidi ipſe, legitur ΕΠΙ. Κ□Μ□-Δ□Υ. Obſervandum in his numis O quadratum.

11.) ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Caput muliebre velatum turritum.* ☧ ΣΕΛΕΥΚΕ-- ΠΙΕΡΙΑΣ. *Fulmen ſuper menſa, infra quam* Δ. AE. (Pellerin.)

12.) ΙΕΡ. ΑΣΥ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Caput muliebre velatum turritum.* ☧ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΠΙΕΡΙΑΣ. (*ſic*) ΖΕΥΣ. ΚΑΣΙΟΣ. *Templum 4. columnarum, intra quod lapis, juxta* Ε. AE. II. (Pellerin.)

AR. RR. AE. R.

Imperatorii.

13.) ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Fulmen ſuper menſa*, Auguſti. (Vaill.)

14.) ΕΠΙ. ΣΙΛΑΝΟΥ. ΖΜ. *inter lauream*, Tiberii. (Vaill.)

15.) ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Caput muliebre velatum turritum prominente pone palmae ramo, juxta* $\frac{BC}{K}$ (*ſic*) Domitiani. (Noris, Morelli in Domit.)

16.) ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΠΙΕΡΙΑΣ. ΖΕΥΣ. ΚΑΣΙΟΣ. *Templum 4. col., intra quod lapis, juxta* ϛ, Trajani. (Vaill.)

17.) ΣΕΛΕΥΚΕ-- ϙP. *Pallas ſtans*, Antinoi. (Pellerin.) Vide de hoc numo infra in epocha.

18.) ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΙΕΡΑΣ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Iuppiter ſedens d. fulmen, ſ. haſtam*, Severi. (Vaill.)

Digitized by Google

19.) CЄΛЄƬKЄIAC. ΠIAIPIAC. (*ſic*) AC. *Fulmen ſuper menſa*, Caracallae. (Pellerin Rec. III. p. 241.)

20.) ZЄƬC. KЄPAƬNIOC. CЄΛЄƬKЄΩN. *Fulmen ſuper menſa*, Caracallae. (Vaill.)

21.) CЄΛЄƬKЄΩN. AƬ. K. A. *Tres Corybantum mulieres cum tympanis et baſillis circum Iovem puerum ſellae inſidentem ſaliunt*, Macrini. (Pellerin. Lettres p. 10.)

22.) CЄΛЄƬKЄΩN. ΠIЄPIAC. CΠΘ. Alexandri. (Vaill.)

AE. RR.

* * *

Fulmen ſuper menſa, typus obvius. De hoc Appianus de Seleuco conditore loquens: [a]) *Ajunt, in condenda ad mare Seleucia ſecutum augurium fulminis, ideoque etiamnum fulmen tanquam deum conſecratum, ac hymnis celebratum.* Atque ad Seleucenſes pertinet, quod ſcribit Cyrillus: [b]) *Graeci fulmen adorant.*

ZЄƬC. KЄPAƬNIOC. in numo 20. Heſychius verbo Κεραυνιος addit: *καὶ Ζευς ἐν Σελευκιᾳ.*

ZЄƬC. KACIOC. frequenter inde a Trajano, ſpecie lapidis informis. Pauſanias: [c]) *apud Graecos mos olim fuit, informibus lapidibus pro ſimulacris divinos honores habere.* Iſtud valet etiam ad Venerem Paphiam, Dianam Pergaeam, aliosque, ut ſuis locis dictum. Narrat Suidas, [d]) *Trajanum argenteos crateres, et maximum cornu bovis inauratum primitias victoriae a Getis relatae huic Iovi Caſio dedicaſſe addito ab Hadriano epigrammate*, quod ibi in ſubjecta nota integrum apponitur. Dictus autem eſt *Caſius* a monte Caſio urbi imminente. In hoc Syriae monte vetus Iovis memoria; nam fugientem Typhonem Iuppiter hucusque eſt perſecutus, ut tradit Apollodorus. [e]) ZЄƬC. KACIOC. eſt etiam in numis Corcyrae, ſed alia appellationis cauſa.

Iuppiter puer in Corybantum choro, numo 21. Simile argumentum vidimus etiam in moneta Apameae et Laodiceae Phrygiae urbium.

* * *

Magiſtratus:

ЄΠI. ΣIΛANOƬ. ZM. in numo Tiberii, de quo egimus in moneta Antiochiae.

Є. NIKOMHΔOƬ. vel potius: ЄΠI. KOMOΔOƬ. in numo 10., quem ſignatum cenſeo ſub Antonino, ut infra in *epocha* dicetur.

* * *

Honorum tituli:

Numus hujus urbis vetuſtiſsimus, nempe cum capite Antiochi IV., nullum adhuc titulum, ſolam ſitus mentionem fiſtit. Quare cenſeo, numos omnes autonomos absque his titulis ad haec et vicina tempora pertinere.

Sacra, Aſylum: leguntur primum in numo Antiochi VII., qui ſignatus eſt anno Seleucidarum ΘOP., et videtur urbs hos honores nacta aut ſub hoc rege, aut paullo ante; nam in autonomo, qui per annum ΞΞP. novennio ante ſignatus eſt, iis adhuc abſtinet. Ιερας mentio ſaepe occurrit, Ασυλα rarius, et tantum in hoc Antiochi VII.,

a) in Syriac. b) Catech. 13. c) L. VII. p. m. 579. d) in Κασιον. e) L. I. c. 6. §. 3.

Digitized by Google

in autonomo n. 12., et in numo Macrini, in quo legitur AT. K. A. id est: ΑΤτονομε Και Ασυλε.

Autonoma. Hujus frequens mentio, at dempto citato Macrini numo constanter jungitur cum IEPAΣ, uterque vero titulus post Augustum raro in moneta notatus fors incisis per intervalla privilegiis. Seleucenses autonomiam sibi extorserant inter discordias Antiochi VII. et VIII. fratrum. Factum istud secundum Eusebium V. C. 645., secundum Fastos Siculos 646. Norisius priori sententiae adhaesit. Haec libertas causa fuit Seleucensibus condendae novae epochae, ut dicetur.

* * *

Mentio situs a Pieria. Plinius: *in promontorio autem Seleucia libera, Pieria appellata.* Fuit in Macedonia regio teste item Plinio, quae a nemore *Pieria* appellabatur, a qua eum Syriae tractum, in quo fuit Seleucia, Seleucus Pieriam appellavit.

* * *

Epocha: quatuor forte variis epochis usi sunt Seleucenses docentibus numis:

I. *Seleucidarum* V. C. 442. Est haec sine dubio in numis loco II. et IV. allatis.

II. ab obtenta *autonomia* V. C. 645. Hanc cum Norisio video in argenteis num. VII. citatis, expressam numeris a Δ usque AK, progredientibus. Pellerinius istud in dubium vocat, citatque varios numos Trajani aetate signatos, in quorum area variae literae solitariae vagantur, quae adeo ab anno autonomiae peti non possunt. At credo distinguenda esse tempora, et si solitariae hae notae, quae inde a Trajano usque ad Commodum in plerarumque Syriae urbium moneta visuntur, ad nullam epocham applicari possunt, non sequitur, idem esse sentiendum de literis, quae certo quodam progressu, atque adeo certa lege signatae sunt in tetradrachmis, duobus minimum saeculis ante Trajani aevum percusis. Observandum praeterea, eas notas imperatorum aevo numis impressas nunquam numerum Θ excedere, ut diximus in numis Berhaeae Cyrrhesticae. Ad eandem epocham Norisius quoque exigit numum loci XV., sic tamen, ut subjectam literam K non pertinere ad annum epochae, sed esse notam monetarii existimet.

III. *Pompejana* ab anno V. C. 690. Ad hanc Pellerinius exigit annum qP. descriptum in numo Antinoi num. XVII. Signatus ergo esset V. C. 879. Sed enim in vivis adhuc tum erat Antinous, ut dicetur in ejus numis, neque constat, ejus nomine, quoad vixit, signatos fuisse numos. Ad haec cum videam, in nulla Syriae urbe huic catamito dedicatos fuisse numos, typus Palladis plane alienus sit a Seleucensium moneta, in ipso vero numo aliud legi non possit, quam CЄΛЄΥΚЄ--, jure vereor, ut numus sit hujus Seleuciae. Si non fallit Vaillantius, ab hac epocha pendebit annus CΠΘ Alexandri Severi, qui alteri epochae nulli applicari potest.

IV. *Actiaca* ab anno V. C. 723. Hujus est annus ZM in numo Tiberii num. XIV., de quo vide dicta in moneta Antiochiae, item annus ΛC. Caracallae num. XIX. Ad hanc etiam forte exigendus autonomus cum anno

Digitized by Google

HΠP. num. X., qui adeo signatus esset imperante Antonino.

Secundum horum numorum testimonia Seleucenses sub Tiberio secuti sunt aeram Actiacam, sub Hadriano Pompejanam, sub Caracalla Actiacam, sub Alexandro Pompejanam. Haec inconstantia facit, ut nonnihil virorum eruditorum praeconiis, quibus forte fallax lectio impositi, liceat diffidere. Non absimilis levitas in variandis epochis aliquando etiam Sinopensibus et Amisenis objecta fuit, a qua tamen eos injuria feliciter purgavi. Quare saltem ea monumenta, quibus ea inconstantia confirmatur, novo videntur examini subjicienda. Fors tollenda Pompejana binis solum numis nixa.

* * *

Notae arithmeticae in numis
Trajani: A. Γ. Δ. Ε. ς.
Hadriani: Γ.
Antonini: Δ.

Cum apud plurimas Syriae urbes mos obtinuerit, ut in numorum area inde a Trajano usque ad Commodum signarentur similes notae solitariae, ad haec tempora revocandi haud dubie sunt autonomi his insignes. Vide, quae supra ad II. epocham dixi.

COELESYRIA.

ADRAMA.

Vide *Adraa* Arabiae.

CAPITOLIAS.

Quod fuerit vetus ejus nomen, non constat. Harduinus numos omnes Capitoliadis nomine inscriptos Coloniae Aeliae Capitolinae tribuendos docet, quem solidis argumentis refellit Norisius, praecipue quod Capitolias nostra sese autonomam dicit, quod coloniis non competebat, deinde quod hi nummi coloniae mentione abstinent, quae tamen in numis certis Aeliae Capitolinae nunquam abest.

Imperatorii:

Ab Aurelio usque ad Macrinum. Singularis est numus editus a Liebeo: (Goth. p. 322.)

Π. CΕΠ. ΓΕΤΑC. *Caput Getae nudum.*
Ꝛ ΙΜΑΚΓ. ΚΑΠΙΑΑ. *Caput mulebre, juxta annus* HP. AE. II.

Ingeniose auctor caput aversae sit esse Iuliae Domnae, et literas ἀρχαιοσας explet: Ιυλια Μητηρ Αυτωγεινυ Και Γετα. ΚΑΠιτωλιεων ἱερας Ασυλυ Αυτονομυ.

Epigraphe: ΚΑΠ., ut mox vidimus, ΚΑΠΙΤΩ, vel ΚΑΠΙΤΩΛΙΕΩΝ addito I. A. A. vel ΙΕΡ. ΑC. ΑΤ. et epochae anno.

Digitized by Google

Typi:

Mulier turrita ſtans d. haſtam, ſ. cornucopiae, etiam in templo. In numo Macrini apud Pellerinium *caput humanum tenet.*

Iuppiter ſedens d. globum, ſ. haſtam in templo 8. col., in cujus faſtigio quadrigae decurrunt. (Noris.)

Haud dubie hic eſt Iuppiter Capitolinus, a quo urbi nomen inditum.

Hi numi ſimillimi ſunt numis Mocae Arabiae.

Tituli *ſacrae, aſyli, autonomae* in pleriſque numis.

Epochae anni.

HΞ. Aurelii. (Vaill.)

ΘΞ. Veri. (Vaill.)

Γq. Commodi. (Vaill.)

HP. Severi. (Vaill. Muſ. Chriſtinae.)

HP. Caracallae. (Noris Ep. Syrom. p. 478.) Getae. (Liebe.)

PK. Macrini. (Muſ. Caeſ.)

Libenter cum Noriſio diffido lectioni ZKT. in numo Veri, quem ex muſeo Mauroceno is recitat, [a]) qui annus cum reliquis omnino non cohaeret.

Noriſius initium epochae primum fixit ad annum V. C. 839. [b]) Serius adeptus numum Caracallae jam Auguſti, illud diſtulit ad autumnum V. C. 843. Nondum vir ſummus viderat numos Aurelii et Veri cum annis HΞ. ΘΞ., qui deducti ab 843. incidunt in aetatem, qua neuter adhuc Auguſtus fuit. Numus Macrini, quem recens ex muſeo Caeſareo protuli, initium neceſſario ad annum V. C. 850. vel 851. defigit, ad quod omnes alii aliorum imperatorum anni commode poſſunt exigi. Hi anni incidunt in poſtremum Nervae, et primum Trajani. Cauſam ſtabilitae hujus aerae apud auctores non reperio.

AR. RRR.

DAMASCVS.

Ejus tractus princeps, antiquae famae, et ab ubertate ſoli, aedium magnificentia, feſtorum ſplendore celebrata a Iuliano Aug. [c]) Olim Arabiae attributa, de quo vide Spanhemium. [d])

Autonomi:

Epigraphe in his conſtans: ΔAMAΣ-KHNΩN.

Typi:

Caput muliebre turritum. ℞ *Victoria gradiens*, vel: *Mulier ſtans d. gubernaculum, ſ. cornucopiae.*

Caput Bacchi. ℞ *Duo thyrſi in decuſſem diſpoſiti.*

Caput Solis. ℞ *Caput Lunae, nempe: caput muliebre lunae impoſitum.* Typus explicabitur in Damaſco colonia.

Aries currens et reſpiciens ſolem lunamque, ut in numis Antiochiae.

Cerva ſtans. V. Damaſcum coloniam.

Mulier turrita inſidens rupi d. extenta, ſ. cornucopiae.

Pallas ſtans. Mercurius ſtans.

Sunt numi apud Pellerinium, Arigonium, Theupoli, in Muſeo Caeſareo.

Epocha, quam dicemus eſſe Seleucidarum, pluribus numis eſt inſcripta,

a) l. c. p. 280. b) l. c. p. 280. c) Epiſt. 24. ad Serapion. d) T. II. p. 609.

Digitized by Google

cujus anni incidunt in IIIvirorum, Auguſti, Tiberii, Neronis aetatem.

In numis, in quibus eſt caput muliebre diadematum, et anni ΕΟΣ. ΠΣ., auctor catalogi Theupoli Cleopatrae effigiem videt. [a]) Haec ſententia etſi nihil habeat abſoni, nam in ejus reginae moneta numum alium producemus Aradi veriſimiliter ſignatum, tamen maluit Pellerinius id genus numos autonomis accenſere.

AE. RR.

Regii.

ARETAS Damaſci rex.

Caput regis diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΕΤΟΥ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Mulier capite turrito rupi inſidens d. ſpicas, ſ. cornucopiae, pro pedibus fluvius emergens.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Morelli Specim. p. 227.)

Aretae Arabiae principes jam altero ante Chriſtum ſaeculo memorantur, quos ex libris Macchabaeorum, et Ioſepho collegit Frölichius. [b]) Alii deinde Aretae Damaſci reguli produntur. Horum uni, Arabici item ſanguinis, Damaſceni regum Syriae rixas et impotentiam pertaeſi ſeſe dediderunt teſte Ioſepho. Alter a Pompejo M. miſſo Aemilio Scauro ad pacem adigitur, de quo agemus in denariis Aemilii Scauri, quibus ipſe inſcriptus legitur: REX. ARETAS. Tertius Aretas Damaſcenus perhibetur a D. Paulo. [c]) Numos praeſentes Damaſci ſignatos dubitare non ſinit typus partis averſae huic urbi proprius. Ergo certum eſt etiam, eſſe alicujus Aretae Damaſceni, atque aut primi, aut ſecundi. Titulus ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, *amantis Graecorum*, dubium non ſatis expedit.

Sub Trajano Cornelius Palma Syriae praeſes pulſo Arabum rege urbem Syriae adjecit, ac deinceps perpetuo Romanis paruit, deducta etiam, ut dicetur, colonia.

AE. RRR.

Imperatorii.

Sunt Auguſti, Tiberii, Neronis, deinde a Trajano usque ad Alexandrum. Sev. Ex his maxime conſpicuus foret numus Anniae Fauſtinae Elagabali uxoris, isque maximi moduli, cujus averſa ſic deſcribitur in muſeo Theupoli: ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ. ΕΛΦ. ΔΟΓΜΑΤΙ. ΣΥΝΚΛΗΤ - - - ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚ - - ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Nolo in reliquis hujus epigraphes ineptiis refutandis diutius immorari. Satis numum male conſarcinatum condemnat annus epochae ΕΛΦ., qui extra Elagabali aetatem cadit. Finxit numum homo impudens, quod ſciret, hujus Fauſtinae numos propter raritatem expeti, ſed prodidit eum ignoratio chronologiae. Vide etiam, quae de hoc numo in moneta hujus Fauſtinae obſervabo.

Epigraphe: ΔΑΜΑCΚΟΥ. ΔΑΜΑCΚΗΝΩΝ.

Typi: *Caput muliebre turritum, in nonnullis pone cornucopiae. — Mulier turrita rupi inſidens ſ. cornucopiae, d. protenta piſcem*, (ut putat Vaillantius) *ſpicas*, (ut Pellerinius) *in aliis videtur bacillus, cla-*

a) pag. 1208. b) Not. elem. p. 199. c) Ep. II. ad Corinth.

Digitized by Google

va etc: Nonnunquam ſub pedibus fluvius emergens. De aliis typis agetur infra in Colonia.

* * *

Ludi: CЄBACMIA. in numis Elagabali et Alexandri, *intra coronam civicam.* Iidem frequenter occurrunt in numis Damaſci coloniae.

* * *

Metropolis. ΔAMACKHNΩN. MHTPOΠOΛЄΩC. primum legitur in numis Hadriani, et cum in aliquot ejus numis hic titulus omiſſus ſit, dubium non eſt, ad eam dignitatem ab hoc imperatore fuiſſe evectam. In cauſa fuiſſe videtur odium ejus Auguſti adverſus Antiochiam; quare et Syriam a Phoenice ſejungere meditabatur, ne tot civitatum metropolis Antiochia diceretur, ut narrat Spartianus. [a]) Parum validam ejus cauſam aliquando dedit Vaillantius, [b]) quaſi eum honorem nacta eſſet ab Hadriano in gratiam Nicolai Damaſceni; at ferius veriorem ex Spartiano amplexus eſt. [c]) Metropolis mentionem deinceps vix amplius omiſit, neque in numis etiam coloniae nomine,

* * *

Epocha praefixo L.

EKT. Auguſti. (Vaill.)

EAT. Tiberii. (Pellerin Lettres p. 157.)

EMT. Tiberii. (Vaill. Morelli.)

ΔOT. Neronis. (Morelli.)

ZOT. Neronis. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

ZΠT. Domitiani. (Pellerin Mel. II. p. 319.) vi epochae adhuc Caeſaris.

ΘAT. AMT. Hadriani. (Vaill.)

TMΓ. Antonini. (Arigoni.)

Epocha eſt Seleucidarum ab anno V. C. 442., at fallit numus poſtremus, quem neceſſe eſt eſſe Hadriani.

* * *

Sacra: ΔAMACKOT. IЄPA. MHTPOΠOΛ. Alexandri Sev. et Gordiani teſte uno, quod norim, Spanhemio. [d])

AE. R.

Colonia. Hoc nomine ſignati numi incipiunt ſub Philippo, et deſinunt cum Salonino. Numus Elagabali apud Theupoli coloniae mentionem jam facit, cui vix adſentiar, nam exſtant adhuc numi Alexandri Damaſci non coloniae.

Epigraphe Latina: COL. DAMA. METRO., ſaepe etiam plenius, mixtis non raro literis Graecis; ſaepe turpiter barbara.

S. C. in averſa numi Aemiliani, ut in Antiochenis. (Vaill. Bandur.)

Typi:

Cupreſſus, cujus in Damaſci moneta plantatae cauſam inde peto, quod haec arbor ſoli ſacra fuit, nam Cypariſſus Phoebo carus in hanc mutatus fuit. Solem autem inter praecipua fuiſſe Damaſci numina, mox videbimus, et univerſim Syros veneratos eſſe Solem, narrat Dio. [e])

Cupreſſus inter equum et bovem. Typum explicat autonomus ſupra deſcriptus, in quo hinc caput Solis, inde Lunae. Fuit autem equus victima Solis, ut bos Lunae, quod utrumque ſatis olim probavi. [f]) Cupreſſus item utrique numini

a) in Hadriano. b) Num. colon. ſub Philip. ſen. c) Num. Graec. p. 208. d) T. I. p. 660. e) L. LXV. c. 14. f) Num. vet. p. 197. et 249.

Digitized by Google

ſacra, Soli, ut continuo dictum, Lunae, quae fuit eadem cum Hecate, vel Proſerpina, idque quia Diti ſacram pronunciavit Plinius.

Silenus ſtans propter cupreſſum utrem humero geſtans, etiam intra templum. Fuit hic deaſter ſolitum coloniarum numen, ut dicetur in tractatu de harum numis.

Bacchus ſtans inter duos palmites, Treboniani. (Vaill.) Bacchum vites per Syriam plantaſſe, at impeditum a Damaſco quopiam, a quo urbi nomen, fabulatur Stephanus. (in Damaſco.)

Cerva puero ubera praebens. Vaillantius animal illud *damam* dixit, quod fere eodem recidit, atque a *dama* fors Damaſcum appellationem trahere. At vero Damaſci nomen Graecum non eſt, ſed pervetuſtum Hebraicum, cum in ſacris literis jam dicatur דמשק Quid quod *dama* verbum Graecum non eſt, et verbum adſine δχμχλη non *damam*, ſed *buculam*, *vitulum* ſignificat, adeoque Damaſcus non potuit nomen trahere ab animali in numo ſignato, quod diſparis naturae eſt illi, quod urbis nomen eloquitur. Dici poſſet, Latinos urbis colonos hoc typo damae vel cervae uſos ea ſolum de cauſa, ut ad urbis nomen adluderent. Verum cerva jam fingitur in autonomo Pelleriniano, et alio apud Noriſium, [a]) qui coloniarum numis multo ſunt priores. Eſt ergo argumenti Graeci. Iam vero videmus eundem cervae puellum lactantis typum in numis Tegeae Arcadiae, quem diximus eſſe Telephum, de cujus fabula conſtat. Si audimus Stephanum, Damaſcus Mercurii F. ab Arcadia in Syriam veniens urbem ſui nominis condidit. Sin iſtud creditum revera fuit Damaſcenis Graecis, pronum eſt opinari, eos majoris ſuae patriae facta domeſtica in numis propoſuiſſe. Quid quod Cypariſſum, cujus memoriam Damaſceni ſignata in numis, ut dixi, cupreſſo aliquo modo conſervarunt, ejusdem Telephi filium faciat Servius. [b])

ΠΗΓΑΙ. *Specus, in quo fluvius decumbens*, Otaciliae. (Vaill.) Typus eſt, ut in numis Latinis inſcriptis: AQVA. TRAIANA. Verbum ΠΗΓΑΙ *fontes* indicat. Fuit Damaſcus ſita ad fluvium Chryſorhoam, ſed qui aliorum fontium acceſsione vires accepit; nam et bini amnes apud Damaſcum aevo remotiſsimo in ſacris literis memorantur: [c]) *Nonne meliores ſunt Amanah et Parpar fluvii Damaſci omnibus aquis Iſraelis?* Quare et in numo Herennii apud Pellerinium infra mulierem ſedentem duo ſunt fluvii emergentes. [d]) Huc diſtuli explicationem numi Graeci cum capite Macrini, quem edidit Pellerinius. [e]) In hoc fingitur *mons, ex quo duo fluvii decurrunt, quique ad ejus pedem videntur in unum coire.* Secundum hunc numum Ptolemaeus: *ex Damaſcenorum montibus fluvius Chryſorhoas appellatus.* Fluvii hi in plures ſecti canales et fertilitatem agro Damaſceno ſingularem, et jucunditatem conciliavere. Quare Iulianus in laudata epiſtola inter reliqua encomia eum commendat etiam a πηγων ἀγλαϊᾳ και ποταμων πληθει, και γης ἐυφοριᾳ, *fontium amoenitate, fluviorum numero, et terrae ubertate.* Iure igi-

a) Ep. Syrom. p. 78. b) ad Aen. III. 680. c) Reg. IV. c. 5. d) Rec. II. p. VII. e) Lettres p. 9.

Digitized by Google

tur merebantur hi fontes et rivi, ut numorum quoque praeconio celebrarentur, quorum amoenitas et beneficia hodieque urbem commendant teste Pocokio.

Mulier turrita superne insidens monti, juxta quam Pegasus, et Silenus, inferne quinque mulieres sacrificant, Otaciliae. (Vaill.)

Stantes infra mulieres totidem urbium genii sunt, quae Damascum metropolin suam venerantur. Simile argumentum vidimus in numis Neocaesareae Ponti, et Laodiceae Syriae. De Sileno actum. Pegasus, ut acute observat Vaillantius, videtur hic allegorice positus in locum *των πηγων* Damasci celebratarum, de quibus continuo egimus, quod et hic *απο των πηγων* nomen nactus est.

* * *

Legiones:

Lupa cum gemellis, retro vexillum, in quo LEG. VI. F. Otaciliae. (Vaill.)

LEG. III. GAL. *inscriptum vexillo, hinc et inde aquila*, Volusiani, et Treboniani. (Vaill.)

Inscriptae ergo binae legiones in hoc tractu stetere. De legione III. testatur Dio loquens de legionum sua aetate stationibus: *Tres tertiae, una in Phoenice, Gallica nomine.* [a]) Eandem jam primo Augustorum aetate huic regioni fuisse applicatam, idem Dio refert, cum narrat, in exercitu Vespasiani fuisse legionem III. Gallicam, quae in Syria hiemare solebat. [b]) De legione VI. idem Dio *Sextae duae, - - - altera in Iudaea, Ferrata*, [c]) quo docemur praeterea, literam F, quae *τω* LEG. VI. additur, explendam: *Ferrata*. Narrat Tacitus, sextam et tertiam legionem sub Corbulone in bello Armeniaco militasse ex Syria excitas. [d])

Mulier turrita rupi insidens, infra duo fluvii emergentes, hinc et inde vexillum, uni inscriptum S, *alteri* T., Herennii. (Pellerin Rec. II. p. VII.)

Hujus explicatio numi a praecedentibus pendet; nempe ut in his legio *sexta* et *tertia* notis VI. et III. indicantur, sic in praesente literis ἀρχαιουσας S. T. At non admittit istud Pellerinius; nam cum το S perinde notare posset *Sextam* et *Septimam*, et το T *Trigesimam*, credibile ipsi non videtur, a Damascenis adhibitam inscriptionem, quae duplicem sensum admitteret. Quare legit potius *Scythica* et *Trajana*. Nimium hoc loco anxium video Pellerinium. Certum est, legionem VI. et III. vel earum saltem partem apud Damascum commoratam, et quidem Herennii aetate, cur ergo literas S. T. aliter explicemus? atque etsi de legione Scythica constet ex eodem Dione, eam huic regioni fuisse adfixam, an istud etiam de Trajana constat? Damascenis sensus duplex imponere non potuit, in quorum tantum usus haec pecunia percussa fuit. Legio III. GAL. legitur etiam in numis Tyri.

* * *

Ludi:

CEBACMIA. saepe in hujus coloniae numis, perinde atque in imperatoriis Graecis, ut dictum.

AKTIA. KAICAPIA. *intra quernam*, Philippi sen. Numum edidit Vaillantius

a) L. LV. c. 23. b) L. LXV. c. 14. c) L. LV. c. 23. d) Ann. XIII. 35. 38. et XV. 26.

Digitized by Google

ex thesauro regio, cujus iconismus propter inscriptum ΔΑΜΑ. numum Damascum quidem referendum docet, verum editor eum Tyri numis miscuit. Lapsum corrigant, quibus numum inspicere datur.

* * *

Nomen ab imperatore: COLONIA. AEMILIA. ΔΑΜΑCCO. MHTPO. nempe ab Aemiliano, cujus est numus. (Bandur.)

* * *

Commemorandus denique aeneus infimi aevi, in quo juxta signum imperatoris stantis, quem Leonem IV. profitetur praeco Sestinus, legitur ΔΑΜΑCKOC, de quibus agemus in moneta Leonis IV. Chazari.

AE. C.

HELIOPOLIS.

Hodie *Baalbek*, ad Libanum montem, et fontes Orontis teste Plinio. Secundum etymon *Solis urbs*, cujus et insignem in hac urbe cultum mox docebimur.

Autonomi non exstant, ut nec *imperatorii* Graeci, etsi Holstenius ex Gotifredo numum proferat inscriptum: ΗΛΙΟ-ΠΟ. ΠΡΟC. ΛΙΒΑΝΟΝ. [a]) sed qui ex typo viri equum ducentis certo est Laodiceae ad Libanum, de qua proxime. Quin consultus a me Cl. Montius νυν ἐν ἁγιοις, cujus curae museum Christinae commissum fuit, respondit, praeter verba ΠΡΟC. ΛΙΒΑΝ. in hoc numo nihil aliud confidenter legi.

Colonia deducta fuit seu a I. Caesare, seu verius Augusto, ut arguunt addita IVL. AVG. Male Holstenius, aliique ejus conditorem arguunt Severum nixi testimonio Vlpiani: [b]) *Est et Heliopolitana, quae a D. Severo per belli civilis occasionem Italicae coloniae remp. accepit*, quae verba non indicant, ab imperatore Severo deductam coloniam, sed jus Italicum concessum, nam sic et Paulus Carthaginem, Vticam, Leptim magnam a Severo *juris Italici factas* adserit, [c]) quas pridem antea fuisse colonias constat. Litem terminant numi Nervae et Hadriani, qui ante Severi aetatem diu signati coloniae jam mentionem faciunt.

Numi sunt a Nerva (Pellerin) usque ad Gallieni aetatem.

Epigraphe: COL. HEL. vel: C. I. HEL. vel: COL. IVL. HEL. vel: COL. H. in numo Hadriani, (Vaill.) COL. HELIOP. Gordiani. (Pellerin.) Inde a Caracalla fere semper COL. IVL. AVG. FEL. HEL.

Typi:

I. O. M. H. COL. HEL. id est: *Iovi Optimo Maximo Heliopolitano. Templum* ro. *columnarum*, inde a Severo frequenter.

Fuisse Heliopolin Soli devotam, nomen prodit, numi distincte non indicant, qui potius Iovem peculiari ratione cultum manifestant. At rem optime conciliat Macrobius, [d]) qui cum primum ex multis testimoniis docuisset, Iovem eundem esse cum Sole, mox propius haec memorat: *Assyrii quoque Solem sub Iovis nomine, quem* Δια Ηλιοπολιτην *cognominant, maximis caerimoniis celebrant in civitate, quae Heliopolis vocatur.* Addit, dei simulacrum sumptum ex cogno-

a) ad Steph. in Heliop. b) L. I. de Censib. c) L. II. de Censib. d) Sat. L. I. c. 23.

Digitized by Google

mine Aegypti urbe Heliopoli, et habere aliqua Iovis, aliqua Solis, nam esse specie imberbi dextera elata cum flagro in aurigae modum, laeva tenere fulmen et spicas, quae cuncta Iovis Solisque consociatam potentiam demonstrant. Sed et Iulianus Aug. Solem eundem cum Iove late comprobat in oratione in regem Solem. Vnde et Sarapis idem Iuppiter, idem Sol. Hujus etiam Iovis cultus extra Heliopolin viguit, neque modo apud vicinam Berytum, sed etiam remotissimos Puteolos docente istud marmore, quod edidit Muratorius sub Trajano positum: (pag. 231. 4.) CVLTORES. IOVIS. HELIOPOLITANI. BERYTENSES. QVI. PVTEOLIS. CONSISTVNT. De templo in numis his spectabili haec Malala: [a]) *exstruxit hic* (Antoninus Pius) *apud Heliopolin Phoeniciae Libani magnum Iovi templum, quod et ipsum inter mirabilia opera numerandum est.* Et forte superstites adhuc ruinae, et tam propter magnificentiam, quam artem admirandae, quas pictas stitit Pocockius, ad idem templum pertinuere.

* * *

I. O. M. H. *Capressus intra templum*, Philippi et Otaciliae. (Vaill.)

Typus hic mox dicta de Iove et Sole uno nomine comprehensis confirmat; epigraphe namque ad Iovem, arbor ad Solem refertur, cui eam sacram fuisse supra in Damasco docui, in cujus quoque numis visitur.

* * *

Caput muliebre velatum turritum, pone ramus lauri, typus obvius.

* * *

Legiones:

LEG. VIII. AVG. V. MACEDON. *Caput muliebre turritum cippo impositum adstante hinc et inde milite cum vexillo*, Philippi sen. (Vaill.)

Easdem legiones eloquitur frequens in his numis typus duarum aquilarum legionariarum. In numis Beryti non admodum distantis jam inde ab Augusto leguntur legiones V. et VIII., perinde ac LEG. III. GAL. in numis cum Damasci, tum Tyri. Ex quo apparet, legiones V. et VIII. partem stetisse Beryti, partem Heliopoli. Et docet Strabo, [b]) Berytum a Romanis instauratam duabus legionibus ibi ab Agrippa collocatis. Quotae illae fuerint, Strabo non docet, sed docent numi. Legionem V. stetisse in Iudaea, et Titi partes secutam tradit Tacitus. [c]) Haec vera sunt cum ex historicis, tum numis. At difficultatem non exiguam offerunt testimonia contraria cum historicorum, tum numorum. Legio V., quae aetate Augusti, Titi, Philippi in Syria stativa habuit, aetate Dionis adfixa fuit Daciae, ut diserte hic prodit: πεμπτον Μακεδονικον ἐν Δακιᾳ. Ibidem eam commoratam sub Philippo, et sequentibus imperatoribus, obvii Daciae numi satis confirmant. Non tantum mihi tribuo, ut ausim me hujus discordiae arbitrum ferre, nam et plures aliae mihi forent componendae, ut cum Dio legionem VIII. Augustam in Germania superiore constituit, quod et confirmatur tegulis apud Argentoratum effossis teste Schöpflino, in quibus scriptum: LEG. VIII. AVG. [d])

a) Chronogr. L. XI. b) L. XVII. c) Hist. V. 1. d) B. L. T. X. p. 457.

Digitized by Google

numi Beryti et Heliopolis ab Auguſto usque ad Philippum ſaltem in Phoenicia et Syria; aut cum legionem IV. Scythicam in Syria ponit, quam numi Viminacii Moeſiae ſuperiori vindicant; aut cum Tacitus imperante Nerone legionem V. e Moeſis ad bellum Parthicum recens excitam narrat, a) quae tamen in Beryti numis ſub Auguſto et Claudio ſignatis jam legitur. Vide de hoc argumento nonnulla praeclare obſervata a Fabricio. b)

COL. H. LEG. H. *Duae mulieres ſtantes, quarum ſingulae gubernaculum tenent,* Hadriani. (Vaill.)

Alius, ſed cum epigraphe: C. I. HEL. LEG. H. (Mel. I. p. 273.)

Vaillantius LEG. H. explicat LEG*io* *Heliopolis*, cum quo ſentit etiam Pellerinius. Verum cum legio vel legiones in his numis notatae aliae veriſimiliter non ſint, quam V. et VIII., et hae non minus excubuerint Beryti, quam Heliopoli, mirum videatur, cur Heliopolitanae dicantur, quae perinde poterant dici Berytiae. Quod ſi Heliopolitanae vocabantur, miror, eas tantum ſic vocari in numis Hadriani, nunquam in numis aliorum imperatorum, cum non ceſſaret appellationis cauſa. Quare potius cenſeam, eas legiones adulationis cauſa ſeſe appellaſſe *Hadrianas*, quae appellatio τω H. indicaretur, et mortuo Hadriano, ſublata nempe adulationis materia, deſiverit. Pellerinius eorum ſententiam recte refellit, qui LEG. H. explicant LEG*io* VIII, quia veriſimile non eſt, notam Graecam inſcriptioni Latinae additam. Addo, non ſolam hic ſtetiſſe legionem VIII. ſed et V., quae utraque ſemper conjungitur ſive inſcriptione, ſive ſymbolis, atque in praeſente binae mulieres cum gubernaculis ſtantes certe utramque legionem indicant. Vide etiam numos Beryti Phoenices.

* * *

Ludi:

CER. SAC. CAP. OEC. ISE. HEL. vel: CERT. SACRV. CAPIT. OECV. ISEL. HEL. *Certamen ſacrum Capitolinum Oecumenicum Iſelaſticum Heliopolitanum.* Typi: *Vna vel tres urnae*, vel: *Pugil nudus*, vel: *Duo viri ſedentes urnam una ſuſtinent*, Caracallae, Valeriani. (Vaill.)

Varios hos ludos explicatos vide in tractatu de ludis. Zenobius meminit ἀγωνος πενταετηρικου ἀγομενου ἐν Ἡλιουπολει κατα το ἐθος, *certaminis quinquennalis, quod Heliopoli de more agebatur.* c)

* * *

Nomina ab imperatoribus: IVL. AVG.

AE. R.

LAODICEA AD LIBANVM.

Ad Libanum montem, cujus mentione tam ab hiſtoricis, quam numis ab aliis cognominibus diſtinguitur. Ptolemaeus eam *Cabioſam* appellat.

Imperatorii:

Ab Antonino ad Decium usque. (Vaill.)

Epigraphe: ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΛΙΒΑΝΟΥ. vel ΠΡΟC. ΛΙΒΑΝΩ. vel ΤΩΝ. ΕΝ. ΤΩ. ΛΙΒΑΝΩ.

ΤΥΧΗ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΛΙΒΑΝ. *Mulier turrita ſedens d. ſignum militare, ſ.*

a) Ann. XV. 6. b) ad Dionis L. LV. §. 23. ſeq. c) Proverb. Cent. II. §. 35.

Digitized by Google

caput humanum, pede icunculam calcat, Commodi.

MHN. *Menſis ſtans cum pileo Phrygio d. equum capiſtro retinet*, Severi.

Rarus hic deus in numis extra Aſiam minorem.

Vir paludatus ſtans d. labarum, ſ. parazonium, Antonini.

Caput muliebre turritum, typus frequentior.

* * *

Epocha: AΞT. BΞT. in numis Antonini. Eſt Seleucidarum ab anno V. C. 442.

AE. RR.

LEVCAS.

Leucadiorum unus Plinius meminit? *Coele habet - - - ad orientem Laodicenos, qui ad Libanum cognominantur, Leucadios, Lariſſaeos etc.* De ſitu nihil praeterea, ſed ex numis docemur, fuiſſe poſitos ad Chryſorhoam fl. Belleyus, qui erudita diſſertatione hujus Leucadis numos illuſtravit, [a]) cum videret, a Ptolemaeo in eadem vicinia, nimirum inter Damaſcum et Heliopolin ad Chryſorhoam collocari Abilam, et omitti Leucadem, urbem, ut ex numorum numero apparet, non parum illuſtrem, contra a Plinio memorari Leucadios, et omitti Abilam, conjicit, Abilam eſſe eandem cum Leucade, et nomen Abilae fuiſſe vetus Syriacum, et Leucadis recentius a Graecis inditum, non tamen vetuſtum Abilae ſic obliteratum, ut in uſu eſſe deinceps deſineret, quod pluribus Syriae urbibus, quibus Graeci vetera nomina detraxere, uſuvenit. Conjecturam etiam petit ex nomine *Abila*, haud dubie urbi indito, quod ad rupem, Hebraeis אבל, ſita fuit; fuiſſe autem rupi impoſitam, docent hodierna ejus Abilae rudera, quae copioſius expoſita vide a Pellerinio. [b]) Quare amplius conjicit ex eadem rupis cauſa a Graecis fuiſſe dictam *Leucadem*, exemplo Leucadis Graecae, ſic dictae teſte Strabone, quod ad albam rupem ſita eſſet. Haec ingenioſe Belleyus, quae tamen aliud non ſunt, quam conjecturae probabiles.

Autonomi:

ΛЄTKAΔIΩN. *Victoria.* Ꝛ KΛAT. ΔIAIΩN. XPTCOPOAC. *Puer dimidius natans.* AE. III. (Pellerin.)

ΛЄTKAΔIΩN. *Victoria.* Ꝛ TΩN. KAI. KΛATΔIAIΩN. *Caput muliebre velatum turritum.* AE. II. (Pellerin.)

HPH. L. HP. *Caput Iunonis.* Ꝛ ΛЄTKAΔIΩN. *Avis.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRR.

Imperatorii

Trajani, Hadriani, Caracallae, Macrini, Gordiani.

Epigraphe: ΛЄTKAΔIΩN. vel: KΛATΔIЄΩN. TΩN. KAI. ΛЄTKAΔIΩN.

Typi: *Caput muliebre turritum intra templum 4. col.*, quae haud dubie eſt *Aſtarte*, quae in numo Gordiani apud

a) B. L. T. XXXII. p. 695. b) Suppl. I. p. I. dans l'explication.

Digitized by Google

Vaillantium *turrita in cippo ſtat, Victoria ei ex adverſo coronam porrigente. — Sol in quadrigis d. elata, ſ. globum*, Macrini. (Pellerin.)

* * *

Epocha:

1.) ЄN. Trajani jam *Dacici.* (Noris Ep. Syrom. p. 483.)

2.) ΘΠ. Hadriani. (Pellerin Suppl. I. p. 36.)

3.) ANC. Caracallae. (Belley l. c. p. 702.)

4.) ΔNC. Macrini. (Pellerin, Theupoli.)

5.) ΔOC. ЄOC. HOC. Gordiani. (Vaill. Pellerin Mel. II. p. 324.)

His adde:

6.) HP. in autonomo deſcripto.

Inito calculo apparet, annos numis 1. et 2. inſcriptos ab altero principio, eoque recentiore eſſe petendos, quam annos numis 3. 4. 5. inſertos.

Epocham I. vetuſtioris principii in numis Caracallae, Macrini, Gordiani, Belleyus derivat ab autumno V. C. 717. Ejus cauſam hanc ſtatuit: [a]) Ptolemaeo Mennei F. Heliopolis et Chalcidis regulo V. C. 714. mortuo ſucceſſit filius Lyſanias. Ab hoc Abila, quae ſecundum Belleyum eadem eſt cum Leucade, cognomen *Lyſaniae*, quo ab aliis cognominibus diſtingueretur, tulit. Sic Ptolemaeus: Αβιλα ἐπικληθεισα Λυσανιᾳ, et apud Lucam: [b]) Λυσανιᾳ της Αβιλινης τετραρχουντος. Hic Lyſanias a M. Antonio inſtigante Cleopatra caeſus eſt V. C. 718., unde veriſimile, Abilenſes ſeu Leucadios libertati reſtitutos beneficium iſtud conſtituta epocha celebraſſe. Hoc ratiocinium ut valeat, exigit, Abilam eandem fuiſſe cum Leucade.

Epocham II. ducit ab autumno V. C. 801. vi anni ЄN. in numo Trajani poſiti. Annum ΘΠ. in numo Hadriani Pellerinius eidem principio illigat. Circa id tempus Claudius mortuo Agrippa Abilam cum Syria conjunxit, eamque, ut videtur, variis beneficiis ornavit, quibus urbs delinita *Claudiae* nomen adoptavit. Vide de hoc plura apud Belleyum. [c]) Rurſum ergo hic exigitur, Abilam et Leucadem non fuiſſe urbes diverſas. Ceterum quidquid erit, ſeu una fuit, ſeu diſtincta urbs, Belleyi cauſam non labefactat; nam etſi diverſa fuit, vicinae ambae certo fuere, quod ex utriusque ad Chryſorhoam ſitu colligere licet, atque inde videtur communem ſemper Leucas cum Abila habuiſſe ſortem.

Annus HP. citati autonomi dubium relinquit, utri epochae applicandus ſit. Si priori, ſignatus eſt imperante Trajano, ſin poſteriori, imperante Antonino. Poſteriori applicant Belleyus, [d]) et Pellerinius, [e]) et in capite anticae vident Fauſtinam jun. ſub Iunonis ſpecie. An vultus lineamenta reſpondeant, ipſi viderint.

AE. RR.

---

a) l. c. p. 701. b) Cap. 3. c) l. c. p. 703. d) l. c. p. 704. e) Rec. II. p. 199.

Digitized by Google

TRACHONITIS, ITVRAEA.

CAESAREA. PANIAS.

Ad fontes Iordanis a Tyro in ortum. Ejus antiquiſſimum nomen proditur in ſacris litteris *Leſen*, et *Leſen-Dan*, quoniam tribui Dan contributa fuit [a]). Serius dicta *Panias*, a qua etiam ager, in quo urbs ſita, Panias vocatus fuit [b]). Nomen Paniados Plinius ducit a fonte Paneade, e quo Iordanis oritur. At veriſimilius eſt eam ſic vocatam a monte Panio. Euſebius [c]): *Apud Caeſaream Philippi, quam Phoenices Paneada nominant ad pedes Panii montis, unde profluit Iordanes.* Hujus montis numi faciunt mentionem. Philoſtorgius nomen ducit a Pane: [d]) *Secutis temporibus Caeſarea Philippi cognominata eſt. Sed cum gentiles Panos ſimulacrum in ea collocaſſent, in Paneados vocabulum tranſiit.* Addi poteſt Πανειον, ſpecus, quam peramoenam et aquis divitem laudat Ioſephus, et juxta quam Herodes M. illuſtre templum in Auguſti honorem erexit. Cum Pan montes et antra amet, dubium non eſt, et monti et antro ἀπο τυ Πανος nomen inditum.

Teſte Ioſepho [e]) Philippus tetrarcha Herodis M. filius *juxta Iordanis fontes in Paneade urbem condidit CAESAREAM*, et Hieronymus [f]): Philippus *in honorem Tiberii Caeſaris CAESAREAM PHILIPPI, quae nunc PANEAS dicitur, appellavit.* Etiam in ſacris literis dicitur *Caeſarea Philippi* [g]). Ex quo videmus, hanc Caeſaream, quo ab aliis cognominibus diſtingueretur, dictam fuiſſe *Paniadem* a monte, aut *ſub Panio* nempe monte, cui ſubjecta fuit, aut *Philippi*, nempe a conditore. Haec propter ipſos numos commemoranda fuere, quae prolixius enarrant Noriſius [h]), et Cellarius. Fuiſſe etiam dictam *Neroniada*, infra ſub *Neronias* dicetur.

Imperatorii:

Ex his memorandi primum ſequentes.

AVGVSTVS. *Ejus caput nudum.* ℞ C. A. *intra lauream, cui in aliquibus navium roſtra intexuntur.* AEnei omnis formae, etiam maximi moduli.

AVGVSTVS. TR. POT. *Caput laur.* ℞ $\frac{\text{A T.}}{\text{C. A.}}$ *intra lauream.* AE. II. (Pellerin Mel. I. p. 36. cujus is ſimiles quatuor nactus eſt.)

Ex poſterioribus his numis praece-

a) Ioſue XIX. 47. b) Plinius. c) Hiſt. eccl. L. VII. c. 17. d) L. VII. c. 3. e) Bell. Iud. L. II. f) in Matth. cap. 16. g) Marci VIII. 27. h) Ep. Syrom. p. 371.

Digitized by Google

dentium fatum pendet. Hi omnes hactenus nemine repugnante Caesarauguſtae Tarraconenſis urbi tributi fuere, ac poſtremum ab ipſo etiam Florezio eruditiſsimo monetae Hiſpanicae interprete.

Adverſatur Pellerinius [a]), I. quia fabricae cauſis nimio abludunt a certis Caesarauguſtanis, et ſunt operis plane Syriaci, quales ſunt obvii inſcripti S. C., qui Antiochiae Syriae tribui ſolent. II. In Caesarauguſtanis ſemper praeponitur aliud C, nempe Coloniae nota, ſic ut ſit C. C. A. III. Si Caesarauguſtani numos ſic inſcriptos ſignaſſent, reperirentur etiam ſimiles non modo cum capite Auguſti, ſed etiam Tiberii, et Caligulae, ſub quo demum deſiverunt ſignare monetam. IV. Omnis epocha, qualem certe in altero deſcripto numo indicant literae AT., praeter morem Hiſpanorum eſt. V. Ejusmodi numi complures Pellerinio ex Syria allati fuere.

Suadente ergo fabrica, hos numos in Syriam derivandos, ut is urbem eliceret, ad quam ii poſſent referri, coepit primum in naturam epochae AT. inquirere. Eſt hic annus ejusmodi, ut ne quidem a perantiqua Seleucidarum aera poſsit deduci; nam additus ad V. C. 442. excedit aevum Auguſti, cujus caput in his numis ſiſtitur. Cenſet igitur, annum hunc deducendum ab anno V. C. 421., quo Alexander M. in Syria verſabatur, eique a variis urbibus ingentes honores habiti ſunt, cujus rei illuſtre argumentum ſuppeditat Arca, ſubinde Caesarea Libani dicta, quae illi templum ſtruxit, in quo ſacrificia adhuc Alexandri Sev. aetate peracta ſunt. Si igitur initium epochae ſtatuatur annus V. C. 421., praeſens numus ſignatus eſt ab autumno V. C. 750.

Vt inveniatur urbs, quae literis C. A. poſsit notari, inquirendum, an elementum C poſsit indicare Coloniam; ſi hoc, tum ſequens A erit litera ἀρχαιοσ urbis. Coloniae, quae primam hanc literam habent, in Syria late ſumpta ſunt tres, Antiochia ad Orontem, Ace et Arca. Antiochia notari nequit; ſerius enim aedificata a Seleuco epocha tam remota uti non potuit, et primum ſub Caracalla deducta eſt colonia. Neque ad Acen referri poteſt, quae diu ante Auguſtum nomen ſuum in Ptolemaiden immutavit, quin et ſub Claudio demum deducta colonia. Neque ad Arcam, quae, ſi ſub Auguſto facta fuiſſet colonia, quod ignoratur, antiquo nomine ſaltem ſolo uſa non fuiſſet in numo, ſed ſeſe Coloniam Caesaream inſcripſiſſet.

Cum igitur litera C Coloniam indicare non poſsit, alia via explicandi literas C. A. non ſupereſt, quam legendo *Caesarea Auguſta*. Quatuor erant Syriae urbes Caesareae nomine: 1. Caesarea Germanicia, 2. Caesarea Libani, olim Arca, 3. Caesarea Palaeſtinae condita ab Herode. 4. Caesarea Panias. Germanicia vel propterea excludenda, quia Auguſta nunquam dicta fuit. Idem dicendum de Caesarea Libani. Caesarea Palaeſtinae ab Herode M. e fundamentis excitata in annum AT. jus non habet. Sola igitur reſtat Caesarea Panias, cui tribuendos hos numos cenſet Pellerinius ſequentibus praeterea motus rationibus.

I. Cum literis C. A., quas *Caesarea Auguſta* interpretatur, conſpirat urbis no-

a) l. c.

Digitized by Google

men, nam ab Aurelio usque ad Elagabalum se scribit KAIC CEB. II. Annus AT. ductus ab anno V. C. 421. incidit in annum 750. et 751. At testibus historicis eodem anno 751. Philippus hanc urbem instauravit. Continuo etiam urbs cum nomine antiquo epocham mutavit, et annos computare coepit ab hoc reparationis suae anno, ut confirmant numi, de quo infra. Quare Philippus in dedicatione hujus urbis hos numos magno numero feriundos curaverit exemplo patris Herodis, qui exstructa Sebaste Samaritidis et Caesarea Palaestinae magnifica certamina edidit in Augusti honorem, quod etiam eo verisimile fit, quia similes numi C. A. sub Tiberio aliisque non amplius occurrunt, quia uni tantum certo usui, nempe dedicationis solennibus servierint.

His ergo persuasus rationibus Pellerinius hos numos huic Caesareae tribuendos censet, quod ille totum argumentum singulari adcuratione et perspicacia sibi propria persequitur. Istud omne, quod adfert, etsi adsensum plenum non imperet, multum tamen habet probabilitatis. De eo tamen, quod suspicatur, numos, qui solum C. A. offerunt, esse Caesareae Palaestinae ad mare, et in quibus additur annus AT., esse Caesareae Paniados, dubitari fors jure possit. Ex rationibus pluribus, quas adducit, ea sola aliquid habet momenti, quae adfirmat, utriusque generis numos aliquantum differre fabrica, priores esse perelegantis, posteriores cum AT. artis inferioris. Istud argumentum si mittam, videtur verisimilius, utrosque ad unam eandemque Caesaream Philippi pertinere. Nam Caesarea Palaestinae vix unquam ab auctoribus *Caesarea Augusta* dicitur. Iosephus uno loco: Καισαρεια Σεβαστη, sed posterior haec vox in aliquibus exemplaribus abest, item Philo in legatione ad Cajum. In numis imperatoriis constanter, ut videbimus, dicitur: Καισαρια ἡ προς Σεβαστῳ λιμενι, nam urbs ipsa dicebatur tantum *Caesarea*, at portus *Sebastos*; in numis coloniae dicitur quidem *Augusta*, sed haec vox praeponitur, non sequitur, et indita fuit a Flavio Augusto, coloniae auctore. At Caesarea nostra in numis fere constanter dicitur *Caesarea Sebaste*, id est, *Augusta*. Vix etiam videtur verisimile, urbes duas diversas ita voluisse conspirare cum typo, tum inscriptione, cum potius urbes homonymae solitae fuerint adfectare criteria, quibus earum numi discernerentur. Mihi ergo omnes hi numi ad unam hanc Caesaream videntur referendi, etsi in tuenda hac sententia pertinacior esse nolim.

* * *

Agrippae I. numos binos in hac urbe signatos quaere in numis hujus Iudaeae regis.

Imperatorii:

Sunt a M. Aurelio usque ad Aquiliam, quibus adde numum Iustiniani, de quo in fine.

Epigraphe: KAIC. CEB. IEP. KAI. ACT. TΠ. ΠANEIΩ. (Noris, Vaill.) ΠP. ΠAN. vel: Π. ΠANEIΩ. (Mus. Cae.) KAICAPEIA. ΠANIAC. (Pellerin.) KAICAP. ΠANIAΔOC. (Noris, Mus. Cae.) Πανιας scripsit Ptolemaeus recte secundum numos, et quod ea vox ἀπο τ&

Digitized by Google

Πανος ducitur, unde et Nonno *Panos fiſtula* dicitur Πανιαδος συριγγος [a]), at reliqui ſcriptores plerique Πανεας.

Typi:

Pan nudus trunco innixus fiſtula canit, typus obvius. — *Fiſtula ſeptem cicutarum*, Commodi. (Noris.)

De cultu Panos apud hanc Caeſaream dictum ſupra.

Iuppiter nudus ſtans ad aram in templo tetraſtylo d. pateram, ſ. haſtam, in area pedum Panos, numus elegans Elagabali, quem ex muſeo Caeſ. edidi. (Sylloge I. p. 59.)

Vir nudus ſtans d. pateram, ſ. haſtam, pro pedibus ſerpens caput criſtat um erigens, Commodi (Muſ. Caeſ.)

Videtur in hoc numo propoſitus Caeſareae genius.

Mulier turrita habitu ſuccincto ſtans ſ. pede prorae navis inſiſtit, d. inverſum remum, ſ. cornucopiae, Severi, (Muſ. Caeſ.) et Aquiliae. (Pellerin.)

Siſtit hic typus Τυχην, ſeu *Fortunam urbis*, de qua vide, quae olim latius diſputavi. [b])

* * *

Epocha:

POB. Aurelii et Lucillae. (Noris, Vaill.)

POB. Commodi juvenis. (Noris.)

PqA. Commodi. (Muſ. Caeſ. Noris.)

PqΘ. Severi, Caracallae. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

CA. Domnae. (Vaill.)

CB. Getae Caeſ. (Noris.)

CIΔ. Caracallae. (Pellerin.)

KC. Diadumeniani. (Muſ. Caeſ.)

CKΓ. Aquiliae. (Pellerin.)

Noriſius aerae initium ex numis ſibi cognitis conſtituit inter annos V. C. 751. et 755., intra quos adſerit a Philippo tetrarcha Herodis M. filio et ſtructam fuiſſe Caeſaream, et hoc quoque nomine appellatam, quam et inductae epochae cauſam conſtituit. Citatus Diadumeniani numus aerae vagae limites arctius circumſcribit, nimirum intra annos V. C. 750. 751. Sed et anno V. C. 750. videtur adverſari numus Aquiliae cum anno CKΓ. Nam tum adhuc Iuliam Paulam Elagabali torum occupaſſe, docent ejus numi Alexandrini cum L. Γ. et Δ., ſecundum quos adeo numos praeferendus certe pro epochae initio annus V. C. 751. Suadet idem principium hiſtoria Ioſephi. Narrat is [c]), *Philippum Paneadem ad Iordanis fontes poſitam conſtruxiſſe, eique CAESAREAE nomen feciſſe, et cum vicum Betſaidam lacui Genetſaretico adſitum in urbis formam perduxiſſet, ei nomen dediſſe a Iulia Caeſaris filia.* Ex hoc teſtimonio ſequentia ad adfigendum anno V. C. 751. aerae initium eruo. Conſtat, Herodem M. Philippi patrem mortuum in vere V. C. 750., neque Philippum ſtatim patre mortuo tetrarchiam, in qua ſita Panias, adiviſſe, ſed poſt multas moras, et donec Auguſtus de dividendo inter filios Herodis regno ſententiam dixiſſet, quae omnia prolixe enarrat Ioſephus. [d]) Haec dum rata fierent, facile effluxerit annus V. C. 750., ac tum denique potuit condendis urbibus applicare animum, nimirum V. C. 751., quas inter

a) Dionyſ. L. VII. v. 49. b) Numi vet. p. 183. c) Ant. L. XVIII. c. 2. d) Ant. L. LXVII. c. 8. ſeq.

Digitized by Google

Ioſephus priore loco nominat Caeſaream noſtram. Sed ex eodem teſtimonio colligo etiam, non potuiſſe Caeſaream fundari ſerius; nam certum eſt, eam a Philippo aedificari coeptam ante Iuliadem, aut ſaltem eodem tempore, ne is majorem videretur habere honorem filiae Iuliae, quam patri Auguſto. At neceſſe eſt, hanc etiam Iuliadem eodem anno 751. coepiſſe exſtrui; nam conſtat, Iuliam anno mox ſequente atrocium criminum convictam a patre in exilium ejectam, neque amplius reſtitutam. Quare ante hunc caſum neceſſe eſt nomen Iuliadis urbi impoſitum, nullam vero poſtea neglectae palam mulieris rationem habitam. Non videtur vir ſummus Noriſius ad hanc Ioſephi narrationem advertiſſe, nam ſecus vel hac facem praeferente arctiores huic epochae limites fixiſſet. Haec jam olim iisdem verbis diſputaveram [a]), quo loco praeterea binos Euſebii [b]) et Hieronymi [c]) parachroniſmos notavi, quorum ille nomen Iuliadis a Iulia Tiberii matre, hic nomen Caeſareae a Tiberio arceſſivit contra certam Ioſephi et numorum auctoritatem.

* * *

Agmen claudat numus propter aetatem, qui ortum illi dedit, memorabilis.

THC. CEB. KAICAPEIAC. *Caput Iuſtiniani diadematum.* ℞ *Nomen Iuſtiniani in figla.* AE. III.

Eum edidit Harduinus, et diſſertatione ſingulari illuſtravit [d]). Is eum Caeſareae Palaeſtinae tribuit, quoniam ut ait, haec una fuit, quae *Sebaſtes* cognomentum habuit. Mirum, cum is eodem opere Caeſareae Paniadis numos deſcripſerit *Sebaſtes* nomine addito. Quare ſi numus hic eſt genuinus, quod alii viderint, potius ad hanc Caeſaream Paniadem pertinet, quae toties KAICAPEIA. CEBACTH. inſcribitur. Exſtant etiam Gabalorum Syriae numi aurei inſcripti GABALORVM, cum capite Iuſtini junioris.

AE. RR.

NERONIAS.

Eadem cum praecedente Caeſarea, verum Agrippa II. rex Iudaeae cum urbem aedificiis variis ornaſſet, eam in Neronis gratiam *Neroniadem* appellavit, ut narrat Ioſephus [e]).

Regius:

NEPΩN. KAIΣAP. ΣEBAΣTOΣ. *Caput Neronis.* ℞ EΠI. BAΣIΛE. AΓPIΠ-ΠA. NEPΩNIE. *intra coronam* AE. III.

Eundem hunc numum jam vulgavit Frölichius [f]), ſed putabat indicari ludos Νερωνιεα favente ejus ſententiae typo coronae. Vulgavit etiam Vaillantius [g]), ſed legit NEPΩNI. Γ., quare putavit indicari annum Neronis III. At Pellerinius, qui numum reſtituit [h]), huic eam Neroniadi tribuit, atque, ut videtur, jure: nam in ſimillimo ejusdem Agrippae II. alio legitur TIBEPIEΩN. Vt

a) Sylloge I. p. 59. b) ad annum V. C. 778. c) Comment. ad Matth. c. 16. d) Opp. Sell. p. 907. e) L. XX. c. 9, §. 4. f) Regg. vett. numi p. 106. g) Num. Graec. ſub Nerone. h) Rois p. 176.

Digitized by Google

ergo a Τιβεριας gentile flectere placuit in Τιβεριευς, ſic et a Νερωνιας Νερωνιευς. Tamen mortuo Nerone nomen Neroniadis continuo abolitum reſtituto vetere Caeſareae Paniadis.

AE. RRR.

GABA.

In *autonomo* ΓΑΒΗΝΩΝ, quem Harduinus huc adegit, legendum eſt ΤΑΒΗΝΩΝ, eſtque is Tabarum Decapoleos.

Imperatorii.

A Tito usque ad Caracallam.

Epigraphe ΓΑΒΗΝΩΝ in variis. —— ΚΛ. ΦΙ. ΓΑΒΗΝΩΝ. Plotinae. (Pellerin Suppl. II. p. IV.) ΚΛΑΥ. ΦΙ. ΓΑΒΗΝΩΝ. Hadriani. (Vaill.) ΚΛΑΥΔΙ. ΦΙΛ. ΓΑΒΗΝΩΝ. Titi. (Frölich. IV. Tent. p. 167.) ΚΛΑΥΔΙ. ΦΙΛΙΠ. ΓΑΒΗΝΩΝ. Domitiae. (Ibid. p. 169.)

Antequam a Frölichio hic Domitiae numus vulgaretur, erat eruditorum communis ſententia, το ΚΛΑΥΔΙ. ΦΙΛ. aut ſimile legendum eſſe ΚΛΑΥΔΙΟΦΙΛΩΝ. ΓΑΒΗΝΩΝ., quo epitheto Gabeni ſe *Claudii amantes* profiterentur. Id cum nondum defideratam lucem adferret, nam plures Gabae in hoc tractu memorantur, factum, ut ſuſpenſi haererent eruditi, cui ex pluribus numos ſic inſcriptos tribuerent. Tenebras plane depulit dictus Domitiae numus, inſcriptus ΚΛΑΥΔΙ. ΦΙΛΙΠ., quo non modo praetenſum ΚΛΑΥΔΙΟΦΙΛΩΝ diſperit, et vera lectio ΚΛΑΥΔΙεων ΦΙΛΙΠπεων ſtabilitur, verum etiam docemur, hos numos alterius Gabae eſſe non poſſe, quam quae fuit in Ituraea, vel Trachonitide. Haec regio Herode M. mortuo ab Auguſto data fuit ejus filio Philippo, ut aliquoties dictum a Ioſepho, et confirmatur ſacris literis: *Philippo autem fratre ejus tetrarcha Ituraeae et Trachonitidos* [a]). Quo factum, ut haec Gaba, quo ab aliis cognominibus diſtingueretur, *Gaba Philippenſis* in numis diceretur. Praeterea Plinius Gabam cum Caeſarea Paniade conjungit; quare, uti haec, quemadmodum dictum, vocata fuit *Caeſarea Philippi* ab ejus tetrarcha Philippo, ſic et haec in eadem regione ſita Gaba. *Claudiae* praenomen Frölichius inde derivat, quod Agrippa ſenior dictam Philippi tetrarchiam a Claudio dono accepit [b]), quod eum beneficii loco ab oppidanis habitum fuerit, hi ſe *Claudienſes* dixere. Hanc Frölichii doctrinam nulli amplius dubio perviam, ſuo primum ſuffragio comprobavit Pellerinius, et corrigendum ſecundum eam Vaillantium docuit [c]), at ſerius priorum oblitus veterem ſententiam Κλαυδιω Φιλων recoxit [d]), quod hic obiter monendum duxi. Notandum, numos ſimplice ΓΑΒΗΝΩΝ notatos tam fabrica, quam typis conſpirare cum illis, qui ΚΛ. ΦΙ. praefigunt, ut adeo dubitari nequeat, numos hos varie inſcriptos ad unam eandemque Gabam pertinere.

* * *

Typi: *Menſis ſtans*, *Miles ſtans*, *Victoria*. In ~~numo~~ Caracallae *pardus gradiens*. (Vaill.)

a) Lucae cap. 3. b) Ioſeph. Ant. L. XX. c) Mel. II. p. 69. d) Suppl. II. p. IV.

Digitized by Google

Epocha:

ΡΛΓ. Titi, cujus caput eſt nudum, et tituli: ΑΥΤΟΚΡΑ. ΚΑΙΣΑΡ. (Muſ. Caeſ.)

ΡΛς Domitiani item Caeſaris. (Pellerin.)

ΡΜς. Domitiani Auguſti. (Pellerin Suppl. II. p. IV.)

ΓΝΡ. Domitiae. (Muſ. Caeſ.)

ΑΟΡ. Plotinae. (Pellerin l. c.)

ΖΟΡ. Hadriani. (Vaill. Noris.)

ΖΙC. Antonini. (Vaill. Noris.)

Noriſius ex numis Hadriani et Antonini elicuit, epochae exordium vagari intra annos 693. et 696. Alii hic citati et ſerius cogniti nihil propius definiunt. Quare exſpectandum aliorum numorum ſubſidium. Veriſimile interea viſum Noriſio, eam orſam V. C. 693.

AE. RR.

DECAPOLIS.

ABILA LEVCAS.

In hujus urbis numos egregie more ſuo commentatus eſt Belleyus, a) cujus obſervata in compendium redigam deſcriptis prius urbis numis.

Imperatorii:

ΑΥΤΚ. ΑΒΙΛΑ. ϚΛC. *Botrys*, Fauſtinae jun. (Pellerin Suppl. I. p. I.)

CЄ ΑΒΙΛΗΝΩΝ. I. A. A. Γ. ΚΟΙ. CΥ. ΛC. *Hercules ſaxo inſidens cl. clavam*, L. Veri. (Belley ex Muſ. Pellerin.)

CЄ. ΑΒΙΛΗΝΩΝ. I. A. A. Γ. Β. NЄ. NC. *Hercules inſtar Farneſii*, Commodi. (Ibid.)

Plures fuere in hoc tractu urbes, quibus Abilae nomen fuit, verum cum in ſecundo numo addatur ΚΟΙΛης CΥΡΙ-ας, ad aliam hi numi pertinere non poſſunt, praeterquam vel ad Leucadem Coeleſyriae ſupra deſcriptam, cuique veriſimile diximus fuiſſe etiam Abilae nomen cognomento Lyſaniae, vel ad Abilam Leucadem Decapoleos, quae regio tota a variis auctoribus, ac praecipue Ptolemaeo omnibus his numis ſynchrono Coeleſyriae inſeritur. Strictius igitur loquitur marmor Palmyrenum: ΑΓΑΘΑΝΓЄΛΟC. ΑΒΙΛΗΝΟC. ΤΗC. ΔЄΚΑΠΟΛЄΩC. b)

Non eſſe poſſe hos numos Abilae Lyſaniae, docet inſcripta illis aera Pompejana. Haec enim urbs anno V. C. 690. paruit Ptolemaeo Chalcidis regulo, cui eam Pompejus numeratis M. talentis confirmavit, et nonnisi anno

a) B. L. T. XXVIII. p. 557. b) Reland. Palaeſt. III. p. 391. Muratori pag. 115.

Digitized by Google

V. C. 718. mortuo Lysania in Romanorum potestatem pervenit. Ad haec numi Abilae Lysaniae propriam habent aeram, eamque duplicem, ut vidimus.

Esse vero hos numos Abilae Decapoleos, probatur primum ab aera Pompejana, qua pleraeque Decapoleos urbes usae sunt ex causa, quam infra dabimus. Deinde quia Gadara, quae urbs huic Abilae vicina fuit, iisdem honorum titulis, et eodem modo perscriptis usa sunt, quibus Abila, quae concordia nonnisi a vicinia proficisci potuit.

* * *

Typi:

Hercules eo cultu, qualem descripsimus. In adsitis Gadaris ejus caput saepe conspicitur.

Botrus, secundum quem typum Eusebius, et Hieronymus urbem appositе vocant οἰνοφόρον, *vini fertilem*. (Onomast.)

* * *

Honorum tituli:

Sacra, *Asylum*, *Autonoma*, *Illustris*, ut explicandae videntur literae I. A. A. Γ. De prioribus tribus dubium non est, sed difficultatem creat elementum Γ; at quoniam aliis titulis honorificis additur, certum utique est, horum aliquem illo notari. Censet vero Belleyus, esse principium τῶ Γωρμιν, *illustris*, *praeclari*, perinde ac aliae urbes titulum ἐνδοξε vel λαμπροτατε sumpsere. Eadem litera additur etiam titulis vicinorum Gadarorum. Maffejus in Lebretiano pro Γ legit Π.[a]) Abilae ἐπισημε epitheton tribuit Eusebius.[b])

* * *

Nomen ab imperatore:

CEBαςων ABIΛHNΩN, quo epitheto usa fuerit ob beneficia Augusti, ut vicina Gadara ob causam similem se *Pompejana* dixere.

* * *

Neocoratus, et quidem repetitus; B. NЄ. cujus raro mentio in numis Syriae quomodocunque late sumptae.

* * *

Duplex urbis nomen, Leucas Abila, exemplo plurium urbium, quae vetus suum nomen cum adventitio junxerunt. Cur Abila a Graecis dicta fuerit Leucas, vide conjecturas probabiles, quas paullo supra in Leucade Coelesyriae proposui, et quae latius proponuntur a Pellerinio.[c])

* * *

Epocha est Pompejana ab anno V. C. 690., nempe cum Coelesyriam ingressus Pompejus urbibus varia privilegia concesit.

AE. RRR.

ANTIOCHIA AD HIPPVM.

Haec urbs a geographis reticetur, quam numi non pauci stabiliunt. Norisius et Harduinus existimant, esse eandem cum urbe Hippo ad montem cognominem posita, et Gadaris vicina, quae in alicujus Antiochi gratiam Antiochiae nomen adoptaverit. Hanc conjecturam juvant epocha, et honorum

a) Ant. Gall. p. 115. b) Onomast. c) Suppl. I. pag. I.

Digitized by Google

tituli cum vicinis Gadaris et Abila communes.

Imperatorii:

Antonini, (Pellerin, Muſ. Caeſ.) Aurelii, Veri, Commodi. In Antonini numis legitur: ΑΥΤΟΚΡ. ΚΤΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. ubi το ΚΤΡ. aliud notare non poteſt, quam ΚΤΡιος, *Dominus*, quae appellatio tum adhuc in monumentis publicis rara, devexo imperio obvia fuit.

Epigraphe: ΑΝΤΙΟΧ. ΠΡ. ΠΙ. ΤΗC. ΙCΡ. Κ. ΑCΥΛΟΥ. vel: ΙCΡ. ΑCΥΛΟC.

Typi: *Mulier capite turrito ſtans equum capiſtro retinet, ſ. cornucopiae*, qui typus fere perpetuus. Videtur haec mulier eſſe urbis genius ducens equum, qui adluſionem ad urbis aut adſiti montis nomen ἱππος facit, ad quod adludit quoque Pegaſus in numo Veri. (Vaill.)

Epocha:

ΘΚC. Aurelii, Veri. (Vaill.)

CΜΗ. Commodi. (Vaill.)

Eſt Pompejana pro more ejus tractus ab anno V. C. 690.

AE. RRR.

CANATHA.

Verſus Arabiam prope Boſtram, jam in ſacris literis memorata.

Autonomus:

ΚΑΝ. *Caput juvenile dubium.* Ϟ ΕΟΣ. *Victoria.* AE. III. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorii:

Claudii et Domitiani.

ΚΑΝΑΤΗΝΩΝ. ΒΙΡ. *Caput muliebre velatum turritum*, Claudii. (Belley B. E. T. XXVIII. p. 568. Muſ. Caeſ.)

In vulgando ſimili numo bis peccavit Vaillantius, primum, quod caput eſſe Auguſti putavit, deinde quod legendum ſibi viſum ΡΑΜΑΘΗΝΩΝ. ΒΙΡ., et adeo Ramathae Palaeſtinae ſignatum numum contendit.

ΚΑΝΩΘ. ΖΝΡ. *Caput muliebre turritum*, Domitiani. (Vaill. Pellerin, Morelli.)

Epocham Belleyus, qui in Canatae numos commentatus eſt, (l. c.) poſt Vaillantium, aliosque Pompejanam facit, et initium ducit ab anno V. C. 690. Iure iſtud; at diſplicet, quod eidem exordio illiget etiam annum ΕΟΣ laudati autonomi, quo poſito numus ſignatus eſſet ſub Caracalla, quo tempore το Σ hac forma ſcripti vix amplius uſus fuit. Adde, quod totus ejus numi cultus ejus imperatoris aevo videatur repugnare. Veriſimiliter igitur duplex epocha ſtatuenda, et quidem

I. Seleucidarum ab anno V. C. 442., a quo annus ΕΟΣ videtur ducendus.

II. Pompejana ab V. C. 690., quam amplexi fuerint Canateni, ut ſeſe mori vicinarum urbium conformarent.

AE. RRR.

DIVM.

Prope Gadara, nomen nactum a Dio Macedoniae urbe.

Digitized by Google

Imperatorii:

Tres ſolum cogniti, omnes Getae Caeſaris.

Epigraphe: ΔΕΙΗΝΩΝ.

Typus in omnibus: *Mulier capite tutulato ſtans d. ſcipionem cum aquila, ſ. Victoriolam, pro pedibus hinc et inde bas,* ambiguae haec omnia explicationis. Numi duo citantur ab Haymio, [a]) tertius a Belleyo in commentariis ad Dii numos. [b])

Epochae annos ſinguli praeferunt, ſuntque

ΗΞC. OC. ЄOC.

Eſt ſolita Pompejana ab anno V. C. 690. Annus ЄOC. vetat, quo minus in annum 691. moveri queat.

AE. RRR.

GADARA.

Vrbs Decapoleos maxime illuſtris, et teſte Ioſepho, metropolis Peraeae. [c])

Imperatorii:

Frequentes ab Auguſto usque ad Gordianum.

Epigraphe: ΓΑΔΑΡΑ. ΓΑΔΑΡΕΙΣ. ΓΑΔΑΡΕΩΝ.

ΝΑΥΜΑ. ΓΑΔΑΡΕΩΝ. ΔΚϚ. *Triremis cum multis vectoribus*, M. Aurelii. (Pellerin.) *Alii, ſed ſine* ΝΑΥΜΑ. Caracallae, Elagabali, Gordiani. (Muſ. Caeſ. Arigoni, Vaill.)

Pellerinio, qui numum, de quo agimus, edidit, [d]) mira videtur et vox ΝΑΥΜΑ., quae explenda eſt legendo ΝΑΥΜΑχια, et typus triremis, quo utroque non dubitat indicari certamina remigiis inſtituta; quare hos numos cenſet aliis potius Gadaris tribuendos. Rationes adfert ſequentes: I. teſte Ammiano in vicinia Gadarorum non erat fluvius navium patiens. [e]) II. typus navis in numis Graecis generatim notat ubem maritimam, neque is videtur unquam ab urbe mediterranea advocatus. III. cum Stephanus prodat etiam aliqua in Palaeſtina ſita Gadara, quin et Strabo, ubi de maritimis Palaeſtinae urbibus agit, memoret etiam regionem aliquam dictam *Gadaridem*, cujus haud dubie caput fuerit urbs *Gadara* vocata, quae verisimiliter eſt eadem, quae in libris Macchab. et apud Ioſephum vocatur *Gazara*, infert, numos omnes cum typo triremis debere tribui maritimis Palaeſtinae Gadaris, quoniam, verba ſunt ejus, naumachiam Gadara Decapoleos mediterranea exhibere nullo pacto potuere.

Vt non negavero, exſtitiſſe forte in Phoenicia praetenſa haec Gadara, eisque poſſe numos triremes inſignitos competere, atque etiam perinde, ac alias Phoeniciae urbes aera Pompejana uti, ita iſtud ſtatuere ex adjectis binis aliis cauſis neceſſe omnino non eſt. Nam primum fallitur, typum navis ſemper arguere urbem maritimam, et nunquam eum ab urbe mediterranea uſurpatum. Caeſarea Germanicia longe a mari, et cognito ſaltem fluvio navigabili diſtabat, et tamen in ejus numis

a) T. I. p. m. 271. b) B. L. T. XXVIII. p. 568. c) L. V. c. 3. d) Rec. III. p. XL. e) L. XIV.

Digitized by Google

ampla navigia velis remisque instructa feruntur. Taceo Nicopolin ad Istrum ampla navigia exhibentem. Testimonium Ammiani nescio an Pellerinii causae faveat, nam Cellarius ex veterum scriptis probat, Gadara fuisse sita prope ripam Iordanis lacu Gennesareth egredientis. Dictum lacum navigiorum fuisse patientem, nemo dubitabit, sed ea neque Iordan in vado destituit; testatur enim cl. Schaw, [a]) se in Africa et oriente post Nilum non vidisse fluvium Iordane aquarum mole auctiorem. Favet Gadaris nostris et illud, quod Tiberias eidem lacui, sed in ripa opposita, adsita naves et ancoram in moneta proposuit. Quod si etiam propter Ammiani auctoritatem velimus Gadara aliquantum a Iordane et lacu removere, istud tamen certum, Gadara fuisse vicina Hippo, et Hippum prope lacum sitam. Quid ergo prohibet in dicto lacu naumachiam fuisse celebratam, praecipue cum hic lacus justae fuerit magnitudinis, atque ab ipsis veteribus *maris* nomine, nempe *Tiberiadis* saepe honoretur? Ad instituendam vero naumachiam quis unquam mare spatiosum et apertum requisivit? Cui non cognitum similis generis certamen a Claudio in lacu Fucino multo arctioris ambitus armatis undeviginti millibus editum? alia in ipso Tiberi, circis, amphitheatris? Quid quod in eodem lacu justum praelium navale a Vespasiano commissum est, ejusque momenti, ut is non dubitaverit eam victoriam in plurium annorum numis jactare, an poterit jure excludi naumachia ludicra? Videntur ergo hi ludi acti ab ejus tractus urbibus praesidentibus Gadarenis, quorum urbs metropolis fuit, et in hujus numis haec naumachia exhibita, ut Tarsenses ludos in remotis Codrigis institutos in moneta sua descripsere, et est verisimile, hanc naumachiam institutam in memoriam victoriae navalis, quam a Vespasiano in lacu Gennesareth de Iudaeis relatam mox dixi, de quo vide, quae plura in hujus Augusti numis ad annum V. C. 824. notabimus.

Typi alii frequentiores:

Caput muliebre turritum — Duplex cornucopiae — Caput Herculis imberbe laureatum, qui Tyrius videtur. — *Iuppiter in templo*, — *Caracalla et Geta stantes jungunt dexteras*, et proponuntur in antica numi. (Pellerin.)

* * *

Honorum tituli:

Sacra, *Asylum*, *Autonoma*, *Illustris*, expressi hoc modo: ΠΟ. ΓΑΔΑΡ. I. A. A. Γ. K. CT. in numis Antonini et Veri. (Pellerin, Arigoni.)

Solitarias has literas jam explicavimus supra in Abila Leucade, quae urbs iisdem usa est. Hae literae ἀρχαιεσαι cum antea non satis intelligerentur, ex iis una vox temere conflata est. Sic Vaillantius eas legit: - - ΙΔΑC. , auctor musei Theupoli ΚΟΥΙΔΑC, uterque in numo Veri. Titulum ἱερας confirmat etiam epigramma vetus, agens de Meleagro poeta: [b]) ὁν θεοπαις ἠνδρωσε Τυρος, Γαδαρων δ' ΙΕΡΑ χθων. Literae K. CT. significant urbis situm, nempe Κοιλης CΤριας, ut dictum supra in Abila.

a) Voyage T. II. p. 71. b) Anal. Brunck T. I. p. 37.

Digitized by Google

* * *

Nomen ab imperatore Pompejo: ΠΟ. ΠΟΜΠ. ΠΟΜΠΗ., at in numo Caracallae muſei Caeſarei plene ΠΟΜΠΗΙΤΕΩΝ. Nomen Pompeji grati Gadareni accepere, nam is dirutam urbem deprecante liberto Demetrio, qui apud eos natus eſt, inſtauravit, ut diſerte Ioſephus. a) *Gadara deinde paullo ante diruta inſtauravit in gratiam liberti ſui Gadarenſis Demetrii.*

* * *

Epocha in omnibus fere notatur praefixo ſaepe L. vel ET.

ΔM. Auguſti. (Vaill.)

Bq. Tiberii. (Vaill.)

ΑΛΡ. Neronis. (Vaill. Theup.)

ΕΛΡ. Veſpaſiani. (Pellerin.)

ΕΛΡ. Titi. (Arigoni.)

ΕΞΡ. Domitiani, (Vaill.) manifeſto errore, ſcribendumque vel ΕΜΡ. vel ΕΝΡ.

ΕΞΡ. ΖΞΡ. Trajani. (Vaill.)

HC. Antonini. (Vaill.)

ΓΚC. Antonini. (Pellerin.)

ΔKC. Aurelii. (Vaill. Pellerin.)

ΕKC. ϛKC. Veri. (Vaill.) ΘKC. (Pellerin Mel. II. p. 319.)

ΓMC. Fauſtinae jun. (Arigoni.)

ΓMC. Commodi. (Vaill.) Criſpinae. (Pellerin.)

BΞC. Caracallae et Getae. (Pellerin.)

ZOC. HOC. Caracallae. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

AΠC. BΠC. Elagabali. (Vaill. Arigoni.)

ΓT. Gordiani. (Vaill.)

Epocha Gadarenorum ex numis invicte ſtabilitur ad autumnum V. C. 690. Anni ΔKC. Aurelii, ΓMC. Commodi, AΠC. Elagabali docent, non poſſe ejus initium moveri in annum anteriorem, anni ΑΛΡ. Neronis, ΓMC. Fauſtinae junioris, non poſſe moveri in poſteriorem. Optime epocham conſtituit annus ΓMC. in numis Fauſtinae, et idem in numis Commodi et Criſpinae, nam complectitur ultimum annum Aurelii, et primum Commodi. At neceſſe eſt, in numo Fauſtinae additum ΘEΛ, nam quadriennio ante diem obiit.

AE. R.

GERASA.

Vrbis hujus duo tantum numi cogniti fuere Vaillantio, iique

Imperatorii

Hadriani et Criſpinae, in utroque: APTEMIC. TTXH. ΓEPACΩN. *Caput Dianae.*

AE. RRRR.

PELLA.

Teſte Stephano antea dicta *Butis*, nomen novum inditum a Macedonibus a Pella Alexandri M. patria.

Imperatorii:

ΠEΛΛAIΩN. ϛMC. *Vir ſtans d. pateram, ſ. ſcipioni innixus*, Commodi. (Muſ. Caeſ.)

ΠEΛΛA... *Vir nudus ſtans in templo*, Elagabali. (Pellerin Lettres p. 15.)

a) L. XIV. c. 8.

Digitized by Google

Epocha est Pompejana, quam Frölichius, qui priorem numum primus edidit, [a]) ducit ab autumno V. C. 691. At verisimilius censet Belleyus auspicandam ab anno 690 exemplo aliarum Decapoleos urbium. [b]) Iosephus nominatim Pellam a Pompejo habitatoribus suis concessam tradit. [c])

AE. RRRR.

PHILADELPHIA.

Olim dicta *Ammana*, secundum Stephanum deinde *Astarte*, deinde *Philadelphia* a Ptolemaeo Philadelpho Aegypti rege. Vrbs fuisse illustris perhibetur.

Autonomi:

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕ. *Caput muliebre.* ℞ L. ΓΜΡ. *Quinque spicae.* AE. II. (Pellerin Rec. II. p. 248.)

ΦΙΛ. ΚΟΙ. CΤΡ. *Protome Cereris d. spicas.* ℞ ЄΤΟΤC. ΣΚC. *Corbis spicis et papaveribus repletus.* AE. III. (Panel ex le Bret Mem. Trevoux.)

AE. RRRR.

Imperatorii:

Sunt a Tito usque ad Commodum.

Epigraphe: ΦΙΛ. in numis Antonini et Commodi. (Mus. Caes.) et Aurelii, (Theup.) in reliquis ΦΙΛΑΔЄΛΦЄΩΝ.

Typi:

ΗΡΑΚΛЄΙΟΝ. P. M. A. *Currus a quatuor equis tractus*, Aurelii, max. mod. (Theupoli.)

ΗΡΑΚ - - - ΑΠΑΛΑ. *Sacellum quadrigis vectum*, Commodi. AE. II. (Mus. Caes.)

Numum alterum jam alias vulgavi, [d]) quo loco dixi, nomine ΗΡΑΚΛЄΙΟΝ intelligendam aliquam Herculis statuam, aut sacrum ei aliquod symbolum, aut λειψανον, aut sacellum statis diebus per pompam traduci solitum, ut sane Herculem inter principes in hac urbe deos habitum plures alii ejus numi Herculis imagine insignes docent. Vide, quae ibi plura alia exempla similium per urbes pomparum attuli. Ceterum explicationem non reperio seu literarum P. M. A. in numo Theupoliano, seu ΑΠΑΛΑ in numo musei Caesarei, quod quidem ambiguae est lectionis.

* * *

Mentio situs a Coelesyria plerumque additur: K. C. vel ΚΟΙΛ. C. vel: ΚΟΙ. CΤΡ. vel ΚΟ. CΤΡΙΑC. vel plene ΚΟΙΛΗC. CΤΡΙΑC.

* * *

Epocha. Annus ΓΜΡ. praefixo L. notatur aeque in numis Titi, Domitiani, et autonomo. Est aerae Pompejanae, cujus initium exemplo aliarum Decapoleos urbium ducendum ab autumno V. C. 690. Sed auctor chronici Alexandrini ad annum II. Olympiadis CLXXIX. Philadelphenses ab hoc sua tempora numerare ait, qui respondet anno V. C. 691.

AE. RR.

a) IV. Tent. p. 226. b) B. L. T. XXVIII. p. 568. c) Ant. L. XIV. c. 4. d) Sylloge I. p. 55.

Digitized by Google

TABAE.

Antequam de urbe differam, juvat producere numos, quos huc refert Pellerinius.

Autonomi:

1.) ΔHMOC. TABHNΩN. *Caput juvenile laur.* ☧ ΔIAOP. *Capricornus, supra quem* ϛI. AE. III.

2.) *Caput Iovis laur.* ☧ TABHNΩN. €O. *Pilei Dioscurorum.* AE. III.

3.) *Alii, sed cum annis* K. ΓP. IP. AE. III. (Pellerin, Hunter.)

4.) *Caput Palladis.* ☧ TABHNΩN. ΓOP. *Victoria.* AR. III.

5.) TABHNΩN. *Caput Bacchi.* ☧ KAΛΛIKPATHΣ. POΔ. *Pilei Dioscurorum super basi communi.* AE. III.

6.) *Caput laureatum barbatum.* ☧ TABHNΩN. ΣOΛ. *Pilei Dioscurorum, juxta cornucopiae.* AE. (Pellerin Suppl. II. p. 50.)

In hos numos commentatus Pellerinius [a]) quo aliorum judiciis occurrat, praemonet, in plerisque adlatis numis literam primam certum T esse, nullo pacto Γ, ut adeo nequaquam legi possit ΓABHNΩN, atque etsi apud Vaillantium exstet numus Hadriani inscriptus KΛATΔI. ΓABHNΩN. ZOP., qui adeo similis est autonomo numeri IV., tamen quoniam in hoc suo, tum aliis manifestum T legitur, necesse est, hos pertinere Tabas, ut alios cum Γ Gabas Ituraeae.

Inquirenda jam urbs horum numorum patria. Habemus Tabas Cariae oppidum, cujus suppetunt cum autonomi, tum imperatorii, verum has fastidit Pellerinius, quoniam earum numi differunt fabrica, et in Cariae et Lydiae moneta anni epochae saltem certae fidei hactenus observati non sunt. Praefert igitur alias Tabas in hoc, de quo agimus, tractu positas, de quibus Stephanus: *Tertia Peraeae, quam Alexander in opere de Syria interpretatur BONAM*, nempe a בן, *bonus*. Addendum tamen, nullum omnino esse scriptorem alium, qui Tabarum in Peraea, aut Decapoli, aut Palaestina, aut Syria meminisset. Ergo Pellerinius necessitate compulsus, quoniam Lydiae Cariaeve Tabis hi numi non possunt competere, aliae alterius regionis a nemine produntur, Stephani unius auctoritate acquievit.

Quod Pellerinii sententiae opponam, nihil praesto est, malimque cum eo ob adlatas causas adhaerere Tabis Peraeae, licet obscuris, quam alteris Cariae. Observanda tamen videntur quaedam.

Autonomus primo loco descriptus verius videtur Tabas Cariae pertinere cum propter vocem ΔHMOC, tum quod ab reliquis nimium videtur abludere, atque etsi Gaza quoque idem ΔHMOC inscriptum offerat, insolitum tamen istud in hoc tractu est. Literae arithmethicae ϛI. Tabis Cariae non videntur officere, nam et in harum numis comparent literae solitariae B. Γ. Iudicium, quo Pellerinius literas ΔIAOP. ad indicandam epocham adigit, speciosius est, quam ut eruditis videatur posse proba-

a) Rec. II, p. 243.

Digitized by Google

ri. Sed neque ipse illud importune obtrudit, remque potius in medio relinquit.

Epocham Pellerinius exemplo aliarum ejus tractus urbium Pompejanam facit ab anno V. C. 690. Ex hac lege annum ΣΟΛ., aut ut ipse legendum docet, ΣΟΑ., respondere censet anno V. C. 960., et capite laureato barbato exhiberi Severum. Fateor, proposita capitis lineamenta nihil habere Severi; ad haec ipsam numi speciem, quae plane simplex est manifesto altioris aetatis indicio, minus ad Severi aevum facere, denique litera Σ pro C plane videtur extremis Severi annis repugnare. Ergo haud dubie epocha altius ordienda, quo his difficultatibus occurratur.

Ceterum videmus spissam adhuc caliginem his numis offusam. Sed enim, cum ex elegantibus his numis, quorum etiam unus est argenteus, ex quo metallo nullus adhuc in toto hoc tractu est compertus, jure debeat argui, has Tabas nobile fuisse oppidum, atque adeo credibile prorsus non sit, nullam ejus apud scriptores existere mentionem, occurrit, fuisse hanc urbem duplicato nomine praeditam, ut tot alias, a scriptoribus vero neglecta Tabarum appellatione aliud constanter nomen adventitium usurpatum. Vide, quae hac super re plura ad Antiochiam ad Sarum Ciliciae, et Leucadem Coelesyriae monuimus. Hoc si admittamus, necesse non erit in his Peraeae Tabis acquiescere, sed possunt etiam hi numi alteri urbi Syriae vel Ciliciae aptari, quod mysterium forte dies explicabit.

AR. RRRR. AE. RR.

PHOENICE.

Universae regionis cogniti numi

Imperatoris:

ΚΟΙΝΟΝ. ΦΟΙΝΙΚΗC. *Templum*, in numo Caracallae. (Vaill.)

* * *

Autonomi in variis catalogis citantur cum epigraphe ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΩΝ vel ΦΟΙΝΕΙΚΕΩΝ vel ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΕΩΝ., sed quos esse Phoenices Epiri, in hujus urbis numis diximus.

AE. RRR.

In numo Romano Antonini Pii, quem dabimus ad annum V. C. 892, legitur PHOENICE, quo loco monebo, hanc regionem, etsi rarius, scribi

a) Caes. Iuliani p. 48.

Digitized by Google

etiam *Phoenicia*. Infra in numis coloniae Tyri videbimus ſcriptum PENIC.

ARCA.

Serius dicta Caeſarea Libani:

Autonomum Arcae nomine exhibuit Haymius, ſed quem eſſe Acrarum Siciliae, in his diximus.

Imperatorium Tiberii ΑΡΚΑΙΩΝ ſe vidiſſe Romae in collectione Ligorii teſtatur Spanhemius, [a]) ſed nemini alteri hactenus conſpectum. Vt adeo certam monetam Arcae nomine non habeamus; nomine Caeſareae Libani producentur infra.

ATABTRIVM.

In Phoenicia teſte Stephano. Numum Diadumeniani: ΑΤΑΒΤΡΑΙΩΝ. *Iuppiter ſedens*, huc revocant Vaillantius et Harduinus. Citatur ex muſeo Gottifredi, quod conjunctum fuit cum muſeo reginae Chriſtinae, in quo numus adhuc eſt, ſed a me in examen vocatus certam lectionem ΚΙΒΤΡΑΤΩΝ offert. Eſt ergo Cibyrae Phrygiae, et ſimilis illi, cujus iconismus a Vaillantio numis Diadumeniani praefigitur.

BERTTVS.

Maritima ad oſtia Lyci, urbs perantiqua, et adhuc ſub Romanis nobilis, et ab his deducta colonia, at multo adhuc nobilior ſaeculo infimo propter literarum ſtudia, ac praecipue juris prudentiae, a Theodoſio metropoleos honore ornata. [b])

Autonomi:

Rari fuere ante Pellerinium, qui horum juſtum numerum vulgavit.

Epigraphe: ΒΗΡΤ. ΒΗΡΤΤΙΩΝ. In ſingulari apud Pellerinium et Pembrockium: ΒΙΡΤ., quod videtur monetarii vitio tribuendum. In alio apud Pellerinium eſt epigraphe Phoenicia pro ſolita Graeca; numus ipſe per typum, et additum ΑΑΦ certe eſt hujus urbis, de qua epigraphe Pellerinius alibi fuſius agit. [c]) Alius apud Hunterum et nomen urbis ΒΗ. inſcribit, et praeterea epigraphen Phoeniciam addit.

Typi: Antica fere ſiſtit *caput Iovis*, aut *muliebre turritum*, interdum *etiam velatum*. *Caput unius Dioſcurorum inter duo aſtra*, cujus ſimile cum exſtet in numo parvo aureo anepigrapho, eum Pellerinius non dubitat ad hanc Berytum referre. Forte in caput iſtud non Dioſcuri, ſed Cabiri jus habent, quibus donatam Berytum infra dicetur.

In averſa *Neptunus hippocampis vectus, aut ejus attributa, pilei Dioſcurorum, Mulier navi inſiſtens, Victoria, clava intra lauream.*

Literae ſolitariae, quae per averſarum aream vagantur, indomitae hactenus ſunt. Saepe in his legitur ΑΑΦ., quae literae annum epochae notare videri poſſent, ſed praeterquam quod nimis altum iis eſſet principium quaerendum, qui ipſi haud dubie ſtante rep. Romana ſunt ſignati, vetat etiam,

a) Caeſ. Iuliani p. 48. b) Cod. L. XI. tit. 21. c) Suppl. IV. p. 65.

Digitized by Google

quod in aliis pro ΛΑΦ. legitur ΒΗΦ. aut ΛΑ. ΒΗΦ. Harum ergo literarum ſenſus adhuc occultus eſt.

Epochae tamen anni certi in aliquibus reperiuntur, de quibus propter praefixum L. dubitari nequit. Sic legitur L. K. apud Liebe, (p. 168.) L. ΓΝ. (ibid. et Muſ. Caeſ.) ΑΡ. ſine tamen praefixo L. (Pellerin.) A quo principio hi anni procedant, definiri ex numis hactenus notis non poteſt. Liebeus, qui annum CXV. Seleucidarum pro principio ſtatuit, nihil probat ipſo etiam judice Pellerinio. Maffejus annum ΓΝ. a deducta colonia repetit, [a]) verum defivere numi Graeci ſeriri, ex quo eſſe coepit colonia.

AV., unicus, ſed dubius. AE. RR.

Regii:

Caput Antiochi IV. ℣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *ex adverſo epigraphe Phoenicia. Neptunus tegatus ſtans d. pateram, ſ. tridentem, in area* ΛΑΦ. AE. II. (Pellerin Rois p. 78. Muſ. Caeſ.)

Pellerinius et Barthelemyus numos hos Laodiceae ſignatos putant. Mihi certum videtur, eſſe hujus Beryti, I. quia Neptunus eodem inſolentiore cultu, ut in his numis proponitur, eſt obvius in numis Beryti, in aliis nunquam. II. quia in horum area eſt ΛΑΦ in ſolis item Beryti numis conſpicuum. III. quia Berytum conſtat in numis quandoque inſcriptione Phoenicia uſam, ut patet ex numo 8. tabulae LXXXI. apud Pellerinium, at iſtud de Laodicea non conſtat.

AE. RRR.

Coloniae:

Colonia a Romanis deducta eſt, verum an a I. Caeſare, an Auguſto, litigatur. Qui I. Caeſarem auctorem putant, nituntur eo, quod exſtat numus, in quo hinc *Caput I. Caeſaris laureatum.* ℣ COL. IVL. BER. *Colonus agens boves.* Quare cum haec colonia tantum dicatur *Iulia*, ſuſpicatur Patinus, numum vivo dictatore ſignatum, eumque coloniam deduxiſſe. [b]) Auguſto eum honorem adſerit Noriſius, [c]) nimirum ab Vlpiano vocatur *colonia Auguſtana.* [d]) Euſebius in Chronico narrat, Berytum et Patras deductas colonias anno III. Olympiadis CXCI., qui reſpondet anno V. C. 740., et eundem hunc annum fuiſſe, quo Auguſtus militares colonias condidit, docet marmor Ancyranum. Denique Strabo diſerte teſtatur, Berytum a Romanis inſtauratam duabus legionibus ibi ab Agrippa conſtitutis. [e]) Diſsidium componere nititur Vaillantius, coloniam revera deductam a I. Caeſare, ſed ſerius ab Auguſto collocatis ibi legionibus V. et VIII. auctam.

Autonomi:

COL. *Silenus.* ℣ BER. *Prora navis.* AE. III. (Pellerin Rec. II. p. 216.)

Silenus, ℣ C. B. *intra lauream.* AE.

a) Ant. Gall. p. 115. b) ad Sueton. Iulium c. 42. c) Cenot. Pil. Diſſ. I. c. 2. d) de Cenſib. e) L. XVI.

Digitized by Google

III. (Pellerin Rec. III. tab. 116. n. 9.)

Alterum hunc numum, quem ejus praeco inter incertos posuit, huc quoque pertinere, opportune me monuit cl. Neumannus noster.

AE. RRRR.

Imperatorii

Beryti coloniae admodum sunt frequentes a I. Caesare usque ad Saloninam.

Epigraphe: COL. BER. — COL. IVL. BER. — Inde ab Augusto: COL. IVL. AVG. BER. — COL. FEL. AVG. BER. — COL. IVL. AVG. FEL. BER. Epigraphe etiam nonnunquam in utramque numi superficiem dividitur, sic: COL. *Caput M. Aurelii.* ℵ BER. *Caput L. Veri, utrique capiti adstituitur aquila.* (Vaill.) Idem exemplum est in numo Severi et Caracallae eodem modo conjunctorum. (Vaill.) Disjectam etiam epigraphen vidimus in autonomo.

Exstant numi Augusti, in quorum antica est: AVG. *Caput Augusti.* ℵ *Sine epigraphe. Colonus arans*, in aliis: COL. IVL. in aliis: COL. IVL. AVG. Hi numi variam fortunam experti sunt. Welserus eos Augustae Vindelicorum tribuit, alii Fidentiae agri Parmensis, ut videre est apud Mediobarbum, Iobertus adseruit, esse Phari juxta Alexandriam Aegypti, quam dictam fuisse *coloniam Caesaris* prodidit Plinius, [a]) inter ignotos alii habuere. Similem nactus sum ego cum capite Vespasiani, et inscriptum: COL. AVG., an additum sit IVL., non discerno. Vespasiani mento incusum est signum integerrimum sistens Astarten stantem cum omni eo cultu, quali tantum in Beryti numis comparet; stat nimirum d. hastam tenens, s. pede prorae navis insistens, s. manu femori admota; eam coronat Victoriola columellae insistens. Hic typus obvius est in Beryti numis inferiore aevo signatis. Quare videntur Berytii immutato forte veteris monetae suae valore eidem posteriorem suam notam impressisse. Videntur igitur hi numi esse Beryti, quae *Iulia* et *Augusta* dicta fuit, et inde ab Augusto copiosos signavit. Istud non negligendum, numum hunc mihi ex Syria adlatum cum pluribus aliis, inter quos plures alii Beryti numi cum coloniae, tum autonomi fuere.

* * *

Typi praeter obvios *coloni arantis.*

V. VIII. COL. BER. *Duae aquilae legionariae*, in numis Augusti et Claudii.

Eaedem aquilae, sed omissis numeris, per omnes fere imperatores usque ad Gallienum conspiciuntur. Legiones binas hic ab Agrippa constitutas, supra ex Strabone vidimus, qui tamen, quae numero fuerint, non prodit. Eaedem etiam nominantur in numis vicinae Heliopolis Coelesyriae coloniae, in cujus numis plura ad has legiones pertinentia adnotavi. Ad has etiam pertinet typus, qui est in numo Elagabali apud Pellerinium: *Victoria stans cum signo militari dexteram porrigens versus duas figuras, quae singula vexilla milita-*

a) Sc. des méd. T. II. p. 4.

Digitized by Google

ria tenentes in navi ſedent. a) Videtur utraque legio V. et VIII. virtute ſua ad victoriam Actiacam multum contuliſſe, atque adeo XVII. annis poſt ab Auguſto meritis praemiis adfecta eam Berytum deducendo, quae cauſa typi praeſentis omnino fuiſſe videtur. Eandem utriusque legionis virtutem maritimam reſpicit etiam typus in numo Heliopolitano, in quo *ſtant duae mulieres remum ſingulae tenentes ſcripto juxta:* LEG. H., quod *Legiones Hadrianae* interpretor, ut in Heliopolis numis dixi. Quid quod et Nonnus idem innuere videtur, ſic de Beryto, quam Beroën vocat, loquens: b)

Σκηπτρον ὁλης Αυγυσος ὁτε χθονος ἡνιοχευσει,
Ρωμῃ μεν ζαθεῃ δωρησεται Αυσονιος Ζευς
Κοιρανιην, Βεροῃ δε χαρισεται ἡνια θεσμων,
Οπποτε θωρηχθεισα φερεσσακεων ἐπι νηων
Φυλοπιν ὑγρομοθοιο κατευνησει Κλεοπατρης.
Cum Auguſtus capeſſiverit ſceptrum totius terrae,
Auſonius quidem Iuppiter dabit divinae Romae
Imperium, Beryto vero largietur frena legum,
Quando armata ſcutiferis in navibus
Pugnam bellicoſae in mari ſedabit Cleopatrae.

Ad ipſam Berytum hi verſus non pertinent, quae utique in illo bello ab Antonio et Cleopatra ſtetit; ergo ad binas legiones, quae ex navibus dimicantes vim Cleopatrae repreſſere, atque adeo hae προληπτικως dicuntur Berytus, quippe futuri poſt XVII. annos ejus urbis incolae.

* * *

PE - - - SILANI. *Duae aquilae legionariae*, in numo Auguſti. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

PERM. SIL. *inter duas aquilas legionarias.* (Pellerin Mel. I.)

Epigraphen numi II. Pellerinius legit PERM*iſſu* SIL*ani*, quam lectionem confirmat numus prior ſerius repertus, et a me nuper vulgatus. c) Eſt hic Q. Caecilius Silanus, qui fine Auguſti, et initio Tiberii Syriam rexit, ut docent obvii numi Antiocheni cum ejus praeſidis nomine. Etiam numi Africae veteris permiſſum Dolabellae et Apronii proconſulum offerunt, ut dicetur.

* * *

SEC. SAEC, id eſt: SEC*uritas* SAE*culi* typo *Neptuni*, in numis Antonini, Aurelii, Commodi, (Theupoli, Arigoni.) aut *Aſtartes in templo*, Commodi. (Vaill.)

* * *

DECENNALES. ANTONINI. COS. III. *Aſtarte ſtans*, Severi. (Vaill.)

Numus ſignatus eſt V. C. 961., quo Caracalla COS. III. proceſsit, et ſimul vota X. peracta ſunt, nam in numis Latinis Caracallae hujus anni legitur quoque: VOT. SOLVT. DEC. COS. III.

* * *

Aſtarte ſtans in templo d. haſtam cruce praefixam, ſ. cornucopiae, ſ. pede prorae navis inſiſtit, coronatur a Victoria columellae inſiſtente.

Hic typus frequens in numis inde a

a) Mel. I. b) Dionyſ. L. XLI. v. 389. c) Sylloge I. p. 56.

Digitized by Google

Trajano, ſed etiam mira eſt ejus variatio; ſaepe *extra templum, et d. vexillum tenet*, circum aetatem Valeriani, aut *infra templum duo Cupidines d. tridentem tenentes delphinis vecti*, in numo Diadumeniani, (Pellerin, Muſ. Caeſ.) aut *ejus protome in templo inter duo ſigna militaria, infra navicula*, (non leo, ut viſum Vaillantio) in numis Gordiani. (Muſ. Caeſ.)

* * *

Neptunus Nympham d. amphoram geſtantem et humi inclinatam manu arripit, Caracallae, et Elagabali. (Vaill. Muſ. Caeſ. Theup.) Eodem habitu uterque proponitur in faſtigio templi ſuper elegante numo Diadumeniani, quem pictum liſtit Pellerinius, (Mel. I. p. 297.) et qui eſt etiam integerrimus in Muſeo Caeſareo.

Eſt haec Nympha Beroe, erudite jam iſtud obſervante Vaillantio, cujus fabula ultimae antiquitati involvitur, a qua urbi nomen. At juvat audire Nonnum ſic canentem: [a])

Πρωτοφανης Βεροη πελε συγχρονος ἡλικι κοσμῳ,
Νυμφης ὀψιγενοιο φερωνυμος, ἡν μετανασαι
Τιεες Αυσονιων ὑπατηια φεγγεα Ρωμης
Βηρυτον καλεεσι.
Beroe prima apparens fuit coaeva aequali mundo,
Nomen gerens Nymphae ſerius genitae, quam colani
Filii Auſones ſumnia lumina Romae
Berytum vocant.

Ex Nonni ergo doctrina fuit urbs Beroe ſeu Berytus aequalis mundo ipſi, ut etiam Stephanus eam κτισμα Κρονυ, *Saturni opus* vocat, et a Nympha Beroe nomen adepta, quamvis Stephanus eam ſic dictam velit propter abundantiam aquae, quia Βηρ indigenis *puteum* ſignificat, ut et Heſychius: Βηρ, το φρεαρ, Συροι, et conſentit Euſtathius. [b]) Revera בְּאֵר Hebraeis eſt *puteus*, et conſtat ex ſacris literis, puteos in hoc tractu propter utilitatem fuiſſe expetitos, et a puteis multa loca vocata. Poſterior igitur ſententia magis eſt hiſtorice vera, ſed prior mythologica indigenis lubentius credita. Ceterum non a Romanis primum, ut vult Nonnus, urbs pro Beroe vocata eſt Berytus, ſed id nomen jam prius obtinuit, quod vel ex numis autonomis palam fit. In epigrammate vetere promiſcue dicitur *Beroe* et *Berytus*. [c]) Ad numi typum ut revertar, narrat Sanchoniaton apud Euſebium: [d]) Και ἐπι τουτοις ὁ Κρονος Βυβλιον μεν την πολιν θεᾳ Βααλτιδι, τῃ και Δωνῃ, διδωσι, Βηρυτον δε Ποσειδωνι και Καβειροις. *Interea Saturnus Byblum urbem deae Baaltidi, quae et Dione, dono dedit, Berytum vero Neptuno et Cabiris.* Perhibet item, [e]) Neptuno et Bacho inter ſe pro Beroe Nympha dimicantibus eam Neptuno praetuliſſe Bacchum, et nonniſi Iovis imperio invitam marino deo nuptam. Quare in numo videmus, Beroen a Neptuno reluctantem trahi. Cum igitur Berytus fuerit donum Neptuno proprium, factum, ut toties in numis ipſe proponatur, etiam intra templum, aut vectus

a) Dionyſ. L. XLI. v. 364. b) ad Dionyſ. Perieg. v. 911. c) Anāl. Brunck T. III. p. 13. d) Praepar. Evang. L. I. e) Dionyſ. L. XLIII. ſub init.

Digitized by Google

hippocampis, etiam in autonomis Graecis frequenter.

Bacchus vario cultu, ſtat inter palmites, etiam Satyrum amplectitur.

Ratio Bacchi ex modo dictis petenda.

Silenus cum utre intra templum, Elagabali. (Vaill.)

Vide, quae dicentur in tractatu de numis Coloniarum, in quibus Silenus typus frequens.

Hercules nudus inter duos angues, Elagabali. (Vaill.)

Aeneas Anchiſen efferens, Elagabali. (Theup.)

Hic typus ſymbolum eſt coloniae Romanae.

Octo figurae ſedentes in circulum, infra navis, Elagabali. (Pellerin, Arigoni.)

Argumentum videtur idem, quod in numis variarum Ciliciae urbium ſunt complura capita in circulum diſpoſita, verum utriusque ſignificatio mihi ignota.

AE. C.

BOTRYS.

Maritima inter Tripolin et Berytum, vetuſtate ſua commendata.

Imperatorii

M. Aurelii, Elagabali, (Vaill. Noris, Arigoni.) Soaemiadis. (Arigoni.)

Epigraphe: BOTPYHNΩN. *Aſtarte ſtans in templo.*

Epochae annus OC. in unico Elagabali. Noriſius epocham Iulianam ſuſpicatur ab anno V. C. 705. Tamen ex unico numo, eoque forte non ſatis integro nihil certi adfirmari confitetur. [a])

AE. RRR.

BYBLVS.

Maritima prope Botryn ad Adonin fl. Ejus antiquitas oppido venerabilis; nam Sanchoniaton a Saturno conditam ſcribit, at ſerius deae Baaltidi, quae et Dione, dono datam. [b]) Iſidem quoque huc veniſſe quaeſitum cadaver Oſiridis ad Bybli litus ejectum tradit Plutarchus. [c])

Imperatorii

Ab Auguſto usque ad Valerianum.

Epigraphe BYBΛIΩN in numo Auguſti, (Vaill.) ab hoc conſtanter BYBΛOY. IEPAC.

Typi:

Iſis velum explicans, frequens inde a Claudio. Fuiſſe Bybliis rationem ejus deae colendae, paullo ante dictum. Addendum, creditum indigenis, Oſirin apud ſe ſepultum, [d]) et Iſis Oſirin ſuum plorans Bybli diadema capiti ſuo detraxit. [e])

Aſtarte in templo, quam Victoria cippo inſiſtens coronat.

Aſtartes, ſeu peregrinae hujus Veneris frequens in Phoenice typus. Singularem Veneris in hoc tractu cultum teſtatur Lucianus ἀντοπτης, [f]) et Nonnus Panopolites: [g])

---

a) Epoch. Syrom. p. 392. b) Euſeb. Praep. Evang. c) de Iſ. et Oſir. d) Lucian de dea Syr. e) Euſtath. ad Dionyſ. v. 912. f) l. c. g) Dionyſ. L. III. v. 109. ſeq.

Digitized by Google

ὐ ῥοον ἐιδες Αδωνιδος, ὐ χθονα Βυβλ
Εδραχες, ἠ χι πελει Χαριτων δομος, ἠ χι χορευει
Ασσυριη Κυθερεια;

non flumen noſti Adonidis, non terram Bybli
Vidiſti, ubi eſt Charitum domus, ubi chorum ducit
Aſſyria Venus?

Mulier turrita puellum ſiniſtra ducit, Auguſti. (Morelli Impp. tab. 39.) Incertus hujus typi explicatus.

* * *

Ιερας, *ſacrae*, titulus haud dubie propter ſacra Adonidis hoc loco obita, quae praedicat Strabo, [a]) et Euſtathius: [b]) ἡ Βυβλος κτισμα Κρονου, Αδωνιδος ἱερα, Κινυρα βασιλειον ἀρχαιοτατον, *Byblus Saturni opus, Adonidi ſacra, Cinyrae regia antiquiſſima.*

* * *

Epochae annus CKΔ. De ejus exordio tanto magis diſputatur, quod antiquarii inter ſe diſcordant, ſitne caput anticae Caracallae, an Elagabali. Vaillantius aliquando decidere, cujus caput ſit, auſus non eſt, ut teſtatur Noriſius. [c]) Idem in ſuo de Graecis numis opere dubium nullum movet, cumque Elagabalo numum adſerat, epochae principium fixit ad annum V. C. 748. Harduinus Caracallam mavult, et aeram orditur ab V. C. 734. Noriſius rem propter dictum dubium in medio reliquit. Ipſe ex binis numis, qui ſunt in Caeſareo, vereor decidere, ſintne potius Elagabali, an Caracallae juvenis.

AE. RR.

CAESAREA AD LIBANVM.

Vrbis ſic vocatae meminit Victor Schotti, qui Alexandrum Severum natum adſerit in urbe *Syriae, cui duplex Caeſarea et Arca nomen eſt.* [d]) Eandem etiam Lampridius *Arcam Caeſaream* vocat. [e]) Habuit ergo *Caeſareae* nomen urbs magis cognita primaevo *Arcae* nomine, neque tamen conſtat, cujus Caeſaris beneficio id nomen ſibi ſumpſerit. Fuit haec Arca non procul a mari prope Tripolin, et ad radices Libani montis poſita, ut ex variorum teſtimoniis eruit Belleyus, qui urbis hujus hiſtoriam et numos deſcripſit. [f]) Stetit in hac templum Alexandri M. honoribus dicatum, in quo natus eſt Alexander Severus, cum parentes feſtorum occaſione ad illud inviſerent, cujus cauſa velut illuſtris ominis nomen ei *Alexandri* inditum. [g])

Imperatorii:

Eos primus detexit Haymius inſcriptos KAICAPEIAC. AIBANOY., eosque per hanc ipſam epigraphen ad hanc Arcam pertinere ſuſpicatus eſt, quod judicium prolatis ſubinde numis aliis ſtabilire aggreſſus eſt Belleyus. Sunt omnes Antonini, et Aurelii adhuc Caeſaris,

a) L. XVI. b) ad Dionyſ. v. 912. c) Ep. Syrom. p. 396. d) in Alex. Sev.
e) in Alex. Sev. f) B. L. T. XXXII. p. 685. g) Lamprid. l. c.

Digitized by Google

ſub Antonini adeo imperio ſignati, omnes epocha inſignes.

* * *

Typi: Caput muliebre turritum, vel: *Figura paludata ſtans d. vexillum, ſ. arcum.* Hac Belleyus exhiberi ſimulacrum Alexandri M. conjecit, quale in celebri illo ejus templo fuerit propoſitum.

* * *

Epothae anni in his leguntur: ϛNT. HNT. AΞT. BΞT. ZΞT. ſuntque exigendi ad aeram Seleucidarum V. C. 442. (Belley l. c. p. 686.)

AE. RRR.

Colonia ſerius deducta eſt, a quo, quave occaſione, non liquet. In definiendis hujus coloniae Caeſareae numis graviter olim peccatum. Iuvat omnes hos numos hactenus cognitos deſcribere, quo confidentius de iis judicari poſsit.

1.) TITO. FLAVIO. VESPASIANO. *Caput Titi laur.* ℵ COL. CAESARIA. LIB. ΦΛΑ. *Caput muliebre turritum.* (Vaill. Spanheim T. I. p. 527. Morelli in Tito tab. XIII. n. 1.

2.) *Epigraphe et caput Elagabali.* ℵ COL. CAESAREA. ΛIB. ΛΛΦ. *Mulier toto inſignis intra templum.* (Vaill. in Coloniis, ſed ſub Caracalla.)

Hunc ipſum Vaillantii numum nuper muſeo Caeſareo acquiſivi, cujus talis eſt ſtatus:

- - - ANTONINVS. *Caput Elagabali laur.* ℵ COL. CESARIA. LIB. ΛΛΦ. *Fornix templi a duobus hermis ſultus, intra quod imago mulieris ad medium usque corpus, capite velato, et in ſiniſtrum humerum inclinato, cui inſuper luna bicornis imminet, juxta ſuperne hinc aſtrum ſolis, inde lunae, ad dexterum latus ſceptrum.* AE. I.

3.) IMP. M. ATR. ANTONINVS. *Caput Elagabali laur.* ℵ COL. CESARIA. LIB. ΛΛΦ. *Protome muliebris capite turrito.* (A me vulgatus ex muſeo Savorgnan in meis Num. vet. p. 281.)

4.) ATR. ΛΛEXANΔROS. CAISAR. *Caput nudum Alexandri adhuc Caeſaris.* ℵ KAISARIA. BΛΦ. *Aſtarte ſtans in templo coronatur ab adſtante figura paludata.* (Pellerin Mel. I. p. 28.)

In hos numos erudite commentatus eſt Pellerinius, et annoſum veterum antiquariorum errorem feliciter abſterſit. a) Nam Spanhemius et Vaillantius epigraphen averſae in praetenſo Titi numo explicuere: *Colonia Caeſarea Libera Flavia*, at epigraphen numi II. *Colonia Caeſarea Libera anno 531.* Eorum quoque ſententiae ſubſcripſit Gorius. b) Aliam interpretationem attulit Harduinus, quam alioqui falſam commemorare ſupervacaneum. Omnes hi viri eruditi numos hos Caeſareae Palaeſtinae tribuerunt.

Iudicium iſtud nimio ſuſpectum viſum Pellerinio; nam I. in numis Caeſareae Palaeſtinae multo alia eſt epigraphe. II. Quo titulo Caeſarea Palaeſtinae uteretur aera Seleucidarum, quam illi in numo ſecundo ex litteris ΛΛΦ. agnoſcunt, quae ab Herode M. in honorem Auguſti exſtructa fuit? III. Cur titulus ΦΛΑ., ſecundum hos auctores *Flavia*; ſcribitur Graece, cum reliqua tota epi-

a) l. c. b) Morelli Impp. T. II. p. 385.

Digitized by Google

graphe Latina sit? Ex his ergo arguit Pellerinius I. το LIB. legendum *Libani*, et indicare situm ad montem Libanum, perinde ac in numis Graecis supra citatis το ΚΑΙCΑΡΕΙΑC. ΛΙΒΑΝΟΥ. Arguit II. τα ΦΛΑ. ΑΛΦ. ΒΛΦ. esse annos aerae Seleucidarum. Cum verd secundum viros hos eruditos in numo Titi scriptum sit ΦΛΑ., qui annus imperium Titi multum excederet, recte observat Pellerinius, aut in hoc Titi numo alias esse scriptas literas, quam ΦΛΑ., aut si hae revera leguntur, numum esse debere Elagabali, non Titi, quam suspicionem jam aluit Bimardus, nimirum in numo hoc, qui ex museo Christinae citatur, caput et epigraphen Elagabali ab adulteratore in caput et epigraphen Titi fuisse conversam. a) Causa admissi peccati fuit duplex, prima, cum numi Graeci inscripti ΚΑΙCΑΡΕΙΑC. ΛΙΒΑΝΟΥ. antiquariis adhuc essent ignoti, et simul haec urbs vix unquam Caesareae nomine fuerit appellata, numos hos, quod maxime congruum visum, Caesareae Palaestinae tribuerunt: at cum haec nimium a Libano disita fuisset, oportebat τῳ LIB. aliam explicationem quaerere; quo factum, ut in voce LIB*era* acquiescerent, tanquam privilegio urbi a Romanis concesso. Altera causa, cum numum I. revera crederent esse Titi, non poterant propter causas adlatas in literis ΦΛΑ. epochae annum suspicari. Cum ergo exitus quaerendus esset, et το ΦΛΑ. viros eruditos gentis *Flaviae* opportune commonefaceret, ex qua erat Titus, factum, ut eae literae *Flavia* interpretarentur. Numus III. a me, ut dixi, editus, et cetera Spanhemiano simillimus aperte docet, hunc quoque Spanhemii numum esse Elagabali, eumque aut male lectum, aut ab adulteratore depravatum.

Ex typis mentionem meretur is, quem secundo loco ex museo Caesareo descripsi, nimirum protome muliebris velata, et capite lugentis more in humerum inclinato. Qui typus in memoriam revocat, quod de Venere Adonidem suum lugente narrat Macrobius, b) *simulacrum hujus deae*, inquit, *in monte Libano fingitur capite obrupto, specie tristi, faciem manu laeva intra amictum sustinens, lacrymae visione conspicientium manare creduntur. Quae imago praeter quod lugentis est deae etc.*

* * *

Epocha igitur in his quoque numis, et quidem anni ΑΛΦ. ΒΛΦ. hi quoque ad Seleucidarum aeram exigendi. Secundum hanc annus ΒΛΦ. coepit in autumno V. C. 973., quo labente, sed anno V. C. 974. constat adoptatum ab Elagabalo Alexandrum, quod cum laete a Caesarienfibus acciperetur, qui natum apud se Caesarem noverant, mox cum ejus imagine numos in gaudii sui testimonium signavere.

AE. RRR.

DORA.

Maritima, et longae vetustatis, secundum Stephanum condita a Doro Neptuni F.

a) ad Iobert T. II. p. 241. b) Sat. L. I. c. 21.

Digitized by Google

Bini vulgati a Pellerinio, in quorum uno *Inscriptio*: ΔΩΡΕΙΤΩΝ., in alio: ΔΩΡΙΤΕΙΤΩΝ. Panelius in suo legit ΔΩΡΙΗΤΩΝ., in Hunteriano: ΔΩΡΙΕΩΝ. Etiam apud scriptores reperiuntur Δωριεων, Δωριτων, Δωρων, ut videre est apud Norisium. a) Apud Stephanum Δωριτης, et Δωριευς.

Typus: *Caput Iovis.* ℞ *Mulier stans d. vexillum, sive potius hastam cruce praefixam, s. cornucopiae.* Haud dubia Astarte solitus hujus orae typus.

Epochae anni: L. PKH. et AAP. in Pellerinianis leguntur, de quibus infra. Vterque Nerone imperante signatus.

AR. RRR.

Regius

Cum capite Tryphonis quaerendus in ejus regis numis.

Imperatorii:

Trajani, et Hadriani.

Epigraphe et tituli:

ΔΩΡΑ. ΙЄΡΑ. Trajani. (Vaill.)

ΔΩΡ. ΙЄΡ. ΑCΤΑ. ΑΤΤ. ΝΑΤΑΡ. Hadriani. (Vaill. Noris.)

Sacrae et *Asyli* titulos videtur captasse propter religionem Iovis, cujus caput plerumque tam in autonomis, quam imperatoriis comparet. Vtroque titulo jam in indicato Tryphonis numo gloriatur. *Navarchida* notant triremis et acrostolium Iovis capiti adstitutum apud Norisium. *Autonomia* a Pompejo obtenta, quod mox docebit Iosephus.

Epocha:

ΡΟЄ. in numis Trajani.

ΠΡ. in numis Hadriani.

Est Pompejana, quam Vaillantius et Norisius ducunt ab anno V. C. 691. Pellerinius 690. b) Iosephus de Dora nominatim: *Similiter et maritimas Gazam, Ioppen, Dora, et Stratonis turrim Pompejus liberas esse jussit.* (L. XIV. c. 8.)

AE. RRR.

MARATHVS.

E regione Aradi. Verius Seleucidi Syriae inserenda. Tamen cum Strabo eam vocet *antiquam Phoenicum urbem*, et numi characteres Phoenicio inscripti sint, huc referri commode potest.

Autonomi:

Hujus tantum classis exstant numi; nam serius exhausta fuit, postquam ejus agrum Aradii per vim occuparunt, ut testatur Strabo. c)

Caput muliebre velatum, in aliis: *Mercurii*, in aliis: *Apollinis.* ℞ *Epigraphe Phoenicia. Vir togatus stans d. acrostolium, s. columnae innixus.* AE. III. (Pellerin, Mus. Cael.)

De literis Phoeniciis Marathi monetae inscriptis agam in tractatu singulari post numos hujus regionis.

AE. R.

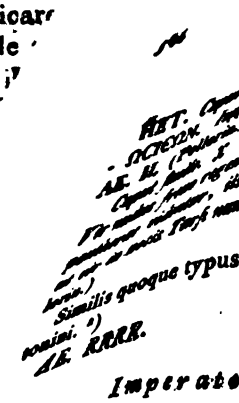
ORTHOSIA.

Maritima prope Eleutherum fl.

a) Ep. Syrom. p. 381. b) Rec. H. p. 217. c) L. XVI.

Digitized by Google

graphe Latina ſt-
Pellerinius
et indicar
perinde
tis ro
guit
aero
dur
ſc
7

AET. Quasi modius turritus. ℞ - - - SIDONIA. (Pellerin.) AE. II. (Pellerin.) Caput Genii. ℞ ΘΡΟΘΩΓΙΕΩΝ. L. ϛΤ. Ex medio frutice, itaque quasi insistens, pendentibus vitibus, duo animalia, quae an sint leones, an canes, haud facile dixerim. AE. II. (Pellerin.) Similis quoque typus est in numo Antonini. c) AE. RRRR.

Imperatorii:

A Veſpaſiano usque ad Alexandrum. Quem Vaillantius cum capite Auguſti huc adegit, eſſe Orthoſiae Cariae, in hac diximus.

Epigraphe: ΘΡΘΩΓΙΕΩΝ.

Typi: *Dioſcuri ſtantes cum equis*, typus obvius. *Aſtarte d. haſtam coronatur a Victoria columnae inſiſtente, et pede fluvium calcat*, Antonini. (Vaill.) *Templum, in quo Aſtarte ſtans inter Dioſcuros*, Caracallae. (Vaill.)

Epocha:

ΗΞΤ. ϛΤ. in autonomis.

ΒΞΤ. Antonini. (Vaill. Noris.)

ΒΛΦ. ΓΛΦ. Alexandri, de quibus mox.

ΔΛΦ. ejusdem. (Pellerin Mel. II. p. 325.)

Eſt Seleucidarum ab anno V. C. 442. In deſcribendis numis cum annis ΒΛΦ. ΓΛΦ. hallucinatur Pellerinius. b) Ait, utrumque hunc numum offerre caput Alexandri nudum, et cum ſolo Caeſaris titulo, at in ectypo numi ipſo cum anno ΓΛΦ. eſt quidem epigraphe M. ΑΤΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΚΑΙCΑΡ., ſed tamen caput laureatum, et ſic etiam deſcribitur in catalogo. c) Videtur ergo in numo ΒΛΦ. tantum eſſe caput nudum, et in numo ΓΛΦ. laureatum, ut revera numus quoque muſei Caeſarei cum poſteriore hoc anno laureatum caput exhibet. Etiam in numo Caeſareae Libani conjungitur annus ΒΛΦ. cum capite Alexandri nudo, et ſolo Caeſaris titulo, atque, ut ibi diximus, labente hoc anno is ab Elagabalo fuit adoptatus. Ceterum intra annum Seleucidarum ΓΛΦ. Alexander et Caeſar, et Auguſtus fuit, nam is coepit in autumno V. C. 974., at Alexander nonniſi proximo vere per Elagabali necem Auguſti titulum abſtulit.

AE. RR.

SIDON.

Maritima ad Boſtrenum fl. antiquitatis ſummae, et fama ſatis ſuperque cognita. Iuvat deſcribere numos ſecundum veriſimilem eorum aetatem, permixtis numis cum autonomis, tum regum, et imperatorum, quo de annis epochae ſecurius judicari queat.

1.) Antiochi IV. *Caput regis diadematum.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΔΩΝ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE.

Antiocho IV. hunc numum tribuit Frölichius. (Annal. Syr. p. 51.)

2.) Ejusdem. *Caput radiatum.* ℞ ΣΙ-

a) Noris Ep. Syrom. p. 474. b) Rec. III. p. 245. c) Mel. II. p. 183.

Digitized by Google

ΔΟΝ - - - *Europa tauro vecta.* AE. (Haym.)

3.) Ejusdem. *Caput regis laureatum sub imagine Apollinis.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. L. HMP. *Europa tauro vecta.* AE. (Pellerin Rois p. 78.)

4.) Demetrii I. *Caput diadematum.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΙΔΩΝΙΩΝ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Fröl. Ann. p. 57.)

5.) Ejusdem. *Caput simile.* ℞ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. ΘΝΡ. *Navis cum remigantibus.* AE. (Ibid. p. 61.)

6.) Alexandri I. *Caput diadematum.* ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΙΔΩ. ϛΞΡ. *Aquila cum ramo palmae.* AR. I. (Pellerin Rois.)

7.) Ejusdem. *Caput simile.* ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΣΙΔΩΝΙΩΝ. *Navis, in imo literae Phoeniciae.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

8.) Demetrii II. *Caput diadematum.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΙΔΩ. ΘΞΡ. *Aquila ſtans cum ramo palmae, in area acroſtolium.* AR. I. (Muſ. Caeſ.) In alio annus ΟΡ. (Muſ. Duane.)

9.) *Alius, ſed* ΟΡ. *et* AR. III. (Fröl. Ann. p. 75.)

10.) *Alius, ſed* ΔΟΡ. et AR. I. (Fröl. Ann. p. 79.)

11.) Antiochi VII. *Caput diadematum, pone* ΘΟΡ. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΔΩΝΙΩΝ. *Navis, et ſcriptura Phoenicia.* AE. (Fröl. Ann. p. 83.)

12.) Demetrii II. *Caput diadematum.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΓΠΡ. *Aſtarte in navi, juxta ſcriptura Phoenicia.* AE. (Pellerin Rois.)

13.) Antiochi VIII. *Caput regis.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΗΠΡ. *ſine mentione typi.* (Fröl. Ann. p. 91. ex Harduino.)

14.) Ejusdem. *Capita jugata Cleopatrae velatum diadematum, Antiochi VIII. diadematum.* ℞ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΔΩ. ΙΕΡ. ΑΣ. AqP. *Aquila ſtans, pone palmae ramus, in area acroſtolium.* AR. I. (Pellerin Rois.)

15.) Ejusdem. *Caput diadematum.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ϵqP. *Aſtarte navi inſiſtens.* AE. (Pellerin Rois.)

16.) Antiochi IX. *Caput diadematum.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΔΩ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. Σ. *Aquila gubernaculo inſiſtens cum ramo palmae, in area acroſtolium.* AR. I. (Pellerin Rois.)

Hactenus aera Seleucidarum.

* * *

17.) Antiochi IX. *Caput diadematum.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΙΔΩ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. Ε. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam.* (Fröl. Ann. p. 101. Muſ. Duane.)

18.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. L. E. *Aquila gubernaculo inſiſtens, pone palmae ramus.* AR. I. (Pellerin.)

19.) Autonomi: *Caput Iovis.* ℞ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. L. Θ. *Europa tauro vecta.* AE. (Theup. Pembrock.)

20.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. L. K. *Aſtarte ſuper navi.* AE. (Muſ. Caeſ.)

21.) Demetrii III. *Caput diadematum cum modica barba, juxta* AK. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΙΔΩΝΙΩΝ. *Navis, pone literae Phoeniciae.* AE. (Fröl. Ann. p. 111.)

22.) Autonomi: *Caput Iovis.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. L. BK. *Victoria ſuper prora na-*

Digitized by Google

Autonomi:

ΗΞΤ. *Caput muliebre turritum.* Ꞁ - - - ΩCIЄΩN. *Iuppiter Nicephorus ſedens.* AE. II. (Pellerin.)

Caput ſimile. Ꞁ ΟΡΘΩCIЄΩN. L. ϛΤ. *Vir nudus freno regens duo animalia, quae pantherae videntur, iisque quaſi inſiſtens, ut vir in notis Tarſi numis.* AE. II. (Pellerin.)

Similis quoque typus eſt in numo Antonini. a)

AE. RRRR.

Imperatorii:

A Veſpaſiano usque ad Alexandrum. Quem Vaillantius cum capite Auguſti huc adegit, eſſe Orthoſiae Cariae, in hac diximus.

Epigraphe: ΟΡΘΩCIЄΩN.

Typi: *Dioſcuri ſtantes cum equis*, typus obvius. *Aſtarte d. haſtam coronatur a Victoria columnae inſiſtente, et pede fluvium calcat*, Antonini. (Vaill.) *Templum, in quo Aſtarte ſtans inter Dioſcuros*, Caracallae. (Vaill.)

Epocha:

ΗΞΤ. ϛΤ. in autonomis.

ΒΞΤ. Antonini. (Vaill. Noris.)

ΒΛΦ. ΓΛΦ. Alexandri, de quibus mox.

ΔΛΦ. ejusdem. (Pellerin Mel. II. p. 325.)

Eſt Seleucidarum ab anno V. C. 442. In deſcribendis numis cum annis ΒΛΦ. ΓΛΦ. hallucinatur Pellerinius. b) Ait, utrumque hunc numum offerre caput Alexandri nudum, et cum ſolo Caeſaris titulo, at in ectypo numi ipſo cum anno ΓΛΦ. eſt quidem epigraphe M. ΑΤΡ. ΑΛЄΞΑΝΔΡΟC. ΚΑΙCΑΡ., ſed tamen caput laureatum, et ſic etiam deſcribitur in catalogo. c) Videtur ergo in numo ΒΛΦ. tantum eſſe caput nudum, et in numo ΓΛΦ. laureatum, ut revera numus quoque muſei Caeſarei cum poſteriore hoc anno laureatum caput exhibet. Etiam in numo Caeſareae Libani conjungitur annus ΒΛΦ. cum capite Alexandri nudo, et ſolo Caeſaris titulo, atque, ut ibi diximus, labente hoc anno is ab Elagabalo fuit adoptatus. Ceterum intra annum Seleucidarum ΓΛΦ. Alexander et Caeſar, et Auguſtus fuit, nam is coepit in autumno V. C. 974., at Alexander nonniſi proximo vere per Elagabali necem Auguſti titulum abſtulit.

AE. RR.

SIDON.

Maritima ad Boſtrenum fl. antiquitatis ſummae, et fama ſatis ſuperque cognita. Iuvat deſcribere numos ſecundum veriſimilem eorum aetatem, permixtis numis cum autonomis, tum regum, et imperatorum, quo de annis epochae ſecurius judicari queat.

1.) Antiochi IV. *Caput regis diadematum.* Ꞁ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙ-ΔΩΝ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE.

Antiocho IV. hunc numum tribuit Frölichius. (Annal. Syr. p. 54.)

2.) Ejusdem. *Caput radiatum.* Ꞁ ΣΙ-

a) Noris Ep. Syrom. p. 474. b) Rec. III. p. 245. c) Mel. II. p. 183.

Digitized by Google

ΔΟΝ . . . *Europa tauro vecta.* AE. (Haym.)

3.) Ejusdem. *Caput regis laureatum sub imagine Apollinis.* ℵ ΣΙΔΩΝΟΣ. L. HMP. *Europa tauro vecta.* AE. (Pellerin Rois p. 78.)

4.) Demetrii I. *Caput diadematum.* ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΙΔΩΝΙΩΝ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Fröl. Ann. p. 57.)

5.) Ejusdem. *Caput simile.* ℵ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. ΘΝΡ. *Navis cum remigantibus.* AE. (Ibid. p. 61.)

6.) Alexandri I. *Caput diadematum.* ℵ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΙΔΩ. ϛΞΡ. *Aquila cum ramo palmae.* AR. I. (Pellerin Rois.)

7.) Ejusdem. *Caput simile.* ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΣΙΔΩΝΙΩΝ. *Navis, in imo literae Phoeniciae.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

8.) Demetrii II. *Caput diadematum.* ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΙΔΩ. ΘΞΡ. *Aquila ſtans cum ramo palmae, in area acroſtolium.* AR. I. (Muſ. Caeſ.) In alio annus ΟΡ. (Muſ. Duane.)

9.) *Alius, ſed* ΟΡ. *et* AR. III. (Fröl. Ann. p. 75.)

10.) *Alius, ſed* ΔΟΡ. *et* AR. I. (Fröl. Ann. p. 79.)

11.) Antiochi VII. *Caput diadematum, pone* ΘΟΡ. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΔΩΝΙΩΝ. *Navis, et ſcriptura Phoenicia.* AE. (Fröl. Ann. p. 83.)

12.) Demetrii II. *Caput diadematum.* ℵ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΓΠΡ. *Aſtarte in navi, juxta ſcriptura Phoenicia.* AE. (Pellerin Rois.)

13.) Antiochi VIII. *Caput regis.* ℵ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΗΠΡ. *ſine mentione typi.* (Fröl. Ann. p. 91. ex Harduino.)

14.) Ejusdem. *Capita jugata Cleopatrae velatum diadematum, Antiochi VIII. diadematum.* ℵ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΔΩ. ΙΕΡ. ΑΣ. AqP. *Aquila ſtans, pone palmae ramus, in area acroſtolium.* AR. I. (Pellerin Rois.)

15.) Ejusdem. *Caput diadematum.* ℵ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ϵqP. *Aſtarte navi inſiſtens.* AE. (Pellerin Rois.)

16.) Antiochi IX. *Caput diadematum.* ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΔΩ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. Σ. *Aquila gubernaculo inſiſtens cum ramo palmae, in area acroſtolium.* AR. I. (Pellerin Rois.)

Hactenus aera Seleucidarum.

* * *

17.) Antiochi IX. *Caput diadematum.* ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΙΔΩ. ΙΕΡ. ΑΣΤ. Ε. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam.* (Fröl. Ann. p. 101. Muſ. Duane.)

18.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum.* ℵ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. L. E. *Aquila gubernaculo inſiſtens, pone palmae ramus.* AR. I. (Pellerin.)

19.) Autonomi: *Caput Iovis.* ℵ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. L. Θ. *Europa tauro vecta.* AE. (Theup. Pembrock.)

20.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum.* ℵ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. L. K. *Aſtarte ſuper navi.* AE. (Muſ. Caeſ.)

21.) Demetrii III. *Caput diadematum cum modica barba, juxta* AK. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΙΔΩΝΙΩΝ. *Navis, pone literae Phoeniciae.* AE. (Fröl. Ann. p. 111.)

22.) Autonomi: *Caput Iovis.* ℵ ΣΙΔΩΝΟΣ. L. BK. *Victoria ſuper prora na-*

Digitized by Google

tis, infra literas Phoeniciae. AE. (Pellerin.)

23.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. L. EK. ZK. ΘK. *Afiarte cum hasta crucigera insistens navi, infra literas Phoeniciae.* AE. (Pellerin, Musc. Caes.)

24.) *Alii cum annis* L. A. AA. AE. (Pellerin, Musc. Caes.)

25.) Autonomi: *Capita jugata, barbatum, et muliebre turritum.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. L. AA. EA. *Navis, infra literas Phoeniciae.* AE. (Pellerin. Föl. Ann. p. 117.)

26.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. L. SM. *Aquila gubernaculo insistens, pone palmae ramus.* AR. I. (Pellerin.)

27.) Autonomi: *Caput Bacchi.* ℞ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. *Cista cum thyrso*, L. ΘM. ΓN. Ξ. *infra literas Phoeniciae, omnia intra hederaceam.* AE. (Pellerin.)

28.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. L. O. *Victoria super navi.* AE. (Musc. Caes.)

29.) Autonomi: *Templum 4. column.* ℞ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. L. ΓP. *Europa tauro vecta.* AE. (Theup.)

30.) Augusti. L. IP. (Pellerin Mel. II. p. 326.)

31.) Augusti. *Hujus caput.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. L. ZIP. *Europa tauro vecta.* (Vaill.) *Currus Afiartes.* (Noris.)

32.) Augusti. *Caput laur.* ℞ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. L. ΓKP. *Europa tauro vecta.* (Pellerin Mel. II.)

33.) *Alius, sed* ΔKP. (Musc. Caes.)

34.) Autonomi: *Templum 4. column.* ℞ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. ZKP. *Europa tauro vecta.* Hunter.)

35.) Autonomi: *Caput muliebre turritum, juxta* $Z\frac{A}{S}$ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. EMP. *Navis, infra scriptura Phoenicia.* (Pellerin Suppl. II. p. 88.)

36.) Caligulae. *Caput laureatum.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. L. HMP. *Europa tauro vecta.* (Pellerin.)

37.) Autonomi: *Caput Bacchi.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. L. ΔNP. *Cista mystica, omnia intra hederaceam.* (Musc. Caes. Theup.)

38.) Autonomi: *Caput muliebre turritum.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ENP. *Navis, infra scriptura Phoenicia.* (Hunter.)

39.) *Alius, sed:* L. ΞP. (Theup.)

40.) Claudii. *Hujus caput.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. AΞP. *Europa tauro vecta.* (Vaill.)

41.) *Alius, sed* BΞP. (Pellerin Mel. II. p. 326.)

42.) Autonomi: *Caput Bacchi.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. EΞP. *Cista Bacchi intra hederaceam.* (Hunter.)

43.) Autonomi: *Caput muliebre turritum, juxta* $\frac{A}{S}$ ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. SΞP. *Navis, infra scriptura Phoenicia.* (Pellerin Suppl. II. p. 88. Musc. Caes.)

44.) Autonomi: *Caput muliebre turritum, juxta* $\frac{B}{S}$ ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΘΞP. *Navis, infra scriptura Phoenicia.* (Ibid.)

45.) Neronis. *Hujus caput.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΘΞP. *Europa tauro vecta.* (Musc. Caes.)

46.) Neronis. *Hujus caput.* ℞ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. EOP. *Europa tauro vecta.* (Vaill. Theup.)

47.) Autonomi: *Caput muliebre tur-*

Digitized by Google

ritum. Ϫ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. ΚΑΙ. ΝΑΥΑΡΧ. ϛqP. *Navis.* (Muſ. Caeſ.)

48.) Autonomi: *Caput Bacchi.* Ϫ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. HqP. *Bacchus togatus ſtans d. diotam, ſ. thyrſum.* (Pellerin.) In alio: *Navis.* (Muſ. Caeſ.)

49.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum, juxta aſtrum, et acroſtolium.* Ϫ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. HqP. *Navis infra* Λϛ. (Muſ. Caeſ.)

50.) *Alius, ſed* ΗΙΣ. *infra* Λϛ. (Muſ. Caeſ.)

51.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum.* Ϫ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΚΣ. *Navis.* (Fröl. Ann. p. 108.)

52.) Trajani. *Hujus capite.* Ϫ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΝΑΥΑΡΧΙΔΟΣ. L. ΕΚΣ. *Mulier ſeminuda in navi d. extenta.* (Vaill.)

53.) *Alius cum anno* ZΚΣ. (Noris, Muſ. Caeſ.)

54.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum, hinc aſtrum, inde acroſtolium.* Ϫ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ZΚΣ. *Protome Aſtartes in curru*, aut *Navis*, aut *Ciſta intra hederaceam.* (Muſ. Caeſ. Pellerin, Theup. Beger. Fröl. Ann. p. 113.)

55.) Hadriani. *Hujus caput.* Ϫ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ZΚΣΙ HΚΣ. *Protome Aſtartes in curru.* (Vaill.)

56.) Ejusdem. *Raptus Europae, et anguis* HΚΣ. (Arigoni.)

57.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum, prae quo aſtrum, pone acroſtolium.* Ϫ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΙΕΡΑΣ. ZΚΣ. ΘΚΣ. *Protome Aſtartes in curru.* (Theup. Muſ. Caeſ.)

58.) Autonomi: *Similis adverſa.* Ϫ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. HΚΣ. *Navis.* (Pellerin.) *Currus ſeu thenſa.* (Muſ. Caeſ.)

59.) Autonomi: *Similis adverſa.* Ϫ ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΛΣ. *Navis.* Sic numum ex muſeo Granelliano deſcripſit Frölichius, (Annal. p. 115.) at in eo manifeſte legitur Aϛ.

* * *

Recitatis Sidonis numis ad figendas epochas aggrediamur.

Epocha I. Seleucidarum, quae certa eſt vel ex adductis numis regum Syriae.

Epocha II. coepit V. C. 643. in autumno. Iſtud conficitur ex numis Trajani et Hadriani, in quibus, ut vidimus, communis annus ZΚΣ. legitur. Si ergo annum 227. ſubtracta unitate addamus ad 643., emerget annus 869.; anno ſequente menſe Auguſto mortuus eſt Trajanus, et regnare coepit Hadrianus. Dubium quidem movet Norifius, et ſuſpicatur, annum ZΚΣ. non in Hadriani, ſed Trajani tantum numis legi; at eundem numerum ſerius Vaillantius reipſa in Hadriani numo muſei regii deprehendit. Conſentit tamen, cum in certis Hadriani numis legatur HΚΣ., hoc notari primum annum Hadriani, ſicut τὸ ZΚΣ. poſtremum Trajani, adeoque initium epochae ad autumnum V. C. 643. immotum manet. [a]) Reliqui anni in impp. numis contenti ad colligendum annum certum nihil conferunt. Numus Caligulae docet tantum, aeram non potuiſſe incipere citius, quam ab autumno V. C. 642.

Quaeritur I., quae fuerit cauſa con-

a) Epoch. Syrom. p. 352.

Digitized by Google

ſtitutae novae epochae. Hiſtorici nihil adferunt. Veriſimile eſt, occaſione belli, quo tum fratres Antiochus VIII. et IX. inter ſe commiſsi fuere, Sidonios ſibi autonomiam extorſiſſe, cujus tamen mentionem in numis nunquam fecere, niſi forte huic ſententiae obſint numi 17. et 21., jam epocha propria inſignes, in quibus quia adhuc comparent regum capita, tum adhuc his videntur fuiſſe ſubjecti.

Quaeritur II., ad cujus aerae initium exigendi ſint anni in autonomis contenti, v. g. EK. ZKΣ. etc. Frölichius omnes annos minores E. AK. ΘM. aerae poſteriori, ſeu Sidoniorum illigat, et jure iſtud; nam ſi anni iſti ducerentur ab aera Seleucidarum, prodirent anni, quibus Sidon adhuc Ptolemaeis paruit, nondum Seleucidis. At quod idem annos majores KΣ. ZKΣ. aerae Seleucidarum applicet, [a]) haud dubie peccat. Nam cum hi anni reſponderent annis V. C. 661. 668., ſequeretur, Sidonios poſt inductam anno V. C. 643. novam ſuam epocham, atque eam jam in numis ſuis notatam, ut apparet ex annis E. et Θ., per vices ad Seleucidarum epocham transiviſſe. Non nego, iſtud fieri potuiſſe, neque deſunt in aliarum urbium numis ejus variationis exempla; verum in his habemus certam rationem, quam docent numi, in Sidone nullam; quin adſunt rationes ſtatuendi, Sidonios inde ab inducta altera aera in hac conſtanter perſeveraſſe. En illas:

I. Si nonnunquam ad priorem Seleucidarum rediviſſent Sidonii, iſtud feciſſent in regum Syriae gratiam, ut revera videmus, Tyrios jam poſt inductam aeram propriam in numis Seleucidarum imagine ſignatis Seleucidarum item aera uſos. Verum apparet ex numis 17. et 21., eos vel in ipſis numis regum capite inſignibus adhibuiſſe annos novae epochae, cur ergo aera Seleucidarum uterentur in autonomis?

II. Non modo annus ZKΣ. autonomis inſcriptus, quem Frölichius ex Seleucidarum aera ducit, ſed etiam typi in his ſignati reperiuntur aeque in numis Trajani et Hadriani, ergo ratio non eſt, eum ad vetuſtiorem aeram exigendi, imo analogia poſteriorem ſuadet.

III. Si annus KΣ. ducendus eſt ab aera Seleucidarum, etiam annus ϛqP. numi 47., in quo Sidon *navarchis* dicitur, ab eadem epocha erit derivandus, quoniam utriusque numi aetas non magnopere differt. Eſſet ergo hic numus ſignatus V. C. 637. At certum eſt, *ναυαρχίδος*, *claſsicae*, honorem primum collatum fuiſſe a Romanis, qui per varios portus claſſem ſecuritati imperii ſervientem diſtribuerunt. At ſi annus hic deducatur ab altera epocha, nempe 643., apparet numum ſignatum V. C. 838. imperante Domitiano. Revera ſub hujus patre Veſpaſiano Sidon navarchidos titulo primum uti coepit.

Video, Pellerinium quoque aerae Seleucidarum nimio indulſiſſe, qui ab ea annos quoque EMP. ϛΞP. ΘΞP. in parvis autonomis exaratos ducit, [b]) cujus ſententiae cauſam, quae convinceret, nullam reperio. Quin fabrica (nam iidem ſunt etiam in muſeo Caeſareo) tam remotum aevum non ſapit, et veriſimile

a) Annal. p. 105. 108. 113. b) Suppl. II. p. 88.

Digitized by Google

censeo, Sidonios cum Seleucidarum aera autonomos nullos signasse, quam certe legem a vicinis Tyriis observatam horum numi aperte docent. Ergo quamdiu a Syriae regibus pendebant, nonnisi cum horum capite et aera signavere monetam, abacta deinde, aut saltem imminuta servitute sibi redditi coepere uti cum moneta, tum epocha propria.

Observandae item literae aliae minores in citatis numis Pellerinii, et musei Caesarei, in quorum antica juxta caput muliebre turritum est: $Z\frac{A}{5}$, in aversa EMP. vel hinc $\frac{A}{5}$ inde 5ΞP. vel hinc $\frac{B}{5}$ inde ΘΞP. Alii duo numuli musei Caesarei praeter annos epochae HqP. et HIΣ. in ima parte exhibent Λ5. Hae notae quam habeant significationem, hactenus ignoro.

* * *

Typi:

Navis, in Sidonis antiquissimis. Re maritima Sidonios forte omnium gentium primos valuisse, lippis notum. Ab his orti Tyrii primum, deinde Carthaginienses fecerunt, quod et mater et avia docuere.

Aquila gubernaculo insistens, retro palmae ramus, in argenteis seu autonomis, seu cum capite regum. Idem typus est etiam in numis Tyri, quam vide.

Mulier d. acrostolium, vel coronam, s. hastam in crucis formam tenens navi insistit.

Est haec Astarte vetustissimum hujus urbis numen; nam ipsum jam Salomonem coluisse *Astarten deam Sidoniorum*, queruntur sacrae literae, [a]) in quibus et *Astaroth* legitur. Quae fuerit haec Astarte, controversum vel inter ipsos indigenas. Eam S. Augustinus Iunonem putat, ut Baal Iovem. [b]) Sanchoniaton a Phoenicibus Venerem dici testatur. Lucianus lunam putat, et addit, audivisse se Sidone ex sacerdote, esse eandem cum Europa Cadmi sorore, illud tamen inficiari reliquos indigenas. [c]) Cum sacrificulo Sidonio sentit quoque Norisius motus eo, quod juxta imaginem Europae tauro vectae legitur ΘΕΑΣ. ΣΙΔΩΝΟΣ. [d]) Argumentum invalidum, nam eandem epigraphen habent numi, in quibus pro typo est navis, Bacchus, vel ejus cista mystica, ut vidimus. Sed quis superstitionis deliria componat? Hujus Astartes protome saepe proponitur intra vehiculum in numis Trajani et Hadriani aevo signatis, quod est instar sacelli quatuor columnis fulti, et rotis impositi inclusa intus deae protome. Hunc morem viguisse in Phoenice tradit apud Eusebium Philo Byblius, qui memorat ναον ζυγοφορημενον ἐν Φοινικῃ, et Macrobius [e]): *vehitur simulacrum dei Heliopolitani ferculo, velut in pompa ludorum Circensium deorum simulacra.* Sic etiam apud Aegyptios teste Herodoto fuit plaustrum 4. rotarum,

a) III. Reg. c. 23. b) Quaest. XVI. in lib. Iudic. c) de dea Syr. sub init. d) Ep. Syrom. p. 350. e) Sat. L. I. c. 23.

Digitized by Google

quo vehebatur ſacellum cum ſimulacro, quod in eo eſt [a]), quae omnia erudite jam notavit Cuperus [b]). Addo ego typos aliorum populorum ſimilis rationis. Thenſam in numo Philadelphiae Coeleſyriae in Herculis honorem, Solem Elagabalum in curru in numis Elagabali commatis Romani, cujus religio ab hoc tractu in urbem fluxit, ΑΠΗ-ΝΗ. ΙЄΡΑ. in numis Epheſi., et thenſam ſeu carpentum in Romanorum numis.

Europa tauro rapta, obvius typus inde ab aevo Auguſti. Fabula eſt domeſtica; nam fuit illa Agenoris Sidoniorum regis filia. Reliqua in vulgus nota. Hi numi etiam Luciano cogniti, nam *numus*, ait [c]): *quo Sidonii utuntur, habet Europam tauro, Iovi videlicet, inſidentem.* In averſa autonomi, quem olim edidi [d]), conjungitur templum, quod haud dubie illud ipſum eſt, quod Sidone Europae poſitum narrat Lucianus [e]).

Alios typos vide in numis Sidonos coloniae.

* * *

ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. Hanc epigraphen paſsim interpretantur antiquarii, tanquam notaretur Aſtarte, quae fuit *dea Sidonis*; alii in hac Sidonis dea Europam vident, qua in ſententia fuere Noriſius, ut mox dictum, et Bimardus [f]). Cauſa utrique, quia ea verba juxta Europam tauro vectam leguntur, et conſtat, numorum inſcriptionem generatim referri ad typum, quem ii ſiſtunt. Verum iſtud ipſum eſt, quod utriusque ſententiam labefactat. Nam ſi Europa propterea erit Sidonis dea habenda, quia haec verba juxta ſcribuntur, etiam navis, et Bacchus, et ciſta myſtica Sidonis deae erunt habenda, quia, ut in numorum catalogo vidimus, eadem verba his quoque adſtituuntur. Ex quo efficitur, hac inſcriptione neque Aſtarten, neque Europam intelligendam. Ad haec ſi το ΘΕΑΣ ad alterutram referretur, reperiretur etiam nonnunquam ſcriptum ΘΕΑΣ. ΣΙΔΩΝΙΩΝ., nam ubi το ΘΕΑΣ abeſt, promiſcue ſcribitur ΣΙΔΩΝΟΣ, vel ΣΙ-ΔΩΝΙΩΝ, certo argumento, quae Sidon eſt, eandem etiam eſſe deam. Addendum etiam fuiſſet ipſius deae nomen, perinde ac in numis Hieropolis legitur: ΘЄΑС. СΥΡΙΑС. ΙЄΡΟΠΟ., non tantum: ΘЄΑС. ΙЄΡΟΠΟ., et in numis Epheſi: ΑΡΤЄΜΙС. ΕΦЄСΙΑ., non ΘЄΑ. ЄΦЄСΙΑ. Ex quo patet, in his numis urbem ipſam Sidonem *deae* nomine compellari. Si quis ex me curioſius ſciſcitetur, quo ſuperorum plebiſcito Sidon inter coelicolas adlecta ſit, reponam, eodem, quo ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. Fecerit ſumma urbis antiquitas, propter quam ea maximi apud omnes gentes habita eſt, ut faſtuoſus hic titulus urbi adeo venerabili facile ac citra invidiam permitteretur.

* * *

Poſtremi imperatorii certi hujus urbis ſunt cum capite Hadriani, et quidem anno imperii primo, aut ad ſummum initio ſecundi ſignati. Cur deinceps deſiverit ſignare monetam, non

a) L. II. c. 63. b) in Harpocrate. c) de dea Syr. ſub init. d) Num. vet. p. 282.
e) l. c. f) ad Iobert. T. II. p. 259.

Digitized by Google

conſtat. Numum Macrini profert unus Arigonius, ſed dubitare liceat de ſincera lectione. Alium cum capite Elagabali, quem Vaillantius ex muſeo regio citat cum praetenſa epigraphe: CIΔΩNOC. NATAPXIΔOC. BAΦ. et typo navis, cum propter Seleucidarum epocham jure ſuſpectus eſſet, Pellerinius novo examini ſubjecit, et eſſe vicinae Tripolis facile agnovit, ut ipſe docet [a]). Ea aetate, quam annus BAΦ. deſignat, colonia jam fuit Sidon, et hoc tantum nomine, et inſcriptos Latine numos emiſit, de quibus continuo.

Numi regum AR. RRR. AE. RR.

Autonomi AR. RRR. AE. R.

Imperatorii AE. RR.

Colonia deducta ab Elagabalo. Hactenus cogniti fuere tantum numi Elagabali, ejusque gynaecei, et Alexandri Severi, ſerius numum Etruſcillae muſeum Theupoli invexit, ſed quem ſuſpicamur male lectum; nam videtur Sidon temporaria tantum fuiſſe colonia et metropolis, ademptis Tyro tantisper juribus et Sidonem translatis, quae ſub Alexandro fuere reſtituta, de quo vide plura in numis Tyri coloniae.

Epigraphe: COL. A. P. M. SID. aut plenius: COL. AVR. PIA. METROP. SIDON.

Typi praeter jam notos Europae a tauro raptae, vel currus, in quo Aſtartes protome, qui etiam nonnunquam ſolitarium in numi area typum facit,

Aſtarte ſtans in templo d. haſtam cum cruce coronatur a Victoria columellae inſiſtente, pro pedibus Silenus, idem

Silenus ſolus typum facit, in numo Paulae. (Arigoni.) De Sileni ſolito in coloniarum numis typo agitur alibi.

Mulier ſeminuda navi inſiſtens velut progreſſura et profuga, et una reſpiciens, dextera extenta velut viam commonſtrans, quo ire pergeret, Elagabali.

Eundem typum habet etiam numerus ſupra ſub 52. deſcriptus. Non abs re cenſent aliqui, eo fingi Didonem Sidone profugam. (Vaill.) Ea apertius exhibetur in numis Tyri.

Mulier ſtans ſ. infantem, dexteram verſus adſtans animal extendit, quod aſinus videtur, in area currus Aſtartes, Elagabali. (Pellerin Lettres p. 15.)

Miri hujus typi explicatum non reperit Pellerinius, neque mihi plus ſpei. Fabulam eo domeſticam latere, id unum poſſumus arbitrari.

AETER. BFI. *vel* AETERNVM. BENEFI. *Modius protuberantibus ſpicis.* Elagabali. (Vaill. Theup.)

Eadem averſa eſt etiam in numis Laodiceae Syriae coloniae, quam vide.

Colonus aram, retro vexillum, cui inſcriptum: LEG. III. PAR. In alio: *Tria ſigna militaria praefixis ſuperne aquilis, ſingulis in imo adfixa tabella, cui inſculptum roſtrum navis.* In alio: *Mulier capite turrito ſtans ante aram, juxta aquila legionaria prorae navis infixa.* Elagabali, Ann. Fauſtinae. (Vaill.)

Severus legiones Parthicas tres conſcripſit, tertiamque ac primam in Meſopotamia collocavit, ut narrat Dio coaevus [b]). Parthica legio etiam me-

a) Mel. II. p. 326. b) L. LV. c. 24.

Digitized by Google

moratur in numis Gallieni Romanis. Produntur etiam hujus nominis legiones IV. et V., quas in nota huic Dionis loco ſubjecta citat Fabricius [a]). Quid adfixa roſtra ſignificent, non adſequor. Cohors ſpeculatorum in numis M. Antonii roſtra item offert.

* * *

Ludi:

CER. PER. ISEL. OECVM. *Menſa cum duabus urnis, infra vas, et poma;* Elagabali. (Vaill. Theup.)

CERT. SAC. PER. OECVME. ISELA. *inſcriptum coronae*, in numis Elagabali et Ann. Fauſtinae. (Vaill.)

De ludis *Periodicis Iſtiaſticis* vide, quae dicentur in tractatu de ludis.

* * *

Metropolis: Hunc honorem abſtuliſſe videtur, cum colonia deducta eſt.

* * *

Nomina ab Imperatore. Aurelia ab Elagabalo. *Pia*, haud dubie, quod pia fuit in Elagabalum, quo modo et legiones *Piae* dictae ſunt, Tyro interea impia de quo argumento vide numos coloniae Tyri, vel ſic dicta, quia Elagabalus *Pius* quoque vocabatur.

AE. C.

TRIPOLIS.

Maritima, omnium veterum conſenſu nomen nacta, quod tribus urbibus conſtaret, quas condidere Tyrii, Sidonii, Aradii.

Autonomi:

Capita jugata laureata Dioſcurorum imminentibus aſtris. ℞ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΥ. *Aſtarte capite turrito ſtans d. ſcipionem, ſ. cornucopiae, annus* Λ, *in alio* ΑΛ., *in alio* ΒΛ. m. m. (Pellerin, Pembrock.)

Illuſtres hi numi ſoli ſunt argentei, reliqui aenei.

Epigraphe in his, et quidem in antiquioribus ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ., in ſequentibus, ut inſcripti anni docent, ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. Arigonius huc refert numum, in quo ΤΡΙ., (ΤΡ. monogrammate ligatis) et typus palmae. Palma Graecis φοινιξ, a qua Phoenice.

Typi inſigniores ſunt:

Caput muliebre velatum turritum, pone crux. ℞ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. L. Γ. in alio: ΙΘ. *Victoria ſuper navi.* AE. II. (Muſ. Com. Erbach, Hunter.) in alio: *annus* ΑΠΣ. AE. II. (Muſ. Vitzai.)

Caput muliebre velatum turritum. ℞ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. L. ΑΣ. *Nemeſis gradiens d. ſtolam a pectore diducit, omnia intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

In ſimili ſuo Pellerinius vidit L. A., haud dubie minus integro, perperam adeo miratus annum epochae primum, qui vix aliquando in numis comparet. Integerrima quoque in meo praeſente eſt imago Nemeſis, rara in hoc tractu, at obvia in numis Aſiae minoris. Numum hunc olim vulgavi, pictumque ſtiti [b]).

Capita jugata Dioſcurorum. ℞ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. L. ϛΤ. *Palmae ramus, omnia intra lauream.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

a) Nota 195. b) Sylloge I. p. 57.

Digitized by Google

Ibidem a me editus. Rursum peccavit Pellerinius, cum in simili suo legeret L. 5. pro manifesto L. ST. Epocha utriusque numi est Seleucidarum.

In numis aliis. *Dioscuri stantes cum vel sine equis, aut ipsi equites*, de quibus infra in imperatoriis, *Pilei Dioscurorum. Raptus Europae, Ramus palmae, Victoria navi insistens.* Sunt in variis museis.

Tituli:

Sacra, autonoma, in citatis argenteis.

Asylum: hunc titulum colligit Pellerinius ex numo: - - - - ΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. Etsi deest integrum fere urbis nomen, tamen huc vocandum putat Pellerinius propter binas in aversa Dioscurorum protomes, qui typus Tripoli fere proprius fuit. Idem numus est etiam in Caesareo, sed urbis nomine aeque vitiato.

Sacrae et asyli honores abstulerit propter religionem Cabirorum, de quibus infra. Autonomiam adepta videtur a Pompejo, nam anni numis cum hoc titulo inscripti ejus aeram loquuntur.

Metropolis: ΤΡΙΠΟΛΙΤ. ΜΗΤΡ. L. ΜΔ. *Victoria super navi.* Ex quo apparet, V. C. 733. Tripolin metropolis honore gloriatam, cujus in nullo alio etiam serius signato meminit. Idem numus bis exstat in museo Caesareo, sed vox ΜΗΤΡ. dubiae lectionis est.

Epocha, de hac in imperatoriis.

AR. RRR. AE. C.

Regius.

Caput Antiochi IV. radiatum jugatum capiti muliebri. Χ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. ΖΜΡ. *Dioscuri in equis.* AE. III. (Mus. Caes.)

DIONTSIVS Tripolis rex.

Δ - - - - *Caput regis imberbe diadematum.* Χ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. ΘΜΣ. *Dioscuri in citis equis.* AE. III.

Numum hunc ex museo nobilissimi Savorgnani Veneti edidit Blondius. a) Docuit illustre hoc cimelium, in antica propter diadema agnoscendum regem, ejusque nomen a Δ incipere, quae litera sola superstes est, signatum praeterea Tripoli Phoeniciae, et quoniam hanc aera Seleucidarum usam constat, annum ΘΜΣ. respondere anno V. C. 690. Haec omnia, ut erudite observat Blondius, belle conspirant in Dionysio, de quo haec narrat Iosephus: b) *και την Πτολεμαιε τε Μεννεως χωραν κατενοησεν ανδρος πονηρε, και ουδεν ελαττονος* ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ ΤΟΥ. ΤΡΙΠΟΛΙΤΟΥ *τε πελεκισθεντος, ὁσπερ και κηδευων ετυγχανεν αυτῳ κ. τ. λ. et Ptolemaei Mennaei F. regionem inspexit* (Pompejus) *hominis improbi, non minus quam fuerat* DIONTSIVS TRIPOLITA *securi percussus, quique illi affinitate conjunctus erat, etc.* Constat, Pompejum V. C. 690. Syriae, Phoenices, Iudaeae res constituisse, quo tempore hic Dionysius Tripolin in sua potestate habuit, quem cum, ut diximus, everteret Pompejus, ejus causa beneficii grati Tripolitae proscripta tantisper So-

a) Observ. sur. quelq. méd. p. 59. b) Ant. L. XIV. c. 3. §. 2.

Digitized by Google

leucidarum aera Pompejanam invexerunt, ut dicetur infra.

AE. RRRR.

Imperatorii.

A M. Antonio III. viro (Vaill.) usque ad Maximum Caes., cujus numus est apud Arigonium.

Epigraphe: ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ.

Typi: *Dioscuri stantes*, vel: *eorum capita*, vel: *eorum pilei*, de quorum cultu mox infra.

Astarte pede prorae navis impositio, d. baculum.

ΗΛΙΟC. CЄΛΗΝΗ - - - ΡΙΠΟ - - *Sol et luna stantes*, Antonini. (Pellerin Mel. I. p. 343.) Ex reliquis literis omnino videtur conscribenda vox ΤΡΙΠΟλιτων.

* * *

Numi CABIRORVM.

Hi a variis sunt vulgati, praecipue Pellerinio (Mel. I. p. 77.) Ea illos:

Caput Apollinis. ℞ ΘΕΩΝ. ΚΑΒΙΡΩΝ. ΣΤΡΙΩΝ. *Cabiri hastati stantes, omnia intra lauream. AR.* m. m. (Pellerin Mel. I. pag. 77.)

Epigraphe et caput Domitiani. ℞ CΤΡΙ. ΚΑΒΙΡΩ. *Capita duo se respicientia medio palmae ramo.* AE III. (Pembrock P. III. tab. 50. Catal. d'Ennery.)

Caput Antonini Pii. ℞ *Capita adversa Faustinae sen. et M. Aurelii nudum media palma.* (Pellerin l. c.)

ΟΥΗΡΟC. ΚΑΙCΑΡ. *Caput Aurelii nudum.* ℞ CΤΡΙ. ΚΑΒΙΡΩ. *Caput Antonini laur., ex adverso Faustinae jun. cum astro media palma.* (Ibid).

Eadem adversa. ℞ CΤΡΙ. ΚΑΒΙΡΩΝ. *Capita adversa nuda, infra apis et astrum media palma.* (Ibidem, et apud Arigonium.) Quorum sint capita aversae, disputabitur in numis Annii Veri Caes.

- - - - - *Capita adversa Aurelii et Veri.* ℞ ΚΑΒΙ. CΤΡΙΩΝ. *Capita adversa nuda inuminentibus astris Commodi et Annii Caess. media palma.* (Ibid. et Theupoli.)

Pellerinius eodem loco in numos hujus classis commentatus docet primum ex Sanchoniatone, Cabiros spectata origine fuisse Syros, Saturno ipsi saltem coaevos, qui naves fabricare primi aggressi sunt, Berytum etiam Neptuno et Cabiris dono datam. Propter sua in genus humanum merita, quae reperta arte nautica stetere, a Syris consecratos, eorumque cultum a Phoenicibus in Samothraciam delatum. Retentum etiam peregrinum Cabirorum nomen a Graecis, quod creditur duci ab Hebraico כבי, *potens*, ut revera hi dii dicti fuere θεοι μεγαλοι, θεοι χρησοι, θεοι ἐυγατοι. [a]) Cabiri nomen exstat in notis Thessalonicae numis, scripto ΚΑΒΕΙΡΟC, *Cabirus stans habitu curto, d. malleum tenet*, nam et Vulcani filii ab aliquibus habiti sunt, ac propterea magni eorum in Lemno Vulcano sacra fuere honores. Ceterum incredibile, quam absurda, varia, et male cohaerentia Graeci de horum natalibus, ac religione somniaverint, constitutis in Samothrace mysteriis, de quibus lege copiose differentem Matthaeum Aegyptium. [b]).

a) Macrob. Saturn. L. III. c. 4. b) S. C. de Bacch. sub init.

Digitized by Google

Iſtud tamen ex typis, et adfictis functionibus colligi poteſt, Graecos, qui alienos cultus omnes facile civitate donavere, ſed ne ex alieno petiti viderentur, ſic fabulis involvere, ut apud ſe nati viderentur, hos inquam Graecos ex his Cabiris Dioſcuros ſuos formaſſe, nam utrique, tam Cabiri quam Dioſcuri ficti fuere imminentibus capiti aſtris, utrique navigationis auctores et praeſtites habiti. Vnde et Cajus quidam dicitur ΙΕΡΕΥΣ. ΘΕΩΝ. ΜΕΓΑΛΩΝ. ΔΙΟΣΚΟΡΩΝ. ΚΑΒΕΙΡΩΝ.[a]) Quam formam primum Phoenices Cabiris ſuis adfinxerint, non conſtat; ſerius cum Cabirorum idem fuerit munus, quod inter Graecos Dioſcurorum, videntur Phoenices, ac praecipue ſerius Hellenophoenices Cabiros ſuos retento patrio nomine Dioſcurorum habitu, et forma propoſuiſſe, ut ex numis, de quibus hic agitur, ſatis apparet. Vtrique praecipue culti ab omnibus iis, quibus res maritima cordi fuit. Avita haec fuerat Phoenicibus religio, quorum navigandi ſtudium inde a principio cognitum fuit, neque alia de cauſa Phocaeenſes Ioniae eorum in moneta ſua cultum teſtantur, quam quod teſte Herodoto hi primi ex Graecis fuere, qui longinquas navigationes ſuſceperunt. Ex eadem rei maritimae cauſa hos ſibi patronos delegere Ponti Euxini accolae. Vide etiam, quae de his alia docebimus ad denarios Sulpicii Rufi, ac praecipue diſſertationem Freretii [b]).

Fecit adulatio, ut urbes, quae hos deos in primis numinibus habuere, eorum nomina et attributa Caeſaribus impertirent. Ita Lacedaemonii, cum epigramma Aurelio et Vero dedicarent, ſic de iis: ΘΕΟΙΣ. ΟΛΥΜΠΙΟΙΣ. ΝΕΟΙΣ. ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙΣ. [c]) Ex eadem ratione in praeſentibus numis Antoninus, Aurelius, Commodus, Annius ΣΤΡΙΩΝ. ΚΑΒΙΡΩΝ. nomine compellantur. Quin et in feminas eundem derivatum honorem videmus, et utramque Fauſtinam in Cabirarum numerum venire, neque injuria iſtud; nam et *Cabiridas* ex veteribus eruit Pellerinius.

Cur vero numi hi huic ſint Tripoli tribuendi, inquirendum. Veriſimile quidem primo videri poſſet, eos Berytum referendos, quoniam haec urbs, ut diximus, donata fuit Cabiris, et ex ejus numis conſtat, Dioſcurorum cultum in ea urbe conſtitutum. At cum ea a I. Caeſare deducta fuerit colonia, et inde ab hoc alii numi niſi cum coloniae nomine cuſi non fuerint, jure arguit Pellerinius, numos praeſentes vix huc poſſe pertinere. At pro Tripoli eo judice pugnant cauſae plures, fabrica, palma arbor, Dioſcurorum typus in ejus numis perpetuus, quorum cultus ſub Cabirorum nomine a vicina Beryto in hanc urbem duci facile potuit, ac tanto proclivius hic ſtabiliri, cum ea urbs olim aeque ac hodie mercatoribus conſtiterit, quorum magnopere intereſt, horum opem numinum ſibi nauticam exercentibus praeſto eſſe.

* * *

Navarchis. ΤΡΙΠΟΛΙΤ. ΝΑΥΑΡΧ.

a) Gruter p. 319. 2. b) B. L. T. XXVII. p. 9. c) Caylus Rec. d' Ant. T. V. p. 190.

Digitized by Google

ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΑΛΦ. *Navis expanso velo*, Elagabali. (Pellerin Rec. III. p. 259.)

In nullo alio catalogo reperio, Tripolin inscribi *navarchida*. Tamen binos adhuc alios sic inscriptos huc pertinere docuit Pellerinius, nimirum unum Sidonis cum capite Elagabali, quem perperam sic describit Vaillantius: CIΔΩΝΟC. ΝΑΤΑΡΧΙΔΟC. typo navis, alium Tyri cum ejusdem Elagabali capite in quo lectum a Vaillantio: ΤΤΡ. ΙΕΡ. ΑC. ΝΑΤΑΡΧ. ΒΛΦ., quem idem Tripolin quoque retrahendum comperit [a]).

* * *

Neocoratus, rarus in hujus tractus urbibus, in unico numo notatur, quem continuo describi.

* * *

Sacra, *Asylum*, in numo mox laudato, quem Tyro perperam largitus est Vaillantius. In autonomis, sed perpaucis, iidem tituli occurrunt.

* * *

Epocha. In hac notanda sedula fuit Tripolis. Numi docent, eam primum usam aera Seleucidarum, deinde Pompejana, serius ad primam Seleucidarum rediisse.

I. Seleucidarum:

ΖΜΡ. in numo Antiochi IV.

L. ΑΣ. in autonomo citato, pro quo perperam a Vaillantio lectum L. Α. diximus.

ΘΜΣ. in numo regis Dionysii.

II. Pompejana.

L. Γ. Η. ΗΙ. in autonomis. (Mus. Com. Erbach, Mus. Caes. Pellerin.)

L. ΓΚ. in numo Antonii IIIviri. (Vaill.)

Λ. ΑΛ. ΒΛ. in autonomis argenteis.

L. ΜΔ. in autonomo. (Pellerin.)

III. Seleucidarum iterum.

L. ΠΣ. Augusti. (Vaill.) Lectio suspecta, ut dicetur.

ΑΠϚ. in autonomo supra descripto.

L. Τ. Augusti. (Morelli Impp. Tom. I. p. 405.)

ΑΤ. ejusdem. (Theup.)

L. ϚΤ. in autonomo. (Mus. Caes.) Pellerinio perperam L. ϛ., ut diximus.

ΑΛΤ. Tiberii. (Vaill.)

ΜΤ. Ejusdem. (Pellerin Mel. II. p. 328.)

L. ΘΟΤ. in autonomo. (Pellerin.)

ΗΚΤ. Trajani et Hadriani. (Vaill. aliique.)

ΒΔΤ. Hadriani. (Pellerin Mel. II. p. 328.)

ΝΤ. ΤΝΔ. Antonini. (Arigoni.)

ΓΝΤ. ϵΝΤ. ΘΝΤ. Ejusdem. (Vaill. Mus. Caes.)

ΘΝΤ. Aurelii Caes. (Vaill.)

ΔΙΦ. Caracallae. (Arigoni) Plautillae. (Vaill.)

ΓΚΦ. ΔΚΦ. ϵΚΦ. ΖΚΦ. Domnae, Caracallae. (Vaill. Arigoni, Pellerin, Theup.)

ΗΚΦ. Caracallae. (Pellerin Mel. II. p. 328.)

ΘΚΦ. Diadumeniani. (Catal. d'Ennery p. 488.)

ΑΛΦ. Elagabali. (Vaill. Pellerin Rec. III. p. 259.)

ΒΑΦ. Elagabali, Soaemiadis. (Vaill.) Paulae. (Pellerin.)

ΓΛΦ. Elagabali, Soaemiadis. (Vaill.)

ΦΛΓ. Alexandri capite laur. (Theup.)

Numos tres priores sistere annos ae-

a) Mel. II. p. 326. et 328.

Digitized by Google

rae Seleucidarum, controversum esse nequit.

Numi sequentes Pompejanam offerunt, quae incipit ab autumno V. C. 690. vel 691. Fuit haec ignota Norisio, at Vaillantius eam eruit ex numo M. Antonii cum anno ΓΚ., in cujus aversa, ut ipse ait, est caput Cleopatrae diadematum. Singularis est Harduini sententia, qui cum annum hujus numi aerae Caesarianae adplicaret, contra unanimem scriptorum omnium et monumentorum consensum pugnam Actiacam ad annum V. C. 727. distulit, quae deliria miremur refutare voluisse Frölichium. a) Sitne in hoc Antonii numo, ut Vaillantius censet, revera caput Cleopatrae, etsi diademate revinctum adserat, dubitare liceat, quamquam neque Frölichius, neque Pellerinius istud impugnent. Demus, initium aerae Pompejanae a Tripolitanis ductum ab autumno V. C. 691., annus numi ΓΚ. coepit ab autumno V. C. 713., at labente hoc Tripolitanorum anno Antonius Octaviam Octaviani sororem duxit. Quare nemo non videt, non potuisse citra canoram offensionem Cleopatrae vultum cum M. Antonio conjungi. Accedit, antequam Octaviam duceret, vixisse Fulviam ejus veram uxorem, atque etsi jam tum Cleopatram deperiret, tamen nondum eam publice pro uxore habuit, quin et amores suos tum adhuc tectos voluit. Quare mirum videretur, ausos fuisse Tripolitanos utriusque caput jungendo utriusque etiam illicitum commercium in moneta publica proponere. Mallem igitur, caput illud pro Octaviae capite haberi. Numus hic, quem Vaillantius ex museo regio citat, adcurate denuo esset inspiciendus, an vere caput illud diademate ornetur. Vltimus annus certus hujus aerae compertus est annus MΔ., qui incipit ab autumno V. C. 734., si epocha coepit ab autumno 691. Causa constitutae epochae non modo est generalis illa, quod hoc anno Pompejus Syriae et Phoenices res constituit, verum etiam privatum adversum Tripolitanos beneficium; nam teste Iosepho Pompejus Dionysium Tripolitanae urbis tyrannum capite plecti jussit, ut supra ad ejus numum dictum.

Seleucidarum aeram antiquata Pompejana denuo respexere Tripolitani. Quando istud contigerit, indagandum. Hanc Vaillantius primum videt in numi Augustei anno ΠΣ. Non adridet haec sententia. Annus hic deductus ab anno 442. inciperet ab autumno V. C. 721. Verum annis 720. 721. 722. usurpatam Tripoli aeram Pompejanam, probant autonomi supra citati cum annis Λ. ΑΛ, ΒΛ. Eandem ad annum 734. rursum comprobat annus MΔ. numi autonomi, sed aeram Seleucidarum rursum postulant anni Τ. et ΑΤ. in numis Augusti, qui respondent annis V. C. 741. 742. an verisimilis tanta Tripolitanorum in aerae negotio inconstantia? Ad haec si causa praetensi anni ΠΣ numus signatus est anno 721, qua ratione lauream, qua Augusti caput redimitum testatur Vaillantius, cum aliis hujus aetatis nu-

a) Animadv. in num. urb. p. 97.

Digitized by Google

mis componemus, in quibus semper capite nudo proponitur? Hujus quidem numi natales is biennio differt; ait enim: (Num. Graec. p. 288.) *Tripolitae Augusto numos dedicarunt anno aerae Seleucidarum 280, quem si addideris ejus capiti 442, incides in autumnum anni V. C. 723, quo Augustus M. Antonium ad Actium superavit.* At scribendum fuerat, annum Seleucidarum 280 incipere in autumno V. C. 722, atque adeo biennio ante pugnam Actiacam. Quare cum neque ea aerarum confusio credibilis videri possit, neque cultus Octaviani huic aetati competat, verisimile est, annum ex numo male exceptum, et quovis pignore certarem, pro ΠΣ exstare in numo MZ., qui annus ad aeram Pompejanam exactus respondet anno V. C. 737. Numum citat Vaillantius ex museo Foucault, quod nunc est Neapoli. Istud si verum, postremum annum aerae Pompejanae habemus dictum MZ., seu V. C. 737, et cum aerae Seleucidarum restitutae habeamus primum annum T in numo Augusti, qui respondet anno V. C. 741, apparet, eam mutationem accidisse intra dictos annos 737, et 741. Haec scripsi, cum forte incidi in numum autonomum supra citatum cum anno ΑΠC, qui nunc est in praeclaro museo ill. Comitis Vitzai. Est is certe aerae Seleucidarum, respondens anno V. C. 722, quo tempore diximus apud Tripolitanos valuisse aeram Pompejanam, et Vaillantii adeo lectionem ΠΣ, quam suspectam diximus, videtur confirmare. Quidquid erit, istud jam fere certum, primis Augusti annis utramque epocham apud Tripolitanos in usu fuisse, subinde plane abolitam Pompejanam. Similem aerarum permixtionem vidimus in numis Apameae Seleucidis.

Aera Seleucidarum a Tripolitanis his numis invicte ad annum V. C. 442 figitur, et quidem I. a numis Trajani et Hadriani cum eodem anno HKT, qui incipit in autumno V. C. 869, qui annus Seleucidarum fuit postremus Trajani, Hadriani primus. Idem praestat annus ΓΛΦ inscriptus tam numis Elagabali, quam Alexandri jam Augusti, et respondens anno V. C. 974. Cum ergo ex his numis certum sit, inter autumnos 974 et 975 caesum Elagabalum, et Alexandrum dictum Augustum, his quoque judicibus affligitur eorum sententia, qui caesum in Septembri Elagabalum dixere. Nam cum annus Seleucidarum coeperit circa Octobrim, si peremptus fuisset Elagabalus mense Septembri, non potuisset ejus necis, et admoti ad imperium Alexandri nuncius pertingere in Phoeniciam currente adhuc anno ΓΛΦ, neque intra tam exiguum temporis spatium, et antequam inciperet annus ΔΛΦ, confici matrices pro Alexandri jam Augusti numis. Etiam numus Caracallae cum anno HKΦ probat, non posse epocham serius anno V. C. 442 incipere. Mirus est calculus Freretii, ex anno HKT probantis, Tripolitanorum aeram coepisse V. C. 443. a)

Annus ΒΛΦ in numo Paulae probat,

a) B. L. T. XVI. Mem. p. 295.

Digitized by Google

hanc adhuc in autumno V. C. 943. Elagabali thorum occupasse.

AE. C.

TYRVS.

Sidone nata, sed matrem opulentia et rebus gestis longe superavit, deductis Carthaginem et Gades coloniis, tolerata Alexandri M. in complures menses obsidione ingens nomen adepta. De ejus antiquitate lege dissertationem Abbatis Fontenu. a)

Numi hujus urbis abundant, at eum ea duplice aera usa fuerit, et difficile multis visum statuere, utri adplicandi sint varii anni in his signati, e re fore existimavi, si, ut in Sidone facere institui, omnes hujus urbis numos eum regum nomine percussos, tum autonomos, quos in adcuratioribus catalogis reperi, descripsero, addita in fine ordinis chronologici a me observati ratione.

* * *

1) Antiochi IV. *Ejus caput.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΤΥΡΙΩΝ. ΔΜΡ. vel ΕΜΡ. vel ΖΜΡ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Frölich Annal. Syr.)

2) Demetrii II. *Ejus caput.* ℞ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΤΥΡΙΩΝ. ΑΝΡ. ΔΝΡ. ΗΝΡ. ΘΝΡ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Frölich, Catal. d'Ennery.)

3) Alexandri I. *Ejus caput.* ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΓΞΡ. ϛΞΡ. *Aquila rostro navis, vel gubernaculo insistens, retro palmae ramus, in area clava, supra quam monogramma Tyri.* AR. I. (Frölich.)

Primus hic est ex illustribus Tyri tetradrachmis. Eorum meminit Iosephus quoque: b) τῶ Τυρια νομισματος, ὁ τεσσαρας Αττικας δυναται, nempe drachmas.

4) Demetrii II. *Hujus caput.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΖΞΡ. *in alio* ΘΞΡ. *Reliqua ut num. 3.* AR. I. (Frölich.)

5) *Eadem adversa.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΤΥΡΙΩΝ. ΗΞΡ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Frölich.)

6) *Eadem adversa.* ℞ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΤΥΡΟΥ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. ΒΟΡ. Typus non proditur. Eum Frölichius ex Harduino citat AR. I.

7) Antiochi VII. *Ejus caput.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΙΕΡΑ. ΑΣΥ. ΔΟΡ. vel ΕΟΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. III. (Frölich, Catal. raisonn. p. 7.) *In aliis* ΖΟΡ. AR. I. (Mus. Duane.)

8) *Eadem adversa.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΤΥΡ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. ΖΟΡ. *in alio* ΗΟΡ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Frölich.)

9) *Eadem adversa.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΙΕΡΑ. ΑΣΥ. ΠΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. I. (Frölich.)

10) Demetrii II. *Ejus caput.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΤΥΡ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. ΑΠΡ. *Navis.* AE. (Frölich.)

11) Antiochi VII. *Ejus caput.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. ΒΠΡ. ΓΠΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. I. (Frölich, Mus. Caes.)

a) B. L. T. XVIII. p. 17. b) Bell. Iud. L. II. c. 21. §. 2.

Digitized by Google

12) Demetrii II. *Ejus caput.* ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Α. ΙΕ. ΑΣΥ. ΓΠΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

13) Antiochi VII. *Ejus caput.* ☧ ΑΝΤΙ - - - ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Α. ΙΕ. ΑΣΥ. ΔΠΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. (Frölich ex muſeo Granelliano, nunc Caeſareo, ſed in hoc lego potius ΒΠΡ.)

14) Demetrii II. *Ejus caput.* ☧ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Α. ΙΕ. ΑΣΥ. ΕΠΡ. ϛΠΡ. ΖΠΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. I. (Frölich, Pellerin.)

Annus poſtremus ΖΠΡ. reſpondet anno V. C. 628, quo ipſo anno Tyrii novam aeram, nempe propriam ſuam inchoavere, ut infra dicetur.

Numi cum aera Tyriorum.

15) *Caput Herculis laur.* ☧ ΤΥΡΟΥ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ. L. Δ. *Aquila gubernaculo inſiſtens, retro palmae ramus, in area clava.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

16) *Alius, ſed* L. H. AR. I. (Beger.)

17) *Alius, ſed* L. I. AR. I. (Pellerin.)

18) Antiochi VIII. *Ejus caput.* ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΤΥΡ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. ϛΣ. *Aquila ſtans.* AR. I.

Numum deſcribit Frölichius ex muſeo Faukener, [a]) cujus annus ϛΣ. cum neceſſario ducendus ſit ab aera Seleucidarum, eo interrumpitur ſeries aerae Tyriorum jam coeptae. At facile perſpicitur, cum numus regis Seleucidae caput ſiſtat, in ejus gratiam Tyrios Seleucidarum aera in dedicata ei moneta uſos. Tam civiles non fuere Sidonii, qui neque in numis regum capite inſignibus ab inchoata ſemel ſua aera diſceſſere, ut ſupra vidimus.

19) *Ut num. 15, ſed* L. ΚΕ. AR. I. (Noris.)

20) *Alii, ſed* L. Α. ΒΑ. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

21) *Alius, ſed* L. M. *in area* ΚΡ. K. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

22) *Alius, ſed* ΜΕ. *in area* ΚΡ. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

23) *Alius, ſed* Μϛ. *in area* ΚΡ. AR. I. (Catal. d'Ennery.)

24) *Caput muliebre velatum turritum, retro palmae ramus.* ☧ ΤΥΡ. (*monogr.*) Α. ΙΕΡ. ΑΣΥ. L. q. *Navis infra literae Phoeniciae.* AE. (Muſ. Caeſ.)

25) *Ut num. 15, ſed* ΡΖ. AR. I. (Pembrock.)

26) *Ut num. 15, ſed* ΡΙΓ. ΡΙΔ. ΡΙΕ. ΡΙϛ. ΡΚϛ. *in omnium area* ΚΡ. AR. I (Pellerin.)

27) *Ut num. 15. ſed* ΡΑΕ, *pone* ΚΡ. AR. I. (Hunter.)

28) *Caput muliebre velatum turritum, retro palmae ramus.* ☧ ΤΥΡ. (*monogr.*) Α. ΙΕΡ. ΑΣΥ. ΡΜΑ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Pellerin.)

29) *Ut num. 15. ſed* ΡΞΑ. ΡΟΑ. ΡΟϛ. ΡΟΗ, *in omnium area* ΚΡ. AR. I. (Hunter.)

30) *Caput Herculis.* ☧ ΤΥΡ. (*monogr.*) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΗΟΡ. *et literae Phoeniciae, omnia intra quernam.* AE. (Muſ. Caeſ.)

31) *Ut num. 15, ſed* ΡΗΒ, *in area* ΚΡ. AR. II. (Pellerin.)

32) *Caput Herculis laur.* ☧ ΤΥΡ.

a) Ann. Syr. p. 101.

Digitized by Google

(*monogr. super clava*) *in area* ΠΒ, *et literae Phoeniciae, omnia intra quernam.* AE. (Muſ. Caeſ.)

33) *Caput muliebre velatum turritum.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ. ΙЄΡΑϹ. ΑΣ. *Palma*, AE. (Muſ. Caeſ.)

34) *Caput idem.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr.*) Α. ΙΕΡ. ΑΣΤ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Muſ. Caeſ.)

35) *Caput Herculis laur.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr. ſuper clava*) *in area* ϹΓ. Α. *et literae Phoeniciae.* AE. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

36) *Caput mul. velat. turr. pone palmae ramus.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr.*) Α. Α. ΙΕΡ. ΑΣΤ. ϹΓ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Pellerin.)

37) *Alius, ſed* ϛΣ. AE. (Muſ. Caeſ.)

38) *Caput Herculis laur.* Ϫ ΤΤΡΟΤ. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩϹ. ΘΣ. *et juxta literae Phoeniciae, clava, omnia intra lauream.* AE. (Pellerin.)

39) *Caput mul. velat. turr. retro palmae ramus.* Ϫ ΤΤΡ. ΜΗ. Α. (*omnia uno monogrammate ligata*) ΕΡΑΣ. (ſic) ΘΣ. *Palma.* AE. (Muſ. Caeſ.)

40) *Caput Herculis laur.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr. ſuper clava.*) *in area* ΙΣ *et literae Phoeniciae, omnia intra quernam.* AE. (Beger.)

41) *Caput mul. velat. tur.* Ϫ Μ. ΤΤΡ. (*monogr.*) ΙΕΡΑΣ. ΘΙΣ. *Palma.* AE. (Frölich.)

42) *Caput Herculis laur.* Ϫ ΤΤΡ. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩΣ. ΚΣ. *Clava intra lauream.* AE. (Muſ. Caeſ.)

43) *Caput mul. velat. turr.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΙЄΡΑϹ. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩϹ. ΑΚΣ. *Navis.* AE. (Hunter.)

44) *Caput mul. velat. turr., retro palmae ramus.* Ϫ ΜΗΤ. ΤΤΡ. (*monogr.*) ΑΣ. *Aſtarte navi inſiſtens d. acroſtolium, f. ſceptrum.* AE. (Muſ. Caeſ.)

45) *Caput mul. velat. turr.* Ϫ ΤΤΡΟΤ. ΜΗΤΡΟΠ. ΙΕΡΑΣ. ΔΑΣ. *Palma.* AE. (Frölich.)

46) *Caput Herculis laur.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr. ſuper clava.*) ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩϹ. ΗΛΣ. *et literae Phoeniciae.* AE. (Pellerin.)

47) *Caput mul. velat. turr. retro palmae ramus.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΙΕΡΑΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩΣ. ΗΛΣ. *Navis.* AE. (Muſ. Caeſ.)

48) *Caput Herculis laur.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΑΜΣ. *Clava et literae Phoeniciae intra quernam.* AE. (Theup.)

49) *Caput mul. velat. turr. retro palmae ramus.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΜΗ. ΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΜΣ. ΒΜΣ. *Palma.* AE. (Muſ. Caeſ.)

50) *Alius, ſed* ΓΜΣ. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

51) *Caput ſimile.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙϹ. ΙЄΡΑ. ЄΜϹ. AE. (Muſ. Caeſ.)

52) *Alius, ſed* ϛΜϹ. AE. (Muſ. Caeſ.)

53) *Caput Herculis laur.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr. ſuper clava*) ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩϹ. ϛΝϹ. *in area literae Phoeniciae, omnia intra quernam.* AE. (Muſ. Caeſ.)

54) *Caput mul. velat. turr.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΙΕΡΑΣ. ϛΝΣ. *Palma.* AE. (Theup.)

55) *Caput Herculis laur.* Ϫ ΤΤΡ. (*monogr. ſuper clava.*) ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩϹ. ϛΝϹ. ΗΝϹ. *in area literae Phoeniciae, omnia intra quernam.* AE. (Pembrock, Hunter.)

56) *Caput mul. velat. turr. retro pal-*

Digitized by Google

mae ramus. ☧ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΙΕΡΑΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΞΣ. ΕΞC. ΘΟΣ. *Navis.* AE. (Neumann, Hunter, Muſ. Caeſ.)

57) *Caput Herculis laur.* ☧ ΤΤΡ. (*monogr. ſuper clava.*) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΘΟC. *et literae Phoeniciae, omnia intra quernam.* AE. (Noris.)

58) *Alius, ſed* ΑΠΣ. AE. (Muſ. Caeſ.)

59) *Caput muſ. velat. turr.* ☧ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΙЄΡΑC. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩC. ΔqC. *ſine typo.* AE. (Pellerin.)

60) *Caput mul. velat. turr. pone palmae ramus.* ☧ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΙΕΡΑΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΘqΣ. *Navis.* AE. (Hunter.)

61) *Eadem adverſa.* ☧ ΤΤΡ. (*monogr.*) ΙЄΡΑC. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩC. ΑΚΤ. *Navis.* AE. (Muſ. Caeſ.)

62) ΤΤΡ. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩC. *Caput Herculis laur.* ☧ ΚΟΙΝΟΤ. ΤΗC. ΦΟΙΝΙΚΗC. ΑΚΤ. *Templum 8. column.* AE. (Pellerin.) ſed apud Hunterum: ΚΟΙΝΟΝ. ΦΟΙΝΙΚΗC. In ſimili alio pro ΑΚΤ. perperam lectum ΑΚΤΙ., ut dicetur infra in *Ludis.*

* * *

Epocham apud Tyrios fuiſſe duplicem, non numi modo, ſed et veterum teſtimonia evincunt.

I. *Seleucidarum*, ab anno V. C. 442, inſcripta numis regum Seleucidarum, et ſecundum aliquorum ſententiam etiam autonomis compluribus, in quod infra inquiremus.

II. *Propria Tyriorum.* Hanc eruditi varii a variis principiis duxere, at Norifius Scaligerum ſecutus, nixus teſtimoniis Euſebii in Chronico, et actis conciliorum, in quibus diſerte anni Tyriorum mentio fit, ejus principium invicte ad autumnum anni V. C. 628. fixit. Argumentis brevitatis cauſa abſtineo, quae qui volet, ab egregia Norifii ſagaciſsimi diligentia petat. [a]) Idem vir eruditus cauſam epochae propriae petit ab autonomia, quam cenſet Tyrios impetraſſe ab Alexandro M. Zebina. Nam cum Demetrius M. ab Alexandro II. apud Damaſcum victus Tyrum fugiſſet V. C. 628, mox haud dubie in Alexandri gratiam morte adfectus eſt, pro qua obſervantia certum videtur Tyrios autonomiam reportaſſe. Iſthaec eleganter confirmat numus Tyri ſupra num. 14 cum anno ΖΠΡ. deſcriptus, et capite Demetrii II. inſignis, qui docet I., cum numus ſignatus fuerit ab autumno V. C. 628, Tyrios adhuc ſub autumnum adhaeſiſſe Demetrio II., et quoniam monetam ei dedicavere, regis loco habitum. II. hunc Demetrium primum poſt autumnum V. C. 628, quo nempe apud Tyrios annus ΖΠΡ. coepit, caeſum fuiſſe. Fuit ergo hic annus ΖΠΡ. reſpondens anno V. C. 628 poſtremus aerae Seleucidarum a Tyriis adhibitae, et primus autonomiae, cujus annos deinceps inſcripſere, etſi deinceps quoque in numis Seleucidarum regum effigie inſignibus in eorum gratiam Seleucidarum aera uſi fuerint, ut ſupra ad numum 18 notavi. Ceterum conceſſam Tyro a regibus autonomiam teſtantur ſcriptores, etſi tempus non definiant. Strabo: [b]) *non a regibus modo, verum a Romanis quoque autono-*

a) Ep. Syrom. p. 323. b) L. XVI.

Digitized by Google

miam obtinuere Tyrii. Et Iosephus: a) M. Antonium varias Phoeniciae et Palaestinae urbes Cleopatrae subjeciſſe demptis Sidone et Tyro, *quod eas antiquitus liberas eſſe ſciret.* Autonomiam Tyrii in numis non notavere saltem expreſſe, quod satis ea per ipsos epochae annos significaretur.

Constitutis epochis alia oritur quaestio, ad utram referendi sint anni numis autonomis impressi. De regum numis dubitandi locus non est, quorum anni Seleucidarum aeram sequuntur etiam in numis post inductam aeram propriam signatis, ut aliquoties diximus. Soli ergo autonomi in jus vocantur.

Censet Frölichius Spanhemium secutus, numos urbium Syriae, praesertim Tyri, Sidonis, et Antiochiae, quorum epochae numerum CC. superant, ante Augustorum tempora signatos, si alia vetustatis signa, et characterum vetustiores formae adsint. b) Apertius infra: c) *illud in Tyriorum numis adverto, numos argenteos aeram Tyriorum novam et propriam, aeneos vero veterem Seleucidarum exhibere.* Horum sententiae sese adplicat quoque Pellerinius. d) At Norisius annos ΗΛΣ. ΘΙΣ. ΘΟΣ. ad aeram novam confidenter exigit, e) quam sententiam, cum multo mihi videatur verisimilior, hic pluribus argumentis stabilitum eo. Praemonendum vero, numum Elagabali cum anno Seleucidarum ΒΛΦ, quem Vaillantius huc revocavit, non esse Tyri, sed Tripolis, ut in imperatoriis dicetur.

I. Omnium confessione autonomi argentei sequuntur aeram novam, ac necessario quidem, nam anni multi his inscripti tam modici sunt, ut ab aera Seleucidarum duci non possint, Tyro anno primum Seleucidarum 94 ab Antiocho M. subjugata. Exhibent hi annos ordine varios a Δ usque ΡΠΒ, seu ab anno V. C. 631 usque 809. Cum in his magno numero signatis nunquam appareat litera C pro Σ, verisimile est, illud hac aetate apud Tyrios nondum fuisse in usu, et quod sequitur, etiam ab aeneis synchronis abesse debuisse. Jam vero videmus in numis supra a numero 33 usque 38 citatis cum annis ΑΣ. ΓΣ, ΘΣ. jam existere elementum Σ, qui si aerae Seleucidarum adplicentur, signati forent V. C. 642, 644, 650. Si elementum istud jam anno 642 valuisset Tyri, incredibile foret, illud saltem non aliquando usurpatum in numis certis argenteis et copiosis usque ad annum 809 signatis. Verum, opponit Frölichius, ex characteribus capiendum indicium, et qui vetustioris sunt formae, esse aerae Seleucidarum, qui recentioris, esse aerae novae. Ad quam ergo aeram pertinere censebit numos, in quorum una eademque facie comparet tam Σ, quam C? ut numero 33: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ ΙЄΡΑϹ. ΑΣ, et num. 35: ΑΣΤ. ΓΣ, et num. 39: ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩϹ. ΘΣ, et num. 40: ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩϹ. ΗΛΣ etc. In his το Σ suadet aeram Seleucidarum, et C aeram novam. Ex quo jure arguitur, cum illud

a) Ant. L. XV. c. 4. §. 1. b) Ann. Syr. p. 105. c) pag. 107. d) Res. II. p. 228. 229. e) Ep. Syrom. p. 331. 333.

Digitized by Google

elementum in numis certae aetatis usque ad annum saltem 809 signatis non appareat, illud tum in usu non fuisse, atque adeo numos dicto elemento praeditos intra hanc aetatem collocandos, id est, ab epocha ducendos non esse, vi cujus intra hanc aetatem caderent, quod fieri necesse est, si ducantur ab aera Seleucidarum. Primum C occurrit in numo 33 sub Vespasiano signato, atque ab hoc tempore videmus utrumque elementum, tam Σ, quam C, promiscue usurpatum. Postremum Σ observatur in numo 60 cum anno ΘqΣ, qui ductus ab aera II. respondet anno V. C. 926. imperantis M. Aurelii XII. Fateor, jam Antonini Pii aetate vix amplius sigma hac forma reperiri, ut docui in Prolegomenis generalibus capite XVII. p. CII, at absurdum non est suspicari, literam hujus formae aliquanto diutius Tyri, quam apud alias urbes perseveravisse.

II. Si numi majores ducendi essent ab aera Seleucidarum, ex numis supra num. 33, 38, 39, 42 etc. citatis sequeretur, Tyrum jam fuisse metropolin, et se talem professam in numis annis V. C. 642, 650, 660 etc. signatis. Verum infra, ubi de *metropoli* agam, multo serius id honoris impertitum Tyro, aut saltem Tyrum multo serius hoc titulo in numis usam docebo. Huc etiam adcommoda, quae infra ad *Sacra* et *Asylum* dicentur.

III. Vix verisimile est, et tantum pro libitu fingitur, placuisse Tyriis alia aera uti in argenteis, alia in aeneis. Quin neque verum istud est contradicente numo num. 24, eoque integerrimo musei Caesarei, in quo legitur L. q. Hic annus nonagesimus ex principio aerae Seleucidarum pendere nequit, nam anno primum hujus aerae XCIV. Tyrus proditore Aetolo Theodoto Antiochi M. jugum subivit, ut refert Polybius. a) Ergo annus hic adcommodandus est aerae novae, ergo Tyrii eodem tempore annos aerae suae novae numis tam argenteis, quam aeneis intulere. Cum praeterea necessarium non sit, ad hanc in diverso metallo aerarum permutationem confugere, et nihil omnino repugnet, quo minus modo simplice omnes annos ab aera II. ducamus, statuendum omnino videtur, Tyrios inducta semel aera propria ab hac, nisi in numis regum, nunquam discessisse. Eam promiscuarum epocharum licentiam a viris eruditis aliis quoque urbibus perperam adfictam, ubi ubi potui, atque ut spero, feliciter reprimere adnisus sum.

Secundum hunc calculum numi postremi cum anno AKT. incidunt in initium imperii Severi, a quo subinde facta colonia numos Graecos fabricare desivit.

De epocha III. vide infra in coloniae numis.

* * *

Typi: Horum in numis Tyri aequabilis semper et constans ratio.

Numi argentei omnis formae, si regum sunt, in antica offerunt *horum caput*, si autonomi, *caput laureatum Herculis Tyrii*, in aversa utrobique *aquilam*.

a) Hist. L. V.

Digitized by Google

Numi aenei regum in aversa constanter *triremem*.

Numi aenei autonomi:

In quorum antica est *caput muliebre velatum turritum*, in horum aversa est *triremis* vel *palma arbor*. In uno *Astarte navi insistens*.

In quorum antica est *caput Herculis Tyrii*, in horum aversa est *monogramma Tyri super clava, claudente oram corona querna*, vel *nomen urbis plene scriptum, in medio clava*.

Haec de typorum negotio generatim; seorsim:

Aquila insistens gubernaculo, aut prorae navis, (raro utrumque abest) *retro palmae ramus*.

Ratio hujus typi ambigua. Norisius eam repetit ex Nonno narrante, [a]) Herculem jussisse condi Tyrum super scopulis, qui magis deinde solidarentur consperfi sanguine aquilarum diis mactatarum. [b]) Sed enim idem typus est etiam in numis Sidonis, et si fulmen gubernaculo substituas, in numis Ptolemaeorum. Aliunde ergo petitus communis hic typus videtur.

Caput Herculis laureatum imberbe.

Herculis cultus perantiquus Tyri, et deinceps etiam solennis. Iosephus ex Menandro Ephesio docet, [c]) Hiromum Tyri regem, aequalem Salomonis, dejectis antiquis delubris nova templa aedificasse, Herculisque et Astartes fana consecrasse. A vetusto hoc cultu etiam *Tyrii* cognomentum abstulit deus, de quo Tullius: [d]) *quartus Iovis et Asteriae Latonae sororis, qui Tyri maxime colitur*, tum et Arrianus. [e]) De ejus templo plura Herodotus. [f]) Herculi Tyrio cum intra urbem sacrificare vellet Alexander M., repulsam ab oppidanis passus urbem obsidione cinxit, ac demum excidit. Herculis Tyrii imaginem in numis quoque Antiochiae Syriae, quin et Sardium Lydiae propositam, in utriusque moneta diximus.

Triremis, ut in Sidoniorum moneta, pertinax Tyriorum navigandi studium notat.

Palma arbor, aut ejus saltem ramus capiti muliebri turrito, vel aquilae adstitutus.

A palma, ἀπο τε φοινικος, Phoenice hac arbore praeprimis dives nomen traxit, cujus cum metropolin se ferret Tyrus, eam arborem opportune monetae suae insevit.

Dioscuri et Astarte.

Rusti typi. Illi navigationis praesides, haec dea in Phoenicia domi, ejusque antiquissimum templum Tyri stetisse mox sub *Hercule* docui. De hac vide etiam infra in Colonia.

* * *

Tituli:

Sacra et Asylum. His titulis primum coepit uti in numo Demetrii II. cuso anno Seleucidarum 172, iique deinceps conjuncti constanter leguntur usque ad annum V. C. 833, post quem asyli titulus non amplius comparet, retento solo IEPA, novo argumento, numeros ab epocha Seleucidarum ducendos non

a) Dionys. L. XL. b) Ep. Syrem. p. 328. c) contr. Apion. L. I. c. 18. d) de Nat. deor. L. III. c. 16. e) de Exped. Alex. L. II. c. 16. f) L. II. c. 44.

Digitized by Google

esse, nam tum numi solo IEPAΣ notati percusi forent ea aetate, qua, ut ex numis autonomis, quorum aetas est certa, constat, asyli nomen nunquam omissum fuit. Fuisse Tyrum sacram et asylum, historia quoque docet; nam Demetrius II. praelio victus Tyrum religione templi se defensurus petiit, ut narrat Iustinus. [a]) Haec privilegia ei attulerit religio Herculis.

Metropolis. In eorum sententia, qui numeros majores ex aera Seleucidarum ducendos contendunt, Tyrus satis mature se metropolin in moneta professa est. Nam anni AΣ, ΘΣ. numis 33 et 38 una cum metropolis titulo inscripti efficerent, Tyrum metropolis honore jam fuisse decoratam annis V. C. 642, 650 etc. At si hac aetate metropolis jam fuit Tyrus, cur titulus tam splendidus omittitur in magnificis argenteis eodem aevo signatis, in quibus tamen alii tituli IEPAΣ. KAI. AΣYΛOY nunquam negliguntur? Ea difficultas perpetuo vellicabit patronos aerae Seleucidarum. Neque favet iis testimonium Strabonis adferentis; [b]) *controversum esse, utra urbs*, (Tyrus, an Sidon) *Phoenicum metropolis dici debeat*, ex quo sequeretur, jam Tiberii aetate Tyrum fuisse metropolin. Nam ut recte advertit Norisius, hoc loco metropolis nomen sumitur pro *matre urbium*, quae in alias regiones colonos miserit, non eo sensu, qui collatum in alias ejusdem regionis urbes jus doceret. Etsi enim spectata antiquitate potiora suffragia pro Sidone essent, volebat tamen Tyrus Sidone antiquior videri, neque deerant argumenta, quibus id comprobaret. Ait Suidas, [c]) Tyrum sub Hadriano metropolin factam. At numus cum anno HOP illi hunc honorem jam sub Claudio tribuit, nisi forte ante Hadrianum se dixit metropolin tanquam mater urbium, ut Heraclea Bithyniae, inde ab Hadriano ex instituto civili, ut revera in metropoleas juribus per hunc tractum plura mutavit Hadrianus, de quo videatur Norisius, [d]) et quae indicavimus in numis Antiochiae Syriae.

Primatum Tyro ex numo male lecto tribuit Holstenius, [e]) sed fraudem ingeniose detexit Norisius. [f])

Honorificos Tyri titulos omnes videre est in marmore Puteolano, quod edidit Gruterus, [g]) et prolixe explicavit cl. Ignarra, [h]) *της ἱερας και ἀσυλου και αυτονομου μητροπολεως Φοινικης και ἀλλων πολεων και ναυαρχιδος κ. τ. λ.* Positum fuit marmor, ut ex adjectis consulibus Γαλλιῳ και Φλακκῳ Κορνηλιανῳ ὑπατοιν docemur, V. C. 927.

* * *

Ludi Asclepia, quos videre sibi visus est in autonomo Tyri cl. Combius, [i]) sed quem esse Epidauri, dictum in hujus moneta. In numo 62 Spanhemius a Morellio deceptus pro AKT. legit AKTI., et quod sequitur, ludos *Actia* indicari putavit. [k])

* * *

Literae solitariae frequentes in area numorum Tyri observantur, et quidem in argenteis aeneisque supra literas IEP. saepe comparet A. Autonomiam ea

a) L. XXXIX. c. 1. b) L. XVI. c) in Παυλος Τυριος. d) Ep. Syrom. p. 331.
e) ad Steph. sub *Tyrus*. f) l. c. p. 333. g) p. 1105. h) de Pal. Neap. p. 279.
i) Mus. Hunter. k) ad Morell. ep. I. p. 83.

Digitized by Google

notare non poteſt, jam enim legitur in numo Antiochi VII., ſub quo Tyrus libera nondum fuit. Ad haec in numo 36 duplex A τῳ ΙΕΡ. imminet. Incertus ergo hujus et ſimilium literarum ſenſus.

* * *

Epigraphe Phoenicia Graecae ſaepe conjungitur nomen urbis lingua patria indicans, de quo vide diſſertationem Phoeniciae numis ſubjectam. Solitariae etiam literae ejusdem idiomatis nonnunquam intra pedes aquilae obſervantur.

Regum AR. et AE. RR.
Autonomi AR. RR. AE. C.

Imperatorii :

Numos hujus claſsis nomine Tyri expreſſo ſignatos nullos habemus. Quem unicum Vaillantius cum capite Elagabali citavit: ΤΤΡ. ΙΕΡ. ΑC. ΝΑΤΑΡΧ. ΒΑΦ., eſſe Tripolis Phoeniciae, detexit Pellerinius. [a]) Verum exſtant tetradrachma complura, in quorum Χ ΑΗΜΑΡΧ. ΕΞ. etc. ΤΠΑΤ. etc. Typi: *Aquila clavae inſiſtens, juxta palmae ramus*, in aliis: *Caput Herculis Tyrii*, quae eruditi omnes, qui hos numos recenſuere, etſi urbis inſcriptio abſit, Tyro confidenter largiti ſunt. At ea potius eſſe Antiochiae Syriae, diſputavi in hujus moneta toto capite II.

* * *

Colonia. De colonia Tyro Vlpianus domo Tyrius: [b]) *huic enim D. Severus et imperator noſter ob egregiam in remp. imperiumque R. inſignem fidem jus Italicum dedit.* Stetit vero una cum Laodicea Syriae pro Severo contra Peſcennium, quare etiam ab hoc miſere fuit adflicta. Originem coloniae indicant etiam numi, qui cum coloniae nomine ſub Severo incipiunt, et nomen *Septimiae* in epigraphe: COL. SEPT. TYRVS. vel TYRO. METROP. Haec in omnibus conſtans eſt, demptis iis, qui ſub Elagabalo ſignati ſunt, et nonnullis ſucceſſoris Alexandri. In his omittuntur tituli omnes, ſcribiturque aliud nihil, praeterquam TYRIORVM. Inducta haec novitas, neque vel ante Elagabalum, vel poſt eum obſervata, jure ſuſpicari fecit Vaillantium, Tyrum malo ſuo fato adhaeſiſſe Macrino contra Elagabalum. Sententiam hanc numorum ope copioſius illuſtravit Pellerinius. [c]) Nimirum conſtat vel ex ipſis numis, Sidonem ab Elagabalo coloniae et metropoleos jura obtinuiſſe, quibus titulis ante Elagabalum in moneta ſua non gloriabatur. Quare Sidon copioſiſsimos numos hoc imperante, et initio imperii Alexandri in ejus facti memoriam fudit. Interea Tyrii non paucos quidem et ipſi numos cuderunt, ſed quoniam omnibus titulis Sidonem translatis orbati eſſent, praeter nudum TYRIORVM inſcribere nihil potuere. Adfert quidem Vaillantius tres cum titulis coloniae et metropolis, ſed epigraphen primi vitiatam ipſe profitetur, alios duos reſtituendos Caracallae, cum utriusque hujus Caeſaris facile permutentur vultus, non inique con-

a) Mel. II. p. 176. b) Digg. L. I. tit. XV. de Cenſib. c) Lettres p. 174.

Digitized by Google

jicit Pellerinius. Addo, etsi reipsa essent Elagabali, istud sententiam non mutare; nam cusi fuerint mox ab adito Elagabali imperio, antequam decreto publico privilegiis suis excideret. Iis adhuc caruisse principio imperii Alexandri, docet numus Mamaeae vetere adhuc stylo inscriptus: TYRIORVM. (Theupoli.) Verum indulgente Alexandro restituta fuisse privilegia vetera, docent numi rursus inscripti mentione coloniae et metropoleos usque in Gallieni imperium. Hujus Augusti singularem unum edidit Pellerinius: (l. c.)

SEP. TYRO. METROP. COL. PENIC.

Verbum PENIC. barbare scriptum suspicatur vir sagax pro PHOENIC., quo innuere videbantur Tyrii, urbem suam postliminio constitutam *metropolin coloniam Phoenices*, et sibi rursus subjectam aemulam Sidonem. Sane ademptos huic denuo honores hos temporarios, satis vel ex numis colligitur. Nam quae sub Elagabali imperio, et initio Alexandri ingente numero numos signavit, eadem sub sequentibus imperatoribus nullum seu cum, seu sine coloniae mentione amplius protulit dempto numo Etruscillae, qui citatur in museo Theupoli, sed in quo videtur male lectum *Etruscilla*, fors pro *Aquilia*.

Ad verbum PENIC. ut redeam, ut barbarum est, habet tamen rationem vetustatis, nam quae serius *Phoenice*, olim dicta est *Poenice*, quem archaismum retinuere coloni Carthaginienses a Romanis constanter dicti *Poeni*, unde et ducta vox *Punicus* recentior, ut dictum fuit *curaverunt* pro vetere *coeraverunt*. Teste S. Hieronymo a) *Poenis sermone corrupto quasi Phoeni*.

Spectata epigraphe observandum, urbis ejusque titulorum nomina semper Latine scribi, at Graece varia alia vocabula aream insidentia, ut mox videre licebit.

* * *

Typi admodum varii sunt et fertiles factis ex historia et mythologia domestica petitis.

ΔΕΙΔΩΝ. *Dido stans s. sceptrum, pro pedibus parva figura, quae ligone terram aperire videtur, in area porta urbis, cui insidet figura operi faciendo, ut videtur, intenta*, Elagabali, Otaciliae, Valeriani. (Vaill.)

Haud dubie hoc typo indicatur Dido Carthagini a se conditae, et nobilis Tyriorum coloniae substructiones imperans. In eadem mecum sententia est Pellerinius edito simili Philippi jun. numo. b) Eodem pertinet: *Dido stans s. sceptrum, quatuor viris togatis volumen porrigit*, Philippi sen. et Volusiani. (Vaill.) Censet auctor, exhiberi Didonem, quae viris primoribus seu Libyae, seu Tyriis secum profugis urbis novae ichnographiam tradit. In aliis: *Dido stans juxta navim s. aerostolium*, Philippi sen. (Vaill.) Didonem in Sidonis quoque numis propositam vidimus. Virgilius, qui eam Tyro profectam docet, tamen *Sidoniam* etiam appellat, non uno hoc exemplo utriusque urbis a veteribus confusae, ut dicetur.

a) Comm. L. V. in Hierem. c. 5. b) Mel. I. p. 319.

Digitized by Google

* * *

Mulier ſtans d. florem, ſ. calathum, ſcripto juxta ΕΥΡΩΠΗ, *pro pedibus taurus in inſidiis, in area petrae ambroſiae media inter has arbore*, in numo Gallieni.

Praeſtantiſsimus hic numus, et hucusque ἀνεύρετος, ſervatur in praeclaro muſeo cels. principis de Waldeck. Europa virgo Tyria, dum legendis in litore floribus occupatur, a Iove tauro rapta, fabula eſt notiſsima. De petris ambroſiis, et arbore agetur infra.

* * *

Cadmus ſtans d. pateram, ſ. haſtam, juxta bos procumbens, retro porta urbis cum moenibus, propter quae ſcriptum ΘΗΒΕ. Gallieni. (Pellerin Mel. I.)

Cadmus draconem ſaxo transverberans, Gordiani, Gallieni. (Vaill.)

Serpens ſaxo ovali implexus, Elagabali, Aquiliae. (Vaill.)

Numus prior Cadmum fiſtit Thebarum Boeotiae omine bovis procumbentis conditorem, quae fabula nota, ac praecipue ex Nonno. a) Hic typus Tyrum facile pertinet, nam, ut ait Curtius: b) *coloniae ejus paene orbe toto diffuſae ſunt, Carthago in Africa, in Boeotia Thebae, Gades ad Oceanum*, quamvis Plinius Sidonem *Thebarum Boeotiarum parentem appellet*, et Euripides apud Ariſtophanem, c) et Lucianum; d) Σιδωνιον νοτ' ἀχυ Καδμος ἐκλιπων. At idem Euripides: e)

Καδμος ἐμολε ταυδε γαν
Τυριος, φοιτρωσαισης
Μοσχος ἀδαμασον πεσημα δικε,
Τελεσφορον ἐιδασα
Χρησμον, ἑ κατωκισε.
Cadmus venit in hanc terram
Ex Tyro, cui quadrupes
Vitula ſponte corpus proſtravit,
Completum reddens
Oraculum, ubi habitaret.

Praeclare numi hujus typum explicat oraculum Cadmo datum, quod refert uterque ſcholiaſtes ad citatos cum Ariſtophanis, tum Euripidis verſus, ex quo tantum ea, quae huc pertinent, Latine reddita proponam: *ubi primum bos agreſtis conſederit, et reclinaverit genu in ſolo herboſo, continuo cum nigricanti Telluri caſte ac pure mactabis! Oblata haec Telluri hoſtia in ſummo colle urbem latas vias habentem ſtatues.* Haec cauſa eſt, cur in hoc numo fingatur Cadmus pateram tenens, nimirum ad bovis ſacrificium paratus.

Alterius quoque numi argumentum vulgatum, nimirum Cadmus ſociorum ultor, quos apud Dircen fontem draco peremit, ad quam fabulam etiam Vaillantius typum numi III. refert.

* * *

ΑΜΒΡΟΣΙΕ. ΠΕΤΡΕ. *Duo lapides praegrandes, juxta arbor*, Gordiani. (Vaill.) In aliis, ſed ſine hac epigraphe, *Arbor, cui implexus ſerpens, inter duos lapides praegrandes*, Aquiliae, Gordiani. (Vaill.)

Veram illuſtrium horum typorum explicationem pridem, ac primus reperit Triſtanus, cujus incredibili eruditioni multos debemus numos praeclare ac vere illuſtratos. Obtulit eam eo loco, quo

a) Dionyſ. L. IV. v. 293. ſeq. b) L. IV. c. 4. c) in Ranis v. 1256. d) in Macrob. e) Phoeniſſ. v. 641.

Digitized by Google

Hadriani numum cum typo Herculis Gaditani explicavit. [a]) Facem illi praetulit Nonnus Panopolita, qui in mythologiae cauſis ſaepe privatas urbium fabulas ſecutus multa prodidit, quae in aliorum mythologorum ſcriniis fruſtra quaeras. Enimvero praeſentium argumentum numorum ignotum hodieque eſſet, niſi ejus aenigma expediret Nonnus, pro quo beneficio eam retulit mercedem, quod jam ex numis ipſis palam fit, non eum ſponte multarum fuiſſe fabularum auctorem, ſed ab aliis confictas in opus ſuum recepiſſe. Narrat is, Herculem Aſtrochitonem Baccho ſciſcitanti aperuiſſe prodigia, quae condendae in mari nobiliſsimae Tyro cauſam dedere, qua ex narratione ea tantum ſeligam, quae ad explicandos hos numos faciunt, ac quidem verba Herculis ad viros, futuros Tyri conditores: [b])

Εισοκε χωρον ικοισθε μεμορμενον, ὁπποθι δισσαι
Ασαθεες πλωουσιν ἀλημονες ἐν ἁλι ΠΕΤΡΑΙ,
Ας φυσις ΑΜΒΡΟΣΙΑΣ ἐπεφημισεν, ἀις ἐνι θαλλει
Ηλικος ἀυτοῤῥιζον ὁμοζυγον ἑρνος ΕΛΑΙΗΣ

Donec ad locum venientis deſtinatum, ubi binae
Inſtabiles natant vagae in mari PETRAE,
Quas natura AMBROSIAS appellat, ex quibus pullulat
Cocevae ſumpte natus contubernalis ſurculus OLIVAE

Et mox infra de eadem oliva: [c])

Και φυτον ὑψιπετηλον ἑλιξ ΟΦΙΣ αμφιχορευει.

Et arborem alta folia habentem volubilis DRACO circumfunditur.

En tibi ab his dictatis explicatas petras, earumque inſcriptionem, olivam, et draconem. Ambroſiae hae petrae ſaepe in aliorum quoque Tyri numorum area viſuntur, cum alius eos typus occupavit, profluente ſubtus aqua, nimirum quod aqua maris perpetuo humectantur.

* * *

ΩΚΕΑΝ. *Oceanus ſpecie viri barbati capite taurinis cornibus horrente humi decumbens ſ. arundinibus tenet, dexteram extendit verſus adſtitutas petras ambroſias, ex quibus unda defluit, in area purpura,* Valeriani.

Inſigne iſtud cimelium, ac, quod mihi conſtet, unicum ex muſeo Caeſareo editum habes in mea Sylloge I. [d]) Oceani imaginem numis ſuis inſeruere Tyrii ad renovandam majorum ſuorum gloriam, qui Oceanum primi gentium adire ſunt auſi, et maria ultra Herculis columnas ſita tentare: fundatis etiam ibi coloniis, quas inter maxime illuſtres fuere Gades. Fingitur Oceanus fluviorum ritu, quia eadem utrisque natura, idem genus, docente ſcilicet Homero: [e])

μεγα σθενος Ωκεανοιο,
Εξ ὑπερ παντες ποτἱμοι, και πασα θαλασσα,
Και πασαι πηγαι, και φρεατα μακρα νασσιν.

a) Comment. T. I. p. m. 382. b) Dionyſ. L. XL. v. 467. c) v. 476. d) pag. 58. e) Il. Ψ 195.

Digitized by Google

ingens vis Oceani,
Vnde omnes fluvii, et totum mare,
Et omnes fontes, et putei alti fluunt.

Quos versus proxime est imitatus vetus, et incertus auctor in Voto ad Oceanum: (Wernsdorf Poet. Lat. min. T. IV. p. 314.)

Tu pelagus quodcunque facis, fontesque, lacusque,
Flumina quin etiam te norunt omnia patrem.

Etiam cornua illi cum fluminibus communia, sed et ταυρωπαγον illum, id est: *tauricipitem* vocavit Euripides. [a])

* * *

Hercules nudus stans ad aram, juxta duae petrae. Ambrosiae, Caracallae, Treboniani, Valeriani. (Vaill.)

Herculis perantiquus Tyri cultus ex hactenus dictis abunde cognitus. Memorabile est, eundem hunc typum unis Tyriis proprium exstare etiam in numo Macrini Aegarum Ciliciae, quas vide.

Astarte, tutulata, stans d. contingit adstitutum tropaeum, s. hastam, cui Victoriola columellae insistens coronam offert, hinc parvulus Silenus stans (in aliis pro hoc palma) inde purpura, nonnunquam eadem Astarte intra templum. Typus obvius.

De Astartes apud Tyrios honoribus egimus in autonomis. Addendum Tullii oraculum: [b]) *Quarta Venus Syria, Tyroque concepta, quae Astarte vocatur, quam Adonidi nupsisse traditum est.*

Mercurius stans d. baculum, s. caduceum, pro pedibus Ibis, Valeriani, Saloninae. (Vaill.)

Erudite Vaillantius ad typi explicatum advocat Platonem: [c]) *Circa Naucraten Aegypti priscorum quendam fuisse deorum, cui dicata sit avis, quam Ibin vocant, deo autem ipsi nomen Theut.* Est hic Aegyptiorum Mercurius. Tum Hyginum, [d]) deos prae Gigantum metu in Aegyptum profugos in varias se formas mutasse, *Mercurium factum esse Ibin.*

Silenus juxta palmam stans hanc sublata dextera indicat, Elagabali. (Vaill.) Solitus coloniae typus, de quo alibi.

Mulier insistens navi d. sceptrum, s. acrostolium, adstant hinc et illinc duo pueli nudi, quorum unus aquam ex urna in mare effundit, alter d. delphinum, s. piscem tenet, Elagabali. (Pellerin Suppl. II. p. 54.)

Vir nudus in navi utraque manu extenta, Philippi sen. et Gallieni. (Vaill.)

Vtriusque numi argumentum mihi ignotum.

* * *

Purpura ex concharum genere. Haec singulorum fere numorum coloniae Tyri aream insidet. In numis Aquiliae et Gordiani in imo segmento est *Canis ad purpuram accedens.* (Vaill.) Docent hi typi inventam apud Tyrios purpuram. Nam, ut docent Fasti Siculi ex Palaephato, canis forte in maris litore purpuram depascens cum ad pastorem reverteretur ore ex ejus succo rubicundo, hicque sanguinem putaret, coepit os canis lana abstergere, quae hoc succo tincta cum continuo admirabilem colorem praeferret, istud intelligens Hercules Tyrius philosophus ibi forte obambulans

a) in Oreste v. 1377. b) Nat. Deor. L. III. c. 23. c) in Phaedro. d) Astron. L. II. c. 28.

Digitized by Google

arcanum conficiendae purpurae Phoeniciae regi aperuit. Factum iſtud etiam innuit Nonnus, [a]) et Achilles Tatius. [b]) At Pollux Herculem deum hujus muneris auctorem facit. [c]) Iſtud purpurae inventum Tyro non honorificum modo, ſed et quaeſtuoſum fuit. Quare paſsim apud auctores *Tyria lana*, *purpura*, *murex*, *oſtrum* etc: Huc etiam pertinet verbum *Sarranus*, ut: *Sarranum oſtrum*, [d]) *Sarranus murex*, [e]) *Serrana aulaea*. [f]) Teſtibus Gellio [g]) et Servio [h]) Tyrus antiquo nomine dicta eſt *Sarra*, quod verbum haud dubie detortum fuit ab Hebraico urbis nomine צר. Haec pleraque jam erudite collegit Cellarius. [i])

* * *

Legio:

Colonus aratus, *pone vexillum*, *cui inſcriptum* LEG. III. GAL. Severi et familiae. (Vaill.) In aliis: *Aquila cum ſimili vexillo*, Caracallae, Treboniani. (Vaill.)

Haec legio memoratur etiam in moneta Damaſci, in qua de ea fuſius egi.

* * *

Ludi:

AKTIA. ϚPAKA. *Menſa cum duabus urnis*, *totidem palmis*, Caracallae, Otaciliae, Saloninae. (Vaill.)

HPAKAIA. OΛTMΠIA. *inſcriptum urnae*, Elagabali. (Vaill.)

Ludos Tyri in Herculis honorem fuiſſe actos, eosque quinquennales, docet auctor Macchabaeorum: [k]) *Cum autem quinquennalis agon Tyri celebraretur*, *et rex praeſens eſſet*, *miſit Iaſon ab Ieroſolymis viros peccatores portantes argenti didrachma trecenta in ſacrificium Herculis.*

AKTIA. KAICAPIA. *intra quernum*, Philippi ſen. (Vaill.)

Vaillantius hanc numum in Tyri moneta exhibet, verum adjectus iconismus per inſcriptum ΔAMA Damaſco vindicat. In utro horum erratum ſit, ignoro.

ANTONINIA. ΦOINI. A. ΠT. COL. T. M. ROMH. *Duo Centauri urnam ſuſtinentes*, Caracallae.

His verbis ſingularis hic numus deſcribitur in muſeo Theupoli, in quo cum omnia videantur mira, et inuſitata, et praeter ſenſum, ſecundis curis inſpiciendus foret, antequam quid de eo ſtatuatur. Vereor, ne numus ſit coloniae Laodiceae Syriae.

* * *

Metropolis conſtanter dicitur, demptis numis imperante Elagabalo ſignatis, a quo hoc honore privata fuit, ut diximus ad numos coloniae ſub initium, et in autonomis. De Tyro colonia metropoli vide plura apud Spanhemium. [l])

* * *

Epocha III. Hanc Pellerinius non obſcure colligit ex numo Gallieni, in cujus averſae area luculentae ſunt literae NΓ. [m]) Eam exiſtimat duci a tempore, quo a Severo colonia deducta fuit. Ejus facti annus a nemine notatur, cenſet tamen iſtud contigiſſe, quo anno a Par-

a) Dionyſ. L. XL. v. 304. b) Erot. L. II. c. 11. c) Onom. L. I. c. 4. §. 45. d) Virg. Georg. II. v. 506. e) Silius L. XV. v. 205. f) Iuven. Sat. X. v. 38. g) L. XIV. c. 6. h) ad Virg. l. c. i) Geogr. ant. ad Tyrum. k) L. II. c. 4. l) T. II. p. 610. m) Mel. I. p. 325.

Digitized by Google

thico bello redux fuit, nempe V. C. 954. Esset ergo praesens numus signatus V. C. 1006. sub principium imperii Gallieni, et ipse testis tertiae Tyriorum epochae.

AE. C.

ARADVS insula.

Modica ipsa, et exiguo discrimine a Seleucide dirempta. Tamen inter Phoeniciae urbes numeratur.

Autonomi:

Inscripti omnes ΑΡΑΔΙΩΝ. Iuvat eos in suas classes partiri.

I. *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ *Victoria gradiens d. acrostolium, s. palmae ramum, in area annus epochae.* AR. I.

Numi pondere illustres, ac copiosi.

II. *Apis additis variis literis et monogrammatis.* ℞ *Cervus stans, pone palma, sine anno epochae.* AR. et AE. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Idem utrinque typus est obvius in moneta Ephesi. Cur existet etiam in numis Aradi, mihi incompertum.

III. *Mulier gubernaculo insidens, cujus ansam d. tenet, s. cornucopiae, in area annus epochae.* AE. II. (Pellerin.)

Alii Astarten putant, alii propter attributa Fortunam.

IV. *Caput muliebre velatum adstituto nonnunquam alio capite minore.* ℞ *Bos currens, omisso plerumque urbis nomine, anni:* ΡΞϛ. ΡΟΔ. ΡΟΕ. ΡΓ[illegible]. ΡΠΓ. ΡΠΔ. ΣΚΘ. ΒΝΤ. ΕΞΤ. ΕΟΤ. *additis aliis notis arithmeticis, literisque solitariis cum Phoeniciis, tum Graecis.* AE. II. (Mus. Caes. Pellerin, Hunter.)

Annos his numis inscriptos Liebeus et Frölichius ad aeram Seleucidarum exegere, errore tanto proniore, quoniam in numis, quos descripserunt, nomen ΑΡΑΔΙΩΝ abest. Vnde factum, ut caput muliebre partis anticae crederent esse Cleopatrae uxoris Antiochi VII., cum cujus regno consurgunt anni ΡΟΔ. usque ΡΠΔ, quos in suis numis viderunt. At docuit Pellerinius I., hos numos esse Aradi, ut arguunt numi alii cetera simillimi inscripti ΑΡΑΔΙΩΝ, annos adeo inscriptos pendere ab epocha Aradi II., Cleopatrae caput esse non posse, quae saltem anno Seleucidarum 191. diem jam obivit, at in dictis numis notantur adhuc anni 229, 365, 375. Numum citatum cum anno ΡΠ[illegible] olim edidi, [a]) monuique, ab imprudente monetario pro A Graeco temere intrusum Aleph Phoenicium, sic ut annus pure scriptus sit ΡΠΑ.

V. Huc etiam vocat Pellerinius aeneos: *Caput Iovis*, vel *muliebre turritum.* ℞ *Navis sola, vel desuper Pallas irruens cum hasta et clypeo; infra literae Phoeniciae, superne* Α, *vel saepius* ΑΡ *in monogrammate, quas literas is* ἀρχαιωσας *Aradi conjicit.*

De autonomorum aetate agetur infra sub Epocha.

AR. R. AE. C.

a) Num. vet. p. 279.

Digitized by Google

Imperatorii:

Comperti a Domitiano usque ad Elagabalum.

Epigraphe: ΑΡΑΑΙΩΝ.

Typi: praeter jam notos ex autonomis *bovis cornupetae*, *Fortunae gubernaculo insidentis:*

Astarte stans coronatur a Victoriola hinc et illinc columellae insistente, Commodi. (Pellerin.)

Neptunus stans, Severi. (Pellerin Suppl. IV. p. 6.)

Urna cum duobus palmae ramis inter duas Sphinges, Domitiani et Caracallae. (Vaill. Pellerin.)

Cupressus, hinc leo, illinc bos, singuli juxta signum militare, Elagabali.

Numum hunc edidere Norisius, Vaillantius, a) et Pellerinius, quamvis Norisius pro tauro duplicem leonem, Vaillantius pro cupresso palmam videant. Cum leo et bos juxta signa militaria stent, dubium non videtur, utroque animali indicari legionum symbola, et cum in numis Viminacii leo et bos eodem modo adstantes notent legiones IV. et VII., ita forte eadem animalia in Aradi numis easdem legiones, quarum pars hic excubuerit, indicant. Revera Dio aetate sua legionem IV. Scythicam stetisse in Syria adserit. b) Quod si quis ex eodem Dione opponat, legionem VII. stetisse in Moesia superiore, nihil istud videatur officere, nam etiam, quae legio IV. a Dione in Syria constituitur, eadem a numis Viminacio adfigitur. Dioni non semper cum numis, quod ad legionum distributionem pertinet, convenit, forte quod hae variis temporibus varia habuere stativa. Quanquam hic modus facile possit explicari, statuendo, tauro vel bove indicari legionem VIII., cujus insigne fuisse taurum ex Gallieni numis discimus. Constat autem ex numis Beryti, et Heliopolis, dictam legionem revera per Phoeniciam, et Coelesyriam fuisse divisam.

* * *

Epocha. Hujus principium ex numis imperatoriis est eruendum.

BMT. (Patin.) BNT. (Noris, Vaill.) TΞ. (Pellerin Mel. II. p. 314.) in numis Domitiani. Annus TΞ vi calculi exigit caput Trajani. Suspicor ergo lapsum auctoris, qui numum esse Domitiani dixerit, qui est Trajani.

ΓΞT. (Vaill.) ΕΞT. (Pellerin Mel. II. p. 314.) AOT. (Arigoni.) BOT. (Vaill.) ΔOT. addito *Parthici* titulo. (Vaill. Noris Ep. Syrom. p. 364.) EOT. (Pellerin l. c.) Trajani.

qT. Hadriani. (Vaill.)

AKT. Aurelii. (Vaill. Theup.) L. Veri. (Catal. d'Ennery.)

Є. BKT. Aurelii et Veri. (Pellerin Suppl. II. p. I.)

HMT. Commodi. (Vaill.)

ϛNT. Severi. (Pellerin Suppl. IV. p. 6.)

Є. TOΔ. Caracallae. (Pellerin.)

Є. ZOT. Elagabali. (Noris, Pellerin, Vaill. Num. Graec. p. 257.)

Norisius refutatis jure aliorum sententiis principium aerae ex numis sibi cognitis deprehendit vagari ab V. C. 494. usque 496. Numi post eruditum

a) Num. Graec. p. 257. b) L. LV. §. 3.

Digitized by Google

hunc virum comperti nihil propius ſtabiliunt. Interea probabile eſſe cenſet Noriſius, initium ducendum ab autumno V. C. 495, eumque annum eſſe paratae ſibi autonomiae. Eam ſibi Aradios mature extorſiſſe illuſtria ſuppetunt teſtimonia. Narrat Strabo, [a]) Aradios primum regibus Syris ut amicis obtemperaſſe. Serius Seleuco II. contra Antiochum Hieracem adhaerentes pactos eſſe, ut ad ſe ex regno confugientes recipere liceret, nec tradere invitos, ſed eos neque injuſſu regis ab ſe dimittere. Qui paciſcitur, alterius juribus plene obnoxius non eſt. Coepit regnare hic Seleucus V. C. 507, ergo Aradus hoc regnante libera jam fuit. Cum hujus filio Antiocho M. Aradios iniviſſe ſocietatem tradit Polybius, [b]) altero manifeſto libertatis argumento. Haec utut certa ſunt, dubium tamen manet, qua occaſione, et quibus modis autonomiam abſtulerint, item an ab Antiocho II. Syriae, an Ptolemaeo II. Aegypti rege, quorum uterque anno V. C. 495 regno ſuo praefuit; nam ſatis tuto definiri nequit, utri Aradus paruerit. Iſtud certum vel ipſo Strabone teſte, Aradum ex hac autonomia magnos fructus percepiſſe, eorumque opes ac potentiam aperte teſtantur copioſa tetradrachma ejus nomine ſignata.

Ab hoc principio pendent etiam anni in autonomis quibuscunque proſtantes. In tetradrachmis numerus modiciſsimus eſt ϟq, 96, (Pellerin.) qui numus adeo ſignatus eſt V. C. 590, maxime adultus ZqP, 197, (Theup.) qui reſpondet anno V. C. 691. Forte iſthoc poſterius tetradrachmum non exſtat. Nam eodem anno Syria et Phoenice a Pompejo in provinciam redactis fieri poterat, ut etiam Aradiorum moneta vices paſſa ſit. Simile quid argenteae monetae Sidoniorum eodem anno accidiſſe, veriſimile videtur.

In iisdem tetradrachmis infra epochae annum conſtante lege comparent notae arithmeticae, v. g. ΘC. MΣ. ΓC. ΔN. etc. interjecta ſemper litera Phoenicia, et ſcriptae ſic:

ϟq	ΓΛP	ΗΛP	ΘΞP	ZΠP
ϟ	Λ	Λ	϶I	q
AΣ	ΘC	ΘC	ΘC	AΣ

Fuſiorem horum catalogum propoſuere Pellerinius, et Combius. (Muſ. Hunter.) Spanhemius et Begerus, quibus unicus tantum hujus generis numus cognitus fuit, credidere, inferiores quoque numeros indicare annos epochae, ſed quae ab altero principio procederet. At haec ſententia vel eo abunde refellitur, quod inferiores numeri aequabili ratione cum ſuperioribus non creſcunt. Adverto etiam, in omnibus ac tot hujus generis hactenus notis non reperiri numerum P, item in nullo tres notas arithmeticas. Aenei, quos in IV. claſſe deſcripſi, magis adhuc notis arithmeticis, et literis Phoeniciis onerantur, ut:

KN	ΘЄ
ΠC	Ⱬ
POЄ	PΠΓ
ϺϘ	ϏZ

In his epocham notat ſemper numerus

a) L. XVI. b) Hiſt. L. V.

is, qui infra taurum primus est, ut in praesentibus POЄ. ΡΠΓ. Ex tetradrachmis apparet etiam, uno eodemque tempore apud Aradios valuisse cum Σ tum C, quod etiam in Tyri numis vidimus. ΓC. conjunctum cum anno ZKP docet, το C jam anno V. C. 621 promiscue Aradi fuisse usurpatum. Variae in his notae arithmeticae suum adhuc Oedipum exspectant.

* * *

Concordia. Ejus rarum, et fors unicum in hoc tractu exemplum: ΑΡΑΔΙΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. qT. *Duo capita mulebria turrita jugata*, Hadriani. (Vaill.) Est Laodicea Syriae ad mare.

* * *

Literae Phoeniciae, vel integra verba constituentes, vel solitariae. Meum de similibus literis judicium vide continuo in dissertatione singulari.

Literae Graecae solitariae in nonnullis observantur, ut Γ in numo Commodi, (Pellerin Mel. II.) A in numo Severi. (Pellerin Suppl. IV. p. 6.) Vide, quae de his ad numos Beroeae Cyrrhesticae notavi.

DE NVMIS

LINGVA PHOENICIA INSCRIPTIS.

Prolegomena.

Arduam in me provinciam suscipio numorum Phoeniciorum naturam explicare aggressurus, quamque detrectarem libenter, nisi turpe putarem, ad operis summam hanc deesse partem, tantis studiis proxime inter eruditos agitatam. Sed me in ipso aditu anxium solicitumque recreat non modo illud, quod nullam mihi video impositam necessitatem sapiendi plus, quam sapuerunt illi, qui egregiis linguarum orientalium studiis instructi in hanc arenam descenderunt, verum etiam quod in hac causa citra dedecus liceat minus sapere propterea, quod hactenus post incredibiles conatus, contentionesque non multo plus videam profectum a peritissimis, quam a minus peritis. Et fuit haec princeps causa, cur ante annos complures conspectis virorum praestantissimorum naufragiis recusarem tentare pelagus, cujus turbidum ingenium erepto oculis coelo, objectis undique scopulis, incertisque itineribus alterius litoris spem adimeret. Quare consultius visum, nolle promovenda peregrina hac scientia gloriam quaerere, atque eo omne studium conferre, ut quae hactenus ad illustrandam hanc partem allata sunt, explanem singula, sic tamen, ut licere mihi existimem, quae tenenda videantur, aut reprobanda, aut in incertis putanda, nullo partium studio, solo adductum veri amore dijudicare.

Antequam illud exponere ordior, quod maxime evincere gestit animus, opportunum videtur, disciplinae hujus Phoeniciae progressum paucis exponere. Ajebam, progressum, nam ad ortum quod attinet, scilicet, quae Bochardus, Montfauconius, Rhenferdus, aliique viri praestantes, quibus nostrae aetatis subsidia decerant, huc contulere, quod nullius jam usus sunt, commemorare inutile. Lubet igitur a nostrae aetatis conatibus auspicari.

Primus Barthelemyus in re antiquaria summus, et jam a Palmyrenis lite-

Digitized by Google

ris magnam laudem adeptus impensius coepit ad explicanda Phoeniciorum monumenta incumbere. Primum, in quo vires suas experiri visum, fuit marmor bilingue hodieque apud Melitenses conspicuum, quod offert quatuor versus scripturae Phoeniciae, cui continuo subjectum est epigramma Graecum:

ΔΙΟΝΤΣΙΟΣΚΑΙΣΑΡΑΠΙΩΝΟΙ
ΣΑΡΑΠΙΩΝΟΣΤΤΡΙΟΙ
ΗΡΑΚΛΕΙΑΡΧΗΓΕΤΕΙ.
Dionysius et Sarapion
Sarapionis filii Tyrii
Herculi archegetae.

Creditum olim, subjecto hoc epigrammate reddi Graece, quod supra Phoenicie scribitur. Cum deinde satis appareret, utriusque sensum esse diversum, nam raro marmora bilinguia idem exprimunt, ut post alios advertit cl. Lanzius, [a]) Michael Fourmontius Gallus edita dissertatione, quam habes in *Saggi di Cortona* Tom. III. p. 89, epigramma Phoenicium sic explicavit:

Vrinatore magno *urinatorum magistro* deo *duci et* deo *absorbenti in die*, quo *sublevarunt* ancoram, et *naturunt*, *exierunt* (ad verbum) *navigarunt e Tyro*, *portum reliquerunt eum? Coeperunt invenire corallium*, *exiverunt iterum e Tyro*, *ecce vastare Lydam.*

Haec si quis vere ac juste volet Latine reddita credere, is fateatur quoque, Phoenicios nequaquam doctrinam sanam, sed deliria sua, et insomnia victuris aeternum monumentis mandasse, auctorque tum essem omnibus, qui his se studiis consecrant, idem velint de his inscriptionibus sentire, quod de Persio poeta aiunt sensisse D. Hieronymum, *si non vis intelligi*, *non debes legi.* Atque Fourmontiana haec ejus epigrammatis versio cum ob hanc ipsam causam non adrideret eruditis IIviris Gallis novi tractatus diplomatici auctoribus, alium orsi sunt explicatum, sic tamen, ut magis joeari, quam serio rem agere viderentur. [b]) Nam istud sibi aiunt propositum, *plutôt pour achever de demontrer qu'on ne sauroit faire aucun fond sur celle qu'on vient de voir*, *que pour nous donner le relief d'avoir déchifré une inscription si dificile - - - Voici sa traduction:*

Fluebat libertas, *fluebat sors*, *inimicus imperabat*, *hostis absorptus est; tunc insculptum*, *perverse eum effecisse*, *Cosuram rubum*, (*seu desertam*) *remex ejus deus ejus praecipitavit eum*, *equus vel equitatus ejus emaciavit eum*, *pasti sunt Cosurenses*, *cum deficeret corpus*, *et aspectus* (*ejus*, *id est inimici.* Addunt continuo, subjectum epigramma Graecum sic esse interpretandum: *Dionysius Caesar Apioni filii Serapionis Tyrii Herculi ductori.*

Liceat ad haec pauca advertere. Exitus docuit, non vanos fuisse vates, cum desperare sunt visi, se veram molesti epigrammatis explicationem daturos. At cur sic non satius visum abstinere? *Quam bellum erat*, ajebat in simili causa ad Velleium Cotta, *confiteri potius nescire*, *quod nescires*, *quam ista effutientem nauseare*, *atque ipsum tibi displicere.* [c]) Qua vero etiam fide audiemus interpretes orationis Phoeniciae, implexae ad-

a) Saggio Tom. II. p. 325. b) Tom. I. p. 656. c) Cic. de nat. deor. L. I. c. 30.

Digitized by Google

modum, et parum cognitae, quando verba epigrammatis Graeci, linguae cognitae, et vulgatae: ΔΙΟΝΤΣΙΟΣ. ΚΑΙ. ΣΑΡΑΠΙΩΝ. ΟΙ. ΣΑΡΑΠΙΩΝΟΣ., quod incredibile videatur, interpretari poterant: *Dionyſius Caeſar Apioni filii Serapionis etc.?*

Ad cel. Barthelemyum ut redeam, plus ille, ut ſemper alias, gravitatis, ſolidique ſtudii ad explicandum hoc marmor attulit. En ejus interpretationem, cui prolixa diſſertatione fidem facere adlaboravit: [a])

Abdaſſar et Aſſeremor, fils d' Aſſeremor, fils d' Abdaſſar avons fait ce vœu à nôtre Seigneur Melcrat, divinité tutélaire de Tyr. Puiſſe-t-il les bénir après les avoir égarés, ou dans leur route incertaine.

Quemlibet, qui ex veterum ſuperſtitione ominibus ducitur, ab explicando hoc marmore revocaſſent poſtrema verba: *route incertaine.* Fuiſſe ſane hanc interpretandi viam admodum incertam, atque fallacem, creditum ſubinde aliis, jurene, an injuria, non diſputo.

Hos inter fuit Ioannes Swintonus Anglus linguarum orientalium ſtudiis impenſe deditus. Aliam is quidem ejus marmoris explicationem adornavit, ſic tamen, ut facile pateat, ei a Barthelemyo patefactam viam. Eccam: [b])

Domino noſtro Melcartho deo (tutelari) Tyri matris votum fecerunt Abdaſſarus, et frater (Abdaſſari) Aſerim — kammarus, is qui filius (eſt) Aſerim — kammari filii Abdaſſari — iis forte navigantibus (vel huc et illuc inflexo curſu agitatis) benedicat.

Bayerius Hiſpanus ab his quoque diſciplinis inſigne nomen adeptus hoc modo epigraphen vertit: [c])

Domino noſtro Melkartho dominо Tyri ſingulariter voverunt ſervus ejus Abdaſar, et frater ejus Abſerchemor filii Abdaſar, ſecundum audire eum vocem eorum, benedicat eis.

Hoc defunctus labore Barthelemyus, cui, ſi quid in obſcuri hujus monumenti explicatione proſpere ceſsit, potior laus debetur, ad explicandum marmor ex iis unum, quae apud Citium Cypri reperta vulgavit Pocockius, [d]) eodem loco ſe convertit, [e]) ex quo hunc ſenſum elicuit:

Ie dors Abdaſſar, fils d' Abdſſiſſem, fils de Chad de Tſabeth. Après avoir paſſé tranquillement ma vie, je me ſuis repoſé dans le tombeau pour la ſuite des ſiecles. Mathrath mon épouſe, fille de Thaam - - - fils d' Abdmelec a poſé ce monument.

At Swintonus idem marmor in examen vocatum ſic explicavit: [f])

Marmor Abdaſari filii Abdeſaſmi filii Ehuri. Lapis ſepulcralis Lembi, qui vixit vicenos annos ſaeculi doloris, (i. e. *aetatis ſive vitae infeliciter actae.*) *Dejecerunt in aeternum in cacerem* ſepulcri *mortui* hi *Amathuntis* (ſeu potius *occiſi* hi *Amathuſii.*) *Monumentum ſtructura* eſt *domus* (vel *familiae*) *Tami filii Abdemeleci.*

Lubet hoc loco animadvertere, eru-

a) B. L. T. XXX. p. 405. b) Trans. philoſ. Vol. LIV. p. 131. c) de la lengua de los Fenic. p. 356. d) Deſcript. of Eaſt. Tom. II. p. 213. e) B. L. Tom. XXX. p. 423. f) Trans. philoſ. Vol. LIV. p. 424.

Digitized by Google

ditum quemdam Armenum Marito Italo, et Niebuhrio Dano in Cypro degentibus adfirmaſſe, linguam horum marmorum eſſe Armeniacam, eorumque iis ſignificationem ex eadem lingua petitam aperuiſſe. a)

Poſtremum Barthelemyo tentamen fuit explicatio marmoris Carpentoractenſis, hujus, ut prodidit, ſententiae: b)

Bénie ſoit Thébé fille de Thekhui, chargée des offrandes pour le dieu Oſiris, qui n'a point murmuré contre ſon mari, et qui n'a point révélé les ſecrets de ſon mari. Elle fut pure et ſans taches aux yeux d' Oſiris; elle fut bénie par Oſiris.

Ab alio quopiam tentatam hujus monumenti enucleationem, non mihi conſtat.

Habes fortunam, qua eruditorum conatus in interpretandis Phoeniciis marmoribus ſeſe exercuerunt, quae uberius commemorare placuit, ut non miremur, iisdem diſsidiis, et incertis numorum quoque Phoeniciorum explicatus ab eruditis oblatos fere ſemper laborare. Horum ſpecimina hic non adferimus, quod infra ſecundum ſuas claſſes dabuntur. At nunc disquirendum, quae ſint praecipuae cauſae tantorum diſsidiorum in explicandis monumentis Phoeniciis, et quem poſsimus poſt multas vigilias in his ſtudiis ſperare ſucceſſum.

Cauſae praecipuae, quae illa impediunt, ſunt, quod deeſt ſcientia vera, ſaltem magnam partem, cum alphabeti, tum linguae Phoeniciae. Noſtram ejus alphabeti ſcientiam nondum ſatis eſſe promotam, argumento ſit vel unus Sidoniorum numus, quem infra dabimus, cujus averſa exhibet in quatuor verſibus epigraphen novem tantum literarum variantium, et tamen poſt tot conatus Pellerinius et Bayerius in quatuor literis definiendis diſsident. Nimirum literae Phoeniciae addita, vel dempta exili tantum lineola, vel apice inter ſe diſcrepant, ſaepe vix, ac ne vix quidem, unde judicium dubium. Diſtinguenda etiam forent tempora; nam aliis una eademque litera hunc habuit valorem, aliis alium, aut aliis una eademque litera in numis ejusdem urbis alia fuit forma. Exemplo eſto *Reſch* in numis Tyri, in quibus hoc elementum vocabulum 𐤑𐤓 *Tyrus* conſtituens triplici vario modo ſcribitur, 𐤓 et 𐤓 et 𐤓, ut videre eſt in adcuratis iconismis Pellerinii. c) At multo adhuc magis in his alterum elementum *Tzade* variat. Quando vero in monumentis his Phoeniciis diſtinguere non poſſumus tempora, ut revera raro poſſumus, qua quaeſo ratione literarum ſic variantium tuto definiemus potentiam? Novimus, in lingua Graeca το H aliquando fuiſſe ſpiritum, ſerius literam, pro Q. TH. PS, KH. ſerius ſcriptum K. Θ. Ψ. X, mirum etiam pro varia aetate variaſſe literarum formas, ut v. c. *Sigma* habuit formas S. M. Σ. C. etc. et ſic vetus VM migraſſe in ΣΥ., aut OSKSMTAM in OIKIΣTAΣ. Horum nos elementorum naturam facile definivimus, cum quod monumentis copioſis fuimus inſtructi, quae eorum aetatem, progreſſum, et mutationem edocerent, tum quod et linguae Graecae

a) Mariti viaggi nell' iſola di Cipro. b) B. L. T. XXXII. p. 729. c) Rec. II. tab. 83.

Digitized by Google

perfecta ſcientia praeſto fuit. Verum an iisdem ſubſidiis ad linguam quoque Phoeniciam juvamur? Vocabula Phoenicia, perinde atque Hebraica, tribus plerumque literis radicalibus componuntur. Harum ergo vel unicam ſi temere cum altera permutamus, en tibi aliud vocabulum ſenſus oppoſiti.

Atque haec cum jam impediant in monumentis Phoeniciae propriae, tum vero multo magis impedire neceſſe eſt intelligentiam monumentorum, quae nobis a Phoenicum colonis per Ciliciam, Africam, Siciliam, Hiſpaniam ſparſis ſuperſunt, apud quos poſt plura ſaecula, ſublato ſenſim cum metropoli commercio, et per commixtionem cum barbaris indigenis non literarum modo forma, ſed et ipſa lingua corrumpi debuit. Sic teſte Velleio Cumaeos Graecos *Oſca mutavit victnia*, et quod magis huc pertinet, teſte Salluſtio [a]) Leptitanorum, qui ortu Sidonii fuere, *lingua modo converſa connubio Numidarum*. Vnde Poenus Plauto dicitur *migdilibs*, [b]) et Poeni Virgilio *Tyrii bilingues*. [c]) Iam vero cum monumenta Phoenicia nonniſi ex lingua Hebraica, quae Phoeniciae mater eſt, explicari poſsint, ipſa vero jam lingua Phoenicia ab Hebraica, et forte plus quam credimus, differat, nam S. Hieronymus Phoenicum idioma Hebraico tantum adfine dicit, [d]) qua deinde fiducia monumenta linguae Phoeniciae in coloniis μιξοβαρβαροις luxatae et corruptae ex legibus linguae Hebraicae explicabimus? Idem hi mihi agere videntur, ac ſi quis ſolius linguae Graecae peritus, at cui conſtat, Latinos a Graecis et literas, et linguam accepiſſe, ex linguae Graecae praeceptis auderet marmora Latina Ancyrana interpretari. Quod vero caput eſt, jam ipſa literarum forma, quas Phoeniciarum coloniarum monumenta praeferunt, a nativa Phoenicia, ut dixi, nimio diſcedit. Ergo etſi, quod nonnulli ſibi perſuadent, ſtabilitum jam haberemus alphabetum Phoenicium, at nondum habebimus alphabetum coloniarum Phoeniciae. Quod ſi quis ex prioris lege volet poſterius metiri, rectiſsime fiet, ut in explicandis epigrammatis falſum pro vero, pro lunone nubem ſtringat. Lubet, quae dixi, uno exemplo ab Abderae Hiſpaniae numis petito confirmare. Ejus urbis indubitatum nomen, ut infra teſtabimur, ſic in his exaratur: 19990, vel: 15550. Ex his ſecunda litera eſt *beth*, tertia *daleth*, quarta *reſch*. Ab uno hoc exemplo bina in rem noſtram memoranda colligimus, primum, eadem elementa in unius urbis numis usque eo variare, ut ſeu 9 ſeu 5 ſcriberetur, perinde eſſet, alterum, tres varii valoris literas ſic inter ſe eſſe ſimiles, ut diſcrimen non appareat. Adſcriptum in his nomen latinum ABDERA harum valorem literarum tuto dictavit. At ſi hoc abeſſet, quam lepidas irrequieti interpretes de hac epigraphe fabulas nobis conſarcinaſſent? Quod ſi etiam ſimilium literarum perſpectum nobis eſſet alphabetum, an continuo et teneremus linguam? Linguae Etruſcae veteris prae-

a) Bell. Iugurth. c. 77. b) in Poenul. V. 2, 73. c) Aen. I, 665. d) ad Iſai. L. VII. c. 19.

Digitized by Google

ceptores, cum ejus litterarum valorem denique reperiſſent, hac una ope auſi ſunt etiam tabulas Eugubinas, aliaque Etruſcorum monumenta interpretari, ſed quorum indefeſſos, magnamque partem irritos conatus ipſum ajunt ſummum in coelis fovem miſeratum.

His tamen viri eruditi difficultatibus ſuperiores horum agere interpretes aenigmatum non recuſarunt, ſed ſic, ut profiteri aperte non dubitem, nihil a me unquam majore faſtidio lectum, quam quos de hoc argumento ſcripſerunt, prolixos commentarios, ex quorum lectione iſtud denique obtinui, ut, ſi exiguam veri nutrimenti partem demas, ceterum infirmis paſtus conjecturis, ad extremum renitentem huic pabulo ventriculum experirer. Eſt tamen in moleſta hac cauſa volupe videre, quantis graves hi viri curis et laboribus, ſaepe etiam iris, et criminationibus, retractando ſaepe, quae olim minus dextre dicta videbantur, ſaepe magno eruditionis apparatu gratis anhelantes, conjecturas ſuas propugnent, quibus perlectis occurrebat identidem illud Tullii: a) *quid tam indignum ſapientis gravitate atque conſtantia, quam quod non ſatis explorate perceptum ſit, et cognitum, ſine ulla dubitatione defendere?* Non poſtulo, ut in iis, quae dixi, meo quis ſibi ſtandum judicio exiſtimet. Lubet ex ipſorum ore cauſae hujus periſtaſes, et quam valida ſint argumenta, quibus ſua confirmant, cognoſcere. En quae Barthelemyo ab eruditis aliis objecta commemorat Pellerinius: b) *car ils lui imputent, d' avoir varié trop frequemment dans la valeur qu' il attribue à divers caracteres Pheniciens et Puniques, et dans la ſignification des mots qui en ſont compoſé. Il ly en a méme qui trovent étrange, qu' après avoir dit dans ſa diſſertation lue à l' Académie dès l' année 1758, que les interpretations qu' il préſentoit alors, étoient le produit d' un travail obſtiné des pluſieurs années, il ait continué jusqu' à aujourd' hui à ne gueres donner autre choſe que des problemes accompagnés de doutes, d' incertitudes, et de ſuppoſitions, en diſant ſur chaque médaille, ſi ce caractere a telle ou telle valeur, ſi celui-là en a une autre, la legende pourra étre lue de telle et telle maniere, et la médaille ſera, ſoit de telle ou telle ville, ſoit de tel ou tel roi. Dans un endroit on peut lire, ſelon lui, de deux ou trois manieres les legendes de quelques médailles, et conſequemment les attribuer à deux ou trois villes differentes. Dans un autre endroit, le changement de valeur dans les lettres qui forment une legende, ne change rien à l' explication qu' il en avoit donnée. - - - De toutes ces ambiguités et variations il reſulte, ajoute-t-on, qu' en les liſant on trouve que c' eſt ſouvent l' obſcurum rendu par l' obſcurius, et qu' après cette lecture on n' eſt guere plus inſtruit qu' on ne l' étoit auparavant.* Atque haec dicta fuere in Barthelemyum, cujus tamen in hac parte potiora eſſe merita, facile patebit ejus commentarios legenti. Ipſe etiam Dutenſius ridens facilem eorum religionem, qui literis Phoeniciis quem libuit, valo-

a) de Nat. deor. L. I. c. 1. b) Suppl. IV. p. 52.

Digitized by Google

rem impertiunt, haec falſe: *ſi l'on veut me permettre de prendre de pareilles libertés avec les inſcriptions Pheniciennes trouvées à Citium, je m'engage à les traduire en autant de ſonnets de Petrarque.* [a]) *Magis idem ſevere alibi:* [b]) *En effet dès les premiers pas que je fis dans cette carriere, je fus ſupris de trouver plus de conjectures que de regles, plus de doutes que de certitude, plus de charlatanerie que de ſcience.* Atque haec poſteaquam praeclare edixiſſet, mirari ſatis non poſſum, quo pacto ipſe eodem in opere levibus in hoc genere conjecturis paſcere animum potuerit. At fuit etiam tempus, quo Barthelemyus quoque fallaces has vocabulorum Phoeniciorum interpretationes coepit faſtidire. Agens enim de binis verbis Aegyptiis, quae forte ope linguae Phoeniciae poſſent explicari, his verbis orationem claudit: [c]) *Mais on donneroit dix explications differentes de ces deux termes, toutes également probables, c'eſt-à-dire, toutes également incertaines. Rien ne ſe prête plus aux deſirs de ceux, qui aiment les étymologies, que les langues orientales, et c'eſt ce qui a presque toujours égaré ceux qui ſe ſont occupé de ce genre de travail.* Tamen idem vir praeclarus in ultimo paragrapho ejus epiſtolae, quam anno 1790 ad Bayerium dedit, et quae adnexa eſt illuſtris hujus Hiſpani *Vindiciis* pag. I., non dubitat profiteri, ſeſe, quod ad explicationem plurium numorum Phoeniciorum vel Punicorum attinet, mentem non mutaſſe; quin praeſto ſibi eſſe multas animadverſiones in numos Punicos per Africam, et Hiſpaniam ſignatos, verum ſibi eas conferendi deeſſe otium, neque ſperare ſe, eas aliquando vulgaturum. Iure dixit vir eximius, ſibi *plurium* hujus claſsis numorum explicationem ſatisfacere, neque ego, ut ex iis, quae deinceps differam, patebit, cum nauſea rejicio, ſi qua in hoc genere probabiliter, et cum certa quadam ratione ſunt diſputata. Aliud, quod averſer, non eſt, quam obnixa illa nonnullorum confidentia in explicandis verboſe quibuscunque monumentis Phoeniciis, quo interim in conatu nemini, niſi ſibi ſolis, fidem fecerint, quos equidem amice monitos eſſe velim, neu ſua elati vanitate iratam ſibi reddant Nemeſin, ejus memores vindictae, quam hujus immoderate argumenti ſtudioſis minatur Artemidorus: [d]) το δε κακως αναγινωσκειν τα Ταρταρικα γραμματα και κακως εν Ταρταροις απαλλαξαι σημαινει, η νοσησαντα παρακοψαι δια το ξενον της φωνης.

Cum ergo ex his, quae modo diſſerui, manifeſtum ſit, parum propitia hactenus Minerva huic diſciplinae datam operam, quaeri jure poteſt, ſitne aliqua ſuper ſpes, fore ut plus lucis his Phoeniciorum reliquiis adfundatur? Aio, ſupereſſe exiguam, niſi ex terrae ſinu proferantur monumenta copioſiora, et quae oblato faciliore, et certiore ſui explicatu magis nos etiam de linguae Phoeniciae natura certos reddant. An ergo penitus abjicienda haec ſtudia ſuadeo? Nequaquam, verum ut ſtomachabar hactenus inanes conjectu-

a) Explic. de quelq. méd. p. 19. b) Ibid. in praefat. p. XIII. c) in Anacharſi T. III. p. 596. d) Oneirocrit. L. I. c. 55.

Digitized by Google

ras magna ſaepe eruditionis oſtentatione propoſitas, ſed argumentis ad perſuadendum deſtitutas, tum et ingentes in cauſa dubia, et incerta animorum motus, ſic auctor magnopere ſum, ut id genus monumenta, certiori aliquando uſui futura, ſolicite conquirantur, et adcurate vulgentur, atque uti operae pretium non puto, ut rei numismaticae ſtudioſus, cui tot alii labores ſunt exhauriendi, oblata tam modica in explicandis ſolide his monumentis ſpe linguarum orientalium difficile ſtudium ſectetur, fine quorum perfecta ſcientia gratis in iis elaborabit, ita ego viris, qui jam peregrina hac doctrina praeclare imbuti ſunt, Phoenicias has reliquias veluti cupedias, et tantillam ad princeps ſuum ſtudium acceſsionem relinquendas exiſtimo. Lubet denique in eorum gratiam, qui ſtudiis his delectantur, indicare diſſertationes a viris eruditis noſtri aevi de hoc argumento ſcriptas.

BARTHELEMY reflexions ſur quelques monuments Pheniciens, et ſur les alphabets qui en reſultent, lû 1758. (B. L. Mem. Tom. XXX. p. 405.)

Extrait du même Memoire. *Exſtat in:* DE GUIGNES Memoire, dans lequel on prouve, que les Chinois ſont une colonie Egyptienne, 1759 in 8vo.

SWINTON a diſſertation upon the Phoenician numeral characters antiently uſed at Sidon. Read Dec. 7. 1758. (Philoſoph. transactions Vol. L. p. 791.)

BARTHELEMY Lettre à Meſsieurs les auteurs du journal des ſcavans ſur quelques Médailles Pheniciennes. Aouſt 1760.

BARTHELEMY Lettre aux mêmes. Novembre 1763.

BARTHELEMY explication d' un bas-relief Egyptien à Carpentras, et de l' inſcription qui l' accompagne. Lû 13 Nov, 1761. (Mem. B. L. T. XXXII. p. 725.)

SWINTON ſome remarks upon Barthelemy's Memoir on the Phoenician letters, relative to a Phoenician inſcription in the Island of Malta. Read April 12 and Dec. 13. 1764. (Philoſoph. transact. Vol. LIV. p. 119. et 393.)

BARTHELEMY lettre à Mr le Marquis Olivieri au ſujet de quelques monuments Phéniciens, pour ſervir de réponſe à deux lettres inſerées dans le 54 volume des Transactions philoſophiques. Paris 1766.

SWINTON an attempt to interpret the legend and inſcription of a very curious Phoenician medal, never hitherto explained. Read May 21. 1767. (Philoſ. transact. Vol. LVII. p. 266.)

BAYER del alphabeto y lengua de los Fenices, y de ſus colonias. En Madrid 1772.

PELLERIN variis operum ſuorum locis numos Phoenicios explicat, et literarum potentiam definire fatagit, praecipue Rec. III. p. 141. Suppl. I. p. 15. Supplem. III. p. 118. Supplem. IV. 48. Lettres p. 27.

DVTENS Explication de quelques Médailles Grecques et Phéniciennes. Seconde edition. A Londres 1776.

Indicanda etiam alphabeta Phoenicia hucusque edita. Omiſsis iis, quae Scaliger, Seldenus, Samuel Petitus, Rhenferdus, Bochardus, Spanhemius, Montfau-

Digitized by Google

conius, Bernardus, Clericus, Fourmontius ex incertis fontibus edidere, commemorabo tantum ea, quae a laudatis noſtri aevi viris eruditis ſunt concinnata.

Alphabetum Phoenicium captum ex marmore Melitenſi, numis Phoeniciae, et Siciliae, tum ex marmoribus Citii. *Barthelemy* B. L. Mem. T. XXX. p. 405, item in epiſtola ad March. Olivieri, et in de Guignes Memoire ſur l'origine de Chinois.

Alphabetum Phoenicium ex marmore Carpentoractenſi conflatum. *Barthelemy* B. L. Tom. XXXII. Mem. p. 785.

Alphabetum Phoenicium purum, Siculo - Phoenicium, et Hiſpano - Phoenicium ex numis. *Bayer* de la lengua etc. p. 375.

Alphabetum Phoenicium, Punicum, et Siculo - Punicum ex numis concinnatum, et notis illuſtratum. *Dutens* Explicat. p. 92.

Alphabetum ex marmoribus Melitenſibus ſtruxit *Swintonus*, (Philoſ. transact. Vol. LIV. tab. XII. 6.) aliud ex marmoribus Citii, et numis Punicis, et Siculo - phoeniciis, (ibid. tab. XXIV.) Cyprio - Phoenicium. (ibid. tab. XXV.)

Pellerinius varias de nonnullarum literarum forma et mutatione conjecturas dedit in ſuis Lettres p. 30. ſeq.

Alphabeta haec juvari, corrigi, et augeri poſſent ex numis tetradrachmis Aradi, in quibus varians litera Phoenicia medium ſemper locum inter duos numeros Graece ſcriptos occupat.

Proponimus in adjecta pagina ſpecimen alphabeti Phoenicii, quod Barthelemyus ex numis in Phoenicia cuſis, et inſcriptionibus Melitae concinnavit, vulgavitque in Mem. B. L. Tomo XXX. inter paginas 426. 427. tab. IV., praeſcripto ſingulis formis valore, quem ſive certa ratio, ſive conjectura dictavit. Adjeci alphabetum Samaritanum proximis commentariis ſerviturum, ut collatis utriusque linguae literis uno conſpectu formarum diſcrimen appareat.

* * *

His diſputatis ad ipſum jam numorum examen transimus, quorum agmen commode dividemus in numos I. Phoeniciae propriae, II. Cilicophoenicios, III. Punico - Phoenicios, vel Siculo-Phoenicios, IV. Numido - Phoenicios, V. Hiſpano - Phoenicios.

I.

NVMI PHOENICIAE PROPRIAE.

Hos in binas claſſes tribuimus. Prima continebit eos, ex quorum epigraphe certam tenemus urbem, in qua ſignati numi, altera, quorum epigraphe patriam minus certam efficit.

I. Numi urbium cognitarum.

Marathus.

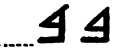
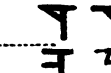
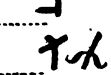
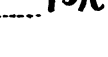
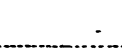
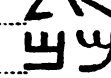
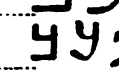
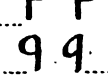
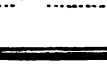
Caput Mercurii, in aliis: *Caput muliebre velatum.*

מרחץ (*Martha.*) *Vir ſtans d. acroſtolium*; vel: *Victoria gradiens, in area literae aliae, quarum poſtremae lineolis conſtant.* AE. III. (Barthelemy Lettre de 1760. Pellerin Rec. II. tab. 80. Muſ. Caeſ.)

Numos ſimiles propter literas Phoenicias ſatis cognitas primus Barthele-

Digitized by Google

Alphabetum Phoenicium et Samaritanum.

Hebr.	vulg.	Phoenicium	Samaritanum.
א	Aleph		
ב	Beth		
ג	Ghimel		
ד	Daleth		
ה	He		
ו	Vau		
ז	Zain		
ח	Cheth		
ט	Theth		
י	Iod		
כ	Caph		
ל	Lamed		
מ	Mem		
נ	Nun		
ס	Samech		
ע	Ain		
פ	Pe		
צ	Tsade		
ק	Koph		
ר	Resch		
ש	Sain		
ת	Tau		

J. Kibler Sc.

Digitized by Google

Digitized by Google

myus Maratho Syriae urbi non procul Phoenicia ſitae applicuit, omnibus deinceps eruditis in ejus ſententiam euntibus dempto Swintono, qui eos Sidonios ſtatuit, (Philoſ. transact. Vol. LIV. p. 138 et 403.) ſed ex cauſis ſane fallacibus, ut mox in Sidone dicemus. De additis lineolis infra.

Sidon.

Caput muliebre turritum.

לצרן vel: לצדנם (*Letzidon vel Letzidonim, Sidoniorum.*) ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. *Triremis.* AE. II. III. (Barthelemy B. L. T. XXX. p. 427. Pellerin Rec. II. tab. 82.)

Praeterquam quod literae, quae epigraphen hanc conſtituunt, ſatis ſunt exploratae, harum quoque valor ad indicandum *Letzidonim* eo magnopere juvatur, quod ex inſcriptione ΣΙΔΩΝΟΣ certe conſtat, hos numos Sidonem pertinere. Si in numis Phoeniciis omnibus ſic conjuncta haberemus indicia, ut ea habemus in numis Sidonis, et Tyri, minus plerumque in figendo literarum valore ambigeremus.

* * *

Caput muliebre turritum, pone MA., vel cornucopiae, vel caduceus.

Literae Phoeniciae quatuor verſuum. Gubernaculum. AE. II.

Numum hunc, qui etiam eſt in muſeo Caeſareo, poſt alios adcurate pictum ſtitit Pellerinius, a) ſed epigraphen explicare deſitit, quod iſtud ſuas excedere vires profiteretur. Serius aemulorum incitatus ſtudiis numum revocavit, literisque Phoeniciis in Hebraicas verſis, diſtinctisque vocabulis hac lege:

לצדנם קם רם בקב קרת צר

epigraphen ſic interpretandam duxit: *Sidonii olim projecti per vel propter execrabilem (vel maledictam) civitatem Tyrum.* b) Et vero novum iſtud inventum ſic adriſit viro erudito, ut profiteri non dubitaret, poſſe explicationem hanc a ſeſe confidenter, *avec confiance*, proponi. c) At enim confidentiam hanc in diffidentiam vertiſſe, aliquot poſt annis patuit, cum ſententiam hanc ſic aptius reddi poſſe contenderet: *Sidoniorum antea projectorum in lupanar urbem Tyrum.* d)

Vtrum viri eruditi hanc ejus interpretationem ſive admittendam, ſive reprobandam duxerint, mihi ignotum. Meum judicium ſi velis, mihi pleraque aut arbitrarie reddita, aut cum linguae Hebraicae indole pugnantia videntur. Cur enim vox רם, quam reddit *projecti*, cum voce לצדנם *Sidonii*, quorſum refertur, non conſpirat multitudinis numero? Cur קב *execrabilis* non conſpirat genere cum ſequente קרת *civitas?* Quo vero pacto pro grammaticae regulis vox קב dici poſſit *participium a verbo* קבה (קבב dicendum fuerat) *execrari, maledicere*, non intelligo. Adverterit ea difficultas Pellerinium, quae cauſa fuerit, cur ſerius ex voce קב pro *execrabilis* faceret *lupanar*. Verum non קב, ſed קבה Hebraeis *lupanar* dicitur. Video Pellerinium ad ſimilia objecta gene-

a) Rec. III. tab. CXIX. n. 25. b) Suppl. IV. p. 106. c) Ibid. p. 103. d) Additions p. 48.

Digitized by Google

ratim respondere, non sibi omnem indolem linguae Phoeniciae, aut ejus grammaticam satis perspectam esse, verum cum v. c. vox רם derivetur a רמה *projicere*, necesse esse, significare eam illud, quod dixerat, nempe *projecti*. Praeclaram sane methodum, ex linguae unius cognitae incertis alterius incognitae leges constituere. Non nego, vocabulum Phoenicium, cum easdem habet radicales, quas Hebraicum, propter utriusque linguae adfinitatem adfinem etiam significationem habere posse, tamen si huic regulae pertinacius insistimus, gravissime saepe offendemus, et longe adhuc absumus, ut adfirmare possimus, similem explicatum *confidenter* tenendum, qua loquendi formula viri gravis ore prolata necesse est iis, quibus curta est linguarum orientalium scientia, ludum fieri. Ergo cum ab hac parte nullam mihi legem videam impositam, ut Pellerinio sic interpretanti fit habenda fides, possum jure quaerere, sitne verisimile, a Sidoniis finitimam et cognatam Tyrum in monumento publico dictam fuisse *execrabilem*, aut adeo *lupanar?* Nullum me teste exstat testimonium veteris instituti, aut ut planius loquar, nullus exstat antiqui operis numus, qui doceret, populorum iras, odia, contentiones aeternis monumentis commendatas. Multa habemus in numis veteribus stabiliti inter urbes foederis, pacis, concordiae argumenta; qui discordias, atque inimicitias capitales proderet, dempto hoc, si Pellerinio credere mavelis, nullum habemus.

Mitius de Sidoniis judicium fuit illustris Bayerii eandem similis numi epigraphen explicare aggressi. [a]) Praemonendum, nihil viro erudito de Pellerinii explicatione, quam is in Supplemento IV. adornaverat, constitisse; ut adeo in eo, quod dictaverat, sese unum ducem secutus sit. Numus idem est cum Pelleriniano, nisi quod versus secundi litera quarta differt, sed deceptum non fuisse Bayerium, apparet ex simillimo altero Arigonii, qui eandem variationem offert. [b]) Is epigraphen hoc modo exsolvit, et interpretatur:

לצדנם אספם אמאת צר

id est: *Sidoniorum magna collectio in aerarium Tyri.* Quoniam Bayerio ne quidem in definiendo literarum valore cum Pellerinio convenit, consequens erat, etiam ejus interpretationem divergere. Quibus argumentis, eruditis sane, at aeque incertis et vacillantibus auctor sententiam suam confirmet, longum foret commemorare, poteritque, cui haec studia cordi sunt, ab ipso fonte petere.

Vt taedia Phoenicia amoenitatibus etiam Butzovienſibus temperemus, fuit Olaus Tychsenus, saepe mihi proxime in tractatu de numis Hebraicis nominandus, qui eandem epigraphen sic vertendam docuit: *Sidoniorum as stellatus ad qualitatem Tyri.* [c]).

* * *

Certis his, quos hactenus descripsimus, Sidoniorum numis Phoenicio charactere insignitis multo copiosiores alios addidit prodige liberalis Swinto-

a) del Alfab. Fenic. p. 339. b) Num. Phoenic. tab. I. c) Bayer Vindiciae p. 56.

Digitized by Google

nus. [a]) Sunt vero ſequentes in omnibus muſeis obvii:

Caput muliebre turritum.

Navis, in cujus prora Pallas armata irruens, ſuperne literae Phoeniciae variantes, et inferne variantes notae Phoeniciae, quae arithmeticae videri poſſunt. AE. II.

Caput Iovis.

Similis averſa. AE. III.

Caput muliebre velatum, in aliis turritum.

Figura ſtans d. acroſtolium, ſ. columnae innixa, ad cujus ſiniſtram literae Phoeniciae, ad dexteram ſimiles notae, ut videtur, arithmeticae. AE. II. III. Similes paullo ſupra in numis Marathi deſcripſi.

Caput Iovis.

Duplex cornucopiae, juxta literae ſolitariae, et ſimiles notae arithmeticae. AE. II.

Cauſae, quibus motus vir eruditus numos hos omnes Sidoniis tribuit, valde laborant. Primum argumentum, et forte unicum, ſaltem quo maxime nititur, capit ex literis binis dictas notas arithmeticas praecedentibus, quas putat eſſe 𐤔 et 𐤑, et principia vocabulorum שנת צדן *anno Sidonis*. At plerisque jam viſum, literarum alteram non eſſe 𐤑, ſed 𐤒, quo adeo totum hoc argumentum graviter labefactatur. Sane Swintonus ipſe in alphabeto Phoenicio, quod ſerius edidit, [b]) ſimili elemento potentiam τϛ 𐤒 dedit, et ipſe eodem loco fatetur, [c]) literarum 𐤒 et 𐤑 formam in Phoeniciis eſſe valde adfinem, nullumque in his elementum forma magis varia occurrere, quam 𐤑. Quod ſi haec litera tam certum *Tzade* eſt, quaero, cur Swintonus eam potius velit eſſe ἀρχαιοσαν τϛ צדן, *Sidon*, quam צר *Tyrus?* nam utramque urbem iſtud poteſt elementum indicare. Iam vero quae ſit veriſimilis utriusque hujus literae ſignificatio, mox infra dicemus, cum de notis his arithmeticis agemus. Porro cum jam penitus inſediſſet animo, numos hos eſſe Sidonios, coepit vir eruditus numeros infra ſcriptos, quos epochae annos putabat, ad aeram Sidoniorum exigere, non quidem illam Seleucidarum, ſed propriam, quae coepit V. C. 643. Secundnm potentiam a viro erudito notis his adſignatam, de qua doctrina paullo infra uberius agemus, hi anni admodum variant. Lubet ex his annum minimum, et maximum ſeligere. Numum cum anno minimo |||||, ſeu quinto, ipſe citat. Annum maximum, ut obiter inquiſivi, reperio |||NNN|ↄ|, ex lege Swintoni 163 in numo Pellerinii. [d]) Ergo numus prior ductus a principio 643 ſignatus eſt V. C. 647, alter V. C. 805, ut ex Swintoni calculo conſequitur. Argumentum iſtud ut enervem, lubet praemonere, numos hos ſecundum ſuas claſſes inter ſe ſimillimos eſſe metallo, volumine, fabrica, literarum forma, typis, verbo: omnibus modis. An veriſimile eſt, aut an aliud novimus in omni antiquitate exemplum, rem monetariam unius ejusdemque urbis intra ſaeculum unum ac dimidium ita ſibi conſtitiſſe, ut interea ne minimum quidem mutationis eſſet experta? At quor-

a) Phil. trans. Vol. L. p. 791. b) Philos. trans. Vol. LIV. tab. 12. c) Pag. 135.
d) Rec. III. tab. 119. n. 20.

Digitized by Google

[redacted]

Tyrus.

Antiqua tyrus
[illegible], [illegible] typo navis, in numis tam [illegible], quam reliqua Syriae, quos

[redacted]

Acc, Veteres Psalmos.

qui addidit finem, in area numorum Alexandri M. tam aureorum, quam

[redacted]

a) l. III §. 41 b) de Cel. Traj. p. 111. seq.

Digitized by Google

argenteorum, quos vide in muſeo Caeſareo, apud Barthelemyum, (Lettre journ. de ſav. 1760.) et Pellerinium. (Rois et Mel. I. p. 140.) Similem eximium, ſed aeneum dat idem Pellerinius in fronte Supplementi IV.

Binas has literas legendas עכ, primus qui doceret, fuit Barthelemyus, cumque ea urbs in ſaeris literis appelletur עכו, non dubitavit, hos numos in hac Galilaeae urbe cuſos adfirmare. At enim hunc eſſe earum literarum valorem, ex certo quopiam monumento non eſt comprobatum. Literam primam O eſſe *Ain*, non negavero; alteram eſſe *Caph*, Barthelemyus probat ex numo Laodiceae mox producendo, ſed et haec litera, qua nititur, eſt ambigui valoris. Barthelemyi judicio cum acquieſcerent Pellerinius, Dutenſius, aliique, factum, ut vulgo perſuaſum jam ſit, numos ſimiles ad hanc urbem pertinere. At ego hanc ſententiam in conjecturis habendam exiſtimo.

* * *

Caput Iovis.

ך ✠ *Navis, infra aliae literae Phoeniciae.* AE. III.

Dutenſius, qui numum hunc pictum ſtitit in praefatione pag. IX., et explicavit infra pag. 84, inſcriptas literas legit אכ, iisque hanc urbem indicari adfirmat. Diximus mox, ejus nomen ſcribi עכו, an ergo perinde fuit veteribus Phoeniciis, ſeu illud per *Aleph*, ſeu per *Ain* ſcriberent? Hoc unum argumento ſit, quam parum religioſa ſint eruditorum in explicandis his numis judicia.

Berytus.

Huic numos binos tribuit Pellerinius, in quibus urbis nomen literis Phoeniciis exaratum videt. a) Ei in definienda literarum potentia litem movit Barthelemyus, contra quem quo is modo cauſam ſuam agat, vide loco indicato. Iſtud certum, horum priorem propter additum ΛΑΦ ſine dubio eſſe hujus urbis. Vtrum vero epigraphe Phoenicia urbis nomen, et non aliud eloquatur, minus certum; nam et is, quem in ſequente *Laodicea* producam, eſt Beryti, quin tamen addita ſcriptura Phoenicia ejus nomen eloquatur.

Laodicea.

Caput Antiochi IV. radiatum. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ *ſequentibus literis Phoeniciis tredecim. Neptunus ſtans d. pateram, ſ. tridentem, in area* ΛΑΦ. et O. AE. II.

Barthelemyus binis locis numum hunc promulgans b) epigraphen Phoeniciam ſic legit:

ללאדכא אם בכנען

id eſt: *Laodiceae matris in Canaan*, eumque adeo tribuit Laodiceae Syriae ad mare ſitae. Quod haec urbs longe a Phoenice diſsita, tum condita a Se-

a) Suppl. IV. p. 65. b) B. L. T. XXX. p. 415, et Lettre journ. ſav. 1760. p. 4.

fum longius examen? Obvii sunt numi Sidoniorum tam autonomi, quam imperatorii circa annum V. C. 805. signati. Ergo ex cognitis his Sidoniorum numis monetae Sidoniae ratio, quae illa aetate viguit, est petenda. Atqui quantum haec spectatis omnibus, quos dixi, modis a Swintoniana discrepat? quod explicare necesse non est, cum utriusque generis numi sint obvii, et facile sit utrosque contendere. Ergo ut certius persuadeat Swintonus, numos hos esse Sidonios, necesse est, ut argumenta magis convincentia expediat, atque ut verisimile reddat, numeros infra scriptos esse revera annos epochae, necesse iterum erit adsignare altius principium, ne numi cum annis auctioribus in aetatem incidant numorum similium fabricae parum idoneam, aut, quod pace ejus viri dictum sit, velit potius nobiscum ignorare, in qua Phoenices urbe omnes hi numi cusi sint.

Typi in his numis plerique ad rem maritimam adludunt, qua inde ab ortu suo excelluisse Phoenicas constat. Parva Palladis statua in prora navis posita more, ut dixi, irruentis videtur esse una ex diis Pataicis, quos a Phoenicis in triremibus esse circumlatos narrat Herodotus. [a]) Erunt, qui Palladem navis tutelam malint, de qua egerunt alii. Vide praeter alios Fabrettum. [b])

Tyrus.

Antica varia.

ΤΥΡΙΩΝ. לצר *typo navis*, in numis tam autonomis, quam regum Syriae, quos vide apud Pellerinium, (Rec. II. tab. 83.) et Barthelemyum. (B. L. Tom. XXX. p. 427. tab. 2.)

Caput Antiochi IV. radiatum.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΤΥΡΙΩΝ. לצר אם צדנם *Navis.* AE. II. (Barthelemy l. c.)

Phoenicias prioris numi literas legendas צר *Tsor* praefixo articulo ל, indubitatum. Sic etiam in sacris literis Hebraicis celebris ea urbs appellatur. Alterius numi verba sic recte vertit Barthelemyus: *Tyri matris Sidoniorum.* In hoc ergo numismate Tyrii Sidonios ab se ortos jactantius praedicant. Sed et ipsi veteres utriusque urbis jura, et vetustatem miscuere, quo de argumento vide nonnulla in earum moneta. De litera ך in his numis admodum variante egi supra in prolegomenis.

II. Numi urbium incertarum.

Hac classe comprehendo eos numos Phoenicio charactere inscriptos, quorum patriam varii viri eruditi suas conjecturas, et alphabeti sui legem secuti eruere sunt conati, sed quorum judicia tanti non videntur, ut adsensum continuo cogamur impertiri, qua in disputatione profiteor, me non auctoritate virorum gravium, quos maximi facio, sed uno argumentorum pondere moveri.

Ake, serius *Ptolemais.*

ϘΟ *additis lineolis*, in area numorum Alexandri M. tam aureorum, quam

a) L. III. §. 37. b) de Col. Traj. p. 111. seq.

Digitized by Google

argenteorum, quos vide in muſeo Caeſareo, apud Barthelemyum, (Lettre journ. de ſav. 1760.) et Pellerinium. (Rois et Mel. I. p. 140.) Similem eximium, ſed aeneum dat idem Pellerinius in fronte Supplementi IV.

Binas has literas legendas עכ, primus qui doceret, fuit Barthelemyus, cumque ea urbs in ſacris literis appelletur עכו, non dubitavit, hos numos in hac Galilaeae urbe cuſos adfirmare. At enim hunc eſſe earum literarum valorem, ex certo quopiam monumento non eſt comprobatum. Literam primam O eſſe *Ain*, non negavero; alteram eſſe *Caph*, Barthelemyus probat ex numo Laodiceae mox producendo, ſed et haec litera, qua nititur, eſt ambigui valoris. Barthelemyi judicio cum acquieſcerent Pellerinius, Dutenſius, aliique, factum, ut vulgo perſuaſum jam ſit, numos ſimiles ad hanc urbem pertinere. At ego hanc ſententiam in conjecturis habendam exiſtimo.

* * *

Caput Iovis.

Navis, infra aliae literae Phoeniciae. AE. III.

Dutenſius, qui numum hunc pictum ſtitit in praefatione pag. IX., et explicavit infra pag. 84, inſcriptas literas legit אכ, iisque hanc urbem indicari adfirmat. Diximus mox, ejus nomen ſcribi עכו, an ergo perinde fuit veteribus Phoeniciis, ſeu illud per *Aleph*, ſeu per *Ain* ſcriberent? Hoc unum argumento ſit, quam parum religioſa ſint eruditorum in explicandis his numis judicia.

Berytus.

Huic numos binos tribuit Pellerinius, in quibus urbis nomen literis Phoeniciis exaratum videt. [a]) Ei in definienda literarum potentia litem movit Barthelemyus, contra quem quo is modo cauſam ſuam agat, vide loco indicato. Iſtud certum, horum priorem propter additum ΛΑΦ ſine dubio eſſe hujus urbis. Vtrum vero epigraphe Phoenicia urbis nomen, et non aliud eloquatur, minus certum; nam et is, quem in ſequente *Laodicea* producam, eſt Beryti, quin tamen addita ſcriptura Phoenicia ejus nomen eloquatur.

Laodicea.

Caput Antiochi IV. radiatum. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ *ſequentibus literis Phoeniciis tredecim. Neptunus ſtans d. pateram, ſ. tridentem, in area* ΛΑΦ. et O. AE. II.

Barthelemyus binis locis numum hunc promulgans [b]) epigraphen Phoeniciam ſic legit:

ללאדכא אם בכנען

id eſt: *Laodiceae matris in Canaan*, eumque adeo tribuit Laodiceae Syriae ad mare ſitae. Quod haec urbs longe a Phoenice diſsita, tum condita a Se-

a) Suppl. IV. p. 65. b) B. L. T. XXX. p. 415, et Lettre journ. ſav. 1760. p. 4.

Digitized by Google

leuco, et colonis Graecis habitata Phoenicio potius sermone, quam Graeco utatur, quod se *matrem* appellet, quam eduxisse colonos non constat, et matrem quidem in *Canaan*, nihil super his, etsi sententiam suam gravissime impetant, movetur vir summus, *il suffit*, inquit, *que ce nom soit clairement exprimé sur la médaille*. Veniam merebor, si hac in causa minus me habeat sibi obsequentem. Si ille ex causis dubiis, literas intelligo Phoenicias, quae saepe viris praestantibus imposuere, numum hunc Laodicensem adserit, at possum ego ex causis certis, nimirum typo et literis areae infertis, Berytiorum esse numisma statuere. In horum moneta obvius est Neptuni typus ex causis cognitis, et quod praecipuum est, literae ΑΛΦ addito saepe O in solis Berytiorum numis reperiuntur, et constat ex numis Pellerinii, et Hunteri, Berytios non raro numos suos Phoenicio charactere inscripsisse. Vnde sequitur, epigraphen Phoeniciam longe aliud significare, quam istud visum cel. Barthelemyo.

* * *

Non permittunt instituti mei limites, neque etiam operae pretium facturum existimo, si, quas urbes alias eruditi ex similium lectione numorum infirmis sane conjecturis sibi reperisse sunt visi, commemorem, et in judicium vocem. Ejus generis habes apud Bayerium *Carnen* Syriae, [a]) apud Pellerinium *Mageddo* Palaestinae, [b]) apud Dutensium *Antiochiam* ad Orontem, *Gazam*, *Mariamam* etc. Qui hujus rationis conjecturis delectantur, habent, quo vires suas exerceant, id genus numos apud Pellerinium. [c])

* * *

Postremo et de notis arithmeticis Phoeniciis in moneta Phoeniciae propriae obviis agendum. Lubet aliquot exempla proponere. In numis, quos paullo supra urbi Aco, serius Ptolemaidi, tribui solere diximus, binas literas sequuntur lineolae hac forma: |||—=, vel: ||||||—= In aliis, quorum justum numerum edidit Pellerinius, [d]) ||||||⁻NNN vel |||||NN vel ||||ΓNNN vel: ||||||⁻|ɔ| vel |⁻|ɔ| vel: |⁻Nɔ| et similiter. Hos characteres plerumque praecedunt binae literae שנ

Primus fuit Rhenferdus, qui characteres hos esse arithmeticos conjecit. [e]) Dissimulatis hujus meritis inventi gloriam sibi vindicavit Swintonus, qui harum notarum natura curatius expensa has leges constituit: [f]) ait primum, lineas perpendiculares | esse monades, horizontales — esse decades, characterem N indicare 20, characteres alios, qui praecedunt, 100. Literas שנ, quas praeire diximus, rectius Barthelemyus contra Swintonum, cujus sententiam paullo supra in Sidone exposuimus, statuit esse contractum שנה *annus*, quae vox in numis quoque Samaritanis praeire solet, [g]) etsi illud acriter impugnet Swintonus. [h]) Ex hac ergo lege |||—=

a) Pag. 345. b) Suppl. IV. p. VI. c) Rec. III. tab. 119. d) Rec. III. tab. 119.
e) Peric. Phoenic. p. 47. f) Philos. trans. T. L. p. 791. g) Lettre journ. Sav. 1760. p. 6.
h) Trans. phil. Vol. LIV. p. 136.

Digitized by Google

significabit 33, ||||||—⊏ 36, ||⊓NN 52, et conformiter ad eam Swintonus propoſuit tabulam, qua progreſsionem arithmeticam a monade usque ad chiliadem in notis id genus Phoeniciis ſiſtit. Eandem ſententiam amplexus quoque eſt Pellerinius. a) Haec viri eruditi, quorum ego judiciis ſic adſentior, ut tamen multa ſubeſſe ambigua, et nullo certo fundamento nixa exiſtimem. Etenim ſi lineae perpendiculares monadum potentiam habent, cur eae non eodem loco conſiſtunt, et temere cum alterius potentiae notis miſcentur, ut in exemplis adductis videmus? Cur, ſi lineae horizontales indicant 10, eae temere multiplicantur, ſcribiturque —⊏ pro ⊓N? Quam deinde ſignificationem habent notae aliae ab | et — et N diverſae, quas ſaepe permixtas conſpicimus? Quam item ad taedium variata et perturbata eſt ratio ejus notae, cui Swintonus potentiam centenarii tribuit? Verbo: ut ſatis videtur veriſimile, characteres eſſe arithmeticos, ſic non poſſum probare eorum conſilium, qui in iis continuo epochae annum vident, et tanquam omnis eorum indoles jam eſſet explorata, eos calculo ſubjiciunt, et confidenter annum, quo ſignati ſunt, edifferunt, ut praecipue placuit Swintono, ſed cujus invalidas in hac cauſa conjecturas proxime in Sidoniis hujus claſsis numis indicavimus. Si in numis Graecis, quorum natura nobis magis cognita, ad notas arithmeticas ſaepe adhaeremus, quam erit periculoſum, earum uſum in numis Phoeniciis definire? Exemplo ſunto numeri numis Aradi inſcripti. In muſeo Caeſareo inter numos Siculo-phoenicios exſtat argenteus, in cujus averſa ſupra equum ſtantem legitur |||||H, ex quo patet, ſimiles lineas in numis Phoeniciorum etiam extra Phoeniciam propriam uſitatas fuiſſe.

II.

NVMI CILICO-PHOENICII.

Phoenices, quos remotiſsimam Africam, et ipſa Oceani litora colonis frequentaſſe legimus, multo magis veriſimile eſt, commercii cauſa in vicinis regionibus, Cilicia, Pamphylia etc: ſedem fixiſſe, atque una linguam ſuam intuliſſe. Neque deſunt auctores, qui, quod veriſimile dixi, oratione confirment. Q. Smyrnaeus: b)

Παντες, ὁσοι Φοινικου ἑδος περι παγχυ νεμονται,
Ακτυ τε Μασσιχυτοιο ῥιον, ζωμον τε Χιμαιρης.
Omnes, quicunque circa Phoeniciam ſolum undique habitant,
Et preruptum Maſsicyti jugum, aramque Chimaerae.

Narrat item Plutarchus, c) Alexandrum M. captis Halicarnaſſo, et Mileto perrexiſſe την παραλιαν ἀναπαθῃρασθαι μεχρι της Φοινικης και Κιλικιας, *ad pacandam oram maritimam usque ad Phoeniciam et Ciliciam*, quo is loco Phoeniciam propriam intelligere non potuit, in quam intrare ne poſſet, Darii tum adhuc ex-

a) Hec. III. p. 139. Suppl. IV. p. IV. b) L. VIII. v. 106. c) in Alex. M. p. 673.

Digitized by Google

ercitus ad Ciliciae, et Syriae fauces obſtabat. Ex quo patet, partem maritimi ejus tractus appellatam Phoenicen haud dubie a colonis Phoeniciis. Eodem modo habitatam ab iisdem etiam partem Cypri conſtat; nam praeterquam quod apud Citium Cypri reperta ſunt marmora Phoenicie inſcripta, quae ſupra citavi, idem confirmat Diogenes Laertius, cui philoſophus Zeno dicitur Κιττιευς ἀπο Κυπρυ πολισματος Ελληνικυ Φοινικας ἐποικυς ἐσχηκοτος, *Cittienſis ex Cypri oppidulo Graeco, Phoenices colonos habente.* Comprobata horum in Cilicia, Pamphylia, eorumque finibus commoratione veriſimile etiam, ſignatos fuiſſe numos Phoenicio charactere inſignes, in quorum claſſe putamus ſequentes ex cauſis, quas infra prodemus.

* * *

Epigraphe Phoenicia. Caput galeatum barbatum.

Epigraphe Phoenicia. Iuppiter ſedens d. haſtam. In alio, ſed hac parte anepigrapho: *Caput muliebre adverſum diadematum diffuſis crinibus, collo duplici unionum ſerie redimito.* AR. I. (Pellerin Rec. III. tab. 122. n. 7. 8. Dutens tab. I. n. 5.)

Epigraphe iisdem numero, et forma literis conſtans. Vir cultu barbaro ſedens, ut in averſa numorum Arſacidarum, ſ. porrecta, ut videtur, ſagittam, juxta arcus.

Epigraphe Phoenicia, ſed vitiata. Iuppiter ſeminudus ſedens ſ. botrum. AR. I. (Dutens p. 1. et explicatur p. 20.)

Numus prior cognitus jam fuit Fulvio Vrſino. Is cum in epigraphe Phoenicia latere nomen *Annibal* crederet, non dubitavit, caput galeatum huic Poenorum duci tribuere. Vrſinum ſecuti ſunt Haymius, Gronovius, omnesque poſteriores, qui de veterum imaginibus egerunt. Quod alias conſtabat, Fulvii aetate parum exploratam fuiſſe alphabeti Phoenicii rationem, nunc etiam hoc exemplo comprobatur; nam ex literis capiti galeato adſtitutis certum eſt, nomen *Annibal* componi non poſſe. Atque iſtud multo evidentius probat numus alter, in quo eaedem omnino literae juxta virum cultu barbaro ſedentem ſunt exaratae, niſi et hunc velimus Annibalem adfirmare, quae omnia fuſius expoſita lege apud Pellerinium, et Dutenſium. a) Poſterior hic exiſtimat, utrumque hunc numum Tarſo tribuendum, quod incertum, etſi plane veriſimile ſit, in Ciliciam, ejusve viciniam pertinere, ut mox diſputabimus.

* * *

Epigraphe Phoenicia. Caput Palladis dextrorſum verſum.

Epigraphe Phoenicia. Caput Palladis adverſum. AR. II. (Muſ. Caeſ. Dutens p. 78.)

Dutenſius epigraphen legit: לארד מלך *Arad rex*, numumque eſſe Aradi regis inſulae Aradi, quod judicium an poterit facile eorum, qui graviora argumenta deſiderant, ſperare adſenſum?

* * *

Epigraphe Phoenicia. Iuppiter ſedens dextera, cui aquila inſidet, botrum, ſ. haſtam tenet.

a) ll. cc.

Digitized by Google

Epigraphe Phoenicia. Leo diſcerpens taurum, vel: *leo gradiens.* AR. I. (Muſ. Caeſ. Dutens, Pellerin Rec. III. tab. 122.)

Tres milites galeati ſcutati in triremi, cujus prora jam capite arietis, jam equi praefigitur, infra Pegaſus marinus.

Epigraphe Phoenicia. Leo cervum diſcerpens. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Mercurius praegrandibus alis inſtructus ſecundum humeros, alatis item pedibus, flexo ſiniſtro genu dexteram attollit, retro caduceus.

Epigraphe peregrina. Leo ſtans et reſpiciens intra quadratum. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Hercules clavam, vel arcum intentans.

Epigraphe Phoenicia. Leo cervum depaſcens. AV. III. AR. I. II. (Pellerin l. c.)

Id genus numos alios recitare ſupersedeo, quod eorum maximum meritum in literarum varia forma conſiſtit, eorumque adeo iconismos oculis ipſis ſubjicere neceſſe eſt, quos videre potes apud Pellerinium, [a]) Dutenſium, [b]) tum a me ex muſeo Caeſareo bis editos, [c]) et in muſeo Pembrock. [d]) At nunc, quod ſupra promiſeram, expedienda ratio, quae numos ſimiles, quos hactenus deſcripſeram, in Ciliciam referendos ſuadeat. Primum Pellerinius plerosque ſuos ſibi ex Caramania adlatos teſtatur, cujus partem vetus Cilicia efficit. Idem experimento doctus confirmat abbas Seſtinus. [e]) Deinde non pauci ex his bovem incuſum exhibent, quod ſignum ſecundo additum obvium eſt in ejus tractus numis, ac praecipue Pamphyliae, ut videre eſt in numo Sidetum apud Pellerinium eadem tabula, et in numis Aſpendi, et Malli. Denique iidem hi Sidetum numi in hac Pellerinii tabula propoſiti peregrinas etiam literas exhibent, quas etſi pure Phoenicias non auſim dicere, ſunt tamen Phoeniciis adfines, et haud dubie varios modos expertae propter variarum gentium in hoc maris mediterranei litore permixtionem etiam Straboni memoratam. Iſtud certum, hos numos regno Alexandri M. eſſe vetuſtiores, ut recte etiam advertit Pellerinius, quo tempore adhuc lingua domeſtica praevaluit, ſed quam paullo poſt praepotens Graecorum lingua ſaltem ex numis exulare juſsit. In moneta Malli Ciliciae recitavi numos hujus urbis, ex quorum typo plane Perſico ſatis apparet, ſignatos eos, cum adhuc Perſis pareret.

In numis primo loco deſcriptis propter adſtitutam aquilam, et oris majeſtatem facile Iovem agnoſco, etſi botrum dextera praeferat, quem privata urbis religio Iovi videtur tribuiſſe. Iidem hi numi perſuadent, deum ſimili cultu in numo Nagidi ſtantem, quem olim cauſa botri eſſe Bacchum Indicum putabam, [f]) Iovem quoque putandum, cumque idem hic numus verius ſit Nagidi Ciliciae, quam Cypri, eadem haec typi concordia veriſimile facit, praeſentes quoque numos Phoenicio charactere inſcriptos ejusdem eſſe regionis. Vtrum vero ſint Malli, et epigraphe legenda BAAL,

a) Rec. III. tab. 122. b) l. c. c) Catal. muſ. Caeſ. T. I. tab. V. et num. vet. tab. XVI. d) Part. II. tab. 87. 88. e) Lettere T. III. p. 103 ſeq. f) Num. vet. p. 237.

Digitized by Google

TARZ., id est: *Iuppiter Tarsensis*, et in aversa: MIZZERAG. MVTH. *ab implectendo mors*, ut visum Swintono, [a]) in meris, ac ludicris conjecturis putandum. Sane confitetur Barthelemyus, cum longam his literis resolvendis operam dedisset, nihil denique reperisse, quo sibi satisfactum videretur. [b])

In numo II. ajebam navis proram jam caput arietis, jam equi promittere. Admonet me istud ejus, quod narrat Strabo, [c]) Gaditanos habere naves, quas *equos* appellant, a prorae scilicet insignibus, ἀπο των ἐν ταις πρωραις ἐπισημων, et fuisse naves Libycas, quae propter eandem causam *arietes*, et *hirci* vocabantur, testatur Iulius Pollux. [d]) Vide, quae de his navium insignibus alia attuli in numis Phaselidis Lyciae.

Numi, quos sub hoc articulo dedi, cujus sint urbis putandi, etsi de regione satis constet, hactenus nulla certa ratione definitum est. Quare et ego, cum eorum plerosque olim in meis Numis veteribus vulgarem, ferre sententiam consultius detrectavi. Quam meam, sapientem, ut puto, diffidentiam longe improbatam fuisse erudito cuidam anonymo, disco ex libellis Lengnichii, qui prodeunt Dantisci praefixo titulo: *Nachrichten zur Bücher- und Münzkunde*, in quorum volumine II. p. 197. is binos numos, quos ibi tab. XVI. n. 14. et 17. stiteram, in judicium revocat, exploratoque literarum Phoeniciarum valore in numo priore conficit vocabulum מזרע, tribuendo adeo *Mosienae* Lydiae, in altero מזרע, qui erit *Aezanae* Phrygiae. At mihi si aliquando liberet, hoc pacto numorum veterum difficiles nodos explicare, lapidem tum mihi sophronisterem velim esse propitium.

III.

NVMI PVNICO-PHOENICII

vel SICVLO-PHOENICII.

Phoenices Tyro profectos quocunque seu duce, seu aevo fundasse Carthaginem, inter omnes constat. Ex *Phoenice*, seu *Poenice* enatum est *Poenus* Latinis usitatum, qui diphthongo OE more suo in V mutata dixerunt etiam *Punicus*, ut advertimus in numis Tyri. Cum, qui numi ab aliis Carthagini tribuuntur, eos alii inter numos a Poenis in Siciliae urbibus signatos referant, neque certo constet, apud Carthaginienses, quamdiu sui juris fuere, monetae signatae usum fuisse, aut saltem ambiguum sit inter utrosque discrimen, libuit utrosque in eandem classem conjicere. Supereft vero numorum ingens copia, quos propter operis admirabilem elegantiam, et non raro typorum concordiam facile cum Siculorum, ac privatim Syracusanorum moneta permutaremus, nisi istud inscriptae literae Phoeniciae vetarent. Quae causa fuit, cur inde, ex quo rei numismaticae studium intentius excoli est coeptum, certum teneretur, id genus numos cusos in Siciliae parte, quae aliquamdiu Carthaginiensibus paruit,

a) Phil. trans. Vol. LVII. p. 266. b) B. L. T. XXX. p. 424. in nota. c) L. II. p. m. 156. C. d) Onom. L. I. c. IX. segm. 85.

Digitized by Google

quorsum adeo, atque etiam in insulas in meridiem objacentes, de quibus infra, lingua Phoenicia fluxit. Typos, quos numi hi offerunt, hoc loco explicare supersedeo, quià istud jam in numis Panormitanis praestiti, inter quos numi hi vulgo referri solent, de sola peregrinae inscriptionis natura acturus. Hanc magno conatu explicandam suscepere viri praestantissimi Barthelemyus, Swintonus, Pellerinius, Bayerius, qua fortuna, in singulis contemplabimur.

* * *

Caput Proserpinae spicis coronatum. Literae quinque Punicae. Pegasus volans. AR. max. mod. (Mus. Caes. Pellerin Rec. III. tab. 88. n. 6.)

Pellerinius illustris hujus numi primus praeco epigraphen sic legi posse conjecit: בקרקת, id est: in *Karkath*, ratus Carthaginem Punice dictam *Karkath*, unde Graecorum Καρχαδων, vel Καρχηδων, ut ipse scribit, et Latinorum *Carthago* fluxerint. [a]) Barthelemyus, cui secundum, et quartum elementum non *Koph*, ut visum Pellerinio, sed *Aleph* valebat, atque adeo legendum בארת *Bearath* videbatur, cum hanc vocem nonnihil adfinem cum *Emporio* praetensa Siciliae urbe adverteret, leviter suspicatus est, eidem hunc numum posse tribui, ut testatur Pellerinius. [b]) Postremus Bayerius ab his longe diversus epigraphen resolvit in בארצת *Birtsath*, idem fere, quod *Byrsa*, quo nomine appellata fuit arx Carthaginis, cujus adeo esse hunc numum, sibi plane persuadet. [c]) Quae ex his tribus praestet sententia, non moror. Enarratorem in toto hoc negotio agere instituì, non arbitrum.

* * *

Caput Herculis imberbe.

Epigraphe Punica sex literarum. Caput equi, pone palma. AR. I. (Mus. Caes. Barthelemy B. L. T. XXX. p. 427.)

Caput simile.

Eadem epigraphe, nisi quod principio additur litera alia. Caput equi, pone palma. AR. I. (Mus. Caes. Barthelemy l. c.)

Caput muliebre vitta tectum.

Eadem epigraphe. Leo gradiens, pone palma. AR. I. (Barthelemy l. c.)

Praetereo veterum in interpretanda hac epigraphe diligentiam, quos inter Aldretus Hispanus, qui eam legendam KAKKABH putavit, ut dixi in numis Panormi. Ex recentioribus Barthelemyus epigraphen numi prioris legit: עם מחנת, posteriorum, quae eodem recidit: מעם מחנת, id est: *populus castrorum*, a מחנה, *castra*. Verum quod loco positus praetensus hic populus, dicere non habet. [d]) Hac sententia repudiata Swintonus interpretatur: *a populo Menenio*, vel similiter, sic ut apud Menas Siciliae signatos hos numos profiteretur. [e]) Verum acriter repugnat Barthelemyus, primum quod verisimile nullo pacto est, Menis, urbe paupere et obscura tam copiosam, et argento gravem pecuniam potuisse signari, deinde quod non constet, eam urbeculam aliquando fuisse Poenis subjectam. Quae

a) l. c. p. 20. b) Suppl. IV. p. 78. c) de la Lengua de los Fenic. p. 377. d) l. c. p. 417. e) Phil. trans. Vol. LIV. p. 411.

Digitized by Google

causa est, cur potius Panormitanis divitibus, suo videlicet *populo castrorum*, eos adsignet. [a]) In aciem denique progressus Bayerius neutri adhaesit, sed res suas egit. Is inscriptionem legendam censet: עם המחרת *populus Macharae*, [b]) quo constituto verisimile illi visum, eos tribuendos Heracleae Minoae Siciliae urbi, quae olim teste Heraclide Ponti-co dicta fuit *Macara*. Idem extrema pagina sui operis modeste indicat, partem Carthaginis *Megara* fuisse appellatam, ex quo apparet, eum alienum non fuisse a tribuendis urbi huic his numis. Selige, lector, aut, si malis, totum repudia.

* * *

Caput Proserpinae intra pisciculos. Epigraphe Punica septem literarum. Mulier in citis quadrigis f. scuticam. AR. I. (Barthelemy l. c.) In aliis similibus quatuor *haec mulier ab advolante Victoria coronatur.* AR. I. (Mus. Caes.)

Hujus epigraphen numi Barthelemyus legendam docet: עם מנקרת *populus Minkaroth.* Quo pacto verisimile putat, hos numos esse urbis Siculae, quam veteres *Imachara*, vel *Imichara* appellant. [c]) Siccine oppido adeo ignobili tam illustria tetradrachma largiemur? Inique ergo subinde Barthelemyus Menarum ignobilitatem objecit Swintono similes alios numos his tribuenti. Istud hoc loco monitum velim, literam primam, quam Barthelemyus *Ain* statuit, in numo nitidissimo musei Caesarei esse P inversum, et ejusdem plane formae, cujus est litera penultima, quam is *Resch* statuit. Numus similis musei Caesarei istud habet peculiare, quod eadem haec epigraphe nequaquam more Phoeniciorum a dextera in sinistram tendit, sed more nostro a sinistra ad dexteram. Vtriusque numi exemplum aeri incidi feci in mea Sylloge I. tab. II. num 13. et 14. Idem phaenomenon reperit etiam Barthelemyus in epigraphe Samaritana numorum Antigoni Iudaeae regis, [d]) et comparet etiam in simili alio apud Pellerinium. [e])

* * *

Epigraphe Punica quatuor literarum. Palma.

Epigraphe Punica septem literarum. Equus dimidius, quem supervolans Victoria coronat, in area granum hordei. AR. I. (Barthelemy l. c.)

Partis anticae literas Barthelemyus legit מהנת, quam vocem jam supra in alio numo vidimus; partis aversae: קרת חדשת, quas interpretatur, *urbs nova.* Istud si verum, miror sane, adjectivum חדשת esse in statu constructo, scriptumque pro חדשה. Numum hunc vir eruditus aut Panormo tribuendum putat, aut verius Carthagini, quod haec teste Stephano *urbe nova* vocabatur. [f]) Ab aliis tribui etiam solet Dionysio I. Syracusano, quia in simili alio Goltzius juxta equum scriptum reperit ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ, sed quam Goltzii fraudem jam perstrinximus in numis hujus regis.

a) Lettre à Olivieri p. 13. et 27. b) l. c. p. 347. seq. c) l. c. p. 419. d) B. L. Tom. XXIV. p. 52. e) Suppl. IV. p. 119. f) l. c. p. 418.

Digitized by Google

* * *

Caput muliebre adverſum paſsis crinibus, in alio: *Caput adverſum imberbe ejecta lingua.*

Epigraphe Punica quatuor literarum. Pagurus. In alio: *Palma.* AR. III. (Pellerin Suppl. IV. p. 98.)

Quatuor has literas Pellerinius interpretatur מששרא *Maſſara*, quo nomine putat intelligendam urbem, quam Graeci, Latinique dixerunt *Mazara*, prope Lilybaeum ſitam. At Barthelemyus legens מטרא eos tribuit Madaurae Africae. [a])

* * *

Caput virile laureatum, forte Herculis Tyrii.

Elephas. AR. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin Rec. III. tab. 88. n. 7.)

Palma arbor.

Eadem litera. Pegaſus volans. AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 15.)

Similes numos Pellerinius Carthaginii tribuendos cenſet imperante iſtud hac litera, quam eſſe *Koph*, et adeo ἀρχαιοσαν hujus urbis putat. Barthelemyus illam *Aleph* novae formae ſtatuit.

* * *

Ampla adhuc ſylloge confici poſſet numorum Siculo-phoeniciorum, in quorum averſa, plerumque juxta equum ſtantem, conſpiciuntur literae ſolitariae Punicae, quarum ſignificatio hactenus prorſus eſt incognita. Multis patriam adſignavit Swintonus his myſteriis probe initiatus, [b]) ſed quorum vim, et potentiam nos profani non adſequimur. Sane in ea diſſertatione inſcriptas numis voces Punicas adeo ſuae ſecurus artis interpretatur, ut nihil amplius ad confidentiam deeſſet, quam ut de ſe profiteretur, quod Plautinus Milphio: [c]) *nullus me eſt hodie Poenus Punior.* Promiſit etiam vir acris ingenii Bayerius in poſtremis tractatus ſui verbis, ſeſe his quoque tenebris lucem adfuſurum, ſi ſuperi tempus dederint, addo etiam, opem, nam quam hactenus humanam ex cognitis ſubſidiis praeſto habemus, parum reor praeclaris ejus conatibus profuturam. Praeſtabit differre ſpes, donec favente fortuna detegatur ara, quam in templo Iunonis Laciniae condidit dedicavitque Hannibal cum ingente rerum ab ſe geſtarum titulo Punicis, Graecisque literis inſculpto. [d])

Numi Coſſurae.

Coſſura inſula, hodie *Pantellaria*, Siciliae ad meridiem ſubjecta, numos quoque Punice inſcriptos offert hoc modo:

Caput muliebre radiatum peregrino cultu, cui in compluribus advolans Victoria coronam offert.

Quinque literae Punicae intra lauream. AE. I. II.

Hos numos pertinere Coſſuram, invicte comprobant numi cetera ſimillimi inſcripti COSSVRA, de quibus egimus in ejus inſulae moneta. Sed et literae ipſae ex eruditorum ſententia judicium iſtud juvant; nam ſatis, ajunt, appa-

a) Lettre à Olivieri p. 45. b) Phil. trans. Vol. LIV. p. 393. c) in Poenul. act. V. ſc. 2. v. 31. d) Livius L. XXVIII. c. 46.

Digitized by Google

ret, ex quinque his elementis primum esse ק, alterum ש, tertium ר, quintum ם. Quartum princeps Turris Muciae censet esse כ, sic ut tota vox legatur *Cosurchim.* [a]) Variationem harum literarum vide in ejus principis laudato Auctario V., ejusque Sicilia numismatica, apud Pellerinium, [b]) in D'orville Siculis tab. XV., in Memoriis B. L. Tom. IX. p. 157. In numo singulari principis T. M. juxta caput anticae legitur Graece KΩΣΣV. manente inscriptione Punica in aversa. Bayerius de iisdem his numis agens, in quae omnia abeat conjecturis plena, et incredibilia, apud ipsum lege. [c])

Numi Gaulo tributi.

Gaulos, hodie *Gozzo*, insula Melitae adjacens. Numos certos habet Graece inscriptos ΓΑΤΛΙΤΩΝ, de quibus egimus suo loco. Sed et alii inscripti Punice huic tribui solent.

Caput muliebre velatum.

Tres literae Punicae. Tres figurae stantes ad cultum Aegyptium compositae. In aliis: *Caput aretis, vel tripus, vel pagurus.* AE. I. II.

Caput nudum barbatum, prae quo caduceus.

Eaedem tres literae. Aliquid instar tintinnabuli, vel pilei intra coronam. AE. II.

Numos hos neglexit princeps Turris Muciae. Videri possunt in Saggi di Cortona Tom. I. p. 35. Pellerin Rec. III. p. 85. Mem. B. L. Tom. IX. p. 157.

Plerique illos antiquarii tribuerunt Melitae, sed diversa plerumque literarum explicatione. Eruditus Boze [d]) primam literam definit K, sequentes binas R R, et admisso, Melitam Phoeniciis dictam probabiliter fuisse *calvam*, quod eo primum appulsi desertam reperere, facile urbis nomen ducit ab Hebraico קרח *calvus.* Planissime ex Bocharti ingenio. Rejecta hac sententia Fourmontius eodem loco aliam infert statuendo elementum primum מ, reliquas duas ל, quibus sociatis מלל verisimiliter putat posse se conficere, nomen Graeco *Melita* respondens. Ridolphinus Venuti eandem quidem his literis potentiam tribuit, quam Bozius, sed nomen derivat ab Hebraico קור *frigidus*, et fuisse Melitam a Phoeniciis dictam *frigidam* conjicit, cur istud, mecum ipse ignorat. [e]) Dutensius has literas legit קנן, sed de horum patria numorum nihil audet statuere, [f]) ut neque Bayerius, cui legendum אלל visum. [g])

Repudiatis aliorum conjecturis alia maluit via incedere Maffeius, [h]) hosque numos vindicandos Gaulo contendit, atque is primam literam definit esse א, alteram ו, tertiam ל, ex quo demum *Aul*, et huic adfine *Gaul* extorquet. Pellerinius, qui abreptus torrente eos olim Melitenses dixit, [i]) serius in Supplemento I. p. 26., et in opere, cui titulus *Lettres*, [k]) secus sensit adserendo, literam primam esse ק Punicum, ut adeo esset קלל, quae vox per ipsas radicales multum haberet cum *Gaulo* adfinitatis. Swintonus, et ipse Gaulo amicus, le-

a) Aggiunta V. p. 17. b) Rec. T. III. p. 59. c) de la lengua de los Fenic. p. 360. d) Mem. l. c. e) Saggi di Cort. l. c. f) Explic. de quelq. méd. p. 58. g) Lengua de los Fenic. p. 349. h) Osserv. lett. T. V. p. 288. i) Rec. III. p. 85. k) Pag. 33. in nota.

Digitized by Google

gendum cenſet CAVLIN. [a]) Ex quo videmus, eruditorum ſententias in explicanda hac voce tam parum, quam in plerisque aliis linguae Phoeniciae vocabulis coiviſſe.

Numus Phoenicius Bruttiis tributus.

Iuvat hoc loco commemorare ejusdem naturae numum, quem Pellerinius vicinis Bruttiis largitus eſt. Eum ſic deſcribit vir eruditus: [b])

Caput Herculis juvenis leonis exuviis tectum. ⅄9ƎƎ *Pagurus.* AE. III.

Praeeunte Pellerinio numum ſimilem alium muſei ſui edidit Neumannus noſter, et huc revocavit, [c]) ſed in quo litera poſtrema nonnihil variat.

Similem alium idem Neumannus ſerius edidit, ſed in quo duae tantum exſtant literae, nempe ⅄9 [d]) qui numus idem reperitur quoque in iconibus Arigonii, ſed inverſo utriusque literae ordine. Haec de ſimilium natura numorum.

Pellerinius Phoenicias numi ſui literas legit *Birth*, adſeritque, hoc vocabulo notari populum, qui Graecis *Bretii*, Latinis *Brutates*, *Brentii*, *Brittii*, *Bruttii* vocati ſunt, ex quo ſuſpicatur, Bruttios origine eſſe potuiſſe Phoenices, numum vero eſſe Bruttium propter typum paguri, et fabricam non dubitat. Quae vir eruditus de Phoenicia Bruttiorum origine conjecturae tantum modo proponit, ea indubitata facit Mazzochius, [e]) neque deſunt auctori argumenta moris ſui: *Brettia* Stephano et regio, et *pix* dicitur; *Beroſh* et *Berot* Hebraeis dicitur arborum reſinoſarum univerſum genus, ex *Berot* fluxit *Brettia*, et quod ſequitur, regio haec nomen ſuum Orienti debet.

Aliam appellationis cauſam adſtruunt auctores veteres. Stephanus vocatam regionem a Bretto Herculis F. ſtatuit. Iſtud Mazzochius inter *mera Graecorum, urbibus ſingulis heroas cognomines de ſuo adſignantium deliria* reponit. [f]) Iuſta cenſura. Verum an non et Mazzochii ſententia inter mera nonnullorum urbibus ſingulis originem orientalem de ſuo adſignantium deliria reponenda eſt? At majorum gentium auctores veteres audiamus. Strabo genti huic a Lucanis nomen datum ait, qui vocabulo *Bruttiorum* deſertores notare ſolent. [g]) Eandem vocis originem perhibet etiam Diodorus, [h]) qui addit, ab indigenarum ſermone illis hoc vocabulum inditum. Vtrique etiam egregie in tempore convenit, dum hanc Bruttiorum perfidiam in aetatem Dionyſii II. Syracuſani, qui exeunte rei Romanae ſaeculo IV. et in eunte V. regnavit, contigiſſe ſcribunt. In tempore inditi nominis conſentit quidem etiam Iuſtinus, verum novae appellationis occaſionem ait fuiſſe mulierem, cui *Bruttiae* nomen fuit. [i]) Per hos ergo auctores certum eſt, nomen *Bruttiorum*, quo gens haec compellabatur, fuiſſe recens, et ante haec Dionyſii tempora penitus ignotum, traetum ex indigenarum lingua. Qua igi-

a) Philoſ. trans. Vol. LX. p. 91. b) Suppl. III. p. 91. c) Num. pop. Part. I. p. 27. d) Num. pop. Part II. p. 117. e) Tab. Heracl. p. 546. f) l. c. g) L. VI. p. m. 392. h) L. XVI. c. 15. i) L. XXIII. c. 1.

Digitized by Google

tur veri ſpecie Bruttios cum Pellerinio Phoenicum colonos ſtatuemus, aut eorum nomen cum Mazzochio ex lingua Phoenicia derivabimus? Abſtineo argumentis aliis, quoniam inutile videtur, ſententiam nulla fultam veterum auctoritate longius refutare. Sed neque mihi cum Pellerinio convenit fabricam in ſimilibus numis Bruttiam agnoſcente. Sane de binis, quos vidi ipſe, teſtari poſſum, me ſpectata fabrica nihil in iis Bruttii ingenii videre, quin quidvis potius extraneum. Quid quod incredibile quoque videatur, gentis, quae ſeſe Phoeniciam canore adeo per epigraphen profiteretur, originem ita penitus ab hiſtoricis reticeri, ut ejus ne minimum quidem aut in his, aut ullo alio monumento veſtigium appareat. Extremum quod moneam, eſt, in aliis id genus numis, ut vidimus, aliam eſſe epigraphen, ex qua ſane vox *Birth* elici non poteſt. Ex quo apparet, quoniam epigraphe in iis variat, aliud illa contineri, quam nomen urbis, vel populi.

IV.

NVMI NVMIDO-PHOENICII.

Scripturam peregrinam in certis Numidiae numis, quales ſunt utriusque Iubae regis, occurrentem viri eruditi ex natura linguae Phoeniciae amant explicare. Non lubet inquirere in hujus fiduciam inſtituti. Iſtud certum, Numidicae huic ſcripturae parum cum literis pure Phoeniciis convenire. Quanquam dubitari vix poſſit, a Poenis vicinis literarum uſum ad ipſos etiam Numidas fluxiſſe, ſed eas longo inter barbaros uſu ſic depravatas, ut denique vix aliquid ſui retinerent. Ipſos hos Numidas, et generatim omnes Poenis vicinos eſſe puto illos, quos Livius appellat *Libyphoenices*, *mixtum Punicum Afris genus*, [a]) quo modo et Polybius inter Afros puros, (Λιβυας) et Afrophoenices (Λιβυφοινικας) diſtinguit. [b]) Nimirum quod, ut ait Diodorus, [c]) Poeni cum Afris per matrimonia neceſsitudinem contraxerant. Vnde factum puto, ut Boccho Mauretaniae regi fidem Punicam exprobraret Salluſtius. [d]) Ex his apparet, quanto magis periculoſus, atque intutus ſit labor, quem explicandis numis has literas praeferentibus impendimus. Fuere tamen, quos parum abſterruit ignis doloſo cineri ſuppoſitus. Evaſerintne incolumes nullo notati ſtigmate, arbitretur, qui eorum commentarios pervolverit. En tibi pauca ex his exempla; nam ſi quo alio, hoc ſano loco taedet eſſe prolixum.

* * *

Leptis magna, ſita in Tripolitana inter duas ſyrtes. Revera eam Salluſtius a Sidoniis conditam dixit, et ejus legum cultusque pleraque eſſe Sidonia, at linguam modo converſam connubio Numidarum.

Pellerinius numos quinque partim autonomos, partim Octaviani, Octaviae, et M. Antonii capite inſignes edidit, et in literis quatuor peregrinis nomen *Lebeditz* contineri conjecit, eosque adeo huic Lepti tribuendos. [e]) Firma-

a) L. XXI. 22. b) Hiſt. III. 33. c) L. XX. 55. d) Bell. Iug. p. m. 153. e) Rec. III. p. 146.

Digitized by Google

vit conjecturam numus cum eadem epigraphe alter ſibi ſerius ex agro Tripolitano, in quo haec Leptis ſtetit, miſſus. a) Moleſtam iterum cramben magno legentium taedio recoquit, b) ut Leptin ſuam adverſus Barthelemyum tueretur, qui hos numos urbi illi ademptos regi Boccho infirma ſane conjectura auſus eſt vindicare. c) Addo, viſum Swintono, eas literas ſignificare ΛΑΠΗΘΟΣ, et quod ſequitur, eos numos Cypro deberi. Adeo mirabiliter magiſtri in ea ipſa arte, quam ſibi arrogant, diſſentiunt.

* * *

Ad hanc claſſem pertinebunt etiam judice Dutenſio numus *Vagae* Numidiae, d) *Maſiniſſae*, e) *Tabracae* Numidiae, f) cujus urbis nomen in ſimilibus jam legit Pellerinius. g) Iudice Barthelemyo *Bocchi* regis, judice Pellerinio *Suſae* Tunetanae, h) *Iol*, quae et Caeſarea Mauretaniae, judice Pellerinio. i)

Satis viſum, arbitraria haec judicia ſolum citaſſe, ut eorum valorem explorare cupidus quisque poſsit. Iuvabit hujus diſciplinae avidos apud Pellerinium Rec. III. tabula CXX. id genus divitiis referta.

V.

NVMI HISPANO - PHOENICII.

Inter ſcripturas varias, quibus Hiſpaniae numi notantur, Phoenicia quoque occurrit. Neceſſe non eſt, rem in vulgus notiſsimam longius commemorare, ſcilicet colonias a Phoeniciis in litora maris mediterranei, quae deinde pars Baeticae fuere, et ad ipſum usque Oceanum deductas, quarum nobiliſsima fuere Gades. Ergo una cum coloniis invecta lingua Phoenicia, et numis ipſis illata, quae auctores prodidere, praeclare ſtabilit. Numos hoc characters inſignes cum explicare negligeret Henricus Florezius illuſtris monetae veteris Hiſpanicae interpres, ſolis ſcilicet Graecis Romanisque patriae ſuae numis enucleandis intentus, eas partes in ſe ſuſcepit Bayerius in opere ſaepius laudato inde a pag. 368. De opere Ludovici Velasquez, qui Bayerium in eodem tentamine praeivit, vide, quae in prolegomenis ad numos Hiſpaniae notavi. En tibi urbes charactere Phoenicio in numis ſuis uſas.

Abdera.

Ejus numos ſex obtulit Bayerius, in quorum averſa aut piſces ſunt, aut templum; juxta ſcriptura Phoenicia quinque literarum hac forma 19990 vel 15550, quae numerorum Arabicorum ſpeciem omnino referunt, ſed eas legendas עברת ex certis cauſis conjecit Bayerius, I. quod in nonnullis Phoenicio huic nomini etiam Latinum ABDERA adſtituitur, II. quod conſtat, literas Phoenicias ב, ד, ר ſaepe vix differre. Numum ſimilem Florezius pe-

a) Mel. I. p. 141. b) Suppl. IV. p. 82. c) Lettre journ. ſav. 1768. d) Expſic. p. 67. et 132. e) pag. 124. f) pag. 137. g) Lettres p. 148. h) Additions p. 38. i) Rec. III. p. 151. Mel. I. p. 143.

Digitized by Google

cuniae Gaditanae inique inſeruit, et easdem literas laudatus mox Velasquez interpretatus eſt *Hasdrubal*. Vſa eſt Abdera hac epigraphe adhuc in numis Tiberii.

Canaca.

Vrbs ad oſtia Anae in Turdetanis ſita, cujus meminit unus Ptolemaeus, et quam in geographia ſua omiſit Cellarius. Huc refert Bayerius numos, in quibus hinc eſt caput Herculis leonis exuviis tectum, inde piſcis unus vel duo, et ſcriptura vel parcior, quam legit קנק id eſt: *Canaca*, qua in lectione ipſi cum Velasquio convenit, vel auctior, quatuor adhuc literis aliis praecedentibus, ſed in quibus legendis uterque diſſidet, quam litem melius diſſimulavero. Florezius id genus numos exhibuit quoque, ſed cum Gaditanis miſcuit, cum quibus utriusque partis typis plane conſpirant, ſed ſi epigraphen ſpectes, diverſis.

Gades.

Noti Gaditani numi, in quorum antica caput Herculis, in averſa unus vel duo piſces addita inſcriptione Phoenicia duorum verſuum. In horum ſuperiore variant literae, quarum ſenſum explicare tentarunt Velasquez, Bayerius, Dutenſius, non, ut reor, ſatis propitia fortuna. Certiorem ſenſum offert verſus inferior conſtans literis quatuor, quas Bayerius legit אגדר, in aliis: הגדר *Agadir*, vel *Hagadir* praefixo in utroque vel א vel ה. Teſtibus Feſto Avieno, et Heſychio *Gadir* in Phoeniciorum lingua fuit *ſeptum*, περιφραγματα.

* * *

Hiſpali Baeticae Phoenicios quoque numos tribuit Barthelemyus, [a]) ſed argumentis nullam veri ſpeciem praeferentibus, quae jam etiam refutavit Bayerius. [b])

GALILAEA.

ACE.

Vide infra *Ptolemais.*

DIOCAESAREA.

Vide infra *Sepphoris.*

IVLIAS.

Numos fabricae Iudaicae, in quorum averſa IOΥΛΙΑ *intra coronam*, Pellerinius aliique conjecere ad hanc Iuliadem pertinere. At in ſimili, quem olim edidi, [c]) ſcribitur IOΥΛΙΑ. CЄ.,

a) Lettre à Oliv. p. 43. b) pag. 364. c) Num. vet. p. 288.

Digitized by Google

quae inſcriptio docet, numos hos *Iuliae Auguſtae*, quae et Livia, tribuendos.

MAGEDDO.

Pellerinius tres literas Phoenicias, quae comparent in autonomo aeneo, ſignificare *Mag*, tanquam principium hujus urbis cenſuit, [a]) ſed quod valde incertum.

PTOLEMAIS, olim ACE.

Maritima, Phoeniciae quoque a variis tributa. In ſacris literis vocatur עכו, *Aco*, Graeci *Acen* fecere, et propter nominis adfinitatem fabulam pro more dedere, tanquam Hercules ab hydrae morſibus male adfectus a reperta apud hanc urbem herba eſſet ſalutem conſecutus, unde ea, tanquam ab ἀκέομαι, *medeor*, dicta Ακη. Haec ex Stephano. Serius a Ptolemaeo appellata Ptolemais, et denique a Claudio deducta colonia, ſecundum quae Plinius: *colonia Claudii Caeſaris Ptolemais, quae quondam Ace.* Vtroque nomine exſtant autonomi.

Autonomi:

Nomine Aces.

Caput muliebre turritum. ℵ AKH. *Hercules nudus gradiens ſ. clavam, d. quid inſtar folii porrigens.* AE. III. (Pellerin.)

Dubium non videtur, hoc typo proponi Herculem, herbam praeferentem, quae ſalutem heroi reſtituit, ut dictum.

* * *

Alium autonomum huic urbi tribuit Khellius, [b]) ſed perperam, nam pro praetenſo AKAIΩN legendum AKPAIΩN, eſtque Acrarum Siciliae.

* * *

In raris Alexandri M. numis aureis leguntur literae Phoeniciae ϒO, quas AK interpretatur Pellerinius, eosque adeo ſignatos apud hanc Acen conjicit. [c]) De his egimus ſupra in tractatu de numis Phoenicie inſcriptis pag. 408.

AE. RRRR.

Ptolemaidis nomine:

Caput Iovis. ℵ ΠΤΟΛЄΜΑΙЄ. ΙЄΡΑϹ. ΚΑΙ. ΑϹΤΑΟΥ. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Pellerin Suppl. II. p. 41.)

Caput Apollinis ℵ ΠΤΟΛΕΜΑΙΕΩΝ. *Diota, juxta quam avis.* AE. II. (Pembrock.)

Gentile Ptolemaidis Stephano Πτολεμαιευς, quo et uſum video Ioſephum, recte ſecundum hos numos. Aliud fuit Πτολεμαϊδευς, ſi modo bene lectus numus ſequens Claudii, quamquam et *Ptolemaidenſis* legatur in numis coloniae.

AE. RRR.

De *Antiochenis apud Ptolemaidem*, qui memorantur in variis autonomis, actum eſt in numis Antiochiae Syriae pag. 305.

Imperatorius

Vnicus, isque Claudii, citatur a Vaillantio ex muſeo Foucault: ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΕΩΝ. Θ. *Fortuna ſtans.* De inſolentiore hoc gentili mox egimus. Putat Vaillantius, ſolitarium Θ indica-

a) Suppl. IV. p. I. b) ad Haym. T. II. p. 102. c) Mel. I. p. 140.

Digitized by Google

re annum imperantis Claudii, sed videtur ea litera aliud indicare, ut mox dicetur.

AE. RRRR.

Colonia deducta fuit a Claudio, quod docuit Plinius supra citatus, et numi, qui eam *Claudiam* vocant, et ejus etiam mortui caput offentant. Quo anno deducta sit, non constat. In numo Claudii apud Pellerinium a) additur COS. IIII. IMP. XIII. His titulis Claudius usus est anno V. C. 800. Ergo hoc anno Ptolemais colonia jam fuit, qui cum fuerit annus VII. imperantis Claudii, dubitari potest, utrum Θ numi Graeci mox citati annum imperii notet; nam Ptolemais, postaquam colonos recepit, vix alios amplius praeterquam coloniae nomine numos signaverit.

Exstant Ptolemaidis coloniae numi a Claudio usque ad Saloninam.

Epigraphe: COL. PTOL., etiam COLONIA. PTOLEMAIS. in numis Caracallae et Alexandri, (Vaill.) et COLONIA. PTOLEMAIDENS. in numo Valeriani. (Vaill.) *Claudiam* se dicit in aliquot numis Claudii et Neronis; COL. CLAV. PTOL. (Pellerin Rec. II. p. XI. Arigoni.) et in numo Claudii apud Pellerinium (l. c.) vocatur COL. C. C. S. PTOL., erudito auctore literas C. S. explicante *Civibus Servatis*, quod sane violentum.

DIVOS. CLAVD. vel CLAVDS. non tantum scribitur in aversa numorum Neronis, sed etiam in aversa numi Claudii, qui tum, cum numus signatus est, in vivis adhuc fuit, quod arguit laureatum caput, et additum COS. IIII. IMP. XIII. (Pellerin l. c.) Ex quo apparet, extra urbem etiam vivis imperatoribus *dei* titulum delatum, quanquam dici etiam possit, Ptolemaidenses divinos honores, qui conditoribus tribui consuevere, maturasse.

Typi:

Colonus arans, pone signa militaria IV. (non V., ut enunciat Vaillantius) in numis obviis.

Alii duo, sed vexillis praeterea inscriptum: VI. IX. X. XI. in numis Claudii et Neronis. (Pellerin Rec. II. p. XI.)

Hic typus docet, colonos Ptolemaidis ex militibus emeritis constitisse. Ex quibus hi legionibus capti fuerint, docent numi posteriores.

Mulier infidens rupi emergenti subitus fluvio, Trajani. (Mus. Caes.)

Fluvius Ptolemaidi vicinus fuit secundum Plinium *Belus vitri fertilis arenas* volvens. Iosepho idem dicitur *Belus.* b)

Diana in templo distylo numi oram ambiente zodiaco, Elagabali, Valeriani. (Vaill.)

Fortuna stans, etiam intra templum, in numis obviis.

Protome barbata cornibus e fronte turgentibus, ante eam cornucopiae, Severi.

Vaillantius Nili imaginem putat, sed vix probat, quamvis varia argumenta Aegyptia numis intulerunt Ptolemaidenses, ut: *Caput Serapidis, Harpocratem.* (Mus. Caes.) Hos typos suaserit vicinia Aegypti, et Ptolemaeus urbis alter conditor.

Pes humanus praefixo superne amuleto, in area fulmen et caduceus, Saloninae.

a) Rec. II. p. XI. b) Bell. Iud. L. II. c. 17.

Digitized by Google

(Pellerin Additions p. 36.)

Annulus praefixus dubitare non finit, esse pedem votivum annulo suspendi solitum. Solutionem non tento. Similis typus est in numo Aegarum Ciliciae Alexandri Severi. (Vaill.)

* * *

Epocha in numo unico, eoque Elagabali, Vaillantius reperit annum HΞC, cujus principium fixit ad autumnum V. C. 705. Credam potius, ducendum annum ab autumno 706, et Ptolemaidensibus eandem fuisse statuendae novae aerae causam, quae fuit Laodicensibus Syriae. Nimirum I. Caesar V. C. 707 ex Aegypto in Pharnacem profectus praestantioribus urbibus beneficia impertivit, ut diximus in eadem Laodicea.

AE. vix R.

SEPPHORIS *serius* *DIOCAESAREA*.

Validissima Galilaeae urbs teste Iosepho, mediterranea. Dictam serius *Diocaesaream*, ipsa veterum testimonia comprobant, quae pete e Cellario. A quo imperatore nomen hoc tulerit, non elicimus. Vtroque nomine exstant imperatorii.

Nomine Sepphoris.

Imperatorii:

Cogniti tantum cum capite Trajani. Quem Vaillantius cum capite Domitiani citat, esse ejusdem Trajani, vidit Pellerinius. [a]) Idem vir eruditus primus observavit, in horum numorum antica scribi: TPAIANOΣ. ATTOKPATΩP. EΔΩKEN. [b]) quo haud dubie beneficia aliqua a Trajano impetrata indicantur.

Epigraphe constans et sola ΣEΠΦΩ-PHNΩN.

Typi: *Palma — Caduceus — Vrbis nomen scriptum intra lauream — Quaestoricae.*

AE. RR.

Nomine Diocaesareae.

Imperatorii

Antonini, Commodi, Caracallae.

ΔIOKAICAPEIAC. ATTΩN. *Templum 4. col., in quo Pallas stans*, Antonini.

Vaillantius hunc numum Diocaesareae Cappadociae tribuit, sed jure huc revocavit Pellerinius. [c])

ΔIOKAI. IEP. AKT. ATTO. *Typus similis*, Antonini. (Mus. Caes.)

ΔIOKAI. IEP. ACTA. ATTO. *Mulier stans in templo 4. col. d. hastam, s. cornucopiae*, Antonini. (le Blond p. 21.)

ΔIOKAICAPEIAC. *Templum 4. col., in quo Pallas stans*, Commodi.

Vaillantius hunc numum largitur Diocaesareae Phrygiae, sed satis patet contentis numis praecedentibus, eum huic nostrae vindicandum. Diocaesaream Phrygiae non habere certam monetam, quam sibi tuto arroget, in hac monui.

Singularis est numus Caracallae, quem edidit Blondius, (l. c.) in cujus aversa aliud nihil praeter epigraphen laureae inclusam habetur, et sic exaratam:

a) Mel. II. p. 48. b) Rec. III. p. 238. c) Mel. II. p. 83. et 260.

Digitized by Google

ΔIOKI
ЄPACTA
ATTTIΦЄ
IЄPBCKA
ΔP

Interpretis honorem, qui aenigma iſtud evolvat, libenter aliis permittit Blondius, neque ego iſtud laudis adfecte. Videntur permixtae notae arithmeticae, quod ſuſpicari faciunt literae BC. Fueritne Pellerinius, qui nodum huno ſerius tentavit, in eo ſolvendo ſatis felix, ego cum eruditis omnibus, ut opinor, magnopere dubitem.

* * *

Epocham in hoc ipſo numo, atque in literis ΔP videt Blondius, putatque duci ab anno V. C. 858 exemplo urbium Arabiae Petraeae. Vt etiam demus, literas has indicare epochae annum, ejus principium certe in aliquot adhuc annos differendum; nam in ſententia Blondii numus praeſens flatus fuiſſet V. C. 961, quo vigeſimum circiter annum egit Caracalla, cui aetati an competat tam liberalis barba, qualis in iconismo eidem tribuitur, dubitari queat.

AE. RR.

Mirabilem numum Frölichius ex Panelii catalogo le Bret recitat: ΣЄ-ΛЄTKOΣ. NЄIK. *Caput Seleuci I. diadematum.* Ꝟ ΔIOKAIΣAPЄΩN. *Templum 6 column.* Ex Diocaeſareae nomine conjicit vir eruditus, numum aliquot ſerius ſaeculis ſignatum, atque in ejus quidem regis memoriam. [a]) Nolo meum de inſolente hoc cimelio judicium proferre, quod vereor, ut adcurate deſcriptum ſit.

TIBERIAS.

Ad lacum cognominem, qui et Genezareth dicitur, aedificata ab Herode Antipa tetrarcha, et in Tiberii gratiam ſic vocata.

Herodis conditoris nomine reperti numi et inſcripti: TIBЄPIAC, de quibus agetur in numis hujus tetrarchae. Alium TIBЄPIЄΩN cum capite Claudii, et nomine Agrippae I., vide in moneta hujus regis.

Imperatorii

Certi ſunt Tiberii, Trajani, Hadriani.

Epigraphe: TIBЄPIAC in numo Tiberii, (Vaill.) deinceps: KAAΤΔTIBЄP. KAAΤΔIOTIBЄPIЄΩN. a Claudio, ut dicetur. TIBЄPIЄΩN. TΩN. KAAΤΔIЄΩN. in numo Trajani. (Panel Mem. Trev, Octob. 1737.)

Typi:

Mulier inſidens rupi, ex qua aqua profluit, ſerpentem ex patera paſcit, Trajani. (Muſ. Caeſ. Noris.)

Notat typus aquas calidas, quibus ſalubris exſtitit Tiberias teſte Plinio, unde et vetus urbi nomen *Ammaus*, quod Graece θερμαι, *aquae calidae*, reddas teſte Ioſepho. [b])

Mulier d. pede prorae navis inſiſtens d. caput humanum, ſ. haſtam, Trajani, Hadriani. (Noris, Vaill.)

Eſt haec Iſis gerens d. caput Oſiridis. Nam Iſis ad inveſtigandum Oſiridis cadaver profecta illud apud Byblum Phoenices reperit teſte Plutarcho, [c]) et

a) Ann. Syr. p. 21. b) Bell. Iud. L. IV. c. 1. §. 3. c) de Iſ. et Oſ.

Digitized by Google

quotannis caput ex papyro factum ex Aegypto Byblum per undas deferri tradit Lucianus ἀνατπης. a) Idem typus eſt etiam in numis Caeſareae Palaeſtinae, Neapolis Samariae, Scythopolis, Sebaſtes Samariae, Ael. Capitolinae.

Navis, *ancora*, Trajani et Hadriani, (Muſ. Caeſ. Vaill.) appoſite ad Tiberiadem lacui Gennezaret, vel, ut ſacrae literae inquiunt, mari Tiberiadis adſitam.

* * *

Nomen a Claudio, cujus beneficio Agrippa rex teſte Ioſepho amplas ad regnum ſuum acceſsiones fecit, qui vicisſim honorem imperatori rependit addito Tiberiadi Claudiae cognomento.

* * *

Epocha in plerisque notatur praefixo ET. vel L.

ЄT. AΠ. Trajani. (Noris, Muſ. Caeſ.)

ЄT. ϙ. ejusdem. (Pellerin Mel. II. p. 327.)

L. vel ЄT. AP. Hadriani. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

ЄT. ΓP. Ejusdem. (Vaill.)

Ejus principium Norisius ducendum putat ab anno, quo Tiberias ab Herode condita fuit. Iſtud factum refert Euſebius V. C. 780. Ab hoc anno ſi duceretur annus AΠ in numis Trajani, hi ſignati eſſent ab autumno V. C. 860. Sed obſervat Norisius, cum Trajanus in numis dicatur tantum *Germanicus*, et omittatur *Dacicus*, quo titulo is decoratus jam fuit anno V. C. 856, ejus principium altius petendum, et ſaltem removendum ad annum 775, quo facto emerget annus 855, in cujus autumno ſi coepit annus AΠ Tiberiadenſium, potuit adhuc cudi hic numus ſine Dacici encomio. Ex his ergo numis probatur, epocham Tiberiadis non potuiſſe incipere ſerius, quam ab autumno V. C. 775. At cum eidem Norisio oblatus fuerit numus Trajani cum anno AP, qui idem ſaepius occurrit in numis Hadriani, neceſſe duxit epochae initium figere ad annum V. C. 770, cui ſi addatur annus AP, exibit annus, qui fuit poſtremus Trajani, primus Hadriani, nempe 870. Erraverit ergo Euſebius natales Tiberiadis ad annum 780 figendo, cujus frequentiores lapſus jam alias comperti.

At vere totum hoc Norisii judicium nititur numo Patiniano Trajani cum praetenſo anno AP, qui haud dubie perinde ac numi alii hoc anno praediti Hadriani eſt, ut non modo ſuſpicatur ipſe, ſed et amplior ſuſpicandi cauſa eſt, quia hactenus Trajani numum cum hoc anno in nullo catalogo reperi. Hoc igitur Patini praeconium ſi negligatur, ut jure negligendum videtur, fluctuat vi citatorum numorum initium aerae Tiberiadis intra annos V. C. 770. et 775.

* * *

Annus imperii. ΚΛΑΤ. ΤΙΒЄΡ. L. 5. *Ancora*, in numulo integerrimo Trajani cum titulis Γ. Δ. id eſt: *Germanicus Dacicus.* (Muſ. Caeſ.) Enimvero Trajanus anno VI. imperii dictus eſt Dacicus. Ceterum in nullo alio Tiberiadis numo imperii annus notatur.

a) de dea Syr. ſub init.

Digitized by Google

Non praetereundus numus dubiae fidei:

MHN. TIBEPIEΩN - - - *Deus Menſis ſtans cum pileo Phrygio*, Antonini. (Vaill. ex muſeo regio.)

Menſis in hoc tractu typus eſt perquam rarus, neque putem praeter vicinas Gabas Trachonitidis et Esbum Arabiae alibi reperiri. Cumque praeterea neque epochae annus addatur, neque praenomen KΛΑΤΔ., ad haec fatente ipſo Vaillantio numi epigraphe vitium fecerit, juſta ſuſpicio, legendum potius TIBEPIOΠOΛEITΩN, numumque eſſe Tiberiopolis Phrygiae. Eaedem cauſae jam etiam Ioberto, et Bimardo ſcrupulum injecere. [a])

AE. RR.

SAMARITIS.

CAESAREA.

Dicta Caeſarea Palaeſtinae, ad mare ſita, olim *turris Stratonis*, ſed Herodes M. urbem vetuſtate fatiscentem magnifice reſtauravit indito in honorem Auguſti *Caeſareae* nomine, et addito portu, quem Σεβαστον dixit, ut infra docebitur. Hanc ut Palaeſtinae urbium maximam et nobiliſsimam prolixe laudat Apollonius Tyanenſis epiſtola XI. Reliqua, quae ad urbis hiſtoriam pertinent, erudite congeſsit Belleyus. [b])

Imperatorii

Saltem certi non exſtant niſi Neronis. Eccos!

ΝΕΡΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput laur.* ℞ ΚΑΙΣΑΡΙΑ. Η. ΠΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΛΙΜΕΝΙ. *Mulier capite turrito, et habitu ſuccincto ſtans d. pede proras navis inſiſtens, et d. caput humanum, ſ. haſtam tenens, in area* L. IΔ. AE. II.

Hanc epigraphen Belleyus contentis numis compluribus muſei regii et Pelleriniani feliciter denique complevit, tam acriter olim inter Noriſium, Vaillantium, Harduinum diſceptatam, cujus ipſe pertinacis litigii hiſtoriam totam ab ortu ſuo eleganter ac nitide perſequitur. [c]) Cum eruditorum IIIvirorum variae ſententiae omnes in falſa horum numorum lectione nitantur, nolo iis recenſendis immorari, quas qui noſſe cupiet, poterit ex fonte indicato petere. Stabilita hac lectione ſupereſt, ut comprobetur, numos ſic inſcriptos ad hanc Caeſaream pertinere. Narrat Belleyus Ioſephum ſecutus, [d]) Herodem M. hoc

a) Sc. des méd. P. II. p. 261. b) B. L. T. XXVI. p. 440. c) l. c. d) Bell. Ind. L. I. c. 21.

Digitized by Google

loco portum Piraeeo Athenienſium capaciorem molitum, atque immenſis ſubſtructionibus perfectum denique, et regiis ornamentis condecoratum Σεβαστον appellaſſe. Hanc ſententiam egregie confirmant verba Ioſephi narrantis fatum Antipatri Roma reducis: προσεσχε τω ΣΕΒΑΣΤΩΙ ΛΙΜΕΝΙ λεγομενω, ὁν κατασκευασας Ηρωδης πολλων χρηματων ἐπι τιμῃ τῃ Καισαρος καλει ΣΕΒΑΣΤΟΝ, *appulit ad PORTVM dictum AVGVSTVM, quem Herodes magnis ſumptibus exſtructum in honorem Caeſaris vocavit AVGVSTVM.* [a]) Alibi idem factum referens his verbis utitur: και διαπερασας ἐις τον ΣΕΒΑΣΤΟΝ τον ΛΙΜΕΝΑ της ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ καταγεται, *et trajecto mari in AVGVSTVM PORTVM CAESAREAE defertur.* [b]) Ex binis his locis habemus et Caeſaream, et adſtitutum Portum Auguſtum, qui praeterea in his numis memoratur, ut urbs ab aliis urbibus nomine Caeſareae decoratis diſtingueretur. Diximus ſupra in Caeſarea Paniade pag. 341, noſtram hanc Caeſaream urbem vix unquam certa fide dici *Auguſtam.* Vnus Philo eam vocat την ἐπι θαλαττῃ Καισαρειαν ἐπωνυμον τυ προπαππυ Σεβαστην. [c])

Mulier partis averſae d. caput humanum geſtans ſecundum ea, quae ſupra ad Tiberiadem notavi, videri poſsit Iſis Oſiridis caput praeferens. Sed ſuſpenſum me reddit teſtimonium Belleyi adfirmantis, caput illud in numo Pelleriniano eſſe laureatum Neronis, [d]) quod quidem vix credibile cuiquam videbitur. Additum L. IΔ. indicat annum XIV. imperantis Neronis.

AE. vix rari, ſed in plerisque epigraphe a temporis injuriis male habita.

* * *

Peragendum etiam judicium complurium numorum, quos auctores varii, ſed ut videtur, inique, huc vocavere, et quidem numos

Auguſti cum nomine Veidii Pollionis judice Vaillantio hujus Caeſareae, eſſe Caeſareae Bithyniae, in hac eviçimus.

Lucii Caeſaris numos a Vaillantio et Pellerinio huic Caeſareae tributos nihil offerre, quo minus alteri Caeſareae, ac praecipue Bithyniae tribui poſſent, in hujus quoque moneta diximus.

Meſſalinae et *Britannici* numus a Vaillantio citatus verius quoque videtur Caeſareae Bithyniae reſtituendus.

Claudii et *Neronis* numi, in quibus anni imperii notantur, ſunt veriſimilius Caeſareae Cappadociae, etſi montem Argaeum non praeferant. Haec annos imperii ſedulo notavit. Sunt apud Vaillantium.

Neronis alterum apud eundem: ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ typo equi gradientis eſſe Cymes Aeolidis, in hac comprobavi.

In aliis *ejusdem*, typi: Faſciculus 4 ariſtarum, vel Pallas telum vibrans praeſenti Caeſareae non favent, etſi non adverſentur. Sunt hi potius Caeſareae Bithyniae.

Alium *ejusdem*, typo figurae velatae ſedentis eſſe Caeſareae Anazarbi Ciliciae, in hac probavi.

---

a) Ant. L. XVII. c. 5. b) Bell. L. I. c. 31. §. 3. c) de Legat. ad Cai. p. 590.
d) l. c. p. 453.

Digitized by Google

Regii.

Numum, in cujus antica eſt caput Caligulae, in averſa: ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. ΑΣΤΑΟΥ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΒΑΣΙΛΕΥ., Vaillantius in hac Caeſarea cuſum ſanxit. a) At probabimus in numis Agrippae I., eum ſignatum Caeſareae Paniados.

Certior alius, in cujus averſa Belleyus legendum docet: ΚΑΙΣΑΡΙΑ. Η. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΣΕΒΑΣ. ΛΙΜΕΝΙ. b) De numo ipſo agemus in moneta Agrippae I. Iudaeae regis.

* * *

Colonia deducta a Veſpaſiano. Plinius: *Stratonis turris, eadem Caeſarea, ab Herode rege condita, nunc Colonia Prima Flavia a Veſpaſiano imp. deducta.* Et Paulus: c) *Divus Veſpaſianus Caeſarienſes colonos fecit.*

Numi porriguntur a Domitiano usque ad Valerianum, nam Titi numus, quem citat Vaillantius, alio pertinet, ut dicetur.

Epigraphe multum variat:

C. AVG. CAESAR. Trajani. (Pellerin.)

COL. PRIMA. FL. AVG. CAESAR. CAESARIA. CAESAREN. CAESARENSIS. Pro PRIMA ſcribitur etiam P. tantum, at potiſsimum PR. Pro FL. etiam F. tantum. Haec epigraphe paucis nonnunquam mutatis in plerisque obtinet.

C. I. F. A. C. Hadriani. (Pellerin Suppl. II. p. 47.)

C. I. F. AVG. CAESAR. Hadriani. (Muſ. Caeſ.)

COL. P. FL. AVG. CAESAREN. Hadriani. (Theup.)

Ex his ſatis apparet, literas I. F. legi debere PRIMA. FLAVIA. Variant in his numis I. et P.

COL. PR. FL. AVG. FE. CAESAR. Severi. (Pellerin.) Literae FE. explendae *FElix*, quod ſub hoc imperatore primum comparet. In numo Diadumeniani muſei Caeſarei plenius ſcribitur FEL.

COL. PR. F. AVG. F. C. CAES. Literae F. C. ſub Alexandro primum comparent. F ſecundo poſitum legendum *Felix*, dubium non eſt, at incertum hactenus, quis explicatus literae C. dandus. Ea in aliquibus reipſa τὸ G ſpeciem praefert. Quare Harduinus contendit, Caeſaream hanc dictam fuiſſe *Germaniciam*, quo factum, ut is numos omnes ab aliis antiquariis Caeſareae Germaniciae Commagenes jure tributos huic iniique ademptos Caeſaream Palaeſtinae revocaret. Ex epiſtola Pellerinii ad Khelfium noſtrum data video, eruditum hunc Gallum aliquando tenuiter ſuſpicatum, το C. fors legi poſſe *Clariſſima*. Ceterum video, hoc elementum in pluribus coloniarum numis ſignificare *Concordia*.

Serius omnibus his titulis addi coeptum METR. item MET. P. S. P. de quo infra.

Omnes hos varios titulos collegit numus Treboniani, (Pellerin Suppl. II. p. 46.) ſcilicet:

COL. P. F. AVG. F. C. CAES. MET. PR. S. PAL.

---

a) Numi Graeci ſub Calig. b) l. c. p. 450. c) de Cenſib.

Digitized by Google

Pellerinius numum Antonini propter epigraphen C. A. C., quam legit *Colonia Augusta Caesarea*, eidem nostrae Caesareae largitur. Eodem modo inscriptos Antonini numos binos dedit Vaillantius, sed legit *Colonia Aelia Capitolina*, reprehensus propterea a Pellerinio, a) sed inique, ut dicetur in numis Aeliae Capitolinae.

Numos inscriptos: COL. CAES. LIB. ΦΑΑ. huic Caesareae a variis viris sum. mis tributos, quos inter est unus cum praetenso Titi capite, esse Caesareae Phoeniciae ad Libanum, in hujus numis dictum.

Typi:

Mulier turrita habitu succincto stans d. caput humanum, s. hastam, pede super flumine emergente posito, Hadriani, Faustinae jun. Domnae, (Vaill.) Treboniani. (Pellerin.)

Non multum absimilem typum vidimus in numis Tiberiadis, et in numo hujus Caesareae Neronis Graeco, quem paullo supra produximus. Ad Tiberiadem notavimus ex Luciano, esse Isidem gerentem caput Osiridis. At Vaillantius citato eodem Luciani loco putat esse Astarten, adstitutum vero fluvium esse Adonin, qui apud Byblum fluxit, Veneri Astarte percharum, et Bybliis religione sacrum, quod tanto magis verisimile ait, quoniam propter Caesaream nullum flumen memoratur, hujus vero Astartes cum omnibus his causis cultum Byblo Caesaream propagatum. Selige, quod praeplacet.

Mulier stans in templo d. hastam, cui Victoriola columellae insistens coronam offert, Caracallae. (Vaill. Colon. p. 50.)

Est haec certior Astarte hoc cultu in hujus tractus numis obvia.

Figura nuda capite radiato d. elata, s. hastam decumbit super leone gradiente, Volusiani (Vaill.)

Argumentum incertum. In numo Hadriani apud Pellerinium a) est solus leo gradiens.

Apollo nudus stans d. arcum, s. tripode nixus, non infrequens typus in numis Trajani, et Antonini.

Caput Serapidis, typus maxime obvius.

Aquila expansis alis, supra quam velut in corona scriptum S. P. Q. R. Typus frequens inde a Caracalla.

Tituli:

PRIMA. vel, ut in aliis, I. Minus certa hujus appellationis ratio. Harduinus eam sic vocatam ait, quia ibi erant milites legionis I. Aliam serius attulit, quoniam, inquit, prima fuit, quae praenomen Flaviae adoptavit. Vallantius hoc titulo usam censet, quia fuit metropolis Palaestinae. Pellerinius, qui varias horum sententias recenset, existimat, dictam primam, quoniam ante Caesaream Libani colonia deducta fuit. c) Haec sententia omnium minime admittenda, nam haec Samaritidis Caesarea Primae titulum monetae jam inscripsit, antequam sciret, exstituram aliquando coloniam secundam hoc nomine; Caesaream autem Libani certum est ex numis, saltem

a) Suppl. II. p. 46. b) l. c. p. 47. c) Mel. I. p. 33.

Digitized by Google

Antoninorum aetate nondum fuisse coloniam.

Felix more aliarum coloniarum.

Metropolis. Hic honos primum legitur in nummis Alexandri. Inde a Decio regionem etiam addit, sic: METR. P. S. P. vel liberalius: PR. S. PAL. *Provinciae Syriae Palaestinae.* Hanc etiam memorat Fl. Neapolis, de qua mox infra. Secundum haec recte Aurelius Victor: (in Vespas.) *Coacta in provinciam Syriā, cui Palaestinae nomen.* Fuere nimirum, qui Syriam in quinque partes divisere, Commagenen, Seleuciden, Syriam Coelen, Phoeniciam, Iudaeam. [a]) Quid quod jam Augusti aetate Palaestini in Syris sunt putati teste Ovidio: [b])

Cesta Palaestino septima festa Syro.

Flavia a conditore Fl. Vespasiano. Iustinianus imp. de urbis hujus excellentia loquens [c]) narrat, eam primum a Stratone, qui mutatis sedibus excedens Graecia ejus conditor exstitit, in urbis formam fuisse redactam. Verum quod sequitur, satis imperite, cum refert, eam a Vespasiano Caesarum appellatione fuisse nominatam, cum antea Stratonis turris vocaretur. Dicere oportuerat, a Vespasiano deductam coloniam, et de nomine suo dictam Flaviam.

Antoniniana, nempe: ANT. in numo Caracallae. (Vaill. Colon. P. II. p. 50.)

AE. C.

DIOSPOLIS.

Olim Lydda; a quo nomen novum acceperit, incertum. Iosephus eam jam Lyddam, jam Diospolin vocat. Numos et historiam hujus urbis erudite illustravit Belleyus. [d])

Imperatorii:

Caput Domnae. ℞ Λ. CЄΠ. CЄ. ΔΙ. ΟCΠΟΛΙC. ЄP. in alio ΘP. *Caput Serapidis*, in alio ΘP. *Ceres.* Ita Vaillantius, et Norisius, sed mendose, ut dicetur.

Caput Caracallae. ℞ Λ. C. CЄ. ΔΙ. ΟCΠΟ. ЄΤ. Θ. *Caput Serapidis.* (Pellerin Mel. II.)

Caput idem. ℞ CЄΠ. CЄΤΗ. ΔΙΟC. ΠΟ. Є. Ι. *Caput muliebre turritum.* (Ibid. et Mus. Caes.)

Caput idem. ℞ ΔΙΟCΠΟ. *Astarte in templo d. pedem globo imponit, d. extenta, s. hastam.* (Pellerin l. c.)

* * *

Nomen ab imperatore, nempe: *Luciae Septimiae Severianae.* Ita Belleyus multo probabilius explicat ro Λ. CЄΠ. CЄ., non ut Norisius et Vaillantius: *Lucius Septimius Severus. Diospolitarum.* Eisdem nominibus usas quoque Sebasten Samariae, et Eleutheropolin Iudaeae, infra videbimus, et sic etiam in marmore, quod edidit Thomasinus, [e]) leguntur *Municipes municipii T. Aeli Hadriani Aug. Civilitum.* Causam adoptati hujus nominis tradit Belleyus post Haymium, quia Severus in *itinere Pa-*

a) Eustath. ad Dionys. v. 877. b) Art. amat. L. I. v. 416. c) Novell. Constit. 103.
d) B. L. T. XXVI. p. 429. e) de Tesseris hosp. cap. III.

Digitized by Google

Thesliis plurima jura fundavit, ut refert Spartianus. Ex postremo numo Caracallae videmus, Severo mortuo Diospolitas eam adulationem dissimulasse.

* * *

Annos imperii habemus ex numis loco II. et III. descriptis. Vaillantius et ab eo deceptus Norisius in numis loco I. citatis epochae annos viderunt. Errorem suspicatus Belleyus numos denuo inspexit, reperitque legendum Є. I., suntque anni imperii, ut in Pellerinianis, et Eleutheropolis, cujus urbis numi Diospolitanis multum sunt adfines.

AE. RRR.

IOPPE.

Maritima, ab antiquitate, et Andromeda ibi ceto expolita multum in fabulis illustris.

Autonomis:

Caput muliebre velatum turritum: ЄΠΙ ΙΟΠΠ. *Neptunus saxo insidens, retro* Δ. AE. II. (Pellerin.)

Scribitur plerumque geminato Π, sed tamen etiam simplice, ut videre est apud solertem Cellarium.

AE. RRRR.

NEAPOLIS.

Mediterranea ad montem Garizim, olim dicta *Sichem*. Quae fuerit mutati nominis occasio, non liquet. Verisimile videtur Norisio, circa annum Є. 823, qui expugnatis Hierosolymis rerum novarum in hoc tractu ferax fuit, Neapolis appellationem natam, quod arguit non modo epocha hoc ipso anno, ut sibi visum, coepta, sed etiam praenomen *Flaviae* in Flaviorum gratiam praefixum.

* * *

Autonomi neglecto Musseliano cum anno ΛЄ non exstant.

Imperatorii

Non pauci a Tito usque ad Volusianum.

Epigraphe: ΦΛ. ΝЄΑCΠΟΛЄΩC, rarius in prioribus ΦΛΑΟΥ. Additur plerumque mentio regionis, de qua infra.

Typi:

Mons, in cujus vertice templum, ad quod copiosi gradus ducunt.

Typus obvius in hujus Neapolis numis, et si quando ab alio typo hic mons extruditur, plerumque contractiore forma areae numi insidet. Est hic mons *Garizim* vetusta, sed saepe variata religione inclytus. Procopius: a) *Est in Palaestina urbs Neapolis nomine, prope quam mons altus exsurgit, quem Garizim vocant.* Sub postremo Dario, et favente Persarum satrapa Manasses Iudaeorum summi pontificis Iaddi frater sacerdotio a suis motus, quod Samaritanam, nempe alienigenam, duxisset, facta Hierosolymis discessione templum Hierosolymitano aemulum, multorum deinceps litigiorum causam, et sacrifi-

a) de Aedif. Iust. L. V.

cia in hoc monte constituit. a) Initio hoc templum deo maximo consecratum erat, at cum Iudaei graviter ab Antiocho IV. vexarentur, Samaritani, ne eadem ferre cogerentur, suam cum Iudaeis cognationem negantes, quam olim coram Alexandro M., quem Iudaeis favere viderunt, jactaverant, b) et se Persarum colonos profesi petierunt a rege, ut templum suum, quod nullo nomine insigniretur, Iovi Hellenio consecraretur, quod et facile permissum est. c) At Iovi Hospitali volente, rege dicatum narrat auctor Maccabaeorum, d) et Eusebius. Facta paullo post rerum conversione Samaritani se rursum Iudaicae religioni applicuere, et coram Ptolemaeo tuiti sunt, suum in monte Garizim templum ex Mosis praescripto aedificatum esse. e) Illud subinde eversum est ab Hyrcano, postquam annos CC. stetisset, f) atque sic sublata annosa lis, cum Hierosolymitani apud se, Samaritani in Garizim esse offerenda sacrificia contenderent. g), Istud erat, quod mulier Samaritana ad Christum dixit; h) *Patres nostri* (Samaritani) *in monte hoc* (Garizim) *adorayerunt, et vos dicitis, quia Hierosolymis est locus, ubi adorare oportet.* Serius templum Iovis in vertice conditum fuisse, testis est Damascius: i) ἐν ᾧ Διὸς ὑψίστου ἅγιστον ἱερὸν, atque ut verisimile est, excisis Hierosolymis, qua aetate multas Palaestinae urbes et nomina vetera et religionem priscam abjecere, Zenonem denique in eo templum Virgini Matri dedicasse, auctor est Procopius. Hic ergo mons inde ab Antonino saepe in his numis proponitur, adstituta saepe aquila, credo, quod Iovi dicatum fuit. In numo Treboniani est medius inter solem et lunam, k) in ejus uno vertice pileus Dioscurorum, l) notantur etiam gradus ab imo ad summum ducti. Observante Norisio ex vetere hodoeporico anonymi *ascenduntur usque ad summum montem gradus numero CCC.*

Mulier tutulata stans d. caput virile, s. sceptrum, pede prorae impositio, Faustinae jun., Diadumeniani. (Vaill.)

De hoc typo jam egimus in Tiberiade, in numis Caesareae Palaestinae tam Graecis, quam coloniae.

Diana Ephesia spicas manu praeferens inter duos cervos.

Sic Aurelii numum describit Norisius. m) Idem numus spectata aversa integerrimus est in museo Caesareo, et typus: *Mulier stans capite tutulato, inferiore corpore more Dianae Ephesiae coartato, d. sceptra quid instar flagelli, s. spicas, pro pedibus hinc et illinc bos turgente gibbo.* Etiam Pellerinius in suo Veri numo boves gibbosos agnoscit. Antiquarii omnes Dianam Ephesiam agnoscunt, credo propter cultus similitudinem, et creditos cervos, qui haud dubie in omnibus sunt boves, et quia attributa in numis suis aevo vitiatis non satis discrevere. Mihi verius videtur lunae simulacrum, aut quae eadem cum

a) Ios. Ant. L. XI. c. 8. b) Ioseph l. c. c) Ios. Ant. L. XII. c. 5. d) L. II. c. 6. e) Ios. Ant. L. XIII. c. 3. f) Ios. Ant. L. XIII. c. 9. g) Ios. Ant. L. XII. c. 1. h) Ioann. IV. i) ap. Phot. k) Pellerin Rec. III. p. X. l) ibid. m) Ep. Syrom. p. 454.

Digitized by Google

luna fuit, Iſidis. Secundum auctorem Chronici paſchalis Veſpaſianus, quoniam ad lunae jubar Hieroſolymas cepit, Antiochiae aeneum lunae ſimulacrum ſtatuit cum IV. tauris Hieroſolymas reſpicientibus. a) Luna tauris vehitur, quorſum etiam pertinet flagellum manus dexterae.

Reliqui typi: *Serapis ſtans, aut ejus caput, Aeſculapius, Apollo, Victoria, Roma ſedens, quadrigae.* In numis Titi, antequam Garizim in monetam migraret, eſt *Palma*, vel *urbis nomen ſcriptum intra lauream.*

* * *

Neocoratus: ΝΕΩΚΟΡΟΥ memoratur apud Pellerinium in binis numis, Trebonianī, (Rec. III. p. X.) et Voluſiani. (Mel. II.) In numis Neapolis coloniae jam ſub Philippo ſe neocoram profitetur, ut videbimus.

* * *

Honoris tituli: ΕΠΙϹΗΜΟϹ, *illuſtris, nobilis.*

ΦΛ. ΝΕΑϹΠΟΛΕΩϹ. ΕΠΙϹΗΜΟΥ. ΝΕΩΚΟΡΟΥ. Treboniani. (Pellerin Rec. III. p. X.) Euſebius Abilam vocat ἐπίσημον, b) et teſte Bertio in codice Palatino Ptolemaei legitur: Αγκυρα μητροπολις ἐπισημος.

ΦΛ. ΝΕΑϹΠΟΛΕΩϹ. *Aquila expanſis alis, ſupra quam tabella, cui inſcriptum:* ΕΠΙϹΗΜΟΥ. ΝΕΩΚΟΡΟΥ. Voluſiani. (Pellerin Mel. II.) Hoc epitheto nulla alia urbs gloriatur.

Perperam in ſimili legit Panelius: ΕΠΙ. C. ΜΛΟΥ. ΝΕΩΚΟΡΟΥ. c)

* * *

Nomen ab impp.

ΦΛ. ΦΛΑΟΥ. a Flaviis Veſpaſianis, ſub quibus aeram quoque invexit.

ΑΥΡ. ΦΛ. etc. ab Aurelio Caracalla, in cujus tantum numis legitur. (Noris, Vaill.)

* * *

Mentio ſitus. Hanc diligenter, ſed varie notavit.

ΦΛΑΟΥ. ΝΕΑΠΟΛΙ. ΣΑΜΑΡΕΙΑΣ. vel ΣΑΜΑΡ. Titi et Domitiani. (Vaill.)

ΑΥΡ. ΦΛ. ΝΕΑϹΠΟΛΕΩϹ. ϹΑΜ. Caracallae. (Noris.)

ΦΛ. ΝΕΑϹΠΟΛΕΩϹ. ϹΥΡΙΑϹ. ΠΑΛΑΙϹΤΙΝΗϹ. vel: ϹΥΡΙΑϹ. ΠΑΛΑΙϹΤ. vel: ϹΥΡ. ΠΑΛ. Sic fere ſcribitur ab Antoninis usque ad Diadumenianum.

Palaeſtina jam paſsim Herodoto dicta eſt Syria, et Spartianus quoque hos Neapolitanos vocat Palaeſtinenſes. d) Vide etiam dicta ſupra in Caeſarea ſub *Metropolis*, quae eodem modo ſe in Palaeſtina Syria ſitam fatetur.

ΦΛ. ΝΕΑϹΠΟΛΕΩϹ. ϹΤ. Maeſae. (Muſ. Caeſ.) Alexandri. (Pellerin.)

In numis poſt Alexandrum ſignatis, etiam coloniae nomine, ſitum non amplius indicat.

* * *

Epocha.

L. AI. Titi et Domitiani. (Vaill.) Inſcriptiones anticarum non adduntur.

ϹΤ. ΠΖ. ΠΗ. M. Aurelii, Fauſtinae jun. In his Aurelii titulus eſt: ΑΥΡΗ-ΛΙΟϹ. ϹΑΙϹΑΡ. ϹΤϹΕΒουϛ ϹΕΒαϛϑ Τιος, et caput nudum, Fauſtinae: ΦΑΥϹΤΕΙ-

a) p. 198. ed. Venet. b) in Onomaſt. c) Mem. Trev. Octob. 1737. d) in Severo.

NA. CEBAC. ЄΤCЄ. CEBA. ΘΤΤΑ. (Noris, Vaill. Muſ. Caeſ.)

ЄΤ. ΠΘ. Aurelii et Fauſtinae jun. Tituli non produntur. (Vaill. Noris.) Secundum aliquos etiam Antonini Pii. (Noris Ep. Syrom. p. 457.)

ЄΤ. ΠΘ. L. Veri. (Pellerin Mel. II.)

ЄΤ. q. Fauſtinae jun. cum titulo: ΦΑΤCΤЄΙΝΑΝ. CEBACΤΗΝ. (Noris, Vaill.)

Norifius ex numis ſibi cognitis cenſuerat, aeram Neapolis ducendam ab autumno V. C. 823, quem ſecuti ſunt Vaillantius, aliique. Huic principio obſtat numus Veri cum anno ΠΘ. Nam ſi hic addatur ad 823, ſequeretur, numum ſignatum V. C. 911, at Verus primum anno V. C. 914 renunciatus eſt Auguſtus. Ergo hoc numo praecipiente altius ejus principium figi nequit, quam autumnus 825, ſecundum quod hic Veri numus ſignatus eſſet ab autumno V. C. 913 usque ad autumnum ſequentem, quo anno menſe Aprili Verus ad imperium evectus eſt.

Ex numo Aurelii cum anno ΠΗ, in quo is Caeſar adhuc dicitur, et laurea abſtinet, certi ſumus, epocham non poſſe ſerius incipere, quam ab autumno V. C. 826. Nam addito numero ΠΗ emergit annus 913, a cujus autumno numus cuſus eſſet. Iam vero M. Aurelius proximo Martio V. C. 914 Auguſti titulum et inſignia abſtulit. Quare vi numorum hujus urbis adcurate deſcriptorum fluctuat aerae principium inter annos V. C. 825 et 826.

Ex his adeo certum eſt I. in numo Titi, quem Vaillantius ex muſeo regio citat, legi non poſſe AI, aut ſi iſtud vere legitur, numum eſſe Domitiani, non Titi. Revera Morellius tres hujus urbis numos cum capite Domitiani, et anno AI proponit. a) Nam ſi ſtatuamus pro aerae principio annum 825, numus Titi ſignatus eſſet ab autumno 835. Sed Titus jam in Septembri V. C. 834 diem obivit. II. Si tituli M. Aurelii in numis anno ΠΘ inſignibus liberalius eſſent ab antiquariis deſcripti, haud dubie fixum haberemus epochae principium. Si enim in his Aurelius adhuc dicitur Caeſar, immotum aerae initium habebimus annum V. C. 825. Hoc enim anno non potuiſſe incipere citius, ex L. Veri numo demonſtravi. Quod ſi aerae exordium ſtatuamus autumnum V. C. 826, hi Aurelii numi ſignati forent ab autumno 914, ſed hic jam praecedente Martio Auguſtus dictus eſt. Ex quo videmus, quam inconſulte agant ii, qui partis anticae epigraphen deſcribere negligunt, ex qua pro epocharum negotio multa poſſunt proficua colligi. Multum Vaillantius verae ſuae laudi, et communi utilitati detraxit, cum per immodicam parſimoniam in plerisque ſuis operibus imperatorum titulos omiſit. III. Si in numis quoque Antonini continetur annus ΠΘ, quod refert Patinus apud Norifium, b) alius rurſum annus pro principio ſtatui non poteſt, quam 825. Nam ſi ſtatueretur annus ſequens 826, numus cum dicto anno ſignatus eſſet ab autumno 914, verum Antoninus jam menſe Martio ejusdem anni mortuus eſt.

a) in Domit. tab. XXJI. b) l. c. p. 457.

Digitized by Google

Collectis omnibus vero ſimillimum eſt, aerae exordium ducendum ab anno V. C. 825, qui fuit annus III. Veſpaſiani. Hoc demum anno finitae ſunt reliquiae belli Iudaici. Satis veriſimile, rebus tum compoſitis hanc urbem variis beneficiis ornatam, et incrementis auctam, quo factum, ut *Flaviam* ſe compellaret, pro Sichem Neapolis nomen adoptaret, atque ab eo tempore annos ſuos dinumerare inciperet.

AE. vix rari.

Coloniam fuiſſe deductam, numi invicte docent, a quo, incertum. Primi numi, qui eam coloniam produnt, ſunt cum capite Philippi. Hos vero ad hanc Neapolin, et non cognominem aliam pertinere, manifeſtum eſt ex monte Garizim, qui in omnibus omnino coloniae Neapolis numis ſaltem in area conſpicitur, et hujus urbis numorum indubitatum χρητηριον conſtituit.

Quod vero in Neapolis hujus moneta ſingulare videmus, eſt, quod etiam, ex quo colonia deducta fuit, non modo offert numos cum coloniae mentione Latine inſcriptos, ſed etiam numos ſine coloniae mentione Graece inſcriptos. Ita habemus numos Treboniani et Voluſiani Graecos, Philipporum et Voluſiani Latinos coloniae. Iſtud dempta Antiochia Syriae et hac Neapoli in aliis urbibus, poſteaquam coloniam recepere, inſolitum. Nam ab eo tempore colonias ſe ſemper profeſſae ſunt ſeu praefixo COL., ſeu Graece ΚΟΛ., ſeu ſaltem typo, quam doctrinam alibi abunde, ut puto, ſtabilivi. [a]) Quod ad hujus Neapolis numos attinet, facilem ſibi exitum reperit Vaillantius; *quod enim etiam Graecos*, ait, *fine coloniae appellatione percuſſit, id videtur ſcalptorum procul dubio incuria.* [b]) Quae cauſa fuit, cur eos nulla tactus religione coloniarum numis miſceret. Inconſulta oratio. Ergo in omnibus Treboniani ac Voluſiani numis Graecis, qui magno numero ſuperſunt, et omni vitio carent, et varii ſunt argumenti, incurii fuere monetarii? Aut cur, ſi hi quoque Neapolin, quatenus ea colonia fuit, pertinent, nihil omnino coloniae ſpectatis typis offerunt? non colonum arantem, non lupam cum gemellis, non Silenum, non ſignum militare, quae omnia inſunt in numis Neapolis coloniae nomine inſcriptis? An etiam in his peccatum a ſcalptoribus? Aliter ſenſit multo adcuratior Pellerinius, qui inter utrosque numos, ut oportuit, diſcrevit, atque alios inter coloniae numos, et alios inter imperatorios Graecos recenſuit.

Aequius de hac numorum hujus urbis varietate judicavit Frölichius his verbis: [c]) *mallem utraquè lingua inſignes numos Neapoli procuſos eſſe, Latinos a deductis colonis, Graecos a veteribus incolis, priſco ſuo more*, quam ſententiam valere etiam ad Antiochiam copioſe comprobavi. [d]) Occurrit re iterum expenſa, regulam a me propoſitam, urbes, ex quo coloniae factae ſunt, non amplius niſi coloniae confeſsione feriiſſe monetam, forte a contrario apud Neapolin inſtituto non infringi. Fieri poterat, ut quae a Philippo deducta fuit colonia, Treboniano imperante deductis forte aliorſum militibus emeritis, qui

a) Num. vet. p. 283. b) in Colon. p. 216. c) IV. Tent. p. 348. d) l. c.

Digitized by Google

coloniam conſtituerunt, coloniae jura amitteret, quo facto oppidani Graeci libertati ſuae reſtituti vetus feriundae monetae inſtitutum fuiſſent ſecuti. Hoc eo verisimile fit, quod revera cum capite Philippi nullum habemus numum Graecum, Latini coloniae abundant; ſub imperio Treboniani binos tantum Voluſiani Latinos, at copioſos Treboniani et Voluſiani Graecos, ut videre eſt apud Vaillantium, et in aliis catalogis. Coloniae jura nonnunquam fuiſſe ablata, ſupra in Tyri moneta aperte vidimus, tum et Lampſaci Myſiae, et videbimus infra in Nicopoli Iudaeae.

Coloniae ergo Neapolis numos habemus ſub Philippis, et poſt hos binos tantum Voluſiani. Inſolens epigraphe: I. I. M. M. C. C. PHILIPPIS - - - - *Capita Philipporum jugata.* (Pellerin Mel. I. tab. XXI. n. 3.)

Epigraphe coloniae: COL. NEAPOL. vel: COL. SERG. NEAPOL. vel: COL. NEAPOL. NEOKORO. vel: COL. PVL. NEAPO.

Typi:

Mons Garizim in omnibus, ſaltem in numorum area.

Cybele; *Aeſculapius cum Hygia*, tum ſueti coloniae typi: *Lupa cum gemellis*, *colonus arans*, *Silenus*.

Typus inſolentior: *Iuppiter ſtans*, *ex adverſo aquila ſupra columellam*, *et ſignum militare*, *in horum medio aries juxta ſpicas*, Voluſiani. (Vaill.) Difficilis explicatus.

* * *

Neocoratus, NEOKORO. in quibusdam Philippi numis ſcribitur. In Graecis, ut dictum, etiam ſerius.

* * *

Titulus SERG. in compluribus Philippi, et ſucceſsit in locum *Flaviae*, quem numi Graeci conſtanter praeferunt. Quid nomen SERG. notet, et quomodo explendum, nondum exploratum. Vaillantii conjectura, qui *Sergiam* cenſet appellatam, quod forte colonis Sergiae tribui adſcriptis conſtiterit, nondum eruditorum omnium ſuffragia abstulit. Hoc modo Iconium quoque dici poſſet tribui Aeliae ſubjectum, quia in numis *Aelium* dicitur.

PVL. in numo Philippi, quod Pellerinius explet PVL*chra*, quia Smyrna quoque ſe a *pulchritudine*, ΚΑΛΛΕΙ, laudat. Videtur το PVL. perinde a quodam nomine proprio deducendum, ac το SERG.

AE. RR.

NYSA.

Vide infra *Scythopolis*.

RAMATHA.

Numum Auguſti a Vaillantio huic urbi tributum verius eſſe Claudii, et Canathae Decapoleos judicio Belleyi et Pellerinii, in hujus urbis numis diximus.

SCYTHOPOLIS.

Prope, ſed tamen cis Iordanem, et Decapoli adnumerata eſt a Joſepho et Plinio. Antiquiſsimum nomen fuit *Bethſan*, quare verterunt LXX. την Βηθσαν, ἡ ἐστι Σκυθων πολις, [a]) atque in eadem

a) Iudic. I. 27.

Digitized by Google

verba aliquoties Ioſephus. Dicta etiam fuit *Nyſa*. Plinius: *Scythopolin, antea Nyſam, a Libero patre, ſepulta nutrice ibi, deductis Scythis*, et confirmatur numis. Ex Stephano omnia tria nomina colliguntur, ſed corrupto textu, quem facile ſic reſtituit Pinedus: ΣΚΥΘΟΠΟΛΙΣ Παλαισινης πολις, ἡ Νυση Κοιλης Συριας, Σκυθων πολις, προτερον λεγομενη Βαισαν. Scythopolis denique nomen maxime uſitatum, cujus appellationis originem ſtatuit Euſebius: [a]) Σκυθαι την Παλαιστινην κατεδραμον, και την Βασαν κατεσχον, την ἐξ ἀυτων κληθεισαν Σκυθοπολιν, *Scythae Palaeſtinam invaſerunt, et Baſan occuparunt, a ſe dictam Scythopolin.* Plura de hoc nomine ex Herodoto vide apud Cellarium, et Belleyum, qui hujus urbis hiſtoriam, et numismata omnia, quotquot hactenus nota ſunt, erudite illuſtravit. [b])

Imperatorii

Neronis, Getae, Gordiani. Domnae unum nuper muſeo Caeſareo acquiſivi.

Epigraphe: NTCA, vel NTCAIЄΩN. TΩN. KAI. CKTΘΟΠΟΛΙΤΩN. in numis Neronis. CKTΘΟΠ - - - Getae. NTC. CKTΘO. IЄPAC. vel: NTC. CKTΘΟΠΟΛЄΙΤΩN. IЄPA. ACT. Gordiani. Satis ex his apparet, male a Vaillantio Nyſae Cariae tributum numum Gordiani, in quo legit: NTCC. KTΘO. IЄPAC. quod ante Pellerinium [c]) jam vidit Harduinus.

Typi: Mulier capite turrito ſtans d. caput humanum tenet, f. haſtae innixae, Neronis. De hoc typo in Tiberiade et alibi. Reliquos typos parum illuſtres vide apud Belleyum. Ignoti fuere Belleyo:

NTC. CKT. - - - PAC. *Duae mulieres ſtolatae ſtantes, quarum dexterior d. facem, ut videtur, ſiniſterior galeata d. haſtam tenet.*, Domnae. (Muſ. Caeſ.) Videntur eſſe Diana Lucifera, et Pallas.

NTC - - - - *Bacchus nudus gradiens d. thyrſum transverſum, pro pedibus hinc panthera deum ſuum ſuſpiciens, illinc Priapus, in area* ΔT. Gordiani. (Muſ. Caeſ.)

Epocha:

L. P. PA. ЄIP. Neronis. (Belley.)
ΔNC. Getae Caeſaris. (Belley.)
ΔT. Gordiani. (Muſ. Caeſ.)

Liebeus ex anno ЄIP. epocham orſus eſt ab autumno V. C. 697; [d]) ſed vetant hoc anni P. PA. in numis Neronis ſerius cognitis; nam hi concurrerent cum annis 796, 797, quibus Nero adoptatus nondum fuit. Cenſet ergo Belleyus, quantum argui ex paucis his numis poteſt, epocham eſſe Caeſarianam ducendam ab autumno V. C. 706. Ex hac lege numi P. et PA. ſignati ſunt annis 805, 806, quibus adoptatus jam fuit Nero, ſed nondum Auguſtus, cum qua concordat quidem etiam epigraphe numi anno PA. inſcripti: NЄPΩN. KΛΑΥΔIOΣ. KAισαρος ΣЄΒΑΣΤου Υιος, quae fuit formula Caeſarum, ut paullo ſupra in numis M. Aurelii apud Neapolin ſignatis vidimus. Iſtud tamen

a) Chron. L. I. b) B. L. T. XXVI. p. 415. c) Mel. II. p. 202. d) Goth. num. p. 336.

Digitized by Google

mirum, non modo in numo PA, sed etiam P. jam occurrere caput Neronis laureatum, quo cultu, saltem in numis commatis Romani, ante Claudii mortem non proponitur. At Belleyi calculum nimis turbat numus Gordiani cum anno ΔT, qui ductus ab anno 706 ejus imperium annis XII. excedit. Quare ejus verum initium adhuc in incerto est.

AE. RRR.

SEBASTE.

Olim Samaria, post divisionem Israelis regum sedes, a qua regio tota dicta fuit Samaritis. Exstructo in vicino monte Garizim templo perpetua Iudaeis iramm propter religionem causa, ut latius supra in Neapoli exposui, ac propterea ab Hyrcano annua obsidione penitus eversa, refecta deinde a Gabinio, Syriae praesule, denique regiam faciem accepit beneficio Herodis M., qui eam in honorem Augusti *Sebasten* appellavit. Haec Cellarius ex Iosepho, aliisque.

Imperatorii

Aliquot proditi a Nerone usque ad Domnam. Inscriptio capitis in his Latina est, saltem in numis Domitiani et Commodi, ut videre est apud Norisium, [a]) et Liebeum, [b])

Epigraphe urbis: ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. Plerumque adjicitur CTP. vel CTPIAC, et ubi istud deest, juvant epochae anni, ne in aliam Sebasten numos transferamus.

Typi:

Mulier capite tutulato stans d. caput humanum, s. hastam, pede fluvio emergenti impositio, Neronis. (Vaill.)

Typus in hoc tractu obvius, de quo egi in numis Tiberiadis, et Caesareae coloniae ejusdem Samaritidos.

Iuppiter, Ceres, Mars, Victoria, cista Bacchi, quos depictos vide apud Norisium, [c]) et Arigonium.

Epochae:

qA. Neronis. (Vaill.)

L. ΘP. Domitiani. (Noris, Vaill. Morelli.)

PI. Ejusdem. (Liebe p. 337.)

PMA. Trajani. (Arigoni.)

L. CIЄ. CIS. Commodi. (Noris, Vaill. Theup.)

L. CK. Domnae. (Vaill.)

Norisius hanc aeram ducendam censet a Sebastes natalibus. Aedificatam ab Herode M. V. C. 729 erudite probat. Numi serius reperti huic principio non obstant. Numus Trajani PMA vetat, cum is annus ejus imperatoris postremus sit, ejus initium sequenti alteri anno adfigi. Numi citati annos aliquot anteriores admittunt, ut revera Harduinus annum 727, [d]) Frölichius [e]) 728 praeferunt. Ex his corrigendus Eusebius, qui in chronico suo canone Sebasten conditam ait anno III. Olymp. CXC., qui respondet anno V. C. 736.

AE. RR.

Coloniam dedicatam fuisse Sebasten do-

a) Ep. Syrom. p. 444. 445. b) pag. 337. c) l. c. et p. 492. d) Chron. vet. test. e) Not. elem.

Digitized by Google

set Vlpianus. a) *Divus quoque Severus in Sebastenam civitatem coloniam deduxit*, et confirmatur numis. De anno non constat. Ex numo Graeco Domnae supra citato cum anno CK certum est, eam V. C. 948 coloniam nondum fuisse.

Domnae binos edidit Vaillantius, binos Caracallae Blondius. Caracallae et Getae singuli museo Caesareo accessêrunt, quos stiti in mea Syllogâ I.

ΚΟΛ. CΕΒΑCΤΕ. *Templum, in quo tres figurae stantes*, Domnae.

COL. SEBASTE. *Imperator paludatus stans inter Victoriam, et urbis genium muliebrem*, Domnae.

COL. L. SEP. SEBASTE. *Colonus arans*, in alio: *Mulier stans d. vexillum, s. spicas*, Caracallae.

COL. L. S. SEBASTE. *Imp. togatus stans ad aram sacrificat, s. cornucopias*, Getae. (Mus. Caes.)

COL. L. SEP. SEBASTE. *Pluto in quadrigis Proserpinam rapit volente supra Victoria*, Domnae, Caracallae. (Mus. Caes. et Neumann.)

Nomen ab imperatore L. SEPtimio Severo conditore.

AE. RR.

IVDAEA.

Exstant numi Titi: ΙΟΥΔΑΙΑΣ. ΕΑΛΩΚΤΙΑΣ. *Iudaeae captae.* Typus: *Tropaeum, juxta quod Iudaea moesta sedens.* In aliis: *Victoria inscribens clypeo palmae appenso.* b) Numus Pellerinianus ipsum scriptum ΝΙΚΗ. ΚΑΙC. indicat. c) Verum hi numi moneta Iudaica non sunt, sed in urbe quapiam Graeca ad celebrandam Titi de captâ Iudaea gloriam signati.

De numis Iudaicis characteres Samaritano inscriptis agetur post numos Iudaeae.

AE. RR.

AELIA CAPITOLINA.

Olim Hierosolyma, quo nomine ficlos literis Samaritanis inscriptos infra in numis Iudaicis proferemus. Ab Aelio Hadriano urbis restitutore et coloniae conditore dicta *Aelia*, ac praeterea *Capitolina* ab Iove Capitolino, cujus honori ibi Hadrianus templum struxit, ut refert Xiphilinus ex Dione: d) *ubi templum dei fuerat, alterum Iovi aedificari curavit.* Hic Iuppiter Capitolinus jam inde a Tito Iudaeis fuit fatalis, cum jussi sunt didrachmum, quod prius

a) de Cenſib. b) Beger Th. Br. T. III. p. 105. c) Rec. III. tab. 134. n. 1. d) L. LXIX. c. 12.

Digitized by Google

ex lege in templi Hierosolymitani usus pependerant, Iovi Capitolino pendere, de quo agemus uberius in numis Flaviorum commatis Romani.

Coloniae hujus numi sunt ab Hadriano usque ad Hostilianum.

Epigraphe:

COL. AEL. CAP. etiam AELIA. in obviis.

CO. AE. CA. Antonini, (Mus. Caes. Pellerin.) Caracallae (Loebe.) In simili numo Vaillantius et Harduinus legerunt C. A. Q. A. F., eumque tribuerunt Oeae Africae, quos adeo jure perstrinxit Pellerinius. a)

COL. AEL. CAP. COMM. nempe *Commodiana*, saepe in numis Pescennii, Severi, Diadumeniani, Elagabali, Decii, Herennii. Videtur Aelia magnis a Commodo beneficiis fuisse adfecta, quia nomen ejus tamdiu inscripserat.

COL. AEL. CAP. COMM. P. F. *intra lauream*, nimirum *Pia Felix*, quo utroque nomine conjuncto primus usus est Commodus, in numo Decii. (Vaill. Panel Mem. Trev.)

COL. AEL. CAPIT. COND. *Colonus arans, pone signum militare*, Hadriani. (Pellerin Mel. I. p. 239.) In hoc Aelia CONDitorem Hadrianum profitetur.

C. A. C. *Astarte stans in templo 4 col. (in aliis templum abest) d. caput humanum, s. hastam, d. pede fluvium emergentem calcat.* In aliis: *Aquila expansis alis insistens fulmini*, sunt omnes Antonini, priores apud Vaillantium, posterior apud Pellerinium. (Suppl. II. p. 46.)

Numi hi quorsum pertineant, inter eruditos lis est. Vaillantius epigraphen legit: *Colonia Aelia Capitolina*, Pellerinius post Harduinum *Colonia Augusta Caesarensis*, eosque adeo Caesareae Samaritidos seu Palaestinae tribuit. b) Si solam epigraphen in consilium adhibeamus, durabit lis. Nam ut Aelii Capitolini scribere in numis potuere CO. AE. CA., et Caesarenses C. AVG. CAESAR in numo Trajani apud Pellerinium, sic utrique oppidani in moneta nomen coloniae suae majore compendio siglis C. A. C. potuerunt indicare. Ad typos ergo provocat Pellerinius. c) Astarten sic stantem videt in certis Caesareae numis, ut et aquilam in numo Lucii Caesaris inscripto ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. Verum inutilis utraque provocatio. Nam ut Astarte hoc cultu est in numis certis Caesareae, sic etiam in certis Aeliae inscriptis COL. AEL. CAP., qui sunt apud Vaillantium in Aurelio et Severo. Numum alterum Graecum Lucii cum typo aquilae esse verius Caesareae Bithyniae, in hujus moneta adservi; quid quod in hoc numo aquila non insistit fulmini, quod tamen fieri videmus in numo cum epigraphe C. A. C. Quare neque typi Pellerinio patrocinantur. Quin spectatis his magis credam numos hos Aeliae tribuendos; nam habemus ejus certum numum cum capite Hadriani, in quo similis aquila expansis alis fulmini super signo militari insistit. d) Verius igitur numi sic inscripti sunt Aeliae Capitolinae, atque id tanto magis, quoniam Caesarenses in coloniae numis vix unquam copiosos suos titulos omisere. Mirari ergo desinet Pellerinius, typum aquilae in nullo alio Caesareae Palaestinae numo comparere.

a) Mel. I. p. 277. b) l. c. c) Mel. I. p. 275, et Suppl. II. p. 47. d) Vaill.

Digitized by Google

ΚΟΛ. ΑΙΛ. ΚΑ. *Templum 4. col., intra quod tria idola cylindri ſpecie*, Severi. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

Inſolens prorſus epigraphe Graeca in hujus coloniae numis, cum ea ante et poſt Severum Latina uteretur. Dubium non videtur, aetate, qua numi hi ſignati ſunt, colonis Graecis magis fuiſſe frequentatam, atque adeo hos non modo patriam ſuam epigraphen, ſed etiam peregrinos ſuos deos cylindri ſpecie, qua hi forma in aliis Aeliae numis cum inſcriptione Latina nunquam, at frequenter in numis Cypri et Pergae finguntur, monetae intuliſſe. Verisimiliter tribus his cylindris profeſsi ſunt oppidani cultum Veneris Paphiae, ut Pergameni quoque ac Sardiani; alioqui teſte Pauſania [a]) Paphii ſacros Veneris ſuae ritus cum Aſcalonitis Palaeſtinae communicavere. Narrat Malala, [b]) Hadrianum Graecis Aeliam habitandam conceſsiſſe, et externas eo nationes deductas, perhibet Dio. [c]) Etiam Sebaſtenos Samariae in numis uno eodemque tempore ſignatis variaſſe linguam vidimus.

Typi reliqui:

Iuppiter ſedens in templo, cui a dextris adſtat Pallas, a ſiniſtris genius urbis muliebris, Hadriani, Diadumeniani. (Vaill.)

Eſt hic Iuppiter Capitolinus urbis praeſtes. Figura ſiniſterior, quam urbis genium dicit Vaillantius, forte verius eſt Iuno, praecipue cum haſtam teneat, quae rarius in geniorum manibus eſt, atque ſic tanto certius erit Iupter Capitolinus, qui Palladem inter et Iunonem conſidens fingi ſolet, de quo vide, quae notabimus in numis Veſpaſiani commatis Romani ad annum V. C. 824.

Caput Serapidis, Solis, Bacchus, tropaeum, aquila legionaria, colonus arans. Rarior typus: *Dioſcuri ſtantes* media aquila. (Liebe.)

AE. R.

AGRIPPIAS, ANTHEDON.

Maritima. Vetus nomen Anthedon, ſed urbem ornavit Herodes M., et in Agrippae honorem Agrippiadem dixit, ut narrat Ioſephus. [d])

Autonomi:

Caput muliebre velatum. Ϟ ΑΓΡΙΠΠΕΩΝ. *Navis.* AE. (Haym. T. I. p. m. 237.)

Similem addidit Pellerinius, in quo praeterea L. IH., qui annus an ab epocha procedat, an tempus imperii notet, incertos nos relinquit.

AE. RRRR.

Imperatorii:

Caracallae unum promulgavit Patinus: (Num. impp.) ΑΝΘΗΔΟΝΟC. *Aſtarte capite turrito ſtans in templo ſ. haſtam, d. pede prorae navis inſiſtens.*

Alium ejusdem: ΑΝΘΗΔ. cum anno

a) in Attic. c. 14. b) Chron. L. XI. p. m. 119. c) L. LXIX. §. 12. d) Ant. L. XIII. et Bell. L. I.

Digitized by Google

vitiato, et eodem typo Vaillantius ex muſeo regio edit.

AE. RRRR.

ASCALON.

Maritima, cujus origo fabulis involvitur, ceterum perantiqua, nam ex Ioſue diſcimus, fuiſſe jam tum unum ex V. ſatrapiis Philiſtiim. Iudaeis nunquam ſubjecta fuit, etſi tota circum vicinia iis pareret. Nummos habet regios, autonomos, imperatorios.

Regii:

Antiochi IV. *Caput regis radiatum.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΑΣ. ΔΜΡ. *vel* ΕΜΡ. *Iuppiter ſeminudus ſtans d. elata coronam, ſ. pallio involuta.* AE. (Pellerin Rois.)

Antiochi VIII. *Caput diadematum.* ℞ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΣ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. ΕΣ. *Aquila ſtans cum ramo palmae.* AR. (Fröl. Ann. Syr. p. 101.)

De his numis agetur infra in epocha.

Autonomi:

Caput juvenile nudum. ℞ ΑΣ. *Duo Hermae acutis pileis tecti.* AE. (Pellerin.)

Videntur eſſe Cabiri, vel Dioſcuri.

Caput Solis radiatum. ℞ ΑΣ. *Navis.* AE. (Pellerin.)

Caput juvenile. ℞ ΑΣΚΑ. ΙΕΡΑ. Κ. Α. *Navis.* AE. (Pellerin.)

Caput muliebre velatum turritum. ℞ ΑΣ. Π. *Navis.* AR. III. (Pellerin.)

Vnicus ex hoc metallo inter autonomos.

Caput ſimile. ℞ ΠΡ. ΑΣ. *Navis.* AE. (Pellerin.)

Similem edidit Haymius, ſed cum totam ſcripturam in unum vocabulum conjungeret, effecit nummum Praſiorum Laconiae. a)

AE. *Caput ſimile.* ℞ ΘΠΡ. *Navis* AE. (Pellerin.)

Caput Iovis. ℞ ΑΣ. *Aquila fulmini inſiſtens transverſo palmae ramo, annus* ΘΥ. *vel* ΘΡ. Mallem priorem numerum, nam fabrica remotius aevum ſapit. AE. (Muſ. Caeſ.)

ΑΣΚΑ. *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ ΗqΡ. ΙΣ. *Navis.* AE. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

Anni epochae explicabuntur in imperatoriis.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii:

Ab Auguſto usque ad Alexandrum. Obſervandum, in his primos imperatores, etiam Auguſto poſteriores, ſolo nomine ΣΕΒΑΣΤΟΣ omiſſo nomine proprio, inſcribi, et iſtud obſervari adhuc in Hadriano, quem morem et vicinae Gazae aliquamdiu placuiſſe video.

Epigraphe: ΑΣ. ΑΣΚΑ. ΑΣΚΑΛΩ. nullo alio in his titulo addito, ſolis epochae annis conſpicuis.

* * *

Typi:

Mulier inſiſtens prorae navis capite turrito d. haſtam, quae ſuperne ſaepe in crucem exit, ſ. quid inſtar acroſtolii, in

a) T. II. p. m. 170.

Digitized by Google

avea hinc columba, inde ara, quae saepe tridentia, alias I speciem praebet. Typus obvius. Huic conjungo alium:

Mulier cum luna in capite s. hastam, d. columbam insistit mulieri in piscem desinenti, Antonini, Severi, Elagabali. (Vaill. Noris.) Pro muliere Tritonem aliquoties dixit Vaillantius. In pictura numi Severi apud Norisium est Centaurus marinus. (Ep. Syrom. p. 486.)

Hos numos erudite explicat Norisius ex Diodoro. [a]) Narrat is, prope Ascalonem esse profundum lacum, et in vicinia deae templum, quam Derceto Syri vocant, facie mulierem, inferiore corpore piscem. Huic aliquando, antequam haec metamorphosis perageretur, iratam Venerem Syri cujusdam juvenis amorem injecisse, ex qua consuetudine cum ei filia nasceretur, eam prae pudore in deserto exposuisse, at semetipsam abjecisse in lacum, postea aliqua sui parte piscem induisse. Puellam multo tempore a columbis nutritam evulgato denique prodigio a pastoribus educatam, dictamque ab eventu Semiramidem, postremo post varias vices Nino Assyriae regi nuptam. Addit, ob hanc Dercetus religionem Syros abstinere piscibus tanquam sacris. Tradit etiam ex Philone Eusebius, [b]) Ascalonitas columbis perinde abstinere, haud dubie ob honorem puellae ab his nutritae. Est igitur in numo priore Semiramis, quam columba rite discernit. In altero ea ipsa fingitur insistens matri Derceto parte feminae, parte pisci. Hujus etiam meminit Ovidius: [c])

de te Babylonia narret,
Derceti, quam versa squamis velantibus artus
Stagna Palaestini credunt coluisse figura.

Lucianus quoque narrat, se Dercetus imaginem vidisse in Phoenicia parte mulierem, a femoribus ad pedes piscem. Addit, Phoenices piscem non attingere, et ex avibus intactas relinquere columbas, idque fieri Dercetus et Semiramidis gratia, illud, quia Derceto piscis formam habet, hoc, quia Semiramis in columbam mutata est. [d]) Etiam Cicero: [e]) *pisces Syri venerantur.* De antiquissimo Veneris Coelestis apud Ascalonem fano vide Herodotum, [f]) de Syris ἀπιχθυσι vide, quae observat Carolus Neapolis, [g]) de columba, quod canit Tibullus: [h])

Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes
Alba Palaestino sancta columba lovi.

Videtur Artemidorus hanc Derceto cum Astarte confundere. Ait enim: [i]) ἰχθυας παντες ἐσθιουσι πλην Συρων τινων των την Ασταρτην σεβομενων, *piscibus omnes vescuntur exceptis Syris quibusdam, qui Astarten colunt.*

* * *

Figura militaris stans d. gladium erigit, s. clypeum et palmae ramum, obvius typus in numis Flaviorum, et aliquanto serius.

Mulier gubernaculo insidens s. cornucopiae, Neronis. (Vaill.)

---

a) L. II. c. 4. b) Praepar. Ev. c. 5. c) Met. L. IV. 44. d) de Dea Syr. e) Nat. deor. L. III. c. 15. f) L. I. §. 105. g) ad Ovid. Fast. II. 473. h) L. I. eleg. VIII. 17. i) Oneirocr.

Digitized by Google

Neptunus ſtans cum Delphino, Antonini. (Noris.)

* * *

Sacra et *aſylum*, in citatis regio et autonomo. His aliisque omnibus titulis prorſus abſtinet in imperatoriis.

* * *

Epocha I. Seleucidarum. Hanc manifeſtant numi regii. In numis Antiochi IV. ſunt anni ΔΜΡ. ΕΜΡ., qui reſpondent annis V. C. 585. 586. Aſcalon, quae primum Ptolemaeis, atque adhuc Evergetae teſte Ioſepho paruit, tandem armis Antiochi M. cum tota Palaeſtina Syriae addita fuit.

In numo Antiochi VIII. legitur annus ΕΣ, reſpondens anno V. C. 646. Ergo hoc anno Aſcalon adhuc Seleucidis paruit, etſi omnis reliqua vicinia Iudaeis jam tum ſubjecta fuerit, de quo videatur Noriſius [a]). Quatuor annis ſerius Aſcalon novam aeram inchoavit, de qua mox. Haec Seleucidarum aera ignota fuit Noriſio.

Epocha II. propria.

AP. BP. $\frac{5N}{BP}$ ΓΡ. ΘΡ. ΓΙΡ. in numis Auguſti. (Vaill. Noris, Muſ. Caeſ. Pellerin Mel. II. p. 316.)

AKP. AΛP. EΛP. Tiberii. (Vaill. Pellerin l. c. Muſ. Caeſ.)

5NP. Claudii. (Vaill. Morelli.) In muſeo Theupoli citatur numus Claudii cum anno BΞP, ſed hic aut eſt Neronis, aut ineſt alius annus.

AOP. Neronis. (Vaill. Noris.) Vaillantius eidem Neroni tribuit numos cum annis BOP. POE. [b]) ſed ipſe in eodem opere ſe retractat, [c]) aitque eſſe Veſpaſiani. Multo magis ejusdem Veſpaſiani eſt numus 5QP ab Arigonio Neroni tributus. Cauſa frequentium ſphalmatum eſt, quod ut ſupra innui, hac aetate propria Auguſtorum nomina numis inſcripta non fuere.

BOP. POE. Veſpaſiani. (Vaill. Num. Graec. p. 259.)

5QP. Veſpaſiani et Titi. (Muſ. Caeſ. Pellerin Mel. II. p. 316.

BΠP. Titi. (Noris, Theup. Morelli Impp.)

ΘΠP. qP. HqP. Domitiani. (Vaill. Pellerin l. c. Muſ. Caeſ.)

ΘΣ. ΑΙΣ. ΓΙΣ. ΔΙΣ. 5ΙΣ. ΖΙΣ. ΚΣ. Trajani. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

ΓΚC. ЄΚC. ЄΛC. juxta Є. Hadriani. (Pellerin, Liebe.)

ЄNC. 5NC. ΞC. AΞC. BΞC. Antonini. (Vaill. Muſ. Caeſ. Theup.)

AT. Severi. (Vaill. Noris.)

AKT. Elagabali. (Vaill. Noris.)

BAT. Alexandri. (Vaill.)

Alteram hanc Aſcalonitarum aeram Noriſius deduxit ab anno V. C. 650., ſecutus cum ſcriptores, tum numos. Euſebius in Chronico ad annum I. Olympiadis 264 hanc habet: *Secundo anno Probi juxta Antiochenos annus 325 fuit, juxta Tyrios 402, juxta Laodicenos 324, juxta Edeſſenos 588, juxta Aſcalonitas 380.* Annus II. Probi componitur cum anno V. C. 1030. Si ergo petro numerentur anni 380 Aſcalonitarum, inhibemur ad annum V. C. 650. Etiam auctor Chronici Alexandrini ad annum I. Olympiadis 169 notat: *Aſcalonitae*

a) Ep. Syrom. p. 429. b) Num. Graec. p. 16. c) pag. 259.

Digitized by Google

hinc sua tempora numerant. Respondet autem hic annus anno V. C. 650. Idem principium stabiliunt nummi; nam numus Vespasiani cum anno BOP, et Elagabali cum anno AKT, probant, eum non potuisse incipere citius, et numus Neronis cum anno AOP et alter Trajani cum anno KΣ, non potuisse incipere serius. Causam constitutae aerae non produnt auctores, sed facile est eam ab exemplis finitimarum urbium petere, quae excusso Seleucidarum jugo autonomiam sibi circum haec tempora peperere, quas inter etiam nostra Ascalon numeranda. Docuit Pagius, a) eam deducendam ab Aristobulo, qui ex Hasmonaeorum gente primus se regem dixit. Sed non satis conspirant tempora, quae ipse alibi dictavit. b)

Ad hanc epocham etiam exigendi sunt anni in omnibus supra citatis autonomis contenti.

Epocha III. proditur in insigni numo Augusti, quem edidit Pellerinius, c) et qui est etiam in museo Caesareo. In hujus aversa duplex aera notatur, scripta sic: $\frac{\text{sN}}{\text{EP}}$ Certum est, inferiorem annum esse epochae H. orsae ab autumno V. C. 650. Est adeo numus hic signatus ab autumno V. C. 751. Quare initium epochae anni sN figendum ab autumno 696. Huic enim si addatur sN, seu 56 detracta unitate, adhaerebimus pariter ad autumnum 751. Non aliud habemus luculentius exemplum aerae duplicis uno eodemque tempore usurpatae. Hanc alteram epocham Pellerinius Pompejanam vocat, quoniam hoc quoque anno, aut sequente Pompejus Raphiae vicinae libertatem concesit, propter quam etiam haec aeram auspicata est ab anno V. C. 697. d) At fallitur vir eruditus. Pompejus enim non annis V. C. 696, et 697, quibus ipsi cum rebus Syriae nihil amplius negotii fuit, sed 691 Raphiam et vicinas urbes liberas esse jussit. Aliam stabilitae aerae causam suggerit Iosephus. e) Narratis, Gabinium Syriae praefidem obiisse Iudaeam, urbesque eversas instaurasse, inter quas nominat Samariam, Azotum, Scythopolin, Anthedonem, Raphiam, Doram, Marissam, Gazam, et alias, ut addit, non paucas. Fuere hae urbes circum ipsam Ascalonem sitae, ut adeo verisimile sit, ea occasione Ascaloni quoque aliquid beneficii impensum. Certum autem est, Gabinium anno V. C. 697, postquam consulatu decesisit, in Syriam missum. Cum igitur hoc anno beneficiis a Gabinio donati aeram inchoarent, ejus principium autumno praecedenti, qui fuit V. C. 696, ut in eo tractu mos obtinuit, illigaverunt. Haec scripseram, cum forte fortuna observavi, Pellerinium sive immemorem eorum, quae scripserat, sive meliora edoctum, causam hujus epochae ad eadem, quae dixi, Gabinii beneficia revocasse. f)

Epocham IV., et quidem Alexandri M., agnoscit Pellerinius ex hujus urbis tetradrachmis ejus regis nomine signatis, g) sed quam conjecturam in hujus regis moneta refutavimus.

AE. vix R.

---

a) Crit. Bar. ad V. C. 1030. §. 6. b) Apparat. Chron. §. 45. 46. c) Rec. II. p. 236.
d) Mel. II. p. 315. e) Ant. L. XIV. c. 5. §. 3. f) Mel. I. p. 117. g) Mel. I. p. 115.

Digitized by Google

AZOTVS.

Maritima prope Aſcalonem.

Imperatorii:

Vnius tantum generis exſtant:

Caput Severi. ℣ ΙΟΥΛ. ΔΟΜΝΑ. ΤΥΧΗ. ΑCCVΤΙCΩΝ. *Protome Dommae in tergo diſtyli.* (Vaill. Muſ. Caeſ.)

In numis urbs ſcribitur *Aſotus*, at ſcripturibus eſt *Azotus*, quamquam et Harduinus numum citet inſcriptum ΑΖΩΤΙΩΝ.

AE. RRR.

ELEVTHEROPOLIS.

Mediterranea. Quod fuerit vetus ejus nomen, non ſatis certo conſtat. Ejus numos, et hiſtoriam deſcripſit Belleyus. a)

Imperatorii:

Dommae et Caracallae.

Epigraphe: Α. CΕΠ. CΕ. ΕΛΕΥΘΕ. *Victoria gradiens.*

Anni imperii: Ε. Η. et Ε. Θ.

Nomen ab imperatore. Vocat ſe *Luciam Septimiam Severianam.* Cauſa pertenda eſt ex iis, quae ad Dioſpolin Samariae monui. Nam hujus, et Eleutheropolis numi ſpectata epigraphe plene conſpirant.

Numos Eleutheropolis reperies apud Haymium, b) Pellerinium, c) et Belleyum. d)

AR. RRR.

GAZA.

Maritima verſus Aegyptum, urbs longe vetuſtatis, in ſacris literis dicta [illegible], et una ex ſatrapiis Philiſthiim. Quae ad urbis hiſtoriam, numorum typos, ac praecipue epocham pertinent, vix aliquid deſiderari patitur eruditiſſimus ac ingenioſus Noriſius in opere de Epocha Syromacedonum inde a pag. 409, cujus induſtria de urbis hujus moneta agentem plerumque ſublevabit.

Autonomi:

Horum nullus ante Pellerinium cognitus, qui tres reperit. Hia binos addidit Huntcrus.

Caput muliebre turritum. ℣ ΓΑ. *Signum ſub majore forma totum aliquot ſatis typum conſtituens, in area* L. IC. AE. I. (Pellerin.)

Signum illud, ut hic generatim moneam, ita numorum hujus urbis, etiam imperatoriorum, notam characteriſticam conſtituit, ut murex Tyriorum, folium apii Selinuntiorum monetae etc. Certe in numis plerisque ſaltem minutiore forma areae adfigitur. Ejus ſigni explicatus a pluribus hactenus, quod norim, tentatus eſt, credo, quod taedebat viros eruditos vanas conjecturas nectere. Suboluit Harduino, eſſe monogramma ex Γ et ι contextum, ſignificans Γαζα ιω, nam ex gemino Γ alteram notam contextam eſſe, ut quacunque aſpicias, Γ occurrat. e) Laudemus ingenium. Cum illud aliquam triquetrae ſpeciem prae-

a) B. L. T. XXVI. p. 429. b) T. I. p. m. 266. c) Rec. III. p. 247. d) l. c. e) Opp. ſel. p. 781. col. 1.

Digitized by Google

ferat, qua varias Argivorum colonias usas fuisse constat, et ex variorum testimoniis constet etiam, Io Argivam Gazae substitisse, ut infra dicetur, verisimile aliquando censui, Gazaeos hoc signo suam ab Argivis originem voluisse indicare. a) Verum conjecturae modicum inesse pondus ipse satis sentio. Abbas Mignot conjicit esse *Mem* Phoeniciam, sed ejus se significationem ignorare profitetur. b)

Caput Iovis laur. ☧ ΔHMOC. ΓAZAEΩ. IEP. AΣT. *Mulier tutulata stans d. pateram, s. cornucopiae, in area* ⅂ *et* L. IC. AE. III. (Pellerin.)

Caput muliebre turritum. ☧ ΔHMOT. TΩN. EN. ΓAZH. - - *Figura stans d. elata coronam.* AE. II. (Hunter.)

Inscriptum utrique numo ΔHMOC singulare prorsus est, et in omni hoc Syriae late sumptae tractu praeterquam in Tabarum Decapoleos numo nunquam, quod hactenus sciatur, usitatum. Huic et praecedenti numo inscribitur annus IC. Alteram hanc notam Pellerinius pro Σ habet, legitque adeo 210, et utrumque numum vi epochae ab anno V. C. 693 deductae signatum V. C. 903. At verisimilius videtur, alteram hanc notam esse episemon, id est, senarii notam, non figma, et indicari annum XVI. ab aera Gazae V. C. 693 ducendum. Nam primum, si nota illa esset figma, haberemus in uno eodemque numo eam literam triplice varia forma signatam, nempe Σ, C, et Ɔ, quod minus verisimile. Deinde typus horum numorum cum simplex, tum venustus magis videtur convenire anno V. C. 708, quam 903, quod non obscure colligunt oculi longiore usu ad dignoscendam numorum aetatem condocefacti.

MEINΩ. *Vir militaris capite galeato et habitu succincto stans d. ramum oblongum adprehendit, s. sceptrum.* ☧ ΓAZA. Γ. EΠ. BqP. (qP sunt in monogrammate) *Frutex.* AE. III. (Pellerin.)

De nomine MEINΩ, et epochae anno agetur in imperatoriis. Numi aetas in Hadriani imperium cadit.

AE. RRR.

Imperatorii:

A Vaillantio aliisque citantur ab Hadriano usque ad Paulam, at integerrimum Augusti habet museum Caesareum, aliumque Morellius. (in Impp.) Claudium habemus apud Liebeum, c) et in museo Neumanni, qui in his omissis aliis nominibus ΣEBAΣTOΣ tantum dicitur, qui mos et in vicina Ascalone valuit.

Epigraphe ΓAZA, neque alia unquam.

Typi:

EIΩ. ΓAZA. *Duae mulieres stantes, quarum sinisterior tutulato capite est, et s. cornucopiae, in aliis tridentem tenet, dexteras jungunt,* Trajani, (Pellerin Lettres p. 168.) Hadriani, Aurelii. (Vaill. Noris.)

Mulier, propter quam scriptum EIΩ, est Io Inachi Argivorum regis filia, quae cum adstante Gazae genio dexteram jun-

a) Num. vet. p. 79. b) B. L. T. XXXIV. Mem. p. 346. c) Goltz num. p. 305.

Digitized by Google

git. De Ius apud Gazaeos cultu multa jam alibi copiosius commemoravi, [a]) quae hic contractius proponenda. Stephanus: (in Γαζα.) *Vocabatur et* Ione *ab* Ione (ἐκ της Ιους,) *quae illuc appulit, et ibi permansit.* Idem alio loco: (in Ιονιον.) *Ione enim et Gaza vocabatur ab Ione,* (ἀπο Ιους) *bovem habens prope in imagine.* Eustathius: (ad Dionys. v. 92.) *Ipsam Gazam Ionem vocant aliqui, ubi bos erat in Ius, sive lunae simulacro. Is enim ex Argivorum dialecto lunam significat.* Auctor Chronici Alexandrini: [b]) *Cum subinde ex patria fugisset* (Io,) *missi ad eam inquirendam Argivi, cum in Syriam appulissent, visi sunt sibi videre buculam humana voce dicentem: hic ego sum Io.* Ipsam etiam Io, sed absque adscripto nomine video in numis sequentibus.

* * *

Mulier stans d. hastam, s. cornucopiae, pro pedibus bucula, Aurelii, (Vaill.) Severi. (Pellerin Suppl. II. p. 51.)

Applica, quae modo de simulacro Ius apud Gazaeos cum adstante bove ex Stephano et Eustathio memoravi.

* * *

MAPNA. ΓΑΖΑ. *Diana et Apollo stantes in templo distylo*, Hadriani, Faustinae jun. (Noris, Vaill.)

De Marna apud Gazaeos culto plura collegit testimonia Norisius. D. Hieronymus: [c]) *Marnas Gazae luget inclusus, et eversionem templi pertimescit.* Idem: [d]) *Serapion Alexandriae, et Marnae templum Gazae in ecclesias Domini surrexerunt.* Luculentissime Marcus diaconus in vita S. Porphyrii episcopi Gazae, quae inserta est Actis Sanctorum Bollandi: [e]) *Erant autem in civitate simulacrorum publica templa octo, nempe Solis, et Veneris, et Apollinis, et Proserpinae, et Hecates, et quod dicebatur Hieron, seu sacerdotum, et Fortunae civitatis, quod vocabant Tycheon, et MARNION, quod dicebatur Cretagenis Iovis* (ut erudite corrigit Norisius ex Stephano, cujus verba mox dabimus, nam in textu est *Critae generis Iovis*) *quod existimabant esse gloriosius omnibus templis, quae sunt ubique.* Addit infra: *Congregati autem idololatrae in MARNEO multa sacrificia et preces faciebant ea de causa. Dicebant enim, MARNAM esse dominum imbrium. MARNAM vero dicunt esse Iovem.* Stephanus: [f]) *unde et Cretaei Iovis* (Κρηταιυ Διος) *templum apud ipsos est, quem nostra quoque aetate vocabant MARNAN, id est: Creta genitum.* (Κρηταγενη) Ex his ergo testimoniis tenemus rationem inscripti numo MAPNA, et hoc nomine Gazaeis intellectum fuisse ipsum Iovem, ut testatur Marcus diaconus, qui Gazaeus ipse fuit. Quare miror, in citato numo verbum MAPNA scribi juxta signum Apollinis, nisi forte fuit simul cognomen Gazae inditum a Marnae cultu apud eos praecipuo. Huic etiam urbi Harduinus ob easdem causas tribuit numum Titi inscriptum ΖΕΥΣ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ., quem uberius descripsi in numis Cretae, quorsum verius pertinet.

---

a) Num. vet. p. 79. b) pag. 34. edit. Venet. c) Epist. VII. ad Laetam. d) in Comment. ad Isaiae cap. VII. e) T. V. p. 655. f) in Γαζα.

Digitized by Google

* * *

ΜΕΙΝΩ in autonomo supra descripto. Hoc vocabulum erudite Pellerinius ex Stephano explicat narrante: a) *Vocata est etiam MINOA, quia Minos cum fratribus Aeaco et Rhadamantho profectus ei de se nomen dedit.* Ergo Gaza *Minoa* quoque dicta fuit, quamvis Pellerinius existimet, vocabulo ΜΕΙΝΩ indicari ipsum heroem militari habitu stantem, quem Minoa regem Cretae censet. Ex quo etiam caulam culti apud Gazaeos Iovis Cretagenis tenemus, Minoe eum apud Gazaeos stabiliente. Non hic videtur omittendum indicium Eusebii: b) ἐστι νυν κωμη Μηνωις πλησιον Γαζης, quod Hieronymus vertit: *et nunc est Menois oppidum juxta civitatem Gazam*, fors scribendum: Μινωις, nam hoc modo scribitur urbs Palaestinae, cujus episcopus Zosimus interfuit concilio Chalcedonensi, ut notat Relandus. c)

Ceterum Gazae, aut verius Palaestinae cum Creta nexus non modo ex citatis hic numis, et inferioris aevi scriptoribus probatur, verum etiam ex scriptoribus aevi superioris. Certe Tacitus veterem aliquorum opinionem prodidit: d) *Iudaeos Creta insula profugos novissima Libyae insedisse, qua tempestate Saturnus vi Iovis pulsus cesserit regnis. Argumentum e nomine petitur: inclytum in Creta Idam montem, accolas Idaeos, aucto in barbarum cognomento Iudaeos vocari.* Quae opinio ita occupavit Graecos veteres, ut LXX. scripturae Hebraicae paraphraſtae vocem כרתים, *Cerethaei*, aliquoties in sacris literis occurrentem non dubitaverint Graece reddere Κρητας, et παροικους Κρητων. Quare et Theodoretus e) revera existimat, appulisse quosdam e Creta, et maritimum eum tractum insedisse. Hunc autem tractum fuisse eum ipsum, in quo Gaza stetit, verisimile fit expenso Ezechielis loco, f) in quo legitur: *propterea haec dicit dominus deus: ecce ego extendam manum meam super Philistaeos, et occidam Cerethaeos.* Ergo Cerethaei fuere pars Philistaeorum, in his vero sitam Gazam constat. Animadvertendum etiam, eruditum Huetium tantam adfinitatem Mosen inter, et Minoa Cretensem deprehendisse, ut crederet, utrumque unum esse eundemque, et solo nomine varium. Haec prolixius exposuit eruditus Gabriel Brotier in suis ad Tacitum animadversionibus. g)

* * *

Hercules innixus clavae, Hadriani, aliorumque.

Fortuna stans, Antonini. (Vaill.) Videtur esse haec Fortuna eadem, quam Marcus diaconus supra citatus vocat simulacrum *Fortunae civitatis, quod vocabant Tycheon*, et quae in numis inscriptis ΕΙΩ stans cum cornucopiae cum Lone dexteram jungit, ut diximus.

Generatim typi omnes sunt ex Graecia pura petiti, nullo Astartes indicio in vicinarum urbium moneta obviae, quo insuper confirmatur sententia Iosephi adserentis, Gazam fuisse urbem Grae-

a) in Γαζα. b) in Onomast. c) Palaest. ill. p. 664. d) Hist. V. 2. e) Animadv. ad Sophon. Cap. II. v. 5. f) Cap. XXV. 16. g) T. III. p. 538.

Digitized by Google

canicam, [a]) et, quod supra innui, verisimiliter Argivorum coloniam. Quin adhuc Iuliani apostatae aetate fuisse Graecorum superstitioni supra modum addictam queritur Sozomenus. [b])

* * *

Sacra et asylum, IEP. ACT. in solo autonomo supra memorato. Gaza sub ipsis etiam imperatoribus variis titulis fuit locuples, ut docet marmor Muratorianum, [c]) in quo Gordianum honorat ἡ πολις ἡ των Γαζαιων ἱερα και ἀσυλος και ἀυτονομος, πιστη, ἡ ἐυσεϐης λαμπρα και μεγαλε ἐξ ἐγκλυσεως τυ πατρυ θευ, *civitas Gazaeorum sacra et asylum, suis legibus utens, fidelis, pia splendida, et magna ex oraculo*, vel *monito patrii dei*, scilicet Marnae, non, ut interpretatur Muratorius: *ex Enclyseo patrio deo*, addito, *quis deus sub nomine Enclysei coleretur ibi, ignotum mihi est.* In numis Philippi patris: EX ORACVLO. APOLLINIS., et alibi passim. Marmora inferioris aevi raro probam Graecitatem sequuntur, et saepe necesse est sententiam aliorum marmorum subsidio eruere.

* * *

Epocha.

L. IE. in autonomis citatis, quas notas dixi indicare XVI.

L. ZΓ., id est: ΞΓ. Augusti. (Morelli Impp. Tab. 39. n. 15.)

L. Ξς. ejusdem. (Mus. Caes.)

L. PI. Claudii. (Liebe p. 305.)

PNΘ. Trajani. (Pellerin Lettres p. 168.)

Γ. ЄΠΙ. BqP. Hadriani. (Vaill.) Idem annus est in autonomo supra citato.

Δ. ЄΠΙ. ΓqP. et Є. ЄΠΙ. ΔqP. Hadriani. (Vaill. Noris.) Ε. ЄΠΙ. EqP. (Mus. Caes.)

BC. Antonini, et post medios plures HIC. (Vaill.)

ΔKC. Aurelii, et Veri. (Vaill. Mus. Caes.)

ZKC. HKC. ΘKC. ΛC. Aurelii, Faustinae jun. (Vaill.)

ΘΛC. Commodi. (Pellerin Suppl. II. p. VI.)

MC. Ejusdem. (Haym T. II. p. m. 296.)

HMC. Ejusdem. (Vaill.)

HNC. Severi. (Arigoni.) Caracallae. (Vaill.)

ΘNC. Caracallae. (Vaill.)

ΞC. Severi. (Mus. Caes.)

AΞC. Severi, Domnae. (Pellerin.)

ΔΞC. Plautillae. (Noris, Vaill.)

HΞC. Severi. (Haym.)

ΠC. Elagabali. (Vaill.) Paulae. (Pellerin.)

Epocha I. Norisius epocham Gazaeorum ducit ab autumno V. C. 693. refutatis aliorum sententiis, qui eam aliquanto antea, vel post inchoarunt. Iudicium praeivit auctor chronici Alexandrini, qui Gazaeos sua tempora numerare ab anno IV. Olympiadis 179 adserit, qui respondet anno V. C. 693. Addit argumentum aliud ab anno ordinationis S. Porphyrii episcopi sumptum ex laudato saepe Marco diacono, quod quia prolixius est, et implexius, brevitatis causa omitto. Numi, quos recitat, parum doctrinam juvant. Numus

a) Ant. L. XVII. c. 11. §. 4. b) Hist. eccl. L. V. c. 3. c) pag. 1048. 5.

Digitized by Google

Plautillae per inſcriptum annum ΔΞC. probat, epocham Gazae ante annum 692. non poſſe incipere; nam addito huic 264. obtinebimus annum V. C. 956, in cujus autumno exiviſſet annus Gazaeorum ΔΞC, at hoc primum anno in aeſtate ſecundum aliquorum ſententiam, verius exeunte anno ſuperiore conſtat Plautillam Caracallae nupſiſſe. Neque initium aerae in annum poſteriorem anno 694. dimoveri poteſt; nam conſtat, vix anni ſpatio eam cum Caracalla fuiſſe conjunctam, Liparam a Severo in exilium actam. Quare cum auctore Chronici Alexandrini Noriſius autumno V. C. 693. adhaerendum cenſet. Cauſam conſtitutae hoc anno epochae repetit inde, quod Pompejus quidem anno V. C. 691 coercitis intra terminos ſuos Iudaeis Gazam, aliasque Palaeſtinae urbes Syriae contributas libertate donavit, at cum Gaza propter illatas ab Iudaeis clades nimium fuerit exhauſta, ea nonniſi biennio poſt civitatis formam potuit conſtituere.

Epocha II. in quatuor Hadriani numis ſupra deſcriptis, in quibus ea notatur ſic: Γ. ЄΠΙ. BqP. etc: Cum praepoſitae literae aequaliter cum epochae annis procedant, dubitari nequit, eas eſſe arithmeticas, et coeptam epocham novam conſtituere, ſic ut τϱ Γ. ЄΠΙ. BqP. ſenſus ſit: *annus III. aerae novae, qui reſpondet anno 192 aerae veteris.* Iſtud luculente comprobatur exemplo vicinae Aſcalonis, quae in Auguſti numo, ut vidimus, duplice quoque aera uſa eſt, ſed propoſita ſic: $\frac{ϛN}{BP}$ pro quo Gazaei ſcripſere Γ. ЄΠΙ. BqP.; ſic tamen, ut haec formula idem valeat, ac ſi ſcriptum foret $\frac{Γ}{BqP}$ Cenſet Noriſius, Gazaeis novae hujus aerae cauſam fuiſſe Hadriani in Syriam adventum, qui cum contigerit anno V. C. Iuliano 883, Gazaeos ejus principium fixiſſe ad autumnum V. C. 882. Non nego, Hadriani adventum novae aerae cauſam dediſſe, at negat numus E. ЄΠΙ. EqP., quem tum, cum haec typis exprimuntur, in muſeum Caeſareum intuli, Gazaeos novam hanc aeram eidem autumni diei, a quo vetus pendebat, illigaſſe. Etenim idem annus E aerae novae occupat partem anni ΔqP., et partem anni EqP aerae veteris, quod fieri non poſſet, ſi unum utrique fuiſſet anni principium, quo modo ſupra pag. 281 vidimus, eundem annum Antiochenum HP ſociari cum binis annis Neronis E et ϛ. Forte idem ille dies fuit novae hujus aerae principium, de quo ait Chronicon Alexandrinum: Hadrianus Gazae *feſtum diem inſtituit, qui hodieque appellatur Hadriani.* Notandum in numo Pellerinianо elementum Φ compoſitum, quod valet qP. Sic et in numo Neocaeſareae Ponti vidimus PMR, literis MR colligatis.

Numi Auguſti ſupra citati cum annis ΞΓ, et Ξϛ, qui reſpondent annis V. C. 755 et 758, confirmant, quod de Gaza refert Ioſephus. Nam cum narraſſet, Octavianum poſt victoriam Actiacam in Aegyptum transgreſſum Herodi M. Gazam aliasque urbes vicinas donaſſe, a) idem perhibet alibi, Herode mortuo

a) Ant. L. XV. c. 7. §. 3.

Digitized by Google

Auguſtum filio Archelao ademiſſe Gazam, Gadara et Hippum, quia Graecae fuere civitates, easque cum provincia Syriae conjunxiſſe. a) Mortuus eſt Herodes V. C. 750. Numi memorati ſignati ſunt aliquot poſt annis, ex quo Gaza ditioni Romanae acceſsit.

AE. R.

NICOPOLIS.

Prope Hieroſolymas, olim *Emmaus.* Hieronymus poſt Euſebium: b) *EMMAVS. - - - haec eſt nunc Nicopolis, inſignis civitas Palaeſtinae.* Idem Sozomenus: c) *Vrbs eſt in Palaeſtina Nicopolis hodie dicta. Hanc divinus Evangeliorum liber Emmauntem appellat. Poſt excidium Hieroſolymorum Romani Nicopolin vocarunt, ex eventu autem belli nomen impoſuerunt.* Dubitari nequit, novam hanc appellationem oppido inditam ab DCCC. militibus emeritis, quibus Veſpaſianus exciſis Hieroſolymis Emmaus inhabitandum conceſsit, ut refert Ioſephus. d) Fuit ergo Nicopolis ab origine ſua mox colonia, at mutatus certe ejus fuit ſtatus, et quidem haud multo poſt; nam neque inter colonias a ſcriptoribus refertur, et ejus numi nihil habent coloniae.

Numos hujus urbis pro more erudite illuſtravit Belleyus. e)

Imperatorii:

ΑΤΤ. Κ. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟϹ. ϹΕΒ. ΓΕΡΜ. ΔΑΚΙΚΟϹ. *Caput Trajani.* ℞ ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩϹ. ΕΤΟΤϹ. ΜΒ. *Victoria.* AE. (Belley ex Pembrock.)

ΘΕΑ. ΦΑΥϹΤΙΝΑ. *Caput Fauſtinae ſen. velatum tutulatum.* ℞ Nl. ΒΟ. *Tres ſpicas colligatae intra lauream.* (Belley.)

Epocha. Hujus exordium Belleyus jure petit ab anno V. C. 824, quo Veſpaſianus poſt exciſam Iudaeorum metropolin veteranos teſte Ioſepho in hac urbe collocavit, ut dictum. Cum hoc principio utrique numus recte componitur. Trajani numus ſignatus eſt inde ab autumno V. C. 865, Fauſtinae ab autumno 895. Ea anno praecedente e vivis ſublata fuit. Quare in hoc numo cum omnibus conſecrationis argumentis proponitur. Satis vel ab ipſis his numis erroris arguitur Iornandes, qui anno IV. Elagabali Emmauntem in Iudaea exſtructam, et Nicopolin nominatam refert, quo in errore ſecutus eſt anteſignanum Euſebium f).

AE. RRRR.

RAPHIA.

Maritima et extrema verſus Aegyptum.

Imperatorii:

Caput Commodi juvenile, epigraphe dempto ΚΟΜΟΔΟϹ. *extrita.* ℞ ΡΑΦΙΑ. ΖΑϹ. *Diana ſtans.* (Noris Ep. Syrom. p. 438. Vaillant.)

Caput Caracallae. ℞ ΡΑΦΙΑ. ϹΕϹ *Apollo ſtans cum lyra.* (Vaill. Harduin.)

Caput Alexandri Sev. ℞ ΡΑΦΙΑ. ΙΕΡ.

a) Ant. L. XVII. c. 11. §. 4. b) Onomaſt. in *Emmaus.* c) L. V. Hiſt. eccl. d) Bell. Iud. L. VII. e) B. L. T. XXX. p. 294. f) in Chronico.

Digitized by Google

qC. *Serpens tridenti implicatus.* (Panel Mem. Trev. Octob. 1737.)

Epocham repetit Norisius a beneficio Pompeji, qui V. C. 691 hujus tractus urbibus Iudaeorum jugo pressis libertatem restituit. Verisimile tamen censet, exemplo vicinae Gazae eam coepisse biennio serius, nempe V. C. 693. Tamen neque ab anno 697 magnopere alienus est, nempe quo Gabinius Syriae praeses complures hujus orae urbes instauravit, quas inter Iosephus Raphiam diserte nominat, ut supra in Ascalone ad epocham III. dixi, quae eadem aera Gabiniana usa est. At cum Ascalon, ut ibi demonstratum est, Gabinianam hanc suam aeram duxerit ab autumno V. C. 696, fieri etiam potuit, ut eandem Raphia ab eodem etiam anno duceret. Dubium istud plurium adhuc numorum subsidium postulat.

AR. RRR.

NVMI SIGNATI NOMINE AVT IVSSV PRINCIPVM IVDAEAE.

Universam hanc seriem in tres classes, ut res ipsa postulat, tribuimus, I. in numos Hebraice inscriptos, aut saltem bilingues, qui ipsi sunt numi principum Macchabaeorum, II. in numos regum Herodiadum, III. in numos Augustorum nomine cusos.

CLASSIS. I.

Numi Hebraice inscripti, seu numi principum Macchabaeorum.

Haec numorum classis inde a fasciculis duobus cum semisse eruditorum ingenia mire exercuit, propterea quod cum sacrarum literarum studio causa linguae et historiae sacrae penitus connectitur. Primus eorum meminit Wilhelmus Postellus in *Alphabeto XII. linguarum* Parisiis anno 1538 edito. Post hunc numos hujus argumenti, qui sibi obtigerunt, explicare adorti sunt viri meis encomiis majores, Arias Montanus, Vilalpandus, Kircherus, Adrianus Relandus, Harduinus, qui multa feliciter ac erudite dictavere, in multis adhaesere, quia defuerunt numi plures, quos contenderent. Horum moniti erroribus certiora deinceps docuerunt Conringius in *Paradoxis de numis Hebraicis*, Soucietus in opere Gallice scripto: *Dissertation sur les Médailles Hebraiques, appellées communement Samaritaines*, Frölichius in *Prolegomenis annalium rerum et regum Syriae*, Barthelemyus variis in

Digitized by Google

dissertationibus, cujus praeclara judicia, cum res tulerit, dabimus. At omnium hactenus laudes superavit Franciscus Perezius Bayerius archidiaconus Valentinus suo *de numis Hebraeo-Samaritanis* Valentiae Edetanorum 1781 edito opere, non minus a chartae, characterum, iconum nitore, quam eruditionis, ac sani ingenii laude omnium, qui sobrie judicant, suffragia promeruit. At cum deinde existeret nonnemo, qui negata numorum Samaritanorum fide in ipsum etiam virum praestantem calamum inofficiosum stringeret, quam causam infra capite II. latius tractabimus, altero nos opere donavit, quod *numorum Hebraeo-Samaritanorum vindicias* inscripsit ibidem anno 1790 eodem nitore ac voluminis mole vulgatum. Literarium hujus doctrinae progressum erudite enarratum habes apud Fabricium in Bibliographia antiqua cap. XVI. §. 10, apud eundem Bayerium in opere priore inde a pagina 9, in libello Eberhardi Hauberi Germanice scripto: *Nachricht von den jüdischen Samaritanischen Münzen, Koppenhagen und Leipzig 1778*, et apud industrium Rasche in Lexico sub *Ebraeorum numi*.

Quod hactenus a me constitutum est, quando argumentum aliquod copiose a majoribus tractatum fuit, ut quod optimum est ac scitu necessarium, ex iis decerpam, refutatis iis, in quibus erraße sunt visi, in hac quoque causa mihi praescribendum putavi, sic tamen, ut nemo non intelligat, non perfunctoriam meam fuisse operam, quam examinandis eorum, qui praecessere, scriptis impendi. Antequam ad ipsam numorum explicationem procedo, prolegomenorum instar aliquot sunt capita praemittenda, quorum I. aget de charactere numorum Hebraicorum, II. de eorum fide, III. de eorum aetate, denique IV. de nominibus, pondere, ac materia monetae Hebraicae.

CAPVT I.

De charactere numorum Hebraicorum.

Numos Hebraicos duplice charactere insignes reperimus, uno, qui *Samaritanus* dicitur, altero, qui *Hebraicus quadratus*, et *Assyrius* quoque appellatur, quo in hanc diem biblia exarantur. Numi Hebraici genuini omnes priorem Samaritanum exhibent, qui posteriorem quadratum, cujus generis sunt obvii in omni metallo sicli, tum numi cum effigie Adami, Davidis, Christi etc. modernae artis sunt omnes. Quod cum omnium confessione certum jam putetur, mirum videatur, ante annos non multos Hieronymum Gradenigo archiepiscopum Vtinensem edita dissertatione siclum argenteum Assyriis literis inscriptum in vere antiquorum numero putasse.

Vter character sit antiquior, saepe disputatum. Fuere, qui honorem hunc tribuerent Assyrio, atque hoc tabulas legis scriptas, et fuisse Mosi familiarem contenderent. Alii vetustiorem Samaritanum adfirmant, eum vero, quem Assyrium dicimus, a Iudaeis post LXX. annorum captivitatem ex Chaldaea redeuntibus adhiberi coeptum, quam ego litem nostrarum esse partium non puto, eum nosse nobis sufficiat, numos, de quibus nunc agimus, nonnisi Samarita-

Digitized by Google

num characterem praeferre. Qui amplius ſeſe inſtrui cupit, adeat eruditos Gallos auctores *novi tractatus diplomatici.* (Tom. I. p. 593.)

At quaeritur, cur Hebraei charactere Samaritano, non Aſſyrio ſuos ſignaverint numos. Ejus cauſam hanc ſtatuit Frölichius. [a]) Duplicem, ait, fuiſſe Hebraeis characterem, ut et populis aliis, Aegyptiis, Phoenicibus etc; Horum unum fuiſſe ſacrum, quo lex ſcribi ſolita, alterum uſus civilis. Ejus diſcriminis vel illud unum eſſe argumento, quod ſacra biblia more memoriam omnem excedente diverſo charactere exarata ſunt ab illo, quem in numis habemus. Sed accedit et auctoritas Rabbi Obadiae a Bartenora diſtinguentis inter ſcripturam Cuthiim, id eſt: Samaritanorum, qua, ait, uſum fuiſſe Iſrael in rebus profanis et moneta argentea, quae nunc quoque reperitur, et quae (ut ipſe perperam cenſet) percuſſa eſt tempore regum Iſrael, et eodem charactere ſignata. Scriptura autem, inquit, qua nos ſcribimus libros hodie, dicitur ſcriptura Aſſyria, eſtque ſcriptura tabularum legis. Sed praetenſum iſtud diſcrimen utriusque characteris vario modo adhibiti non admittunt laudati diplomaticae novae ſcriptores, [b]) neque cl. Chishull, [c]) aliique, ut neque admittere videtur Bayerius, cum probare intendit, etſi argumentis minus ſolidis, Chriſti aetate Samaritanas literas apud Hebraeos exoleviſſe. [d])

Neque vero etiam ſatis expedita ratio, cur character hic dicatur Samaritanus. Ejus cauſam altius petitam hanc adfert Frölichius: literas, ait, Samaritanas multo eſſe antiquiores ipſo vocabulo *Samaritanus*, quod conſtet, Samariam nonniſi annis circiter CM. ante Chriſtum conditam. Captam ſubinde bis ab Aſſyriis Samariam, Chutaeis ſerius Babylone eo traductis, quos adeo veriſimile eſt, ſenſim Cananaeorum linquam didiciſſe, et literas uſus civilis uſurpaſſe. Samaritanos hos ſub principibus Macchabaeis ſaepe victos, ac tandem Samariam ipſam ab Hyrcano everſam tradit Joſephus. Exciſis ſub Veſpaſiano Hieroſolymis, et gente ſub Hadriano per totum orbem diſperſa exolevit inter Iudaeos character civilis, cum cogerentur uti charactere civili ejus regionis, in qua viverent, quin tamen alterum ſacrum cum religione penitus connexum omitterent. Verum Samaritani, qui, quoties Iudaei ab externo hoſte premebantur, toties ſe Iudaeos eſſe pernegabant, relicti adeo ſuis ſedibus, uſitatum characterem retinuere. Atque hanc unam cauſam putat Froelichius, cur poſt Iudaeorum diſperſionem Hebraicus hic et civilis character, et quem in numis conſpicimus, *Samaritanus ſubinde* ab Hebraeis appellaretur.

Alphabetum ex ſcriptura Samaritana conflatum poſt alios correctius edidere Froelichius, [e]) et Galli diplomaticae novae auctores. [f]) Aliud ex numis captum exhibent Bianconus, [g]) et

a) Annal. Syr. proleg. p. 75. b) l. c. p. 597 et 600. c) Ant. Aſiat. p. 28 nota 51.
d) de num. Hebr. p. 238. e) l. c. f) Tom. I. p. 654. g) de Ant. lit. Hebr.

Digitized by Google

dissertationibus, cujus praeclara judicia, cum res tulerit, dabimus. At omnium hactenus laudes superavit Franciscus Perezius Bayerius archidiaconus Valentinus suo *de numis Hebraeo-Samaritanis* Valentiae Edetanorum 1781 edito opere, non minus a chartae, characterum, iconum nitore, quam eruditionis, ac sani ingenii laude omnium, qui sobrie judicant, suffragia promerito. At cum deinde existeret nonnemo, qui negata numorum Samaritanorum fide in ipsum etiam virum praestantem calamum inofficiosum stringeret, quam causam infra capite II. latius tractabimus, altero nos opere donavit, quod *numorum Hebraeo-Samaritanorum vindicias* inscripsit ibidem anno 1790 eodem nitore ac voluminis mole vulgatum. Literarium hujus doctrinae progressum erudite enarratum habes apud Fabricium in Bibliographia antiqua cap. XVI. §. 10, apud eundem Bayerium in opere priore inde a pagina 9, in libello Eberhardi Hauberi Germanice scripto: *Nachricht von den jüdischen Samaritanischen Münzen, Koppenhagen und Leipzig 1778*, et apud industrium Rasche in Lexico sub *Ebraeorum numi*.

Quod hactenus a me constitutum est, quando argumentum aliquod copiose a majoribus tractatum fuit, ut quod optimum est ac scitu necessarium, ex iis decerpam, refutatis iis, in quibus errasse sunt visi, in hac quoque causa mihi praescribendum putavi, sic tamen, ut nemo non intelligat, non perfunctoriam meam fuisse operam, quam examinandis eorum, qui praecessere, scriptis impendi. Antequam ad ipsam numorum explicationem procedo, prolegomenorum instar aliquot sunt capita praemittenda, quorum I. aget de charactere numorum Hebraicorum, II. de eorum fide, III. de eorum aetate, denique IV. de nominibus, pondere, ac materia monetae Hebraicae.

CAPVT I.

De charactere numorum Hebraicorum.

Numos Hebraicos duplice charactere insignes reperimus, uno, qui *Samaritanus* dicitur, altero, qui *Hebraicus quadratus*, et *Assyrius* quoque appellatur, quo in hanc diem biblia exarantur. Numi Hebraici genuini omnes priorem Samaritanum exhibent, qui posteriorem quadratum, cujus generis sunt obvii in omni metallo sicli, tum numi cum effigie Adami, Davidis, Christi etc. modernae artis sunt omnes. Quod cum omnium confessione certum jam putetur, mirum videatur, ante annos non multos Hieronymum Gradenigo archiepiscopum Vtinensem edita dissertatione siclum argenteum Assyriis literis inscriptum in vere antiquorum numero putasse.

Vter character sit antiquior, saepe disputatum. Fuere, qui honorem hunc tribuerent Assyrio, atque hoc tabulas legis scriptas, et fuisse Mosi familiarem contenderent. Alii vetustiorem Samaritanum adfirmant, enm vero, quem Assyrium dicimus, a Iudaeis post LXX. annorum captivitatem ex Chaldaea redeuntibus adhiberi coeptum, quam ego item nostrarum esse partium non puto, cum nosse nobis sufficiat, numos, de quibus nuis agimus, nonnisi Samarita-

Digitized by Google

num characterem praeferre. Qui amplius ſeſe inſtrui cupit, adeat eruditos Gallos auctores *novi tractatus diplomatici.* (Tom. I. p. 593.)

At quaeritur, cur Hebraei charactere Samaritano, non Aſſyrio ſuos ſignaverint numos. Ejus cauſam hanc ſtatuit Frölichius. [a]) Duplicem, ait, fuiſſe Hebraeis characterem, ut et populis aliis, Aegyptiis, Phoenicibus etc; Horum unum fuiſſe ſacrum, quo lex ſcribi ſolita, alterum uſus civilis. Ejus diſcriminis vel illud unum eſſe argumento, quod ſacra biblia more memoriam omnem excedente diverſo charactere exarata ſunt ab illo, quem in numis habemus. Sed accedit et auctoritas Rabbi Obadiae a Bartenora diſtinguentis inter ſcripturam Cuthiim, id eſt: Samaritanorum, qua, ait, uſum fuiſſe Iſrael in rebus profanis et moneta argentea, quae nunc quoque reperitur, et quae (ut ipſe perperam cenſet) percuſſa eſt tempore regum Iſrael, et eodem charactere ſignata. Scriptura autem, inquit, qua nos ſcribimus libros hodie, dicitur ſcriptura Aſſyria, eſtque ſcriptura tabularum legis. Sed praetenſum iſtud diſcrimen utriusque characteris vario modo adhibiti non admittunt laudati diplomaticae novae ſcriptores, [b]) neque cl. Chishull, [c]) aliique, ut neque admittere videtur Bayerius, cum probare intendit, etſi argumentis minus ſolidis, Chriſti aetate Samaritanas literas apud Hebraeos exoleviſſe. [d])

Neque vero etiam ſatis expedita ratio, cur character hic dicatur Samaritanus. Ejus cauſam altius petitam hanc adfert Frölichius: literas, ait, Samaritanas multo eſſe antiquiores ipſo vocabulo *Samaritanus*, quod conſtet, Samariam nonniſi annis circiter CM. ante Chriſtum conditam. Captam ſubinde bis ab Aſſyriis Samariam, Chutaeis ſerius Babylone eo traductis, quos adeo veriſimile eſt, ſenſim Cananaeorum linquam didiciſſe, et literas uſus civilis uſurpaſſe. Samaritanos hos ſub principibus Macchabaeis ſaepe victos, ac tandem Samariam ipſam ab Hyrcano everſam tradit Joſephus. Exciſis ſub Veſpaſiano Hieroſolymis, et gente ſub Hadriano per totum orbem diſperſa exoleviſſe inter Iudaeos character civilis, cum cogerentur uti charactere civili ejus regionis, in qua viverent, quin tamen alterum ſacrum cum religione penitus connexum omitterent. Verum Samaritani, qui, quoties Iudaei ab externo hoſte premebantur, toties ſe Iudaeos eſſe pernegabant, relicti adeo ſuis ſedibus, uſitatum characterem retinuere. Atque hanc unam cauſam putat Froelichius, cur poſt Iudaeorum diſperſionem Hebraicus hic et civilis character, et quem in numis conſpicimus, *Samaritanus ſubinde* ab Hebraeis appellaretur.

Alphabetum ex ſcriptura Samaritana conflatum poſt alios correctius edidere Froelichius, [e]) et Galli diplomaticae novae auctores. [f]) Aliud ex numis captum exhibent Bianconus, [g]) et

a) Annal. Syr. proleg. p. 75. b) l. c. p. 597 et 600. c) Ant. Aſiat. p. 28 nota 51.
d) de num. Hebr. p. 238. e) l. c. f) Tom. I. p. 654. g) de Ant. lit. Hebr.

Digitized by Google

Bayerius, [a]) Froelichianum et Bayerianum reſtituit Raſchius. [b]) Nobis placuit ſiſtere alphahetum Samaritanum, quale illud poſtremo Bayerius in Vindiciis ſuis pag. 120. vulgavit. Altius pag. 404 illud cum Phoeniciorum alphabeto conjunctum dedimus.

CAPVT II.

De fide numorum Hebraicorum.

Si Talmudiſtis credimus, Hebraici varii generis numi varia aetate apud Iudaeos valuere. Olaus Tychſenius pagina 12 libelli ſui, quem de mala numorum Samaritanorum fide conſcripſit, et de quo infra copioſius agemus, aliquot ex his auctoribus teſtimonia congeſsit. In tractatu Sanhedrin Talmudis Hieroſolymitani circa annum 300 a. nato Chriſto ſcripti, mentio fit numi cum imagine regis Saulis. Fertur enim ibi Abigail Nabalis uxor Davidi obſequium detrectaſſe per cauſam, quod *moneta domini noſtri Saulis adhuc in uſu eſſet.* Vide ibi numos alios Davidis, et Salomonis, Iſaaci et Rebeccae, Abrahami et Sarae, Ioſue, Davidis, Mardochaei ex his legis Iudaicae παραφρασταις captos. Verum hi id genus numos aut ſponte confinxere, aut illi eorum aetate re vera exſtitere, ſed a miſello hoc populo per terrarum orbem diſperſo in memoriam priſtinae fortunae fabricati, quo modo videmus, in nummis contorniatis, qui Romae inferiore imperatorum aevo percuſsi ſunt, inſignium praeteritae aetatis virorum memoriam, nulla tamen auctoritate publica, fuiſſe renovatam. Iſtud tamen ex his Talmudiſtarum teſtimoniis diſcimus, ſimilis naturae numos, qui hodie omnium manibus teruntur, et quorum capite praecedente memini, nequaquam novicium eſſe ſaeculi noſtri, ac proxime praecedentium inventum, ſed jam primis poſt Chriſtum ſaeculis ob cauſam, quam verſimilem dixi, in vulgus editos. Ceterum qnamcunque hanc mercem in vetere Hebraeorum moneta non eſſe putandam, facile ex iis, quae partim jam diximus, et magis definite docebimus deinceps, eluceſcit. Denique generatim, quod jam fere inter omnes convenit, neque adeo longius probare attinet, in monetae ſpuriae claſſem rejicimus numorum agmen, qui, cujuscunque ſint aevi, charactere quadrato, ſive Aſſyrio, non eo, quem Samaritanum dicimus, inſigniuntur.

At fuere viri docti, qui numos quoque Hebraeo-Samaritanos nullo demto in ſpuriorum numerum amandavere, ex quibus lubet proferre, qui poſtremus hoc in argumento verſatus eſt, auctorem libelli Germanice ſcripti, cui titulus: *Die Unächtheit der jüdiſchen Münzen mit hebräiſchen und ſamaritaniſchen Buchſtaben, bewieſen von Oluf Gerhard Tychſen herzogl. Mecklenburgiſchen Hofrath, Profeſſor der morgenländiſchen Litteratur zu Bützow. Roſtock u. Leipzig 1779.* Id eſt: *Falſitas numorum Iudaicorum cum Hebraicis et Samaritanis literis, demonſtrata ab Olao Gerardo Tychſenio ducis Mecklenburgici conſiliario, linguarum Orientalium Bützovii profeſſore. Roſtocki*

a) l. c. p. 224. b) Lexic. Tom. IV.

Digitized by Google

et Lipsiae 1779. Hujus libelli indicium cum primum ad me perlatum fuit, mirari mecum ipse, quo pacto vir nulla hactenus ex studiis nostris laude spectatus spondere posset *demonstratam* falsitatem numorum, quos plerique saeculi praeteriti antiquarii, praesentis omnes, qui in arena nostra excelluere, fraudis suspicione immunes sunt professi. Crevit admiratio, quando deinde opus ipsum inspicere, et argumentorum obtusam aciem, quorum mox summa capita exponam, contigit experiri. Prodiit biennio post indicatus supra Perezii Bayerii de numis Hebraeo-Samaritanis liber, nostram quidem omnium communi applausu acceptus, at Tychsenio invisus, et quod postea patuit, gravissimarum irarum causa. Quas enim tum admoverit machinas homine liberali plane indignas, quibus uti non solent, nisi qui causae suae viribusque indubitant, ut praeclari adversarii elevaret existimationem, Bayerius ipse amare conqueritur in opere, quod Tychsenii criminationibus provocatus vulgare nuper coactus fuerat, quodque operis sui praecedentis *Vindicias* inscripserat.

Summa sententiae a moroso hoc judice latae haec est: numos Hebraeo-Samaritanos ad unum omnes esse spurios, et opus ab impostoribus in tenebris peractum, et cupidis antiquariis obtrusum. Et causae quidem temerariae patrocinium auctoritatibus agere instituit. Ait, istud ipsum non paucis viris eruditis visum, Othoni Sperlingio, Christophoro Wagenseilio, Iacobo Basnagio, Carolo Patino, Francisco Wise, ac non ita pridem Adlero, Arizarrae, Dobrowskio, denique Iulio Schlaegero. At pace Tychsenii ex hoc numero eximendi certe sunt Wisius, et Adlerus; neque enim hi universam Hebraeorum monetam impugnavere, sed quosdam tantum numos, ut dicetur infra. De reliquis antequam judicium fero, nosse cumprimis velim, cum de numorum veterum fide, atque integritate agitur, nequaquam audiendos aut vetustiores artis nostrae magistros, quibus non tanta, quanta hodie, numorum copia praesto fuit, aut eos, qui majorem operam ad colligendam ex numis veteribus eruditionem, quam ad examinandam eorum fidem attulere. Omnes, quos continuo enumeravi, si Patinum demas, ad alterutram classem pertinent, quin sunt in horum numero nonnulli, quorum de re numismatica merita fere sunt ignota. Magnum Tychsenio ad causam suam momentum in judicio Schlaegeri, thesauro Saxo-gothano praefecti, quem in libello Germanice scripto dejerat, omnium, qui per Europam scientiam numorum profitentur, sine dubio esse praestantissimum, cujusque ad ejus libelli calcem epistolam ad se scriptam adfert, qua eruditus is vir testatur, nullum sibi hactenus numum charactere Samaritano inscriptum occurrisse, qui secundum artis nostrae leges aut non propalam falsus, aut saltem non suspectus sibi esset visus. Qua ejus sententia magnifice collaudata addit continuo Tychsenius: *et dubitabimus adhuc, quo minus numos Hebraicis, vel Samaritanis literis inscriptos ad unum omnes ab impostoribus fabricatos statuamus?* Quibus perlectis coepi pendere animi, utrum praestet, hominem isthaec tanta cum fi-

Digitized by Google

ducia effutientem justo deridiculo permittere, an lapidem illi sophronisterem a propitia Minerva exorare. Nolim vel minimum veris Schlaegeri laudibus detrahi, at magno miramur opere, praeclarum illum virum aevo suo dici inter rei numismaticae magistros principatum obtinere, quo in vivis adhuc fuere Belleyus, Pellerinius, Barthelemyus, Enneryus, aliique, quibus omnes nos in monetae veteris cognitione lubenter adsurreximus, atque istud dici a Tychsenio, nullis hactenus in arte nostra experimentis cognito. Nemo, opinor, nostrum erit, qui spectatis scientiae numismaticae meritis Schlaegero non longe praeferat Christianum Liebeum, cui is in regenda gaza Saxo-gothana successit, qui tamen monetam Samaritanam genuinam agnovit, comprobavitque. a) Ac nescio, quae tanta sit Tychsenio in Schlaegeri judicio confidentia. Multo is Tychsenio moderatior, atque circumspectior nequaquam adfirmat, nullum existare numum Hebraicum certae fidei, vix enim, inquit, decimam partem scriniorum, quae veterem monetam ubicunque continent, sibi inspicere licuisse. Istud unum adserit, nullum *sibi* id genus numum hucusque conspectum, quem confidenter genuinum spondere possit. Enimvero ex his dictis nemo arguerit, Schlaegerum universo hujus monetae agmini fidem negasse, nisi is, cujus intererat, exitiale de omnibus his numis ferri judicium.

Sed contendamus et nostras auctoritates, et quantum hae et numero, et excellentia Tychsenianis praestent, lectoris arbitrio permittamus. Missis interim Rabbanitis Nachmanide, Azaria, Alaskero, qui hoc numorum genus ante renatas literas probavere, quorumque infra testimonia proferemus, en tibi certos eorum patronos Wilhelmum Postellum, I. B. Vilalpandum, Ioh. Morinum, Athanasium Kircherum, Hottingerum, Coringium, Bochartum, Relandum, Eisenschmidium, atque ne horum nimium auctoritati tribuamus, quia constat, magis illos illustrandae cuipiam philologiae parti, quam privatim arti numismaticae impensius vacasse, en tibi rursum illustria nomina, Harduinum, Spanhemium, Soucietum, et qui nostro aevo inclaruere, Liebeum, Frölichium, Pellerinium, Barthelemyum, Enneryum, Dutensium, Combium, Woidium, Bayerium, quorum, praecipue quos postremos nominavi, non modo scientiam in explicandis numis, sed etiam usum in explorandis adprobandisque nemo nostrum est, qui non maximis laudibus gestiat efferre. Atqui horum si fallant judicia, alterutrum necesse erit consequi, aut stupidi omnes fuisse ingenii, qui, cum Parisiis, Londini, Madriti, Vindobonae ad regias, aut privatorum gazas, sed quae regiis aequiparari possunt, adsiderent, in mediis suis copiis opibusque non viderunt, quod Butzovii in sua monetae veteris egestate vidit Tychsenius quidam, aut fuisse mendaces, ac falsiloquos, qui, quacunque spe, quocunque animo, falsum pro vero potuerunt efferre. Libenter Tychsenio meam quoque auctoritatem opponerem, qui in museo Caesareo justum numerum

a) Goth. num. p. 143.

Digitized by Google

monetae Hebraicae, probiſsimorum me judice natalium, conſervo; verum qui praeſtanſsimorum virorum contempſit judicia, qui palam auſus eſt adſerere, momenta Bayerii *nullius* eſſe *roboris*, et ſe *demonſtraſſe* falſitatem numorum Samaritanorum, quo pacto ſperem meam illi auctoritatem profuturam? Vt tamen aequum lectorem ſecurum reddam, ſi quis forte Tychſenii argumentis volet adſtruere fidem, et ejus conatum non potius incredibilem animi pertinaciam, et ὄρμην putare, lubet nuperum Barthelemyi, nobiliſsimi in arena noſtra palaeſtritae, teſtimonium arceſſere, quod ſcriptis in hac cauſa anno 1790 ad Bayerium literis inſeruit, et quas hic ad calcem ſuarum Vindiciarum adjecit. Ejus verba ſunt: (pag. VI.) *J'admire le zele, avec lequel vous ſoutenez l'honneur des médailles Samaritaines; je n'aurois pas ce courage. Si l'on doutoit de leur authenticité, il faudroit douter de celle des médailles Grecques, et des Romaines. Je n'ai pas lu l'ouvrage de M. Tychſen, mais quand même ſes raiſons ſeroient très ingenieuſes, elles n'affoibliroient jamais l'autorité des monumens qu'il veut detruire. Tous les grands Cabinets de l'Europe contiennent des médailles Samaritaines; celui du Roi en particulier, par les nombreuſes acquiſitions qui ſe ſont faites de mon temps, en conſerve plus de 80. Partout elles ont été ſcrupuleuſement examinées par des Antiquaires à qui une longue experience avoit appris à diſcerner les pieces vrayes d'avec les pieces fauſſes, partout on a depoſé en leur faveur. etc.* Nemo ergo deinceps de numorum Samaritanorum fide dubitabit, niſi qui una volet Barthelemyi excellentiam tam illuſtribus hactenus argumentis comprobatam numismaticis Tychſenii ratiociniis extra hanc cauſam plane ignotis inferiorem ducere.

Factum forte fortuna, ut aliquot abhinc annos, quo tempore hanc de numis Hebraicis lucubrationem adornaveram, inciderem in librum Germanice ſcriptum, cui titulus: *Bibliothek der alten Litteratur und Kunſt. Göttingen 1786.* In ejus operis parte I. pagina 201 vidi de laudato altius Bayerii libro, qui numos Hebraeo-Samaritanos explicat, praeclarum ferri judicium a viro quopiam erudito, qui nomen ſuum ſolis literis *Ch.* expreſsit, a quo praeterea intellexi, Tychſenium mentem de impugnata a ſe numorum Samaritanorum fide mutaſſe. Fateor, non mediocrem me ex eo indicio cepiſſe voluptatem, cum viderem, apud virum praeclarae indolis conſilium bonum, etſi ſerum, plus opinione praejudicata valuiſſe, atque, ut ait vetus proverbium: (Diogenian. Proverb. Cent. II. §. 76.)

Ἀλλοτε μητρυιη πελει ἡμερα, ἀλλοτε μητηρ,

obortam illi denique diem matrem, quae ſaniora doceret, quam olim dies noverca docuerat, gratulabar. Quare ejus viri honori magis conſultum putabam, ſi, quae ipſe damnavit, non amplius recoquerem, et amico ſilentio praeterirem. Sed neque iſtud nobis ſolatium reliquum fecit. Etenim in libello, quem anno 1787 Butzovii edidit, quemque Bayerius Vindiciis ſuis pag. 71 ad verbum inſeruit, profitetur ipſe, *indignabundum ſeſe in prima parte Bibliothecae Göttingae anno ſuperiore excuſae fabulam*, ſe opinionem de fictitia numorum Samaritanorum conditione depoſuiſſe, *relatam legiſſe*, ac mox in falſum ejus indi-

Digitized by Google

cii auctorem graviter invehitur. Haec cum legissem, cepi consilium, quod sane dempto Tychsenio omnibus facile probabitur, incredibilem ejus, et obnixam adversus bonam causam obstinationem perstringendi. Sed desino longius molestum argumentum persequi, ne mihi irascar ipse, ob quam causam leviter succensui praeclaro Bayerio, quem nollem in refutandis imbellis inimici judiciis tam operose versatum, et amplas nobis Vindicias, receptis in eas futilibus Tychsenii criminationibus, scriptisque ad se ejus literis, quarum sententiam nemo cordatus erit, qui nosse cupiat, aut cognitam non aspernabitur, propinasse. Satis hercle fuerat edixisse, in urbium illustriorum museis exstare numos Samaritano charactere insignes, eorumque fidem a viris in arte nostra principibus copiose approbatam, illorumque eos manibus quotidie teri, minimumque eo laborandum, quod raviores hos numos aut non viderit Butzovium, aut eruditus quidam Butzovianis non adprobaverit.

Quos hactenus memoravi auctores, omnibus ad unum numis Samaritanis bellum κατ' ἐξοχὴν indixere. Mitior fuit virga censoria Hadriani Relandi, et Francisci Wise Angli, sed tamen needum, ut oportuerat, indulgens. Nam aeneis Hebraicis dandum quidem jus civitatis censuere, at in spuriorum numero habendos siclos omnes, etsi Samaritanis literis insignitos. At vero ex omnibus Wisii argumentis a me adcurate expensis nullum reperi, quod eos reprobandos continuo suaderet. a) Ait, eos a falsariis lucri cupidis effictos obtrusosque, et eruditis fucum factum. Novimus malas falsariorum artes, at si valet viri praestantis accusatio, nullius aut populi, aut regis habebimus numum vere veterem, quoniam in omnium horum numis imitandis sese fraus recens exercuit. Non negamus, ex his quoque numis multos esse maligni commentis, damus etiam, falsos esse omnes illos, qui sibi conspecti fuere, at non propterea eadem ignominia notandi sunt ejus generis omnes alii. Cusa fuisse apud Hebraeos numismata argentea cum eadem utrinque inscriptione ac typo, qualem infra in moneta Simeonis dicemus, certum est ex testimonio rabbanitae Mosis Ben Nachman Gerundensis, quod quoniam hos numos eximie illustrat, lubet totum adferre. In hujus appendice ad Perusche Hattorah haec leguntur: *Benedixit mihi hucusque deus, quod dignus habitus fui, et perveni Acho, et inveni ibidem in manu seniorum istius terrae montium argenteam sculptam sculpturis figili, in cujus latere erat quasi aspectus virgae amygdali, et ex altero quasi aspectus* עלות, *id est:* amphorae, *et in amborum laterum ambitu scriptura insculpta satis videbus. Et ostenderunt scripturam Cuthaeis, qui legerunt eam illico. Est enim scriptura Hebraea residua Cuthaeis illis, prout memoratur in Masichta Sanhedrim. Legerunt autem e latere uno:* שקל השקלים ficlus siclorum, *et ex altero:* ירשלים הקדשה Jerusalem sancta, *et dixerunt, quod virga baculi Aaronis fuit amygdali et flores ejus, et figura secundae urnae mannae.* Non opinor Wisium nu-

a) Mus. Bodl. p. 214.

Digitized by Google

mi hujus fidem in dubium vocaturum, nam ſcripta haec ſunt a Nachmanide, quem conſtat vixiſſe exeunte ſaeculo XII, et ineunte XIII., quo ſane tempore nullus adhuc impoſtor adulterandae monetae veteri animum applicuit; praeterea numus hic ſpectatis omnibus cauſis talis eſt, quales eſſe ſiclos infra in moneta Simeonis docebimus, dempto שקל השקלים haud dubie a Cuthaeis falſe lecto, ſed quod ipſum jam rabbi Azarias in שקל ישראל *ſiclus Iſrael*, ut oportuit, correxit in opere ſuo מאור עינים Tract. III. cap. 56. Si ergo revera olim ſignati ſunt numi ſimiles et etiam ante VI. ſaecula conſpecti, cur non et horum aliqui ad nos poterant pervenire? Si ſuos, quos vidit Wiſius, non agnovit genuinos, at ſuos, quos viderunt, tales agnovere, ut vetuſtiores antiquarios taceam, Frölichius, et Belleyus, qui id genus plures exſtare cum in regio, tum in variis privatorum per Galliam muſeis aperte teſtatur, [a]) quibus adde viros in antiquitatis numariae criſi inſigniter verſatos Pellerinium, [b]) et Barthelemyum, [c]) qui et nuper judicium ſuum confirmavit in epiſtola ad Bayerium data, quam hic Vindiciis ſuis ad harum calcem pag. III. inſeruit. Denique ſiclos veram fuiſſe monetam, non tantum pondus, infra capite IV. auctoritate Fl. Joſephi, et Philonis probabitur.

CAPVT III.

De aetate numorum Hebraicorum.

Illud jam nunc omnibus perſuaſum, non exiſtere numos Hebraicos, quos ante tempora principum Macchabaeorum ſignatos certa poſsis ratione adfirmare. Credibile, remotiſsimis temporibus, ut inter omnes alias gentes, inter Iudaeos mutuum commercium: ſiclis non numeratis, ſed appenſis peractum. Enimvero teſtimonia, quae alterius ſententiae patroni ex emptione Abrahae et Iacobi adducunt, [d]) uſum monetae jam tum ſignatae non evincunt. Fuiſſe tamen libere permiſſum uſum monetae exterae, etiam cum viventium illis effigies impreſſae erant, certum eſt ex Matthaeo narrante, [e]) Chriſtum oblato ſibi denario, qui erat numisma cenſus, ſciſcitatum: *cujus eſt imago haec, et circumſcriptio?*

Ex hujus claſsis numis, quos habemus ſuperſtites, ii, qui Simeonem principem inſcribunt, jam ſuapte Macchabaeorum aevum eloquuntur. Alios, in quibus legitur: *redemptionis*, vel *liberationis Sion*, eodem pertinere, infra docebimus. Superſunt ſicli, ſeu numi argentei, quorum per inſcriptionem incerta eſt aetas, Verum hi, etſi Macchabaeorum aetatem non teſtantur, non tamen inficiantur, neque certam per ſe cauſam offerunt, quae altius iis aevum adſignari neceſſario poſtulet. Quin inſcripti his anni I. II. III. idoneum argumentum ſufficiunt, eos Simeonis principatui deberi, quod iidem anni in certis ejus numis leguntur. Argumenta alia pete ex ipſis numis. Denique alios imperante Hadriano fuiſſe ſignatos, infra in moneta Simeonis docebimus.

a) B. L. Tom. XXI. p. 259. b) Lettres pag. 31. c) B. L. Tom. XXIV. p. 56. d) Genes. c. 23 et 33. e) Cap. XXII. 20.

Digitized by Google

CAPVT IV.

De nominibus, pondere, ac materia monetae Hebraicae.

Hebraeorum pondus et moneta fuere ſiclus, et partes, ut Romanorum as et partes. Siclus diviſus in ſiclum dimidium, vel ejus tertiam, vel quartam partem, et fuit haec moneta cum argentea, tum aenea, ut infra in moneta Simeonis exemplis patebit. Adde obolum, Hebraice *ghera*, qui fuit ſicli pars viceſima.

Fuiſſe Hebraeis ſiclum monetam argenteam, diſerte teſtatur Ioſephus: a) ὁ δε σικλος, νομισμα Εβραιων ὠν, Αττικας δεχεται δραχμας τεσσαρας, *ſiclus vero, qui eſt Hebraeorum numisma, valet quatuor drachmas Atticas.* Eundem ſicli valorem ex Philone eruit Bayerius, etſi is ſitli explicate non meminerit. Nam pretium redemptionis voti in viris ſtatuit δραχμας διακοσιας νομισματος ὁλαργυρου; *drathmas CC. ex moneta argenti puri.* Iam cum in Levitico cap. XXVII. 3 iſtud ipſum pretium ſtatuatur L. ſicli argenti, apparet, Philonem, qui eandem ſummam in drachmis computavit, ſiclum IV. drachmis aeſtimaſſe. Vt fides habenda eſt Ioſepho et Philoni, qui Iudaei ipſi fuere, ſic certe peccavere, quod pondus ſicli comparatum nimio auxerunt, nam tetradrachmum Atticum pondere multum praeſtare ſiclo, jam pridem vidit Frölichius, cui pondus ſicli integri eſt circiter granorum 229 librae Norimbergenſis, cum tamen tetradrachmum Atticum appendat ejusdem librae grana circiter 284. Vide hoc ejus tentamen in Prolegomenis ad Annales Syriae pag. 84, ubi plura, quae ad monetae Hebraicae pondus pertinent, perſequitur. At multo adcuratius eſt examen, quod nuper in ſiclorum pondere inſtituit Barthelemyus, quia plures contendendi facultatem habuit. Exſtat illud in epiſtola, quam eruditus is Gallus ad Bayerium dedit, quamque hic ſub finem ſuarum Vindiciarum pag. VI. vulgavit. Comparatis is ſiclis VII. reperit eorum pondus granorum Pariſinorum 271 ¾, 268, 267, 266, 258, 256, pondus ſemiſicli granorum 132 ¾. At vero pondus tetradrachmi Attici, quod idem vir praeclarus jam olim longo et operoſo examine eruit, cujusque nos ſummam dedimus in Volumine I. hujus operis in Prolegomenis generalibus capite IX. pag. XLV., eſt circiter granorum 320 librae Gallicae. Ergo Ioſephi teſtimonium cum numis ipſis comparatum juſto intervallo differt. Propius ad verum pondus acceſsit D. Hieronymus, cum ait: b) *Siclus enim viginti obolos habet, et quarta pars ſicli quinque ſunt oboli.* Cum drachma Attica contineat obolos ſex, oboli viginti dabunt drachmas 3 ⅓, cumque juxta Barthelemyi examen drachma Attica contineat circiter 80 grana Pariſina, drachmae 3 ⅓ efficient grana 267, quod pondus cum vero ſiclorum pondere mox indicato rite conſpirat. Ioſephum, qui pondus nimio auxit, excuſare quidem conatur Barthelemyus, ſed, ut videtur, magis ingeniose, quam ſolide. Contra fuere, qui de ſicli pondere plus juſto detraxerunt; quos inter Hero Alexan-

a) Ant. Iud. L. III. c. 8. §. 2. b) in Mich. proph. cap. 1.

Digitized by Google

drinus illum didrachmum fecit, et ſtaterem ſiclos duos complexum.

Monetam Hebraicam argenteam tantum, aeneamque novimus, aurea, ſaltem certae fidei, ignota.

NVMI

PRINCIPVM ET REGVM IVDAEAE

Hebraice inſcripti.

Saeva regum Syriae imperia, ac praecipue Antiochi IV. jam pridem Hebraeorum ingenia ſuapte ferocia ad excutiendum jugum accenderunt. Gentis tandem ſuae mala miſeratus MATHATHIAS ex ſtirpe Haſamonaeorum ducem ſeſe extulit, ſpretisque regis mandatis ſuos, ut libertatem capeſſerent, eſt cohortatus. Moritur V. C. 587, A. X. 167, relictis filiis V. paternae virtutis ac conſiliorum aemulis, *Ioanne*, *Simeone*, *Iuda*, *Eleazaro*, *Ionathane*.

IVDAS patri Mathathiae ſuccedit, multis pro populi libertate praeclare patratis tandem in ipſo praelii tumultu ſtrenue dimicans occumbit V. C. 593 A. X. 161. Patris et filii nulli cogniti numi.

IONATHAN fratre Iuda demortuo dux Iudaeorum conſtituitur. Eum Alexander I. Syriae rex ſummum pontificem et amicum appellat miſſa inſuper corona aurea et purpura. Denique pravis Tryphonis Syri artibus perit V. C. 611., A. X. 143.

Ionathani duo hactenus numi tributi, ſed munere, ut mihi poſt alios viſum, irrito; nam horum unus bilinguis verius eſt Alexandri Iannaei, alter pure Hebraicus incerti eſt principis, quem dabimus infra inter numos Hebraicos dubios.

SIMEON.

In fratris Ionathanis locum ducis, vel principis nomine ſuccedit. Ei Demetrius II. Syriae rex non modo pontificatum et principatum confirmat, ſed et tributa remittit, et genti libertatem impertit, in cujus memoriam beneficii conſtituta epocha, quae omnia confirmantur numis. Nono pontificatus anno a Ptolemaeo Abobi filio collocatis inſidiis occiditur V. C. 619 A. X. 135.

Numi Simeonis.

Sub hoc demum principe certa Hebraeorum moneta incipit expreſſo Simeonis nomine, at quo ejus anno iſtud fieri coeptum, inquirendum. Plerique ejus numi annos aliquos epochae more, ut: anno I., vel II. etc: inſcriptos praeferunt, addito: *redemptionis Iſrael*, vel *liberationis Iſrael*, *Sion*, *Ieruſalem*. Hujus aerae initium commode definit auctor libri I. Macchab. cap. 13 v. 41: *Anno centeſimo ſeptuageſimo ablatum eſt jugum gentium ab Iſrael, et coepit populus Iſrael ſcribere in tabulis et geſtis publicis: anno primo ſub Simone ſacerdote magno, duce, et principe Iudaeorum.* Procurata haec populo libertas indulgente Demetrio II. Syriae rege. Annus memoratus CLXX. eſt aerae Seleucidarum, qui coepit in autumno V. C. 611. Ab hoc igitur an-

Digitized by Google

no plane verisimile, inscriptos hos Simeonis annos esse ducendos; nam dubium non est, extendendum etiam ad numos, quod auctor ejus libri in tabulis et gestis publicis scriptum dixit, quod apertius colligitur ex epistola Antiochi VII. Evergetae Demetrii II. fratris, quam is biennio, aut triennio post eidem Simeoni scripserat, et qua illi veniam signandae monetae propriae confirmare videtur: *nunc ergo statuo tibi omnes oblationes, quas remiserunt tibi ante me omnes reges, et quaecunque alia dona remiserunt tibi. Et permitto tibi facere PERCVSSVRAM PROPRII NVMISMATIS in regione tua.* Και επετρεψα σοι ποιησαι ΚΟΜΜΑ ΙΔΙΟΝ ΝΟΜΙΣΜΑ της χωρας σου. [a]) His ut praeclare ea, quae dixi, stabiliuntur, tamen mirum nonnullis visum, annos in his Simeonis numis ultra quartum non progredi, cum is annos solidos VIII., nempe ab anno V. C. 611 usque 619 principatum tenuerit. Varias varii causas attulere. Forte post annum IV. coepere anni epochae in moneta reticeri, et ad haec tempora pertinent numi infra citandi, qui Simeonis quidem nomen, at sine anni mentione ostentant. Monendum, cl. Freretium negare, annos, qui in libro I. Macchabaeorum leguntur, esse aerae Seleucidarum, quod hactenus eruditis passim creditum, sed alterius, cujus initium figendum ad annum V. C. 447, de quo vide, quae olim monebo in expositione aerae Seleucidarum.

In recensenda Simeonis moneta placuit lex Bayerii eam secundum inscriptos annos recitantis, quibus continuo subjiciam eos, qui annum omittunt.

Annus I. Simeonis.

שקל ישראל Shekel Israel. (*Sicius Israel.*) *Calix, supra quem* א.

ירושלם קדשה Ierusalem Kedoshah. (*Ierusalem sancta.*) *Ramus trifidus cum floribus.* AR. I. (Bayer, et alibi.)

En tibi veram veri sicli imaginem Samaritanis inscripti literis, sed quibus hic et deinceps Assyrias substituimus. Pars adversa inscribitur *Sicius Israel*, ut adeo siclum comprobet ipsa etiam epigraphe. Non igitur probare possum conjecturam Bayerii, qui id genus numos, quod a pondere tetradrachmorum, ut capite IV. diximus, amplius deficiunt, tridrachma, sive dodrantes siclorum putavit. [b]) Nam in numis anni I. II. et IV. videbimus, cum numus fuit pars totius, monetarios quoque hanc partem, ut: *dimidium*, *quadrans*, adscripsisse. Ergo cum hi, de quibus agimus, numi dicantur pure *sicli*, integri etiam, et non eorum partes erunt putandi. Calix putatur indicare vas illud, quo manna recondebatur. Elementum א supra positum significat annum I., quod ne dubium cuipiam videatur, vetant sicli anni II., in quibus elemento ב, sive II. praefigitur ש, seu litera αρχαιοσα τυ שנת *annus*. Neque vero dubium est etiam, elementa haec esse notas ejusdem epochae, quam mox in sequentibus videbimus, nimirum liberationis Israel sub Simeone, quae cam-

a) Macchab. I. c. 15. v. 5, 6. b) de num. Hebr. p. 70.

Digitized by Google

ſa eſt, cur numos hos, quos autonomos jure dicere poſsis, quod principis aut effigie, aut nomine carent, Simeonis monetae accenſeamus.

In parte averſa ſcribitur: *Ieruſalem ſancta*, quod elogium urbi proprium eſſe voluit non modo gens Hebraeorum, ſed neque negaverunt exteri. Sic in epiſtola ſua Antiochus VII. a) *Ieruſalem autem SANCTAM eſſe et liberam*, et ſanctam hodieque compellant ipſi Turci. Typus rami floreſcentis creditur indicare ramum Aaronis ſaltem ex mente rabbi Nachmanidis ſupra citati ſub finem capitis II. Alii in eo aliud vident.

Prodiit nuper Petropoli libellus, cui titulus: *I. G. Kochii conſil. Aul. etc: Tentamen enucleationis hieroglyphicorum quorundam numorum 1788 ex typogr. imp.* Adjectae ſunt tabulae aeneae, quas olim Klemmius libello ſuo *de numis Hebraeorum Tubingae 1730* annexuit. Numos hos omnes Kochius nequaquam, quod inter nos omnes convenit, eſſe Samaritanos ſtatuit, ſed ſignatos in Aegypto, et inſcriptos lingua Arabica, numos ipſos ramum palmae ac calicem vel urceum ſiſtentes ſignatos eſſe hieroglyphis, Pharaones, id eſt: reges Aegyptios ſignificantibus. Senſus inſcriptionum, qui nobis eſt v. g. *Siclus Iſrael*, *Ieruſalem ſancta etc.* Kochio interprete eſt: *magnum agmen odore percepit*, et: *communi uſui permiſsae palmae maris ramus ſiccus diffudit odorem*, etc: Praetereo plura alia eo in libello contenta, quae auctori certa et explorata ſunt viſa, nobis, quorum praecordia ex pejore luto finxit deus, in ἀπιστοις putantur. Saepe querimur in circulis eruditionis noſtra aetate defectum, forte rectius ejus abuſum miſerabimur, atque idem evenire ſanae philologiae, quod nunc maxime ſanae phyſicae, quam virtutis occultae praeceptis, incantationibus, teratologiis, atque omni fere veteris ſuperſtitionis apparatu inquinari, corrumpique videmus.

Obſervandum denique, hactenus tantum obſervatos ſiclos cum annis א, ב, ג, id eſt: I. II. III., et qui auctiores offerunt annos, in ſuſpectis putandos. Deinde, in ſiclis, et ſemiſiclis anni praeſentis epigraphen *Ieruſalem ſancta* literis X. exarari, at in ſiclis annorum II. et III. literis XIII. ut videbimus.

* * *

חצי השקל Chatſi hashekel. (*Dimidium ſicli.*) *Calix, ſupra quem* א. ירושלם קדשה Ieruſalem Kedoshah. (*Ieruſalem ſancta.*) *Ramus trifidus cum floribus.* AR. II.

Hujus numi, qui eſt in muſeo regis Galliarum, et indicium, et cetypon Barthelemyus nuper communicavit cum Bayerio, qui ejus in Vindiciis ſuis meminit inter adnexas ſub finem eruditi ejus Galli literas pag. V., expreſſo in proxima tabula aenea iconismo. Nunc primum vocabulum חצי, *dimidium*, occurrit, in ſemiſiclo proximi anni, et in numo aeneo anni IV. redituram. Cum vocabulo conſpirat etiam pondus, nam appendit librae Gallicae grana 132 ¾, cujus duplum efficere pondus ſicli, diximus capite IV.

a) I. Macchab. 15. 7.

Digitized by Google

שמעון נשיא ישראל Simeon naſsi Iſrael. (*Simeon princeps Iſrael.*) *Palma.*

שנת אחת לגאלת ישראל Shenat achat legeulat Iſrael. (*Anno I. redemptionis Iſrael.*) *Pampinus.* AE. II. (Bayer tab. I.)

Eadem epigraphe exarata intra coronam pampineam.

Eadem epigraphe. Diota. AE. I. (Harduin, Bayer in fronte operis.)

Eadem epigraphe. Ramus palmae intra lauream.

Eadem epigraphe. Lyra. (Kircher Oedip. Aeg. et reſtitutus a Bayerio p. 26.)

Sunt numi hi omnes perrari. Palma vetus Iudaeae ſymbolum, pampinus videtur indicare laetam vini abundantiam, vel aliam aliquam ſacram allegoriam. De utroque vide Bayerium. [a])

שנת אחת לגאלת יש (*Anno I. redemptionis Iſrael.*) *Botrus.*

Literae navem peregrinae a Samaritanis diverſae. Palma arbor. AE. II. III. (Muſ. Caeſ. Bayer tab. I. n. 4. 5.)

Hujus naturae numum primus edidit Harduinus, et commentario ſui moris illuſtravit in Plinio ſuo. [b]) Serius ſuum de illo judicium edixit Soucietus in ſua de Hebraeorum numis diſſertatione, et poſt hunc Frölichius reperto numo ſimili in muſeo collegii S. I. Poſt hos omnes ejusdem argumenti binos exhibuit Bayerius adjecto ſuo commentario. [c]) Omnes eo conveniunt, his literis contineri nomen *Simeonis principis*, quale eſt in praecedentibus, ſed ſcriptum literis alienis. At cum ſententiae huic obſtare viderentur literae in ſingulis variantes, (nam in omnibus his quatuor, videlicet Harduiniano, Frölichiano, et utroque Bayeriano, etſi idem eſt literarum numerus, tamen eaedem forma differunt) cum tamen, ſi idem nomen expreſſere, eandem debuiſſent obtinere formam, eo tandem ſe redactum vidit Bayerius, ut Simeonis nomen ſteganographica, ſeu arcana ſcriptura exaratum cogeretur conjicere, inventa eum in finem, ne nomine ſuo patam monetae inſerto jus regum Syriae videretur velle violare. [d]) Verum ſi iſtud, neceſſe erit admittere, quoniam elementa haec in omnibus variant, etiam legem ſteganographicam, qua exarandum fuit Simeonis nomen, ſaepe eſſe mutatam. Sed nolo cum hujus, tum Harduini, et Soucieti conjecturis commemorandis, quibus ſua ſtabiliunt, diutius inhaerere, quod longius petitae ſunt, et quod aenigmatica ejusmodi monumenta recte quidem eruditorum oculis ſubjiciuntur vulgata, ſed et recte intacta relinquuntur, niſi cum dies probabilem aliquem explicatum ſufficit, cujus naturae certe non eſt is, quem obtulit Bianconus, qui ſcripturam legit: אל עקר יהב, *deus abſtulit afflictionem.* [e])

Annus II. Simeonis.

שקל ישראל Shekel Iſrael. (*Siclus Iſrael.*) *Calix, ſupra quem* שב.

ירושלים הקדושה Ieruſalaim hakedo-

a) pag. 217. Hebr. p. m. 25. b) Tom. I. p. 432. c) Pag. 155. d) Pag. 169. e) de ant. lit.

Digitized by Google

ſcha. (*Ieruſalem ſancta.*) *Ramus trifidus cum floribus.* AR. I. (Muſ. Caeſ. Bayer.)

Non differt hic ſiclus a ſiclo anni I., niſi literis שב, qui שוה ב, *annus II.* notant, et numero literarum XIII., quibus averſae epigraphe exaratur. Reliqua vide ad ſiclum anni praecedentis.

* * *

חצי השקל Chatſi hashekel. (*Dimidium ſicli.*) *Calix, ſupra quem* שב.

ירושלים הקדושה Ieruſalaim hakedoſcha. (*Ieruſalem ſancta.*) *Ramus trifidus cum floribus.* AR. II. (Bayer Vindic. pag. 34, iconiſmus eſt pag. 42.)

Illuſtrem hunc numum, neque aliunde hactenus cognitum, primus nuper vulgavit Bayerius, cujus ſimilem, ſed cum anno I. ſupra dedimus, cum quo conſpirat etiam pondere, ut ibidem teſtatur Bayerius.

* * *

ירושלם (*Ieruſalem.*) *Templum IV. columnis fultum, in quarum medio janua.*

שב לחר - - ישראל Shenat shetaim lacherut Iſrael. (*Anno II. liberationis Iſrael.*) *Calix.* AR. I.

Hunc muſei Hunteriani numum Bayerius ſub finem operis primi pag. XII. ex teſtimonio cl. Woide indicavit. Similem, ſed in nonnullis diverſum, exhibuit etiam Bayerius, quem deſcribam infra in numis Simeonis anni incerti, quorſum explicatum differo.

* * *

שמעון (*Simeon.*) *Palma.*

ש ב לחר ישראל Shenat shetaim lacherut Iſrael. (*Anno II. liberationis Iſrael.*) *Pampinus.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Bayer p. 95.)

שנת שתים Shenat shetaim. (*Anno II.*) *Diota.*

חרת ציון Cherut Tzion. (*Liberatio Sionis.*) *Pampinus.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Bayer p. 95. et in Vindic. p. 46.)

Iam nunc occurrit vocabulum חרת, vel praefixo *Lamed* לחרות, vel parcius לחרת, vel לחר. Derivandum quidem videtur a חרת, *ſculpſit, ſcripſit,* ex quo ergo ſubſtantivum חרות ſignificaret *ſculpturam, ſcripturam.* Quae ſignificatio cum hoc loco non adrideret eruditis, dum ultra inquirunt, repererunt vocabulum illud in Miſchnicorum libris pro *libertate* ſumi, ut adeo ſerius haec ejus ſignificatio fuerit introducta. Vide de hoc plura apud Bayerium. [a])

Etiam nunc *Sion liberatum* dicitur, cum numi praecedentes liberatum Iſrael praedicarent. Signati ſunt adeo hi numi poſt diem XXIII. menſis II., quo docemur, Iudaeos Sionem ingreſſos, et qui fuit Simeonis annus II. [b])

* * *

Annus III. Simeonis.

שקל ישראל Shekel Iſrael. (*Siclus Iſrael.*) *Calix, ſupra quem* ש ג.

ירושלים הקדושה Ieruſalaim hakedoſcha. (*Ieruſalem ſancta.*) *Ramus trifidus cum floribus.* AR. I.

Hactenus legis inſtar creditum, nullum exſtare probae fidei ſiclum cum anno III. Vnicus tamen hic nuper illatus eſt in muſeum regis Galliarum, de quo

a) pag. 21. ſeq. b) I. Maschab. XIII. 51.

Digitized by Google

Barthelemyus: *il eſt bien conſervé et d'une antiquité inconteſtable*, ut lego ſub finem Vindiciarum Bayerii pag. VII., qui et continuo pag. IX. ejus ectypon propoſuit, quod plane ejusdem cum ſiclis anni II. rationis eſt.

* * *

שנת שלוש Shenat sheloſch. (*Anno III.*) *Diota.*

חרות ציון Cherut Tzion. (*Liberatio Sionis.*) *Pampinus.* AE. III. (Bayer pag. 116.)

* * *

Annus IV. Simeonis.

שנת ארבע חצי Shenat arba chatzi. (*Anno IV. dimidium ſc. ponderis monetarii.*) *Malum citreum, hinc et illinc faſciculus ramorum.*

לגאלת ציון Legeulat Tzion. (*Redemptionis Sion.*) *Palma arbor, hinc et illinc vas frugibus refertum.* AE. II. (Bayer tab. IV. n. 1.)

Ramorum faſciculum ad Hebraeorum feſtum *Lulav*, quod *palmae ramum* ſignificat, referunt eruditi. Alii aliter ſentiunt. Vide plura apud Bayerium. [a]) Malum citreum refertur ad morem, quo fructus is in xenopegiae feſto geſtari eſt ſolitus.

* * *

שנת ארבע רביע Shenat arva revia. (*Anno IV. quadrans.*) *Duo faſciculi ramorum.*

לגאלת ציון Legeulat Tzion. (*Redemptionis Sion.*) *Malum citreum.* AE. II. (Bayer.)

שנת ארבע Shenat arva. (*Anno IV.*) *Faſciculus ramorum, hinc et illinc malum citreum.*

Eadem epigraphe. Calix. AE. III.

Numi hi omnium ſunt maxime obvii. Bianconus in antica numi ſui, qui huic poſteriori ſimilis eſt, legit: פש ארבע, quas priores binas literas explet: פסח שנת *paſcha anni*, nempe *quarti*, [b]) adprobante ejus ſententiam Swintono Anglo. [c]) Non occurrit viris eruditis, elementum פ in nullo Samaritano certae fidei hactenus repertum. Numi integri hanc, quam dixi, epigraphen praeferunt.

* * *

Numi Simeonis abſque annorum nota.

שמעון Simeon. *Porticus IV. columnis fulta, cujus medio intercolumnio adfixa lyra, in imo linea ſinuata.*

לחרות ירושלם *Faſciculus ramorum, juxta malum citreum.* AR. I. (Bayer.) AE. (Bouteroue, Pembrock P. II. tab. 85.)

Numus hic a variis editus, at correctius a Bayerio. Hic poſt alios exiſtimat, hoc typo exhiberi mauſoleum, quod a Simeone patris fratrumque exuviis magnifice in urbe Modin exſtructum refert auctor Libri I. Macchabaeorum XIII. 27. Sed dubium movet numus alter ſimilis a me ſupra in numis Simeonis anni II. deſcriptus, in quo teſte Woidio juxta ſimilem porticum ſcriptum legitur ירושלם *Ieruſalem.* Sin iſtud, ſiſtet ſane typus ſubſtructionem aliquam, non quae in Modin, ſed quae Hieroſolymis ſtetit, quarum nomen juxta ſcri-

a) pag. 127. b) de Ant. lit. Hebr. p. m. 28. c) Trans. philos. Vol. L. p. 792.

Digitized by Google

ptum eſt, et haud dubie ejus urbis aedificium aliquod illuſtrius, ut partem templi etc:

* * *

שמעון Simeon, *intra lauream.*
נש׳א ישראל naſsi Iſrael. (*Princeps Iſraël.*) *Ampliora.* AR. III. (Harduin.)

Eadem adverſa.
לחרות ירושלם lacherut Ieruſalem. (*Liberationis Ieruſalem.*) *Duae tubae.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Exiſtimat Frölichius, in numo hoc fingi tubas duas, quas olim Moſes dei juſſu fieri fecit, ut earum cantu caſtrorum motus regeretur, ut legitur Numeror. X, 11.

* * *

שמעון Simeon. *Botrus.*
לחרות ירושלם lacherut Ieruſalem. (*Liberationis Ieruſalem.*) *Lyra.* AR. III. (Souciet.)

שמנעו (*ſic*) Simeon, *intra lauream. Eadem epigraphe. Calix.* AR. III. (ex muſ. Hunter. apud Bayer. ſub fin. pag. XIII.)

שמעין Simeon. (*Palma.*)
Eadem epigraphe. Pampinus. AE. II. (Muſ. Caeſ. Bayer.)

Eadem adverſa.
לחרות ירוש lacherut Ieruſ. (*Liberationis Ieruſ.*) *Botrus.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Bayer tab. VI.)

ון - - - Simeon. *Lyra.*
שלם - - - *Ieruſalem. Ramus palmae intra lauream.* AE. III. (Bayer tab. VI.)

Nami Simeonis

imperante Hadriano cuſi.

Prodigio ſimile, moneta Simeonis Hasmonaei imperante Hadriano ſignata. Verum iſtud res ipſa eloquitur. En ejus teſtes numos hactenus repertos.

ון - - - *apparentibus in extima ora literis Latinis* NOPTI - - - NCI. *Botrus.*
ושלם - - לחרות *apparentibus in ora literis* P. M. TR. P. COS. *Lyra.* AR. III.

Numus hic primum vulgatus exſtat in Bell. Lettr. Tom. III. hiſt. p. 184, eumque vidit et Soucietus in ſua de numis Hebr. diſſertatione p. 15. 16, ubi et alium ſimilem ex muſeo regio citat. Eundem reſtitutum, et aeri inciſum dedit Barthelemyus in ſingulari diſſertatione, quam Vindiciis ſuis inſeruit Bayerius ſub finem pag. IX.

שמעון Simeon. *Racemus, in ora numi literae* ΤΠΔ.
לחרות ירושלם *Ramus palmae, in numi ora manifeſtae literae:* IAN. CEB. ΓEP. ΔA. *apparente adhuc linea faciei imperatoriae.* AR. III.

Hujus numi deſcriptionem cl. Woide Anglus cum Bayerio communicavit, qui eum ſub finem operis ſui primi pag. XIII. vulgavit. Eſt in muſeo olim Hunteri.

עון - - *in area reſiduae literae* TR. *Botrus.*
לחרות ירושלם *Duae tubae, apparentibus adhuc veſtigiis capitis Trajani.* AR. III.

Numum hunc muſei abbatis Terſan eodem loco vulgavit Barthelemyus, reſtituit una cum iconiſmo Bayerius.

Ex his numus prior ex muſeo Pontcarrei ſupremi apud Rothomagenſes praeſidis protractus eruditum Gallorum conſeſſum, ut indicato loco videre eſt, primum in admirationem rapuit, deinde in varias ſententias diſtraxit. Iſtud

Digitized by Google

continuo ab omnibus animadverſum, eſſe numum Trajani, docentibus hoc reſiduis literis Latinis. Alii ejus impugnare cimelii fidem, alii adfirmare, additas ſcalpello per fraudem literas Latinas, alii, novam Trajani matricem veteri Simeonis numo temere impreſſam, alii recentiorem eſſe Simeonis matricem, et Trajani numo ſuperinductam credere, quae poſtrema ſententia cum adrideret etiam erudito Henrion, adſerere non dubitavit, numos Hebraicos omnes Simeonis nomine inſignes non eſſe Simeonis Macchabaei, qui aliquot ſaeculis Trajanum praeceſſit, ſed Simeonis Barchocebae, qui imperante Hadriano populares Iudaeos ad excutiendum Romanorum jugum cohortatus graviſsimi ejus belli auctor exſtitit, atque iſtud tanto videri certius, quia Basnagius, a) aliique in veterum Iudaeorum ſcriptis repererunt, Barchocebam nomine ſuo feriundos numos curaſſe.

Nemo non videt, rei ſummam eo niti, ut certi reddamur denique, ad quem novicius character pertineat, ad Simeonem qualemcunque numo inſcriptum, an Trajanum. Ajo ad Simeonem, qua in ſententia facile mihi cum cl. Henrion convenit. Enimvero in numis id genus recuſis illum jure cenſebo novicium characterem, cujus ſigna in media numi area ſunt evidentiora, at veterem dicam illum, cujus ſigna fere abolita ſic tantum tralucent, ut per ſpiſſam nebulam ſol, cujusque aliquot ſolum literae illaeſae manſere in numi margine, quorſum matrix recens ab exſtantioribus mediis numi partibus impedita pertingere non potuit. At in omnibus his, quos citavi, numis, quod Hebraicum eſt, dominatur, imperator extruſus veteris juris non habet, quod oſtentet, praeter reſiduas in ora literas, et fugientia auguſti capitis lineamenta. Addo argumentum aliud ex penu numismatica depromptum. Si in numo primo novicius character eſt Trajani veteri Simeonis Macchabaei inductus, ubi gentium ſtatuemus hunc ſignatum denarium? Romaene? at quis credat, veterem Macchabaei numum aut in urbem evaſiſſe, aut tam oſcitantes fuiſſe illuſtris ejus imperii monetarios, ut maſſam jam ſignatam malleo iterum ſubjicerent? An foris? At ea aetate monetae Romanae officinam extra urbem non novi. At, inquies, Trajanus bellum geſsit in Oriente; facile ergo monetarii, qui caſtra ſequebantur, cum in Syria incudem exercerent, Simeonis numum, quem propter Iudaeae viciniam ad manum habebant, potuerunt recudere. Verum neque iſtud poteſt admitti, nam inſcriptum OPTIMO. PRINCIPI ſatis evincit, denarium hunc ſignatum, antequam in Orientem proficiſceretur Trajanus, ut docebimus in moneta Trajani, et quod ſequitur, numum urbi natales ſuos debere. Non ſatis haec argumenta apud animum verſarunt ii, qui Trajani χαραγμα aetate poſterius crediderunt. Sed enim qualecunque iſtud effugium placuit eruditis, quod omnia alia malebant, quam ſignatam Simeonis nomine ea aetate monetam agnoſcere. Tamen veterem Trajani characterem in ſuo agnovit Woidius, non auſus eſt aperte negare Bayerius. b)

a) Hiſt. des Juifs. L. VI. ch. 9. b) Num. Hebr. p. 238, et in Prologo.

Digitized by Google

Male rem ſuam agunt, qui hanc ſententiam tuentur propterea, quia difficile eſt explicare, quis Simeoni Macchabaeo nexus ſit cum aetate Trajani. Antequam iſtud ago, nonnihil immorandum memoratae ſupra Henrionis ſententiae, qua is ſanxit, numos omnes Simeonis nomen praeferentes non eſſe ejus Macchabaei, ſed Simeonis Barchocebae famigerati ſub Hadriano Pſeudomeſsiae. Iudicium iſtud, quod audacius viſum, nemini, quod norim, adriſit, ac propterea continuo impugnatum a Pinartio, ſed qui argumentum validiſsimum, et quo uno tota Henrionis doctrina diſperit, opponere neglexit. Nam quod omnium maxime inquiriri oportuit, fueritne huic Barchocebae nomen Simeonis, quod tribuit Henrion, neque a Pinartio fuit inquiſitum, neque ſerius a Biancono, Bayerio, aliisque, ſed ab Henrione prolatum temere paſsim creditum. Et tamen nullum exſtat monumentum, in quo is Simeonis nomine compelletur. Quod ſi Simeon dictus non eſt, aut ſaltem ſic dictum probari nequit, qua illi fiducia tribuemus numos Simeonis nomine inſignes, et non modo hos, in quibus ſumus, bilingues, ſed etiam alios omnes, quorum cum Simeone illo Macchabaeo nexum ipſa epigraphe, ut vidimus, aliaeque cauſae abunde ſtabiliunt?

Alia ergo ad eos explicandos tentanda via, eaque ut inſolentior, ſic ab ipſis horum numorum cauſis imperata. Iam iſtud indubitatum, eos neque ante Trajanum, neque poſt Hadrianum feriri potuiſſe. Non ante Trajanum, quod hujus nomine ſunt inſcripti; non poſt Hadrianum, quod exacti hoc imperante ex Iudaea Hebraei et toto orbe diſperſi non amplius in unam gentem coaluere, nullo adeo monetae propriae, et lingua patria loquentis futuro uſu. Intra hos limites non aliud horum numorum geneſi commodius tempus adſignabimus, quam quo Barchocebas palam obſequium detrectavit, et elato belli ſigno populares ſuos a Romanorum ſervitute ad pileum vocavit. Iſtud ſi admittas, facilem habes hujus monetae explicatum. Erat tum Iudaeorum fortuna non abſimilis illi, quam Macchabaeorum aetate experti ſunt. Preſsi tum a regibus Syriae, et ad tributum adacti, nunc a Romanis. Inter haec mala exſtitere tum Mathathias ejusque filii, quibus ducibus excuſſum denique per vim jugum, et parta genti libertas, quam nunc provinciam in ſe ſuſcepit Barchocebas. Ergo ille idoneo conſilio veterem Simeonis, quo olim propugnante ablatum jugum gentium, monetam reſuſcitavit, ut populum ea conſpecta priſtinae majorum virtutis commonefaceret, eſſetque, ut fuit tum, teſtimonium publicum reſtitutae libertatis. Quod vero numos imperatorios in monetae patriae uſum convertit, cauſam video duplicem, alteram neceſſariam, arbitrariam alteram, ſed meditatam. Vnam neceſſariam dixi, quod, ut fit in tumultuario imperio, non continuo praeſto fuere, quae ad metallum flandum feriundum requiruntur. Commode defectum ſuppleverunt numi imperatorum, quorum magna tum ubique copia, ac praecipue

Digitized by Google

Trajani. Idem accidiſſe vidimus in ſubitis nonnullorum tyrannorum imperiis; nam et Regalianus et Dryantilla fere ſemper in aliena moneta habitant. Altera cauſa fuit, quod novos numis imperatoriis typos inducendo monetam exteram in monetam moris Iudaici convertit, ex qua pro vetere inſtituto quaevis animantium ſigna exulabant. Adde contumeliam, quae ſpeciem praebuit in ipſius principis caput ſaevientium, conjurantiumque, cum ex moneta eum publica deturbarent. His ergo de cauſis veterem monetae patriae morem revocavit, aut verius numos veteres Simeonis reſtituit, eodem plane modo, quo numos conſulares eadem fere aetate a Trajano reſtitutos videmus ſervatis tam anxie eorum archetypis, ut niſi epigraphe reſtitutos diceret, hodieque cum archetypis miſceremus, et tamen utrorumque aetas ſic diſtat, ut aetas numorum Simeonis Macchabaei, et eorum, quos a Barchoceba reſtitutos dixi. Quod ſi ſcriptorum veterum nullus meminit, hanc a Barchoceba reſtitutionem tentatam, at neque veterum quispiam reſtitutae a Trajano monetae meminit.

Perlatis nuper ad me, quas avide exſpectaveram, Bayeri Vindiciis vidi, idem argumentum haud ita pridem tractatum quoque fuiſſe a cl. Barthelemyo, ut ſupra ad hujus generis numum primum indicavi. Quo in ratiocinio ita mihi cum viro ſummo convenit, ut in his, quae in hac cauſa modo expoſui ante annos jam plures literis tradita, nihil occurreret, quod mutandum videretur. Addit idem in eadem diſſertatione, ab his numis valide confirmari, quod pridem docuerat, literarum Samaritanarum uſum apud Iudaeos ſaltem usque ad alterum poſt Chriſtum ſaeculum valuiſſe.

Numos primum ac tertium, quos initio deſcripſi, eſſe ex obviis Trajani denariis, facile inſpicienti patebit. Alter pondere drachmae obvius item eſt ejusdem imperatoris ex eorum genere, quorum averſa inſcribitur ΔΗΜαρχικης ΕΞουσιας ΤΠατος Β. vel Γ. vel Δ etc. qua ex epigraphe ſupereſt tantum ΤΠΔ., id eſt: COS. IV. Ex inſcriptione partis anticae alterius incudis injuriam evaſere literae τραIAN. CЄB. ΓЄΡ. ΔΑυκος etc.

De numis Hebraicis dubiis.

יאוחנהן הכהן הנשיא (*Ieochananhan ſacerdos princeps*) *intra coronam.*

Literae dubiae. Duplex cornucopiae intermedio papavere. AE. III. (Bayer Num. Hebr. p. 176.)

In alio ſimili:

- - - - - יהוחנן *ſuperne* A *reliqua epigraphe dubia.* AE. III. (Bayer l. c. p. 178. Muſ. Caeſ.)

יונתן הכהן הגדל והבריו (*Ionathan ſacerdos magnus et - - - -*) *intra coronam.*

Duplex cornucopiae intermedio papavere. AE. IV. (Barthelemy B. L. Tom. XXIV. p. 49.)

Alios ſimiles a variis editos ſeparata tabula pictos ſtitit Bayerius, a) ad quos animadvertendum, omnes inter ſe

a) Num. Hebr. p. 190.

Digitized by Google

quidem esse simillimos modulo, typo, versuum numero, literarum forma, situ, et ordine, sed tamen in iis variare vocabula, et observari complures literas diversas ab iis, quas in Simeonis moneta videmus.

Numum III. *Ionathani* summo pontifici, et ante Simeonem fratrem, sub quo moneta Hebraica, quam hactenus descripsimus, signata est, vita functo tribuit Barthelemyus, at Bayerius hunc, et similes omnes *Ieochannahani*, seu *Iohanni* Hyrcano Simeonis filio. Lubet audire praecipuas ejus causas.

Omnes hi numuli, inquit, [a]) adeo sunt inter se similes, ut necesse sit, eos esse unius principis. Quod si placet eos inter plures principes dividere, sic ut horum alii ex mente Barthelemyi sint vere Ionathanis, alii ex mente sua Iohannis Hyrcani, necesse erit statuere, Hyrcanum in cudendis numis suis respexisse exemplar numorum, quos patruus Ionathan feriundos curavit. At cur Hyrcanus potius exilem hanc despectamque Ionathanis monetam imitaretur prae illustri altera, quam vidimus, patris Simeonis? cur formam literarum, quam in patris numis viderat, immutaret, et revocaret eas, quae sunt in numis patrui? Cur Ionathan *sacerdotis magni* titulo est usus, quando eo usus non est Simeon successor, aut cur hic eo abstinuit, quando illo gloriatus jam est frater Ionathan, qui praecesit? Sunt haec Bayerii argumenta gravissima, reliqua praetereo, quod aut infirmiora sunt, aut numos ab eo Iohanni Hyrcano tributos aeque feriunt. Concludit, [b]) hunc quoque Barthelemyi numum Hyrcano esse tribuendum. Quod si in eo revera Ionathanis nomen legitur, factum istud contendit seu caelatoris oscitantia, seu quod Hyrcanus Ionathanis quoque nomen tulerit, ut eum appellat Eusebius. Iam vero antea professus est, [c]) se in aliis id genus numulis, quos sive Pembrockius, sive alii edidere, *Iohannis* nomen satis liquido legere.

In universa hac lite quae tenenda sententia, quae aspernanda? Causam fateor ancipitem, et tenebris undique circumseptam. Me quidem judice omnes hujus argumenti numuli unum eundemque principem habebunt auctorem, quod toto cultu habituque simillimi sunt, et facile adsentior Bayerio adserenti, verisimile non esse, Hyrcanum, cujus quoque nomine id genus numos signatos agnoscit Barthelemyus, contempta monetae patriae forma ad modulum monetae patrui Ionathanis rediviisse. At quis statuendus Iudaeorum dux horum auctor numorum? Istud enimvero pendet a vocabulo, quod in horum numorum epigraphe versum primum constituit, et quo contineri principis nomen conspirant omnes. Verum cur vocabulum istud fere in singulis aliter exaratur? In Barthelemyano satis luculentum est *Ionathan;* in Bayerianis praetensum Iohannis nomen jam scribitur *Ieochannahan*, jam *Iehochanan*, idem in aliis numis vocabulum, etsi aliis literis scriptum, ad eandem *Iohannis* significationem adigit Bayerius. Habeo ante

a) Num. Hebr. p. 192. b) l. c. p. 199. c) l. c. p. 192.

Digitized by Google

eculos id genus numos ſex, quatuor ex muſeo Caeſareo, binos ex muſeo Neumanni noſtri; ex his unicus eſt, qui conſpirat cum numo in tabula Bayeriana num. IV. poſito, reliqui cum inter ſe, tum ab omnibus ibi propoſitis discrepant. Idem obſervavit in numis ſimilibus muſei Hunteriani Woidius, ut ipſe in epiſtola ad Bayerium data, hujusque operi ad calcem adjecta teſtatur. An ergo admittemus, principis Hyrcani nomen in numis uno eodemque tempore cuſis tot formarum fuiſſe patiens? Quod ſi quis volet contendere, quotiescunque verſus primi characteres variant, toties alium principem intelligendum, nae is ſaltem octo varios principes conſtituat, nam mihi ſaltem octo id genus numi ſunt cogniti, in quibus ii characteres toto, ut ajunt, coelo differunt, et ex quibus neque Ionathanis, neque Iohannis nomen quantocunque conatu elicias. Satius igitur, horum examen numorum hactenus intentatum relinquere, aut ſaltem non magnopere illi immorari, quod poſt magnos et hiatus et conatus in conjecturas denique parum proficuas deſinimus. Nimis in illo multa progreſſum difficilem reddunt, imperfecta linguae ſcientia, characteres partim ignoti, partim in exilibus his numis male expreſsi, aut etiam exeſi, plures propter raritatem contendendi difficultas, denique hiſtoricorum ejus tractus inopia. Quid ſi negare vellem, numos hos eſſe principum Haſamonaeorum, quis poterit me falſi arguere? Iam iſtud inter omnes certum, horum vocabula numorum componi literis, quarum complures alia ſunt forma, quam qua ſunt il, quibus certi Simeonis numi inſcribuntur. Quis vero credat, intra paucos annos ſic eas ſub unius regionis principibus degeneraſſe? Habuit vicina Idumea et Arabia ſuos regulos ſui per intervalla juris et ritus Iudaici, nonnullorum etiam certos habemus numos. Quis negare auſit, ab horum quopiam monetarium ſibi jus adrogante hos ſignatos numos inſcriptos quidem literis Hebraicis, ſed quae pro regionis diverſitate variabant? Et forte tota ſimilium numorum epigraphe, quam adhibitis tormentis principis jubemus nomen profiteri, aliud non eſt, quam ſacra quaedam ſententia, cujusmodi ſerius Arabum moneta ex Korano depromptam ſolet oſtentare. Sic et ſententiam includit famigeratus ille Sidoniorum numus a nobis in numis Phoeniciis prolatus, et ſententiam videre ſibi viſus eſt Pellerinius in numo bilingui Antigoni, quem infra proponam. Non eſt mihi animus, ſingularem hanc ejus opinionem tueri, ajo tantum, diverſam eſſe poſſe harum inſcriptionum explicationem, et forte eam, quam viri eruditi hactenus ſe reperiſſe credidere, ὁρατὸν ὄσον fallere. Scilicet ut eorum ego conſilium laudo, proboque, qui ejus cemodi numos curate deſcriptos in lucem edunt, et conjecturis ſobrie ac parce illuſtrant, ſic nolim eorum ſequi inſtitutum, quos in iis explicandis copioſos et obnixos video, non multo hactenus felicius collocata opera, quam fuit ab iis, qui in ſitum paradiſi terreſtris inquiſiverc. In his cum eſſem, forte fortuna in Barthelemyi epiſtolam ad Bayerium datam incidi, in qua ſummus hi vir, et in hac arena inſignis prae aliis famae candide profitetur,

Digitized by Google

ſeſe eruditorum in hoc argumento altercationes et diſsidia denique pertaeſum iſtud ſtudiorum genus abjeciſſe, quo magis amoenis deinceps diſciplinis poſſet vacare. [a])

* * *

Inter numos incertos hujus claſsis referendi etiam ſequentes:

Diotà, hinc et illinc litera varians Samaritana.

Botrus cum pampino. AE. III. (Bayer Num. Hebr. p. 202.)

Numos ſimiles quatuor exhibuit Bayerius addito amplo commentario. Conjicit, tribuendos Alexandro Iannaeo, de quo mox, aut hujus filio Ariſtobulo, quem narrant adventanti Pompejo ingentis pretii vitem auream, quam in his numis exhiberi exiſtimat, obtuliſſe. Mutavit ſerius mentem. Nam cum ſimili altero ſibi forte oblato inſcriptum legeret IOTΛIA, numum hunc, aliosque adeo huic ſimiles Iuliadem Galilaeae urbem vocandos ſanxit, [b]) malim Iuliae Tiberii matri tribuendos, ut dicemus infra in claſſe III. in hujus Auguſtae numis.

Numi principum Iudaeae

inde a Simeone usque ad Herodem Magnum.

Simeoni V. C. 619 A. X. 135 inſidiis, ut diximus, caeſo

IOHANNES filius in pontificatu ſufficitur, cui cognomen *Hyrcani* fuit, quod Antiochum VII. ad bellum Parthicum comitatus Hyrcaniam ſubegit. Samariam Iudaeis perpetuo inimicam evertit. Moritur V. C. 647 A. X. 107 relictis filiis *Iuda*, *Alexandro Iannaeo*, et *Antigono*.

Fuere, qui huic Iohanni Hyrcano numos tribuerent, ſed conjecturis parum ſolidis, ut paullo altius dictum.

IVDAS, qui et *Ariſtobulus*, et *Philellen*, patri ſuccedit, et ſe regem primus appellat fratre Antigono aliquamdiu regni ſocio. Moritur V. C. 649 A. X. 105.

ALEXANDER IANNAEVS et IONATHAN

r e g e s.

Alexander fratre mortuo alter Iudaeae rex, ſaevi et inquieti ingenii. Moritur V. C. 675 A. X. 79 relictis filiis *Hyrcano* et *Ariſtobulo*.

De Ionathane ignota omnia, ut dicetur.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Ancora.*

Aſtrum, inter cujus radios literae Samaritanae. AE. IV.

Primum ſtabiliendi typi. Antica indubitatam ancoram offert. De averſae typo variant ſententiae. Rotam dixere Barthelemyus, [c]) et Pellerinius. [d]) Ego olim coronam malebam. [e]) At numus ſimilis nitidior, quem ſerius muſeo Caeſareo intuli, tum ſimiles alii,

a) Bayer Num. Hebr. ſub fin. p. XXI. b) Vindic. p. 24. c) B. L. Tom. XXIV. p. 61.
d) Rois p. 214. e) Catal. muſ. Caeſ. Tom. I. p. 248.

Digitized by Google

quos Neumannus noſter poſsidet, luculentum aſtrum exhibent. Quod vero illud nonnullis aut rota, aut corona viſum eſt, fecit circulus extimas radiorum partes ambiens, ſed et hic in ſimili Neumanni ancoram partis anticae ambit, cujus ille cauſam uni monetarii libidini recte imputat.

Quaerendum deinde, quis ſit Alexander, quem numi hi diſerte memorant. Primus, qui, ni fallor, numum ſimilem promulgavit, Frölichius eum Alexandro Syriae regi, incertus tamen, primone, an ſecundo, adſcripſit, nihil de fabrica Iudaica ſuſpicatus, quod in ſuo literae peregrinae aſtri radiis interceptae oculum fugerunt. [a]) Barthelemyus et Pellerinius, quod literis his *Ionathanis* nomen perſcriptum legere viſi ſunt, ſignatos hos in Iudaea numos ſtatuerunt, ſcriptumque in altera numi pagina nomen Alexandri I. Syri, quod ab hoc Ionathan dictus eſt ſummus pontifex et amicus, ut auctor libri I. Macchab. cap. 10 teſtatur. [b]) Horum ſententiae acceſſeram ego, et proxime Neumannus. [c]) Et ſuadebant iſtud cauſae ſane probabiles, ac primum quidem mutua inter utrumque principem amicitia, cumque Ionathan confirmatum pontificatus jus Alexandro deberet, eadem ratione videri potuit regis praepotentis et de ſe bene meriti nomen in moneta ſua ſociaſſe, qua ſubinde reges Ciliciae, Ponti, Bospori atque etiam Iudaeae Romanorum principum vultus aut nomina monetae ſuae commiſerunt. Cauſam promovit ancora Alexandri nomini adſtituta, gentilicia, ut omnes noverunt, regum Seleucidarum teſſera, qua hoc loco ſignanda profiteri viſus eſt Ionathan, Alexandrum e Seleuci ſanguine prognatum, quem in illuſtrem hanc ſtirpem per nefas intruſum communis tum ferebat opinio. At horum omnium conjecturis adverſus Bayerius nequaquam, ajebat, in his numis agi de Alexandro quopiam extero, ſed ejus nominis rege domeſtico, nimirum vel Alexandro Iannaeo Iohannis Hyrcani filio, vel altero Alexandro Ariſtobuli II. filio, qui a Pompejo M. una cum patre Romam abductus falſis per iter cuſtodibus in Iudaeam reverſus aliquamdiu turbas dedit, donec a Gabinio in ordinem redactus eſt. [d])

Dixi ſupra, in parte averſa horum numorum intra aſtri radios contineri literas Samaritanas, quae judicio Barthelemyi et Pellerinii *Ionathan* ſignificant. Ac Barthelemyus quidem non modo multo ſerius veterem ſuam ſententiam tueri perrexit, ſed teſtatus inſuper eſt, oblatos ſibi fuiſſe numos, in quibus Ionathanis nomini nomen aliud *regis* adjectum reperit, ſcripto nimirum inter radios יהונתן מלך *Iehonathan Melech*, (*Ionathan rex.*) Lege haec a viro erudito tradita ad calcem Vindiciarum Bayerii, ac primum in ſua ad Bayerium epiſtola p. IV., deinde in adjecta altera epiſtola ad auctores diarii *Journal des Sçavans* pag. XV. XVI., ubi et numi imaginem expreſſam habes.

Cum cauſam dubiam implexamque habemus tractandam, aliud, quod cum ratione agamus, non ſupereſt, niſi ut

a) Annal. Syr. p. 67. b) II. cc. c) II. cc. d) Num. Hebr. p. 198.

Digitized by Google

primum, quae certa sunt, commonstremus, iisque fruamur, deinde edisseramus, quae incerta, eorumque enucleationem permittamus posteritati. Numulos hos esse Iudaicos, dubitari nequit, partim quod animantium absunt imagines, partim quod literis Samaritanis sunt inscripti. Satis etiam verisimile, nomine ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ non intelligendum Alexandrum Syrum, sed regem hoc nomine indigenam. Exstant enim numuli alii non multum absimilis rationis, quos proxime recensebo, qui certe sunt Antigoni Iudaeae regis, et hinc regis quidem nomen Graece scriptum: ΒΑCΙΛΕΩC. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ, illinc item epigraphen Samaritanam exhibent. Vt ergo in his necesse non est, exterum quempiam Antigonum respicere, sic neque in praesentibus exterum Alexandrum. Ex binis Alexandris indigenis, quos supra memoravi, potius in praesentes numos jus haud dubie est Alexandro Iannaeo, qui ipsos annos XXVII. regno praefuit. Quo minus Alexandrum alterum malim, in quem magis inclinat Bayerius, in causa est, quod is nonnisi per seditionem Iudaeam invaserat, neque, quod constet, regis nomen tulerat. Diximus, qui Alexandrum Syrum praeferunt, potissimum typo ancorae niti. Non repugno, ancoram commode ad Syriae regem referri, sed ajo etiam, posse illa seu sacram, seu allegoricam significationem contineri, perinde ac botro, pampino, ramo, calice, palma, ac similibus. Sic et numi Tiberiadis Galilaeae ancoram sistunt nullo utique cum Syriae rebus nexu.

Quod ad Ionathanis nomen attinet, credamus Barthelemyo adferenti, manifeste illud in numis suis legi, tametsi ipse non habeam, quo istud confirmem. Habeo ante oculos numos id genus quinque, sed in quibus omnibus literarum radiis interceptarum tenuia tantum superstant vestigia. Sed quis deinde erit horum numorum Ionathan? Conjecerat olim Barthelemyus, esse ejus, qui in Iudaeae principatu fratrem Simeonem praecesserit. Verum mutavit sententiam, ex quo in numo suo *regis* titulum Ionathani additum vidit, cum certum sit, primum fuisse inter Hasamonaeos Iudam Aristobulum, qui in regium nomen invaserit. At quis hic rex Ionathan, cum de Iudaico hujus nominis rege non constet? Iudicium istud meas vires excedere tanto fateor lubentius, quanto apertius professus est Barthelemyus ipse regii hujus numi praeco et index, ad explicandum hoc dubium praeter conjecturas nihil sibi praesto esse.

* * *

Alexandro Iannaeo numos alios Bayerius olim per conjecturam adscripsit, sed retractavit serius, ut diximus supra in numis Hebraicis dubiis.

* * *

Alexandro Iannaeo in pontificatu succedit filius *Hyrcanus*, sed eo victo regnum occupat frater *Aristobulus II.* At Pompejus tum Damasci agens auditis utriusque fratris juribus Hyrcanum pontificem, sed absque regis nomine constituit, Aristobulum cum filiis Alexandro et Antigono captum Romam abducit. Libertate subinde a Caesare donati, et in Iudaeam reduces Aristo-

Digitized by Google

bulus pater filiusque Alexander Pompejanorum artibus occumbunt uno deinceps superstite Antigono, de quo continuo.

ANTIGONVS.

Aristobuli II. filius. Vitatis Pompejanorum insidiis, quibus, ut dixi, pater fraterque succubuere, a Iulio Caesare ex Aegypto Syriam ingresso adversus Hyrcanum pontificem ac patruum regnum Iudaeae petit, sed non impetrat, quod Caesar Antipatro Herodis M. patri, et Hyrcani in rebus omnibus administro palam faverat. Occiso Caesare Antigonus a Parthis, qui V. C. 714 duce Labieno Syriam invaserant, quosque magnis sibi muneribus devinxerat, Iudaeae rex praepositus Hyrcanum foede mutilatum Hierosolymis ejicit, ipse biennio post a M. Antonio, qui Herodem Iudaeae regem designavit, per Sosium legatum capitur, virgisque caesus securi percutitur V. C. 716 principum, regumque stirpis Hasmonaeorum postremus.

Numi:

- - - - ΑΝΤΙΓΝΟΥ (*sic*) *scriptum extrinsecus circum coronam.*

Duplex cornucopiae, intra quod duae literae Samaritanae, circum illud extritis aliis superstites literae כהן גדל Cohen gadol. (*Sacerdos magnus*) AE. II. (Barthelemy B. L. Tom. XXIV. p. 49.)

ΒΑCΙΛΕΟC. ΑΝΤΙΓΟΝ. *intra coronam.*

Cornucopiae simplex, circum similes literae גדל כהן *praeter extritas alias.* AE. III. (Barthelemy l. c.) In simili musei Caesarei adverto luculentas literas מתת Mathath. Alios duos similes vulgavit Pellerinius, sed in uno legitur ΒΑCΙΛ. ΑΝΤΙΓ., in alio: ΒΑCΙΛΕΩC. ΑΝ. AE. II. (Rois tab. XVI.)

ΒΑCΙΛΕΩC. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. *extrinsecus scriptum circum coronam, intra quam* E.

Duplex cornucopiae, intra quod et extra literae Samaritanae. AE. II. (Pellerin Rois tab. XVI.)

ΒΑCΙΛΕΩC. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. *extrinsecus scriptum circum coronam.*

Duplex cornucopiae multis intra et extra hoc literis Samaritanis. AE. II. (Pellerin Suppl. IV. p. 119.)

In priores binos additis eorum iconismis praeclare commentatus Barthelemyus eos invicte huic Antigono vindicavit, cum ab aliis aut Antigono Macedoniae regi, aut Antigono Asiae regi, aut Antigono Ioannis Hyrcani filio, qui cum fratre Aristobulo I. aliquamdiu Iudaeae regnum tenuit, adscriberentur. Plus molestiae dedere literae Samaritanae, quod earum major pars aevum non tulit paucis superstitibus, ex quibus, ut dixi, vocabula *sacerdos magnus* conficiuntur. Idem duas literas, quas in numo primo dixi intra duplex cornucopiae consistere, legit א ש, id est: *anno I.* nempe regni Antigoni. Istud si verum, probabile etiam, literam, quae est in corona numi III., quamque Pellerinius E existimat, esse potius Samaritanam, et quidem *aleph* eodem explicatu, ad cujus etiam formam in numi pictura accedit. Pel-

Digitized by Google

Doris 4)
ANTIPATER 5)

Digitized by Google

Digitized by Google

lerinius numi postremi epigraphen explicare aggressus mire se torsit, dum tandem sequentem sententiam extunderet: *Mathathias sacerdotium juxta bonum praeceptum dei transportavit.* Sed utrum haec interpraetatio vere sit ex genio linguae Hebraicae, et hoc viri eruditi judicio standum, arbitrentur alii. Quae sit mea in similium explicatione inscriptionum sententia, satis supra exposui, quo loco de numis Hebraicis dubiis egeram. Satis esto, Barthelemyum in suis ad Bayerium literis, quas hic ad Vindiciarum suarum calcem posuit, testari, literas Pelleriniani hujus numi multum esse vitiatas. a) Tamen illud certum, in numo II., quem ex museo Caesareo exhibui, literas מתתי *Mathath* non esse ambiguas, cumque idem vocabulum Barthelemyus videret in numo suo, et in aliis similibus certam epigraphen כהן גדל *sacerdos magnus*, inscriptionem numi integram efficit: *Mathathias sacerdos magnus*, quam praeterea conjicit ad ipsum Antigonum pertinere, quia qui Graecis Antigonus, idem Iudaeis videtur dictus Mathathias, quo modo Aristobulo domesticum nomen fuit Iudae, Alexandro nomen Iannaei etc. Vide haec pluribus discussa in Bayerii Vindiciis sub finem pag. XV.

CLASSIS II.

NVMI REGVM ET PRINCIPVM HERODIADVM.

Fuit Herodiadum stirps postrema principum indigenarum, quae regio nomine Iudaeae praefuit, qua exstincta ad nostram usque aetatem exteris imperiis paruit. Exstant ejus principum numi justo numero, sed rari plerique, et non solum ob hanc causam, sed etiam quod historiam cum sacram, tum profanam magnopere illustrant, avide semper expetiti. Eorum catalogum olim scripsit Harduinus in sua *de numis Herodiadum* dissertatione, quae est in ejus Operib. selectis p. 328, quem subinde copiose auxit Frölichius. b) Operae pretium puto, omnem Herodis genealogiam hoc loco ob oculos ponere, non levi ad explicandos ipsos numos subsidio. Eam post alios proposuit cl. Brotierus in suis ad Tacitum notis, c) etsi in nonnullis mancam, uti v. g. in Herode M. omisit uxorem primam Dorin matrem Antipatri. Nostris usibus sequens catalogus, etsi contractior sufficiet. Qui plus desiderat, adeat Reinerum Reineccium.

STEMMA HERODVM ILLVSTRATVM.

1. ANTIPATER, dynasta Idumaeus, Hyrcano a consiliis, et in rebus gerendis primus administer. Ejus uxor 2) CYPROS nobilis ex Arabia prosapiae. Vide Iosephum, ex cujus testimoniis etiam quae sequuntur, pleraque deprompta.

3. HERODES MAGNVS. Vide numos.

4. DORIS uxor prima, plebeia, ex

a) Pag. IV. et XIV. b) Regg. vet. num. anecd. p. 90. c) Tom. II. p. 368.

Digitized by Google

aula ejicitur. Ejus filius 5) ANTIPATER. Poſtquam multas in patrem fratresque turbas dediſſet, patris juſſu paullo ante hujus mortem occiditur.

6. MARIAMNE patre Alexandro, Ariſtobulo II. avo genita, altera Herodis M. uxor.

7. ARISTOBVLVS Herodis M. et Mariamnes filius, a patre occiditur.

8. BERENICE Ariſtobuli uxor ex Idumaeis oriunda, Antoniae Claudii Aug. matris familiaris.

9. AGRIPPA I. Ariſtobuli et Berenices filius. Vide numos.

10. CYPROS filia Phaſaeli, Agrippae I. uxor. Ei Iuliae nomen a nonnullis perperam adfictum eſt. Vide proximam Berenicen.

11. AGRIPPA II. Agrippae I. et Cypri filius. Vide numos.

12. DRVSVS moritur infans.

13. BERENICE Agrippae I. et Cypri filia, nupta primum Herodi Chalcidis regi, deinde Polemoni II. a patrio Ponti regno ad partis Ciliciae regnum traducto, ſed a quo innata ſibi levitate diſcedit. Tito Caeſari occaſione belli Iudaici cognita et impenſe amata victorem Romam comitatur, ſerius a Tito generoſe dimittitur, quod hunc amorem diſplicere Romanis intellexit. Ad eam pertinet celebre epigramma, quod Athenis vidit Spon ius: (Voyage Tom. III.)

ΙΟΥΛΙΑΝ. ΒΕΡΕΝΙΚΗΝ. ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝ. ΜΕΓΑΛΗΝ. ΙΟΥΛΙΟΥ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΘΥΓΑΤΕΡΑ. ΚΑΙ. ΜΕΓΑΛΩΝ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ. ΤΗΣ. ΠΟΛΕΩΣ. ΕΚΓΟΝΟΝ.

Iuliam Berenicen reginam magnam Iulii Agrippae regis filiam, et magnorum regum benefactorum urbis neptem. Mirum ſane, hanc epigraphen a Frölichio, a) eumque ſecuto Brotiero referri ad Cypron Agrippae I. uxorem, cum ſingula paene verba huic ſententiae adverſentur. Errori cauſam praebuit numus Graecus inſcriptus: ΑΓΡΙΠΠΑΣ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΚΑΙ. ΙΟΥΛΙΑΣ. ΥΙΟΣ, quem jam Harduinus adſcripſerat Agrippae II. Agrippae I. filio, b) cumque in numo hujus mater dicatur *Iulia*, creditum continuo, Cypron dictam quoque fuiſſe *Iuliam*, et ex marmoris teſtimonio etiam Berenicen. Verum ſatis hodie conſtat, Graecum hunc numum pertinere ad hominem Romanum, nempe Agrippam Poſtumum, qui fuit filius M. Agrippae, et Iuliae Auguſti filiae. Nihil ergo praeſens marmor ad Cypron; nam totum eſt ejus Berenices, quam pater *Iuliam*, ut ſeſe *Iuliam* in honorem gentis Iuliae ſueta tum adulatione vocaverit, ſitque Cypros ſolo ſuo interea, et nativo nomine contenta.

14. DRVSILLA. Agrippae I. filia, Agrippae II. ſoror, uxor primum 15) AZIZI, Emeſae regis, qui ut Druſillam ex lege ducere poſſet, verpus eſſe maluit. Deinde 16) Antonii FELICIS Iudaeae praeſidis, cui fortuna per vices tres uxores reginas attulit. V. Walchium de Felice tuum reginar. marito in Symb. liter. Rom. Decade II, Vol. III.

17. AGRIPPA Druſillae et Felicis fi-

a) Notit. elem. p. 228. b) Chronolog. vet. teſt. p. 573.

Digitized by Google

lius. Cum matre in Vesuvii incendio Tito imperante perit.

18. MARIAMNE, Simeonis filia, uxor Herodis M.

19. HERODES, qui et PHILIPPVS apud Marcum, a) alius a Philippo tetrarcha, de quo infra. Fuit Herodis M. et Mariamnes filius.

20. HERODIAS Agrippae I. soror, nupsit primum Herodi Philippo patruo, subinde abducta ab altero patruo Herode Antipa, ejus deinde in exilium pulsi comes.

21. SALOME Herodis Philippi et Herodiadis filia, quae matris suasu petiit necem Ioannis Baptistae. Vide Iosephum, et Matthaeum. b)

22. MALTHACE Herodis M. uxor.

23. ARCHELAVS Herodis M. et Malthaces filius, ethnarcha Iudaeae post patris mortem ab Augusto dictus. c) Anno principatus X. Viennam Galliae in exilium mittitur.

24. HERODES ANTIPAS Herodis M. et Malthaces F. tetrarcha Galilaeae, Herodiadis alter maritus. Vide numos.

25. CLEOPATRA Herodis M. uxor.

26. PHILIPPVS Herodis M. et Cleopatrae F. Ituraeae et Trachonitidis tetrarcha. Vide numos.

27. HERODES Agrippae I. frater, cujus et filiam Berenicen, suam neptem, uxorem habuit. Fuit rex Chalcidis. Vide numos.

28. MARIAMNE altera Herodis Chalcideni uxor.

29. ARISTOBVLVS Herodis Chalcideni et Mariamnes F. A Nerone Armeniae minori praeficitur.

HERODES MAGNVS.

Antipatri Idumaei filius, jam inde a puero magnis rebus intentus Romanorum primores sive Pompejanos, sive Caesarianos sibi cumprimis observandos duxit, valuitque tantum apud eos gratia, ut ab Antonio, cujus potestati permissus Oriens, Iudaeae tetrarcha, ac non multo post V. C. 714 rex ipsius etiam senatus voluntate designaretur. d) Sed exclusus tum ab Antigono Hasamonaeo Iudaeae regnum Parthorum beneficio occupante, subinde impetratis ab Antonio auxiliis, quorum dux Sosius, Antigonum Hierosolymis inclusum ad deditionem cogit, ipse remoto aemulo Iudaeae regnum securus auspicatur V. C. 716. e) Augusti gratiam ut captaret, retineretque, omnibus grassabatur obsequiis, aedificatis ejus nomine urbibus dicatisque templis. Denique post administratum gnaviter, magnifice, ac liberaliter regnum, sed et infanda crudelitatis exempla, qua in suspectos quosvis, atque ipsos etiam liberos, uxores, propriumque sanguinem desaeviit, enatis per totum corpus vermibus inter atrocissimos dolores animam efflat V. C. 750, de quo mortis anno vide, quae proxime in numis filii Herodis Antipae disputabuntur. Supremis tabulis regnum sic inter filios divisit, ut

a) Cap. VI. v. 17. b) XIV. 3. seq. c) Ioseph. Ant. L. XVII. c. 11. §. 4. d) Ios. Ant. Iud. L. XIV. c. 14. §. 4, 5. et Bell. Iud. L. I. c. 14. §. 4. e) Dio L. XLIX. §. 22.

Digitized by Google

Archelaus rex esset, Herodes Antipas Galilaeae tetrarcha, Philippus Trachonitidos, [a]) quod ratum habuit Augustus, nisi quod Archelaum non regis, sed ethnarchae nomine praeesse Iudaeae voluit. [b])

Numi:

HPΩΔHC. *Botrus.* Ꝟ ЄΘNAPXOC. *Galea cristata, juxta parexiguus caduceus.* AE. III. (Liebe p. 139.) Sed Harduinus legit: HPΩΔOT. ЄΘNAPXOT, (Num. Herodiad. in Opp. sel. p. 328.) quem posteriorem modum in omnibus, quos vidit, deprehendisse se testatur Barthelemyus. (B. L. T. XXVI. p. 536.)

Alius similis, sed hinc botrus, illinc caduceus. (Barthelemy l. c. ex museo Chamillard.)

Mirum sane, Herodem in his numis dici Ε*θναρχον*, *gentis principem*, quem illi titulum a Romanis datum non constat. Testibus historicis primum *tetrarcha* fuit, mox inde ab anno V. C. 714 *rex*, etsi *ethnarchae* titulus in Iudaeae principibus neque ante, neque post Herodem insolens fuit; nam is teste Iosepho antea datus Hyrcano, posthac Archelao Herodis M. filio. Existimat Spanhemius, [c]) appellationem hanc Herodem sibi vindicasse illo tempore, quo, Hyrcano ethnarcha a Parthis victo et in captivitatem abducto solus rerum in Iudaea potiebatur, necdum tamen regis titulo Romae, quod ei postea contigit, decoratus. Sed nullo istud fundamento nititur. Forte verior est conjectura Scipionis Maffeji, existimantis, [d]) memoratum in hoc numo Herodem ethnarcham esse potius Archelaum, quem, ut mox diximus, hoc fuisse honoris vocabulo praeditum constat. Ejus opinionis causa princeps est, quod iidem hic Archelaus a Dione *Herodes Palaestinus* diserte dicitur, [e]) quo modo et is, qui in numis dicitur Agrippa, apud Iosephum, et in Actis Apostolorum c. XII. v. 1. Herodes quoque dicitur, ut pridem post alios advertit Norisius. [f]) Addo, eum Herodis M. filium, qui a Marco cap. VI. v. 17. dicitur Philippus, a Iosepho ipsum quoque Herodem appellari. [g]) Enimvero animadverto, plerisque Iudaeae principibus geminum fuisse nomen, unum instituti patrii, alterum peregrinum, neque istud solum in gente Herodis, sed jam etiam sub principibus Hasmonaeis, sic qui *Ioannes*, idem et *Hyrcanus*, qui *Iannaeus*, et *Alexander*, qui *Iudas*, et *Aristobulus*, etc. unde veram tenemus causam, cur eorum nomina apud scriptores varient, et quae adeo ipsis etiam numis potest applicari, qui forte domestico nomine appellant illum, qui nobis tantum ex peregrino cognitus est. Jam ex Herodis M. filiis binos habemus ex patris nomine vocatos, Herodem Philippum, et Herodem Antipam, quid ergo vetat, tertium quoque filium fuisse Herodem Archelaum? Adeo verum est, quod ait Plutarchus: [h]) πολλὰ δὲ, ὡς

a) Ios. Ant. L. XVII. c. 8. b) Ios. l. c. cap. XI. c) de Pr. num. T. I. p. 521. d) Ant. Gall. p. 113. e) L. LV. §. 27. f) de num. Herod. Antip. g) Ant. Iud. L. XVIII. c. 5. §. 1. h) de Pyth. orac. p. m. 401.

Digitized by Google

ἑαικέ, τῶν ὀνομάτων ἀποκρύπτουσιν αἱ παρωνυμίαι, *scilicet multa nomina a cognominibus occultantur.*

Typus botri jam ex Haſamonaeorum numis cognitus. De galea quod dicam, non habeo, niſi quod ſimillimae formae galeam dependentibus criſtis habemus in numis Philippi V. Macedoniae regis. Iuxta hanc galeam in his numis apparet minutum figillum, quod in pleriſque iconismis inſtar 8 vel contracti Graeci ου effictum videmus. At Barthelemyus in ſuis manifeſtum caduceum agnoſcit, qui et in altero Chamillardi ſolus numi averſam occupat.

* * *

Galea. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΗΡΩΔΟΥ. L. Γ. *Ara luculenta, in area* Τ, *cui imminet parvum* ο. AE.

Numus ſimilis a variis editus, et ab his varie accepta litera Τ partis averſae. Harduinus eam dixit principem literam vocis Τιβεριας, apud quam urbem hunc ſtatuit numum ſignatum, [a]) quod eſſe falſum, mox dicetur. Maffeius eam cum L. Γ. conjunxit, cuſumque adeo numum contendit anno 303 aerae Seleucidarum. [b]) Sed quascunque has eruditorum ſententias oppido fallere demonſtravit Barthelemyus, cum teſtatur, in numo ſimili recens in muſeum regis illato obſervari parvum ο literae Τ imminens, ut adeo haec forma ſit inſtar monogrammatis, neque adeo vel urbem, vel aeram ſignificare poſsit. [c])

Ex inſcripto ΒΑΣΙΛΕΩΣ patet, numos ſimiles eſſe Herodis cujuspiam, qui regis nomen tulit. Non ergo, quod cenſuit Harduinus, [d]) pertinere poſſunt ad Herodem Antipam Galilaeae principem, quem regioni huic non regis, ſed tetrarchae nomine praefuiſſe infra dicemus. Perperam vero tetrarcham hunc etiam regem appellatum probare intendit ex Actis apoſt. cap. XII. v. 1. *miſit rex Herodes manus etc.* nam hoc loco Herodis nomine intelligendum Agrippam I., paullo altius diximus. Novi, eundem tetrarcham regem dici apud Matthaeum cap. XIV. et Marcum cap. VI., at conſtat, a veteribus nonnunquam reges dici, qui erant regis filii, et Herodis M. quidem filii tetrarchae tanto magis, etſi minus proprie, reges dici poterant, quod portioni ſuae regia poteſtate praeerant, unde apud Heſychium: Τετραρχαι οἱ βασιλεις, quo ſenſu et Ioſephus Lyſaniae tetrarchiam dixit Λυσανιου την βασιλειαν. [e]) Interea vix credibile, Herodem Antipam ſeſe in moneta publica dixiſſe regem, quem tetrarcham tantum eſſe voluerunt Romani, cujusque moneta certa tetrarchae tantum nomine inſcribitur. Quod ſi rex revera fuit, cur Agrippae I. regi regium titulum invidit, et poſtremo principatus ſui anno profectus eſt Romam, ut eundem honorem ſibi a Caligula peteret? [f]) Herodes jure dictos reges novi binos, Herodem M., ejusque ex filio Ariſtobulo nepotem Herodem Chalcidis regem. Video, ab eruditis praeſentes numos jam huic, jam illi Herodi tribui, malim ego Herodi M.; nam qui numi certi ſunt Herodis

a) Opp. ſel. p. 331. b) Ant. Gall. p. 113. c) B. L. Tom. XXVI. p. 538. d) Opp. ſel. p. 331. e) Bell. Iud. L. II. c. 11. §. 5. f) Ioſ. Ant. L. XVIII. c. 7. §. 1.

Digitized by Google

nepotis, ejus caput proponunt, quia ſignati a Chalcidenſibus, gente Graeca, quos nulla religio vetuit animantium ſigna monetae imprimere. E converſo exiſtimo, numos, qui his ſignis deſtituuntur, tribuendos Herodi M., cuſos ſcilicet in Iudaea ſuperſtitionis ſuae tenace. Iſtud ſi verum, ſignati ſunt hi numi V. C. 718, qui fuit regnantis Herodis annus III.

* * *

Clypei quatuor in orbem diſpoſiti. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΗΡΩΔΟΥ. *Galea, in area* ЄΙ. AE. III.

Numum hunc edidit Frölichius ex muſeo Savorgnan. [a]) Ex eadem cauſa, quam mox prodidi, tribuendum puto Herodi M. Clypei partis anticae eo modo ſunt diſpoſiti, quo eos diſpoſitos videmus in numis Macedonicis; ſed jam in his monui, in pluribus urbium regumque numis etiam extra Macedoniam hunc typum deprehendi. Ex anno epochae ЄΙ. confit, numum hunc ſignatum V. C. 730, qui fuit Herodis M. annus XV.

* * *

Numi Herodis M. hactenus ex aere tantum reperti ſunt. Si fides Zonarae, aureos etiam, argenteosque flavit. Narrat enim, [b]) eum ingruente fame τον ὀντα κατα τα βασιλεια κοσμον συγχοψαι εἰς νομισμα, *theſaurum regium in numos concidiſſe.* At Fl. Ioſephus, unde haec hauſit Zonaras, verba: εἰς νομισμα reticet, contentus dixiſſe, aurum et argentum theſauri regii conciſum fuiſſe. [c])

HERODES Antipas TETRARCHA.

Patris Herodis M. teſtamento primum rex, ſed mutata voluntate Galilaeae tantum et Peraeae tetrarcha conſtituitur confirmante Auguſto. [d]) Ademptam fratri Herodi Philippo uxorem Herodiadem in juſtae uxoris loco habet, quod cum ei exprobraret Ioannes dictus Baptiſta, ſalutaria monentem miſſo carnifice e medio tollit. Chriſto ſibi tradito illudit. Exeunte Caligulae imperio Romam profectus, ut regis titulum ab imperatore impetraret, ſed praeventus Agrippae I. criminationibus Lugdunum Galliae in exilium mittitur, ejus tetrarchia eidem Agrippae tributa V. C. 792 P. X. 39.

Numi:

ΗΡΩΔΟΥ. ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ. *Ramus palmae, in area* L. ΛΓ. *in alio:* L. ΛΔ. Ꝟ ΤΙΒΕΡΙΑC. *intra lauream.* AE. II. (Pellerin Rois p. 175, Barthelemy B. L. Tom. XXVI. p. 537.)

Numi hi ſignati ſunt apud Tiberiadem Galilaeae urbem, quam Herodes condidit, et in Tiberii honorem ſic appellavit, ut in hujus urbis numis diximus. Anni inſcripti indicant annos tetrarchiae, quam ex patris teſtamento poſt hujus mortem adivit V. C. 750, ut ad ſequentes numos probabimus.

* * *

ΗΡΩΔΗΣ. ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ. *Ramus palmae, in area* L. ΜΓ. *in alio:* L. ΜΔ.

a) ad num. regg. vet. acceſſ. tab. II. et in Not. elem. tab. XX. b) Annal. L. V. c. 16.
c) Ant. L. XV. c. IX. § 2. d) Ioſ. Ant. L. XVII. c. 8 et 11.

Digitized by Google

℣ ΓΑΙΩ. ΚΑΙΣΑ. ΓΕΡΜ. ΣΕΒ. *intra lauream.* AE. III.

Numi hi, ex quo detecti fuere, continuo ſummo loco ſunt habiti, quod eorum ope annus mortis Herodis M., atque adeo et annus nati Chriſti adcuratius innoteſcit. Tanti ergo momenti cum ſint, neceſſarium cumprimis viſum, de eorum fide ac probitate, et ne qua fraus bonam cauſam corrumperet, nos eſſe ſecuros.

Is, qui annum ΜΓ, ſeu 43 exhibet, anno 1689 in lucem prodivit ex muſeo Rigordii patricii Maſsilienſis. Migravit deinde in muſeum le Bret, ut refert Bimardus, [a]) ex quo eum citat quoque Panelius. [b]) Eum non multo poſt praeclara diſſertatione illuſtravit Noriſius ſpecie epiſtolae ad Pagium datae: *de numo Herodis Antipae.* Verum quod fuſus credebatur, etſi ex vero archetypo, ſcrupulum eruditis, atque ipſi etiam Noriſio injecit, et erant, quibus reprobandus omnino videbatur. Sed univerſam hanc cauſam de numi Rigordiani ſeu probitate, ſeu mala fide jam parum moramur, ex quo nobis conſtat, ſimilem alium ſervari in locuplete theſauro quondam Pellerinii, ut ejus ipſius oraculo docemur, [c]) cujus deinde ſimile exemplar fidei indubitatae nuper ipſe in muſeum Caeſareum intuli, ſed in cujus averſa legitur: ΓΑΙΩ. ΚΑΙΣΑΡ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΩ.

Alterum cum anno poſteriore ΜΔ, ſeu 44 primus edidit Vaillantius. [d]) Vnde inſignem hunc numum hauſerit, non conſtat. Ejus tamen certam eſſe fidem, reperiſſe ſe credidit Freretus reperto libello ipſius Gallandi manu exarato, in quo is refert, ſibi, cum Nointellum legatum in Palaeſtinam comitaretur, et apud Hierichuntem ſubſiſteret, oblatum numum aeneum, in cujus facie una palma cum epigraphe ΗΡΩΔΟΥ. ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ, et in area ΜΔ, in altera laurea, in cujus tamen medio quid ſit, diſtinguere ipſe non potuit. Iudicavit ergo Freretus, idem inſcriptum fuiſſe laureae, quod in numo Rigordiano, nempe: ΓΑΙΩ. ΚΑΙΣΑ. ΓΕΡΜ. ΣΕΒ., neque adeo Vaillantii numisma poſſe in dubium vocari. [e]) Verum metuo, ut hoc Frereti judicio plene liceat acquieſcere. Subit enim animum ſuſpicio, viſum Gallando numum eſſe potius illi ſimilem, quem ex hujus Herodis numis ſupra primum ex Pellerinio et Barthelemyo citavi. Sane ſi Gallandi verbis diſertis ſtare velimus, plus illi cum hoc, quam cum Rigordiano convenit. Ait, epigraphen numi fuiſſe: ΗΡΩΔΟΥ. ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ, at in Rigordiano eſt: ΗΡΩΔΗΣ. ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ, deinde typum fuiſſe palmam, *palmier*, cujus omnino ſpeciem praebet illud, quod Pellerinii iconismus exhibet, at in Rigordiano ſimplex eſt palmae ramus. Illud, quod incluſum laureae diſtinguere non potuit Gallandus, aeque poterat eſſe epigraphe TIBEPIAC, ac quod malebat Freretus: ΓΑΙΩ etc. Quod ad inſcriptum annum attinet, animadvertendum, eum in citato numo Barthelemyi ſic exaratum: ΔΔ et quod ſequitur, ambiguo ſenſu, legendumne ſit ΔΔ

a) ad Iobert T. II. p. 443. b) Mem. Trev. Octob. 1737. c) Rois p. 175. d) B. L. Tom. II. p. 495. e) B. L. Tom. XXI. p. 292.

Digitized by Google

seu 34, an MΔ, seu 44, et erant eruditi non pauci testibus ipsis Barthelemyo, et Frereto, a) qui posteriorem hanc lectionem probaverant. Quod his visum, potuit et videri Gallando, potuitque is numi, quem viderat, figlam resolvere in MΔ, resolvendam potius in ΛΔ. Ex quo patet, multo mihi videri verisimilius, hunc Gallandi numum esse ejusdem naturae cum Pellerinianо. At vidit Vaillantius numum Rigordiano similem, sed anno MΔ notatum. At verissimile etiam, Gallandum numi hujus indicium cum Vaillantio communicasse, ab hoc eum cum Rigordiano collatum, ejusdemque esse naturae demto epochae anno creditum, et talem deinde in iconismo propositum. Non haec obiose, aut Frereti, si viveret, ingratiis disputavi, qui forte et ipse mecum consensisset, si cum citato Gallandi numo contulisset similem alium, quem Barthelemyus ex museo regis recitavit, ac tum profecto minus laboraſſet in explicando anno MΔ, quem nonnisi quaesitis effugiis cum annis tetrarchiae Herodis Antipae potuit componere.

Misso igitur tantisper anno praetenso MΔ in alterius anni certi MΓ naturam inquiramus, quo usi sunt eruditi ad definiendum annum, quo Herodes M. diem obivit, atque etiam annum nati Christi propius definiendum.

Iam ex Iosephi verbis confecerunt eruditi, mortuum Herodem anno V. C. Varroniano 750 A. X. 4 tempore verno. Ea causas paucis propositas. Ait, regnasse Herodem post interfectum Antigonum annos XXXIV., postquam autem a Romanis rex creatus fuerat, annos XXXVII. b) Ejusdem testimonio creatus est rex Olympiade CLXXXIV. C. Domitio Calvino iterum, et C. Asinio Pollione cos. c) Processere hi consules V. C. 714 A. X. 40. Hoc ergo anno ipse in urbe praesens conferentibus operam M. Antonio et Octaviano in ipso senatu renunciatus est rex, et quidem ejus primo semestri, nam Iosephus istud factum refert Olympiade CLXXXIV., quae eo anno currebat adhuc usque ad solstitium aestivum. Si igitur principio ejus anni coepit Herodis annus I., necesse est, annum regni XXXVII. coepisse initio anni 750, sed qui annus postremus paucorum tantum esse dierum potuit, quod ipse ejus mense Martio, aut Aprili mortuus est, ut dicetur. Altera nota chronologica a Iosepho citata est annus XXXIV inde ab interfecto Antigono. Factum istud contendit Dio Claudio et Norbano cos. d) qui fuere consules anni V. C. 716 A. X. 38, et quidem, ut ex serie historica colligi potest, eo anno jam adulto. Si ergo tum coepit annus I. Herodis, annus ejus XXXIV. coepit anno jam adulto V. C. 749 A. X. 5, quo labente ipse mense Martio sequentis anni Iuliani diem obivit. Aliud Iosephus insigne argumentum offert, cum narrat, Philippum Herodis M. filium mortuum anno Tiberii XX., postquam tetrarchiae annis XXXVII. praefuit. e) Annus Tiberii XX. fuit annus V. C. 787, a quo si

a) ll. cc. b) Ant. L. XVII. c. 8. §. 1. §. 22. c) Ant. L. XIV. c. 14. §. 5. d) L. XLIX. e) Ant. L. XVIII. c. 4, 5, 6.

Digitized by Google

ſubtrahamus annos Philippi XXXVII., devenimus ad annum V. C. 750, quo tetrarchiam mortuo patre adivit Philippus. Haec de anno mortis Herodis M. certa ex Ioſepho ducimus. Quod ad anni tempus attinet, binas idem peritiaſes commemorat, primum eclipſin lunae, quae paucos dies ejus mortem praeceſsit. Eam Aſtronomi ad diem XIV. Martii figunt. Deinde quod mortuus eſt Herodes, antequam paſcha celebraretur. Ad comprobandum eundem mortis annum praeclare etiam faciunt numi Quinctilii Vari Antiochiae ſignati cum annis EK. ſK. ZK ducendis ab aera Actiaca. Horum poſtremus ZK, qui haud dubie etiam poſtremus ejus Syriae praefidis fuerit, incipit in autumno V. C. 749 A. X. 5. Conſtat vero etiam ex Ioſepho, Varum ante Herodis mortem, et etiam aliquanto poſt, Syriae adminiſtratione functum, et non raro ad eum regem commeaſſe. Ex quo ſequitur, ejus mortem diutius differri non poſſe, quod Auguſtei moris non fuit, magiſtratuum imperia prorogare. Haec, quae dixi, copioſius expoſuere Vaillantius, [a]) ac praecipue Freretus. [b])

Herodis mortem ex Ioſephi teſtimoniis ad tempus vernum anni V. C. 750 A. X. 4 fixum egregie etiam confirmat citatus Herodis Antipae numus cum anno MΓ, ſeu 43. Conſtat, eum patris teſtamento conſtitutum tetrarcham Galilaeae. Coepit ergo annum I. tetrarchiae numerare mox a mortis patris, ſeu a vere V. C. 750, ergo annus numi MΓ, ſeu 43 inivit in vere V. C. 792 P. X. 39. Certum vero, Antipam eodem hoc anno in Italiam appuliſum tetrarchia ſpoliatum, et Lugdunum Galliae exulatum ire juſſum, quod jam eruditе comprobavit Noriſius in eundem hunc Antipae numum commentatus. Ex quo efficitur, mortem Herodis M. in annum poſteriorem differri non poſſe. Hactenus plana omnia, ac proclivia. At Freretio numus anno MΔ notatus, quem omnino exiſtere credidit, crucem merito fixit, quod is annus dictos limites et auctoritate copioſe ſtabilitos, nimirum mortem Herodis M. et exilium Antipae excedere videbatur. Hunc ergo exceſſum ut cum annis Antipae conciliaret, neceſſe viſum primum ſtatuere, anno mortis Herodis alterum menſem Niſan extra ordinem intercalatum, deinde annum Antipae primum fuiſſe incompletum et paucorum tantum dierum, ſic ut ſequente proxime Niſan iniret Antipae annus alter, quem morem numerandorum in Iudaeae regibus annorum ex verbis Talmudi comprobat. Sed haec viri praeſtantis effugia tum tandem amplectenda cenſebo, cum certi erimus, exiſtere revera numos Antipae anno MΔ notatos, quod ſupra in dubium vocavi.

Ex hac ergo diſputatione neceſſario ſequitur, et invicte demonſtratur, aeram vulgarem nati Chriſti, quam Dionyſius Exiguus monachus Scytha ad diem XXV. Decembris V. C. 753 fixit, aliquot ſaltem annis retardare. Certum enim eſt ex ſacris literis, natum

a) B. L. Tom. II. p. 495. b) B. L. Tom. XXI. Mem. p. 278.

Digitized by Google

Chriſtum, cum adhuc in vivis eſſet Herodes M. At qua ratione Chriſtus, quem aera noſtra vulgaris V. C. 753 natum ſtatuit, Herode adhuc vivente naſci potuit, quem V. C. 750 diem obiviſſe modo demonſtravimus? Vnde ſequitur, Chriſtum poſt annum V. C. 749 naſci non potuiſſe, et aeram noſtram ſaltem annis IV. plus juſto praevertere. Sitne Chriſti nativitas magis adhuc retrahenda, quod aliqui hiſtoricis, chronologicisque argumentis ducti ſenſerunt, meum non eſt inquirere, quod in praeſente inſtituto numismatica tantum tractamus.

PHILIPPVS TETRARCHA.

Herodis M. et Cleopatrae filius patris teſtamento Gaulonitidem, Trachonitidem, Bataneam, et Paniadem abſtulit. [a]) In honorem Auguſti Caeſaream ad Panium, quae et a conditore *Caeſarea Philippi* dicta eſt, aedificat. Vir moderatus quietique ingenii, et in jure dicundo aſsiduus, poſtquam XXXVII. annos tetrarchiae praefuit, mortuus eſt V. C. 787 P. X. 34. Vacuam ejus morte ditionem, quod prolibus careret, Tiberius provinciae Syriae attribuit. [b])

Numi:

ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Auguſti laureatum.* ΧΦΙΛ - - - ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ. *Templum 4 columnarum, inter quas:* L. Κϛ. AE. III. (Panel Catal. le Bret.) *Alius cum* L. ΑΓ. AE. II. (Maffei Antiq. Gall. epiſt. 22. pag. m. 112.)

Numum ex citatis alterum cum L. ΑΓ. edidit etiam abbas Fontenu addito erudito commentario. [c]) Statuit is, cum pars antica vivi adhuc Auguſti effigiem offerat, annum ΑΓ referri non poſſe ad indicandum annum tetrarchiae. Nam quo tempore Auguſtus obiit, nonniſi annus XVII. tetrarchiae Philippi agebatur. Conjicit igitur, annum numi ΑΓ pendere ab aera Actiaca in ejusdem Auguſti honorem inſtituta, et a pluribus Syriae urbibus recepta, cujus initium cum ſit annus V. C. 723, apparere, annum ΑΓ coepiſſe V. C. 755, qui fuit annus V. Philippi. Haec eruditus abbas, verum ſatis apparet, cum ſic ſcripſerat, nondum illi fuiſſe cognitum numum Panelii cum L. Κϛ, qui ductus ab aera Actiaca inibit in autumno 749, verum toto hoc tempore regnavit adhuc pater Herodes. Vix igitur dubitari poteſt, annos his numis inſcriptos eſſe annos tetrarchiae, praecipue cum videamus, in omnium aliorum Iudaeae principum numis annos inſcriptos ſemper ab eorum principatu pendere. Nihil vero obeſt, caput Auguſti praeferre viventis ſpeciem nullo adjecto conſecrationis cultu, nam videbimus infra copioſos Veſpaſiani et Titi numos poſt eorum obitum ſub Agrippa II. ſignatos nullo conſecrationis indicio.

Cum pars adverſa ſiſtat caput Auguſti, veriſimile eſt etiam, templum averſae eſſe illud ipſum, quod teſte Ioſepho Herodes pater juxta ſpecum Panium in Auguſti honorem ſtruxit.

a) Ioſ. Ant. L. XVII. c. 8. § 1. b) Ioſ. Ant. L. XVIII. c. 4. § 6. c) B. L. hiſt. T. V. p. 270.

Digitized by Google

Primi ſunt hi principis Iudaici numi, qui effigiem inſculptam exhibent, cujus plura deinceps exempla dabunt numi Agrippae II. Sed veriſimile eſt, Graecos his principibus ſubjectos id genus numos feriundos curaſſe. Conſtat paſſim ex Ioſephi bello Iudaico, hujus tractus urbes a Graecis habitatas. Quanquam conſtet etiam, Iudaicos reges, ex quo Romanis obnoxii eſſe coepere, cum legibus ſuis laxius cohaeſiſſe. Exemplo eſto, Herodem M. templa Auguſto condidiſſe, deinde Herodem tetrarcham Tiberiade domum ſuam animantium ſignis exornaſſe, ſerius propterea ab iratis Iudaeis incenſam, ut refert Ioſephus in Vita ſua cap. 12. Quanto ſtatuarum populo antiqua clarorum artificum exemplaria imitantium Agrippa II. Caeſaream Philippi frequentaverit, narrat Ioſephus. [a])

AGRIPPA I. MAGNVS.

Natus Ariſtobulo Herodis M. filio et Berenice. Caeſo patre cum matre octennis Romam profectus et in aula educatus paullatim profuturas ſibi amicitias contraxit. Caligulam quod impenſius coleret, a Tiberio extremo imperii anno conjectus in vincula, ſed hoc paullo poſt mortuo non libertatem modo volente Caligula, ſed et patrui Philippi, et Lyſaniae tetrarchias regio nomine adeptus eſt, adjecta non multo poſt Antipae in exilium miſsi tetrarchia. Ergo in Orientem profectus, rebusque ibi ordinatis Romam redux, dum Claudium in obtinendo imperio prompte adjuvat, hujus beneficio veterem ditionem Iudaeae, Samariae, Abilae acceſsionibus auget. Exactis annis regni VII. moritur, ſuis propter adfectum in leges patrias multum commendatus V. C. 797, P. X. 44. (Ioſ. Ant. L. XIX. c. 8. § 2. Philo de Legat. ad Caium.)

Numi:

Caput Caligulae. Ꝟ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. ΑΣΤΛΟΥ. ΑΠΡΙΠΠΑ. ΒΑΣΙΛΕΥ. *Vir togatus ſtans d. chartam involutam.* AE. II. (Vaill. Num. Graec. p. 11.)

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΑΣ. ΙΕ - - - *Caput Caligulae laur.* Ꝟ ΒΑΣΙΛ. ΑΓΡΙΠΠΑ. Γ. *Princeps cum ſceptro in lentis quadrigis.* AE. II. (Frölich Not. elem. tab. XX. n. 10. ex muſeo Savorgnan.)

Numum priorem Vaillantius et Frölichius Caeſareae Palaeſtinae ſignatum adſerunt, ſed perperam, ut videtur, ex binis cauſis, I. quod imperante Caligula, cujus caput antica exhibet, Samaritis, in qua ſita Caeſarea Palaeſtinae, Agrippae nondum paruit, ejus ditioni ſerius Claudii beneficio adjecta, ut diſerte tradit Ioſephus. [b]) II. quod Caeſarea Palaeſtinae numquam ſeſe in numis *aſylum* dixit. Erit ergo *Caeſareae Sebaſtes*, quae et Panias dicta, condita a Philippo tetrarcha Agrippae noſtri patruo, cujus ditionem a Caligula primo imperii ſui anno Agrippae regio nomine permiſſam idem Ioſephus auctor eſt, [c]) et quae docentibus numis aliis conſtanter ſeſe dixit *aſylum*.

a) Ant. L. XX. c. 9. § 4. b) Ant. L. XIX. c. 5. § 1. c) L. XIX. c. 4. § 5.

Digitized by Google

Ex iisdem causis alterum quoque numum eidem Caesareae Paniadi confidenter largior. Non placet το ΣΕΒΑΣΤΑΣ a Erölichio promulgatum. Quid enim Dorismus in numo hujus tractus? Dividendum censeo vocabulum, legendumque: ΚΑΙΣΑΡειας ΣΕΒΑΣΤης ΑΣυλυ ΙΕρας. Litera Γ annum haud dubie significat, et quidem principatus Agrippae. Typum uterque numus Romanum habet.

* * *

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΕΓΑΣ. ΑΓΡΙΠΠΑΣ. ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ. *Caput regis diadematum.* ℞ ΚΑΙΣΑΡΙΑ. Η. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΣΕΒΑΣ. ΛΙΜΕΝΙ. *Mulier stans cum gubernaculo et cornucopiae.* AE. II.

Ita utriusque partis epigraphen legendam censuit Belleyus, [a]) aliis pro ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ legentibus ΦΙΛΟΚΛΑΥΔΙΟΣ, quanquam istud non immerito quidem, quando et frater Herodes, ut mox videbimus, se dixit *Philoclaudium*, et de Claudii in Agrippam officiis constat. Epigraphen vero aversae: *Caesarea ad portum Sebastum*, a variis varie, sed inique lectam, idem restituit ex numis Neronis apud Caesaream Samaritidos, cui et praesens numus debetur, signatis. Ejus explicationem pete ex moneta hujus urbis. Dicitur in numo ΜΕΓΑΣ, nimirum a Caligula Claudioque, ut in ejus vita diximus, tot provinciarum accessionibus ornatus, quarum reditus teste Iosepho [b]) fuere MCC myriades drachmarum.

* * *

Caput Claudii. ℞ ΕΠΙ. ΒΑΣΙΛΕ. ΑΓΡΙΠ. ΤΙΒΕΡΙΕΩΝ. *intra lauream.* AE. II. (Vaill. Num. Graec. p. 14.)

Signatus numus Tiberiade Galilaeae cum capite Claudii, qui non modo Agrippam multis beneficiis adfecit, sed, ut videtur, etiam urbem; nam haec se deinceps in ejus honorem ΚΛΑΥΔΙΟΤΙΒΕΡΙΕΩΝ inscripsit.

* * *

ΚΛΑΥΔΙΟΣ. ΑΓΡΙΠΠΑ. *Caput Agrippae diadematum.* ℞ ἀγριΠΠΑ. ΥΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. *Agrippa filius in citato equo.* AE. III. (Wise Musc. Bodl. p. 118.)

Hujus numi explicationem pete ex numis synchronis Epiphanis et Callinici Antiochi IV. Commageni filiorum, qui et ipsi ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΥΙΟΙ, *regis filii*, in numis appellantur, et equis vecti proponuntur. Teste Iosepho Agrippa eundem Antiochum liberali hospitio excepit. [c])

HERODES REX Chalcidis.

Agrippae I. frater, quo deprecante a Claudio Chalcidis regnum obtinet. [d]) Regnavit annos VIII.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΗΡΩΔΗΣ. *Φιλοκλαυδιος. Caput diadematum.* ℞ ΚΛΑΥΔΙΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΕΤ. Γ, *in alio:* ΕΤ. Ε. *intra coronam.* AE. II. (Harduin, Seguin.)

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΗΡΩΔΗΣ. *Caput diadematum.* ℞ ΚΛΑΥΔΙΑ. ΚΑΙΣΑΡΙΑ *intra coronam.* AE. III. (Harduin Num. Herod.)

a) B. L. Tom. XXVI. p. 450. b) Ant. L. XIX. c. 8. § 2. c) l. c. § 1. d) Ios. Ant. L. XIX. c. 8. § 1.

Digitized by Google

Verum in alio simili, qui est in museo principis Waldeck, lego hinc: BACIΛΕΥC. HPOΔHC, illinc: KΛAΥΔIΩ. KAICAPI.

Titulus *Philoclaudii* grati in Claudium est animi argumentum, et *regis* nomen numos hos praelucente historia hujus esse Herodis proprios jubet. Si vera esset Harduini lectio, haberemus in numo priore ludos *Claudia Caesarea*, sed cum in numo simili, quem ipse vidi, scriptum sit KΛAΥΔIΩ. KAICAPI, pro ludis habemus nomen ipsum Claudii Caesaris dedicandi formula.

AGRIPPA II.

Agrippae I. filius. Patre V. C. 797 mortuo annos natus XVII. aliquamdiu privatus vixit, dum illi V. C. 801 P. X. 48 Claudius Chalcidis regnum Herodis morte vacuum impertiret. Ei quinquennio post Claudius pro Chalcide tetrarchiam Philippi regio nomine concessit, quam subinde Nero parte Galilaeae auxit. a) Ortis sub hoc in Iudaea turbis auctor primum suae genti fuit, ut arma adversum Romanos ponerent, at cum nihil proficeret, cum Vespasiano arma junxit. Propterea a gente Flavia ad imperii fastigium evecta benigne semper habitus in regia dignitate annos natus LXXII. obiit V. C. 852 P. X. 99 regum Herodiadum, omniumque Iudaeae regum postremus.

Numi:

Sunt hi justo numero, omnes fere epochae anno insignes, quam coepisse dicemus V. C. 814 P. X. 61. Sunt praeterea variae naturae, alii bilingues, alii ritus vere Iudaici, alii peregrini, alii notam S. C. praeferunt. Eos omnes studiosius descripsit Frölichius, b) a quo tempore vix alium proditum reperi.

* * *

BACIΛEΩC. AΓPIΠΠA. *Tabernaculum.* ℞ L. E. 5. Z. Θ. *Tres spicae.* AE III.

Dubitatum, sintne similes numi Agrippae I., an II. Istud certum, numos anno Θ notatos Agrippae I. esse non posse, qui VII. tantum annos regnavit. Sed istud ipsum, postremum hunc numum Agrippae II. necessario tribuendum, argumento mihi est, etiam praecedentes, quia simillimae sunt fabricae, et formae, esse posterioris Agrippae. Censent eruditi, his typis indicari tabernaculorum festum, et oblationem primitiarum frugum. Solos hos numos vere Iudaicos dixeris, quod signis animantium abstinent. Reliqui omnes hominum aut capita, aut signa ostentant, unde conjicere licet, eos a Graecis signatos.

* * *

NEPΩN. KAIΣAP. ΣEBAΣTOΣ. *Caput Neronis.* ℞ EΠI. BAΣIΛE. AΓPIΠΠA. NEPΩNIE. *intra coronam.* AE. III. (Pellerin Rois p. 176. Vaill. Frölich.)

Numum hunc signatum esse Neroniade, quae et Caesarea Paniados, jam dixi in numis hujus urbis, quo loco et eum explicatum habes. De praefixo EΠI vide paullo infra.

a) Ios. Ant. L. XX. c. 8. § 4. b) Reg. vet. num. p. 105.

Digitized by Google

* * *

ΒΑCΙΛΕΟC. ΜΑΡΚΟΥ. ΑΓΡΙΠΠΟΥ. *Dextera ſpicas et papavera ſtringens.* Ꜧ ЄΤΟΥC. ΑΙΤΟΥ. *Corolla, omnia intra coronam.* AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 1.)

Bina in praeclaro hoc numo ſingularia occurrunt, I. praenomen ΜΑΡΚΟΥ, quo Agrippam noſtrum uſum ex nullo alio monumento conſtat. Tractum illud conjicit Pellerinius a *Marco* Antonio IIIviro, cujus benevolentiae ſtirps Herodiadum ſplendorem ſuum debuit. Forte tutius alii ab ipſo M. Agrippa Auguſti genero duci volent. II. Modus ſcribendi anni regni ΑΙΤΟΥ, quod poſitum pro ἐνδεκατε, id eſt: anno XI., nimirum numero cardinali ΑΙ, ſeu XI. addita terminatio ordinalis ΤΟΥ ex vocabulo ἑνδεκαΤΟΥ. Eodem loco exemplum ſimile adfert ex numo Antonii et Cleopatrae, in quo ſcriptum: Є-ΤΟΥC. ΚΑΤΟΥ. ΚΑΙ. C., id eſt: ἐτους εἰκοσε πρωτε και διακοσιοσε, *anno XXI. ſupra CC.*

* * *

Epigraphe et caput Veſpaſiani, in aliis Domitiani. Ꜧ ΒΑ. ΑΓΡΙΠ. L. ΙΔ. *Victoria ſtans ſcribit in clypeo.* AE. I. II. (Frölich, alii.)

Cum epocha Agrippae II. coeperit anno V. C. 814, ut infra ex numo Domitiani patebit, numi praeſentes ſignati ſunt V. C. 827. Frölichius nullum certum hujus Agrippae numum cum capite Veſpaſiani novit, cujus inſcriptus annus praeſentem ΙΔ praeverteret. Quare promulgatos a Vaillantio numos cum capite Veſpaſiani, et annis Z et Θ male lectos ſuſpicatur, quod annus Z a capite epochae V. C. 814 ductus nondum in imperium Veſpaſiani, et annus Θ nonniſi in ejus annum I. incidat. Quare conjicit, in iis potius ſcriptum IZ et IΘ. Typus haud dubie captae Iudaeae memoriam renovat.

* * *

Caput in aliis Titi, in aliis Domitiani. Ꜧ ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΕΤ. ΙΘ. *Triremis.* AE. II. (Vaill. Harduin.)

Idem alterutrius caput. Ꜧ ΕΤΟ. Κ. ΚΑ. ΚΓ. ΚΔ. *Palma, vel Victoria.* AE. II. (Frölich.)

* * *

ΙΜ. CA. D. VESP. F. DOM. AV. GER. COS. XII. *Caput Domitiani laur.* Ꜧ ΕΠΙ. ΒΑ. ΑΓΡΙ. ΕΤ. Κς. S. C. *Caduceus inter duplex cornucopiae.* AE. III. (Harduin num. Herod. Vaill. Num. Graec.)

Eadem adverſa. Ꜧ SALVTI. AVGVST. S. C. ΕΠΙ. ΒΑ. ΑΓΡΙ. ΕΤ. Κς. *Ara.* AE. II. (Harduin l. c. ac praecipue Frölich Reg. vet. p. 111.)

Hi numi initium epochae, qua uſus eſt Agrippa II., ſtabiliunt. Domitianus nonniſi anno V. C. 839 P. X. 86 fuit conſul XII., quo eodem anno currebat annus Κς, ſeu 26, ergo annus ejus epochae primus figendus ad V. C. 814 P. X. 61, qui fuit imperantis Neronis octavus, Agrippae inde ab V. C. 801 P. X. 48, quo rex a Claudio dictus eſt, decimus quartus. Quae Agrippae cauſa fuerit conſtituendae aerae anno regni ſui XIV., non conſtat. Harduinus, qui ſtabilitam eam adſerit propterea, quod eo anno commiſſum Agrippae ex S. C. imperium rei militaris

Digitized by Google

in Palaeſtina eſt, [a]) hujus cauſas ſententiae hodieque nobis debet. Pagius annum Kς ad regnum Agrippae refert, [b]) ſed ſatis eum refellunt anni numorum, quos dedimus, et dabimus, cum imperantibus compoſiti.

At plura alia numi hi obſervatu digna offerunt, primum, quod bilingues ſunt, deinde quod regis nomini praefigitur ΕΠΙ, denique quod additur nota ſenatusconſulti S. C., quae omnia ſimul conjuncta in nullo alio numo vetere reperiuntur, et quae explicare mearum non eſſe virium profiteor. Quod ait Frölichius, numos ſimiles a Romanis colonis, ſed Agrippae ſubjectis cuſos videri, [c]) tantum abeſt, ut dubium tollat; ut etiam augeat. Nam ſi Agrippae ſubjecti, quid ad eos ſenatus conſultum? Cum viderem praepoſitum ΕΠΙ, credidi primum, Agrippam in urbe aliqua Iudaeae, vel Samaritidos Romanis ſubjecta magiſtratu honorario functum, ut olim Cathagine Nova Mauretaniae reges Iubam II. et Ptolemaeum, quia praefixum ΕΠΙ plerumque magiſtratum eponymum indicare ſolet; verum et in numo ſupra citato: ΕΠΙ. ΒΑΣΙΛΕ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΝΕΡΩΝΙΕ. legimus praefixum ΕΠΙ, qui tamen numus ſignatus eſt apud Neroniadem, quam in Agrippae fuiſſe poteſtate conſtat, ex quo illi hunc tractum Nero ceſsit. [d]) Praeſtat, in tanta caligine non ultra progredi.

* * *

ΔΟΜΙΤΙΑΝΟC. ΚΑΙCΑΡ. CЄΒΑC. *Caput laur.* ☧ ЄΤΟ. Kς. ΒΑCΙ. ΑΓΡΙΠΠ. *vel* ΑΓΡΙΠΠΑ, *vel* ΑΓΡΙΠΠΑC. *Victoria inſcribens clypeo, et pede galeam calcans.* In aliis: *Duplex cornucopiae, intra quod caduceus.* AE. II. III. (Frölich l. c.)

Recitavi hos numos, ut appareat, eodem anno Kς plures variae rationis numos ab Agrippa ſignatos fuiſſe.

* * *

ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΟΥЄCΠΑCΙΑΝΩ. CЄΒΑCΤΩ, *vel ſimiliter, vel:* ΑΥΤΟΚΡ. ΤΙΤΟC. ΚΑΙCΑΡ. CЄΒΑC. *vel ſimiliter, vel,* ΔΟΜЄΤΙ. CЄΒΑC. ΓЄΡΜΑΝΙ. *aut ſimiliter.* ☧ ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ cum annis variis: ЄΤΟ. Kς. ΚΖ. ΚΘ. *Dea ſtans cum cornucopiae, vel Victoria, vel duplex cornucopiae etc.* AE. I. II. III. Singulos ex variis muſeis recitat Frölichius.

Paullo ante comprobavi, epocham Agrippae II. incipere V. C. 814, cujus anno XIX. mortuus Veſpaſianus, et anno XXI. Titus. Ex quo ſequitur, citatos Veſpaſiani et Titi numos cum annis 26. 27. 29, quoniam utriusque vitam excedunt, iis vivis feriri non potuiſſe, ſed poſt mortem grati animi cauſa in honorem gentis Flaviae, cui, ut mox dicetur, plurimum debuit Agrippa, etſi, quod mirum, utriusque conſecrati abſit mentio. At enim non alius ſupereſt hunc exceſſum explicandi modus.

* * *

ΒΑ. ΑΓΡ. *Caput muliebre turritum.* ☧ ЄΤ. ΔΑ. *Cornucopiae.* AE. III. (Pellerin Rois p. 176.)

ΑΥΤΟ. ΔΟΜЄ - - - *Caput Domitia-*

a) Num. Herod. Opp. ſel. p. 349. b) Crit. Bar. ad ann. Chr. 60. c) Reg. vet. p. 11. d) Ioſ. Ant. L. XX. c. 8. § 4.

Digitized by Google

ni laur. ℞ ЄΠΙ. ΒΑCΙ. ΑΓΡΙΠ. ЄΤ. ΛЄ. *omnia intra lauream.* AE. II. (Harduin.)

Anni 34 et 35 poſtremi ſunt, quos cogniti hactenus Agrippae numi offerunt. Ex quo patet, Agrippam II. anno V. C. 848 P. X. 95, et ſub Domitiani exitum vixiſſe adhuc et regnaſſe. Alioqui et teſte Iuſto Tiberienſi apud Photium [a]) Agrippa noſter *παρελαβε την ἀρχην ἐπι Κλαυδιυ, ἠυξηθη δε ἐπι Νερωνος, και ἐτι μαλλον ὑπο Ουεσπασιανυ, τελευτᾳ δε ἐτει τριτῳ Τραιανυ, inchoavit regnum ſub Claudio, auctus ſub Nerone, et adhuc magis ſub Veſpaſiano, mortuus vero anno III. Trajani*, ergo anno V. C. 852 P. X. 99, vel anno ſerius. Haec non vidit Tillemontius, qui Agrippam circa annum P. X. 93 mortuum conjecit. Vide argumenta alia a Frölichio ad ſtabiliendam Agrippae II. mortem propoſita. [b])

ZENODORVS TETRARCHA PONT. MAX.

Eum, etſi Iudaici ritus non fuerit, cum principibus Iudaicis conjungimus, quia eorum aetate vixit, et tetrarchiam obtinuit, quae deinde Herodi ejusque poſteris permiſſa fuit. Zenodori vitam et res geſtas in ejus numi explicatione, quem mox recitabimus, erudite deſcripſit Belleyus. [c])

Hic Zenodorus conducta pretio Lyſaniae tetrarchia, quae Trachonitide, Batanea, Auranitide, Paniade conſtabat, latro verius, quam princeps, ac propterea delatus Auguſto circa annum V. C. 730 ejus juſſu ſolam Paniadem retinuit demptis provinciis reliquis paullo poſt Herodi M. permiſsis. V. C. 734 praeſente in Syria Auguſto cum reſtitui ſibi veterem ditionem incaſſum peteret, eodem anno Antiochiae exſtinguitur, reſidua ejus ditione Herodi quoque donata.

Numi:

NЄ. ΚΑΙ. L. ΖΠ. *Caput Auguſti nudum.* ℞ ΖΗΝΟΔΩΡΟΣ. ΤЄΤΡΑΡΧΗΣ. ΚΑΙ. ΑΡΧΗΡ. *Caput Zenodori nudum.* AE. II. (Belley l. c. Pellerin Rois tab. XVI.)

Hanc, quam propoſui, veram eſſe hujus numi epigraphen, ex integriore Pelleriniano comprobavit Belleyus, cum inique hactenus ab Harduino, Vaillantio, Morellio lectum eſſet L. ΒΠΣ vel ΘΠΣ, aut ſimiliter pro certo L. ΖΠ, et in aliorum lectione vocabulorum varie eſſet peccatum. Dicitur Zenodorus ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ ex cauſa, quam diximus. Titulum ΑΡΧΗΡ., qui additur, perperam ſcriptum pro ΑΡΧΙΕΡευς, dubitari nequit, unde diſcimus, Zenodorum cum principatu etiam pontificis max. dignitatem conjunxiſſe.

ΝЄ. ΚΑΙ. juxta caput anticae ſcriptum Havercampus explevit legendo: ΝЄρων ΚΑΙσαρ. Verum omnium conſenſu caput illud eſt Auguſti, et hoc imperante vixit, mortuusque eſt Zenodorus. Verius rectiusque Belleyus legit ΝЄος ΚΑΙσαρ, *junior Caeſar*, et talis dici poterat Octavianus a I. Caeſare adoptatus, eodem fere ſenſu, quo is, antequam Auguſtus diceretur, in nu-

a) Cod. 33. b) Reg. vet. p. 93. c) B. L. Tom. XXVIII. p. 545.

Digitized by Google

mis ſcribitur CAESAR. DIVI. F. Sic et in numis Fauſtinae jun. habemus NEA. ΦAYCTEINA.

Reſtat expediendus annus epochae ZΠ, cujus ut initium reperiatur, in utrumque Zenodori terminum inquirendum. Caeſo Cleopatrae inſidiis Lyſania, qui V. C. 714 patri Ptolemaeo Mennaei F. ſucceſsit, Chalcidis tetrarchia M. Antonii beneficio eidem Cleopatrae permiſſa fuit. Obiit haec violenta morte V. C. 724. Ergo ante hunc annum Zenodorus tetrarchiam ſibi ab Octaviano permiſſam adire non potuit. Zenodorum mortuum diximus V. C. 734. Certum igitur, intra X. hos annos Zenodori numos ſignatos. At mihi magis adhuc ſpatium iſtud coarctandum videtur. Nam Octavianus V. C. 727 dictus *Auguſtus* deinceps minus digne *novus Caeſar* appellabatur, quo eum nomine hi numi compellant. Ergo ſi ex his principiis annos 87 revolvamus, nutabit aerae principium inter annos V. C. 637 et 640; ſed incerta tamen ejus conſtitutae cauſa. Exiſtimat Belleyus, regibus Syriae ea aetate inter ſe digladiantibus Chalcidenſes excuſſo Syrorum jugo autonomiam ſibi impetraſſe, et inde annos computare coepiſſe, cui deinde inſtituto ſeſe quoque Zenodorus adcommodaverit.

CLASSIS III.

Numi Iudaici Auguſtorum nomine cuſi.

Exſtant numi aenei parvi inde ab Auguſto usque in Neronis aevum, quos in Iudaea ſignatos jure cenſemus, quia more Iudaico nullum animantis ſignum inſculptum offerunt, et praeterea annos imperantis principis, quod etiam huic tractui proprium, inſcribunt. Lubet eos, ut ſibi ſucceſſere, paucis enarrare.

* * *

Auguſtus.

KAICAPOC. *Spica.* ℞ L. A. AΓ. AЄ. AΘ. M. MA. *Palma.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Morelli impp.)

Anni inſcripti ſunt anni Victoriae Actiacae V. C. 723.

* * *

Tiberius et Iulia mater.

IOYAIA *intra coronam.* ℞ L. Γ. vel L. ς. *Lilium.* AE. III. (Pellerin Rec. II. p. 241. Morelli num. Liviae tab. III. n. 36.)

IOYAIA *intra coronam.* ℞ L. B. *Palmae ramus.* AE. III. (Panel de numo Tarrac. tab. III.)

TIBЄPIOY. KAICAPOC. CЄ. *Simpulum.* ℞ IOYAIA. CЄ. *Lituum.* AE. III. (in meis Num. vet p. 288.)

Pellerinius vocabulo IOYAIA numi ſui putabat indicari Iuliadem Galilaeae urbem, eumque in hac cuſum, quanquam non abhorreat ab eorum ſententia, qui illo Iuliam Auguſti filiam intelligendam credidere. Prior ſententia certe fallit docente numo III., in quo vocem IOYAIA excipit CЄβαςη. Alteram conjecturam evertit non eadem modo cauſa, nam Iulia Auguſti filia nunquam Auguſtae nomen tulit, ſed etiam inſcripti anni B, Γ, qui, cum in hac ſententia ducendi forent ab aera Actiaca, reſpondebunt annis V. C. 724, 725, quo tempore Iulia puella fuit no-

Digitized by Google

vennis, et nullo tum adhuc illuſtriore nomine. Eſt ergo horum numorum Iulia mater Tiberii, ut plane patebit ex numis ſequentibus.

* * *

TIBЄPIOT. KAICAPOC. L. H. *vel* IA. *Simpulum.* ℞ IOTΛIA. KAICAPOC. *Tres ſpicae colligatae.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

TIB. KAICAP. *intra lauream.* ℞ IOTΛIA. L. A. *vel* Θ, *vel* IA, *vel* IΔ. *Palmae ramus.* (Morelli num. Liviae, Muſ. Caeſ. Panel l. c.)

TIBЄPIOT. KAICAPOC. *Lituus.* ℞ L. IZ. *in alio:* L. IH. *intra coronam.* AE. III. (Pellerin Lettres p. 5. Neumann.)

Anni inſcripti ſunt anni Tiberii. In numis primi loci poſt IOTΛIA. KAICAPOC ſubaudi *μητηρ.*

* * *

IOTΛIA. *Botrus cum racemo.* ℞ L. A. *Diota.* AE. III. (Bayer Vindic. p. 25.)

Numum hunc eſſe Iuliadis Galilaeae conjecit Bayerius. Verum deſcripti hactenus numi magis Iuliam Aug. exigere videntur. Accedit, ſi eſſent ejus Galilaeae urbis, ſcripturos monetarios fuiſſe IOTΛIAC, quod fuit certius ejus oppidi nomen, quo modo legitur etiam TIBЄPIAC in numis vicinae Tiberiados.

* * *

Claudius et Agrippina jun.

TI. KΛAT∆IOC. KAICAP. ΓЄPM. L. IΔ. *Duae ſpicae decuſſatae.* ℞ IOTΛIA. AΓPIΠΠINA *intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

* * *

Nero et Britannicus Caeſſ.

NЄPΩN. KΛAT. KAICAP. *Duo clypei decuſſati.* ℞ BPIT. KAI. L. IA. *vel* L. IΔ. *Palma.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin Mel. I. tab. 1.)

Annus uterque eſt Claudii, cujus duos filios Caeſares hi numi exhibent, Neronem adoptivum, Britannicum naturalem.

* * *

Nero Aug.

NЄPΩNOC *intra lauream.* ℞ KAICAPOC. L. Є. *Palmae ramus.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Digitized by Google

ARABIA.

Praeter hanc Arabiam provinciam fuit Arabia nomus Aegypti, cujus etiam habentur numi. Sunt tamen etiam, qui cum propter typum, tum fabricam, quae diverſa eſt ab ea, quam nomi Aegypti praeferunt, haud videntur huic Arabiae Aſiaticae poſſe adimi. Eccos:

APABIA. L. IΓ. *Mulier ſtans, ad cujus pedes camelus*, Trajani, niſi forte Hadriani eſt. AE. II. (Vaill.)

Camelus fuit perpetuum Arabiae ejus, de qua modo agimus, ſymbolum, quod vel ex numis gentium Plautiae et Aemiliae conſtat. Praeterea obvii ſunt numi Trajani commatis Romani, inſcripti: ARABIA ADQ*uiſita* typo ſimilis mulieris ſtantis, juxta quam excubat camelus. Ajebam, numum hunc forte eſſe Hadriani. Nam Vaillantius, qui eundem in Numis Graecis ſub Trajano vulgavit, ſerius a Pagio per Toinardum conſultus, reſpondit: Patinum eum numum Trajano per errorem tribuiſſe; penes ſe enim alias fuiſſe Hadriani numum, in quo eadem inſcriptio inſculpta. [a])

APABIA. *Protome muliebris capite turrito*, Trajani. AE. III.

Sunt bini in muſeo Caeſareo. Eorum fabrica Aegyptiacum nomorum ſtylum non ſapit. Haud dubie ſignati ſunt in memoriam adquiſitae a Trajano Arabiae, perinde ac ΔAKIA in aliis ejusdem numis legitur.

Annus imperii: L. IΓ., niſi fors annus aerae eſt, de quo vide infra in epocha Boſtrae.

AE. RR.

ADRAA.

Arabiae Petraeae prope Boſtram. Euſebius: [b]) ἡ δε Αδραα της Βοσρης διεσηκε σημειοις κε, *Adraa a Boſtra diſtat millibus paſſuum XXV.*

Imperatorii:

AΔPAHNΩN. *Caput muliebre turritum*, Aurelii.

Sic legendam epigraphen docet Pellerinius [c]) contra Vaillantium, qui legit AΔPAMNΩN, numumque tribuit Adramnae Coeleſyriae, etſi nulla hujus apud veteres ſit mentio.

AΔPAHNΩN. ΓΥXH. *Caput muliebre turritum*, Lucillae.

Adramnae iterum hunc numum tribuit Vaillantius. Si numus prior eſt Adraae Arabiae, etiam hunc eſſe ejusdem dubitari nequit, praecipue cum et vicina

a) Pagi Crit. Baron. ad ann. Chr. 105. b) in Onomaſt. c) Mel. II. p. 93.

Digitized by Google

Boſtra eandem epigraphen TTXH, et eundem typum offerat. Hunc numum perperam Havercampus tribuit Adrano Siciliae, ut in hac monui.

ΑΔΡΑΗΝΩΝ. ΔΟΤCΑΡΙΑ. *Menſa, ſupra quam urna intra duas icunculas, ſub menſa torcular*, Aemiliani. (Belley ex Panel. B. L. T. XXVI. p. 424.)

Ludi *Duſaria* et torcular comparent etiam in numis vicinae Boſtrae, ex quibus ſignificationem pete.

* * *

ΑΔΡΑΝΝΩΝ. ΚΟΜ - - - ΗC. CΚΘ. in numo Commodi, quem citat unus Harduinus, et ad eandem Adramnam Coeleſyriae refert, de quo nihil decido, ut neque de anno CΚΘ, quem is ab anno V. C. 705 ducit.

AE. RRR.

AELA.

Arabiae Petraeae, Pellerinius *autonomum* aeneum, in quo legit ΑΕΛΑΝΩΝ, huc referri poſſe cenſet, ſed rationes, quas adfert, non convincunt.

BOSTRA.

Arabiae Petraeae, a Pella et Philadelphia Decapoleos in occaſum, a Damaſco in meridiem. Vrbs illuſtris, cujus hiſtoriam et numos prolixe deſcripſit Belleyus. a)

Imperatorii:

Certi exſtant ab Antonino usque ad Caracallam. De numo Auguſti, qui citatur in muſeo Theupoli, in cujus Ɪ ΒΟΣΤΡΩΝ, typus *cetra*, dubitari jure poteſt, cum non conſtet, ante Trajani aetatem Romanis aliquid juris in Arabiam fuiſſe. Tentavit Auguſtus ejus partem duce uſus Aelio Gallo, ut narrat Strabo, b) ſed non eam, qua Boſtra ſtetit, neque etiam in Arabia conſtitit.

Epigraphe:

ΒΟCΤΡΩΝ, Caracallae. (Vaill.)

ΝЄ. ΤΡΑ. ΒΟCΤΡΑ. vel: Ν. ΤΡΑ. ΒΟCΤΡΑ. Commodi. (Vaill. Muſ. Chriſtinae.)

ΝЄΑC. ΤΡΑΙΑΝΗC. ΒΟCΤΡΑC. Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 244.)

ΝЄΑC. ΤΡΑΙΑΝΗC. tantum, Fauſtinae ſen. (Pellerin Mel. II.)

Addo inſcriptiones in Boſtrae coloniae numis occurrentes,

Colonia enim ſerius deducta eſt, quo auſpice, non conſtat. Id factum ab Alexandro Sev. contendit Vaillantius, quia eum hujus capite primos detexit ejus coloniae numos, tam quod ſe *Alexandrianam* in numis vocat. At ſerius detectus eſt a Pellerinio ejusdem coloniae numus cum capite Elagabali. Idem cognitus jam fuit Belleyo; quare miror, eruditum hunc virum Vaillantio de condita colonia adhaerere. c) Quoniam Boſtrae numum Graecum cum capite Caracallae, et ſine mentione coloniae habemus, certum eſt, coloniam non deductam ante Severum, et verisimiliter ab hoc; ſi fides Damaſcio apud Photium: d) τα Βοστρα της Αραβιας, πολις μεν ην αρχαιος, υπο γαρ Σεπτιμιου του βασιλεως πολιζεται; *Boſtra Arabiae, urbem non an-*

a) B. L. T. XXX. p. 307. b) L. XVI. c) l. c. p. 311. d) Cod. 242.

Digitized by Google

tiquam, quippe a Severo Aug. conditam. Coloniae ergo numi sunt ab Elagabalo usque ad Decium.

COLONIA. BOSTRA. in variis.

N. TRA. BOSTRA. Elagabali. (Pellerin.)

N. TR. ALEXANDRIANAE. COL. BOST. Alexandri et Mamaeae. (Vaill.)

COL. METROPOLIS. BOSTRA. inde a Philippo.

Epigraphe numi Pelleriniani supra citati: NEAC. TPAIANHC. BOCTPAC. veterem litem feliciter componit. Nam Vaillantius voces decurtatas NE. TPA. in Graecis, aut N. TR. in Latinis explevit legendo: NEρια TPAιαη. Felicius Harduinus, quod eventus docuit, NEα legendum censuit. Tamen serius Vaillantii errorem amplexum apparet ex ejus numis urbium illustratis novae editionis. Analoge ergo N Latinum est *Nova*. Ex numo Faustinae, in quo NEAC. TPAIANHC. absque BOCTPAC scribitur, colligimus, urbi abolito saltem secundum primum institutum Bostrae nomine inditum fuisse alterum *Novae Trajanae*, verum oppidanos vetus suum denuo respexisse, ac tum voces NEAC. TPAIANHC. in epitheta honorifica transiviſſe. Cur haec Trajana dicta fuerit *Nova*, decidere difficile est. Si Trajanae Augustae, quarum una in Dacia, altera in Thracia stetit, prius sic fuere compellatae, habemus rationem expeditam, cur posterior haec nostra *Novae* nomen abstulerit. Sed hoc ipsum est, de quo ambigi possit. Vide etiam infra in *epocha*.

* * *

Typi:

TYXH. NEAC. TPAIANHC. BOCTPAC. *Mulier stans d. tropaeum, s. cornucopiae, pede prorae imposito*, Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 244.)

TYXH. NEAC. TPAIANHC. *Mulier turrita stans d. innixa hastae, s. duas spicas*, Faustinae sen. (Pellerin.)

A.γαθη TYXH. BOCTPΩN. *Caput muliebre turritum, pone cornucopiae*, Caracallae. (Vaill.)

His ergo typis *Bona Fortuna* urbis proponitur, de qua olim fusius egi. [a])

Astarte stans in templo d. hastam cruce praefixam, s. cornucopiae, pro pedibus duo Centauri, in numo coloniae Mamaeae. (Vaill.) *Eadem eodem modo stans in templo, ad ejus pedes Silenus*, Decii. (Pellerin.)

De hac Astarte in numis adsitarum regionum obvia dicere plura non attinet.

Camelus, notum Arabiae symbolum, Commodi. (Vaill.)

Caput muliebre turritum, pone cornucopiae, Mamaeae. (Vaill.)

Est caput Fortunae civitatis, seu Τυχης.

Colonus arans, Silenus, Alexandri. (Vaill.)

Silenum numo inlatum statuit Belleyus ob vini ad Bostram laetos proventus. At non advertit animum, hunc deastrum solitum esse coloniarum typum.

* * *

Ludi:

AKTIA. ΔOYCAPIA. *intra coronam*,

a) Num. vet. p. 183.

Digitized by Google

Philippi. (Muſ. Caeſ. Frölich IV. Tent. p. 128.)

ΔΟΥSARIA. *Torcular intra coronam*, Decii. (Pellerin Rec. III. p. XXXVIII.)

Monet Pellerinius, [a]) ad hanc quoque urbem pertinere numum cum ſimili typo, quem perperam, ut ait, Vaillantius Tyro coloniae tribuit, et in quo is item perperam Gallieni caput vidit. At vix credam, bis a Vaillantio in eodem numo peccatum, quem ipſe *integrum* profitetur. Et poterant Duſaria etiam Tyrum propagari. Simile torcular, ſed contractiore forma, exhibetur quoque in area numi Alexandri Sev. apud Vaillantium, ſed qui typi ſenſum non ſatis perſpexit. Eadem Duſaria et torcular comparent in citato ſupra numo vicinae Adraae, tum et in numo coloniae Germes Galatiae, ut in hac dictum.

Ludos *Duſaria* erudite explicavit Frölichius. [b]) Ea celebrata docet in honorem Duſaris; nam ſic Tertullianus; [c]) *unicuique etiam provinciae et civitati ſuus eſt deus, ut Syriae Aſtarte, Arabiae Duſares.* Et Stephanus: [d]) Θεος δε ετος (Δυσαρης) παρα Αραψι - - - τιμωμενος. Hunc vero Duſarem apud Arabas fuiſſe Bacchum, docet Heſychius: Δυσαρην τον Διονυσον οι Ναβαταιοι ονομαζουσιν. Plura pete ex ipſo Frölichio. Adde, quod refert Arrianus, [e]) Arabas duos tantum deos colere, *Coelum*, (Ουρανον) et Bacchum. Neque defuere, qui Bacchum apud Arabas ex Iove natum adſererent, quos inter Dionyſius Periegetes. [f]) Hunc etiam Bacchi cultum comprobat typus torcularis, atque ut poſt alios obſervat Belleyus, ipſum quoque urbis etymon, quod ducitur ex Hebraico בצר *vindemiavit*, ex quo ejus nominis urbes in textu Hebraico dicuntur בצרה Ad quod adludere cenſet verba Iſaiae: [g]) *Quis eſt iſte, qui venit de Edom tinctis veſtibus de Boſra? Quare ergo rubrum eſt indumentum tuum, et veſtimenta tua ſicut calcantium in torculari? torcular calcavi ſolus.*

* * *

Metropolis: Belleyus Elagabali numum ex Pelleriniano citat inſcriptum: N. TR. MET. BOSTRA., verum Pellerinius ipſe eundem numum deſcribens titulum MET. omittit. [h]) Ergo probari nequit, Boſtram jam ejus imperatoris aetate fuiſſe metropolin. Primum hoc honore gloriatur in numo Philippi ſupra ex Theupoli citato, et alio Frölichiano ejusdem Auguſti, eumque in numis Decii conſtanter repetit. Et veriſimile eſt, Boſtram Philippo metropolis jura debere, qui Arabs ipſe fuit, et quidem Boſtrenus, cuique patriam ſuam fuiſſe caram, infra in Philippopoli videbimus.

* * *

Epocha: ЄТ. PΔ. in numis Severi editis a Begero, [i]) et Pellerinio, [k]) neque alius hactenus annus in Boſtrae numis obſervatus. Ejus exordium Belleyus repetit ab eo tempore, quo Boſtra cum regione vicina in Trajani poteſtatem venit, quod accidit V. C. 858, duce Romani exercitus A. Cornelio Palma, ut

a) l. c. b) l. c. c) Apolog. c. 24. d) in Δυσαρη. e) de Exp. Alex. L. VII. c. 20. f) Orb. deſcr. v. 939. g) XXIII. v. 2, 3. h) Mel. I. i) Theſ. Br. T. III. P. 129. k) Rec. III. p. 244.

Digitized by Google

narrat Dio. [a]) Revera etiam Chronicon Alexandrinum narrat, Petraeos et Boſtrenos hinc annos ſuos computare. Obſervandum tamen ex Belleyo, anni initium ducendum ab aequinoctio verno, quod late ibi probat. [b]) Supra in *Arabia* numum Trajani deſcripſi, in quo legitur L. IΓ., quo forte dicebam notari annum imperii Trajani. Tamen non repugnat, eo notari annum epochae ductae ex eodem principio V. C. 858. Dubium enim non eſt, eum numum communi Arabiae nomine inſignem in nobiliore aliqua adquiſitae tum Arabiae urbe, atque adeo vel Petrae, vel potius Boſtrae, quae inſuper per Trajani benefacta *Trajanae* nomen recepit, fuiſſe ſignatum, quo admiſſo numus hic cuſus fuiſſet a vere V. C. 870, Trajano ſubinde menſe Auguſto ejusdem anni mortuo.

AE. Graeci RRR. Coloniae RR.

ESBVS.

Vrbs in ſacris literis ſaepe memorata, ſed nomine *Heſebon.* Alii eam in Peraea conſtituunt, ſed Ptolemaeus, et Hieronymus in Arabia locant, et ipſe Plinius *Esbonitas Arabas* vocat.

Imperatorii:

Bini, iique Caracallae hactenus ſolum cogniti:

ATP. ЄCBOTC. *Deus Menſis cultu ſolito.* (Vaill.)

ЄCBOT. *Aſtarte ſtans in templo tetraſtylo capite turrito d. pede fors globo impoſito, ſ. haſtam.* (Pellerin Suppl. III. p. 135.)

AE. RRRR.

MOCA.

Arabiae Petraeae teſte Ptolemaeo.

Imperatorii

Bini tantum reperti:

MOKA. IЄP. ACT. ATTO. *Mulier turrita in templo tetraſtylo d. haſtam, ſ. cornucopiae*, Antonini. (Vaill.) Eſt ſatis nota Aſtarte.

Mulier ſuccincta ſtans d. ſpicas et papaver, ſ. cornucopiae, Severi. (Vaill.) Nimirum Fortuna urbis.

Capitolienſium Coeleſyriae numi tam inſcriptione, quam typo cum his conſpirant. Non audiendus Harduinus, et ejus adſecla Iobertus, qui diſtracto bifariam vocabulo MOKA legunt: MOνων ΚΑπιτολιεων, atque hos numos Aeliae Capitolinae tribuunt, quorum doctrinam abunde refutavit Bimardus. [c])

AE. RRRR.

PETRA.

Vrbs ejus tractus princeps, quae *Arabiae Petraeae* nomen fecit. Romanis inde a Trajano ſubjecta numos ſignavit.

Imperatorii.

Hadriani, Aurelii, juncto etiam L. Vero, Severi, Getae, quos dedere Vail.

a) L. LXVIII. §. 14. b) pag. 313. c) ad Iobert. T. II. p. 252.

Digitized by Google

lantius, Theupoli, Arigonius, Pellerinius. Muſ. Caeſ.

ΠΕΤΡΑ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙϹ. in ſolis Hadriani numis, et adhuc in his:

ΑΔΡΙΑΝΗ. ΠΕΤΡΑ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙϹ., neque in ſequentibus *Hadrianae* appellationem negligit, raro Μητροπολεως.

Typus fere unicus: *Mulier turrita petrae inſidens d. pateram, ſ. tropaeum.*

Epochae annum forte notant literae ΡΛΔ, quae ſunt in area numi Severi apud Pellerinium, [a]) quam ſi notant, fluctuat ejus exordium intra annos V. Ç. 812. et 830. Nulla nobis conſtat probabilis ejus inductae ratio.

AE. RR.

PHILIPPOPOLIS.

In agro Boſtreno, a Philippo Auguſto, qui apud Boſtram natus eſt, aedificata, et de ejus nomine appellata. [b])

Exſtant numi cum *Coloniae* nomine, et capitibus Philippi, et Marini, qui *Philippopolin* inſcribunt, ſed quos certius eſſe Philippopolis Thraciae, in hac dictum.

RABATHMOMA.

Arabiae Petraeae ſecundum Ptolemaeum, qui eam Ραβαθμωμα ſcribit, cum quo conſentit Stephanus: Ραβαθμωμα πολις τριτης Παλαισινης, ἡ νυν Αρεοπολις. Sita in vetere Moabitide. Euſebius: [c]) Μωαβ πολις της Αραβιας, ἡ νυν Αρεοπολις, καλειται δε Μωαβ και ἡ χωρα, ἡ δε πολις Ραββαθ Μωαβ.

Imperatorii:

Sunt Severi, Caracallae, Getae, at ſecundum ingenioſam et veram Wiſii Angli correctionem, [d]) quam etiam calculo ſuo adprobat Pellerinius, [e]) haec eſt eorum epigraphe:

ΡΑΒΑΘΜΩ. ΒΛ. *Vir armatus ſtans in cippo, d. gladium, ſ. clypeum et haſtam, hinc et illinc fax ardens*, Getae, in cujus antica ſcriptum: ΑΥΤ. ΚΑΙ. Π. ΓΕ-ΤΑϹ., et eſt caput laureatum. Proſtat in muſeo Theupoli, ſed inique ſcribitur ΡΑΒΑΘΜΟΒΑ.

ΡΑΒΑΘΜΩ. ΔΛ. *Figura galeata ſtans d. ſpiculum, ſ. clypeum, hinc et illinc ara*, Severi. Vaillantius hujus numi index legit: ϹΝ. ΠΑΘΜΩΔΑ, tribuitque Pathmo inſulae maris Icarii.

ΡΑΒΑΘΜΩ. ΔΛ. in numo Caracallae, quem Wiſius ipſe vidit, et qui ſibi ſanae correctionis auctor exſtitit. [f]) Typum non prodit.

Huc etiam pertinere videntur ſequentes:

ΡΑΒΒΑΘΜΩΜΗΝΩΝ. ΒΜΡ. *Mulier galeata ſtans d. haſtam, ſ. aquilam, pede cippo impoſito*, Severi. (Vaillant. Harduin.) Wiſio et urbis inſcriptio, et epochae annus ſuſpectus.

ΡΑΒΒΑΘΜΩΜΑ. *Neptunus ſtans d. delphinum, ſ. tridentem*, Caracallae. (Vaill.) Sed lectio haud dubie corrigenda ad exemplum praecedentium. Harduinus in ſimili legit: ΡΑΒΒΑΑΜΗΝΩΝ. ΡϹ. Omnia confuſa.

ΡΑΒΒΑΤΑΜΗΝΩΝ. *Hercules Antaeum ſuffocans*, Gordiani. Vaillantius hu-

a) Mel. II. p. 129. b) Victor Schotti, Zonaras. c) in Onomaſt. d) Muſ. Bodl. p. 205. e) Mel. II. p. 128. f) l. c.

Digitized by Google

jus numi praeco Stephanum citat. Meminit is Rabbatammanae Arabiae montanae. Sed quis de numorum patria certum quid adfirmet ſuſpecta inſcriptionis lectione? Satis eſto, deſcriptos a me numos, ut ab aliis deſcripti fuere.

Typi:

Figuram militarem, quae proponitur in numis I. et II., veriſimile eſt eſſe ipſum Martem, qui adeo typus Stephani et Euſebii verba confirmant adſerentium, ut principio diximus, hanc urbem vocatam quoque *Areopolin*.

Typus Neptuni in numo V. docet contra, quam ſentiunt alii, ejus imaginem non ſemper notare urbem maritimam.

* * *

Epocha. Ejus principium Wiſius figit ad annum V. C. 928, quo M. Aurelius in Syriam transmiſit. At numus Getae cum Auguſti titulo, et anno BΛ. probat, eam non potuiſſe incipere citius anno V. C. 930. Nam additis huic annis 31 obtinemus annum V. C. 961; at conſtat, Getam Auguſti titulum certo non abſtuliſſe ante annum V. C. 962. Numus Severi cum anno ΔΛ docet, epocham non potuiſſe incipere ſerius anno V. C. 930, niſi forte, quoniam apud Arabas, ut ſupra in Boſtra diximus, annus coepit in vere, admitti adhuc poſſit annus 931. In cauſa eſt mors Severi, quae contigit menſe Februario V. C. 964. Statuendus ergo pro aerae principio annus V. C. 930. M. Aurelius tum inviſit Syriam, et Palaeſtinam, ex quo itinere videtur etiam vicina Arabia aliquid emolumenti percepiſſe.

AE. RRR.

MESOPOTAMIA.

ADDAEA.

Huic urbi Haymius numum maximae formae tribuit, in quo hinc capita Gallieni, et, ut ait, Valeriani junioris, illinc ΑΔΔΕΩΝ, *Dioſcuri ſtantes*, intra quos IB. Satis obſcura eſt haec Meſopotamiae urbs, et literae IB potius ſuadent, numum alicui Lyciae, Pamphyliae, Ciliciae urbi, in quibus hae literae ſcribi ſunt ſolitae, in ΔΕΩΝ deſinenti tribuendum, praecipue cum ex Haymii iconismo appareat, priores urbis literas non ſatis eſſe ſanas. [a])

AMIDA.

De numis huic tributis vide infra in Carrhis.

a) Tom. II. p. 381.

Digitized by Google

ANTHEMVSIA.

Situs incerti. Nicephorio adſtituit Plinius.

Imperatorii

Caracallae hactenus cogniti.

ANΘЄMOTCIΩN. *Caput muliebre velatum turritum.* (Maffei Ant. Gall. p. 115. Pellerin Mel. I. p. 346. Harduin ad Plin. T. I. p. 268.) Citati hi numi eundem omnes typum habent.

AE. RRR.

CARRHAE.

Craſsi clade nobilitatae.

Recenſendi primum numi Carrharum nondum coloniae.

Autonomi:

Caput Solis radiatum, juxta fax ardens. ☧ KAPPHNΩN. ЄT. C. *Luna imminentibus binis aſtris, infra caput bovis.* AE. (Arigoni.)

De addito ЄT. C. dubitare liceat, nam certi nondum ſumus, Carrhenos in moneta ſua annos ſignaſſe, et ſi verum eſt epochae principium a Vaillantio ad annum V. C. 809 fixum, de quo infra, numus ſignatus eſt ſub Gallieno, quo tempore Carrhae pridem colonia fuere, ac tum το KOΛ. vix fuiſſet omiſſum. Ad haec Carrharum moneta nobis cognita ſub Gordiano definit, ut adeo Arigonii lectioni, ut ſaepe alias, etiam hic liceat diffidere.

* * *

Quos Haymius inſcriptos, ut putabat, nomine KAPPAΣ huc adegit, [a]) eſſe Carthaeae, quae fuit Ceae inſulae oppidum, in hujus numis demonſtravimus. De nullo igitur autonomo hujus claſsis certi eſſe poſſumus, etſi habeamus autonomum coloniae nomine.

Imperatorii.

Antequam colonia deduceretur, horum aliqui memorantur, cujus generis numos Vaillantius temere in coloniarum moneta recenſet, etſi coloniae mentionem non faciant, in quo multo adcuratior fuit Pellerinius. Hujus generis certos habemus cum capite Aurelii et Veri; nam ſuſpectus mihi oppido numus Plotinae: KAPPHNΩN typo *cervi*, qui citatur in Theupoli, atque alter Severi: ATPHΛIO. KAPHNΩ. typo *muſcae alis explicatis*, quem deſcribit Pellerinius. [b]) Nam cum Carrhae jam colonia ſub M. Aurelio fuerint, non dubitem, etiam in hoc poſteriore ſcriptum fuiſſe KOΛ., ſed quas literas aevum adroſerit.

MAPκω ATPηλιω ΦIΛΩPωμαιοι Μητροπολεως A. (πρωτης) AIP. *Caput nudum M. Aurelii.* ☧ ATPηλιων KAPPHNΩN. ΦIΛΩPωμαιων Μητροπολεως A. (πρωτης) *Caput intra crescentem lunam.* (Vaill.)

Inſolentior epigraphe partis anticae, et luculentus error adverſus grammaticam, cum ſcribendum ſit ΦIΛOPωμαιοι, quem tamen correxit Harduinus ejus et ipſe numi praeco.

KAPHNΩN. ΦIΛOPΩM. *Luna cum aſtro*, in numo L. Veri. (Pellerin.)

a) T. II. p. 141. b) Mel. II.

Digitized by Google

De Metropoli prima, titulo Φιλορωμαιων, et typis vide infra in numis coloniae.

Epochae annum nobis Vaillantius ex deſcripto hic M. Aurelii numo offert, nempe AIP. Ejus exordium refert ad annum V. C. 809, quo victus a Corbulone Vologaſes eſt, Harduinus in biennium differt. Ceterum in nullo alio Carrharum numo hactenus epochae annus compertus dempto autonomo ſupra citato ex Arigonio, ſed eo, ut jam obſervavi, ſuſpectae lectionis. Neque credam, lectionem epigraphes hujus numi ſpectata parte antica omni ſuſpicione liberandam, et quoniam tota ea inſolentior, ut dixi, eſt, praeſtolandum adhuc aliorum praeconium, et differendum etiam de epocha judicium.

AE. RRR.

Colonia deducta certe eſt a M. Aurelio, nam, ut vidimus, ejus et L. Veri exſtant numi absque coloniae mentione, et rurſus utriusque Auguſti numi, qui Carrhas coloniam profitentur. Accedit *Aureliae* nomen tractum a M. Aurelio coloniae conditore.

Autonomus.

Caput Menſis cum pileo Phrygio. ☽ ΚΟΛ. ΜΗΤΡ. ΚΑΡΡ. *Luna cum aſtro.* (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatoriis:

A M. Aurelio usque ad Tranquillinam. ——

Epigraphe:

ΑΤΡ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. ΦΙΛΟΡ. ΚΟΛ. M. Aurelii. (Arigoni.)

ΚΟΛ. ΑΤΡ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. L. Veri. (Vaill.)

ΑΤΡ. ΚΑΡΡΗ. ΦΙΛΟΡ. ΚΟΛΩΝ. Ϛ. ΙΓ. Commodi. (Arigoni.)

ΚΑΡ. ΚΟ. ΜΗ. ΠΟΛ. Commodi. (Vaill.)

ΚΟΛ. ΚΑΡΡ. Severi. (Vaill.)

ΚΟΛ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙϹ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. Caracallae. (Vaill.)

ΚΑΡ. ΚΟ. ΜΗ. ΜΕϹϹΟΠ. Α. Alexandri. (Pellerin Mel. I. p. 347.) Vaillantius in ſimilibus pro A legit Δ, de quo agemus infra ſub *Metropoli.*

* * *

Typi:

Luna creſcens, intra quam aſtrum, typus obvius, vel: *Caput juvenile cum pileo Phrygio ſuper luna*, ut in citato autonomo.

Haec omnia ad cultum lunae, ſeu maris, ſeu feminae, pertinent, cujus apud Carrhas celebris cultus exſtitit; nam narrat Spartianus, Caracallam Carrhas Luni dei gratia veniſſe, additque, ex Carrhenorum theologia lunam et marem, et feminam credi.

Caput muliebre velatum turritum imminente capiti luna, juxta idolum ſuper columella malleum tenens, (Cabirum dixit Vaillantius) in numis Gordiani. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

Mulier turrita rupi inſidens d. ſpicas, pro pedibus fluvius emergens, in numis Alexandri paſsim.

Fluvius eſt Chaboras, cui Carrhae adſitae.

Digitized by Google

* * *

Exſtant in muſeo Caeſareo numuli Caracallae, quos hoc loco deſcribere operae pretium.

IMP. M. AVR. ANTONINVS. AVG. *Caput Caracallae laureatum.*

COL. MET. ANTONINIANA. *Caput muliebre velatum turritum.* AE. IV.

Eadem adverſa.

COL. MET. ANTONINIANA. AVR. ALEX. *Caput muliebre velat. tur.* AE. IV.

Epigraphe et caput dubium.

- - - ANTONIN - - - *Caput muliebre velatum turritum, juxta quod cornucopiae.* AE. IV.

IMP. CAES. M. AVR. ANTON - - - *Caput Caracallae laureatum.*

COL. AVR. METROPOL. ANTONINIANA. CA. *Caput muliebre velatum turritum.* AE. IV. integerrimus, et fabricae pro aetate perelegantis.

Argumenti cauſa addo alium Commodi ejusdem muſei Caeſarei.

KAICAP. AT. KOMOΔOC. CЄ. *Caput laur.*

TTIЄP. NIKHC. PWMAIWN. *Caput muliebre velatum turritum.* AE. IV. ejusdem fabricae et elegantiae.

Plerosque hos numos jam olim vulgavi. [a]) Cum catalogum muſei Caeſarei ederem, horum primum Edeſſae Meſopotamiae tribuendum putavi ſecutus Vaillantium, qui ejus obiter meminit, [b]) et Bayerum. [c]) At ſententiam mutare cogit numus inſignis loco IV. citatus, quem ſerius muſeo Caeſareo intuli, quique aliorum omnium verum patriam haud dubie, ut videtur, definit. Perſuadet illud additum poſt omnes urbis titulos CA., quod explendum eſſe legendo CA*rrhae*, atque adeo excludendam Edeſſam, cui absque his literis aliquod in hos numos jus eſſe poſſet, nemo non videt. Additos omnes honorum titulos competere Carrhis, partim ex citatis earum numis certis vidimus. *Antoninianam* ſe vocat haec colonia ex nomine tum imperantis. Nomen *Alexandrinae*, quod offert numus II., altioris eſt indaginis. Non raro illud reperitur in numis urbium, quae ab Alexandro Severo appellationem honorificam ſunt mutuatae. Verum additum illud in numo Caracallae, qui Alexandrum pluribus annis antevertit, hactenus res nova et inſolens. Sed enim cui conſtat, quam ineptus Alexandri M. imitator exſtiterit Caracalla, cuique placitum fuerit ea revolvere, quae ſuper hoc argumento docui in numis Alexandri M. Berhoeae Macedoniae ſignatis, exploratam habebit rationem tituli hujus ab adulatione concepti. Quoniam nomen ALEX. in hoc numo poſtremum poſitum eſt, poſsit cuipiam videri, eo coloniam quandam *Alexandriam* notari. Verum hoc nomine praeter eam, quae in Troade ſita fuit, colonia nulla exſtitit. Igitur aeque in hoc numo abeſt urbis nomen, ac in numo ex citatis primo. Neque deſunt aliarum urbium exempla. Vidimus numum Boſtrae Arabiae inſcriptum NЄAC. TPAIANHC. omiſſo BOCTPAC. Ergo nequaquam dubitandum, facem praeferente numo IV., numos hos omnes Carrhas pertinere. Non obſtat, epigraphen in iis eſſe Latinam, quae in aliis coloniae Carrharum numis eſſe Graeca ſolet, nam

a) Sylloge I. p. 61. ſeq. b) Numi Colon. ſub Caracall a p. m. 34. 35. c) Hiſt. Oſhoen. p. 183.

Digitized by Google

et Aelia Capitolina, et Sebaſte Samariae variavit lingua, et Antiochiae monetam bilinguem novimus. Conſtat, Caracallam poſtremo vitae tempore apud Carrhas commoratum, atque tum veriſimile eſt, in ea colonia aliquid in monetae negotio immutatum.

Poſtremum Commodi numum addidi propterea, quia omnino genuinum alteri, quem loco IV. deſcripſi, dicere poſſis, ſic ut unum alteri facile ſubſtitueres, niſi vetaret inſcriptio tam idiomate, quam argumento varia. Epigraphe ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ΡΩΜΑΙΩΝ. in variis argenteis denarii pondere cum capitibus M. Aurelii, L. Veri, et uxorum ſuppreſſo urbis nomine legitur, quos dabimus infra in numis Meſopotamiae urbium incertarum. Vt hunc numum Carrhis ſignatum putem, ſuadent fabrica et typus cum numo IV. communes. Eo Carrheni Commodo qualemcunque de barbaris relatam victoriam gratulantur, forte ſolutis propterea in vicino Nicephoria votis, qua in urbe Iuppiter Nicephori nomine colebatur.

* * *

Honorum tituli:

ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΩΝ. in numis Aurelii, Veri, Commodi tam coloniae nomine, quam antea ſignatis. Hoc titulo etiam Edeſſae reges uſi ſunt. Eo ſuam in Romanos fidem teſtabantur Meſopotamiae populi, quibus in imperii R. limite collocatis arbitrarium fuit, ſeu Romanis, ſeu Parthis ſeſe applicarent.

Nomina ab impp. Aurelia, a M. Aurelio, a quo etiam ante conditam coloniam beneficiis videntur fuiſſe adfecti. *Antoniniana*, *Alexandriana*, a Caracalla, ut dictum.

Metropolis: In numo M. Aurelii ſupra ex Vaillantio deſcripto jam legitur M. A. In numis Commodi et Elagabali apud eundem MH. ΠΟΛ., quod pro ΜΗΤΡΟΠΟΛ. At diſtinctius in numis Alexandri MH. ΜΕCCΟΠ. A. Cum hic titulus in aliis M. Aurelii et L. Veri numis omittatur, veriſimile eſt, Carrhas metropoleos honorem ab eodem Aurelio abſtuliſſe. Deinceps eam mentionem vix amplius omittit. Additum A probat ſecundum Vaillantium, Carrhas ſibi metropolis *primae* honorem arrogaſſe, nam et Edeſſa ſe metropolin dixit. At mirer, iam aetate M. Aurelii Carrhas dici metropolin *primam*, quando illo imperante non fuit altera quaepiam ſecunda; nam Edeſſa tum adhuc propriis ſubjecta regibus a Caracalla demum deducta eſt colonia, et vel ab hoc, vel Macrino dicta Metropolis. Quo augetur ſuſpicio, hunc Aurelii numum male a Vaillantio promulgatum, atque praetenſum A plane abeſſe. Vaillantius, cum in numo, ut putabat, Emiſae coloniae Syriae (revera enim hic quoque numus eſt Carrharum) legeret MH. ΜΕCCΟΠ. A., et in aliis Carrharum: MH. ΜΕCCΟΠ. Δ., (ſed et hic erravit legendo Δ pro A) exiſtimavit, ab Elagabalo Emiſam, quae fuit hujus patria, dictam fuiſſe *primam* metropolin Meſopotamiae, Carrhas *ſecundam*, Δευτερων. Alii cum in numo ſimili Alexandri Severi primas literas legerent AMI., eum Amidae Meſopotamiae largiti ſunt, quam ſententiam reſuſcitavit Bayerus in Opuſculis ſuis a Klotzio editis p. 535. Nunc ſatis conſtat, legendis his numis deceptum Vaillantium, numumque priorem per-

Digitized by Google

inde esse Carrharum, non Emisae, et in altero non legendum Δ, sed solitum A. Eam litem prolixius disputatam vide apud Pellerinium. a)

* * *

Annus imperii Є. IΓ. in numo Commodi citato, si modo non imponit iconismus ab Arigonio propositus.

AE. R.

EDESSA.

In Osrhoene sita. Proprios olim reges habuit, quorum plerique Abgari vocabantur. Horum unum bene sub Severo de Romanis meritum Caracalla per fraudem circumventum regno spoliavit, et Edessam sibi subjecit. Ex eo tempore signati numi imperatorii. Sub eodem adhuc Caracalla deducta fuit colonia, ut ejus ipsius numi addito ΚΟΛ. fidem faciunt. Quam inconsulto Vaillantius aliique hujus, et alterius Edessae Macedoniae numos miscuerint, ad hujus numos jam monui, quo loco et facile discrimen inter utriusque numos proposui.

Imperatorii.

In classem numorum Edessae nondum coloniae forte recipiendi aliqui Caracallae numi, qui mentione ΚΟΛ. abstinent, signati adeo ante, quam urbs colonia deducta esset, etsi norim, eam mentionem in nonnullis post Caracallam reticeri. Vaillantius eos cum coloniae numis miscuit, quod eum in Carrharum quoque numis feciisse supra monuimus.

* * *

Coloniae numi sunt a Caracalla usque ad Decium. Hos inter insignis esset, si modo certae fidei, numus Gordiani Africani junioris, quem sic descriptum reperio: (Sestini Lettere T. IV. p. 130.)

M. A. K. Γ. ΑΦΡ. ΚΑΛΟϹ. *Caput Gordiani jun. nudum, cum signo incuso caput Pupieni exhibente.* Ϗ ЄΔЄϹϹΑ. O. M. *Caput muliebre turritum.* AE. II.

Quod Gordiani nomen indicet tertia litera K, non intelligo. Certe in omnibus aliis omnium gentium ejus numis abest. ΚΑΛΟϹ, *Pulcher*, epitheton est ab omnibus imperatorum, regum, principum monumentis publicis alienum, quia in viris parum honorificum, quin neque in feminis hucusque repertum. Honestius Gordianus senior in numis Alexandrinis dicitur ϹЄΜνος, *Venerabilis*. Mirum etiam, nomen *Africani*, quod cognomen tantum fuit, scribi tribus literis, et adjectum laudis epitheton ΚΑΛΟϹ perscribi totum, cum interea vera ejus nomina *Antonii Gordiani* literis tantum ἀρχαιϊσαις absolverentur. Elementis O. M. notari Ὀπιλιανη Μακρινη, et legi in solis Macrini et Diadumeniani numis, certum est, quid ergo illa ad Gordianum Africanum? Displicent numi, qui tot, tamque insolentia nobis praedicant. Satis apparet, numum, cum primum lucem vidit, Macrini aut filii vultum et nomina tulisse.

Epigraphe addito aut suppresso coloniae nomine:

ΚΟΛ. ΜΑΡ. ЄΔЄϹϹЄΑ. Caracallae.

a) Rec. II. p. XIV.

Digitized by Google

AT. AN. ЄΔЄCCA. Ejusdem. (Holſten. ad Steph. p. 107.)

MHT. KOΛ. ЄΔЄCCA. Macrini.

O. M. ЄΔЄCCA. Macrini, (Theup.) Diadumeniani. (Muſ. Caeſ.)

A. O. M. ЄΔЄCCA. (Αντωνινιανη Οπελλιανη Μακρινιανη) Macrini. (Hard.)

MAP. ATP. KOΛ. ЄΔЄCCA. Elagabali.

MHT. KOΛ. ЄΔЄCCHNΩN. Maeſae, Alexandri, Gordiani.

KOΛ. ЄΔЄCCA. Decii.

Typi:

Mulier turrita rupi inſidens, coramque ara, pro pedibus fluvius emergens; ea manu tenet aliquid, quod Vaillantius jam ſiſtrum dixit, (in Maeſa.) *jam vexillum*, (in Alexandro) *at Pellerinius tempellum*, (in Mamaea) *circum eam in aliquibus ſunt 4 aſtra.*

Caput muliebre velatum, cui ex adverſo eſt ſimulacrum Palladis, ut videtur, cumellae impoſitum, Gordiani. (Muſ. Caeſ. Vaill.) *Nonnunquam ſunt etiam duo ſimilia capita ſe reſpicientia.*

Metropolis: cujus mentio primum fit in numis Macrini, quamvis forte ad eum honorem jam a Caracalla fuerit evecta, etſi Meſopotamia jam Carrhas metropolin habuit, ſed quae ipſa cauſa videtur, cur ex eo tempore Carrhae ſe metropolin A, id eſt *primam*, ſcripſerint.

Nomina ab impp.

MAP. ATP. ΛNTΩ. etiam majore compendio, a Caracalla, et Elagabalo.

A. O. M. in quo A. vel Antoninianam notat a Diadumeniano, vel potius, quia praeponitur, Aureliam a Caracalla, O. et M. Opellianam, Macrinianam.

AE. C.

REGES OSRHOENI ſeu EDESSENI.

Regnum Osrhoenum in Meſopotamia juxta Euphratem et ex adverſo Commagenes ſitum nomen traxit ab Osrhoe Heviae filio, qui V. C. 617. diſtracta turbis cum inteſtinis, tum externis Syria regnum apud Edeſſam fundavit, unde et reges Edeſſeni dicti ſunt. In medio Romani Parthicique imperii poſitum, et utriusque jam ſuſpicionibus, jam infidiis patens tamen usque ad Caracallam perſtitit, a quo in provinciam redactum eſt, ut dicetur.

Hujus regni hiſtoriam amplis commentariis illuſtravit Theophilus Sigefridus Bayerus in opere: *Hiſtoria Osrhoena et Edeſſena ex numis illuſtrata.* Eo-

Digitized by Google

rundem etiam regum catalogum et numos proposuit cl. Wise. [a]) Vterque eorum seriem ab regni ortu perpetuam dedit ex Dionysio Telmarieni, quem ex Syriaco Latine reddidit Assemannus. Hos adeat, qui omnium Osrhoenes regum volet historiam nosse. Meo enim instituto eos tantum persequar, quorum numos habemus superstites. Ex praecedentibus illustriores fuere *Mannus*, qui proditione Crassum in bello Parthico in insidias traxit, et sub Tiberio *Abgarus*, qui literas, quae adhuc exstant, ad Christum scripsisse ferebatur; de quo vide Bayerum.

Regum Osrhoenes pleriscque nomen fuit *Abgarus*, sed in codicibus varie scriptum, Αβγαρος, Αυγαρος, *Abbarus*, *Abagarus* etc. In numis constanter ABΓΑΡΟC. Vnde factum, ut scriptores aliqui omnes ejus gentis reges communi nomine dictos Abgaros putarent. Sic Procopius: [b]) Αυγαρος ἠν τις ἐν τοις ἀνω χρονοις Εδεσσης τοπαρχης. ἐτω και τας κατα ἐθος βασιλεις τηνικαυτα ἐκαλειν. *Erat superiore aetate Abgarus quispiam Edessae toparcha. Ita ibi pro more reges appellabant.* Sed enim alios ibi reges aliis nominibus appellatos eorum catalogus docet. Alterum regum nomen, atque illud quoque frequens est *Maanus*, in numis semper MANNOC. Alia in numis nomina non occurrunt.

Omnes fere horum regum numi altera facie Augusti vel Augustae caput, et nomen offerunt. Commode igitur eadem lege, qua imperantes, procedent.

HADRIANVS et ABGARVS.

- - - ΔPIANOC. KAICAP. *Caput Hadriani laur.* ℞ ABΓA- - - *Caput Abgari tiara tectum, juxta aspectum.* AE. III. (Bayer p. 155.)

Dionysius Telmarienfis sub Hadriano memorat Maanum Osrhoenes regem. Ergo Bayerus, ut numi Abgarum cum Maano Dionysii conciliet, putat, huic Maano dignitatis causa fuisse nomen Abgari. At cur non idem dignitatis datum illi, qui non multo post successit, et Mannus in numis scribitur? Si verus est numus, qualis proditur, mallem hujus testimonio credere, quam Dionysii, praecipue cum Bayerus ipse non raro ab hoc abeat, et quem fallacem saepe expertus est Wisius. [c]) Sed et salvum esse potest Dionysii testimonium, si forte numus non est Hadriani, sed alterius imperatoris. Enimvero caput in Bayeri iconismo propositum nihil habet Hadriani. Ex quo miseram commentariorum nostrorum sortem licet cognoscere; saepe a fallacibus seu historicorum, seu antiquariorum testimoniis pendentem.

M. AVRELIVS, L. VERVS et ABGARVS.

Caput M. Aurelii, in alio: *L. Veri.* ℞ ABΓAPOC. BACIAEΥC. *Caput barbatum tiara diademata tectum.* AE. III. (Patin Numi impp. p. 192. 207.)

Si partes anticae vere ad Aurelium et Verum pertinent, habemus iis imperantibus Abgarum Osrhoenes regem.

a) Catal. num. Bodlei. p. 299. b) Persic. L. II. c) l. c. p. 305.

Digitized by Google

Ejusdem nominis regem ea aetate ſtatuit etiam chronologus Telmarienſis.

* * *

M. AVRELIVS, FAVSTINA IVNIOR, L. VERVS, LVCILLA et MANNVS.

Epigraphe et caput M. Aurelii. Ꝟ BACIΛЄTC. MANNOC. ΦIΛO - - - *Pallas ſtans d. haſtam, ſ. clypeum.* AR. III. (Spanheim T. II. p. 578.)

Epigraphe et caput Fauſtinae jun. Ꝟ BACIΛЄTC. MANNOC. ΦIΛOPΩMAIOC. *Juno ſtans d. pateram, ſ. haſtam, pro pedibus pavo.* AR. III. (Ibid.)

A. K. A. ATP. OTHPOC. C. *Caput L. Veri nudum.* Ꝟ BACIΛЄTC. MANNOC. ΦIΛOPΩMAIC. (ſic) *Sine typo.* AR. III. (Neumann Num. pop. T. II. p. 89.) In alio: *Mulier ſtans d. pateram, ſ. haſtam.* AR. III. (Pembrock P. III. tab. 25.)

AOTKIΛΛA. CЄBACTH. *Caput Lucillae.* Ꝟ BACIΛЄTC. MANNOC. ΦIΛOPΩMA. *Mulier ſtans d. pateram, ſ. haſtam.* AR. III. (Muſ. Caeſ.) In alio: *Ceres ſedens d. ſpicas, ſ. facem.* AR. III. (Seguin Num. ſel. p. 158.) In alio: *Salus ſedens.* AR. III. (Vaill.)

En tibi utrique Auguſto, et uxoribus dedicatam a Manno monetam. At quis huic inſcriptus Mannus? Fuiſſe Arabiae, quae in Meſopotamia eſt, regulum, exiſtimant Seguinus et Spanhemius. [a]) Cauſa illis praecipua Dio, Barrans, [b]) Abgarum Edeſſae regem et Mannum finitimae Arabiae principem diu cunctatos, Trajano belli Parthici cauſa Meſopotamiam ingreſſo occurrere. Praeſentium ergo numorum Mannum illius putant eſſe aut filium, aut nepotem. Bayerius cum videret ex numis ſupra citatis, eum, qui M. Aurelii, et L. Veri aetate Edeſſae rex fuit, dictum fuiſſe Abgarum, non Mannum, Abgarum etiam eo aevo Edeſſae regem ſtatuat Telmarienſis, nihilque ſimilitudinis intercedat inter hos numos, et ceteros Edeſſenos, malebat Mannum noſtrum alterius toparchiae regulum conſtituere. Fateor, rationes has non eſſe aſpernandas. Tamen commode hoc loco hos recenſemus numos, quoniam, etſi non ſunt Edeſſae, ſunt certe ditionis vicinae. Nam is tantum tractus reges Mannos tulit. Ad haec velim conſulas, lector, quae infra poſt certos Meſopotamiae numos diſputabo de numis drachmae pondere Aurelii, Veri, et uxorum, inſcriptis: TΠЄP. NIKHC. PΩMAIΩN., cum quibus numi praeſentes adeo conſpirant metallo, pondere, fabrica, typis, ut dubitari nullo pacto poſsit, eandem utrisque eſſe patriam. At copioſe etiam ibi comprobabo, ejus argumenti numos non alibi, quam in Meſopotamia cuſos, et, quod plena utriusque generis numorum concordia fere perſuadet, forte eodem noſtro Manno procurante.

Mannus hic, qualiscunque is fuit, ſeſe ΦIΛOPΩMAION profitetur. Ejus cauſa nequaquam ambigua. L. Vero ea tempeſtate per cauſam belli Parthici Meſopotamiam obtinente, ut Romano-

a) Il. cc. b) L. LXVIII. § 21.

Digitized by Google

rum, in quorum tum poteſtate erat, gratiam captaret, eorum ſeſe amicum eſt profeſſus, et parum proſpere ſuas ſeſe acturum res ſperavit, ſi tantum utriusque Auguſti tum imperantis effigiem monetae inferret, niſi iisdem obſequiis utramque mulierem Auguſtam mactando has quoque in partes traheret. Denique ne non totus Romanus haberetur, placuit totum monetae Romanae modum adhibitis etiam typis Romanis ſervare, ſic ut, niſi vetaret epigraphe, non poſſes hos numos a Romanis ejus aevi denariis diſcernere, quas omnes periſtaſes habes etiam in numis ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. etc. quos citavi.

COMMODVS et ABGARVS.

ΚΑΙCΑΡ. ΛΟ. ΚΟΜΟΔΟC. *Caput Commodi laur.* Ꝟ ΒΑCΙΛΕΥC. ΑΒΓΑΡΟC. *Caput Abgari mitra conica tectum.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pembrock.)

Videtur rariſsimi hujus numi Abgarus eſſe idem, qui deinde in numis Severi dicitur Λ. ΑΙΛ. CΕΠ. ΑΒΓΑΡΟC. Nimirum in gratiam Commodi ſe dixit *L. Aelium*, in gratiam deinde Severi *Septimium*. Idem ſenſit etiam cl. Wiſe, [a]) et Bayerus. [b])

SEVERVS et ABGARVS.

ΑΥΤΟΚΡΑ. CΕΥΗΡΟC. CΕΒ. *aut ſimiliter. Caput Severi laur.* Ꝟ ΒΑCΙΛΕΥC. ΑΒΓΑΡΟC. *Caput Abgari mitra tectum, prae quo in aliquibus ſceptrum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Similis adverſa. Ꝟ ΒΑCΙΛ. ΜΕΓ. ΑΒΓΑΡΟC. *Caput ſimile.* AE. III. (Wiſe p. 304.)

Similis adverſa. Ꝟ Λ. ΑΙΛ. CΕΠ. ΑΒ. ΓΑΡΟC. *Caput ſimile.* AE. III. (Ibid.) Apud Bayerum titulis praefigitur ΒΑC (Tab. V. n. 3.)

Imperante Severo Osrhoenis praefuiſſe Abgarum, hiſtoria docet, quem bello adortus eſt Severus, quia a Nigro ſtetit. A Spartiano et Victore parum concinne *Perſarum rex* dicitur. Reconciliatus tamen imperatori, Romamque profectus magnifice ab hoc recipitur. Hujus cauſa benevolentiae adoptaſſe *Septimii* nomen videtur. A Caracalla, quo is tempore Parthis bellum intulit, in vincula conjectus eſt, regno in provinciam redacto. In marmore Graeco prope Romam reperto, quod poſt alios recitat Bayerus, legimus, Antoninum Abgari regis filium dediſſe tumulum fratri Abgaro, anno aetatis XXVI. mortuo. Veriſimile videtur, utrumque fratrem fuiſſe filium Abgari noſtri, atque ut hic ſibi nomen *Septimii* addidit, ſic filio nomen *Antonini*, exemplo Severi eandem filio apellationem tribuentis. Forte Antoninus hic idem eſt, quem a Gordiano recepiſſe regnum infra dicemus.

Praeter hiſtoriam numi quoque, quos modo recenſui, Abgarum Severo aequalem ſanciunt. Ex his praecipue notandus tertius, qui Abgaro nomina *L. Aelii Septimii* indit. *L. Aelii* nomina a Commodo capta ſupra veriſimile dixi. Quod ad *Septimii* nomen attinet, conſpirat quidem Dionyſius Telmarienſis, qui in annalibus *Abgarum Severum* pro-

a) Muſ. Bodl. p. 306. b) l. c. p. 174.

Digitized by Google

dit, ſed is rurſum omnia perturbat, quando ex ejus calculo is coepit regnare V. C. 941, P. X. 188 porrecto in annum unum et menſes VII. regno, quod tempus intra Commodi imperium cadit. Quo ergo is pacto adſciſcere ſibi *Severi* nomen potuit, qui tum privatus adhuc fuit? Sed teſtimonium hominis parum adcurati, quo merito fuit omnis aevi ſui chronologorum grex, aut corrigant, aut concilient hiſtorici, quod jam tentavere Bayerus, et Wiſius, quos adi.

ABGARVS et filius MANNVS.

ABΓAPOC. BACIΛЄΥC. *Caput regis barbatum tiara conica tectum.* Ꝟ ΛΛAN-NOC. ΠAIC. *Caput modeſte barbatum ſimili tiara tectum.* AE. III. (Pellerin Rois p. 153.)

BA - - - ABΓAPO - *Caput ſimile.* Ꝟ ΛΛANNOC. *Caput imberbe ſimili tiara tectum.* AE. I. (Pembrock P. II. tab. 72. Wiſe p. 299.)

Inſignis eſt numus prior, qui patrem Abgarum cum filio Manno ſociat. Et vero conſtat etiam ex catalogo Dionyſii, circum illam tempeſtatem regnaſſe *Abgarum Severum* cum filio, quem mox *Maanu bar Abgar*, id eſt: *Mannum Abgari filium*, appellat, quanquam, ut ſupra indicavimus, is Severi aetatem plus juſto praevertit. Hunc Mannum Abgari F. memorat etiam Iulius Africanus ſcriptor Syrus a ſagittandi arte inſignem, quod teſtimonium recitat cl. Wiſe. [a])

In numo priore duo praecipue ſunt obſervanda ΛΛ ſcriptum pro M, tum et additum verbum ΠAIC, *filius*, nullo alio in numis exemplo, nam pro illo in aliis valuit verbum ΥIOC. Teſte Pellerinio numus hic ejusdem eſt fabricae, cujus ſunt numi alii obvii Abgari Severi. Quae cauſa, tum et forma literarum oppido evincit, cimelium iſtud ad hujus aevi Abgarum Mannumque revocandum, non vero ab Abgarum, ejusque filium Mannum, qui aetate Auguſti in regum ſerie recenſentur, quod aliquando leviter ſuſpicatus eſt Barthelemyus. [b])

Idem etiam numus veterem errorem feliciter corrigit. Nam ſimilem olim edidit Gallandus, [c]) ſed averſae inſcriptione in numo minus integro ſic lecta: PTONNOC. BA., quo praeconio decepta hiſtoria *Ryonnum* in regum Osrhoenes catalogum intulit. Ejus fallax ectypon vide apud Wiſium, [d]) qui pro ſua perſpicacia eam lectionem pridem in dubium vocavit. Verum opem ferente numo Pelleriniano patuit denique, in hoc quoque legendum MANNOC. ΠAIC. ut teſtatur Barthelemyus. [e])

Numus alter a praecedente lucem mutuatur. Haymius, qui primus eum vulgaverat, [f]) cum ſcriptum reperiret AΛANNOC, Alannum quempiam Alanorum, Sarmatici populi, regem ſibi finxit, qui cum Abgaro Osrhoeno ſocietatem adverſus Parthos iniverit, quae adeo cauſa fuerit ſignati communi nomine hujus numi. Ejus ſententiam ſecu-

a) pag. 304. b) B. L. T. XXVI. p. 540. c) Mem. Trev. Septemb. 1701. d) l. c. p. 308. e) l. c. f) T. II. p. m. 70.

Digitized by Google

tus deinde eſt Frölichius, [a]) etſi mirus nemini non videri debeat praetenſus hic inter populos tanto intervallo diſtantes nexus et armorum ſocietas. At enim primus fuit Cl. Wiſe, qui acute conjecit, perperam a monetario ſcriptum AΛANNOC pro MANNOC, et Mannum hunc Abgari filium putandum. [b]) Praeclaram viri eruditi conjecturam confirmavit praecedens Pellerinii numus ſerius repertus, ex quo certum habemus *Mannum filium.*

GORDIANVS III. et ABGARVS.

Exſtinctum ſub Caracalla, hujusque perfidia Osrhoenes regnum ſub Gordiano III. revixit. Facti hujus ſcientiam unis numis debemus, tacentibus omnibus hiſtoricis. En tibi ejus teſtes numos:

ΑΥΤ. K. M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. CЄΒ. *Caput laureatum, in aliis radiatum.* ℞ ABΓAPOC. BACIΛЄΥC. *Caput regis tectum tiara ſolita.* AE. II. III. Sunt obvii.

Similis adverſa, ℞ ΑΥΤΟΚ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ABΓAPOC. BACIAЄΥC. *Abgarus tiara tectus ſtans et ſ. ſcipionem tenens Gordiano in ſuggeſtu ſedenti Victoriolam offert.* AE. m. m. et I. (Theup. Muſ. Caeſ.) In alio: *Eadem epigraphe, Imperator capite radiato paludatus ſtans ſ. globum, adſtat Abgarus d. elata, ſ. ſcipionem.* AE. I. (Bayer tab. VII.) In alio: ABΓAPOC. BACIAЄΥC. *Abgarus eques pacificatoris habitu.* AE. I. (Ibid.)

Quis fuerit hic Abgarus ad regnum Osrhoenes a Gordiano vocatus, aeque ut alia omnia ignotum. Veriſimile, fuiſſe filium ejus, quem regno exuit Caracalla, quemque bonus Gordianus ad abolendam praedeceſſoris infamiam reſtituerit. Et vero probabile eſt, fuiſſe poſtremo Abgaro filios, ut diximus in Abgaro Severo. Videtur Abgarus Gordiani ſatis diu regno praefuiſſe, quod ejus numorum etiam in remotis noſtris terris magnus exſtat numerus.

HILEIA.

Obſcuro huic oppido *autonomum* aeneum tribuit Pellerinius: *Caput Palladis.* ℞ IΛHA. *Ceres ſedens d. ſpicas, ſ. ramum inverſum, pro pedibus duo ſerpentes.* Spectata literarum poſitione etiam aliter poteſt epigraphe legi. Numo huic ſimillimus eſt alter, quem edidit Khellius, [c]) niſi quod in hoc inſcriptio eſt AΘH. Quare etiam prior numus Athenarum verius eſt. Neque vero ſerius ipſe auctor eruditus alienus fuit a reſtituendo Athenis numo, ut profitetur ipſe in indice Supplementi IV. p. 131. Ipſa etiam fabrica, ut ex iconismo apparet, parum favet Meſopotamiae.

MEGIA.

Imperatorium Trajani edidit Pellerinius: MЄΓIAITΩN. *Mulier ſedens d. ſpicas, ſ. quid inſtar ſceptri.* [d]) Auctor eruditus, quoniam aliud urbis nomen magis adfine non habetur, tribuit numum Megiae Meſopotamiae, cujus unus Zoſimus meminit, etſi ab hoc ſcribatur Μηγα. At enim docuit cl. Seſtinus, in ſimilli-

a) Reg. vet. num. p. 119. b) l. c. p. 300. c) Adpendic. I. d) Mel. I. p. 20.

Digitized by Google

mo suo distincte legi ΑΑΕΡΤΕΙΤΩΝ, huncque adeo numum Pellerinianum restituendum Laerte Ciliciae. [a])

NICEPHORIVM.

Ad Euphratem, ab Alexandro M. conditum teste Plinio.

Imperatorius.

Gordiani citatur a Vaillantio: ΝΙΚΗ-ΦΟΡΙΩΝ. *Iuppiter sedens d. Victoriolam.* Videtur ergo urbi a Iove Nicephoro nomen inditum.

AE. RRRR.

NISIBI.

Tigridi fluvio vicina, antiqua et nobilis, Graecis dicta Antiochia Mygdonia. [b])

In area numorum Seleuci VI. Syriae regis non raro scriptum legitur ΝΕΙΣΙ., quo aliqui indicari hanc Nisibin fuere qui crederent, sed quod nos refutavimus in moneta hujus regis.

* * *

Coloniae tantum numi exstant, quam a Severo deductam probabile est, cum quod *Septimia* dicitur, tum quod ait Dio: [c]) Severum Nisibi magnam dignitatem addidisse, cujus etiam pars fuerit coloniae honos.

Numi hactenus reperti a Paula usque ad Decium.

Epigraphe: CЄΠ. ΚΟΛΩ. ΝЄCIBI. (nunquam NICIBI, ut apud scriptores legitur) Sub Decio tantum: ΚΟΛ. ΝЄCIBI. (Pellerin.) In numo Paulae: ΚΟΛΩΝΙΑC. ΝЄCBЄΙ. (Pellerin Suppl. I. p. 44.) errore haud dubie monetarii.

Typi: *Caput muliebre velatum turritum, supra quod aries saliens*, typus obvius. — *Mulier rupi insidens d. spicas, supra aries saliens, infra fluvius emergens*, Gordiani, Otaciliae. (Pellerin, Vaill.) *Aries intra coronam*, Philippi. (Pellerin.)

Typo mulieris indicari urbis genium constat, sed arietis difficilior explicatus. Male Vaillantius eo indicari censet, annum urbis in vere, nempe cum arietem sol pervadit, incepisse, nam similem arietem salientem etiam exhibent in moneta sua Antiocheni, quorum tamen annum coepisse in autumno, certum est.

Metropolis. Eo honore urbem praeditam a Philippo, existimat Vaillantius, quoniam cum hujus capite primum numum addito MHT. reperit. Verum anteriorem cum capite Gordiani reperit Pellerinius; quin exstant bini Alexandri capite insignes in museo Caesareo, et apud Theupoli. Cum ergo alii Alexandri numi hoc titulo abstineant, alii utantur, certum est, ab hoc imperatore Nisibin metropolis honorem adeptam.

Nomen ab impp.

CЄΠ. et in numis Philippi apud Pellerinium Λ. CЄΠ., a Severo, coloniae, ut verisimile est, parente.

ΙΟΥ. CЄΠ. vel ΙΟΥΛ. CЄΠ. vel: ΙΟ. Λ. CЄΠ. etc: in numis Philippi, et Otaciliae, adeptato *Iuliae* nomine a Philippo, qui ex gente Iulia fuit.

AE. R.

a) Lettere P. II. p. 104. b) Theodorit. Hist. L. I. c. 7. c) L. LXXV. 3.

Digitized by Google

RHESAENA.

Gordiani de Perſis victoria nobilis.

Imperatorii:

Exſtant Caracallae tantum. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

PHCAINHCIΩN. *Mulier rupi inſidens d. ſpicas, in area* Γ.

Hi numi conſentiente etiam Pellerinio inter coloniae numos referendi non ſunt, nam ejus indicium nullum neque inſcriptione neque typo praebent. Quare etſi, ut veriſimile eſt, a Severo deducta fuit, tamen hi Caracallae numi eam aetatem praecedunt.

AE. RRR.

Colonia, ut dixi, deducta a Severo, quod arguit praenomen *Septimiae* paſsim obvium. Numi ſunt Alexandri Sev., ac praecipue frequentes Decii.

Epigraphe:

PHCAINHCIΩN. ſaepe absque addito KOΛ., ſed typi coloniam arguunt, nimirum *Colonus arans*, vel addita *Legio*, quae colonos conſtituit, vel *Vexillum*, vel *Aquila* legionis inſigne, vel *Centaurus arcum tendens*, de quo infra.

CЄΠ. KOΛ. PHCAINHCIΩN. in aliis paſsim.

Typi:

Mulier velata et turrita rupi inſidens d. aquilam, pro pedibus fluvius emergens, Alexandri.

Aquila legionis, ut dixi, inſigne plerumque in his numis conſpicitur, ſaltem in area conſtituta.

Genius urbis turritus et Pallas ſtantes ad aram ſacrificant, in area ſuperne aquila, hinc tropaeum, illinc Centaurus arcum tendens, Decii. (Vaill.)

De Centauro vide mox in *Legione.*

Templum, in cujus aditu noctua, infra fluvius enatans, Decii. (Vaill.) In alio pro noctua eſt *Aquila*, Etruſcillae. (Vaill.)

Iovis et Palladis cultum hi numi praedicant.

Legio: hujus vera lectio talis eſt, nam falſam et usque ad Pellerinii tempora inveteratam mox perſtringèmus:

LEG. III. P. vel plenius: LEG. III. PIA. in numo Alexandri. (Pellerin Mel. I. p. 348.)

Vtraque epigraphe aut urbis titulos conſequitur, aut inſerta eſt vexillo, aut bis ponitur, ſemel addita urbis nomini, iterum in vexillo conſpicua, in numo Decii. (Pellerin l. c. Muſ. Caeſ.) De legione III., quae in Meſopotamia ſtetit, haec Dio: [a]) *Severus Parthicas primam et TERTIAM in Meſopotamia* conſtituit. Huic ergo legioni, aut ejus parti Severus coloniae conditor Rheſaenam habitandam conceſſerit.

Vaillantius Centaurum in area ſculptum ſuſpicatur ad notandas I. et III. legiones Parthicas, quae teſte Dione in Meſopotamia adfixae fuere, et quarum inſigne fuiſſe Centaurum numi Gallieni docent. At enim ſecundum citatos Gallieni numos Centaurus non legionis I. et III., ſed II. Parthicae inſigne fuit. Reperio tamen apud veteres, quo typus juvari poſsit. Narrat Herodianus, [b]) Alexandrum Sev. magnam vim ſagittariorum, quos ſecum ex Oriente addu-

a) L. LV. §. 24. b) L. VI. c. 16.

Digitized by Google

xerat, partim ex agro Osrhoenorum, partim e Parthia transfugas adversus Germanos instruxisse. Apud Trebellium Pollionem conqueritur Claudius Gothicus, omnes sagittarios, quod pudet dicere, Zenobiam possidere. a) Propius quid refert Notitia dignitatum: b) *Equites sagittarii indigenae primi Osrhoeni Rasin.* Eques sagittarius commode indicatur typo Centauri arcum tendentis, et Rasin in Notitia memoratum judice quoque Cellario idem esse videtur, quod Rhesaena; unde colligitur, dictos sagittarios apud Rhesaenam stetisse, et verisimile adeo, Centauri symbolo hos notari milites. Forte tamen hic sagittarii typus zodiacum et astrologiam respicit, nam etiam in vicinae Singarae moneta recurrit.

* * *

Stabilita ex Pellerinio vera lectione L. III. P. notandus duplex error veterum antiquariorum.

I. Omnes, qui Pellerinium praeivere, atque etiam ipse magnus Norisius, et Iobertus c) eas literas legerunt: L. IHP. id est: *anno 118*, atque adeo epocham nobis obgesserunt sub Hadriani imperio incipientem. Haec igitur ex epocharum catalogo deinceps expungenda.

II. Vaillantius in quibusdam numis Alexandri et Decii vexillo inscriptum legit: LEG. III. GAL., quam lectionem merito in dubium vocat Pellerinius, d) qui in suis integris legit LEG. III. P. Legionem III. Gallicam stetisse apud Damascum, et Tyrum, in his vidimus.

AE. C.

SELEVCIA AD TIGRIM.

Vrbs celebris ad Tigridis et Euphratis confluentem prope veterem Babylonem a Seleuco I. condita. Gentile Luciano Σελευκευς ἀπο Τιγριος. e)

Autonomus:

Caput muliebre turritum. Ϗ ΣΕΛΕΥ-ΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΙΓΡΕΙ. *Tripus.* AE. III.

Singularem hunc numum ex museo regis Galliarum video citari a Pellerinio, f) et Barthelemyo, g) verum quo sit ex metallo, quo typo, aut epigraphe, non addiderunt. Consultus a Cl. Neumanno Abbas Blondius ejus numi omnes causas, ut proposuimus, descripsit, sic tamen, ut fateretur ipse, multum eum a temporis injuriis passum.

* * *

In hac etiam urbe existimo signata tetradrachma regum Parthorum, de quibus vide, quae differam in animadversionibus regum Parthiae monetae subjectis §. VII.

AE. RRRR.

SINGARA.

Colonia Romana, a quo deducta sit, nemo prodidit. In numis dicitur ΑΤΡ. CЄΠ., ex quo colligi potest, eam a M. Aurelio, vel L. Vero deductam, a Severo beneficiis adfectam.

Numi exstant cum capite Alexandri

a) in vita Claudii. b) Notit. Osrhoen. c) T. II. p. 302. d) Mel. I. p. 351. e) in Macrob. f) Rec. II. p. 172. et 249. g) B. L. T. XXVIII. p. 598.

Digitized by Google

et Gordiani, ſuntque apud Vaillantium, et in muſeo Caeſareo.

Epigraphe conſtans: ΑΥΡ. CЄΠ. ΚΟΛ. CINΓΑΡΑ.

Typi:

Caput muliebre velatum turritum, ſupra Centaurus arcum tendens, de quo typo egimus in vicina Rheſaena.

Mulier turrita rupi inſidens, ſupra idem Centaurus, infra fluvius emergens, Gordiani. (Vaill.)

AE. RR.

ZATTHA.

Vrbs parum cognita, ex qua Gordiani ſepulcrum conſpici poteſt teſte Ammiano et Zoſimo.

Imperatorius Trajani, atque hic unicus hactenus cognitus, et editus a Pellerinio: (Rec. III. p. 252.)

ZAΤΘHC. NIAC. - - *Victoria cultu ſolito.*

Adludit typus ad relatas a Trajano in hoc tractu victorias.

AE. RRR.

VRBIS INCERTAE MESOPOTAMIAE.

Exſtant certi cujusdam generis numi M. Aurelii, L. Veri, et uxorum, qui me judice in aliqua Meſopotamiae urbe ſunt ſignati. Eos a variis auctoribus promulgatos olim collegi additis commentariis, [a]) quos huc transferre inſtituti ratio poſtulat.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡΗΛΙΟC. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. CЄ. *Caput M. Aurelii laur.* Ꝟ ΤΠЄΡ. NIKHC. ΡΩΜΑΙΩΝ. *Armenus humi ſedens, juxta clypeus, et vexillum*, in imo ΑΡΜЄΝ. AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Eundem hunc nummum edidit Khellius, [b]) ſed bis offendit, cum quod pro clypeo aedificium arcuatum vidit, tum quod ſcriptum inferne, etſi dubitantis more, dixit ΝЄCI. pro certiſſimo ΑΡΜЄΝ.

Eadem adverſa. Ꝟ ΤΠЄΡ. NIKHC. ΡΩΜΑΙΩΝ. *Venus ſtolata ſtans d. pomum, ſ. haſtam*, AR. III. (Vaill.)

ΦΑΥCΤΙΝΑ. CЄΒΑCΤΗ. *Caput Fauſtinae jun.* Ꝟ ΤΠЄΡ. NIKHC. ΡΩΜЄΩΝ. (*ſic*) *Idem Veneris typus.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Eadem adverſa. Ꝟ ΤΠЄΡ. NIKHC. ΡΩΜΑΙΩΝ. *Mulier ſtans cum 4 infantibus, quorum duos in ſinu geſtat, in imo duo ſtant.* AR. III. (Vaill. Theup.)

Eadem adverſa. Ꝟ ΤΠЄΡ. NIKHC. ΤΩΝ. CЄΒΑC. *Venus ſtans d. pomum, ſ. haſtam.* AR. III. (Vaill.)

Eadem adverſa. Ꝟ ΤΠЄΡ. NIKHC. ΤΩΝ. ΚΥΡΙΩΝ. CЄ. *Iuppiter ſedens d. Victoriolam.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Eadem adverſa. Ꝟ ΤΠЄΡ. NIKHC. ΤΩΝ. ΚΥΡΙΩΝ. *Lectiſternium cum duobus puellis.* AR. III. (Harduin Hiſt. Aug. p. 779.)

ΑΥΤ. Κ. Α. ΑΥΡ. ΟΥΗΡΟC. CЄΒ. *Caput L. Veri.* Ꝟ ΤΠЄΡ. NIKHC. ΚΥΡΙΩΝ. CЄ. *Pallas ſtans d. telum, ſ. clypeum.* AR. III. (Vaill.)

Eadem adverſa. Ꝟ ΤΠЄΡ. NIKHC. ΤΩΝ. ΚΥΡΙΩΝ. CЄΒΑC. *Mulier ſtans d. globum, ſ. cornucopiae.* AR. III. (Liebe p. 258.)

ΛΟΥΚΙΛΛΑ. CЄΒΑCΤΗ. *Caput Lu-*

a) Sylloge I. p. 63. b) Supplem. ad Vaill.

Digitized by Google

cillae. ℞ ΥΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ΤΩΝ. ΚΥΡΙΩΝ. CЄ. *Mulier ſtans d. globum, ſ. cornucopiae.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Auctores omnes, qui hos numos promulgavere, eorum natale ſolum definire non ſunt auſi. Pellerinius, quo loco inſignem ſuum Rhodiorum numum explicat inſcriptum: ΡΟΔΙΟΙ. ΥΠЄΡ. ΤΩΝ. ΣЄΒΑΣΤΩΝ., [a]) adſerit, in hac oratione ſubaudiendam vocem ΝΙΚΗΣ, ac praeterea omnes argenteos drachmae pondere ſimili modo inſcriptos (quo nomine intelligit hos ipſos, quos hic propoſui) Rhodo tribuendos. Hanc ſententiam ſatis puto a me refutatam in moneta Rhodi, quam, ſi lubet, adi. Alia ergo huic numorum generi adſignanda patria.

Si quid valet in re numismatica analogia, et numorum contentio, vix licebit de argenteae hujus monetae patria Meſopotamia dubitare. Ejus rei argumentum certiſsimum ſuppeditant numi Manni Edeſſae regis, aut certe regionis cujuspiam, quae Edeſſae vicina fuit. Cum his noſtri hi numi ſic omnibus partibus conſpirant, ut neceſſe ſit, utrosque in eadem, aut ſaltem ejusdem regionis officina ſignatos ſtatuere. Enimvero non fabrica modo et metallum, (argentei utrique ſunt) et pondus, et volumen, tum et literarum forma eadem in omnibus ſunt, verum etiam aetas eadem; nam quo tempore Manni numi ſignati ſunt, eodem et hi noſtri; illi enim perinde ac hi capita Aurelii, Veri, et uxorum exhibent. Ad haec in utrisque, ut conferenti planum fiet, typi ex Romana ejus aetatis moneta deprompti ſunt. Vtrum hercle veriſimilis tanta concordia, ſi in diſsitis regionibus ſignatos quis volet ſtatuere, hosque noſtros exempli cauſa malleum expertos in Rhodo, dum alteri Manni in mediterranea, et tanto intervallo diſtante Meſopotamia lucem videre? Quare niſi me fallunt omnia, omnes hi numi aut in una eademque Edeſſa, aut in vicina quapiam urbe, ceu Carrhis, ſunt percuſsi. Etiam aevi hujus hiſtoria ſententiam meam praeclare juvat. Docet haec, Meſopotamiam ſub Antonini Pii mortem a Parthis repentino incurſu ſubjugatam, mox a Romanis, ipſo L. Vero expeditioni praefecto, armis vindicatam, ac tum alios reges ejectos, alios conſtitutos, confirmatos alios, civitatum etiam formas immutatas, quas inter Carrhae deducta colonia. Quare praeceps in adulationem Meſopotamia omnis, et hac ſuadente Mannus rex ſeſe in numis ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΝ, et Carrheni quoque in ſuis ſeſe ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥC appellavere, indito etiam coloniae ſuae *Aureliae* nomine a victoribus Auguſtis utroque Aurelio. Quare altero obſequii genere ab iisdem regibus populisque vota quoque cauſa recentis Romanorum victoriae ſoluta, et ſignati propterea numi argentei, quos citavi, et inſcripti: ΥΠЄΡ. ΝΙΚΗC. etc. Ad idem argumentum pertinet numus aeneus Commodi cum epigraphe: ΥΠЄΡ. ΝΙΚΗC. ΡΩΜΑΙΩΝ., quem ſupra in Carrhis propoſui. Nimirum inde ab recuperata ſub Aureliis Meſopotamia in hac regione fe-

a) Lettres p. 23.

Digitized by Google

ſta et certamina epinicia fuerint conſtituta, atque horum occaſione id genus numi ſignati, cujus generis eſt etiam aeneus I. formae cum capite L. Veri a Nicaeenſibus Bithyniae cuſus, in cujus averſa: ΡΩΜΑΙΩΝ. ΝΙΚΗΝ. ΝΕΙΚΑΙΕΙC. [a]) et alter ejusdem Veri eodem modo inſcriptus. [b])

Obſervare juvat, in praeſentibus nummis typos omnes luculente ex moneta Romana ejus aevi petitos, quos inter is, quem primum propoſui typo Armeniae, exactus plane eſt ad numos Aurelii et Veri inſcriptos ARMEN. Culpanda in horum deſcriptione numorum Vaillantii indiligentia, conſtanter Σ pro C contra certam archetyporum fidem obtrudentis.

PARTHIA.

Imperatorium Trajani Vaillantius ex Mediceo citat. ΠΑΡΘΙΑ, *Captivus lugens juxta tropaeum ſedens.* Eſt hic ſignatus in quapiam urbe Graeca extra Parthiam, perinde ac alii inſcripti ΔΑΚΙΑ, et commendat Trajani de Parthis victorias. Ejusdem rationis ſunt numi Romani inſcripti PARTHIA. CAPTA. ſub eodem Trajano percuſsi.

AE. RRRR.

a) Geſner tab. CXVIII. n. 21. b) Pellerin.

Digitized by Google

REGES PARTHIAE.

Parthi, gens Scythica, domeſticis ſeditionibus patria pulſi proximas Hyrcanis terras occupaverant, obſcuri nominis, ſive cum Perſae, ſive Macedones rerum potirentur. Mortuo Alexandro M. poſt nonnullas vices Seleucidarum denique imperium paſsi, claritudinem non multo poſt accepere, dum deficere palam a Syriae regibus ſunt auſi. Factum iſtud imperante Antiocho II., annum definiente Iuſtino [a]) L. Manlio Vulſone, M. Atilio Regulo Cos., qui fuit V. C. 498. A. X. 256., a quo anno ſuae Parthos aerae initium duxiſſe credidit Vaillantius. Secundum Euſebium octo iſtud annis ſerius contigit. Defectionis auctores perhibentur Arſaces, et Tiridates fratres, illuſtrioris ambo virtutis, quam ut praefectorum libidinem poſſent perferre. Hoc genti hactenus deſpectae, et in ſervorum loco habitae ad potentiam initium, eousque ſubinde proſperis ſucceſsibus provectam, ut non modo iis, quos dominos paſsa fuerat, imperaret, ſed et ſic Romanorum noſſet cupiditatem eludere, ut velut diviſo orbis imperio principatum ipſa in Oriente obtineret, donec, quae ſunt magnorum regnorum fata, veteres iterum dominos Perſas cogeretur experiri.

Horum Parthiae regum numi, etſi, quod longe petendi ſunt, in locupletibus quoque numophylaciis perrari ſunt, tamen ex omnibus in unum collecti inſignem efficiunt numerum, et illuſtrem ſeriem inde a regni exortu usque ad ejus ſub Alexandro Severo everſionem ſuppeditant. Eos Vaillantius de omnibus fere veterum regnorum numis praeclare meritus ex cognitis ſibi muſeis congeſsit, et in perpetuam ſeriem tributos animadverſionibus illuſtravit, ſed impedivit mors, quo minus meditatum longis curis opus in lucem mitteret. Vulgatum tamen ſerius eſt praefixo fronti titulo: *Arſacidarum imperium, ſive regum Parthorum hiſtoria ad fidem numismatum adcommodata. Pariſiis 1725. in 4.* Defuiſſe praeclaro propoſito ſupremam manum, quae frequentes naevos abſtergeret, pridem conqueſti ſunt viri eruditi, quos inter fuere non pauci, qui quae Vaillantius peccaverat, emendare ſunt adorti, novo labore tanto fidentius collocato, quod inſignia numorum Parthicorum accеſſerunt ſupplementa Vaillantio ignota, quae, ut in noſtris ſtu-

a) L. XLI. c. 4.

Digitized by Google

diis fieri ſolet, diſsidere a veteribus praeceptis coegerunt. Hos inter cum laude memorandus Erasmus Frölichius, qui ope numorum hujus claſsis magno numero in theſaurum Caeſareum recens illatorum multa feliciter explicavit in opere, cui titulus: *Regum veterum numismata anecdota, Vindobonae 1752.* Sed viri immortalis Pellerinii merita haec quoque numorum ſeries depraedicat, non lectiſsima modo ſua ſupplementa, ſed et inſignes ſuos commentarios cum orbe harum deliciarum cupido communicantis, quos liberaliter obtulit primum in opere: *Médailles des Rois p. 131,* deinde in *Melange I. pag. 147,* iterum in *Supplement III. pag. 4,* denique in *Lettres pag. 62.* Qui alii hoc argumentum illuſtraverint, per hos commentarios indicabitur.

Illud in hac regum Parthiae ſerie multo moleſtiſsimum, quod certa lex aut ratio abeſt, qua numi ſinguli ſuis rite regibus poſsint adjudicari. Tentavit iſtud Vaillantius, ſed aut fefellit aperte, aut temere quamlibet conjecturam legis inſtar habuit, quam ejus confidentiam pridem ſevere, ſed jure perſtrinxit Freretius. a) Tamen in deſcribendis Parthiae regum numis Vaillantii ordinem plerumque retinui, non quo illum videar approbare, ſed quo indomitum iſtud agmen qualicunque illa, ſed aliqua tamen ſtatione conſiſtat.

Enumeratis regum Parthiae numis ſubjiciam animadverſiones nonnullas, in quibus agam I. de metallo et fabrica, II. de epigraphe. III. de nominibus regum ac titulis, IV. de typis, V. de epocha, VI. de inſcriptis menſibus, VII. quorum juſſu numi hi in Parthia ſint ſignati.

ARSACES I.

Secundum Trogum incertae originis, ſecundum Cteſiam ex regio Perſarum genere, cum videret, a Phericle, aliis Agathocle, pro Antiocho II. iis terris praefecto, fratris Tiridatis pudicitiam tentari, caeſo contumeliae auctore Parthos ſolicitat, ejectisque Syrorum praeſidiis Parthiae ſe regem appellat. Obiit in praelio V. C. 500, A. X. 254, cum annos duos, et paullo amplius regnaſſet. De propagato in poſteros reges per venerationem Arſacis nomine, eoque ipſo in deos relato agemus infra animadverſione III.

Numi:

Caput regis imberbe tectum galea ad humeros deflua, et diademata. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΣΑΚΟΥ. *Parthus ſedili, quod tapete tegitur, inſidens d. arcum praetendit.* AR. III. (Pellerin.)

Numi hujus Arſaci I. tribuendi cauſa fuit Pellerinio, quod nullum, niſi ΒΑΣΙΛΕΩΣ, titulum praefert. Enimvero exiles fuiſſe Arſacis I. res, argumento eſt, quod ipſa per ſe Parthia pauper fuit, regi vero per biennium, quo imperavit, ſatis fuit, regnum vi adſertum adverſum Syros amiſſa repetentes tueri. Mihi tamen magis videtur probabile, numum hunc pertinere ad Arſa-

a) B. L. Tom. XIX. p. 108.

Digitized by Google

cem II. per causas, quas continuo dabimus.

* * *

Vaillantius Arsaci I. tribuit bina tetradrachma amplis honorum titulis turgida, quod judicium jure reprehendunt Barthelemyus et Pellerinius. Est uterque Phraatis IV.

ARSACES II. Tiridates.

Arsacis I. frater, forma haud dubie amoribus apta, quod Agathoclis satrapae libidinem irritaverat. Regnum a fratre relictum magnis accessionibus auget. Seleucum II. cum magno exercitu Parthiam ingressum, ut rebelles ad obsequium revocaret, praelio victum capit, regie tamen habitum post annos IX. in regnum remittit. Ob tot res praeclare gestas *Magni* cognomentum emeruit, ut testatur Syncellus ex Arriano. Obiit regni anno XXXVII. V. C. 537.

Numi:

Caput regis imberbe tectum galea ad humeros defixa et diademata. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. *Parthus sedili, quod tapete tegitur, insidens, d. arcum praetendit.* AR. III. (Mus. Cael. Pellerin Suppl. III. p. 4.)

Iure hunc numum Arsaci II. impertit Pellerinius, quia priscam praefert simplicitatem, nullo alio insignis titulo, praeterquam ΜΕΓΑΛΟΥ, quo eum a suis donatum fuisse diximus. Cum in hoc numo similia videam oris lineamenta, quae in praecedente Arsaci I. tributo, et reliqua omnia ejusdem rationis dempto uno ΜΕΓΑΛΟΥ encomio, verisimile videtur, illum quoque Arsaci I. tributum numum Tiridati restituendum. Cui obstare videtur nomen ΜΕΓΑΛΟΥ in priore omissum, is comprobet etiam, Tiridati statim ab adito regno *Magni* titulum inditum. An non pronum credere, primos Tiridatis numos eo titulo caruisse? at postquam illo per insignia facta dignum sese reddidit, signatos deinceps numos cum ejus mentione.

Vaillantius huic quoque regi adjudicat tetradrachma titulorum fastu inflata, quae certe posteriori aevo debentur.

ARSACES III. Artabanus I.

Antiochum III. primum hostem, deinde armorum socium habet. Quamdiu regnaverit, incertum.

ARSACES IV. Priapatius.

Regnavit annos XV. relictis filiis Phraate et Mithridate, quod unum nobis Iustinus de hoc Arsace memoriae proditum reliquit. Alio loco ejus quoque filium adserit Artabanum II. [a])

ARSACES V. Phraates I.

Cum filios plures haberet, fratrem Mithridatem virtutis ergo successorem appellat.

Numi:

Protome regis barbata diademata. ℞

a) L. XLII. c. 2.

Digitized by Google

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Parthus ſedili quatuor fulcrorum inſidens d. arcum inverſum praetendit.* AR. III. (Pellerin.)

Numum hunc pertinere ad unum ex primis Arſacidis, arguit ſimplex ΒΑΣΙΛΕΩΣ ſuppreſſo ΒΑΣΙΛΕΩΝ, tum forma ſedilis, quod utrumque in ſequentibus variabit. Pellerinius numos ſimiles tribuit Arſaci II. Tiridati, verum hujus numi certiores vultum ſiſtunt imberbem, alium ornatum capitis, et lineamenta. Serius ſane ſuae ipſe conjecturae viſus eſt diffidere. [a]) Quod vero ad hunc potius Arſacem numum hunc pertinere exiſtimem, in cauſa eſt titulus ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, quem adſcivit etiam Antiochus IV. Arſacis V. aequalis. Satis enim videtur veriſimile, Parthos nonnunquam Syrorum inſtituta imitanda ſibi propoſuiſſe.

ARSACES VI. Mithridates I.

Arſacis IV. filius natu minor, virtute regum Parthiae nemini ſecundus, Babyloniam, Bactrianos, Medos, Elymaeos ſibi ſubjicit, Demetrium II. Syriae regem bello captum plures annos in liberali cuſtodia habet. De vero incipientis aut deſinentis regni anno nihil certi habemus.

Numi:

Protome regis barbata naſo adunco, et diademata, in aliis: *Caput tiara diademata tectum.* Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Parthus ſedili quatuor fulcrorum inſidens d. arcum inverſum praetendit.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Numos ſimiles Vaillantius tribuit Arſaci IX., ſed eos hujus eſſe Arſacis Pellerinius ex titulo ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ colligit. Nimirum ille tot victis populis tot etiam reges Parthis fecit tributarios, ut adeo jure ſuperbus hunc titulum ſibi potuerit adſciſcere. Sed enim ex eo iſtud tantum ſequitur, nulli alteri regum anteriorum in hunc titulum jus fuiſſe, et forte primum exſtitiſſe Arſacem VI., cui illo gloriari placuit. Verum cum titulum ſemel ſuſceptum non raro adhibuerint etiam reges ſucceſſores, et hi eosdem reges ſibi habuerint ſubjectos, quis vadem agat tales numos ad hunc potius Arſacem, quam ad aliquem ex ſucceſſoribus pertinere? Incertum iſtud ſane. De titulo ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ, qui nunc primum occurrit, agemus infra animadverſione III.

Vaillantius huic regi tribuit numum, qui addit titulos ΘΕΟΥ, ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ, ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, ſed iſtud admodum ambiguum.

ARSACES VII. Phraates II.

Arſacis VI. filius, ab Antiocho VII. Evergete, quod fratrem Demetrium II. in captivitate detinuerat, bello petitus plerasque provincias amittit, ſed ejecto verſa fortuna hoſte recuperat. Perit in bello contra Scythas.

a) Suppl. III. p. 6.

Digitized by Google

Numi:

Caput regis barbatum tiara tectum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Parthus more solito sedens.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Numum huc refert Pellerinius ob titulos ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ, et ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ, quorum is illi competit, quod filius fuit patris ΘΕΟΥ, hic quod Antiochum VII. insigni relata victoria repressit. At enim patrem habuisse appellationem ΘΕΟΥ, sola Vaillantii conjectura nititur, ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ autem nomen alii quoque ex victoriis sunt adepti.

Vaillantius in numo, quem huic Arsaci II. tribuit, legit titulum ΞΕΝΙΟΥ, *Hospitalis*, in Parthorum regum numis hactenus ignotum. Verisimilius legendum fuerat ΔΙΚΑΙΟΥ, quod suspicatus jam est Frölichius. [a])

ARSACES VIII. Artabanus II.

Arsacis VII. patruus. Ejus neque clara memoria, neque numi certi. In bello contra Scythas Thogarios ex vulnere obit.

ARSACES IX. Mithridates II.

Arsacis VIII. filius, cui res gestae *Magni* cognomen dedere teste Iustino. Cum L. Sulla, qui restituendi in Cappadociam Ariobarzanis causa in Asiam missus est, per legatos egit, primo hoc Romanorum cum Parthis commercio. Hujus regis tristem exitum commemorat Iustinus, [b]) sed Mithridatem II. cum Mithridate III. confundit, quod jam advertit Vaillantius.

Numi:

Caput regis barbatum tiara tectum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Parthus sedens, ut alias.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput simile. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥΣ. *Parthus sedens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Numum priorem huic Arsaci largitur Haymius cum propter titulum ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ, quem ob res praeclare gestas promeritus videbatur, tum alterum ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ, quod teste Iustino [c]) cum Scythis prospere aliquoties dimicavit, ultorque injuriae parentum fuit. Haymii judicium adprobat Pellerinius, qui et numum alterum etsi titulis diversum huc revocat. Fieri poterat, ut hic Arsaces Αυτοκρατορος nomen arcesseret aemulatione Tryphonis Syriae regis eodem usi, at tum numi similes in superiora tempora essent retrahendi.

Secundum Vaillantium hic Arsaces IX. primus fuit, qui *Magni* nomen sibi a populis datum monetae intulit. Sed ostendimus, jam Arsacem II. eo gloriatum. Idem Arsaci IX. numum dedit, quem nos Arsaci VI.

a) Reg. vet. numi p. 48. b) L. XLII. c. 4. c) L. XLII. c. 2.

Digitized by Google

ARSACES X. Vaillantio *Mnaſcires.*

Regum, qui proxime ſucceſſere, ſeries plane incerta eſt. Ad has Vaillantius redactus anguſtias Mnaſcirem quemdam, qui lacunam expleat, huc cogit, quem Lucianus Parthorum regem appellat, et vixiſſe annos XCVI. [a]) Sed Lucianus tempus non addit, quo is regnavit, aeque adeo incertum, atque numus, quem Vaillantius huic eſſe Mnaſciri proprium vult.

ARSACES XI. SANATROECES.

Barbarum iſtud nomen non ignotum ſcriptoribus, ſed varie promulgatum, ſeu ignoratione, ſeu librariorum vitio. Luciano dicitur Σινατροκης, in mea editione corruptius Σιαθρακλης, [b]) Phlegonti Σανατρυκης, [c]) Appiano Σιτρακης, [d]) at in numo fertur Σανατροκης. Hic Parthiae imperavit, quo tempore Lucullus cum Mithridate et Tigrane bellum geſſit, mortuusque durante adhuc illo bello ſucceſſorem habuit Phraatem filium exactis vitae annis LXXXVII., cum regnaſſet annos VII. Haec ex citatis auctoribus certa tenemus. Sed incerta ſunt, quae Vaillantius de ejus ſtirpe et fortuna de ſuo deprompta commemorat.

Numi:

Protome regis modeſte barbata diademata. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΝΑΤΡΟΙΚ-- ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Parthus ſedens cultu ſolito.* AR. III. (Pellerin.)

Protome ſimilis. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Idem typus.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Protome ſimilis. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Idem typus.* AR. III. (Vaill.)

Vultus idem in numis II. et III. eos eidem regi vindicat, etſi Sanatroecis nomen non addatur.

ARSACES XII. Phraates III.

Arſacis XI. filius, ut mox dictum. Eum data epiſtola, quae integra exſtat in fragmentis Salluſtii, in belli ſocietatem trahere conatus eſt Mithridates Ponticus, atque idem pro ſe tentavit Lucullus, mox Pompejus M. Huic is infenſiorem ſe praebuit, quod regem quidem, ſed non regem regum ſe appellaſſet. [e]) Ei praeterea fuiſſe cognomen *Dei*, teſtatur Phlegon ſupra citatus. Filios habuit Mithridatem et Orodem.

Numi:

Protome regis modeſte barbata diademata. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Parthus ſedens.* In aliis: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ - - - *in fine:* ΚΑΙ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. AR. III. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

Tituli ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ., et

a) in Macrobiis. b) in Macrobiis. c) ap. Phot. cod. 97. d) bell. Mithr. e) Dio L. XXXVII. § 6.

Digitized by Google

ΘΕΟΥ, quibus regem hunc usum constat, ut diximus, persuasere Vaillantio, ut ei numum hunc adjudicaret.

Eodem Pellerinius refert numum, qui etiam est in Caesareo: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΚΑΙ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, sed infirma sane conjectura.

ARSACES XIII. Mithridates III.

Arsacis XII. filius. A suis propter crudelitatem regno pulsus, mox Babylone obsessus captusque a fratre Orode interficitur. Quem numum Vaillantius huc vocat, incerti est regis.

ARSACES XIV. Orodes.

Arsacis XII. filius, fratre interempto regnum adit. Crassum cum exercitu internecione delet. Syriam Romanis praerepturus eo filium Pacorum mittit, sed quem Cassius reprimit. Per Labienum IIIvirorum metu ad Parthos transfugam, addito iterum filio Pacoro, Syriam, Palaestinam, Phoenicen, Ciliciam, et Asiae partem vexat, sed utrumque P. Ventidius praelio victum interimit. Rex dolore caesi filii amens in morbum incidit, et regni procuratione filio Phraati commissa hujus jussu infami parricidio necatur.

Ei a Vaillantio numus incerta lege tribuitur.

ARSACES XV. Phraates IV.

Vt tutius regnaret, fratres XXX. caesso perfide patri inferias mittit. M. Antonium in Parthiam ingressum, cum aliquamdiu velut reti inclusum extrema quaeque pati coegisset, ex finibus suis ejicit. Tiridatem sibi insidiantem victum praelio in Syriam fugere cogit, sed cum saevire in suos non desineret, solio pellitur evocato e Syria Tiridate, nonnisi aegre Scytharum auxiliis restitutus. Augustum V. C. 734. in Syria degentem dum metuit, ei signa militaria, et captivos Romanos ex Crassi et Antonii cladibus retentos restituit. Filios IV. Romam obsides mittit specie firmandae amicitiae, revera quod fidem popularium suspectam haberet. Extremis regni annis rupta iterum cum Romanis concordia, sed non multo post reparata C. Caesare Agrippae F. metum ex vicino ostentante. A filio Phraate occisus est renovato scelere, quo se ipse in patrem obstrinxit.

Numi:

1) *Capui regis modeste barbatum diadematum.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Mulier capite turrito stans s. cornucopiae, d. palmae ramum regi sedenti offert, in imo:* ΞΑΝΤΙ. *et* ΠΣ. AR. 1. (Sestini Lettere T. II. p. 63.)

2) *Protome regis capite modeste barbato diademato crispis crinibus.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚ□Υ. ΕΥΕΡΓΕΤ□Υ. ΕΠΙΦΑΝ□ΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝ□Σ. *Mulier stans s. cornucopiae palmae ramum regi sedenti offert, in imo:* Υ. ΜΗΝ□Σ. Γ□ΡΠΙΑΙ□Υ. AR. (Vaill. Arsac. imper. pag. 6.) Sed Barthele-

Digitized by Google

myus fatetur, in hoc numo, qui nunc eſt in muſeo regio, literas praetenſas Υ. ΜΗΝ□Σ parum eſſe integras, et pro his veriſimilius legendum ΔΙΚΑΙ□Υ.; [a]) quod videtur confirmare ſimilis numus Pellerinii. [b])

3) *Eadem adverſa.* Ϫ *Eadem Epigraphe. Pallas ſtans ſ. haſtam coronam regi ſedenti offert, in imo:* ΑΠ□. ΜΗΝ□Σ. Γ□ΡΠΙΑΙ□Υ. AR. I. (Vaill. l. c. p. 8.) Sed Barthelemyus pro ΑΠ□ legendum cenſet ΑΠΣ. et eſſe annum aerae Parthicae 281, [c]) ſed quae Barthelemyi lectio ſuſpecta videtur Pellerinio. [d])

4) *Eadem adverſa.* Ϫ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΙΣΑΚ□Υ. ΕΥΕΙΓΕ - - - ΔΙΚΑΙ□Υ. ΕΠΙ†ΑΝ□ΥΣ. †ΙΛΕΛΛΗΝ□Σ. *Mulier capite tutulato ſtans ſ. cornucopiae, d. palmae ramum regi ſedenti offert, in area* ЄΠΣ, *in imo* ΥΠΕΡ. AR. I. (Muſ. Caeſ.) Annum Frölichius aliter legit, ut dicetur infra. In ſimili auctor Catalogi muſei d'Ennery legit: ΑΠΕΥΠΕΡΒΕΡΕΤΟΥ. [e]) Dividenda haud dubie ea vox, legendumque: ΑΠΣ, nempe annus aerae 281, et ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΟΥ, quod pro ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΥ, quod eſt nomen menſis.

5) *Eadem adverſa.* Ϫ *Eadem epigraphe. Pallas ſtans ſ. haſtam, d. palmae ramum ſedenti regi offert, in area annus* ϛΠΣ *et literae* ΣΑ. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

6) *Eadem adverſa.* Ϫ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΠΣΑΚΟΥ. ΙΥΕΙΓΕΤΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΙΠ. ΕΠΙ†ΑΝΟ. †ΙΛΕΛΛΝΟΥΣ. *Mulier capite tutulato ſtans ſ. cornucopiae, d. coronam regi ſedenti porrigit, in imo:* ΜΗΝΟ - ΙΥΔΥ. et annus ΖΠΣ. AR. I. (Pellerin Lettres p. 68.)

7) *Eadem adverſa.* Ϫ *Similis epigraphe. Mulier ſtans ſ. cornucopiae, d. coronam regi ſedenti offert, in imo:* ΠΕΡΙΤΙΟ. *et, ut videtur, annus* ΗΠΣ. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

8) *Eadem adverſa.* Ϫ ΒΑΣΙΛΕ - - ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΙΣΑΚΟΥ. ΕΥΕΙΓΕΤ. ΔΙΚΑΙΟΥ. - ΠΙΦ. ΑΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΗΛΛΗΝΟΣ - - - ΟΣ. ΑΥΔΝ - - - *Mulier ſtans ſ. cornucopiae, d. binas ſpicas regi ſedenti offert, in area annus* AqΣ. AR. I. (Pellerin Lettres p. 68.)

9) *Eadem adverſa.* Ϫ ΒΑΣΙΛΕΩΣ - - ΣΑΚΟΥ. ΕΥΕΙΓΕΤΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. Ε-ΠΙ†ΑΝΟΥ. - - ΕΛΛΗΝΟ - *Parthus ſedens arcum inverſum oſtentat, in area annus* ΑΙΥ. *in imo menſis* - ΑΙΣΙΟΥ. (id eſt: ΔΑΙΣΙΟΥ.) AR. I. (Barthelemy B. L. T. XXXII. p. 678.)

10) *Eadem adverſa.* Ϫ ΒΑCΙΛΕΩ - ΒΑCΙΛΕΩΝ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΙCΑΚΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. - - - ΛΕΑ-ΛΗΝ. *Mulier tutulata ſtans ſ. cornucopiae, d. coronam regi ſedenti offert, in imo* ΑΥΔΥΝΑΙ. AR. I. (Pellerin Rois et Lettres p. 68.) In alio: ΔΑΙ. (nempe menſis Δαισιου) (Catal. d'Ennery.) In alio: ΔΙΟΥ. In alio: ΑΡΥΕμισιου. (Ibid.) In alio: ΑΡΥΕΜΙ. (Seſtini Lettere T. II. p. 65.) In alio: ΔΙΣΥ. forte ΔΥΣΥ. nempe Δυσπος menſis. (Seſtini ibid.) In alio: ΣΟΛΩΙΟΝ. (Catal. d'Ennery.) Forte legendum ΣΑ. ΛΩΟΥ vel ΛΩΙΟῩ. ſic ut ΣΑ. ſint literae incertae ſignificationis in his numis

a) B. L. T. XXXII. p. 677. b) Rois. c) l. c. p. 677. 678. d) Lettres p. 69. d) p. 31.

Digitized by Google

obviae, et ΛΩΟΥ *Lous* menſis Macedonicus.

Numos ſimiles ſibi cognitos Vaillantius Arſaci I. et II. tribuerat. Vtrique titulorum et copiam et faſtum non competere jam viderunt alii, et habemus utriusque certiores alios, quos indicavimus. Vaillantius notatos in ſuis epochae annos non vidit, qui potuiſſent errorem dedocere. Contra is huic Phraati IV. tribuit drachmam, quae, ut ex vultu nobis jam ſatis cognito apparet, ejus certe non eſt. Olim Pellerinius quoque id genus numos tribuit Mithridati III., [a]) ſerius ſuum ipſe errorem profeſſus eſt. [b])

Haec tetradrachma curatius deſcripſi propterea, ut ne quid deſideremus, quod ad inſertos annos et menſes, tum ad formam literarum in his numis turpiter luxatam pertinet, de quibus ſingulis agemus diſtinctius poſt horum regum numos. Nonnulla tantum, quae ad inſcriptionum fidem, et explicatum pertinent, hoc loco ſunt monenda.

Cum numum IV. ederet Frölichius, haec de inſerto aerae anno memorat: *in noſtri area perſpicue expreſſa eſt epocha* ΑΑΣ. *anno* 235. [c]) Mirum ſane, iſtud a viro erudito adſeri, quando numus, quem prae oculis habeo, literam primam non A, ſed perſpicuum Є offert. Et vero fuiſſe et Frölichio viſum Є, eo manifeſte apparet, quod annum ΑΑΣ non, ut oportuiſſet, reddidit 231, ſed 235. Ergo elementum A pro Є typothetae vitio irrepſit, quem deinde errorem Frölichius, cum non ſatis animum adverteret, in poſterioribus ſuis ſcriptis omnibus propagavit, aliisque eruditis ejus propagandi auctor exſtitit. Iſtud cum ignoraret Barthelemyus, et non in numero Graeco, ſed Arabico mendum ſuſpicaretur, legendum eſſe 231 putavit. [d]) Elementum ſecundum nequaquam tam perſpicuum Λ eſt, ut non aeque Π haberi poſsit. Ergo cum numus hic per vultus lineamenta, titulos, et reliqua omnia certum det Phraatem IV., evidens eſt etiam praecipiente iſtud aerae Parthicae calculo, elementum II. non eſſe Λ, ſed Π putandum. Quare integer hic numerus absque dubio legendus ЄΠΣ.

In numi V. quoque praeconio idem Frölichius erroris cauſam praebuit eruditis. Illius is iconismum bis dedit, primum in opere: *Regum vett. numismata anecdota tab. I. n.* 10., deinde in *Notitia elementari* Tab. XIV. n. 6. Vtrobique praeter certum aerae annum ϛΠΣ expreſsit alium, ut ſibi legendum videbatur, ΞΑΡ, id eſt: 161, vel ΞΛΡ, id eſt: 137. Tamen et ipſe dubium de hac lectione non diſsimulat, nam ſic ait pag. 57 operis prioris: *Sed in noſtro praeterea in media area literae ſunt, ut puto:* ΞΑΡ. *Sed* P *dubium eſt, et* A *vel* Λ. Iſtud cum fugeret eruditum Reinoldum Forſterum Anglum, fidemque iconismo Frölichiano omnem haberet, duplicem in hoc numo aeram Parthicam agnovit, quarum vetuſtior ϛΠΣ duceretur ab anno V. C. 349, altera ΞΑΡ ab anno 498, variaque inde ducit argumenta hiſtoriam regum Parthorum, nu-

a) Rois p. 149. b) Lettres p. 64. c) Reg. vet. numi p. 57. d) B. L. T. XXXII. p. 678.

Digitized by Google

mosque illustrantia, quae vide Volumine III. operis: *Archaeologia published by the society of Antiquaries of London pag. 159.* At irritus omnis hic conatus; nam praeterquam quod, ut dixi, dubiam esse lectionem ipse Frölichius profitetur, testari ipse possum, praetensas literas ΞΑΡ, vel ΞΑΡ aliud non esse, quam ΣΑ in his Parthorum numis obvium.

In numis V. et IX. occurrunt ΔΙΚΑΙΟΥΠΠ. et ΔΙΚΑΙΟΥΕΠ. in numo VIII. ΕΠΙΦ. ΑΙΦΑΝΟΥΣ. Incassum laborabit, qui sanam inde significationem volet elicere, quando isthaec aliud non sunt, quam testimonium luculentum, Graecos in barbaro solo detentos sensim patriam elegantiam, et feriundae ad nitorem monetae leges dedidicisse, quo super argumento nolo esse verbosior, quod istud jam praecepit Pellerinius. a) Addita III. et ΕΠ. superflua sunt exordia sequentis ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ.

* * *

Protome capite diademato, tam barba, quam caesarie in cincinnos coacta, in aliquibus collum exornat animal, quod Pellerinio capricornus visum, in aliis supra caput astrum unum, vel duo, et lunula, vel lunula tantum, in aliis advolans avis, quae coronam rostro stringit. Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Parthus sedens d. aream inversum protendit, per aream variae literae solitariae, monogrammata, saepe ancora.* AR. III. (Mus. Caes.)

Protome similis. Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Parthus sedens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Id genus numi drachmae pondere, etsi alibi perrari, in museo Caesareo abundant. Phraati IV. eos tribuit Pellerinius, b) non tam propter eosdem titulos, quos in mox citatis, et certis ejus regis tetradrachmis vidimus, quam propter capricornum; quem in nonnullis regis collo inhaerere diximus. Factum istud ab rege statuit propterea, quod is teste historia Augustum observaverat, cujus signum genethliacum fuisse capricornum constat. Quare, arguit, ceteri omnes, qui his sunt similes, etsi capricornus absit, ejusdem sunt regis. Verum praesto sunt, quae ingeniosam hanc ejus doctrinam impediunt. Primum in certis Phraatis IV. tetradrachmis barba cultu simplice, nullo adjuta artificio dependet, at in drachmis, de quibus nunc agimus, ea quoque in cincinnos dividitur. Non vero satis causae reperio, ut idem rex in numis aliis alium praeferret capitis modum. Deinde animal, quod is capricornum putat addito cornucopiae, alterius potius animalis speciem praefert, surgentibus ex medio corpore luculentis alis, sed quae Pellerinio cornucopiae visae sunt. Gryphum dicerem, nisi in oblongam, et tenuem caudam desineret, sed quam et gryphus et capricornus inficiantur. Sunt in museo Caesareo numi similes viginti et amplius, qui ejus animalis formam fistunt. At quod maxime ejus sententiam labefactat, est in eodem museo numus integerrimus et elegantissimus ex eorum genere, quos Pel-

a) Lettres p. 68. seq. b) Suppl. III. p. 7.

Digitized by Google

lerinius Arſaci VI. largitur, qui animal ſimillimum oſtentat adfixum collo regis, Auguſti aevum longe praevertentis. Ergo illud facilius alia omnia, quam delatum Auguſto obſequium ſignificabit. Non igitur magnopere obſtabo, ſi quis numos ſimiles ad alium volet Arſacem derivare, niſi forte religionem incutiant tituli iidem, quibus Phraatem IV. uſum certo conſtat, ſed quibus etiam rex alius uti potuit. Vide etiam, quae huc facientia in Arſace XVIII. notabo.

ARSACES XVI. Phraataces.

Vix regnum delibavit, ſuis propter necatum patrem infenſus e medio tollitur V. C. *757.*

ARSACES XVII. Orodes II.

Incertum, quo patre natus a proceribus ad Parthicum regnum evocatur, ſed ab iisdem propter crudelitatem poſt paucos menſes occiditur.

ARSACES XVIII. Vonones I.

Phraatis IV. filius, Roma, ubi complures annos obſes retentus erat, ferente Auguſto evocatus regnum adit, ſed Parthis Romanos in rege ſuo mores non ferentibus inducto rege alio ejicitur.

Ei Vaillantius tribuit drachmam ex earum genere, quas in patre Phraate IV. recitavi, motus ave ad caput regis advolante, quam aquilam dicit, eamque tanquam inſigne R. imperii adſtitutam, ut regnum ſe a Romanis accepiſſe teſtaretur, quod ipſum homini inconſulto invidiam apud ſuos auxerit. Iſtud ſi verum, iterum aliquid decedit conjecturae Pellerinii, ſimiles drachmas Phraati IV. tribuentis.

ARSACES XIX. Artabanus III.

Per matrem ex Arſacidarum gente Vononis odio ad regnum vocatus, ſed a Tiridate, quem Romae detentum Tiberius petentibus Parthis indulſerat, pulſus, iterum ab inſtabili populo reſtituitur. Meſopotamiam cum exercitu ingreſſus a L. Vitellio Syriae praeſide ſibi ad Euphratem occurrente tantum terroris accipit, ut Auguſti et Caiguiae tum imperantis ſtatuas impetrato colloquio adoraret, et liberos obſides daret. Varia fortuna ad extremum usque agitatus cum regnaſſet annos XXVIII., mortuus eſt imperante Claudio.

Ei Vaillantius drachmam tribuit inſcriptam: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΑΜΦΙΜΑΧΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. Nulla ſane certa ratione hic ei numus adjudicatur. Ceterum titulus ΑΜΦΙΜΑΧΟΥ. res nova, et vocabulum ipſis lexicographis ignotum, ſed vereor, ut rite lecta ſit epigraphe. Saepe in id genus drachmis ita disjectae ſunt literae, ut facile quis vocabulum poſsit alterius ſignificationis elicere, ſed quam monetarius reipſa non intenderit.

* * *

Hoc loco chronologiae cauſa deſcribendi numi ſequentes:

Caput regis barbatum corona rotunda tectum. Ꝛ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Victo-*

Digitized by Google

ria, vel mulier ſtans cum cornucopiae regi ſedenti palmae ramum, vel cornucopiae offert. Anni et menſes: ΓΝΤ. ΓΟΡΠΙΑΙ. — ΔΝΤ. ΤΠΕΡΒΕΡΕΤ. — ΔΝΤ. ΑΠΕΛΛΑΙ. — ΕΝΤ. — ΖΝΤ. — ΗΝΤ. — ΖΞΤ. — ΗΞΤ. — ΘΞΤ. — ΕΟΤ. AR. I.

Praeclaros hos numos, et usque hodie ad unum ignotos omnes, abbas Seſtinus ex illuſtri muſeo Ainslieano deſcripſit. Intervallum inter primum ΓΝΤ et poſtremum ΕΟΤ eſt annorum XXII., quorum ille incidit in tempora prima Claudii, hic in poſtrema Neronis, ducto, ut infra ſtatuemus, aerae exordio ab anno V. C. 443. Sintne omnia horum numorum capita unius ejusdemque Arſacis, auctor neque diſerte edixit, neque nobis licet ex iconismis conjicere, quos malo conſilio nullos dedit. Haud dubie tamen eadem in ſingulis lineamenta viderit, quia omnes uni Arſaci XXIII. Vologaſi I. largitus eſt. Sin vere iſtud vidit, magnum ſententiae noſtrae de aerae exordio intentatur malum. Quia enim numi hi annos XXII. continent, ſaltem inter Arſaces quinque, nimirum ab Arſace XIX. usque ad XXIII. erunt dividendi, quos omnes eadem habuiſſe oris lineamenta, eundem capillorum capitisque cultum, veriſimile non eſt. Atque haec praecipua Seſtino cauſa viſa fuerit, cur aerae exordium decennio diſtulerit, nempe ad annum V. C. 453, quo pacto omnes hi numi tribui poſſunt uni eidemque Volagaſi I., cujus diuturnum fuiſſe regnum conſtat.

* * *

Hujus adhuc regis videtur eſſe aeneus III. formae cum anno ENT, quem infra in aeneis regum Parthiae numis dabo.

ARSACES XX. GOTARZES.

Artabani III. filius. Fratri Bardani regnum cedit, illud hoc caeſo iterum adituras.

Numus:

Caput regis barbatum diadematum. Ɪ BACΛIE - - AP - - - ΤΟCKCKΛΛΟΤΠΙCNOC. ΓΟΤЄΡΖΗ. ΑΡΤΑΒΑΝΟΤ. *Parthus ſedens arcum inverſum praetendit.* AR. III.

Numum hunc a Barthelemyo, dum Italiam luſtraret, repertum et acquiſitum ſcripta ad cl. Paciaudum epiſtola illuſtravit Eduardus Corſinus propoſita ejus icone. Poſtquam multa de Gotarzis regno, et variorum ſcriptorum lapſibus eſſet praefatus, ſic denique numi hujus epigraphen legendam cenſet: ΒΑCΙΛЄΥC. ΓΟΤΗΡΖΗC. ΒΑΡΔΑΝΟΥ. ΥΙΟC. ΚΑΙ. ΚΑΛΟΥΜΕΝΟΥ. ΑΡΤΑΒΑΝΟΥ. *Rex Gotarzes Bardanis filius vocati etiam Artabani.* [a]) Nemo non videt, hunc epigraphes modum penitus abludere ab eo, quo hactenus omnes regum Parthiae numos inſcriptos vidimus. Deinde cum in omnibus his numis, qui ſcripturam in quatuor partitam latera offerunt, epigraphe occipiat ab Aquilone, hinc flectat in ortum, ab-

a) pag. 18.

Digitized by Google

hinc in Auſtrum, et deſinat in occaſu, vir eruditus, ut intentum ſenſum extorqueat, cogitur ſaltus in Parthorum moneta inſolitos ſubſidio vocare. Denique ſi ſcriptura hujus numi eſſet quaquaverſum ſana, et literae luculentae, poſſemus tum forte praetenſum explicatum admittere. At vero fatente ipſo Corſino et numi iconismo, partim evanidae ſunt literae, et quae exſtant, partim barbarae et hiulcae, ſic ut inſcriptio a Corſino enunciata magis videatur ſermo eruditae conjecturae, quam ipſius numi. Sane ad Bardanem ſuum extundendum aliud non habuit, praeterquam literas AP. De hoc ergo numo ſic exiſtimo: eſſe eum Gotarzis, non negavero, quod in eo teſte Corſino expreſſum legitur nomen ΓΟΤΕΡΖΗ, et teſtatur quoque Barthelemyus, in numo a ſe in Italia adquiſito proponi et caput, et nomen Gotarzis. a) Sed adſentiri non poſſum, reliquam inſcriptionem eſſe legendam, ut cenſet Corſinus. Neque vero etiam ea lectio probata videtur Barthelemyo, quod, cum de hoc numo loquitur, nihil aliud dicit, quam in eo contineri Gotarzis nomen, diſſimulata mira reliquae inſcriptionis lectione a Corſino inducta. Advertendum etiam, exſtare in muſeo Caeſareo drachmas omnino IX., qui collati cum numo Corſiniano non modo idem caput, reliquumque omnem ſimillimum cultum offerunt, ſed eandem etiam plane averſam, cum iisdem etiam per aream ſigillis, qualia ſunt monogramma AT cum ſubjecto globulo, et crucula intra pedes Parthi ſedentis, at in his luculenta inſcriptio, etſi barbara quoque ΠΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΝΟΔ. ΕΥΕΡΓΕΤΗ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ., quae, demptis orthographiae peccatis, prorſus eadem eſt in numis Arſacis XV. Phraatis IV. Sunt praeterea in eodem muſeo aliquot alii ejusdem modi, ſed charagmate usque eo barbaro, ut ne unicam quidem ſanam vocem ex literis miſere luxatis poſsis componere. Similes ergo numos eſſe ejusdem Gotarzis, quia ſimillimi ſunt numo Corſiniano, nullus dubito. Non obſtat, abeſſe in his Gotarzis nomen; nam et in Arſacis XI. moneta vidimus, nomen Sanatroecis in numo uno addi, in aliis omnibus omitti.

ARSACES XXI. Bardanes.

A ſuis occiditur revocato fratre Gotarze.

Ex mente Vaillantii hujus Arſacis eſt drachma inſcripta: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΠΑΝΑΡΙΣΤΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. Numum recitavi, non quod eum revera hujus eſſe regis exiſtimem, ſed ut non diſſimulem nondum ex numis cognitum titulum ΠΑΝΑΡΙΣΤΟΥ, *longe optimi*, etſi forte fallax eſt lectio, quam etiam paullo ſupra in inſolente titulo ΑΜΦΙΜΑΧΟΥ ſuſpicabar. Si vera eſt lectio Morellii, ex quo Vaillantius numum hunc hauſit, erit is forte Arſacis XXV. Choſrois. Conſtat, Trajanum, quo tempore huic bellum indixit, nominibus ſuis addidiſſe nomen Αριστε, *Optimi*. Forte Graeculi

a) B. L. T. XXXII. p. 682.

Digitized by Google

orientales, ut Chosroen hoste superiorem ostenderent, ei nomen praestantius Παναρίστου indidere.

ARSACES XXII. Vonones II.

Exiguo tempore, et inglorius regno praefuit.

Numus ei tribuitur a Vaillantio: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΜΙΤΡΑΗΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. Ratio certa non adfertur. Ex titulis observandus nondum hactenus compertus ΜΙΤΡΑΗΤΟΥ. Vaillantius a verbo μιτραω, vel μιτροω, *mitra cingo*, derivat, ut adeo rex hic ita videatur appellatus a mitra, capitis ornamento; verum μιτρᾶτης ductum a μιτροω non commode graeciſſat. Vaillantium videtur voluiſſe corrigere Frölichius, cum eo loco, quo regum titulos commemorat, habet ΜΙΘΡΑΕΤΟΥ, *soli cosevi*, a) quod utrum ex monumento vero ſibi cognito, an ſuomet ingenio ſuffecerit, ignoro. Vaillantius inſolitos omnes hos titulos ΑΜΦΙΜΑΧΟΥ, ΠΑΝΑΡΙΣΤΟΥ, ΜΙΤΡΑΗΤΟΥ ex collectione Morelliana recitat, ſed omnes, quod miror, deſunt in gaza Caeſarea his drachmis praedivite.

ARSACES XXIII. VOLAGASES I.

Vononis II. filius. Armeniam occupat, eamque fratri Tiridati permittit. Nero Domitium Corbulonem in Orientem mittit, qui regem turbulentum ad obſequium revocaret. Is Tiridate pulſo Tigranem Archelai Cappadociae regis nepotem Armeniae regem praefecit. Sed Volagaſe cum exercitu Armeniam ingreſſo advolans ex Syria Corbulo cogit Tiridatem, qui regnum iterum invaſerat, diadema ante Neronis imaginem ponere, et inſtituta Romam profectione illud ex imperatoris manu recipere. Poſt hoc amicitiam aliquamdiu cum Romanis coluit Volagaſes. Serius irritatus, quod petenti ſibi adverſum Alanos auxilia negaſſet Veſpaſianus, Syriam invadere paravit quidem, ſed cohibitus eſt oſtentato armorum metu a Syriae praeſide Trajano Trajani Aug. patre, ut probabimus in numis Trajani ad annum V. C. 867. Mortuus videtur imperante Domitiano.

Numi:

Caput regis barbatum tiara Parthica tectum. Ꝛ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΒΟΛΑΓΑΣΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Mulier turrita ſtans regi ſedenti coronam porrigit, in area annus:* ΗΤ. ΑΡ. Ι. (Vaill.)

Numus hic ſi talis eſt, qualis promulgatur, confirmat ſententiam Vaillantii, initium aerae Parthicae ab anno V. C. 498 repetentis; ſed idem plane evertit alteram, quam et nos ſequimur, referentem ejus principium ad annum V. C. 443. Nam ſi poſterior haec valebit, annus ΗΤ cadet in annum V. C. 749, quo anno non Volagaſes, ſed Phraates IV. Parthiae praefuit. Lapidem hunc ut amoverent alterius ſententiae patroni, aut putant, alium aliquem Volaga-

a) Not. elem. p. 124.

Digitized by Google

sem circa annum 749 adversus Phraatem in Parthia insurrexisse, aut quod magis probaverim, numi epigraphen in dubium vocant. Sane Vaillantius eum non vidit ipse, sed ex collectione Morelliana recitat. Numos vero ex hac citatos non admodum fidos esse testes, ex numis proxime praecedentibus licet colligere. Vide, quae adversus hujus numi fidem plura disputat Barthelemyus. [a])

Frölichius Volagasis I. numum cum anno ΑΛΤ ex Vaillantio citat, [b]) sed quem in hujus opere non licuit reperire. Aeneum, qui per annum ΔΟΤ est hujus regis, vide infra in aensis regum Parthiae.

ARSACES XXIV. Pacorus.

Volagasis I. filius. Regnasse eum sub Domitiano, et Trajano, Vaillantius ex Martiali, et Plinio juniore eruit. Ceterum ejus gesta obscura.

Drachma ei a Vaillantio tribuitur nulla certa ratione; alter item aeneus propter inscriptum annum ΕΝΤ, sed qui secundum nostrum aerae Parthicae calculum est potius Arsacis XIX., ut diximus.

ARSACES XXV. Chosroes.

Et hic Volagasis I. filius, Exedarem, qui patri Tiridati in Armeniae regno successerat, inconsultis Romanis solio dejicit inducto Parthamasiri fratris Pacori filio. Ergo Trajanus extremis imperii sui annis V. C. 867 indicto bello in Orientem profectus Parthamasirin decedere Armenia cogit, capta deinde Parthia Parthamaspatem pro Chosroe regem creat, quae omnia in moneta Trajani copiosius enarrabuntur. Verum mortuo paullo post Trajano, cum Hadrianus provincias omnes trans Euphratem sitas deductis praesidiis abjiceret, in regnum iterum reversus Chosroes amicitiam deinceps cum Romanis coluit. Quo anno obierit, incertum. Ex iis, quae de aera Parthica differemus, verisimile fit, mortuum ante annum V. C. 875.

Numulum aeneum per inscriptum annum ΔΟΤ Chosroi tribuit Vaillantius, sed qui est per nostrum calculum Volagasis I.

ARSACES XXVII. VOLAGASES II.

Chosrois filius. Antonino Pio ad imperium evecto coronam auream mittit, ut dicetur in hujus numis ad annum V. C. 892. Reliqua ejus incerta. Regnavit saltem ab anno V. C. 875 usque 902, ut continuo patebit.

Numi:

Protome capite barbato, et tiara tecto, pone Δ. Χ ΒΑΣΙΛ -- ΒΑΣΙΛΕ --- ΟΛΑΓΑΣ -- ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥ -- ΙΛΕΛΛΗΝ -- *Mulier turrita stans regi sedenti coronam porrigit, in area annus* ΓΛΥ, *in imo mensis* ΠΕΡΙΤ -- AR. I. (Pellerin Suppl. III. p. 10.)

a) B. L. T. XXXII. p. 675. b) Reg. vet. numi p. 74.

Digitized by Google

Alius cum anno HMT. AR. I, (Citatur a Barthelemyo ex Longuerue.)

Alius cum anno ANT. AR. I. (Vaillant, ſed a quo Volagaſi III. tribuitur.)

Eadem adverſa, pone caput Γ. Χ ΒΑΣΙΛ - - - ΛΑΓΑΣΟ - ΔΙΚΑΙΟ - - ΠΙ-†ΑΝΟΤΣ - - - ΛΛΗΝ - - *Idem typus, in area annus* ΓΝΤ, *in imo menſis* ΑΠΕΛΛΙΩ. AR. I. (Pellerin l. c.)

Alius, ſed cum anno ΔΝΤ, *et absque menſe.* AR. I. (Theupoli p. 1222.)

Eadem adverſa, pone caput Α. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΒΟΛΑΓΑΣΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Idem typus, in area annus* ΞΤ. AR. I. (Pellerin l. c.)

Primus Volagaſis II. numus offert annum ΓΛΤ, 433, qui ſecundum noſtrum calculum ducitur ab V. C. 875. Adverſatur huic ſententiae Vaillantius, aliique hiſtoriae Arſacidarum ſcriptores, qui hoc anno regnaſſe adhuc Chosroen exiſtimant. Sed cauſam recentioris ſententiae exponam infra in aerae hujus examine. Iſtud certum, in omnibus his numis caput anticae eſſe omnino idem, ut adeo neceſſe ſit, eſſe omnes unius regis. Ergo certum eſt etiam docentibus his numis, Volagaſem II. regnaſſe ſaltem ab anno V. C. 875. usque ad 902, qui conficitur ex anno ΞΤ numi poſtremi. At mox anno 903 regnaſſe Volagaſem III., ex ſequentibus patebit.

ARSACES XXVII. VOLAGASES III.

Forte Volagaſis II. filius. Quievit, quoad Antoninus Pius vixit; hoc V. C. 914 mortuo, cum Armeniae cauſa Orientem turbaret, a L. Vero Aug. armis petitus, et multis adfectus cladibus utique Auguſto *Armeniaci*, *Medici*, *Parthici Maximi* titulos peperit. Regnavit ab V. C. 902 ſaltem usque 933, ut docent numi. Hujus Volagaſis aliquoties meminit Dio ſub Caracalla, [a]) ſed quo anno mortuus ſit, non addit.

Vaillantius Arſacem XXVII. facit Monneſem quempiam ex numo cognitum, eumque Volagaſis II. ſucceſſorem. At numi Volagaſi II. ſuccedere jubent Volagaſem III., ut continuo docebitur. Hoc conſtituto ruunt omnia, quae a Monneſe, quem in Parthiam intruſerat, patrata nulla ſcriptorum veterum auctoritate adſeruit. De Monneſis numo agam infra in moneta regum Bactrianorum.

Numi:

Protome regis barba promiſſa, capite tiara tecto, pone Β. Χ ΒΑΣΙΛΕ - - - ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΠΙ†ΑΝΟΥΣ. ΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Parthus ſtans, (in aliis numorum ſequentium: Mulier turrita ſtans) regi ſedenti lauream offert, in area annus* ΑΞΤ. AR. I. (Pellerin Suppl. III. p. 19.)

Alius ſimilis, ſed cum anno ΔΞΤ, *infra menſis* ΑΠΕΛΛ - - AR. I. (Ibid.)

Alius ſimilis, ſed cum anno ΕΞΤ, *et ſine menſe.* AR. I. (Ibid.)

Alius addito menſe ΑΠΕΛΛΙΟΥ. AR. I. (Catal. d'Ennery)

Alii ſimiles, ſed cum annis ϛΞΤ. ΘΞΤ.

a) L. LXXVII. § 12. 19.

Digitized by Google

Aqϒ. AR. I. (Barthelemy B. L. T. XXXII. p. 680,)

Alius similis, sed sine anno, in imo mensis ΔΙΟϒ. AR. I. (Musc. Caes.)

Volagasis II. numum postremum cum anno Ξϒ habuimus; en tibi primum Volagasis III. cum anno mox sequente ΑΞϒ. Non esse tamen utrumque numum unius ejusdemque Volagasis, divergentia oris lineamenta, capitis cultus, et barbae modus luculente comprobant, in quo discrimine jam praeclare consensere Pellerinius et Barthelemyus. [a]) Numum cum anno Aqϒ huic etiam Volagasi tribuit Barthelemyus, cum quod idem offert caput, quod praecedentes, tum quod residuae literae ΛΑ certum Volagasem faciunt. [b]) Eundem hunc numum Vaillantius cessit Artaxerxi Persae, et facere debuit, quia multo serius aerae Parthicae initium exorsus est.

Aeneum hujus regis cum anno EOϒ vide infra in numis aeneis regum Parthiae.

ARSACES INCERTI

secundum epochae annos digesti.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ - - - Ι†ΑΝ - - *et certo anno* ΔΦ. AR. I. (Barthelemy l. c.)

Literae regis nomen complexae oculos fugiunt. Barthelemyus caput esse simile asseverat illi, quod est in numo sequente.

* * *

Protome regis barbata capite diademato. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΠΚΟϒ. ΜΕΓΑΛΟϒ. - - - *Mulier stans regi sedenti coronam offert, in area annus* ΗΦ. AR. I. (Vaillant.) Idem est in museo Theupoli, sed in quo aliud non legitur, quam ΑΡΣΑΚ. ΗΦ. (pag. 1222.)

Numus hic a Vaillantio editus [c]) nunc in museo regio servatur, eumque restituit Barthelemyus in tabula citatae saepius dissertationi adjecta. Sed magnum est inter utrumque iconismum discrimen. Ex praetensis enim a Vaillantio titulis alius non legitur in Barthelemyi icone, nisi - ΑΣΙΛΕ - - et ex regis nomine solum ΔΠΚΟ., ut adeo nihil satis certi de nomine ΑΡΣΑΠΚΟϒ, seu *Arsapce* erui possit, pro quo insolito vocabulo numus Theupoli substituit ΑΡΣΑΚου. Vaillantius ex calculi sui lege numum tribuit Sapori Persae, sed ex nostro computu, secundum quem annus ΗΦ ductus ab anno V. C. 443 cadit in annum 950., erit Arsacis cujuspiam, qui aut successit Volagasi III, aut si hic tum vivus adhuc fuit, in parte regni imperavit. Vide etiam, quae ad numum sequentem observabimus.

ARSACES PACORVS.

Protome regis capite imberbi diademato, pone Δ. Χ ΒΑΣΙΛΕΩ. - - ΑΡΣΑ - - ΠΑΚΟ - - - ΙΚΛΙΟ - - - ΕΠΙ†ΑΝ - - ΕΛΛΗ - - *Mulier turrita stans regi sedenti coronam offert, in area annus* ΦΙ. AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 147.)

Numus hic cum anno ΦΙ biennio tan-

a) ll. cc. b) l. c. p. 675 et 680. c) Imper. Arsac. p. 394.

Digitized by Google

tum differt a praecedente cum anno ΗΦ, sed certe unius regis uterque non est, quod arguit caput in priore liberaliter barbatum, in hoc imberbe, deinde in praesente nomen *Pacori*. Fuerintne ille Arsaces et hic Pacorus filii Volagasis III., qui patri forte successere, an alii ex Arsacidarum stirpe, veterum silentium definire non finit. Teste Dione a) Volagasis III. filii mortuo patre perpetuis se bellis regni causa attrivere. Pacorum in historia Parthica jam vidimus filium Arsacis XIV. Orodis. Annus ΦΙ secundum nostrum calculum cadit in annum V. C. 952, qui fuit septimus imperantis Severi.

ARSACES . . . .

Caput regis barbatum tiara tectum, pone B. Χ - - - - *Mulier stans regi sedenti coronam offert, in area annus* ΚΦ. AR. I. (Mus. Caes.)

Numus per solum aerae provectae annum insignis, nam regis nomen exesum est.

ARSACES VOLAGASES forte IV.

Caput regis, pone B. Χ - - - ΑΓΑ - - - *Victoria stans regi sedenti coronam offert, in area* ΔΚΦ. AR. I. (Barthelemy ex museo Vaticano B. L. T. XXXII. p. 681.)

Ex residuis literis ΑΓΑ jure arguit Barthelemyus, numum hunc ad Volagasem quempiam pertinere. At quem illum? Existimat idem, esse posse Volagasis illius, qui regnavit imperante Commodo. Fuit is Volagases III. Sed repugnat annus ΔΚΦ, qui signatum numum docet V. C. 966, at Dio jam ad annum praecedentem memorat, Volagasis mortui liberos regnandi causa secum bello commissos. b) Ex quo patet, Volagasem hunc esse a priore diversum. Lego alibi apud Dionem, c) Caracallam Volagasi Partho bellum intulisse, quod is Tiridatem, et Antiochum, quos reposcebat, dedere recusaret, Parthum metu perterritum deos reddidisse. Factum istud refert Dio ad V. C. 968, biennio post, quam numus hic signatus est. Haec si ita habent, habebimus Volagasem IV. forte tertii filium. Sed haec indicasse satis esto; nam taedet his incertis diu immorari.

ARSACES Vaillantio XXIX. Artabanus IV.

A Caracalla bello petitur, quo caeso Macrinus, cum sese tantae moli resistendo imparem videret, oblata pecunia pacem redimit. Ab Artaxerxe Persa populares suos in Parthos concitante victus Arsacidarum ultimus occumbit, regno in Persas translato V. C. 979. P. X. 226.

Numulos aeneos binos huic Artabano dedit Vaillantius suum aerae calculum secutus, sed qui sunt alterius regis, ut dicetur paullo infra.

* * *

Cl. Sestinus ex museo Ainslieano edidit tetradrachma cum annis ΑΚΦ. ΓΚΦ.

a) L. LXXVII. § 12. b) L. LXXVII. § 12. c) L. LXXVII. § 19. 21.

Digitized by Google

ΔΚΦ., quos ille suum secutus canonem Arsaci postremo Artabano IV. tribuit. a) Nomina regis non adjecit, sive quod oblitus est, sive quod ambiguam lectionem offerunt.

ARSACES incertus residuus.

Protome regis capite modeste barbato diademato. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ - - - ΗΝΟΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Parthus sedens, in area monogramma.* AR. III. (Mus. Caes.)

Philopatorem supra in Arsace IX. exhibuimus, sed vultus lineamenta, et capitis cultus in numo praesente diversa sunt, quod utrumque ejus est modi, quem in numis, quos Arsaci XV. tribuimus, observamus.

Numi aenei regum Parthiae inscripti Graece, et cum annis epochae:

Caput regis barbatum diadematum, juxta annus ENT. *in aliis:* ΔΟΥ. ℞ *Caput muliebre velatum turritum, juxta in aliquibus litera* A. AE. III. (Vaill. Arsac. imp. p. 302. 321. Mus. Caes.)

Caput regis barbatum, et tiara tectum. ℞ *Mulier turrita sedens, in area annus* ΓΚΥ. AE. III. (Spanheim. T. I. p. 449.)

Caput regis prolixe barbatum, et tiara tectum, juxta ΕΟΥ. ℞ *Caput muliebre velatum turritum, juxta* A. AE. III. (Mus. Caes.)

Numos similes solo capitis cultu diversos edidit Pellerinius, eosque regum Persarum, sed Parthis servientium monetam statuit, quia capiti imminet globus, solitus eorum regum cultus, et crines Persico more sunt compositi. Quare et Frölichium arguit, id genus numos, cum Parthici nihil habeant, Parthis tamen tribuentem. b) Idoneae et mihi hae causae visae sunt, et me quoque impulere, ut numos similes in Persarum regum classem conferrem, quo eos loco infra descriptos reperies. At etiam vir eruditus neglexit agere de numis, quos coram proposui, et qui ex capitis cultu certum Parthiae regem proponunt. Ergo sicut ex Pellerinii sententia numuli, quos promulgavit, percusi sunt a Graecis in Persida degentibus, sic numi hoc loco a me propositi feriri poterant a Graecis in Parthia commorantibus. Quare ducto aerae Parthicae exordio ab anno V. C. 443; numus, in quo legitur annus Parthicus ENT, erit Arsacis XIX. Artabani III., in quo annus ΔΟΥ, Arsacis XXIII. Volagasis I., in quo annus ΓΚΥ, Arsacis XXV. Chosrois, in quo annus ΕΟΥ, Arsacis XXVII. Volagasis III. Et vero caput numi postremi simillimum est capiti, quod in certis Volagasis III. tetradrachmis conspicitur. Vide etiam numulos similes a Panelio ex museo le Bret editos, c) tum et omnes hos collectos additis novis Ainslieanis apud Sestinum. d)

a) Lettere T. II. p. 71. b) Suppl. III. p. 23. c) Mem. Trev. Octob. 1737. d) l. c. p. 75.

Digitized by Google

Numi aenei regum Parthiae

inſcripti literis peregrinis.

Caput regis barbatum tiara diademata tectum, pone B. ℞. *Epigraphe peregrina. Cippus, ſuper quo circulus grandior.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin Suppl. III. p. 32.) Swintonus in barbaro hoc typo *clavim* videt. (Phil. Trans. Vol. XLIX. p. 593.)

Caput ipſum ejusque cultus, praeter ea adſtituta litera B, in numis Parthicis, ut vidimus, frequenter obvia, numos ſimiles certos Parthicos faciunt. Epigraphen averſae, literis, ut veriſimile, Parthicis conflatam, Pellerinii ſecutus exemplum, libenter iis explicandam relinquo, qui veteres Orientis linguas ſe penitius callere profitentur. Swintonus Palmyrenas literas in his numis exhiberi putat.

* * *

Pellerinius eodem loco argenteum ex muſeo Pembrock Parte III. tab. 77. n. 2 reſtituit, in quo hinc caput certum regis Parthi, nempe tiara Parthica tectum, illinc ara luculenta, epigraphe utrinque Perſica in orbem ſcripta, iisdem nempe literis conſtans, quibus inſcribuntur numi Perſarum Saſanidarum, de quibus agemus in horum moneta. Opportune conjicit Pellerinius, eſſe hunc numum ſignatum apud Perſas, ſed Parthis adhuc ſubjectos, et eapropter regis Parthi caput illi inſertum.

ANIMADVERSIONES

in univerſam regum Parthiae monetam.

Cum numi regum Parthiae in pleriſque ab aliorum regum numis differant, operae pretium viſum, nonnullas in eos animadverſiones in paragraphos tributas proponere, tanto certiore meo de iis judicio, quod his cimeliis abundat muſeum Caeſareum, ex quo Franciſcus I. Aug. Arſacidarum, et ſucceſſorum Perſarum numos fere CC. a monacho ordinis Carmelitarum ab Oriente reduce emptos gazae intulit.

§ I.

Metallum et fabrica.

Regum Parthiae numi fere omnes argentei. Aureus nondum obſervatus. Aenei perpauci, quos continuo recenſui. Argenti puritas in drachmis lauta ſatis, non eadem in tetradrachmis laude, quibus vile metallum admixtum, eoque liberalius, quo Parthiae res propiores exitio fuere, quod vitium Parthiae cum plerisque regnis commune fuit.

Fabrica in primorum regum numis commoda, deinceps ſic degeneravit, ut plane intelligas, univerſum eum tractum in veterem barbariem prolapſum. Nimirum et Graeci artifices, qui capta a Macedonibus Perſia, artes invexere, et ipſi inter barbaras gentes poſiti degeneraverunt, atque eam barbariem comprobat non modo picturae ruditas, ſed et epigraphe omnis ſaepe ſenſus expers, de qua jam egi ſupra, at agam iterum infra in articulo proximo. Eo etiam vitio laborant numi Parthici, praecipue qui ſunt maximae formae, quod matrix plerumque majoris fuit voluminis, quam orbiculus ſignando numo deſtina-

Digitized by Google

tus, quo factum, ut hujus finibus non omnes literas recipientibus ex integro verſu ſaepe duae tantum aut tres ſtationem ſuam obtinuerint excluſis reliquis.

§. II.

Epigraphe.

Haec in parte averſa numorum Parthicorum iſtud habet peculiare, quod plerumque lineis quatuor perfectum quadratum efficientibus abſolvitur. Literae principio concinnae ſatis, temporis progreſſu miras metamorphoſes paſſae ſunt. Obvium in his videre eſt † pro Φ, et □ pro O, quae tamen neque extra Parthiam ignota. Non raro ſcriptum I pro A, E, P, Φ, atque adeo una eademque nota quinque literarum potentiam ſortita eſt. Videas etiam □ pro B, N pro K, Δ pro T, X pro K vel N, ut taceam abſurda alia a monetariis in extremam barbariem prolapſis invecta. Multa proin in his vocabula ambiguae lectionis, et quae forte incautioribus illuſerint, qui inſolentes regum titulos in illis reperere. Denique in poſtremis epigraphe turpiter barbara, et defoedata literis quacunque forma temere congeſtis.

Inde a Volagaſe II. numis tam argenteis, quam aeneis pone regis caput inſcripta litera ſolitaria alphabeti. Repertae hactenus A, B, Γ, et in uno Δ, at omnium frequentiſsime B. Putabat Vaillantius, eſſe literas ἀρχάισσας urbis, in qua numi ſignati. Praeſtat, earum ſenſum nos ignorare profiteri, et forte aliud non ſunt, quam notae monetariorum.

§. III.

Nomina regum et tituli.

Parthici regni conditori nomen fuit *Arſaces*, cujus apud poſteros tanta fuit veneratio, ut id nomen ſucceſſores reges omnes uſurparent. Comprobant iſtud aeque numi, atque auctores, quos inter Iuſtinus: [a]) *Sic Arſaces quaeſito ſimul conſtitutoque regno non minus memorabilis Parthis, quam Perſis Cyrus, Macedonibus Alexander, Romanis Romulus matura ſenectute decedit. Cujus memoriae hunc honorem Parthi tribuerunt, ut omnes exinde reges ſuos ARSACIS nomine nuncupent. - - - Nam ſicut ſupra dictum eſt, omnes reges ſuos hoc nomine ſicut Romani Caeſares, Auguſtosque cognominavere.* Quin et a Parthis hunc regni ſui conditorem poſt mortem ſolenni ritu conſecratum tradit Ammianus, [b]) et quod magis mirum, ipſi etiam Parthorum ſucceſſores Perſae ex ſtirpe Saſanidarum paſſim *Arſacidae* ab inferioris aevi ſcriptoribus dicti ſunt, quae teſtimonia collegit Frölichius, [c]) et Spanhemius. [d])

Habuere tamen Arſacis ſucceſſores nomina alia privatim, quae ſcriptores prodita reliquerunt. In numis quidem haec rara, et comperta hactenus tantum *Sanatroeces*, qui Arſaces XI, *Gotarzes*, qui Arſaces XX, *Volagaſes I.*, qui Arſaces XXIII., eumque ſecuti alii duo,

a) L. XLI. c. 5. b) in Iuliano. c) Dub. de Minnifari p. 76. d) T. I. p. 459.

Digitized by Google

vel tres ejusdem nominis, et circa regni Parthici finem quidam Arsaces *Pacorus*. Reliqui omnes Arsacis tantum nomine in numis usi magno artis nostrae incommodo, nam facile numi Parthici suis singuli regibus possent tribui, quod nunc in paucis tuto praestamus, si non abessent appellationes privatae. Sed enim idem malum in regibus quoque Aegypti, qui Ptolemaei omnes, et Pergami, qui Philetaeri, molestum est.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. tum et ΜΕΓΑΛΟΥ superbi tituli saepe recurrant. Et eos adfectabant Parthiae reges non modo testibus numis, sed et scriptoribus, indignum rati, si ab exteris nationibus sibi negarentur, cujus fastidii plura exempla videre potes apud Spanhemium, qui de hoc *regis regum* titulo solito eruditionis apparatu disserit. a) At non poterat elogium istud videri indebitum, quando constat, Parthiae reges plures alios sibi habuisse tributarios, ut reges Persarum, et Elymaeorum teste vel uno Strabone.

ΔΙΚΑΙΟΥ, *Iusti* elogium in solis regum Parthiae, Helioclis incerti, et Samis Armenii numis reperimus. Videntur hi Plutarcho fuisse ignoti, cum edixit, b) nullum hactenus regem ambivisse nomen Δικαιου, etsi vocari voluerint Πολιορκητας, Κεραυνους, Νικατορας, Αστους, Ιεραχας.

ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, *Amantis Graecorum*. Hoc quoque nomen unis Parthiae regibus in moneta proprium, si numos Aretae Damasci reguli demas. Verisimile est, adjectum hunc titulum a monetariis, quos Graecos fuisse dubium non est, et qui, quales optaverunt sibi contingerent reges, tales etiam captandae causa benevolentiae appellaverunt, ferentibus istud facile Parthis, qui Graecos intra imperii sui fines magno numero positos, civitates etiam munitas, et copiosas obtinentes sunt reveriti, de quibus agetur infra §. VII. De titulo ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ vide idonea alia apud Spanhemium. c)

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ, ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ, ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ, ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ, ΘΕΟΥ, ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ, ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. jam ex numis regum Syriae cognita, et haud dubie horum imitatione arcessita.

ΞΕΝΙΟΥ, ΑΜΦΙΜΑΧΟΥ, ΠΑΝΑΡΙΣΤΟΥ, ΜΙΤΡΑΕΤΟΥ, nomina nova, in unis Parthiae regum numis a Vaillantio reperta, de quorum dubia fide egi in Arsacidis VII. XIX. XXI. XXII.

ΣΩΤΗΡΟΣ in numo Monnesis apud Vaillantium, d) sed quem nos non Parthiae, sed Bactrianae regem facimus.

§. IV.

Typi:

Pars adversa caput, vel protomen regis vario cultu fistit. Arsacidae primi teguntur galea diademata, cujus pars deflua aures obtegit, ut in numis nonnullis regum Armeniae. Sed paullo post valuit diadema simplex, ut in numis regum exterorum, sed in aliquibus est latius. Frequens etiam gestamen tiara sublimis in arcum sinuata, quali Abga-

a) Tom. I. p. 460. b) in Aristide p. 321. c) Tom. I. p. 466. d) pag. 339.

Digitized by Google

ri Edeſſeni uſi, additis variis ornamentis. De peregrino hoc capitis cultu, et Orientis regibus familiari vide, quae copioſe diſſeruere Spanhemius, [a]) et Pellerinius. [b]) Obſervandum adhuc, unum eundemque regem jam ſimplice diademate, jam tiara ornatum proponi. Ejus exemplum in Arſace VI. ſtitimus. Incerta hujus variationis cauſa. Conjicit Pellerinius, diadema ſimplex ceſsiſſe in uſum ordinarium, ſed tiaram in ſolennes feſtorum caerimonias reſervatam. [c])

Saepe regis capiti adſtituuntur aſtra ſolis et lunae. Cauſam dabit Ammianus, qui, cum Arſacem I. propter virtutem a ſuis conſecratum perhibet, addit: *unde ad id tempus reges ejusdem gentis praetumidi appellari se patiuntur ſolis fratres et Lunae.* [d]) Intelligit tempus Gratiani imperantis, quo pridem Perſae in Parthorum regnum ſucceſſerant. Tametſi Perſarum in ſolem et lunam adfectus nequaquam ab Arſacidis tractus ſtatui poſsit, quem certum eſt, jam apud vetuſtiſsimos Perſas fuiſſe receptum. Ita Herodotus ſacrificare Perſas ſoli et lunae refert, [e]) longe adeo ante Arſacidas, et apud Ariſtophanem queritur Trygaeus, ſolem et lunam Graeciam Perſis proditum ire, quod hi utrique ſideri ſacrificant, alios Graecis deos agnoſcentibus. [f]) Ergo Parthi a Perſis traxere cultum ſiderum, quibus deinde velut diis ſuum etiam Arſacem inſeruere.

In averſa drachmarum unicus typus: *Parthus inſidens ſellae plerumque quatuor fulcrorum arcum inverſum protendit.* Sedentem hunc Parthum nullus dubito eſſe regem ipſum habitu cultuque militari propoſitum, et praeferentem arcum, quo armorum genere ſecundum innumera veterum teſtimonia prae aliis inclaruere Parthi. Iſtud ut opiner, movet auctoritas Dionis, quo teſtante Phraates IV. M. Antonii legatos admiſit ἐπι τε χρυσου δίφρου καθημενος, και την νευραν τε τοξου ψαλλων, *aurea ſella ſedens, ac nervum arcus contrectans.* [g]) Sellam hanc fuiſſe partem cultus regii, argumento eſt, quod ejus a Trajano captae jacturam graviſsime ferebant Parthi, quamque iis impenſo flagitantibus Hadrianus redditurum ſe quidem promiſit, tamen, qui alia omnia reddidit, conſtanter reddere diſtulit, et hujus exemplo Antoninus quoque, etſi multum oratus, [h]) memores, ut opinor, veteris Parthorum pertinaciae, captas bello Craſsi aquilas diu reſtituere tergiverſantium, et ut Parthos oſtentato pretioſo hoc pignore ſemper in obſequium pronos haberent.

In tetradrachmis idem rex ſimili ſellae inſidens, ſed cultu pacem praeferens, remoto arcu, et toga ad pedes deſlua venerabilis. Ei adſtans mulier plerumque capite turrito, et ſiniſtra cornucopiae geſtans, nempe urbis genius, coronam offert. Rarius officium iſtud praeſtat Pallas. Typus hic totus eſt ex Graecorum ingenio, quemadmodum etiam in averſa numorum aeneorum, quos

a) T. I. p. 465. b) Lettres p. 90. c) Rois p. 135. 139. d) L. XXIII. e) L. I. c. 131. f) in Pace v. 405. g) L. XLIX. §. 27. h) Spartian. in Hadr. Capitolin. in Antonino.

ſupra recenſuimus, objicitur caput muliebre turritum, qua Graeci imagine urbis genium finxerunt. Sed probabimus etiam articulo VII., tetradrachma haec revera fuiſſe Graecorum in Parthorum finibus commorantium monetam.

§. V.

Epocha.

Quo anno Arſaces excuſſo Seleucidarum jugo regni Parthici fundamenta jacerit, non ſatis compertum. Iuſtinus annum certo charactere definivit, cum ait, eam defectionem contigiſſe primo Punico bello L. Manlio Vulſone, M. Attilio Regulo coſ. [a]) Proceſſere hi conſules V. C. 498, A. X. 256. Vagum iſtud Iuſtini indicium viſum eſt Freretio, quod uterque hic magiſtratus poſt ſexennium, nempe V. C. 504, A. X. 250 conſulatum repetiit. [b]) Sed non advertit vir praeſtans, altero hoc anno non Marcum, ſed C. Attilium conſulatu functum. Alia, neque magnopere tamen a Iuſtino divergentia regni Parthici principia ex veteribus collegerunt eruditi, quae videſis apud Frölichium, [c]) et Freretium. [d])

Vaillantius Iuſtini calculum ſecutus non modo initium regni Parthici, ſed etiam aerae Parthicae numis tetradrachmis inſcriptae ab anno V. C. 498, A. X. 256 deducit. Vaillantio acceſſere Frölichius, aliique. Eodem inſtituto alii quoque a regni Parthici exortu aeram deduxere, ſed quoniam, ut modo innui, aliis aliud viſum rei Parthicae exordium, neceſſe eſt, ab aliis aliud quoque aerae exordium conſtitutum.

Horum ferius judicium acriter oppugnare coeperunt viri in paucis illuſtres, Freretius, [e]) Barthelemyus, [f]) et Pellerinius. [g]) Princeps illis et invictum argumentum, quod anni auctiores AqT, HΦ, ΦI, KΦ, ΔKΦ in numis, qui per inſcriptum nomen, et capitis cultum certe ſunt regis Parthi, ducti ab anno V. C. 498 caderent in annos, qui ſint poſteriores anno V. C. 979, P. X. 226, quo Parthorum regnum a Perſis everſum conſtat. Vt nodus hic non ignotus erat Vaillantio, tantum tamen aberat, ut epochae exordium ſemel conſtitutae pateretur loco moveri, ut non dubitaret etiam, numos Arſacis nomine inſcriptos tribuere Parthorum ſucceſſoribus Perſis, et quidem numum cum anno AqT Artaxerxi, alium cum HΦ Sapori. Nimirum, ut exiſtimat, Artaxerxes licet Perſa Arſacidarum regno potitus Arſacis etiam nomen uſurpare in numis perrexit, perinde atque Auguſti ſucceſſores Auguſti etiam et Caeſaris appellationem retinuere. Atque eadem etiam de cauſa coeptam a Parthis epocham retentam a Perſis. [h]) Sed neque Vaillantio in ſpecioſa hac cauſa ſubſidium. Reperti ſunt ſerius numi, quos ſupra citavi, quorum unus inſcriptum habet nomen Arſacis Pacori, et annum ΦI, alter nomen Volagaſi, et annum

a) L. XLI. c. 4. b) B. L. Mem. T. XIX. p. 103. c) Annal. Syr. p. 26. d) l. c. e) l. c. f) B. L. T. XXXII. p. 671. g) Mel. I. p. 148, Suppl. III. p. 11. h) Imp. Arſac. p. 392.

Digitized by Google

ΔΚΦ. Quod si daremus etiam, continuatum a Persis per reverentiam Arsacis nomen, an poterit probare Vaillantius, adsita etiam ab iisdem privata Parthorum, Pacori, et Volagasis? Memorata difficultate hac Vaillantio maxime inimica licet reticere argumenta alia, quibus Frölichius praesentem Vaillantii causam fulcire adnisus est. [a]) Neque etiam refutare amplius attinet sententiam Corsinii aerae exordium multo adhuc longius differentis, videlicet in annum V. C. 525, A. X. 229. [b])

His ergo moti rationibus viri laudati coeperunt respicere exordium aerae, quod annos certis regum Parthorum numis inscriptos non ultra annos imperii Parthici evagari patebatur. Neque consilium aliud visum opportunius, quam si aerae Parthicae initium idem adsignarent, quod fuit aerae Graecorum ab astronomis Chaldaeis Babylonis et Seleuciae inductae, et coeptae mense Octobri V. C. 443 A. X. 311. Non ergo multum illi dissensere a vetere sententia Harduini, qui annos Parthicos illigavit aerae Seleucidarum, quae aeram Graecorum unico anno praevertit ducta ab autumno V. C. 442, A. X. 312. [c]) Hanc sententiam si sequare, numi hujus argumenti intra terminos suos rectissime continentur. Obstare quidem huic doctrinae videntur numi duo a Vaillantio citati, quorum unus Volagasis nomine notatus effert annum HT. Annus hic in sententia nostra concurreret cum anno V. C. 750, A. X. 3, at tum certum est, regnasse in Parthia Phraatem IV. Nodus hic qua ratione sit expediendus, dixi supra in Arsace XXIII, Volagase I. Alter numus, quem citat Vaillantius, [d]) et qui nobis adversatur, inscribit Arsacem, et annum AqT. Hic ex nostra sententia ductus ab anno 443 concurret cum anno V. C. 933 P. X. 180, at enim tum Volagasem Parthis praefuisse constat. Verum Barthelemyus inspecto iterum numo, cujus etiam, ut ampliorem fidem faceret, sincerum iconismum restituit, certas in eo reperit litteras AA, quae cum nomen quidem Volagasi, at non Arsacis possint constituere, certum nobis Volagasem efficiunt, ac praeterea sententiam nostram firmant.

Istud aerae Parthicae exordium ab eruditis IIIviris ad annum V. C. 443 revocatum ut praestabilius est iis, quae a Vaillantio, aliisque annis multo posterioribus sunt adfixa, quoniam ab horum peccatis immune est, tamen nondum sic est stabilitum, ut necessario ex citato anno pendeat, et expectandae plurium suppetiae numorum, quorum ope, quod hactenus probabilis tantum conjecturae instar est, certum etiam efficiatur. Difficultates non paucas huic inimicas sententiae in ipsis commentariis dedi, neque dissimulavi eas, quas nuper Abbas Sestinus objecit. Observari tamen meretur, quod narrat cl. Niebuhr Danus in itinere suo Arabico nuper edito: [e]) in urbe Mesopotamiae Tigri adsita, dicta hodie Mosul, visum sibi marmor, quod teste epigraphe positum se profite-

a) Dubia de Minnis. p. 75. b) de Numo Minnis. c) Numi ill. sub Παρθια. d) pag. 391. e) Reisebeschreibung nach Arabien Theil II. Seite 362.

batur anno post Christum 1744, inde ab Alexandri imperio 2055, edoctumque se ibi, Christianos ejus tractus non in inscriptionibus modo, sed et majoris momenti actis utramque solere aeram conjungere, primumque apud eos anni mensem haberi Octobrim, dictum eorum lingua *Teschrin el aval*. Ex quo efficitur, ab ipsis Christianis traditam a majoribus aeram Alexandri, aut potius Graecorum hodieque conservari, a qua si subducatur aera Christi, habemus alterius exordium ante Christum 311, V. C. 443, rite secundum traditam supra regulam. Quod quidem me judice argumentum plurimum valet ad confirmandum istud aerae initium, praecipue cum hujus classis numos apud Mosul, Bagdad, Merdin, Bassora frequentes effodi testetur cl. Sestinus, a) qui haec loca ipse adivit, et collectos ibi numos musco Ainslicano intulit.

Idem vir eruditus cum videret, recentiorem hanc doctrinam minus commode componi cum numis, quos a se repertos modo dixeram, aliud eruditorum judicio aerae exordium obtulit, nimirum ab anno V. C. 458., A. X. 300, quo nonnullis se obviare incommodis sperabat, quae aliorum sententias vexant. Usus in rem suam est testimonio Marcellini, qui Arsacem I. non demum adversus Antiochum II. rebellasse prodidit, quod docuere scriptores alii, sed jam adversus ipsum Seleucum I. Nicatorem, quod cum verisimile putet accidisse V. C. 453, inde ducendum aerae exordium conjecit. At enim vix persuaserit viris doctis, ut unius Marcellini testimoniam anteferant scriptoribus aliis, quorum major vulgo est auctoritas, eamque adeo doctrina haec in causa praecipua peccet, nimirum in tempore defectionis Parthorum, tanti facienda non sunt leviora quaedam commoda, quae in hac sententia numorum Parthicorum explicationi magis, quam in alia, serviunt. Atque haec de causa usque adeo implexa, et nullo facile ingenio ex subsidiis hactenus cognitis explicanda abunde dicta existimo.

Adverto denique, epocham solis tetradrachmis inscriptam, drachmis nunquam. Non igitur literae ΣΑ., quae sunt in drachma Vaillantii, b) epocham notabunt, ut visum Frerctio. Plerumque in area drachmarum occurrunt monogrammata et literae solitariae, quorum explicatio dubia. Accedit, quod literae ΣΑ. sunt in tetradrachmo Arsacis XV. supra citato, etsi in eo jam habeatur certus epochae annus.

§. VI.

Menses.

Habent et istud numi Parthici sibi mis proprium, quod non annos modo, sed et menses numis inscribunt; sed ut annos, sic et menses reperias tantum in tetradrachmis. Inscripta vero illa vocabula esse certos menses, non modo docebit subjectus mensium hactenus in his numis repertorum catalogus; sed docet etiam vocabulum ΜΗΝΟΣ horum aliquibus praefixum. Hactenus detecti sunt

a) l. c. pl. 75, et 83. b) pag. 58.

Digitized by Google

ΑΡΤΕ. *Artemiſius.*
ΔΑΙ. ΔΑΙΣΙΟΥ. *Daſius.*
ΛΩΙΟΝ pro ΛΩΟΥ. *Lous.*
ΓΟΡΠΙΑΙΟΥ. *Gorpiaeus.*
ΥΠΕΡ. ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΟΥ. *Hyperberetaeus.*
ΔΙΟΥ. *Dius.*
ΑΠΕΛΛΑΙΟΥ. *Apellaeus.*
ΑΥΔΥΝΑΙ. *Audynaeus.*
ΠΕΡΙΤΙΟΥ. *Peritius.*
ΔΙΣΥ. pro ΔΥΣΥ. *Dyſyrus.*
ΞΑΝΤΙ. pro ΞΑΝΘΙ. *Xanthicus.*

Panemum quoque repertum refert Pellerinius, [a]) ſed quo in muſeo exſtet, non addit. Idem in horum uno videre *Artemiſium* ſibi viſus eſt, [b]) ſed ſerius errorem ſuum ipſe agnovit ſuffecto Audynaeo. [c]) Tamen certum Artemiſium habemus ex numo Arſacis XV. muſei d'Enneryani, ut ſupra vidimus. Omnium igitur menſium ex his numis habemus nomina, eosque ſecundum Macedonum appellationem, quod a Syromacedonibus invecti fuere. Quae cauſa fuerit, cur numis Parthicis inſcriberentur, quaeſitum. Cauſae, quas Vaillantius adfert, [d]) inconcinniores ſunt, quam ut commemorari, deinde refutari mereantur. Altera conjectura eſt Pellerinii opinantis, inſcripto menſis nomine Graecos in Parthia degentes profeſſos cultum, quo deum Menſem obſervabant, et qui aliquoties in numis veteribus addito MHN, vel MENSIS indicatur. [e]) Conjectura haec utut erudita, ſpecioſa tamen magis, quam ſolida videtur, atque ut, quae obvia ſunt, plerumque longius arceſsitis praeſtant, credam potius, quemadmodum inſcribendo anno ſignificari volebant monetarii, quo anno ſignatus numus, ſic inſcribendo menſe voluiſſe ſignificari, quo is menſe malleum ſit expertus. Enimvero Siculis Menſem fuiſſe deum creditum, non conſtat, qui tamen et ipſi figlinis ſuis menſes inſcripſere. [f])

§. VII.

Quorum juſſu Parthica haec monetа ſignata.

Numos drachmae pondere fuiſſe monetam ab ipſis Parthiae regibus imperatam, vix dubitem. Sane utriusque partis typi, caput regis, et Parthus ſedens, toti Parthici ſunt. Neque obeſt, inſcriptos eſſe Graece, nam et Iudaeae, et Mauretaniae reges lingua in numis non ſua uſi ſunt, etſi utrique indigenae eſſent. In cauſa eſſe potuit major cum copioſis indigenis Graecis commercii opportunitas.

Secus exiſtimo de numis hujus claſsis tetradrachmis, etſi non obſcure intelligam, hos quoque a viris eruditis monetam regum juſſu ſignatam putari. Enimvero quid ad Parthiae reges epocha Graeca his numis inſcribi ſolita, et quidem ducta ab eo tempore, quo totus is tractus coepit parere Seleuco homini extero ad ejus deinde ſucceſſores translatus, quorum jugum Parthi, quod ſerius patuit, impatienter ferebant? Anveriſimile, voluiſſe eos funeſti, ac genti ſuae indecori ſervitii memoriam in

a) Lettres p. 72. b) Rois p. 149. c) Lettres p. 65. d) pag. 7. et 17. e) Lettre p. 72. f) Torremuzza Inſcript. Sicil. Claſſ. XV.

Digitized by Google

monumentis publicis conservare? Atque ut etiam istud permittendum videatur, an ullo pacto probabile, Parthiae reges tantum tribuisse Syromacedonibus sibi natura inimicis, ut eorum etiam mensibus, tanquam propriam anni divisionem non haberent, uterentur? Denique sunt in omnibus his numis typi prorsus ex Graecorum ingenio petiti, ut mulier capite turrito tenens cornucopiae, et regi coronam offerens, aliquoties Pallade obsequium istud praestante, aut in aeneis minutis caput muliebre turritum, certa imago Graeci urbis genii.

Istud ergo monetae genus Parthicis regibus ademptum tutius credo urbibus Graecanicis Parthorum imperio obnoxiis tribuemus. Harum non paucas ab Alexandro M., et successoribus in hoc Orientis tractu conditas, et colonis Graecis permissas memorant scriptores. In Parthia Apameam et Heracleam numerat Strabo, [a]) in Media Laodiceam, Apameam, Ragiam, [b]) at praecipuus earum numerus ac potentia in Bactriana, et Mesopotamia. Eae Parthiae regibus aut plene subjectae, aut certis legibus liberae eorum tamen imperio obnoxiae fuerunt. Has inter facile eminebat Seleucia a Seleuco Nicatore prope veterem Babylonem ad Tigrim condita, cui plebis urbanae fuisse sexcenta millia tradit Plinius, quamque *liberam hodie, ac sui juris, Macedonumque moris* appellat. [c]) Copiosius de ea Tacitus: [d]) *civitas potens, septa muris, neque in barbarum corrupta, sed conditoris Seleuci retinens. Trecenti opibus aut sapientia delecti, ut senatus, sua populo vis, et quoties concordes agunt, spernitur Parthus etc:* Captam in bello L. Veri cum trecentis millibus refert Hieronymus. [e]) Mithridates VI. Ponti rex in praecipuis potentiae Parthicae argumentis posuit *Seleuciam maximam urbium.* [f]) Ab harum urbium quapiam si numos hos voles signatos adferere, nihil sane reperias, quod videatur posse obstare, ac praecipue si Seleuciam hujus velis monetae patriam constituere. Eam Plinius dixit *liberam, ac sui juris*, ergo suo jure signavit monetam, perinde ac tot urbes aliae, quas Romani suis legibus vivere permiserunt. Dixit eam *Macedonum moris*, quem declarant Macedonica mensium nomina numis inserta, quorsum sane spectat illud Senecae: [g]) *Quid sibi volunt in mediis barbarorum regionibus Graece urbes? quid inter Indos Persasque Macedonicus sermo?* Tacito dicitur *conditoris Seleuci retinens*, quod praestitit sane, signando in iis aeram, cujus auctor fuit idem, qui urbis; *neque in barbarum corrupta*, unde typi in iis semper Graecae indolis; *civitas potens*, unde insignia haec tetradrachma. At signavit numos cum regis Parthi capite, nimirum ut tot Syriae ac Phoenices urbes regis sui, tot per imperium Romanum urbes, imperatoris capite insignes numos cuderunt. Tamen et eadem Seleucia cudit numos autonomos, ut in ejus moneta ostendimus, quo planius appareat, permissam illi autonomiam jam a Plinio et Tacito indicatam.

---

a) L. XI. p. m. 783. b) L. XI. p. 796. c) L. VI. §. 30. d) Ann. VI. c. 42. e) in Chronico. f) Sallust. Fragm. L. IV. hist. g) Consol. ad Helv. c. 6.

Digitized by Google

REGES PERSIAE.

Rem Perſarum monetariam in tres claſſes diſpeſcimus, I. qualis erat inde a Cyro usque ad poſtremum Darium, II. qualis ſub Arſacidis Parthiae regibus, III. qualis ſub regibus Saſanidis.

I.

Numi Perſarum

a Cyro usque ad poſtremum Darium.

Non diu in hac claſſe propter cauſae inopiam morabimur. Modicum enim eſt, quod vel ſuppeditent ſcriptores veteres, vel monumenta ipſa reſidua. Si Plutarcho fides, Cyrus, regno a Medis ad Perſas translato nobilis, pecunia ſignata uſus jam eſt. Nam mulieribus, quae admirabili documento fugientibus viris auctores fuere, ut converſi praelium inſtaurarent, aureum ſingulis repraeſentari juſsit. [a]) Vnde credo tractum morem, ut Perſiae reges, quotiescunque Perſidem intrarent, feminis ſingulis aureum largirentur. [b]) In Perſica hujus claſsis moneta memorantur a ſcriptoribus *Darici*, ſeu *Sagittarii*. Darici, Δαρεικοι, ſic dicti ab auctore Dario, ſeu is fuit Xerxis pater, ſeu vetuſtior alius, quod incertum. Vide Suidam, [c]) et ſcholiaſten Ariſtophanis. [d]) Darici aurei a metalli puritate fuere celebrati, ut revera nonniſi partem XXIV. alieni metalli admixtam facto periculo didicit Barthelemyus. [e]) Ημιδαρεικων, *Daricorum dimidiorum*, meminit etiam Xenophon. [f]) Iidem Sagittarii, Τοξοται, dicti ab impreſſa imagine ſagittarii, ad quam adluſit Ageſilaus apud Plutarchum. [g]) Nam ab ephoris a bello Perſico ad tuendam Spartam revocatus ajebat, ſe a Perſarum rege triginta ſagittariorum millibus ex Aſia ejici. Nimirum Perſarum numis notam ſagittarii habentibus, quorum triginta millibus Athenas miſsis effecit rex magnus, ut populos Athenienſibus in bellum adverſum Lacones incitantibus redire hi in patriam cogerentur. Cum ſagittarios hoc loco Plutarchus vocet χρυσους Δαρεικους, *aureos Daricos*, ſatis apparet, Daricos et ſagittarios unam eandemque fuiſſe monetam ſic dictam jam ab auctore, jam ab imagine. Paſsim videntur docere veteres, Daricos tantum fuiſſe monetam auream. At Plutarchus diſerte

a) de Virt. mul. p. 246. b) Plut. in Alex. c. 69. c) in Δαρεικος. d) in Eccleſ. ad v. 598. e) B. L. T. XXI. hiſt. p. 24. f) Exped. Cyri L. I. p. 252. g) Lacon. apophth. p. 211.

Digitized by Google

Daricos aureos et argenteos memorat, quo loco tentatam Cimonis abſtinentiam narrat, dum Rhoeſaces barbarus in ejus domo depoſuit φιαλας δυο, την μεν αργυρειων εμπλησαμενος Δαρεικων, την δε χρυσων, *phialas binas, quarum unam argenteis Daricis, alteram aureis implevit.* [a]) Idem eruo ex Aeliano narrante, [b]) a Perſarum regibus cuivis legato donari ſolitum ταλαντον Βαβυλωνιον επισημον αργυριω, *talentum Babylonium argenti ſignati.*

Numi DARICI ſeu SAGITTARII.

Vir corona radiata tectus flexo uno genu d. haſtam tenet, ſ. arcum praetendit. ℞ *Cavitates informes.* AV. (Muſ. Caeſ. Pembrock P. I. tab. I. n. 2, et P. II. tab. 75.) AR. I. (Spanheim T. I. p. 324. Seſtini Lettere T. III. p. 146.) *In horum uno juxta ſagittarium legitur* ΠΤΘΑΓΟΡΗ. (Seſtini ibid.)

Vir corona radiata tectus flexo uno genu d. haſtam tenet, ſ. arcum praetendit. ℞ *Vir eodem cultu ac ſitu, ſed dextera retro converſa telum e pharetra promit.* AR. I. (Pembrock l. c. Spanheim Caeſ. Iul. preuves p. 80.)

Perſa ſtans pendente a tergo pharetra telum evibrat. ℞ *Navis expanſo velo.* AR. III. (Muſ. Caeſ.) Cui adde alios cum variis typis apud Pembrock. (P. II. tab. 75.)

Per typum et fabricam peregrinam numi ſimiles commode in Perſicae monetae loco habentur, ad quorum deinde normam in urbibus Perſarum imperio ſubjectis putem ſignatos argenteos, quos altero, et tertio loco citavi. Enimvero eodem loco in muſeo Pembrock video depictum argenteum ſimilem, ſed cujus averſa praeter litteras fugientes ſiſtit Herculem cum leone luctantem, qui typus eſt in vetuſtiſsimis Tarſi numis. Et apparent in pluribus id genus ſagittariis argenteis eadem tabula Pembrockiana propoſitis ſigna incuſa bovem referentia, quae nota heterogenea obvia eſt in numis Ciliciae, Pamphyliae, et vicini tractus argenteis. Quare veriſimile, in illis regionibus, quo tempore Perſis adhuc paruere, numos id genus cum imagine Perſica cuſos. Ejus certiſsimum argumentum eſt nomen ΠΤΘΑΓΟΡΗ horum uni inſcriptum. Narrat ejus praeco Seſtinus, cum binis eum Daricis aliis, uno aureo, altero argenteo, repertum in inſula Samo. Veriſimile ergo, quo tempore Samii Perſis paruere, (nam varia fuit eorum ante Alexandrum M. fortuna) hunc fuiſſe ſignatum numum inſcripto praeterea privato ſuo rectore Pythagora. Exiſtimat Seſtinus, hoc Pythagorae nomine indicari ipſum philoſophiae Italicae magiſtrum Pythagoram Samium. Quam ſententiam ut plures aliae cauſae, quas nunc diſſimulo, evertunt, tum etiam ſcripturae modus. Qui Pythagorae aetati plurimum detrahunt, quos inter Henricus Dodwellus, natum eum ſtatuunt V. C. 185, cum quo aevo componi poſſe formam literarum nomen illud conſtituentium, quae recentiora jam tempora ſapit, negaverint omnes palaeographiae Graecae magiſtri. Accedit, non exſtare exemplum magiſtratus inſcripti numis tam remoti temporis. Inter ſagittarios argenteos refe-

a) in Cimone c. 10. b) V. H. L. I. c. 22.

Digitized by Google

ras etiam numos Aryandicos, quos Daricis simillimos adrogato sibi jure cudendos curavit Aryandes pro Cambyse Aegypto praefectus, quem propterea interficiendum curavit Darius successor, [a]) de quo agemus uberius in prolegomenis ad numos Aegypti.

Numi Darici cum aurei, tum argentei summae sunt raritatis. Causam dabit Strabo loquens de Persarum hujus aevi regibus: [b]) *Maximam*, ait, *auri atque argenti partem in supellectile habent, in numis perexiguam. Illam enim existimant et ad donandum magis aptam, et ad reponenda asservandaque in thesauris cimelia. Numismatis vero tantum sufficere arbitrantur, quantum usui satis sit, et tantum auri percutiunt, quantum impensis sufficiat.* Interim haec minus conspirant cum testimonio Plutarchi, pluribus locis immensam monetae signatae vim ab Alexandro in Persia captae praedicantis. [c]) Huc refer etiam, quod narrat Herodotus, [d]) quo tempore Xerxes in Graeciam exercitum traduxit, fuisse in Lydia Pythium quemdam, hominem privatum, qui in thesauris suis numerabat quadragies centena millia staterum Daricorum aureorum. Eodem teste [e]) Mardonius Xerxis contra Graecos dux, tulit secum in Graeciam χρυσον πολλον μεν επισημον, πολλον δε και ασημον, *multum auri signatum, multum non signatum.* Alexander M. Susis in thesauro regio praeter auri et argenti non signati XL. M. talentum auri, χαρακτηρα Δαρεικων εχοντα reperisse dicitur. [f])

Ad pondus et valorem Darici aurei quod attinet, haec tradit Harpocration: εισι μεν χρυσοι στατηρες οι Δαρεικοι, ηδυνατο δ' ο εις ταυτο οπερ και ο χρυσους παρα τοις Αττικοις ονομαζομενος. *Darici sunt stateres aurei, valebat vero horum unus tantundem, quantum dictus ab Atheniensibus aureus.* Idem paullo infra: λεγουσι δε τινες, δυνασθαι τον Δαρεικον αργυρας δραχμας εικοσι, *ajunt vero aliqui, valere Daricum argenteas drachmas viginti.* Idem passim docent grammatici alii. Hero quoque Alexandrinus Daricum adpendere drachmas duas testatur, nimirum quantum stateres Graecorum aurei solebant adpendere, ut dictum in Prolegomenis generalibus Vol. I. p. XLI. Revera Daricus musei Caesarei, et Pembrockianus justum habent duarum drachmarum Atticarum pondus. Quare recte dicitur valuisse drachmas XX. secundum decuplam tum auri ad argentum rationem.

II.

Numi Persarum

sub Arsacidis Parthiae regibus.

Persia everso sub Dario Codomano Achaemenidarum imperio in Alexandri M., et ab hujus morte in Syromacedonum potestatem transivit constituto satrapa. Sed enim Orientis provinciis per regum Syriae socordiam paullatim

a) Herodot. L. IV. c. 166. b) L. XV. sub fin. c) in ejus vita. d) L. VII. §. 28.
e) L. IX. §. 41. f) Diod. Sic. L. XVII. c. 66.

Digitized by Google

obsequium exuentibus Persia etiam proprios iterum reges nacta est, sic tamen, ut primum a Seleucidis, deinde a vicinis, multoque potentioribus Parthis penderent, diserte istud testante Strabone: [a] *nam etsi adhuc Persae proprium regem habent, viribus tamen longe sunt inferiores, et Parthorum regis dicto sunt audientes.* Et apertius postremis verbis libri XV. *Hodie seorsim Persae suum habent corpus et reges aliis regibus subjectos, primum Macedonibus, deinde Parthiae.* His regibus duce Pellerinio tribuuntur sequentes

Numi:

Caput regis barbatum diadematum imminente capiti globo, et crinibus retro in glomerem collectis. ℞ *Caput muliebre turritum, juxta anni* ΓΚΥ, ΗΚΥ, ΘΚΥ, ΖΛΥ, ΦΚΑ. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin Suppl. III. p. 23. seq.)

Id genus numulos pro Parthicis vulgavit Frölichius. [b] Enimvero similimos alios inscriptis etiam epochae annis produximus supra ad calcem numorum Parthiae regum, hoc uno discrimine, quod in his ex capitis cultu certi agnoscuntur Parthiae reges, at in praesentibus ex eodem capitis cultu certi Persiae reges, ut magis patebit contentis Persarum numis classis III. Iure ergo Pellerinius numos similes tribuit regibus Persiae, sed cusos a Graecis urbibus in illorum imperio constitutis, quae eandem aeram secutae fuerint, quam Graeci, quorum numos in moneta Parthica recensuimus, nimirum ab anno V. C. 443 A. X. 311.

De aeneis Persice inscriptis, sed cum capite regis Parthi egimus supra ad calcem monetae Parthicae.

III.

Numi regum Persarum Sasanidarum.

Artaxerxes Persa V. C. 979 P. X. 226 victo Artabano postremo Arsacidarum Parthiae regum Persiae regnum inde a Dario Codomano aut extinctum, aut ab aliis regibus pendens resuscitavit novae ipse stirpis conditor, dictae *Sasanidarum*, quod Sasani cujuspiam ipse nepos esset. In ea Persiae regnum ipsis IV. saeculis constitit, dum a Saracenis everteretur. His Parthorum successoribus tribui nunc solent sequentes

Numi:

Epigraphe, ut creditur, Persica. Caput regis barbatum diadematum, saepe etiam radiatum, imminente capiti globo, saepe crinibus retro in glomerem collectis, additis nonnunquam alis, saepe etiam astris solis et lunae. ℞ *Epigraphe similis. Ara altior ignita, conspicuo nonnunquam inter flammas capite humano, adstat hinc et inde vir hastatus, vultu in aliis ad ignem converso, in aliis ab igne averso.* AV. (Pellerin.) AR. (Mus. Caes.)

Numos similes Frölichius museo Caesareo recens illatos omnino XXXII. primus esse Persarum Sasanidarum agno-

a) L. XV. p. 1059. b) Reg. vet. num. p. 64.

Digitized by Google

vit, et eorum nonnullos aeri inciſos propoſuit. [a]) Serius ſimiles alios vulgavit Pellerinius, [b]) quos inter eximius aureus unus, in cujus antica capita regis et reginae jugata, quibus poſita juxta protome juvenilis coronam porrigit. Reliqui omnes ex argento probe puro ſunt, volumine ad primum et ſecundum modulum accedentes, ſed laminae tenuis. In muſeo Caeſareo duo ſunt quinarii ambitu, ſed hi quoque tenues.

Typus ignis in parte averſa tam conſpicue propoſiti, tum et aſtra ſolis et lunae ſuaſerunt Frölichio, et qui eum ſecuti ſunt, ut Perſicam hos numos monetam crederent. Enimvero copioſa habemus veterum teſtimonia, quanta religione veteres Perſae ignem, et ſolem lunamque obſervarint, quae pleraque collegit Frölichius, [c]) et Foucherius. [d]) Ceterum et eo ducem Frölichium libenter conſector, qui diſsimulato ſuo judicio, quorum hi numi regum offerrent capita, malebat exſpectare, *dum doctior aliquis exſiſtat, qui legere veterum Perſarum characteres, et intelligere ſe poſſe credat et poſſit.* Eodem conſilio ab explicandis etiam argumentis aliis in hac moneta obviis abſtineo, quod libenter permitto iis, qui contentiorem ad explicandos Perſarum ritus et religionem operam contulerunt.

Atqui, quod diu optaveram, hanc nuper in ſe provinciam ſuſcepit eruditus quidam Gallus vulgato opere his verbis inſcripto: *Mémoires ſur diverſes antiquités de la Perſe, et ſur les médailles des Rois de la dynaſtie des Saſſanides etc. par A. J. Silveſter de Sacy. De l' imprimerie nationale executive du Louvre 1793. in 4to.* Quod ſimul atque ex Indiciis literariis Gottingenſibus eompe-ri, [c]) nihil erat, quod impenſius curandum putaſſem, quam ut opere ad praeſentis argumenti enucleationem tam copioſe ſervituro potirer. Ejus Pariſiis arceſſendi cum nollent librarii noſtrates propter belli nunc maxime ſaevientis impedimenta in ſe curam ſuſcipere, dedi operam, ut illud per Helvetiorum agrum ad me perferretur. At enim plures jam ſunt menſes, ex quo ſpes meas retardari, et votis moram injici cum taedio experior. Nimirum infelix illa, ac cerrita Gallorum natio omiſsis veteribus ſuis ſtudiis, quorum ope, cum reges adhuc ſummae rei praefuere, veram, ſolidamque doctrinam circumferre per terrarum orbem in primis curis habuit, mutatis jam nunc ingeniis ejus tantum indolis libellos alis geſtit inſtruere, et examinum more in omnes terrarum receſſus emittere, per quos religionis avitae, legum patriarum, optimorum principum poſsit contemptum in animos populorum ingenerare, ſcilicet ne ſola ſit, quae paucorum preſſa tyrannide, ſanguinis ac vitae, parentum liberorumque, facultatum, ac ſacrorum patriorum cogatur jacturam experiri, aut ne ſola ſit, quam olim incorrupta poſteritas infra belluarum, aut ſi quid eſt his atrocius, magisque ſangui-

a) Reg. vet. num. p. 66. b) Suppl. III. p. 34. c) l. c. d) B. L. T. XXVII. et XXXI. d) Jahr 1793 Stück 178 Seite 1777.

Digitized by Google

narium, naturam deprimendam, et generis humani execrationi permittendam judicabit. Quapropter quidquid cl. Sacyus ad praesentium explicationem numorum utile, atque oportunum attulerit, ne dubitet benignus lector, alio quopiam idoneo loco, ac forte sub universi operis finem inter ea, quae addenda, aut corrigenda videbuntur, a me commemoratum iri.

* * *

Aeneos etiam fere I. formae vulgavit Pellerinius [a]) fabricae barbarae, in quorum antica caput est cum cultu regum Parthorum, in aversa caput peregrino item cultu; litterae utrinque habentur peregrinae, verum ignotae. Id unum ex capitis cultu colligi potest, in hoc tractu barbaram hanc segetem pullulasse. Similem olim edidit Frölichius, ratusque, in eo legi posse KOMOCI --, perperam credidit, esse numum *Comosi* Getae. [b]) Swintonus in simili legere sibi visus ΠΡΟΖΟΥ, Perozem Persarum regem, cujus in historia Armeniae meminit Moses Chorenensis, in hoc numo expressum credidit. [c]) Incerta, ut vides, omnia.

REGES BACTRIANAE.

Bactriana longe in ortum posita Oxo flumine et India divisa fuit. A Cyro majore in potestatem redacta Persis paruit, dein Macedonibus victore Alexandro M., qui urbem in ea de suo nomine Alexandriam aedificavit constitutis satrapis. Mortuo Alexandro pars fuit provinciarum Orientis, quas sibi Seleucus Nicator virtute subjecit. Sed cum posteri regendae tantae moli a mediterraneo in Indiam porrectae longe essent impares, factum, ut satrapae excusso Syrorum jugo regnum sibi in Bactriana constituerent.

Aliquorum ex his regibus comperti numi Graece inscripti. Mirum videri possit, in gentem usque adeo remotam non modo linguam moresque Graecos illatos, sed et utrumque tamdiu in ea constitisse, et quidem diutius, quam forte hactenus creditum, ut infra ex numis ipsis comprobabimus. Verum reges priores, qui, postquam a Syris discessum est, sibi successerunt, fuisse Graecos, mox videbimus. Deinde quanta fuerit Graecorum in Bactriana potentia, testem locupletem habemus Strabonem, [d]) qui Graecos ibi propter soli praestantiam adeo fuisse opibus auctos praedicat, ut, si Apollonio Adramytteno fides, Ariamam obtinuerint et Indiam, et plures, quam Alexander,

a) Suppl. III. p. 38. b) Ad num. reg. vet. acces. p. 36. c) Phil. Trans. Vol. LVI. p. 298. d) L. XII. p. 785.

Digitized by Google

gentes subegerint, maxime Menander etc. Insigne huc momentum confert auctor peripli maris Erythraei, qui Arrianus fuisse putatur. En ejus verba: και Αλεξανδρος ὁρμηθεις ἀπο των μερων τουτων ἀχρι τυ Γαγγυ διηλθε - - - ἀφ' ὑ μεχρι νυν ἐν Βαρυγαζοις παλαιαι προχωρυσι ἐραχμαι, γραμμασι Ελληνικοις ἐγκεχαραγμεναι, ἐπισημα των μετα Αλεξανδρον βεβασιλευκοτων Απολλοδοτυ και Μενανδρυ. *Ab his partibus* (Bactrianis) *profectus Alexander ad Gangem usque penetravit - - - quamobrem ad haec usque tempora in Barygazis antiquae drachmae reperiuntur Graecis sculptae literis cum insignibus Apollodoti et Menandri, qui post Alexandri obitum ibi rerum fuerunt potiti.* Menandrum paullo supra Bactrianae regem ex Strabone diximus, qui et in Indiam imperium extendit. Quare et ejus numi facile Barygazam pervenerunt, quae fuit urbs Indiae intra Gangem. Ex quo adeo loco exstitisse Bactrianorum monetam veterem Graecam manifeste tenemus, cujus partem efficiunt numi, quos continuo indicabimus.

In describendis regibus Graecis, quorum prodemus numos, operam levavit Theophilus Sigefr. Bayerus, qui *historiam regni Graecorum Bactriani* erudite conscripsit, quem plerumque in hoc tentamine sequemur. Adde, quae de ejus regni eversione ex monumentis Sinarum attulit cl. de Guignes. a)

* * *

THEODOTVS pro Antiocho II. Bactrianae praefectus solicitatis ad defectionem colonis Graecis regnum sibi comparat. Factum istud ex sententia Bayeri aliquot annis ante, quam Parthi deficerent. Sed difficile est ἀκριβως definire verum defectionis annum. Fuit Theodotus originis incertae. Graecum fuisse ipsum nomen prodit. Successorem habuit Theodotum II.

Ejus numus nondum cognitus, saltem qui ejus certo sit.

* * *

EVTHYDEMVS.

Oriundus Magnesia. Sublato Theodoto II. regnum invasit. Antiochum M. primo hostem experitur, deinde amicum, ea lege, ut se Bactrianae regem agnosceret, quod factum ex Bayeri calculo circa annum V. C. 548. Filium illi fuisse Demetrium Polybius et Strabo prodidere, destinatum etiam Antiochi M. generum, verum an patri successerit, incertum.

Numus:

Caput regis diadematum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΥΘΥΔΗΜΟΥ. *Hercules rupi insidens d. clavam sublimem effert alteri rupi juxta positae innixam, in area monogramma.* AV. III. (Pellerin Additions p. 95.)

Multis nominibus eximius est hic numus. Nam non modo metallum, et operis elegantia singulare illi pretium addunt, sed etiam quod hujus regis unicus est, quando jam rarissimi sunt numi omnes regum Bactrianae. Accedit et illud, hunc Euthydemi numum fuisse postremum, quem Pellerinius commen-

a) B. L. T. XXV. Mem. p. 17.

Digitized by Google

tario illuſtratum vulgavit jam fere centeſimum aetatis annum agens, et oculorum uſu deſtitutus. Non ergo poterat ſummus hic vir, quo nemo hactenus copioſius de re numismatica Graeca meritus eſt, majore cum gloria vetus ſuum ſtudiorum curriculum finire.

Pars averſa Herculem fiſtit amicum Graecis Macedonibus per cauſas cognitas numen. Simili cultu, niſi quod abeſt rupes clavae fulcrum, propoſitus exſtat in tetradrachmis, quae Antiocho II. Syro tribuimus. Et Hercules aliorſum in eo tractu cognitus, nam ipſam Indiam adiviſſe, tentata fruſtra Aorni obſidione, creditum. Vide Curtium.[a]) Praeclare igitur ſecundum hunc, alioſque Bactrianorum numos dixit Plutarchus: [b]) δια δ' Αλεξανδρον τους Ελληνων θεους Βακτρα και Καυκασος προσεκυνησε. *Per Alexandrum factum, ut Bactra et Caucaſus Graecorum deos adorarent.*

* * *

MENANDER. Ejus magnum a juſtitia et rebus geſtis apud Bactrianos nomen, pro cujus cineribus, velut Palladio, in certamen deſcenderunt civitates Bactrianae. [c])

EVCRATIDES.

Incerto genere ortus. Multa bella magna virtute gerit, India etiam in poteſtatem redacta. A filio, quem regni conſortem fecerat, occiſus, traducto etiam per cadaver ſuum carpento indignum vitae exitum ſortitus eſt. Haec Iuſtinus, qui eum Arſacis VI. aequalem facit. [d]) Praeſtantis ejus viri memoriam conſervarunt Eucratidea, urbs in Bactris ex conditoris nomine appellata, tum et inſignes duo numi.

Bayerus filio quoque fuiſſe Eucratidis nomen conjecit. Quid illo deinceps factum, non liquet, et quae Bayerus commemorat, a ſolis conjecturis pendent.

Numi:

Caput regis juvenile galea diademate tectum. Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΥΚΡΑΤΙΔΟΥ. *Dioſcuri pileo aſtrifero tecti in citis equis d. haſtam, ſ. palmae ramum, in area monogramma.* AR. m. m. (Pellerin Rois p. 129.)

Eucratidis numum ſimilem jam ex muſeo imperatorio Petropolitano recitavit Bayerus in opere ſaepe memorato, [e]) differt tamen in nonnullis; nam primum dicitur adpendere nonniſi drachmam cum ſemiſſe ponderis Colonienſis; deinde vultus Eucratidis eſſe ſenilis. [f]) cum Pellerinianus perquam juvenilem fiſtat. Denique Bayerus in numi area vidit literas HP, quas eſſe aerae Bactrianae notam adſerit, quam ipſe ab anno V. C. 499 deducit. Verum judice Pellerinio, cum quo mihi facile convenit, ligatae hae literae HP aliud non ſunt, quam monogramma, quale etiam in ſuo, etſi alterius formae, conſpicitur. Parum igitur tuto aera Bactriana, nullo alio monumento comprobata, fallace hac nota nititur.

a) L. XI. c. 11. b) de fort. Alex. or. I. c) Plut. in praecept. reip. ger. p. 821.
d) L. XLI. c. 6. e) pag. 99. f) ibid. p. 94.

Digitized by Google

ADINNIGAVS Corſino MINNISARES.

Caput regis barbatum diadematum. ℞ - ΑΕΙΛ - - ΑΔΙΝΝΙΓΑ□ - ΕΩΤΗΙ□Ε. *Hercules nudus petrae inſidens d. elata clavam, in imo annus* ΤΑΓ, *in area monogramma, nempe* A *intra quadratum.* Pot. I.

A quibus vulgatus ſit hic numus addito iconismo, et quorſum pertineat, dicetur mox infra.

MONNESES.

Caput regis barbatum diadematum. ℞ - ΑΕΙΛ - - - ΟΝΝΗΕ - - - ΩΤΗΡΟΣ. *Hercules nudus baſi inſidens d. elata clavam, infra annus* ΤΚΒ *vel forte* ΤΚΕ. AE. I.

Complector utrumque hunc numum, et Adinnigai, et Monneſis, quos contra atque aliis hactenus viſum, Bactrianae regibus infero, quod antequam probare inſtituo, juvat aliorum de his numis judicia commemorare.

Cl. Eduardus Corſinus anno 1754 libellum edidit, cui titulus: *de Minniſari, aliorumque Armeniae regum numis, et Arſacidarum epocha diſſertatio.* Agitur in hac de numo, quem priore loco propoſui, ſed vir eruditus pro certo ΑΔΙΝΝΙΓΑΟ. legit ΜΙΝΝΙΣΑΡ. Eum ergo applicat *Minniſari* Armeniae regi, cujus in Trajani rebus geſtis meminit Dio, ſed quem *Maniſarum* appellat. Atque hac fiducia novum invexit aerae Parthicae principium ab anno V. C. 525, ex quo annum numi ΤΑΓ deducit. Vniverſa haec cauſa cum minus probaretur Frölichio, eodem adhuc anno libellum oppoſuit inſcriptum: *Dubia de Minniſari aliorumque Armeniae regum numis, et Arſacidarum epocha nuper vulgatis*, quibus elevare Corſini argumenta omni ingenii et eruditionis apparatu eſt aggreſſus. Non tamen victum ſe profeſſus Corſinus cauſae ſuae ſuppetias iterum venit diſſertatione altera Romae 1757 edita. Poſſum commemorandis iis, quae eruditi IIviri pro ſua quisque cauſa attulerunt, abſtinere, non tam quod inſtituti mei brevitas tam copioſe diſputata non recipit, quam quod omnis Corſini doctrina jam hoc uno diſperit, quod numo inſcriptum ΜΙΝΝΙΣΑΡ. praetendit, quando certum eſt, in eo legi ΑΔΙΝΝΙΓΑΟ., quam vocem non modo reperit Frölichius in fideli pictura ex ipſo archetypo muſei Stoſchiani excepta, et ſibi a Gorio Vindobonam miſſa, ſed etiam Abbas Barthelemyus, qui ſingularem hunc numum olim muſei Palatii, deinde Stoſchii, regis ſui theſauro intulit, et ſubinde aeri inciſum eruditorum oculis ſubjecit. [a]) Quare ultro collabuntur omnia, quae Corſinus tanto niſu de Minniſare in monetam recepto, et ſtatuendo alio aerae Parthicae principio diſputaverat. Denique ne quid praetermittam, quod ad Dionis Maniſarum pertinet, video a Vaillantio ὡς ἐν παροδῳ citari numum, et huic Maniſaro Armeniae regulo tribui, in cujus adverſa exhibetur: *Caput tiara ornatum*, in averſa: ΒΑCΙΛΕΩΣ. ΑΒΑΙΣΣΑΡΟΥ. *typo aquilae.* [b])

Non minor in alterius numi examine contentio, et in legenda inſcriptione

a) B. L. T. XXXII. p. 671. b) Imp. Arſacid. p. 306.

Digitized by Google

diſſenſus. Eum primus ex muſeo ſuo protulit Vaillantius, [a]) qui epigraphen ſic effert: ΒΑCΙΛΕΩC. ΒΑCΙΛΕΩΝ. ΜΟΝΝΗCΟΥ. CΩΤΗΡΟC. ΕΠΙΦΑΝΟΥC, cum anno ΥΚΒ. Deinde Monneſem hunc in regum Parthorum catalogum intrudit invitis numis Volagaſis I. et II., ut diximus in Arſace XXVII. Eundem numum ſerius vidit Maffejus in muſeo ducis d'Eſtrées, ſed qui ſic inſcriptum prodit: ΒΑCΙΛΕΩC. ΜΟΝΝΗCΟΥ. CΩΤΗΡΟC. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. cum anno ΥΚΕ. Ceterum ambiguus haeret, ſitne rex Parthiae, an Boſpori ſtatuendus. [b]) Cimelium iſtud in gazam tandem regiam translatum multo, quam antea factum, adcuratius edidit Barthelemyus, [c]) et patuit nonnulla intruſa, quae in numo conſpicua non ſunt, ut Vaillantii ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, vel Maffeji ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ, et ne quidem praetenſum totum nomen ΜΟΝΝΗCΟΥ legi, extremis utrinque literis evanidis. Neque illaeſa eſt poſtrema epochae litera; unde factum, ut Vaillantius legeret ΥΚΒ, Maffejus ΥΚΕ. Barthelemyus in priorem lectionem propendet. Eodem hoc fatente numus hic varie lectus unus idemque eſt, non diverſi. Quod cum ignoraret Pellerinius, binos dixit exſtare Monneſis numos variantibus aerae annis inſignes. [d])

Explorata religioſe utriusque numi natura jam etiam, cujus ſint patriae, inquirendum. Quod cum adcuratius expenderem, intellexi I., numos hos eſſe non poſſe regum Parthiae, ut viſum Vaillantio, Pellerinio, et plerisque aliis, II. haud dubie eſſe regum Bactrianae putandos. En utriusque thematis rationes paucis expoſitas.

I. Non eſſe numos regum Parthiae, ipſi inſcripti epochae anni comprobant. Etenim annus ΤΑΓ in numo Adinnigai ductus ab anno V. C. 443, quod principium aerae in numis Parthicis ſtatuimus, incidit in annum V. C. 775, quo tempore in Parthia regnavere filii Phraatis IV. aliive, quorum omnium tenemus nomina. Annus ΥΚΒ in numo Monneſis incidit in annum V. C. 864, at tum regnaſſe Chosroem conſtat. Nullus ergo utrique locus in regum Parthorum ſerie relinquitur. Accedit, typum Herculis, aut titulum ΣΩΤΗΡΟΣ in nullo regis Parthi numo hactenus conſpectum, quos conſtat certos ſuos, ac nusquam variatos habuiſſe typos.

II. Ajebam, eſſe numos regum Bactrianae. Vt facile erat evincere, numos hos non eſſe Parthicos, ſic, quia Parthicam Graecorum monetam metallo, volumine, forma literarum, aliisque modis proxime imitantur, facile intelligimus etiam, ſignatos illos in provincia Parthorum imperio vicina, aut, ſi lubet, etiam obnoxia, atque vel unum iſtud a Bosporana illos moneta excludit, cui eos poſſe inſeri, leviter ſuſpicatus eſt Maffejus. Enimvero reperio, idem jam etiam viſum inſigni Barthelemyo in haec verba differenti: [e]) *Numi Adinnigai et Monneſis, quod eosdem typos et fabricam praeferunt, in eadem videntur regione ſignati, ſed ob easdem cauſas differunt a regum Parthiae nu-*

a) l. c. p. 339. b) Galliae Antiq. p. 114. c) l. c. d) Suppl. III. p. 15. e) B. L. T. XXXII. p. 683.

Digitized by Google

mis. Erant in Armenia, Mesopotamia, et toto Parthorum imperio dynastiae plures, quarum principes suo nomine pecuniam signaverunt. Quare dubium non est, harum uni utrumque numum tribuendum. Coeptam a viro erudito telam perago. Esse numos regum Bactrianae, argumentum habeo unicum quidem, at illud, ut reor, solidum, ab ipso typo petitum. Sistit hic Herculem petrae insidentem, et d. clavam elatam tenentem, perinde atque typus in citato supra Euthydemi numo, quem fuisse Bactrianae regem certo constat. Vix verisimile videatur, si numi hi alterius essent regionis, monetarios sic anxie Herculem ad omnes Herculis Euthydemiani apices fuisse ficturos, et conspiraturos in typo, qui secundum omnes causas vix in aliis numis exstat. Confer, amabo, omnes tres, de quibus agimus, numos, et negabis interesse discrimen, nisi quod Euthydemi numus elegantis est operis, alteri, quod prolapsa jam arte percussi sunt, barbari. Admissa hac mea sententia reliqua omnia commode explicantur. Graeci in Bactriana positi, quorum quanta fuerit potentia, in prolegomenis ad Bactrianae regum numos diximus, eodem modo signavere pecuniam cum capite regis sui, quo Graecos in Parthia positos monetam cum regis Parthici capite signasse diximus. Vsi deinde sunt aera Seleucidarum ab anno V. C. 442, vel, ut aliis placet, aera Graecorum ab anno sequente ducta, perinde ac Graeci Parthici, nimirum aera, cum adhuc Seleucidis parerent, utrisque communi. Denique veterem etiam Herculis typum retinuerunt, sub hac nimirum imagine in Bactriana impensius culti.

Supereſt, ut occupem, quae novam hanc ſententiam poſſunt in invidiam vocare. Teſtibus Iuſtino et Strabone Graecorum in Bactriana imperium everſum eſt primum a Parthis, deinde a Scythis Nomadibus. Teſtimonia haec collecta habes apud Bayerum [a]) Scytharum etiam in Bactrianam invaſionem in monumentis Sinenſium aut vidit, aut videre ſibi viſus eſt cl. de Guignes. [b]) Non inficior. Verum ſi everſum eſt Graecorum in Bactriana imperium, non etiam everſi coloni Graeci, qui eam inde ab Alexandro M. copioſi incoluere. Enimvero quemadmodum everſo a Parthis Graecorum Seleucidarum trans Euphratem imperio perrexerunt tamen Graeci legibus ſuis uti, numosque cum Parthici regis capite ferire conſtituerunt, ſic horum exemplo idem a Graecis Bactrianis factum verisimile eſt. Quales fuerint hi reges poſt Eucratidem, quem ex Graecis Bactrianae regibus poſtremum memorat hiſtoria, ignoramus. Dubitari nequit, inter perpetuos motus, et horribiles procellas, quibus haec Orientis pars prae aliis regionibus concuſſa eſt, praevalentibus jam his, jam illis, Bactrianam jam hos, jam illos dominos nactam, ſeu Parthos, ſeu Scythas, ſeu ex indigenis quempiam. Et forte Parthus fuerat memoratus in numo Monneſes, nam iſtud nomen aliquoties in hiſtoria Par-

a) l. c. p. 96. b) B. L. Mem. T. XXV. p. 17.

Digitized by Google

thica proditur. Et vero non temere adſerimus, Bactrianam etiam poſt everſos reges Graecos regibus item paruiſſe. Ita enim lego in periplo maris Erythraei, qui a nonnullis Arriano tribuitur: *και τουτων απ' ανω μαχιμωτατον εθνος Βακτριανων, υπο βασιλεα ουσαν ιδιον τοπον.* Vt certum eſt, Graecam hanc orationem eſſe luxatam, ita certum etiam, hanc ejus eſſe ſententiam debere: *ſupra hos bellicoſiſſima gens Bactrianorum, quae proprio regi eſt ſubjecta.* Ex his ergo, quae modo diſputavi, illud unum tenemus, numos hos eſſe regum Bactrianorum, etſi quo genere fuerit aut Adinnigaus, aut Monneſes, caliginoſa nocte premat deus.

Addendus his omnino eſt numus alter, quem proxime in muſeo Caeſareo depoſui:

Caput regis barbatum diadematum crinibus pone in glomerem compoſitis. ℞ *Epigraphe ambigua, ut dicetur. Hercules ſedens eodem omnino modo, quo in praecedentibus, in area monogramma.* AE. fere I.

Per cauſas, quas hactenus dedi, dubitari non poteſt, ejusdem eum eſſe regionis, cujus ſunt numi laudati Adinnigai, et Monneſis. Si enim typum averſae ſpectes, eundem ad omnes apices cum illis puta, neque deeſt monogrammatis quoddam genus, etſi propter operis ruditatem ſatis informis, et eodem loco poſiti, quo illud in numo Adinnigai conſpicitur. Dolendum, ab epigraphe ambigua nihil opis accedere. Ex utroque numi latere ſaltem unus ſcripturae verſus eſt conſpicuus, in imo ſegmento, quod in illis annum epochae continet, manifeſtae ſunt literae OAO, ſed quae epocham notare non poſſunt. Capitis cultus in parte adverſa Parthicus plane eſt. Aut igitur eo tempore, quo ſignatus eſt hic numus, Bactriani ſervivere Parthis, aut ſi malis Bactrianum regem ſtatuere, is regis Parthi cultu fingi ſe voluit.

* * *

Edidit Swintonus numum: (Phil. Trans. Vol. L. p. 175.)

. . . . BACIAEWN. MEГAC. MO...

Caput regis more Parthico tectum. ℞ *Epigraphe Parthica. Victoria gradiens.* AE. II.

Monneſis numum exiſtimat auctor judicio plane incerto; nam in MO literam O dubiam ipſe profitetur.

FINIS VOLVMINIS III.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

MAY 18 '68 H

1989-375

CANCELLED

Digitized by Google

Digitized by Google